

תלמוד בבלי

מסכת נדרים

מנוקד

עם פירוש רש"י ותוספות מנוקדים · וכל המפרשים

מִסְכַּת נְדָרִים

תְּלֻמוֹד בְּבִלִי – מְנוקָד

עִם פִּירוּשׁ רַש"י וְתוֹסְפוֹת מְנוקָדִים
עֵין מִשְׁפָּט, מְסוֹרֶת הַש"ס
וּמִפְרָשֵׁי הַש"ס

נוסח הגמרא המנוקד: מהדורת William Davidson (ספריא)

רש"י, תוספות: דפוס וילנא (ספריא) · ניקוד הפירושים: ממוחשב (דיקטה)

עין משפט, מסורת הש"ס ותורה אור: לפי קישורי ספריא · מפרשים: ספריא

סודר עבור אברמי · תשפ"ז

תוכן הפרקים

4	דף ב.	פרק ראשון - כל כינויי
27	דף יג:	פרק שני - ואלו מותרין
41	דף כ:	פרק שלישי - ארבעה נדרים
65	דף לב:	פרק רביעי - אין בין המוֹדֵר
91	דף מה:	פרק חמישי - השותפין
98	דף מט.	פרק שישי - הנודר מן המבושֵׁל
108	דף נד.	פרק שביעי - הנודר מן הַיָּרֵק
120	דף ס.	פרק שמיני - קונם יין
128	דף סד.	פרק תשיעי - רבי אֶלִיעֶזֶר
133	דף סו:	פרק עשירי - נְעִרָה הַמְאֻרְסָה
158	דף עט.	פרק אחד עשר - ואלו נדרים

מפרשים בסוף הספר

184	חדושי הלכות - מהרש"א
196	חדושי אגדות - מהרש"א
197	רש"ש

וּמ"ש גַּבִּי נִזְיֹר דְּלָא תַנִּי פּוֹלְהוּ פִּי חֲרָמִים דְּנָקֵר וְשָׂבֻעוֹת גַּבִּי הֲדַי כְּתִיבִי דְכִתִּי' אִישׁ כִּי יוֹדֵר נָקֵר אִוּוּ הִשְׁבַּע שְׂבֻעָה אַע"ג דְּגַבִּי נִזְיֹר כְּתִיב כִּי יִפְלֹא לְנֵדֵר נָקֵר נִזְיֹר לְהִזְיֹר מ"מ עֵקֶר פְּרָשֶׁת נִדְרִים לֹא הָתֵם כְּתִיב אֲבָל עֵקֶר פ' שְׂבֻעוֹת וְנָקֵר כְּתִיבָן גַּבִּי הֲדַי תַּמָּה גַּבִּי שְׂבֻעוֹת לְפָרֶךְ כִּי הָאִי וְלִימָא כִנּוּי שְׂבֻעוֹת פְּשָׂבֻעוֹת כִּי הָאִי דְּגַבִּי נִזְיֹר דְּמִהֲדַר וְנִקְטַ כָּל כִנּוּי נִזְיֹרִית כְּנִזְיֹרִית וַי"ל דְּכִינּוּ דְלִית בֶּה יְדוּת לֹא חָשׁוּ לְהַזְכִּיר: **נְדָרִים** דְּמִתְסַר חֲפָצָא עֲלֻזָּה דְאָמַר כְּכֹר זֶה קוּנֵס עַלִי שְׁעוּשָׁה הַכְּכֹר עַלִי הִקְדַּשׁ גַּבִּי חֲרָמִים נְמִי אָסֵר חֲפָצָא עַל נִפְשָׁה דְגַלִי קִרָא אָשֵׁר יַחֲרִים [אִישׁ לֵה'] מִכָּל אָשֵׁר לוֹ (וַיִּקְרָא כו) מִשְׁמַע דְּהַחֲפֹן יִהְיֶה חֲרָם גַּבִּי נִדְרִי' אַע"ג דְּכְתִיב כִּי יוֹדֵר נָקֵר דַּר"ל דְּמַתְפִּי' בְּגִדּוֹר וְהוּ חֲפֹן וְאֻע"ג דְּגַבִּי שְׂבֻעָה כְּתִיב אִוּוּ הִשְׁבַּע שְׂבֻעָה מ"מ גַּלִי קִרָא לֹא תִשְׁבַּעוּ דְּמַזְדָּר אֲבָדְרָא וּא"ת וּמַנ"מ אִי אָסֵר חֲפָצָא עַלָּנָה אִוּוּ אִיהוּ אֲחֻפָּצָא יי"ל דְּלַעֲגוּן זֶה שְׂאֵם הִיָּה אוֹמֵר קוּנֵס שְׂלֹא אוֹכַל כְּכֹר זֶה לֹא אָמַר

כְּלוּם וְכֵן אָמַר גַּבִּי שְׂבֻעָה לְהַפְּךְ: וְתוּ יְדוּת אַנְשֵׁי פִי' בְּרִישָׁא לְתַנִּי יְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים וּמַשְׁנֵי לֹא אֲנַשֵׁי אִזְרִי בַּהֲנוּ וְחִסּוּרִי מַחֲסָרָא:

וּלְפָרִשׁ כְּנִזְיֹנ בְּרִישָׁא דִּהָא קְאָמַרְתָּ דְּתַנִּי יְדוּת בְּתַר כְּנִזְיֹן וְלֹא מִשְׁמַע לִיָּה לְהַיָּיָה הַמִּשְׁנָה וְלוֹמַר תַּנִּי רִישָׁא יְדוּת קִדָּם כְּנִזְיֹן

דְּלֹא רָצָה לְשַׁבֵּשׁ הַמַּסְכָּתָא: **הָהוּא** דְּסָלִיק מִנָּה פִּתַּח בְּרִישָׁא וְאִם תֵּאֲמַר תַּקִּשִׁי לִיָּה מִתְנִיתִין גּוּפָה דְקַתְנִי (דף י') כִנּוּי נִדְרִים קִדָּם הֵּי לִיָּה לְמַתְנִי כִנּוּי [נִזְיֹרִית] קִדָּם דְּסָלִיק מִנָּה וַי"ל דְּסָלִיק מִקִּרְבָּן דְּקַתְנִי נָקֵר

בְּנִזְיֹר וְכוּ': **יֵשׁ** מִתְרֹות לְבַעֲלִיָּהּ הָן בְּבֹא בִידְמוּת מִפְּרַשׁ לֶהּ וּמַשְׁנֵי הֵּי מִשּׁוּם דְאֲנָשׁן מִפְּרַשׁ הֵהוּא דְכְתִיב בְּרִישָׁא וְדֹאָג פֶּן יִטְעָה

בַּהֲנוּ לְכֹךְ מִפְּרַשׁ הֵהוּא דְכְתִיב בְּרִישָׁא וּבְנִזְיֹר בַּבְּמָה בְּאִיזְדָּךְ עַנּוּן בְּהַמָּה בְּאִסּוּרָא אִזְרִי מִפְּרַשׁ דְּתַר בְּרִישָׁא:

לְהוּ וּמִשּׁוּם הָכִי לֹא שָׂכַח לְקַמֵּייתָא דְלֹא צְרִיךְ הָכֹא כָּל כֹּךְ דְּלֹא הֲוִיָא עֵקֶר אֲלֵא כִנּוּי יְדוּת בְּלָבָד וּכְמֵאלָן דְּלֹא תַנִּי לְהוּ לְאַחַרְתֵּי דְמַי:

וְשָׂבֻעוֹת וּנְדָרִים וּמַשְׁנֵי מִשּׁוּם

כל כנויי פרק ראשון נדרים

גַּמְ' מ"ש גַּבִּי גְזִיר דְלֹא קַתְנִי לְכוּלָּהּוּ דְּהָתֵם קַתְנִי כָּל כִנּוּי נִזְיֹרִית וְתוּ לֹא מַדִּי

גַּמְ' "כָּל כִּינּוּי נְדָרִים כְּנִדְרִים", מֵאִי שְׂנָא גַּבִּי נִזְיֹר דְּלֹא קַתְנִי לְהוּ לְכוּלָּהּוּ, וּמֵאִי שְׂנָא גַּבִּי נְדָרִים דְּקַתְנִי לְכוּלָּהּוּ? מִשּׁוּם דְּנָדֵר וּשְׂבֻעָה כְּתִיבִי גַּבִּי הֲדַי תַנִּי תַרְתִּין, וְכִינּוּ דְתַנִּי תַרְתִּין — תַנִּי לְכוּלָּהּוּ. וְלִיתַנִּי כִינּוּי שְׂבֻעוֹת בְּתַר נְדָרִים! אִיִּדִי דְתַנָּא נְדָרִים דְּמִיתְסַר חֲפָצָא עַלִיָּה, תַנָּא נְמִי חֲרָמִים, דְּמִיתְסַר חֲפָצָא עַלִיָּה. לְאַפּוֹקִי שְׂבֻעָה, דְקֹאֲסֵר נַפְשִׁיָּה מִן חֲפָצָא. פִּתַּח בְּכִינּוּיָין "כָּל כִנּוּי נְדָרִים", וּמִפְּרִשׁ יְדוּת: הָאוּמָר לְחַבִּירוּ "מוֹדֵר אָנִי מִמָּדָה!" וְתוּ: יְדוּת אִינְשֵׁי?! אִיִּזְרִי בַּהֲנוּ, וְחִסּוּרִי מִיַּחֲסָרָא, וְהָכִי קַתְנִי: כָּל כִּינּוּי נְדָרִים כְּנִדְרִים, וַיְדוּת נְדָרִים כְּנִדְרִים. ^(א)וְלִיפְרוּשׁ כִּינּוּיָין בְּרִישָׁא! ^(א)הָהוּא דְסָלִיק מִינָּה, הָהוּא מִפְּרִשׁ בְּרִישָׁא. כְּדִתְגֹּן: בְּמָה מְדַלִּיקִין וּבְמָה אִין מְדַלִּיקִין? אִין מְדַלִּיקִין כּוּי. בְּמָה טוֹמְנִין וּבְמָה אִין טוֹמְנִין? אִין טוֹמְנִין כּוּי. בְּמָה אֲשֶׁה יוֹצֵאָה וּבְמָה אֵינָה יוֹצֵאָה? לֹא תַצֵּא אֲשֶׁה. ^(א)וְכָל הֵיכָא דְפִתַּח לֹא מִפְּרִשׁ בְּרִישָׁא? וְהַתְגֹּן: יֵשׁ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין, נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין. וְאֵלּוּ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין. ^(א)יֵשׁ מוּתְרוֹת לְבַעֲלִיָּהּ וְאַסּוּרוֹת לִיבְמִיָּהּ, מוּתְרוֹת לִיבְמִיָּהּ וְאַסּוּרוֹת לְבַעֲלִיָּהּ. וְאֵלּוּ מוּתְרוֹת לְבַעֲלִיָּהּ וְאַסּוּרוֹת לִיבְמִיָּהּ. ^(א)יֵשׁ טְעוּנוֹת שְׁמֶן וּלְבוּנָה, שְׁמֶן וְלֹא לְבוּנָה. וְאֵלּוּ טְעוּנוֹת שְׁמֶן וּלְבוּנָה. יֵשׁ טְעוּנוֹת הַגֶּשֶׁה וְאִין טְעוּנוֹת תְּנוּפָה, תְּנוּפָה וְלֹא הַגֶּשֶׁה. וְאֵלּוּ טְעוּנוֹת הַגֶּשֶׁה. ^(א)יֵשׁ בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְאִין בְּכוֹר לְכַהֵן, בְּכוֹר לְכַהֵן וְאִין בְּכוֹר לְנַחֲלָה. וְאִיזְהוּ בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְאִין בְּכוֹר לְכַהֵן! הֲלִין, מִשּׁוּם דְאֲוֹשׁוּ לִיָּה, מִפְּרִשׁ הָהוּא דְפִתַּח בְּרִישָׁא. וְהָא בְּמָה בְּהַמָּה יוֹצֵאָה וּבְמָה אֵינָה יוֹצֵאָה דְלֹא אֲוֹשָׁא, וְקַתְנִי: יוֹצֵא גָמַל!

אָאָ

כְּסָדְרָן אֲבָל הֵיכָא דְלֹא אָנְשׁוּ כְגוֹן הֵי בְּמָה מְדַלִּיקוּן וְכוּ' יִכְפֹּא לְמִישַׁשׁ לְהוּ

וּבְמַתְנִיתִין נְמִי יִכְפֹּא לְמִישַׁשׁ דְּלֹא מִפְּרַשׁ אֲלֵא כְנִזְיֹי יְדוּת וְהֵי חֲרָמִים וְשָׂבֻעוֹת

וְנִזְיֹר בְּהֵי יִכְפֹּא לְמִימַר דְאֲנָשׁן דִּהָא לֹא צְרִיךְ לְהוּ לְמַתְנִי אֲלֵא אֲבָד גְּרָרָא נִסָּב

לְהוּ וּמִשּׁוּם הָכִי לֹא שָׂכַח לְקַמֵּייתָא דְלֹא צְרִיךְ הָכֹא כָּל כֹּךְ דְּלֹא הֲוִיָא עֵקֶר אֲלֵא כִנּוּי יְדוּת בְּלָבָד וּכְמֵאלָן דְּלֹא תַנִּי לְהוּ לְאַחַרְתֵּי דְמַי:

מסורת הש"ס
א נזיר ב.
ב משנה שבת
ג בבא בתרא קח.; משנה בבא בתרא
ד יבמות פד.; משנה מנחות; משנה יבמות
ה משנה מנחות; מנחות ט.
ו משנה בכורות; בכורות מו.
גליון הש"ס
גמ' כדתנן במה מדליקין. קשה לי אמאי לא הביא מהמוקדם ריש שבת כיצד העני עומד בחוץ:
תורה אור השלם

[במדבר ל, ג]

[דברים יז]

וְלֹא קַתְנִי לְכָל הֵי דְנִדְרִים וְשָׂבֻעוֹת: **כְּתִיבִין** בְּהֲדַי הֲדַי כָּל נָקֵר וּבָל שְׂבֻעַת אָסֵר וְכִינּוּ

דְאֲבָד דְקַתְנִי שְׂבֻעוֹת קַתְנִי לְכוּלָּהּוּ: וְלַתְנִי שְׂבֻעוֹת בְּתַר נִדְרִים כְּדְכְתִיבִי וְהֲדַר לְתַנִּי לְכוּלָּהּוּ: דְּמַתְסַר חֲפָצָא דְכִי אָמַר דְבָר זֶה עַלִי בְּקִרְבָּן אִוּוּ בְּחָרָם אָסֵר לִיָּה לְחַפֵּן עַלִי וּמִשּׁוּם הָכִי תַנִּי לְהוּ בְּהֲדַי הֲדַי אֲבָל כִּי אָמַר שְׂבֻעָה שְׂלֹא אוֹכַל דְבָר זֶה אִוּוּ שְׂאִינִי נִהְנֶה מְדָבֵר זֶה אִיהוּ לֹא אָסֵר לְחֻפָּצָא עַלִיָּה אֲלֵא נִפְשָׁה אָסֵר מִהֵהוּא חֲפָצָא: **פִּתַּח בְּכִנּוּי**

וּמִפְּרַשׁ יְדוּת לְאַלְתֵּר מְדַר אִנִּי מִמֶּךְ וְכוּ' דְהֵינּוּ יְדוּת וּלְכַתְחֻלָּהּ ה"ל לְמַתְנִי' לְפִרְשׁ כְּנִזְיֹן כְּגוֹן קוּנֵס וְהֲדַר לְתַנִּי יְדוּת: וְתוּ אֲכַתִּי אֲכֹא לְמַפְרֵךְ יְדוּת אִנְשֵׁי הִכִי שְׂכָחַם הַתַּנָּא דְלֹא קַתְנִי יְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים: אִזְרִי בַּהֲנוּ דְנִזְדַּאי לֹא שָׂכַח לְהוּ לְדוּת וְחִסּוּרִי מַחֲסָרָא וְכוּ': וּלְפִרְשׁ אֲכַתִּי אִי בְּכַנּוּיִים אִזְרִי בְרִישָׁא לְפִרְשׁ נְמִי בְּרִישָׁא קִדָּם דְּפִרִישׁ יְדוּת: הֵהוּא דְסָלִיק מִנָּה כְּגוֹן יְדוּת דְסָלִיק מִנָּהּוּ וּמִפְּרַשׁ לְהוּ לְאַלְתֵּר בְּרִישָׁא בְּדִתְגֹן בְּמָה מְדַלִּיקוּן וְנִקְטַ בְּמָה אִין מְדַלִּיקוּן דְסָלִיק מִנָּהּ וְכֵן כָּל הֵי: וְכָל הֵיכָא דְפִתַּח בֶּה לֹא מִפְּרַשׁ בְּרִישָׁא וְהַתְגֹּן יֵשׁ נוֹחֲלִין כּוּי וּמִפְּרַשׁ בְּרִישָׁא אֵלּוּ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין: הֲלִין פִּתַּח בְּרִישָׁא מִשּׁוּם דְאָנְשׁוּ לִיָּה קַתְנִי דִישׁ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין נִפְישִׁין מַהֵי דְלֹא מַנְחִילִין וְכֵן כָּל הֵי מִשּׁוּם הָכִי מִפְּרַשׁ לְהוּ לְאַלְתֵּר אַע"ג דְּפִתַּח בַּהֲנוּ בְּרִישָׁא אֲבָל הָכֹא גַבִּי נִדְרִים וְכֵן בְּמָה מְדַלִּיקוּן דְּלֹא נִפְישִׁי הֵהוּא דְסָלִיק מִנָּה פִּתַּח בְּרִישָׁא ל"א אָנְשׁוּ דְקַתְנִי אֲרַבְּעָה דְבָרִי' כְּגוֹן יֵשׁ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין מַנְחִילִין וְלֹא נוֹחֲלִין לֹא נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין וְכֵן בְּכוּלָּהּוּ יֵשׁ מִתְרֹות לְבַעֲלִיָּהּן וְאַסּוּרוֹת לִיבְמִיָּהּן כּוּי הוֹאִיל וְתַנִּי כָּל הֵי מִתְחִיל בְּהֵהוּא דְפִתַּח בְּרִישָׁא וּמִפְּרַשׁ יְתֵה דֹאִם הִיָּה מִפְּרַשׁ בְּהֵהוּא דְסָלִיק מִנָּה בְּרִישָׁא שְׂמֹא יִשְׂכַּח אֶת הַרְאִשׁוֹנוֹת אֲלֵא פִתַּח בְּרִאשׁוֹן וּמִפְּרַשׁ לְהוּ

כְּסָדְרָן אֲבָל הֵיכָא דְלֹא אָנְשׁוּ כְגוֹן הֵי בְּמָה מְדַלִּיקוּן וְכוּ' יִכְפֹּא לְמִישַׁשׁ לְהוּ וּבְמַתְנִיתִין נְמִי יִכְפֹּא לְמִישַׁשׁ דְּלֹא מִפְּרַשׁ אֲלֵא כְנִזְיֹי יְדוּת וְהֵי חֲרָמִים וְשָׂבֻעוֹת וְנִזְיֹר בְּהֵי יִכְפֹּא לְמִימַר דְאֲנָשׁן דִּהָא לֹא צְרִיךְ לְהוּ לְמַתְנִי אֲלֵא אֲבָד גְּרָרָא נִסָּב

מסורת הש"ס
א נזיר ד: ^ב מנחות נח. ^ג ספרי במדבר; במדבר רבה ^ד סנהדרין פד:
תורה אור השלם
[במדבר ו, ב] [במדבר ז, ג] [במדבר ג] [דברים כג, כב]

אָלֵא לאו דוקא הא דאמרת דתנא לא דיק להי מפרש ברישא דזמנין מפרש וכו': וּלְפֶתַח בְּנוּיָהּ וּלְתַנּי בְּרִישָׁא כָּל יְדוּת נִדְרִים הוֹאִיל דְּחֻבֵּי לִיה: כּוּנְיִין לְשׁוֹן נִכְרִים דְּבִדְעִי לְשׁוֹנוֹת נִדְרֵי נִכְרִים כְּקוּנֵס קִנְח קוּנֵס שְׁנֵשׁ לְשׁוֹן שְׁקוּרִין לְקַרְבֵּן קוּנֵס וְשׁ לְשׁוֹן שְׁקוּרִין לְקַרְבֵּן קִנְח וְכֵן הֶשְׁאֵר [ומש"ה] קא חשיב להו וה"ה לְכָל לְשׁוֹן הַנוֹזֵר אֲדָם מַחִיב וְהָא דְקָא מְנו חֻכְמִים דְּעִי לְשׁוֹנוֹת מִשּׁוּם דְּבִדְעִי לְשׁוֹנוֹת בְּקִיאוּן וְכִיּוֹן דְּאִיבָא נִכְרִים דְּנִדְרֵי הַתּוֹרָה אֲסֵרָה בְּכָל לְשׁוֹן דְּקֵאמֵר דְּהָא דְּעִי נִזְר: אֵלֵא לְרִישׁ לְקִישׁ דְּקֵאמֵר לְשׁוֹן שְׂבִדוּ לְהֵם חֻכְמִים דְּחֻכְמִים תְּקִינּוּ דְּעִי לְשׁוֹנוֹת לְהִיֵּת נוֹזֵר בּוּ: מֵאִי אִפְּא לְמִימֵר הִכִּי מַעַי אִמְרַת יְדוּת אֲנִידִי דְאִתְּנוּ מִדְּרָשָׁא הָא תַרְוִיּהּ בִּין יְדוּת בִּין כּוּנְיִין מִדְּרָשָׁא אִתְּנוּ דְּמִדְּרָבְנָן נִינְהוּ: מִי קִתְּנִי יְדוּת הָא לֹא קִתְּנִי בְּמִתְנִי' וְיְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים אֵלֵא חִסּוּרִי מַחֲסַרְתָּ לָּהּ דְאִמְרַת לְעִיל חִסּוּרִי מַחֲסָרָא וְכוּ' וְכִיּוֹן דְאִמְרַת דְּכִי תַנִּי נְמִי בְּרִישָׁא כָּל יְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים וְכִיּוֹן דְּפִתַּח לֵהּ בְּרִישָׁא לְהִכִּי מִפְּרֵשׁ נְמִי לֵהּ בְּרִישָׁא: וְיְדוּת הִיכֵן כְּתִיבֵן הִיבָא כְּתַב לֵהּ קָרָא דְרַשׁ לֵהּ מִנָּה דְאִמֵּר (רִישָׁא) מִדְּרָשָׁא אִתְּיָא וְלֹא כְּתִיבִי מִמֶּשׁ דֹּא"כ הוּוּ לֵהּ מִתְאַוְרִי: נְזִיר לְהַזִּיר דְּמַעַי לְמַכְתַּב כִּי יִפְּלֹא לְגִדֵּר נִזְר נְזִיר אֵלֵא מִלְּהַזִּיר דְרָשִׁינָן לְעִשׂוֹת כָּל כּוּנְיִי נְזִירוֹת [כְּנִזִּירוֹת] דְּבְכָל כּוּנְיִי לְשׁוֹן דְּמוּזִר דְּעִי נְזִיר. וְהֵתֵם בְּמַסְכַּת נְזִיר מִפְּרֵשׁ יְדוּת נְזִירוֹת וְכּוּנְיִי נְזִירוֹת: מַה נִּדְרִים עוֹבֵר בְּכָל יַחַל דְּכַתִּיב לֹא יַחַל דְּבִרּוּ (בְּמִדְבָּר לִ:ג'): וּבְכָל תְּאַחֵר דְּכַתִּיב כִּי תִדֵּר נִזְר לֵה' אֵלֶיךָ: לֹא תֵאַחֵר (דְּכָרִים כ"ג:כ"ב): הָא כְּתִיב לְגִדֵּר נִזְר וְנִדְרֵשׁ נְמִי מִלְּגִדֵּר לְעִשׂוֹת כּוּנְיִי נִדְרִים כְּנִדְרִים: וְהִקְיָשָׁא לְמַה לִּי דְאִמְרַת מִקִּישׁ נִדְרִים לְנְזִירוֹת הָא מַעֲיָנָן לְמִדְרֵשׁ מִקְרָא נוֹפֶה: לְגִדֵּר נִזְר דְּכִי מִשְׁתַּעֲנוּ בְּעִי אֲדָם וְדִבְרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּעִי אֲדָם וְלִיבָא לְמִדְרֵשׁ מִנָּה כְּלוּס: לֹא דִבְרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּעִי אֲדָם דְּכָל הִיבָא דְּכַתַּב יְתוּר לְשׁוֹן בְּהֵאִי גּוּנָא לְדְרָשָׁא קָא אִתִּי וְלֹא מִשּׁוּם דְּמִשְׁתַּעֲנִי בְּלָשׁוֹן בְּעִי אֲדָם:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

אָלֵא לְמֵאן דְאִמֵּר לְשׁוֹן שְׂבִדוּ חֻכְמִים לְמֹא' דְּפִרְשִׁינָן בְּמִתְנִי' דְּתַקִּינוּ חֻכְמִים שְׁהִלָּשׁוּן יְהִיֵּה מוֹשִׁיל וְחַל עֲלֵיהּ מִן הַתּוֹרָה י"ל מ"מ אִין דִּינֵם פְּשׁוּט יוֹתֵר מִדּוֹת וְכַדִּין הִיֵּה לְהַקְדִּימָן אִמְאִי לֹא אִקְדָּמִינָהּ: עוֹד אִזְמַר ר"י בְּשֵׁם רַבִּי יַחִיאֵל דְּבִירוּשְׁלָמִי אִיתָא בְּהַגִּיא לְמֵאן דְאִמֵּר לְשׁוֹן שְׂבִדוּ חֻכְמִים דְאִינוּ מַבִּיא קַרְבֵּן עַל כּוּנְיִ נְזִירוֹת וְכּוּנְיִ נְזִירוֹת אִינוּ כְּנְזִיר אֵלֵא לְעַנּוּן מְלָקוֹת: דְּכִי נְמִי אִקְדִּישׁ וְתַנִּי יְדוּת בְּרִישָׁא. וְצ"ע כִּי מִתַּחֲלָה הִיֵּה קָשָׁה לְהַנִּיֵּה בְּרִישָׁא וְעַתָּה מַנִּיֵּה: **הַכִּי** נְמִי אִקְדִּישׁ וְתַנִּי יְדוּת בְּרִישָׁא וצ"ע כִּי מִתַּחֲלָה הִיֵּה קָשָׁה לְהַנִּיֵּה בְּרִישָׁא וְעַתָּה מַנִּיֵּה: (לְעִיל): **וְיְדוּת** דְאִמֵּר לְעִיל דְאִתְּיָא מִדְּרָשָׁא מֵהִיכָא נִפְקָא: **לְעִשׂוֹת** כּוּנְיִ נְזִירוֹת כְּנְזִירוֹת לֹא מַבְעִיא קָרָא יְתִירָא דְנוֹצִאי הֵם מִן הַתּוֹרָה וְלֹא אֲצַטְרִיךְ הֵסֵר רַק לְיְדוּת (וְלֹא) [דְּהָא] מְנוּפֶה דְקָרָא שְׁמַעֲיָנָן הַכּוּנְיִים וּבְכָר הַזִּקְרָה דְּבִדְקָשׁ דְּסִיפָא לֹא מַזְכִּיר כּוּנְיִין כֵּן פֵּרֵשׁ ה"ר אֶלְעִזָּר דִּיתוּר דְאֲצַטְרִיךְ לְמִדְרֵשׁ יְדוּת נְזִירוֹת כְּנְזִירוֹת: **אָף** נְזִירוֹת עוֹבֵר בְּכָל תְּאַחֵר וְלִקְמוֹן קֵאמֵר בַּל תֵּאַחֵר דְנְזִירוֹת הִכִּי מִשְׁכַּחַת לֵה: **אִי** כְּתַב נִזְר לְנִזְר כְּדַכְתַּב נְזִיר לְהַזִּיר כְּדַקְאִמְרַת שְׁכָךְ דְּכָךְ הַמַּקְרָאוֹת לְכַתַּב שֵׁם דְּכָר כְּמוֹ עֲשֵׂה יַעֲשֶׂה אִמֵּר אִמְרַתִּי וּמִדְּשִׁנִּי דְכַתַּב נְזִיר לְהַזִּיר לְדַרֵּשׁ הֶשְׁתָּא דְכַתִּיב לְגִדֵּר נִזְר אוֹרְחָה דְקָרָא הוּא וְלִיבָא יְתוּרָא וְדִבְרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּעִי אֲדָם: **הִנִּיחָא** לְמֵאן דְאִמֵּר נְזִירוֹת חַל עַל נְזִירוֹת פְּלוּנְתָא הִיא בְּפִרְק שְׁנִי דְּמִכֻּלְתֵּינוּ (דף יז) וְאִזְמַר ר"י דְלִקְמוֹן מוֹכַח דְּהִיכָא דְאִמֵּר הֲרִינִי נְזִיר הִיּוֹם הֲרִינִי נְזִיר לְמַחֵר דְּכִלְי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דְּחֻיב שְׁתִּי נְזִירוֹת מִגְדוּ דְחוּלָא עַל יוֹם אֶחָד חוּלָא עַל כָּלוּ וְכִי פְּלִיגִי בְּאִזְמַר הֲרִינִי נְזִיר הִיּוֹם הֲרִינִי נְזִיר הִיּוֹם וְכַּדָּה יֵשׁ לְפִרֵּשׁ הֵאִי פְּלוּנְתָא:

אָלֵא לְאוּ דְוּוּקָא: זִימְנִין מִפְּרֵשׁ הֵהוּא דְּפִתַּח בְּרִישָׁא, זִימְנִין הֵהוּא דְּסָלִיק מִפְּרֵשׁ בְּרִישָׁא. וְאִיבְעִית אִימָא: יְדוּת אִיִּידִי דְאִתְּיִין מִדְרָשָׁא, מִפְּרֵשׁ לְהוֹן בְּרִישָׁא. וְלִיפְתַּח הֲדִין בְּרִישָׁא! מִיפְתַּח פִּתַּח בְּכִינוּיִין דְאִוְרִייתָא בְּרִישָׁא, וְהִדֵּר מִפְּרֵשׁ יְדוּת דְאִתְּיִין לִיֵּה מִדְרָשָׁא. הַנִּיחָא לְמֵאן דְאִמֵּר כִּינוּיִין לְשׁוֹן נִכְרִים הֵן. אָלֵא לְמֵאן דְאִמֵּר לְשׁוֹן שְׂבִדוּ לְהֵן חֻכְמִים לְהִיֵּית נוֹזֵר בּוּ, מֵאִי אִיבָא לְמִימֵר? מִי קִתְּנִי יְדוּת? וְלֹאֹ חִסּוּרִי קָא מַחֲסַרְתָּ לָּהּ? אִקְדִּישׁ נְמִי וְתַנִּי יְדוּת: כָּל יְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים, וְכָל כִּינוּיִי נִדְרִים כְּנִדְרִים, וְאִלוּ הֵן יְדוּת: **הַאִזְמַר** לְחִבְרִו, וְאִלוּ הֵן כִּינוּיִין: קוּנָם, קוּנָח, קוּנָם^(*). וְיְדוּת הִיכָא כְּתִיב? **”אִישׁ כִּי יִפְּלֹא לְנִזְר נִזְר נְזִיר לְהַזִּיר לָהּ”**, וְתַנְיָא: **”נְזִיר לְהַזִּיר”** — **לְעִשׂוֹת** כִּינוּיִי נְזִירוֹת כְּנִזִּירוֹת, וְיְדוּת נְזִירוֹת כְּנִזִּירוֹת.^(*) אִין לִי אָלֵא כְּנִזִּירוֹת, כְּנִדְרִים מַזִּין? תִּלְמוּד לּוֹמֵר: **”אִישׁ כִּי יִפְּלֹא לְנִזְר נִזְר נְזִיר לְהַזִּיר לָהּ”**, מִקִּישׁ נְזִירוֹת לְנִדְרִים וְנִדְרִים לְנְזִירוֹת; מַה נְזִירוֹת עֲשֶׂה בּוּ יְדוּת נְזִירוֹת כְּנִזִּירוֹת — אָף נִדְרִים עֲשֶׂה בָהֶם יְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים.^(*) וּמָה נִדְרִים עוֹבֵר בְּ”בַל יַחַל”. וּבְ”בַל תֵּאַחֵר” — אָף נְזִירוֹת עוֹבֵר בְּ”בַל יַחַל” וּבְ”בַל תֵּאַחֵר”. וּמָה נִדְרִים הָאֵב מִיַּפֵּר נִדְרֵי בַתּוּ וּבַעַל מִיַּפֵּר נִדְרֵי אִשְׁתּוּ — אָף נְזִירוֹת הָאֵב מִיַּפֵּר נְזִירוֹת בַּתּוּ וּבַעַל מִיַּפֵּר נְזִירוֹת אִשְׁתּוּ. מֵאִי שְׁנָא גַּבִּי נְזִירוֹת דְּכַתִּיב **”נְזִיר לְהַזִּיר”**, נִדְרִים נְמִי הָא כְּתִיב **”לְנִזְר נִזְר”**, וְהִיקְיָשָׁא לְמָה לִּי? אִי כְּתַב **”נִזְר לְנִזְר”** כְּדַכְתַּב **”נְזִיר לְהַזִּיר”** — כְּדַקְאִמְרַת, לֹא צָרִיךְ הִיקְיָשָׁא. הִשְׁתָּא דְכַתִּיב **”לְנִזְר נִזְר”**, דְּבָרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּנִי אֲדָם.^(*) **הִנִּיחָא** לְמֵאן דְאִית לִיֵּה דְבָרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּנִי אָדָם, אָלֵא לְמֵאן דְלִית לִיֵּה דְבָרָה תּוֹרָה כְּלָשׁוֹן בְּנִי אָדָם, הֵאִי **”לְנִזְר נִזְר”** מֵאִי עֶבֶיד לִיֵּה? דְרִישׁ לִיֵּה: **לְעִשׂוֹת** יְדוּת נִדְרִים כְּנִדְרִים, וּמִקִּישׁ נְזִירוֹת לְנִדְרִים. **”נְזִיר לְהַזִּיר”** דְרִישׁ לִיֵּה: מְלַמֵּד

שְׁהַנְזִירוֹת

ג.

כל כנויי פרק ראשון נדרים

לַעֲנִין מַלְכוּת פְּלִינִי לְמַאן דְּאִמֵּר חוּלָא עֲלֵה גֵזִירַת מַלְקִינָן לִיה דְּמַטְמַא עַצְמוֹ

בְּבִית הַקְּבָרוֹת וְלִמ"ד לֹא חוּלָא עֲלֵה גֵזִירַת

דְּלֹא מַלְקִינָן לִיה הוֹאִיל וּבְבִית הַקְּבָרוֹת גָּדַר אֲבָל לְכַי עֲלֵמָא לְאֵלְתֵּר הֵי גֵזִיר וְלִיפֹא בַל תֵּאָחַר דְּאִמְרִינָן גַּמִּי אִי אֲבָל קַם לֵה בְּבַל תֵּאָכַל: דְּקֹא מֵאָחַר לְגִזְרִית דְּטַרְקָה דְּלֵאלְתֵּר מְדַעֵי לֵה לְמַפְק חוּן מִבֵּית הַקְּבָרוֹת וְלִמְנָר גִּזִּירַתָּה בְּטַרְקָה: וְכֹן גִּזִּיר בְּעֲלֵמָא שְׁטַמַּא עַצְמוֹ בְּמִזְרֵי אַע"ג דְּמַחְלָל לְגִזְרִית קַם לֵה בְּבַל תֵּאָחַר דְּגִזְרִית דְּטַרְקָה: רַב אֲחָא אָמַר מֵאי בַל תֵּאָחַר אִיפֹא בְּגִזִּיר אִיפֹא בַל תֵּאָחַר דְּתַגְלַחַת דְּכִי נִפְקִי וְיִי גִזִּירַתָּה בְּשֵׁי לְגַלַּח עַצְמוֹ וְלֵאלִתֵּינִי קִרְבָּן וְאִי מֵאָחַר לְתַגְלַחַת קֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר: וְאַפִּי' לְמ"ד תַּגְלַחַת אִינֵה מַעֲבָּת בְּקִרְבָּן אַפ"ס מַצְנֵה לְגַלַּח וְקֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר בְּאוֹרְתָּה מַצְנֵה: בְּבַל תֵּאָחַר קִרְבְּנִיתוֹ דְּאִי מַשִּׁי לִיה לְקִרְבָּן עוֹבֵר בְּבַל תֵּאָחַר: פִּי דְרַשׁ יִרְדְּשֵׁנוּ אֵלֹו חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹ' דְּמַחֲזִיב אֲדָם קֹאִי עֲלֵיהּ בְּבַל תֵּאָחַר וְלֹא יִלְפִינָן מֵהָא רַקִּישָׁא דְגִזְרִיס: מֵהּו דְּתִימָא חֲדוּשׁ הוּא מַעֲשֵׂה גִזִּיר אֲהֲכִי מְקִילִי בַּה דְּלֹא קֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר דְּלֹא נִפְקִי קִרְבְּנִיתוֹ מֵהָא קִרָא דְּחֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת: דְּלֹא מִתְפָּס לֵה לְחַטָּאת גִּזִּיר דָּאס אָמַר הָרִי עָלִי חֲטָאת גִּזִּיר לֹא אָמַר בְּלוּס וְלֹא מַחֲזִיב וְלֹא מִיזִי מִשָּׁא"כ בְּשָׁאֵר קִרְבְּנִית דְּכָל קִרְבָּן שְׁאִמֵּר אֲדָם הָרִי עָלִי (חֲטָאוֹת) בְּרֹן וְכֹן מִתְפִּיס וּמַחֲזִיב לֵאלִתֵּינִי וְכִינָן חֲדוּשׁ הוּא אִימָא לֹא קֹאִי עֲלִיה בְּבַל תֵּאָחַר. דְּבִשְׁאֵר קִרְבְּנִית לְהִי אַחְטְרִיךְ לְמַכְתַּב הָכָא לֵאלִחְוִשִׁי לְגִזְרִיס דְּקֹאִי גַמִּי בְּבַל תֵּאָחַר: וְהָא חֲטָאת חֻלָּב דְּאִינֵה מִתְפִּיסָה בְּנִזְר דְּאִי אָמַר הָרִי עָלִי חֲטָאת לֹא אָמַר בְּלוּס וְאַפ"ס פִּי אֲבָל חֻלָּב דְּמַחֲזִיב לְהִבִּיא חֲטָאת קֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר: הוֹאִיל וְאָס אָמַר הָרִינִי גִזִּיר אַפִּי' מַחֲרַצָן בְּלוּמֵר דְּאִפִּילוֹ בְּחֻרְצָן בְּלָבַד הִזִּיר עַצְמוֹ הֵי

גִּזִּיר גַּמִּי לְכָל דְּהִינּוּ חֲדוּשׁ דְּאִיהּוּ לֹא גָדַר אֲלֹא בְּחֻרְצָן בְּלָבַד (וּמִתְסַר) וְאַפִּלוֹ הָכִי מִתְסַר בְּכָל מַזִּי דְּמַשְׁכַּר וְהוֹאִיל וְחֲדוּשׁ הוּא לֹא לְקוּם עֲלִיה בְּבַל תֵּאָחַר בְּבִשְׁאֵר קִרְבְּנִית קִמְשַׁמַּע לָן הַקִּישָׁא דְּקֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר: עַד שְׁיִזִּיר מַבְלָן דְּאִי [אָמַר הָרִצִּי] גִּזִּיר מַחֲרַצָן לֹא הֵי בְּלוּס עַד שְׁחִיר בְּכָל אַפְתִּי מֵאי חִידוּשָׁא אִיפֹא: וְעוֹד הָאִי חִידוּשָׁא דְּקֶאֱמַר לְחוּמְרָא הוּא וְהִינּוּ חוּמְרָא דְּאִיהּוּ לֹא גִזַּר אֲלֹא בְּדָבָר אֶחָד וְהֵי גִזִּיר בְּכַלָּן:

בְּגוֹן שְׁנָדַר וְהוּא בְּבִית הַקְּבָרוֹת דְּבַעוּדוֹ עוֹמַד לְשֵׁם גִּזִּירַת לֹא חָל עָלֶיהָ עַד

רַב אֲחָא בְּר יִצְקָב אָמַר: בְּגוֹן דְּנָדַר וְהוּא בְּבִית הַקְּבָרוֹת. א"הַנִּיחָא לְמַאן דְּאָמַר לֹא חִיִּילָא עֲלִיה גִּזִּירַת מַאֲלֵתֵר. אֲלֹא לְמַאן דְּאָמַר מַאֲלֵתֵר חִיִּילָא עֲלִיה, מִי אִיפֹא "בַּל תֵּאָחַר"? וְעוֹד: הָאָמַר מָר בַּר רַב אֲשִׁי: חִיִּילָא גִזִּירַת עֲלִיה מַאֲלֵתֵר, וְכִי פְּלִיגִי — לְעֲנִין מַלְכוּת פְּלִיגִי! "אֲפִילוֹ הָכִי קָם לִיה ב"בַּל תֵּאָחַר", מִשּׁוּם דְּקָא מַאָחַר גִּזִּירַת דְּטַרְקָה. אָמַר רַב אֲשִׁי: הוֹאִיל וְכֹן, גִּזִּיר שְׁטִימָא עַצְמוֹ בְּמִזְיַד — עוֹבֵר מִשּׁוּם "בַּל תֵּאָחַר" דְּגִזִּירַת טַהָרָה. רַב אֲחָא בְּרִיה דְּרַב אִיקָא אָמַר: עוֹבֵר ב"בַּל תֵּאָחַר" תַּגְלַחַתוֹ. "וְלֹא מִיבַעֲיָא לְמַאן דְּאָמַר תַּגְלַחַת מַעֲבָבַת, אֲלֹא אֲפִילוֹ לְמַאן דְּאָמַר תַּגְלַחַת אִינֵה מַעֲבָבַת, מַצּוֹת גִּידוּחַ מִיָּהָא לֹא מִיָּקִיִּים. מָר זוטְרָא בְּרִיה דְּרַב מְרִי אָמַר: עוֹבֵר ב"בַּל תֵּאָחַר" קִרְבְּנוּתִיו. וּמָן הָכָא נִפְקָא לִיה? מִהֵתָם נִפְקָא לִיה: "פִּי דְרַשׁ יִרְדְּשֵׁנוּ" — אֵלֹו חֲטָאת וְאַשְׁמוֹת! מֵהּו דְּתִימָא: חִידוּשׁ הוּא שְׁחִידְשָׁה תוֹרָה בְּגִזִּיר. "מֵאי חִידוּשׁ? אִילִימָא דְּלֹא מִתְפִּיס לִיה לְחַטָּאת גִּזִּיר בְּנָדַר. הָרִי חֲטָאת חֻלָּב, שְׂאִין מִתְפִּיסָה בְּנָדַר, וְעוֹבֵר ב"בַּל תֵּאָחַר"! "אֲלֹא: מֵאי חִידוּשִׁיה — סִלְקָא דְּעֵתָה אַמִּינָא: הוֹאִיל וְאָם אָמַר "הָרִינִי גִזִּיר" אֲפִילוֹ מִן חֻרְצָן — הָרִי גִזִּיר לְכַל, אִימָא לֹא לִיעֲבוֹר עֲלִיה מִשּׁוּם "בַּל תֵּאָחַר" — קָא מִשְׁמַע לָן. הַנִּיחָא לְמַאן דְּאָמַר פִּי גִזִּיר מִן חֻרְצָן הָרִי גִזִּיר לְכַל, אֲלֹא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר אִין גִּזִּיר עַד שְׁיִזִּיר מַבְּוּלָן — מֵאי אִיפֹא לְמִימַר? וְעוֹד: הָאִי חִידוּשׁ לְחוּמְרָא הוּא! אֲלֹא: מֵאי חִידוּשִׁיה? דְּסִלְקָא דְּעֵתָה אַמִּינָא: הוֹאִיל

וְאָם

עָלִי חֲטָאת גִּזִּיר לֹא אָמַר בְּלוּס דְּחֲטָאת גִּזִּיר אִינֵי בָּא בְּנָדַר וּבְנִדְבָה וְלִהֲכִי פְּרִיךְ מַחֲטָאת חֻלָּב דְּכִמוּ בִּן אָס לֹא אֲבָל חֻלָּב וְאָמַר הָרִי עָלִי חֲטָאת חֻלָּב לֹא אָמַר בְּלוּס וְכֹן כָּל חֲטָאת וְהָא דְּנִקְט חֻלָּב זֶהוּ רְגִילוֹת דְּנִקְט חֲטָאת חֻלָּב מִכָּל שְׂאֵר חֲטָאוֹת אֲבָל י"מ דְּלֹא מִתְפִּיס פְּרוּשׁ דֹּא"ץ לֹומַר הָרִי זֶה חֲטָאתִי וּל"ג דֹּא"כ מֵאי פְּרִיךְ מַחֲטָאת חֻלָּב הָאִמַּר בְּהִקְיָא בְּחִלּוּן דָּאס לֹא אָמַר הָרִי זֹו לְחֲטָאתִי דְּאִינוּ קִרְבַּ: חֲדוּשׁ לְחוּמְרָא הוּא ואַע"ג דְּבִדְכָתָא אַחֲרִיתָא אָמַר חֲדוּשׁ אַע"פ שֶׁהוּא לְחוּמְרָא בְּגוֹן גְּבִי עַד זֹומַס מִיהּוּ הָכִי פְּרִיךְ אֲדַרְבָּה כָּל שְׂכָן שְׂגִישׁ לָנוּ לֹומַר שֶׁהוּא בְּבַל תֵּאָחַר מ"ש מִשְׁאֵר חֲטָאוֹת:

דְּנִפְק מַשֶּׁם - וְיִדְכִי וְיִקְבֵּל וְיִחוּל לְגִזִּירַת עֲלִיה הַלְכָּךְ קֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר שְׁמַטֵּל עָלֵיו לְצֹאת וְלִטְסַר וְלִהֲתַחוּל גִּזִּירַת: הַנִּיחָא לִמ"ד לֹא חִילָא עֲלֵה גִזִּירַת בְּעוּדוֹ בְּבִית הַקְּבָרוֹת פִּלּוּנְתָא הִיא בְּפִרְק ג' דְּגִזִּיר (דף טז): וְעוֹד הָאָמַר מָר בַּר רַב אֲשִׁי בְּמִיחַל כ"ע לֹא פְּלִינִי דְּחוּלָא אָס שׁוֹתֵה בְּיִין אוֹ מְגַלַּח לִוקָה בַּעוּדוֹ גַּמִּי בְּבִית הַקְּבָרוֹת חָל גִּזִּירַת עָלֵיו פִּי פְּלִינִי לְמַלְקִי עַל הַטְּמֵאָה אָס הִתְרִי בּוֹ בַּעוּדוֹ לְשֵׁם צֹא מַשֶּׁם פִּי גִזִּיר אִתְּהִי רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר בְּוֹן דְּחוּלָא לְעֲנִן שְׂאֵר דִּינִין לְקִי וּר"ש בֶּן לִקִּישׁ סָבַר לֹא לְקִי מִשּׁוּם טְמֵאָה דְּאַפְתִּי לֹא חָל עָלֵיו גִּזִּירַת טַרְקָה אֲבָל וַדָּאי חָל הַגִּזִּירַת לְעֲנִן שְׂאֵר דִּינִין לְשִׁתּוּתֵין וְלְגַלַּח וא"כ מֵאי בַּל תֵּאָחַר אִיפֹא:

וְכִי פְּלִיגִי לְעֲנִין מַלְכוּת לֹאִו דְּוָקֹא אֲלֹא בְּלוּמֵר לְעֲנִן מַלְכוּת דְּטְמֵאָה אֲבָל מוֹקְה דְּמַלְכוּת אִיפֹא אִי שׁוֹתֵה יִין אוֹ מְגַלַּח וּמַשְׁגִּי אַפ"ס קֹאִי בְּבַל תֵּאָחַר לְגִזִּירַת דְּטַרְקָה חָל

עָלֵיו שְׂגִישׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת גִּזִּירַת דְּטַרְקָה: מִשּׁוּם בַּל תֵּאָחַר דְּתַגְלַחַת לַעוֹלָם מִיִּירִי דְּשֵׁלַם גִּזִּירַת בְּטַרְקָה מִכָּל מַקּוּם מַצְנֵה לְגַלַּח שְׁעָרוֹ וְלִתְתּוֹ תַּחַת הַדּוּד וּמַשְׂהָה הַתַּגְלַחַת עוֹבֵר בְּבַל תֵּאָחַר מִשְׁמַע קִצַּת לְאַחַר שְׁלֵשִׁים יוּם לֹא גַלַּח וְגַלַּח מִדְּקֹאמֵר דְּאִיפֹא עֲלֵה מִשּׁוּם בַּל תֵּאָחַר: בַּל תֵּאָחַר קִרְבְּנוּתִיו אָס הַשֵּׁלִיס וְיִי

גִּזִּירַתוֹ וְלֹא הִבִּיא אִיפֹא בַּל תֵּאָחַר: דְּרִוּשׁ יִרְדְּשֵׁנוּ אֵלֹו חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת דְּפִשְׁטָה דְּקִרָא פִי תְדוּר גָּדַר לֹא תֵּאָחַר לְשִׁלְמוֹ אֲבָל בְּחוּבָה לֹא אִשְׁמַעִינָן וְנִפְקָא מִנֵּה מִדְרַשְׁנוּ וּמַשְׁמַע לִיה

חֲטָאת גִּזִּיר בְּכַלָּל שְׂאֵר חֲטָאוֹת: דְּלֹא מִתְפָּס לֵה לְחַטָּאת גִּזִּיר בְּנָדַר שְׂאָס אוֹמַר הָרִי עָלִי חֲטָאת גִּזִּיר לֹא אָמַר בְּלוּס דְּכִמוּ בִּן אָס לֹא אֲבָל חֻלָּב וְאָמַר הָרִי עָלִי חֲטָאת חֻלָּב לֹא אָמַר בְּלוּס וְהָא דְּנִקְט חֻלָּב זֶהוּ רְגִילוֹת דְּנִקְט חֲטָאת חֻלָּב מִכָּל שְׂאֵר חֲטָאוֹת אֲבָל י"מ דְּלֹא מִתְפִּיס פְּרוּשׁ דֹּא"ץ לֹומַר הָרִי זֶה חֲטָאתִי וּל"ג דֹּא"כ מֵאי פְּרִיךְ מַחֲטָאת חֻלָּב הָאִמַּר בְּהִקְיָא בְּחִלּוּן דָּאס לֹא אָמַר הָרִי זֹו לְחֲטָאתִי דְּאִינוּ קִרְבַּ: חֲדוּשׁ לְחוּמְרָא הוּא ואַע"ג דְּבִדְכָתָא אַחֲרִיתָא אָמַר חֲדוּשׁ אַע"פ שֶׁהוּא לְחוּמְרָא בְּגוֹן גְּבִי עַד זֹומַס מִיהּוּ הָכִי פְּרִיךְ אֲדַרְבָּה כָּל שְׂכָן שְׂגִישׁ לָנוּ לֹומַר שֶׁהוּא בְּבַל תֵּאָחַר מ"ש מִשְׁאֵר חֲטָאוֹת:

עִין מִשְׁפָּט נַר מִצְוָה
--

א סמג לאוין רב:

ב מיי' פו' מהל' גזירות הל' ח:

ג סמג לאוין רב:

ד מיי' פח' מהל' גזירות הל' בא:

ה סמג עשין קבז:

ו מיי' פח' מהל' גזירות הל' ה:

ז סמג עשין קבז:

ח מיי' פיי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:

ט סמג לאוין רב:

י מיי' פא' מהל' גזירות הל' ט:

גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה חטאת חלב. אלא במה הצד היקשא עדיפא. וקשה לי הא זהו אינו דרך לימוד דין חדש מכח מה הצד אלא דפשטא דקרא כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות כל חטאת בכלל אלא דהיה מקום לומר מסברא להוציאו מכללא חטאת נדר כיוון דקילא. וכיון דמצוני בחלב ושלמים אף דקיל איתנהו בכל תאחר. ממיילא מה"ת לצאת מפשטיה דקרא דחטאת גזיר מכלל וא"כ שרש הדין דחטאת גזיר מקרא דכי דרוש ידרשנו וצ"ע:
בהרא"ש ד"ה גזיר טהור אם נשתתה. עיין טורי אבן ר"ה דף ד' ד"ה וצדקות:
תורה אור השלם
[במדבר ו, יח] [דברים כג, כב] [במדבר ו]

ד:

וְכִי גִלַּח עַל אַחַת מִשְׁלָשְׁתָּן יִצָּא כִּי גִזֵּר הָיָה לַעֲנֹן שְׂמֵכִיד ג' קַרְבָּנוֹת חֲטָאת

וְעוֹלָה וּשְׁלָמִים וַיֵּצֵא לַעֲנֹן שֶׁהָיָה מִתֵּר בְּיַיִן וְלֹא לַעֲבֹר מִשּׁוּם כָּל תֵּאֲחֹר קמ"ל: **מֵאִי** חֲדוּשׁוֹ דְּאֵין מִתְּפִיסוֹ בְּנֶדֶר דְּמִכִּי הָי גִּזֵּר מִמּוּלָא חֵיב לְהֵכִיד קַרְבָּן: **חֲטָאת** חֲלָב לְכַפֵּרָה קֶאֱתִי וְשִׁיךְ כָּל תֵּאֲחֹר אֲכָל גִּזֵּר לֹא

לְכַפֵּרָה קֶאֱתִי וּלְכָךְ יִיכָא כָּל תֵּאֲחֹר: וְחֲרִי חֲטָאת יוֹלֶדֶת דְּמַשְׁמַע לִיה דְּאִיתָא בְּכָלל שְׂאֵר חֲטָאוֹת תַּמָּה תַּקְשִׁי לִיה אַמְאִי אַנְטֵרִיךְ הִיקְשָׁא לְקַרְבָּן וַחֲיד דְּלִיתָה בְּכָלל שְׂאֵר חֲטָאוֹת: **הִהִיא** קָא שְׂרִיא לִיה לְמֵיכַל בְּקֻדְשִׁים אַע"ג דְּגִזֵּיר גְּמִי שְׂרִי לִיה (נְמִי) לְשִׁתּוֹת בְּיַיִן אִין זֶה מַצְנֵה אֲכָל לְאֲכָל בְּקֻדְשִׁים מַצְנֵה הִיא דְּכִתִּיב וְאֲכַלְוּ אֶתֶם הָשָׂר כָּפַר

כָּהֵם הִלְכָךְ שִׁיךְ כֹּה: **לְמָח** לִי הִיקְשָׁא אֲכָל לַעֲיֹל גְּבִי כָּל תֵּאֲחֹר לֹא פִרִיךְ דְּאִין עוֹנָשִׁין מִן הָדִין אֲכָל לֹא מַצְנֵ לְמִימֵר גְּבִי כָּל יַחַל דְּאִתִּי כֹּמָה מַצְנִי דְּלֹא שִׁיךְ גְּמִי הֵבָא דְּטַעֲמָא דְּמִפֵּר נֶדֶר מִשּׁוּם עֲנָוי נֶפֶשׁ גַּם בְּגִזְרֹת גְּמִי יֵשׁ עֲנָוי

נֶפֶשׁ: **נִדְרִים** לִית לָהּ קִצּוּתָא וּבִנְדָרִים כִּי נֶדֶר סָתָם לַעֲוֹלָם הוּא אֲכָל גִּזְרֹת אִימָא לֹא דָסָתָם גִּזְרֹת שְׁלָשִׁים יוֹם קמ"ל דֶּהךְ עֲנָוי

נֶפֶשׁ וּמִפֵּר: **אָמַר** שְׂמוּאֵל בְּכֻזָּן עַד שְׂיֵאמֵר כּו' פֵּרוּשׁ דְּמוֹדְרָנִי מִמֶּךְ לֹאוּ כְּלוּם לַחֲזִיקָה אֲכָל שְׁאֵנִי אוֹכַל לַחֲזִיקָה וְדֹא אֶסוּר וּמִתַּנִּי פֵּרוּשִׁי קִמְפֵּרֵשׁ לֶה מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ בְּאוּמֵר שְׁאֵנִי

אוֹכַל לָךְ: **מִיִּתִּיבִי** מוֹדְרָנִי מִמָּה אֶסוּר מִדְּקֵאמֵר אֶסוּר אֲכָל שְׁאֵנִי אֶסוּר חַד מִשְׁמַע דְּכֵלֹא שְׁאֵנִי אוֹכַל קֵאמֵר וּמַשְׁנֵי בּד"א קִתְּנִי דְּסוּפֹא מִפֵּרֵשׁ לְרִישָׁא שְׁאִין אֶסוּר אַח"כ אֵמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ וְהָא קִתְּנִי סוּפֹא שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ וְהֵבָא לִיכָא לְמִימֵר בּד"א דֶּהֱא שְׁאֵנִי אוֹכַל לַחֲזִיקָה אֵמֵר דְּדוֹקָא לַעֲיֹל דְּקִתְּנִי בְּרִישָׁא

מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ שִׁיךְ לְמִימֵר בּד"א אַע"ג דְּכִרִי' אֲחֵרִיתִי הִיא קִרִּי לֶה סוּפֹא וְכֵן אִיתָא בְּפִרְק גִּט פְּשׁוּט (בְּבֹא בְּתָרָא דִּף קִסָּה) דְּקֵאמֵר זֶהֱב בְּדִינָרִים וּפִרִיךְ אִי הֵכִי הָיִנוּ רִישָׁא אַע"ג דְּהָיִנוּ בְּרִיתָא אֲחֵרִיתִי וּמַשְׁנֵי וּבְכֶבֶר אֵמֵר מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ תַּמָּה שְׁהִדִּי שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לַחֲזִיקָה אֵמֵר וצ"ל דַּה"פ וּבְכֶבֶר אֵמֵר כְּלוּמַר אֶפְסֵלוּ אוּמֵר

מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ דִּסָּר"א הוֹאִיל וּמוֹדְרָנִי מִמֶּךְ לַחֲזִיקָה לֹא אֶסֶר אִפִּי' אֵמֵר אֲחֵרָיו שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לֹא אֶסֶר וּבְכֶבֶר אֵמֵר אִפִּי' בְּכֶר אִמֵּר: **אִי** הֵכִי הָיִנוּ רִישָׁא כְּלוּמֵר אִם בָּא הִתְנָא לְאֲשְׁמוּעִינָן דכ"ע עַד שְׂיֵאמֵר שְׁאֵנִי טוּעַם לָךְ א"כ אַמְאִי לֹא אֵמֵר כִּי הִאי לִשְׁנֹא שֶׁל אִידוּךְ בְּרִיתָא וְלֹא לֶהקדים שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ דֹּאזִי וַיִּחָא לְמִימֵר בּד"א שְׁמִפֵּרֵשׁ דְּאִי אֵמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לַחֲזִיקָה דְּאִינוּ אֶסוּר וְכֵן מִשְׁמַע דְּקַמַּשְׁנֵי גְבִי וּבְכֶבֶר אֵמֵר מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ וְכֵן מִשְׁמַע דְּמִתְחַלֶּה הָיָה פִּרִיךְ וְרוּצָה לֶהוֹכִיחַ

דְּשְׁאֵנִי אוֹכַל לַחֲזִיקָה מְהֵי: **אִי** הֵכִי הָיִנוּ רִישָׁא תַּמָּה מֵאִי אִי אֲמֵרְתָּ בְּשִׁלְמָא אִיכָא הֵבָא וי"ל דֶּהכִּי פֵּרוּשָׁא אִי אֲמֵרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְּכָל חַד וַחַד מִהֵינִי לַחֲזִיקָה לֹא קִשְׁיָא מִיזִי דְּלִיכָא לְמַפְרָךְ הָיִנוּ רִישָׁא דַּה"א דְּתִנָּא סוּפֹא לְגַלְמֵי רִישָׁא דְּאִי לֹא תִנָּא סוּפֹא הֵייתִי מִפֵּרֵשׁ דְּרִישָׁא ר"ל כְּגוֹן שְׁאֵמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ עַם מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ קמ"ל

סוּפֹא דְּכָל חַד וַחַד לַחֲזִיקָה מְהֵי: **וַעוֹד** אֶסוּר אֶסוּר לְמָה לִּי אֲבִרְיתָא קֵאמֵר לִיה הֵכִי: **אֲלָא** הֵכִי קֵאָמֵר טַעֲמָא [דְּאָמַר] בְּהִדְיָא מוֹדְרָנִי מִמָּה שְׁאֵנִי טוּעַם לָךְ הוּא דְּאֶסוּר וַחֲבָרוּ מִתֵּר דֶּהכִּי מִשְׁמַע אֶסוּר מְדֻלָּא קִתְּנִי שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִים אֲכָל מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ לַחֲזִיקָה שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִין דְּמוֹדְרָנִי מִמֶּךְ מִשְׁמַע מְמוּנִי וּמְמוֹנֶךְ עָלֵי וּבְרִיתָא דְּקִתְּנִי מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ אֶסוּר שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִים קֵאמֵר וְהָא דְּלֹא תִנִּי שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִים מִשּׁוּם דְּתִנָּא בְּרִישָׁא שְׁאֵנִי טוּעַם לָךְ דֹּאזִי אִינוּ אֶסוּר אֲלֹא מֵדֵר:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

וְכִי גִלַּח עַל אַחַת מִשְׁלָשְׁתָּן יִצָּא כִּי גִזֵּר הָיָה לַעֲנֹן שְׂמֵכִיד ג' קַרְבָּנוֹת חֲטָאת וְשְׁלָמִים כְּדִכְתִּיב וְהִקְרִיב אֶת קַרְבָּנוֹ לַה' כְּבֶשֶׂ בֶּן שָׁנָתוֹ תָּמִים וּגּו' (בְּמִדְבָּר וי"ד) וְאִם לֹא הֵכִיד אֲלֹא חֲטָאת מְנַלַּח עָלָיו וְהָיִנוּ חֲדוּשׁ מִשָּׁא"כ בְּשָׂאֵר קַרְבָּנוֹת וּלְהֵכִי אִימָא אִינוּ עוֹבֵר בְּכָל תֵּאֲחֹר קמ"ל: וְאב"א **מֵאִי** חֲדוּשִׁיָּה דְּאִין מִתְּפִיסוֹ בְּנֶדֶר כְּדֵאמְרֵינָן לַעֲיֹל דְּאִי אֵמֵר הָרִי עָלֵי חֲטָאת גִּזֵּיר לֹא מִתְּפִיס לִיה: אִתְּנִיא לְכַפֵּרָה דְּהִאי גְרִיךְ כְּפִרָּה מִשּׁוּם חֲלָב שְׁאֲכָל וְיַיִן דְּלְכַפֵּרָה קָא אִתִּי קָאִי בְּכָל תֵּאֲחֹר אֲכָל גִּזֵּיר לֹא עֲבִיד שׁוּם חֲטָא דְּלַבְדְּעִי כְּפִרָּה: תַּיִתִי כֹּמָה מַצְנִי בְּגִזְרִים אָב מִיפֵּר: אֲכָל גְּבִי גִזְרֹת דְּאִית לֶה קִצּוּתָא דְּבִינָן דְּלֹא מִיתְּסֵר אֲלֹא עַד אוֹתוֹ זְמַן וַיִּמְצוּ עַד לְזַמַּן וְלֹא לַעֲבֹד לֶה קָא מִשְׁמַע לָן דְּהִקְשָׁא דֹא דְּהִיקְשָׁא לִיכָא לְמַפְרָךְ כְּמוּ כֹּמָה מַצְנִי: אֵמֵר שְׂמוּאֵל בְּכֻזָּן כָּכָל הֵי דְּקִתְּנִי בְּתַמְנִי' מְדֵר אֵנִי מִמֶּךְ מִפֵּרֵשְׁנִי מִמֶּךְ וְכ"י לֹא הָי גִּזֵּר וְעַד שְׂיֵאמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לֹא מִתְּסֵר בְּאוֹתוֹ דְּכֶר: הֵכִי קִתְּנִי כְּלוּמֵר חֲסוּרִי מִחֲסָרָא: כֹּמָה דְּכָרִים אֲמוּרִים דְּאֶסוּר כִּי אֵמֵר מְדֵר אֵנִי בְּאוּמֵר גְּמִי שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ: וְהִתְנִיא אִיפְכָא דְּלֹא מַצִּית אֲמֵרְתָּ בּד"א: **תַּנִּי** הֵכִי דֶּהכִּי קִתְּנִי שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ וְשְׁאֵנִי טוּעַם וּבְכֶבֶר אֵמֵר מַעֲקָרָא מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ אֶסוּר אֲכָל אֵמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ בְּלָבַד אוּ מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ אִינוּ אֶסוּר אַח"כ אֵמֵר לְתַרְוּהוּ דְּהָיִנוּ נֶדֶר גְּמוּר: אִי הֵכִי הָיִנוּ גְּמִי רִישָׁא דְּקִתְּנִי מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ בְּבִרְיתָא קִמָּא: וְעוּד אִי הֵכִי הוּא בְּדִתְרַצָּת תַּרִּי זְמַנִּי אֶסוּר לְמָה לִי לְמִתְנִי: אֲלֹא הֵכִי אֵמֵר שְׂמוּאֵל טַעֲמָא דְּאָמֵר גְּמִי שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ הוּא דְּאִיהוּ אֶסוּר בְּלָבַד דְּמִתְנִי' בְּנוֹדֵר בְּלָבַד קֵאמֵר דְּאֶסוּר דְּקִתְּנִי אֶסוּר:

אֲכָל

מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ הִיא קִרִּי לֶה סוּפֹא וְכֵן אִיתָא בְּפִרְק גִּט פְּשׁוּט (בְּבֹא בְּתָרָא דִּף קִסָּה) דְּקֵאמֵר זֶהֱב בְּדִינָרִים וּפִרִיךְ אִי הֵכִי הָיִנוּ רִישָׁא אַע"ג דְּהָיִנוּ בְּרִיתָא אֲחֵרִיתִי וּמַשְׁנֵי וּבְכֶבֶר אֵמֵר מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ תַּמָּה שְׁהִדִּי שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לַחֲזִיקָה אֵמֵר וצ"ל דַּה"פ וּבְכֶבֶר אֵמֵר כְּלוּמַר אֶפְסֵלוּ אוּמֵר

מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ דִּסָּר"א הוֹאִיל וּמוֹדְרָנִי מִמֶּךְ לַחֲזִיקָה לֹא אֶסֶר אִפִּי' אֵמֵר אֲחֵרָיו שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לֹא אֶסֶר וּבְכֶבֶר אֵמֵר אִפִּי' בְּכֶר אִמֵּר: **אִי** הֵכִי הָיִנוּ רִישָׁא כְּלוּמֵר אִם בָּא הִתְנָא לְאֲשְׁמוּעִינָן דכ"ע עַד שְׂיֵאמֵר שְׁאֵנִי טוּעַם לָךְ א"כ אַמְאִי לֹא אֵמֵר כִּי הִאי לִשְׁנֹא שֶׁל אִידוּךְ בְּרִיתָא וְלֹא לֶהקדים שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ דֹּאזִי וַיִּחָא לְמִימֵר בּד"א שְׁמִפֵּרֵשׁ דְּאִי אֵמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ לַחֲזִיקָה דְּאִינוּ אֶסוּר וְכֵן מִשְׁמַע דְּמִתְחַלֶּה הָיָה פִּרִיךְ וְרוּצָה לֶהוֹכִיחַ

דְּשְׁאֵנִי אוֹכַל לַחֲזִיקָה מְהֵי: **אִי** הֵכִי הָיִנוּ רִישָׁא תַּמָּה מֵאִי אִי אֲמֵרְתָּ בְּשִׁלְמָא אִיכָא הֵבָא וי"ל דֶּהכִּי פֵּרוּשָׁא אִי אֲמֵרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְּכָל חַד וַחַד מִהֵינִי לַחֲזִיקָה לֹא קִשְׁיָא מִיזִי דְּלִיכָא לְמַפְרָךְ הָיִנוּ רִישָׁא דַּה"א דְּתִנָּא סוּפֹא לְגַלְמֵי רִישָׁא דְּאִי לֹא תִנָּא סוּפֹא הֵייתִי מִפֵּרֵשׁ דְּרִישָׁא ר"ל כְּגוֹן שְׁאֵמֵר שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ עַם מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ קמ"ל

סוּפֹא דְּכָל חַד וַחַד לַחֲזִיקָה מְהֵי: **וַעוֹד** אֶסוּר אֶסוּר לְמָה לִּי אֲבִרְיתָא קֵאמֵר לִיה הֵכִי: **אֲלָא** הֵכִי קֵאָמֵר טַעֲמָא [דְּאָמַר] בְּהִדְיָא מוֹדְרָנִי מִמָּה שְׁאֵנִי טוּעַם לָךְ הוּא דְּאֶסוּר וַחֲבָרוּ מִתֵּר דֶּהכִּי מִשְׁמַע אֶסוּר מְדֻלָּא קִתְּנִי שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִים אֲכָל מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ מִשְׁמַע מְמוּנִי וּמְמוֹנֶךְ עָלֵי וּבְרִיתָא דְּקִתְּנִי מוֹדְרָנִי מִמֶּךְ אֶסוּר שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִים קֵאמֵר וְהָא דְּלֹא תִנִּי שְׁנִיָּהֶם אֶסוּרִים מִשּׁוּם דְּתִנָּא בְּרִישָׁא שְׁאֵנִי טוּעַם לָךְ דֹּאזִי אִינוּ אֶסוּר אֲלֹא מֵדֵר:

מסורת הש"ס

א ספרי במדבר; במדבר רבה

ב משנה נדרים

גליון הש"ס

גמ' והרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה. תמוה לי מהיכן פשוט יותר חטאת יולדת מחטאת נזיר וכמו דהיינו אומרים דחטאת נזיר אינו בכל תאחר כיון דלא מתפיס בנדר וקרא דכי ידרשנו לא איירי בכל חטאות אלא בחטאת חלב ה"נ לא היינו מוקמי' לקרא בחטאת יולדת והיינו אומרים באמת דחטאת יולדת ליכא בל תאחר אלא לבתר דדרשה מהיקשא דבחטאת נזיר איכא ב"ת ה"נ בחטאת יולדת וצ"ע:

שם משום דלא אית ליה קיצותא. עיין לקמן דף כ ע"א תד"ה מי שנדר:

שם ועוד אסור אסור למ"ל. עיין בבכורות לא ע"ב תד"ה א"כ:

בהר"ן ד"ה תיתי במה מצינו. משום דידות למלקות. ע' לקמן דף ז' בהר"ן ד"ה מודה היה ר"ע:

בא"ד ואין עונשין מן הדין. עיין מ"ל פ"כ ה"ז מהל' נזירות:

תורה אור השלם

והקריב את־קרבנו ליהונה כבש בן־שנתו תמים אחד לעלה (וכבשה אחת בת־שנתה תמימה לחטאת ואלי־אחד תמים לשלמים [במדבר ו, יד]

כִּי־תִזְרֹךְ נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאֲחֹר לְשַׁלְמוֹ כִּי־דָרֵשׁ יִדְרָשׁוּ וַיְהוֹה אֱלֹהֶיךָ מַעֲמֹד וַתְּהִי בֶדֶחַ חֲטָא [דברים כג, כג]

גליון הש"ס
 בר"ן ד"ה אלא הכי איתמר כי' כלומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך. וכן בפסוק שופטים יז ב הכסף אשר לוקח לך:

אָבֵל אָמר מִדְרַנִי הֵימֶךְ לַחֲוֵד דָּלָא אָמר שְׁאֵי דְאָמר שְׁאֵי לֶךְ מִשְׁמַע דְאָסֵר נִפְשָׁה בְּלַבָּד שְׁאִינוּ אוֹבֵל מַחֲבְרוּ אָבֵל כּי אָמר מוֹדְרַנִי הֵימֶךְ סָתַם מִשְׁמַע דְּמַדִּיר נָמִי חֲבֵרָה מְנַה מַכּל וְכַל: מָנָן בְּפ' הַשְּׁתַּפִּין (לָקֵמָן מו:): דְּרִינִי עֲלִיךְ חֲרָם הַמָּדָר אָסוּר וְהָא דְכָא דָּלָא אָמר שְׁאֵי אוֹבֵל לֶךְ חֲרָם וְלֹא הוּי אָסוּר אֲלֵא הַמָּדָר וְלֹא שְׁנִיָּהּ: כְּגוֹן דְּמַפְרִישׁ בְּהַדְיָא אָבֵל אֶת עֲלִי לֹא: אָבֵל סַתְמָא דָּלָא פְרִישׁ וְאֶת עֲלִי לֹא מֵאִי שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין: הַדִּין הוּא דְשְׁנִיָּהּ אָסוּרִין דְּאָמר בְּפִירוּשׁ דְּרִינִי עֲלִיךְ וְאֶת עֲלִי לֹא הוּי שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין אֲלֵא חַד בְּלַבָּד: אֲלֵא דְכִי אֶתְמַר אָמר ר' יוֹסִי בְר' חֲנִינָא מוֹדְרַנִי מִמֶּךְ הוּא אָסוּר וְכו': דְּהִינוּ כְּמַתְנִיתִין דְּרִי עֲלִיךְ חֲרָם וְכו': וְהָא מַתְנִי' מוֹדְרַנִי הֵימֶךְ קַתְנִי וְאוֹקְמָא שְׁמוּאֵל דְאָמר בְּכֵלָן עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שְׁאֵי אוֹבֵל דְּאֶדְבִי אִיהוּ אָסוּר וְחֲבְרוּ מִתַּר אָבֵל אָמר מִדְרַנִי הֵימֶךְ בְּלַבָּד וְלֹא אָמר שְׁאֵי אוֹבֵל שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין וְהִינוּ דָּלָא בְּרַבֵּי יוֹסִי בְר' חֲנִינָא: אֲלֵא מַעֲקָרָא דְשְׁמוּאֵל דְכִי אֶתְמַר דְכִי מִתְרַן לֵה לְמַתְנִיתִין וְלֹא כְּדִאוּקְמָנָא דְתַקְשִׁי לִר' יוֹסִי: הָא אָמר מוֹדְרַנִי הֵימֶךְ דָּלָא מְפָרֵשׁ כְּלוּם וְדֹאִי מַכְלָה מְלֵתָא מַדִּיר וְאָסוּר אִפִּי' בַּהֲנָאָה: א"ה לִימָא שְׁמוּאֵל דְכִי לָמָּה לִיָּה חַפּוּשִׁי לְמִימְרָה כְּלִי הִאי לִימָא דְכִי אָמר שְׁמוּאֵל וְאִם לֹא אָמר שְׁאֵי אוֹבֵל לֶךְ דָּלָא אָמר אֲלֵא מוֹדְרַנִי הֵימֶךְ אָסוּר אִפִּילוּ בַּהֲנָאָה: אֲלֵא דְכִי אֶתְמַר אָמר שְׁמוּאֵל טַעְמָא דְאָמר שְׁאֵי אוֹבֵל לֶךְ דְּכִינִין דְאָמר בְּפִירוּשׁ אֲבִילָה אָסוּר אָבֵל לֹא אָמר בְּפִירוּשׁ אֲבִילָה לֹא אָסוּר לְמִיכַל מַדִּידָה דְדִלְמָא הָא דְאָמר מָדָר חָטִי מִמֶּךְ אֲדַבּוּרָה קֶאָמַר דָּלָא מִשְׁתַּעֵי בַּהֲדָה אָבֵל לֹא לְמִיכַל מְנַה וְכֵן כִּי אָמר מְפָרֵשִׁי מִמֶּךְ דָּלָא אָמר שְׁאֵי אוֹבֵל דְדִלְמָא מִמַּשָּׂא וּמַתָּן קֹא פְרִישׁ מְנַה מְרוּחְקִי מִמֶּךְ נָמִי דָּלָא לְקַרֵב בְּאַרְבַּע אַמּוֹת דִּילָּה מִשְׁמַע וְלֹא דְמַדִּיר מֵאֲבִילָתוּ:

אוֹבֵל לֶךְ: שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין דְּכִינִין

אָבֵל אָמר "מוֹדְרַנִי הֵימָךְ" לְחוּדִיָּה — שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין. כִּי הָא דְאָמר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: **"מוֹדְרַנִי הֵימָךְ" — שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין.** תַּנּוּ: **"הַרִינִי עֲלִיךְ חֲרָם" — הַמוֹדָר אָסוּר, אָבֵל מַדִּיר לֹא. כְּגוֹן דְּפָרִישׁ: "וְאֶת עֲלִי לֹא". "אֶת עֲלִי חֲרָם" — הַנוֹדָר אָסוּר, אָבֵל מוֹדָר לֹא. כְּגוֹן דְּפָרִישׁ: "וְאִנָּא עֲלִי לֹא". אָבֵל סַתְמָא מֵאִי? שְׁנִיָּהּ אָסוּרִים. הָא מְדַקְתָּנִי סִיפָא: "הַרִינִי עֲלִיךְ וְאֶת עֲלִי", שְׁנִיָּהּ אָסוּרִים, הַדִּין הוּא דְשְׁנִיָּהּ אָסוּרִין, הָא סַתְמָא — הוּא אָסוּר וְחֲבְרוּ מוּתַר! אֲלֵא דְכִי אֶתְמַר דְּרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: **"מוֹדָר אָנִי לָךְ" — שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין,** **"מוֹדְרַנִי הֵימָךְ" — הוּא אָסוּר וְחֲבְרוּ מוּתַר.** וְהָא מִתְנִיתִין דְּקִתְנִי **"הֵימָךְ", וְאוֹקִימָנָא לְמַתְנִיתִין לְשְׁמוּאֵל: כְּכוּלָן עַד שְׂיֹאמַר "שְׂאֲנִי טוּעָם לָךְ" וְ"שְׂאֲנִי אוֹבֵל לָךְ", הוּא דְאָסוּר וְחֲבְרוּ מוּתַר, אָבֵל בִּי"מוֹדְרַנִי הֵימָךְ", שְׁנִיָּהּ אָסוּרִין. אֲלֵא מַעֲיַקְרָא דְשְׁמוּאֵל דְכִי אִיתְמַר: טַעְמָא דְאָמר **"שְׂאֲנִי אוֹבֵל לָךְ" וְ"שְׂאֲנִי טוּעָם לָךְ" הוּא דְאִין הוּא אָסוּר אֲלֵא בְּאֲבִילָה. הָא "מוֹדְרַנִי מִמָּךְ" — אָסוּר אֲפִילוּ בַּהֲנָאָה. אִי דְכִי, לִימָא שְׁמוּאֵל דְכִי: וְאִם לֹא אָמר אֲלֵא **"שְׂאֲנִי אוֹבֵל לָךְ" וְ"שְׂאֲנִי טוּעָם לָךְ", אִין אָסוּר אֲלֵא בְּאֲבִילָה. אִי"אֲלֵא דְכִי אִיתְמַר: טַעְמָא דְאָמר "שְׂאֲנִי אוֹבֵל לָךְ" וְ"שְׂאֲנִי טוּעָם לָךְ", הוּא דְאָסוּר. אָבֵל אָמר "מוֹדְרַנִי הֵימָךְ" — לֹא מִשְׁמַע דְאָמר אָסוּר. מֵאִי טַעְמָא: "מוֹדָר אָנִי מִמָּךְ" — לֹא מִשְׁתַּעֲינָא בַּהֲדָה מִשְׁמַע. "מוּפְרָשְׁנִי מִמָּךְ" — דְּלֹא עֲבִידְנָא עֲמָךְ מִשָּׂא וּמַתָּן מִשְׁמַע. "מְרוּחְקִנִי מִמָּךְ" — דְּלֹא קְאִימָנָא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת דִּילָךְ מִשְׁמַע. לִימָא********

תַּנּוּ הַרִינִי עֲלִיךְ חֲרָם הַמָּדָר אָסוּר אָבֵל לֹא הַמַּדִּיר וְלִשְׁמוּאֵל דְאָמר מוֹדְרַנִי מִמֶּךְ מִשְׁמַע תְּרוּוּהוּ דְכִי נָמִי לִימָא דְרִינִי עֲלִיךְ חֲרָם מִשְׁמַע דְּרִינִי עַל מִמּוֹנֶךְ חֲרָם וְגַם מַדִּיר נָמִי לְתַסַּר וּמַשְׁנִי דְּפָרִישׁ וְאֶת עֲלִי לֹא וְעַתָּה פְרִיךְ דְּרִי אֶת עֲלִי חֲרָם אָסוּר וּמָדָר מִתַּר וְאִמָּאי לִימָא דֵּה"ק דְּרִי אֶת עֲלִי וּמִמוּנֵי חֲרָם וְאָסוּר גַּם מָדָר: **אֲלֵא אִי אֶתְמַר דְּרַבִּי יוֹסִי בְר חֲנִינָא דְכִי אֶתְמַר מָדָר אָנִי מִמָּךְ הוּא אָסוּר וְחֲבְרוּ מִתַּר תַּמָּה מֵאִי אֶתָּא לֹאשְׁמַעִי הָא תַנָּא בְּבִרְיוּתָא דְכִי וי"ל דְּאִשְׁמַעִי דְּמוֹדְרַנִי מִמֶּךְ לֹא מִשְׁמַע מָדָר מִמוּנֵי אַע"ג דְּהַרִינִי חֲרָם ר"ל מָדָר מִמוּנֵי זֶה לֹא אָמר דְכִי: **וְהָא מַתְנִי' דְּמִמָּךְ תַּנּוּ כְּלוּמַר רַבְתִּי [קָשָׁה] דְשְׁמוּאֵל קֶאָמַר דְאָמר דְּמוֹדְרַנִי מִמֶּךְ דְשְׁנִיָּהּ אָסוּרִים: אֲלֵא שְׁמוּאֵל דְכִי אֶתְמַר טַעְמָא דְאָמר שְׁאֵי אוֹבֵל הוּא דְאִין אָסוּר אֲלֵא בְּאֲבִילָה. דְּלִשְׁנָא דְאָסוּר בְּמַתְנִי' מִשְׁמַע לִיָּה אָסוּר בְּאֲבִילָה וְלֹא בַּהֲנָאָה אָבֵל מוֹדְרַנִי מִמֶּךְ אָסוּר בַּהֲנָאָה וּמוֹדְרַנִי דְקַתְנִי בְּבִרְיוּתָא אָסוּר בַּהֲנָאָה וּה"ק שְׁמוּאֵל וְכֵלָן אָסוּר בַּהֲנָאָה עַד שְׂיֹאמַר שְׁאֵי טוּעָם לָךְ: **אִי** דְכִי לִימָא שְׁמוּאֵל דְכִי אִם לֹא אָמר שְׂאֲנִי טוּעָם לָךְ אָסוּר [אַפִּי'] בַּהֲנָאָה דְּלִשְׁנָא עַד שְׂיֹאמַר שְׁאֵי טוּעָם לֶךְ מִשְׁמַע בְּשָׁאֵי טוּעָם אָסֵר עַצְמוּ טַפִּי מִמוֹדְרַנִי וְהָא לִיתָא דְאֲדַרְבַּה מוֹדְרַנִי חֲמוּר טַפִּי וְיֵשׁ סְפָרִים דְּנָרְסִי לִימָא שְׁמוּאֵל וְאִם לֹא אָמר אֲלֵא שְׁאֵי אוֹבֵל לֶךְ אִינוּ אָסוּר אֲלֵא בְּאֲבִילָה וְקָשָׁה לְיִשְׁבֹּז. וּה"ה דְּלַעֲיֵל דְשְׁמוּאֵל קֶאָמַר אָבֵל מוֹדְרַנִי שְׁנִיָּהּ אָסוּרִים מְצִי לְמַפְרֵךְ לִימָא שְׁמוּאֵל אִם לֹא אָמר שְׁאֵי אוֹבֵל לֶךְ שְׁנִיָּהּ אָסוּרִים: **אֲלֵא** דְכִי אֶתְמַר לַעֲזוֹלָם כְּדִאָמַר מַעֲקָרָא דְלִשְׁמוּאֵל מוֹדְרַנִי לַחֲוִידָה לֹא אָסֵר כְּלָל דְלִמָּא לֹא מִשְׁתַּעֵי בַּהֲדָךְ קֶאָמַר וְקָשָׁה מְבִרְיוּתָא דְלַעֲיֵל דְּמוֹדְרַנִי אָסוּר בְּלֹא שְׁאֵי טוּעָם לֶךְ וי"ל דְּהִאי אָסוּר ר"ל דָּלָא מִשְׁתַּעֵי בַּהֲדָה א"י מַעֲתָה גְחוּית לִזְמַר תַנָּאִי הִיא דְּבִרְיוּתָא דְלַעֲיֵל ס"ל בְּרַבְּנָן דְּיָדִים שְׂאִינָם מוֹכִיחוֹת הֵנוּן יָדִים וְשְׁמוּאֵל סָבַר דְּמַתְנִי' בְּרַבִּי יְהוּדָה דְאָמר לֹא הֵנוּן יָדִים:****

כל כנויי פרק ראשון נדרים

ה.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רו סעי' א ב: ב מיי" פא' מהל' נדרים הל' כג:

	עין משפט
	גזר מצווה

א סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי' קכו סעי' מא:

ב מו"י פא' מהל' גירושין הל' ד:

ג מו"י פד' מהל' גירושין הל' יב:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רו סעי' א:

ה מו"י פא' מהל' נדרים הל' כג:

לִימָא קסבר שמואל ידים ש׳אין מוכיחות לֹא הוּנָן יָדִים מִדְּקָאָמַר מוֹדְרָנִי מִמָּהּ שְׂרִי וּמַשְׁנֵי אֵין בְּלוּמַר וְזֹאזי סָבַר דְּלֹא הֲוִין יָדִים וּמוּנְקִי לֵה לְמַתְנִיתִין כְּרַבִּי יִהְיֶה דְתַנּוּ גּוּפּוֹ שֶׁל גֵּט הָרִי אֶת מַתְרַת לְכָל אֶדָם רַבִּי יִהְיֶה אוֹמַר וְדִין דִּיהֲוִי לִיכִי מִנְּחִי אֲבָרַת וְכוּ' בְּמֵאִי קִמְפְּלָנִי רַבִּנּוּ סָבְרִי יָדִים שְׁאִין מוכיחות הֲוִין יָדִים וְלֹא בְּשֵׁי וְדִין וְכוּ' וְרַבִּי יִהְיֶה סָבַר לֹא הֲוִין יָדִים מִזְקַבְשֵׁי לוּמַר וְדִין דְּאִי לֹא בְּתַב וְדִין בְּגִט הֻי בְּמִגְרֵשׁ בְּדַבּוּרָא בְּעֵלְמָא וּשְׁטַר רִאִיָּה בְּעֵלְמָא הוּא וְכֵן מִשְׁמַע פ' הַמִּגְרֵשׁ דְּקָאָמַר דְּקָרִיא לְמוּכִיחוֹ מוּזִין וּלְקַמֵּן בְּשִׁמְעִיתִין מִשְׁמַע דְּהַמוּכִיחַ הֻי מַלְשָׁנָא דְּמִנְּחִי מִזְקָאָמ' עַד כַּאֵן לֹא קָאָמַר דְּתָם לֹא בְּשֵׁי יָדִים מוכיחות חָלָא גַבִּי גֵט דְּאִין אֶדָם מִגְרֵשׁ אֲשֶׁת חֲבֵרו חֲלָמָא דְּמַלְשָׁנָא דְּמִנְּחִי דְּהִיק: **וְאַמַּאי** דְּחַק שְׁמוּאֵל לְאַקְמָא מַתְנִי' כְּרַבִּי יִהוּדָה לִוקְמָא כְּרַבְּנֻן תַּמָּה הֲלֹא יֵשׁ לוֹ לְאוּקְמָה כִּר' יִהְיֶה מִשּׁוּם דַּס"ל בְּנִתָּה וַיֵּשׁ מִתַּרְעִס דְּמוּטָב לְאוּקְמָא כְּרַבְּנֻן וְאֵע"ג דְּהוּא לֹא ס"ל וְעַתָּה לִהְךָ לִשְׁנָא מִשְׁמַע דְּשְׁמוּאֵל סָבַר דְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות לֹא הֲוִין יָדִים וְהָכִי מוכח סוּגִיָא דְּקִדּוּשִׁין (דף ה:) גַבִּי הָרִי אֶת מֵאֲרָסַת דְּקָאָמַר לִימָא קסבר שמואל יָדִים שְׁאִין מוכיחות הֲוִין יָדִים לֹא דְאָמַר הָרִי אֶת מֵאֲרָסַת לִי חָבַל אִי לֹא אָמַר לִי לֹא וְהִינוּ כַּסְּגִיא דְּהִבָּא מִיהוּ תַמָּה גְּדוּל מֵאִי פְרִיךְ מֵאִי דְּחָקָא לְאוּקְמָה מַתְנִי' כִּר' יִהְיֶה דְשִׁנְיָא

לִימָא קסבר שמואל ידים ש׳אין מוכיחות לֹא הוּנָן יָדִים מִדְּקָאָמַר מוֹדְרָנִי מִמָּהּ

כל כנויי פרק ראשון נדרים

לִימָא סָבַר שְׁמוּאֵל יָדִים שְׁאִין מוכיחות כו' דְּהִבָּא הוֹאִיל וְלֹא אָמַר מִמֶּשׁ שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ אֶמְרִינוּ לֹא מוּכַחַא מְלֵתָא דְּבִחְכִילָה קָאָמַר וְלֹא מִתַּסַּר בִּחְכִילָה: רַבִּי יִהְיֶה אוֹמַר וְדִין דִּי יִיְהִי לִיכִי וְכוּ' דְּקַסְבַּר אִי לֹא בְּתַב בַּה מִמֶּשׁ וְדִין לֹא מוּכַחַא מְלֵתָא דְּבִחְאִי גָטוֹא מִגְרֵשׁ לֵה דְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות לֹא הֲוִין יָדִים: לוּקְמָס לְמַתְנִי' כְּרַבְּנֻן לִימָא אֵע"ג דְּקָאָמַר מִזַּר חָטִי מִמָּךְ אוּ מִרְחַק חָטִי מִמָּךְ לְחוּצִיָּה אָסוּר בִּחְכִילָה וְאֵע"ג דְּלֹא אָמַר שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ דְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות הֲוִין יָדִים כְּרַבְּנֻן דְאָמְרִי לֹא צְרִיךְ לְמַכְתֵּב בְּגִט חָלָא הָרִי אֶת מַתְרַת לְכָל אֶדָם: מַתְנִי' קָשִׁיתָּה דְלֹא מַצֵּי לְאוּקְמָה כְּרַבְּנֻן: לְתַנִּי שְׁאִנִי אוֹכַל אוּ שְׁאִנִי טוּעַם לָמָּה לִי לְמִימַר לָךְ חָלָא לִהְכִי קַמְנִי לָךְ דְּקַסְבַּר יָדִים שְׁאִין מוכיחות לֹא הֲוִין יָדִים וְאִי קַמְנִי שְׁאִנִי אוֹכַל בְּלָבָד וְלֹא קָאָמַר לָךְ לֹא הֵינָּה מִשְׁמַע דְּמִזַּר מִחֲבָרו דְּבִשְׁעִין יָדִים מוכיחות וְכִי אָמַר נָמִי מוּזְקָנִי וְלֹא אָמַר שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ לֹא מִשְׁמַע דְּבִחְכִילָה קָאָמַר חָלָא דְלֹא מִשְׁתַּשְׁנִיָא בַּהֲדָךְ: מַקְוִיָּה יְדוּת גְּזִירוֹת בְּדִאֲמַרִינוּ לְעִיל דְּמַלְהִיזִר נִפְקָא יְדוּת גְּזִירוֹת: מַה גְּזִירוֹת בַּהֲפִלָּאָה דְּבִשְׁעִין שְׁנִפְרַשׁ לְגִזְרִית דְּכְתִיב כִּי יִפְלִיא (בַּמִּדְבָּר ו) אֵף יְדוּת נָמִי בְּשִׁין שְׁנִפְרַשׁ לְדַבּוּרוֹ דְּאִי לֹא מִפְרַשׁ לֹא הֻי כְּלוּם דְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות לֹא הֲוִין יָדִים: דְּבִשְׁעִין כְּרִיתוֹת שְׂכוּרַת בִּינוּ לְבִינָה דְּבִשְׁעִין שְׁנִפְסִיק לְדַבּוּרוֹ:

דְּשִׁעִינוּ שְׁנִיָא דְּחִיקָא הוּא מוּטָב לְאוּקְמָה כְּרַבְּנֻן והוא לֹא ס"ל וְעוֹד הִקְשֶׁה הִר"ר יוֹסֵף מֵהַאִי דְּפָרָק כָּל הַגֵּט (גטין דף כו.) דְּקָאָמַר הַכּוֹתֵב טָפְסִי גִטִּין צְרִיךְ שְׁנִיחַ מְקוֹם הָאִישׁ וּמְקוֹם הָאִשָּׁה וּמְקוֹם הַזֵּמַן וְקָאָמַר שְׁמוּאֵל עָלֶה דְּהִיֹּאֵל אֵף מְקוֹם הָרִי אֶת מַתְרַת לְכָל אֶדָם פִּי' מִשּׁוּם דְּהוּא עֵקֶר שֶׁל גֵּט וְאִי סְבִירָא לֵה כִּר' יִהְיֶה א"כ צְרִיךְ שְׁנִיחַ מְקוֹם וְדִין שְׁבָרִי וְדִין עֵקֶר לִר' יִהְיֶה לִהְכִי ל"ג (אִין) כ"א וְשְׁמוּאֵל מוּנְקִי לֵה לְמַתְנִי' כִּר' יִהְיֶה וְהוּא סָבַר לֵה כְּרַבְּנֻן וְאִזְ נִיחָא דְּפִרִיךְ שְׁפִיר לוּקְמָא כְּרַבְּנֻן כִּינוּ דָּגַם הוּא סָבַר כְּרַבְּנֻן מִיהוּ קָשֶׁה מֵהִיֹּאֵל דְּקִדּוּשִׁין דְּמִשְׁמַע שְׁמוּאֵל אִית לֵה דְלֹא הֲוִין יָדִים ור"י מַחְלֵק בְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות גְּרוּעוֹת כִּי הִיֹּאֵל דְּקִדּוּשִׁין דָּאָס לֹא אָמַר לִי הֲוִין גְּרוּעוֹת טָפִי מִזְאִי (דְאֶדָם עָשִׂי לְקַדֵּשׁ אִשָּׁה לְחֲבָרו) וְכֵן הִיֹּאֵל דְּגִזִּיר דְּפִרִיךְ עָלֶה דְאָמַר הָאוּמַר אִהָּא ה"ו גִּזִּיר וּפְרִיךְ וְלָמָא אִהָּא דְבַתְעִיַת קָאָמַר וּמוּנְקִי שְׁמוּאֵל שְׁהִיָּה גִזִּיר עוֹבֵד לְפָנָיו וּלְהָכִי צ"ל הִבָּא לִימָא קסבר שמואל יָדִים שְׁאִין מוכיחות לֹא הֲוִין יָדִים וּמַשְׁנֵי לֹא שְׁמוּאֵל מוּנְקִי לֵה לְמַתְנִי' כִּר' יִהְיֶה פְרוּשׁ לְעוֹלָם קַסְבַּר הֲוִין יָדִים חֲשׁוּבוֹת כִּי הִבָּא מוּזְקָנִי מִמָּךְ וּמוּנְקִי לֵה לְמַתְנִי' כִּר' יִהְיֶה וְהוּא לֹא סְבִירָא לֵה וְכַּהֲנִי נִיחָא הִיֹּאֵל דְּרִישׁ פ"א דְּגִזִּיר מִשּׁוּם דְאִהָּא הֻי יָדִים גְּרוּעוֹת מִשְׁמַע כּוּלִיָּה גּוּפָה וְהוּ שַׁתְעִיַת דְּגִזִּיר לֹא הֻי כּוּלִיָּה גּוּפָה וּלְהָכִי צְרִיךְ לְאוּקוּמָה בְּגִזִּיר עוֹבֵד לְפָנָיו וְכֵן הִיֹּאֵל

דְּקִדּוּשִׁין כְּדִפִּי' הָתָם ור"ת גַּרַם אִין הִשְׁתָּא יֵשׁ לְשַׁבְּדוֹ וְזִינָא אִין יָדִים גְּרוּעוֹת כִּי הָתָם לֹא הֲוִין יָדִים חָבַל יָדִים חֲשׁוּבוֹת ס"ל דְּהֲוִין יָדִים: **מַתְנִי'** קָשִׁיתָּה מֵאִי אֲרִיָא הָתָם שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ בָּלֹא לָךְ נָמִי חָלָא ש"מ דְלֹא הֲוִין יָדִים וְקָשֶׁה מַבְרִיתָא דְלַעִיל דְאָמַר שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ מִשְׁמַע בְּמוֹ כֵן דְּאִי לֹא אָמַר לָךְ לֹא מוּעִיל וי"ל דְּכִינוּ דְגַלִּי דְמוּזְקָנִי מִמָּךְ מוּעִיל מִשְׁמַע מִמִּילָא לָךְ לֹא דוּקָא וּבָלֹא לָךְ נָמִי מֵהֵנּ: **לְתַנִּי** **שְׁאִנִי אוֹכַל** (דָּה) **שְׁאִנִי טוּעַם** פִּי' בָּלֹא לָךְ וּא"ת א"כ לֹא הֵינָה וְדַעִינוּ לְמֵאֵן קָאָמַר וי"ל דְּמִיירִי בְּמִסְרָבִין כּוּ לְאָכַל והוא מִמֵּאֵן וּא"כ לֹאִיתוּ שְׁמַפְצִיר כּוּ לְאָכַל קָאָמַר שְׁאִנִי טוּעַם שְׁאִנִי אוֹכַל מִשְׁלָךְ וְאִפִּי' בָּלֹא לָךְ שְׁמַעִין הָכִי וּא"ת אֲפִתִי מֵאִי תַרַן דְּהִנֵךְ בְּרִיתָא דְלַעִיל דְּתַנִּי אָסוּר תְּרִי זְמַנִּי דְּמִשְׁמַע דְּמוּזְקָנִי לְחוּד אָסוּר וְלֹא שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ וי"ל כִּינוּ דְאוּקְמָא טַעְמָא דְשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם דְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות דְּפִלְגִנִי תַנְחִי בְּעֵלְמָא בְּגִטִּין א"כ תַרַן דְּהִנֵךְ בְּרִיתָא דְלַעִיל כְּרַבְּנֻן דְרַבִּי יִהְיֶה דְסָבְרִי דְּזִידִים שְׁאִין מוכיחות הֲוִין יָדִים וְשְׁמוּאֵל סָבַר כִּר' יִהְיֶה דְמַעַקְרָא שְׁלֹא הִיָּה מִשְׁמִיד טַעְמָא דְשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם שְׁאִין מוכיחות וּא"כ הֻי טַעְמָא דְשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם דְלֹא חֲשׁוּב יַד מוּזְקָנִי בָּלֹא שְׁאִנִי אוֹכַל לְהָכִי הֵינָה קָשִׁיא לִיָּה לְשְׁמוּאֵל מִהִנֵךְ בְּרִיתָא דְלֹא מוכיחות פְּלוּגְתָא דְתַנְחִי בְּהָכִי חָבַל הִשְׁתָּא דְטַעְמָא דְשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם שְׁאִין מוכיחות נִיחָא כְּרַבְרִי' צ"ע לְשְׁמוּאֵל כְּפִשְׁאִנִי אוֹכַל בָּלֹא מוּזְקָנִי אָס מוּעִיל אָס לֹא וּפִר"י כִר' יִהְיֶה דְמַתְנִי' שְׁאוּמַר שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ מִשְׁמַע דְשִׁאִנִי אוֹכַל לָךְ מוּעִיל לָךְ מוּעִיל בָּלֹא מוּזְקָנִי שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ הֻי יָדִים שְׁאִין מוכיחות דְּכַמְפְּרַשׁ טַעְמָא דְלָמָא דְלֹא מִשְׁתַּשְׁנִיָא בַּהֲדָךְ קָאָמַר חָטִי אוֹכַל לָךְ אוּ חָטִי טוּעַם לָךְ הוּו יָדִים מוכיחות וְהִקְשֶׁה רִיב"ז א"כ לֹא מַצִּינוּ יָדִים וְרַגְלִים דֹא"כ כָּל מַה שְׁנִדְבַר חָדָם עִם חֲבָרוֹ וְהָא גָזַר שֹאָס אָמַר חָטִי אוֹכַל אוּ חָטִי אוֹכַל לָךְ הֻי גָזַר לָנִי' דְשִׁאִנִי אוֹכַל וי"ל דְלֹא קָשֶׁה מִידי דוּקָא בְּשִׁאִנִי אוֹכַל אוּ בְשִׁאִנִי בְשִׁי"ן הֻי יַד לְפִי [שַׁחטָף] וְחִסַר [וּמַעַנ] לְשׁוּנו שְׁמַדְלַג קוֹנֵם שְׁהִיָּה לוֹ לוּמַר אוּ בַתְחַלָּה אוּ בַסּוּף חָבַל חָטִי אוֹכַל לָךְ אוּ חָטִי אוֹכַל לָךְ בָּלֹא שִׁי"ן לֹא הֻי יַד כָּלָל וּא"ת כִּינוּ דְשִׁאִנִי אוֹכַל לָךְ מוּעִיל בָּלֹא מוּזְקָנִי חָטִי מוּעִיל בָּלֹא שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ מַנְלֻן דְשִׁאִנִי אוֹכַל הֻי יַד לְגָזַר דְלָמָא הֻי יַד לְשַׁבּוּעָה שְׁמַדְלַג כְּבוּעָה לְכַתְחַלָּה וי"ל דְּבִשְׁבוּעָה רְגִילוּת לוּמַר כְּבוּעָה שְׂאֲכַל אוּ שְׁלֹא אוֹכַל חָבַל שְׁאִנִי אוּ שְׁאִנִי שִׁיךְ לְגַזְרִים וּא"ת לְמֵאִי דְּפִרְשִׁית דְשִׁאִנִי אוֹכַל הֻי יַד בָּלֹא מוּזְקָנִי גַם לְשְׁמוּאֵל וְהָא לְעִיל בַּתְחַלָּת סָגִיא כְּדִפְרִיךְ לִיָּה מִהִנֵךְ בְּרִיתָא מַשְׁנֵי שְׁמוּאֵל דְּבְרִיתָא שְׁנִיָּה וּכְבָר אָמַר מוּזְקָנִי מִמָּךְ מִשְׁמַע בַּהֲקִיא דְשִׁאִנִי אוֹכַל לֹא מֵהֵנִי בָּלֹא מוּזְקָנִי וַיֵּשׁ לְחֻחוֹת שְׁלֹא בָּא חָלָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְמוּזְקָנִי חָטִי מוּעִיל בָּלֹא שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ וְעִי"ל דְּנִזְדִיא מַעַקְרָא שְׁהִיָּה סוּבַר טַעְמָא דְשְׁמוּאֵל דְלֹא הֻי מוּזְקָנִי יַד כָּלָל בָּלֹא שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ אִז וְזֹאזי צְרִיךְ לוּמַר דַּה"ה שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ לֹא הֻי יַד וְחָטִי מוּעִיל בָּלֹא מוּזְקָנִי חָבַל לְמַסְקָנָא דְאִסְקָנָא דְטַעְמָא דְשְׁמוּאֵל מִשּׁוּם יַד נֹאמַר וְזֹאזי דְשִׁאִנִי אוֹכַל הֻי מוכיח שְפִיר בָּלֹא מוּזְקָנִי כְּדִפְרַשִׁית א"כ גַם לְשְׁמוּאֵל מוּעִיל שְׁאִנִי אוֹכַל בָּלֹא מוּזְקָנִי כ"נ לְמַהֲר"ף נ"ע מִיְהוּ ר"י פִּרַשׁ דְשִׁאִנִי אוֹכַל חָטִי

מוּכִיחַ בָּלֹא מוּזְקָנִי: **אָמַר** קָרָא נְזִיר לְחִזִּיר לְרַבּוֹת יְדוּת גְּזִירוֹת כְּגִזְרִית מַה גְּזִירוֹת בַּהֲפִלָּאָה: **ע"כ** לֹא קָאָמְרִי רַבְּנֻן דְלֹא בְּעִינוּ יָדִים מוכיחות אָלֹא גַבִּי גֵט מִשּׁוּם דְּמוּכַח דְּמַנְהָ הוּא דְאִין אָדָם מִגְרֵשׁ אֲשֶׁת חֲבָרוֹ אָבַל בְּעֵלְמָא מִי שְׁמַעְתָּ לְחוּ תַמָּה לר"י תַקְשִׁי לִיָּה בְּרִיתָא דְלַעִיל מוּזְקָנִי מִמָּךְ אָסוּר חֲלָמָא דְהֲוִין יָדִים וְקָשֶׁה לְאִבִּי מַתְנִי' דְאָמַר שְׁאִנִי אוֹכַל לָךְ חָבַל בָּלֹא לָךְ מַתַּר וי"ל דֹאָס ס"ל לְאִבִּי כְּשְׁמוּאֵל חָבַל וי"ל דְלָךְ לֹאֵז דוּקָא אוּ שְׁמָא לְמַסְקָנָא נִיחָא דְאִבִּי כְּרַבְּנֻן וְרַבָּא כְּרַבִּי יִהְיֶה חָבַל קָשֶׁה דַּבִּפ"ב דְּגִזִּיר (דף סב.) קָאָמַר אִיפְכָא דְאִבִּי אִית לֵה הֲוִין יָדִים וי"ל דְּהֵנִי שִׁטוֹת הַפּוּכוֹת שְׁבַתְלָמוּד וְהִיֹּאֵל דְּהָתָם כְּאִיבָא דְאָמְרִי חָבַל גְּרָסָא דְּהִבָּא כִּר' יִהְיֶה כְּדְמוּכַח הָתָם [שְׁנן תוּס' גִּזִּיר שֶׁס ד"ה אִישׁ]:

	מסורת הש"ס
	א משנה גיטין; גיטין פה.

גליון הש"ס

גנ' אמאי דחיק שמואל. כעין זה פסחים דף עח ע"ב:

בר"ן ד"ה ר' יהודה כו' נימא דמשום דהכי סבירא לי. עיין גיטין יג ע"א תד"ה והא לא משד:

תורה אור השלם

דבר אל־גני ישראל ואמרת אליהם איש או־אשה כי יפלא לנדר נדר גזיר להזיר ליתנה [במדבר י, ב]

^[1] לִימָא קסבר שמואל ידים ש׳אין מוכיחות לֹא הוּנָן יָדִים מִדְּקָאָמַר מוֹדְרָנִי מִמָּהּ

מסורת הש"ס
א תוספתא תמורה
גליון הש"ס

גמ' אם היה מחויב דבריו קיימין. עי' חולין מא ע"ב תד"ה והא לא:

דאין אדם מְגַרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ חִבְרוּ דאי פּתב דרי אַתּ מַתְרַת לְכָל אָדָם מִשְׁמַע דְּלֹאשְׁתּוֹ קאָמר דאָשֶׁת אינש דעלמא אינו מְגַרֵשׁ ומוכּחא מלתא נשפיר מְגַרֵשׁ: **אָבֵל** בְּעֵלְמָא דאי אָפֶשֶׁר לְמִימַר דְּכִי בְּעִינן יָדִים מוֹכִיחוֹת: **אָבֵל** לֹא קאָמר עָלִי לֹא דְרִי הוּא לֹא מִשְׁמַע כְּלוּם דְּבַעֲינן יָדִים מוֹכִיחוֹת: אָמר לָךְ אַבְיִי לַעוּלָם לֹא בְּעִינן יָדִים מוֹכִיחוֹת וְהִכָּא הָינוּ טַעמא דאי לֹא אָמר בְּלָשׁוֹן קִרְבֵּן לֹא מַתָּסר דְּדִלְמָא דְּרִי הוּא דִּפְקֵר קאָמר דְּמוֹכִיחוֹת הוּא לִסְפָּקֵר אוֹ לַצִּדִּיקָה: וְהָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָד לְקִרְבֵּן קאָמר דאָסוּר בְּקִרְבֵּן וְלֹא מַצִּית אֲמַרְת לַצִּדִּיקָה אוֹ לִסְפָּקֵר הוּא מִשְׁמַע: **אָבֵל** אָמר דְּכִי הוּא וְלֹא אָמר עָלִי שְׁנִידָם לָסוּרִין דְּכִינן דְּלֹא אָמר עָלִי אָלֹא הוּא מִשְׁמַע דְּחִבְרוּ נְמִי אָסוּר דה"ק דְּרִי הוּא בְּהַקְדָּשׁ מִה דְּהַקְדָּשׁ אָסוּר אִף אוֹתוֹ דְּבַר נְמִי אָסוּר: אע"ג דְּהוּא מַחֲזִיב חֲטָאת וְאִשָּׁם לֹאוּ כְּלוּם הוּא דְּלֹא אָמר עָלִי אֲלַמָּא בְּעִינן יָדִים מוֹכִיחוֹת: אַס הוּא מַחֲזִיב חֲטָאת אוֹ אִשָּׁם: דְּבָרֵיו קִימִין הוּא דאָמר חֲטָאתִי אָבֵל לֹא הִיא מַחֲזִיב חֲטָאת אינו כְּלוּם הוֹאִיל וְלֹא אָמר עָלִי שָׂאִם אָמר דְּרִי זִו עָלִי חֲטָאת אע"ג דְּלֹא הִיא מַחֲזִיב הוֹאִיל וְאָמר עָלִי דְּבָרֵיו קִימִין: דא מַזִּי דא בְּרִיתָא דאֲמַרָה לֹא אָמר וְלֹא כְּלוּם: דְּכִי וְהוּדָה הִיא דאָמר בְּעִינן יָדִים מוֹכִיחוֹת וְאִנָּא דאֲמַרִי בְּרַבָּנן דאֲמַרִי לֹא בְּעִינן יָדִים מוֹכִיחוֹת: וְהָא אָמר אַבְיִי אִנָּא דאֲמַרִי חָפִי' לִר' וְהוּדָה דְּלֹא בְּעִי יָדִים מוֹכִיחוֹת אָלֹא גְבִי גַט אָבֵל בְּעֵלְמָא לֹא וְהִכִּי קאָמר דְּכֹא ר'

וְהוּדָה הִיא: אָלֹא **[לִימָא]** רַבָּא דאָמר בְּר' וְהוּדָה דְּכִינן דאַבְיִי לֹא מַתְרַן טַעמא חֲלִיבָא דר' וְהוּדָה לִימָא נְמִי דְּרַבָּא לֹא מַתְרַן טַעמא חֲלִבָּא דְּרַבָּנן בְּדַמְתְּרַן לְעִיל וּכר"י קאָמר דִּיחִידָאֵה הִיא: לֹא לַעוּלָם רַבָּא חָפִיצוּ לְרַבָּנן בְּדַקאֲמַרִינן ע"כ לֹא קאָמרִי רַבָּנן כּוֹ' דְּנֻדְאִי רַבָּנן סְבִירָא לָהּוּ בְּעֵלְמָא דִּידִים שְׁאִין מוֹכִיחוֹת לֹא הָיִין יָדִים בְּרַבָּא:

דְּהִי הוּא עָלִי הָרִי הוּא עָלִי הָרִי זֶה עָלִי אָסוּר פִּי' בְּכַר מְנַח לְפִנּוּי אָמר דְּרִי עָלִי אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָד לְקִרְבֵּן וְאָסַר עָלִיו דִּסְפָּד בְּקִרְבֵּן שְׂכָךְ מַתְנַזֵּב אָדָם וְאוֹמַר דְּרִי עָלִי טַעמא דאָמר דְּרִי עָלִי אָסוּר אָבֵל לֹא אָמר עָלִי לֹא וְהָשֵׁה לַאבְיִי: אָמַר דָּךְ כְּלוֹמַר לְכָךְ אי לֹא אָמר עָלִי לֹא הָיוּ בְּכָלֵל דְּהָרִי הוּא דִּסְפָּקֵר קאָמר: וְהָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָד לְקִרְבֵּן קַתְנִי דְּמִשְׁמַע דַּעֲלִי הָיוּ יָד מַעֲלִיא אָסוּר אָבֵל אי לֹא אָמר עָלִי יָד מִיָּהֳא הָיוּ וְהָשֵׁה לַאבְיִי דאָמר כּוֹ': וְהָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָד לְקִרְבֵּן כְּלוֹמַר אינו אָלֹא יָד בְּעֵלְמָא וְאינו עָקֵר דִּקְדָּשׁ וְאינו אָסוּר אָלֹא לָּהּ וְלֹא לכ"ע: **אָלֹא** אִימָא טַעמָא דאָמר עָלִי הוּא דאָסוּר וְחִבְרוּ מְתֵר דאי אָמר דְּרִי הוּא אָסוּר לכ"ע וְלֹאוּ דְּנֻקָא שְׁנִידָם לָסוּרִין כָּל אַחַד לְיַדִּיהָ לַחֲזִידָה דְּרִי הוּא עָקֵר דִּקְדָּשׁ קאָמר: הָרִי זֶו חֲשֵׁאת הָרִי זֶו אִשָּׁם בְּהַמַּת חֲלִין עוֹבְרַת לְפִנּוּי אָמר דְּרִי זֶו חֲטָאת לֹא אָמר כְּלוּם מִשּׁוּם דאִין חֲטָאת בָּהּא נִדְבָה וְלַכָּךְ כִּי אָמר חֲטָאת וְלֹא אָמר חֲטָאתִי לֹא אָמר וְלֹא כְּלוּם דְּמִשְׁמַע שְׁמַתְנַזֵּב חֲטָאת הִלְכָךְ חֲלִין הָיוּ וְאִף עַל גַּב דאֲמַרִינן לְקַמֵּן בְּכַר לְפִנּוּי וְאָמר דְּרִי זֶה קִרְבֵּן אָסוּר יֵשׁ לוֹמַר דֶּהתָם מִשּׁוּם דִּיזַדַּע דאי אָפֶשֶׁר לְכַפֵּר הָיוּתוּ קִרְבֵּן וְנִתְכַּנּוּ לוֹמַר בְּקִרְבֵּן אָבֵל דְּכֹא הוּא סְבוּר שְׁיִכּוּל לְהַתְפִּיס חֲטָאת בְּנִדְבָה וְלֹא נִתְכַּנּוּ לְאָסַר בְּהַמָּה בְּחֲטָאת אָלֹא נִדְבָה הִלְכָךְ לֹא אָמר

כְּלוּם: הָרִי זֶו חֲשֵׁאתִי אַס מַחֲזִיב חֲטָאת דְּבָרֵיו קִימִין וּפְרִיךְ מְרִישָׁא דְּקאָמר לֹא אָמר כְּלוּם דִּידִים שְׁאִין מוֹכִיחוֹת לֹא הָיִין יָדִים דאי הָיִין יָדִים כִּי אָמר ה"ו לַחֲטָאת הִיא לָנוּ לְאָסַר בְּאִלּוּי אָמר חֲטָאתִי: הָא מְנִי ר' יְהוּדָה הִיא דאָמר לֹא הָיִין יָדִים: **לִימָא רַבָּא**

דאָמר בְּרַבִּי יְהוּדָה כִּי הִכִּי דאַבְיִי בְּרַבָּנן ה"נ רַבָּא בְּרַבִּי וְהוּדָה וְלֹא בְּרַבָּנן: **לִימָא** רַבָּא דאָמר בְּר' יְהוּדָה דס"ד דְּכִי הִכִּי דִּסְדַּר בַּה אַבְיִי ה"נ דִּסְר בַּה רַבָּא:

אָמַר דָּךְ רַבָּא ח"ג אִנָּא דאָמַרִי אַפִּי' לְרַבָּנן בְּדאָמר לְעִיל וּפְלִיגִי רַבָּא וְאַבְיִי חֲלִבָּא דְּרַבָּנן: **עַד** כָּאֵן לֹא קאָמַרִי רַבָּנן הָתֵם אָלֹא מִשּׁוּם דאִין אָדָם מְגַרֵשׁ אִשְׁתּוֹ חִבְרוּ כָּאֵן מִשְׁמַע דְּמוֹכִיחוֹת הָיוּ מִמַּנְחִי וּבְגַטְיִן מִשְׁמַע דֶּהוּנָה לְהוֹכִיחַ שְׁמַנְרָשָׁה בְּלֹא גַט וְתַרְוִיהוּ תַנְגְּהִי ור"ע בַּתוּם' מַמְלֵתָה דִּידִים שְׁאִין מוֹכִיחוֹת:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

ו.

עין משפט נר מצוה
--

א סמג עשין קמו:

ב מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' ח:

 עין משפט גור מצוה

א סמך עשיון מח, טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' ט:

ב מיי' פד' מהל' אישות הל' ב:

ג מיי' פב' מהל' מתנות עניים הל' יג:

ד מיי' פב' מהל' מתנות עניים הל' יא:

יֵשׁ יָד לְקַדּוּשִׁין תמה מ׳יבא פ׳ימי יד לַקדוּשִׁין וְהֵלֵא בְּגָדָרִים לֹא יִדְעִינוּ יָד אֶלֶף יֵשׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְלֹא מְפָרֵשׁ מִמֶּשׁ מְקַדְּשֵׁת לִי אֶלֶף בְּיַד קְדוּשִׁין קֹא מְקַדֵּשׁ לֶה בְּדָקָא מְפָרֵשׁ מִי הָיִ יד לַקדוּשִׁין וּמְקַדְּשֵׁת אוֹ אִין יָד לַקדוּשִׁין וְיֹאנִה מְקַדְּשֵׁת: פֿשׁיטא בִּינון דְאָמַר וְאֵת נְמִי קדוּשִׁין עֲצִמֹן נִינְהוּ דְבִאֲוֹתוֹן קדוּשִׁין דְקֻדֵּשׁ לַחֲבֵרְתָּהּ מְקַדֵּשׁ לֶה נְמִי וּכְה"ג לֹא הָיִ יד אֶלֶף קדוּשִׁין גְּמוּרִים נִינְהוּ: אִין דְלִמָא הָא דְאָמַר וְאֵת לֹאֹ מִשּׁוּם דְתַבֵּי מְקַדְּשֵׁת קֹאמַר לֶה אֶלֶף דְּכִי קֹאמַר לֶה וְאֵת חֲזָאִי בְלוּמַר וְאֵת פְּלִינְתָא חֲזִית דְקַדְשָׁנָא לֶה: וְהָא אָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי וְכוּ' בַּפ"ק קדוּשִׁין (דף ה:) בְּהִלְכָּה קִמְיִיתָא אָמַר שְׂמוּאֵל גִּתּוּ לֶה פֿסָף אוֹ שְׁנֵה פֿסָף וְאָמַר לֶה דְרִי אֵת מְקַדְּשֵׁת דְרִי אֵת מֵאֲרָסֶת וְכוּ' וְאָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי לְמִימָרָא דְסָבַר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת הָיוּ וְיָדִים מְדֹאֵמַר לֶה רַב פֿפֿא דְכִי אֶלְבָּא דְשְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת כּוּ: מְפַלֵּל דַּס"ל דִּישׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְמוֹכִיחוֹת: חָדָא מְגוּ מֵאִי דַס"ל לְשְׂמוּאֵל קֹאמַר לִיֹּה לֹאֲבִי דְהָכִי קֹאמַר מִי סְבִירָא לֶה לְשְׂמוּאֵל דִּישׁ יָד לַקדוּשִׁין וְאִם תִּמְצָא לומַר דִּישׁ לֶהֲן יָד מִי בְּעִינוּ יָדִים מוֹכִיחוֹת אוֹ לֹא: אוּנְיָא שְׁדֵּה בְדֹאֲמַרִינוּ בְּמַס' [בְּרַכּוֹת] (דף ו.) וְקוּמִי עֵלֹן כִּי כִסְלָא לֹאֲנִיא בְלוּמַר כְּתֻלָּמִים לְבַקְעָה: פֿאַה מְעַלְיִיתָא הִיא הָאִי שְׁדֵּה אַחֵר דְאָמַר וְהָא נְמִי: תַלְמוּד לומַר פֿאַת שְׁדָךְ בְלוּמַר בְּלֵה שְׁדָךְ: פֿון דֹאֲתַפֿשׁ לַקְרַבְנֹת מַה קְרַבְנֹת יֵשׁ לֶהֲן יָד בְּדֹאֲמַרִינוּ בְּמַתְנִי: אוֹ דְלִמָא הָאִי דֹאֲתַפֿשׁ לְבַל תִּאָּחַר דְקָאִי עַלִיָּה נְמִי בְּבַל תִּאָּחַר בְּקַרְבֹן אֶבֶל בְּכַה"ג דֹאִית

יֵשׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְלֹא מְפָרֵשׁ מִמֶּשׁ מְקַדְּשֵׁת לִי אֶלֶף בְּיַד קְדוּשִׁין קֹא מְקַדֵּשׁ לֶה בְּדָקָא מְפָרֵשׁ מִי הָיִ יד לַקדוּשִׁין וּמְקַדְּשֵׁת אוֹ אִין יָד לַקדוּשִׁין וְיֹאנִה מְקַדְּשֵׁת: פֿשׁיטא בִּינון דְאָמַר וְאֵת נְמִי קדוּשִׁין עֲצִמֹן נִינְהוּ דְבִאֲוֹתוֹן קדוּשִׁין דְקֻדֵּשׁ לַחֲבֵרְתָּהּ מְקַדֵּשׁ לֶה נְמִי וּכְה"ג לֹא הָיִ יד אֶלֶף קדוּשִׁין גְּמוּרִים נִינְהוּ: אִין דְלִמָא הָא דְאָמַר וְאֵת לֹאֹ מִשּׁוּם דְתַבֵּי מְקַדְּשֵׁת קֹאמַר לֶה אֶלֶף דְּכִי קֹאמַר לֶה וְאֵת חֲזָאִי בְלוּמַר וְאֵת פְּלִינְתָא חֲזִית דְקַדְשָׁנָא לֶה: וְהָא אָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי וְכוּ' בַּפ"ק קדוּשִׁין (דף ה:) בְּהִלְכָּה קִמְיִיתָא אָמַר שְׂמוּאֵל גִּתּוּ לֶה פֿסָף אוֹ שְׁנֵה פֿסָף וְאָמַר לֶה דְרִי אֵת מְקַדְּשֵׁת דְרִי אֵת מֵאֲרָסֶת וְכוּ' וְאָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי לְמִימָרָא דְסָבַר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת הָיוּ וְיָדִים מְדֹאֵמַר לֶה רַב פֿפֿא דְכִי אֶלְבָּא דְשְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת כּוּ: מְפַלֵּל דַּס"ל דִּישׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְמוֹכִיחוֹת: חָדָא מְגוּ מֵאִי דַס"ל לְשְׂמוּאֵל קֹאמַר לִיֹּה לֹאֲבִי דְהָכִי קֹאמַר מִי סְבִירָא לֶה לְשְׂמוּאֵל דִּישׁ יָד לַקדוּשִׁין וְאִם תִּמְצָא לומַר דִּישׁ לֶהֲן יָד מִי בְּעִינוּ יָדִים מוֹכִיחוֹת אוֹ לֹא: אוּנְיָא שְׁדֵּה בְדֹאֲמַרִינוּ בְּמַס' [בְּרַכּוֹת] (דף ו.) וְקוּמִי עֵלֹן כִּי כִסְלָא לֹאֲנִיא בְלוּמַר כְּתֻלָּמִים לְבַקְעָה: פֿאַה מְעַלְיִיתָא הִיא הָאִי שְׁדֵּה אַחֵר דְאָמַר וְהָא נְמִי: תַלְמוּד לומַר פֿאַת שְׁדָךְ בְלוּמַר בְּלֵה שְׁדָךְ: פֿון דֹאֲתַפֿשׁ לַקְרַבְנֹת מַה קְרַבְנֹת יֵשׁ לֶהֲן יָד בְּדֹאֲמַרִינוּ בְּמַתְנִי: אוֹ דְלִמָא הָאִי דֹאֲתַפֿשׁ לְבַל תִּאָּחַר דְקָאִי עַלִיָּה נְמִי בְּבַל תִּאָּחַר בְּקַרְבֹן אֶבֶל בְּכַה"ג דֹאִית

כל כנויי פרק ראשון נדרים

יֵשׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְלֹא מְפָרֵשׁ מִמֶּשׁ מְקַדְּשֵׁת לִי אֶלֶף בְּיַד קְדוּשִׁין קֹא מְקַדֵּשׁ לֶה בְּדָקָא מְפָרֵשׁ מִי הָיִ יד לַקדוּשִׁין וּמְקַדְּשֵׁת אוֹ אִין יָד לַקדוּשִׁין וְיֹאנִה מְקַדְּשֵׁת: פֿשׁיטא בִּינון דְאָמַר וְאֵת נְמִי קדוּשִׁין עֲצִמֹן נִינְהוּ דְבִאֲוֹתוֹן קדוּשִׁין דְקֻדֵּשׁ לַחֲבֵרְתָּהּ מְקַדֵּשׁ לֶה נְמִי וּכְה"ג לֹא הָיִ יד אֶלֶף קדוּשִׁין גְּמוּרִים נִינְהוּ: אִין דְלִמָא הָא דְאָמַר וְאֵת לֹאֹ מִשּׁוּם דְתַבֵּי מְקַדְּשֵׁת קֹאמַר לֶה אֶלֶף דְּכִי קֹאמַר לֶה וְאֵת חֲזָאִי בְלוּמַר וְאֵת פְּלִינְתָא חֲזִית דְקַדְשָׁנָא לֶה: וְהָא אָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי וְכוּ' בַּפ"ק קדוּשִׁין (דף ה:) בְּהִלְכָּה קִמְיִיתָא אָמַר שְׂמוּאֵל גִּתּוּ לֶה פֿסָף אוֹ שְׁנֵה פֿסָף וְאָמַר לֶה דְרִי אֵת מְקַדְּשֵׁת דְרִי אֵת מֵאֲרָסֶת וְכוּ' וְאָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי לְמִימָרָא דְסָבַר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת הָיוּ וְיָדִים מְדֹאֵמַר לֶה רַב פֿפֿא דְכִי אֶלְבָּא דְשְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת כּוּ: מְפַלֵּל דַּס"ל דִּישׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְמוֹכִיחוֹת: חָדָא מְגוּ מֵאִי דַס"ל לְשְׂמוּאֵל קֹאמַר לִיֹּה לֹאֲבִי דְהָכִי קֹאמַר מִי סְבִירָא לֶה לְשְׂמוּאֵל דִּישׁ יָד לַקדוּשִׁין וְאִם תִּמְצָא לומַר דִּישׁ לֶהֲן יָד מִי בְּעִינוּ יָדִים מוֹכִיחוֹת אוֹ לֹא: אוּנְיָא שְׁדֵּה בְדֹאֲמַרִינוּ בְּמַס' [בְּרַכּוֹת] (דף ו.) וְקוּמִי עֵלֹן כִּי כִסְלָא לֹאֲנִיא בְלוּמַר כְּתֻלָּמִים לְבַקְעָה: פֿאַה מְעַלְיִיתָא הִיא הָאִי שְׁדֵּה אַחֵר דְאָמַר וְהָא נְמִי: תַלְמוּד לומַר פֿאַת שְׁדָךְ בְלוּמַר בְּלֵה שְׁדָךְ: פֿון דֹאֲתַפֿשׁ לַקְרַבְנֹת מַה קְרַבְנֹת יֵשׁ לֶהֲן יָד בְּדֹאֲמַרִינוּ בְּמַתְנִי: אוֹ דְלִמָא הָאִי דֹאֲתַפֿשׁ לְבַל תִּאָּחַר דְקָאִי עַלִיָּה נְמִי בְּבַל תִּאָּחַר בְּקַרְבֹן אֶבֶל בְּכַה"ג דֹאִית

יֵשׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְלֹא מְפָרֵשׁ מִמֶּשׁ מְקַדְּשֵׁת לִי אֶלֶף בְּיַד קְדוּשִׁין קֹא מְקַדֵּשׁ לֶה בְּדָקָא מְפָרֵשׁ מִי הָיִ יד לַקדוּשִׁין וּמְקַדְּשֵׁת אוֹ אִין יָד לַקדוּשִׁין וְיֹאנִה מְקַדְּשֵׁת: פֿשׁיטא בִּינון דְאָמַר וְאֵת נְמִי קדוּשִׁין עֲצִמֹן נִינְהוּ דְבִאֲוֹתוֹן קדוּשִׁין דְקֻדֵּשׁ לַחֲבֵרְתָּהּ מְקַדֵּשׁ לֶה נְמִי וּכְה"ג לֹא הָיִ יד אֶלֶף קדוּשִׁין גְּמוּרִים נִינְהוּ: אִין דְלִמָא הָא דְאָמַר וְאֵת לֹאֹ מִשּׁוּם דְתַבֵּי מְקַדְּשֵׁת קֹאמַר לֶה אֶלֶף דְּכִי קֹאמַר לֶה וְאֵת חֲזָאִי בְלוּמַר וְאֵת פְּלִינְתָא חֲזִית דְקַדְשָׁנָא לֶה: וְהָא אָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי וְכוּ' בַּפ"ק קדוּשִׁין (דף ה:) בְּהִלְכָּה קִמְיִיתָא אָמַר שְׂמוּאֵל גִּתּוּ לֶה פֿסָף אוֹ שְׁנֵה פֿסָף וְאָמַר לֶה דְרִי אֵת מְקַדְּשֵׁת דְרִי אֵת מֵאֲרָסֶת וְכוּ' וְאָמַר לֶה רַב פֿפֿא לֹאֲבִי לְמִימָרָא דְסָבַר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת הָיוּ וְיָדִים מְדֹאֵמַר לֶה רַב פֿפֿא דְכִי אֶלְבָּא דְשְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת כּוּ: מְפַלֵּל דַּס"ל דִּישׁ יָד לְקַדּוּשִׁין הֵיבֵא דְמוֹכִיחוֹת: חָדָא מְגוּ מֵאִי דַס"ל לְשְׂמוּאֵל קֹאמַר לִיֹּה לֹאֲבִי דְהָכִי קֹאמַר מִי סְבִירָא לֶה לְשְׂמוּאֵל דִּישׁ יָד לַקדוּשִׁין וְאִם תִּמְצָא לומַר דִּישׁ לֶהֲן יָד מִי בְּעִינוּ יָדִים מוֹכִיחוֹת אוֹ לֹא: אוּנְיָא שְׁדֵּה בְדֹאֲמַרִינוּ בְּמַס' [בְּרַכּוֹת] (דף ו.) וְקוּמִי עֵלֹן כִּי כִסְלָא לֹאֲנִיא בְלוּמַר כְּתֻלָּמִים לְבַקְעָה: פֿאַה מְעַלְיִיתָא הִיא הָאִי שְׁדֵּה אַחֵר דְאָמַר וְהָא נְמִי: תַלְמוּד לומַר פֿאַת שְׁדָךְ בְלוּמַר בְּלֵה שְׁדָךְ: פֿון דֹאֲתַפֿשׁ לַקְרַבְנֹת מַה קְרַבְנֹת יֵשׁ לֶהֲן יָד בְּדֹאֲמַרִינוּ בְּמַתְנִי: אוֹ דְלִמָא הָאִי דֹאֲתַפֿשׁ לְבַל תִּאָּחַר דְקָאִי עַלִיָּה נְמִי בְּבַל תִּאָּחַר בְּקַרְבֹן אֶבֶל בְּכַה"ג דֹאִית

דֹאִי לֹאֹ מִשּׁוּם דֹאִית לִיֹּה לְמַתְלִי בְּמַלְתָא אַחֲרִיתִי וְאֵת חֲזָאִי קֹאמַר הֵנֵה פֿשִׁיטא לִיֹּה

דִּישׁ יָד לַקדוּשִׁין וּל"ג דֵּהָא גַבִי יְדוֹת דְנִדְרִים אַע"ג דְלִיכָא לְמַתְלִי בְּמִידִי אַחֲרִינְיָא

אַפ"ה ה"א דֹאִין יָד אִי לֹאֹ דְגַלִי קִרָא וַע"כ הָאומַר כְּכֹךְ זֶה עַלִי דְהָיִ יד לְהַקְדֵּשׁ בְּדֹאֲמַר לְעִיל לִיכָא לְמַתְלִי בְּמִידִי אַחֲרִינְיָא [דֹאִי] אִיכָא לְמַתְלִי בְּמִידִי אַחֲרִינְיָא אַפ"ה ה"א דֵּהָא מַהִי לְמ"ד יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת לֹא הָיוּ יָדִים וְגַם מוֹדְרִנִי מִמֶּךְ שְׁאֵנִי אוֹכַל לָךְ בְּשֹׁאֲמַר שְׁנִיָּהם לְשְׂמוּאֵל [דֹאִי] תַרְנוּהוּ אָמַר וְזֹאִי לִיכָא לְמַתְלִי בְּמִידִי אַחֲרִינְיָא וְאַפ"ה ה"א הֵנֵה מוֹעִיל אִי לֹאֹ דְגַלִי קִרָא יְדוֹת וּא"כ הֵנֵה לִיֹּה לְמִימַר אוֹ דְלִמָא אִין יָד וְלָבֹן לֹא מַהִי אָף כִּי לִיכָא לְמַתְלִי בְּמִידִי אַחֲרִינְיָא לִכ"ג לומַר דְשֹׁמֵא הָבֵא בִינוּן שְׁאָמַר בְּפִרְשׁ לָשׁוֹן קדוּשִׁין גְּמוּרִין לֹאֲחַת מִן הַגֵּשִׁים שְׁאָמַר לֶה דְרִי אֵת מְקַדְּשֵׁת לִי הִלְכֵךְ כִּי אָמַר לַחֲבֵרְתָּהּ בְּתַר דְכִי וְאֵת אִי לֹא דֹאִיכָא לְמַתְלִי בְּמִידִי אַחֲרִינְיָא לומַר דְשֹׁמֵא דְכִי בִינוּן שְׁאָמַר וְאֵת חֲזָאִי הֵי מִשְׁתַּמַּע לָשׁוֹן קדוּשִׁין גְּמוּרִין וְלֹא יָד לַקדוּשִׁין וְלֹא דְמִי לְיְדוֹת דְנִדְרִים דְמִינִי שְׁלֹא אֲבַדְרָה קֻדֵּם לָבֹן בְּלָל [וּבִזְה] נִיחָא קוּשְׁיָא אַחֲרִיתִי שְׁנֵשׁ לְהַקְשִׁית דְּמַשְׁמַע הָךְ בְּעִיָא דֹאִי יֵשׁ יָד לַקדוּשִׁין מַהִי אַע"ג דֹאִיכָא לְמַתְלִי בִאֵת חֲזָאִי וְאַמֵּאִי וְהֵלֵא סוּף סוּף יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת הָיוּ וְלִמ"ד לֹא הָיוּ [יָדִים] אִינוּ מוֹעִיל אֶלֶף וְזֹאִי בְּדַפְרִשִׁית דְּכִינוּן שְׁהַפִּיר קֻדֵּם לָבֹן לָשׁוֹן קדוּשִׁין גְּמוּרִין שְׁפִיר הָיִ יד מוֹכִיחַ וּמִינִי שְׁאֲחַת נְעִישִׁית שְׁלִיחַ לַחֲבֵרְתָּהּ וְגִתּוּ לֶה שְׁפִי פְרוּטוֹת דֹאִיכָא שְׁעוֹר קדוּשִׁין לְשִׁתִּיבָן וּבְשֵׁלֵא הִיֵּה מְדַבֵּר עַם הַשְּׁנִיָּה בְּלָל בְּעַסְקִי קדוּשִׁין דֹּאִם הִיֵּה מְדַבֵּר עַל עַסְקִי קדוּשִׁין א"כ הִיֵּה מְקַדְּשֵׁת אִפִּי' בְּלֹא אָמַר וְאֵת. בְּתוּם' פִּי' דְמִינִי שְׁתַּנּוּ לָכַל אַחַת פְּרוּטָה וְהַקְשָׁה אַמֵּאִי לֹא קֹאמַר אוֹ דְלִמָא שְׁקוּלִי לְשֵׁם מַתְנֵה קֹאמַר בְּדִקְאָמַר בְּתַר דְכִי כַה"ג גַבִי צַדִּיקָה

[וְתִי'] דְּמַשְׁמַע לִיֹּה וְאֵת דְקֹאֲמַר קֹאִי אַדְבּוֹר דְרִי אֵת מְקַדְּשֵׁת לִי שְׁאָמַר מִיַּד וַע"ע: **תַּלְמָא** מְגוּ מֵאִי דַס"ל לְשְׂמוּאֵל א"ל דְּלֹאֲבִי בְלוּמַר לְדַבְרִיו שְׁל שְׂמוּאֵל דְּמַשְׁמַע דַּפֿשִׁיטא לִיֹּה דִישׁ יָד לַקדוּשִׁין וְגַם סְפָרִים דְגִרָסִי חָדָא מֵאִי דַס"ל לִיֹּה לְשְׂמוּאֵל קֹאמַר לִיֹּה לֹאֲבִי בְלוּמַר לֹאֲחַד מִן הַדְּבָרִים שְׁנֵשׁ לְהַסְתַּפֵּךְ בְּדַבְרִי שְׂמוּאֵל הַפִּיר לוֹ רַב פֿפֿא לֹאֲבִי שְׁאָמַר לוֹ לִימָא קֻסְבַּר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת הָיוּ יָדִים ה"ה שְׁהִיָּה לוֹ לומַר לִימָא קֻסְבַּר שְׂמוּאֵל דִּישׁ יָד לַקדוּשִׁין וְהֵלֵא בְּעִיָא הִיא וְלֹא

אַפֿשִׁיטא אֶלֶף עֲדִיפָא לְמַנְקֻט אוֹתָהּ סְבָרָא יְזוּדִים שְׂאִין מוֹכִיחוֹת מִשּׁוּם דְּמִימָרָא מְשְׂמוּאֵל לְשְׂמוּאֵל: **בְּעִי רַב פֿפֿא יֵשׁ יָד** [לְפֿאַה] פִּי' אַת"ל אִין יָד [לַקדוּשִׁין] דְלִמָא שְׁאֵנִי פֿאַה דֹאֲתַפֿשׁ לַקְרַבְנֹת מִשּׁוּם שְׁהַפְסִיק בְּהִשָּׂאִי וּמִי בְּעִיָא לִיֹּה לָרַב פֿפֿא וְכוּ' לָכֶךְ חוֹזַר וּמְפָרֵשׁ בְּעִיָא דְרַב פֿפֿא בְּתַחֲלַת הַבְּעִיָא כְּמוֹ בִּזְיוֹנֵךְ בְּעִיּוֹת

דְּבַסְמוּךְ שְׁלֹא הַפִּיר רַב פֿפֿא: **הִדְיִין** אֲנִיָּא לְהוֹי פֿאַה אֲוִיָּא עֲרוּנָה וְעַל שֵׁם הַסִּרְיָן שְׁסָבִיב הַעֲרוּנָה קוּרִין לִיֹּה אוּנְיָא: **פִּי' קַמְבַּעְיָא** לֶה בְּגוֹן דְאָמַר וְהִדְיִין וְלֹא אָמַר נְמִי מֵאִי אֲוִר"י דְּמַסְפָּקָא לִיֹּה [אִי] וְהָדִין נְמִי קֹאמַר אוֹ דְלִמָא וְהָדִין לְעֲצִמֹן קֹאמַר דְּוִינְיָא דְבְּעִיָא צַדִּיקָה דְּמַסְפָּקָא לִיֹּה וְהָדִין לְנִפְקוּתָא בְּעַלְמָא הוּא וְאַע"ג דְלֹא מְפָרֵשׁ לִיֹּה תַלְמוּדָא דְכִי מ"מ כֶּךְ רְגִילוֹת הַתַּלְמוּד שְׁמַקְצַר בְּמַקּוּם אֶחָד וּמֵאֲרִיךְ בְּמַקּוּם אַחֵר א"ג מִשּׁוּם הָבֵא לֹא פִרַשׁ מִשּׁוּם שְׁהַקְשָׁה לִיֹּה מִיַּד מְפַלֵּל

דְכִי אָמַר בְּלוֹ שְׁדֵּה: **מְפַלֵּל** דְכִי אָמַר בְּקֵלָה שְׁדָה לְהוֹי פֿאַה תַּמָּה מֵהֵיבֵא צִיָק לִיֹּה וּפִרַשׁ דְּזִיָק לִיֹּה מְדַקְאָמַר תַּלְמוּדָא אִי דֹאֲמַר וְהָדִין נְמִי הִיאִּה פֿאַה מְעַלְיִתָא וּמַשְׁמַע דֹאִפִּי' כֹל הַשְּׁדָה הִיָּיא פֿאַה מְדַעְבִּיד שְׁפִי הַעֲרוּגוֹת פֿאַה וּל"ג חָדָא דְמִי לֹא עַסְקִינוּן בְּשְׁדָה גְדוּלָּה דְגַם כִּי עֲבַד שְׁפִי עֲרוּגוֹת פֿאַה אִפִּתִּי יֵשׁ שְׁאָר לְעֲצִמֹן וְעוֹד דֹא"כ הֵנֵה קֹאִי מְפַלֵּל אֶסְגִּיא דְתַלְמוּדָא שְׁאוּמַר אִי דֹאֲמַר וְהָדִין כּו' וְלֹא אִמְלִיתָה דְרַב פֿפֿא וּמְפַלֵּל מַשְׁמַע דְקֹאִי אַעְקַר מַלְתָּה דְרַב פֿפֿא לִכ"ג לומַר דְהָכִי נְמִי קֹאִי אַבְעִיָא דְרַב פֿפֿא שְׁהוּא מַסְפָּק אוֹ דְלִמָא וְהָדִין לְעֲצִמֹן שְׁמַשְׁיַר הַעֲרוּגָה הַשְּׁנִיָּה לְעֲצִמֹן וְאִם הִיֵּה שֵׁם שְׁאָר הַרְבֵּה מְלָבַד זֶה א"כ לֹא שְׁנֵךְ לומַר וְהָדִין לְעֲצִמֹן בִּינוּן שְׁמְלָבַד זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְעֲצִמֹן לוֹ אֶלֶף ש"מ שְׂאוֹתוֹן שְׁפִי הַעֲרוּגוֹת הֵן שְׁוִין כֹּל הַשְּׁדָה וְאַפ"ה אָמַר דֹאִי וְהָדִין קֹאמַר תַרְנוּהוּ הָיוּ פֿאַה אֶלְמָא כִּי אָמַר תְּהִי כֹל הַשְּׁדָה פֿאַה הָיִ פֿאַה וְלִהְכִי פִרְיָךְ מְפַלֵּל וְכוּ' וּמַשְׁנִי אִין וְהַתְנִיָּא מִינוּן שְׂא

מסורת הש"ס
א שבת י; ברכות כו.
גליון הש"ס

גמ' יש יד לצדקה. קשה לי הא הר"ן לעיל ד"ה בעי ר"פ כתב הא דמובעי בקידושין ולא ילפי' במה מצינו מנדרים דדלמא נדרים חמירי דאפי' בדבורא בעלמא חיילא משא"כ בקידושין א"כ מאי מספקא ליה הכא בצדקה הא צדקה דמתפס בדיבור שפיר יש ללמוד מנדרים:

בהר"ן ד"ה ולענין הלכה כו' דיש יד לצדקה. עי' בר"ן פ"ק דקדושין ד' רח ע"ב:

בהר"ן ד"ה מודה היה ר"ע. דידות נמי למלקות עי' לעיל ד' ד ע"ב בר"ן ד"ה תיתי במה מצינו:

תורה אור השלם
 כ״תדור נדר ליהנה אלהיך לא תאחר לשלמו כ״תדרש ידרשנו יהנה אלהיך מעמד וסנה בד חטא [דברים כג כב]
מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר דרפס ליהנה אלהיך נדבה אשר דברת בפיה [דברים כג כד]

מעמך בי דרש ידרשנו ה' חֲלֵהֶךָ מעמך: לנפקותא בעלמא כלומר וְהָדִין זמ אחר לְהֵי לִי להוצאה ודבורא הוא דלֵא לאסרה דלֵא גַמֵּר דבורו דאמר עלי לנפקותא: **דכתיב בפיו. בְּאֶשֶׁר דברת בפיו. וגַּם מפי צדקה** (וְשָׁעִהוּ מ"ה:כ"ג): או דלמא שְׁאֵנִי צדקה לְהֵכִי אית לה יד דלֵא חֲזִיא אֵלָא לעניינ אֲבָל הפקר דִּהָא נְמִי אִפִּי' לַעֲשִׂירִים חֲזִי מִי אִמְרַת דְּיֵשׁ לָהּ יָד: יֵשׁ יָד לְבֵית הַכֶּסֶּף הִכָּא דלֵא אִמר בְּפִרוּשׁ דְּלָהּוּ בֵית הַכֶּסֶּף מִי הֵי הֲזִמְנָה וְאִסּוּר לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ: חָדָא מְגוּ חָדָא קֹא מַבְעִיָא לֵה מְגוּ דְקֹא מַבְעִיָא לִיה אִי זְמוּנ מוֹעִיל בְּעִי נְמִי אִי אִית לֵה יָד אוֹ לֹא: מַנְהֵא אֵי לֵךְ בְּלוּמֵר פְּמַנְהֵא שְׁאִסּוּר לְהִבְנוּתוּ בְּךָ אִהָא אִסּוּר לְהֵנוּת מִמֶּךָ: ר' עֲקִיבָא הִיה חוּבֵךְ בְּזֵה לְהַחֲמִיר כְּאֵדָם שְׁמַתְמַכְךָ חֵילֵךְ וְחֵילֵךְ בְּךָ אִיהוּ לֹא בְרִיר לִיה שְׁוִיָּה וְזֹא אִסּוּר: לַעֲנִין מַלְקוֹת שְׁאֵם עֶבֶר אִינוּ לִנְהֵא כֹל בְּךָ וְזֹא לֹא הִיה מַחֲמִיר: בְּנִזְיָנָא מִמֶּךָ דַּמְשַׁמַּע בְּפִרוּשׁ אִהָא מַנְהֵא לֵךְ דְּהִינוּ וְזֹא לְכַלִּי עֲלֵמָא אִסּוּר: שְׁמַתָּא אִינוּ כֹל בְּךָ בְּנִדְוִי:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

מעמך בי דרש ידרשנו ה' חֲלֵהֶךָ מעמך: לנפקותא בעלמא כלומר וְהָדִין זמ אחר

”מַעֲמָךְ”, זֶה לְקַט שְׂכַחַה וּפָאָה. יֵשׁ יָד לְצַדְקָה, או אִין יָד לְצַדְקָה? הִיכִי דְמִי? אִילֵימָא דְאָמַר: **”הָדִין זִוְזָא לְצַדְקָה, וְהָדִין נְמִי”** — הֵהוּא צַדְקָה עֲצָמָה הִיא! אֵלֶּא כְּגוֹן דְּאָמַר **”הָדִין”** וְלֹא אָמַר **”נְמִי”**, מֵאִי? **”הָדִין נְמִי צַדְקָה”** קֶאָמַר, או דְלֵמָא [מֵאִי] **”וְהָדִין”** (נְמִי) — לְנִפְקוּתָא בְּעֲלֵמָא קֶאָמַר, וְדִבּוּרָא הוּא דְלֹא אִסְקִיָּה. ^אמִי אֲמַרְיִנוּ: בִּין דְּאִיתִּתְּשׁ לְקַרְבָּנוֹת, דְּכֶתִיב: **”בְּפִיָּךְ”** — זֹו צַדְקָה. מָה קַרְבָּנוֹת יֵשׁ לָהּ יָד, אִף צַדְקָה יֵשׁ לָהּ יָד. או דְלֵמָא **”לִבָּל תֹּאחֲרִי”** הוּא דְאִיתְּתְּשׁ? **”יֵשׁ יָד לְהַפָּקֵר, או דְלֵמָא אִין יָד לְהַפָּקֵר? הֵיינוּ צַדְקָה! אַם תִּמְצָא לוּמֵר קֶאָמַר. אַם תִּמְצָא לוּמֵר יֵשׁ יָד לְצַדְקָה, דְּאִין הִיקֻשׁ לְמַחְצָה. הַפָּקֵר מִי אֲמַרְיִנוּ הֵיינוּ צַדְקָה, או דְלֵמָא שְׁאֵנִי צַדְקָה, דְּצַדְקָה לֹא חֲזִיא אֵלֶּא לַעֲנִיִּים, אֲבָל הַפָּקֵר בִּין לַעֲנִיִּים בִּין לַעֲשִׂירִים? בְּעִי רַבִּינָא: יֵשׁ יָד לְבֵית הַכֶּסֶּף, או לֹא? הִיכִי דְמִי? אִילֵימָא דְאָמַר **”הָדִין בֵּיתָא לִיְהוּי בֵּית הַכֶּסֶּף, וְהָדִין נְמִי”**, הֵהוּא בֵּית הַכֶּסֶּף נְמִי הוּהִי! אֵלֶּא כְּגוֹן דְּאָמַר **”וְהָדִין”** וְלֹא אָמַר **”נְמִי”**. מֵאִי **”הָדִין”** דְּאָמַר — **”וְהָדִין נְמִי בֵּית הַכֶּסֶּף”**, או דְלֵמָא מֵאִי **”וְהָדִין”** — לְתַשְׁמִישָׁא בְּעֲלֵמָא קֶאָמַר. ^(יט)מְכַלֵּל דְּפִשְׁיטָא לִיָּה לְרַבִּינָא דְיֵשׁ זִימּוֹן לְבֵית הַכֶּסֶּף? וְהָא מִיבְעִיָּא לִיָּה לְרַבִּינָא: הַזְמִינוּ לְבֵית הַכֶּסֶּף מַהוּ? הַזְמִינוּ לְבֵית הַמֶּרְחָץ מַהוּ? זִימּוֹן מוֹעִיל, או אִין זִימּוֹן מוֹעִיל? **”לְרַבִּינָא חֲדָא מְגוּ חֲדָא קָמִיבְעִיָּא לִיָּה: זִימּוֹן מוֹעִיל או אִין זִימּוֹן מוֹעִיל. אַם תִּמְצָא לוּמֵר יֵשׁ זִימּוֹן: יֵשׁ יָד או אִין יָד תִּיבְעִי לִיָּה. מְנוּדָּה אָנִי לָהּ וְכוּי. אָמַר אַבְיִי: מוּדָּה רַבִּי עֲקִיבָא לַעֲנִין מַלְקוֹת שְׁאִינוּ לוֹקָה. דָּאם כּוֹ, נִיתְנִי **”רַבִּי עֲקִיבָא מַחְמִיר”**. אָמַר רַב פֿפָּא: **בִּ”נְדִינָא מִינָּה”** — דְּכוּלֵּי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דְאִסּוּר. **”מִשְׁמַתָּנָא מִינָּה”** — לְכוּלֵּי עֲלֵמָא שְׂרִי. בְּמֵאִי פְּלִיגִי —****

בִּ”מְנוּדָּה

הַפָּקֵר הֵיינוּ צַדְקָה דְסַתָּם מִפְקִיר בְּשָׂבִיל שְׁכֻכוּ בְּה עֲנִיִּים וּמִסִּיק מ"מ

הַפָּקֵר הֵי לעניינ וּלַעֲשִׂירִים: **וְאַם תִּמְצָא לוּמֵר דְּאִין הִקֻּשׁ לְמַחְצָה** וּא"ת שְׁפִיר קֶאָמַר דְּאִין הִקֻּשׁ לְמַחְצָה וּמֵאִי מַבְעִיָא לִיה גְּבִי צַדְקָה י"ל דְּשֹׁאֵנִי הִכָּא דְסָבְרָא הוּא שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת הִקֻּשׁ אֵלֶּא לַעֲנִין כֹּל תֹּאחֲר הַכְּתוּב שֶׁס שְׁהִרִי כְּמָה דְּכָרִים הַכְּתוּבִים בְּאוֹתוֹ פְּסוּק שְׁחִלּוּקִים זֶה מִזֶּה בְּכֶמֶה עֲנִיִּים וְלֹא נִכְתַּב שֶׁס אֵלֶּא לַעֲנִין כֹּל תֹּאחֲר: **הַפָּקֵר** הֵיינוּ צַדְקָה דְסַתָּם מִפְקִיר בְּשָׂבִיל שְׁכֻכוּ בְּה עֲנִיִּים וּמִסִּיק מ"מ הַפָּקֵר הֵי לעניינ

וּלַעֲשִׂירִים: **יֵשׁ יָד לְבֵית הַכֶּסֶּף** ה"י לֹא מְסַפָּקֹא לֵה דְאוֹרְיָתָא אֵלֶּא חוּמְרָא בְּעֲלֵמָא מְדַרְבְּנָן מְסַפָּקֹא לֵה אִם הַחֲמִירוּ לַעֲנִין לְאִסּר בְּךָ לְדַבֵּר ק"ש בִּין דְּבִיה"כ [שְׁאֲמַרנ] שְׁאִין בּוּ צִוָּהָ (אִי נְמִי) בִּין דְּיֵשׁ זְמוּנ בְּדַמְסִיק אִם כּוֹ תִּסָּסֵר ע"י דְּבוּר בְּעֲלֵמָא כְּמוֹ אִינְךָ הַפָּקֵר וּצַדְקָה דִּמ"מ מְדַרְבְּנָן מַבְעִי לֵה דִּהָא לֹא אִתְּשֶׁ: **מְכַלֵּל דְיֵשׁ** זְמוּנ כֹּאן מַשְׁמַע דְּאִפִּי בְּדַבּוּר בְּעֲלֵמָא בְּעִיָא לִיה דְּשִׁמָּא יֵשׁ זְמוּנ וּבְשֶׁבַח מוֹכַח דְּגַם בְּעִשִׂיה מַבְעִיָא [דְּשִׁמָּא] אִין זְמוּנ וּמוֹקִי הָתָם בְּחֻזְמִי שְׁבָנָאוּ לְכָךְ וְכוֹן הֲאֵמַת וְהַבְעִיָא הֵינִיא בִּין בְּדַבּוּר בִּין בְּמַעֲשֵׂה: **הַזְמִינוּ לְבֵית הַכֶּסֶּף** הַזְמִינוּ לְבֵית הַמֶּרְחָץ מַהוּ בְּשֶׁבַת (פ"א דף י) פ"ה ו"ג לְמַרְחָן דְּקַמְמִיתִי הָתָם בְּעִיָא דְּרַבִּינָא הַזְמִינוּ לְבֵית הַכֶּסֶּף וְקֶאָמַר הָתָם מֵאִי לֹא ה"ה לְמַרְחָן מִיּהוּ יֵשׁ לְשֻׁכּוּ דְּגָרִים לִיה הִכָּא אַע"ג דְּרַבִּינָא לֹא הִפִּיר בְּבְעִיָא רַק בֵּית הַכֶּסֶּף בְּדַמוּכַח בְּשֶׁבַת מ"מ הַתְּלַמוּד הִפִּיר כֹּאן הַמֶּרְחָן לְפִי מַה דס"ד

הָתָם ה"ה לְמַרְחָן: **חֲדָא** מְגוּ חֲדָא קֹא מַבְעִיָא לָהּ מְגוּ דְקֹא מַבְעִיָא לִיה אִי זְמוּנ מוֹעִיל בְּעִי נְמִי אִי אִית לֵה יָד אוֹ לֹא: **תִּיבְעִי** לָהּ פִּי כְּמוֹ תְּקוּ וְלָשׁוֹן גְּדָרִים מַנְהֵ: **מְנוּדָּה** אָנִי לָהּ פִּי רִיצַב"א דְּלַשְׁמוּחַל דְּאִמֵּר גְּבִי מוֹדְרָנִי מוֹפְקָשִׁי דְּבְעִי שְׁיֹאמֵר עֲמוּ שְׁאֵנִי

אוּכַל ה"ה הִכָּא גְּבִי מַנְהֵא אֵנִי לֵךְ דְּבְעִי שְׁיֹאמֵר עֲמוּ שְׁאֵנִי אוּכַל לֵךְ דֹּאל"כ אִמְרִי דְלֵמָא דְלֵא קוּמָא בְּד' אִמוּת דְיִלְךָ קֶאָמַר לִיה כְּמוֹ כִּי מְרוֹחֲקִנִי מִמֶּךָ דְּטוֹפִי מַשְׁנִין לְשָׁנָא דְּמַנְהֵא מַלְשָׁנָא דְּמְרוֹחֲקִנִי וּל"נ דֹּא"כ שְׁמוּחַל הִיה לוֹ לְהַמְתִּין לוּמֵר דְּבָרָיו עַד כֹּאן וְהִנֵּה קִלְי אַבְלָה מְלֵתָא דְּמַתְנִי' לכ"י לר"י דְּהִכָּא וְזֹאִי מוֹדָה שְׁמוּחַל דְּלֹא בְּעִין שְׁאֵנִי אוּכַל לֵךְ דְּאִין לְסַפְקוּ בְּהַרְחַקַת ד"א דְאִמֵּר לִיה בַּלָּשׁוֹן נִדּוּי לְפִי שְׁאִין אֵדָם רְגִיל לְהַפִּיר לָשׁוֹן נִדּוּי עַל עֲצֻמוּ כַּשֵּׁא"ל לְחַבְרוּ לֹא אֲעֵמַד בְּד"א שְׁלֵךְ לְפִי שְׁנָנְאִי הוּא לוֹ לְהַפִּיר לָשׁוֹן נִדּוּי לַעֲצֻמוּ אֵלֶּא אוֹמֵר בְּפִרוּשׁ לְהַרְחִיק ד"א מַמְנִין וְהַלְכָּה בִּין דְּאִין לְסַפֵּק מַנְהֵא אֵנִי לֵךְ בְּהַרְחַקַת ד"א א"כ וְזֹא

לָשׁוֹן נָדָר הוּא ר"ל לָשׁוֹן גַּע וְגַד וּמִרְחָק מְהִנָּתוּ בְּדַמְסִיק בְּגִמְרָא שְׁאִינוּ לִנְהֵ: **מוּדָּה** ר"ע וְכוּ' דֹּא"כ לְתַנִּי ר"ע מַחֲמִיר תִּימָא תְּלַמוּדָא דְּזִיק מֵאֲרִיכוּת הַלָּשׁוֹן דְּמַלְתָּה דר"ע דְּקַתְנִי חוּבְךָ בְּזֵה לְהַחֲמִיר וע"ז הוּא אוֹמֵר שְׁהִיה זִי לוּמֵר ר"ע מַחֲמִיר וְלָשְׁתַּק מַחוּבְךָ וְהִיא גּוּפָה אִין לְהַקְשׁוֹת אֲמֵאִי אִין הַתְּלַמוּד מְדַקְדַּק מַשְׁנוּי הַל' לְאִסּר לְהַחֲמִיר אֲכָא לְמִימֵר אִין זֶה חֲיוֹק מַשְׁנוּי ל' כְּמוֹ מֵאֲרִיכוּת הַל': **נְדִינָא** מַנָּה כ"ע ל"פ דְאָסּוּר פִּי מִשׁוּם דְּל' גַּע וְגַד הוּא א"כ מוֹעִיל שְׁפִיר כֹּלֵא שְׁאֵנִי אוּכַל לֵךְ וְשִׁפִּיר הֵי יָדִים מוֹכִיחוֹת טוֹפִי מִמוּדְרָנִי מִמֶּךָ דְּאִין לְסַפְקוּ בְּהַרְחַקַת ד"א מִשׁוּם דְּלָשׁוֹן נְזִינָא לֹא מַשְׁמַע כָּלֵל ל' הַרְחַקָה אֵלֶּא מַשְׁמַע שְׁאֵנִי גַּע וְגַד מַלְהֻנוֹת

מִמֶּךָ: **מִשְׁמַתָּנָא כ"ע לֹא פְּלִיגִי** דְשְׂרִי דְּלָשׁוֹן קָלָלָה הוּא כְּמוֹ מְקַלְלִנִי מִמֶּךָ וְאִפְּלוּ אִת"ל שְׁמַנְהֵה עֲצֻמוּ מַלְעֻמַּד בְּד' אִמוּתָיו מִכ"מ אִסּוּר הִנָּהֹה לֹא מַשְׁמַע:

ז.

 עיין משפּט בר מצוה

א טוֹשִׁיעַ יוֹדֵד סִי' רַחַח סעי' ב:

ב מוֹי' פַּח' מַהֲל' מוֹתוֹת עֲנִיִּים הלי' ב:

ג טוֹשִׁיעַ חוּ"מ סִי' עֵרַג סעי' ח:

ד מוֹי' פַּב' מַהֲל' נְדָרִים הלי' טז:

ה טוֹשִׁיעַ אוּ"ח סִי' פַּג סעי' ג:

ו מוֹי' פַּג' מַהֲל' קִרְיַאת שְׁמוֹעַ הלי' ג:

ז טוֹשִׁיעַ אוּ"ח סִי' פַּג סעי' ג:

ח מוֹי' פַּג' מַהֲל' קִרְיַאת שְׁמוֹעַ הלי' ג:

מסורת הש"ס
א תמורה ג; אוצר מדרשים יעקב אבינו לקח טוב על ברכת יעקב אבינו עה י; תענית ג; אוצר מדרשים חופת אליהו שבע חופות או חופת אליהו ג; אוצר מדרשים היכלות שבעה היכלות הטומאה ד; חגיגה י; מנחות כ.; עבודה זרה י; ברכות נה.
גליון הש"ס
גמ' עליו להשכים שנאמר. עי' בפרש"י שמות יט טז: בהר"ן ד"ה והלא מושבע ועומד. שהיא חלה לגבי כל יחל. עי' בלשון הרמב"ן על התורה פ' חוקת שכתב ואפי' בקיום מ"ע אין חלות שאם שבע לקיים את המצות ולא קיים אינו מתחייב משהו שבועה לא קרבן ולא מלקות:
תורה אור השלם

נשבעתי וְאָקִימָהּ לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטֵי צִדְקָה [תהילים קיט, קו]

וְתִהְיֶה עָלַי שֵׁם יְדִי'וֹתָהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹי קוּם צֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְשֵׁם אֲדָבָר אוֹתָךְ וְאִמּוֹם וְאֵצֶא אֶל־הַבִּקְעָה וְהִנֵּה־שָׁם כְּבוֹד־יְהוָה עֹמֵד כְּכֹבֹד אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל־נֹחַ־כִּכָּר וְאֶפֶל עַל־פָּנָי [יחזקאל ג, כב-כג]

וְתִהְיֶה עָלַי שֵׁם יְדִי'וֹתָהּ וַיֹּאמֶר אֱלֹי קוּם צֵא אֶל־הַבִּקְעָה וְשֵׁם אֲדָבָר אוֹתָךְ [יחזקאל ג, כב]

קא משמע לן דשרי ליה לאינש לשבע כדי לזרז עצמו לקיים את המצוה: והלא

מִשְׁבֹּעַ ו**עוֹמֵד מֵהָר סִינִי** דְּכַתִּיב וְשִׁנְנָתָם (דְּבָרִים ו) דְּצִרִיךְ אֲדָם לְשִׁנּוֹת בְּתוֹרָה לְשָׂנֵא אַחֲרֵינָא וְהָלֵא מִשְׁבֹּעַ וְעוֹמֵד מֵהָר סִינִי דְּכַתִּיב (וַיִּהְיֶע אִי'יח') לֹא יִמּוֹשׁ סֹפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְגו': כִּיּוֹן דְּאִי בְּעֵי פִטֹר נִפְשָׁה בְּקִרְיַת שְׁמַע שְׁחִרִית וְעִרְבִית דְּכִיּוֹן דְּקִרְא ק"ש קִים לֹא יִמּוֹשׁ דא"ר שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי בְּמַסֶּכֶת מְנַחֹת (דף צט:): כֹּל הַקּוֹרֵא קְרִית שְׁמַע שְׁחִרִית וְעִרְבִית דְּרִי זֶה קִים מְצֻת לֹא יִמּוֹשׁ וּכְיּוֹן דְּאִי בְּעֵי פִטֹר נִפְשָׁה מוֹשְׁנִיתָם בְּקִרְיַת שְׁמַע לְיוֹנָצֵא בָּהּ יָדִי חוֹכְתּוֹ מֵאוֹתָהּ שְׁבוּע' דְּהָר סִינִי מִשּׁוּם דְּכִי פִי אִמֵר אֲשֶׁנָּה פֶּרֶק זֶה (אע"ג) דְּלֹא הָיִ מִשְׁבֹּעַ בְּדָכִי דְּכָבֵר פִטֹר נִפְשָׁה וְאִכְּכִי חָל עָלֶיהָ שְׁבוּעָה: וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד: תָּנוּ גְמָרָא: מִתָּנוּ מִשְׁנָה: וְהִיב שְׁלֵמָא לְבִי עֲשֶׂהָ וְכַד מִתְּכִיּוֹן לִיהּ הָווּ מִתְּכִיּוֹן לִיהּ נְדוּיוֹ:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

ה על ידו: **מִשְׁבֹּעַ** וְעוֹמֵד מֵהָר סִינִי הוּא קֹא ס"ד נִשְׁבָּעִין לְקִים מְצֻה דְּקִאָמֵר

מִכְּיוֹן שְׁנִשְׁבָּעִין לְקַיִים אֶת הַמִּצְוָה, שְׁנֹאָמַר: **"נִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָהּ לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטֵי צִדְקָה"**. אַיִן הָלֵא מוֹשְׁבֹעַ וְעוֹמֵד מֵהָר סִינִי הוּא. אָלֵא הָא קֹא מִשְׁמַע לֹן דְּשָׂרִי לִיהּ לְאִינִישׁ לְזִרְזִי נִפְשִׂיָהּ. וְאָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: הָאוֹמֵר **"אֲשָׁכִים וְאֲשַׁנָּה פֶּרֶק זֶה"** **"אֲשַׁנָּה מִסֵּכְתָא זוּ"** — נִדָּר גְּדוּל נִדָּר לֹאלֶהִי יִשְׂרָאֵל. וְהָלֵא מוֹשְׁבֹעַ וְעוֹמֵד הוּא, וְאִין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה! מֵאִי קֹא מִשְׁמַע לֹן, דְּאִפִּילוּ זִרְזִי בְּעֻלְמָא — הֵיִינוּ דָרַב גִּידֵל קַמְיִיתָא! הָא קֹא מִשְׁמַע לֹן: כִּיּוֹן דְּאִי בְּעֵי פִטֹר נִפְשִׂיָה בְּקִרְיַת שְׁמַע שְׁחִרִית וְעִרְבִית, מִשּׁוּם דְּכִי חֲיִיל שְׁבוּעָה עָלֶיהָ. "אָמַר רַב גִּידֵל אָמַר רַב: הָאוֹמֵר לְחִבְרִי "נִשְׁכָּים וְנִשְׁנָה פֶּרֶק זֶה" — עָלִיו לְהִשְׁכָּים, שְׁנֹאָמַר: **"וַיֹּאמֶר אֱלִי (בֶּן אֲדָם) קוּם צֵא אֶל הַבִּקְעָה וְשֵׁם אֲדָבָר אוֹתָךְ וְאֵצֶא אֶל הַבִּקְעָה וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד ה' עֹמֵד"**. "אָמַר רַב יוֹסֵף: נִידוּהוּ בַּחֲלוּם, צָרִיךְ עֲשֶׂרָה בְּנֵי אֲדָם לְהִתִּיר לוֹ, וְהוּא דִתְנוּ הִלְכָתָא, אָכֵל מִתְּנוּ וְלֹא תְנוּ — לֹא. וְאִי לִיכָא דִתְנוּ הִלְכָתָא — אָפִילוּ מִתְּנוּ וְלֹא תְנוּ. וְאִי לִיכָא — לִיזִיל וְלִיתַב אַפְרָשֵׁת דְּרָכִים וְיַהֲיִב שְׁלֵמָא לְבִי עֲשֶׂרָה, עַד דְּמַקְלְעִי לִיהּ עֲשֶׂרָה דְּגַמְרִי הִלְכָתָא. "אָמַר לִיהּ רַבִּינָא לְרַב אָשִׁי: יָדַע מֵאֵן שְׁמַתִּיָּה, מֵהוּ דְלִישְׁרִי לִיהּ? אָמַר לִיהּ: לְשִׁמוּתִיָּה שְׁוִיוָה שְׁלִיחַ, לְמִישְׁרִי לִיהּ לֹא שְׁוִיוָה שְׁלִיחַ. אָמַר לִיהּ רַב אַחָא לְרַב אָשִׁי: שְׁמַתִּיָּה וּשְׂרוּ לִיהּ בַּחֲלִמִיָּהּ, מֵאִי? אָמַר לִיהּ: כְּשֵׁם שְׂאִי אָפֹשֶׁר לְבָר בְּלֹא תָבֹן,

כֹּה

הֵינּוּ לְחִיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי אָם לֹא [וְקִים] וְתַמָּה אֲדַפְרֹךְ לְרַב גִּדֵּל תְּקַשִּׁי לִיהּ קִרְא דְנִשְׁבַּעְתִּי וְאֶקְיָמָהּ וּפִי' בְּתוּס' דַּהֲס"נ וּי"ל דְּקִרְא אִיכָא לְקוּיָמִי בְּמְצֻה דְּאִפְשֵׁר לְפִטֹר מִמֶּנָּה כְּמוֹ בְּאֲשֶׁנָּה פֶּרֶק זֶה אָכֵל לְרַב גִּדֵּל ע"כ מִרִי בְּמְצֻת שְׁמִיחַיב לַעֲשׂוֹת דַּל"כ מֵאִי קַמ"ל וְגַם הֵינּוּ דָרַב גִּדֵּל בְּתַרְיִמָא לְכָךְ פִּרְיָךְ אֲדָרַב גִּדֵּל וּמִשְׁנִי קַמ"ל דְּשָׂרִי לְזִרְזִי נִפְשִׂי' פֶּרוּשׁ וְלֹא מִתְסַר מִשּׁוּם דְּמוּצִיא שָׁם שְׁמִים לְבִטּוּלָהּ אָכֵל לֹא מִירִי לַעֲנִין שְׁבוּעַת בְּטוּי כֶּךָ פִי' בְּתוּס' וּבְפִי' הֲר"ר אֱלִיעֶזֶר פִי' הָא דְפִרְיָךְ מִשְׁבֹּעַ וְעוֹמֵד מֵהָר סִינִי הוּא הֵינּוּ כְלוּמַר אָם בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׁמַתָּר לִשְׁבֹּעַ לְקִים מְצֻה וְלֹא חִוְשִׁינן שְׁמָא יַעֲבֵר עַל שְׁבוּעָתוֹ וְלֹא וְקִים אִי נִמְי לֹא מִקִּים לֹא עֲבֵר עַל שְׁבוּעָתוֹ דְּמִשְׁבֹּעַ - וְעוֹמֵד מֵהָר סִינִי וְאִין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה וּמִשְׁנִי הָא קַמ"ל דְּשָׂרִי לְזִרְזִי נִפְשָׁה וְלֹא מִתְסַר מִשּׁוּם הוֹצֵאת ש"ס לְבִטּוּלָהּ בְּדַפְרִי' מֵיחָא מֵה דְפִי' מִשְׁבֹּעַ וְעוֹמֵד מֵהָר סִינִי וְכוּ' [מִשְׁמַע] דַּאֲפֻלְלָא דְּגוּפָא דְּמַלְתָּא פִּרְיָךְ הָלֵא מִשְׁבֹּעַ וְעוֹמֵד וְכוּ' כְּפִי' לְפִרוּשׁ רַאשׁוֹן מִשּׁוּם דַּס"ד לַעֲנִין

שְׁבוּעַת בְּטוּי פִּרְיָךְ: **הָאוֹמֵר אֲשַׁנָּה פֶּרֶק זֶה** וְכוּ' נִדָּר גְּדוּל נִדָּר לֹאלֶהִי יִשְׂרָאֵל לְכַאוֹרָה מִשְׁמַע שְׁאָמַר לְשׁוֹן זֶה וְלֹא הִזְכִּיר שְׁבוּעָה וּקַמ"ל דִּישׁ יָד לִשְׁבוּעָה אִי נִמְי כְּדַפְרֵשׁ הֲר"ר אֱלִיעֶזֶר דְּהָי נִזְר כְּמוֹ נִזְר דְּצִדְקָה וְהָסָה דא"כ מֵאִי פִרְיָךְ לְקַמֵּן מֵאִי קַמ"ל לְזִרְזִי נִפְשָׁה הֵינּוּ דָרַב גִּדֵּל קַמְיִיתָא כִּיּוֹן שְׁלֹא הִזְכִּיר שְׁבוּעָה וְעוֹד דְּטוּבָא קַמ"ל דְּהָכָא הָי יָד לִשְׁבוּעָה לכ"נ לְפִרָשׁ דְּאִרִי שְׁהִכִּיר שְׁבוּעָה מִפּוּי שְׁאָמַר שְׁבוּעָה שְׁאֲשַׁנָּה פֶּרֶק זֶה וּפִרְיָךְ מַעֲקָרָא וְהָלֵא מִשְׁבֹּעַ וְעוֹמֵד וְכוּ' וּא"כ לִיכָא לְחִיּוּבָה מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי דְּכִי הִכִּי דְאִין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה ה"נ אִין נִזְר חָל עַל נִזְר וְאִי קַמ"ל דְּשָׂרִי לְזִרְזִי אֲנַפְשָׁה לְקִים הַמְצֻה הֵינּוּ דָרַב גִּדֵּל קַמְיִתָא וּמִשְׁנִי הָא קַמ"ל כִּיּוֹן דְּאִי בְּעֵי פִטֹר נִפְשָׁה וְכוּ' פְלוּמַר לַעֲלוֹס לַעֲנִין לְחִיבּוֹ מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי אָם יַעֲבֵר וְכִי תִימָא מִשְׁבֹּעַ וְכוּ' דְאִי בְּעֵי פִטֹר נִפְשָׁה וְכוּ' וּא"כ אִפְשֵׁר לְפִטֹר מִמְצֻה ז' חֵילָא עַלָּה שְׁבוּעָה לְחִיבּוֹ מִשּׁוּם בְּטוּי אָם יַעֲבֵר כְּמוֹ בְּשְׁבוּעָה דְּדָבָר דְּרָשׁוּת וְהָא דִתְנַן בְּשְׁבוּעוֹת נִשְׁבֹּעַ לְקִים הַמְצֻה וְלֹא קִים פִטוּר דְּוָקָא בְּמְצֻה שְׂאִי אִפְשֵׁר לְפִטֹר מִמֶּנָּה כְּמוֹ לְהִנַּח תַּפְלִין לַטּוֹל לִוְלָב אָכֵל הָאִי דְאִי בְּעֵי פִטֹר נִפְשָׁה חוֹל שְׁבוּעָה עֲלוּהּ וּה"ה דְּאָם נִשְׁבֹּעַ שְׁלֹא לְשִׁנוֹת פֶּרֶק זֶה [דְּאִין] חִיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי וְשִׁיךְ הַתְּרָה וְלֹא חֲשִׁיב נִשְׁבֹּעַ לְבִטּוֹל הַמְצֻה וּא"ת א"כ הָא דִתְנַן בְּשְׁבוּעוֹת (דף כה.) נִשְׁבֹּעַ שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲתַן שְׁחִיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בְּטוּי וּפִרְיָךְ בְּגַמְרָא אֱלִימָא שְׁלֹא אֲתַן לַעֲנִי מִשְׁבֹּעַ וְעוֹמֵד וְכוּ' וְכִי מִשְׁבֹּעַ לַתַּת לְכָל עֵנִי וְעֵנִי מִתְּנָהּ וּמֵאִי דְחָקָה לְשִׁנּוּיִי הִתָּם בְּעֲשִׂיר וְיָשׁ לוֹמַר דְּמִשְׁמַע לִיהּ שְׁלֹא אֲתַן כֹּלָל מְדָלָא פִרָשׁ וְהָא מִזָּה מִשְׁבֹּעַ וְכוּ' לַתָּן לַעֲנִי הַצִּרִיךְ לְפִרְנָס וְהָיָה מִצֵּי לְשִׁנּוּיִי שְׁלֹא אֲתַן לַעֲנִי מִנָּה אָכֵל תְּרוּן פְּשׁוּט לְקַח לוֹ

דְּמִתּוּקְמָא בַּהּ שְׁלֹא אֲתַן כֹּלָל כְּדַמִּשְׁמַע הַמִּשְׁנָה: **עָלִיו לְהִשְׁכָּים** פִּרוּשׁ עַל הָאוֹמֵר לְחַבְרוֹ לְהַשְׁכִּים כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בִּיחְזָקָאֵל שְׁאָמַרָה לוֹ שְׂכִינָהּ וְהַקְדִּים שְׂכִינָהּ עַל יָדוֹ: **צָרִיךְ עֲשֶׂרָה ב"א** לְהִתִּירוֹ לוי לְפִי שְׁחֲלוּם הָי כְּעִין גְּבוּאָה יֵשׁ לוֹ לְדָאָךְ מִן הַפּוּקֻעֲנוּת לְכֹן צִרִיךְ לְהַתִּירוֹ בְּעֲשֶׂרָה וְאִזּוּ הוּא מִתָּר בְּאוֹתוֹ ב"ד שְׁנִידוּהוּ דְּאָכֵל בִּי

עֲשֶׂרָה שְׂכִינָה שְׁרִיא (עֵינן לְשׁוֹן הֲרַא"שׁ): **וְהוּא** דְּמִתְּנוּ לֹאֲחֵרִים הִלְכָתָא הִלְכָה לְמָשָׁה מִסִּינִי אוֹתָן רִחוּין לְשִׁרִית שְׂכִינָה בְּיַנְיָהם וְאִי לִיכָא דְּמִתְּנוּ אֲפִי' תָנוּ לַעֲצֻמָן

וְלֹא לֹאֲחֵרִים: **וְאִי** לֹא אֲזַל לְפִרְשֵׁת דְּרָכִים וְיַהֲב שְׁלֵמָא לְבִי עֲשֶׂרָה פִי הִכִּי דְלִיהֲדָרִי לִיהּ שְׁלֵמָא וּמוּעִיל לוֹ לְתַלוּת לוֹ לְהֲגֵן לוֹ מִן הַסּוּרִין. עַד דְּמַקְלְעִי עֲשֶׂרָה דְּגַמְרִי הִלְכָתָא וְיַתִּירוּ לוֹ הַנְדוּי אָכֵל לִיכָא לְפִרָשׁ עַד דְּמַקְלְעִי עֲשֶׂרָה דְּמִתְּנוּ הִלְכָתָא וְיַהֲיב לְהוּ שְׁלֵמָא א"כ לְמָה חֲזַר וְהַזְכִּיר עֲשֶׂרָה גְּבִי עַד דְּמַקְלְעִי הָיָה לוֹ לוֹמַר דְּמַקְלְעִי דְּמִתְּנוּ וְאִנּוּן יִדְעִינן דְּאֵאוּתָן כְּבָר דְּיַהֲיב שְׁלֵמָא קִאִי אֲלֵא ש"מ בְּדַפְרָשִׁית וְהָא דְנִקְטַ בְּרָשָׁת דְּרָכִים יֵשׁ לְפִרָשׁ שְׁשֵׁם רְגִילוּת לְמַצוֹא עֲשֶׂרָה ב"א יַחַד וְיֹתֵר

מְבַעֵיר מֵיהוּ יֵשׁ לְפִרָשׁ דְּאֲפִי' בְּזַה אַחַר זֶה מוּעִיל וּמ"מ נִקְטַ בְּרָשָׁת דְּרָכִים לְפִי שְׁשֵׁם רְגִילוּת לַתָּן שְׁלוֹס לְבִנִי אָדָם: **כְּשֵׁם** שְׁלֹא אָפֹשֶׁר לְבָר בְּלֹא תָבֹן וְכוּ' וְכֹן פ' דְּרִישׁ לִיהּ מֵהֵאִי קִרְא הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲתוּ חֲלוּס וְסַפֵּר חֲלוּס וְאֲשֶׁר אֲתוּ דְּבָרִי חֲמַת יֵאמַר דְּבָרִי חֲמַת כִּי מֵה לְתָבֹן אֶת הֶבֶר וְגו':

ח.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' ו:

ב מיי' פו"א מהל' שבועות הל' ג:

ג סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' ו:

ד מיי' פו"א מהל' שבועות הל' ג:

ה סמג לאוין רמג, טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' ב:

ו מיי' פא' מהל' נדרים הל' בט:

ז טוש"ע יו"ד סי' שלד סעי' לה:

ח מיי' פז' מהל' תלמוד תורה הל' יב:

ט טוש"ע יו"ד סי' שלד סעי' לה:

י מיי' פז' מהל' תלמוד תורה הל' יב:

יא טוש"ע יו"ד סי' שלד סעי' לה:

יב מיי' פז' מהל' תלמוד תורה הל' יב:

ח:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

^{א סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד}

^{סי' רכח סעי' ב:}

^{ב מו"י פו' מהל' שבועות הל' ד:}

^{ג מו"י פו' מהל' שבועות הל' ג:}

^{ד טוש"ע יו"ד סי' שלד סעי' כד:}

^{ה מו"י פז' מהל' תלמוד תורה הל' ז:}

רְבִינָא ה"ל נִדְרָא לְדְבִיתָהּוּ אַתָּא לְקַמָּה דְרַב אָשִׁי שְׁתִּיר לֶה נִדְרָה וּמְנָרִי

בְּנִדְרִי שְׁאִין בְּהֵן עָנְוִי נָפֵשׁ לִכְךָ לֹא הִיָּה יָכוֹל לְהִפְרֵי אִי נִמְי בְּשָׁקִים לֶה הִנָּדֵר מִיָּהוּ מִ"ד (לְקַמְן נִדְרִים דָּף סט.) [אִין] נִשְׁאֲלִין עַל הַיָּיָקס גְּרִיךְ לִומֵר בְּפִרוּשׁ רֵאשֹׁן וְעַתָּה אֲשֶׁתּוּ אִמְרָה לִפְתַּח בְּחֻרְטָה לְנִדְרָה כְּזִי שְׁיֹאמְרוּ לְרַב אָשִׁי: מָהוּ שְׂיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְחֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ לְהִבִּיא חֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ לִכְנִי חָכס כְּזִי לְהַתִּיר לֶה נִדְרָה:

אָמַר לִיָּה אִי מַכְנִפִי אִין וְאִי לֹא לֹא כְלוּמֵר שְׁאִינוּ מוּצָא ג' חֻמְמִים וּמַכְנִפִי אֲלֹא גְרִיךְ לְחֹזֵר אַחֲרֵיהֶם לֹא וצ"ע טעמא מאי ופכ"י דקוּשֵׁינן שְׁמֹא מִתּוֹךְ שְׁהוּא טְרוּד לְטָרַח לְחֹזֵר אַחֲרֵיהֶם לְכַנּוּפְיָיהוּ שְׁמֹא יִשְׁכַּח מַדְבְּרִי הִפְתַּח וְהַחֲרֻטָּה שְׁאִמְרָה לֹו אֲשֶׁתּוּ וְיִשְׁנֶה דְבוּרָה וְיוֹסִיף עָלֶיהָ כְּזִי לְיִשָּׁב הַחֲרֻטָּה יִפֶּה יִפֶּה: **ש"מ** לֹא שְׂרִי נִדְרָא בְּאַתְרָא דְרַבָּה מְלָל הֵינֶה רְבִינָא שְׂרִי לֹאשְׁתּוּ נִדְרָה וּבַהֲתַרַת חָכס וּא"ת דְלָמָא דְהִינוּ מִשּׁוּם דס"ל לְרְבִינָא כְּרַבִּי יִהְיֶה דְאִמֵּר בְּמַס' נִנְעִים (פ"ב) כָּל הַנִּדְרִים אֵלֶם מִתִּיר

כל כנויי פרק ראשון נדרים

רְבִינָא ה"ל נִדְרָא לְדְבִיתָהּוּ אַתָּא לְקַמָּה דְרַב אָשִׁי שְׁתִּיר לֶה נִדְרָה וּמְנָרִי

כָּךְ אִי אָפִשֵׁר לְחִלוּם בְּלֹא דְבָרִים בְּטָלִים. רְבִינָא הָוָה לֶה נִדְרָא לְדְבִיתָהּוּ. אַתָּא לְקַמָּיָה דְרַב אָשִׁי, אָמַר לִיָּה: בַּעַל מָהוּ שְׂיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְחֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ? אָמַר לִיָּה: אִי מַכְנִפִין — אִין, אִי לֹא — לֹא.‏^{[פֿשׁמַע מִינָּה תִּלַּת. שְׁמַע מִינָּה: בַּעַל נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְחֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ. וּשְׁמַע מִינָּה: לֹא שְׂרִי לְמִישְׂרִי נִדְרָא בְּאַתְרָא דְרַבִּיָּה. וּשְׁמַע מִינָּה: כִּי מַכְנִפִין שְׂפִיר דְּמִי. פֿ"ו שְׁמָתָא — אָפִילוּ בְּאַתְרָא דְרַבִּיָּה, וְיַחֲיד מוּמָחָה שְׂרִי שְׁמָתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר זְבִיד, אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר טַבְלָא, אָמַר רַבִּי חֲזִיא אַרִיכָא דְבִי רַבִּי אַחָא, אָמַר רַבִּי זִירָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזַר, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, אָמַר רַבִּי מִיֵּאשָׁה מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי יְהוּדָה בַּר אִילְעָאי: מַאי דְכָתִיב "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי (שְׁמֹשׁ צִדְקָה וְגו')"‏^{[אֵלוּ בְּנֵי אָדָם שְׁהֵן יִרְאִין לְהוֹצִיא שֵׁם שְׁמִים לְבִטְלָה. פֿ"שׁמֹשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא". אָמַר אַבְיִי: שְׁמַע מִינָּה חֲרָגָא דִּיּוֹמָא מַסִּי. וּפְלִיגָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר: אִין גִּיהֶנֶם לְעוֹלָם הַבַּי, אָלָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא חַמָּה מִנִּרְתִּיקָה, צִדִּיקִים מִתִּרְפָּאִין בַּהּ וּרְשָׁעִים נִידוּנִין בַּהּ. שְׁנֵאמַר: "וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ וְגו'". וְלֹא עוֹד, אָלָא שְׁמַתַּעֲדִין בַּהּ, שְׁנֵאמַר: "וְיֹצֵאתֶם וּפְשָׁתֶם כַּעֲגֻלֵי מִרְבָּק". וְהַרְשָׁעִים נִידוּנִין בַּהּ, שְׁנֵאמַר: "הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוּר וְגו'".}}

מתני'

הוּו: הֵינֶה לִיָּה נִדְרָא לְדְבִיתָהּוּ וְאִיָּהוּ לֹא הִפִּיר לֶה בּוּ צִיּוּם שְׁשֻׁמַּע: אִי מַכְנִפִין תִּלְתָּא מְמַחִין מְשָׂרוּ לִיָּה שְׂפִיר דְּמִי: לֹא שְׂרִי לְמִשְׂרִי נִדְרָא בְּאַתְרָא דְרַבָּה מִשּׁוּם הָכִי לֹא צַעִי רְבִינָא לְמִשְׂרָא לֶה מַקְמָה רַבָּה: וְיַחֲיד מַמְחָה שְׂרִי שְׁמָתָא דְלֹא בְּעִי עֲשָׂרָה כְּמוֹ נִנְדוּי: וְיִרְאִי שְׁמִי לְמִי שִׁירְאִין לְהוֹצִיא שֵׁם שְׁמִים: חִירְגָא וְיִהְרָא דְשְׁמֵשָׁא וְהִינוּ לֹא (יומא ב:) דְכָתִיב וְכָל זָרָרִי אֶרְעָא בְּלֹא חֲשִׁבִין: מַסִּי מִרְפָּא כְּדְכָתִיב שְׁמֹשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא: צִיּוּקִי' מִתִּרְפָּאִין בַּהּ בְּאוֹתוֹ הַשְׁמֹשׁ דלע"ל אֲבָל בַּהֲרִי שְׁמֹשׁ לִית בַּהּ רְפוּאָה: וְלֹהֲטֵי אֲתָם הַיּוֹם הִבָּא שְׁמֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹס:

תורה אור השלם

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא בַּכְנָפִיָּה וּיֹצֵאתֶם וּפְשָׁתֶם כַּעֲגֻלֵי מִרְבָּק [מלאכי ג, כ']

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוּר וְהָיוּ כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קָשׁ וְלֹהֲטֵי אֲתָם הַיּוֹם הַבָּא אֲמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יָעוּב לָהֶם שָׂרָשׁ וְעָנָף [מלאכי ג, טז]

תורה אור השלם

מתני'

חזון מנדרי אשֶׁתּוּ שְׂבִינָה לְבִין חֲחֵרִים וי"ל דמ"מ הִיָּה מוּצָא שְׂפִיר ג' שְׁהִיוּ מִתִּירִין לֶה בְּבִיתּוּ וְיִהְיֶה שְׂרִי לְמִשְׂרִי אֲלֹא הֵינֶה בְּאַתְרָה דְרַבָּה: **וש"מ** כִּי מַכְנִפִין שְׂפִיר דְּמִי פִי' לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ לְחֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ וש"מ שְׁמָתָא אִפִּי' בְּאַתְרָא דְרַבָּה שְׂפִיר דְּמִי לְהַתִּיר הַשְׁמָתָא דַּפְעֻמִּים שְׁלֹא יִהְיֶה הָרַב מְזַמֵּן אוֹ לֹא יִהְיֶה פְנוּי וְאִין לְדַחוּת הַתֵּר הַשְׁמָתָא דְּנֹזְאִי גְבִי נִדֵּר אִין חָשַׁשׁ כָּל כָּךְ אִם יִבֹּא לְדַחוּת הַהַתֵּר וְיִהְיֶה נִדְרוֹ עָלָיו עַד שֶׁיִּהְיֶה הָרַב מְזַמֵּן לְהַתִּיר אֲבָל שְׁמָתָא אִין לִהְשָׁהוּת עַל

הָאָדָם: **וְיַחֲזִיד** מִמָּחָה שְׂרִי שְׁמָתָא אָגַב דְּאִזְרִי בְּשְׁמָתָא מַסִּיק לֶהָא דִּיחִיד מַמְחָה שְׂרִי שְׁמָתָא וְלֹא צַעִי עֲשָׂרָה וְלֹא לַמַּעוּטִי נִדֵּר דְּבִנְדֵּר נִמְי מוֹעִיל יַחֲיד מַמְחָה לְהַתִּיר וְהַקָּשָׁה רַשָּׁב"ס דְּמִאי קָאָמַר אִי מַכְנִפִי אִין דַּמְשׁוּם דְּגְרִיךְ ג' לְהַתִּיר הִנָּדֵר וְהֵלֵא רַב אָשִׁי לְבָדוּ יָכוֹל לְהַתִּירָה שְׂהִרִי רַב אָשִׁי הִיָּה מַמְחָה כְּדִמוּכַח פְּרָק כָּל פְּסוּלֵי הַמַּקְדָּשִׁין (בְּכוֹרוֹת דָּף לו:ז) שְׂהִרִי מִתִּיר הַכּוֹר לְבָדוּ וְאָמַר לָשֵׁם עַל ג' מִתִּירִין הִנָּדֵר בְּמָקוֹם שְׁאִין מַמְחָה וי"ל דְּרְבִינָא שְׁאֵל לוֹ סְתָמָא מָהוּ שְׂיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְחֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ וְלֹא פִרַשׁ אִם לְהַתִּיר בְּיַחֲזִיד מַמְחָה אוֹ בְּשִׁלְשָׁה הַדְּיוּטוֹת עַל כֵּן הִשְׁיִב לוֹ רַב אָשִׁי דלענין ג' אִי מַכְנִפִי כּוֹי אִי נִמְי שְׁמֹא יו"ל אע"ג דְּרַב אָשִׁי הִיָּה מִתִּיר הַכּוֹר לְבָדוּ הֵינוּ מִשּׁוּם דַּמְמָחָה דְּבַעֲיָנן גְּבִי בְּכוֹר הֵינוּ גְּמִיר אִפִּי' בְּלֹא סְמִיכָה כְּמוֹ שֶׁפִּרַשׁ בְּבִכּוֹרוֹת אֲבָל בַּמַּמְחָה דְּבַעֲיָנן בַּהֲתַר נִדְרִים הֵינוּ מַמְחָה בְּסִמִּיכָה דּוּמִיא דְרָאשֵׁי הַמַּטּוֹת כָּךְ נִרְאֶה לְהַר"ף נ"ע מִיָּהוּ קָשָׁה לְרַשָּׁב"ס דְּמָה שִׁיךְ עָנִין זֶה דְּנִדְרִים בְּאִין בְּפִרְקָא דְּמִזְרִי בְּשְׁמָתָא אֲבָל לֹא בְּנִדְרִים לְקַמְן בְּפִרְק אֶרְבַּעַה נִדְרִים הֵינֶה לִיָּה לְאִיתִינִי דַּהֲתַם מִזְרִי בְּמַלִּי דְּנִדְרִים וְעוֹד כִּיּוֹן שִׁיכוֹל הַחָכס לְהַתִּיר הִנָּדֵר שְׁלֹא בְּפִנִי הַנוֹזֵר ע"י שְׁלִיחַ כְּדִקְאִמֵּר הָכֹא שֶׁהַבַּעַל נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְחֻרְטַת אֲשֶׁתּוּ א"כ מִאי קָאָמַר בְּפִרְק הַשּׁוֹלַח (גִּטִּין דָּף מו.) אִין אֵלֶם רוּצָה שְׁתַּתְּבֻּזָּה אֲשֶׁתּוּ בַב"ד בְּנִדֵּר שְׁגְרִיךְ חֻקִּירַת חָכס פִּרוּשׁ שְׁתַּתְּבֻּזָּה בְּמָה שְׁתַּלַּךְ לִפְנֵי חָכס לְהַתִּיר וְהֵלֵא וְכוּלָּהּ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ בַב"ד לְהַתִּירָה וּמָה בְּזִין וְהָא לֶה אִם יִתִּירוּ לֶה בַב"ד ע"י שְׁלִיחַ לַב"ד לְכֹן נִרְאֶה לְרַשָּׁב"ס דְּגִרָם הָכֹא רְבִינָא הֵינֶה לִיָּה נְדוּי לְדְבִיתָהּ פִּי' שְׁנִדְוָה בְּחִלוּם וְהִיתָה בּוּשָׁה לְבּוֹא לַב"ד לִפְנֵי רַב אָשִׁי לְהַתִּיר לֶה וְגִרָם מָהוּ שְׂיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לֹאשְׁתּוּ לְהַתִּיר לֶה נְדוּי מִי מְדַמִּי לְנִדְוִיהוּ בְּפִנִּי דְאִין מִתִּירִין לוֹ אֲלֹא בְּפִנִּי דְּבִפְנֵיָה נְדוּה בְּחִלוּם אוֹ דְלָמָא כִּיּוֹן שְׁלֹא נְדוּה אֲלֹא בְּחִלוּם בְּשִׁלֹּא בְּפִנִּי דְּמִי וּמִתִּירִין לוֹ שְׁלֹא בְּפִנִּי וְהִשְׁיִב לוֹ רַב אָשִׁי אִי מַכְנִפִי הַעֲשָׂרָה מִתִּירִים לוֹ ע"י שְׁלִיחַ שְׁלֹא בְּפִנִּי דַּמְסַתְּיַעַא מִלְּתָא כִּיּוֹן שְׁמַצָּאן מַמְנִין וּמַכּוּפִּין וְאִי לֹא שְׁלֹא מַצָּאן מַמְנִין וּמַכְנִפִין וְגְרִיךְ לְחֹזֵר אַחֲרֵיהֶם לֹא. פִּי' לֹא יִתִּירוּ ע"י שְׁלִיחַ אֲבָל

וְזָרָא ע"י מְנַדָּה עַצְמוֹ יוֹעִיל אִפִּי' ע"י חֲזוּר: **אֲלֵיו** בְּנֵי אָדָם שְׂיִירָאִים לְהַזְכִּיר שֵׁם שְׁמִים לְבִטְלָה שְׁמֹשׁ לֶהָם צִדְקָה וּמִרְפָּא בעוה"ז קָאָמַר מְדַמְסִיק עָלֶה ש"מ הָדִין

חִירְגָא דִּיּוֹמָא מַסִּי חִירְגָא הֵינוּ עַפְרוּרִית הַבָּאָה בְּזִרְיַחַת הַשְׁמֹשׁ: **חִירְגָא** דִּיּוֹמָא מַסִּי יַמָּה מִאי רְפוּאָה יֵשׁ בּוּ נִשְׁמָא מִרְפָּא כַּשְׁמַסְתְּבִלִין בּוּ קָאָמַר אִי נִמְי לְחוּלָּה קָאָמַר כְּדֹאמְרִינוּ בְּבִבְא בְּתִרָא (דָּף טז:ז) אֲדַלִּי חַמָּה אֲדַלִּי קֻצִּירָא: **וּפְלִיגָא** דְרַשַׁב"ל פִּרוּשׁ הָא דְאִזְחֻקְמָנָא קִרָא דְמִרְפָּא בַּכְנָפִיָּה בעוה"ז פְּלִיג אֲדַרַשַׁב"ל וּמוֹקִי לֶה בְּרְפוּאָה בעוה"ב וּמִיָּהוּ גַם רַשַׁב"ל מוֹדִי הָא דְאִמְרִי אִינְשֵׁי אֲדַלִּי חַמָּה אֲדַלִּי קֻצִּירָא אֲךְ לֹא מִן הַפְּסוּק:

מסורת הש"ס

א אוצר מדרשים יעקב אבינו לקח טוב על ברכת יעקב אבינו עת יִ תַעֲנִית ג:: אוצר מדרשים חופת אליהו שבע חופות או חופת אליהו גן אוצר מדרשים היכלות שבעה היכלות הטומאה ד; מנחות כ; עבודה זרה י; ברכות נה.

גליון הש"ס

גמ' ש"מ תלת. לעיל דף ז ע"ב ברכות כז ע"א פסחים ה ע"א: בהר"ן ד"ה בעל מזהו שיעשה שליח. עי' גיטין דף מז ע"א אין אדם רוצה שתתבזה אשתו ובחי' הרי"ן שם: ד"ה ש"מ כו' ומוכח בירושלמי. עי' לקמן פא ע"ב בהר"ן:

תורה אור השלם

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֹשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא בַּכְנָפִיָּה וּיֹצֵאתֶם וּפְשָׁתֶם כַּעֲגֻלֵי מִרְבָּק [מלאכי ג, כ']

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוּר וְהָיוּ כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קָשׁ וְלֹהֲטֵי אֲתָם הַיּוֹם הַבָּא אֲמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יָעוּב לָהֶם שָׂרָשׁ וְעָנָף [מלאכי ג, טז]

מסורת הש"ס
א בבא מציעא קז. ב ויקרא רבה; תוספתא חולין ג אוצר מדרשים מדרש הלל הנקרא ספר המעשים; קוחלת רבה
גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה כשהיה נזיר וכו' אי לאו דאמר כנדרי רשעים. כ"כ תוס' ריש נזיר ד"ה האומר הריני:
תורה אור השלם

אל־תבהל על־פיך ולבך אל־ימהר להוציא דבר לפני האֱלֹהִים כי וגו' [קהלת ה']

טוב אֲשֶׁר לֹא־תדר משתדור ולא תשלם [קהלת ה, ד']

מתני' **פְּנֵדְרֵי רְשָׁעִים** כְּגוֹן שֶׁהִיה כָּכָר מִנַּח לִפְנֵי וְאָמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים מִשְׁמַע

דְּאוֹתוֹ כִּכָּר וְהָא עָלִיו כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים וְכִינוּ דְאָמַר הָכִי גִזֵּר בְּגוֹזֵר וּבִקְרָבָן וּבִשְׁבוּעָה וְאִם אֶכְלוּ מִחֵיב נִזְרוֹת וְחֻקָּבָן וּשְׁבוּעָה דְחֵיב גַּמִּי קֻרְבָן שְׁבוּעָה דְזֻרְבָן שֶׁל רְשָׁעִים הוּא שְׁנוּדָרִיִּים בְּנִזְרוֹת וּבִקְרָבָן וְנִשְׁבָּעִין וְהָאִי כִי אָמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים הֲוֵי כְּמֵאן דְאָמַר הָרִינִי נִזִּיר אִם אִזְכֹּל הִימְנוּ וְהָרִי עָלִי כְּקֻרְבָן וּשְׁבוּעָה שְׂאִינִי אִזְכֹּל: אֲבָל אָמַר כְּנֻדְרֵי כְשָׁרִים לֹא אָמַר כְּלוֹם שְׂאִין דְרָכָן שֶׁל כְּשָׁרִים שְׁנוּדָרִים כְּמִפְרָשׁ וְכָל שָׂבֹן דְאִין נִשְׁבָּעִין וְהָכִי לֹא אָמַר כְּלוֹם וְלֹא מִתַּסַּר בְּהָא כִכָּר: אֲבָל אָמַר פְּנֵדְבוּתָם שֶׁל כְּשָׁרִים וְאֶכְלוּ חֵיב בְּגוֹזֵר וּבִקְרָבָן אֲבָל לֹא בִשְׁבוּעָה דְכְשָׁרִים עֲבִידֵי דְמִתְנַדְבִין בְּנִזְרוֹת וּבִקְרָבָן בְּזָרָן נִדְבָה אֲבָל בִּשְׁבוּעָה אִין נִשְׁבָּעִין כְּלָל מִשּׁוּם הָכִי אִינּוּ חֵיב מִשּׁוּם שְׁבוּעָה: גַּמִּי וְדִלְמָא הָכִי קֵאֲמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים לֹא נִזְרַנָּא בִין דְאִיהֵו לֹא מִפְרָשׁ מִיָּדִי דְלֹא אָמַר הָרִי הוּא עָלִי כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים אֲלֵא בְּסִתָּם קֵאֲמַר דְלִמָּא ה"ק כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים לֹא נִזְרַנָּא וְלֹא כְלוֹם הוּא: אָמַר רַבָּא בְּאוֹמַר כְּגוֹן שֶׁהִיה כִּכָּר לִפְנֵי וְאָמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים הָרִינִי עָלִי וְהִימְנוּ וּמִשְׁתַּמַּע דה"ק הָרִנִי בְּנִזְרוֹת דְמֵאן דְנִזְרֵי בְּנִזְרוֹת דְמֵאן דְנִזְרֵי ה"ק הָרִנִי נִזִּיר וְהָא דְאָמַר עָלִי מִשְׁמַע דְאָמַר הָרִי עָלִי קֻרְבָן וְהִימְנוּ מִשְׁמַע דְאָמַר שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִזְכֹּל הִימְנוּ דְהוּאִיל דְאָמַר בְּתַחֲלֵל כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים מִשְׁתַּמַּע וְדָא דְהָכִי בְּעִי לְמִימַר דְזֻרְבָן שֶׁל רְשָׁעִים הוּא דְאֲבָב רִתְחִיהֵו נִזְדָרִין בְּגוֹזֵר וּבִקְרָבָן וּבִשְׁבוּעָה: וְדִלְמָא הָא דְאָמַר הָרִנִי בְּתַעֲנִית מִשְׁמַע וְלֹא בְּנִזְרוֹת: וְדִלְמָא הָא מִנַּה הִימְנוּ לֹא מִשְׁמַע שֶׁלֹּא אִזְכֹּל הִימְנוּ אֲלֵא שְׁבוּעָה שְׂאֶכְל מִמְנוּ וְכִי אֶכִיל מִנַּה לֹא מִחֵיב מִשּׁוּם שְׁבוּעָה: אִי הָכִי בִין דְאָמַר בְּפִרוּשׁ שֶׁלֹּא אִזְכֹּל מֵאִי לְמִימְרָא וְדָאִי לֹא מִבְּעִיא לְמִיתְנָא דְחֵיב מִשּׁוּם שְׁבוּעָה כִי אֶכִיל מִנַּה: הָא לֹא מִבְּחַ שְׁבוּעָה דְלֹא אָמַר בְּפִרוּשׁ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִזְכֹּל אִפִּי"ה אֲמַרִינוּ וְדָאִי שְׁבוּעָה קֵאֲמַר: דְשָׁנִי לֵה בִין גִּזֵּר לְנֻדְבָה דְקִתְנִי כְּנֻדְרֵי כְשָׁרִים לֹא אָמַר כְּלוֹם וְכִי אָמַר כְּנֻדְבָתָם. שֶׁל כְּשָׁרִין הֲוֵי גַזִּי. וּמִשְׁמַע דְנִזְרֵר אִסּוּר אֲבָל נִדְבָה מִתְּרַת: דְתַנִּיא טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר טוֹב מִזָּה וּמִזָּה דְהָכִי דְרִישׁ ר' מֵאִיר לְקֵרָא אִת אֲשֶׁר תִּדַּר שְׁלֵם טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר מִשְׁתַּדּוּר וְלֹא תִשְׁלֵם (טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר וּמִשְׁתַּדּוּר וְלֹא תִשְׁלֵם) וטוֹב שְׂאִינוּ נּוֹדַר כָּל עֵקֶר מַעֲה שְׁנוֹדַר וְאִינוּ מִשְׁלֵם וְאִפִּי מַעֲה שְׁנוֹדַר וּמִשְׁלֵם: ר' יְהוּדָה אוֹמַר טוֹב מִזָּה וּמִזָּה נּוֹדַר וּמִשְׁלֵם דְמִשְׁמַע לִיה לֵר' יְהוּדָה דְהָאִי טוֹב קֵאִי אֲקֵרָא דְלִקְמָה הָכִי דְרִישׁ לִיה אִת אֲשֶׁר תִּדַּר שְׁלֵם טוֹב אוֹתוֹ שְׁנוֹדַר וּמִשְׁלֵם טוֹב מֵאֲשֶׁר לֹא תִדּוּר וּמִשְׁתַּדּוּר וְלֹא תִשְׁלֵם וְהִינוּ דְלֹא כֵר' יְהוּדָה וְדִלֹא כֵר' מֵאִיר דְאָמַר טוֹב שְׂאִינוּ נּוֹדַר כָּל עֵקֶר דְסָבַר בִּין בְּנֻדַּר בִּין בְּנֻדְבָה אִסּוּר לִיה לִאִיעִישׁ לְמַדַּר וְאִלוּ ר"י דְאָמַר שְׁנוֹדַר וּמִשְׁלֵם טוֹב לֹא מְפַלֵּג בִּין גִּזֵּר לְנֻדְבָה דְאִפִּילוּ בְּנֻדַּר שְׁפִיר דְמִי:.

כל כנויי פרק ראשון נדרים

כְּנֻדְרֵי כְשָׁרִים לֹא אָמַר כְּלוֹם פִּי

אֲמַתְנִי **”כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים”** — נִדַּר בְּנִזִּיר וּבִקְרָבָן וּבִשְׁבוּעָה. **”כְּנֻדְרֵי כְשָׁרִים”** — לֹא אָמַר כְּלוֹם.

”כְּנֻדְבוּתָם” — נִדַּר בְּנִזִּיר וּבִקְרָבָן. **גַּמִּי וְדִלְמָא הָכִי קֵאֲמַר:** **כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים לֹא נִזְרַנָּא?** **אָמַר שְׁמוּאֵל:** **בְּאוֹמַר ”כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים הָרִינִי עָלִי וְהִימְנוּ”, ”הָרִינִי” — בְּנִזְרוֹת, ”עָלִי” — בְּקֻרְבָן, ”הִימְנוּ” — בִּשְׁבוּעָה.** **אֲ”י הָרִינִי” נִזְרוֹת. דְלִמָּא הָרִינִי בְּתַעֲנִית קֵאֲמַר?** **אָמַר שְׁמוּאֵל: כְּשִׁהָה נִזִּיר עוֹבֵר לְפָנָיו.** ^(א) **(”עָלִי” — בְּקֻרְבָן) ”הִימְנוּ” — בִּשְׁבוּעָה. דְלִמָּא: ”הִימְנוּ” — דְאֶכְיִלְנָא קֵאֲמַר! אָמַר רַבָּא: דְאָמַר ”הִימְנוּ שְׁלֹא אוֹכֹל”. אִי הָכִי מֵאִי לְמִימְרָא? מַהוּ דְתִימָא: הָא לֹא מִפְּיָך שְׁבוּעָה מִפּוּמִיָּה, קָא מִשְׁמַע לָן הָדִין.** ^(א)**”כְּנֻדְרֵי כְשָׁרִים” — לֹא אָמַר כְּלוֹם, ”כְּנֻדְבוּתָם” — נִדַּר וְכוּי. מֵאֵן תִּנָּא דְשְׂאֵנִי לִיָּה בִין נִדַּר לְנֻדְבָה? לִימָא לֹא רַבִּי מֵאִיר וְלֹא רַבִּי יְהוּדָה!** ^(א)**דְתַנִּיא: ”טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדַּר וְגוּ”, טוֹב מִזָּה וּמִזָּה — שְׂאִינוּ נּוֹדַר כָּל עֵיקָר, דְבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: טוֹב מִזָּה וּמִזָּה נּוֹדַר וּמִשְׁלֵם. אֲפִילוּ תִימָא רַבִּי מֵאִיר,**

פִי

כְּנֻדְרֵי כְשָׁרִים אִפִּי"ה לֹא אָמַר כְּלוֹם בִּין דְכְשָׁרִים לֹא גִזֵּרִי וְגִרִיךְ עֵינִין: **כְּנֻדְבָתָם** נִדַּר בְּנִזִּיר וּבִקְרָבָן דְכְשָׁרִים מִתְנַדְבִים שְׁפִיר בְּגוֹזֵר וּבִקְרָבָן כְּדִאֲמַרִינוּ בְּגמ' אֲבָל שְׁבוּעָה לֹא מִשְׁתַּבָּעִי כְשָׁרִים כְּלָל מִשּׁוּם מוֹצִיא ש"ס

לְכַטְלָה: **כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים הָרִינִי עָלִי וְהִימְנוּ** א' מִלְשׁוֹנוֹת הֵלְלוּ אִם כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים עָלִי בְּקֻרְבָן דְעָלִי שִׁיךְ גַּבִּי קֻרְבָן כְּדִאֲמַרִינוּ לְעִיל הָרִי הוּא עָלִי אִסּוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָד לְקֻרְבָן וְהִלְכָךְ כִּי אָמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים עָלִי גִזֵּר בְּקֻרְבָן וּפִרָשׁ הִר"ר אֱלִיעֶזֶר דְאָסַר עָלִיו בְּקוֹנָם וְקָשָׁה דְמִי וְדַעֲיִן מַה בֵּא לְאָסַר עָלִיו וְיֵשׁ לוֹמַר דְמִיָּרִי שֶׁהִיה כִּכָּר לִפְנֵי וְאָמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים עָלִי א"כ אִהְיֹה כִכָּר שְׁלִפְנֵי קֵאֲמַר אִי גַמִּי מִיָּרִי בְּמִסְרָבִין כּו לְאֶכְל וְקָשָׁה דְמֵאִי אִירִיא מִשּׁוּם כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים אִפִּי בְּעָלִי גִרִידֹא הֲוֵי יָד לְקֻרְבָן כְּדִאֲמַר לְעִיל וְאִי מִשּׁוּם דְלֹא פִרָשׁ בְּכַכָּר זוּ וְכֵן לֹא פִרָשׁ חֲבָרוּ הִסְתָּא גַמִּי לֹא מִפְרָשׁ אֲלֵא אֲמַר' דְכִינוּ דְכַכָּר לִפְנֵי אוּ מִסְרָבִין כּו לְאֶכְל הֲוֵי יָד בְּדַמְפְרָשׁ וְהִלְכָךְ בִּלֹּא גִזֵּרִי רְשָׁעִים גַּמִּי וע"ק מֵאִי קֵאֲמַר פְּנֻדְבָתָם גִּזֵּר בְּקֻרְבָן בִּין שְׁלַעֲנִין קוֹנָם קֵאֲמַר וְכִי דָרָך כְּשָׁרִים לְאָסַר עַצְמָם בְּמוֹתַר לָהֶם לְכָךְ נִרְאֶה לְרִשְׁבָ"ס

דְנִזְרַר בְּקֻרְבָן דְקֵאֲמַר הִינוּ בְּקֻרְבָן מִמֶּשׁ אִם הִבִּיא קֻרְבָן כָּל דְהוּ לְזַבַּח וְהִסְתָּא נִיחָא דְעָלִי גִרִידֹא לֹא מִחֵיב לְהִבִּיא קֻרְבָן דֶּהֱא דְעָלִי יָד לְקֻרְבָן הִינוּ דְוִקֹא לַעֲנִין קוֹנְמוֹת וְנִזְבּוֹת נִיחָא כְּדִקֵאֲמַר הָכָא בְּסִמוּךְ וּאֲ”ת דְלִמָּא עָלִי לְצִדְקָה לְכַדָּק הַבִּית קֵאֲמַר וי"ל דא"כ הִיה לוּ לְפִרָשׁ בְּהִקִּיא וְעוֹד מְדַקֵּאֲמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים מִסְתָּמָא אֲנֻדְרֵי הַפְּסוּק לְרִשָּׁע וְחוּטֹא קֵאִי דְכְתִיב אֲשֶׁר לֹא תִדּוּר וּקֵרָא בְּקֻרְבָנוֹת מִמֶּשׁ אִירִי בְּתוּסְפָתָא: **הִימְנוּ שְׁבוּעָה** הָכָא וְדָאִי מִיָּרִי בְּכַכָּר לִפְנֵי וְאָמַר כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים הִימְנוּ דְנִזְרַר בִּשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא יֹאכֹל הִימְנוּ: **הָרִנִּי בְּנִזְרוֹת** כְּמוּ אָמַר מַר וְדִלְמָא הָרִנִי בְּתַעֲנִית קֵאֲמַר וְשְׁפִיר הֲוֵי כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים דְכָל הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חוּטֹא וּמִיָּהוּ קָשָׁה דֶּהֱא אִפִּי"ה נִקְרָא קְדוֹשׁ וי"ל דְהָכָא לְשִׁמוּאֵל קֵאֲמִינָא וּבפ"ק דְתַעֲנִית (דף יא.) סָבַר שְׁמוּאֵל כמ"ד נִקְרָא חוּטֹא וְעוֹד תֵּרָן הִר"ר אֱלִיעֶזֶר דְאִפִּי לְמֵאן דְאָמַר נִקְרָא קְדוֹשׁ ה"מ כְּשִׁקוֹבַע וְמִנּוּ דְמִפְרָשׁ מָחַר אוּ יוֹם אַחֵר אֲבָל בִּין שְׂאוֹמַר הָרִנִי בְּתַעֲנִית וְאִינוּ מְפָרָשׁ אִימַת וּא"כ אִינוּ מְקַבֵּל תַּעֲנִית רַק שְׂוִירָצָה לְקַבַּע יוֹם הֲוֵי כְּנֻדְרֵי רְשָׁעִים לְכָךְ נִרְאֶה דְשִׁמָּא יֵאָחַר גִּזֵּר יוֹתַר מִדָּאִי אוּ שְׁמָא לֹא יַעֲשֵׂנוּ כְּלָל:

נִזְרֵי לִיה לִאִיעִישׁ לְמַדַּר וְאִלוּ ר"י דְאָמַר שְׁנוֹדַר וּמִשְׁלֵם טוֹב לֹא מְפַלֵּג בִּין גִּזֵּר

ט.

עִין מִשְׁפָּט נַר מְצוּה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' ט:

ב מיי' פא' מהל' נדרים הל' כו:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' ט:

ד מיי' פא' מהל' נדרים הל' כו:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' ט:

ו מיי' פא' מהל' נדרים הל' כו:

ז טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' א ד:

ט:

	עין משפט גד מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' ז:

ב מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' כג:

ג מו"י פ"י מהל' נזירות הל' יד:

וְהָא קַתְנֵי בְּגָדֵתָם תּמָה מנופּה דַּמְתֵּי' תַקְשִׁי לִיה דַּקְתֵּי בְּגָדֵתָם וְהָרַךְ קַתְנֵי נָדָר וי"ל דְּאִין ה"נ וּלְשׁוֹנֵי יוֹחָא הַכּל:

כְּהִלָּל הַזֶּהוּ שְׁמִיבִיאִין בְּעֶזְרָה וא"ת אִכְתִּי הִכִּי קָרִי לֵה נִדְבַת בְּשָׂרִים הָא לִיכָא שְׂרִייתָא כ"א כְּהֵלל בְּשֵׁהֲבָהּמָה בְּעֶזְרָה ומתני' מִשְׁמַע בְּכַל עֵינִין ועוד דְּהָא תִּינַח נָדָרִי קִרְבֵּן אֲכַל נָדָרִי דְּקוֹנֵם בְּגוֹן שְׂאוּכָר כִּכְר עֲלִיו דְּתָם לֹא שֵׁךְ טַעַם זֶה וְאוֹמַר ה"ר ר' אֲלִיעֶזֶר בִּינוֹן דְּכִשְׂרִים מִתְּנַדְבִּים בְּשׁוּם צַד בְּעֶזְרָה גַּם חוּץ לְעֶזְרָה נָמִי תִפִּיס שְׁפִיר הַנִּדְבָּה בְּלִשׁוֹן זֶה וְאֵף עַל גַּב דְּכִשְׂרִים לֹא מִתְּנַדְבִּים כה"נ אֲכַל נָדָרִי בְּשָׂרִים לֹא הִיוּ כְּלָל בְּשׁוּם צַד אֵף בְּשֵׁהִיא בְּעֶזְרָה נָמִי אִיכָא חֲשָׁשׁא שְׂמָא תַּמּוּת ויֵּהא חֹב בְּאַחֲרִיּוּת וְאִתִּי לִידֵי תַקְלָה דְּכַל תֵּאַחַר הַלֶּכֶךְ בְּנָדָרִי בְּשָׂרִים לֹא אִמַר כְּלוּם:

דְּנִזִּירוֹת מַאי אַפָּא לְמִימַר וְהֵלֵא מִיד שְׁנָדַר קָם לֵה בְּכַל יֹאכַל וּבְכַל יִשְׁתֵּה וְאִיכָא חֲשָׁשׁא לְתַקְלָה שְׂמָא יַעֲבֹר וּמִשְׁנֵי כִי הִיאָא דִשְׁמַעוֹן הַצְדִּיק דְּנָדַר נְזִירוֹת לְשֵׁם שְׁמִיס מֵאַהֲבָה וּלְכַךְ קָרִי לֵה נִדְבָה בְּדַכְתִּיב (שְׁמוֹת לֵה) כָּל נָדִיב לֵב וא"ת וְהֵלֵא כָּל הַכִּשְׂרִים שְׁמִתְּנַדְבִּים לְשֵׁם שְׁמִיס נוֹדְרִין בְּלִשׁוֹן נָדָר [וא"כ] בְּנָדָרִי בְּשָׂרִים אִמַּאי לֹא אִמַר כְּלוּם אֵף כִּי שְׂמָא זֶה אִינוּ מִתְּכַוֵּן לְשֵׁם שְׁמִיס תּוֹכֵם שְׁפִיר הַלִּשׁוֹן בִּינוֹן שֵׁשׁ בְּשָׂרִים שְׁנוּדָרִים נְזִירוֹת לְשֵׁם שְׁמִיס מִיַּדִּי דְּהִנֵּה אֲנִדְבַת בְּשָׂרִים דְּקִרְבֵּן לְפִרְשֵׁי ה"ר ר' אֲלִיעֶזֶר וּבְכַפְרִישִׁית לְעִיל וי"ל דַּמ"מ נָדַר בְּשַׁר לֹא מִקְרִי כְּלָל דְּנָדַר מִשְׁמַע מַה שְׂאָדָם נוֹדַר מִדְּאֲגַת יִסּוּרִים מַעֲנוּתִיָּהֶם וְלֹא מֵאַהֲבַת הַמִּקּוּם אֲכַל בְּשָׂרִים תּוֹכֵם שְׁפִיר דְּנִדְבָה מִשְׁמַע מֵאַהֲבָה דְּכְתִיב (הוֹשַׁע יד) אֲהַבֵּם נִדְבָה אֲלֵמָא נִדְבָה מִשְׁמַע מֵאַהֲבָה וְכֵן בְּתוֹסַפ' קַתְנֵי בְּנִדְבַת קִשְׁעִים לֹא אִמַר כְּלוּם לְפִי שְׂאִין הַקִּשְׁעִים מִתְּנַדְבִּין כְּלָל ואע"ג דְּכִמָּה מִתְּנַדְבִּים בְּלִשׁוֹן נִדְבָה וְאוֹמְרִים הָרִי זֶה עוֹלָה מ"מ לֹא מִקְרִי נִדְבָה מִשׁוּם שְׂאִין עוֹשִׂין מִנְּדָבַת לְכֵם מֵאַהֲבָה רַק

מִדְּאֲגַת יִסּוּרִים מַעֲנוּתִיָּהֶם בְּנִדְבַת קִשְׁעִים אִינוּ קְרוּיִין נִדְבָה לְפִי שְׂאִין עוֹשִׂין מֵאַהֲבַת הַמִּקּוּם נָדָרִי בְּשָׂרִים נָמִי אִינוּ קְרוּי נָדָר בִּינוֹן שְׂאִין עוֹשִׂין מִדְּאֲגַת יִסּוּרִים אֲלֵא מֵאַהֲבָה (אֲלֵא) קְרוּי נִדְבָה וּלְכַךְ קָרִי נְזִירוֹת בְּשָׂרִין נִדְבַתָם אע"ג דְּבְּלִשׁוֹן נָדָר נָמִי דְּכַל נְזִירוֹת בְּלִשׁוֹן נָדָר הוּא: **כְּשֶׁשָּׁהֻן** תּוֹהִיז נוֹדְרִין תּוֹהִין לָשׁוֹן וְתוֹקֵא עַל הָרִאשׁוֹנוֹת כְּלוּמַר בְּשֵׁהֵן תּוֹהִין בְּעוֹנוּתִיָּהֶם וְלֹאֲנִין מִן הַיִּסּוּרִין נוֹדְרִין לְהִגֵּן מִן הַיִּסּוּרִין וּבְשָׂרִים עֲלִיָּהֶם יָמִי טַמְאָה מִתְּחַרְטִין:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

כִּי הָאִמַר ר"מ **בְּנָדַר** אִסּוּר בְּלִשׁוֹן נִדְרִים דְּוָקֵא הָאִמַר: **אֲכַל בְּנִדְבָה** לֹא אִמַר

כִּי קָאִמַר רַבִּי מַאִיר — **בְּנָדַר, בְּנִדְבָה לֹא קָאִמַר. וְהָא קַתְנֵי: "כְּנִדְבוּתָם"** — **נָדַר בְּנִזִּיר וּבְקִרְבָּן! תְּנִי: נָדַב בְּנִזִּיר וּבְקִרְבָּן.** ^(א)**מַאי שָׁנֵא נוֹדַר דָּלֵא — דְּלֵמָּא אָתִי בָּה לִידֵי תַקְלָה? נִדְבָה נָמִי לֹא — דְּלֵמָּא אָתִי בָּה לִידֵי תַקְלָה! כְּהִלָּל הַזֶּהוּ. דְּתַנְיָא: אָמְרוּ עַל הִילָּל הַזֶּהוּ שְׂלֵא מַעַל אָדָם בְּעוֹלָתוֹ כָּל יָמָיו. מְבִיאָה כְּשֵׁהִיא חוּלִין לְעֶזְרָה, וּמִקְדִּישָׁה, וְסוּמָה עֲלֶיהָ, וְשׁוֹחֲטָה. הִנִּיחָא נִדְבָה דְּקִרְבָּנוֹת. נִדְבָה דְּנִזִּירוֹת מַאי אִיכָא לְמִימַר? סָבַר לֵה כְּשִׁמְעוֹן הַצְדִּיק. ^(א)דְּתַנְיָא, אָמַר (רַבִּי) שְׁמַעוֹן הַצְדִּיק: מִיָּמִי לֹא אֲכַלְתִּי אֶשֶׁם נְזִיר טַמְא אֲלֵא אַחַד. פַּעַם אַחַת בָּא אָדָם אַחַד נְזִיר מִן הַדְּרוֹם, וּרְאִיתִיו שֶׁהוּא יָפָה עֵינָיִם וְטוֹב רוּאִי וּקְוֹצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תַלְתְּלִים. אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, מָה רְאִיתָ לְהִשְׁחִית אֶת שְׁעָרָה זֶה הַנָּאָה? אָמַר לִי: רוּעָה הָיִיתִי לְאַפָּא בְּעִירִי, הִלְכְּתִי לְמַלְאוֹת מַיִם מִן הַמַּעְיָן וְנִסְתַּכַּכְלַתִי בַּכּבוּאָה שְׁלִי, וּפְחִז עָלִי יָצְרִי וּבִקֵּשׁ לְטוֹרְדָנִי מִן הָעוֹלָם. אָמַרְתִּי לוֹ: רִשְׁעִי! לָמָּה אָתָּה מִתְּגַאֲה בְּעוֹלָם שְׂאִינוּ שְׁלָהּ, בְּמִי שֶׁהוּא עֲתִיד לְהִיּוֹת רַמָּה וְתוֹלְעָה? הַעֲבוּדָה, שְׂאֲגִלְחָה לְשִׁמְיָם! ^(א)מִיָּד עֲמַדְתִּי וּנְשַׁקְתִּיו עַל רִאשׁוֹ, אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, כְּמוֹהַ יִרְבּוּ נוֹזְרֵי נְזִירוֹת בִּישְׁרָאֵל. עֲלֶיךָ הַכְּתוּב אוֹמֵר "אִישׁ כִּי יִפְלֹא לְנָדַר נָדַר נְזִיר לְהִזִּיר לַה'". מִתְקִיף לֵה רַבִּי מְנִי: מַאי שָׁנֵא אֶשֶׁם נְזִיר טַמְא דָּלֵא אֲכַל — דָּאָתִי עַל חֲטָא? כָּל אֲשַׁמּוֹת נָמִי לֹא לִיכּוּל, דַּעַל חֲטָא אָתָּו! אָמַר לִיה רַבִּי יוֹנָה, הָיִינוּ טַעֲמָא: כְּשֶׁהֵן תּוֹהִין נוֹזְרִין. וּכְשֶׁהֵן מִטְמְאִין וְרַבִּין עֲלֵיהֶן יָמִי נְזִירוֹת, מִתְחַרְטִין בָּהֶן, וְנִמְצְאוּ מְבִיאִין חוּלִין לְעֶזְרָה. אִי הָכִי, אֲפִילוּ נְזִיר טָהוֹר נָמִי! נְזִיר טָהוֹר לֹא, דְּאָמוּדִי אָמִיד נִפְשִׁיָּה דִּיכּוּל לְנָדוֹר. וְאִיבָעִית אִימָא:**

אַפִּילוּ

וְהִינוּ מִתְנִי' דְּקַתְנֵי בְּנִדְבַתָם דְּכִשְׂרִין נָדָרִי בְּלִשׁוֹן נִדְבָה: וְהָא קַתְנֵי **בְּנִדְבוּתָם נָדַר כו'** דְּמִשְׁמַע דְּבְּלִשׁוֹן נָדַר קָאִמַר: דְּלֵמָּא אָתִי בָּה לִיַּדִי תַקְלָה דְּכִי אִמַר כַּל' נָדַר הָרִי עָלִי קִרְבָּן אָתִי בָּה לִיַּדִי תַקְלָה דְּעֶבֶר מִשׁוּם כַּל תֵּאַחַר: וְנִדְבָה נָמִי כִי אִמַר הָרִי זֶה קִרְבָּן אָתִי בָּהוּ לִיַּדִי תַקְלָה לִיַּדִי גַּזָּה וְעַבוּדָה א] אֲכַל בְּכַל תֵּאַחַר לֹא דְכַל הִיכָא דְאִיתָא בִּי גַּזָּא דְּרַחֲמֵנָא אִיתָא: **[כְּהֵלָל]** מִתְנִי' דְּקַתְנֵי נִדְבָה מִתַּר כְּגוֹן דְּעַבִּיד כְּהֵלָל דְּמַקְדִּישָׁה בְּעֶזְרָה דְּחוּ לֹא אָתִי בָּה לִיַּדִי מִטְוִילָה: נִדְבָה דְּנִזִּירוֹת מַאי אֲכָא לְמִימַר הִכִּי עַבִּיד דְּלֹא לִיתִי לִיַּדִי תַקְלָה דְּקַתְנֵי נָדַב בְּנִזִּיר דְּמִתַּר דְּכִשְׂרִים מִתְּנַדְבִּים בְּנִזִּירוֹת: **סָבַר לֵה כְּשִׁמְעוֹן הַצְדִּיק דְּמַנְזִיר לְשֵׁם שְׁמִיס כְּאוֹתוֹ שְׂבָא לְפָנֵי שְׁמַעוֹן הַצְדִּיק:** לֹא אֲכַלְתִּי אֶשֶׁם נְזִיר טַמְא דְּנִזִּיר שְׁמִטְמֵא מְבִיא אֶשֶׁם וְאִח"כ מוֹנֵה יָמִי נְזִירוֹת אַחַר וּמְאוּתוֹ אֶשֶׁם לֹא אֲכַל וְטַעֲמָא מִפְּרַשׁ לְקוּמוּ: **בָּא לְפָנֵי אָדָם אַחַד שְׂבָא לְהַקְרִיב קִרְבֵּן נְזִירוֹתוֹ וּלְגַלַּח שְׁעָרָיו: וּפְחִז יָצְרִי עָלִי מִתּוֹן שְׂרָאִיתִי בְּמִיס עֲזַרְתִּי כָּל כֶּךָ נָהֵא נִתְבַּעַר עָלִי יָצְרִי וּבִקֵּשׁ לְהַבִּיאֲנִי לִיַּדִי מַעֲשִׂים רַעִים לְטוֹרְדָנִי מִן הָעוֹלָם: אָמַרְתִּי לוֹ כֶּךָ אִמַר בְּעַצְמוֹ: עֲלֶיךָ הַכְּתִיב אוֹמֵר אִישׁ כִּי יִפְלֹא כו' דְּהִינוּ לֵה' לְשֵׁם שְׁמִיס: דְּאָתִי עַל חֲטָא שְׁטֵמָא עַצְמוֹ וְכִינוּ דְּאָתִי עַל חֲטָא הוּא א"כ לֹא בְּשֵׁי לְמִיכַל שׁוּם קִרְבֵּן חֲטָאת אֲלֵא הִינוּ טַעֲמָא דְּלֹא אֲכַל אֶשֶׁם נְזִיר טַמְא: בְּשֶׁהֵן תּוֹהִין מִתְּפַחַדִּים כְּמוֹ וּפְחַדַת לִילָה וְיוֹמָם (דְּכָרִים כ"ח:ס"ו) וּמִתְרַגְמִינֵן וְתַהִית כְּשֶׁהֵן כּוּעַסִין נוֹדְרִין שְׂאִינֵן נוֹדָרִים לְשֵׁם שְׁמִיס אֲלֵא לְשֵׁם כַּעַם מְנַרִין עַצְמִי: וּבְשֶׁהֵן מְטַמְאִין דְּאֶתָא טַמְאָה וְסִתְרִי לְהִנְהוּ יוֹמִי דְּנְזִירוֹת וּבְעוּ לְמַמְנֵי יוֹמִי נְזִירוֹת אַחַר וְרַבָּה עֲלִיהֶן יָמִי טַמְאָה דְּשְׂמָא מִטְמֵא כַּעַם אַחֲרַת וּבְעִי לְמַסְתַּר כָּל הָנִי יוֹמִי דְּנְזִירוֹת וּמִתְחַרְטִין בְּעַצְמוֹ שְׁנִדְרֵי וְכִינוּ דְּמִתְחַרְטִין לֹא הָנִי נְזִירוֹת לֵש"ש וְנִמְצְאוּ מְבִיאִין חֲלִין לְעֶזְרָה וּמִשׁו"ה לֹא אֲכַל אֲלֵא מְזֵה דּוּדְאִי לֵש"ש הוּא דְּעַבַּד: א"ה אֲפִי' נְזִיר טָהוֹר דְּדִלְמָא מִתְחַרַט עַל נְזִירוֹתוֹ וְנִמְצָא מְבִיא חֲלִין לְעֶזְרָה: בְּנִזִּיר טָהוֹר לִיכָא לְמִיחַשׁ דְּמִתְחַרַט דְּכִינוּ דְּלֹא נִטְמָא וְלֹא רַבּוּ עָלָיו יָמִי טַמְאָה וְדֹא לֹא מִתְחַרַט וְאִי אִמַרְת אֲפ"ה הוּא מִתְחַרַט דְּאִינוּ יָכוּל לַעֲמֹד בְּנְזִירוֹתוֹ לְהָא לִיכָא לְמִיחַשׁ דְּאִי לֹאִי דְּאִמִיד בְּנִגְפָּשָׁה קִדָּם שְׁנָדַר דִּיכּוּל לַעֲמַד כִּי לֹא הָוֵה נָדַר וְלֹא מִתְחַרַט כָּל הִיכָא דְּלֹא נִטְמָא:**

מסורת הש"ס

א פסחים כג; בבא קמא קטו;

ב תוספתא נזיר; נזיר ד;; במדבר רבה

תורה אור השלם

וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו [ויקרא א, ד]

והזיר ליתנה את־ימי נזרו והביא כבש בִּרְשָׁתוּ לְאַשֶׁם וְהַזְמִים הָרִאשֹׁנִים יָפְלוּ כִּי טַמֵּא נָזִיר [במדבר ו, יב]

דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם איש או־אשה כִּי יִפְלֹא לְנָדַר נְזִיר לְהַזִּיר לִיתְנָה [במדבר ו, ב]

מסורת הש"ס
א תענית יא.ג. נזיר כב. נזיר יט.;; בבא קמא צא: ב ספרא ויקרא דבורא דנדבה פרשה ב ד
גליון הש"ס
גמ' כולן שיטה אחת. ע' סוטה טו ע"א תד"ה סבר לה:
תורה אור השלם

והזיר ליהנה את־ימי נזרו והביא כבש גֹר־שָׁנָתוֹ לֵאשֶׁם וְהַזְמִים הָרִאשִׁונים וַיָּבֹלוּ בִּי טָמֵא נָזִיר (במדבר ו, יב)

דבר אל־בני יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹר־אִשֶּׁתָּה כִּי יִפְלֹא לְנָזִיר נָזִיר לְהַזִּיר לַיהוָה (במדבר ו, ב)

וְעִשָּׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לַחֲטָאת וְאֶחָד לַעֲלֹה וּכְפֹר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנֶּפֶשׁ וְקָדַשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא (במדבר ו, יא)

אם על־תּוֹדָה וְקָרִיבָנוּ וְהִקְרִיב על־זֶבֶח הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בַּשֶּׁמֶן וְיִקְרִיב מִצּוֹת מִשְׁחִים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מִרְבֶּכֶת חֹלֶת בְּלוֹלֹת בַּשֶּׁמֶן (ויקרא ז, יב)

וַיַּעַל על־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עִשָּׂה בְּבֵית־אֵל חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ אֲשֶׁר־בָּדָא (מלביד) [מלבו] וַיַּעַשׂ חָג לַבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל על־הַמִּזְבֵּחַ לַהֲקטִיר [מלכים א, יב, לג]

אֶפְלֹו תִימָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא מִתְנִי' דְּשֵׁנִי בִין נָזֵר לְנִזְבָּה דְלר' יְהוּדָה נְמִי שְׂאֵנִי לִיה וְכִי קֳאָמַר ר' יְהוּדָה טוֹב נוֹזֵר וּמַשְׁלֵם הָיִנּוּ דְאָמַר בַּלְשׁוֹן נִזְבָּה אֶבֶל בְּנָזֵר לֹא אָמַר: "מ"ש נָזֵר דָּלֹא כּוֹי דְאִתִּי בַּה לִיזִי תַקְלָה בְּדַלְעִיל: לְפִי שְׂאִין הַקב"ה מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיוֶהוּ (שְׂאִין בְּאִין) בְּלוֹמַר שֶׁהִם מִתְקַרְאִים שְׂלֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם חֲטָא וְרוֹצִין לְהַבִּיא קֶרְבֵּן לְהַתְּכַפֵּר עָלֵיהֶם לְפִי שְׂאִין הַקב"ה מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיהֶם מַה הָיוּ עוֹשִׂין כְּדִי מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיהֶם שְׂאִין מְבִיאִין קֶרְבֵּן חֲטָאת אֶלֹא עַל חֲטָא מִמֶּשׁ עַנּוּן אַחֵר לְפִי שְׂאִין הַקב"ה מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיהֶם שְׂאִין בְּאִין לִיזִי שׁוּם תַקְלָה וְשׁוּם חֲטָא שְׁיִתְחַיְבוּ קֶרְבֵּן חֲטָאת: אֶלֹא הַרֹצֶה לְהַתְּנַעֵב מִתְנַעֵב וּמַבִּיא שְׂלָמִים וְכוּ' אֶבֶל חֲטָאת לֹא אִתִּי בְּנִזְבָּה וּבְנִזִירוֹת נְמִי לֹא הָיוּ מִתְנַזְכִּין שְׂלֹא יִקְרָאוּ חוּטְאִים וּמִתְנִי' דְקַתְנִי נָזֵר בְּנִזִיר דְמַשְׁמַע דְכַשְׁרִים נוֹזְרִין בְּנִזִירוֹת לֹאֻו ר' שְׁמַעוֹן הִיא: בְּלוֹן שְׁיִטָה אַחַת דְבַשְׁטָה אַחַת מַשְׁוִי דַעֲתִינֻו: דְגִזִיר חוּטָא הָיוּ מַשׁוּם דְנָזֵר: וְהָדִין קֶרֶא בְּנִזִיר טָמֵא כְּתִיב עַל שֶׁס שְׁטָמֵא אֵת עַצְמוֹ בְּמֵת קֳאָמַר קֶרֶא אֲשֶׁר חֲטָא עַל הַנֶּפֶשׁ: מַשׁוּם דְשִׁנָּה בְּחֲטָא הוּא דַעַל שֶׁס שְׁשִׁנָּה עַצְמוֹ בְּחֲטָא שְׁנַר עַצְמוֹ וְעוֹד שְׁטָמֵא נִזִירוֹתוֹ לְהַבִּי כְּתִיב בַּה אֲשֶׁר חֲטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְהוּא הָדִין נְמִי לְשֹׂאֵר נִזִירִין דְאִקְרוּ חוּטְאִים וְנָלִי רַחֲמֵנָא בַּהִי וְהוּא הָדִין לְכוּלְהוֹ וְאִהִבִי גֵלָה בַּהִי מַשׁוּם דְזֶה שׁוֹנָה בְּחֲטָא שְׁנִי פַעֲמִים וְתוֹלִין הַקְלָקְלָה בְּמַקְלָקְלָה: מִתְנִי' הָאוֹמֵר קוֹנֵם שְׂאִמֵר קוֹנֵם כִּפּוּר זֶה עָלִי: חֲרִיק הָאוֹמֵר כִּפּוּר זֶה עָלַיְךָ חֲרִיק אִו שְׂאִמֵר נִזִיק נִזִּים בְּנִזִּים דְרַנִי נִזִּיק אִם אוֹכַל כִּפּוּר זֶה אִו שְׂאִמֵר נִזִּים הָיוּ כְּאִלּוֹ נָזֵר בְּנִזִיר: שְׁבִיתָה שְׂלֹא אוֹכַל כִּפּוּר זֶה אִו שְׁקוּקָה דְרִי אִלּוּ כִינּוּם לְשַׁבּוּעָה וְהָיוּ כְּאִלּוּ גִשְׁבַּע מִמֶּשׁ: גִּזִיר בְּמוֹהִי כְּמוֹ מוֹמְתָא לְשׁוֹן שְׁבֻעָה: גַּמ' אִתְּמַר בְּנוּיִין דְקַתְנִי בְּמִתְנִי': רַבִּי יוֹסֶנָן אָמַר לְשׁוֹן אִמּוֹת הֵן דְהָבִי מַשְׁתַּבְּעִי אִמּוֹת וְכִי נָזֵרִי אִז מַשְׁתַּבְּעִי מַשְׁתַּעֲנוּ בַּהֲנִי לְשׁוֹנוֹת וְיִשְׁרָאֵל נְמִי כִי אָמַר בַּהִי לְשָׁנָא מִתְסַר דְהַתּוֹקָה אִמְרָה כִי וְדֵר בְּכָל לְשׁוֹן דְנָזֵר: לְשׁוֹן שְׁבִדוּ לָהֵן חֲכָמִים הֲנִי לְשׁוֹנוֹת מַצְאוּ לָהֶם חֲכָמִים שְׁיָהוּ נִזְדַּרְיִן בָּהֵן: תַּקִּינוּ חֲכָמִים בְּנוּיִין דָּלֹא לִימָא קֶרְבֵּן בְּשֶׁם כְּדֹאמְרִינָן בַּעֲלָמָא (עִירּוּבִין ד' כ"א): חָזַם שְׁבָא שְׁלֵמָה הֵיתָה תּוֹקָה דוֹמָה לְכַפִּיפָה שְׂאִין לָה אֲזִינִים עַד שְׁבָא שְׁלֵמָה וְתַקּוּ לָה אֲזִינִים דְכַתִּיב אֲנֹן וְחָקֵר תַּקּוּן מִשְׁלִים הַרְבֵּה שְׁנַר עַל הַשְּׁנִיּוֹת כִּי הִיכִי דָּלֹא לְכַנְעוּ בְּאִסְרוֹרָא דְאוֹרִיתָא הָבִי נְמִי תַּקִּינוּ רַבְּנָן בְּנוּיִין לְנָזִרִים דְהַנוֹזֵר בַּהֲנִי בְּנוּיִין כְּאִלּוּ נוֹזֵר בְּקֶרְבֵּן עַצְמוֹ וְכֵן בְּכַנְנִי דַחְרָם וּבְגוֹן נְמִי מַשְׁמַרְטָם

אֵת מַשְׁמַרְתִּי (וַיִּקְרָא י"ח:ל') עֲשׂוּ מַשְׁמַרְתָּ לְמַשְׁמַרְתִּי כִי הִיכִי דָּלֹא לִיתִי לְמִנְזַר

בְּנָזֵר דְאוֹרִיתָא דְאִתִּי לְמִימַר נְמִי קֶרְבֵּן לָה' וְהָיִנּוּ דְתַנּוּן (אֲבוֹת פ"ג מ"ג)

נָזִרִים סִיג לְפָרִישׁוֹת שְׁתַּקִּינוּ אִלּוּ בְּנוּיִין כְּדִי לְהַפְרִישׁ הָאֲדָם מִן הַעֲבָרָה:

וְגו' (שְׁמוֹת כ"ב:י') וּמַשׁוּם דַּעֲקָר מְכִילְתָּין בְּנָזִרִים נָקֹט לְפָרִישִׁי הָבִי בְּנָזִרִים דְּוָקֵא:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

אֶפְלֹו תִימָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא מִתְנִי' דְּשֵׁנִי בִין נָזֵר לְנִזְבָּה דְלר' יְהוּדָה נְמִי שְׂאֵנִי לִיה וְכִי קֳאָמַר ר' יְהוּדָה טוֹב נוֹזֵר וּמַשְׁלֵם הָיִנּוּ דְאָמַר בַּלְשׁוֹן נִזְבָּה אֶבֶל בְּנָזֵר לֹא אָמַר: "מ"ש נָזֵר דְלֹא כּוֹי דְאִתִּי בַּה לִיזִי תַקְלָה בְּדַלְעִיל: לְפִי שְׂאִין הַקב"ה מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיוֶהוּ (שְׂאִין בְּאִין) בְּלוֹמַר שֶׁהִם מִתְקַרְאִים שְׂלֹא יַעֲשׂוּ שׁוּם חֲטָא וְרוֹצִין לְהַבִּיא קֶרְבֵּן לְהַתְּכַפֵּר עָלֵיהֶם לְפִי שְׂאִין הַקב"ה מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיהֶם מַה הָיוּ עוֹשִׂין כְּדִי מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיהֶם שְׂאִין מְבִיאִין קֶרְבֵּן חֲטָאת אֶלֹא עַל חֲטָא מִמֶּשׁ עַנּוּן אַחֵר לְפִי שְׂאִין הַקב"ה מַבִּיא תַקְלָה עַל זַיִיהֶם שְׂאִין בְּאִין לִיזִי שׁוּם תַקְלָה וְשׁוּם חֲטָא שְׁיִתְחַיְבוּ קֶרְבֵּן חֲטָאת: אֶלֹא הַרֹצֶה לְהַתְּנַעֵב מִתְנַעֵב וּמַבִּיא שְׂלָמִים וְכוּ' אֶבֶל חֲטָאת לֹא אִתִּי בְּנִזְבָּה וּבְנִזִירוֹת נְמִי לֹא הָיוּ מִתְנַזְכִּין שְׂלֹא יִקְרָאוּ חוּטְאִים וּמִתְנִי' דְקַתְנִי נָזֵר בְּנִזִיר דְמַשְׁמַע דְכַשְׁרִים נוֹזְרִין בְּנִזִירוֹת לֹאֻו ר' שְׁמַעוֹן הִיא: בְּלוֹן שְׁיִטָה אַחַת דְבַשְׁטָה אַחַת מַשְׁוִי דַעֲתִינֻו: דְגִזִיר חוּטָא הָיוּ מַשׁוּם דְנָזֵר: וְהָדִין קֶרֶא בְּנִזִיר טָמֵא כְּתִיב עַל שֶׁס שְׁטָמֵא אֵת עַצְמוֹ בְּמֵת קֳאָמַר קֶרֶא אֲשֶׁר חֲטָא עַל הַנֶּפֶשׁ: מַשׁוּם דְשִׁנָּה בְּחֲטָא הוּא דַעַל שֶׁס שְׁשִׁנָּה עַצְמוֹ בְּחֲטָא שְׁנַר עַצְמוֹ וְעוֹד שְׁטָמֵא נִזִירוֹתוֹ לְהַבִּי כְּתִיב בַּה אֲשֶׁר חֲטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְהוּא הָדִין נְמִי לְשֹׂאֵר נִזִירִין דְאִקְרוּ חוּטְאִים וְנָלִי רַחֲמֵנָא בַּהִי וְהוּא הָדִין לְכוּלְהוֹ וְאִהִבִי גֵלָה בַּהִי מַשׁוּם דְזֶה שׁוֹנָה בְּחֲטָא שְׁנִי פַעֲמִים וְתוֹלִין הַקְלָקְלָה בְּמַקְלָקְלָה: מִתְנִי' הָאוֹמֵר קוֹנֵם שְׂאִמֵר קוֹנֵם כִּפּוּר זֶה עָלִי: חֲרִיק הָאוֹמֵר כִּפּוּר זֶה עָלַיְךָ חֲרִיק אִו שְׂאִמֵר נִזִיק נִזִּים בְּנִזִּים דְרַנִי נִזִּיק אִם אוֹכַל כִּפּוּר זֶה אִו שְׂאִמֵר נִזִּים הָיוּ כְּאִלּוֹ נָזֵר בְּנִזִיר: שְׁבִיתָה שְׂלֹא אוֹכַל כִּפּוּר זֶה אִו שְׁקוּקָה דְרִי אִלּוּ כִינּוּם לְשַׁבּוּעָה וְהָיוּ כְּאִלּוּ גִשְׁבַּע מִמֶּשׁ: גִּזִיר בְּמוֹהִי כְּמוֹ מוֹמְתָא לְשׁוֹן שְׁבֻעָה: גַּמ' אִתְּמַר בְּנוּיִין דְקַתְנִי בְּמִתְנִי': רַבִּי יוֹסֶנָן אָמַר לְשׁוֹן אִמּוֹת הֵן דְהָבִי מַשְׁתַּבְּעִי אִמּוֹת וְכִי נָזֵרִי אִז מַשְׁתַּבְּעִי מַשְׁתַּעֲנוּ בַּהֲנִי לְשׁוֹנוֹת וְיִשְׁרָאֵל נְמִי כִי אָמַר בַּהִי לְשָׁנָא מִתְסַר דְהַתּוֹקָה אִמְרָה כִי וְדֵר בְּכָל לְשׁוֹן דְנָזֵר: לְשׁוֹן שְׁבִדוּ לָהֵן חֲכָמִים הֲנִי לְשׁוֹנוֹת מַצְאוּ לָהֶם חֲכָמִים שְׁיָהוּ נִזְדַּרְיִן בָּהֵן: תַּקִּינוּ חֲכָמִים בְּנוּיִין דָּלֹא לִימָא קֶרְבֵּן בְּשֶׁם כְּדֹאמְרִינָן בַּעֲלָמָא (עִירּוּבִין ד' כ"א): חָזַם שְׁבָא שְׁלֵמָה הֵיתָה תּוֹקָה דוֹמָה לְכַפִּיפָה שְׂאִין לָה אֲזִינִים עַד שְׁבָא שְׁלֵמָה וְתַקּוּ לָה אֲזִינִים דְכַתִּיב אֲנֹן וְחָקֵר תַּקּוּן מִשְׁלִים הַרְבֵּה שְׁנַר עַל הַשְּׁנִיּוֹת כִּי הִיכִי דָּלֹא לְכַנְעוּ בְּאִסְרוֹרָא דְאוֹרִיתָא הָבִי נְמִי תַּקִּינוּ רַבְּנָן בְּנוּיִין לְנָזִרִים דְהַנוֹזֵר בַּהֲנִי בְּנוּיִין כְּאִלּוּ נוֹזֵר בְּקֶרְבֵּן עַצְמוֹ וְכֵן בְּכַנְנִי דַחְרָם וּבְגוֹן נְמִי מַשְׁמַרְטָם

אֶפְיִלּוּ תִימָא רַבִּי יְהוּדָה, כִּי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה — בְּנִזְבָּה, בְּנָזֵר לֹא אָמַר. וְהַקְתַּנִּי: "טוֹב מִזָּה וּמִזָּה נוֹזֵר וּמִקְזִיִּים!" תַּנִּי: "נוֹזֵב וּמִקְזִיִּים". מֵאִי שְׂנָא נוֹזֵר דָּלֹא, דִּילְמָא אִתִּי בַּה לִיזִי תַקְלָה? נִזְבָּה נְמִי, דִּילְמָא אִתִּי בַּה לִיזִי תַקְלָה! רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמִיהּ, דְאָמַר: אָדָם מַבִּיא כְּבִשְׁתּוֹ לַעֲזָרָה, וּמִקְדִּישָׁה, וְסוּמָה עָלֶיהָ, וְשׁוֹחֲטָה. תִּינַח נִזְבָּה דְקֶרְפָּנוֹת, נִזְבָּה דְנִזִירוֹת מֵאִי אֵיכָא לְמִימַר? רַבִּי יְהוּדָה לְטַעְמִיהּ. דְתַנָּיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מִתְאַוִּין לְהַבִּיא קֶרְבֵּן חֲטָאת. לְפִי שְׂאִין הַקְדוּשׁ בְּרוּהּ הוּא מַבִּיא תַקְלָה עַל יְדֵיהֶם, מַה הָיוּ עוֹשִׂין? עוֹמְדִים וּמִתְנַזְכִּין נִזִירוֹת לְמַקּוֹם, כְּדִי שְׁיִתְחַיִּיב קֶרְבֵּן חֲטָאת לְמַקּוֹם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: לֹא נָזֵרוּ בְּנִזִיר, אֶלֹא: הַרֹצֶה לְהַבִּיא עוֹלָה — מִתְנַדָּב וּמַבִּיא, שְׁלָמִים — מִתְנַדָּב וּמַבִּיא, תּוֹדָה וְאַרְבַּעַה מִינֵי לַחֲמָה — מִתְנַדָּב וּמַבִּיא. אֶבֶל בְּנִזִירוֹת לֹא הִתְנַדָּבוּ, כְּדִי שְׂלֹא יִקְרָאוּ חוּטְאִין. שְׂנָאֵמַר "וּכְפֹר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ". אָמַר אַבְיִי: שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק וְרַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר כּוֹלֵן שְׁיִטָּה אַחַת הֵן, דְנָזִיר חוּטָא הָיוּ: שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הָא דְאָמַרְו. ^[א] וְרַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר בְּרַבִּי, דְתַנָּיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר בְּרַבִּי אוֹמַר: "וּכְפֹר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ". וְכִי בְּאִיזוֹ נִפֶּשׁ חָטָא זֶה? אֶלֹא: שְׂאִיעֵר עַצְמוֹ מִן הַיִּין. וְהִלֵּא דְבָרִים קַל וְחוֹמֵר: וּמַה זֶה שְׂלֹא צִיעֵר עַצְמוֹ אֶלֹא מִן הַיִּין נִקְרָא חוּטָא, הַמַּצְעֵר עַצְמוֹ מִכָּל דְּבַר עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. מִכָּאֵן כָּל הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית נִקְרָא חוּטָא. וְהָדִין קֶרֶא בְּנִזִיר טָמֵא כְּתִיב! מַשׁוּם דְשִׁנָּה בְּחֲטָא הוּא. א"מִתְנִי' הָאוֹמֵר (לַחֲבִירוֹ) "קוֹנָם" "קוֹנָח" "קוֹנָם" — הָרִי אֵלּוּ כִּינּוּיִין לְקֶרְבֵּן. "חֲרִק" "חֲרָה" "חֲרָה" — הָרִי אֵלּוּ כִּינּוּיִין לַחֲרָם. "נִזִּיק" "נִזִּיחַ" "פְּזִיחַ" — הָרִי אֵלּוּ כִּינּוּיִין לְנִזִירוֹת. "שְׁבוּתָה" "שְׁקוּקָה", נוֹזֵר בְּ"מוֹהִי" — הָרִי אֵלּוּ כִּינּוּיִין לְשְׁבוּעָה. "אֲגָמִי אִיתְּמַר כִּינּוּיִין, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְשׁוֹן אוֹמּוֹת הֵן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָמִישׁ אָמַר: לְשׁוֹן שְׁבִדוּ לָהֶם חֲכָמִים לְהִיּוֹת נוֹזֵר בּוֹ. וְכֵן הוּא אוֹמַר: "בְּחֻדָּשׁ אֲשֶׁר בָּדָא מְלַבּוּ". וְטַעְמָא מֵאִי תַקִּינוּ רַבְּנָן כִּינּוּיִין? דָּלֹא לִימָא "קֶרְבֵּן". וְלִימָא "קֶרְבֵּן"? דִּילְמָא אָמַר "קֶרְבֵּן לַה". וְלִימָא "קֶרְבֵּן לַהִי"? דִּילְמָא אָמַר "לַהִי" וְלֹא אָמַר "קֶרְבֵּן", וְקֹא מַפִּיק שֵׁם שְׁמַיִם לְבִטְלָה. ^[א] וְתַנָּיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר:

מַנָּיִן אָמַר קֶרְבֵּן לַה' וְנִימָא קֶרְבֵּן לַה' דְלִימָא אָמַר לַה' וְלֹא אָמַר קֶרְבֵּן וְהִיא טַעְמָא שֶׁיֵּךְ בְּכוּלְהוּ [כַּמּוּן] בְּנָזִרִים כְּדֹאמַר הַש"ס בְּנִזִיר דָּלֹא לִימָא לַה' הַרְנִי נִזִיר כְּכַתִּיב נִזִיר לְהַזִּיר לָה' (בְּמִדְבָר ו':כ') וְחָרָם דָּלֹא לִימָא לַה' חָרָם כְּכַתִּיב לְאֶשֶׁר יַחֲרָם אִישׁ לַה' (וַיִּקְרָא כ"ו:כ"ח) וְכֵן שְׁבֻעָה כְּכַתִּיב שְׁבַעַת ה' תְּהִיָּה

לִיזִי תַקְלָה וּמַשְׁנִי ר"י לְטַעְמָה ה"מ לְשְׁנִינִי כְּדַלְעִיל אֶלֹא נִיחָא לִיה לְאִתְנִי כְּרַבִּי יְהוּדָה נּוּפֵה וְכֵן בְּסֻמּוֹךְ [גַּבִּי] נִזִירוֹת מִיָּתִי מַר' יְהוּדָה חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים וְכוּ' מַהִיא טַעְמָא אַע"ג דְהָנָה מַצִּי לְשְׁנִינִי כְּדַלְעִיל: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אָדָם מַבִּיא כְּבִשְׁתּוֹ בְּעֲזָרָה וְחָם תֹּאמַר וּלְשָׁנָא קִמָּא דְאוֹקוּמִינָא פְּלַגְתִּיהוּ בְּנָזֵר וְאִפִּי' בְּנָזֵר שְׂרִי ר' יְהוּדָה הֵא דְקַתְנִי בַּהוּ אָדָם מַבִּיא כְּבִשְׁתּוֹ וְכוּ' אִלְמָא חִישׁ רַבִּי יְהוּדָה לְתַקְלָה וְאִפִּי' בְּנָזְבָּה לֹא שְׂרִי אֶלֹא בְּכַה"ג לִכ"ש בְּנָזֵר דְמִתְסַר וי"ל דְאֵיכָא לְמִימַר עַצֶּה טוֹבָה קַמ"ל וּא"ת וְהֵא בְּתוּסַפְתָּא קַתְנִי ר' יְהוּדָה אָמַר טוֹב מְהֵה וּמְהֵה ש"מ דְלַעֲנִין אִסְרוּרָא קֳאָמַר וי"ל דְלַעֲנָלֶם עַצֶּה טוֹבָה קַמ"ל הַךְ בְּרִיתָא וְלֹא מַשׁוּם אִסְרוּרָא קֳאָמַר וְאִיזִי דְאִירִי ר"מ טוֹב מְהֵה וּמְהֵה דְלַעֲנִין אִסְרוּרָא קֳאָמַר ר"מ א"ר יְהוּדָה נְמִי הִיא לְשָׁנָא טוֹב מְהֵה וּמְהֵה וְלַעֲנָלֶם לַעֲנִין עַצֶּה טוֹבָה קַמ"ל וְלֹא לַעֲנִין אִסְרוּרָא קַא"ל וְהַשְׁתָּא מַסִּיק לְשָׁנָא בְּתַרָא דְנָזִרִים אִתִּי לִכ"ע אִפִּי' לַר' יְהוּדָה וְכֵן לְלַשָּׁנָא קִמָּא

אִפִּי' לַר"מ בְּנִזְבָּה: אָדָם מַבִּיא כְּבִשְׁתּוֹ מַזְנַקֵט לְשׁוֹן נִזְבָּה אִלְמָא דְבַשְׁלָמִים אִירִי וְתַמָּה דְמֵאִי תַקְלָה שְׁיֵךְ בַּשְּׁלָמִים וְהִלֵּא אִין מַעִילָה בַשְּׁלָמִים וי"ל דְהָנִי דְמַעִילָה לִיכָא אִסְרוּר דְאוֹרִיתָא מִיָּהֱא אֵיכָא בְּדֹאמַר בַּר"ה (דף כח -) בַּשּׁוּפָר ש

עין משפט גזר מצוה
א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' א: ב מו"י פא' מהל' נדרים הל' יז: ג טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' י: ד מו"י פב' מהל' שבעות הל' ה: ה סמג לאוין רמב, טור יו"ד סי' רד: ו מו"י פא' מהל' נדרים הל' יח: ז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רד סעי' ב: ח מו"י פא' מהל' נדרים הל' יד:

מ"ד אָסור קסבר לשון אמות הוּ וה"נ משׁתעי אמות מ"ד מתר קסבר לשון שְׁבִדו חֲכָמִים (בַּגְזִיר) כּנ״י [כנ״יין] לא בָּדוּ: **אַבְעָיָא** לָהּ מִפְּזִיחָא מֵא"י אֲדָסְלִיק מִנֵּה קִלְי לְכָךְ נִקַּט מִפְּזִיחָא קֵזָם מִפְּכִיחַנ' מֵאִי מִבְּדִיקָא מֵאִי וּא"ת אִמְאִי לֹא מִבְּעִיא כִּמּוֹ כֵּן גְּבִי קוֹנֵס בְּהַפּוֹךְ הָאוֹתִיּוֹת מִקּוֹמְנָא מֵאִי וְכוּ' וַי"ל בִּינּוּ שֵׁשׁ מִימִינ' [נ"א עֵינֵינ'] תְּכּוּפִין יַחַד אִין זֶה נִרְאֶה כִּנּוּי כָּלל אֲבָל תִּמְהָ דִּה"ל לִמְבַּעִיא מִקּוֹמְנָא מֵאִי וְכוּ' וַי"ל דְּהָא פְּשִׁיטָא דְלַעוֹלָם אוֹת רֵאשׁוּנָה לֹא תַזוּ מִמְּקוּמָה: **רַשִׁיבִּי**ג אוֹמֵר בְּמוֹהִי בְּמוֹמְתָא לֹא אָמַר כְּלוּם כּר"י לְפִי שְׁנִירָאָה שְׁתֵּי תְבוֹת כִּמּוֹ תִּבָּה בִּפְנֵי עַצְמָה כּר"י דְּפִלְגִי אֶתְנָא קִמָּא דִּמְתַּנִּיתִין דִּקְתַּעֵי גִזְר בְּמוֹהִי וְדוֹקָא קֵאמֵר לִשׁוֹן זֶה בְּמִתַּנִּי שְׁאֵמֵר בְּמוֹהִי בְּבִי"ת וְאִפ"ה מֵהֶעָא א"כ פִּלְגִי אֶרְשָׁבִיג דִּקְכָּא: לְחֻלִּין שְׂאוּכֵל לָהּ וּל"ג לֹא חֲלִין: **לָא** כָּשֵׁר וְלֹא דְבִי ר"ל בְּקֶרְבָּן לֹא כָּשֵׁר וְלֹא דְבִי דְבִי דְבִשְׁרוֹת וְטַבָּרָה לֹא שִׁיךְ כ"א בְּקֶרְבָּנוֹת שֵׁשׁ חִפְזִיה בְּטַרְבְּתָם וְכֵן גְּבִי בֶּשֶׁר קֶרְבָּנוֹת דוֹקָא אִמֵּר פֶּסֶל וְכָשֵׁר דְּגִבִּי חֲלִין שִׁיךְ אֶסוּר וְהִתֵּר: **טַמֵּא** תִּמְהָ לָּמָּה לִי טֵמֵא הִשְׁתָּא לֹא דְבִי מֵהֵי לְאַסֵּר טֵמֵא כ"ס טֵמֵא בְּהִדְיָא וַי"ל דַּסד"א דְּדוֹקָא לֹא דְבִי שְׂהָפִיר טַבָּרָה קָגַת שִׁיךְ בְּקֶרְבָּנוֹת שְׁעָרִיכִין לָגַהּ בְּטַבָּרָה אֲבָל טֵמֵא בְּהִדְיָא הֵי אִמְיָנָא אֲדַרְבָּא מִשְׁתַּמַּע דְּבַר שְׁנוּהֵגִים כּוֹ טֵמֵאָה דִּהִינוּ חֲלִין קמ"ל דְּבִקְרָבָן טֵמֵאָה קֵאמֵר: **נוֹתֵר** וּפְגוּל אַע"ג דִּהֵי דְּבַר הָאָסוּר דִּמְתַּפִּים בַּעֲקָר קִגְשַׁת הֶקְרָבָן שְׁעִשָּׂה נוֹתֵר וּפְגוּל: **כְּאַמְרָא** וְשׁ לְפָרֵשׁ כְּאַמְרָא תְּמִידָא אִי נָמִי וְלֵד חֲטֵאת אִי נָמִי אִילוּ שֶׁל אֲבָרָהִם אֲכִינוּ: **כְּדִירִים** שֶׁל קֶרְבָּנוֹת א"נ כְּדִיר שֶׁל עֵצִים וְלִפִּי שֶׁשְׁנֵי עֲנֻנֵי דִיר הֵן לְכָךְ נִקַּט לִשׁוֹן רַבִּים כְּדִירִים: **כַּעֲצִים** עֵצִי מַעֲרָכָה: **כְּאֲשִׁים** הֶקְרָבָן - עֲצָמוֹ קֵאמֵר אִשָּׁה רִיחַ יַחּוּחַ וּבִירִשְׁלָמִי מְפָרֵשׁ כַּעֲצִים שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים כְּאֲשִׁים שְׁלֶקְבִיּוֹת שֶׁל מִזְבֵּחַ דָּאֵשׁ שֶׁל מִזְבֵּחַ מוֹעֲלִין כּוֹ כְּדֹאִיתָא כְּיוּמָא

(דף מו:): **מִשְׁמִשִּׁי** מִזְבֵּחַ מְפָרֵשׁ

בִּירִשְׁלָמִי כְּגוֹן מִחְתָּה:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

מ"ד אָסור קסבר לשון אמות הוּ וה"נ משׁתעי אמות מ"ד מתר קסבר לשון

⁽ⁿ⁾**מִנִּין שְׁלֹא יֵאמַר אָדָם "לֹהִי עוֹלָה", "לֹהִי מִנְחָה", "לֹהִי תוֹדָה", "לֹהִי שְׁלָמִים" — תִּלְמוּד לוֹמַר: "קֶרְבֵּן לֹהִי". וְקַל וְחוּמָר: וּמָה זֶה שְׁלֹא נִתְּכוּן אֶלֶּא לְהַזְכִּיר שֵׁם שְׁמִים עַל הַקֶּרְבֵּן — אֲמָרָה תוֹרָה "קֶרְבֵּן לֹהִי", לְבַטְלָהּ — עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. ^(אבנ)לֵימָא כְּתַנָּא, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין — אָסוּרִין. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין — מוֹתְרִין. מֵאִי לָאוּ: מֵאֵן דְּאָמַר כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין אָסוּרִין, קֶסֶבֶר (כִּינּוּיֵי) כִּינּוּיִין לִשׁוֹן אוֹמוֹת הֵן. וּלְמֵאֵן דְּאָמַר מוֹתְרִים, קֶסֶבֶר לִשׁוֹן שְׁבִדוֹ לְהֵן חֲכָמִים? לֹא, דְּכוּלֵּי עֲלָמָא כִּינּוּיִין לִשׁוֹן אוֹמוֹת הֵן, וּבֵית שְׁמַאי סָבְרִי: בְּהִנֵּי נָמִי מִשְׁתַּעִי אוֹמוֹת, וּבֵית הֵלֵל סָבְרִי: בְּהִנֵּי לֹא מִשְׁתַּעִי אוֹמוֹת. וְאִיבָעִית אֵימָא, בֵּית שְׁמַאי סָבְרִי: גְּזָרִינָן כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין מִשׁוּם כִּינּוּיִין, וּבֵית הֵלֵל סָבְרִי: לֹא גְזָרִינָן כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין מִשׁוּם כִּינּוּיִין. הֵיכִי דְמֵי כִינּוּיֵי כִינּוּיִין דִּנְדָּרִים? תְּנִי רַב יוֹסֵף: "מִקְנֵמָנָא" "מִקְנֵחָנָא" "מִקְנִסְנָא". הֵיכִי דְמֵי כִינּוּיֵי כִינּוּיִין דְּחָרָם? תְּנִי מִפְּשָׁא: "חֲרָקִים" "חֲרָכִים" "חֲרָפִים". כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין דְּגִזְרוֹת? תְּנִי רַב יוֹסֵף: "מִחֻזְקָנָא" "מִנְזוּחָנָא" "מִפִּיחָנָא". אִיבָעִיָא לָהּ: "מִיפְחֻזָּנָא" מֵאִי? "מִיתְּחֻזָּנָא" מֵאִי? "מִיתַעֲזָנָא" מֵאִי? אָמַר לִיהַ רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי: "קִינָמָא" (קִינָמָא) מֵאִי? "קוֹנָם" קֶאמַר, אוּ דְלָמָּא "קִנְמָן בְּשָׁם" קֶאמַר? אָמַר לִיהַ רַב אַחָא בְּרִיהַ דְּרַב חֵיִיא לְרַב אֲשִׁי: "קִינָה" מֵאִי? קִינָה שְׁל תִּנְגּוּלִין קֶאמַר, אוּ דִילְמָא לִשׁוֹן דְּקוֹנָם? תִּיבָעִי. כִּינּוּיֵי כִינּוּיִין דְּשִׁבּוּעָה הֵיכִי דְמֵי? "שְׁבוּאָלִי" "שְׁבוּתִיאָלִי" "שְׁקוּקָאָלִי". שְׁבוּאָל? שְׁבוּאָל כּוֹן גִּרְשׁוּם מִשְׁמַע! אֶלֶּא: "שְׁבוּכָאָלִי" "שְׁבוּתִיאָלִי" "שְׁקוּקָאָלִי" מַהוּ? אָמַר שְׁמוּאֵל: אָמַר "אַשְׁיבָתָא" — לֹא אָמַר כְּלוּם, "אַשְׁקִיקָא" — לֹא אָמַר כְּלוּם, "קֶרִינָשָׂא" — לֹא אָמַר כְּלוּם. "נִגְדַר בְּמוֹהִי הֲרִי אֵלּוּ כִינּוּיִין". תַּנָּיָא, רַבִּן שְׁמַעוֹן כּוֹן גְּמַלִּיאֵל אוֹמַר: הָאוּמֵר "בְּמוֹהִי" — לֹא אָמַר כְּלוּם, "בְּמוֹמְתָא דְּאָמַר מוֹהִי" — הֲרִי אֵלּוּ כִינּוּיִין לְשִׁבּוּעָה. "מִתְנֵי" הָאוּמֵר "לְחוּלִין שְׂאוּכֵל לָהּ", "לֹא כָשֵׁר" וַי"לָא דְבִי", "טָהוֹר" וַי"טַמֵּא", "נוֹתֵר" וַי"פִּיגוּל" — אָסוּר. "כְּאִימָרָא, כְּדִירִים, כַּעֲצִים, כְּאֲשִׁים, כְּמִזְבֵּחַ, כְּהִיכֵל, פִּירוּשְׁלִים. גִּדַּר בְּאַחַד מִכָּל מִשְׁמִשִּׁי הַמִּזְבֵּחַ, אִף עַל פִּי שְׁלֹא הַזְכִּיר קֶרְבֵּן — הֲרִי זֶה גִּדַּר בְּקֶרְבֵּן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: הָאוּמֵר "יְרוּשְׁלִים" — לֹא אָמַר כְּלוּם.**

גְּמִי

מִנִּין שְׁלֹא יֵאמַר אָדָם לֹהִי עוֹלָה וְכוּ' דְלָמָּא אִמֵּר לֹהִי וְלֹא גִמַּר לְדַבּוֹר זֶה דְלָא

אִמֵּר קֶרְבֵּן וְקֹא מִפְּךָ שֵׁם שְׁמִים לְבַטְלָהּ אֶלֶּא לְכַתְּחָלָהּ בְּעֵי לְמִימַר עוֹלָה וְהִזְדַּר לֹהִי: כִּנּוּיֵי כִנּוּיִין אֶסוּרִין שְׁאִם גִּזַּר בְּכַנּוּיֵי כִנּוּיִין דְּקֶסֶבֶר כִּנּוּיִין דְּתַנּוּ בְּמִתְנִיתִין לִשׁוֹן אֲמוֹת הֵם וּמִשׁוּם דְּכִי אִם כְּנִיָּה בְּלִשׁוֹן אַחַר מְהֵי לִשׁוֹן אֲמוֹת חֲשִׁיב נָמִי גִזַּר וְאָסוּר: וּלְמֵאֵן דְּאָמַר מִתֵּר קֶסֶבֶר לִשׁוֹן שְׁבִדוֹ לָהֶם חֲכָמִים וּמִשׁוּם דְּכִי מִתֵּרִים הֵעִי הוּא דְבִדּוֹ לָהֵן חֲכָמִים אֶסוּרִים אֲבָל אִם כְּנִיָּה בְּלִשׁוֹן אַחַר דְּלֹא בִדּוֹ הֵן חֲכָמִים מִתֵּרִין: בְּהֵי נָמִי מִשְׁתַּעִי אֲמוֹת וְהֵעִי נָמִי הֵוּוּ כִּכְנּוּיִין עֲצָמָן דִּמְתַּנִּיתִין וְאָסוּרִי: וּבֵית הֵלֵל סָבְרִי לֹא מִשְׁתַּעִי אֲמוֹת דְּכִי וְלֹא לִשׁוֹן אֲמוֹת וַיִּנְהוּ וּמִתֵּרִין: גְּזָרִינָן כִּנּוּיֵי כִנּוּיִין דְּאֶסוּרִי אִטּוּ כִנּוּיִין עֲצָמָן דִּמְתַּנִּי' דְּלִשׁוֹן אֲמוֹת: מִקְנֵמָנָא מִקְנֵחָנָא מִקְנִסְנָא דְּקוֹנֵם קִנְחַ קוֹנֵם הִינוּ כִּנּוּיִין עֲצָמָן אֲבָל בְּהִאי לִשׁוֹן מִקְנֵמָנָא מִקְנֵחָנָא מִקְנִסְנָא הִינוּ כִּנּוּיֵי כִנּוּיִין: תַּנִּי מִפְּשָׁאָה שֵׁם חֲכָם: תַּרְקִיָּא תַּרְכִּיָּא כִּמּוֹ חֲרַק חֲרָךְ: מִפְּחֻזָּנָא מֵאִי מִתְּחֻזָּנָא מֵאִי דִּמְתַּחֲלָף בְּמִנְחָנָא מִי הֵי כִנּוּיֵי כִנּוּיִין אֶלְבָּא דְּמֵאֵן דְּאָסֵר: אוּ דְלָמָּא קִנְמָן קֵאמֵר וְלֹאֻו כְּלוּם הוּא: שְׁבוּאָל כּוֹן גִּרְשׁוּם מִשְׁמַע דְּכִתִּיב שְׁבוּאָל כּוֹן גִּרְשָׁם נָגִיד עַל הָאוֹצְרוֹת (דִּה"א לז) וְלֹא מִשְׁמַע לִשׁוֹן שְׁבִוּעָה: גִּזַּר בְּמוֹהִי כִּמּוֹ מוֹמְתָא: מִתְנֵי' הָאוּמֵר לְחַבְרוֹ לֹא חֲלִין שְׂאוּכֵל לָךְ לִהְיוֹ מַה שְׂאוּכֵל לָךְ אֶלֶּא קֶרְבֵּן לָהּי אֶסוּר: אוּ שְׁאֵמֵר לֹא כָּשֵׁר שְׂאוּכֵל לָךְ לֹא טָהוֹר שְׂאוּכֵל לָךְ אוּ שְׁאֵמֵר טֵמֵא שְׂאוּכֵל לָךְ אוּ נוֹתֵר אוּ פְגוּל בְּכָל הֵעִי לְשׁוֹנוֹת הֵי גִזַּר וְאָסוּר: כְּאַמְרָא שְׁאֵמֵר דְּרִי עַלִי כְּאַמְרָא דְּמִשְׁמַע כְּבֶשׂ תְּמִידִין: כְּדִירִים כְּדִיר בְּהֵמוֹת שֶׁל קֶרְבֵּן וְאִית דְּאִמְרֵי כְּדִיר הַעֲצִם: כַּעֲצִים מִשְׁמַע כַּעֲצִי הַמַּעֲרָכָה: כְּאֲשִׁים כְּאִשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ: אוּ גִזַּר בְּאַחַד מִכָּל מִשְׁמִשִּׁי מִזְבֵּחַ בְּכָלִי הַמִּזְבֵּחַ בְּמַזְרָק אוּ בְּמַחְתָּה אֶסוּר בְּאוֹתוֹ חֲכָן שְׁגִזַּר כּוֹ:

 מסורת הש"ס

א בראשית רבה
ב בראשית רבה
ג ספרא ויקרא דבורא דגדבה
ד פרשה ב ד

 תורה אור השלם
--

דבר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֵּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבְּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֹתֵי־קֶרְבָּנְכֶם [ויקרא א, ב]

וְאִתָּהּ חֹלֶדֶז בְּשָׂמִים רֹאשׁ־מִרְדְּרוֹר חֲמֹשׁ מֵאוֹת וּקְנוֹן־בֶּשֶׂם מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם וּקְנָה־בֶשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם [שמות ל, כג]

וּשְׁבָאֵל בֶּן־יֶרֶשׁוּם בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֲצִרוֹת [דברי הימים א כז, כד]

וּהַנּוֹתֵר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבַח בָּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי כָּאֵשׁ וְשָׂרָף [ויקרא ז, יז]

מסורת הש"ס
א קידושין נד.

גליון הש"ס
ר"ג ד"ה דתנן ר' מאיר כו' דבסוטה ועדות לית ליה. נראה לענ"ד דצ"ל דבסוטה לית ליה: שם ד"ה אלא רבי יהודה. בני מוציא את אשתו משום נדר. צ"ל משום איילונות:
תורה אור השלם

ויאמר משה אלהם אם יעברו בגי'גד ובגי'ראובן אתכם את ה'רדן כל־חילוץ למלחמה לפני יהנה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם להם את־ארץ הגלעד לאחזה ואם־לא יעברו תלוצים אתכם ונאחזו בתכםם בארץ כנען (במדבר לב, כט-ל)

גַּמ' לִית לֵה מַכְלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן כַּגּוֹן בְּמַתְּנֵיתוֹן דְּמַכְלָל דְּאָמַר לֹא לְחַלּוֹן

שְׁמַעִי מִנֶּה הָא קִרְבֵּן הֵי וְאִהְבִי אֶסוּר וְר'

מֵאִיר סָבַר דָּלָא הֵי אֶסוּר אא"כ אָמַר בְּפִרוּשׁ לֹא חֲלוּן לְהֵי אֱלָא קִרְבֵּן דָּלָא מִשְׁמַע לִיה מַכְלָל לֹא חֲלוּן אַתָּה שׁוֹמֵעַ קִרְבָּן: דְּתַנּוּ בְּמַסָּכַת קְדוּשִׁין בְּפָרָק הָאוּמַר ר' מֵאִיר אוּמַר כָּל תַּנְאִי שְׁאִינֹו כְּתַנְאִי בְּנִי גַד וּבְנִי רֶאוּבֵן — אִינֹו תַנְאִי. אֱלָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא. אִימָא סִיפָא, רַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: הָאוּמַר "יְרוּשְׁלָיִם" — לֹא אָמַר כְּלוּם. מְדִסִּיפָא רַבִּי יְהוּדָה — רִישָׁא לָאו רַבִּי יְהוּדָה הִיא! ⁽ⁿ⁾ כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְהָכִי קַתְגִּי: שְׁרַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: הָאוּמַר "יְרוּשְׁלָיִם" — לֹא אָמַר כְּלוּם. וְכִי אָמַר "בִּירוּשְׁלָיִם", לְרַבִּי יְהוּדָה מִי מִיתָסֵר? וְהַתַּנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: הָאוּמַר "בִּירוּשְׁלָיִם" — לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שְׁיִדּוּר בְּדָבָר הַקָּרֵב בִּירוּשְׁלָיִם! כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְתַרִי תַנְאִי אֱלִיפָא דְרַבִּי יְהוּדָה.

יְרוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם דְּפִלַּג אַתְנָא דְלַעֲיַל

מִנֶּה דְהֵינּוּ ר' מֵאִיר דַּסְתָּם מִשְׁנֶה הִיא וּמַדְסִיפָא ר' יְהוּדָה רִישָׁא לָאו רַבִּי יְהוּדָה דא"כ הֵי רִישָׁא וְסִיפָא רַבִּי יְהוּדָה וּמַצְעִתָא רַבִּי מֵאִיר: שַׂר' יְהוּדָה אוּמַר הָאוּמַר יְרוּשָׁלַיִם כּו' דְּבַעֲיַנן שְׂיֹאמַר בִּירוּשָׁלַיִם כְּלוּמַר גְּזִירִים בִּירוּשָׁלַיִם: הָאוּמַר בִּירוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם דָּלָא מַקְדָּשָׁא יְרוּשָׁלַיִם: עַד שְׂיִלֵר בְּדָבָר הַקָּרֵב בִּירוּשָׁלַיִם כַּגּוֹן קִרְבָּנוֹת וּמִנְחוֹת שְׁקָרְבִין לְגַבִי מִזְבַּח: וְתַרִי תַנְאִי אֱלִפָא דְרַבִּי יְהוּדָה דְתַנָּא דְּמַתְּנֵיתוֹן סָבַר הָאוּמַר יְרוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם הָא בִּירוּשָׁלַיִם אֶסוּר דִּירוּשָׁלַיִם מַקְדָּשָׁא וְתַנָּא דְּבִרְיתָא סָבַר הָאוּמַר בִּירוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם דְּקַסְבַּר ר' יְהוּדָה לֹא נִתְקַדְּשָׁה יְרוּשָׁלַיִם אא"כ יֹאמַר כְּדָבָר הַקָּרֵב בִּירוּשָׁלַיִם:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

סְבָרוּהּ מֵאִי לְחַלּוֹן כּו' הִיא

גַּמְ' סְבָרוּהּ: מֵאִי "לְחוּלְיוֹן" — לֹא לְחוּלְיוֹן לְיִהְיוּ,

אֱלָא קִרְבָּן. א"מַנִּי מַתְּנִיתִין? אִי רַבִּי מֵאִיר — לִית

לִיה מַכְלָל לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. דְּתַנּוּ, רַבִּי מֵאִיר

אוּמַר: כָּל תַּנְאִי שְׁאִינֹו כְּתַנְאִי בְּנִי גַד וּבְנִי רֶאוּבֵן

— אִינֹו תַנְאִי. אֱלָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא. אִימָא סִיפָא,

רַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: הָאוּמַר "יְרוּשְׁלָיִם" — לֹא אָמַר

כְּלוּם. מְדִסִּיפָא רַבִּי יְהוּדָה — רִישָׁא לָאו רַבִּי

יְהוּדָה הִיא! ⁽ⁿ⁾ כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְהָכִי קַתְגִּי:

שְׁרַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: הָאוּמַר "יְרוּשְׁלָיִם" — לֹא אָמַר

כְּלוּם. וְכִי אָמַר "בִּירוּשְׁלָיִם", לְרַבִּי יְהוּדָה מִי

מִיתָסֵר? וְהַתַּנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: הָאוּמַר

"בִּירוּשְׁלָיִם" — לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שְׁיִדּוּר בְּדָבָר

הַקָּרֵב בִּירוּשְׁלָיִם! כּוּלָּהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וְתַרִי

תַנְאִי

אֱלִיפָא

דְרַבִּי

יְהוּדָה.

תַנְאִי:

סְבָרוּהּ דְקֹאמַר קִיָּס בְּמַסָּקְנָא הוּא דְכֹנְתָה

אֶשְׁכְּחָנָא בּב"ב (דף ב.) סְבָרוּהּ מֵאִי מְחִיצָה

גָּדָא: דְּאִי ר"מ לִית לֵה מַכְלָל לָאו אַתָּה

שׁוֹמֵעַ הֵן תַּמָּה דְאִמְרִינוּן בְּשְׁבוּעוֹת פְּרָק

שְׁבוּעַת הָעֵדוּת (שְׁבוּעוֹת דָּף לו.) כִּי לִית לֵה

לר"מ בְּמֻוּנָא אָבָל בְּאֶסְוּרָא אִית לֵה [וי"ל]

גְּזֵרִים גַּמִּי חָשִׁיב לֵה אֶסְוּרָא דְאִית בֵּה

מְוּנָא פִּינוּן שְׂאוּסַר מִמּוֹן שֶׁל חִבְרוּ עָלֵיו:

כְּלָהּ רַבִּי יְהוּדָה הִיא וּה"ק שְׂרַבִּי יְהוּדָה

אוּמַר כָּל הָאוּמַר יְרוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם עַד

שְׂיֹאמַר בְּכ"ף וּא"ת פִּינוּן דְּכָלָה ר' יְהוּדָה

א"כ לֹא כָּשֵׁר לֹא דְכִי וְכו' טַמֵּא נֹוּתֵר פְּגוּל

גַּמִּי לִיכָא כ"ף וְאוּמַר דְחִיל הַגְּזֵר וְאוֹר"י

דַּעַד כָּאן ר' יְהוּדָה לֹא קֹאמַר דְּבַעֲי כ"ף

אֱלָא כְּשִׁמְתַּפִּיס בְּשֵׁם דְּבַר כַּגּוֹן קִרְבָּן עוֹלָה

וּמִנְחָה וְכֵן פִּינִיצָא בְּהֵן שְׁהֵם שֶׁם דְּבַר אָבָל

לְשׁוֹן פְּעֻלָּה מוֹדָע ר' יְהוּדָה דָּלָא בְּעֵינֵן כ"ף

וְהֵי לְשׁוֹן פְּעֻלָּה מִנֶּה טְהוֹר וּמְטַהֵר טַמֵּא

וּמְטַמֵּא פְּגוּל וְנִתְפַּגֵּל אע"ג דְּקִרְבָּן גַּמִּי יֵשׁ

לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן מְקַרֵּב מ"מ עַל כְּרַחֲךָ שֶׁם דְּבַר הוּא דְקִרְוִי הָכִי: וְהַתַּנְאִי הָאוּמַר

בִּירוּשָׁלַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם עַד שְׁיִדּוּר בְּדָבָר הַקָּרֵב בִּירוּשָׁלַיִם וּס"ל דְּאָף יְרוּשָׁלַיִם

מִתְּרוּמַת הַלֶּשֶׁכָּה דְהֵי דְבַר הַגְּדוֹר רַק אִין דַּעַת הַנוֹדֵר לְכָךְ אֱלָא דַּעַתוֹ

לְהַתְּפִיס כְּמוֹ שְׂיִרוּשָׁלַיִם קְדוּשׁ יוֹתֵר מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא דְבַר הַגְּדוֹר: תַּרִי

תַנְאִי אֱלִפָא דר' יְהוּדָה דְאָמַר יְרוּשָׁלַיִם בְּלֹא כ"ף הָא בְּכ"ף מִתָּסֵר סְבִירָא

דַּעַת הַנוֹדֵר לְהַתְּפִיס בְּקִדְּשַׁת יְרוּשָׁלַיִם שְׁעֵשׂוּיָה מִתְּרוּמַת הַלֶּשֶׁכּוֹת:

י.א.

עין משפט נר מצוה
--

א סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע

סי' לח סעי' ב:

ב מיי' פו' מהל' אישות הל' א:

ג מיי' פו' מהל' אישות הל' ב:

 עין משפט גם מצוה
--

א טור וי"ד ט"ו רד:

ב מו"י פא' מהל' נדרים הל' כ:

ג מו"י פא' מהל' נדרים הל' יט:

ד מו"י פא' מהל' נדרים הל' טו:

תַּנְחָא חֲלִיוֹ הַחֲלִיוֹ בְּחֲלִיו בִּין שְׂאוּכַל לָהּ בִּין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר וּח"ת שְׂאוּכַל לָהּ דְּהֵינּוּ וְזֵדֵי מִתֵּר וּבִין שְׂאֵמֶר חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ דְּמִשְׁמַע מֵה שְׁלֹא אוֹכַל וְהֵא בְּחֲלִין הָא מֵה שְׂאוּכַל לָהּ וְהֵא בְּקֶרְבֵּן אִפ"ה לֹא אֵמֶר כְּלוּם בְּקֶרֶשֶׁי' דְּאֵתְאֵן כְּרַבִּי מֵאִיר דְּלִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא כו' מִיְהוּ קָשָׁה מַסִּיפֹא דְקַתְּנִי לֹא חֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ אֶסוּר לֹא לְחֲלִין לֹא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר הָא לֹא חֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ אֶסוּר אִמְאִי אֲתֵיִא לר"מ אִי מִשּׁוּם דְּקִיָּא לֹא חֲלִין לְהֵי אֱלֹא קֶרְבֵּן מֵה שְׂאוּכַל לָהּ הָא גַּמִּי חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא כו' בְּדִאֲמַרְיֵין לְעִיל גַּבִּי לְחֲלִין בְּמַתְנִי' מִפְּרַשׁ לֹא לְחֲלִין לְהֵי אֱלֹא לְקֶרְבֵּן וּמַסִּיחַ עָלֶיהָ מַנִּי אִי ר"מ לִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא וְכו' אֱלֵמָא חֲשִׁיב לִיה מַכְּלָל לֹא וְכו' וי"ל דְּלֹא דְמִי דְלַעִיל מַתְנִי' לֹא אֵמֶר לֹא חֲלִין אֱלֹא לְחֲלִין בְּפִתַח וְאִם אֲתֵה בָּא לְאֶסֶר גְּרִיךְ אֲתֵה לְפֶרֶשׁ דְּבוּרֵי לְחֲלִין כְּמוֹ לֹא חֲלִין וּבִין דְּגְרִיךְ לְפֶרֶשׁ בְּלִי הֵא חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא וְכו' וְלִית לִיה לר"מ מַכְּלָל לֹא וְכו' אָבֵל הָכָא שְׂאֵמֶר בְּפֶרֶשׁ לֹא חֲלִין הֵי בְּאֵלוּ פֶרֶשׁ דְּבִרְיוּ בְּהָדִיא לֹא חֲלִין אֱלֹא קֶרְבֵּן וְהוֹאִיל וְאִין בָּאֵן חִסְרוֹן פִּתְרוֹן מְהֵי אִפִּי' לר"מ וְלֹא חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא וְכו': **אִימָא** סִיפֹא דִא חֲלִיו דֹּא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר וְהֵא תַנּוּ לְקֶרְבֵּן מִתֵּר כּו' ח"ג ח"ק לֶה לֹא חֲלִיו לְהֵי אֱלֹא קֶרְבֵּן לְפִיכְהָ דֹּא אוֹכַל לָהּ וּח"ת וְהֵא מוּנַכַּח לְעִיל דְּבִין דְּאֵמֶר לְחֲלִין בְּפִתַח חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא וְכו' וי"ל דְּס"ד הִשְׁתָּא דְבִין דְּאֵמֶר לֹא חֲלִין לֹא אַכַּל לָהּ לְהוּכִיחַ סוּפּוֹ שֵׁל אֶסוּר בָּא הִלְכָּהּ אִפִּי'

לר"מ מַפְשְׁטָא פְּשִׁיטָא לִיה לְחֲלִין בְּפִתַח כְּמוֹ לְחֲלִין דְּלֹא דְמִי לְחֲלִין דְּמַתְנִי'

דְּהֵתָם אוֹמֵר לְחֲלִין אוֹכַל לָהּ וְלִיכָּא הוּכְחָה לְאֶסֶר לֹא בְּתַחֲלַת דְּבִרְיוּ וְלֹא

בְּסוּף דְּבִרְיוּ וּמַסִּיק רַב אֲשֵׁי הָא דְאֵמֶר לְחֲלִין בְּפִתַח לֹא מְהֵי לר"מ אִף כִּי

בְּסוּף דְּבִרְיוּ אֵמֶר לֹא אוֹכַל דְּלֹא חֲשִׁיב הוּכְחָה רַק הִיכָא דְאֵמֶר לֹא חֲלִין

שְׁמַתַּחֲלַת דְּבִרְיוּ אִיכָּא הוּכְחָה כּדפ"ל:
מִתֵּר: סָבֵר לֶה בּוֹתָה בַּחֲדָא וְכו' וּפְלַג עָלֶהּ בַּחֲדָא בְּקֶרְבֵּן וְכִי הִכִּי דְאֵמֶר לֹא לְחֲלִין לָהּ מִתֵּר דְּכִי גַמִּי הִיכָא דְאֵמֶר לָהּ מִתֵּר דְּכִי גַמִּי הִיכָא דְאֵמֶר לָהּ מִתֵּר אַע"ג דְּמִשְׁמַע מֵה שְׂאוּכַל הֵי קֶרְבֵּן דְּלִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֵמֶר שׁוּמַע הֵן דְּהֵא בְּרִיתָא ר"מ הִיא דְּלִית לֶהּ מִתֵּר. **רִישָׁא מַנִּי** — **רַבִּי מֵאִיר הִיא**, דְּלִית לִיה מַכְּלָל לָאו אֲתָה שׁוּמַע הִין.^[א] **אִימָא סִיפֹא: "לְחוּלִין לֹא אוֹכַל לָהּ"** — **מוּתֵר**. וְהַתַּנּוּ: **"לְקֶרְבֵּן לֹא אוֹכַל לָהּ"** — **רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר**. וְקִשְׁיָא לָו: הָא לִית לִיה מַכְּלָל לָאו אֲתָה שׁוּמַע הִין? וְאֵמֶר **רַבִּי אַבָּא**, **נַעֲשֶׂה בְּאוּמֵר: לְקֶרְבֵּן יְהֵא, לְפִיכְהָ לֹא אוֹכַל לָהּ**. הָכָא גַּמִּי הָכִי קֹאמֵר לִיה: לֹא חוּלִין לִיְהוּי, **לְפִיכְהָ לֹא אוֹכַל לָהּ!** ^[ב] **הֵא תַנָּא סָבֵר לֶה כְּרַבִּי מֵאִיר בַּחֲדָא וּפְלַג עָלֶיהָ בַּחֲדָא? סָבֵר לֶה כְּוֹתִיָּה בַּחֲדָא** — דְּלִית לִיה מַכְּלָל לָאו אֲתָה שׁוּמַע הִין, וּפְלַג עָלֶיהָ בַּחֲדָא — **בְּקֶרְבֵּן**. **רַב אֲשֵׁי אָמֵר: הָא דְאֵמֶר "לְחוּלִין", וְהֵא דְאָמֵר "לֹא לְחוּלִין", דִּמְשַׁמַּע: לֹא לִיְהוּי חוּלִין אֱלֹא בְּקֶרְבֵּן**. **"טְהוּר"** ו**"טְמֵא"**, **"נוֹתֵר" ו"פִּיגוּל"** — **אֶסוּר**. **בְּעִי רַמִּי בַר חֲמָא: "הֵרִי עָלִי כְּבִשָּׁר זִבְחִי שְׁלָמִים לְאַחֵר זָרִיקַת דָּמִים"**, מַהוּ? אִי דְקֹאמֵר בְּהִדְיוֹ לִישְׁנָא — **בְּהִיתֵּרָא קֹא מִתְּפִיס! אֱלֹא: כְּגוֹן דְּמַחֲיַת בִּשָּׁר זִבְחִי שְׁלָמִים, וּמַחֲיַת דְּהִיתֵּרָא גְּבִיָּה, וְאָמֵר: "זֶה כְּזֹה", מֵאִי: בְּעִיקְרוֹ קֹא מִתְּפִיס, אוֹ בְּהִיתֵּרָא קֹא מִתְּפִיס? אָמֵר רַבָּא, תָּא שְׁמַע: נוֹתֵר וּפִיגוּל**.

כל כנויי פרק ראשון נדרים

בִּין שְׂאוּכַל לָהּ בִּין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר וּח"ת שְׂאוּכַל לָהּ דְּהֵינּוּ וְזֵדֵי מִתֵּר וּבִין שְׂאֵמֶר חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ דְּמִשְׁמַע

מֵה שְׁלֹא אוֹכַל וְהֵא בְּחֲלִין הָא מֵה שְׂאוּכַל לָהּ וְהֵא בְּקֶרְבֵּן אִפ"ה לֹא אֵמֶר כְּלוּם בְּקֶרֶשֶׁי' דְּאֵתְאֵן כְּרַבִּי מֵאִיר דְּלִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא כו' מִיְהוּ קָשָׁה מַסִּיפֹא דְקַתְּנִי לֹא חֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ אֶסוּר לֹא לְחֲלִין לֹא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר הָא לֹא חֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ אֶסוּר אִמְאִי אֲתֵיִא לר"מ אִי מִשּׁוּם דְּקִיָּא לֹא חֲלִין לְהֵי אֱלֹא קֶרְבֵּן מֵה שְׂאוּכַל לָהּ הָא גַּמִּי חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא כו' בְּדִאֲמַרְיֵין לְעִיל גַּבִּי לְחֲלִין בְּמַתְנִי' מִפְּרַשׁ לֹא לְחֲלִין לְהֵי אֱלֹא לְקֶרְבֵּן וּמַסִּיחַ עָלֶיהָ מַנִּי אִי ר"מ לִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא וְכו' אֱלֵמָא חֲשִׁיב לִיה מַכְּלָל לֹא וְכו' וי"ל דְּלֹא דְמִי דְלַעִיל מַתְנִי' לֹא אֵמֶר לֹא חֲלִין אֱלֹא לְחֲלִין בְּפִתַח וְאִם אֲתֵה בָּא לְאֶסֶר גְּרִיךְ אֲתֵה לְפֶרֶשׁ דְּבוּרֵי לְחֲלִין כְּמוֹ לֹא חֲלִין וּבִין דְּגְרִיךְ לְפֶרֶשׁ בְּלִי הֵא חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא וְכו' וְלִית לִיה לר"מ מַכְּלָל לֹא וְכו' אָבֵל הָכָא שְׂאֵמֶר בְּפֶרֶשׁ לֹא חֲלִין הֵי בְּאֵלוּ פֶרֶשׁ דְּבִרְיוּ בְּהָדִיא לֹא חֲלִין אֱלֹא קֶרְבֵּן וְהוֹאִיל וְאִין בָּאֵן חִסְרוֹן פִּתְרוֹן מְהֵי אִפִּי' לר"מ וְלֹא חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא וְכו':

אִימָא סִיפֹא דִא חֲלִיו דֹּא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר וְהֵא תַנּוּ לְקֶרְבֵּן מִתֵּר כּו' ח"ג ח"ק לֶה לֹא חֲלִין לְהֵי אֱלֹא קֶרְבֵּן לְפִיכְהָ דֹּא אוֹכַל לָהּ וּח"ת וְהֵא מוּנַכַּח לְעִיל דְּבִין דְּאֵמֶר לְחֲלִין בְּפִתַח חֲשִׁיב מַכְּלָל לֹא וְכו' וי"ל דְּס"ד הִשְׁתָּא דְבִין דְּאֵמֶר לֹא חֲלִין לֹא אַכַּל לָהּ לְהוּכִיחַ סוּפּוֹ שֵׁל אֶסוּר בָּא הִלְכָּהּ אִפִּי' לר"מ מַפְשְׁטָא פְּשִׁיטָא לִיה לְחֲלִין בְּפִתַח כְּמוֹ לְחֲלִין דְּלֹא דְמִי לְחֲלִין דְּמַתְנִי' דְּהֵתָם אוֹמֵר לְחֲלִין אוֹכַל לָהּ וְלִיכָּא הוּכְחָה לְאֶסֶר לֹא בְּתַחֲלַת דְּבִרְיוּ וְלֹא בְּסוּף דְּבִרְיוּ וּמַסִּיק רַב אֲשֵׁי הָא דְאֵמֶר לְחֲלִין בְּפִתַח לֹא מְהֵי לר"מ אִף כִּי בְּסוּף דְּבִרְיוּ אֵמֶר לֹא אוֹכַל דְּלֹא חֲשִׁיב הוּכְחָה רַק הִיכָא דְאֵמֶר לֹא חֲלִין שְׁמַתַּחֲלַת דְּבִרְיוּ אִיכָּא הוּכְחָה כּדפ"ל:
מִתֵּר: סָבֵר לֶה בּוֹתָה בַּחֲדָא וְכו' וּפְלַג עָלֶהּ בַּחֲדָא בְּקֶרְבֵּן וְכִי הִכִּי דְאֵמֶר לֹא לְחֲלִין לָהּ מִתֵּר דְּכִי גַמִּי הִיכָא דְאֵמֶר לָהּ מִתֵּר דְּכִי גַמִּי הִיכָא דְאֵמֶר לָהּ מִתֵּר אַע"ג דְּמִשְׁמַע מֵה שְׂאוּכַל הֵי קֶרְבֵּן דְּלִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֵמֶר שׁוּמַע הֵן דְּהֵא בְּרִיתָא ר"מ הִיא דְּלִית לֶהּ מִתֵּר. **רִישָׁא מַנִּי** — **רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר**. וְקִשְׁיָא לָו: הָא לִית לִיה מַכְּלָל לָאו אֲתָה שׁוּמַע הִין? וְאֵמֶר **רַבִּי אַבָּא**, **נַעֲשֶׂה בְּאוּמֵר: לְקֶרְבֵּן יְהֵא, לְפִיכְהָ לֹא אוֹכַל לָהּ**. הָכָא גַּמִּי הָכִי קֹאמֵר לִיה: לֹא חוּלִין לִיְהוּי, **לְפִיכְהָ לֹא אוֹכַל לָהּ!** ^[א] **הֵא תַנָּא סָבֵר לֶה כְּרַבִּי מֵאִיר בַּחֲדָא וּפְלַג עָלֶיהָ בַּחֲדָא? סָבֵר לֶה כְּוֹתִיָּה בַּחֲדָא** — דְּלִית לִיה מַכְּלָל לָאו אֲתָה שׁוּמַע הִין, וּפְלַג עָלֶיהָ בַּחֲדָא — **בְּקֶרְבֵּן**. **רַב אֲשֵׁי אָמֵר: הָא דְאֵמֶר "לְחוּלִין", וְהֵא דְאָמֵר "לֹא לְחוּלִין", דִּמְשַׁמַּע: לֹא לִיְהוּי חוּלִין אֱלֹא בְּקֶרְבֵּן**. **"טְהוּר"** ו**"טְמֵא"**, **"נוֹתֵר" ו"פִּיגוּל"** — **אֶסוּר**. **בְּעִי רַמִּי בַר חֲמָא: "הֵרִי עָלִי כְּבִשָּׁר זִבְחִי שְׁלָמִים לְאַחֵר זָרִיקַת דָּמִים"**, מַהוּ? אִי דְקֹאמֵר בְּהִדְיוֹ לִישְׁנָא — **בְּהִיתֵּרָא קֹא מִתְּפִיס! אֱלֹא: כְּגוֹן דְּמַחֲיַת בִּשָּׁר זִבְחִי שְׁלָמִים, וּמַחֲיַת דְּהִיתֵּרָא גְּבִיָּה, וְאָמֵר: "זֶה כְּזֹה", מֵאִי: בְּעִיקְרוֹ קֹא מִתְּפִיס, אוֹ בְּהִיתֵּרָא קֹא מִתְּפִיס? אָמֵר רַבָּא, תָּא שְׁמַע: נוֹתֵר וּפִיגוּל**.

וְהֵא

לָהּ דְּהֵינּוּ וְזֵדֵי מִתֵּר וּבִין שְׂאֵמֶר חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ אוֹ הַחֲלִין שְׂאוּכַל אוֹכַל לָהּ אוֹ הַחֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ דְּמִשְׁמַע חֲלִין מֵה שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ אָבֵל מֵה שְׂאָכַל לָהּ לֹא הֵי חֲלִין אֱלֹא קֶרְבֵּן אִפִּי' הָכִי מִתֵּר דְּלֹא אֲמַרְיֵין מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן דְּהֵא בְּרִיתָא ר"מ הִיא דְּלִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן דְּבִשְׂאֵמֶר חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ לֹא כְּפֻלָּה לְתַנְחָא וְלֹא אֵמֶר כְּלוּם אָבֵל כִּי אֵמֶר לֹא חֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ אֶסוּר דְּהָכָא לֹא אֲמַרְיֵין מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן דְּאע"ג דְּאֲמַרְיֵין לְעִיל לֹא חֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ וְזִיקוּיֵן לֹא חֲלִין לְהֵי אֱלֹא קֶרְבֵּן וְזִיקוּיֵן לְרַבִּי מֵאִיר לִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן וְהָכָא גַּמִּי אִי דְאֵמֶר חֲלִין דְּלֹא אוֹכַל לָהּ אֵלוּ דְקַדְקַנּוּ הֵא חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ הָא שְׂאוּכַל לָהּ לֹא הֵי חֲלִין אֱלֹא קֶרְבֵּן הֵנּהּ מִשְׁמַע מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן אָבֵל הֵא לֹא לֹא מִשְׁמַע מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן דְּהֵא בְּפֶרוּשׁ אֵמֶר הֵא תַנָּא הָכָא דְהֵא [לֹא] הֵי מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן וְאִיכָּא דְאֲמַרי חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ הֵא חֲלִין שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ אֱלֹא קֶרְבֵּן מִשְׁמַע דְּהֵא תַנָּא מִשְׁמַע לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן אָבֵל הֵא לֹא מִשְׁמַע לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן דְּהֵא בְּפֶרוּשׁ אֵמֶר לֹא לְחֲלִין שְׂאוּכַל לָהּ שְׁאִינּוּ רוּצָה לְהַנּוּת מִמֶּנּוּ: לֹא לְחֲלִין לֹא אוֹכַל מִתֵּר מִפְּרַשׁ לְקַמּוּ: וְקִשְׁיָא הֵא קֶרְבֵּן לֹא אוֹכַל לוֹ אִמְאִי אֶסוּר הָא לִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא כו' דְּהֵאִי מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן כְּלוּמֵר לֹא קֶרְבֵּן הוּא מֵה שְׁלֹא אוֹכַל לָהּ אָבֵל

מֵה שְׂאוּכַל לָהּ הֵי קֶרְבֵּן: וְאֵמֶר ר' אָבָא נַעֲשֶׂה בְּאוּמֵר כּו' דְּבִפְרוּשׁ מִפְּרַשׁ שְׁאִינּוּ רוּצָה לְהַנּוּת מִמֶּנּוּ וְלֹא מַכְּלָל לֹא אֲתָה שׁוּמַע הֵן הוּא: הָכָא גַּמִּי לֹא לְחֲלִין לֹא אוֹכַל לָהּ אִמְאִי מִתֵּר לְתַרְצָה גַּמִּי ר' אָבָא דֵּה"ק לֹא לְחֲלִין לְהֵי לְפִיכְךָ לֹא אוֹכַל לָהּ כְּלוּמֵר מֵה שְׂאֲתָה רוּצָה לְהֵאכִילַנּי מִשְׁלָךְ לֹא לְחֲלִין הֵי אֱלֹא לְקֶרְבֵּן לְפִיכְךָ לֹא אוֹכַל לָהּ: הֵאִי תַנָּא דְּבִרִיתָא דְאֵמֶר לְחֲלִין לֹא אוֹכַל לָהּ מִתֵּר: סָבֵר לֶה בּוֹתָה בַּחֲדָא וְכו' וּפְלַג עָלֶהּ בַּחֲדָא בְּקֶרְבֵּן וְכִי הִכִּי דְאֵמֶר לֹא לְחֲלִין לָהּ מִתֵּר דְּכִי גַמִּי הִיכָא דְאֵמֶר לָהּ מִתֵּר דְּכִי גַמִּי הִיכָא דְאֵמֶר לָהּ מִתֵּר אַע"ג דְּמִשְׁמַע מֵה שְׂאוּכַל הֵי קֶרְבֵּן דְּלִית לֶהּ מַכְּלָל לֹא אֵמֶר שׁוּמַע הֵן בְּדִפְרָשִׁית לְעִיל וּלְעֵינֵן הֵא פִירוּחָא דְּמִתְרַעַנּוּ לְעִיל לֹא לְחֲלִין לְהֵי וְכו' הֵי מַלִּי הִיכָא דְאֵמֶר לֹא לְחֲלִין אָבֵל לְחֲלִין לֹא מִשְׁמַע לֹא לְחֲלִין: **הָרִי עָלִי כְּבִשָּׁר זִבְחִי שְׁלָמִים וְכו'** אִי דְקֹאמֵר בְּהֵיא לְשַׁנָּא בְּהִתְרָא קֹא מִתְּפַס. וּפְשִׁיטָא דְּמִתֵּר דְּשְׁלָמִים לְאַחֵר זָרִיקַת דָּמִים מִתְרִין אֲפֵלוּ לְבַעֲלִים: כְּגוֹן דְּמַחֲיַת בִּשָּׁר חֲלִין וּבִשָּׁר זִבַּח שְׁלָמִים לְאַחֵר זָרִיקַת דָּמִים: מִי אֲמַרְיֵין בְּעִקְרוֹ קֹאִי **מִתְּפִיס** בְּעִקְר זִבְחִי שְׁלָמִים כְּמוֹ שְׁהִיָּה לְפָנֵי זָרִיקַת דָּמִים שְׁאֶסוּר: אוֹ בְּדִהִשְׁתָּא כְּמוֹ שְׁהִיא עֲכָשׁוּ שְׁהִיא מִתְּרַת: **תָּא שְׁמַע דְּתַנּוּ נוֹתֵר וּפִגּוּל וּמִשְׁמַע גַּמִּי כְּגוֹן דְּמַחֲיַת בִּשָּׁר דְּהִפִּיקָא וְנוֹתֵר וּפִגּוּל וְאֵמֶר זֶה כְּזֶה:**

מסורת הש"ס

א תוספתא נדרים

ב לקמן טז.

ג שבת מד; שבת לו; עירובין יד.

מסורת הש"ס
א שבעות כ.
תורה אור השלם
^[רמיהו מא] כ ‏ ^[במדבר טו, כ]

וְהָא נִוְתַר לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס הוּא דְאַתְסַר לְזַמְנֵו שְׁלֹא נֶאֱכַל וּפְגוּל שְׁנָצֹא חוּן לְמַחֲיוּתוֹ וְאָמַר זֶה כְּזֶה וְקִאָמַר דְּהוּי אָסוּר וְהָא נָמִי לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס וְהִנֵּה לִיָּה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר קִדְּם לְכֹן וְקִתְּנִי דְאָסוּר אֲלֵמָא בְּדִהֲשָׁתָא קֹא מִתְּפִיּוּס וְאִיבָא דְאָמְרִי הָאִי פְגוּל לָאו זְנוּקָא הוּא דְלֹא דְהוּי פְגוּל אֲלֵא הִיבָא שְׁנַשְׁחַט עַל מְנַת לְאָכְלוֹ חוּן לְזַמְנֵו דְלֹא דְהוּה לִיָּה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר מַעוּלָם וְלֹא קֹא פְרִיזְךְ אֲלֵא מִנּוּתַר דְּהִנֵּה לִיָּה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר וּפְגוּל אֲנֶרְכָא נִסְכָּה וְלָאו זְנוּקָא: אָמַר לֶה רַב הוּנָא לְרַבָּא בְּנוּתַר שֶׁל עוֹלָה מִירִי דְלֹא דְהוּה לִיָּה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר מַעוּלָם דַּעוּלָה כִּלָּה כְּלִיל הִיא אֲכָל אִי דְהוּה לִיָּה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר אֲמַרְיִנֹן מַעֲקָרָא קֹא מִתְּפִיּוּס: אַס כֹּן נִתְּנִי בְּבֶשֶׁר עוֹלָה מִמֶּשׁ דְּלִית לִיָּה שְׁעַת הַכֶּשֶׁר: דְּהָא בְּקֶרְבֶּן קֹא מִתְּפִיּוּס וְהוּיָא נָדָר גְּמוּר: אֲלֵא נִוְתַר וּפְגוּל אַצְטְרִיכָא לִיָּה דְאִימָא בְּאָסוּר נִוְתַר כּוּי קִמְתְּפִיּוּס: וְלֹא מִתְּסַר דְלֹא דְהוּי נָדָר בְּדַבְעִינֹן לְמִימַר לְקַמֹּן שְׁיִהֵא מִתְּפִיּוּס בְּדָבָר הַגְּדוּר וְלֹא בְּדָבָר הָאָסוּר: קִמְשַׁמַּע לֵן הָאִי דְקִאָמַר נִוְתַר וּפְגוּל לָאו אָסוּר נִוְתַר וּפְגוּל קִאָמַר אָסוּר בְּמֹותוֹ אֲלֵא בְּנוּתַר מִמֶּשׁ וּפְגוּל מִמֶּשׁ דְּהוּי דָּבָר הַגְּדוּר: אִיזְהוּ אָסַר הָאָמוּר בַּתוּרָה דְכַתִּיב לְכָל שְׂבוּעַת אָסַר (בַּמִּדְבָּר ל"י:ד') דְמַשְׁמַע שְׁיִהֵא נִוְדָר בְּדָבָר שְׁנֶאֱסַר בְּכַךְ: וְאָמַר שְׁמוּאֵל וְהוּא שְׁנִדוּר וּבָא

דְנוּתַר דְּהוּי שְׁנֶתְנַתַּר חוּן

וְהָא נִוְתַר וּפִיגוּל לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס הוּא. אָמַר לִיָּה רַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב נַתָּן: בְּנוּתַר שֶׁל עוֹלָה. אָמַר לִיָּה: אַם כֹּן, לִיתְנִי בְּבֶשֶׁר עוֹלָה! לָא מִיבַעְיָא קֶאָמַר: לָא מִיבַעְיָא "בֶּשֶׁר עוֹלָה" דְאָסוּר, דְּהָא בְּקֶרְבֶּן קֹא מִתְּפִיּוּס, נִוְתַר וּפִיגוּל דַּעוּלָה אִיצְטְרִיכָא, סְלֵקָא דַּעְתָּהּ אָמִינָא כְּאִיסוּר נִוְתַר, כְּאִיסוּר פִּיגוּל, וְהוּה לִיָּה כְּמִתְּפִיּוּס בְּדָבָר הָאָסוּר, וְלֹא מִיתְסַר, קֹא מַשְׁמַע לֵן.^[אבאב] מִיתְיבִי: אִיזְהוּ אִיפֹר הָאָמוּר בַּתוּרָה? אָמַר: "הֲרִינִי שְׁלֹא אוּכַל בֶּשֶׁר וְשִׁלָּא אֲשַׁתָּה יִיזן כִּיּוּם שְׁמַת בּוּ אָבִיו", "כִּיּוּם שְׁמַת בּוּ רַבּוּי", "כִּיּוּם שְׁנַהֲרַג בּוּ גִדְלִיָּה כֹּן אַחִיקָם", "כִּיּוּם שְׁרָאִיתִי יְרוּשְׁלַיִם בַּחוּרְבָּנָה", וְאָמַר שְׁמוּאֵל: וְהוּא שְׁנַדוּר בְּאוּתוֹ הַיּוּם. הִיכִי דְמִי? לָאו כְּגוֹן דְקֹאִי בַּחַד בִּשְׂבָא דְמִית בִּיָּה אָבוּה, וְאִף עַל גַּב דְאִיבָא טוּבָא חַד בִּשְׂבָא דְהִיתְרָא, וְקִתְּנִי אָסוּר. שְׁמַע מִיַּנָּה בַּעֲיָקָר הוּא מִתְּפִיּוּס. דְשְׁמוּאֵל, הִכִי אִיתְמַר, אָמַר שְׁמוּאֵל: וְהוּא שְׁנַדוּר וּבָא מְאוּתוֹ הַיּוּם וְאִילָּה. "אָמַר רַבִּינָא, תָּא שְׁמַע: "כִּפְחִלַת אַהֲרֹן", "וְכַתְרוּמָתוֹ" — מוּתַר. הָא "כַּתְרוּמַת לַחֲמִי תוֹדָה" — אָסוּר.

וְהָא

וְהָא נִוְתַר וּפִגוּל לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס הוּא ר"ת לֹא גֶרֶם פְּגוּל דְּהָא זְרִיקָה לֹא מְהִינִי

לְפַגּוּל דְלַעוּלָם דְּהוּה כְּקִדְּם זְרִיקָה מִיָּהוּ יֵשׁ לְשַׁבְּדוֹ אֲנָב נִוְתַר נָקַט לִיָּה הַש"ס וְהָא קִשְׁיָא מִנּוּתַר דְלְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס וְאֲפֻלוּ הִכִי מִתְּסַר אֲלֵמָא בְּמַעֲקָרָא מִתְּפִיּוּס וּא"ת הָא כִּיּוֹן דְאָמַר בְּדִקְיָא בְּנוּתַר וְנוּתַר דְּהוּי לַעוּלָם לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס דְפִשְׁיטָא לָךְ לְעִיל דְמַתַּר א"כ קִשָּׁה דְּהָא מַשְׁמַע דְרַבָּא בָּא לְפִשְׁט הַבְעִיָא וי"ל דְלֹא דְמִיָּא דְהָתָם מְדַהֲרִיךְ בְּלִשׁוֹן לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִיּוּס וְדִאִי בְּעִינֹן לְהַתִּיר אֲכָל גְּבִי נִוְתַר לֹא הֲאֲרִיךְ בְּלִשׁוֹנֵו יוּתַר מְאֵלוּ אָמַר זֶה כְּזֶה מַה שֵׁיךְ לְמִימַר מִשּׁוּם דְּמִתְּפִיּוּס בְּנוּתַר וְהִשְׁתָּא מִתְּסַר דְּהָא דָּבָר הָאָסוּר הוּא אֲלֵא ע"כ מִשּׁוּם דְּמַעֲקָרָא מִתְּפִיּוּס וּמַשְׁנִי בְּנוּתַר שֶׁל עוֹלָה שֵׁישׁ בּוּ מַעֲיֵלָה לַעוּלָם אֲכָל לִיבָא לְפִרְוָשִׁי דְּבְנוּתַר סָתָם תְּלִינֹן לִיָּה בַּעוּלָה לְהַחֲמִיר א"כ מִאי פְרִיזְךְ לִתְנִי בְּבֶשֶׁר עוֹלָה הָא רַבּוּתָא טְפִי אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינֹן דְּבְנוּתַר סָתָם תְּלִינָא בְּנוּתַר שֶׁל עוֹלָה לְכֹן נִרְאָה כְּדַפְרָשִׁית: אָכָּל נִוְתַר וּפִגוּל בְּאָסוּר נִוְתַר וּפִגוּל קְמַתְפִיּוּס וְהוּה לִיָּה דָּבָר הָאָסוּר קַמ"ל דְּבַמַּעֲקָרָא בַּקֶּזֶשֶׁת הַקֶּרְבֶּן קִמְתְּפִיּוּס וּא"ת מ"מ תַּפְשֹׁט בַּעֲיָא כִי הִכִי דְאָמַר רַבָּא דִאֲע"ג דְאִיבָא לְמַתְּנִי בְּדָבָר הָאָסוּר דִּהֲשָׁתָא (אֲפ"ה) דְּהוּי תְּלִינֹן לִיָּה בְּדָבָר

[הָאָסוּר] דְּמַעֲקָרָא ה"נ דְאִיבָא לְמַתְּנִי בְּהַפְעִירָא דִּהֲשָׁתָא תְּלִינֹן לוּמַר בַּעֲקָרָא מִתְּפִיּוּס וי"ל דְלֹא דְמִי הִכָּא דְסוּף סוּף מוֹכִיחַ שְׁלֵאָסוּר עַצְמוֹ קִמְתַּכֹּן כִי תְּלִינֹן תְּלִינֹן בְּדָבָר הָאָסוּר אֲכָל לְעִיל דְאִיבָא לְמַתְּנִיָּה בְּהַפְעִרָא דִּהֲשָׁתָא וְלֹא בָּא לְאָסַר עַצְמוֹ אֲבָא לְמִימַר בְּהַפַּר קִמְתְּפִיּוּס א"נ שְׁאֲנִי הִכָּא דְדָבָר הָאָסוּר דִּהֲשָׁתָא לֹא חוּל כ"א מַכַּח קִזְשַׁת דָּבָר הַגְּדוּר דְּמַעֲקָרָא וּלְפִי תי' שְׁנִי נִיחָא הִיאֵא דִשְׂבוּעוֹת פ"ג: לְאֹו כְּגוֹן דְקֹאִי בַּחַד בִּשְׂבָּבַת דְּמִית בַּה אַבָּה כְּלוּמַר שְׁמַת אָבִיו בַּחַד בִּשְׂבָּבַת וַעֲבָדוּ הוּא עוּמַד ג' שָׁנִים או ד' אַחַר שְׁמַת אָבִיו כְּאוּתוֹ יוּס שְׁמַת אָבִיו בָּא' בִּשְׂבָּבַת וְלָאו זְנוּקָא נָקַט בְּאַחַד בִּשְׂבָּבַת דְאִין דָּבָר תְּלוּי כ"א בְּכַךְ וְכַךְ לַחֲדָשׁ כְּמוֹ שְׁהִיָּה יוּס שְׁמַת אָבִיו אֲפִי' לֹא יִהְיֶה אוּתוֹ יוּס בַּחַד בִּשְׂבָּבַת וקס"ד הַשְׁתָּא שְׁאִינוּ נִוְדָר אֲלֵא אוּתוֹ יוּס בְּלִבְּד שְׁמַת אָבִיו וְלֹא אַחֲרִינָא וְהִינוּ דְקִאָמַר אַע"ג דְאִיבָא טוּבָא חַד בִּשְׂבָּבַת דִּהַפְעִירָא כֹּל סָתָם חַד בִּשְׂבָּבַת שְׁאַחֲרִי מִיתַת אָבִיו וְאֲפ"ה תְּלִינֹן לְזִמַּר דְּבַעֲקָרָא מִתְּפִיּוּס בְּיוּס שְׁמַת אָבִיו מִמֶּשׁ וְלֹא בְּיָמִים שֶׁל הַפַּר שֹׁאח"כ וּמַשְׁנִי שְׁנִדָּר מְאוּתוֹ יוּס וְאִילָּךְ כֹּל הַשָּׁנִים שְׁאַחֲרִי כֹן דִּהֲשָׁתָא לִיבָא הַפְעִירָא וּא"ת אֲבַתִּי אִיבָא לְמַתְּנִי בְּהַפְעִרָא בַּחַד בִּשְׂבָּבַת שְׁקִדְּם מִיתַת אָבִיו וי"ל דְאִם בְּיוּס שְׁמַת אָבִיו אִין לוּ מַשְׁמַעוֹת כֹּלָל קִדְּם לְכַךְ כ"א אוּתוֹ הַיּוּם עַצְמוֹ אוּיָּמִים

שְׁמַשְׁם וְאִילָּךְ שְׁהִם כְּאוּתוֹ יוּס: כְּפַחֲלַת אַהֲרֹן וּכַתְרוּמָתוֹ מְתַר מִשּׁוּם דְלֹא דְהוּי דָּבָר הַגְּדוּר וּא"ת נִהֲלֹא קִזְשַׁת הַתְּרוּמָה חֲלָה עַל יָדֵי דְבוּר וְהַפְרָשָׁה וּא"כ דְּהוּי דָּבָר הַגְּדוּר וי"ל מ"מ אִין הָאָסוּר שְׁבַתְּרוּמָה בָּא ע"י הַפְרָשָׁה שְׁהָרִי קִדְּם לְכֹן נָמִי הִיָּה אָסוּר מִשּׁוּם טוּבָל דִּהַפְרָשַׁת הַתְּרוּמָה אִינָה כ"א לְהַתִּיר:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

יב.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רד טע" א:

ב מיי' פג' מהל' נדרים הל' ה:

ג סמג לאוין רמב:

ד מיי' פא' מהל' נדרים הל' יא:

יב:

עין משפט גז מוצוה
א סמג לאוין רמב:
ב מו"י פא' מהל' נדרים הל' יא:
ג סמג עשין קפב:
ד מו"י פט' מהל' מעשה הקרבנות הל' כב:
ה מו"י פט' מהל' מעשה הקרבנות הל' כא:
ו מו"י פט' מהל' מעשה הקרבנות הל' כב:
ז מו"י פט' מהל' מעשה הקרבנות הל' כב:
ח סמג לאוין רמב:
ט מו"י פא' מהל' נדרים הל' יג:

דְּהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקָה שְׁלָמִים לְאַחַר זְרִיקָה פִּינּוּן שְׁלֹא הָאֲרִיךְ וְכוּ' אֵלֶּא דְּמַחֲת בְּשַׁר זְבָחִי שְׁלָמִים גִּבְסָה וְאִמֵּר זֶה כֶּזֶה - אֲנִיב רֶהֱטֹא דְבַעֲיָא מִירִי בְּשְׁלָמִים נִקֹּט נִמִּי הִכָּא שְׁלָמִים אֵלֶּא כְּלוּמַר דְּמַחֲת בְּשַׁר בְּכוֹר גִּבְסָה לְאַחַר זְרִיקָה וְאִמֵּר זֶה כֶּזֶה וּיס"ג בְּהֻזִּיא דְּמַחֲת בְּשַׁר בְּכוֹר גִּבְסָה: **הָא קָא מִשְׁמַע** לֵן דְּתְרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה תְּרוּמָתוּ הִיא כְּלוּמַר כּדפ"ל תְּרוּמָתוּ כֻּלָּל הִיא: **אֵלֶּא דְּאַפְרָשִׁינָהּ** בְּלִישִׁיָּהּ כְּלוּמַר שֶׁהִפְרִישׁ בַּעֲזוּסָה עָסָה וּמִן הַשָּׂאֵר עָשָׂה ד' חֲלוֹת מִד' מִיטִין: **לִימָא כְּתַנָּאי** וְכוּ' אֵלֶּא דְּמַחֲת בְּשַׁר זְבָחִי שְׁלָמִים גִּבְסָה וְאִמֵּר זֶה כֶּזֶה. אֲנִיב רֶהֱטֹא דְבַעֲיָא מִירִי בְּשְׁלָמִים נִקֹּט נִמִּי הִכָּא שְׁלָמִים אֵלֶּא כְּלוּמַר דְּמַחֲת בְּשַׁר בְּכוֹר גִּבְסָה לְאַחַר זְרִיקָה וְאִמֵּר זֶה כֶּזֶה וּיס"ג בְּהֻזִּיא דְּמַחֲת בְּשַׁר בְּכוֹר גִּבְסָה:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

הוא מ"מ לא הני כְּאוּמַר בְּבִשָּׁר

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה — לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא. **אִיאִמָּא:** ”כְּתְרוּמַת הַלְשָׁכָה” — אָסוּר. אֲבָל תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מֵאִי — מוּתָּר? לִיתַנִּי לַחֲמֵי תוֹדָה, וְכָל שְׂכַן תְּרוּמָתוּ! הָא קָא מִשְׁמַע לֵן תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה — תְּרוּמָתוּ הִיא.^(א) וְאִי בְּעִית אִימָא: תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה נִמִּי קוּדָם זְרִיקַת דְּמִים הוּא. כְּגוֹן דְּאַפְרָשִׁינָהּ בְּלִישָׁהּ. ^(ב) וְכִי הָא דְאָמַר רַב טוֹבִי בַר קִיסְנָא אָמַר שְׁמוּאֵל: לַחֲמֵי תוֹדָה שְׁאַפְאָן בְּאַרְבַּע חֲלוֹת — יֵצֵא. וְהִכְתִּיב אַרְבָּעִים! לְמַצּוֹה. ”וְהָא בָּעִי לְמִשְׁקַל תְּרוּמָה! וְכִי תִימָא דְשִׁקִּיל חֲדָא רִיפְתָּא עַל כּוּלָּהּ — וְהִתְנַן: אַחַד מִכָּל קֶרְבָּן. שְׁלֹא יִטּוּל מִקֶּרְבָּן עַל חֲבִירוֹ! וְכִי תִימָא דְשִׁקִּיל פְּרוּסָה מִכָּל חַד וְחַד, וְהִתְנַן: ”אַחַד”, שְׁלֹא יִטּוּל פְּרוּסָה! 'אֵלֶּא דְּאַפְרָשִׁינָהּ בְּלִישָׁהּ. דְשִׁקִּיל חֲדָא מַחֲמִיז, וְחֲדָא מִן חֲלוֹת, וְחֲדָא מִן רְקִיקִים, וְחֲדָא מִן רְבוּכָה. ”לִימָא כְּתַנָּאי: ”הָרִי עָלִי כְּבָכוֹר”, רַבִּי יַעֲקֹב אֹסֵר, וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. הִיכִי דְמִי? אִי גִימָא לַפָּנִי זְרִיקַת דְּמִים, מֵאִי טַעֲמָא דְמֵאן דְשָׁרִי. וְאִי לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים, מֵאִי טַעֲמָא דְמֵאן דְאָסֵר? אֵלֶּא לָאו,

דְּמַחֲת

שְׁמַעוּן נִקֹּט לִיָּה דְאִמֵּר לֹא קִדָּשׁ הִלָּחֵם עַד שְׁנִשְׁחַט וְזָרַח דְּמָה לְשִׁמָּה וּבְתוֹרַת כֹּהֲנִים קֹאֲמַר לָהּ גִבְי לַחֲמֵי תוֹדָה וְקִדָּם זְרִיקָה אִי אֲכַל מְהִנִּי לַחֲמֵי תוֹדָה לֹא עֲבַד אָסוּר גְּמוּר וְאִפִּי' הִכִּי הֵנִי אָסוּר אֵלֶּמָא כְּדִהֲשַׁתָּא מִתְּפִיס: לַעוּלָם אִימָא לָךְ בְּתַר מַעֲקָרָא אֲזַלִּינן הִיכָא דְאִיכָא הַמְיָרָא וְאָסוּרָא וְלֹא תִימָא דְאִמֵּר'י בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה אֵלֶּא אִימָא הָא בְּתַרְוּמַת הַלְשָׁכָה אָסוּר דְּהִיא אָסוּרָה בִּין מַעֲקָרָא בִּין בְּסוּף וְהֵנִי נִמִּי דָּבַר הַגְדוּר דְּכַתִּיב אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבָבוֹ תַּקְחוּ אֶת תְּרומתי (שְׁמוֹת כ"ה:ב'): **אֲבָל תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מֵאִי מִתַּר מִשּׁוּם** דְּלַתְרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה הֵנִי הִתַּר קִדָּם זְרִיקַת דָּם תוֹדָה וְאֲזַלִּינן בְּתַר מַעֲקָרָא: אִי הִכִּי לַתְּנִי כַּחֲלַת אֶרֶרָן אוֹ בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מִתַּר וְאע"ג דְּהֵנִי דָּבַר הַגְדוּר וְאֵלֶּא וְדַעְנָא דכ"ט בְּתַרְוּמָתוּ דְּמִתַּר דְּהֵנִי מִתְּפִיס בְּדָבַר הָאָסוּר: לַעוּלָם בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מִתַּר וְהִאי דְּקַתְנִי בְּתַרְוּמָתוּ הָא קמ"ל דְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה תְּרוּמָתוּ הִיא בְּתַרְוּמָה חֲשׁוּבָה דְּהֵנִיא זְמִי דָּבַר הָאָסוּר וְאִין אֵדָם

יִכּוּל לְהַתְּפִיס בָּהּ דָּבַר בְּגֻזֵּר אע"ג דְּבָאָה עַל יְדֵי נָזֵר: וְאִיבְעִית אִימָא כְּדִקְאֻמְרָתָּהּ הָא בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה אָסוּר וְאִפְלוּ הִכִּי אִימָא דְדִיקוּנן נִמִּי מִהִכָּא דְאֲזַלִּינן בְּתַר מַעֲקָרָא וְאָסוּרָה הִתְרוּמָה קִדָּם זְרִיקָה כְּגוֹן דְּאַפְרָשָׁה בְּלִישָׁה וְכִי הָא דְאִמֵּר רַב טוֹבִי בַר קִסְנָא וְכוּ': וְאִית דְּמַפְרָשִׁי וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דָּם הִיא כֶּזֶה מִפְּרִישָׁה וְהִיתָה מִתְּרַת לְכַהן וְקִדָּם זְרִיקַת דָּם הִיתָה אָסוּרָה דְּמֵאחַר שְׁנִתְחַדְשׁוּ לַחֲמֵי תוֹדָה בְּשַׁחֲיטָה נֶאֱסָרוּ לְכָל הַעוּלָם וְנַעֲשֶׂה טַבָּל עַד שֶׁהִפְרָשָׁה הִתְרוּמָה לְאַחַר זְרִיקָה שֶׁהִתְרָה לְכַהן אֵלֶּמָא אע"ג דְּקִדָּם זְרִיקָה הִיתָה אָסוּרָה כְּבִשָּׁר זְבָחִי שְׁלָמִים דְאָסוּר קִדָּם זְרִיקָה וְלֵאחַר זְרִיקָה הִתְרָה כְּבִשָּׁר זְבָחִי שְׁלָמִים אָסוּר כְּבִכָּר אֵלֶּמָא דְאֲזַלִּינן בְּתַר מַעֲקָרָא שְׁהִיא אָסוּר לְכָל הַעוּלָם: לַעוּלָם מִהָא לֹא תִפְשׁוּט וְאִימָא הָא בְּתַרְוּמַת הַלְשָׁכָה אָסוּר דְּתַרְוּמַת הַלְשָׁכָה לֹא הִיא לָהּ הִתַּר בִּין בְּתַחֲלַת הַקִּדָּשׁ בִּין בְּסוּף הַקִּדָּשׁ: הָא בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מֵאִי מִתַּר מִשּׁוּם דְאִמְרִינן בְּסוּף מִתְּפִיס וּמֵאחַר דְּתַרְוּמַת הַכֹּהֵן הִיא חֲשׁוּבָה בְּתַרְוּמָה בְּעֵלְמָא כְּדָבַר הָאָסוּר וְלֹא כְּדָבַר הַגְדוּר וְלִהִכִּי מִתַּר הַמִּתְּפִיס אִי הִכִּי לַתְּנִי בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מִתַּר כֹּל שְׂכַן בְּתַרְוּמַת אֶרֶרָן דְאֵנָּא יִדְעָנָא דְּמִתַּר דְּהִיא לֹא בָאָה ע"י נָזֵר כֻּלָּל: **[תְּרוּמָתוּ הִיא]** לִהִכִּי קַתְנִי בְּתַרְוּמָתוּ בְּמַתְנִיתוּן לְאַשְׁמוּעִינן דְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דָּם שְׁהִיא אָסוּר וְנִשְׁ עָלֶיהָ שֵׁם תְּרוּמַת אֶרֶרָן חֲשׁוּבָה דְּהָא מִתְּפִיס כְּכַר בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דָּם שְׁהִיא דָּבַר הָאָסוּר וְנִשְׁ עָלֶיהָ שֵׁם תְּרוּמָה בְּתַרְוּמַת אֶרֶרָן חֲשׁוּבָה וְלַעוּלָם הָאוּמַר בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה מִתַּר: וְאִיבְעִית אִימָא הָאוּמַר בְּתַרְוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה אָסוּר וְלֹא תִפְשׁוּט מִהִכָּא בְּשַׁר זְבָחִי שְׁלָמִים אִי בְּעָקַר מִתְּפִיס אוֹ בְּסוּף דְאִפְשָׁר דְאָסוּר וְהִתַּר תַּרְוּיָהּוּ לְהוֹן קִדָּם זְרִיקַת דָּם כְּגוֹן דְּאַפְרָשָׁה בְּלִישָׁה וְהִיתָה תְּרוּמָה מִתְּרַת לְכַהן קִדָּם זְרִיקָה וְלִהִכִּי אָסוּר וְהִתַּר בִּיחַד קִדָּם הַזְרִיקָה וְהִתַּר לְאַחַר הָאָסוּר וְתַרְוּיָהּוּ קִדָּם זְרִיקָה לִהִכִּי אִמְרִינן בְּאָסוּר שְׁהִיתָה קִדָּם שֶׁהִפְרָשָׁה שְׁהִיתָה קְדוּשָׁה בְּשַׁחֲיטָה קִדָּם הִפְרָשָׁה אָסוּרָה לְכָל הַעוּלָם הִפְרִישׁ זֶה אֶת כְּכַרוֹ דְּמִתַּר לְהִפְרִישׁ בְּלִישָׁה וְכִדְרַב טוֹבִי וְכוּ': וְהָא פְּתִיב אַרְבָּעִים דְאֶרְבָּעִים חֲלוֹת מִבְּעִי לָהּ לְמִינֵי עֲשָׂרָה מִכָּל מִין: וּמִשְׁנֵי לְמַצְנֶה דְּמַצְנֹתוֹ שְׁהִיו אַרְבָּעִים אֲבָל אִי אֲפֹאֵן בְּאַרְבַּע חֲלוֹת גְּדוּלוֹת מִכָּל מִין אַחַת גִּצָּא: וְהָא בְּעִי לְמַשְׁקַל תְּרוּמָה מִן חַד וְחַד מִכָּל מִין אֶחָד מַעֲשֶׂרָה: וְכִי תִימָא דְשִׁקִּיל חֲדָא רַפְתָּא אֲכּוּלָּהּ דְּמִהֵנִי אַרְבָּעַה שְׁקִיל חֲדָא לְתַרְוּמָה: וְהִתְנַן אֶחָד מִכָּל קֶרְבָּן דְּמִכָּל מִין וּמִין בְּעִי לְמַשְׁקַל חֲדָא חֲדָא מַחֲמִין חֲדָא וּמַחֲלוּת חֲדָא וּמִרְקִיקוּן חֲדָא וּמִקְרִיבָּהּ חֲדָא אֲבָל לֹא שְׁקִיל מִחַד מִין בְּלִבָּד עַל תַּלְתָּא: אֵלֶּא דְאִפְרָשָׁה בְּלִישָׁה דְּמִכָּל מִין וּמִין הִפְרִישׁ קִדָּם אֲפִיָּה לְתַרְוּמָה וְאִח"כּ אֲפִּה לְשִׁירִים דִּהֲשַׁתָּא שְׁקִיל תְּרוּמָה שְׁלֵמָה מִכָּל קֶרְבָּן דְאֻזְפָּה חֲלָה מִמָּה שְׁנוּטוֹל מִכָּל מִין וּמִין: הִרִי עָלִי בְּכּוֹר בְּכֹהֵן קָא מִיִּירִי דְאִי בִישְׁרָאֵל לִית לָהּ שׁוּם זְכוּיָה בְּגוּסָה וְאָסוּר לִיָּה נִמִּי בְּאֲכִילָה שְׁאִמֵּר הִרִי עָלִי בְּשַׁר זֶה כְּבִשָּׁר בְּכוֹר: הִיכִי דְמִי אֵלִימָא דְאִמֵּר הִרִי עָלִי בְּשַׁר זֶה בְּבִשָּׁר בְּכוֹר לִפְנֵי זְרִיקַת דְּמִים: מֵאִי טַעֲמָא דְמֵאן דְשָׁרִי הָא בְּכוֹר לֹא לְשַׁתְּרִי אֵלֶּא בְּזְרִיקַת דְּמוֹ:

מסורת הש"ס
א נדה ו: ב מנחות עו.
גליון הש"ס
בהרא"ש ד"ה כגון דאפרשן בוי דקודם שחוטת הזבח ל"ש. עיין נדה דף ו ע"ב תד"ה דאפרשינהו: [ויקרא ז, יד]
תורה אור השלם

והקריב ממנו אחד מפל־קרְבָנו תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֶּרֶק אֶת־צֶם הַשְּׁלָמִים לוֹ יְהוָה [ויקרא ז, יד]

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקָה פִּינּוּן שְׁלֹא הָאֲרִיךְ

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

וְהָא תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה לְאַחַר זְרִיקַת דְּמִים הִיא

יג:

	עין משפט גור מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א מו"י פא' מהל' נדרים הל' יט:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' ריג סעי' א:

ג מו"י פג' מהל' נדרים הל' יא:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' ריג סעי' א:

ה מו"י פג' מהל' נדרים הל' ז:

ו מו"י פה' מהל' שבועות הל' טו:

ז מו"י פא' מהל' שבועות הל' ב:

ח מו"י פה' מהל' שבועות הל' ב:

ט מו"י פה' מהל' נדרים הל' יא:

י סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' ריג סעי' א:

יא מו"י פג' מהל' נדרים הל' יא:

יב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רה סעי' א:

יג מו"י פא' מהל' נדרים הל' ב:

יד מו"י פא' מהל' נדרים הל' ח:

טו מו"י פא' מהל' נדרים הל' יא:

טז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רה סעי' א:

יז מו"י פא' מהל' נדרים הל' ל:

יח מו"י פב' מהל' נדרים הל' יג:

הָא דְאָמַר הָא קִרְבֵּן בְּשֵׁמִי תְּבוּת אִין אִמְרִינִן בְּחַי קִרְבֵּן קִאֲמַר וְהָי מִשְׁמַע הָא הִנֵּה

בְּקִרְבֵּן אִי נִשְׁבַּע הָא דְאָמַר הַקִּרְבֵּן בְּלוּמַר מִתְּנִיתִין דְאֶסְרֶה מִיִּירֵי דְאָמַר הַקִּרְבֵּן בְּתַבָּה אַחַת לְפִיכָּךְ אֶסּוּר דָּלֵא שְׂנַךְ לִזְמַר שְׁהוּא לְשׁוֹן שְׂבוּעָה בִּינִין דְאָמַר לִיָּה בְּתַבָּה אַחַת וּמִתְּנִיתִין נָמִי דְיָקִינִן דְמִיִּירֵי בְּתַבָּה אַחַת דּוּמִיא דְקִרְבֵּן אַע"ג דְּבִשְׁבַּעְבָּה הָיָה הָיִי לְשׁוֹן שְׂבוּעָה אִף פִּי בְּתַבָּה אַחַת שְׁאִי הָבֵא בִּינִין דְּבִלְשׁוֹן גָּדַר קא"ל דְקִאֲמַר הַקִּרְבֵּן שְׁאוּכַל לָךְ הִלְכָךְ אִין לִפְרֶשׁוּ בִלְשׁוֹן שְׂבוּעָה

הִיכָא דְקא"ל בְּתַבָּה אַחַת: **קִתְנִי לְקִרְבֵּן** לֹא אוּכַל לָךְ רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר וְהָא לִית לָה לר"מ מְבָלָל וְכוּ' הֶסְתָא דְטַעמָא דְאֶסּוּר מִשּׁוּם מְבָלָל וְכוּ' מִשְׁמַע לֹא קִרְבֵּן מִה שֶׁלֹא אוּכַל הָא מִה שְׁאוּכַל לָךְ וְהָא קִרְבֵּן וּמִשְׁנֵי בְּאֲמַר לְקִרְבֵּן וְהָא לְפִיכָךְ לֹא אוּכַל לָךְ בְּלוּמַר הָיִי מִפְּרֶשׁ לִיָּה וּפּר"ת דְמִיִּירֵי דְאָמַר לְקִרְבֵּן בְּפִתַח בִּין לְפִי דְבָרֵי הַמִּקְשָׁה בִּין לְפִי דְבָרֵי הַמִּתְרֵן אֵלֶּא שְׁהַמִּקְשָׁה הָיָה סְבוּר דְפִי לְקִרְבֵּן בְּפִתַח בָּמוּ לֹא וְדַחֵי דְמִפְרָשֵׁי לִיָּה לְקִרְבֵּן וְהָא ור"י מִפְּרֶשׁ דְלִפִּי שְׁנַיָא מִיִּירֵי דְאָמַר לְקִרְבֵּן בְּחֻטָּף מִיָּהוּ לִפּר"ת יִיחָא טַיִי דַע"כ לִמְאִי דַס"ד מַעְקֵרָא הָיִי לְקִרְבֵּן בְּפִתַח מִדְּהוּה טַיִי הַמִּקְשָׁה לִזְמַר טַעמָא דְאֶסּוּרָא מִשּׁוּם מְבָלָל וּמִסְתַּמָּא ה"ה לְדְבָרֵי הַמִּתְרֵן א"נ גַּם לִפּר"י יֵשׁ לְנִשְׁבַּ דְבָזָה הַס חִלּוּקִין הַמִּקְשָׁה וְהַמִּתְרֵן דְנִזְלִי הַמִּקְשָׁה הָיָה סְבוּר דְגֵרָם לְקִרְבֵּן בְּפִתַח לְפִיכָךְ הָיָה טוּעָה לִזְמַר דְטַעמָא מִשּׁוּם מְבָלָל לֹאֵו כּוֹי וְדַחֵי דְרַבִּי מֵאִיר מִיִּירֵי דְאָמַר לְקִרְבֵּן בְּחֻטָּף וּא"ת לִפּר"ת דְאָמַר לְשַׁנְיָא דְאָמַר לְקִרְבֵּן בְּפִתַח לְרַבֵּנִן דְלִית לֵהוּ הִיא סְבָרָא דְלַקִּרְבֵּן וְהָא לְפִיכָךְ וְכוּ' מ"מ מִתְסַר מִטַעַם מְבָלָל

לֹאֵו וְכוּ' לְרַבֵּנִן דְאִית לֵהוּ מְבָלָל וְכוּ' וּא"כ אִמְאִי קִתְנֵי רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר הָא לְרַבֵּנִן נָמִי מִתְסַר בְּשִׁלְמָא לִפּר"י דְגֵרָם לְקִרְבֵּן בְּחֻטָּף וְלִיכָא לְמִימַר מְבָלָל לֹאֵו וְכוּ' לָכֵךְ לִיכָא לְמִיסַר כ"א מִטַעַם לְקִרְבֵּן וְהָא לְפִיכָךְ מִתַּר לְרַבֵּנִן דְלִית לֵהוּ סְבָרָא דְלַקִּרְבֵּן וְהָא אֲבָל לִפּר"ת קָשָׁה בְּדַפְרָשִׁית וי"ל דַּהּ"נ דְאֶסּוּר גַּם לְרַבֵּנִן וְלִרְבִּיתָא נִקְטַר ר"מ אוֹסַר דַּאֲע"ג דְרַבִּי מֵאִיר לִית לֵה מְבָלָל וְכוּ' מ"מ אוֹסַר מִטַעַם דְלַקִּרְבֵּן וְהָא וְכוּ':

בְּאוּמַר יֶאֱסַר פִּי לְדְבוּרֵי תַמָּה אִמְאִי לֹא מִשְׁנֵי לֵה דְאִף פִּי אִין בּוּ מִמֶּשׁ וְאִין גְּזָרִים חִלּוּם מְדֹאֲרִיתָא מ"מ מִתְסַר מְדַרְבֵּנִן בְּדַמְסִיק רַבִּינָא לְקַמֵּן פ"ב וְאֶסּוּר דְמִתְנִיתִין

מְדַרְבֵּנִן קִאֲמַר וי"ל דְמִתְרֵן לִיָּה הֶאֱמַת דְמִתְנִיתִין מוּבָחָא דְמִיִּירֵי בְּהָכִי שְׁאֲמַר וְאֶסַר פִּי לְדְבוּרֵי בְּדַמְסִיק דִּיקָא נָמִי דְקִתְנֵי כּוֹי: **דְיָדִי** לְעוֹשִׂיהֶם וּא"ת תַּפּוּק לֵה דְמַעֲשֵׂה יָדַיִם גּוּפָה יֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ בְּדַמוּכַח בְּבִתְבוּת (דָּף נט.) דְאֵס אִמַר קוֹנֵס מַעֲשֵׂה יָדֵי דְחִיל לר"מ דְאָמַר אֶדֶם מִקְדִּישׁ דְבָר שֶׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וי"ל דַּהּ"נ וְאֶגֶב אִיגַךְ נִקְטַר הָךְ שְׁנַיָא אֲכּוּלָּהוּ וְעוֹד דְאִיכָא מַעֲשֵׂה יָדַיִם שְׁאִין בָּהּוּן מִמֶּשׁ בְּגוֹן שֶׁלֹא אִתְּוּ לִפְנֵי בְּקִירוֹ תַבָּו: דְהָדוּן עָלָךְ כָּל בְּנוֹיֵי גְזָרִים וְאֵלֶּוּ מְתָרִין דְרִי עָלִי: **טַעַמָא** דְאָמַר חֲלִין שְׁאוּכַל הָא לְחֲלִין שְׁאוּכַל לָךְ וְכוּ' דַס"ד לְדִינוּקָא אֲרַטְרִיךְ לְמַדָּק מִנֵּה לְחִלִין בִּינִין דְלִגְנוּפָה לֹא אֲרַטְרִיךְ:

כל כנויי פרק ראשון נדרים

לֹא קָשִׁיא מִתְנִיתִין דְאֶסַר

"לֹא קָשִׁיא: הָא דְאָמַר "הָא קִרְבֵּן", וְהָא דְאָמַר "הַקִּרְבֵּן". מֵאִי טַעַמָא? חַיִּי קִרְבֵּן קֶאֱמַר. קִתְנִי: "לְקִרְבֵּן לֹא אוּכַל לָךְ", רַבִּי מֵאִיר אוֹסַר. וְהָא לִית לִיָּה לְרַבִּי מֵאִיר מְבָלָל לֹאֵו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן! אָמַר רַבִּי אֲבָא: נִשְׁשָׂה בְּאוּמַר: לְקִרְבֵּן יָחֵא, לְפִיכָךְ לֹא אוּכַל לָךְ. מִתְנִי^(א) הָאוּמַר לְחִבִּירו "קוֹנָם פִּי מְדַבֵּר עֲמָךְ", "דְיָדִי עוֹשָׂה עֲמָךְ", "רַגְלִי מַחֲלָכַת עֲמָךְ" — אֶסּוּר.^(ב) גָּמֵי וּרְמִינָהוּ: חוּמַר בְּשִׁבּוּעוֹת מְבַנְדְרִים וּבְנִדְרִים מְבַשְׁבוּעוֹת. חוּמַר בְּנִדְרִים, שְׁהַנְדְרִים חֲלִים עַל הַמַּצָּוָה בְּכָרְשׁוֹת, מַה שְּׁאִין בּוֹ בְּשִׁבּוּעוֹת. וְחוּמַר בְּשִׁבּוּעוֹת, שְׁהַשְׁבּוּעוֹת חִלוֹת עַל דְבַר שְׂיִישׁ בּוּ מִמֶּשׁ וְשְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ, מַה שְּׁאִין בּוֹ בְּנִדְרִים. "אָמַר רַב יְהוּדָה: בְּאוּמַר "יֶאֱסַר פִּי לְדִבוּרִי", "דְיָדִי לְמַעֲשִׂיהֶם", "רַגְלִי לְהִילוּכִי". דִּיקָא גָּמִי, דְקִתְנִי "פִּי מְדַבֵּר עֲמָךְ", וְלֹא קִתְנִי "שְׁאִנִי מְדַבֵּר עֲמָךְ". הִדְרִן עָלָךְ כָּל בְּנוֹיֵי יִי"ט

וְאֵלֶּוּ מוּתָרִין: "חוּלִין שְׁאוּכַל **מִתְנִי**
לָךְ", "כְּבִשָּׁר חֲזִיר", "כַּעֲבֹדָה זָרָה", "כַּעֲזוּרוֹת לְבוּבִין", "כְּנִבְיָלוֹת וּטְרִיפוֹת", "כְּשִׁקְצִים וּרְמָשִׁים", "כְּפַחַלַת אֶהָרִן וּכְתָרוּמָתוֹ" — מוּתָר. יי" **"הָאוּמַר לֹאֲשֵׁתוֹ "הָרִי אֵת עָלִי בְּאִימָא" — פּוֹתַחִין לוֹ פִּתַח מִמְּקוֹם אַחַר. שְׁלֹא יָקַל רֹאשׁוֹ לָכֵךְ. גָּמֵי טַעַמָא דְאָמַר "חוּלִין שְׁאוּכַל לָךְ" הָא אָמַר "לְחוּלִין שְׁאוּכַל לָךְ", מִשְׁמַע: לֹא לְחוּלִין לִיְהוּי אֲלֵא קִרְבֵּן. מַנִּי מִתְנִיתִין? אִי רַבִּי מֵאִיר — הָא לִית לִיָּה מְבָלָל לֹא**

דְאָמַר הַקִּרְבֵּן דְהָיִנוּ בְּקִרְבֵּן שְׁאוּכַל לָךְ רַבִּי מֵאִיר הִיא דְלֹא שְׁאִי לִיָּה בִּין אִמַר הַקִּרְבֵּן לְכַקִּרְבֵּן וּבְרִיתָא דְאָמַר הָא קִרְבֵּן דְמַשְׁמַע חַיִּי: מִתְנִי' קוֹנֵס פִּי מְדַבֵּר עִמָךְ מִה שְׁאִי מְדַבֵּר עִמָךְ אֶסּוּר טְלִי בְּקִרְבֵּן אוֹ שְׁאֲמַר קוֹנֵס יָדֵי עוֹשָׂה עִמָךְ אוֹ קוֹנֵס רַגְלֵי מַהֲלַכַת עִמָךְ אֶסּוּר לְדַבֵּר עִמוֹ וְלַהֲלֹךְ עִמוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמוֹ מְלֹאכָה: לֹא קִרְבֵּן לֹא אוּכַל לָךְ אֲבָל שְׁאוּכַל לָךְ הָיִי קִרְבֵּן לְהָכִי אוֹסַר רַבִּי מֵאִיר וְאִית דְאִמְרֵי הָכִי מִשְׁמַע לְקִרְבֵּן בְּשִׁבִּיל קִרְבֵּן לֹא אוּכַל לָךְ שְׂאֵס אוּכַל לָךְ וְהָא אֶסּוּר עָלִי בְּקִרְבֵּן: וּמִקְשִׁינִן וְהָא לִית לֵה לְרַבִּי מֵאִיר וְכוּ': מִתְנִי' קוֹנֵס פִּי מְדַבֵּר עִמָךְ מִה שְׁאִי מְדַבֵּר עִמָךְ אֶסּוּר עָלִי בְּקִרְבֵּן אוֹ שְׁאֲמַר קוֹנֵס יָדֵי עוֹשָׂה עִמָךְ אוֹ קוֹנֵס רַגְלֵי מַהֲלַכַת עִמָךְ אֶסּוּר לְדַבֵּר עִמוֹ וְלַהֲלֹךְ עִמוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמוֹ מְלֹאכָה: גָּמִי חֲלִין עַל הַמַּצָּנָה בְּבִרְשׁוֹת שְׂאֵס אִמַר קוֹנֵס שְׁאִי עוֹשָׂה סָפָה אוֹ קוֹנֵס שְׁאִי מַעִיחַ תַּפְלִין חָל עָלָיו הֶנְדֵּר וְאֵס עָשָׂה קָם לִיָּה בְּבָל יַחַל: מַה שְּׁאִין בּוֹ בְּשִׁבּוּעָה שְׁאִין נִשְׁבַּעִין לְבָטוּל אֵת הַמַּצּוֹת דְמַשְׁבַּע וְעוֹמַד מִדֵּר סַיִי הוּא לְקַמֵּן וְלַהָכִי לֹא חָלָה בְּשׁוּעָה עָלָיָה דְאִין בְּשׁוּעָה חָלָה עַל שְׂבוּעָה: מַה שְּׁאִין בּוֹ בְּגִזְרִים דְאִין חֲלִין עַל דְבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ בְּגוֹן דְבוּר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ וְאִמְאִי קִתְנֵי אֶסּוּר: בְּאוּמַר וְאֶסַר פִּי לְדְבוּרֵי כּלּוּמִ' פִּי וְאֶסַר לֹאוֹתוֹ דְבוּר שְׁאִי מְדַבֵּר עִמָךְ וְהָפָה שְׁנֶאֱסַר יֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ וְזִלִּי וְיָדַיִם לְמַעֲשֵׂה יָדֵיהֶם שְׁאִינִי עוֹשָׂה עִמָךְ וְרַגְלֵי לְהִלּוּךְ שֶׁלֹא אֶהֱלֹךְ עִמָךְ: דִּיקָא נָמִי מִתְנִי' דְאֶסַר דְפִי הָאֲמַר דְקִתְנֵי קוֹנֵס פִּי מְדַבֵּר עִמָךְ וְלֹא קִתְנֵי שְׁאִי מְדַבֵּר עִמָךְ שְׁמַע מִנֵּה וְאֶסַר פִּי קִאֲמַר וְהָיִנוּ דְבַר שֵׁנֶשׁ בּוּ מִמֶּשׁ: הִדְרוֹן עָלָךְ כָּל בְּנוֹיֵי וְאֵלֶּוּ מְתָרִין דְלֹא חֲשִׁיבִי

גְזַר: הָאוּמַר חֲלִין שְׁאִי אוּכַל לָךְ אוֹ בְּבִשָּׁר חֲזִיר שְׁאוּכַל לָךְ אוֹ בְּעִבּוּדַת פּוֹכְבִּים כּוֹי: בְּפַחַלַת אֶהָרִן וּכְתָרוּמָתוֹ מִתַּר לְאָכַל עִמוֹ דְכָל הֵנִי לֹאֵו

דְבַר הֶנְדֹּר הֵן אֲלֵא דְבַר הָאֶסּוּר דְמַמַּילָא מִתְסַרִי בְּלֹא גָדַר וְאִין נִזְקָרִים בְּדַבֵּר הָאֶסּוּר: אִי רַבִּי מֵאִיר וְהָא לִית לֵה מְבָלָל לֹאֵו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן וְהִיכָא דְאָמַר לְחִלִין לֹא אִמְרִינִן דְמַשְׁמַע אֲלֵא לְקִרְבֵּן דְהָיִנוּ הֵן מְבָלָל לֹאֵו:

מְדַרְבֵּנִן קִאֲמַר וי"ל דְמִתְרֵן לִיָּה הֶאֱמַת דְמִתְנִיתִין מוּבָחָא דְמִיִּירֵי בְּהָכִי שְׁאֲמַר וְאֶסַר פִּי לְדְבוּרֵי בְּדַמְסִיק דִּיקָא נָמִי דְקִתְנֵי כּוֹי: **דְיָדִי** לְעוֹשִׂיהֶם וּא"ת תַּפּוּק לֵה דְמַעֲשֵׂה יָדַיִם גּוּפָה יֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ בְּדַמוּכַח בְּבִתְבוּת (דָּף נט.) דְאֵס אִמַר קוֹנֵס מַעֲשֵׂה יָדֵי דְחִיל לר"מ דְאָמַר אֶדֶם מִקְדִּישׁ דְבָר שֶׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וי"ל דַּהּ"נ וְאֶגֶב אִיגַךְ נִקְטַר הָךְ שְׁנַיָא אֲכּוּלָּהוּ וְעוֹד דְאִיכָא מַעֲשֵׂה יָדַיִם שְׁאִין בָּהּוּן מִמֶּשׁ בְּגוֹן שֶׁלֹא אִתְּוּ לִפְנֵי בְּקִירוֹ תַבָּו: דְהָדוּן עָלָךְ כָּל בְּנוֹיֵי גְזָרִים וְאֵלֶּוּ מְתָרִין דְרִי עָלִי: **טַעַמָא** דְאָמַר חֲלִין שְׁאוּכַל הָא לְחֲלִין שְׁאוּכַל לָךְ וְכוּ' דַס"ד לְדִינוּקָא אֲרַטְרִיךְ לְמַדָּק מִנֵּה לְחִלִין בִּינִין דְלִגְנוּפָה לֹא אֲרַטְרִיךְ:

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים
ב מסכת סופרים; שבועות כה.
גליון הש"ס

בהו"ן ד"ה באומר יאסר פי וכו' ודכוותה בהש"ס. ע' לקמן דף טז ע"ב בהר"ן ד"ה אמר רבא ובגטין דף עג ע"ב תד"ה אמר רבה ובכמות דף כה ע"ב תד"ה באומר:

גליון הש"ס
גמ' הא בעס הארץ. ע' לקמן דף כ ע"א:
 תורה אור השלם

איש כירידר נָדר ליהנות אור-השבע שבועה לאסור אסור על-נפשו לא יחל דברו ככל-היצא מפיו יעשה (במדבר ל, ג)

אָלֵא רַבִּי יִהוּדָה היא דאית ליה מפלל לאו הון: הינו רישא כלומר כּבֿר תּנינא בפּרקוין דלעיל (גדרים דף י:) לחלין שאוכל לך לא כּשֵׁר וכו' ומוקמינן לה כרבי יְהוּדָה ומאי קא משמע לן הכּא אָלֵא ודאי לא אצטריך הכּא חלין אָלֵא אידי דבעא למתני כּבֿשֵׁר חזיר פּעבּזות כּוכבֿים תּנא נמי חלין: רבינא אומר הא דקתני חלין לאו דאמר חלין שאוכל אָלֵא דכי קתני אלו מתרין כחלין האומר כבֿשֵׁר חזיר פּעבּזות כּוכבֿים כּו': ואי לא תנא חלין דמשמע מתר כחלין הוא הנה אמינא בְּעֵי שְׁאַלָה לַחֲכֵם היכּא דאמר כבֿשֵׁר חזיר או פּעבּזות כּוכבֿים בְּעֵי לְמַשָּׁל אי הנה נדר אי לא ולדכי תנא חלין למימר דחלין גמורין וניהו דלא בְּעֵי שְׁאַלָה: ומי איבא לאפוקי אדעתא דבְּעֵי שְׁאַלָה היכּא דגדר כּהאי גונא אי לא תני נמי חלין: וְהֵא מְדַקְּתִי סִיפֵא האומר לאשתו דרי את אסורה באימא אע"ג דגדר בדבר האסור דלא הוי נדר: פותחין לו פתח ממקום אחר לנוזר זה לחרטה שצריך לבא לפני חכם ואין פותחין לו לומר הואיל ונגזרת בדבר האסור לא בלוס גזרת אלא מפתח אחר מראין לו הסתר כדי שלא יקל את ראשו לכך כלומר להכי מצרכינן ליה שאלה ופותחין לו פתח ממקום אחר כדי שלא יהא קל בעיניו לדר בכך להפיר אמו לגנאי ומדקתני בהא סיפא דצריך שאלה מפלל דרישא דלא קתני לא צריך שאלה ונאפלו אי לא אמר חלין לא מצרכינן ליה שאלה: אלא חלין ממילא

נִסְבָּה כדי נסבּה: דהא **כתב נמי לאסור אסר** ונימא נמי עד שידר בדבר האסור: לא אמר בלוס אלמא אפילו שאלה לא בְּעֵי: לא אמר בלוס מדאורייתא הואיל דגדר בדבר האסור ומ"מ צריך שאלה כדי שלא יקל את ראשו בכך: תלמיד חכם לא בְּעֵי שְׁאַלָה דאקרי בעלמא היא דארע לו ולא יקל את ראשו בכך ומתני' מריי בעס הארץ דאי אמרת אפילו שאלה לא בְּעֵי יקל את ראשו להיות נודר כך:

התם דאסר הוא לשון בפני עצמו [ואס] הוציאו בלשון נדר נדר כגון שאמר כפר זה עלי לאסור ואס הוציאו בלשון שבועה שאמר אסור שלא יאכל (בדבר) [כפר] זה הוי כאלו אמר שבועה שלא אוכל כפר זה ודריש ליה התם משום דאסר זה הטילו הפילות ביו נדר לשבועה ובינו בלשון הוא לעצמו ליכא למדרש מן הפילות שיתפוס בדבר מדי דהנה אשבועה דכתיב או השבֿע שבועה כפילות ונאפלו דכי לא דרשינן מן הפילות שיתפוס בדבר האסור ע"י שבועה כפילות מנדר משום דגלי קרא בעלמא לא תשבֿעו בשמי לשקר דמשמע שהוא לשון לעצמו שאסר עצמו בלשון שבועה הילכך לרבא לא קשיא כלל מן הפילות בדברי' כך נראה למורי שי': ו**רַמְיָנָהּ** הרי את עלי וכו' יודע הוה דמתניתין דבְּעֵי הסרת חכם אינו כ"א מדרבנן דדבר הגדור בְּעֵי אָלֵא ס"ד דהך דריתא דקתני לא אמר בלוס אפי' מדרבנן לא בְּעֵי שְׁאַלָה מדקתני לא אמר בלוס וכן מוכח שנויא דאביי דקאמר לא אמר בלוס מדאורייתא וצריך שאלה מדרבנן: ה"ג בהך דריתא דרי את עלי כבֿשֵׁר אחותי וא אחותו של הבעל קאי אכל ל"ג כבֿשֵׁר אמה כבֿשֵׁר אחותה דמשמע דאמה ואחותה של אשתו קאי ול"ג דא"כ הנה ליה למימר כבֿשֵׁר אמן או כבֿשֵׁר אחותך דהא במדבר עס אשתו מריי בדקאמר דרי את עלי אלא גר' כבֿשֵׁר אחי כבֿשֵׁר אחותי אך הסופרים טעו לכתב אמה ואחותה: **רַבָּא** אמר הא בתלמיד חכם הא בְּעַם הָאָרֶץ ונאביי מקלא מַשְׁעֵי דכי משמע לדידה דאין חלוק בין תלמיד חכם לעס הארץ ונאפי' בת"ח בְּעֵי שְׁאַלָה מדרבנן: ו**הַתְנַיָא** הנוזר בתורה וכו' פרוש והתניא בגיחותא שיש חלוק בין ת"ח לעס הארץ:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

הינּו רישא פרוש מתני' דפ"ק דתנא לחלין שאוכל לך לא כּשֵׁר וכו' ואוקמנא כרבי יְהוּדָה: **אִיִּדִי** דתנן **כבֿשֵׁר חזיר** וכול דברים הרבה שאין הנדר חל תנא נמי חלין פּהֿגוהו דבְּעֵי לִישָׁב לַעוֹלָם מתני' לאוקמה דאצטריך למדק הא לחלין וכו' יְהוּדָה ואע"ג דתנינא חדא זמנא פ"ק תניי אגב גררא ול"ג דלאו לדתנא אתנא מתני' אלא לגופה אע"ג דלא הוי שום רביותא מ"מ תנינא אגב גררא דאינד דהשתא מתוקמא גם כר"מ ולדכי לא הוי מצו למתני קרבן שאוכל לך: ה"א **דבְּעֵי שְׁאַלָה** מדרבנן ומי מַצִּי לַמִּימֵר דכי וְהֵא מְדַקְּתִי סִיפֵא וא"ת היכּא ס"ד דבְּעֵי שְׁאַלָה מדרבנן והא קתני דמתרין וי"ל דס"ד דמתרין ר"ל מדאורייתא וכה"ג ארמינן לקמן ד' גדרים הפירו חכמים ונאפ"ה קאמר בגמרא דבְּעֵי שְׁאַלָה

מדרבנן: ה"א **דבְּעֵי שְׁאַלָה** מדרבנן ומי מַצִּי לַמִּימֵר דכי וְהֵא מְדַקְּתִי סִיפֵא וא"ת היכּא ס"ד דבְּעֵי שְׁאַלָה מדרבנן והא קתני דמתרין וי"ל דס"ד דמתרין ר"ל מדאורייתא וכה"ג ארמינן לקמן ד' גדרים הפירו חכמים ונאפ"ה קאמר בגמרא דבְּעֵי שְׁאַלָה מדרבנן: **אִי** דכי אפי' בדבר האסור נמי דְּהֵא כתיב לְאִסֹּר אֶסֶר וא"ת א"כ פי ידר נדר לדבר הגדור למה לי וי"ל דלא תימא דדבר האסור חמיר (פי') [טפי] להתפוס בו מדבר הגדור: ה**היא** מַבְּעִי' לה לכדתניא אינהו

אסר האמור בתורה וכו' דמוקי לה בשבועות פ"ג (דף כ.) למתפוס בנגד או למתפוס בשבועה שאומ' זה כזה ונפקא לן מפילות הלשון דלאסור אסר וא"ת התנן לאביי דמוקי ליה דכי פ"ג דשבועות אלא לרבא דאמר התם מתפוס בשבועה ובגדר לא בלוס הוא והך דריתא מפרש לה ואיזה הוא אסר נדר האמור בתורה דרי שאמר דרי עלי שלא לאכל כּשֵׁר וכו' דינון שמזכיר דהדיא שלא לאכל הוי עקר הנדר ומסבבא נפקא לה ולא משום פסוק א"כ לדידה כפילות דלאסור אסר למה לי נשמא יש לומר דלרבא אין להקשות מן הפילות מלאסור אסר משום דרבא אמר

התם דאסר הוא לשון בפני עצמו [ואס] הוציאו בלשון נדר נדר כגון שאמר כפר זה עלי לאסור ואס הוציאו בלשון שבועה שאמר אסור שלא יאכל (בדבר) [כפר] זה הוי כאלו אמר שבועה שלא אוכל כפר זה ודריש ליה התם משום דאסר זה הטילו הפילות ביו נדר לשבועה ובינו בלשון הוא לעצמו ליכא למדרש מן הפילות שיתפוס בדבר מדי דהנה אשבועה דכתיב או השבֿע שבועה כפילות ונאפלו דכי לא דרשינן מן הפילות שיתפוס בדבר האסור ע"י שבועה כפילות מנדר משום דגלי קרא בעלמא לא תשבֿעו בשמי לשקר דמשמע שהוא לשון לעצמו שאסר עצמו בלשון שבועה הילכך לרבא לא קשיא כלל מן הפילות בדברי' כך נראה למורי שי': ו**רַמְיָנָהּ** הרי את עלי וכו' יודע הוה דמתניתין דבְּעֵי הסרת חכם אינו כ"א מדרבנן דדבר הגדור בְּעֵי אָלֵא ס"ד דהך דריתא דקתני לא אמר בלוס אפי' מדרבנן לא בְּעֵי שְׁאַלָה מדקתני לא אמר בלוס וכן מוכח שנויא דאביי דקאמר לא אמר בלוס מדאורייתא וצריך שאלה מדרבנן: ה"ג בהך דריתא דרי את עלי כבֿשֵׁר אחותי וא אחותו של הבעל קאי אכל ל"ג כבֿשֵׁר אמה כבֿשֵׁר אחותה דמשמע דאמה ואחותה של אשתו קאי ול"ג דא"כ הנה ליה למימר כבֿשֵׁר אמן או כבֿשֵׁר אחותך דהא במדבר עס אשתו מריי בדקאמר דרי את עלי אלא גר' כבֿשֵׁר אחי כבֿשֵׁר אחותי אך הסופרים טעו לכתב אמה ואחותה: **רַבָּא** אמר הא בתלמיד חכם הא בְּעַם הָאָרֶץ ונאביי מקלא מַשְׁעֵי דכי משמע לדידה

דאין חלוק בין תלמיד חכם לעס הארץ ונאפי' בת"ח בְּעֵי שְׁאַלָה מדרבנן: ו**הַתְנַיָא** הנוזר בתורה וכו' פרוש והתניא בגיחותא שיש חלוק בין ת"ח לעס הארץ:

יד

עין משפט גר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רד סעי' א:

ב מיי' פא' מהל' נדרים הל' ט:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רה סעי' א:

ד מיי' פב' מהל' נדרים הל' יב:

ה סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריב סעי' א:

ו מיי' פו"ב מהל' שבועות הל' ה:

ז מיי' פא' מהל' נדרים הל' כז:

יד:

עין משפט גזר מצוה
א' סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריב סעי' א: ב' מו"י פ"ב מהל' שבעות הל' ה: ג' מו"י פא"י מהל' נדרים הל' כז: ד' סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריב סעי' א: ה' מו"י פ"ב מהל' שבעות הל' ה: ו' מו"י פא"י מהל' נדרים הל' כז: ז' סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' א: ח' מו"י פג"י מהל' נדרים הל' י: ט' סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' א: י' מו"י פד"י מהל' נדרים הל' יד:

הָא דַּמַּחְתָּא אַארָעא וְהָכִי דְיוֹקִינן סִיפָא דְבַעֲינן תַּרְתִּי בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ אֲבָל מַה שְׁכַתוּב בַּהּ לַחוד אִמְרִי דַּעֲתָה אֲבָיוּלִין וְה"ק בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ דְּהִיא הִקְלָף אֲבָל בְּשֹׁאמֵר בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ ע"כ מְדִיתֵר לְשׁוֹנו שְׁמַע מִנָּה דַּקַּעֲתָה אֲלֻזְכְּרוֹת שְׁבַה וְרִישָׁא דְנִקְט לִיה בִּידָה הִילֻכְךָ בְּשֹׁאמֵר בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ לַחוד דַּעֲתָה אֲלֻזְכְּרוֹת אֲבָל בַּהּ לַחוד לַעוּלָם דַּעֲתוֹ אֲבָיוּלִין אַע"ג דְּנִקְט לִיה בִּידָה אִיבַעֲיָת אִימָא רִישָׁא מַחְתָּא אֲלֻרָעָא וְהָא קמ"ל דַּמַּחְתָּא אֲלֻרָעָא וְאִמֵּר בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ לַחזִיקָה מְהִי וְה"ג סִיפָא דְנִקְט לַה בִּידָה וְהָא [קמ"ל] אַע"ג דְּלֹא אִמֵּר אֲלָא בַּהּ כמ"ד שְׁכַתוּב בַּהּ דְּמִי וְהָא דַּקְתִּי סִיפָא בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ ה"ק סִיפָא זְמַינן דְּבַהּ לַחזִיקָה מְהִי כַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ וְהִינוּ הִיכָא דְנִקְט לִיה בִּידָה:

אַתְּמֵר קוּנָם עֵינִי בְּשִׁינָה הַיּוֹם וְשָׁנָה הוּא עָם דָּבָר בְּלִשׁוֹן הַש"ס כְּמוֹ שָׁנָה בְּלִשׁוֹן פְּסוּק: **רַב** נִחְמָז אִמֵּר יִשׁוּ וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא יִשׁוּ לְמַחֵר מִפְּרָש טַעמָה בְּגִטִּין (ד' פד.) דְּאִי בְּעִי מְבַרַּז נִפְשָׁה בְּסַלְגָא:

הַנוֹזֵר בַּתּוֹרָה טָחוּכַל לָךְ לֹא אִמֵּר

א"תַּנְיָא: הַנוֹדֵר בַּתּוֹרָה — לֹא אִמֵּר כָּלוּם. בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ — דְּבָרָיו קַיִימִין. קַתְנֵי "בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ" — דְּבָרָיו קַיִימִין, "בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ" — צָרִיד לְמִימַר? אִמֵּר רַב נַחֲמָן, לֹא קוֹשְׁיָא: הָא — דַּמַּחְתָּא אוּרִייתָא אַארָעא, הָא — דְּנִקְיִט לַה בִּידָה. מַחְתָּא עַל אַרְעָא — דַּעֲתִיָּה אֲבָיוּלִי. נִקְט לַה בִּידָה — דַּעֲתִיָּה עַל הָאזְכְּרוֹת שְׁבַה. וְאִיבַעֲיָת אִימָא: דַּמַּחְתָּא עַל אַרְעָא. וְהָא קָא מְשַׁמַּע לּוֹ, דָּאָף עַל גַּב דַּמַּחְתָּא עַל אַרְעָא — כִּיּוֹן דָּאִמֵּר "בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ" מַהְגֵּי. וְזוֹ וְאִין צָרִיד לוֹמַר זוֹ קַתְנֵי. "וְאִי בַעֲיָת אִימָא: כּוּלָּהּ מְצִיעֲתָא נְמִי דְנִקְיִט לִיהָ בִּידָה. וְהָא קָא מְשַׁמַּע לּוֹ: כִּיּוֹן דְּנִקְיִט לִיהָ בִּידָה, אָף עַל גַּב דְּלֹא אִמֵּר אֲלָא "בַּהּ" — כְּמָאן דָּאִמֵּר "בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ" דְּמִי. "מַתְנֵי "קוּנָם שְׂאֲנִי יִשׁוּ", "שְׂאֲנִי מְדַבֵּר", "שְׂאֲנִי מְחַלֵּף", הָאוּמֵר לְאַשָּׁה "קוּנָם שְׂאֲנִי מְשַׁמְשֵׁה" — הָרִי זֶה כִּ"לֹא יַחַל דְּבָרוּ".⁽קו) גַּמְ' אִיתְמַר: "קוּנָם עֵינִי בְּשִׁינָה הַיּוֹם אִם אֵישׁוּ לְמַחֵר", אִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר רַב: אֵל יִשָּׁן הַיּוֹם, שְׁמָא יִשָּׁן לְמַחֵר. וְרַב נַחֲמָן אִמֵּר: יִשָּׁן הַיּוֹם, וְלֹא חִיִּישִׁינן שְׁמָא יִשָּׁן לְמַחֵר. וּמוֹדָה רַב יְהוּדָה בְּאוּמֵר "קוּנָם עֵינִי בְּשִׁינָה לְמַחֵר אִם אֵישׁוּן הַיּוֹם", שְׂיִשָּׁן הַיּוֹם.

כ"י

וְאִמֵּר בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ: דַּעֲתָה אֲבָיוּלִי דְבַשְׁנָזֵר לֹא גִזֵּר אֲלָא בְּבָיוּלִין שְׁכַתוּב בַּהּ הַתּוֹרָה דְּכִיּוֹן שְׁהִיָּה רוּחָה אוֹתָהּ מַנַּחֶת עַל הָאָרֶץ סָבַר הוֹאִיל וּמַנַּחֶת עַל הָאָרֶץ וְזֹאִי אִין כְּתוּב בַּהּ וְלֹא גִזֵּר אֲלָא בְּבָיוּלִין וְלֹא אִמֵּר כָּלוּם אֲבָל אִי אִמֵּר בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בְּתוּכָה אֲפֻלוּ אִי מַחְתָּא אֲלֻרָעָא מוּכַחַא מִלְתָּא דְּזֹאִי טְבוּעָה גְמוּרָה עָשָׂה וְדְבָרָיו קַיִימִין אַע"ג דַּמַּחְתָּא אֲלֻרָעָא דְּלֹהָכִי אִמֵּר בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ: אֲבָל אִי מַנַּקט לִיה בִּידָה אֲפִילוּ אִמֵּר בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ דְּבָרָיו קַיִימִין וּבִהָכִי מִרִי הָא דַּקְתִּי בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ דְּבָרָיו קַיִימִין דְּכִיּוֹן דְּמַנַּקט לִיה בִּידָה בְּכַבּוּד וְרוּחָה וְיודַע מַה שְׁבַתוּכָה כִּי אִמֵּר בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ דְּבָרָיו קַיִימִין דַּשְׁבוּעָה גְמוּרָה חֲשִׁיבָא וּכ"ש כִּי אִמֵּר בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ: תַּרְוִיּהּ מִרִי בַּדְּנִקְט לַה בִּידָה וְאִהָכִי תִנָּא בַּהּ וּבַמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ דְּהָא קמ"ל דְּכִיּוֹן דְּנִקְט לַה בִּידָה . דִּיּוּדַע שְׁהִיא כְּתָבָה אִי אִמֵּר בַּהּ גְּרִידָא כְּמָאן דְּאִמֵּר בַּמָּה שְׁכַתוּב בַּהּ דְּמִי וְדְבָרָיו קַיִימִין: מַתְנִי' קוּנָם שְׂאֲנִי יִשָּׁן שְׂאֲנִי מְחַלֵּךְ הָאוּמֵר יֵאָסֵר עָלֵי כְּקַרְבָן אִם אֲנִי יִשָּׁן אוּ אֲנִי מְחַלֵּךְ וְהָכִי גְרָסִינן גַּבִּי גִזֵּר כַּל יַחַל וּגַבִּי טְבוּעָה אִסּוּר מְשׁוּם דְּהִיא לֹא יַחַל

דְּנָזֵר מוֹחִי לַה בְּגַמְרָא דְּמַדְרָבָּן הוּא וְדַשְׁבוּעָה הִי אִסּוּר דְּאוּרִיתָא: גַּמ' קוּנָם עֵינִי בְּשָׁנָה הַיּוֹם אִם אֲנִי אִישׁוּן לְמַחֵר מַה שְׂאֲנִי יִשָּׁן הַיּוֹם יְהִא עָלֵי כְּקוּנָם עַל מְנַת אִם אִישׁוּן לְמַחֵר דָּאָם יִשָּׁן הוּא לְמַחֵר לוֹקָה עַל מַה שְׂאִישׁוּן אֶתְמוּל: אֵל יִשָּׁן הַיּוֹם וְלֹא חִיִּשִׁי' שְׁמָא יִישָׁן לְמַחֵר דְּלְמַחֵר מִיזְדִּיר זְהִיר שְׁלֹא יִישָׁן כַּדִּי שְׁלֹא יִלְקָה עַל מַה שְׂאִישׁוּן אֶתְמוּל:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

א

מסורת הש"ס

א גיטין פד.

גליון הש"ס

גמ' הא בעם הארץ. ע' לקמן דף

כ ע"א:

שם ד"ה ואלא דאמר קונם וכו' דנדר שוא לא אשכחן. וכו"כ הר"ן

לקמן דף כה ע"א. ועיין תוס' גיטין דף לה ע"א ד"ה ונודרת:

תורה אור השלם

איש כי־ידר נדר ליהנות או־השבע

שבֿעה לאסר אסר על־נפשו לא

יחל דברו ככל־הצא מפיו יעשה

[במדבר ל, ג]

מסורת הש"ס
א סוכה גג; שבועות כה.
ב יבמות קכא:
ג פסחים נא; משנה נדרים
ד לקמן נז.

גליון הש"ס
גמ' כי לא מזדהיר בתנאה. עיין לקמן דף כה ע"ב בתוס' ד"ה נדרי שנגות:

תורה אור השלם

איש מייזיר נדר ליהנה אור-השבע שבעה לאסר אסר על-נפשו לא יחל דברו ככל-הוצא מפיו יעשה (במדבר ל, ג)

כּי לֹא מוֹדֶהֶר בַּתְּנָאָה דְּכִינּוּ דַּיּוּם שֶׁל מָחָר הֵּיוּ תְּנָאָה לַיּוֹם אֲתַמּוּל כַּגּוֹן דְּאִמַּר קוֹנֵס עֵינִי בִּשְׁנָה הַיּוֹם אִם אֵישׁן לְמָחָר הֵּיוּ אוֹתוֹ הַיּוֹם לְמָחָר תְּנָאִי לְאוֹתוֹ הַיּוֹם דְּאֲתַמּוּל דַּאִם יֵישׁן לְמָחָר הֵּיוּ לָקִי מְאוּתוֹ שְׁנָה דְּאֲתַמּוּל וְאִם לֹא יֵישׁן לֹא לָקִי מְשׁוּם דְּכִי אִמְרִינוּ דְּלֹא יֵישׁן הַיּוֹם גְּשָׁמָא כּי אֲתֵי לְמָחָר לֹא מוֹדֶהֶר בַּתְּנָאִי וְנִמְצָא עוֹבֵר בְּבֵל יַחַל: אָבֵל בְּאִסּוּרָא דְּאִמַּר קוֹנֵס עֵינִי בִּשְׁנָה מָחָר אִם אֵישׁן הַיּוֹם דְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל מָחָר נָטוּי לְאִסּוּרָא וְזֹא מוֹדֶה רְזִיר בַּהּ דְּאִי לֹא מְקַיֵּם תְּנָאִי שְׁטָשׁן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְזֹא כּי אֲתֵי לְמָחָר לֹא הֵּיוּ יָשׁוּן דִּהָא אֲתַסֵּר בְּגִזְרָ: אֲלֵימָא בְּדַקְתְּנִי שְׁאִנִּי יָשׁוּן מִי הֵּיוּ נִזְרֵי הָא שְׁנָה דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ הוּא: אֲלֵא דְקֵאמַר קוֹנֵס עֵינִי בִּשְׁנָה וְשׁוֹן שְׁנִזְרֵי בּוּ יֵשׁ בּוּ מִמֶּשׁ: וְאִי דְלֹא יוֹבֵא שְׁעוּרָא עַד כַּמָּה זְמַן אֵינּוּ יָשׁוּן: מִי שְׂבָקִינוּ לֵיהּ הָא עֲבַר וְזֹא בְּאִסּוּר לֹא יַחַל דְּלֹא מְצִי לְמַקֵּם בְּנַפְשָׁה דְלֹא יֵישׁוּן: וְהָאִמַּר ר' יוֹחָנָן וְכוּי' לֹא לִתְרַי מְלָקִין אוֹתוֹ שְׁטִישׁוֹן הוֹאִיל דְּנִזְרֵי בְּדָבָר שְׁאִין וְכוּל וְעַמֵּד בּוּ: וְאִי לֹא נִיָּס הַיּוֹם כּי נִיָּס לְמָחָר מֵאִי אִסּוּר בַּל יַחַל אִיבָא דְקַתְּנִי אִסּוּר וְזִרִי לֹא יָשׁוּן אֲתַמּוּל כְּלוּם: אֲלֵא בְּדַנְיָם אֲתַמּוּל דְּהִכִּי מִרִי מִתְּנִיתוּן אִם יֵישׁן הַיּוֹם וְיֵישׁן לְמָחָר אִסּוּר: אֲלֵמָא אִית לֵהּ דְּנִיָּס אֲלֵמָא דְשְׂבָקִינוּ לֵיהּ לֵישׁוֹן הַיּוֹם וְלֹא חוֹשִׁינוּ שְׁמָא יָשׁוּן לְמָחָר וְתִיּוּבְתָא דְרַב יְהוֹדָה: אִמַּר לָךְ רַב יְהוֹדָה דְּכִי קַתְּנִי מִתְּנִי' קוֹנֵס שְׁאִנִּי בִּשְׁנָה הַיּוֹם אִם אֵישׁן לְמָחָר דְּאִסּוּר כּי נִיָּס לְמָחָר דְּאִי נִיָּס מֵאֲתַמּוּל דִּיעֲבַד אָבֵל לְכַתְּמָלָה אִין מִיחִיוּן אוֹתוֹ לִישׁוֹן הַיּוֹם דְּחוֹשִׁינוּן שְׁמָא יֵישׁוֹן לְמָחָר: לְעוּלָם בְּדַקְתְּנִי שְׁאִינִי יָשׁוּן וְהֹאִי דְקֵאמַר וְהָא שְׁנָה דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ וְלִיבָא בַּל יַחַל וְזֹא מִדְּאוּרִיתָא לִיבָא בַּל יַחַל וּמֵאִי בַּל יַחַל אִיבָא דְקַתְּנִי מִתְּנִיתוּן דְּאִסּוּר מִדְרַבְּנָן: וּמִי אָבֵא בַּל יַחַל מִדְרַבְּנָן דְּמַלְקוּן לֵיהּ מִדְרַבְּנָן: אִי אֲתָה רַשָּׁאִי לְגִיהַּ בְּהוּן הֲסַר לְפָנֵיהֶם לְבַטֵּל מְהֵרָם דַּעוּבַר מְשׁוּם בַּל יַחַל

כּי לֹא מוֹדֶהֶר בַּתְּנָאָה לַיּוֹם אֲתַמּוּל כַּגּוֹן דְּאִמַּר קוֹנֵס

כּי לֹא מוֹדֶהֶר — בַּתְּנָאָה, אָבֵל בְּאִסּוּרָא — מוֹדֶהֶר. ^(א)**תַּנּוּ: קוֹנֵס שְׁאִנִּי יָשׁוּן, שְׁאִנִּי מְהַלָּה, שְׁאִנִּי מוֹדֶבֶר וְכוּי'. הִיכִי דְמִי? אֵילֵימָא בְּדַקְתְּנִי, "שְׁאִנִּי יָשׁוּן" מִי הֵּיוּ נִזְרָא? וְהַתַּנּוּ: חוּמַר בְּשִׁבּוּעוֹת, שְׁהַשְׁבּוּעוֹת חָלוֹת עַל דְּבַר שְׁיָישׁ בּוּ מִמֶּשׁ וְעַל דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ, מַה שְׁאִין כּוֹן בְּנִזְרִים. וְשִׁינָה דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ הוּא! אָלֵא דְאָמַר: "קוֹנֵס עֵינִי בְּשִׁינָה".** ^(אב)**וְאִי דְלֹא יְהִיב שִׁיעוּרָא, מִי שְׂבָקִינוּ לֵיהּ עַד דַּעְבַּר אִיסּוּר "בַּל יַחַל"? וְהָאִמַּר רַבִּי יוֹחָנָן: "שְׁבּוּעָה שְׁלֹא אֵישׁוּן שְׁלֹשָׁה יָמִים" — מְלָקִין אוֹתוֹ וְיָשׁוּן לֹא לִתְרַי! אָלֵא דְאָמַר "קוֹנֵס עֵינִי בְּשִׁינָה לְמָחָר אִם אֵישׁוּן הַיּוֹם". הָא אֲמַרְתָּ כָּל בְּאִסּוּרֵיהּ, מוֹדֶהֶר? אָלֵא פְּשִׁיטָא דְאָמַר "קוֹנֵס עֵינִי בְּשִׁינָה הַיּוֹם אִם אֵישׁוּן לְמָחָר". וְאִי לֹא נִיָּים הַיּוֹם, כּי נִיָּים לְמָחָר מֵאִי "בַּל יַחַל דְּבָרוּ" אִיפָא? אָלֵא לָאוּ בְּדַנְיָים. אֲלֵמָא אִיתִיהּ דְּנִיָּים. וְתִיּוּבְתָא דְרַב יְהוֹדָה! כּי קַתְּנִי, דְּאִי נִיָּים. "רַבִּינָא אָמַר: לְעוּלָם בְּדַקְתְּנִי וּמֵאִי "בַּל יַחַל" — מוֹדְרַבְּנָן. ^(א)וּמִי אִיבָא "בַּל יַחַל" מוֹדְרַבְּנָן? אִין, וְהַתַּנּוּ: דְּבָרִים הַמוּתְרִין וְאַחֲרִים נִזְהָגוּ בְּהוֹן אִיסּוּר — אִי אֲתָה רַשָּׁאִי לְהַתִּירָן בְּפָנֵיהֶם, שְׁנַאָמַר: "לֹא יַחַל דְּבָרוּ". ^(א)תַּנּוּ: "שְׁאֵאתָ נִזְהָנִית לִי עַד הַפֶּסַח אִם תִּלְכִּי לְבֵית אָבִיךָ עַד הַחֲגִי", הִלְכָּה לְפָנֵי הַפֶּסַח — אֲסוּרָה בַּהֲנָאָתוֹ עַד הַפֶּסַח. הִלְכָּה לְפָנֵי הַפֶּסַח — אֲסוּרָה, לֹא הִלְכָּה — לֹא! "אָמַר רַבִּי אָבָא: הִלְכָּה לְפָנֵי הַפֶּסַח — אֲסוּרָה, וְלוֹקָה. לֹא הִלְכָּה — אֲסוּרָה בַּעֲלָמָא. אֵימָא סִיפָא: אַחֲרֵי הַפֶּסַח בְּ"בַל יַחַל דְּבָרוּ". וְאִי דְלֹא אִיתְּהִנִּי לְפָנֵי הַפֶּסַח, מִי אִיבָא "בַּל יַחַלִּי"? אָלֵא פְּשִׁיטָא דְּאִיתְּהִנִּי. אֲלֵמָא מִיתְּהִנִּי,**

וְתִיּוּבְתָא

מִדְּאוּרִיתָא וְהֵיוּ מִתְּנִי' לְגַזְדִּין גְּבִי שְׁאִנִּי יָשׁוּן בַּל יַחַל מִדְרַבְּנָן וְגְבִי

קוֹנֵס שְׁאִנִּי מִשְׁמַשְׁךְ הֵיוּ בַּל יַחַל מִדְּאוּרִיתָא וְנִרְאֶה דִּהְלָכָה בְּרַבִּינָא

דְּאִמַּר דְּאִפִּילוּ דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ אָבֵא בַּל יַחַל מִדְרַבְּנָן חָדָא דְרַבִּינָא

בְּתַרלָּה וְעוֹד כ"ע סְבִירָא לֵהוּ בְּרַבִּינָא וְהָא דְדַחִיק הֲש"ס לְשַׁנְיִי דְּאִי

נִיָּס וְלֹא מִתְרַן בְּרַבִּינָא לֹא מְשׁוּם דְּלִית לֵיהּ דְּרַבִּינָא אֲלֵא מְשׁוּם דְּמִשְׁמַע

לֵיהּ מִתְּנִיתוּן דְקַתְּנִי בַּל יַחַל גְּבִי שְׁאִנִּי יָשׁוּן דּוֹקָא קֵאמַר מִדְּאוּרִיתָא דּוּמִיא

דְּגְבִי שְׁאִנִּי מִשְׁמַשְׁךְ דְּתַנִּי בַּהֲדִיָּהוּ וְרַבִּינָא לֹא חֲשֵׁי לְהִכִּי הִלְכֵךְ הַנוֹדֵר

שְׁאִנִּי יָשׁוּן שְׁאִנִּי מוֹדֵבֵר וְכוּן כָּל דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ גְּרִיךְ הֲסַרְתָּ חֻקִּם:

וְאַחֲרֵיהֶם נִזְהָגוּ בּוּ אִסּוּר תַּמָּה מַה עָטִין זֶה לְנִזְהָג בּוּ אִסּוּר וַי"ל דִּהָא נָמִי שְׁנִזְרֵי וְנִתְכַּוֵּן לְאִסַּר עַצְמוֹ גַּם בְּדָבָר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ אִין לָךְ נִזְהָג גְּדוּל מַחֵה כ"ג לְמַשִּׁי"ח: **תַּנּוּן** שְׁאֵאתָ נִזְהָנִית לִי עַד הַפֶּסַח וְכוּי' תַּמָּה הָא מִשְׁעַבַּד לָהּ וְהִיכִי מְצִי מִדִּיר לָהּ וַי"ל בְּאוֹמַר קוֹנֵס תַּשְׁמִישְׁךְ עָלֵי וְאֵתָא נִזְהִינִי לִי לָאו דּוֹקָא אִי נָמִי שְׁאִנִּי הִכָּא בִּינוּן שְׁתוּלָה הִנָּזֵר בְּדָבָר שְׂיִכּוּלָה לְקוֹם שְׁפִיר חוּל הִנָּזֵר אִף כּי מִדִּירָה כְּשֶׁאִמַּר קוֹנֵס תַּשְׁמִישִׁי עָלֶיךָ שְׁהִרִי לֹא תֵלַךְ לְבֵית אָבִיָּה וְלֹא תֵאָסֵר: הִלְכָּה אִין לֹא הִלְכָּה לֹא:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

טו.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רלח, טוש"ע יו"ד סי' רלו סעי' ד':

ב מיי' פה' מהל' שבועות הל' כ:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' א':

ד מיי' פג' מהל' נדרים הל' יב:

ה טוש"ע יו"ד סי' ריד סעי' א':

ו סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' בב:

ז מיי' פי' מהל' נדרים הל' יב:

ח סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' בב:

ט מיי' פי' מהל' נדרים הל' יב:

דִּאֲתִיָּא לִיזִי אִסּוּר בַּל יַחַל מִתּוֹךְ שְׁמַתָּר לִישׁוֹן הַיּוֹם וּא"ת וְלוֹקְמִיָּה כַּגּוֹן דְּאִמַּר קוֹנֵס עֵינִי

בִּשְׁנָה לְמָחָר אִם אֵישׁוּן - הַיּוֹם דְּבִהָיָא מוֹדָה רַב יְהוֹדָה וַי"ל דִּהָא נָמִי מַלְתָּא דְּפִשְׁטָא הִיא

וְלֹא אֲרַטְרִיךְ לֹאשְׁמוּע': **וְאִי דְלֹא יְהַב**

שְׁעוּרָא מִי שְׂבָקָנָה עַד דַּעְבַּר אִסּוּרָא בַּל יַחַל

וְהָא א"ר יוֹחָנָן שְׁבּוּעָה שְׁלֹא אֵישׁוּן שְׁלֹשָׁה

יָמִים וְכוּי' מַכָּאן פּר"י דְּנִזְרֵר שְׁאִי אֲפֹשֶׁר לְקוֹם

אֵינּוּ חָל דִּהִכָּא מְדַמֵּי נִזְרֵר שִׁא"ל לְקוּמוּ

לְשַׁבּוּעִית שְׁאֵן וְהֵהוּא דְּנִזְרֵר מִכָּל פְּרִי דְּעָלְמָא

(דף עט:)) לָאוּ דּוֹקָא כָּל פְּרִי דֹא"כ לֹא הֵנָּה

חוּל כִּינוּן דְּאִי אֲפֹשֶׁר לְקוֹם: **אָלֵא דְאָמַר** קוֹנֵס עֵינִי הַיּוֹם וְכוּי' אֲלֵמָא אִיתָא דְּנִיָּם וְהִיא גּוּפ' אֲשַׁמְעִי דִּאֲתִיָּא לִיזִי אִסּוּר בַּל יַחַל מִתּוֹךְ שְׁמַתָּר לִישׁוֹן הַיּוֹם וּא"ת וְלוֹקְמִיָּה כַּגּוֹן דְּאִמַּר קוֹנֵס עֵינִי בִּשְׁנָה לְמָחָר אִם אֵישׁוּן הַיּוֹם דְּבִהָיָא מוֹדָה רַב יְהוֹדָה וַי"ל דִּהָא נָמִי מַלְתָּא דְּפִשְׁטָא הִיא וְלֹא אֲרַטְרִיךְ לֹאשְׁמוּעִי':

כּי קַתְּנִי דְּאִי נִיָּם וּא"ת פְּשִׁיטָא דַּאִם נִיָּס דִּהֵנָּה בְּבֵל יַחַל וַיֵּשׁ לוֹמַר דִּהָיָא גּוּפָא אֲתָא לֹאשְׁמוּעִינוּ דְּאִסּוּר לִישׁוֹן הַיּוֹם בְּדָרַב יְהוֹדָה וּה"ק דְּרִי זֶה בְּלֹא יַחַל דְּבָרוּ כְּלוּמַר יֵשׁ לוֹ לְזִהַר שְׁלֹא יָשׁוּן שְׁאִם יָשׁוּן יוֹבֵא לִיזִי בַּל יַחַל דְּבָרוּ גְשָׁמָא יָשׁוּן לְמָחָר דְּמִתְּנָאִי לֹא מוֹדֶהֶר כְּדַר' יְהוֹדָה לְכָךְ אִם יָשׁוּן הַיּוֹם קְרוּב לְזוּזִאי הוּא שְׂיַבֵּא לִיזִי בַּל יַחַל דְּבָרוּ לְפִי שְׁרָגִילוֹת הוּא שְׁטָשׁוֹן לְמָחָר בְּדַפְרָשִׁי דְּבַתְּנָאִי לֹא מוֹדֶהֶר וּא"ת וְלוֹקְמָא כַּגּוֹן דְּיָהִיב שְׁעוּרָא לְשַׁנְתּוֹ וְעַבְשׁוֹ לֹא חֲשִׂיא הִיאִר דְּרַבִּי יוֹחָנָן

וַי"ל דִּהָאִי נָמִי פְּשִׁיטָא: **רַבִּינָא אָמַר לְעוּלָם**

בְּדַקְתְּנִי שְׁאִנִּי יָשׁוּן וּאע"ג דְּהֵיוּ דְּבַר שְׁאִין בּוּ

מִמֶּשׁ מ"מ אִסּוּר מִדְרַבְּנָן וּבַל יַחַל דְקַתְּנִי

אִסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וּמִיָּהוּ גְבִי קוֹנֵס שְׁאִנִּי

מִשְׁמַשְׁךְ מוֹדָה רַבִּינָא דְּאִיבָא בַּל יַחַל

מִדְּאוּרִיתָא וְהֵיוּ מִתְּנִי' לְגַזְדִּין גְּבִי שְׁאִנִּי יָשׁוּן בַּל יַחַל מִדְרַבְּנָן וְגְבִי

קוֹנֵס שְׁאִנִּי מִשְׁמַשְׁךְ הֵיוּ בַּל יַחַל מִדְּאוּרִיתָא וְנִרְאֶה דִּהְלָכָה בְּרַבִּינָא

דְּאִמַּר דְּאִפִּילוּ דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ אָבֵא בַּל יַחַל מִדְרַבְּנָן חָדָא דְרַבִּינָא

בְּתַרלָּה וְעוֹד כ"ע סְבִירָא לֵהוּ בְּרַבִּינָא וְהָא דְדַחִיק הֲש"ס לְשַׁנְיִי דְּאִי

נִיָּס וְלֹא מִתְרַן בְּרַבִּינָא לֹא מְשׁוּם דְּלִית לֵיהּ דְּרַבִּינָא אֲלֵא מְשׁוּם דְּמִשְׁמַע

לֵיהּ מִתְּנִיתוּן דְקַתְּנִי בַּל יַחַל גְּבִי שְׁאִנִּי יָשׁוּן דּוֹקָא קֵאמַר מִדְּאוּרִיתָא דּוּמִיא

דְּגְבִי שְׁאִנִּי מִשְׁמַשְׁךְ דְּתַנִּי בַּהֲדִיָּהוּ וְרַבִּינָא לֹא חֲשֵׁי לְהִכִּי הִלְכֵךְ הַנוֹדֵר

שְׁאִנִּי יָשׁוּן שְׁאִנִּי מוֹדֵבֵר וְכוּן כָּל דְּבַר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ גְּרִיךְ הֲסַרְתָּ חֻקִּם:

וְאַחֲרֵיהֶם נִזְהָגוּ בּוּ אִסּוּר תַּמָּה מַה עָטִין זֶה לְנִזְהָג בּוּ אִסּוּר וַי"ל דִּהָא

נָמִי שְׁנִזְרֵי וְנִתְכַּוֵּן לְאִסַּר עַצְמוֹ גַּם בְּדָבָר שְׁאִין בּוּ מִמֶּשׁ אִין לָךְ נִזְהָג גְּדוּל

מַחֵה כ"ג לְמַשִּׁי"ח: **תַּנּוּן** שְׁאֵאתָ נִזְהָנִית לִי עַד הַפֶּסַח וְכוּי' תַּמָּה הָא מִשְׁעַבַּד

לָהּ וְהִיכִי מְצִי מִדִּיר לָהּ וַי"ל בְּאוֹמַר קוֹנֵס תַּשְׁמִישְׁךְ עָלֵי וְאֵתָא נִזְהִינִי לִי

לָאו דּוֹקָא אִי נָמִי שְׁאִנִּי הִכָּא בִּינוּן שְׁתוּלָה הִנָּזֵר בְּדָבָר שְׂיִכּוּלָה לְקוֹם

שְׁפִיר חוּל הִנָּזֵר אִף כּי מִדִּירָה כְּשֶׁאִמַּר קוֹנֵס תַּשְׁמִישִׁי עָלֶיךָ שְׁהִרִי לֹא

תֵּלַךְ לְבֵית אָבִיָּה וְלֹא תֵאָסֵר: הִלְכָּה אִין לֹא הִלְכָּה לֹא:

טו:

עין משפט
גר מצודה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' כג:

ב מו"י פ"י מהל' נדרים הל' יב:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' כג:

ד מו"י פ"י מהל' נדרים הל' יב:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' ג:

ו מו"י פד' מהל' נדרים הל' יד:

ז סמג עשין מח, סמג לאוין פא, טוש"ע אה"ע סי' סט סעי' א ב:

ח מו"י פו"ב מהל' אישות הל' ו:

ט מו"י פו"ב מהל' אישות הל' ז:

י סמג לאוין פא, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סז:

יא מו"י פיו"ד מהל' אישות הל' ו:

יב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סז:

יג מו"י פיו"ד מהל' אישות הל' ו:

יד מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' ט:

טו סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' ג:

טז מו"י פג' מהל' נדרים הל' י:

יז מו"י פה' מהל' נדרים הל' ב:

יח מו"י פא' מהל' שבועות הל' ז:

יט מו"י פא' מהל' נדרים הל' יט:

כּי קתני דאי אתהני וא"ת פשיטא ונש לומר לאשמועינן שיש לו לזהר שלא תהנה ממנו הקם הפסח שאם תהנה תבא לידי בל יחל מתוך שלא תהר ותלך אחר הפסח דבתנאי

לא מזהקרא: ו**מתרת** לילה אחר הפסח כלומר אם לא הלכה לפני הפסח מתרת לילך אחר הפסח וליכא למחש למדי ואין זה חדוש אלא חידוי דתנא אחר הפסח משום לא יחל דברו כדפרכשית תנא גמי דהך סיפא דינא מתרת לילך אחר הפסח: **הלכה** אין לא הלכה לא תיובתא דרב יהודה וא"ת לפי דברי המקשה הנה דיוק דרישא וסיפא לאפוקי מדרב יהודה תרתי למה לי וכן קשה לפי שנויא דמוקוי לה (אותרה) כדרב יהודה כדפרשתי וי"ל דמפרש לכוננהו גוני: **אכל** הרי זו בבל ילה אלמא איתא דאכל וקשה לרב יהודה [ומשני] מי קתני אוכל אכל קתני דמשמע דוקא דיעבד ואדרכה היא גופא אתא לאשמועי' דאסור לאכל לכתחלה

דחשינן שמה ילך כדרב יהודה: **הלך** הרי הוא בבל יחל הלך אין מהלה לא וא"ת אחאי אינו מדקדק דומיא דלעיל מדקתני הלך הרי הוא בבל יחל אלמא איתא דאכיל ואע"ג דמצני לשנויי כדלעיל כי קתני דאי אכיל הנה ליה לאקשויי ולתרוץ כדלעיל וי"ל דהכא פשיטא ליה שיש לו לתרוץ דאי אכיל מדקתני דרישא אכל הרי הוא בבל ילך ועלה קאי סיפא הלך הרי הוא בבל יחל כלומר אם הלך אחר דאכילה שהפיר דרישא הרי הוא בבל יחל אכל דהנך דלעיל שלא הפיר ההנאה שנהנה דרישא וקתני סיפא אחר

הפסח בבל יחל להכי ס"ד מדקתני סתמא לא אתא לאשמועינן

דאי אתהני אלא שמתרת להנות דלא חשינן שמה תלך ודחי מ"מ כי קתני דאי אתהני כדפרכשית ועתה נפרש ממה מדקדק הספך הלך אין לא הלך לא כלומר מדלא קתני מהלך דמשמע לכתחלה ש"מ דמתר לאכל הפכר שאמר עליו ולהכי ניחא דלא קתני מהלך דמשמע לכתחלה דנדאי לא נתייר לילך אחר שאכל אי ס"ד דאסור לאכל הפכר שהכמים אסרו לו ונאז ודאי לא יאכלנו א"כ אפילו לכתחלה נתייר לו לילך ביוון שלא אכל ואם בן לתני מהלך למחר אלא ש"מ דמתר לאכל לכתחלה והאי דקתני אכל דמשמע

דיעבד לאו דוקא: **אָלָא** דאמר קונם עיני היום וכו' אלמא איתא ד**יבם** והיא גופ' אשמעיי' דאתיא לידי אסור בל יחל מתוך שמתר לישן היום וא"ת ולוקמניה בגוץ דאמר קונם עיני בשניה למחר אם אישן היום דבהאיא מודה רב יהודה וי"ל דהא גמי מלתא דפשיטא היא ונלא אצטריך לאשמועי': **מתני'** לא קרבו לא אוכל לה מתר פ"י וקמ"ל דלא אמר מפלג לאו אתה שומע הן:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

דחיא גופא אתא

ו**תיובתא דרב יהודה!** **כּי קתני**, דאי איתהני הרי זה ב"בל יחל דברוי". תנן: **"שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח"**, הלכה לפני **הפסח** — **אסורה בהנאתו עד החג**, ו**מותרת לילה אחר הפסח**. הלכה — **אסורה**, לא הלכה — לא. **"אמר רבא:** הוא הדין דאפילו לא הלכה אסורה. הלכה — אסורה ולוקה, לא הלכה — אסורה בעלמא.⁽ⁿ⁾ **מיתבי:** **"כפר זו עלי היום אם אלה למקום פלוני למחר"**, אבל — הרי זה ב"בל ילה!" מי קתני **"אוכל"**? **"אכל"** קתני, דכי אכל הרי זה ב"בל ילה".^(יב) **הלך** — הרי זה ב"בל יחל" דברוי. **מהלך** — לא. **וקשיא לרב יהודה!** **אמר לה רב יהודה:** הוא הדין דליתני **"מהלך"**. אידי דקתני **רישא "אכל"**, דלא מיתני ליה **"אוכל"** — תני סיפא **"הלך"**. **האומר לאשה "קונם שאני משמשך"**, הרי זה ב"בל יחל דברוי". והא משתעבד לה מדאורייתא, דכתיב: **"שאתה כסותה וענתה לא יגרע"**! **"באומר הנאת תשמישה עלי"**, והא לא קא ניחא ליה בתשמיש.^(כ) **דאמר רב כהנא: "תשמישי עליך"** — כופין אותה ומשמשותו, **דשעבודי משועבדת ליה**. **"הנאת תשמישה עלי"** — אסור, שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו. **מתני' שבועה שאני ישן, שאני מדבר, שאני מהלך** — אסור. קרבו לא אוכל לה, הא קרבו שאוכל לה, לא קרבו לא אוכל לה — מותר.

גמ'

אכל דלא מצי למתני אוכל לרב יהודה דלא מצי למיכל לכתחלה: תנא סיפא גמי הלך: שאני משמשך הרי זה בבל יחל אם משמש עמה: והיכי מצי למימר שאינו משמשה והא משתעבד לה לתשמיש: באומר הנאת תשמישך עלי כלומר הנאה דאתי לי מתשמישך קונם עלי: והא לא ניחא ליה בתשמישה ויכול לאסר הנאתה עליו והוי גדר: דיאמר רב כהנא אשה האומרת קונם הנאת תשמישי עליך כופה ומשמשותו דלאו כל פמנה לאסר נפשה עליו דהיא משעבדת לו להנאתו: אכל אמרה קונם הנאת תשמישך עלי שאוסרת הנאה שיש לה מתשמישו על עצמה אסור לשמשה וצריך להפיר לה: לפי שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו והנאת תשמישו אסורה עליה ה"נ כי אמר הנאת תשמישך עלי ודאי הוי גדר ואסור לשמשה מפני שנהנה ממנה: מתני' **שבועה שאני ישן שאני מדבר וכו'** דשבועה חלה על דבר שאין בו ממש: קרבו לא אוכל לה דהינו כמו אמרא לא אוכל לה דמתר: הא קרבו שאוכל לה גמי מתר דלא גדר אלא בתיי קרבו: לא קרבו לא אוכל לה משמע בשביל אסור לא אוכל לה שאם אוכל לה להני אסור עלי כקרבן ומתר לטעמא דר"מ דלית לה מפלג לאו וכו' דאי רבי יהודה צין אמר קרבו שאוכל לה צין אמר הא קרבו שאוכל בתרנוהו מתיר רבי יהודה אפילו אמר קרבו שאוכל לה כדאמרין כפרקין דלעיל קרבו האקרבן כקרבן שאוכל לה אסור מני רבי מאיר היא דלא שני לה צין אמרא לכאמרא דלרבי יהודה קרבו שאוכל לה מתר:

להנות לפני הפסח דבתנאה גמי מזהר: אמר לה רב יהודה לעולם אימא לה אל יישן היום שמה יישן למחר וכי קתני מתניתין הלכה אחר הפסח וכו' דאי אתהני אם עברה ונהנית לפני הפסח ועברה והלכה לאחר הפסח עוברת משום בל יחל: קנס שאת נהנית לי עד חגן אם תלכי לבית אביך מכאן עד הפסח הלכה וכו' אכל אם לא הלכה לפני הפסח אינה אסורה להנות מאחר עד הפסח דלא חשינן לשמא תלך עזין לפני הפסח ותיובתא דרב יהודה דאמר אל יישן כו': א"ר אבא הכי קאמר הלכה וכו' לא הלכה אסורא בעלמא דחשינן שמה תלך עזין לפני הפסח: כפר זה קונם עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אם אכלו היום והלך למחר עובר על אכילתו משום בל יחל קתני אכל היום ולא קתני לא יאכל היום אלמא דשדקינן ליה למיכל לאלתר ולא חשינן שמה ילך למחר: מי קתני אוכל לכתחלה ולא ילך למחר אכל קתני דיעבד אכל לכתחלה אסור לאכל ודאי היום דחשינן שמה ילך למחר: והא קתני סיפא הלך הרי הוא בבל יחל אכל מהלך לא קתני דמשמע דלא שדקינן ליה למיכל אתמוול אלא קתני הלך דיעבד ש"מ דאתמוול שדקינן ליה למיכל ולהכי ביוון דאכל אתמוול אם הלך היום הרי הוא בבל יחל: ותיובתא דרב יהודה דאמר אל יישן כו': אמר לה רב יהודה הוא הדין דלתני מהלך דמשמע דאינו אוכל ומהלך למחר דנדאי לא שדקינן ליה למיכל אתמוול אלא חידוי דתנא רישא

מסורת הש"ס

א תוספתא נדרים

ב תוספתא נדרים

ג משנה נדרים

ד לקמן פא:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה אכל. שלא היה זכור וכו'. ע' לקמן דף כה ע"ב בהר"ן ד"ה נדרי שגגות:

בא"ד דכנורות. צ"ל דככרות:

תורה אור השלם

אם-אכרת יקח-לו שארה כסותה וענתה לא יגרע [שמות כא, י]

מסורת הש"ס

א לעיל יא:
ב שבועות יט:
ג שבועות יט:: משנה שבועות;
משנה דמאי
ד תוספתא נדרים

גמ' מתניתין דהכא לא קתני דלהוי שׂאוכל וּלְהכי רבי מאיר היא וְלֹא רבי יהודה: **אימא סיפא** לַקֶּרֶן לֹא אוֹכַל לָךְ מִתֵּר וְהָא תַּנּוּ בְּאַיְדֵךְ פְּרָקִין לַקֶּרֶן לֹא אֵכֵל לָךְ וְכוּ': הָא דְאָמַר לַקֶּרֶן אֶסוּר וּמִתְּנִיתִין דְּקִתְּנִי מִתֵּר דְאָמַר לֹא לַקֶּרֶן דְּמִשְׁמַע לֹא לְהוּי קֶרֶן מַה שְׁלֹא אוֹכַל לָךְ דָּאס אוֹכַל לְהוּי קֶרֶן דְּהֵינּוּ מִכְּלָל לֹאֻ הֵן וְלִית לֵה לְרַבִּי מֵאִיר מִכְּלָל לֹאֻ הֵן: מִתְּנִי שְׂבֻעָה לֹא אוֹכַל לָךְ כּוּי' הָא שְׂבֻעָה שְׂאֵכֵל אֶסוּר בְּדַמְפְּרֵשׁ בְּצִמְקָא דְהָא שְׂאֵכֵל לֹא אוֹכַל מִשְׁמַע כְּלוּמַר שְׂבֻעָה תְּהָא חֲלָה עָלֵי אִם אוֹכַל וְהָא שְׂבֻעָה לִיכָא לְמִימַר דְּחִי שְׂבֻעָה קֶאֱמַר דְּשְׂבֻעָה לִית בָּהּ מַשֶּׁשׁ כְּמוֹ בְּקֶרֶן אֲלֹא שְׂבֻעָה מִמֶּשׁ קֶאֱמַר: לֹא שְׂבֻעָה לֹא אוֹכַל לָךְ אֶסוּר אִפִּי לְרַבִּי מֵאִיר דְּהִכִּי גְמָרִין בְּמַסְכֵּת שְׂבֻעוֹת (דף לו.) דְּבִשְׂבֻעָה אִית לֵה לר"מ מִכְּלָל לֹאֻ חֲתָה שׁוּמַע הֵן: גמ' שׂאוֹכֵל שְׁתִּי לְשׁוֹנוֹת מִשְׁמַע הוּי מְסַרְבִּין מִפְּצִירִים שִׂיאֵכֵל וְאָמַר אֲפִילְגָא אֲפִילְגָא וּמִתְּוַךְ כֶּךָ חֵמַר שְׂבֻעָה שְׂאֵכֵל מִשְׁמַע דְּאֲפִילְגָא קֶאֱמַר: (כְּשֹׁלֵא הִיוּ מְסַרְבִּין בּוֹ אֲלֹא מִשְׁצִמּוֹ חֵמַר שְׂבֻעָה שְׂאֵכֵל): רַב אֲשֵׁי אוֹמַר הָא דְקִתְּנִי הָא שְׂבֻעָה שְׂאֵכֵל שְׂאִי אוֹכַל קִתְּנִי וְלְהִכִּי אֶסוּר דָּלֹא אֲפִילְגָא הוּא: פְּשִׁיטָא דְּנֻדְאִי אִי קֶאֱמַר שְׂאִי אוֹכַל וְנֻדְאִי לֹא אֲפִילְגָא הוּא וְאֶסוּר: מַהוּ דְתִימָא הָא דְקֶאֱמַר שְׂאִי אוֹכַל מַקַּס לְשֹׁנָא כְּלוּמַר תַּקּוּן הֶלְשׁוֹן הוּא דְבִדְעָתּוּ הִיא לױמַר שְׂאוֹכֵל וְנִתְקַל וְאָמַר שְׂאִי אוֹכַל וְנִימָא לְעוֹלָם לְהוּי בְּמֹאן דְאָמַר שְׂאוֹכֵל קֹא מִשְׁמַע לָן דָּלֹא דְנֻדְאִי אֶסוּר: אֲבִי לֹא אָמַר כְּטַעֲמָא דְרַב אֲשֵׁי דָלֹא קִתְּנִי בְּמִתְּנִי שְׂאִי אוֹכֵל: וְרַב אֲשֵׁי הֵנָּה נֹאדִי נְדוּד וְסוּר מִטַּעֲמָה דְאֲבִי דְכִי הִיוּ מְסַרְבִּין בּוֹ לְאַכֵּל וְאָמַר לֹא אֲכַלְנָא לֹא אֲכַלְנָא וְתוֹ אָמַר שְׂבֻעָה בִּין אִם אָמַר שְׂבֻעָה שְׂאֵכֵל בִּין אִם אָמַר שְׂבֻעָה שְׂאֵכֵל בְּנֻדְאִי וְאִם אָמַר שְׂבֻעָה שְׂלֹא אוֹכַל הֲדִין מִשְׁמַע גְּמִי דְאִיבָא נְמִי לְתַרְצִי בְּנִחוּתָא דְּמִשְׁמַע לְשֹׁנָא אַחֲרִינָא וְהָא דְאָמַר שְׂבֻעָה שְׁלֹא אוֹכַל דָּלֹא אֲפִילְגָא מִשְׁמַע דְּהָא דְאָמַר לֹא אֲפִילְגָא בְּנִחוּתָא קֶאֱמַר אִם כּוֹן לֹא לְהוּי אֶסוּר אִי גְמִי כִי אָמַר בְּמִתְּנִיתִין שְׂבֻעָה לֹא אוֹכַל אֲלֵא וְנֻדְאִי תִנָּא בְּמַסְכֵּת שְׂבֻעוֹת דְּשְׂאוֹכֵל מִשְׁמַע וְלֹא עֲגִין אַחַר תְּשֹׁלֹא אוֹכַל מִשְׁמַע דָּלֹא אֲפִילְגָא וְלֹא דְכַר אַחַר הִלְכֵךְ מִתְּרַן מִתְּנִיתִין שְׂאִי אוֹכַל כְּבִשְׂאוֹכֵל וְנֻדְאִי לֹא מִשְׁמַע אֲלֵא אִי אָמַר דְּאֲפִילְגָא: מִתְּנִי' זֶה חֵמַר בְּשְׂבֻעוֹת מִבְּנֵדְרִים הֵא דְאֶמְרֵן שְׂבֻעָה שְׁלֹא אוֹכֵל כּוּי דְּבִשְׂבֻעוֹת אֶסוּר וּבְנֵדְרִים מִתֵּר:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

מִתֵּר אֲלֵא הַקֶּרֶן שְׂאוֹכֵל וְלֹא קֶרֶן לֹא שְׂבֻעָה לֹא אוֹכַל לָךְ אֶסוּר מִטַּעַם גְּמִי מִנִּי מִתְּנִיתִין — רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאִי רַבִּי יְהוּדָה — לֹא שְׂנִי לִיהּ "קֶרֶן" וְלֹא שְׂנִי לִיהּ "הַקֶּרֶן".^(nk) **אימא סיפא:** "לַקֶּרֶן לֹא אוֹכַל לָךְ" — מוֹתֵר. וְהִתְנַן: "לַקֶּרֶן לֹא אוֹכַל לָךְ" — רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר, וְאָמַר רַבִּי אֲבָא: נַעֲשֶׂה כְּאוֹמַר: "לַקֶּרֶן יְהֵא, לְפִיכָךְ לֹא אוֹכַל לָךְ".^(nk) **לֹא קִשְׂיָא:** הָא דְאָמַר "לַקֶּרֶן", הָא דְאָמַר "לֹא לַקֶּרֶן" — דְּלֹא הוּי קֶרֶן קֶאֱמַר.^(ad) **מִתְּנִי' שְׂבֻעָה לֹא אוֹכַל לָךְ,** הָא שְׂבֻעָה שְׂאוֹכֵל לָךְ, לֹא שְׂבֻעָה לֹא אוֹכַל לָךְ — אֶסוּר.⁽ⁿⁱ⁾ **גְּמִי מְכַלֵּל דְּהָא שְׂבֻעָה שְׂאוֹכֵל לָךְ** — דְּלֹא אֲכִילְנָא מִשְׁמַע. וּרְמִינָהּ: שְׂבֻעוֹת שְׁתִּים שָׁחוּ אַרְבַּע. שְׂאוֹכֵל וְשֹׁלֵא אוֹכַל, שְׂאֲכַלְתִּי וְשֹׁלֵא אֲכַלְתִּי, מְכַלֵּל דְּשְׂאוֹכֵל מְדַקְאָמַר שֹׁלֵא אוֹכַל, שְׂאֲכַלְתִּי וְשֹׁלֵא אֲכַלְתִּי, מְכַלֵּל דְּשְׂאוֹכֵל לָךְ — דְּאֲכִילְנָא מִשְׁמַע! "אָמַר אֲבִי": "שְׂאוֹכֵל" שְׁתִּי לְשׁוֹנוֹת מִשְׁמַע. הִיוּ מְסַרְבִּין בּוֹ לְאַכּוֹל, וְאָמַר: "אֲכִילְנָא אֲכִילְנָא", וְתוֹ: "שְׂבֻעָה שְׂאוֹכֵל" — דְּלֹא אֲכִילְנָא לֹא אֲכִילְנָא", וְתוֹ אָמַר: "שְׂבֻעָה שְׂאוֹכֵל" — דְּלֹא אֲכִילְנָא" קֶאֱמַר. רַב אֲשֵׁי אָמַר: "שְׂאוֹכֵל" דְּשְׂבֻעָה — "שְׂאִי אוֹכֵל" קֶאֱמַר. אִם כּוֹן, פְּשִׁיטָא! מֵאִי לְמִימְרָא? מַהוּ דְתִימָא: מִיָּקַם לִישְׁנָא הִיא דְאִיתְקִיל לִיהּ, קֹא מִשְׁמַע לָן. אֲבִי לֹא אָמַר טַעַם כְּרַב אֲשֵׁי — דְּלֹא קִתְּנִי "שְׂאִי אוֹכֵל". וְרַב אֲשֵׁי נֹאדִי מִן טַעַם דְּאֲבִי. קִסְבַּר "שֹׁלֵא אוֹכֵל" נְמִי, מִשְׁמַע שְׁתִּי לְשׁוֹנוֹת. הִיוּ מְסַרְבִּין בּוֹ לְאַכּוֹל וְאָמַר: "לֹא אֲכִילְנָא לֹא אֲכִילְנָא", וְאָמַר נְמִי: "שְׂבֻעָה", בִּין "שְׂאוֹכֵל" בִּין "שֹׁלֵא אוֹכֵל" — הֲדִין "אֲכִילְנָא" מִשְׁמַע דְאָמַר. וְאִיכָא לְתַרְצֻחַה נְמִי לִישְׁנָא "שְׂבֻעָה שֹׁלֵא אוֹכֵל" — "שְׂבֻעָה דְלֹא אֲכִילְנָא" קֶאֱמַר. אֲלֵא תִנָּא פְּסָקָה: "שְׂאוֹכֵל" — "דְּאֲכִילְנָא" מִשְׁמַע, וַיִּשְׁלֵא אוֹכֵל" — "לֹא אוֹכֵל" מִשְׁמַע.⁽ⁿⁱ⁾ **מִתְּנִי' זֶה חוּמַר בְּשְׂבֻעוֹת מִבְּנֵדְרִים,** וְחוּמַר בְּנֵדְרִים מִבְּשְׂבֻעוֹת. **כִּיצַד?** אָמַר: "קוּנָם סוּכָה שְׂאֲנִי עוֹשֶׂה", "לוֹלֵב שְׂאֲנִי נוֹטֵל", "תְּפִילִין שְׂאֲנִי מַנִּיחַ" — בְּנֵדְרִים אֶסוּר, בְּשְׂבֻעוֹת מוֹתֵר, שְׂאִין נִשְׁכַּעֲזִין לְעִבּוֹר עַל הַמִּצְוֹת.

גְּמִי

וַיֵּשׁ לוּמַר דְּמִשׁוּם דְּשְׂבֻעָה חֲמוּרָה טְפִי מְנַדְרִים מִשׁו"ה אֲלִילִין לַחוּמְרָא עוּד יֵשׁ לוּמַר דְּטַעֲמָא דְשְׂבֻעָה הֵינּוּ מִשׁוּם דְּנַרְיִין שְׁמָא יֹאמַר שְׂבֻעָה לֹא אוֹכֵל וַיִּדְלַג לֹא וַיְבָהֵא וְנֻדְאִי פְּשִׁיטָא אֲכַל גְּבִי נָדַר אִפִּי' וַיִּדְלַג לֹא וַיֹּאמַר קֶרֶן לֹא אוֹכֵל לִיכָא אֶסוּר: זֶה חֵמַר בְּשְׂבֻעוֹת מִבְּנֵדְרִים וּמְפָרֵשׁ לֹא קֶרֶן לֹא אוֹכֵל לָךְ וְכוּ' פְּרִיךְ בְּגִמְרָא דְחֵמַר מְכַלֵּל דְנָדַר הוּא מְדַקְאָמַר חֵמַר בְּשְׂבֻעוֹ' מִבְּנֵדְרִים מִשְׁמַע הִכִּי דְהַחֲמָא דְנֵדְרִים אִינֵה עֲנֵה לְשְׂבֻעָה אֲכַל מ"מ נָדַר קַל הִיוּ וְהָא מִתֵּר קִתְּנִי וּמִשְׁנִי אִסִּיפָא דְאִיְדֵךְ קִתְּנִי שְׂבֻעָה שְׂאִינִי יֵשׁוּ דְנֻדְאִי בְּנֵדְרִים לִיכָא אֶסוּרָא כ"א מְדַרְבְּנָן כְּדָאמַר רַבִּינָא וְגַבִּי שְׂבֻעָה אִיכָא אֶסוּרָא דְאִזְרִיתָא וּא"ת לְשׁוּמֵא אַחֲרִינָא דְאִזְקִימָנָא לְעִיל כְּגוּן דְאָמַר קוּנָם עֵינִי בְּשִׁנְהַ הַיּוֹם וְכוּ' דִלְגַּשׁ וְנֻדְאִי אִיכָא אֶסוּרָא דְאִזְרִיתָא (וְכוּ') הִיכָא מִתְּרַצַּח לְשֹׁנָא דְתִנִּי דְחֵמַר וְכוּ' דְלִיכָא לְמִימַר דְקֹאִי אִסִּיפָא פִי' כְּמוֹ שְׁמַתְרַן הַסֶּפֶר דְהִתֵּם אִיכָא אֶסוּרָא דְאִזְרִיתָא בְּנֵדְרִים כְּמוֹ בְּשְׂבֻעוֹת כְּמוֹ שְׁפִי' וי"ל דְקֹאִי אֲדִינוּק' דְּמִתְּנִי' וַיִּדְקַדֵּק הִכִּי טַעֲמָא מִשׁוּם דְאָמַר קוּנָם עֵינִי דְהוּי דְכַר שְׁגֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ אֲכַל קוּנָם שְׁלֹא יֵשׁוּן לִיכָא אֶסוּרָא דְאִזְרִיתָא כִי אִם מְדַרְבְּנָן כְּדְפִרְשִׁין לְעִיל דְכוּלָּהּוּ אֲמוּרָאִי מוּדוּ דְאִיכָא אֶסוּרָא דְרַבְּנָן וְלֹא כְּלִינִי אֲלֵא כְּלִשְׁנָא דְכַל יַחַל וְעַל זֶה אוֹמַר זֶה חֵמַר בְּשְׂבֻעוֹת מִבְּנֵדְרִים דְּבִשְׂבֻעוֹת כה"נ אִיכָא אֶסוּרָא דְאִזְרִיתָא:

טז.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב:

ב מו"י פא' מהל' נדרים הל' יט:

ג טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' יא:

ד מו"י פד' מהל' שבועות הל' כב:

ה סמג לאוין רלט, טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' א:

ו מו"י פא' מהל' שבועות הל' ג:

ז טוש"ע יו"ד סי' רלז סעי' יא:

ח מו"י פד' מהל' שבועות הל' כב:

ט' רלט סעי' ד:

י מו"י פג' מהל' נדרים הל' ו:

יא מו"י פה' מהל' שבועות הל' יח:

עין משפט גזר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' ד:

ב מו"י פג' מהל' נדרים הל' ו:

ג מו"י פג' מהל' נדרים הל' ז:

הָא דְאָמַר יְשִׁיבַת סָפָה עָלַי וְהָא דְאָמַר שְׂבוּעָה שְׁלֹא אָשֵׁב בַּסָּפָה פִּי היכא

דאמר ישיבת ספה עלי קונס מיחל חיל משום דספה לינה משעבדת לו אכל היכא דאמר שבועה שלא אשב בספה וגופו משעבד לספה לא חילא וא"ת אדמפלג בנדרים לשבועות לפלג ולתני בשבועי' דבשבועות נמי זמנין דחילי היכא דאמי' ישיבת ספה עלי שבועה וי"ל דאה"נ אלא אורחא דמלתא קתני דסתם נדרים החפץ נאסר עליו וסתם שבועות קאסר נפשה אחפצא וה"ק זה חמר בנדרים מה ששניך בנדרים דהינו דקאסר חפצא עלה ממה ששניך בשבועות והינו דקאסר נפשה אחפצא ועי"ל ודאי בשבועות לא חיל בשום צד אפילו היכא דאמר ישיבת ספה עלי שבועה וטעם גדול יש בדבר דבשבועות פיון דסתם שבועות קאסר נפשה אחפצא ולא קאסר חפצא אנפשה א"כ אפילו בפאמר ישיבת ספה עלי שבועה אפ"ה מתרענן שבועתה וחזרה על נפשה והוי פאלו אמר שבועה שלא אשב בספה והאי דאמר ישיבת ספה עלי שבועה לא משום דקאסר חפצא עלה דבדאי בשבועות לא שניך דה אלא יד שבועה הוי ולעולם קאסר נפשה מחפצא ובנדרים לאידך גיסא:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

גמ' מקהאמר חמר בשבועות גמ' מקהאמר חמר בשבועות **גַּמִּי "חומר", מפלל דנדר הוא. והא "מותר" קתני! אסיפא דאידך בבא קתני. "שבועה שאיני ישן", "שאיני מדבר", "שאיני מהלך" — אסור. זה חומר בשבועות מבנדרים. חומר בבנדרים מבשבועות כיצד כו'. רב כהנא מתני: אמר רב גידל אמר רב. ורב טביומי מתני: אמר רב גידל אמר שמואל. מנין שאין נשבעין לעבור על המצות? תלמוד לומר: "לא יחל דברו", "דברו לא יחל" — אבל מיחל הוא להפציי שמים. מאי שנא נדר — דכתיב: **"איש פי ידר נדר להי' ... לא יחל דברו"**. שבועה נמי, הא כתיב: **"או השבע שבעה להי' לא יחל דברו"**! א"אמר אב"י: הא דאמר "הנאת סופה עלי", הא דאמר **"שבועה שלא אהנה מן הסופה"**. אמר רבא: וכי מצות ליהנות ניתנו? אלא, אמר רבא: הא דאמר **"ישיבת סופה עלי"**, והא דאמר **"שבועה שלא אשב בסופה"**.^([דרוש]) ושאין נשבעין לעבור על המצות מהכא נפקא ליה? מהתם נפקא ליה, דתניא: יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל, יכול יהא חייב —**

תלמוד

מחומרא דנדרים מפלל דנדר מיהא הוי כי אמר קרנן לא אוכל לך וכו' דאסור נדר איכא מדרבנן אלא דלא לקי מדאורייתא ולא מחיב קרנן שבועה כי היכי דמחיב בשבועות: והא מתר קתני בנדרים דאפילו שום אסור ליכא: אסיפא הא דקתני חמר בשבועות מבנדרים דמשמע דנדר חשיב לא קאי ארישא דקתני קרנן לא אוכל לך אלא אסיפא דאידך דבא (לעיל נדרים יד:) דקתני קונס שאני ישן שאני מדבר ררי זה בלא יחל דברו ואומר רבינא עלה לעיל (נדרים טו.) לעולם דקתני שאני ישן ומאי כל יחל כל יחל דרבנן דהינו אסור דרבנן אכל שבועה שאני ישן שאני מדבר מדאורייתא אסור וזה חמר בשבועות מבנדרים ששבועה חלה על דבר שאין בו משם וחיב קרנן מה שאין פן בנדרים: אכל מחל הוא להפצי שמים שאס נדר לעבר על אחת מן המצות אין שבועה חלה עליו ומיחל לאותה שבועה דמשבד ועומד הוא לקימה ואין שבועה חלה עליו ויכול לחלל דברו: מאי שנא נדר דאמר כי נדר על המצנה חל עליו הנדר וכי עבר ועשה המצנה קם ליה בלא יחל: דכתיב **כי ידר נדר לה'** דאפילו בִּחְפְּצֵי שְׁמִים דלה' לא יחל דברו: שבועה

דברו: אמר אבוי הא דאמר הנאת ספה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הספה כלומר הא דקתני מתניתין שנודרין על המצנה כגון דאמר הנאת ספה עלי דהשתא קאסר חפצא עלה דהכי מצ' למזר אפי' לבתחלה דקאמרינן לעיל אע"ג דמשעבד לאשתו דתשמיש חל עליו הנדר כי אמר הנאת תשמישך עלי שאינו אוסר עצמו עליה אלא לדידה אוסר עליו וקסבר אבוי דבכל לשון שבועה לא מצינו דתחול עליה דאי אמר שבועה הנאת ספה עלי דהנאתה אוסר עליו דהא ודאי לא הויא שבועה אלא נדר דכיון דקאמר עלי הינו נדר דכל היכא דקאמר עלי אמרינן הינו נדר וחיב באתריותו ונדר הוא כי אמר הכי אפלו לבתחלה מצ' נדר וקאסר חפצא עלה אכל שבועה לא מצ' לאוקמי אלא כגון דאמר שבועה שלא אהנה וכהאי גוונא לא חול עליה דלא מצ' למיסר נפשה עליה דמצנה כי קאמר שלא אהנה דאוסר עצמו דמצנה שהוא משעבד לו וכה"ג מירי חמר בנדרים מבשבועות דבנדרים אומר קונס הנאת ספה עלי ובשבועה שלא אהנה: וכי מצות להנות נתנו דאמר הנאת ספה עלי הא לא להנות נתנו ולא מצ' למיסר נפשה בהנאתה דהא לא חשיבה הנאה מצנה דלא נתנו בשביל הנאה: אלא אמר רבא וכו' ישיבת ספה עלי דאמרן דבישיבת ספה עלי קאסר חפצא עלה: ובשבועה שלא אשב קאסר נפשה מן חפצא והא לא מצ' למעבד דמשעבד הוא למצנה ולדכי לא חילא עלה שבועה: יכול יהא חיב קרנן שבועה:

מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה ט ג; שבועות כז; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה ט ו
תורה אור השלם

איש כי־ידר נדר ליהנה או־השבע שבעה לאסר אפר על־נפשו לא יחל דברו ככל־המצא מפיו יעשה [במדבר ל, ג]

מסורת הש"ס
א ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה ט ד; בבא קמא צא; נזיר סב; ב תוספתא שבועות; שבועות כב: ג ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה ט ג; שבועות כז.; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה ט ו
תורה אור השלם

או נקש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונגזלם ממנו והוא ינדע ואשם לאחת מאלה [ויקרא ה, ד]

תלמוד לומר להרע או להיטיב מה הטובה רשות דאי בעי אכל ואי בעי לא אכל חייב בקרבן על השבועה אף הרעה על הקרבן דהיא שבועה דרשות ולא נשבע לבטל את המצנה דהיא שבועה דהרעה לאו הרשות בידו: חד קרא קא אמי למטרה מקרבן שבועה דהאי קרא גלגדע או להיטיב בקרבן מירי ואידך לא יחל דברו דבלאו מירי אמי למטרה מן לאו לשבועה: מתני' יש נזר בתוך נזר דנזר חל אחר נזר: אין שבועה בתוך שבועה ואם אמר שבועה שלא אוכל כו': ביצד אמר הריני נזיר אם אוכל וחזר ואמר כו' חייב על כל פעם ופעם נזירות אחת: אינו חייב אלא על אכילה אחת קרבן שבועה אחת: גמי' לא שנו דיש נזר בתוך נזר: אלא דאמר כו' דמגז' דאתוסף יומא ותיקא בגזירות ראשונה דכי אמר הריני נזיר היום קבל עליו נזירות שלשים וכי הדר ואמר הריני נזיר למחר משמע הריני נזיר שלשים יום ואחד ואין נזירות ליום אחד הלכך חל נזירות על נזירות והני נזיר שלשים אחרים: אכל אם אמר כו': ולרב הונא דקאמר דכי אמר הריני נזיר היום לא חילי עליה שתי נזירות אם בן לפלג דדידה בגדריס ונתני גמי יש נזר בתוך נזר ואין נזר בתוך נזר ביצד הריני נזיר היום הריני נזיר למחר יש נזר בתוך נזר וכו':

תלמוד לומר לומר לאי בעי אכל ואי בעי לא

^(אב)תלמוד לומר: "להרע או להיטיב". מה הטובה רשות, אף הרעה רשות. יצא נשבע לבטל את המצנה ולא ביטל — שאין הרשות בידו! חד קרא למיפטריה מקרבן שבועה, וחד למיפטריה מז לאו דשבועה. ^(ב)מתני' יש נזר בתוך נזר, ואין שבועה בתוך שבועה. כיצד? אמר: "הריני נזיר אם אוכל", "הריני נזיר אם אוכל", ואכל — חייב על כל אחת ואחת. "שבועה שלא אוכל", "שבועה שלא אוכל", ואכל — אינו חייב אלא אחת. י"גמ' אמר רב הונא: לא שנו אלא דאמר "הריני נזיר היום" "הריני נזיר למחר", דמיגז' דקא מיתוסף יומא יתיקא — חיילא נזירות על נזירות. אכל אמר "הריני נזיר היום", "הריני נזיר היום" — אין חלה נזירות על נזירות. ושמואל אמר: אפילו אמר: "הריני נזיר היום", "הריני נזיר היום" — חלה נזירות עליה. ולרב הונא, אדתנא אין שבועה בתוך שבועה, ליתני: יש נזר בתוך נזר, ואין נזר בתוך נזר. "הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר" — יש נזר בתוך נזר, "הריני נזיר היום" "הריני נזיר היום" —

אין

מייחל דברו ומקיים המצנה אכל מ"מ אינו פטור משבועה דנשבע לבטל המצנה אלא לזקה עליו משום שזא דתתנן פ"ג דשבועות (דף כט.): יש נזר בתוך נזר דמפרש ואזל בתר הכי דאמר הריני נזיר הריני נזיר וא"ת פתח בגזר דמשמע קונס ונסים בגזירות וי"ל דנזירות גמי אקרי נזר דכתבי (במקדש ו) לנזר נזר נזיר אכל מ"מ אמאי שצק סתם נזר ופתח בזה וי"ל משום דבגדריס לא משפחת נזר בתוך נזר דאי אמר כפר זה עלי קונס כפר זה עלי קונס לא חיל דאין אסור חל על האסור ואף בגזירות דקאמר דנזירות חל על נזירות לאו לחיובי תרפי בחד לי יום אלא לענין שיעשה שתי נזירות זו אחר זו דבשלאמא היום בגזירות שצד למימר פשאמר ב"פ הריני נזיר היום הריני נזיר היום שיוכל להוסיף בדבור שני לי יום משמע לי יום חדשים כפעם ראשונה שאמר הריני נזיר היום שרוצה לומר לי יום דהניא השתא באלו [אמר] לי יום ב' פעמים ואכלו את"ל דאפילו אם אמר הריני נזיר לי יום והדר אמר הריני נזיר אלו לי יום דהני לשמואל במו' כהיום היום מכ"מ י"ל דשאני נזירות הואיל ואית ליה קצותא לי יום יש לנו לומר שצא להוסיף שלשים יום חדשים ולכך

שצד שפיר למימר דחיל נזירות על נזירות מעשה זו אחר זו דפררשית אכל גבי נזר דקונס דלית ליה אלא לפי מה שפירש האדם גמי אפי' בי אמר כפר זו עלי קונס היום אינו אסור אלא אותו היום וכי הדר אמר זמנא אחריתי קונס כפר זה היום אין לנו לתלות דאתא ללסר ולאוסופי למחר פיון דמהיום משמע הלכך לא שצד למימר נזר חל על נזר ולהוסיף נזר אחר אחר כמו בגזירות דפררשית ולאותו יום גופה גמי אין לנו שיוחל נזר על נזר ולחיובי תרפי קאמר דאין אסור חל על אסור ואכלו בגזירות אין אסור חל על אסור: הריני נזיר אם אוכל הריני נזיר ה"ה דהני מצו למתני הריני נזיר בלא שום תנאי אלא אורחא דמלתא קאמר שכן דרך לומר מחמת שום דבר פיוצא בזה שמסרבין בו ללכלל והוא אינו רוצה ונוזר אם יאכל ועי"ל דאגב דבעי לאדכורי אכילה גבי שבועה נקטו' גמי גבי נזירות וכן פר"י: ולפלוג ולתני דדידה:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

יז.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רלח, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' ד:

ב מיי' פה' מהל' שבועות הל' יד:

ג סמג לאוין רמב, סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' יב:

ד מיי' פג' מהל' נדרים הל' ב:

ה מיי' פד' מהל' שבועות הל' ט:

ו סמג עשין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' יב:

ז מיי' פג' מהל' נדרים הל' ב:

ח מיי' פג' מהל' נזירות הל' י:

ט מיי' פד' מהל' נזירות הל' ב:

עין משפט
גור מצוה

^א מו"י פד' מהל' שבועות הל' יד:
ב טוש"ע יו"ד סי' רלח טע"ו ו:
ג מו"י פד' מהל' שבועות הל' יא:
ד מו"י פג' מהל' נזירות הל' י:

אלימא [דאמר הריני נזיר היום] ולמחר דכנתה גבי שבועה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים האי נדאי חולא שבועה פיון שהזכיר ענבים לבדם אלא היכי דמי כגון דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וכו': **אמר** לה רב הונא מתני' דאמר היום ולמחר דכנתה גבי שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים והוי שפיר דכנתה סיפא דגרכסי דפרשת' ול"נ דהיכי קאמר מעקרא אלימא דאמר היום דכנתה גבי שבועה דאמר תאנים וחזר ואמר ענבים האי לאו דכנתה הוא דגבי נזיר למחר ט"ך כהיום דהא לא מוסיף אלא אסור ותרה אכל ענבים לא שכי כלל בתאנים שאמר תחלה לכ"נ לר"ת לעיל הכי גרסינן אלימא דקאמר היום דכנתה גבי שבועה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים ותאנים אמאי לא חולא פי' הא נדאי חולא כמו שאמר רבה בסמוך דהשתא סבירא לה כנתה דרבה אלא דאמר תאנים וכו' כמו לאידך גרסא אמר לך רב הונא לעולם דאמר היום ומחר דכונתה גבי שבועות דלא חולא כה"נ כלומר כה"נ דאמר פבר דהינו בי אמר תאנים וענבים דכיון שהוי גרין לצרוף תאנים שפבר והשתא ניחא ולפי שהזכיר פבר למעלה לא הצרך לחזר ולשנותו כאן: **והאמר** רבה האומר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים ועבר ואכל תאנים והפריש קרבן וחזר ואכל ענבים הוו להו ענבים חצי שעורא אור"י דמירי שאמר שלא אוכל תאנים וענבים ביחד כזית מפל חד וחד והשתא שבועה שניה אינה מחיבת לו על כזית תאנים לבד ולא על כזית ענבים לבד אלא על כזית מפל חד וחד להכי קרי ענבים

חצי שעורא והא דקאמר בסמוך מכ"מ חולא וכו' ה"פ אע"פ שפבר משבע הוא על תאנים בשבועה ראשונה מ"מ חולא שפיר שבועה שניה על תאנים לענין דמצטרפו בדידי ענבים לחייב משום שבועה שניה דשבועה שניה לא הויא

כ"א משפתיס יחד דפרשת' ולא מפעיא אס אכל תאנים וחזר ואכל תאנים וענבים דחייב משבועה שניה דפרשת' אלא אכלנו לא אכל כ"א ענבים אחר תאנים שאכל בראשונה ולא אכל תאנים בלילה שניה אפ"ה חייב שתיס דמצטרפי הניך תאנים דאכל בראשונה עם אותם ענבים לחייב קרבן שני משום שבועה שניה אע"נ דכבר מחייב הוא על אותם תאנים קרבן בפני עצמו אפי' הכי מצטרפי שפיר עם ענבים פיון דלא הפריש עליה קרבן ומדע דמדקאמר הפריש קרבן וכו' משמע הא לא הפריש קרבן מחייב קרבן שני אף על גב דלא חזר ואכל תאנים עם ענבים בשניה שפך משמע אכל השתא במפריש קרבן משמע דלא מחייב קרבן שני משום אכילה שניה משום דלא מצטרפין אכילה ראשונה תאנים עם ענבים דבשניה להחתיב שבועה שניה דתאנים וענבים ביחד פיון דהפריש קרבן בין שתי אכילות והפרשה מחלקת ומיהו קרבן חד מחייב אתתאנים משום שבועה ראשונה אכל אין לפרש וחזר ואכל תאנים וענבים דאמר לא כזית תאנים לבד ולא כזית ענבים לבד והא דקאמר בסמוך דחולא אענבים וכו' מטעם אסור פולל קאמר וכו' היא דרבה בפרק שלשי דשבועות (דף כח:)‏ אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר [ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים] ואכל תאנים וענבים מנז דחולא וכו' דמירי נמי באסור פולל דפרשת' מדמית' לה גבי פולל דברים המתרים עם דברים האסורים אין לפרש בן דאס בן הוי להו ענבים שעור שלם וחיב נמי על כזית ענבים לבד והיכי קרי לה חצי שעור ואין לפרש נמי דחזר ואכל תאנים וענבים אפילו כזית ענבים דאס בן הוי להו ענבים שעור שלם וחיב נמי על כזית ענבים לבד והיכי קרי לה חצי שעור ואין לפרש נמי דגבי תאנים נמי מוסיף הוא בשבועה אחרונה דמשבועה ראשונה לא מחייב אתתאנים כ"א אכזית משום דסתם אכילה משמע כזית והשתא בשבועה שניה מחייב אפילו אחצי כזית דעם חצי זית ענבים לבן גרסה דמירי דפרשת' ויש להקשות לעיל דקאמר היום ומחר דכנתה הבא דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מה מדמה זה לזה בשבועה דין הוא שלא יהא חייב על אחת דהא אפי' בשבועה שניה אינו חייב פי אס ע"י צרוף דתאנים ומתאנים הוא פבר משבע אכל בגזיר [אס אמר] היום ומחר אס יהיה שותה יין כיום ל' ואחד היה חייב וי"ל נהי נמי דאס היה שותה חייב מ"מ לענין חילות אינו חל לבדו דגזירות אינו מיום אחד ואס

בן הוא לצרוף האחרים דמהשלשים יום ראשונים פבר הוא משבע ועומד: **מיתיבי** מי ששזר שתי נזירות בבית אחת:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

דכונתה גבי שבועה דאמר שבועה

איזן נדר בתוך נדר! קשיא. ⁽ⁿ⁾**תנו:** יש נדר בתוך נדר, ואין שבועה בתוך שבועה. היכי דמי? **אלימא דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר", דכוותה גבי שבועה: "שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר "שבועה על שבועה? אלא היכי דמי דלא חלה שבועה על שבועה, כגון דאמר "שבועה שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר "שבועה שלא אוכל תאנים", דכוותה גבי נזירות היכי דמי — דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר היום", וקתני יש נדר בתוך נדר. קשיא לרב הונא! ^(א)**אמר** לה רב הונא: מתניתין דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר". דכוותה גבי שבועה, דאמר: **"שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר: "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים", דלא חיילא.** ^(א)**והאמר רבה:** **"שבועה שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר: "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים", וחזר ואמר: "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים", וחזר ואמר: "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים ועבר ואכל תאנים, והפריש קרבן, וחזר ואכל ענבים — הויא להו ענבים חצי שיעור, ואין מביאים קרבן על חצי שיעור.** **"אלמא היבא דאמר: "שבועה שלא אוכל תאנים", וחזר ואמר "שבועה שלא אוכל תאנים וענבים", מיגז דחל שבועה על ענבים — חיילא נמי על תאנים! רב הונא לא סבירא ליה כרבה. מיתיבי: מי ששזר שתי נזירות, מנה את הראשונה והפריש קרבן, ונשאל עליה, עלתה לו שניה בראשונה. היכי דמי? אלימא דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר למחר" — אמאי עלתה לו שניה בראשונה, הא איבא יומא יתירא? אלא פשיטא דאמר "הריני נזיר היום, הריני נזיר היום".****

ותיובתא

שיבא יום שלשים ואחד והא נדר להיות נזיר כיום שלשים וא' דהינו למחר אלא הוא על תאנים בשבועה ראשונה

למ"ד שלא תחול שבועה על שבועה פהאי גונא אלא היכי דמי וכו': ומי לא חולא שבועה על שבועה בכה"נ: אמר לך רב הונא מתני' כגון דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דאמינא אלא והינו יש נדר בתוך נדר ודכנתה אורי בשבועה כגון דאמר שבועה וכו' וקסבר רב הונא דכהאי גונא לא חולא שבועה על שבועה הא דאמר בשבועה שניה תאנים שמשבע מהן ומ"מ דומיא דנדר הוא שהוסיף בשניה ענבים: והאמר רבה וכו' ואכל תאנים והפריש קרבן על שבועה ראשונה שעבר ואכל תאנים: וחזר ואכל ענבים ולא תאנים: הויא להו ענבים שאכל חצי שעור על שבועה שניה לפי שהיא נשבע בשבוע' שניה על תאנים וענבים ועכשו שלא אכל אלא ענבים לא בטל אלא חצי שעור והינו חצי שבועה ואין מביא קרבן על חצי שעור: אלמא טעמא משום דלא אכל אלא חצי שעור משום הכי פטור מקרבן הא אי אכל תאנים וענבים דאכל כוליה שעור דשבועה חייב קרבן דמנז דחלה שבועה על ענבים דהוי חדש שלא נשבע עליהן עדיו חולא נמי אתתאנים אע"פ שפבר משבע מהן וקשה לרב הונא: לא סבירא לה לרב הונא הא דרבה וליבא למרמא ליה מנה: והפריש קרבן וקדם שהפרישו נשאל על נזירות ראשונה שפבר נדר ואמרו ליה דבטעות נדר תכלא לצרך היה נדר אותם שלשים: עלתה לו אותה נזירות שפבר נדר בשניה שעדין חייב ומקריב הקרבן על נזירות השניה כיום שהשלים נזירות ראשונה: הא אבא יומא יתירא דהריני נזיר למחר דקאמר אותו יום דנזירות שניה אינו חל אלא לאחר שלשים דהינו לאחר נזירות ראשונה ואמאי עלתה לו שניה בראשונה ויהא נפטור מנזירות שניה קדם

שיבא יום שלשים ואחד והא נדר להיות נזיר כיום שלשים וא' דהינו למחר אלא

בגון וכו':

כ"א משפתיס יחד דפרשת' ולא מפעיא אס אכל תאנים וחזר ואכל תאנים וענבים דחייב משבועה שניה דפרשת' אלא אכלנו לא אכל כ"א ענבים אחר תאנים שאכל בראשונה ולא אכל תאנים בלילה שניה אפ"ה חייב שתיס דמצטרפי הניך תאנים דאכל בראשונה עם אותם ענבים לחייב קרבן שני משום שבועה שניה אע"נ דכבר מחייב הוא על אותם תאנים קרבן בפני עצמו אפי' הכי מצטרפי שפיר עם ענבים פיון דלא הפריש עליה קרבן ומדע דמדקאמר הפריש קרבן וכו' משמע הא לא הפריש קרבן מחייב קרבן שני אף על גב דלא חזר ואכל תאנים עם ענבים בשניה שפך משמע אכל השתא במפריש קרבן משמע דלא מחייב קרבן שני משום אכילה שניה משום דלא מצטרפין אכילה ראשונה תאנים עם ענבים דבשניה להחתיב שבועה שניה דתאנים וענבים ביחד פיון דהפריש קרבן בין שתי אכילות והפרשה מחלקת ומיהו קרבן חד מחייב אתתאנים משום שבועה ראשונה אכל אין לפרש וחזר ואכל תאנים וענבים דאמר לא כזית תאנים לבד ולא כזית ענבים לבד והא דקאמר בסמוך דחולא אענבים וכו' מטעם אסור פולל קאמר וכו' היא דרבה בפרק שלשי דשבועות (דף כח:)‏ אמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר [ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים] ואכל תאנים וענבים מנז דחולא וכו' דמירי נמי באסור פולל דפרשת' מדמית' לה גבי פולל דברים המתרים עם דברים האסורים אין לפרש בן דאס בן הוי להו ענבים שעור שלם וחיב נמי על כזית ענבים לבד והיכי קרי לה חצי שעור ואין לפרש נמי דחזר ואכל תאנים וענבים אפילו כזית ענבים דאס בן הוי להו ענבים שעור שלם וחיב נמי על כזית ענבים לבד והיכי קרי לה חצי שעור ואין לפרש נמי דגבי תאנים נמי מוסיף הוא בשבועה אחרונה דמשבועה ראשונה לא מחייב אתתאנים כ"א אכזית משום דסתם אכילה משמע כזית והשתא בשבועה שניה מחייב אפילו אחצי כזית דעם חצי זית ענבים לבן גרסה דמירי דפרשת' ויש להקשות לעיל דקאמר היום ומחר דכנתה הבא דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מה מדמה זה לזה בשבועה דין הוא שלא יהא חייב על אחת דהא אפי' בשבועה שניה אינו חייב פי אס ע"י צרוף דתאנים ומתאנים הוא פבר משבע אכל בגזיר [אס אמר] היום ומחר אס יהיה שותה יין כיום ל' ואחד היה חייב וי"ל נהי נמי דאס היה שותה חייב מ"מ לענין חילות אינו חל לבדו דגזירות אינו מיום אחד ואס

בן הוא לצרוף האחרים דמהשלשים יום ראשונים פבר הוא משבע ועומד: **מיתיבי** מי ששזר שתי נזירות בבית אחת:

מסורת הש"ס

א שבועות כב.

ב שבועות כד:; שבועות כח:

ג יומא עג:

מסורת הש"ס
 א נזיר טו: ב שבועות כח: ג שבועות כז:
גליון הש"ס
גמ' אמר רבא אם נשאל. עיין לקמן סט ע"א:
תורה אור השלם

דבר אליבגי ישראל ואמרת אליהם איש או־אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר ליהנה [במדבר ו, ב]

ועשה חסד לאֳלֵפִים לאהבי ולשומרי מצותי

[1]

לא תשא את־שם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לשוא כי לא ינקה יְהוָה את אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לשוא [שמות כ, ז]

ותיוּבָּתָא דְרַב הונא דמִדְקַתְּנִי עֲלֵתָה לֹו סְנִיָּה בְּרֹאשׁוֹנָה מִכָּלֵל דְּנִזִּירוֹת סְנִיָּה נְמִי חוּלָא עֲלֵהּ: לא גַּעוּלָם דְאָמַר וְכוּ' וּמֵאִי עֲלֵתָה לוּ לְבַר מַהֵהוּא יוּמָא לְמַשְׁלִים אוּתוֹ? וְשׁוּב מִקְרִיב קִרְבָּנוּ וְנִמְצָא נְזִיר אוּתוֹ יוֹם שְׁנֹדַר עַם זְמִי נְזִירוֹת שֶׁל שְׁלָשִׁים יוֹם: אִי נְמִי לְהַכִּי חֵיב נְזִירוֹת סְנִיָּה בְּגוֹן שְׁקִבַּל עָלָיו שְׁמִי נְזִירוֹת בְּבַת אַחַת דְאָמַר הָרִי עָלִי שְׁמִי נְזִירוֹת לְהַכִּי חֵיב סְתַנִּס אִי לֹא? שְׁנַשְׁאֵל אָבַל אִי אָמַר הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם אִין נְזִירוֹת חַל עַל נְזִירוֹת: וְהֵלֵא דִין הוּא שְׁלֹא תִהְא נְזִירוֹת חַל עַל נְזִירוֹת וְלֹא שְׂאָר גְּדָרִים גָּדַר עַל גָּדַר: וּמַה שְׁבוּעָה חֲמוּדָה מְפָרֵשׁ לְקַמֵּן אִפ־ה אִין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה: הֵא קִרָא בְּעִי פְעִי פְשִׁיטֹא וְזֹדִי דְהָא אִיבָא חַד יוּמָא וַתִּירָא: אַם נִשְׁאֵל עַל הָרֹאשׁוֹנָה שְׁבָא לִפְנֵי חָכַם וְשֹׁאֵל עַל שְׁבוּעָה רֹאשׁוֹנָה וְהַתּוֹר: סְנִיָּה חָלָה עָלָיו שְׂאֵם עוֹבַר חֵיב מִשּׁוּם שְׁבוּעָה סְנִיָּה: מִדְּלֹא קִתְּנִי חֵיב אַחַת דְאִילּוּ קִתְּנִי חֵיב אַחַת הוּא מִשְׁמַע נְמִי שְׁעַל בָּלָן חֵיב אַחַת וְכוּ' אִי קִתְּנִי אִינֵה אָלֹא אַחַת הוּא מִשְׁמַע נְמִי שְׁכָּלָן שְׁבוּעָה אַחַת הִיא וְאִי בְּצִרְהָ לֵה אֲזַל לִיָּה חִיּוּבָא אָלֹא מִדְקַתְּנִי אִינּוּ חֵיב שׁ"מ דְחִיּוּבָא חֲדָא מִיָּהָא אִיתָּה דְאִי נִשְׁאֵל עַל הָרֹאשׁוֹנָה סְנִיָּה חָלָה עָלָיו דְהָא דָּלֹא חוּלָא כִּי לֹא מִיתְשִׁיל אֲרֹאשׁוֹנָה מִשּׁוּם דְלִית רוּחָא דִרֹאשׁוֹנָה עוֹמְדָת דְחֵיב עָלֶיהָ אָבַל בְּשַׁנְשָׁל עַל הָרֹאשׁוֹנָה חוּלָא הַשְׁנִיָּה: לְשַׁנָּא אַחֲרִינָא חִיּוּבָא הוּא דְלִיבָא עַל הַשְׁנִיָּה בְּמַקּוֹם הָרֹאשׁוֹנָה: הֵא שְׁבוּעָה אִיבָא בְּלוּמַר גַּם שְׁבוּעָה עָלֶיהָ לְכִי מִיתְשִׁיל אַקְמִינְתָא: לְבִדְרָבָא וְכוּ' (אָבַל) בְּשַׁנְשָׁל עַל הָרֹאשׁוֹנָה חוּלָא הַשְׁנִיָּה:

ותיוּבָּתָא דְרַב הונא דְמִדְקַתְּנִי עֲלֵתָה לֹו סְנִיָּה בְּרֹאשׁוֹנָה מִכָּלֵל דְּנִזִּירוֹת סְנִיָּה נְמִי חוּלָא

ותיוּבָּתָא דְרַב הונא! לֹא, לְעוּלָם "הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם, הָרִינִי לְמַחֲר", וּמֵאִי "עֲלֵתָה לוּ" — לְבַר מַהֵהוּא יוּמָא יַתִּירָא. אִי נְמִי, בְּגוֹן שְׁקִיבַל שְׁתֵּי נְזִירוֹת בְּבַת אַחַת. מְתִיב רַב הַמְנוּנָא: "נְזִיר לְהַזִּיר" — מִכָּפֹאן שְׁהַנְזִירוֹת חַל עַל הַנְזִירוֹת. שְׁיִכּוּל, וְהֵלֵא דִין הוּא: וּמָה שְׁבוּעָה חֲמוּדָה — אִין שְׁבוּעָה חָלָה עַל שְׁבוּעָה, נְזִירוֹת קָלָה לֹא כָּל שְׁכַן — תַּלְמוּד לוֹמַר: נְזִיר לְהַזִּיר, מִכָּפֹאן שְׁהַנְזִירוֹת חָלָה עַל הַנְזִירוֹת.^[מ] הַיִּכִּי דְמִי? אִילִימָא דְאָמַר "הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם, הָרִינִי נְזִיר לְמַחֲר", הֵא קִרָא בְּעִיָּא!? אָלֹא לָאוּ: דְאָמַר "הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם, הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם" — וְקִתְּנִי נְזִירוֹת חַל עַל נְזִירוֹת! לֹא, הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינוּ — בְּגוֹן שְׁקִיבַל עָלָיו שְׁתֵּי נְזִירוֹת בְּבַת אַחַת.^[כ] וּמֵאִי חוּמְרָא דְשְׁבוּעָה מַנְדַּר? אִילִימָא מִשּׁוּם דְחִיזִילָא אֲפִילוּ עַל דְבַר שְׂאִין בּוּ מַמַּשׁ, נִדָּר נְמִי חֲמוּר, שְׁכַן חַל עַל הַמְצָנָה כְּרִשּׁוֹת. אָלֹא — מִשּׁוּם דְכְּתִיב בָּהּ בְּשְׁבוּעָה: "לֹא יִנְקָה".[ⓘ] שְׁבוּעָה שְׁלֵא אוּכַל, שְׁבוּעָה שְׁלֵא אוּכַל", וְאָכַל — אִינּוּ חֲיִיב אָלֹא אַחַת. אָמַר רַבָּא: אִם נִשְׂאֵל עַל הָרֹאשׁוֹנָה — שְׁנִיָּה חָלָה עָלָיו. מַמַּאי — מִדְּלֹא קִתְּנִי "אִינּוּ אָלֹא אַחַת", וְקִתְּנִי "אִינּוּ חֲיִיב אָלֹא אַחַת", רוּוּחָא הוּא דְלִית לָהּ. כִּי מִיתְשִׁיל עַל חֲבִירְתָּהּ — חִיזִילָא.^[1] לִישְׁנָא אַחֲרִינָא: חִיּוּבָא הוּא דְלִיבָא, הֵא שְׁבוּעָה אִיבָא. לְמֵאִי הִלְכְּתָא? לְכַדְרָבָא. דְאָמַר רַבָּא: נִשְׂאֵל עַל הָרֹאשׁוֹנָה — עֲלֵתָה לוּ שְׁנִיָּה תַחֲתִיָּה. לִימָא מְסִיַּיע לִיָּה: מִי שְׁנַדַּר שְׁתֵּי נְזִירוֹת וּמְנָה אֶת הָרֹאשׁוֹנָה, וְהַפְרִישׁ קִרְבָּן וְנִשְׂאֵל עָלֶיהָ — עֲלֵתָה לוּ שְׁנִיָּה בְּרֹאשׁוֹנָה. בְּגוֹן שְׁקִיבַל עָלָיו שְׁתֵּי נְזִירוֹת בְּבַת אַחַת.

מתנני

ואלו מותרין פרק שני נדרים

יח.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד

סי' רלט סעי' יג:

ב מיי" פו' מהל' שבועות הל' יז:

איבא חמרות אחרות וקבא נקט הפשוטות דכתיב בקרא דלא תשא ואע"ג דלא ינקה בשבועת שקר כתיב ומתניתין מרי בשבועת בטוי מכל מקום חומרא חשיבותא שנה היא: **מִדְּלֹא קִתְּנִי** אינו אָלֹא אחת ואע"ג דבכמה מקומות שונה אינו חייב אלא אחת אע"ג דליבא אלא חד חייבא מ"מ היבא דאיבא למטעי לא הנה ליה למתני מתניתין דהאי לשנא: **לִימָא מְסִיעָה** לָהּ מִי שְׁנַדַּר וְהִי מַצִּי לַחֲזוּי בְּשִׁמוּאֵל דְאָמַר דְּהִי נְזִיר בְּהָרִי נְזִיר הַיּוֹם הָרִינִי נְזִיר הַיּוֹם אָלֹא רֹנְצָה שְׁלֹא תִהְא הַסּוּיעָה קִמַּת אֲפִילוּ לְרַב הונא כִּיּוֹן דְּמַצִּי לַחֲזוּי גַּם לְרַב הונא: **שְׁקִיבַל עָלָיו ב' נְזִירוֹת בְּבַת אַחַת** ק"ק דהנה מצִי לַחֲזוּי גַּם לְרַב הונא דְאָמַר הַיּוֹם וּמַחֲר מֵאִי עֲלֵתָה לוּ לְבַר מַהֵהוּא יוּמָא אָלֹא הַפְּשׁוּט נִקְט יוֹתַר דְעֲלֵתָה מִשְׁמַע לְגַמְרִי:

יח:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א טוש"ע יו"ד סי' רח סעי' א:

ב מו"י פב' מהל' נדרים הל' ז:

ג מו"י פב' מהל' נדרים הל' ח:

ד מו"י פב' מהל' נדרים הל' ט:

ה מו"י פב' מהל' נדרים הל' י:

ו טוש"ע יו"ד סי' רח סעי' א:

ז מו"י פב' מהל' נדרים הל' יד:

ח מו"י פב' מהל' נזירות הל' ח:

ט מו"י פב' מהל' נזירות הל' ט:

סְתֵם נְדָרִים לְהַחֲמִיר וּפְרוּשׁוֹן לְהַקֵּל כְּמַפְרָשׁ

אס של שלמים נָזַר אִסּוּר פּי' שַׁפְּרֵשׁ בִּשְׁעַת נִזְרוֹ הָרִי עָלַי כִּבְשָׁר מְלִיחַ שֶׁל גְּבוּהַ שְׁרָגִילוּת הִיָּה לְמַלַּח בָּשָׂר גְּבוּהַ כְּדַכְתִּיב עַל כֵּל הַרְבֵּנָךְ תַּקְרִיב מִלַּח אִסּוּר וְאִם שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים נָזַר שָׁפִי' בִּשְׁעַת נִזְרוֹ הָרִי עָלַי כִּבְשָׁר מְלִיחַ שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים דָּגַס לַעֲבוּזַת כּוֹכְבִים רָגִילוּת הוּא לְמַלַּח מִתָּר דְּדָבָר הָאִסּוּר הוּא מִתָּר וְלִכְּבִי לֹא קִתְּנִי שֶׁל חֲלוּן מִשּׁוֹם דְּאִין רָגִילוּת לַקְרוּת בָּשָׂר מְלִיחַ אֲלֹא אֲלוֹ דִּקְתַּנִּי שֶׁל שְׁמִם וְשֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים וְלֹא שֶׁל חֲלוּן וְאִם סְתֵם פּי' שְׁאִמֵּר כִּבְשָׁר מְלִיחַ סְתֵם וְלֹא פּי' שׁוּם דָּבָר פּי' שְׁנִתְּכֵנוּ לְמֵה שְׁמִשְׁמַע בָּשָׂר מְלִיחַ וְאִסּוּר וּל"נ חָדָא דְאִם כּוֹן לֹא הָיִ וּפְרִשָׁן לְהַקֵּל שׁוּם חֲדוּשׁ וְעוֹד דְּלִי שֶׁל שְׁמִם וְשֶׁל עֲבוּד' כּוֹכְבִים לֹא מִשְׁמַע כְּמַפְרָשׁ' וְה"ל לְמִימֵר אִם אִמֵּר הָרִי עָלַי כִּבְשָׁר מְלִיחַ שֶׁל שְׁמִים אִסּוּר וְאִם אִמֵּר כִּבְשָׁר מְלִיחַ שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים מִתָּר פִּינוּ דְאִשְׁעַת נִזְרוֹ קָאִי לִכ"נ כְּפִי' ר"ת דְּאִזְרִי לַעֲזוּלָם שְׁלֹא הוּצִיא בִּשְׁפָתֶיךָ כ"א הִאִי לִשְׁנֹא כִּבְשָׁר מְלִיחַ וְתוֹ לֹא וְאִם שֶׁל שְׁמִם כְּלוּמֵר שְׁאֲלֵנָא לִיָּה אַחֲרִי כּוֹן אִם אִמֵּר שְׁנִתְּכֵנוּ בְּלַבּוֹ לוימֵר בָּשָׂר מְלִיחַ שֶׁל שְׁמִים אִסּוּר וְאִם אִמֵּר נִתְּכֵנוּ שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים מִתָּר הָיִ פּי' לִשְׁפָתוֹ כְּמוֹ דְנִתְּכֵנוּ בְּלַבּוֹ לַפֹּת חֲטוּין וְהוּצִיא מִשְׁפָּתוֹ פֹת סְתֵם בִּשְׁבוּעָה וּבִין ת"ח וּבִין ע"ה מֵהִימֵן כְּדֹאמֵר דְנִתְּכֵנוּ

לְשֵׁם עֲבוּזַת כּוֹכְבִים וְלֹא בְשֵׁי הַתָּרָה כֵּלָל וְלֹא דְמוֹ לְהָא דְאִמֵּר בְּסֻמוּךְ נָזַר בְּקִרְבָּן וְאִמֵּר לֹא נִזְרַתִּי אֲלֹא בְּקִרְבָּנוֹת מְלָכִים וְכוּן בְּחֶרֶם וְאִמֵּר בְּחֶרְמוֹ שֶׁל יִם וְהֵאמְרִי' לִכ"ע מִחֻמְרֵינוּן עָלֶיהָ לְהַצְרִיכוֹ לְבַקֵּשׁ לוֹ פֶּתַח לְהִתֵּר דִּהְתֵּם הָיוּ טַעְמָא מִשּׁוֹם שְׁנִרְחָא כְּנוּזַר נָזַר גְּמוּר וְאִח"כ אִמֵּר שְׁלֹא נִתְּכֵנוּ אֲלֹא לְדָבְרִי הַבֹּאִי דְלֹא שָׁרָכָא כֵּלָל לְנָזַר אֲבָל בָּשָׂר מְלִיחַ דְעֲבוּזַת כּוֹכְבִים וְכָל שְׁכַן הָיִ דְבִתֵּר הָכִי שִׁיךְ קִצַּת לְהִתְפַּיִם בָּהֶם אֲלֹא מִכָּל מְקוֹם אִין הִנָּזַר חַל דְלֹא הָיִ נָזַר

גְּמוּר וְלִכְּבִי מֵהִימֵן שְׁפִיר בָּלֹא כְלוּם: **וְאִם** סְתֵם אִסּוּר פֵּרוּשׁ שְׁאִמֵּר שְׁנִתְּכֵנוּ סְתֵם לְמֵה שְׁהִלְשָׁנוּ מִשְׁמַע וְהִסְתָּא יִחָא כְּכֹלָה מִתְּנִיתָנוּ מִשְׁתַּמְעִי חֲדוּשׁ בִּין סְתֵם לְהַחֲמִיר בִּין פְּרִשָׁן לְהַקֵּל: **וְאִם** שָׁל כְּהֻנִּים מִתָּר וְאָף עַל גִּב דְּכָל זְמַן שֶׁהוֹן בְּבִית הַבְּעֻלִים הָרִי הֵן כְּהַקְדָּשׁ לְכָל דְּבָרֵיהֶם מ"מ דַּעְתּוֹ לְהִתְרָה וְאִפְלוּ אִת"ל דְּבַעֲקָרָא מִתְּפִים דְּבָרוֹ תִּתְּלֵה נִזְרוֹ בִּשְׁל כְּהֻנִּים שְׁמָא דַּעְתּוֹ לְאַחַר שֶׁהוֹן בָּאִו לִידִי הַגְזָבֵר שֶׁהוֹן כְּחֲלוּן לְכָל דְּבָרֵיהֶם: **וְאִם** שֶׁל מַעֲשֵׂר סְתֵמָא נָזַר אִסּוּר וְאִם תֹּאמֵר וְהֵלֹא עֲשִׂירִי מֵאִילָנוֹ הָיִ קְדוּשׁ וְאִם כּוֹן לֹא הָיִ דָּבָר הַגְדוֹר וּי"ל דְּבְשֵׁי הַעֲבֵרַת מַגֵּין וְאִם הָיִ עֲשִׂרָה וְנִטַּל אַחַד בָּלֹא מַגֵּין אִינוּ קְדוּשׁ כְּדֹאמֵר בִּפ' מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה (בְּכוֹרוֹת דף נח:)‏ מַקְרִי שְׁפִיר דָּבָר הַגְדוֹר: **שְׂאִין אֲנָשִׁי גָּלִיל מִפִּירִין** בְּתֵרוּמַת הַלְשָׁכָה לְפִי שֶׁהוֹן רְחוּקִין מִירוּשָׁלַיִם וּסְתֵם תְּרוּמוֹת דְּמִקּוֹמָן תְּרוּמַת דָּגוֹן: **סְתֵם** חֲרָמִים וְכו' **שְׂאִין אֲנָשִׁי גָּלִיל מִפִּירִין** חֲרָמִי כְּהֻנִּים לְפִי שֶׁהַכְּהֻנִּים הָיָה עֹקֵר דִּירְתָם בִּיהוּדָה סְמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם וְלֹא הָיִ רָגִילוּן בְּחֶרְמֵי כְּהֻנִּים בְּגִילָל כְּמוֹ בִּיהוּדָה וּבַגְּמָרָא פְּרִיךְ רִישָׁא לְסִיפָא וּמִשְׁנִי לָהּ:

וְהִתְנַן סָפֵק נְזִירוֹת לְהַקֵּל וְכו' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר לֹא הִקְדִּישׁ הַכּוֹי פֶּרֶשׁ הַרִיב"א דְּמִזְרִי דְּמַקְדִּישׁ חִיתּוֹ אוֹ בְּהֵמָתּוֹ וּבִהָא פְּלִיגִי דִּת"ק סָבַר מִכָּל מְקוֹם קָדִישׁ מִסְפֵּה (פ"ב מ"א) תָּנוּ בִּיצַד אִינוּ שָׁנָה לֹא לַחִיָּה וְלֹא לְבִהֵמָה וְכוּן הַכּוֹתֵב חִיתּוֹ וּבְהֵמָתּוֹ לֹא כִּתֵּב הַכּוֹי מִשְׁמַע דְּאִפִּי' בְּכוֹתֵב תַּרְוִיָּהּ מִזְרִי (וְהִכָּא לֹא כ"ט) לָכוֹן נִרְאֵה לָר"י דְּפְלִיגִי בְּכָל עַמּוּן בִּין הַקְדִּישׁ אֶת שְׁעִיהוֹן בִּין לֹא הַקְדִּישׁ אֲלֹא אַחַד מֵהֶם דִּתְנָא קַמָּא סָבַר דְאִם הַקְדִּישׁ אַחַד מֵהֶם קְדוּשׁ מִסְפֵּה וְאִם הַקְדִּישׁ שְׁנֵיהֶם קְדוּשׁ בְּזוּאִי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר דְאִפִּילוּ אִם הַקְדִּישׁ שְׁעִיָּהוֹן לֹא הַקְדִּישׁ דְּאִין דַּעְתּוֹ אֲלֹא לַחִיָּה וּבְהֵמָה וְזֹאִי: **לָמָּה"ד** מְמוּנָו צִיל לְסַפְקָא גּוּפָה נִמְי מַעֲיֵל לְסַפִּיקָא וְלִית לִיָּה הִהִיא דְּסַפֵּה נְזִירוֹת לְהַקֵּל אֲלֹא סְבִירָא לָהּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבִסְמוּךְ וּמִתְּנִי' דְּסְתֵם נִזְדַּרִים לְהַחֲמִיר מִתּוֹקמָא כְּנִתָּה:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

מתני' סתם נדרים דאינו יודע

”מִתְּנִי סְתֵם נְדָרִים לְהַחֲמִיר, וּפְּרִירוּשָׁם לְהַקֵּל. כִּיצַד? אָמַר ”הָרִי עָלַי כִּבְשָׁר מְלִיחַ” ”כִּיִּין נָסֹה”,

אִם בָּשָׁל שְׁלָמִים נָזַר — אָסוּר. אִם בָּשָׁל עֲבוּדָה זָרָה נָזַר — מוּתָּר. וְאִם סְתֵם — אָסוּר. ”הָרִי עָלַי כִּחְרָם”, אִם כִּחְרָם שָׁל שְׁמִים — אָסוּר, וְאִם כִּחְרָם שָׁל כְּהֻנִּים — מוּתָּר. וְאִם סְתֵם — אָסוּר. ”הָרִי עָלַי כַּמַּעֲשֵׂר”, אִם כַּמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה נָזַר — אָסוּר. ”הָרִי עָלַי שֶׁל גּוֹרֵן, — מוּתָּר. וְאִם סְתֵם — אָסוּר. ”הָרִי עָלַי כְּתֵרוּמָה”, אִם כְּתֵרוּמַת הַלְשָׁכָה נָזַר — אָסוּר. וְאִם שֶׁל גּוֹרֵן — מוּתָּר. וְאִם סְתֵם — אָסוּר. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. ”רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סְתֵם תְּרוּמָה, בִּיהוּדָה — אָסוּרָה, בְּגָלִיל — מוּתָּרָת, שְׂאִין אֲנָשִׁי גָּלִיל מִפִּירִין אֶת תְּרוּמַת הַלְשָׁכָה. סְתֵם חֲרָמִים, בִּיהוּדָה — מוּתָּרִין, בְּגָלִיל — אָסוּרִין, שְׂאִין אֲנָשִׁי גָּלִיל מִפִּירִין אֶת חֲרָמֵי הַכְּהֻנִּים. ”גָּמִי וְהִתְנַן: סָפֵק נְזִירוֹת לְהַקֵּל? אָמַר רַבִּי יוֹרָא, לֹא קִשְׁיָא: הָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָא רַבְּנָן. דִּתְנִיָּא: הַמִּקְדִּישׁ חִיתּוֹ וּבְהֵמָתּוֹ — הַקְדִּישׁ אֶת הַכּוֹי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא הַקְדִּישׁ אֶת הַכּוֹי. מֵאן דְאָמַר מְמוּנָו מַעֲיֵיל לְסַפִּיקָא, גּוּפִיָּה נִמְי מַעֲיֵיל. וּמֵאן דְאָמַר מְמוּנָו לֹא מַעֲיֵיל לְסַפִּיקָא, גּוּפִיָּה (נִמְי)

כל

באחזה ענין נדר: לְהַחֲמִיר דְאִזְלוּנָן לְחוּמְקָרָא וְאִמְרִינוּן עַל כָּל דָּבָר הַגְדוֹר נָזַר: וּפְרִשָׁן אֲבָל אִי מִפְּרֵשׁ וְאִמֵּר דְּבָדָבָר אִסּוּר נָזַר: לְהַקֵּל דְּהָכִי הוּא כְּדַקְאִמֵּר: בִּיצַד הָאוּמֵר כְּבָר זֹו עָלַי בְּבָשָׂר מְלִיחַ אִם בָּשָׁל שְׁלָמִים נָזַר כִּי שְׁלִינָן לִיָּה אִמֵּר עַל שֶׁל שְׁלָמִים נִזְרַתִּי עַל שֶׁם בָּשָׂר שְׁלָמִים שְׁצַרְכִּיו מְלַח דְּכִתִּיב וְכָל קִרְבָּן מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלָח (וַיִּקְרָא ב'י"ג) וְעַל יוֹן הַמִּתְנַסֵּךְ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ לְשִׁמּוֹם: אִסּוּר שֶׁהָרִי נָזַר בְּדָבָר הַגְדוֹר, וְאִם עַל שֶׁם יוֹן נָסֹךְ שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים וּכְבָּשָׂר מְלִיחַ דְעֲבוּזַת כּוֹכְבִים מִתָּר שֶׁהָרִי נָזַר בְּדָבָר הָאִסּוּר: וְאִם סְתֵם דְאִמֵּר אִין יָדוּעַ לִי אִם עַל שֶׁם שְׁמִים אוֹ עַל שֶׁם טְמֵאָה נִזְרַתִּי: אִסּוּר דְאִמְרִינוּן לֹא נִתְּכֵנוּ זֶה אֲלֹא בְּדָבָר הַגְדוֹר וְהָיוּ סְתֵם לְהַחֲמִיר וּפְרִשָׁן לְהַקֵּל דְאִם פּי' וְאִמֵּר לְשֵׁם עֲבוּזַת כּוֹכְבִים נִזְרַנָּא מִתָּר. ל"א סְתֵם נִזְדַּרִים דְאִמֵּר כְּבָר זֹו עָלַי כִּבְשָׁר מְלִיחַ וְכִיִּין נָסֹךְ דְלֹא הַזְכִּיר לֹא לְשֵׁם שְׁמִים וְלֹא לְשֵׁם עֲבוּזַת כּוֹכְבִים לְהַחֲמִיר וּפְרִשָׁן דְאִם מִפְּרֵשׁ בִּשְׁעָה שְׁנָזַר וְאִמֵּר כִּבְשָׁר מְלִיחַ שֶׁל שְׁלָמִים מִשְׁלָמִים וְזֹאִי קֹאמֵר שְׁצַרְכִּיכוֹת מְלַח וְיִתֵּר מִשְׁאֵר קִרְבָּנוֹת שֶׁהָרִי נִאֲכָלוּן לִשְׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַת וְכִיִּין נָסֹךְ שְׁעַל הַמִּזְבֵּחַ דְּהָיוּ בְּדָבָר הַגְדוֹר וְאִם בִּין נָסֹךְ שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים וּכְבָּשָׂר מְלִיחַ שֶׁל עֲבוּזַת כּוֹכְבִים לְהַקֵּל: אִם כִּחְרָם שֶׁל שְׁמִים נָזַר כְּגוֹן שְׁהִתְפַּיִם בְּמֵה שְׁהַקְדִּישׁ לְגְבוּהַ לְהַזְשִׁי בְּדָק

הַבִּית הַלֵּכָךְ אִסּוּר דְלֹא נִתַּן לַפְדּוּת כְּדַכְתִּיב (וַיִּקְרָא כ"ו:כ"ח) כָּל חֶרֶם קִדָּשׁ קִדָּשִׁים הוּא: כִּחְרָם שֶׁל כְּהֻנִּים שְׁהִתְפַּיִם כִּחְרָם שֶׁל חֲרָמֵי כְּהֻנִּים דְּכִתִּיב כָּל חֶרֶם בִּישְׁרָאֵל לָךְ יִהְיֶה (בַּמִּדְבָּר י"ח:י"ד) דְּהִאִי הָיִ מִמוּן כְּהֻנִּים וְהָיִ מִתָּר כְּחֲלוּן לְכָל דְּבָרֵיהוֹן לְאַחַר שְׁבֹא לִיד כְּהוֹן וְזִין חֲרָמִים מִפְּרֵשׁ בְּמַסְכַּת תְּמוּרָה (דף לב:)‏ אִם כִּחְרָם שֶׁל כְּהֻנִּים שְׁמִתָּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר שְׁבֹא לִיד כְּהֻנִּים: כַּמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה הָיוּ דָּבָר הַגְדוֹר שְׁאִינוּ אִסּוּר עַד שְׁנִיקְרָא עָלָיו שֶׁם מַעֲשֵׂר: **[וְאִם שֶׁל גָּו]** מַעֲשֵׂר דָּגוֹן דָּבָר הָאִסּוּר שְׁמַעֲשֵׂר וְתֵרוּמָה בִּשְׁבָּלִין אִסּוּר: תְּרוּמַת הַלְשָׁכָה דְּהָיוּ דָּבָר הַגְדוֹר מַעֲקָרָא דְּמַפְרִישׁ לְהוֹ לְשִׁקְלִים: שְׂאִין אֲנָשִׁי גָּלִיל מִפִּירִין בְּתֵרוּמַת הַלְשָׁכָה **[לְפִי שֶׁהָיוּ]** רְחוּקִים מִירוּשָׁלַיִם: שְׂאִין אֲנָשִׁי גָּלִיל מִפִּירִין חֲרָמֵי כְּהֻנִּים שְׁלֹא הָיוּ כְּהֻנִּים בְּיַנְיָהֶם וּבְכַסְחֻרְמִיּוֹן אִין מִסְחֻרְמִיּוֹן אֲלֹא לְשִׁמּוֹם: גָּמִ' וְהִתְנַן סָפֵה נְזִירוֹת לְהַקֵּל דְאִמְרִינוּן בְּמַסְכַּת נִזִּיר (דף לב:)‏ הָרַבִּי נִזִּיר אִם זְהוֹ פְּלוּגִי שְׁבֹא נִגְדִי נִזִּיר וְהֵלֵךְ לוֹ אוֹתוֹ שְׂאִין יוֹדַע אִם נִזִּיר אִם לֹא אִינוּ נִזִּיר וְנִזִּירוֹת הָיוּ בְּנִזְדַּרִים וְהִכִּי קִתְּנִי סְתֵם נִזְדַּרִים לְהַחֲמִיר: הַמַּקְדִּישׁ חִיתּוֹ וּבְהֵמָתּוֹ שְׁהַקְדִּישׁ כָּל חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת שְׁנִשׁ לוֹ וְאִם הָיָה לוֹ כּוֹי בְּיַעֲהוֹן הַקְדִּישׁ נְמִי דְכוּי בְּכָלִל חַיָּה וּבְהֵמָה: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא הַקְדִּישׁ אֶת הַכּוֹי דְלֹא מַעֲנֵל אִינִישׁ מִמוּנָה לְסַפִּיקָא דְכוּי דְסַפֵּה הוּא אִי מִין בְּהֵמָה אִי מִין חַיָּה מֵאוֹתָהּ סַפִּיקָא לֹא עֵילָה לְהַקְדִּישׁ בְּכָלִל חַיָּה וּבְהֵמָה וְכִי הִכִּי דְסְבִירָא לָהּ דְלֹא מַעֲנֵל מִמוּנָה לְסַפִּיקָא כָּל שְׁכַן דְסְבִירָא לָהּ דְלֹא מַעֲנֵל גּוּפָה לְסַפִּיקָא דְהִיכָא דְנָזַר וְנִשׁ בְּנִזִּירוֹת סַפֵּה לֹא הָיִ נִזִּיר וּלְזִידָה סְבִירָא לָהּ דְסְתֵם נְזִירוֹת לְהַקֵּל: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לֹא הַקְדִּישׁ אֶת הַכּוֹי דְלֹא מַעֲנֵל אִינִישׁ מִמוּנָה לְסַפִּיקָא. דְכוּי דְסַפֵּה הוּא אִי מִין בְּהֵמָה אִי מִין חַיָּה מֵאוֹתָהּ סַפִּיקָא לֹא עֵילָה לְהַקְדִּישׁ בְּכָלִל חַיָּה וּבְהֵמָה וְכִי הִכִּי דְסְבִירָא לָהּ דְלֹא מַעֲנֵל מִמוּנָה לְסַפִּיקָא:

הַרִיב"א דְּמִזְרִי דְּמַקְדִּישׁ חִיתּוֹ אוֹ בְּהֵמָתּוֹ וּבִהָא פְּלִיגִי דִּת"ק סָבַר מִכָּל מְקוֹם קָדִישׁ מִסְפֵּה (פ"ב מ"א) תָּנוּ בִּיצַד אִינוּ שָׁנָה לֹא לַחִיָּה וְלֹא לְבִהֵמָה וְכוּן הַכּוֹתֵב חִיתּוֹ וּבְהֵמָתּוֹ לֹא כִּתֵּב הַכּוֹי מִשְׁמַע דְּאִפִּי' בְּכוֹתֵב תַּרְוִיָּהּ מִזְרִי (וְהִכָּא לֹא כ"ט) לָכוֹן נִרְאֵה לָר"י דְּפְלִיגִי בְּכָל עַמּוּן בִּין הַקְדִּישׁ אֶת שְׁעִיהוֹן בִּין לֹא הַקְדִּישׁ אֲלֹא אַחַד מֵהֶם דִּתְנָא קַמָּא סָבַר דְאִם הַקְדִּישׁ אַחַד מֵהֶם קְדוּשׁ מִסְפֵּה וְאִם הַקְדִּישׁ שְׁנֵיהֶם קְדוּשׁ בְּזוּאִי וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר דְאִפִּילוּ אִם הַקְדִּישׁ שְׁעִיָּהוֹן לֹא הַקְדִּישׁ דְּאִין דַּעְתּוֹ אֲלֹא לַחִיָּה וּבְהֵמָה וְזֹאִי: **לָמָּה"ד** מְמוּנָו צִיל לְסַפְקָא גּוּפָה נִמְי מַעֲיֵל לְסַפִּיקָא וְלִית לִיָּה הִהִיא דְּסַפֵּה נְזִירוֹת לְהַקֵּל אֲלֹא סְבִירָא לָהּ כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבִסְמוּךְ וּמִתְּנִי' דְּסְתֵם נִזְדַּרִים לְהַחֲמִיר מִתּוֹקמָא כְּנִתָּה:

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

גמ' לספיקא גופיה נמי מעייל.

עיין לקמן דף סא ע"ב:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

וקל־קרבן מנחתך בשלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל־קרבנך תקריב מלח [ויקרא ב, יג]

וקל־מעשר בקר וצאן כל אשר־עבר תחת השבט העשירי יתנה קדש ליהוה [ויקרא כז, לב]

מסורת הש"ס
אבבא מציעא וי; משנה טהרות ב פסחים טז; תוספתא טהרות ג פסחים יז; משנה עדיות; עבודה זרה לז. ד נזיר לד. ה לקמן טא.
תורה אור השלם

וכל אשר יפליעליו מהם במתם יטמא מפל־פליעץ או בגד או־עור או שק כל־פלי אשר ייעשה מלאכה בהם במים יובא וטמא עד־הערב וטהר [ויקרא יא, לב]

כל שכן סבירא לֵה דלֵא מעיל גופה לספיקא דהיכא דגזר ויש בגזירות ספק לֵא הוי גזיר וּלְגזיה סבירא לֵה דסתם גזירות לֵהקל: אימא סיבא דספק גזירות לֵהקל: המוציא מחבירו כהן דבשי לאפוקי מנה עליו להביא ראייה שהן בכורות שֵׁלֵא הפילה נפל קדֵם לכן ואי תפס להו כהן על הבטלים להביא ראייה דלֵאו בכור הוא: ואסורים בגזיה ועבֻדה אע"פ דלֵא הֵה נזאי אלמא ספק קדשים לחומרא ואסורין בגזיה ועבודה וְהיכי מצנין לאוקמה כרבי אליעזר והאמר רבי אליעזר לא הקדיש את הבוי דספק קדשים להלֵא: אמאי קא מְדמית קדשת בכור הבאה מאליה לקדשת כוי דע"י אָדָם קדשת בכור בָּאה מאליה להכי מחמיר בגזיה ועבודה קדשת כוי דעל ידי אָדָם לֵא הוי קדשה מספק: הא קשיא דתני סיבא דהא וספק גזירות להקל: ספק משקה לכל טמאת משקין קרי ספק משום דלית להו עקר מן התורה לפי שֵׁלֵא מצני טמאה למשקין בפרוש מן התורה והאי דכתיב וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא (ויקרא י"א:ל"ד) והוא הקשר הוא: לטמא טמא לקבל טמאה לעצמן נזאי טמאין: אֲבָל לטמא אחרים טהורין ואי ר"א היא הא דאוקמא. לרישא דספק גזירות כרבי אליעזר ומי סבירא לֵה דליטמא טמא והתניא רבי אליעזר אומר אין טמאה למשקין כל עקר תדע כו': הניחא

לשמואל לֵא קשיא דרבי אליעזר אֲדָר' אליעזר אֵלֵא נזאי לֵא מתוקמא הֵן ואפ"ה אסורים:

בְּרִיתא דספק גזירות להקל כר"א: ע"א אֵלֵא אי קשיא דרבי אלעזר הא קשיא ספק משקין לטמא טמאת משקין עצמן כו': הא ניחא לְשמואל אֲבָל טמאת עצמן יש בָּהֶן ניחא ליה גמי לרבי אלעזר דאמר כדבְּרִיו דר"מ דספק משקין ליטמא טמא והבא בַּספק גזירות אמאי מקל משום דקסבר לֵאו מצוה היא לְקַבֵּל גזירות ואיש כי יפלא דיעבד קאמר הלכך אית לה ספק גזירות להקל: אֵלֵא לרב דאמר דכן ממש דאין טמאה למשקין כל עקר אמאי קאמר רבי אלעזר הבא ספק משקין לטמא טמא והבא סבירא לֵה ספק גזירות להקל: אֵלֵא הא רבי יהודה בְּרִיתא דספק גזירות: והא רבי שמעון מתניתין דקתני סתם גזרים להחמיר: ומצאו שנגנב או שאבד ואין יודע אם היה שם מאה פור אי לא: אמר רבי יהודה לֵא מעיל איניש נפשה לספיקא כגון הבא דכשגזר לא על דעתא דהכי גזר טֵאס נגנב הדרי דהוי ספק אם היה שם מאה פור טֵיהא גזיר בְּאִיתא ספיקא:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ור"ש אוסר דמעיל נפשה לספק' וא"ת היכי מיימי קרבנו והלא חליו בעזרה

כל שכן דלֵא מְעִיל לִספיקא. ^(א)אמר ליה אב״י: במאי אוקימתא לספק גזירות להקל — כרבי אליעזר, אימא סיפא: ספק בכורות, אחד בכורי אדם ואחד בכורי בהמה, בין טמאה בין טהורה — המוציא מחבירו עליו הראיה. "ותני עלה: ואסורים בגיזה ועבודה! אמר ליה: אמאי קא מדמיית קדושה הבאה מאליה, לקדושה הבאה בידי אדם? ^(א)אלא אי קשיא, הא קשיא: ספק משקין. ליטמא — טמא, לטמא אחרים — טהור, דבְּרִי רבי מאיר, וכן היה רבי אלעזר אומר כדבְּריו. ומי סבירא ליה לרבי אליעזר ליטמא טמא? ^(א)והתניא, רבי אליעזר אומר: אין טומאה למשקין כל עיקר. תדע: שהרי העיד יוסי בן יועזר איש צרידה על אֵיל קמצא דכן, ועל משקין בית מטבחיא דכן? הניחא לשמואל, דאמר: דכן מלטמא אחרים, אֲבָל טומאת עצמן יש בהן, שפיר. אֵלֵא לרב דאמר דכן ממש, מאי איבא למימר? ^(א)אלֵא: הא רבי יהודה, והא רבי שמעון. 'דתנא: "הריני גזיר אם יש בכרי הזה מאה פור", והלה ומצאו שנגנב או שאבד — רבי יהודה מתיר, ורבי שמעון אוסר. ^(א)ורמי דרבי יהודה אדרבי יהודה: מי אמר רבי יהודה לֵא מְעִיל איניש נפשיה לספיקא? ורמינהי, רבי יהודה אומר: סתם תרומה ביהודה — אסורה, ובגליל — מותרת, שאין אנשי הגליל מפירין את תרומת הלשכה. טעמא דאין מפירין,

הא

וא"ת היכי מיימי קרבנו והלא חליו בעזרה היא דשמא אין בְּבְרִי מאה פור ואין הגזר חל וי"ל שגזר על תנאי אם יש בו מאה פור דרבי גזיר ואם לאו דריני גזיר נדבה אלמא לר"ש מעיל נפשה לספיקא ומתניתין דסתם גזרים להחמיר מתוקמא כר"ש וא"ת והלא לרבי שמעון לא הוי גזיר נזאי אֵלֵא הוי גזיר מספק וגריד להקנות (לרבנן) אם יש בו מאה פור אֲבָל דמתני' קתני אסור בנזאי קאמר ג"כ למלקות דומיא דקתני גבי שֵׁל שמים גזר אסור דהתם אסור נזאי אֵלֵא שהוא נזר דבמתני' איבא נזר נזאי אֵלֵא שהוא נזר בלשון דמשמע אסור והתר אֲבָל הבא הגזר אינו גזר נזאי דשמא אין בְּבְרִי מאה פור [וא"ת] א"כ מה מקמה הא דרבי שמעון לגזר דמתני' דבמתניתין הגזר נזאי והבא הגזר ספק וי"ל דה"ק ורבי שמעון אוסר אלמא חפילו בגזר ספק מספק גזל לחומרא כ"ש דמתניתין שהגזר הוי נזאי גזר שְׁתּוּפְסִין חמר משמעות: **טעמא** דאין מפירין הא מפירין אסור תמא [מרישא] דמלתא הוי מצי למפרך דקתני בְּהָזִי סתם תרומה ביהודה אסורה בלא שום דיוק וי"ל דסתם תרומה ביהודה הוי כמו נזאי כיון שהם סמוכים כ"כ לירושלים פשיטא דדעתו לאסר אֲבָל בגליל חפלו במקום שהן מפירין מ"מ רחוקים והוי כמו ספק

יט.

עין משפט נר מצוה
א סמג עשין ריא, סמג עשין קמא, סמג עשין קמד, טוש"ע יו"ד סי' שבא סעי' י: ב מיו" פו"א מהל' ביכורים ושאר מתנות כהונה שבגבולין הל' יט: ג מיו" פד' מהל' בכורות הל' ז:
ד סמג עשין קמד, טוש"ע יו"ד סי' שטו סעי' א: ה מיו" פא' מהל' מעילה הל' ח: ו מיו" פי"ד מהל' שאר אבות הטומאות הל' ז: ז מיו" פב' מהל' נזירות הל' ט:

עין משפט
גור מצווה

א מו"י פו' מהל' נזירות חל' יב:

על ספקו לא מצי מגלח וא"ת אמאי לא מצו מנלח וביא עולות ושלמים וייתנסה בגזקה וינלח עליהם ואי משום חטאת דגזיר לויכא בגזקה מ"מ מצו לנלח על העולה ועל השלמים בלא חטאת כדאמר בגזיר אס גלח באחד משלשתו יצא וי"ל מ"מ לא מצו מנלח בהלקתו על גבי ג' בהמות חטאת עולה שלמים דאין חטאת בזה בגזקה והלכך אין יכול להביא על תנאי ור"י פרש דלא מצו לנלח משום דעבד הקפה וכמאן דאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה דמספק אינו יכול לדחות לאו דהקפה הלכך הוי ספקו חמור מנזאי הלכך לא מחית נפשה בספיקא אכל במתניתיו בגדרים אין ספקו חמור מנזאי: א"ל לא תנאי בשום מקום שיתיר רבי יהודה בפרני נזיר שמשון אס יש בכרי מאה פור: **רב אשי** אמר ההיא דספק נזירות דכרי דשרי ר' יהודה לאו טעמא משום דאין אדם מכנים עצמו לדבר שספקו חמור מנזאי אלא רבי יהודה משום רבי טרפון היא דבעי הפלאה וטעמא משום דמספיקא לא משתעבד נפשה ול"נ דהא בפירק בית שמאי דגזיר (דף לד.) מוכח בהדיא דרבי יהודה דכרי פליג אההיא דר' יהודה משום רבי טרפון לכ"נ דה"ק ההיא דגזיר שמשון דפליג רבי יהודה לאו רבי יהודה חלויכא דנפשה היא דנזאי מודה רבי יהודה גבי נזיר שמשון פיון דאין ספקו חמור מנזאי אלא ר"י משום רבי טרפון היא דבעי הפלאה ופריך מאי אריא נגנבו ואם תאמר התנח לפי ראשון דקאי ההיא כרבי יהודה משום רבי טרפון לההיא דלעיל דסתם נזיר אלא לפרוש שני דהא דר' יהודה משום ר' טרפון לא קאי אלא אההיא דגזיר

שמשון מאי פריך מאי אריא נגנב והא במלתא דגזיר שמשון לא קתני נגנב וי"ל דס"ל דבריתא במלתא דשמשון קתני נגנב להודיעך כחו דר"ש וכו' וא"ת התנח לפי קמא דרב אשי אבריתא דלעיל קאי דקתני בה נזיר סתם אכל לפרוש שני דרב אשי אבריתא דקתני נזיר שמשון קאי א"כ היכי מירי בה ר"ש והא אמר ר"ש פ"ק דגזיר (דף ד.) האומר נזיר שמשון לא אמר כלום וי"ל דבריתא דקתני והתניא נזיר שמשון לא קתני בה נזיר שמשון לבדו אלא שנה בה נזיר שמשון וסתם נזיר והשתא שונה בה נזיר סתם להודיעך כחו דרבי שמעון דמעיל בספיקא אע"ג דספיקא חמור מנזאי ותנא נמי נזיר שמשון להודיעך כחו דרבי יהודה דשרי אע"ג דאין ספקו חמור מנזאי ומטעם הפלאה פרי' טרפון כדקאמר רב אשי:

שְׁיֵהָא יוֹדַע אִי הָיִי נְזִיר: אִי הָכִי דְּמִשּׁוּם הָכִי מִתִּיר דָּלָא נִתְּנָה דָּלָא לְהַפְלָאָה: מֵאִי אֲרִיָּא נִגְנָב אֲפִילוּ אִיתָּהּ בְּעֵינָה נְמִי פִּינוּ דְּבִשְׁעַת הַנֶּגֶד לֹא הָיָה בְּרִיר לִיָּה דָּלָא הָיָה יָדַע אִי הָיָה בַּהּ מֵאָה כּוֹר אַע"ג דְּהָיָה אֶפְשָׁר לְמַדְדָּן: אֲלָא לְהָכִי תַנִּיָּא נִגְנָב אוֹ אֶבֶד לְהוֹדִיעַךָ כּוֹחוֹ דְּר' שְׁמַעוֹן דְּאִמַּר אַע"ג דְּנִגְנָב דָּלָא אֶפְשָׁר לְמַדְדָּן קֳאָמַר ר' שְׁמַעוֹן: הָא מִפִּירִין אֲסוּרִים אַע"ג דְּמַסְפָּקָא לֵן אִי מִתְּרוּמַת הַלֵּשָׁכָה קֳאָמַר אִי מִתְּרוּמַת הַגֶּרֶן: אֲלֵמָּא סָפִיקָא לְחוּמְרָא לְהָכִי פֶּרִיךְ מַסִּיפָא [ויאע"ג] דְּמַרְיָשָׁא [נִמָּן] אֲבָא לְמַפְרָךְ דְּקַתְּנִי ר' יְהוּדָה אוֹמַר סָתָם תְּרוּמָה בִּיהוּדָה אֲסוּרָה אֲלֵמָּא סָפִיקָא לְחוּמְרָא אֲלָא קמ"ל דְּבִין רִישָׁא וְבִין סוֹפָא קִשְׁיָא לְאִידֶךָ רִישָׁא וְסוֹפָא לְהָכִי פֶּרִיךְ דְּסוֹפָא לְסוֹפָא: ר' אֲלֵעָזָר צְרַי צְדוּק אוֹמַר סָתָם חֲרָמִים בְּגָלִיל אֲסוּרִים לְפִי שְׁאִין מִפִּירִין אֲלָא חֲרָמִי שְׁמִים הָא אִם הָיוּ מִפִּירִין חֲרָמִי כְּהִנֵּם נְמִי סָתְמוֹן מִתֵּר דְּסָפִיקָא לְהָלָא וְרִישָׁא ר' יְהוּדָה וְסוֹפָא ר' אֲלֵעָזָר:

הָא מִפִּירִין אֲסוּרִין וְאַע"ג דְּבִסְתָם גָּדַר וְסָפֵק אִי בִּתְרוּמַת הַלֵּשָׁכָה אִי בִּתְרוּמַת הַגֶּרֶן דְּמַעֲיֵל אִינִישׁ נִפְשָׁה לְסָפִיקָא דְּאִמְרִינוּן עַל דַּעַת תְּרוּמַת הַלֵּשָׁכָה גָּדַר: גָּבִי פְּרִי לְהָכִי מִתִּיר ר' יְהוּדָה: קֳסָבַר לֹא מַעֲיֵל אִינִישׁ וְכוּ' וְכִינוּ דְּסָפֵקוֹ חֲמוּר מִנְזָאי וְצִאי לֹא מַעֲיֵיל נִפְשִׁיָּה וְנִפְּאָכַל. עַל סָפִיקוֹ, לֹא מָצִי מְגַלַּח. אָמַר לִיָּה רַב הוּנָא בַּר יְהוּדָה לְרַבָּא: אָמַר "הֲרִינִי נְזִיר עוֹלָם", מֵאִי? "אָמַר לִיָּה: נְזִיר עוֹלָם נְמִי סָפִיקוֹ חֲמוּר מוֹדָאי, דְּאִילוּ וְדָאי הַכְּבִיד שְׁעָרוֹ — מִיָּקַל בִּתְעָר, וּמִבִּיא שְׁלוֹשׁ בְּהֻמוֹת. וְאִילוּ סָפִיקוֹ — לֹא. אָמַר "הֲרִינִי נְזִיר שְׁמִשּׁוּן" מֵאִי? אָמַר לִיָּה: נְזִיר שְׁמִשּׁוּן לֹא תִנָּיָא. אָמַר לִיָּה: וְהָאֹמַר רַב אֲדָא בַּר אֲהֻבָּה: תִּנָּיָא נְזִיר שְׁמִשּׁוּן! אָמַר לִיָּה: אִי תִנָּיָא — תִּנָּיָא.

^(א)**רַב אָשִׁי** אָמַר: הֵהִיא — רַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן הִיא. דְּתַנָּיָא, רַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמַר: אִין אֶחָד מֵהֶם נְזִיר — לְפִי שְׁלֹא נִיתְּנָה נְזִירוֹת אֲלָא לְהַפְלָאָה. אִי הָכִי מֵאִי אִירְיָא שְׁנַגְנָב אוֹ שְׁאָבַד? אֲלָא, לְהוֹדִיעָךָ כּוֹחוֹ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּאָף עַל גַּב דְּנַגְנָב אוֹ שְׁאָבַד, קֳסָבַר מַעֲיֵיל אִינִישׁ נִפְשִׁיָּה לְסָפִיקָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: סָתָם תְּרוּמָה בִּיהוּדָה כּוּ'. הָא מִפִּירִין — אֲסוּרִין, אֲלֵמָּא סָפִיקָא לְחוּמְרָא. אִימָּא סִיפָא: סָתָם חֲרָמִים בִּיהוּדָה — מוֹתְרִין, וּבְגָלִיל — אֲסוּרִין, שְׁאִין אֲנָשִׁי הַגָּלִיל מִפִּירִין אֶת חֲרָמֵי הַכְּהֻנִּים. הָא מִפִּירִין — מוֹתְרִין. אֲלֵמָּא סָפִיקָא לְקוּלָּא! ^(א)אָמַר אַבְיִי: סִיפָא רַבִּי אֲלֵעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק הִיא. דְּתַנָּיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: סָתָם תְּרוּמָה בִּיהוּדָה — אֲסוּרָה, רַבִּי אֲלֵעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק אוֹמַר: סָתָם חֲרָמִים בְּגָלִיל — אֲסוּרִין.

מתני'

קאמר רבי יהודה מתר הא ליבא למימר דספקו חמור מנזאו: אמר ליה לא

תניא לא אשכחן שום ברייתא דקתני דרבי נזיר שמשון דליתא כלל וכי אמר דרבי נזיר שמשון דלחולי עליה נזירות כלל משום דשמשון לא יצא נזירות מפיו דהא היה מטומא למתים פי הנה קטיל להו הלכך לספיקא לא עיל נפשה: והתניא נזיר שמשון שאומר דרבי נזיר שמשון דרי הוא נזיר שמשון ואינו מקל בתער ומטמא למתים בשמשון: אי תניא תניא אי משבחת ברייתא תניא דאיבא לתרוצי הכי משום הכי מתיר ר' יהודה דלא מעיל איניש נפשה לספיקא וליבא למקמא דרבי יהודה: רב אשי אמר דהיא ברייתא דכרי דמתיר רבי יהודה בספק נזירות ר' יהודה משום ר' טרפון היא: אין אחד מהם נזיר שנים שהיו עומדים ואמר אחד דרבי נזיר אס זה איש פלוני שגא כנגדנו ואידך אמר דרבי נזיר אס אינו הוא: אין אחד מהם נזיר הואיל ובשעת הנזר לא היה ברור לאחד מהן: שלא נתנה נזירות אלא להפלאה דבעינן בשעת שגזר

שְׁיֵהָא יוֹדַע אִי הָיִי נְזִיר: אִי הָכִי דְּמִשּׁוּם הָכִי מִתִּיר דָּלָא נִתְּנָה דָּלָא לְהַפְלָאָה: מֵאִי אֲרִיָּא נִגְנָב אֲפִילוּ אִיתָּהּ בְּעֵינָה נְמִי פִּינוּ דְּבִשְׁעַת הַנֶּגֶד לֹא הָיָה בְּרִיר לִיָּה דָּלָא הָיָה יָדַע אִי הָיָה בַּהּ מֵאָה כּוֹר אַע"ג דְּהָיָה אֶפְשָׁר לְמַדְדָּן: אֲלָא לְהָכִי תַנִּיָּא נִגְנָב אוֹ אֶבֶד לְהוֹדִיעַךָ כּוֹחוֹ דְּר' שְׁמַעוֹן דְּאִמַּר אַע"ג דְּנִגְנָב דָּלָא אֶפְשָׁר לְמַדְדָּן קֳאָמַר ר' שְׁמַעוֹן: הָא מִתְּרוּמַת הַלֵּשָׁכָה קֳאָמַר אִי מִתְּרוּמַת הַגֶּרֶן: אֲלֵמָּא סָפִיקָא לְחוּמְרָא לְהָכִי פֶּרִיךְ מַסִּיפָא [ויאע"ג] דְּמַרְיָשָׁא [נִמָּן] אֲבָא לְמַפְרָךְ דְּקַתְּנִי ר' יְהוּדָה אוֹמַר סָתָם תְּרוּמָה בִּיהוּדָה אֲסוּרָה אֲלֵמָּא סָפִיקָא לְחוּמְרָא אֲלָא קמ"ל דְּבִין רִישָׁא וְכִין סוֹפָא קִשְׁיָא לְאִידֶךָ רִישָׁא וְסוֹפָא לְהָכִי פֶּרִיךְ דְּסוֹפָא לְסוֹפָא: ר' אֲלֵעָזָר צְרַי צְדוּק אוֹמַר סָתָם חֲרָמִים בְּגָלִיל אֲסוּרִים לְפִי שְׁאִין מִפִּירִין אֲלָא חֲרָמִי שְׁמִים הָא אִם הָיוּ מִפִּירִין חֲרָמִי כְּהִנֵּם נְמִי סָתְמוֹן מִתֵּר דְּסָפִיקָא לְהָלָא וְרִישָׁא ר' יְהוּדָה וְסוֹפָא ר' אֲלֵעָזָר:

ואלו מותרין פרק שני נדרים

ביתרומת הגרן דמעיל איניש נפשה לספיקא דאמרינן על דעת תרומת הלשכה גדר: גבי פרי להכי מתיר ר' יהודה: קסבר לא מעיל איניש וכו' וכינו דספקו חמור מנזאי וצאי לא מעיל נפשה באותה ספיקא לחומרא אלא על דעת כן וצאי גדר שאס דפרי בעין דמשבח ליה אס יש סם מאה כור דלהני נזיר כדינא אכל לא משבח ליה בעין דלהני נזיר מספיקא לחומרא לא דגבי נזיר מספיקא הני חומרא יותר מנזאי: [גבי] נזיר וצאי איבא הא קלא דלסוף נזירותו מנלח ומביא קרבנו ונאכל ואלו ספק נזירות דנגנב דפרי לא מצו מנלח לפי שאינו מנלח אלא על קרבן והא לא מצו לאיתויי קרבן דדלמא לא נזיר הוא וקא מינני חלוני לעזרה הלכך לא מעיל נפשה ביהאי ספיקא אכל גבי תרומה אמרינן מעיל נפשה לספיקא דאפי' אמרינן תרומת הלשכה מספיקא לא הוי טפי חמורה [ספק יותר] מנזאי (יותר) אס אמר בפרוש דרי עלי בתרומת הלשכה: אמר האי דרבי נזיר עולם אס יש בכרי הנה ק' כור דהכא ליבא למימר ספקו חמור מנזאי דאפילו צוצאי דמדד דכרי ויש בו ק' כור לא יתגלח לעולם מאי אבא למימר אמאי לא מעיל נפשה לספיקא: [נזיר עולם נמי] אפילו היכא דאמר דרבי נזיר עולם הוי נמי ספקו חמור מנזאי דאלו נזיר עולם וצאי דכביד עליו שערו מקל בתער ומביא ג' בהמות חטאת ועולה ושלמים דבין נזיר ואלו ספק נזיר עולם לא מצו לאיתויי קרבן דשמא לאו נזיר הוא: אמר דריני נזיר שמשון דלא מנלח לעולם כלל מאי אבא למימר אמאי

קאמר רבי יהודה מתר הא ליבא למימר דספקו חמור מנזאו: אמר ליה לא תניא לא אשכחן שום ברייתא דקתני דרבי נזיר שמשון דליתא כלל וכי אמר דרבי נזיר שמשון דלחולי עליה נזירות כלל משום דשמשון לא יצא נזירות מפיו דהא היה מטומא למתים פי הנה קטיל להו הלכך לספיקא לא עיל נפשה: והתניא נזיר שמשון שאומר דרבי נזיר שמשון דרי הוא נזיר שמשון ואינו מקל בתער ומטמא למתים בשמשון: אי תניא תניא אי משבחת ברייתא תניא דאיבא לתרוצי הכי משום הכי מתיר ר' יהודה דלא מעיל איניש נפשה לספיקא וליבא למקמא דרבי יהודה: רב אשי אמר דהיא ברייתא דכרי דמתיר רבי יהודה בספק נזירות ר' יהודה משום ר' טרפון היא: אין אחד מהם נזיר שנים שהיו עומדים ואמר אחד דרבי נזיר אס זה איש פלוני שגא כנגדנו ואידך אמר דרבי נזיר אס אינו הוא: אין אחד מהם נזיר הואיל ובשעת הנזר לא היה ברור לאחד מהן: שלא נתנה נזירות אלא להפלאה דבעינן בשעת שגזר

מסורת הש"ס

א תוספתא נזיר; סנהדרין כה.; עירובין פב.; נזיר סב.; תניגה י.; נזיר לד.

ב תוספתא נדרים

תורה אור השלם

[במדבר ו, יד]

[שופטים יג-טז]

[שופטים יג, ה]

וְרַב יוֹסֵף נָמַי מִתְּנִי לְקָלָא אֲפִילוּ לְרַב אָסִי כְּדָאמֵר דְּהִלְכְּתָא דְּד' נְדָרִים אֵין מִי דְּמִי? גַּבִּי צוּגֵן, צְדִיקִים אוֹמְרִים מַעֲט וְעוֹשִׁין הֲרַבָּה וְזֵה שְׁהִיָּה מְסַבֵּב בְּחֻבְרוֹ שִׁיאֲכַל אֲצִלוֹ קִמְעָא וְיִשְׁתַּה טַפַּת צוּגֵן וְזֵה לְאֲכִילָה וְשִׁתְיָה מְרַבָּה קִאֲמֵר כִּי בִן דְּרַבָּן שֶׁל צְדִיקִים לֹוֹמֵר מַעֲט וְלִשְׁטוֹת הֲרַבָּה וְכִי אָמַר לִיָּה הֵאֵי קוֹנֵם טַפַּת צוּגֵן שְׁאֵנִי טוֹעֵם דְּכִי נִתְפַּנּוּ לֹוֹמֵר אוֹתָהּ טַפָּה שְׁאֵתָה רֹוּצָה לִפְנֵי לִי אֵינִי טוֹעֵם דְּהֵינִי אֲכִילָה מְרַבָּה וְלֹא נִתְפַּנּוּ לְטַפַּת צוּגֵן מִמַּשׁ הִלְכָּךְ. אֲסוּר בְּאֲכִילָה וְשִׁתְיָה מְרַבָּה וְיִתְרֵי לְשִׁתּוֹת הֵימְנוּ טַפַּת צוּגֵן אֲכַל הֲכָא דְּלִמָּא הֵאֵי דְּאֲמֵר טַפִּי מְסַלֵּעַ דְּעַתָּה עַל פְּחוֹת מְסַלֵּעַ לִפְנֵי בְּשִׁלְשָׁה דִּינָרִין וְהֵאֵי דְּאֲמֵר בְּצִיר דְּעַתָּה עַל יוֹתֵר מִשְׁקָל לִפְנֵי ג' דִּינָרִין: וְזִירוּזִין הֵינִי וּמִתְּרֵי: אוֹ דְּלִמָּא דְּוָקָא קִאֲמֵר וְנִדְרָא הֵינִי וְאֲסוּר: אֲלֹא כְּעִין ד' נְדָרִים [הִלְלוּ] וְהֵינִי הוּא דְּשָׁרוּ מִשּׁוּם דְּלִית בְּהוּ מִמַּשׁ אֲכַל שְׂאֵר נְדָרִים אֵין אֲדָם רִשָּׁאִי לְהִתִּיר עַד שִׁיתְחַרְט הַנּוֹדֵר מִעֲצֻמוֹ: קִסְבֵּר אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה שְׁאֵין חֲכָם רִשָּׁאִי לִפְתַּח וְלֹוֹמֵר לוֹ נִדְרָתְךָ אֲדַעְתָּא דְּהִכִּי כְּדִאֲמַרְיֵין לְחֻמֵּן אֲלֹא הַנּוֹדֵר הוּא יִתְחַרְט תַּחְלָה וְיִפְתַּח וְיִאֲמַר לוֹ לֹא לְדַעַת כֹּון נִדְרָתִי וְהוּא פּוֹתַח תַּחְלָה בְּחֻרְטָה: אָמַר לֵה לִבְךָ עֲלֵךְ כְּלוּמֵר עוֹמֵד אַתָּה עַל דַּעַת הֲרִאשׁוֹנָה שְׁרַצְוֵךְ עֲדִין בְּאוֹתוֹ נִדְרֵי: אָמַר לִיָּה לֹא כְּלוּמֵר מִתְחַרְט אֲכִי אֲלִמָּא קִסְבֵּר פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה: אִם הֵינִי י' בְּנִי אֲדָם כּוֹי שְׂאִם פְּתַחוּ לֵךְ בְּחֻרְטָה בְּשִׁרְצִית לְגִדֵּר כְּלוּם נִדְרָתִי: אָמַר לִיָּה לֹא קִסְבֵּר אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה וְלִבְךָ אָמַר לִיָּה כִּה"ג דְּכִינֵן דְּאֲמַר אֲלוֹ הֵינִי י' בְּנִי אֲדָם כּוֹי דְּמַעְקָר שְׂקָר לְגִדֵּרָה וְלֹא הֵינִי נִדְרֵי כְּלָל וְלִבְךָ פּוֹתַח בְּחֻרְטָה הוּא אֲכַל בְּעִלְמָא אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה: קִסְבֵּר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵל בְּרַבִּי יוֹסִי אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה: תְּהִית מִצְטַעֵר אַתָּה: כְּדוּ תְּהִית מִצְטַעֵר אַתָּה שְׁנִדְרָתְךָ דְּהֵינִי בְּחֻרְטָה: בְּעִית גְּדוּר

מִי דְּמִי? גַּבִּי צוּגֵן, צְדִיקִים אוֹמְרִים מַעֲט וְעוֹשִׁין הֲרַבָּה — הֲכָא סְפִיקָא הוּא, דְּלִמָּא פְּחוֹת מְסַלֵּעַ וְיוֹתֵר עַל שְׁקָל קִאֲמֵר, וְזִירוּזִין הֵינִי, אוֹ דְּלִמָּא דְּוָקָא קִאֲמֵר, וְנִדְרָא הֵינִי. תַּבְּעִי. ^(א)אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אָסִי: אַרְבַּעַה נְדָרִים הִלְלוּ צְרִיכִין שְׁאֵלָה לְחֻכָּם. כִּי אֲמַרְיָתָא קִמְיָה דְּשִׁמוּאֵל, אָמַר: תִּנָּא תְּנִי "אַרְבַּעַה נְדָרִים הִתִּירוּ חֻכְמִים", וְאַתָּה אֲמַרְתָּ צְרִיכִין שְׁאֵלָה לְחֻכָּם? רַב יוֹסֵף מִתְּנִי לֵה לְהָא שְׁמַעְתָּא בְּהֵאֵי לִישְׁנָא: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אָסִי: אֵין חֻכָּם רִשָּׁאִי לְהִתִּיר אֲלֹא כְּעִין אַרְבַּעַה נְדָרִים הִלְלוּ. קִסְבֵּר אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה. ^(ב)הֵהוּא דְּאֵתָא לְקִמְיָה דְּרַב הוֹנָא, אָמַר לִיָּה: לִבְךָ עֲלֵךְ? אָמַר לִיָּה: לֹא, וְשִׁרְיָה. הֵהוּא דְּאֵתָא לְקִמְיָה דְּרַבָּה בַּר רַב הוֹנָא, אָמַר לִיָּה: אֵילוֹ הֵינִי עֲשֶׂרָה בְּנִי אֲדָם שְׁיִפְיִסוּךָ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִי נִדְרָתְךָ? אָמַר לִיָּה: לֹא, וְהִתִּירוּ. תִּנָּא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אוֹמְרִים לוֹ לְאֲדָם: לֵב זֶה עֲלֶיךָ? אִם אָמַר "לֹא" — מִתִּירִין אוֹתוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: אוֹמְרִים לוֹ לְאֲדָם: אֵילוֹ הֵינִי עֲשֶׂרָה בְּנִי אֲדָם שְׁיִפְיִסוּךָ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִי נִדְרָתְךָ? אִם אָמַר "לֹא" — מִתִּירִין אוֹתוֹ. (סִימָן: אָסִי וְאֶלְעָזָר, יוֹחָנָן וְיִנְיָא). הֵהוּא דְּאֵתָא לְקִמְיָה דְּרַבִּי אָסִי אָמַר לִיָּה: כְּדוּ תְּהִית? אָמַר לִיָּה: לֹא, וְשִׁרְיָה. הֵהוּא דְּאֵתָא לְקִמְיָה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר לִיָּה: בְּעִית נְדוּר? אָמַר לִיָּה: אֵילוֹ לֹא מְרַגְזִין לִי לֹא כְּעִינֵן כְּלוּם. אָמַר לִיָּה: תְּהֵא כְּבָעִית. הֵהוּא אֵיתָתָא דְּאֵדְרִיתָה לְבִרְתָּהּ, אֵתָאִי לְקִמְיָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לִיָּה: אֵילוֹ הוּא יִדְעָת דְּאֲמַרְן מְגִירְתִּיהָ עֲלֵה דְּבִרְתָּהּ:

אֵילוֹ

וְרַב יוֹסֵף נָמַי מִתְּנִי לְקָלָא אֲפִילוּ לְרַב אָסִי כְּדָאמֵר דְּהִלְכְּתָא דְּד' נְדָרִים אֵין מִי דְּמִי? גַּבִּי צוּגֵן, צְדִיקִים אוֹמְרִים מַעֲט וְעוֹשִׁין הֲרַבָּה וְזֵה שְׁהִיָּה מְסַבֵּב בְּחֻבְרוֹ שִׁיאֲכַל אֲצִלוֹ קִמְעָא וְיִשְׁתַּה טַפַּת צוּגֵן וְזֵה לְאֲכִילָה וְשִׁתְיָה מְרַבָּה קִאֲמֵר כִּי בִן דְּרַבָּן שֶׁל צְדִיקִים לֹוֹמֵר מַעֲט וְלִשְׁטוֹת הֲרַבָּה וְכִי אָמַר לִיָּה הֵאֵי קוֹנֵם טַפַּת צוּגֵן שְׁאֵנִי טוֹעֵם דְּכִי נִתְפַּנּוּ לֹוֹמֵר אוֹתָהּ טַפָּה שְׁאֵתָה רֹוּצָה לִפְנֵי לִי אֵינִי טוֹעֵם דְּהֵינִי אֲכִילָה מְרַבָּה וְלֹא נִתְפַּנּוּ לְטַפַּת צוּגֵן מִמַּשׁ הִלְכָּךְ. אֲסוּר בְּאֲכִילָה וְשִׁתְיָה מְרַבָּה וְיִתְרֵי לְשִׁתּוֹת הֵימְנוּ טַפַּת צוּגֵן אֲכַל הֲכָא דְּלִמָּא הֵאֵי דְּאֲמֵר טַפִּי מְסַלֵּעַ דְּעַתָּה עַל פְּחוֹת מְסַלֵּעַ לִפְנֵי בְּשִׁלְשָׁה דִּינָרִין וְהֵאֵי דְּאֲמֵר בְּצִיר דְּעַתָּה עַל יוֹתֵר מִשְׁקָל לִפְנֵי ג' דִּינָרִין: וְזִירוּזִין הֵינִי וּמִתְּרֵי: אוֹ דְּלִמָּא דְּוָקָא קִאֲמֵר וְנִדְרָא הֵינִי וְאֲסוּר: אֲלֹא כְּעִין ד' נְדָרִים [הִלְלוּ] וְהֵינִי הוּא דְּשָׁרוּ מִשּׁוּם דְּלִית בְּהוּ מִמַּשׁ אֲכַל שְׂאֵר נְדָרִים אֵין אֲדָם רִשָּׁאִי לְהִתִּיר עַד שִׁיתְחַרְט הַנּוֹדֵר מִעֲצֻמוֹ: קִסְבֵּר אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה שְׁאֵין חֲכָם רִשָּׁאִי לִפְתַּח וְלֹוֹמֵר לוֹ נִדְרָתְךָ אֲדַעְתָּא דְּהִכִּי כְּדִאֲמַרְיֵין לְחֻמֵּן אֲלֹא הַנּוֹדֵר הוּא יִתְחַרְט תַּחְלָה וְיִפְתַּח וְיִאֲמַר לוֹ לֹא לְדַעַת כֹּון נִדְרָתִי וְהוּא פּוֹתַח תַּחְלָה בְּחֻרְטָה: אָמַר לִיָּה לֹא כְּלוּמֵר מִתְחַרְט אֲכִי אֲלִמָּא קִסְבֵּר פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה: אִם הֵינִי י' בְּנִי אֲדָם כּוֹי שְׂאִם פְּתַחוּ לֵךְ בְּחֻרְטָה בְּשִׁרְצִית לְגִדֵּר כְּלוּם נִדְרָתִי: אָמַר לִיָּה לֹא קִסְבֵּר אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה וְלִבְךָ אָמַר לִיָּה כִּה"ג דְּכִינֵן דְּאֲמַר אֲלוֹ הֵינִי י' בְּנִי אֲדָם כּוֹי דְּמַעְקָר שְׁקָר לְגִדֵּרָה וְלֹא הֵינִי נִדְרֵי כְּלָל וְלִבְךָ פּוֹתַח בְּחֻרְטָה הוּא אֲכַל בְּעִלְמָא אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה: קִסְבֵּר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵל בְּרַבִּי יוֹסִי אֵין פּוֹתַחֲחִין בְּחֻרְטָה: תְּהִית מִצְטַעֵר אַתָּה: כְּדוּ תְּהִית מִצְטַעֵר אַתָּה שְׁנִדְרָתְךָ דְּהֵינִי בְּחֻרְטָה: בְּעִית גְּדוּר

הַפְּלֵת הַגָּדֵר מִרְצוֹנָךְ: אִי לֹא מְרַגְזִין לִי אֲלִמָּא שְׁהִכְעִיסוּנִי לֹא הֵינִי נִדְרֵי: דְּאֲמַרְן מְגִירְתִּיהָ שְׁאִוְמְרוֹת הַשְּׁכֵנוֹת עַל בְּתָךְ כְּמוֹ וּמִגְרַת בֵּיתָה (שְׁמוֹת ג):

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

אלו לא חמאת בַּה אמה אלוני שראתה בַּה אימה: מילין געזיבֿה דְּכרים גַּנְפִין להַיִּסחן פֿלומר דְּכר זְמַה: בְּכדי לֹא אֶזְרַת בְּחָנֶס לֹא הִיתָה מְדִירָתָה

אִילוּ לֹא חֲמָאת בַּה אִימָה מִיָּלִין דְּעִזִּיבָה — בְּכַדִּי לֹא אֶדְרָתָה! מִי אֶדְרָתָה? אַמְרָה לִיָּה: לֹא, וְשָׂרִיָּיָה. בַּר בְּרַתִּיה דְּרַבִּי יִנְאִי סָבֵא אָתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי יִנְאִי סָבֵא, אָמַר לִיָּה: אִילוּ הָוָה יִדְעֵת דְּפִתְחִין פֿינְקֶסֶה וּמַמְשָׁמְשִׁין בְּעוֹבְדָה, מִי נִדְרֵת? אָמַר לִיָּה: לֹא, וְשָׂרִיָּיָה. "אָמַר רַבִּי אָבָּא: מֵאִי קִרְאָה — "וְאַחַר נִדְרִים לְבָקֶר". וְאַף עַל גַּב דְּפִתַּח רַבִּי יִנְאִי לִיָּה — אָנֹן לֹא פִתְחִינוּ לִיָּה בָּהָא. ^(א)וְלֹא פִתְחִינוּ בַּהֲדָא אַחֲרֵנִייתָא, דְּאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאִי פִתַּח לִיָּה רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְהֵהוּא סָבֵא: "יֵישׁ בּוּטָה פֿמִדְקֻרוֹת חֵרֵב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפֵּא". כָּל הַבּוּטָה — רָאוּי לְדוֹקְרוּ בְּחֵרֵב, אָלֹא — לְשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפֵּא. ^(ב)וְלֹא פִתְחִינוּ בַּהֲדָא אַחֲרֵנִייתָא, דִּתְנִיָּא, רַבִּי נֹתָן אוֹמְר: הַנּוֹדֵר — פֿאִילוּ בָּנָה בְּמָה, וְהַמְקַיְימֹו — פֿאִילוּ מְקַרִּיב עָלָיו קִרְבָּן. בְּרִישָׁא פִתְחִינוּ. בְּסִיפָא, אַפְיִי אָמַר: פִּתְחִינוּ, רַבָּא אָמַר: לֹא פִתְחִינוּ. "רַב פֿהֲנָא מִתְּנִי לָהּ לְהָא שְׂמַעְתָּא בַּהֲדִין לִישָׁנָא. רַב טַבִּיוּמִי מִתְּנִי הָכִי: בְּסִיפָא לֹא פִתְחִינוּ. בְּרִישָׁא, אַפְיִי אָמַר: פִּתְחִינוּ, רַבָּא אָמַר: לֹא פִתְחִינוּ. וְהִלְכָתָא: לֹא פִתְחִינוּ לֹא בְּרִישָׁא וְלֹא בְּסִיפָא. 'וְלֹא פִתְחִינוּ בָּהָא נִמְי דְּשִׁמוּאַל. דְּאָמַר שְׂמוּאַל: אַף עַל פִּי שְׁמַקְיִימֹו — נִקְרָא רְשָׁע. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מֵאִי קִרָּא "וְכִי תַחְדִּל לַנִּדֵּר לֹא יִהְיֶה בָּהּ חֲטָא", וַיִּלִּיף "תַּחְדִּלָּה" "תַּחְדִּלָּה". פְּתִיב הָכָא: "וְכִי תַחְדִּל לַנִּדֵּר", וּכְתִיב הָתָם: "שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רִגְזוּ". אָמַר רַב יוֹסֵף, אַף אָנֹן נִמְי תְּנִינָא: "כְּנִדְרֵי כְּשָׂרִים" — לֹא אָמַר פֿלוֹם, "כְּנִדְרֵי רְשָׁעִים" — נִדֵּר כְּנִזִּיר וּבִקְרָפֿן וּבְשִׁבּוּעָה. ^(ג)אָמַר רַבִּי שְׂמוּאַל בַּר נַחֲמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: כָּל הַפּוֹעֵס כָּל מִינֵי גִיהֶנָם שׁוֹלְטִין בּוֹ, שְׁנַאָמַר: "וְהִסֵּר פֿעַס מִלְכָּה וְהַעֲבִר רָעָה מִבְּשָׂרָה", וְאִין "רָעָה" אָלֹא גִיהֶנָם, שְׁנַאָמַר: "כָּל פֿעַל ה' לַמַּעֲנֶהוּ וְגַם רְשָׁע לְיוֹם רָעָה". וְלֹא עוֹד אָלֹא שְׁהַתְּחַתּוּנִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת בּוֹ, שְׁנַאָמַר: "וְנָתַן ה' לָהּ שָׁם לֵב רָגֵז וּכְלִיזֹן עֵינַיִם וְדַאבּוֹן נַפְשׁ", אִיזְהוּ דְּכַר שְׁמַכְלָה אֶת הָעֵינַיִם וּמִדְּאִיב אֶת הַנַּפֿשׁ — הָוִי אוֹמְר: אֵלּוּ הַתְּחַתּוּנִיּוֹת. עוֹלָא בְּמִיסְקִיָּה לֹא־רָעָא דִּישְׂרָאֵל אִיתְלָוּ לִיָּה תִרִין בְּנֵי חוּזְאֵי בַּהֲדִיָּה. קָם חַד שַׁחֲטִיָּה לַחֲבֵרִיָּה. אָמַר לִיָּה לְעוֹלָא: יָאוּת עֲבַדִּי? אָמַר לִיָּה: אִין, וּפִרְעַ לִיָּה בֵּית הַשְּׁחִיטָה. כִּי אָתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לִיָּה: דִּלְמָא חֶס וְשְׁלוֹם אַחֲזִיקִי יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבִירָה? אָמַר לִיָּה: נַפְשָׁה הַצִּלָּת. קָא תַּמָּה רַבִּי יוֹחָנָן, מְכַדִּי כְּתִיב: "וְנָתַן ה' לָהּ שָׁם לֵב רָגֵז" בְּכֻכָּל כְּתִיב? אָמַר לִיָּה: הֵהוּא שְׁעָתָא

לֹא

מסורת הש"ס
א עירובין סד: ב יבמות קט:; לקמן ס:; גיטין מו: ג לקמן מ:; אוצר מדרשים מדרש לעולם
גליון הש"ס
גמ' א"ל נפשך הצלת. ע'י סוטה דף מא ע"ב תד"ה כל המחניף: בהר"ן ד"ה ההוא שעתא. לא נתקדש וכו'. ע'י סנהדרין דף יא ע"ב רש"י ד"ה על שתיים ובמנחות דף פג ע"ב רש"י ד"ה כל הארצות:
תורה אור השלם

מוקש אדם ילע קדש ואסר נְדָרִים לְבָקֶר [משלי כ, כה] יש בוטָה כּמִדְקָרוֹת חֵרֵב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפֵּא [משלי יב, יח] ואס־הִיו תִּהְיֶה לְאִישׁ וּנְדָרִיָּה עֲלֶיהָ אוּ מִבְטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אֶסְרָה עַל־נִפְשָׁהּ [במדבר ל, ז] וְכִי תַחְדִּל לַנִּדֵּר לֹא־יִהְיֶה בָךְ חֲטָא [דברים כג, כג] שֶׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רִגְזוּ וְשָׁם יִנְחוּ יָגִיעִי כֹחַ [איוב ג, יז] כּל פֿעַל יִהְיֶה לַמַּעֲנֶהוּ וְנֹס־רְשָׁע לְיוֹם רָעָה [משלי טו, ד] וְהִסֵּר פֿעַס מִלְכָּה וְהַעֲבִיר רָעָה מִבְּשָׂרָהּ כִּי־תַמְלִידוֹת וְהַשְׁחִירוֹת הִבֵּל [קהלת יא, י] וּבְנוֹם הָהֶם לֹא תִרְגֹּעַ וְלֹא־יִקְנֶה מִנוֹחַ לְכִרְ־נִלְכָּה וְנָתַן יְהוָה לָךְ שֶׁם לֵב רָגֵז וּכְלִיזֹן עֵינָיו וְדַאבּוֹן נַפֿשׁ [דברים כה, סה]

וּמַלְעִיזִין עָלֶיהָ מִי הִיִּית מְדִירָה הֲכֵא לִיכָא לְמַשְׁמַע אִי פּוֹתַחִין אִי לֹא: שְׁמַבְקָרִין מַעֲשִׂין כּב־ד שֶׁל מַעֲלָה בְּשִׁבִּיל שְׁנִדְרַת: מֵאִי קִרְאָה שְׂמַפְנִי נְדָרִים חוֹקְרִין מַעֲשִׂיו שֶׁל אָדָם: וְאַחַר נִדְרִים לְבָקֶר שְׁאֵס נוֹדֵר מְבַקְרִין מַעֲשִׂיו: וְלֹא פִתְחִינוּ לְשׁוֹם אָדָם בְּהֵאִי אַחַר נְדָרִים לְבָקֶר מִשׁוֹם דְּהִנֵּי אִיוֹם גְּדוֹל שְׁאִפִּי' אִין גְּעַתּוּ לְהַפֵּר יֹאמַר עֲבָשׁוּ שְׁרָצָנוּ לְהַפֵּר וְלֹא בְּהִנֵּי תַרְבִּי אַחֲרֵנִייתָא נִמְי מִשׁוֹם דְּהִנֵּי אִיוֹם גְּדוֹל וְאִומַר שְׁדַעַתּוּ לְהַפֵּר וְאִינוּ כֵּן: כָּל הַבּוּטָה כָּל הַנוֹדֵר כְּמוֹ מַבְטָא שְׁפָתֶיהָ (בַּמִּקְדָּשׁ ל:) וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מִרְפֵּא שְׂמַתִּירִין לוֹ: כֵּאלּוּ כְּנֶה בְּמָה לַעֲבוֹת כּוֹכְבִּים: כְּרִישָׁא פִתְחִינוּ בַּתְּחֵלַת דְּכִרְיוּ שֶׁל ר' נִתָּן דְּאָמַר כֵּאלּוּ כְּנֶה בְּמָה פִתְחִינוּ לִיָּה דְלֹא הִנֵּי עָנְשׁוּ וַתִּירָא כָּל אִימַת דְּלֹא עֲבַד עָלֶה חֲרָפֹן וְלִיכָא אִיוֹם כָּל כַּךְ אֲבַל בְּסִיפָא כֵּאלּוּ מַקְטִיר עָלֶיהָ מִתְחַיֵּב מִיתָה הִינוּ אִיוֹם וַתִּירָא: בְּסִיפָא דְּכִרִי הַכַּל לֹא פִתְחִינוּ: כִּי תַחֲדַל לְנִדֵּר לֹא יִהְיֶה כַךְ חֲטָא מִקְּלַל דְּאִי נִדֵּר וְעֲבַד לִיָּה אִיכָא חֲטָא: כְּנִדְרֵי רְשָׁעִים אַע"פ שְׁנוּדִרִים וּמִקְנִימִין אֲקִירוּ רְשָׁעִים: לֵב רִגְזוּ הִינוּ פֿעַם בְּשִׁבִּיל לֵב רִגְזוּ וְהִנֵּה כְּלִיזֹן עֵינַים: בְּמִיסְקִיָּה כְּשַׁעֲלָה לֹא"י: אֲתֵלוּ עָשׂוּ לוֹ לְוִיָּה: בְּנִי חוּזְאִי וְהוֹדִים הִיוּ: א"ל אִין וּפִרְעַ לוֹ בֵּית שְׁחִיטָה וְנִתִּירָא לוֹמַר לוֹ שְׁלֹא עָשָׂה וְפָה שְׂמֹא וְהַרְגֵנוּ: כִּי אָתָּא עָלָא לְקַמָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: אָמַר דְּלִמָּא אַחֲזִיקִי יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבָרָה שְׂאֻמְרַתִּי לוֹ זִיל וּפִרְעַ בֵּית שְׁחִיטָה: א"ל וְפָה עָשִׂית שְׁכָךְ אַמְרָת לוֹ שְׁנַפְשָׁךְ הַצִּלַּת בָּאוּתוּ דַּבּוּר: תַּמָּה ר' יוֹחָנָן עַל דְּהִנֵּה לִיָּה לְהֵהוּא בַּר חוּזְאָה כְּעַם כָּל כַּךְ שְׁהַכַּנּוּ לְחַבְרֹו הוֹאִיל דְּהִנֵּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

כב.

 עיין משפּט בר מצוה

 א טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' י:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' ג:

ג מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' כה:

ד טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' י:

ה מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' כה:

ו טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' א:

כב:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	-----------------------------------

א טור וו"ד ס' רלב:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד ס' רלב סעי' יג:

ג מו"י פד' מהל' נדרים הל' א:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד ס' רכח סעי' ז:

ה מו"י פו' מהל' שבועות הל' א:

ו מו"י פד' מהל' נדרים הל' ה:

ז סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד ס' רל סעי' א:

ח מו"י פו' מהל' שבועות הל' ח:

ט מו"י פו' מהל' שבועות הל' י:

מקנָם אַשְׁתִּי נִהְיִית לִי שְׁגָנְכָה אֶת

כִּיסִּי וְשִׁהַכְתָּה אֶת כְּנִי וְנוֹדַע לוֹ שֶׁנֶּלֶא הַפֶּתִי - וּרְיַצַּב"א לִ"ג וְנוֹדַע לוֹ שֶׁנֶּלֶא

הַפֶּתָה דָּאס בֶּן אִפִּי' הַפֶּרָה נָמִי לֹא פָּעִי דְאָמַר כְּשֶׁס שְׁנִדְרִי שְׁגָנוֹת מַתְרוֹת כֶּךָ שְׂבוּעוֹת שְׁגָנוֹת מַתְרוֹת אֵלֶּא הָכִי גִרְסִינָן חוּן מִקְנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי וְתוֹ לֹא וּמִכִּי שֶׁהוּא אִמַּת שְׁגָנְכָה כִּיסִּי וְשִׁהַכְתָּה אֶת כְּנִי דִּהַשְׁתָּא פָּעִי הַפֶּרַת חָכֵס וְחָאמַר דְאִפִּי' נִשְׁפַּע בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל נִזְקָקִין לְהַתִּירוֹ מִשּׁוֹם שְׁלוֹם בֵּית: לְעוֹשִׁיָּהּ לַהֲקַב"ה וּתְפַאֲרַת לוֹ מִן הָאֵלֶּם שְׂבָנִי

אָדָם מִקְלָסִים אִיתוּ: וְהַשְׁתָּא דְאִקְפֵּד רַב נִחְמָן אֲדַעְתָּא דְהָכִי וְכוּ' פִּי' מִשּׁוֹם דְּלִיבָא תְּפַאֲרַת מִן הָאֵלֶּם אֲכַל תְּפַאֲרַת לְעוֹשִׁיָּהּ שְׁמָא הָיָה כְּגוֹן שְׁנָדַר לְחַיִּים דְּבַר מַצְנֵה: וְשִׁרְיָא לְנַפְשָׁה פִּי' שַׁע"י פֶּתַח זֶה נִתְחַרַּט וְהַפֵּר לוֹ נִדְרוֹ וּא"ת אֲמַאי לֹא הִתִּיר לוֹ רַב נִחְמָן מַעֲקָרָא ע"י חֲרָטָה דִּהָא רַב נִחְמָן גּוֹפֵה אִמַּר לְעִיל הַלֵּכָה פּוֹתַחִין בְּחֲרָטָה וּי"ל דִּהִינּו דוֹקָא כְּשִׁמְתַּחַרַּט מִן הַנֶּגֶז מַעֲקָרָא אֲכַל כְּשִׁאיִנּוּ מִתְחַרַּט אֵלֶּא מִפְּאֹן וְלַהֲבֹא לֹא וְלַכֶּךָ לֹא רָצָה לְהַתִּירוֹ עַד שְׁאִמַר אֲדַעְתָּא דְהָכִי נִדְרָת:

אִין נִזְקָקִין לְאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל דְּכִינּוּן שְׁנִשְׁפַּע כְּשֶׁס שְׁמִים אִין נִזְקָקִים לוֹ: חוּן

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

לֹא עֲבָרִינוּ וְיִדְגָּא עֲדִין לֹא עֲבָרְנוּ אֶת

לֹא עֲבָרִינוּ יִרְדְּנָא. "אָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא: כָּל הַכּוֹעֵס, אֶפִּילוֹ שְׂכִינָה אֵינָה חֲשׂוּבָה כַּנֶּגְדּוֹ, שְׁנַאָמַר: "רִשְׁעַע כְּגַבָּה אַפּוֹ בַּל יִדְרֹשׁ אִין אֱלֹהִים כָּל מְזֻמּוֹתָיו". רַבִּי יִרְמְיָה מְדִיפְתִּי אָמַר: מִשְׁכַּח תִּלְמוּדוֹ וּמוֹסְרֵי טִיפִּישׁוֹת, שְׁנַאָמַר: "כִּי כַּעַס בְּחִיק כְּסִילִים יִנּוּחַ", וּכְתִיב: "וּכְסִיל יִפְרֹשׁ אִוְלָת". רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: בִּידּוּעַ שְׁעוֹנוֹתָיו מְרוּבִין מְזֻכְיוֹתָיו, שְׁנַאָמַר: "וּבַעַל חֲמָה רַב פִּשְׁעִי". "אָמַר רַב אֲדָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: אֵלְמָלֵא (לֹא) חָטָאוּ יִשְׂרָאֵל לֹא נִיתָן לָהֶם אֵלָא חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה וְסִפָּר יְהוֹשֻׁעַ בְּלִבָּד, שְׁעָרְכָה שָׁל אַרְצָ יִשְׂרָאֵל הוּא. מֵאִי טַעְמָא: "כִּי בָּרַב חֲכָמָה רַב פָּעַס". אָמַר רַבִּי אַסִּי: אִין נִזְקָקִין לְ"אַלְהֵי יִשְׂרָאֵל", חוּץ מִ"קוּנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי שְׁגָנְכָה אֶת כִּיסִּי וְשִׁהַפְתָּה אֶת בְּנִי", וְנוֹדַע שְׁלֹא גָנְבָה וְשְׁלֹא הִפְתּוּ. "הֵהִיא דְאֶתְאִי לְקַמִּיָּה דְרַב אַסִּי, אָמַר לָהּ: כְּמֵאִי גִדְרָתָּ? בִּ"אַלְהֵי יִשְׂרָאֵל". אָמַר לָהּ: אִי גִדְרָתָּ בִּ"מִזְהִי" שְׁהִיא כִּינּוּי בַּעֲלָמָא — מְזֻדְקִיקָנָא לָהּ, הַשְׁתָּא דְלֹא גִדְרָתָּ בִּ"מִזְהִי אֵלָא בִּ"אַלְהֵי יִשְׂרָאֵל", לֹא מְזֻדְקִיקָנָא לָהּ. רַב כְּהֵנָא אֵיקְלַע לְבִי רַב יוֹסֵף, אָמַר לִיהּ: לְטַעוּם מָר מִיַּדִּי. אָמַר לִיהּ: לֹא מָרִי כּוּלָּא, לֹא טַעֲמִינָא לִיהּ. אָמַר לִיהּ: לֹא מָרִי כּוּלָּא, לֹא טַעֲמִיתָ לִיהּ. הִנִּיחָא לָרַב כְּהֵנָא, דָּאָמַר: "לֹא מָרִי כּוּלָּא". אֵלָא לָרַב יוֹסֵף, אַמַּאי אָמַר "לֹא מָרִי כּוּלָּא"? הָכִי הוּא דְקָאמַר לִיהּ: "לֹא מָרִי כּוּלָּא" הוּא דְקָאמְרָת, הִלְכָּהּ לֹא טַעֲמִיתָ לִיהּ. "אָמַר רַבָּא אָמַר רַב נַחֲמָן: הִלְכְתָּא, פּוֹתַחִין בְּחֲרָטָה, וְנִזְקָקִין לִ"אַלְהֵי יִשְׂרָאֵל". מִשְׁתַּבַּח לִיהּ רַבָּא לְרַב נַחֲמָן בָּרַב סַחוּרָה דְאָדָם גָּדוֹל הוּא. אָמַר לוֹ: כְּשִׁיבָא לִיָּדָהּ, הִבִּיאָהּ לִיָּדִי. הָוָה לִיהּ נִדְרָא לְמִישְׁרָא. אֶתָּא לְקַמִּיָּה דְרַב נַחֲמָן. אָמַר לִיהּ: גִּדְרָתָּ אֲדַעְתָּא דְהָכִי? אָמַר לִיהּ: אִין. אֲדַעְתָּא דְהָכִי? אִין. כְּמָה זִימְנִין. אֵיקְפֵּד רַב נַחֲמָן. אָמַר לִיהּ: זִיל לְקַילְעָהּ.^(א) נִפְקַר רַב סַחוּרָה וּפְתַח פִּיתְחָא לְנַפְשִׁיָּהּ. רַבִּי אוֹמַר: אֵיזָה הִיא דְרָהּ יִשְׁרָה שְׁיִבוּר לוֹ הָאָדָם. כָּל שְׁהִיא תְּפַאֲרַת לְעוֹשִׁיָּהּ וְתַפְאֲרַת לוֹ מִן הָאָדָם. וְהַשְׁתָּא דְאֵיקְפֵּד רַב נַחֲמָן — אֲדַעְתָּא דְהָכִי לֹא גִדְרִי. וְשִׁרָא לְנַפְשִׁיָּהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי הָוָה לִיהּ נִדְרָא לְמִישְׁרָא. אֶתָּא לְקַמִּיָּהּ דְרַבְנָן, אָמַרִי לִיהּ: גִּדְרָתָּ אֲדַעְתָּא דְהָכִי? אָמַר: אִין. אֲדַעְתָּא דְהָכִי? אִין. כְּמָה זִימְנִין,

וְהוּו

פֶּתַחוּס אִ"י: כְּגַבָּה אֲכּוּ שְׁנִשׁ לוֹ חֲרוּן: אִין אֱלֹהִים כָּל מְזֻמוֹתָיו מְמַחֲשְׁבוֹתָיו אִין שְׂכִינָה חֲשׂוּבָה כַּנֶּגְדּוֹ: וּפְרֹשׁ אִוְלָת שְׁמַשְׁתַּמָּה: רַב פִּשְׁעַע שְׁפִשְׁעִיו מְרַבִּים: מִפְּנֵי שְׁעָרְכָה שָׁל אַרְץ יִשְׂרָאֵל הוּא שְׂפָתוֹב כּוּ עֵרָךְ חֲלָק שָׁל כָּל שְׂכָט וְשָׂכָט וְלֹא כַּנִּיֹּא כָּלְאוּ הָכִי וְלִפִּי שְׂפִשְׁטוּ וְחָטְאוּ נוֹסֵף לָהֶם רַב חֲכָמָה שְׂאָר הַסְּפָרִים לְהַטְרִיחַן יוֹתַר: אִין נִזְקָקִין לְהַתִּיר לוֹ נִדְרוֹ לְפִי שְׁנָדַר חֲמוּר הוּא: חוּן מִקְנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי שְׁאֲפִילוֹ נִדַּר בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁאִין אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי נִזְקָקִין לְהַתִּיר לוֹ לְפִי שְׁאִמַּרָה תוֹרָה שְׁמִי שְׁנִכְתַּב בְּחֻדָּשָׁה וּמַחֲסֵה עַל הַמִּים בְּיָדִים לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין חַיִּשׁ לֹא שְׁתּוֹ לֹא כ"ס הֵאִי נִדַּר חִי נִדַּר בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא גִשּׁוֹן נִדַּר: לֹא מְרִי כּוּלָּא שֶׁהוּא נִשְׁפַּע בְּאֲדוֹן הַעוֹלָם לֹא אוֹכַל א"ל רַב יוֹסֵף לֹא מְרִי כּוּלָּא לֹא טַעַמַת לֵה הָכִי קָאמַר רַב יוֹסֵף לֹא מְרִי כּוּלָּא קָאמַרַת בְּנִיחָי לֹא טַעֲמִית לִיָּה שְׁאִסוּר לְהַתִּיר לָךְ דִּהִינּו כְּמִי שְׁנִשְׁפַּע בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל: [חֲסֵר הֵנָּה וְהַשְׁתַּקְתּוּ מִפְּרוּשׁ רַבִּינוּ גְרָשָׁם] הִנִּיחָא לָרַב כְּהֵנָא לְפִי שֶׁהִיָּה מְסַרַב כּוּ רַב יוֹסֵף נִדַּר הָכִי אֵלֶּא רַב יוֹסֵף אֲמַאי קָאמַר נָמִי לֹא מְרִי כּוּלָּא: [ה"ק לֹא מְרִי כּוּלָּא קָאמַרַת] פֶּתַמִּיָּה קא"ל רַב יוֹסֵף בְּדִאמְרוּ: אִקְפֵּד רַב נַחֲמָן שֶׁנֶּלֶא הִיָּה יָכוֹל לוֹמַר לוֹ דְּבַר שֶׁהוּא פֶּתַח לְחֲרָטָה: אִמַּר לֵה זִיל לְקַלְעָךָ לְבִיתְךָ הוֹאִיל וְאִינִי יוֹדַע לְפֶתַח לָךְ: כָּל שֶׁהִיא תְּפַאֲרַת לְעוֹשִׁיָּהּ וְתַפְאֲרַת לוֹ מִן הָאֵלֶּם שְׁיִהָא דְּבַר מַחְבֵּל נָמִי פָּעִינִי הַבְּרִיּוֹת הֵנִי תְּפַאֲרַת לְעוֹשִׁיָּהּ וְהוֹאִיל דְאִקְפֵּד רַב נַחֲמָן שְׁאִין מִתְקַבֵּל עָלָיו שְׁנִדְרו חֲמוּר כ"כ שְׁאִינוּ יָכוֹל לְמַצּוֹא לוֹ פֶּתַח אֲדַעְתָּא דְהָכִי וְהָכִי לֹא נִדְרִי:

מסורת הש"ס

א לקמן כהנ; תוספתא גיטין; משנה נדרים ב משנה אבות

גליון הש"ס

גמ' משתבח ליה רבא לר"ג. כעין זה ברכות לח ע"א וש"נ:

תורה אור השלם

קל-ערום יעשה בְּדַעַת וּבְסִיל יִפְרֹשׁ אִוְלָת [משלי יג, טז] רִשְׁעַ כְּגַבָּה אֲפּוּ בַל-יִדְרֹשׁ אִין אֱלֹהִים קַל-מְזֻמוֹתָיו [תהילים י, ד]

אישי-אף וְנָהָה מְדוּן וּבַעַל חִסָּה רַב-פִּשְׁעַ [משלי כט, כב]

אלי-תִּבְהַל בְּרוּחָךְ לִכְעוֹס כִּי כַּעַס בְּחִיק כְּסִילִים יָנוּחַ [קהלת ז, ט]

כי בִּרב חֲכָמָה רַב-כַּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מְקַאֵב [קהלת א, יח]

עין משפט
נר מצוה

א סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד
סי' רכח סעי' יב:
ב מיי' פו' מהל' שבועות הל' יב:
ג טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ז:
ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' ריא סעי' א:
ה מיי' פב' מהל' נדרים הל' ד:

מסורת הש"ס

א מסכת כלה רבתי

והוּוּ מַצְטַעְרֵי רֶבֶּנָן וְהִיוּ נוֹסְעִים מִשְׁמֵשׁ לָצֵל וּמִצֵּל לְשִׁמֶשׁ מֵרֵב תִּנְגָה שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין לִומר דְּבַר פֶּתַח לְחֻרְטוֹתוֹ: בְּאוֹכְלָא דְּהַצְרֵי כְּלִי שְׁמִימִין בּוֹ הַפּוֹכְסִין בְּגָזִיהֶן: אֵין פּוֹתַחִין בְּנוֹלָד שְׁאִין רָאוּי לְיֵאָרֵעַ בְּזֶה חֶבֶל הָעִי זֵאמְרִין דְּמַצְטַעְרֵי רֶבֶּנָן לֹאֻ מִלְּתָא דְּנוֹלָד הוּא: אִמֵּר לֶהּ הָעִי נָמִי שְׂכִיחִי אִפִּיקוֹרֵי דְּמַצְעָרֵי רֶבֶּנָן כִּי הָעִי וְלֹא דְּמִי לְנוֹלָד: מִתְּנִי ר"א בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אִף הַרְוָה לְהַדִּיר אֶת חֲבֵרֵי שְׂיֹאכֵל שְׁאוּמֵר לֹו קוֹנֵס שְׁאִין אֶתָּה נִהְיָה לִי אֵס לֹא תֵאכֵל עִמִּי הִינוּ נָמִי נִדְרֵי זְרוּזִין שְׁאִינוּ מַדִּירוּ אֵלֶּא כְּדִי לְזַרְזוֹ שְׂיֹאכֵל עִמּוֹ יֹאמֵר כֹּל נָדָר שְׁאֵנִי עֲתִיד לְדוֹר וְהָא בְּטוֹל: גַּמ' לֹא שָׁמַע לִיהּ הָעִי מַדָּר וְלֹא אֶתִי לְמִיכָּל בַּהָדָה הוֹאִיל וְהַנָּדָר בְּטוֹל:

וְהוּוּ מַצְטַעְרֵי רֶבֶּנָן מִשְׁימָשָׂא לְטוֹלָא וּמִטוֹלָא לְשִׁימָשָׂא. (לִישָׁנָא אַחֲרָא: אִדְעָתָא דְּהֵכִי? אֵין. כִּמָּה זִימָנִין, וְהוּוּ מַצְטַעְרֵי רֶבֶּנָן מִשְׁימָשָׂא לְטוֹלָא וּמִטוֹלָא לְשִׁימָשָׂא.) אִמֵּר לִיהּ בְּטָנִית בְּרִיהּ דְּאַבָּא שְׁאוּל בֶּן בְּטָנִית: מִי נִדְרָתְ אִדְעָתָא דְּמַצְטַעְרֵי רֶבֶּנָן מִטוֹלָא לְשִׁימָשָׂא וּמִשְׁימָשָׂא לְטוֹלָא? אִמֵּר: לֹא, וְשִׁרְיוֹה. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בַּר רַבִּי יוֹסִי הָוָה לִיהּ נִדְרָא לְמִישְׁרָא. אֶתָּא לְקַמְיָיהוּ דְּרַבְּנָן, אִמְרוּ לִיהּ: נִדְרָתְ אִדְעָתָא דְּהֵכִי? אִמֵּר לָהּ: אֵין. נִדְרָתָא אִדְעָתָא דְּהֵכִי? אִמֵּר לָהּ: אֵין. כִּמָּה זִימָנִין. כִּינֹן דִּחְזָא הָהוּא קֶצְרָא דְּמַצְטַעְרֵי רֶבֶּנָן, מַחֲיִיה בְּאוֹכְלָא דְּקֶצְרִי. אִמֵּר: אִדְעָתָא דְּמַחֲי לִי קֶצְרָא לֹא נִדְרִי, וְשִׁרְיָה לְנַפְשִׁיהּ. ^אאִמֵּר לִיהּ רַב אַחָא מְדִיפְתִי לְרַבִּינָא: הָעִי נוֹלָד הוּא, דְּלֹא מָסִיק אִדְעָתָא דְּמַחֲי לִיהּ קֶצְרָא. וּתְגִינָא: אֵין פּוֹתַחִין לוֹ בְּנוֹלָד! אִמֵּר לִיהּ: הָעִי לֹאוּ נוֹלָד הוּא, דְּשְׂכִיחִי אִפִּיקוֹרֵי דְּמַצְעָרֵי רֶבֶּנָן. דְּבִיתָהּ דְּאַבְיֵי הָוָה לֶהּ הָהִיא בְּרֶתָא. הוּא אִמֵּר: לְקַרִּיבְאִי. הִיא אִמְרָה: לְקַרִּיבָהּ. אִמֵּר לָהּ: תִּיתָסֵר הַנָּאֲתִי עֲלֶהּ אִי עֲבֶרְתְּ אִדְעָתָאִי וּמִינְסַבְתְּ לֶהּ לְקַרִּיבָהּ. אֲזִלְת וַעֲבַרְת עַל דְּעֵתִיהּ וְאִינְסָבָא לְקַרִּיבָהּ. אֶתָּא לְקַמְיָה דְּרַב יוֹסֵף. אִמֵּר לִיהּ: אֵילֹו הָוָה יְדַעַת דְּעַבַרְת עַל דְּעֵתָהּ וּמִנְסָבָא לֶהּ לְקַרִּיבָהּ מִי אִדְרָתָהּ? אִמֵּר: לֹא. וְשִׁרְיָה רַב יוֹסֵף. 'וּמִי שְׁרִי כִי הָעִי גְּוֹנָא? אֵין, וְהַתְּנָא: מַעֲשֶׂה בְּאָדָם אֶחָד שֶׁהָדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלְּעֻלּוֹת לְרָגֶל, וַעֲבָרָה עַל דְּעֵתוֹ וַעֲלָתָהּ לְרָגֶל, וּבָא לְפָנֵי רַבִּי יוֹסִי. אִמֵּר לוֹ: וְאֵילֹו הָיִיתָ יוֹדֵעַ שְׁעוֹבָרְת עַל דְּעֵתָהּ וְעוֹלָה לְרָגֶל כָּלוּם הִדְרָתָהּ? אִמֵּר לוֹ: לֹא, וְהַתִּירוּ רַבִּי יוֹסִי. ^(א)מִתְּנִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: אִף הַרְוָצָה לְהַדִּיר אֶת חֲבִירוֹ שְׂיֹאכֵל אֲצִלּוֹ, יֹאמֵר לוֹ: "כָּל נָדָר שְׁאֵנִי עֲתִיד לִידוֹר הוּא בְּטוֹל", וּבִלְבָד שְׂיָהּ זְכוּר בְּשַׁעַת הַנֶּדֶר. גַּמ' וְכִינֹן דְּאִמֵּר "כָּל נָדָר שְׁאֵנִי עֲתִיד לִידוֹר יְהֵא בְּטוֹל", לֹא שָׁמַע לִיהּ וְלֹא אֶתִי בַּהֲדִיָּה?

חֲסוֹרֵי

מסורת הש"ס
א גיטין עד: ב לקמן סג; תוספתא נדרים; משנה נדרים ג לקמן כז; משנה נדרים
גליון הש"ס

גמ' אי רבי אליעזר בן יעקב זירוזין הוי. קשה לי דלמא מיירי במעמיד דבריו עיין בר"ן לעיל דף כא ע"א וצ"ע:

הרי זה יכול המצר להסיר נגדו בעצמו שלא ע"פ חכם שִׁיכוּל לומר לו המצר כלום אמרת לתן לבני כה וכה אלא בשביל כבודי: זהו כבדוי יותר שלא לחבל שאיני צריך וכבר הסר הנדר: מני אי רבי אליעזר בן יעקב אע"ג דלא אמר זהו כבדוי יותר בטל דנדרי זרוזין הוא: אלא לאו רבנן היא דסברי דלא הני נדרי זרוזין וש"מ פליגי: לעולם רבי אליעזר בן יעקב היא הא מתני': ומוזה ר' אליעזר בן יעקב ביהאי דנדר הני ולא זרוזין דנחאי משום נדר ממש קא"ל דאמר ליה לאו פלגא חנא כוי: וחכ"א אף זה נודר יכול להסיר שִׁיכוּל לומר לו הריני מחזיק לך טובה פאלו התקבלתי ממך לפיכך אינו נדר: אי ר"א בן יעקב נדרי זרוזין הוו שמזכריו ומזיריו כדי שיתן לו כה וכה אע"ג דלא אמר התקבלתי הני בטל דנדרי זרוזין הוו: אלא לאו רבנן היא דסברי דלא הוו נדרי זרוזין אלמא פליגי: לעולם ר"א בן יעקב היא הא מתני': ומוזה דהאי לא הנה נדרי זרוזין אלא נדר ממש ולכבי אי אמר התקבלתי לא הני נדר: משום דאמר לה לאו מלבא כוי: מני אי ר"א בן יעקב נדרי זרוזין הוו המזיר סברו שיאכל עמו ואפי' לא חלה מתר: אלא לאו רבנן היא ופליגי דלא הוו נדרי זרוזין: לעולם ר"א בן יעקב היא ומוזה דלאו נדרי זרוזין הוו: מי סברת דאדרה מזמנא דהיגו נדרי זרוזין: לא זמינא הוא דאדרה למזמנא דאמר לה מזמנת לי כהנך אמר לה אין נדר זה קבל עליך ונדר וסלה הוא הקזמן הא לא חלה הני נדר גמורי: יתר על כן על אותו שאמר במשנה אמר ר"א בן יעקב האומר לחבירו קונם שאיני נהנה לך כוי: והנה הקפיד כנגדו אף על גב שפרש לו הכל ואע"פ שהקפיד כנגדו אף חלו נדרי זרוזין ומתיר: ולא הודו לו חכמים שיהא נדרי זרוזין:

הרי זה יכול להסיר נגדו בעצמו שלא ע"פ חכם שִׁיכוּל לומר לו

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

הרי זה יכול להסיר נגדו בעצמו שלא ע"פ חכם שִׁיכוּל לומר לו

מי סברת דאדרה מזמנא לזמינא לא זמינא אדרה למזמנא אמר ליה מזמנת לי אבא^(א) **יִקְוָנָם שְׁאֵינִי נִהְנֶה לָּהּ אִם אֵי אַתָּה נוֹטֵל לְבִנְךָ כּוֹר שֶׁל חֵיטִין וּשְׁתֵּי חֲבִיזֹת שֶׁל יֵינִי**, הרי זה יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם, שִׁיכוּל לומר לו: כלום אמרת אלא בשביל כבודי — זה הוא כבודי. טעמא דאמר "זה הוא כבודי", הא לאו הכי — נדר הוא. מני? אי רבי אליעזר בן יעקב — נדרי זירוזין הוי. אלא שמע מינה: פליגי רבנן עליה. לעולם רבי אליעזר בן יעקב היא, ומודה רבי אליעזר בן יעקב בהאי דנדרא הוי, דאמר ליה: לא פלבא אנא, דמיתחנינא מינה ולא מיתהגית מינאי. **תא שמע: האומר לחבירו "קונם שאתה נהנית לי אם אי אתה נותן לבני כור של חיטין ושתי חביות של יין", רבי מאיר אומר: עד שיתן. וחכמים אומרים: אף זה יכול להתיר את נדרו שלא על פי חכם, שִׁיכוּל לומר: הריני פאילו התקבלתי.** ^(ב)**טעמא דאמר "הריני פאילו התקבלתי", הא לאו הכי — נדר הוא. מני? אי רבי אליעזר בן יעקב — נדרי זירוזין הוי, אלא לאו: רבנן, ופליגי! לא, לעולם רבי אליעזר בן יעקב, ומודה רבי אליעזר בהאי דנדרא הוי, משום דאמר ליה: לאו מלבא אנא, דמהנינא לה ואת לא מהגית לי.** ^(א)**אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי, תא שמע: נדרי אונסין, הדירו חבירו שיאכל אצלו, וחקלה הוא או חלה בנו או שעפכו נהר. הא לאו הכי — נדר הוא. מני? אי רבי אליעזר בן יעקב — זירוזין הוי. אלא לאו: רבנן, ופליגי! "**לעולם רבי אליעזר בן יעקב, ומי סברת דאדריה מזמנא לזמינא? לא, דזמינא אדריה למזמנא. דאמר ליה מזמנת לי לסעודתיה? אמר ליה: אין. נדר זה עליה? ונדר. וחקלה הוא או שחקלה בנו או שעפכו נהר — הרי אלו נדרי אונסין. **תא שמע: יתר על כן, אמר רבי אליעזר בן יעקב: האומר לחבירו "קונם שאני נהנה לה אם אי אתה מתארח אצלי ותאכל עמי פת חמה ותשתה עמי פוס חמין", וחקלה הקפיד כנגדו — אף אלו נדרי זירוזין. ולא הודו לו חכמים. מאי "לא הודו לו חכמים"?** לאו

דאפילו

אמר ליה אין פרוש בן חני רוצה לזמן אותך וא"ל זמינא למזמנא דור עליך. שאתה מזמן לי ונדר פרוש נדר מזמנא ואמר קונם פרות עלי אם אין אני מזמן אותך ולא הוו נדרי זרוזין משום דזוקח היבא שהמזמן מקרב ומזמן מפציר בו ומזכרו ללכל משהו הם שני נדרי זרוזין לכל כאן אין צריך לזרז המזמן לכלל שהרי אדרבה המזמן מבקש מן המזמן שיזור על כה שזמנהו: יתר על כן אמר ר' אליעזר ב"י ואוכל עמו פת חמה וא"ת מאי יתר על כן י"ל דהכי קאמר אע"ג דשניך לומר לאו פלבא חנא וא"ת והאמר לעיל דלא הוי זרוזין היבא דשניך לומר לאו פלבא חנא לכן נקאה דאמר ליה קנס שאי אתה נהנה ממני לעולם אם אי אתה אוכל היום פת חמה והשתא לא שניך טעמא דלאו פלבא חנא ואשמעינן דאע"ג דפי' לו פת חמה וכוס של חמין דמקפיד הוא טפי וסד"א דמתכונן לנדר אפ"ה שרי:

כד.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' כ:

ב מיי' פח' מהל' נדרים הל' יד:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' כ:

ד מיי' פח' מהל' נדרים הל' יד:

ה טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' יב ג:

ו מיי' פד' מהל' נדרים הל' א:

ז מיי' פג' מהל' שבועות הל' א:

ח טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ג:

עין משפט
גזר מצווה

א סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ד:

ב מו"י פני מהל' שבועות הל' ה:

ג טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' א:

מֵאִי הָיָא עֲלֶהּ וא"ת וְהָא פֿשְׁטָנָא בְּכַר דְּפֿליגִי רַבָּנָן עָלֶיהָ לְכַן נִרְחָה לְפָרֵשׁ הַלְכָּה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"י אוּ לֹא:

נִדְרֵי הִבָּא אִם לֹא רָאִיתִי פְּרוּשׁ שְׁאִמֵּר קִנְס פְּרוּת הָעוֹלָם עָלַי אִם לֹא רָאִיתִי וְכוּ' מִתְּרִין מַטְעַם זְעֵבִידִי אֵינְשִׁי דְּמִשְׁתַּעֲי הָכִי כְּדִי לְאַמֵּת וּלְצַדִּיק אֵת דְּבַרֵּיהֶן בְּשִׁירוּאִין מַעֲשֶׂה אַחַד יוֹתֵר מִמֶּה שְׁרָגִיל לְהוּיֹת וְאִין בְּלַפּוֹ לְאַסֵּר וְאִנּוּ סְהַדִּי בְּדַפְרִשִׁית

לְעֵיל: **כְּעוֹלָי מַצְרִים** לְפִי שְׂרָחָה עַם רַב יוֹתֵר מִמֶּה שְׁרָגִיל: **נָחֹשׁ טְרוּף** לְפִי שְׂכֹאוּהוּ טְרוּף - יוֹתֵר מִשְׁאֵר נֶחָשִׁים וְזוֹקָא בְּשִׁרְחָה בְּדַפְרִשִׁית אֲבָל אִם לֹא רָחָה שׁוּם אֶדָם וְלֹא שׁוּם נֶחֱשׁ וְנֹחַי לֹא הָיִי נָזֵר הִבָּאִי וְאִסּוּר מִשׁוּם זְעֵבִידִי אֵינְשִׁי דְּמִשְׁתַּעוּ הָכִי כִּינּוּן שְׁלֹא רָחָה כְּלָנִי: אֲלֹא אִמֵּר רַבָּא דְּאִמֵּר וְאִסְרוּ כָּל פְּרוּת שְׁזַעוּלָם וְכוּ'. **[בְּשִׁבּוּעוֹת פֿרָשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּאֶרְכָּן]**:

מֵאִי הָיָא עֲלֶהּ הֵנָּה דְּלַעֲיֵל ש"מ: מֵאִי הָיִי עֲלֶהּ אִי הָיִי הַלְכָתָא בְּנִתְּהָ דִּר' אֲפִי' בְּקַמְיִיתָא הֵנָּה דְּלַעֲיֵל ש"מ:

דְּאַפִּילוּ בְּקַמְיִיתָא, וְשָׁמַע מִיַּבֵּה פְּלִיגִי רַבָּנָן עָלֶיהָ. **שָׁמַע מִיַּבֵּה**. מֵאִי הָיִי עָלֶיהָ? **תָּא שָׁמַע**, דְּאִמֵּר רַב הוֹנָא: **הַלְכָּה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב**, וְכֵן אִמֵּר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה: **הַלְכָּה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב**. א^ב**מִתְנִי' נִדְרֵי הִבָּאִי**, אִמֵּר: **"קוֹנָם אִם לֹא רָאִיתִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כְּעוֹלָי מַצְרִים"**, **"אִם לֹא רָאִיתִי נָחֹשׁ בְּקוֹרֶת בֵּית הַבַּד"**. **גִּמְי' תִּנָּא: נִדְרֵי הִבָּאִי — מוֹתְרִין, שְׁבּוּעוֹת הִבָּאִי — אֲסוּרִין**. הֵיכִי דְּמִי שְׁבּוּעוֹת הִבָּאִי? אֵילִימָא דְּאִמֵּר **"שְׁבּוּעָה אִם לֹא רָאִיתִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה"** — מִידַעַם קְאָמֵר?‏⁽ⁿ⁾ **"אִמֵּר אַפִּי: דְּאִמֵּר "שְׁבּוּעָה שְׁרָאִיתִי"**. אִמֵּר לִיָּה רַבָּא: אִם כֵּן לָמָּה לִי לְמִימֵר? וְעוֹד: דּוּמְיָא דְּנִזְדָּר קִתְּנִי! אֲלֹא אִמֵּר רַבָּא, **בְּאוּמֵר: "יֹאסְרוּ פִירוֹת הָעוֹלָם עָלַי בְּשִׁבּוּעָה אִם לֹא רָאִיתִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כְּעוֹלָי מַצְרִים"**. אִמֵּר לִיָּה רַבִּינָא לְרַב אָשִׁי: וְדַלְמָא הָאִי גִבְרָא קִינָא דְּשׁוּמְשָׁמְנִי חִזָּא וְאַסִּיק לְהוֹן שָׁמָא **"עוֹלָי מַצְרִים"**, וְשִׁפִּיר מִשְׁתַּבֵּעַ?

אִמֵּר

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

אֱלִיעֶזֶר דְּהָנִי נִדְרֵי זְרוּזִין וּמִתְּר: אִמֵּר לִיָּה רַבָּא א"כ מִתְּנִיתָא דְּאִמֵּר

שְׁבוּעָה שְׂרָאִיתִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה: לָמָּה לִי לְמִימֵר דְּאִסּוּר דְּהֵינּוּ שְׁבוּעָה גְּמוּנָה וְנֹחַי פְּאֵלּוּ אִמֵּר שְׁבוּעָה שְׂאֲכַלְתִּי:

וְעוּדִי זְוּמְיָא דְּנָזֵר קִתְּנִי שְׁבוּעוֹת (נִדְרֵי) הִבָּאִי אֲסוּרִין דְּמִשְׁמַע דְּחֹאמֵר בְּלִשְׁוֹן נָזֵר וּשְׁבוּעָה: אֲלֹא אִמֵּר רַבָּא דְּאִמֵּר הָכִי וְיֹאסְרוּ כָּל פְּרוּת הָעוֹלָם עָלַי בְּשְׁבוּעָה: אִם לֹא רָאִיתִי וְלֹא חֹאמֵר שְׂרָאִיתִי: אִמֵּר לִיָּה רַבִּינָא אִמְרִאי אֲסוּרוֹת וְדַלְמָא שְׁפִיר אִשְׁתַּבַּע לְדַעֲתוּיָה דִּיזְדָּה: דַּלְמָא קִנָּא דְּשִׁמְשָׁמְנִי נִמְלֹתִי מִקְבָּצִית הַרְבֵּה רָחַה בִּיחַד פְּעוּלִי מַצְרִים דְּאִפְשָׁר:

מסורת חש"ס

א שבועות כט.

גליון חש"ס

בהר"ן ד"ה ת"ש וכו' דהוה ידיע להו. כעין זה בר"ן לקמן כז ע"א ד"ה ולו"ה ובשבת דף ט ע"ב בתוספ' ד"ה הא לן וש"כ:

מסורת הש"ס
א תוספתא סוטה; שבועות לט.; שבועות כט. ב שבועות כט. ג שבועות כט:

גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה אלא. דנדר שוא לא אשכחו. עי' בר"ן לעיל דף יד ע"ב ד"ה ואלא דאמר: שם ד"ה רמו תליסר אורוותא. אודריתא. כך ג' הר"ש שביעות פ"ה מ"ז ועי' פירושו בערוך והר"ש הביאו בשמו:
תורה אור השלם

ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את־הברית הזאת (ואת־האֵלֶּה הזאת [דברים כט, יג]

ועברתי בארץ־מצרים בלילה הזה והפיתי כל־בכור בארץ מצרים מאדם ועד־בהמה וכל־אֱלֹהֵי מצרים אֲעֻשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה (שמות יב, יב)

זאת התורה לעלה למנוחה ולחטאת וקֹאשִׁים וְלַמְלוּאִים וְלַזִּבְחֵי הַשְּׁלָמִים (ויקרא י, לז)

אדעֶתָּא דידן אשְׁתַּבַּע בְּדַרְךְ שְׂבַעֵי אֲדָם לְגַמְלִים עוֹלֵי מַצְרַיִם: לְאַפּוֹקֵי מֵאִי אֲמַרִי לִיהּ דְּכִי דְשָׁלָא עַל דַּעְתָּךְ אֵנוּ מַשְׁבִּיעִין אוֹתָךְ: לָאוּ לְאַפּוֹקֵי דִיהִיב לִיהּ לְבַעַל חוּכּוּ אֶסְקוּנְדְּרִי פִיכְפָסִים שְׁמַשְׁתַּקִּים בָּהֶן וְקָרָא חוֹתֵן זַוְיָ וּבְכֶךְ רוּצָה לְפִטוֹר עֲצָמוּ מִן הַשְׂבוּעָה מְכַלְל דַּעְבִּיד אִינִישׁ דְּנִשְׁבַּע לַדַּעְתָּא דְּנִפְשָׁה דְּכָא נְמִי נִימָא דְּכִי גְבִי שְׁמַשְׁמַעִי: לֹא שְׁמַשְׁמַעִי וְאֶסְקוּנְדְּרִי לָאוּ מִלְתָּא הִיא וּבַדְכִי לֹא מַפְטוֹר אִינִישׁ נִפְשָׁה וּמַשּׁוּם הֵאֵי טַעְמָא לֹא הִיוּ חוֹמְרִים לוּ הָיוּ יוֹדַע כּוּי: אָלָא לְאַפּוֹקֵי מִקְנִיָא דְרָבָא דְזַוְיָ מִמֶּשׁ יִהֵב וְכַעֵי לְמַפְטוֹר בְּדְכִי וּבַשְּׂאָר מְלִי לֹא עָבִיד אִינִישׁ דְּנִשְׁבַּע אַדַּעְתָּא דְּנִפְשָׁה: וְהָא מִקְנִיָא וְכוּן מַצִּינוּ כּוּי שְׁנַחֲמַר וְלֹא אֲתָכֶם לְבַדְכֶם דְּכִי פְרוּשׁוֹ אִינִי מַשְׁבִּיעַ אֲתָכֶם עַל דַּעְתָּכֶם לְבַדְכֶם: לְאַפּוֹקֵי מֵאִי קִאֲמַר לְהוּ דְּכִי לָאוּ לְאַפּוֹקֵי דְּאִי אִפּוֹקִי לֵהּ שְׁמָא לַעֲבֹדַת כּוּכְבִּים חָלוּשׁ וּפְלַחוּ לֵהּ וְכַעֵי לְמַפְטוֹר נִפְשֵׁיהּ דְּאֲמַרִי דְּפִלְחִי לְאַלוּשׁ: לֹא לָאוּ לְאַפּוֹקֵי מַשּׁוּם הֵאֵי קִאֲמַר דְּכִי דְאִינֵהּ לֹא מַעַז לְאַפּוֹקֵי לַעֲבֹדַת כּוּכְבִּים שְׁמָא חָלוּשׁ וְלְמַפְטוֹר נִפְשֵׁיהּ דְּהָא עֲבֹדַת כּוּכְבִּים אֲקָרִי חָלוּשׁ מַשְׁמַע: אִם כֵּן אֲמַאי מַשְׁבַּע יִתְהוֹן דְּכִי עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעְתִּי לַשְׁבַּע יִתְהוֹן דְּמַקְיִמִיתּוּ תוֹרָה: הֵנָּה מַשְׁמַע תוֹרָה אַחַת שְׁבַעַתַּב בְּלַבָּד: מַשְׁמַע מַצִּית הַמֶּלֶךְ שְׁפַרְשָׁה שׁוּם תַּשְׁיִם עֲלֶיהָ מֶלֶךְ (דְּבָרִים י"ז:ט"ו) שְׁיָשׁ שָׁם מַצִּית: וְלַשְׁבַּע לְהוּ דְּכִי דְמַקְוִמִיתּוּ עֲבֹדַת כּוּכְבִּים וְתוֹרָה בְּלֹא אִי נְמִי דְּמַקְוִמִיתּוּ תרי"ג מַצִּית וְלֹא מַצִּי לְמַטְעֵי מִיָּדִי: אָלָא מִנְּהַ רַבְנוּ מִלְתָּא דְלָאוּ טוִירְחָא נִקְטוּ בְּשֹׁחֲמַר עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעְתִּי שְׁשִׁם נְכַלְל הַכֵּל: אִוְרִיקְתָּא אִינְטַבְּלֹאזִית מְלֹאזִית תְּכֵן: וּבְלַע יִתְהוֹן אֲלֵמָא דְּהֵנָּה גְּזוּל מַקּוֹרַת בֵּית הַדָּב: בְּטוֹרִף קִאֲמַר נָחַשׁ מַנְמַר לֹא מַשְׁתַּכַּח בְּקוֹרַת בֵּית הַדָּב: וְהָא כּוּלְהוּ מַטְרַף טְרִיפִי הִיוּ מַנְמַרְיוֹן: בְּגַבּוּ טְרִוף קִאֲמַרְיֵן וְלֹא הָיוּ גְּזוּל כִּי הֵאֵי גּוּנָא: וְלִתְנִי אִם לֹא רִאִיתִי נָחַשׁ גַּבּוּ טְרִוף בְּקוֹרַת בֵּית הַדָּב: מִלְתָּא אַגַּב אִוְרְחָא קמ"ל דְּכִי אֲמַר בֵּית הַדָּב אַגַּבּוּ טְרִוף קִאֲמַר דּוּמִיָּא דְקוֹרַת בֵּית הַדָּב דְּהָיוּ טְרִוף תְּדַקִּים תְּדַקִּים: נִפְקָא מִנְּהַ לְמוֹכַר קוֹרַת בֵּית הַדָּב לְחַבְרִיו: אִי גִפְּהַ טְרִוף אִין וְנֵאִי הָיוּ קוֹרַת בֵּית הַדָּב:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

בְּטְרוּף פִּי' שְׁהוּא מַנְמַר שְׁהָיוּ כְּמוֹ קוֹרוֹת בֵּית הַדָּב וּל"נ דְּמַה עֲגִין מַנְמַר לְקוֹרוֹת בֵּית הַדָּב לִכ"נ לְפָרַשׁ בְּטְרוּף פִּלְט"ר בְּלַע"ז וּפְרִיךְ כּוּלְהוּ נְמִי טְרוּפִין פְּרוּשׁ שְׂבָטָן וּלְכֶךְ נִיחָא גְבִי קוֹרוֹת בֵּית הַדָּב:
אָמַר לִיהּ: כִּי מַשְׁתַּבַּע — אַדַּעְתָּא דִּידָן מַשְׁתַּבַּע, וְאַנָּן לֹא מַסְקִינָן נַפְשֵׁין אַשּׁוּמַשְׁמַנִּי.^(א)וְעַל דַּעְתָּא דְּנַפְשִׁיָּה לֹא עָבִיד אִינִישׁ דְּמַשְׁתַּבַּע? וְהִתְנַיָּא: כְּשֶׁהֶן מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ, אוֹמְרִים לוֹ: הָיוּ יוֹדַע שְׁלֹא עַל תַּנְּאִי שְׂבַלְבָּה אָנוּ מַשְׁבִּיעִין אוֹתָהּ, אָלֹא עַל דַּעְתִּינוּ וְעַל דַּעַת בֵּית דִּין. לְאַפּוֹקֵי מֵאִי? לָאוּ לְאַפּוֹקֵי דְאַסִּיק לְהוּ לְאִיסְקוּנְדְּרִי וְאַסִּיק לְהוֹן שְׂמָא זַוְיָ. וּמִדְקֶאמַר "עַל דַּעְתִּינוּ", מְכַלְל דַּעְבִּיד אִינִשׁ דְּמַשְׁתַּבַּע אַדַּעְתָּא דְּנַפְשִׁיָּה! לֹא, לְאַפּוֹקֵי מִקְנִיָּא דְרָבָא. דְּהֵהוּא גְבָרָא דְתַוּה מַסִּיק בְּחַבְרִיָּה זַוְיָ, אַתָּא לְקַמִּיָּה דְרָבָא. אָמַר לִיהּ לְלִוַּח: זֵיל פִּרְעַ לִי. אָמַר לִיהּ: פִּרְעַתִּיהּ. אָמַר לִיהּ רָבָא: אִם כֵּן, זֵיל אִישְׁתַּבַּע לִיהּ דְּפִרְעַתִּיהּ. אַזִּיל וְאִיִּיתִי קַנְיָא, וְיַהִיב זַוְיָ בְּגוּיָהּ, וְהִוּהּ מַסְתַּמִּיָּה וְאַזִּיל וְאַתִּי עַלִּיהּ לְבִי דִינָא. אָמַר לִיהּ לְמַלְוַה: נְקוּט הֵאֵי קַנְיָא בִידָהּ. נִסֵּב סִפֵּר תוֹרָה וְאִישְׁתַּבַּע דְּפִרְעִיָּה כּל מַה דְּתַוּה לִיהּ בִידֶּיהּ. הֵהוּא מַלְוַה רְגַז וְתַבְרַה לְהֵהוּא קַנְיָא, וְאִישְׁתַּפַּה הִנְהוּ זַוְיָ לְאַרְעָא, וְאִישְׁתַּכַּח דְּקוּשְׁטָא אִישְׁתַּבַּע. וְאַפְתִּי לֹא עָבִיד דְּמִישְׁתַּבַּע אַדַּעְתָּא דְּנַפְשִׁיָּה? וְהִתְנַיָּא: וְכוּן מַצִּינוּ בְּמַשָּׁה רַבִּינוּ כְּשֶׁהֲשַׁבִּיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבוֹת מוֹאָב, אָמַר לָהֶם: הָיוּ יוֹדְעִים שְׁלֹא עַל דַּעְתָּכֶם אָנִי מַשְׁבִּיעַ אֲתָכֶם, אָלֹא עַל דַּעְתִּי וְעַל דַּעַת הַמָּקוֹם, שְׁנַאֲמַר: "וְלֹא אֲתָכֶם לְבַדְכֶם וְגו'". "מֵאִי אָמַר לְהוּ מַשָּׁה לִישְׁרָאֵל? לָאוּ דְּכִי קִאֲמַר לְהוּ: דְלִמָּא עָבִידְתוֹן מִילֵּי, וְאַמְרִיתוֹן: עַל דַּעְתִּינוּ — מַשּׁוּם דְּכִי אָמַר לְהוּ: עַל דַּעְתִּי. לְאַפּוֹקֵי מֵאִי? לָאוּ לְאַפּוֹקֵי דְאַסִּיקוּ שְׂמָא לַעֲבֹדָה זָרָה אֱלוּהּ. מְכַלְל דַּעְבִּיד אִינִישׁ דְּמַשְׁתַּבַּע אַדַּעְתָּא דְּנַפְשִׁיָּה! לֹא, עֲבֹדָה זָרָה אִיקָרִי אֱלוּהּ, דְּכַתִּיב: "וּבְכָל אֱלֹהֵי מַצְרַיִם וְגו'". וְלִשְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן מַצּוֹת! מַשְׁמַע מַצּוֹת הַמֶּלֶךְ.^(א)וְלִשְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן כּל מַצּוֹת! מַשְׁמַע מַצּוֹת צִיצִית, דְּאָמַר מָר: שְׁקוּלָה מַצּוֹת צִיצִית כְּנָגֵד כּל מַצּוֹת שְׂבַתוֹרָה. וְלִשְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן תוֹרָה! מַשְׁמַע: תוֹרָה אַחַת. וְלִשְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן תוֹרוֹת! מַשְׁמַע: תוֹרַת מִנְחָה, תוֹרַת חֲטָאת, תוֹרַת אֲשָׁם. וְלִשְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן [תוֹרוֹת] וּמַצּוֹת! [תוֹרוֹת] מַשְׁמַע: תוֹרַת הַמִּנְחָה. מַצּוֹת, מַשְׁמַע: מַצּוֹת הַמֶּלֶךְ. "וְלִישְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן תוֹרָה כּוּלָּהּ! תוֹרָה כּוּלָּהּ, מַשְׁמַע: עֲבֹדָה זָרָה. דְּתַנַּיָּא: חֲמוּרָה עֲבֹדָה זָרָה, שְׂכַל חַפּוּפֵר בָּהּ — כְּאִילוּ מוֹדָה בַּתוֹרָה כּוּלָּהּ. וְלִישְׁבַּע יְתַהוֹן דְּמַקְיִמִיתוֹן עֲבֹדָה זָרָה וְתוֹרָה כּוּלָּהּ, אִי נְמִי: שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מַצּוֹת! אָלֹא, מַשָּׁה רַבִּינוּ מִילְתָּא דְלֹא טְרִיחָא נְקֻט.^(א)אִם לֹא רִאִיתִי נָחַשׁ בְּקוֹרַת בֵּית הַדָּב, וְלֹא? וְהָא הֵהוּא חוּיָא דְתַוּה בְּשַׁנִּי שְׂבוּר מְלַכָּא, רְמוּ לִיהּ תְלִיסַר אוּרּוּתָא דְתִיבְנָא וּבְלַע יְתַהוֹן! אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּטְרוּף, כּוּלְהוּ נַחְשֵׁי מִיטְרַף טְרַפִּי! אַגַּבּוּ טְרוּף קִאֲמַרְיֵן. וְלִתְנִי "טְרוּף"? מִילְתָּא אַגַּב אוּרְחִיָּה קֹא מַשְׁמַע לוֹ, דְּקוֹרַת בֵּית הַדָּב גַּבּוּ טְרוּף. לְמֵאִי נִפְקָא מִינָּהּ? לְמִקְח וּמִמְכָּר, לוֹמַר לָהּ: הַמוֹכֵר קוֹרַת בֵּית הַדָּב לְחַבִּירוּ, אִי גַבּוּ טְרוּף — אִין, וְאִי לֹא — לֹא.

מתנני

כה.

עין משפט בר מצוה
--

א סמג עשין קכב, טוש"ע חו"מ סי' פז סעי' כ:

ב מי" פו"א מהל' שבועות הל' יא:

ג טור או"ח סי' כד:

ד מי" פג' מהל' ציצית הל' יב:

ה סמג לאוין ע:

ו מי" פב' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' ד:

כה:

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' טז:

ב מו"י פד' מהל' נדרים הל' א:

ג מו"י פח' מהל' נדרים הל' ג:

ד מו"י פג' מהל' שבועות הל' א:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ז:

ו מו"י פח' מהל' נדרים הל' ו:

ז סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' א:

ח מו"י פג' מהל' שבועות הל' ה:

ט סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' א:

י מו"י פח' מהל' נדרים הל' ו:

יא סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ח:

יב מו"י פח' מהל' נדרים הל' ו:

נִדְרֵי שְׁגָגוֹת קוֹנֶם כָּל הַפְּרוֹת שֶׁעוֹלָם שְׂאֵכַל וְשִׁתָּה פֶטוּר שְׂאֵלְמַלִּי הִיא יוֹדֵעַ שְׂאֵכַל לֹא הִיא נִזְכָּר וְכַעֲי פִּיּו וְלָבו שׁוִין וּא"ת לַעֲיֹל (נִזְדִּירִים יז:) דְּקֹאמֶר קוֹנֶם [עֲיֵנִי] בְּשִׁנָּה הַיּוֹם אִם אִישָׁן לְמַחַר אֵל יִישָׁן הַיּוֹם שְׁמֹא וְיִישָׁן לְמַחַר ה"ד אִי שִׁכַּח וְיִישָׁן לְמַחַר נִזְכְּרִי שְׁגָגוֹת מִתְּרִין וּבְמִזִּיד לִיכָא לְמִיחָשׁ עַד שְׁיַעֲבֹר בְּמִזִּיד עַל נִזְכְּרו ווי"ל מִתּוֹךְ כֵּן דְּאִמְרִינן בְּתַנְחָא לֹא מוֹדַקֵּר אִיכָא לְמִיחָשׁ שְׁמֹא וְיִישָׁן לְמַחַר בְּמִזִּיד: קוֹנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי פֶרִי"י מִיְּכִי דְלֹא מֵשַׁעֲבַד לָהּ: שְׁגָגָבָּה פִּיֶּסִי וְשִׁהֲבַתָּה בְּנִי אִין לְפָרַשׁ שְׁפָרַשׁ אִם גָּנְבָה אֶת פִּיסוֹ וְכֵן אִם הִבְתָּה אֶת בְּנִי דא"כ פְּשִׁיטֹא דְלֹא חָל הַעֲזָר: הוֹתַחֲחִין לְאָדָם בְּכַבּוּד שְׁבָתוֹת וי"ט כְּגוֹן שְׁנִזְר שְׁלֹא לְאָכַל וְשֹׁלֵא לְשִׁתּוֹת וַיִּן שְׁנֵה אַחַת וְלֹא נִזְכָּר עַל שְׁבָתוֹת ווי"ט לְהוֹנִיָאֵם מִן הַכֵּלָל בְּשִׁפָּא לְשֹׁאֵל עַל נִזְכְּרו הוֹתַחֲחִין לֹא בְּכַבּוּד שְׁבָתוֹת ווי"ט דְּאִמְרִינן אֵלּוּ וְזַעַת וְהִיִּית זָכוּר בַּשַּׁעַת הַעֲזָר עַל שְׁבָתוֹת ווי"ט כְּלוּם נִזְכְּרַת עֲלִיהֶם וְהוּא אִמֶּר לֹא מִתְּרִין אוֹתוֹ אֲף לִימֵי הַחַל בְּדַמְסִיק בַּמִּשְׁנֵה דְנִזְר שֶׁהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ וְהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ דְקֹאמֶר כֵּלֹא הִתְּרַת חֶקֶם אֵלֹא הֵתֶר מַחֲמַת נִזְר טַעוֹת קֹאמֶר וּל"נ דֶּהֲלָשׁוֹן מִשְׁמַע שְׁצִרִין הִתְּרַת חֶקֶם מִדֶּהֲקֹאמֶר הוֹתַחֲחִים אֵלְמֹא מִשְׁמַע דְּצִרִיךְ הִתְּרַת חֶקֶם לִכ"נ דְּנֻחֵאי צִרִין הִתְּרַת חֶקֶם וְלֹא דְמִי לְמַתְנֵי דְנִמְצָאוּ אֲבִיו אוֹ אֲחִיו דְלֹא צִרִיךְ שְׂאֵלָה דְהֵתֶם הַעֲזָר בְּטַעוֹת וְשִׁגְגָה גְמוּרָה דְאַנֵּן כִּהְדִּי שְׁפָכוּר בְּלָבוּ שְׁשֵׁם

אִינֶם קְרוֹבִים דֵּהֹא אֶפְשָׁר שְׁפִיר כֵּלֹא אֲחִיו הִלְכֵךְ הֲרִי הוּא בְּאֵלּוּ אִמֶּר בְּפִירוּשׁ הֲרִי עֲלִיכֶם כְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֲכַל הֶבֶא שְׁנִזְר שְׁנֵה אַחַת תְּמִימָה הַכֵּל יוֹדְעִין שְׂאִי אֶפְשָׁר לְשִׁנָּה אַחַת כֵּלֹא שְׁבָתוֹת וְאִם כֵּן בַּשְּׁנִזְר שְׁנֵה אַחַת וְזֵאי

הִיא דַּעַתּוֹ גַּם אֲשֶׁבָתוֹת ווי"ט וְלֹא מַצִּי לְמִימֶר שְׁטַעָה כְּמוֹ בְּמַתְנֵי אֵלֹא שֶׁהוּא מִתְּחַרַּט עַבְדּוֹ עַל שְׁבָתוֹת ווי"ט שְׁלֹא הוֹנִיָאֵם מִן הַכֵּלָל הִלְכֵךְ צִרִיךְ שְׂאֵלָה וְהִתְּרָה גְמוּרָה בְּשָׂאֵר נִזְדִּירִים: עַד שְׁבֹא ר"ע וְלִמַּד נִזְדָּר כו' לְהַכִּי מִיִּיתִי הֵךְ מַתְנֵי מִקְּמִי כְּלוּנָתָא דְרַבָּה וְרַבָּא דְּכַלְגִּי בְּכַלְגִּי דְּשִׁמְעֵאי וְהֵלֵל מִשּׁוּם דְּכַלְגִּינָתָא דְרַבָּנָן ור"ע בִּהָא דְּפוֹתַחֲחִין הִווּ בְּכַלְגִּינָתָא דְב"ש וּב"ה דַּת"ק כְּב"ש ור"ע כְּב"ה וּא"ת וַת"ק כְּב"ש ווי"ל דְּאִית לִיה דְּלֹא נִחְלְקוּ ב"ש וּב"ה בְּדַבָּר זֶה:

אָמַר רַבָּה דב"ע כֹּל הִיכָא דְאָמַר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ וְכו' מֵאֲחֵר שְׁלֹא הִחְלִיף דְּבִרְיוּ הֶרֶאשׁוּנִים אִינוּ נִרְאֵה עֲקוּרִית נִזְר שְׁמַתְחֵלָה אִמֶּר בְּלָכֶם וְהִשְׁתָּא נָמִי כִי שְׁרִי לֵה אִמֶּר בְּלָכֶם לְכָךְ לֹא אִמְרִי' כִּי הֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ וְה"ה נָמִי אִם מִתְּחֵלָה אִמֶּר בְּפֶרַט כְּגוֹן לָזֶה וְלָזֶה וְכֵלָל אֲבִיו עַמְהֶם וְחִזָּר וְאָמַר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבִי בִּינִיכֶם הִיִּיתִי אוֹמֶר כְּלוּנִי אֶסוּרִים וְאֲבִי מִתֶּר מֵאֲחֵר שְׁלֹא שְׁנֵה וְלֹא הִחְלִיף אֶת לְשׁוֹנוֹ אִין כֹּאן עֲקוּרִית נִזְר וּכ"ע לֹא אִמְרִינן נִזְר שֶׁהֵתֶר

מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ אֵלְבָּא דְרַבָּא וְהֹא דְנִקְטַט שִׁיטָתוֹ בְּלָשׁוֹן בְּלָכֶם לְשֹׁנָא דְמַתְנֵי נִקְטַט דְאִמֶּר הֲרִי עֲלִיכֶם קְרָבָן: ל"א נִחְלְקוּ אֵלֹא בַּשְּׁהֲחִלְיף וְשִׁנָּה אֶת דְּבִרְיוּ הֶרֶאשׁוּנִים שְׁמַתְחֵלָה אִמֶּר בְּלָכֶם אֶסוּרִים וְעַתָּה אִמֶּר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבֹא בִּינִיכֶם הִיִּיתִי אוֹמֶר כְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסוּרִין וְאֲבִי מִתֶּר וְהוּא הִדִּין אִם הִחְלִיפֶם בְּצַד אַחֵר שְׁמַתְחֵלָה אִמֶּר לָזֶה וְהִשְׁתָּא אִמֶּר בְּלָכֶם דְּמֵאֲחֵר שֶׁהֲחִלִּיפִן לְכֵלָל וּפֶרַט שְׁמַתְחֵלָה כֵּלָל בְּאֶסוּר וּפֶרַט בְּהֵתֶר אִי נָמִי פֶרַט בְּאֶסוּר וְכֵלָל בְּהֵתֶר אִמְרִי ב"ה ור"ע מֵאֲחֵר שֶׁהֲחִלִּיפִן נִרְאֵה כְּעוֹקֵר נִזְכְּרו וְהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ וּב"ש לֹא שְׁנִי לִיה וְאֶסְרוּ בְּתַקְוָּיהוּ:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

אִם אֲכַלְתִּי וְשִׁתִּיתִי הַיּוֹם וְנִזְכָּר

מַתְנֵי ^(א)נִדְרֵי שְׁגָגוֹת — **"אִם אֲכַלְתִּי וְאִם שְׁתִּיתִי"**, וְנִזְכָּר שְׂאֵכַל וְשִׁתָּה. **"שְׂאֲנִי אוֹכֵל וְשְׂאֲנִי שוֹתָה"**, וְשִׁכַּח וְאָכַל וְשִׁתָּה. **אָמַר: "קוֹנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי שְׁגָגָבָה אֶת פִּיֶּסִי, וְשִׁהֲבַתָּה אֶת בְּנִי"**, וְנִזְדָּע שְׁלֹא הִכְתּוּ, וְנִזְדָּע שְׁלֹא גָנְבָה. **"רְאֵה אוֹתָן אוֹכְלִין תְּאֲנִים, וְאָמַר: "הֲרִי עֲלִיכֶם קְרָבָן"**, וְנִמְצָאוּ אֲבִיו וְאֲחִיו וְהִיו עֲמָהֶן אַחֲרִים. **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: הֵן מוֹתְרִים, וְיִמָּה שְׁעַמְהֶם — אֶסוּרִים.**

וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוֹתְרִין. "גַּמְי' תִּנָּא: כָּשֶׁם שְׁנִדְרֵי שְׁגָגוֹת מוֹתְרִין, כֶּהָ שְׁבוּעוֹת שְׁגָגוֹת מוֹתְרוֹת. הֵיכִי דְמִי שְׁבוּעוֹת שְׁגָגוֹת? כְּגוֹן רַב כְּהֵנָּא וְרַב אַסִּי, הִדִּין אָמַר: שְׁבוּעָתָא דְּהַכִּי אָמַר רַב, וְהִדִּין אָמַר: שְׁבוּעָתָא דְּהַכִּי אָמַר רַב. דְּכַל חַד וְחַד אֲדַעָתָא דְּנַפְשִׁיָּה שְׁפִיר קָמִישְׁתַּבַּע. ^(ב)רְאֵה אוֹתָן אוֹכְלִין. תִּנָּן הֵתֶם: הוֹתַחֲחִין בְּשְׁבָתוֹת וּבִיָּמִים טוֹבִים. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אוֹתָן הֵיָמִים — מוֹתְרִים, וְשָׂאֵר כָּל הֵיָמִים — אֶסוּרִים, עַד שְׁבֹא רַבִּי עֲזַרְיָא וְלִיַּמַּד: נִזְדָּר שֶׁהוֹתֵר מִקְצָתוֹ הוֹתֵר כָּלוּ. ^אבְּאָמַר רַבָּה: דְּכוּלֵּי עֲלֵמָא, כֹּל הֵיכָא דְאָמַר: אֵילּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבֹא בִּינִיכֶם, הִיִּיתִי אוֹמֶר "כּוּלְכֶם אֶסוּרִין חוּץ מֵאֲבָא", דְּכוּלְהוֹן אֶסוּרִין וְאֲבִיו מוֹתֵר. לֹא נִחְלְקוּ אֵלֹא בְּאוֹמֶר: אֵילּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבֹא בִּינִיכֶם, הִיִּיתִי אוֹמֶר: "כּוּלְנִי וּפְלוּנִי אֶסוּרִין וְאֲבָא מוֹתֵר".

וְרַבֵּא

דְּקַבֵּר שְׂפִיָאֲמַת נִשְׁבַּע: וְכֵן רְאֵה אוֹתָם אוֹכְלִים תְּאֲנִים וְאִמֶּר הֲרִי הֵן עֲלִיכֶם קְרָבָן וְנִמְצָאוּ אוֹתָן אוֹכְלִים שְׁהִיָּה אֲבִיו אוֹ אֲחִיו הִינוּ נָמִי נִזְכְּרִי שְׁגָגוֹת שְׁאֵלּוּ הִיא יוֹדֵעַ שְׁהִיָּה אֲבִיו אוֹ אֲחִיו לֹא הִיא מַדִּיקָן: אוֹ שְׁהִיָּה אוֹכֵל עֲמָהֶן עַם אֲבִיו וְעַם אֲחִיו אֶחָדִים: כַּש"א הֵן מִתְּרִין אֲבִיו וְאֲחִיו בְּלָבַד וְיִמָּה שְׁעַמְהֶם אֶסוּרִים דְּקַבֵּבֵרִי נִזְר שֶׁהֵתֶר מִקְצָתוֹ לֹא הֵתֶר כֵּלּוּ וּכ"ה סְבָרִי נִזְר שֶׁהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ. ע"כ מִפִּי רַבִּינוּ גְרָשָׁם זצ"ל: גַּמ' תָּנוּ הֵתֶם בְּפֶרַךְ ר"א אוֹמֶר כּו': פּוֹתַחֲחִין בְּשְׁבָתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים שְׂאִם נִזְר שְׁלֹא יֹאכַל כֵּל יְמוֹת הַשָּׁנָה פּוֹתַחֲחִין לוֹ חֲרָטָה כֵּךְ כְּלוּם נִזְכְּרַת עַל זַעַת לְהִתְעַנוֹת בְּשְׁבָתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים אִם יֹאמֶר לֹא: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ ב"ד שֶׁל רֵאשׁוּנִים אוֹמְרִים אוֹתָן הֵיָמִים שְׁבָתוֹת ווי"ט מִתְּרִין וְכו': הֵתֶר כֵּלּוּ וְכֵן מִתְּרִין: אִמֶּר רַבָּה הַכֵּל מוֹדִים כּו' אִמַּתְנֵי קֹאִי כְּלוּמֶר שְׂאִם רְאֵה אוֹתָם אוֹכְלִים תְּאֲנִים וְנַעֲבִים וְאִמֶּר הֲרִי הֵן עֲלִיכֶם קְרָבָן (כְּמוֹ שְׂאִמֶּר עֲלִיהֶם עַל כְּלָכֶם אֶסוּרִין) וְשׁוּב אִמֶּר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבֹא בִּינִיכֶם הִיִּיתִי אוֹמֶר בְּלָכֶם אֶסוּרִים חוּץ מֵאֲבָא הוֹאִיל וּמַעֲקֶרָא כֵּלָלָן דְאִמֶּר בְּלָכֶם כֵּלּוּ אֶסוּרִים וְאֲבִיו וְאִמּוֹ מִתְּרִין דְּלֹא הָיוּ נִזְר שֶׁהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ הוֹאִיל וְאֲבָתִי בְּדַבּוּרִי קִמָּא קֹאִי דְאִמֶּר בְּלָכֶם: לֹא נִחְלְקוּ אֵלֹא בְּאוֹמֶר תְּחֵלָה בְּכֵלָל הֲרִי הֵם עֲלִיכֶם קְרָבָן וְשׁוּב אִמֶּר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבֹא בִּינִיכֶם הִיִּיתִי אוֹמֶר כְּלוּנִי וּפְלוּנִי

אֶסוּרִין וְאֲבָא מִתֶּר הוֹאִיל וְלַבְסוֹף פֶּרַטָן כְּלוּנִי וּפְלוּנִי קַסְבָּרִי ב"ה דִּהו"ל

נִזְר שֶׁהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ וּכ"ש סְבָרִי כֵּל עֹקֵר לֹא אִמֶּר הֵתֶר מִקְצָתוֹ

הֵתֶר כֵּלּוּ (הוֹאִיל וְאֲבָתִי אֲדַבּוּרִי קִמָּא קֹאִי דְאִמֶּר בְּלָכֶם):

הִיא דַּעַתּוֹ גַּם אֲשֶׁבָתוֹת ווי"ט שְׁלֹא הוֹנִיָאֵם מִן הַכֵּלָל הִלְכֵךְ צִרִיךְ שְׂאֵלָה וְהִתְּרָה גְמוּרָה בְּשָׂאֵר נִזְדִּירִים: עַד שְׁבֹא ר"ע וְלִמַּד נִזְדָּר כו' לְהַכִּי מִיִּיתִי הֵךְ מַתְנֵי מִקְּמִי כְּלוּנָתָא דְרַבָּה וְרַבָּא דְּכַלְגִּי בְּכַלְגִּי דְּשִׁמְעֵאי וְהֵלֵל מִשּׁוּם דְּכַלְגִּינָתָא דְרַבָּנָן ור"ע בִּהָא דְּפוֹתַחֲחִין הִווּ בְּכַלְגִּינָתָא דְב"ש וּב"ה דַּת"ק כְּב"ש ור"ע כְּב"ה וּא"ת וַת"ק כְּב"ש ווי"ל דְּאִית לִיה דְּלֹא נִחְלְקוּ ב"ש וּב"ה בְּדַבָּר זֶה:

אָמַר רַבָּה דב"ע כֹּל הִיכָא דְאָמַר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ וְכו' מֵאֲחֵר שְׁלֹא הִחְלִיף דְּבִרְיוּ הֶרֶאשׁוּנִים אִינוּ נִרְאֵה עֲקוּרִית נִזְר שְׁמַתְחֵלָה אִמֶּר בְּלָכֶם וְהִשְׁתָּא נָמִי כִי שְׁרִי לֵה אִמֶּר בְּלָכֶם לְכָךְ לֹא אִמְרִי' כִּי הֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ וְה"ה נָמִי אִם מִתְּחֵלָה אִמֶּר בְּפֶרַט כְּגוֹן לָזֶה וְלָזֶה וְכֵלָל אֲבִיו עַמְהֶם וְחִזָּר וְאָמַר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבִי בִּינִיכֶם הִיִּיתִי אוֹמֶר כְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסוּרִים וְאֲבִי מִתֶּר מֵאֲחֵר שְׁלֹא שְׁנֵה וְלֹא הִחְלִיף אֶת לְשׁוֹנוֹ אִין כֹּאן עֲקוּרִית נִזְר וּכ"ע לֹא אִמְרִינן נִזְר שֶׁהֵתֶר

מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ אֵלְבָּא דְרַבָּא וְהֹא דְנִקְטַט שִׁיטָתוֹ בְּלָשׁוֹן בְּלָכֶם לְשֹׁנָא דְמַתְנֵי נִקְטַט דְאִמֶּר הֲרִי עֲלִיכֶם קְרָבָן: ל"א נִחְלְקוּ אֵלֹא בַּשְּׁהֲחִלְיף וְשִׁנָּה אֶת דְּבִרְיוּ הֶרֶאשׁוּנִים שְׁמַתְחֵלָה אִמֶּר בְּלָכֶם אֶסוּרִים וְעַתָּה אִמֶּר אֵלּוּ הִיִּיתִי יוֹדֵעַ שְׂאֵבֹא בִּינִיכֶם הִיִּיתִי אוֹמֶר כְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסוּרִין וְאֲבִי מִתֶּר וְהוּא הִדִּין אִם הִחְלִיפֶם בְּצַד אַחֵר שְׁמַתְחֵלָה אִמֶּר לָזֶה וְהִשְׁתָּא אִמֶּר בְּלָכֶם דְּמֵאֲחֵר שֶׁהֲחִלִּיפִן לְכֵלָל וּפֶרַט שְׁמַתְחֵלָה כֵּלָל בְּאֶסוּר וּפֶרַט בְּהֵתֶר אִי נָמִי פֶרַט בְּאֶסוּר וְכֵלָל בְּהֵתֶר אִמְרִי ב"ה ור"ע מֵאֲחֵר שֶׁהֲחִלִּיפִן נִרְאֵה כְּעוֹקֵר נִזְכְּרו וְהֵתֶר מִקְצָתוֹ הֵתֶר כֵּלּוּ וּכ"ש לֹא שְׁנִי לִיה וְאֶסְרוּ בְּתַקְוָּיהוּ:

מסורת הש"ס

א תוספתא גיטין; שבועות כח;; לעיל כב:
ב לקמן סו; שפתי חכמים דברים; משנה נדרים

גליון הש"ס

מתני' ונודע שלא הכתו. ע"י לעיל דף כב ע"ב בהר"ן ד"ה חוץ מקום:

גמ' תנא כשם שנדרי שגגות. ע"י קדושין דף יג ע"א תד"ה כשם:
שם נדר שהותר מקצתו. ע"י ירושלמי פ"ה דברכות עלה דמתני' מזכירין גבורות גשמים:
בהר"ן ד"ה נדרי שגגות כ' דכיוון דנדרא וכו'. ע"י שבועות דף כח ע"א. ולעיל טו ע"ב בר"ג ד"ה אכל:

דכ"ע לא נחלקו באומר תחלה בכלל הרי זה עליכם קרעו ושוב אמר אלנו
היייתי יודע שאבא ביניכם הייתי אומר
פלוגי ופלוגי ופלוגי ופלוגי ואבא מחר הואיל
והואיל ויבאסוף פרטן אפלו ב"ש מודו דכה"ג
הואיל והתר מקצתו בתוך דבורו הטר בלוי:
לא נחלקו אלא הדור כלל דאמר בלכס
אסורים חוץ מאבא: דבית שמאי סברי'
לה כר"מ דאמר תפס לשון ראשון דאזלינן
בפטר ההוא רבא דאמר בלכס אסורין ולא
אמר' משעתר מקצתו הטר בלוי: וב"ה
סברי לה כרבי יוסי דיאמר בגמר דבריו
אזלם נתפס דאמר חוץ דמתוך דבורו הטר
מקצתו דאמר חוץ מאבא הטר בלוי: ביצר
אמר ר"ע גדר שהטר מקצתו הטר בלוי
קדוהו כב"ה ופלוגי רבנן עליה דאמר' לא
הטר בלוי דהונו דבית שמאי: שאני נהנה
ולזה ולזה שפרטו: הטרין בלוי מפרש
בבביתא נחמן: בשלמא לרבה דאמר
דבבבבבב לא פלוגי אלא בפלוגי ופלוגי לא
קשאי ליה הך דריתא דמתרין ליה לרישא
בבבבבב ורישא ברישא דקתני רישא רי'
שקביא אומר הטרין בלוי מירי שקביא
דפרט שאמר שאני נהנה לזה ולזה ולא
בבבבבב ור"ע הוא דאמר כב"ה וסונו
דקאמר לא נחלקו אלא בהייתי אומר פלוגי
ופלוגי אסורין ואבא מחר ופלוגי רבנן

וְעָלֶיהָ דר"ע דְּקַסְבְּרִי כב"ש וְסִיפֵא דְּסִיפֵא דְּקַתְנִי בְּלֹן אֶסוּרִין מוֹחִי לָהּ
בְּדִאמְרָא בְּלָכֶם וְדִבְרֵי הַכֹּל הִיא דְּבַכְלָכֶם אֶסוּרִים לֹא פְלִיגִי ר"ע וְרַבֵּנּוּ
בְּדִאמְרֵי דְּכָלִי עָלְמָא הֵיכָא דְּקַתְמֵר בְּלָכֶם בְּלֹן אֶסוּרִין וְהִשְׁתָּא סִיפֵא
בְּדִאמְרֵי דְּקַתְנִי הֵתֵר הִרְאִשׁוֹן הִתְרוּ בְּלֹן לֹא הִנּוּ אֱלָא לְסִיפֵא דְּסִיפֵא בְּדִקְתָּאמֵר:
לְדִידָךְ לְרַבָּא דְּאֵמֵר בְּכַלְכֶם פְּלִיגִי הֵיכָא מוֹחֲמִינִין לָהּ לְבִדְרוּתָא: בְּשִׁלְמָא
ר' יִשָּׁא דְּקַתְנִי דְּאֵמֵר ר' עֲקִיבָא הֵתֵר אֶחָד מֵהֶן הִתְרוּ בְּלֹן פְּלִיגִי רַבֵּנּוּ
מוֹחֶם לָהּ דְּקַתְמֵר בְּלָכֶם וְלֹא אֶחָד אֱלָא דְּקַתְנִי ר' עֲקִיבָא וְכו':
וְפְלִיגִי רַבֵּנּוּ עָלֶיהָ דְּר' עֲקִיבָא כב"ה:

 עידן משפוט נר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' רבט סעי' ג:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רלב סעי' ט:

ג מו"י פח' מהל' נדרים הל' ז:

וּלְרִבָּהּ מִי נִיחָא סִיפָא בְּמֵאי מוֹקָם לָהּ פְּלוּמַר מ"ש ראשון ומ"ש אחרון בְּתַרְנוּהוּ הִנֵּה לִיהּ לְמִימַר הִתְרוּ בְּלִין: **אָלָא** דְּרִישָׁא דְאָמַר פְּלָכֶם וּבָהּא פְּלִיגִי רַבָּנִין וּר"ע דְּסִיפָא לָאוּ מִפְּלִגְתָּא דְרַבָּנִין וּר"ע אָלָא אִפִּי' רַבָּנִין נִמְי מוּדוּ וּבְגוּן שְׁתַּלְאֵן זֶה בָּזָה: אִיתִיבִיהּ רַב אָדָא בַר אֲהֵבָה לְרַבָּא בְּכּוֹלְהוּ פּרָכִי גְדַסְיִין לְרַבָּא מִיְהוּ הֵאִי פִּרְכָּא אִיתָא לְרַבָּא וּכ"ש לְרַבָּה בְּמִו שְׁאִפְרַשׁ בע"ה: קָנָם בְּצַל שְׁאֲנִי טוּעִם מְשַׁנֵּה הִיא בְּפִקָּךְ ר' לִיעֶזֶר: בְּפִרְי יָפָה לְלֵב עַל גַּם מְקוּמוּ וְכֵן פֶּלֶט בְּפִרִי וּבְעֵרוֹךְ פִּי' שְׁהוּא לָשׁוֹן כֶּפֶר שְׁהוּא שֵׁן כְּפָרִיס: מֵאִי לָאוּ דְאָמַר אִלּוּ הִיִּיתִי וְכו' כָּל הַבְּצָלִים וְכו' וְהִתִּיר ר"מ וְהָאִמַר לְדִידֵךְ דְּהִאֲמַרְתָּ לְעֵיל דב"ש אֶסְרִי מִשּׁוּם תָּפַס לָשׁוֹן רֵאשׁוֹן וּכ"ש כְּרַבִּי מֵאִיר וְהָכָא בְּהֵךְ בְּרִימָתָא מִתִּיר רַבִּי מֵאִיר אַע"ג דְּסָבַר תָּפַס לָשׁוֹן רֵאשׁוֹן [וְלִרְבָּה אֲמַת קָשָׁה טַפִּי] דְּלִדְוּדָה אֲמַר לְעֵיל בְּכַלְכֶּם אֶסּוּר לִכ"ע וְהָא דְפִרִיךְ לְרַבָּא טַפִּי הִינוּ מִשּׁוּם שְׁהִיָּה תַלְמִידוּ וּמִשְׁנִי לֹא בְּאוּמַר אִלּוּ הִיִּיתִי יוֹדַע הִיִּיתִי אוֹמַר פְּלוּנִי וּפְלוּנִי וְר' מֵאִיר אֲלַבָּא דְרַבִּי עֲקִיבָא וְאַלְבָּא דְרַבָּנִין פְּלוּמַר אֲלַבָּא דב"ע הוּא וְהִינוּ דְּרַבָּא דְאֲמַר לְעֵיל דְּהַפֵּל מוּדִים בְּאוּמַר לָזֶה וְלָזֶה וְאַלְבָּא דְרַבָּה נְמִי לָאוּ פִּרְכָּא הִיא דִּי"ל דְּאַלְבָּא דְרַבִּי עֲקִיבָא אֲמַר דִּןקָא וְלֹא אֲלַבָּא דְרַבָּנִין דְּהָא פְּלִיגִי רַבָּנִין בְּזָזָה וְלָזָה:

הַדִּין הוּא רֵאשׁוֹן הַדִּין הוּא אַחֲרֹון

אָלָא סִיפָא, דְאָמַר "לָזֶה וְלָזֶה", רַבִּי עֲקִיבָא הִיא, אִמָּאִי פְּלִיגִי רַבָּנִין עֲלֶיהָ? וְהִאֲמַרְתָּ דְּבָרִי הַפֵּל מוּתָּר! אָמַר לִיהּ רַבָּא: וּלְרַבָּה לְרַבִּי עֲקִיבָא מִי נִיחָא סִיפָא? בְּמֵאי מוֹקִיָּם לָהּ — דְאָמַר "לְכּוֹלְכֶם", הִי דִין הוּא רֵאשׁוֹן וְהִי דִין הוּא אַחֲרוֹן? "אָלָא: רִישָׁא דְאָמַר "לְכּוֹלְכֶם", וְסִיפָא, בְּגוּן שְׁתַּלְאֵן זֶה בָּזָה, וְאָמַר: "פְּלוּנִי כְּפִלוּנִי, וּפְלוּנִי כְּפִלוּנִי". דִּיקָא נְמִי, דַּתְנִנָּא: הוּתֵּר הָאֲמָצְעִי — הֵימְנוּ וּלְמַטָּה מוּתָּרִין, וּלְמַעְלָה — אֶסּוּרִין. ^(N)אִיתִיבִיהּ רַב אָדָא בַר אֲהֵבָה לְרַבָּא: "קוֹנָם בְּצַל שְׁאֲנִי טוּעִם, שְׁהַבְּצַל רַע לְלֵב". אָמְרוּ לוֹ: וְהִלָּא הַפּוּפְרִי יָפָה לְלֵב! הוּתֵּר בַּפּוּפְרִי. וְלֹא בַּפּוּפְרִי בַלְבַּד הוּתֵּר, אָלָא בְּכָל הַבְּצָלִים. מַעֲשֶׂה הָיָה, וְהִתִּירוּ רַבִּי מֵאִיר בְּכָל הַבְּצָלִים. מֵאִי לָאוּ, דְאָמַר: אִילּוּ הִיִּיתִי יוֹדַע שְׁהַפּוּפְרִי יָפָה לְלֵב, הִיִּיתִי אוֹמַר "כָּל הַבְּצָלִים אֶסּוּרִין וְכוּפְרִי מוּתָּר"? "לֹא, בְּאוּמַר: אִילּוּ הִיִּיתִי יוֹדַע שְׁהַפּוּפְרִי יָפָה לְלֵב, הִיִּיתִי אוֹמַר: "בְּצַל פְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסּוּרִין וְכוּפְרִי מוּתָּר". וְרַבִּי מֵאִיר אֲלִיבָא דְרַבִּי עֲקִיבָא וְאַלִיבָא דְרַבָּנִין. אִיתִיבִיהּ רַבִּינָא לְרַבָּא: רַבִּי נָתַן אוּמַר: יֵשׁ נָדָר שְׁמַקְצָתוּ מוּתָּר וּמַקְצָתוּ אֶסּוּר. פִּיצַד? נָדָר מִן הַפִּלְפֵּלָה,

וְהִי

וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא וְלֹא רַבָּנִין בְּדַקְתָּנִי פִּיצַד א"ר עֲקִיבָא וְכו' וּמִשְׁמַע דְּפְּלִיגִי רַבָּנִין עֲלֶיהָ: וְהָא אֲמַרְתָּ הִיבָא דְאֲמַר הִיִּיתִי אוֹמַר פְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסּוּרִין בְּלִין מִתְרִין וְהִשְׁתָּא לֹא דִיַּן סִיפָא אָלָא סִיפָא דְרִישָׁא וְהִשְׁתָּא לֹא מְצִי רַבָּא לְאוּקְמָא לְדְבָרִי הַפֵּל דְּבְבָלִין אֶסּוּרִין לִיבָא מֵאֵן דְּפְּלִיג אִפִּילוּ ר"ע אֲבָל הָכָא דַּקְתָּנִי הִתְרוּ בְּלִין רַבָּנִין פְּלִיגִי עֲלֶיהָ: אֲמַר לָהּ רַבָּא לְרַב פָּפָא וּלְרַבָּה מִי נִיחָא סִיפָא דְּסִיפָא דַּקְתָּנִי וּבְלִין אֶסּוּרִין בְּמֵאי מוֹקָם לָהּ דְאֲמַר לְכַלְכֶּם: הַדִּין הוּא רֵאשׁוֹן וְהַדִּין הוּא אַחֲרוֹן הֵאֵל לְכַלְכֶּם דַּקְתָּנִי סָתַם וּמֵאִי רֵאשׁוֹן וּמֵאִי אַחֲרוֹן אִיבָא דַּקְתָּנִי הִאֲחֲרוֹן מִתֵּר וּבְלִין אֶסּוּרִין: אָלָא אֲמַר רַבָּא אֲנִי אֲמַתְרַנְיָא לְהַדְדִי דָּלָא קָשִׁיָּא כִּלְלִי דְּסִיפָא דַּקְתָּנִי רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן לֹא מִשְׁמַע בְּדַקְתָּנִי שְׁאִינִי נִנְהָה לָזֶה וְלָזָה: אָלָא בְּגוּן שְׁתַּלְאֵן זֶה בָּזָה דְּמַשְׁקַחָא אֲמַר קוֹם שְׁאִינִי נִנְהָה לָזֶה וְהִדַּר אֲמַר פְּלוּנִי וְהָא אֶסּוּר בְּפְלוּנִי שְׁהִדְרִיתִי וּפְלוּנִי הִשְׁלִישִׁי וְהָא אֲשׁוּר בְּשִׁנִּי לְפִיכֵךְ דַּקְתָּנִי הִתֵּר הִרֵאשׁוֹן הִתְרוּ בְּלִין שְׂכַלֵּן תַּלְוִיין בּוּ הִתֵּר הִאֲחֲרוֹן הִאֲחֲרוֹן מִתֵּר וּבְלִין אֶסּוּרִין שְׁהִכִּי הִרֵאשׁוֹן וְהִאֲמָצְעִי לֹא נִתְּלוּ בְּאַחֲרוֹן לְפִיכֵךְ לֹא הִתְרוּ הַשְּׁנַיִם בְּהִתְרוּ שֵׁן אַחֲרוֹן: דִּיןקָא נְמִי דְּהִכִּי הוּא דַּקְתָּנִי הֵהִיא בְּרִימָתָא: הִתֵּר הָאֲמָצְעִי הֵימְנוּ וּלְמַטָּה מִתֵּר וְהִינוּ הוּא וְהִאֲחֲרוֹן שְׁתַּלְוִי בּוּ מִתְרִיס: מְמַנוּ וּלְמַעְלָה הִינוּ הִרֵאשׁוֹן אֶסּוּר לְפִי שְׁהֵן תַּלְוִיין בּוּ וְהוּא

אִין תַּלְוִי בָּהֵן: וְהֵלֵא הַפְּפִירִי בְּצַל שֵׁן אוֹתוֹ מִקּוּם: הִתֵּר בַּפְּפִירִי שְׁלֹא נָדָר אָלָא

מֵאוֹתוֹ שְׁהוּא רַע לְלֵב וְלֹא בַּפְּפִרִי: וְהִתִּירוּ רַבִּי מֵאִיר דְּקָסְבַר נָדָר שְׁהִתֵּר מַקְצָתוּ הִתֵּר בְּלוּ: מֵאִי לָאוּ דְאֲמַר אִלּוּ הִיִּיתִי יוֹדַע שְׁהַפְּפִירִי יָפָה לְלֵב הִיִּיתִי אוֹמַר כָּל הַבְּצָלִין אֶסּוּרִין וּבְפִרִי מִתֵּר דְּהִינוּ דּוּמִיָּא דְּכַלְכֶּם אֶסּוּרִין חוּץ מֵאַבְאֻאפ"ה הִתִּירוּ ר"מ בְּכָל הַבְּצָלִים וְקָשִׁיא בִין לְרַבָּה בִין לְרַבָּא דְּאִלּוּ לְרַבָּה בְּכַלְכֶּם לֹא פְּלִיגִי דְאֶסּוּר וְהָכָא קָא שְׂרִי ר"מ הִיבָא דְאֲמַר בְּכַלְכֶּם וּלְרַבָּא קָשִׁיא דְאֲמַר בְּכַלְכֶּם פְּלִיגִי דב"ש דְּאֶסְרִי סָבְרִי לָהּ כַּר"מ: תְּרִין לָהּ בְּאוּמַר אִלּוּ הִיִּיתִי יוֹדַע שְׁהַפְּפִירִי יָפָה לְלֵב הִיִּיתִי אוֹמַר בְּצַל פְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסּוּר וּבְפִרִי מִתֵּר דְּהִינוּ פְּלוּנִי וּפְלוּנִי וּלְהִכִּי קָא שְׂרִי ר"מ וְהִינוּ דְּרַבָּא דְאֲמַר פְּלוּנִי וּפְלוּנִי דְבָרִי הַפֵּל מִתֵּר דַּר' מֵאִיר אֲלַבָּא דְרַבִּי עֲקִיבָא וְאַלְבָּא דְרַבָּנִין קָא שְׂרִי בְּלוּמַר אֲלַבָּא דַּר"ה דְּהָא ד"ה מִתֵּר וּתְרוּוִייה"ו גְּרִי"ס הַמּוֹר"ה:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

 מסורת הש"ס

א משנה נדרים

 גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה לרבא רישא וכו'

דאיכא למימר וכו'. עיין בהר"ן

ריש סוכה דף רלא וצ"ע:

מסורת הש"ס
א שפתי חכמים דברים; מנחות פא:: מנחות קג. ב לעיל כד. ג בבא קמא כח: ד גיטין כט:: עבודה זרה לז:; גיטין עב:: משנה גיטין; כתובות ב:: גיטין עו:
תורה אור השלם
[דברים כב] [דברים כב, כו]

בָּנוֹת שׁוֹחַ בָּנוֹת שָׁבַע: הִייתי אוֹמֵר תֵּאֲנִים דְּהִינוּ פְּלוּנִי וּפְלוּנִי וּבָנוֹת שׁוֹחַ מִתְּרוֹת דְּהִינוּ נָמִי מִיֵּן תֵּאֲנִים וְהִינוּ נָדָר שֶׁהִמַּר מִחְצָתוֹ וּמִחְצָתוֹ אֶסּוּר דִּתְאֲנִים אֶסּוּרוֹת וּבָנוֹת שׁוֹחַ מִתְּרוֹת: וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא בְּדַקְתָּנִי עַד שֶׁבָּא ר' עֲקִיבָא וְלָמַד וְכוּ': וּפְלוּנִי רַבֵּנּוּ עָלֶיהָ דְאֶמְרֵי הַפְּלִפְלָה אֶסּוּרָה וּבָנוֹת שׁוֹחַ מִתְּרוֹת וְקָשִׁיא לְרַבָּא דְאִמַּר דְּבַלִּי עָלְמָא הֵיכָא דְאִמַּר פְּלוּנִי וּפְלוּנִי אֶסּוּרִין וְאִבָּא מִתָּר דְּבָלָן מִתְּרִין דְּבָרֵי הַכֹּל: תְּרִין לָהּ בְּאוֹמֵר הִייתי אוֹמֵר כֹּל הַפְּלִפְלָה אֶסּוּרָה וּבָנוֹת שׁוֹחַ מִתְּרוֹת הִינוּ זוּמָיא דְּבָלָסְךָ אֶסּוּרִין חוּץ מֵאִבָּא דְּפְלוּנִי וְר' עֲקִיבָא הִיא וְלֹא רַבֵּנּוּ: נָדָר מִחֻמְשָׁה בְּנֵי אֶדָם מִתְּרִין דְּבָרֵי הַכֹּל: תְּרִין לָהּ בְּאוֹמֵר הִייתי אוֹמֵר כֹּל הַפְּלִפְלָה אֶסּוּרָה וּבָנוֹת שׁוֹחַ מִתְּרוֹת הִינוּ זוּמָיא דְּבָלָסְךָ אֶסּוּרִים חוּץ מֵאִבָּא הוּא מִתָּר וּבָלָן אֶסּוּרִין וְהָכִי אִיבָא לְמַשְׁמַע מִנָּה דִּהָךְ וְסִיפָא דְּבָלָסְךָ חֲמִירֵי מִדְּקַתָּנִי חוּץ מִשְׁמַע דְּאִמַּר בָּלָסְךָ וּמִדְּסִיפָא חֲמִירֵי בְּבָלָסְךָ לֹא פְלוּנִי אֵלֹא בָּלָהּ וְלָזָה: רִישָׁא דְקַתָּנִי הִתָּר לְאַחַד מִהֶן הִתְּרוּ בָּלָן ר' עֲקִיבָא הִיא וְלֹא רַבֵּנּוּ דְלִרְבִּי עֲקִיבָא נָדָר שֶׁהִמַּר מִחְצָתוֹ הִתָּר בָּלוּ: וְסִיפָא דְקַתָּנִי הוּא מִתָּר וְהֵן אֶסּוּרִין דְּבָרֵי הַכֹּל הִיא וְהֵכָא נָמִי קְאָמַר רַבָּה דְּבָבְלָסְךָ בָּלָן אֶסּוּרוֹת דְּבָרֵי הַכֹּל (הִיא): וְאִי לְרַבָּא אָמַר לָזָה וְלָזָה דְּבָרֵי הַכֹּל מִתָּר וּבְבָלָסְךָ פְּלוּנִי רִישָׁא דְחֲמִירֵי בָּלָהּ וְלָזָה דְּבָרֵי הַכֹּל דִּהָכִי נָמִי אָמַר דְּלָזָה וְלָזָה ד"ה מִתָּר וְסִיפָא הוּא מִתָּר וְהֵן אֶסּוּרִין רַבֵּנּוּ הִיא דְרַבָּא לְטַעְמָה דְאִמַּר בְּבָלָסְךָ פְּלוּנִי וְרַבֵּנּוּ אוֹסְרִים מ"מ בֵּין לְרַבָּא בֵּין לְרַבָּה רִישָׁא בָּלָהּ וְלָזָה וְסִיפָא בְּבָלָסְךָ: מִתְּנִי' וְחָלָה הוּא הַמְדִיר: גַּמ' דְאִתְּפִים זְכוּתָא שֶׁהִבִּיא שְׁמִירֵי זְכוּיתֵיו לִב"ד וְהִיא צְרִיךְ לַחְזוֹר לְבִיתָהּ: וְאִמַּר לִב"ד וּלְבַעַל דִּינוּ אִי לֹא אִתִּיבָא וְכוּ': וְנִנְעֲרָה לֹא תַעֲשֶׂה דָּבָר מִשּׁוּם דְאִנּוּסָה הִיא: וְכִי תִימָא קְטָלָא שְׁאֵנִי דְגַבִּי קְטָלָא חָס רַחֲמֵנָא עָלֶיהָ בִּי אִנּוּסָה אֲבָל בְּשָׂאֵר אֲנָסִין דְּלִיבָא חַיִּיב קְטָלָא לֹא מִפְּטוֹר מִשּׁוּם אֲנָס: וְהִתְּנָן וְכוּ' וּפְטוֹר: וּלְרַבָּא דְאִמַּר אֲנוּס הוּא וּפְטוֹר: מֵאִי טָנָא מִהָא דִּתְּנָן וְכוּ' דְכִי מֵת בְּתוּךְ שָׁנִים עֶשֶׂר חִדָּשׁ דִּאֲע"ג דְאִנּוּסָה מִיתָה הָיִי גַט וּפְטוּרָה מִן הַיָּבוּס: אֶמְרֵי מִשּׁוּם הָכִי הָיִי גַט אֲע"פ שֶׁמֵּת בְּתוּךְ הַזְּמָן:

דְּמִי וְהָא מוֹנֶה שְׁרָאִיותָיו שְׁהָר הֵן שְׁהָרֵי אִינוּ מוֹחֵל לוֹ שׁוֹס דְּבָר אֵלֹא מַטְעַם הַזֹּהָא:

שְׁחוּרוֹת וּלְבָנוֹת אֶסּוּרִין

לֹא בְּאוֹמֵר אֵלֹו הִייתי יוֹדַע שְׁבָנוֹת שׁוֹחַ

^(א)וְהִיוּ בָּהּ בָּנוֹת שׁוֹחַ, וְאָמַר: "אֵילֹו הִייתי יוֹדַע שְׁבָנוֹת שׁוֹחַ בְּתוֹכָהּ, לֹא הִייתי נוֹדֵר" —

הַפְּלִפְלָה אֶסּוּרָה, בָּנוֹת שׁוֹחַ מוֹתְרוֹת. עַד

שָׁבָא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִימָד: נָדָר שְׁהוּתָר מְקַצָּתוֹ

— הוּתָר פוּלֹו. מֵאִי לָאוּ, דְאָמַר אֵילֹו הִייתי יוֹדַע שְׁבָנוֹת שׁוֹחַ בְּתוֹכָהּ, הִייתי אוֹמֵר

"תֵּאֲנִים שְׁחוּרוֹת וּלְבָנוֹת אֶסּוּרוֹת, בָּנוֹת שׁוֹחַ מוֹתְרוֹת", וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא, וּפְלוּגֵי רַבֵּנּוּ? לָא, בְּאוֹמֵר: אֵילֹו הִייתי יוֹדַע שְׁבָנוֹת שׁוֹחַ בְּתוֹכָהּ, הִייתי אוֹמֵר: "כֹּל הַפְּלִפְלָה אֶסּוּרָה, וּבָנוֹת שׁוֹחַ מוֹתְרוֹת". מֵאֵן תֵּנָּא לָהּא דְתִנּוּ רַבֵּנּוּ: נָדָר מִחֻמְשָׁה בְּנֵי אָדָם כְּאַחַד, הוּתָר לְאַחַד מֵהֶם — הוּתָרוּ פוּלָן. "חוּץ מֵאַחַד מֵהֶן" — הוּא מוֹתָר, וְהֵן אֶסּוּרִין. אִי לְרַבָּה, רִישָׁא רַבִּי עֲקִיבָא וְסִיפָא דְּבָרֵי הַכֹּל. אִי לְרַבָּא, סִיפָא רַבֵּנּוּ וְרִישָׁא דְּבָרֵי הַכֹּל. *

^(ב)מִתְּנִי' נִדְרֵי אוֹנָסִין, הִדִּירוּ חֲבִירוֹ שְׂיֵאכֵל אֲצִלוֹ, וְחָלָה הוּא אוֹ שְׁחָלָה בָּנוּ אוֹ שְׁעַפְּבּוּ

נָהָר — הָרִי אֵלֹו נִדְרֵי אוֹנָסִין. גַּמְ' הָהוּא גְּבָרָא דְאִתְּפִים זְכוּוֹתָא בְּבִי דִינָּא, וְאָמַר: אִי לֹא אִתִּינָּא עַד תִּלְתִּין יוֹמִין, לִיבְטָלוֹן הָנִי זְכוּוֹתָאִי. אִיתְּנִים וְלֹא אָתָּא. אָמַר רַב הוּנָּא: בְּטִיל זְכוּוֹתֶיהָ. ^(א)ד"אָמַר לִיהָ רַבָּא: אָנוּס הוּא, וְאָנוּס רַחֲמֵנָא פְּטָרֶיהָ, דְּכִתִּיב: "וְלִנְעָרָה לֹא תַעֲשֶׂה דְּבָר". וְכִי תִימָא קְטָלָא שְׂאֲנִי, וְהִתְּנָן: נִדְרֵי אוֹנָסִין, הִדִּירוּ חֲבִירוֹ שְׂיֵאכֵל אֲצִלוֹ, וְחָלָה הוּא אוֹ שְׁחָלָה בָּנוּ אוֹ שְׁעִיפְבּוּ נָהָר —

הָרִי אֵלֹו נִדְרֵי אוֹנָסִין! ^(ט)וּלְרַבָּא, מֵאִי שָׁנָא מָהָא דְתִנּוּ: "הָרִי זֶה גִּישִׁיךָ מַעַכְשָׁיו אִם לֹא בְּאִתִּי מִכָּאֵן עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ", וּמֵת בְּתוּךְ שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ — הָרִי זֶה גַּט. אַמַּאי? וְהָא מִינָּס אִיתְּנִים! אָמַרִי: דְלָמָּא שְׂאֲנִי הָתָם דְאִי

נָפַל מִן הַגָּן וַי"ל דְשִׁאנִי הָכָא דְאִמַּר לְבָטְלוֹן שְׁמוּנָה שֶׁהִשְׁטַר פְּסוּל לָכֵךְ, אִמַּר לְבָטְלוֹן זְכוּוֹתֶיהָ אֲפִי' בְּאֲנָס דְלֹא שְׂכִיחַ דִּהוּדְאִת בַּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

כו.

 עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' יב:

ב מו"י פג' מהל' שבועות הל' א:

ג מו"י פד' מהל' נדרים הל' א:

ד סמג עשיון פב, סמג עשיון צד, טוש"ע חו"מ סי' רז סעי' טו:

ה מו"י פז' מהל' סנהדרין והעונשין המסורין להם הל' י:

ו מו"י פיו"א מהל' מכירה הל' יג:

ז מו"י פיו"א מהל' מכירה הל' יד:

ח סמג עשיון כ טוש"ע אה"ע סי' קמד סעי' ג:

ט מו"י פט' מהל' גירושין הל' יא:

עין משפט גור מצודה

א סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי' קמד סעי' א:

ב מו"י פט' מהל' גירושין הל' ח:

ג סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' רז סעי' ב טו:

ד מו"י פו"א מהל' מכירה הל' ב:

ה מו"י פו"א מהל' מכירה הל' יג:

ו סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' נד סעי' ה:

ז מו"י פו"א מהל' מכירה הל' ה:

ח סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' רו סעי' טו:

ט מו"י פו"א מהל' מכירה הל' יג:

י מו"י פו"א מהל' מכירה הל' יד:

יא סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' יד:

יב מו"י פג' מהל' שבועות הל' א:

יג מו"י פד' מהל' נדרים הל' א:

וּלְרֹב הוּנָא אַסְמַכְתָּא הִיא הֵנָּה מְצִי לְמִימַר דס"ל לְרֹב הוּנָא

דְּאַסְמַכְתָּא קִנְיָא אֵלָּא נִיחָא לִיָּה לְיֵשֵׁב רַב

הוּנָא אֵלָּפָא דְהִלְכְתָּא דר"נ פְּסִיק בְּסִמּוּךְ

פְּרָכֵי וְהוּדָה: **שְׁאֵנִי** הָכָא דְאָמַר לִיבְטָלוּ

זְכוּוּתִיה פִּי' מִטְעַם הוּדָה פִּדְפֻרְשֵׁית

לְעֵיל: וְהִלְכְתָּא אַסְמַכְתָּא קִנְיָא וְכו'

לְכַאוּרֵה דְאָמַר בְּלֹא מַעֲבָשׁוּ דְאֵלוּ אָמַר מַעֲבָשׁוּ מוּעִיל שְׁפִיר בְּלֹא קִנְיָן בּב"ד חֲשׁוּב פִּדְמוּכַח פֶּר' אִיזְהוּ נֶשֶׁךְ (פ"מ דף סז) וּמִיָּהוּ אור"י דע"כ הָכָא מְיִירֵי דְאָמַר

מַעֲבָשׁוּ מִדְאָמַר דְקִנּוּ מִנָּה וּסְתָם קִנְיָן

בְּסוּדָר וְקִנְיָן סוּדָר בְּלֹא מַעֲבָשׁוּ אִינוּ

מוּעִיל בְּלוּם בְּדָאמַר לְקַמֵּן פֶּרֶךְ הֲשֻׁתְפִין

(נִדְרִים דף מח): דִּהָא הֲדַר סוּדָרָא לְמָרָא

פְּרוּשׁ בְּשֻׁחַל הֶקְנִין אִינוּ מוּעִיל בְּלוּם בְּנוּן

אִם אָמַר לְאַחַר ל' יוֹם א"כ אִין הֶקְנִין עַד

לְאַחַר ל' יוֹם וּבְדַר הֲדָרָא סוּדָרָא לְמַרְה

וא"כ ע"כ מִירֵי הָכָא דְאָמַר מַעֲבָשׁוּ

וְאִפ"ה קֹאמַר דְדִנוּקָא בּב"ד חֲשׁוּב קִנּוּ

מִנָּה חֲבָל בְּלֹא קִנְיָן בּב"ד חֲשׁוּב לֹא מוּעִיל

מַעֲבָשׁוּ בְּלֹא אַסְמַכְתָּא וְהָא דִּמְשַׁמַּע

בְּאִיזְהוּ נֶשֶׁךְ דִּמַּעֲבָשׁוּ מוּעִיל בְּלֹא ב"ד

חֲשׁוּב יו"ל דְּאַסְמַכְתָּא דְהָתָם שְׁאֵנִי לְפִי

שֶׁהוּא דֶּרֶךְ מְכַר דְּמִירֵי שֶׁהִלְּהוּ עַל שְׂדֵהוּ

וְאָמַר לִיָּה אִם אִין אֶתָּה נוֹתֵן לִי מִכָּאן וְעַד

שְׁלֹשׁ שָׁנִים הָרִי הוּא שְׁלִי אור"ת שֶׁלֹּכֵךְ נִהְיָו

לְאַסֵּף כָּל בְּנֵי הָעִיר בְּשַׁעַת שְׂדוּכִין הֵינּוּ כִּי

הִיכִי דְלָהּוּ ב"ד חֲשׁוּב וְלֹא וְהָא עֲרֻבּוֹן

אַסְמַכְתָּא וְאִין נִרְאָה לר"י שֶׁהָרִי כְּמָה

פְּעָמִים אִין שֵׁם אֵלָּא קְרוּבִים וְגַם אִין

מִתְקַנֵּם לְשׁוֹם קִיוֹם תְּנָחִי לכ"נ דְלַעֲנִין

עֲרֻבּוֹן שֶׁל שְׂדוּכִין נִרְאָה דְהָכִי הוּא דְקִנּוּ

שְׁפִיר בְּלֹא מַעֲבָשׁוּ וְגַם בְּלֹא קִנְיָן ב"ד חֲשׁוּב דְלָפִי שְׁמַתְבִּישׁ בְּיוֹתֵר מִי

שְׁחוּזָר בּוּ לֹא חֲשׁוּב אַסְמַכְתָּא כָּלֵל דְלֹאֵו גִזְמָא הוּא מַה שְׁמַתְנָה עִמּוּ

בְּעֲרֻבּוֹן אִם יַחְזֹר בּוּ דְדָמִי בְּשֻׁתּוּ הוּא וְלֹא גִזְרִינָן כְּמוֹ אִם אוֹיְבֵר וְלֹא

אֲעֻבַּד אֲשַׁלֵּם בְּמִיטְבָּא: **נוֹדְרִים** לְהִרְגִין הוּקָדִים נִפְשׁוֹת עַל עֲסָקִי

מִמּוֹן וְלִחְרָמִים קִילִי טָפִי וְזוּ אֵף זֹו קִתְּנִי: **שְׁחָם** שֶׁל תְּרוּמָה וא"ת

הַתַּנַּח וְהַרְגִין וְחִרְמִים שְׁגוּזָלִין מִמּוֹן וְעַתָּה כְּשֶׁאָמַר לָהֶם שֶׁהֶם שֶׁל

תְּרוּמָה לֹא יִגְזְלוּ אוֹתָם דְּאִינֶם מִתְּכַוְּנִים כ"א לְגִזּוֹל וְלֹא לְאַסּוּרָא בִּינוּן

שְׁאִינָה קְרוּיָה לְאַבִּילָה גִזְרִים חֲבָל מוּכָסִין מֵאִי אֲהֵנִי לְעוֹלָם וְשָׁאֵל הַמָּקָם וי"ל שֶׁלֹּא הָיוּ רְגִילִים לָקַח מָכָם זֶה מְמוּלִיכִי תְּרוּמָה לְפִדְנָיִם:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

דאי

דְּאִי הָוָה יָדַע דְּמִית, מִן לְאַלְתֵּר הָוָה גַּמַּר וַיְהִיב גִּיטָא.[[]^{קובץ מקורות]} מֵאִי שָׁנָא מַהֲהוּא דְאָמַר לְהוּ:

אִי לֹא אֶתִּינָא מִכָּאן עַד תִּלְתִּין יוֹמִין לַיְיָהוּי

גִּיטָא. אֶתָּא וּפְסָקִיָּה מַעֲבָרָא. אָמַר לְהוּ: קִחוּ

דְּאֶתָּא, קִחוּ דְאֶתָּא! וְאָמַר שְׁמוּאַל: לֹא שְׁמִיָּה

מִתִּינָא. אַמַּאי? וְהָא מִינֶם אָנִים! דְלָמָא

אוּנָסָא דְמִיגְלִיָּא שְׁאֵנִי, וּמַעֲבָרָא מִיגְלִי

אוּנָסִיָּה.[[]^{דרבנן]} וּלְרֹב הוּנָא, מִכְּדִי אַסְמַכְתָּא הִיא.

וְאַסְמַכְתָּא לֹא קִנְיָא! שְׁאֵנִי הָכָא דְּמִיתְפָּסֵן

זְכוּוּתִיה.[[]^{דרבנן]} וְהִיכָא דְּמִיתְפָּסִין לֹאוּ אַסְמַכְתָּא

הִיא? וְהַתָּנ: מִי שְׁפָרַע מְקַצֵּת חוּבּוּ, וְהַשְׁלִישׁ

אֶת שְׁטָרוֹ, וְאָמַר: אִם אִין אָנִי נוֹתֵן לוֹ מִכָּאן

עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם — תֵּן לוֹ שְׁטָרוֹ. "הַגִּיעַ זְמַן

וְלֹא נָתַן, רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: יִתֵּן. וְרַבִּי יְהוּדָה

אוֹמַר: לֹא יִתֵּן. וְאָמַר רַב גַּהֲמָן אָמַר רַבִּה בֶּר

אַבוּהּ אָמַר רַב: אִין הִלְכָּה פְּרַבִּי יוֹסִי דְאָמַר

אַסְמַכְתָּא קִנְיָא! שְׁאֵנִי הָכָא דְאָמַר לְפִטְלָן

זְכוּוּתִיה. "וְהִלְכְתָּא: אַסְמַכְתָּא קִנְיָא. וְהוּא

דְּלֹא אָנִים, וְהוּא דְקִנּוּ מִיַּיְיָה בְּבִית דִּין חֲשׁוּב.

^{יא-יג} **מִתְנֵי** נוֹדְרִין לְהִרְגִין וְלִחְרָמִין וְלַמּוֹכָסִין.

שְׁחִיא תְּרוּמָה, אֵף עַל פִּי שְׁאִינּוּ תְּרוּמָה. שְׁחָן

שְׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ, אֵף עַל פִּי שְׁאִינָן שְׁל בֵּית

הַמֶּלֶךְ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: בְּכַל נוֹדְרִין,

חוץ

הלכך הני גט ולדכי גמר בלבה למיהוי גט

חֲבָל הֵאִי אִי הֵנָּה יָדַע דְּאֶתְנִים לֹא הֵנָּה

מְבַטֵּל זְכוּוּתִיה וְלֹא גַמַּר וּמִקְנִי: וְאָמַר לְהוּ

שְׁמוּאַל לֹא שְׁמָה מִתִּינָא אַע"ג דְּאִנִּים וְהָא

מִינֶם אָנִים וְלֹא לָהּוּי גָטָא: דְלָמָא אֲנָסָא

דְּמַנְגְלִיא שְׁאֵנִי וּמַעֲבָרָא אֲנָסָא דְּמַנְגְלִיא הוּא

דְּזַמְנִין דְלֹא מַשְׁתַּכַּח בְּהֵאִי גִיסָא וּמַפְעִיָּא

לִיָּה לְאַסּוּקִי חֲדַעַתָּה (וְדִלְמָא אֲסִיק

חֲדַעַתָּה) וְאִפִּי' הָכִי לֹא הִתְנָה מִשׁוּם הָכִי

אִי מִתְנִים בְּהֵאִי זְמַן אָמַר גַּמַּר וּמִקְנִי

דְלָהּוּי גַט חֲפָלוּ עַפְבּוּ שׁוּם אֲנָם חֲבָל

בְּעִלְמָא אִי אֶתְנִים פְּטוּר: וּלְרַב הוּנָא

דְּאָמַר בְּטָלוּ זְכוּוּתִיה אֲמַאי הָא אַסְמַכְתָּא

הוּא דְדָרִים בְּעִלְמָא וְסַמָּךְ עַל דַּעֲתוּ

כְּסָבוֹר שֶׁהוּא יָכוֹל לְבַא בְּזַמְנּוּ לְהָכִי קֹאמַר

הָכִי וְאַסְמַכְתָּא לֹא קִנְיָא: שְׁאֵנִי הָכָא לְהָכִי

קִנּוּ: דְּאֶתְפִּים זְכוּתָה לב"ד דְּכַנְגְבוּי דְּמִי

וְלֹא הֵנָּה אַסְמַכְתָּא: מִי שְׁפָרַע מְקַצֵּת חוּבּוּ

וְהַשְׁלִישׁ אֶת שְׁטָרוֹ שֶׁהֵינִי הַשְּׁטָר שֶׁהִיָּה לוֹ

לְבַעַל חוּב עָלָיו בְּיַד נֶאֱמָן וְאָמַר לוֹ אִם אִינִי

פּוֹרַע הַחוּב מִכָּאן עַד ל' יוֹם תֵּן לוֹ שְׁטָרוֹ

לְמַלְגָּה וַיַּחְזֹר וַיִּגְבֶּה בּוּ כָּל מַה שְׁכַּתוּב בּוּ

בְּתַחֲלָה: וְלֹא נִתֵּן וְלֹא פָּרַע: רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר

יִתֵּן הַשְּׁלִישׁ הַשְּׁטָר לְמַלְגָּה וְאַע"ג

דְּאַסְמַכְתָּא הִיא דְכָסָבוֹר הִיָּה לְפָרַע בְּאוֹתוּ

הַזְמַן תְּנִיה הַמַּלְגָּה אֶת הַשְּׁטָר: אִין הִלְכָּה

וְכו' הָא הָכָא אַע"ג דְּאֶתְפִּים הַשְּׁטָר בְּיַד

【הַשְּׁלִישׁ】 הֵוִיא אַסְמַכְתָּא וְלֹא קִנְיָא

לְטַעֲמָה דְרַב: שְׁאֵנִי הָכָא דְאָמַר לְבָטָלוּ

זְכוּתָה שֶׁלֹּא וְהָא בְּהֵן מַמַּשׁ דְּזָהוּ חֲמוּר

מִתַּן לוֹ שְׁטָרוֹ: וְהִלְכְתָּא אַסְמַכְתָּא קִנְיָא

וְאַע"ג דְלֹא מִתְפִּים: וְהוּא דְלֹא אִנִּים

בְּאַנָּסָא דְמוּכָחָא לְאִינְשֵׁי כִּי הֵאִי דְלַעֲיַל דְּפַסְקָה מַעֲבָרָא: וְהוּא דְקִנּוּ מִנָּה שֶׁלֹּא

יַחְזֹר בּוּ: וּבב"ד חֲשׁוּב שְׁיָהָא מְמַחָה לְרַבִּים וְכָל הָנִי תַלְתּ מַלְי בְּעֵינָן בַּה דְאִי הֵנָּה

חַד בְּלֹא אִידִךְ לֹא קִנִּי אֵלָּא כּוּלְהוּ ג' בְּעֵינָן דְלֹא אִנִּים וְקִנְיָן וּבב"ד חֲשׁוּב: מִתְנֵי'

לְהַרְגִין שֶׁהוּא הוֹרֵג עַל עֲסָקִי מִמּוֹן שְׁאִם בָּא לְהַרְגּוּ יָכוֹל לְדוֹר עַל זֶה שֶׁהוּא שֶׁל

תְּרוּמָה וַיֹּאמַר נִדְרָ זֶה עָלִי אִם אִינוּ שֶׁל תְּרוּמָה אַע"פ שְׁאִינוּ שֶׁל תְּרוּמָה כְּדִי שֶׁלֹּא

יִטְלָם לְפִי שֵׁישׁ חַיִּיב מִיתָה לְזוּ וְהַנִּדָּר מִתֵּר וְהֵינּוּ נִמְי נִדְרֵי אֲנָסִין: וְלִחְרָמִין שֶׁהוּא

לְכַטִּים בְּעִלְמָא שְׁאִינוּ הוֹרֵג: וְלַמוּכָסִים נוֹטֵל מְכָם הַמֶּלֶךְ וְרוֹצֵה לְטוֹל פְּרוּתָיו

בַּע"כ: אֵף עַל פִּי שְׁאִינָן שֶׁל תְּרוּמָה יָכוֹל לְדַר שֶׁהֵן שֶׁל תְּרוּמָה כְּדִי שֶׁלֹּא יִטְלָם

וּמִתְנֵי' לֹא זֹו אֵף זֹו קִתְּנִי: בְּכָל נוֹדְרִים לָהֶם:

מסורת הש"ס

א גיטין לד; כתובות ב;

ב בבא בתרא קסח; משנה בבא

בתרא; בבא מציעא קיז;

ג זבחים קז; בבא קמא קיג.

מסורת הש"ס
א בבא קמא קיג. ב תוספתא נדרים
גליון הש"ס

גמ' בית שמאי אומרים וכו'. ע"י לעיל כב ע"ב בר"ן ד"ה אמר רב אסי:

חזן מבשבוּעה שְׁלֹא יאמר וְאֶסְרוּ פִּירוֹת שְׁבַעוּלָם עַלַי בַּשְּׁבוּעָה אִם אֵינִן שֶׁל תְּרוּמָה: לא יפתח לו בַּגָּדָר אִם הִלָּקְטִים אֵינִו מִזִּקְיוֹ שְׂוִדֵּר לֹא יִפְתַּח לוֹ הוּא בַּעֲצֻמוֹ: בָּמָּה שֶׁהוּא מְדִירוֹ בְּלָבָד יוֹדוּר וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר בְּדַמְפָּרָשׁ: פִּינֵד אָמַר לוֹ וְכוּ' אֲשֶׁתּוֹ מִתְּרַת לוֹ דִּהְיִנו בָּמָּה שֶׁהוּא מְדִירוֹ: וּבָנָיו אֶסּוּרִים דִּהְיִנו בָּמָּה שֶׁלֹּא מְדִירוֹ: גַּמ' דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְלֹא נִדְרִי אֲנָסִין נִינְהוּ וְאִמְאי נִוְדָּרִין לְמוֹכְסִין לְהַדְרִיחַ הַמָּכֶס שֶׁל מַלְכוּת: שְׂאִין לוֹ חֲצָה שְׁנוּמַל כָּל מָה שְׂרוּצָה: בְּמוֹכֶס הַעוֹמֵד מֵאֲלִיו שְׂאִינָּה שֶׁל מַלְכוּת: פִּינוֹן דָּאֵמַר וְאֶסְרוּ וְלֹא אָמַר מֵלְתָא דִּהַעֲרָמָה אֲתַסְרוּ לִיָּה: אִי דָאֵמַר הַיּוֹם לֹא מְקַבֵּל מִנָּה מוֹכֶס וְאִינוּ מַנִּיחוּ בַּשְּׂבִיל אוֹתוֹ נָדָר שֶׁלֹּא יִטַּל הַפִּירוֹת שֶׁהֵכִי שׁוּמַע דִּבְהַעֲרָמָה נָדָר: בְּאוֹמַר בְּלָבֹו הַיּוֹם: אִינָם דְּבָרִים בְּעָלְמָא: לא יפתח לו בַּשְּׁבוּעָ שֶׁלֹּא יאמר לוֹ אִם תִּרְצָה אֲשַׁבַּע לָךְ: הָא בַּגָּדָר יִפְתַּח לוֹ שְׂוִיאֵמַר לוֹ אִם תִּרְצָה אֲדָר לָךְ נָדָר: הָא מִינָּדָר נָדָר לִיָּה בַּשְּׁבוּעָה אִם הִלָּקְטִים מִזִּקְיוֹ לְכָךְ וְיוֹדֵר לוֹ כֵּן בַּלָּשׁוֹן שְׁבוּעָה בְּדִאֲמָרָן לַעֲיֹל: וְהָא תַּנּוּ וְכוּ' וְאִמְאי חֲתַנִּי בַּבְּרוּתָא דָּלֹא יִפְתַּח לוֹ בַּשְּׁבוּעָה: תָּרִין הָכִי תַנָּא בְּמִתְנַי' בַּגָּדָר לְהוֹדִיעָךְ כַּחַן דְּבִית שְׁמַאי דְאִפִּילוּ בַּגָּדָר גְּרִידָא לֹא וּכ"ס בַּגָּדָר שְׁבוּעָה: וּבְרִיתָא תַנָּא בַּשְּׁבוּעָה לְהוֹדִיעָךְ כַּחַן דב"ה דְאִפִּי' בַּשְּׁבוּעָה יִפְתַּח לוֹ. וּבְרִיתָא מִשׁוּם ב"ה נִשְׁנִית וְלֹא זִנְקָא הִיא וְלֹא מַצִּית לְמִימַר הֵתָם בַּשְּׁבוּעָה הוּא דָּלֹא יִפְתַּח וְכוּ' וְלֹא מַקְשִׁינן דב"ש ארבי"ש: רב אָשִׁי אָמַר הָכִי חֲתַנִּי הִאִי לֹא יִפְתַּח דְּבִרְיתָא לֹא מִשְׁמַע בְּדִאֲמָרֵינוּן דְּבִאָּנְסִין תְּחִי אֲלֵא הִאִי לֹא יִפְתַּח דב"ש סָבְרִי לֹא יִפְתַּח לוֹ הַסָּכָס פֶּתַח לְחֻדְטָה לְהַשְׁאֵל עַל שְׁבוּעָתוֹ דְאִין שְׁאֵלָה לְשִׁבּוּעָה לִפְנֵי הַסָּכָס וְלִיבָא לְמַדַּק מִנָּה שׁוּם קָשִׁיָא: מִתְנַי' אָמַר רַבִּי נְטִיעוּת הָאֵלֹו קִרְבָּן כְּלוּמַר שְׁיָהוּ הַקֶּדֶשׁ: אִם אֵינִן נִקְרָצִית הַיּוֹם מוֹקִי לָּהּ בַּגְּמֵרָא וְשַׁבֵּר הַיּוֹם וְלֹא נִקְרָצִי וְלֹא נִשְׁבֵּר הַטְּלוּת רַבִּי הֵן הַקֶּדֶשׁ וְיֵשׁ לָּהּ פְּדִיּוֹן וְהַדְּמִים וּבְנָסוּ לְהַקְדֵּשׁ וְהֵם יִצְאוּ לְחֻלִּין: אָבָּל אִם אָמַר רַבִּי הַנְּטִיעוּת הָאֵלֹו קִרְבָּן עָדִי שִׁיקְרָצִי אִין לָּהּ פְּדִיּוֹן לַעוּלָם כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִקְרָצִי וְאִין יוֹצֵאִין לְחֻלִּין אֲלֵא

קְדוּשָׁת הֵן שֶׁהֵן בְּחֻזְשַׁת הַגּוֹף לַעוּלָם

נִקְרָצִי מִשְׁמַע דַּלְעוּלָם יִהְיוּ קִרְבָּן עַד שִׁיקְרָצִיו:

חזן מבשבוּעָה שְׁלֹא יאמר וְאֶסְרוּ פִּירוֹת שְׁבַעוּלָם עַלַי בַּשְּׁבוּעָה אִם אֵינִן שֶׁל

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

אֲחִיוָן מְבַשְׁבוּעָה. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אָף בַּשְּׁבוּעָה. **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** לֹא יִפְתַּח לוֹ בַּגָּדָר, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אָף יִפְתַּח לוֹ. **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** בָּמָּה שֶׁהוּא מְדִירוֹ. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אָף בָּמָּה שְׂאִינֹו מְדִירוֹ. **פִּינֵד?** אָמַר לוֹ: אָמוּר "קוֹנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי", וְאָמַר: "קוֹנָם אֲשֶׁתִּי וּבְנִי נִהְיִין לִי", **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** אֲשֶׁתּוֹ מוּתַרְתּ וּבְנָיו אֶסּוּרִין. וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אֵאלֹו וְאֵלֹו מוּתַרִין. ^(נז"ג)גַּמ' וְהָאֵמַר שְׁמוּאֵל: דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא? ^(ד"ט)אָמַר רַב חִינָנָא אָמַר רַב כְּהֵנָא אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּמוֹכֶס שְׂאִין לוֹ קֻצָּבָה. דְּבִי רַבִּי יִצְאי אָמַר: בְּמוֹכֶס הָעוֹמֵד מֵאֲלִיו. ^(י"ב)שְׁהֵן שָׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ, וְאָף עַל פִּי שְׂאִינָן שָׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ. הִיכִי נָדָר? אָמַר רַב עֲמָרָם אָמַר רַב: בְּאוֹמַר "יֶאֱסְרוּ פִּירוֹת הָעוּלָם עַלִי אִם אֵינִן שָׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ". פִּינוֹן דָּאֵמַר "יֶאֱסְרוּ" — דָּאֵמַר "הַיּוֹם" לֹא מְקַבֵּל מִיַּנְיָה מוֹכָס! ^(כ"א)בְּאוֹמַר בְּלָבֹו "הַיּוֹם", וּמוֹצִיא בַּשְּׁפָתָיו סֶתֶם. וְאָף עַל גַּב דְּסְבִירָא לִן דְּבָרִים שְׂבֻלָּב אֵינִן דְּבָרִים — לְגַבִּי אוֹנָסִין שְׂאֵנִי. **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** בְּכָל כּוּ'. **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** בָּמָּה שֶׁהוּא מְדִירוֹ, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אָף בַּשְּׂאִינֹו מְדִירוֹ. **פִּינֵד?** אָמַר לוֹ: "קוֹנָם אֲשֶׁתִּי נִהְיִית לִי", וְאָמַר "קוֹנָם אֲשֶׁתִּי וּבְנִי נִהְיִין לִי". **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** אֲשֶׁתּוֹ מוּתַרְתּ וּבְנָיו אֶסּוּרִין, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אֵאלֹו וְאֵאלֹו מוּתַרִין. אָמַר רַב הוּנָא: תַּנָּא, **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** לֹא יִפְתַּח לוֹ בַּשְּׁבוּעָה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: אָף יִפְתַּח לוֹ בַּשְּׁבוּעָה. **לְבִית שְׁמַאי בַּשְּׁבוּעָה** הוּא דְלֹא יִפְתַּח לוֹ, הָא בַּגָּדָר יִפְתַּח לוֹ. וְהָא תַנּוּ, **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** לֹא יִפְתַּח לוֹ בַּגָּדָר! וְתוֹ: מִיִּפְתַּח הוּא דְלֹא יִפְתַּח לוֹ בַּשְּׁבוּעָה, הָא מִיִּדָּר נָדָר בַּשְּׁבוּעָה. וְהַתַּנּוּ, **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** בְּכָל נוֹדְרִין חוּץ מִבַּשְׁבוּעָה! תַּנָּא מִתְּנִיתִין בַּגָּדָר, לְהוֹדִיעָךְ כַּחַן דְּבִית שְׁמַאי. תַּנָּא בְּרִייתָא בַּשְּׁבוּעָה, לְהוֹדִיעָךְ כַּחַן דְּבִית הֶלֶל. ^(כ"ב)רַב אָשִׁי אָמַר, הָכִי קְתַנִּי, **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:** אִין שְׂאֵלָה בַּשְּׁבוּעָה, וּבֵית הֶלֶל אוֹמְרִים: יֵשׁ שְׂאֵלָה בַּשְּׁבוּעָה. ^(כ"ב)מִתְנַי' "הֲרִי נְטִיעוּת הָאֵאלֹו קִרְבָּן אִם אֵינִן נִקְרָצוֹת", "טְלִית זֹו קִרְבָּן אִם אֵינָּה נִשְׁרַפֶּת" — יֵשׁ לָּהּן פְּדִיּוֹן. "הֲרִי נְטִיעוּת הָאֵאלֹו קִרְבָּן עַד שִׁיקְרָצִיו", "טְלִית זֹו קִרְבָּן עַד שְׁתִּשְׁרָף" —

אִין

לוֹ קֻצָּבָה וְאִין תֵּאֲמַר מְכָל מְקוֹם דִּינָא דְּמַלְכוּתָא הוּא וְי"ל פִּינוֹן שְׂאִין דְּרַךְ הַמוֹכְסִין כֶּךָ אִין זֶה דִּינָא אֲלֵא גִזְלָה שֶׁל מוֹכֶס עֲצֻמוֹ וְאע"ג דְּסְבִירָא לִן דְּבָרִים שְׂבֻלָּב אִין דְּבָרִים לְגַבִּי אֲנָסִין שְׂרוּ רַבָּנן וְא"ת הָא לַעֲיֹל (נָדָרִים דָּף כ:)- גַּבִּי ל' נָדָרִים הִתִּירוּ בְּלֹא שׁוּם אֲנָם אָף עַל גַּב דִּהְוָה דְּבָרִים שְׂבֻלָּב הֵנוּן דְּבָרִים וְי"ל דִּהֵתָם הֵנוּ טַעֲמָא מִשׁוּם דְאָנָן סָהָדִי שְׂעָשְׁתּוּ לְכָךְ וּבִינוּ דְאָנָן סָהָדִי רַבִּי כְּאֵלוּ פִּרָשׁ בְּהָדִיא וְלֹא הֵנִי דְּבָרִים שְׂבֻלָּב אָבָּל הָכָא לִיבָא לְמִימַר אֲנָן סָהָדִי אִי לֹא הֵאָנָם וּבִין תַּלְמִיד חָכָם וּבִין עַם הָאָרֶץ מִתְסַר בְּלֹא אֲנָם כְּשֶׁאֵמַר בְּלָבֹו הַיּוֹם פִּינוֹן דָּלֹא שְׁיָר אָנָן סָהָדִי וְהִיאָה דְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁנִּשְׁבַּע וּמִבְטָלָה בְּלָבֹו (בְּמַסְסַּת כְּלָה) הֵתָם נְמִי הֵנִי אֲנָם סָהָה צָרָה גְּדוּל לָדַע לְבָרַר עַל אוֹתוֹ עַז פָּנִים סָהָה מְמוּרָ: וּב"ה אוֹמְרִים יֵשׁ שְׂאֵלָה בַּשְּׁבוּעָה פִּי' נִזְנַקְתִּין לְהַתִּיר לוֹ וְלָמ"ד לַעֲיֹל (נָדָרִים דָּף כב:)- אִין נִזְנַקְתִּין לְאֵלֵהִי יִשְׂרָאֵל מוֹקִי הֵךְ דב"ה דִּהָכָא בַּגָּדָר בְּוִדְאִי אִי נְמִי בַּשְּׁבוּעָה רַח [לֹא] הִזְכִּיר שֶׁס שְׁמִים: הֲרִי נְטִיעוּת הָאֵאלֹו קִרְבָּן הָכָא מְזִכִּי שְׁמִתָּפִים לָּהּוּ לְגַמִּי קִרְבָּן מִמֶּשׁ דָּלֹא מִיִּזְכִּי בְּקוֹנָמוֹת מִדְּלֹא לָמַר בְּקִרְבָּן וְאִפִּילוּ לר"מ דָּלֹא שְׂנֵא בִין הַקִּרְבָּן לְקִרְבָּן דְּכָבֵל עֲנִין וְחוּל אִסּוּר קוֹנָם ה"מ כְּשֶׁאוֹסֵר הָאִסּוּר אוֹ עֲלִיו אוֹ עַל חֲבֵרוֹ כְּגוֹן שְׂאֵמַר כְּכֹר זֹו קִרְבָּן אוֹ עֲלִי אוֹ עֲלִיךְ אָבָּל כֵּאֵן שְׂאֵמַר קִרְבָּן סָתְמָא וְאִינוּ מְדְכִיר קִרְבָּן גַּבִּי שׁוּם חָדָם הֵלָכָה ע"כ לְגַמִּי קִרְבָּן אָמַר: אִם אֵינִן נִקְרָצוֹת כְּגוֹן דְאִבָּא זִיקָא נְפִישָׁא בְּדִאֲמַר בַּגַּמ' וְסָבוּר הוּא שֶׁלֹא יוֹכְלוּ לְמַלֵּט מִן הָרוּחַ וְכֵן טְלוּת זֹו אִם חִינָּה נִשְׁרַפֶּת כְּגוֹן דְאִיבָא דְלַקָּה וְסָבוּר שֶׁלֹא יוֹכַל לְמַלֵּט מִן הָאֵשׁ וְאִפִּילוּ הָכִי יֵשׁ לָּהּן פְּדִיּוֹן כְּלוּמַר הֵם קְדוּשִׁים וּפְדִיּוֹן מוֹעִיל בָּהֶם וְאָגַב דִּתְנַי' בְּסוּפָא אִין לָּהּן פְּדִיּוֹן תַנָּא נְמִי בְּרִישָׁא יֵשׁ לָּהֶם פְּדִיּוֹן אָבָּל עֲקַר חֲדוּשׁ מִמָּה שֶׁהֵם קְדוּשִׁים בְּדַפְרָשְׁתִּי:

כח.

 עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' יד:

ב מו"י פג' מהל' שבועות הל' א:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' יד:

ד מו"י פג' מהל' שבועות הל' א:

ה סמג עשין סח, טוש"ע חו"מ סי' שסט סעי' ב ז ח ט:

ו מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יא:

ז מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יב:

ח מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יג:

ט מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יד:

י מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' טו:

יא מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' טז:

יב מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יז:

יג מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יח:

יד סמג לאוין רמא, סמג לאוין סי' רלב סעי' ד:

טו מו"י פה' מהל' גזילה ואבידה הל' יא:

טז מו"י פג' מהל' שבועות הל' ב:

יז סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע חו"מ סי' רז סעי' ז:

יח מו"י פג' מהל' שבועות הל' ב:

יט מו"י פג' מהל' שבועות הל' ג:

כ מו"י פד' מהל' נדרים הל' ב:

כא סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, סמג עשין צד, טוש"ע חו"מ סי' רז סעי' ז:

כב מו"י פג' מהל' שבועות הל' ב:

כג מו"י פג' מהל' שבועות הל' ג:

כד מו"י פד' מהל' נדרים הל' ב:

כה מו"י פז' מהל' מעילה הל' א:

כו מו"י פ"א מהל' מכירה הל' ט:

כז טוש"ע יו"ד סי' רל סעי' א:

כח מו"י פד' מהל' שבועות הל'

כט מו"י פד' מהל' מעילה הל' יא:

ה"ג רבינו שמואל ולתני קדושות ול"ג ואין קדושות דמשמע דפרין גמי' ולתני ביהאי לשנא ברישא דהיכא דאמר הכי הפירות האלו קרבן [אם אינם נקצצות] קדושות ואינן קדושות דנש להן דחל קדשה עליהו ואינן קדושות דנש להן פדיון דלפי שהוא ענין דקתני סיפא הנין קדושות ואינן קדושות דאילו בסיפא דקתם דאמר עד שיקצצו הוי קדשה גמורה שדרי הן בקדשת הגוף שאין להם פדיון כל זמן שאין נקצצות אע"ג דקדשת דמים הוא ואלו פי אמר אם אינן נקצצות ליכא קדשה חמורה שדרי יש להם פדיון ולכדי פי אמר אם אינן נקצצות לענין פי אמר עד שיקצצו קדושות ואינן קדושות הן: פדיון אין הכי נמי הנה ליה למתני אלא איידי וכו': א"כ למא ליה למימר דחל קדשה עליהו פינן שעבר היום ולא נקצצו: לא צריכא בגון דאכא זיקא נפישא שמנשבת רוח קשה בעולם דמסיק אדעתיה דמתבר להו זיקא דהנין נקצצות וסד"א לא גמר בלבו להקדישו אלא אדעתיה דמתבר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון דלא חל עליהו קדשה וכחלין דמי קמ"ל דחל קדשה עליהו דלהקדש גמור מתכונן: [והא וכו'] כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטולית וטולית מי קומא לשכרפה בתמיה: אין בגון דאכא דלקה ומסיק אדעתיה דלא מתצל ולכדי קאמר אם אינה נשכרפת: הכי נמי וכו' וסד"א דלא מתכונן להקדש כלל בדפדפנין: קמ"ל דחל קדשה עליהו: ולעולם בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קציצה: אמר בר פדא כל זמן שלא נקצצו עדין חזירות וקדושות: נקצצו פודן פעם אחת ודין ונצאו לחלין ושוב אינו פודן דהא חלין הן:

ה"ג רבינו שמואל ולתני קדושות ול"ג ואין קדושות דמשמע דפרין גמי' ולתני ביהאי לשנא ברישא דהיכא דאמר הכי הפירות האלו קרבן [אם אינם נקצצות] קדושות ואינן קדושות דנש להן דחל קדשה עליהו ואינן קדושות דנש להן פדיון דלפי שהוא ענין דקתני סיפא הנין קדושות ואינן קדושות דאילו בסיפא דקתם דאמר עד שיקצצו הוי קדשה גמורה שדרי הן בקדשת הגוף שאין להם פדיון כל זמן שאין נקצצות אע"ג דקדשת דמים הוא ואלו פי אמר אם אינן נקצצות ליכא קדשה חמורה שדרי יש להם פדיון ולכדי פי אמר אם אינן נקצצות לענין פי אמר עד שיקצצו קדושות ואינן קדושות הן: פדיון אין הכי נמי הנה ליה למתני אלא איידי וכו': א"כ למא ליה למימר דחל קדשה עליהו פינן שעבר היום ולא נקצצו: לא צריכא בגון דאכא זיקא נפישא שמנשבת רוח קשה בעולם דמסיק אדעתיה דמתבר להו זיקא דהנין נקצצות וסד"א לא גמר בלבו להקדישו אלא אדעתיה דמתבר להו זיקא אמר הכי ולא צריכי פדיון דלא חל עליהו קדשה וכחלין דמי קמ"ל דחל קדשה עליהו דלהקדש גמור מתכונן: [והא וכו'] כלומר היכי מצית אמרת דאיכא זיקא נפישא והקתני לה דומיא דטולית וטולית מי קומא לשכרפה בתמיה: אין בגון דאכא דלקה ומסיק אדעתיה דלא מתצל ולכדי קאמר אם אינה נשכרפת: הכי נמי וכו' וסד"א דלא מתכונן להקדש כלל בדפדפנין: קמ"ל דחל קדשה עליהו: ולעולם בתמיה. מדקתני אין להן פדיון משמע שלעולם אין להם פדיון אפי' לאחר קציצה: אמר בר פדא כל זמן שלא נקצצו עדין חזירות וקדושות: נקצצו פודן פעם אחת ודין ונצאו לחלין ושוב אינו פודן דהא חלין הן:

שעה נקצצו פודן פעם אחת דקדשה שבהן לא פקעה בכדי אע"ג דעד שיקצצו קאמר: ע"ל אמר בון שנקצצו שוב איז פודן דלא הקדישו אלא עד שיקצצו דפקעה קדשה בכדי פשנחצו ונ"ע לעלא אם [פדאן] חזירות וקדושות או לא וי"ל שמונה דאם פדאן חזירות וקדושות כל זמן שלא נקצצו כמו לבר פדא דמקלא פליג עליה שדרי שיטה דהש"ס משמע בן מדפריך ולעולם משמע פשיטא ליה דאין להם פדיון דקאמר הנין דאין בתורת פדיון דפשיטא ליה דעד שיקצצו הם קדושות וא"ת מנלן דלעלא חזירות וקדושות וכ"ת מל' עד שיקצצו הא אצטריך לעלא לכון לשון פשנחצו דשוב אין פודן בדפדפנית וא"כ מנ"ל דפדאן חזירות וקדושות קדם קציצה. וי"ל דא"כ הנה ליה למימר (לנוצר) הכי הנטיעות האלו קרבן עד שנקצצו ולא יותר אז אומר אינם קרבן אלא עד שנקצצו ואז משמע תרפי משמע דפדאן חזירות וקדושות קדם קציצה ומשמע נמי דאחר קדשה פקעה קדשה מפניהו מקלא אמר הכי הן פקרבן לעולם:

להקדישם [שפבור] הוא שיוכל להיות דמנצלו: אין להם פדיון ולעולם בתמיה וכי לעולם לא יחא להם פדיון דפשיטא ליה דאין להם פדיון ר"ל שאין מועיל להם פדיון פמקדש וכפלים דאין להם פדיון: אמר בר פדא פדאן חזירות וקדושות וכו' לעולם עד שיקצצו שפך ר"ל הכי הן קרבן עד שיקצצו דכל שאפדס תחזר ותחול קדשה עליהם כל

 עין משפט גור מצוה

א סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע

סי' מ סעי' א:

ב מו"י פז' מהל' אישות הל' י:

ג סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע

סי' מ סעי' א:

ד מו"י פז' מהל' אישות הל' י:

ה מו"י פט"ו מהל' מעשה

ו מו"י פט' מהל' מכירה הל' ב:

לִימָא תִּיהִי תְּיוּבָתָא דְּבַר פְּדָא דְאָמַר לֹא פְקַעָה קִדְשָׁה בְּכַדִּי וּא"ת אִמְאִי לֹא פְכִידִךְ

לַעֲלֹא כְּמוֹ לְבַר פְּגָדָא מִקְדָּשַׁת הַגּוֹף מֵהָא דְהָא כְּבוֹרָא לֹה קִדְשַׁת הַגּוֹף לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי מֵהֵיחָא דְהָאוֹמַר לֹאשָׁה הַיּוֹם אֶת אִשְׁתִּי וְכוּ' וי"ל דְּאִפְּרִי שֶׁהִקְשָׁה לְרָבָא וּקְדָשַׁת הַגּוֹף לֹא פְקַע בְּכַדִּי וְכוּ' כְּדִי לְסַתּוּר דְּבַרֵּי רָבָא שֶׁהִיא אוֹמַר דְּמוּדָה עָלָא קִדְשַׁת הַגּוֹף נָמִי לֹא פְקַע בְּכַדִּי וּמִכָּל מִקּוּם לֹא קָשָׁה לַעֲלֹא מֵהֵיחָא דְהָאוֹמַר לֹאשְׁתִּי מִשּׁוּם גְּלָאוּ הֵינּוּ בְּעִרְיָתָא אֲלֵא מִימָרָא (לַעֲלֹא) וּלְכֹךְ לֹא פְרִיד לַעֲלֹא:

אָמַר לָךְ בַּר פְּדָא ה"ק סִיפָא אִם לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוּ שְׁלָמִים לְאַחַר ל' יוֹם עוֹלָה הֵינִי - פִּי' שֶׁלֹּא אִמַּר [אֲלֵא] לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה הָרִי זֶה עוֹלָה וְשִׁמְעִינן חֲדוּשׁ אַע"ג שֶׁלֹּא אִמַּר דְּבוּרוֹ בִּשְׁעָה שְׁקָדָשָׁה חֲלָה דְּאִימַת חֲלָה הִקְדָּשָׁה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם וְגַדַּר אַחֵר דְּבוּר אִפ"ה חֲלָה הִקְדָּשָׁה שְׁפִיר לְאַחַר ל' יוֹם: מִדִּי דְהָוָה הָאוֹמַר לֹאשָׁה וְכוּ' וּא"ת בְּשִׁלְמָא סִיפָא מִתְרַצָּא שְׁפִיר אֲלֵא רִישָׁא דְאִמַּר שׁוּר זֶה כָּל ל' יוֹם עוֹלָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים אֲלֵמָא דְּפִקְשָׁה - קִדְשָׁה בְּכַדִּי וְהִיכִי מִתְרַן לֹה וי"ל דְּהִכִּי פְרוּשָׁא כָּל ל' יוֹם עוֹלָה וְהִ"ה דְּהֵינּוּ עוֹלָה לְאַחַר ל' יוֹם נָמִי קִדְשָׁה לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי וְזִמְנִין דְּהֵינּוּ לְאַחַר ל' יוֹם שְׁלָמִים כְּגוֹן דְּאִמַּר לְאַחַר ל' יוֹם שְׁלָמִים וְתוּ לֹא וּכ"ת תַּרְתִּי לָמָּה לִי לֹא זֶה אֵף זֶה קִתְּנִי לֹא זֶה קִדְשַׁת הַגּוֹף אֲלֵא אֲפִילוֹ קִדְשַׁת דְּמִים נָמִי לֹא פְקַעָה וְקָשָׁה דְּלָשׁוֹן לֹא מִשְׁמַע כ�ּן דְּמִתְקַאֲמַר כָּל ל' יוֹם עוֹלָה מִשְׁמַע כָּל ל'

יוֹם עוֹלָה דְּחָקָא אֲבָל לְאַחַר ל' יוֹם לֹא הֵינּוּ עוֹלָה לִכ"נ לִר' אֲלֵחָנִן דְּרִישָׁא נָמִי כְּגוֹן הָרִי שׁוּר זֶה עוֹלָה כָּל ל' יוֹם מַעֲבָשׁוֹ וּלְאַחַר ל' יוֹם שְׁלָמִים הֵינּוּ וְהֵינּוּ תוֹךְ ל' יוֹם עוֹלָה וּלְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים אַע"ג דְּקִדְשָׁה לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי שְׁאִנִּי הִבָּא שְׁתַּתּוֹךְ כְּדִי דְּבוּר שֶׁהִתְפַּיְסוּ לַעֲוֹלָה אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ וּלְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים א"כ הִתְחִיל קִדְשַׁת שְׁלָמִים מִיַּד כְּמוֹ קִדְשַׁת עוֹלָה אֲלֵא שֶׁלֹּא נִגְמְרָה קִדְשַׁת שְׁלָמִים עַד לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם דְּהִכִּי נָמִי א"ר יוֹחָנָן פָּרַק הָאוֹמַר דְּקִדּוּשִׁין (דף נח:): דְהָאוֹמַר לֹאשָׁה הָרִי אֶת מִתְקַדָּשַׁת לִי מַעֲבָשׁוֹ וּלְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שֶׁהִקְדּוּשִׁין מִתְחִילִין מִיַּד וְאִין נִגְמְרִים עַד לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם וּא"ת תֵּינַח לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם הֵינּוּ נִגְמְרִי שְׁלָמִים וְקָרַב שְׁלָמִים כְּגוֹן קִדְשַׁת הָעוֹלָה פְּקַעָה בְּדַפְרָשִׁית אֲלֵא תוֹךְ שְׁלָשִׁים יוֹם הִיכִי קָרַב עוֹלָה בְּדִקְתָּנִי בְּעִרְיָתָא ל' יוֹם עוֹלָה וְהֵלֵא יֵשׁ כָּאִן נָמִי קִדְשַׁת שְׁלָמִים בְּהִדִּי קִדְשַׁת עוֹלָה בְּדַפְרָשִׁית שְׁמַעֲבָשׁוֹ מִתְחִיל קִדְשַׁת שְׁלָמִים וי"ל כָּל שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה דְּקִאֲמַר לֹאוּ לַעֲגוֹן הִקְרָבָה אֲלֵא לַעֲגוֹן מַעֲיָלָה דְּכִינּוֹן דָּגֵשׁ כּוּ נָמִי קִדְשַׁת עוֹלָה מוֹעֲלִין כּוּ אִי נָמִי לַעֲגוֹן שֶׁלֹּא לְהַקְרִיב שְׁלָמִים תוֹךְ שְׁלָשִׁים יוֹם וְעִי"ל דְּאֵף לַעֲגוֹן הִקְרָבָה הֵינּוּ עוֹלָה תוֹךְ ל' יוֹם שְׁאִין קִדְשַׁת שְׁלָמִים עָלְיוּ תוֹךְ ל' יוֹם יוֹתֵר לְבַטֵּל קִדְשָׁה וְאֵע"ג דְּלִגְבִּי קִדּוּשִׁי אִשָּׁה אִמְרִינוּן שְׁמַתְחִילִין הִקְדּוּשִׁין מִיַּד שְׁאִנִּי הִבָּא דָּגֵשׁ לְהִים וּלְפָרֵשׁ מַה שְׁאִמַּר מַעֲבָשׁוֹ גְּבִי שְׁלָמִים לֹא שְׁיַחֲלוּ וְיִתְחִילוּ שְׁלָמִים מִיַּד לְבַטֵּל קִדְשַׁת עוֹלָה תוֹךְ שְׁלָשִׁים יוֹם אֲלֵא לַעֲגוֹן שֶׁתְּפַקַּע קִדְשַׁת עוֹלָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם וְהִ"ג בְּרִישָׁא כָּל שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה (שְׁלָשִׁים יוֹם) וּמַעֲבָשׁוֹ וּלְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים כָּל ל' יוֹם עוֹלָה וּלְאַחַר ל' יוֹם שְׁלָמִים וְסִיפָא ה"ק לְאַחַר ל' יוֹם עוֹלָה אִם לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ שְׁלָמִים לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם דְּהִנֵּה הָאוֹמַר לֹאשָׁה הָרִי אֶת מִתְקַדָּשַׁת לִי לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם וְאֵע"ג דְּנִתְאַכְלוּ הַמַּעֲוִית מִתְקַדָּשַׁת פִּי' וְגַבִּי הִקְדָּשׁ אִמְרִיתוֹ חֲשׂוּבָה בְּנִתְיַנִּית מַעֲוִית גְּבִי אִשָּׁה אַע"ג שֶׁנִּתְאַכְלוּ לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם (כ"א) מִתְחַלֵּת ל' יוֹם) אִפ"ה חִינֵל הַדְּבוּר מִתְחַלֵּת שְׁלָשִׁים יוֹם כְּמוֹ גְּבִי קִדּוּשִׁין דְּחִילִי הִקְדּוּשִׁין לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם אַע"פ שֶׁנִּתְאַכְלוּ הַמַּעֲוִית בְּדַפְי' רַש"י לְעִי: לְבַר פְּדָא

דְאָמַר חוֹזְרוֹת וּקְדוּשׁוֹת אֲלֵמָא מְצִי אִיגִישׁ לְמִימַר הָרִי זֶה הִקְדָּשׁ לְאַחַר שְׁאֲפָדְנוּ

וְהָא הִקְדָּשׁ וְלֹא הֵינּוּ בְּמִקְדָּישׁ דְּבַר שֶׁלֹּא בָּא לַעֲוֹלָם וְטַעֲמָא מִשּׁוּם דְּבִידוֹ וְלִהְקָדִישׁוֹ עֲבָשׁוֹ בִּידוֹ נָמִי לְפִדּוּתוֹ וְלִחְזֹר וּלְהַקְדִּישׁוֹ אִם כֵּן תְּפָשׁוּט הָא דְּבַעֲי רַבִּי אוֹשְׁעִינָא הַנוֹתֵן לֹאשָׁה שְׁתִּי פְרוּטוֹת מֵהוּ מִי הֵינּוּ בְּמִקְדָּישׁ דְּבַר שֶׁלֹּא בָּא לַעֲוֹלָם הוֹאִיל וְכָל אוֹרֵתֵן הֵימִים דְּאִין אִשְׁתִּי אִין בִּידוֹ לְקָדָשָׁה אוֹ דְּלָמָא הִשְׁתָּא הָא בִּשְׁעַת נִתְיַנֵּת קִדּוּשִׁין הֵינּוּ בִּידוֹ לְקָדָשָׁה אִי נָמִי הִשְׁתָּא הִינֵה בִּידוֹ לְקָדָשָׁה וּבִשְׁהִיא אִשְׁתִּי בִּידוֹ לְגִדְרָשָׁה וּלְקָדָשָׁה מַזְעֵתָה הִשְׁתָּא נָמִי מְצִי לְקָדָשׁ לֹה מַזְעֵתָה לְאַחַר שְׁמִנְרָשָׁה וְתַפְשׁוּט לִיָּה מֵהֵאִי דְּמוּעֵיבֵל שְׁפִיר וּא"ת כְּמוֹ דְּפִרְיָךְ לְבַר פְּגָדָא אִמְאִי לֹא פְרִיד לַעֲלֹא דְהָא לַעֲלֹא אִמַּר לְעִיב דְּחוּזְרוֹת וּקְדוּשׁוֹת אִם כֵּן הִנֵּה לֹה לְמַפְרָךְ לַעֲלֹא וְתַפְשׁוּט וי"ל דְּאִין הִ"נ אֲלֵא שְׁפִיר פְּרִיךְ לְבַר פְּגָדָא דְאִמַּר בְּהִגְיֹא עוֹד י"ל דְּלַעֲלֹא לִית לֹה הֵאִי כְּבִרָא דְּחוּזְרוֹת וּקְדוּשׁוֹת וְשֶׁדִּיקְרַנִּי דְּקִאֲמַר הַנוֹדֵר הֵינּוּ דְּחָקָא לַעֲגוֹן דְּכִינּוֹן שְׁנִקְרַצִּי שׁוּב אִינוּ כְּוָדֵן וּא"ת וְעָלָא מִי פְּלִיג אֲפִתְמָא דְּהַש"ם דְּכַבִּירָא לֹה חוּזְרוֹת וּקְדוּשׁוֹת מְקַאֲמַר לַעֲוֹלָם אֲלֵמָא מִשְׁמַע חוּזְרוֹת וי"ל דְּלָאוּ הֵינּוּ סְתָמָא דְּהַש"ם אֲלֵא בַר פְּגָדָא אִמַּר כֵּן וְהוּא מְמַלְתָּה וְכֵן אֲשַׁכְחָא בְּאֵלִין מְצִיאוֹת (ב"מ כ"א -) גְּבִי וְכַמְּהָ אִמַּר ר' יִצְחָק וְכוּ':

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

הֵינּוּ דְאִצְטְרִיד וְכוּ' דְאִמְיָנָא לְהִכִּי תַנִּי תַרְתִּי דְּכִין קִדְשַׁת הַגּוֹף כִּין

הֵינּוּ דְאִיצְטְרִיד לִיָּה לְתַנָּא לְמִיתְנָא תַרְתִּי.

דִּסְלָקָא דְעֵתָהּ אִמְיָנָא: קְדוּשַׁת הַגּוֹף לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי, קְדוּשַׁת דְּמִים פְקַעָה בְּכַדִּי, אֲמָטוּ לְהִכִּי תַנָּא תַרְתִּי. אֲלֵא אִי אֲמַרְתָּ אִידִי וְאִידִי קְדוּשַׁת דְּמִים, לָמָּה לִי לְמִיתְנָא תַרְתִּי? הַשְׁתָּא יֵשׁ לוֹמַר: מִקְדוּשָׁה חֲמוּרָה לְקְדוּשָׁה קֻלָּה פְקַעָה, מִקְדוּשָׁה קֻלָּה לְקְדוּשָׁה חֲמוּרָה צְרִיכָא לְמִימַר?! לִימָא תִּיהִי תְּיוּבָתָא דְּבַר פְּדָא, דְאָמַר: לֹא פְקַעָה קְדוּשָׁה בְּכַדִּי? אָמַר רַב פִּפְּא: אָמַר לָךְ בַּר פְּדָא, הִכִּי קֹאמַר: אִם לֹא אָמַר "מַעֲבָשׁוֹ שְׁלָמִים" — לְאַחַר שְׁלִשִּׁים יוֹם עוֹלָה הֵינִי. ”מִיַּדִּי דְהָוָה הָאוֹמַר לֹאשָׁה: ”הִתְקַדְּשִׁי לִי לְאַחַר שְׁלִשִּׁים יוֹם”, דְּמִקְוִדְשַׁת וְאֵף עַל פִּי שְׁנַתְעַכְלוּ הַמַּעֲוִית. פְּשִׁיטָא? לֹא צְרִיכָא דְהָדַר בִּיָּה. ”הִנִּיחָא לְמֵאן דְאָמַר אִינְיָה חוּזְרָת. אֲלֵא לְמֵאן דְאָמַר חוּזְרָת, מֵאִי אִיפָּא לְמִימַר! ”אֲפִילוֹ לְמֵאן דְאָמַר הִתָּם חוּזְרָת, הִבָּא שְׁאִנִּי — דְאִמְרִיתוֹ לְגְבוּהָ בְּמִסִּירָתוֹ לְהִדְיוּט. ^(ט)תִּיב רַבִּי אָבִין וְרַב יִצְחָק בְּרַבִּי קַמְיָה דְרַבִּי יִרְמְיָה, וְקָא מְנַמְנָם רַבִּי יִרְמְיָה, יְתִבִּי וְקֹאמְרִי: לְבַר פְּדָא דְאָמַר פְּדָאן חוּזְרוֹת וּקְוִדְשׁוֹת.

תַּפְשׁוּט

קִדְשַׁת דְּמִים פְקַעָה בְּכַדִּי: לָמָּה לִי לְמִתְנִי תַרְתִּי הִשְׁתָּא מִתְקַדָּשָׁה חֲמוּרָה לְקִדְשָׁה קֻלָּה פְקַעָה עוֹלָה שְׁהִיא חֲמוּרָה לְקִדְשַׁת שְׁלָמִים שְׁהִיא קֻלָּה: מִתְקַדָּשָׁה קֻלָּה כְּלוּמַר שְׁלָמִים דְּקֻלָּה לְקִדְשַׁת עוֹלָה שְׁהִיא חֲמוּרָה מַזְעִינָא אֲלֵא לֹאוּ חַד לְקִדְשַׁת הַגּוֹף וְחַד לְקִדְשַׁת דְּמִים דְּתַרְנוּהוּ פְקַעִי וְתִיּוּבָתָא דְעָלָא וְלִיבָא פְרוּיחָא: נִימָא תַּהֵי תְּיוּבָתָה דְּבַר פְּגָדָא דְהִבָּא אִמַּר דְאִפִּי' קִדְשַׁת הַגּוֹף פְקַעָה בְּכַדִּי וְבַר פְּגָדָא אִמַּר נִקְרַצִּי כְּוָדֵן פְּשַׁם אַחַת דְאִפִּי' קִדְשַׁת דְּמִים לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי: חֲסוּרִי מִחֲפָרָא וְהִכִּי קִתְּנִי הָאוֹמַר שׁוּר זֶה עוֹלָה כָּל ל' יוֹם וּמַעֲבָשׁוֹ לְאַחַר ל' יוֹם שְׁלָמִים כָּל ל' עוֹלָה לְאַחַר ל' יוֹם שְׁלָמִים דְהוֹאִיל וְאִמַּר מַעֲבָשׁוֹ חַל עָלֶיהָ שֶׁם שְׁלָמִים מַעֲבָשׁוֹ וּמִשּׁוּם הִכִּי הֵינּוּ שְׁלָמִים לְאַחַר ל' יוֹם קִדְשַׁת הַגּוֹף פְקַעָה בְּהִכִּי בְּכַדִּי הוֹאִיל וְאִמַּר מַעֲבָשׁוֹ אֲבָל אִם לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ שְׁלָמִים לְאַחַר ל' יוֹם עוֹלָה הֵינּוּ אֲפִילוֹ לְאַחַר ל' יוֹם דְּמִתְקַדָּשַׁת לְאַחַר ל' יוֹם דְּהִתָּם לֹא פְקַעָה קִדְשַׁת הַגּוֹף בְּכַדִּי: דְּמִתְקַדָּשַׁת לְאַחַר ל' יוֹם דְּכִי לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ דְּמִנָּא לְהָא הָאוֹמַר לֹאשָׁה הִילָךְ פְּרוּטָה זֶה וְהִתְקַדְּשִׁי לִי לְאַחַר ל' יוֹם דְּמִתְקַדָּשַׁת לְאַחַר ל' יוֹם וְאֵע"ג דְּנִתְעַכְלוּ הַמַּעֲוִית שֶׁל קִדּוּשִׁין שְׁאִינִם בְּעוֹלָם הֵינּוּא מִתְקַדָּשַׁת לְאַחַר ל' יוֹם הִ"נ כִּי לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ אַע"ג דְּהִלְכוּ לְהַךְ שְׁלָשִׁים יוֹם שֶׁל עוֹלָה הִשְׁתָּא נָמִי עוֹלָה הֵינּוּ וְסִיפָא דְּקִתְּנִי לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה וּמַעֲבָשׁוֹ וְעַד שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים דְּלְאַחַר ל' יוֹם הִנֵּה עוֹלָה וּפְקַע קִדְשַׁת שְׁלָמִים אַע"ג דְּלֹא אִמַּר

מַעֲבָשׁוֹ הִתָּם מִשּׁוּם דְּקָדִים וְאִמַּר בְּרִישָׁא לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה דְּכִין שֶׁהִפְרִיר עוֹלָה תְּחִלָּה נַעֲשֶׂה כְּאוֹמַר מַעֲבָשׁוֹ הִלְכֵךְ לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה הֵינּוּ וְהִבָּא הוּא מִשּׁוּם דְאִמַּר מַעֲבָשׁוֹ פְקַעָה קִדְשָׁה בְּתַרְנוּהוּ כִין בְּקִדְשַׁת דְּמִים כִין בְּקִדְשַׁת הַגּוֹף אֲבָל בְּעָלְמָא אֲפִילוֹ קִדְשַׁת דְּמִים לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי וְלֹא קָשָׁה לְבַר פְּגָדָא וְתִיּוּבָתָא דְעָלָא בְּדִקְוִמָא קוּימָא: פְּשִׁיטָא כְּלוּמַר דְּכִין דְּמִתְפַּרְתָּ לְמִתְנִי' וְתַרְצַת דִּה"ק שׁוּר זֶה עוֹלָה כָּל שְׁלָשִׁים יוֹם וּמַעֲבָשׁוֹ לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים דְּלְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים הֵינּוּ וְלָמָּה לִי לְמִימַר שׁוּב דִּה"ק אִם לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ וְכוּ' פְּשִׁיטָא דְכִין דְאִמַּר צְרִיד לְמִימַר מַעֲבָשׁוֹ מִמִּילָא וְדַעֲנָא דָּאִם לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים הֵינּוּ עוֹלָה: תַּרְיִן לֹא צְרִיכָא דְהָא קַמ"ל אִי הֲדַר בַּה דְאִי הִנֵּה קִתְּנִי בְּדִקְאִמְרַת דְּלְאַחַר שְׁאִמַּר שׁוּר זֶה עוֹלָה כָּל שְׁלָשִׁים יוֹם לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים אַע"ג דְּהִשְׁתָּא הֲדַר בַּה וְאִמַּר מַעֲבָשׁוֹ הוֹאִיל וּמַעֲקָרָא בְּשִׁאֲמַר כָּל שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ קָדָם שְׁאִמַּר לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים וְלֹא כְּלוּם קִאֲמַר וְאִפִּי' לְאַחַר ל' יוֹם עוֹלָה הֵינּוּ דְהָא קַמ"ל דְּדוֹקָא בְּעִינן שְׁיִאֲמַר בְּתַחֲלָה מַעֲבָשׁוֹ קָדָם שְׁיִאֲמַר לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם שְׁלָמִים בְּדִקְאִמַּר לְעִיב: הִנִּיחָא לְמ"ד אִינִיָּה חוּזְרָת שְׁאִם עֲמָדָה וְנִתְקַדָּשָׁה לִשְׁנֵי בְּתוּךְ שְׁלָשִׁים יוֹם אִינִיָּה מִתְקַדָּשַׁת לִשְׁנֵי מְצִי לְמִימַר מִזִּי דְהִיָּה הָאוֹמַר לֹאשָׁה וְכוּ': אֲלֵא לְמ"ד חוּזְרָת שְׁאִם עֲמָדָה וְנִתְקַדָּשָׁה לִשְׁנֵי בְּתוֹךְ ל' יוֹם מִתְקַדָּשַׁת לִשְׁנֵי הִיכִי מְצִי לְמִימַר דְּכִי לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם עוֹלָה הֵינּוּ. תַּרְיִן אִפִּי' לְמ"ד חוּזְרָת אִפִּי' הִכִּי הִתָּם אִי לֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ מַעֲקָרָא הֵינּוּ עוֹלָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם: דְאִמְרִיתוֹ לְגְבוּהָ בְּמִסִּירָתוֹ לְהִדְיוּט וְכִין דְאִמַּר מַעֲבָשׁוֹ עוֹלָה וְלֹא אִמַּר מַעֲבָשׁוֹ שְׁלָמִים לֹא פְקַעָה בְּכַדִּי וּלְעוֹלָם הֵינּוּ עוֹלָה: לְבַר פְּגָדָא דְאִמַּר פְּגָדָן חוּזְרוֹת וְקוִדְשׁוֹת וְאִפִּי' לְאַחַר שְׁנִקְרַצִּי חוּזֹר וּפְוָדֵן:

רַבִּי אוֹשְׁעִינָא הַנוֹתֵן לֹאשָׁה שְׁתִּי פְרוּטוֹת מֵהוּ מִי הֵינּוּ בְּמִקְדָּישׁ דְּבַר שֶׁלֹּא בָּא לַעֲוֹלָם הוֹאִיל וְכָל אוֹרֵתֵן הֵימִים דְּאִין אִשְׁתִּי אִין בִּידוֹ לְקָדָשָׁה אוֹ דְּלָמָא הִשְׁתָּא הָא בִּשְׁעַת נִתְיַנֵּת קִדּוּשִׁין הֵינּוּ בִּידוֹ לְקָדָשָׁה אִי נָמִי

עין משפט גור מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' לג לד:

ב מו"י פטי' מהל' נדרים הל' יט:

ג טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' לו:

ד מו"י פטי' מהל' נדרים הל' יט:

ה טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' לו:

ו מו"י פטי' מהל' נדרים הל' יט:

ז טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' לו:

ח מו"י פטי' מהל' נדרים הל' יט:

ט סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' א:

י מו"י פטי' מהל' נדרים הל' א:

יא טור יו"ד סי' ריו:

מִדְּלָא קאָמער הַנּוֹדֵר מִן הָרוּאִים פֿלוּמער מִדְּלֵא קאָמער האָיט הַנּוֹדֵר שֶׁהוא

ההולכים מעכו לִיפו אסור בלֵבֶד: אַלֵּא אַפִּי' ממי שְׁדַּרְכֵּן לִפְרֵשׁ אסור

ההולכים מעכו לִיפו, דִּהְלִין יוֹשְׁבֵי הַיִּבְשָׁה נִיבְהוּ, אֶלֵּא מְמִי שְׁדַּרְכֵּן לִפְרֵשׁ. ^אוּמֵאן דְּמִתְנִי אִסִּיפֵא, מִתְנִי הָכִי: הַנּוֹדֵר מִיּוֹשְׁבֵי יִבְשָׁה — אָסוּר בִּיּוֹרְדֵי הָיָם, וְלֹא בְּאֵלוּ הַהוֹלְכִים מַעֲבֹו לִיפו בְּלִבֵּד, אֶלֵּא אִפִּילוּ בְּמִי שְׁדַּרְכּוּ לִפְרֵשׁ, הוֹאִיל וְסוּפוּ לִיבְשָׁה סְלִיק. ^במִתְנִי הַנּוֹדֵר מֵרוּאֵי הַחֲמָה — אָסוּר אִף בְּסוּמִין, שְׁלֹא נִתְפָּוּן זֶה אֶלֵּא לְמִי שֶׁהַחֲמָה רוּאָה אוֹתָן. ^גגְּמִ' מֵאִי טַעֲמָא? מִדְּלָא קאָמער "מִן הָרוּאִין". לְאַפּוֹקִי דְּגִים וְעוֹבְרִים.

"מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִשְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ — אָסוּר בִּקְרָחִין, וּבַעֲלֵי שִׁיבוֹת. וּמוֹתֵר בִּנְשִׁים וּבִקְטָנִים, שְׁאִין נִקְרָאִין "שְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ" אֶלֵּא אֲנָשִׁים. גְּמִ' מֵאִי טַעֲמָא — מִדְּלָא קאָמער "מַבְעֲלֵי שְׁעָר". וּמוֹתֵר בִּנְשִׁים וּבִקְטָנִים, שְׁאִין נִקְרָאִין "שְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ" אֶלֵּא אֲנָשִׁים. מֵאִי טַעֲמָא — אֲנָשִׁים זִימְנִין דְּמִיכְסוּ רִישִׁייהוּ וְזִימְנִין דְּמַגְלוּ רִישִׁייהוּ. אֲבָל נָשִׁים לְעוֹלָם מִיכְסוּ, וּקְטָנִים לְעוֹלָם מִיגְלוּ. מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִן הַיִּלּוּדִים — מוֹתֵר בְּנוֹלָדִים. מִן הַנּוֹלָדִים — אָסוּר מִן הַיִּלּוּדִים. רַבִּי מֵאִיר מִתִּיר אִף בִּיִּלּוּדִים. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא נִתְפָּוּן זֶה אֶלֵּא בְּמִי שְׁדַּרְכּוּ לְהוֹלִיד. גְּמִ' לְרַבִּי מֵאִיר וְלֹא מִיבְעִיא נולָדִים. אֶלֵּא מֵמֵאן אָסוּר? חֲסוּרֵי מִיחֲסָרָא וְהָכִי קִתְנִי: הַנּוֹדֵר מִן הַיִּלּוּדִים — מוֹתֵר בְּנוֹלָדִים, מִן הַנּוֹלָדִים — אָסוּר בִּיִּלּוּדִים, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִף הַנּוֹדֵר מִן הַנּוֹלָדִים מוֹתֵר בִּיִּלּוּדִים, כִּי הֵיכִי דְנוֹדֵר מִן הַיִּלּוּדִים מוֹתֵר בְּנוֹלָדִים. אָמַר לִיה רַב פֶּפֶּא לֹאבְיִי: לְמִימָרָא דִּי"נולָדִים" דְּמִתִּיילָדן מִשְׁמַע? אֶלֵּא מַעֲתָה "שְׁנֵי בָנִיהּ הַנּוֹלָדִים לָהּ בְּאַרְצָא מִצְרַיִם", הָכִי נִמִּי דְאִיתִיילָדן הוא? "וְאֶלֵּא מֵאִי דִיילִידוּ מִשְׁמַע, אֶלֵּא מַעֲתָה דִּכְתִּיב "הַיָּה בֵּן נולָד לְבֵית דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ", הָכִי נִמִּי דִּהְוָה? וְהָא עַדִּיין מְנַשֶּׁה לֹא בָּא? אֶלֵּא מִשְׁמַע הָכִי וּמִשְׁמַע הָכִי, וּבִנְדָרִים הֵלֶּה אַחֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. "וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, לֹא נִתְפָּוּין זֶה אֶלֵּא מְמִי שְׁדַּרְכּוּ לְהוֹלִיד. לְאַפּוֹקִי מֵאִי — לְאַפּוֹקִי דְּגִים וְעוֹפּוֹת.

מִתְנִי'

הוֹאִיל וְסוּפֵן לְעֵלוֹת לִיבְשָׁה הוּוּ בְּכֻלָּל יוֹשְׁבֵי הַיִּבְשָׁה: מִתְנִי' אָסוּר אִף בְּסוּמִין דְּלֹא נִתְפָּוּן זֶה אֶלֵּא בְּמִי שֶׁהַחֲמָה זֹרַחַת עָלֵיו: גְּמִ' מִדְּלֵא אָמַר מִן הָרוּאִין דְּאֵלוּ אָמַר הָכִי הִיָּה מִתֵּר בְּסוּמִין וּמִדְּאָמַר מֵרוּאֵי חֲמָה מִשְׁמַע מְמִי שֶׁחֲמָה זֹרַחַת עָלֵיו לְאַפּוֹקִי דְּגִים שְׂבִים וְעוֹבְרִין שְׂבִמַעִי אִמֵּן שְׁאִין חֲמָה רוּאָה אוֹתָן שְׁמִתֵּר בָּהֶן: מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִשְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ אָסוּר בְּקִרְחִים וּבַעֲלֵי שִׁיבוֹת דְּשְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ מִשְׁמַע שְׁנוֹדֵר מֵאוֹתָן שְׂהִיו שְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ: וּמִתֵּר בְּנָשִׁים מִפְּרֵשׁ בְּגֻמְרָא: גְּמִ' מֵאִי טַעֲמָא אָסוּר בְּקִרְחִים: מִדְּלֵא אָמַר מַבְעֲלֵי שְׁעָר הִיָּה מִתֵּר בְּקִרְחִין: זְמַנִּין מְכִסוּ רִישֵׁיהוּ נָשִׁים לְעוֹלָם מְכִסוּ שְׂאִינִס שְׁחוּרֵי הָרֹאשׁ וְשְׁטוּפוֹת כֹּל שְׂעָה בְּלַבְנוֹס: וּקְטָנִים לְעוֹלָם מְגַלוּ רִישֵׁיהוּ פֿלוּמער אִיהוּ כִי גִדֵּר אֲדַעֲתָא דְּגִדּוּלִים גִּדֵּר וְהֵי כִינּוּ דְּאֵלוּ גְדוּלִים נִינְהוּ וְלֹא נְהִיגִי מִנְהֵג גְדוּלִים לְהָכִי לִיתְגַּהּוּ בְּכֻלָּל גְדוּלִים וּמִתֵּר בָּהֶן: מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִן הַיִּלּוּדִים מִשְׁמַע שְׂפֻכֵּר בָּאוּ לְעוֹלָם כְּמָה דְּכְתִיב הַיִּלּוּדִים בְּמִדְבָּר (וְהַיָּשָׁע ה'): מִתֵּר בְּנוֹלָדִין בְּאוֹתָן הַעֲתִידִים לְהִנָּלֵד: וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אָסוּר בְּשִׁנְיָהֶן דְּלֹא נִתְפָּוּן זֶה אֶלֵּא מִכֵּל מִי שְׁדַּרְכּוּ לְהִנָּלֵד חֻכְמִים דְּסִיפֵא הֵינּוּ ת"ק: גְּמִ' לְרַבִּי מֵאִיר דְּמִתִּיר אִף בִּיִּלּוּדִים: וְלֹא מַבְעִיא בְּנוֹלָדִים נְמִי דְּמִתִּיר: אֶלֵּא מִמֵּאן אָסוּר פֿלוּמער א"כ מִמָּה גִדֵּר: חֲסוּרֵי מַחֲסָרָא וְהָכִי קִתְנִי מִן הַנּוֹלָדִים אָסוּר בִּיִּלּוּדִים דְּכִינּוּ שְׁנוֹדֵר בְּאוֹתָן שְׁעִתִּידִים לְהִנָּלֵד כ"ש שְׂאִסֵּר עֲצֻמוּ בְּאוֹתָן שְׂפֻכֵּר נולָדוּ רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר אִף הַנּוֹדֵר מִן הַנּוֹלָדִים וְכוּ' כִי הֵיכִי וְכוּ': וְהָא עַדִּין אַפִּי' מְנַשֶּׁה זְקַנּוּ שֶׁל יֹאשִׁיָּהוּ לֹא בָּא לְעוֹלָם: וּבִגְדָרִים הֵלֶךְ אַחֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם דְּדַרְכֵּן שֶׁל בְּכִי אָדָם לְקִרְוֵת נולָדִין

לְאוֹתָן שְׁעַדִּין לֹא נולָדוּ וְאִם גִּדֵּר מִן הַנּוֹלָדִין וְכִין בִּיִּלּוּדִין אָסוּר: לְאַפּוֹקִי עוֹפּוֹת וְגִידִם שְׁאִין נולָדִים מַמְעִי אִמֵּן אֶלֵּא מִטּוּלִין בִּיצִים וּמִתְחַמְמִים וְיוֹצֵאִין:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

תורה אור השלם

וַעֲתָה שְׁנִי-בְּנִיךָ הַנּוֹלָדִים לָךְ בְּאַרְצָא מִצְרַיִם עַד-בֹּאִי אֵלֶיךָ מִצְרַיִמָּה לִי-הֵם אֲפֵרִים וּמִנְשָׁה כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְיִהוּדָה [בראשית מו, ה']

וַיִּקְרָא עַל-הַמּוֹצֵחַ בְּדָבָר זֶהוּהָ וַיֹּאמֶר מוֹצֵחַ מוֹצֵחַ כֹּה אָמַר זֶהוּהָ הַנֶּה-בֵּן נולָד לְבֵית-דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח עֲלֶיךָ אֶת-יְכִיָּהוּ הַכְּסוּת שְׁמוֹ הַקְּטָרִים עֲלֶיךָ [ועצמות אָדָם יִשְׁרְפוּ עֲלֶיךָ [מלכים א יג, ב']

מסורת הש"ס
א סנהדרין טז: ב בבא בתרא פז:
גליון הש"ס
מותני' לוקח ביותר. עיין לקמן דף מג ע"א: בהר"ן ד"ה אמר שמואל והו"ל כשמואל. כשואל. ועיין בהר"ן פ"ק דמסכת ע"ז דף שלג ע"ב וצ"ע:
תורה אור השלם

ויאמר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם אֶל־יִרְעָ בְּעֵינָיו עַל־הַנֶּזֶר וְעַל־אֶמְתָּךְ כַּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֱלֹדֶךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ כִּי בִינְיָמִן יִקְרָא לָךְ זָרַע [בראשית כא, יב]

מתנאי' משוכתי שבת מאותן שמשמרין שבת: אסור בכותים שהן כמו כן הנודר משוכתי שבת אסור בישראל ואסור הפותים שגם הפותים מקומי משמרין שבת: מאוכלי השום בליני שבת: אסור בישראל דישראל רגילין לאכל שום (כ"ק פב.) מפני עונה שמקומין מערב שבת לערב שבת ומרבה להם הזרע בדאמר אשר פרייו יתן בעתו אלו תלמידי חכמים המשמעין מנותיהן מערב שבת לערב שבת (כתבות סב:): ואסור בכותים שהם נמי אוכלים שום בליני שבת: ומתר בכותים שהן אינן עולין לירושלים אלא להר גרוזים: גמי' אפי' עובדי כוכבים נמי אי משמרין שבת והא אסור בהן: אלא מאי שוכתי שבת אותן דמצוין על השבת דהיו ישראל וכותים הן מצוין על השבת מפני שהן גרים אצל עובדי כוכבים אע"פ שמשמרין שבת אינן מצוין: ומתר בכותים ואמאי הא מצוין גיהו נמי לעלות לירושלים: אלא אמר רבבי מאי משוכתי שבת מצוה ועושה קמצי: פתיתי בבי קממיתא: אסור בישראל וכותים — מצווין ועושין, גוים ההוא דעבדי — עושין ואינם מצווין. בעולי ירושלים: ישראל — מצווין ועושין, פותים — מצווין ואינם עושין. י"מתנאי' "קונם שאיני נהנה לבני נח" — מותר בישראל ואסור באומות העולם. גמ' וישראל מי נפיק מכלל בני נח? כיון דאינדש אברהם, איתקרו על שמייה. י"מתנאי' "שאיני נהנה לזרע אברהם" — אסור בישראל ומותר באומות העולם. גמ' ^{(א)א"נ} והאיפא ישמעאל! "כי ביצחק יקרא לה זרע" פתיב. והאיפא עשו! "ביצחק", ולא כל יצחק. י"מתנאי' "שאיני נהנה מישראל" — לוקח ביותר ומוכר בפחות. "שישראל נהנין לי" — לוקח בפחות ומוכר ביותר, ואין שומעין לו. "שאיני נהנה להן והן לי" — ינהה לאומות העולם. י"דסו(ב) גמ' אמר שמואל: הלוקח כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו — חייב. אלמא קסבר הנאת לוקח היא. תנן: "שאיני נהנה מישראל" — מוכר בפחות, אבל שוה בשוה — לא. ואי הנאת לוקח היא — אפילו שוה בשוה! מתניתין בזבינא דרמי על אפיה. אם כן אימא רישא: לוקח ביותר. ועוד, אימא סיפא: "שישראל נהנין לי" — [לוקח בפחות] ומוכר ביותר. ואי בזבינא דרמי על אפיה — אפילו שוה בשוה! סיפא בזבינא חריפא. אי הכי לוקח בפחות? אפילו שוה בשוה! אלא

מתנאי' משוכתי שבת מאותן שמשמרין שבת: אסור בכותים שהן כמו כן הנודר משוכתי שבת אסור בישראל ואסור הפותים שגם הפותים מקומי משמרין שבת: מאוכלי שום — אסור בישראל ואסור בפותים. מעולי ירושלים — אסור בישראל ומותר בפותים. גמ' מאי "שוכתי שבת"? אילימא ממקיימי שבת, מאי איריא בפותים? אפילו גוים נמי! אלא ממצווים על השבת. אי הכי, אימא סיפא: "מעולי ירושלים" — אסור בישראל ומותר בפותים, אמאי? והא מצווים גיהו! אמר אפי': מצוה ועושה קתני. בתרתי בבי קממיתא: ישראל וכותים — מצווין ועושין, גוים ההוא דעבדי — עושין ואינם מצווין. בעולי ירושלים: ישראל — מצווין ועושין, פותים — מצווין ואינם עושין. י"מתנאי' "קונם שאיני נהנה לבני נח" — מותר בישראל ואסור באומות העולם. גמ' וישראל מי נפיק מכלל בני נח? כיון דאינדש אברהם, איתקרו על שמייה. י"מתנאי' "שאיני נהנה לזרע אברהם" — אסור בישראל ומותר באומות העולם. גמ' ^{(א)א"נ} והאיפא ישמעאל! "כי ביצחק יקרא לה זרע" פתיב. והאיפא עשו! "ביצחק", ולא כל יצחק. י"מתנאי' "שאיני נהנה מישראל" — לוקח ביותר ומוכר בפחות. "שישראל נהנין לי" — לוקח בפחות ומוכר ביותר, ואין שומעין לו. "שאיני נהנה להן והן לי" — ינהה לאומות העולם. י"דסו(ב) גמ' אמר שמואל: הלוקח כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו — חייב. אלמא קסבר הנאת לוקח היא. תנן: "שאיני נהנה מישראל" — מוכר בפחות, אבל שוה בשוה — לא. ואי הנאת לוקח היא — אפילו שוה בשוה! מתניתין בזבינא דרמי על אפיה. אם כן אימא רישא: לוקח ביותר. ועוד, אימא סיפא: "שישראל נהנין לי" — [לוקח בפחות] ומוכר ביותר. ואי בזבינא דרמי על אפיה — אפילו שוה בשוה! סיפא בזבינא חריפא. אי הכי לוקח בפחות? אפילו שוה בשוה! אלא

מתניתין בזבינא דרמי על אפיה. אם כן אימא רישא: לוקח ביותר. ועוד, אימא סיפא: "שישראל נהנין לי" — [לוקח בפחות] ומוכר ביותר. ואי בזבינא דרמי על אפיה — אפילו שוה בשוה! סיפא בזבינא חריפא. אי הכי לוקח בפחות? אפילו שוה בשוה! אלא שומע לו בדבר זה שבשביב נדרו מוכר לו בזול ויחם ממנו ביקר: גמ' הלוקח כלי מבית האמן לבקרו אם יפה יתן לו דמיו ואם לאו שיחזיר לו בלייו כמו כלי זכויות: ונאנס מידו שבשפר חוב לוקח לשלם לו: אלמא הנאת לוקח היא דהנאה ללוקח במקחו יותר משל מוכר הלכך חוב דגמר ומקני נכשה בההיא הנאה שמניחו לבקרו. והוי בנושא שגר ונתחוב בצנסיין: אבל שנה בשנה אינו יכול [למכר] ואי ס"ד הנאת לוקח היא הקונה חפץ ולא הנאת המוכר אפי' שנה בשנה נמי והא יכול למכר דלא הוי הנאת מוכר אלא הנאת לוקח: תריז דמתניתין דמשמע שנה בשנה לא: בזבינא דרמי על אפה עסקא בישא דלא חפץ עלה זבינא ודומה לו כמי שמעחת על פניו ושכשו בשמוכרה שנה בשנה הנאת מוכר היא ולא הנאת לוקח הלכך מוכר בשחות אצל שנה בשנה לא: אימא רישא דההיא לוקח ביותר וזיקצין מנה הכי נמי אצל שנה בשנה לא אינו לוקח אלמא הנאת לוקח הוי דאי הנאת מוכר אפילו שנה בשנה נמי הנאת מוכר היא ולא הנאת לוקח ובהכי יכול לחם מהן דאפתי לית לה הנאה בהנהו זביני: ועוד אימא סיפא קונם שישראל נהנין לי כלומר שלא יהו ישראל נהנין לי ממני לוקח . בפחות ומוכר ביתר אצל שנה בשנה לא: ואי בזבינא דרמי על אפה אכלו שנה בשנה נמי והא יכול למכר דהא הנאת המוכר ולא הנאת לוקח היא: סיפא בזבינא חריפא בסחורה דקפיז עלה זבינא דשנה בשנה הוי הנאת לוקח ולא הנאת מוכר הלכך מוכר ביקר: אפילו שנה בשנה נמי והא לוקח המדיר דהא הנאת לוקח היא ולא הנאת מוכר ולא יהא דך נהנה ממנו:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

לא

מצית שבת: מאוכלי השום אסור בישראל ואסור בפותים פי' אותן שמצוין לאכל שום מתקנת עזרא בע"ש וגם הכותים שומרים תקנה דאכילת שום בע"ש וכה"ג דמפרשין דכא שר"ל מאוכלי השום מע"ש תנן לקמן פרק קונס יין וכו') (גדרים דף סג:): קונם שום שאני טועם עד שתהא שבת אינו אסור אלא עד ליני שבת שלא נתפנו זה אלא עד שעה שדרך שבני חכם אוכלין שום: מעולי ירושלים מתר בכותים שלא היו עולין לירושלים אלא בהר גרוזים היו

עובדין: אלימא ממקומי שבת אפילו עובדי כוכבים נמי פי' אם יש עובדי כוכבים אסור בהם וא"ת מאי קאמר הא קתם עובדי כוכבים אין דרפס לשבות בשבת אצל קתם פותים שוכתין בשבת וי"ל דהכי קאמר אלימא ממקומי שבת ושוכתים בשבת לא בשעי למימר ממצוין על השבת דא"כ לא הנה מתפר בכותים משום דסבירא לן פותים גרי חרייות הן ואינם מצוין אלא בשעי למימר מקומין אע"פ שאינן - מצוין ולכך פריך מאי אריא פותים דכיון שסבר - שפותים גרי חרייות הן דא"כ העובדי פוכבים בכלל הפותים ויש מן העובדי פוכבים שפוכתים בשבת ולהכי פריך אפילו עובדי כוכבים נמי:

עין משפט גר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' לח לט:

ב מו"י פט' מהל' נדרים הל' כ:

ג טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' מ:

ד מו"י פט' מהל' נדרים הל' כ:

ה מו"י פט' מהל' נדרים הל' כא:

ו טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' מ:

ז מו"י פט' מהל' נדרים הל' כ:

ח מו"י פט' מהל' נדרים הל' כא:

ט טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' מ:

י מו"י פט' מהל' נדרים הל' כ:

יא מו"י פט' מהל' נדרים הל' כא:

יב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכז סעי' א:

יג מו"י פז' מהל' נדרים הל' ז:

יד סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' ר סעי' יא:

טו מו"י פז' מהל' מכירה הל' יד:

לא:

עין משפט נר מצוה
 א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכו סעי' א: ב מו"י פז' מהל' נדרים הל' ז: ג סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' קפו סעי' א: ד מו"י פז' מהל' נדרים הל' ח: ה סמג עשין פב, טוש"ע חו"מ סי' קפו סעי' ב: ו מו"י פז' מהל' נדרים הל' ז: ז טוש"ע חו"מ סי' קפו סעי' ב: ח מו"י פז' מהל' נדרים הל' ז: ט סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' מא: י מו"י פטי' מהל' נדרים הל' כב: יא טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' מב: יב מו"י פטי' מהל' נדרים הל' כב: יג סמג עשין כח, טור יו"ד סי' ש: יד מו"י פג' מהל' מילה הל' ח: טו מו"י פג' מהל' מילה הל' ט: טז סמג עשין כז, טוש"ע יו"ד סי' רסו סעי' ב: יז מו"י פא' מהל' מילה הל' ט: יח טור יו"ד סי' רס: יט מו"י פג' מהל' מילה הל' ט: כ סמג עשין כז, טור יו"ד סי' רס, ש"ע יו"ד סי' רסו סעי' א: כא מו"י פא' מהל' מילה הל' ט: כב מו"י פג' מהל' מילה הל' ח:

שְׁנִכְרָתוֹ עָלֶיהָ י"ג כְּרִיתוֹת צא נחשב [מוֹאֲקָנָה] (חַת) כְּרִיתִי בִּינִי וּבִינֶיךָ עַד כְּרִיתִי אֲקִים אֶת יַצְחָק (כְּרֵאשִׁית י"ז:כ"א) גַּם י"ג כְּרִיתוֹת: הִנֵּה דָם הַכְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת וְכו' אע"ג דפּשט׳ דקרא כּהרצאת דמים בַּדָּם שָׁנְתָן מִשֶּׁה בִּאֲצָעֵו מִשְׁתַּעֲי מ"מ מוֹקִי לִיָּה נָמִי בַּדָּם מִיָּלָה כְּשֶׁנִּכְנָסִים לַכְּרִית כְּדֹאֲמַרִּינָן (כְּרִיתוֹת דף ט.) בַּמָּה נִכְנָסוּ אֲבוֹתֵינוּ לַכְּרִית בְּמִיָּלָה וּמִבִּילָה וְהִרְצֵאת דָּמִים מִצֵּינוּ דָם מִיָּלָה חֲרִי דָם כְּרִית דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ז:ח') הִנֵּה דָם הַכְּרִית אֲשֶׁר וְגו':

מִתְנַיִתִּין בּוֹכִינָא מִיצָעָא, וְדִשְׁמוּאַל בּוֹכִינָא חֲרִיפָא. תַּנְיָא ^(x)תַּנְיָא בְּוִתִּיָּה דִשְׁמוּאַל: הַלּוֹקֵחַ כְּלִים מִן הַתֵּגָר לְשַׁגְּרוֹן לְבֵית חֲמִיו, וְאָמַר לוֹ: אִם מִקְּבָלִין אוֹתָן מִמֶּנִּי — אֲנִי נוֹתֵן לָּהּ דְּמִיָּהָם, וְאִם לֹא — אֲנִי נוֹתֵן לָּהּ לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה שְׂבֵחָהּ. נֶאֱמָסוּ בַּחֲלִיכָה — חֲזִיב. בַּחֲזָרָה — פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר. "הֵהוּא סַפְסִירָא דִשְׂקָל חֲמָרָא לְזַבּוּגֵי וְלֹא אֵיזַבְּן. בַּחֲדֵי דִּהְדַּר, אֵיתְּנִים חֲמָרָא, חֲזִיבִיָּה רַב נַחֲמָן לְשַׁלּוּמֵי. אֵיתִיבִיָּה רַבָּא לְרַב נַחֲמָן: נֶאֱמָסוּ בַּחֲלִיכָה חֲזִיב, בַּחֲזָרָה פְּטוּר. "אָמַר לִיה: חֲזָרָה דְּסַפְסִירָא — הוֹלֵכָה הִיא. דְּאִילוּ מִשְׂבַּח לְזַבּוּגֵי — אֲפִילוּ אַבְבָּא דְּבִיתִיָּה מִי לֹא מְזַבִּין לִיה? "מִתְנַיִי "קוֹנָם שְׂאֲנִי נִהְנָה לְעַרְלִים" — מוֹתֵר בְּעַרְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָסוּר בְּמוּלֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם. "אִיבִי"שְׂאֲנִי נִהְנָה לְמוּלִים" — אָסוּר בְּעַרְלֵי יִשְׂרָאֵל, וּמוֹתֵר בְּמוּלֵי אוֹמוֹת הָעוֹלָם. שְׂאִין הָעָרְלָה קְרוּיָה אֶלָּא לְשֵׁם אוֹמוֹת הָעוֹלָם, שְׂנַאָמַר: "כִּי כָל הַגּוֹיִם עַרְלִים וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עַרְלִי לָב". וְאוֹמַר: "וְהִיָּה הַפֶּלֶשְׁתִּי הָעַרְל הַזֶּה". וְאוֹמַר: "פֶּן תִּשְׁמַחְנָה בְּנוֹת פֶּלֶשְׁתִּים פֶּן תַּעֲלִזְנָה בְּנוֹת הָעַרְלִים". "רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמַר: מֵאוֹסָה הִיא הָעַרְלָה, שְׂנַתְּגַנוּ בָּהּ רְשָׁעִים שְׂנַאָמַר: "כִּי כָל הַגּוֹיִם עַרְלִים". רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה, שְׁנִכְרָתוֹ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת. "רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה שְׂדוּחָה אֶת הַשְּׂבֵת חֲמוּרָה. "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה — שְׁלֹא נִתְּלָה לוֹ לְמִשֶּׁה הַצַּדִּיק עָלֶיהָ מְלֹא שָׁעָה. כ"ב(x)רַבִּי נַחֲמָיָה אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה — שְׂדוּחָה אֶת הַנִּגְעִים. רַבִּי אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה, שְׂכָל הַמַּצּוֹת שַׁעֲשֵׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא נִקְרָא שָׁלֵם עַד שְׂמַל, שְׂנַאָמַר: "הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהִיָּה תָמִים". (דְּבָר אַחֵר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה — שְׂאֵלְמָלָא הִיא, לֹא בִּרְא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, שְׂנַאָמַר: "כֹּה אָמַר ה' אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי". גַּמְ' תַּנְיָא, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִיָּלָה, שְׂכָל זְכוּיֹת שַׁעֲשֵׂה מִשֶּׁה רַבִּינוּ לֹא עָמְדוּ לוֹ כְּשֶׁנִּתְרַשַּׁל מִן הַמִּיָּלָה, שְׂנַאָמַר: "וַיִּפְגְּשׂהוּ ה' וַיִּבְקֹשׁ הֶמְּתוֹ". אָמַר רַבִּי: חֵס וְשָׁלוֹם שְׁמַשֶּׁה רַבִּינוּ נִתְרַשַּׁל מִן הַמִּיָּלָה, אֶלָּא כֹּה אָמַר: אֱמוּל וְאַצָּא — סַכְנָה הִיא, שְׂנַאָמַר: "וְהִי בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲיוֹתָם כְּאֲבִים וְגו'". אֱמוּל וְאַשְׁהָא שְׁלֹשָׁה יָמִים, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי "לָּהּ שָׁב מִצָּרִים". אֶלָּא מִפְּנֵי מָה נֶעֱנַשׁ מִשֶּׁה —

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

מִתְנַיִי בּוֹכִינָא מִצָּעָא דְלֹא הָוִי זְבִינָא חֲרִיפָא וְלֹא זְבִינָא דְרַמְיָא עַל אַפְּהָ לְפִיכָךְ שָׁנָה בְּשָׁנָה לֹא דְזַמְנִין הָוִי הַנָּאת מוֹכֵר וְזַמְנִין הָוִי הַנָּאת לוֹקַח: וְדִשְׁמוּאַל דְּאֲמַר חֲזִיב: בּוֹכִינָא חֲרִיפָא דְנִצְחֵי הָוִי הַנָּאת לוֹקַח לְפִיכָךְ כִּי נֶאֱמַם בְּיָדוֹ חֲזִיב אַפְּי' שָׁנָה בְּשָׁנָה זִהְנָאת לוֹקַח הִיא: נֶאֱמָסוּ בַּחֲלִיכָה חֲזִיב (מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר) בַּהֲהִיא הַנָּאָה דְּאִית לָּהּ שְׁמַיְחוּ לְהוֹלִיכּוֹ לְבֵית חֲמִיו גָּמַר וּמַקְנֵי נִפְשָׁה: בַּחֲזָרָה פְּטוּר דְּלִית לָּהּ הַנָּאָה שְׁלֹא נִתְּמַכְלוּ: סַפְסִירָא מִי שְׁלוֹמַח בַּהֲמָה ע"מ לְמַכְרָה לְאַלְמַר: בַּחֲזָרָה פְּטוּר וּה"נ כִּי אֲתַנִּים בַּחֲזָרָה אֲתַנִּים לְפַטוּר: מִי לֹא מַזְבֵּן לָּהּ וּבַחֲזִירָה נָמִי כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר. הָוִי: מַתְנַיִי וְאָסוּר בְּמוּלֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּכַלְלָ עַרְלִים הֵן: עַרְלֵי יִשְׂרָאֵל כַּלְל מוּלִים הֵן כְּגוֹן שְׁמַתוֹ אֲחִיו מִחֲמַת הַמִּיָּלָה: שְׁחִיָּא לוֹחֶה שְׂבֵת חֲמוּרָה דְּכַתִּיב וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמוּל (וַיִּקְרָא ט"א:א') וְאַפְלוּ בַּשְּׂבֵת: שְׂכָל זְכוּיָתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה לֹא עָמְדוּ לוֹ בַּשְּׂעָה שְׁנַתְרַשַּׁל מִן הַמִּיָּלָה שְׁנַאָמַר וְהִי בַּדָּרֵךְ בְּמַלּוֹן וַיִּפְגְּשׂהוּ ה' וַיִּבְקֹשׁ הֶמְּתוֹ (שְׁמוֹת ד':כ"ד): שְׂדוּחָה אֶת הַנִּגְעִים דְּכַתִּיב וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִמוּל וְאע"פ שִׁגֵּשׁ שָׁם בַּהֲרַת יָקוֹ: דְּכַתִּיב הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהִנֵּה תָמִים וּכַתִּיב בְּתָרָה וְאֲקָנָה כְּרִיתִי בִּינִי וּבִינֶךָ:

א בבא מציעא פא.
ב יבמות עא; עבודה זרה כז.
ג אוצר מדרשים ילמדנו קונדריס אחרון ממדרש ילמדנו ח; תוספתא נדרים ד דברים רבה
גליון הש"ס
[שמואל א יז, לו]
[ירמיהו ט, כח]
[שמואל ב א]
[שמואל ב א, כ]
[בראשית יז]
[שמות ד, כד-כו]
[בראשית יז, א]
[ירמיהו לג, כה]
[שמות ד, כד]
[בראשית לד, כה]
[שמות ד, טז]

א בבא מציעא פא.

ב יבמות עא; עבודה זרה כז.

ג אוצר מדרשים ילמדנו קונדריס

אחרון ממדרש ילמדנו ח;

תוספתא נדרים

ד דברים רבה

גמ' בהליכה חייב. ע"י בהר"ן פ"ק דמס' ע"ז דף שלג ע"ב:

[שמואל א יז, לו]

[ירמיהו ט, כח]

[שמואל ב א]

[שמואל ב א, כ]

[בראשית יז]

[שמות ד, כד-כו]

[בראשית יז, א]

[ירמיהו לג, כה]

[שמות ד, כד]

[בראשית לד, כה]

[שמות ד, טז]

מסורת הש"ס
 א יבמות פ: ב שבת קלז; פסחים סח: ג שבת קנו. ד פסיקתא רבתין; בראשית רבה; אסתר רבה ה אוצר מדרשים ספר המעשים
תורה אור השלם
[שמות ד, כד] [שמות ד, כה] [פירושי רד"צ הופמן על שמות ד:כד, ב] [שמות ד, כו] [תהילים לו, ח] [ישעיהו כו, ד] [דברים ט, יט] [בראשית יז, ב] [שמות לד, כז] [ירמיה לג, כה] [יהושע א, ח] [בראשית טו, ח] [תהילים יח, כו] [שמואל ב כב, כז] [בראשית יז, א] [בראשית יז, ד] [במדבר כג, כג] [בראשית יד, יד] [בראשית טו, ח] [בראשית יד, כא] [בראשית כו, ח]

מִפְּנֵי שְׁנֵת־עֶסֶק בְּמִלּוֹן תַּחֲלָה וְאַח"כ בַּמִּילָה וְהָיָה לוֹ לְהִתְעַסֵּק בַּמִּילָה תַּחֲלָה וְאַחֲרָיו מִלּוֹן סְמוּךְ לַמַּצְרִים דָּלָא הָיָה סָפְּהָ וְאַחֲרָיו הַתִּינוּךְ לֹא הָיָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֶלָּא בֶּן שְׁמוֹנֶה יָמִים: לְהִקְנֶן לְאוֹתָן שְׁנֵי מַלְאָכִים: גִּנָּזָא דְחִמָּה חוּל שְׁלוּ אֶבֶל אִיהֵו גּוּפָה נֶהְרַג: שְׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנָגַד כָּל הַמְצוֹת שֶׁבַתּוֹרָה דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת כ"ד:ח') הִנֵּה זֶס הַבְּרִית הָאֶשֶׁר כָּרַת ה' עִמָּכֶם עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְתִיב בַּמִּילָה (בְּרַאשִׁית י"ז:ב') וְהִתְנֶה בְּרִיתוֹ וְגו' בְּרַתּוֹ בְּרִית וְגו' וּכְתִיב לִהְיוֹן (שֵׁס) וְהִתְנֶה בְּרִיתוֹ מֵה לִהְיוֹן בְּרִית אִף כֹּאן בְּרִית: אִם לֹא בְּרִיתוֹ יוּמָם וְלִילָה מֵה לִהְיוֹן תּוֹרָה אִף כֹּאן תּוֹרָה וְהָיִנוּ פְּלִיגָא דְּהִכָּא מוּנְקִי לָהּ לְהֵאִי קָרָא בַּמִּילָה וְהִתָּם מוּנְקִי לָהּ בַּתּוֹרָה: שְׁמָא נִמְצָא בִּי דְּבַר מַנְּהִי (עַל) עֲבָשׁוּ שְׁלֹא אִמֵּר לוֹ וְהָיָה תָמִים עַד עַכְשָׁיו: כָּל הַמַּתְמִים מִתַּמָּם עֲמוּ: כָּל הַמִּנְחָשׁ כְּלוּמַר שְׂרוּזָף אַחֲרֵי הַמִּנְחָשִׁים: לוֹ נָחַשׁ אַחֲרָיו רוּדְפִין נַחוּשִׁין דְּכָל דְּקַפֵּד קִפְדִּי בַּהֲדָה: בְּלָמ"ד חָל"ץ דְּמַשְׁמַע דְּאִין רוּדְפִין אַחֲרָיו: מַהִּה כְּנָגַד מַהִּה דְּבַמַּהִּה כְּאֵדָם מוּדָד בַּהּ מוּדָדִין לוֹ וְלֹא נִפֵּק מִקָּרָא: שְׁנֵאמַר כִּי לֹא נִחַשׁ כָּל זְמַן שְׁאִינוּ מִנְחָשׁ מֵה בְּתִיב בַּתּוֹרָה כְּעַת וְאִמֵּר לִיעֲקֹב כְּלוּמַר עֲדִין וְהֵא אֹתוֹ עַת דְּמַלְאכֵי הַבְּרִית וְהָיוּ שׁוֹאֲלִין אֹתוֹ שְׁאִינוּ מִנְחָשׁ מֵה פְּעַל חֵל לְפִי שְׁהוּא נִכְנָם לְמָקוֹם שְׁאִין מַלְאכֵי הַבְּרִית יְכוּלִין לִכְנָס: שְׁהַפְרִיז עַל מַדּוּתָיו שְׁהִנְדִּיל לְשֹׁאֵל עַל מַדּוּתָיו שֶׁל הַקָּב"ה שְׁאִמֵּר בְּמֵה אֲדַע: תָּנוּ לִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְבֵּשׁ קַח לָךְ וְלֹא הָיָה לוֹ לַעֲשׂוֹת כֹּן שְׁהָיָה לוֹ לְגַדֵּר: שְׁהוֹרִיקוּן בַּתּוֹרָה שְׁלֵמָדָם תּוֹרָה כְּאֵדָם שְׁמַרִיק מִכְּלִי זֶה לַתּוֹךְ כְּלִי זֶה כֶּךָ הוּא לְמָנוּ תּוֹרָה: שְׁהוֹרִיקוּן לְשׁוֹן צְהוּב שְׁנָא' (תְּהֵלִים סח) וְאֶבְרוּתִיָּה צִירְקָרַק חֲרוֹן שְׁמַתָּן לָהֶם זֶהֱב הַרְבֵּה: חֲלִיעֶזֶר הָיָה שְׁקוּל כְּנָגַד כְּלוֹן: חֲלִיעֶזֶר הוּא חֲשָׁבָה דְּחֲלִיעֶזֶר בְּגִימְטוּרִיא שְׁמֶנָּה עֶשֶׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹא הָיָה עֲמוּ אֶלָּא חֲלִיעֶזֶר לַחּוּד: מֵאָה וְשִׁבְעִים וְתַרְפִּין דְּהִכִּי מַשְׁמַע עֲקָב כְּמַעֲנוּ עַק"ב שְׁנִים שְׁמַע אֶבְרָהָם בְּקוּלִי וְכָל שְׁנוּתָיו הָיוּ קַע"ה חֲלֵמָא בֶּן שְׁלֹשׁ שָׁנִים הַפִּיר אֶת בּוֹרְאוֹ:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

מִפְּנֵי שְׁנֵת־עֶסֶק בְּמִלּוֹן תַּחֲלָה, שְׁנֵאמַר **"וַיְהִי בַּדֶּרֶךְ בְּמִלּוֹן"**. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: לֹא לְמַעַשֶׁה רַבִּינוּ בַּקָּשׁ שְׁטוֹן לְהַרְוֵג, אֶלָּא לְאוֹתוֹ תִּינוּךְ, שְׁנֵאמַר: **"כִּי חָתַן דָּמִים אֶתָּה לִי"**, צֹא וּרְאֵה מִי קָרוֹי חָתָן — הָיִי אוֹמֵר זֶה הַתִּינוּךְ. דְּרַשׁ רַבִּי יְהוּדָה בַּר בִּיזְנָא: בַּשָּׁעָה שְׁנַתְרַשֵּׁל מִשָּׁה רַבִּינוּ מִן הַמִּילָה, בָּאוּ **"אַף"** וִ"חִימָה" וּבִלְעוּהוּ, וְלֹא שִׁירּוּ מִמֶּנּוּ אֶלָּא רַגְלָיו. מִיד **"וַתִּקַּח צִפְרָה צֹר וַתְּכַרַת אֶת עֶרְלַת בְּנָה"**, מִיד **"וַיִּרְף מִמֶּנּוּ"**. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בִּיקַשׁ מִשָּׁה רַבִּינוּ לְהוֹרְגוֹ, שְׁנֵאמַר: **"הֲרַף מֵאַף וַעֲזֹב חִמָּה"**. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: לְחִימָה הֲרָגוּ, שְׁנֵאמַר: **"חִמָּה אִין לִי"**. וְהַכְּתִיב: **"כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאָף וְהַחִמָּה!"** תְּרִי חִימָה הוּו. וְאִיבָעִית אֵימָא: גּוּנְדָא דְּחִימָה. תַּנְיָא רַבִּי אוֹמַר: גְּדוּלָּה מִילָה, שְׁאִין לָךְ מִי שְׁנֵת־עֶסֶק בְּמַצּוֹת כְּאַבְרָהָם אַבִּינוּ, וְלֹא נִקְרָא תָמִים אֶלָּא עַל שֵׁם מִילָה, שְׁנֵאמַר: **"הִתְחַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים"**, וּכְתִיב: **"וְאֶתְנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ"**. דְּבַר אַחֵר: גְּדוּלָּה מִילָה, שְׁשִׁקוּלָה כְּנָגַד כָּל הַמַּצּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר: **"כִּי עַל פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו'"**, דְּבַר אַחֵר: גְּדוּלָּה מִילָה, שְׁאִילְמָלֹא מִילָה לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמִים וְאַרְצִי, שְׁנֵאמַר: **"אִם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה וְגו'"**. ^(א)וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: גְּדוּלָּה תּוֹרָה, שְׁאִילְמָלֹא תּוֹרָה לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמִים וְאַרְצִי, שְׁנֵאמַר: **"אִם לֹא בְּרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֻקוֹת שְׁמִים וְאַרְצִי לֹא שְׁמַתִּי וְגו'"**. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: בַּשָּׁעָה שְׁאָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אַבִּינוּ **"הִתְחַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים"** אַחֲזָתוּ רַעְדָּה. אָמַר: שְׁמָא יֵשׁ בִּי דְּבַר מְגוּנָה. כִּיּוֹן שְׁאָמַר לוֹ: **"וְאֶתְנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ"**, נִתְקַרְרָה דַּעְתּוֹ. ^(א)**"וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה"**, אָמַר לִפְנֵיו: רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הִסְתַּכְּלַתִּי בַּמָּזֵל שְׁלִי וְאִין לִי אֶלָּא בֶּן אֶחָד. אָמַר לוֹ: צֹא מֵאִיצַטְגַּנְיָנוּת שְׁלָךְ, אִין מָזֵל לִישְׁרָאֵל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: כָּל הַמַּתְמִים עֲצָמוּ — הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְמִים עֲמוּ, שְׁנֵאמַר: **"עַם חֲסִיד תַּתְּחַסֵּד עִם גְּבוּר תָּמִים תִּתְמָם"**. אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעֲיָא: כָּל הַמַּתְמִים עֲצָמוּ — שָׁעָה עוֹמְדַת לוֹ, שְׁנֵאמַר: **"הִתְחַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים"**, וּכְתִיב: **"וְהָיִיתָ לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם"**. **"אָמַר רַבִּי: כָּל הַמִּנְחָשׁ — לוֹ נַחֵשׁ, שְׁנֵאמַר: "כִּי לֹא נַחֵשׁ בִּיעֲקֹב"**. וְהָא בְּלָמָד אֵלָף כְּתִיב! אֶלָּא מִשׁוּם מַדָּה כְּנָגַד מַדָּה. תַּנִּי אַהֲבָה בְּרִיָּה דְּרַבִּי זִירָא: כָּל אָדָם שְׁאִינוּ מִנְחָשׁ, מְכַנְיָסִין אוֹתוֹ בְּמַחֲצָה שְׁאִפִּילוּ מִלְּאַכֵּי הַשָּׂרַת אִין יְכוּלִין לִיכְנָס בַּתּוֹכָהּ, שְׁנֵאמַר: **"כִּי לֹא נַחֵשׁ בִּיעֲקֹב וְלֹא קָסָם בִּישְׂרָאֵל וְגו'"**. אָמַר רַבִּי אַבְהוּ אָמַר רַבִּי אֱלִעֶזֶר: מִפְּנֵי מָה נַעֲנֹשׁ אַבְרָהָם אַבִּינוּ וְנִשְׁתַּעֲבָדוּ בְּנָיו לַמַּצְרִים מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר שָׁנִים — מִפְּנֵי שֶׁעָשָׂה אַנְגְּרַיָּא בְּתַלְמִידֵי חֻכְמִים, שְׁנֵאמַר: **"וַיִּרַק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ"**. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁהַפְּרִיז עַל מַדּוּתָיו שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֵאמַר: **"בְּמָה אֲדַע כִּי אִירְשְׁנָה"**. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: שֶׁהַפְּרִישׁ בְּנֵי אָדָם מִלְּהַכְנָס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה, שְׁנֵאמַר: **"תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהִרְכַּשׁ קַח לָךְ"**. **"וַיִּרַק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ"**, רַב אָמַר: שֶׁהוֹרִיקוּן בַּתּוֹרָה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: שֶׁהוֹרִיקוּן בְּזָהֵב. **"שְׁמַנְהָ עֶשֶׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת"**, אָמַר רַבִּי אַמִּי בַר אַבְא: אֱלִיעֶזֶר כְּנָגַד כּוּלָם. אֵיבָא דְּאִמְרִי: אֱלִיעֶזֶר הוּא, דְּחוּשְׁבָּנִיָּה הָכִי הָיִי. ^(א)וְאָמַר רַבִּי אַמִּי בַר אַבְא: בֶּן שְׁלֹשׁ שָׁנִים הַפִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, שְׁנֵאמַר: **"עֲקָב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקַלִּי"** — חוּשְׁבָּנִיָּה מָאָה וְשִׁבְעִין וַתִּרְיֹן. ^(א)וְאָמַר רַמִּי בַר אַבְא:

"הַשְּׁטוֹן"

לב.

עין משפט נר מצוה

א טושי"ע יו"ד סי' קעט סעי' א:

לב:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	-----------------------------------

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רכא סעי' א:

ב מו"י פו' מהל' נדרים הל' ג:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רכא סעי' א:

ד מו"י פו' מהל' נדרים הל' ג:

שְׁתֵּי עֵינַיִם וב' אֵזְנַיִם וראש הגוייה ראש העיניו וְאֶזְנוֹ שְׁהֻמָּנוּת מִפְקָחוֹת אֵת הַעֵינַיִם וְהָאֲזַנִּים כְּדִכְתִּיב (דְּבָרִים כ"ט:ג') וְלֹא יָתַן ה' לָכֶם לֵב לִדְעַת וְעֵינַיִם לִרְאוֹת וְאֲזַנִּים לִשְׁמֹעַ עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָל הֶכָּא לֹא קִתְּשִׁיב לֵב דְּהָא כְּתִיב (נחמיה ט:ח') וּמַצֵּאת אֵת לְבָבוֹ וְחָמַן לִפְנֶיךָ וּכְרוֹת עִמּוֹ הַדְרִית וְגִזֵּר עַל הַמַּמְלָה אֶלְמָא קִדָּם הַמַּמְלָה הִיא כְּבִר לְבֹו שְׁלֹם לְשִׁמּוֹס: **לְהוֹצִיא** כְּהֵנָּה מִשָּׁם תִּמְנֶה דְּאִבְרָהֶם גְּמִי הִיא מִתְרַעוּ שֶׁל שֵׁם וי"ל דְּמַכְל בְּנוֹ שֶׁל שֵׁם קָאָמַר וּלְבַסּוּף נִטַּל מִשָּׂאֵר בְּנוֹ וְנִתְּנָה לְאִבְרָהֶם לְבֹדוֹ א"י וי"ל לְפִי שֶׁלֹּא הִיא בְכוֹר בְּכָל בְּנוֹ וְלֹא הִיא לֹו לְיִרְשָׁה הַכְּהֵנָה מִן הַדִּין אֲלֵא דְּוָקָא הַבְּכוֹר:

אֵין בִּין הַמְדָּר הִנָּאָה וכו' אֲלֵא דְרִיסַת הַרְגֵּל בְּמָקוֹס דְּלֹא קִפְדִי אִינְשֵׁי בְּגוּן בַּקָּעָה בִּימּוֹת הַחֲמָה: **וְלֹא** יִשְׁאִילְנוּ נֶפֶשׁ וּבִבְרָה אֲבָל לֹא נִקַּט מִחֲבַת וּפִטְפוּט שֶׁלֹּא יִשְׁאִילְנוּ דְּהָא פְּשִׁיטֹא שֶׁלֹּא יִשְׁאִיל דְּהִנָּאָה הַמְבִיאָה לִידִי מֵאֲכָל הוּא אֲלֵא חָפִי' נֶפֶשׁ וּבִבְרָה שְׂאִינוּ יֻכּוֹל לֵאכֹּל אַחַר תַּקוּן זֶה בְּבָלִי זֶה אֲלֵא גְרִיךְ תַּקוּן אַחַר חָפִיָּה וּבִשּׁוּל אִפִּ"ה אֶסוּר לְשֹׂאוֹל לוֹ נֶפֶשׁ: **מָקוֹם** שְׁמִשְׁפִּירִים אֶסוּר דְּחֻשִׁיב הֵנֵאת מֵאֲכָל מִמֶּה שֶׁנֶּהֱנֶה הַשׁוֹכֵר וְרֹאִי לַקְּנוֹת מִן הַמַּעוֹת מֵאֲכָל: **מִנִּי** ר"א הִיא וּמִיָּרִי בְּבַקָּעָה בִּימּוֹת הַחֲמָה דְּלֹא קִפְדִי כְּדַפְרֵשִׁית וא"ת וְלוֹקְמָה הֶכָּא בְּחֻצַּר דְּקִפְדִי וכ"ע וי"ל דֹּא"כ הִנֵּה לִיָּה מָקוֹס שְׁמַשְׁפִּירִין וְהִיא אֶסוּר בְּמִדַּר מֵאֲכָל: **אִפִּי'** וַתּוֹר שְׁמַנְתָּר לוֹ כְּדָרָךְ הַמוֹכְרִין וּמִתְנִי' דְּלַעֲיַל דְּמוֹכֵר בְּפָחוֹת וְלוֹקַח כְּיוֹתֵר מִסְתַּבְּרָא דֹאֲמִי כר"א:

ראש האָבֵר שְׁנִמוּל נִשְׁמַע וְרָחָה נִשְׁלֵט

^(א)**הַשְׁטוֹן** בְּחוּשִׁפְנִיָּה תִּלְתַּת מַאָּה וְשִׁיתִין וְאַרְבַּעָה. וְאָמַר רַמִּי **פֵּר אַבָּא:** כְּתִיב **"אַבְרָם"**, וּכְתִיב **"אַבְרָהָם"**. בְּתַחֲלָה הַמְלִיכוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מַאתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶּה אַבְרָם, וּלְבַסּוּף הַמְלִיכוּ עַל מַאתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶּה אַבְרָם, אֱלוֹ הֵן: **שְׁתֵּי עֵינַיִם**, ו**שְׁתֵּי אֲזַנַיִם**, ו**רֹאשׁ הַגּוּיָיָה**. ^(ב)וְאָמַר רַמִּי **פֵּר אַבָּא**, מֵאִי דְכְּתִיב: **"עֵיר קְטָנָה וְאֻנָּשִׁים וְגו'..."**. **"עֵיר קְטָנָה"** — זֶה הַגּוּף, **"וְאֻנָּשִׁים בָּהּ מַעֲט"** — אֱלוֹ אַבְרָם, **"וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֶתָּה"** — זֶה יֵצֵר הָרַע, **"וּבָנָה עֲלֶיהָ מִצּוּדִים וַחֲרָמִים"** — אֱלוֹ עֲוֹנוֹת, **"וּמִצָּא בָּהּ אִישׁ מְסָכֵן וַחֲכָם"** — זֶה יֵצֵר טוֹב, **"וּמָלַט הוּא אֶת הָעֵיר בְּחֻכְמָתוֹ"** — זֶה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. **"וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְסָכֵן הַהוּא"** — **דְּבִשְׁעַת יֵצֵר הָרַע לִית דְּמִדְכּוּר לִיָּה לְיֵצֵר טוֹב**. **"הַחֲכָמָה תַּעֲז לְחֻכָּם מַעֲשָׂרָה שְׁלִיטִים"**. **"הַחֲכָמָה תַּעֲז לְחֻכָּם"** — זֶה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, **"מַעֲשָׂרָה שְׁלִיטִים"** — **שְׁתֵּי עֵינַיִם**, ו**שְׁתֵּי אֲזַנַיִם**, ו**שְׁתֵּי יָדַים**, ו**שְׁתֵּי רַגְלַיִם**, ו**רֹאשׁ הַגּוּיָיָה**, ו**פֶּה**. אָמַר רַבִּי זְכַרְיָה מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל: בִּיקָשׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא כְּהוֹנֶּה מִשָּׁם, שְׁנַאָמַר: **"וְהוּא כֹהֵן לֹאֵל עֲלִיוֹן"**. בִּינּוּן שְׁהַקְדִּים בְּרַכַּת אַבְרָהָם לְבְרַכַּת הַמָּקוֹם — הוֹצִיאָהּ מֵאַבְרָהָם. ^(א)**שְׁנַאָמַר:** **"וּיִבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לֹאֵל עֲלִיוֹן קִנָּה שְׁמַיִם וְאָרֶץ וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיוֹן"**. אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: וְכִי מִקְדִּימִין בְּרַכַּת עֶבֶד לְבְרַכַּת קוֹנֹו? מִיָּד נִתְּנָה לְאַבְרָהָם, שְׁנַאָמַר: **"נָאֵם ה' לְאֹדְנִי שִׁב לִימִינִי עַד אֲשִׁית אִיבִיךָ הַדֶּם לְרַגְלֶיךָ"**, וּבִתְרִיָּה כְּתִיב: **"נִשְׁפַּע ה' וְלֹא יָנַחַם אֶתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבָרְתִי מִלְכִּי צִדִּק"**. עַל דִּיבּוּרוֹ שֶׁל מִלְכִּי צִדִּק. וְהִזְיֵנוּ דְכְּתִיב **"וְהוּא כֹהֵן לֹאֵל עֲלִיוֹן"**: הוּא כֹהֵן, וְאִין זִרְעוֹ

כֹהֵן. הַדָּרֵן עֲלֶה אַרְבַּעַה נְדָרִים ^(אב"ד)**אֵין** בִּין הַמוֹדָר

הִנָּאָה מִחֲבִירוֹ לַמוֹדָר הִימָנוּ מֵאֲכָל אֲלֵא דְרִיסַת הַרְגֵּל וּכְלַיִם שְׂאִין עוֹשִׂין בָּהֶם אוֹכֵל נֶפֶשׁ. הַמוֹדָר מֵאֲכָל מִחֲבִירוֹ לֹא יִשְׁאִילְנוּ נֶפֶשׁ וּכְבָרָה וְרִיחִים וְתַנּוּר, אֲבָל מִשְׂאִיל לוֹ חִלּוּק וְטַבַּעַת וְטִלִּית וּנְזָמִים. **"גְּמִ' מֵאֵן תִּנָּא? אָמַר רַב אֲדָא פֵּר אַהֲבָה: רַבִּי אֲלִיעֶזֶר הִיא, דְּתַנָּיא רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמַר: אֲפִילוּ וַיִּתּוֹר אֶסוּר בְּמוֹדָר הִנָּאָה**. הַמוֹדָר מֵאֲכָל מִחֲבִירוֹ לֹא יִשְׁאִילְנוּ וכו'.

וְהָא

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים

שְׁתֵּי עֵינַיִם דְּלֹאֲחַר שְׁמַל הִיא שְׁלֹם בְּכָל חֶבְרִין: **רֹאשׁ הַגּוּיָיָה** הוּא חֶבֶר: מַעֲשָׂרָה שְׁלִיטִים שֶׁהֵן מוֹעִילִין לְגוּף יוֹתֵר מַעֲשָׂרָה שְׁלִטִים וְאֵלּוּ הֵן כּו': הוֹצִיאָה לְכְהֵנָה: **עַל דְּבּוּרוֹ שֶׁל מִלְכִּי צִדִּק נִטְלָה מִמֶּנּוּ הַכְּהֵנָה: אִין בִּין הַמְדָּר הֵנָּאָה מִחֲבִירוֹ שְׁחֲבִירוֹ הִדִּירוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִמֶּנּוּ בָשׁוּם עֵנִין: לְמַדַּר מִמֶּנּוּ מֵאֲכָל שֶׁלֹּא הִדִּירוֹ אֲלֵא הֵנֵאת מֵאֲכָל: אֲלֵא דְרִיסַת הַרְגֵּל לַעֲבֹר בְּחֻצְרוֹ וּלְקַצֵּר דְּרָכוֹ: וּכְלַיִם וְלִהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַלַּיִם שֶׁל מַדִּיר שְׂאִין עוֹשִׂין בָּהֶם מֵאֲכָל דְּמַדַּר הֵנָּאָה אֶסוּר בְּדְרִיסַת הַרְגֵּל דְּהִינּוּ הֵנָּאָה שְׁמַקְצֵר דְּרָכוֹ וְלִהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַלָּיו אֲבָל מְדַר מִמֶּנּוּ מֵאֲכָל מִתֵּר בְּשִׁמְיוֹהֵן לְפִי שֶׁזֶּה לֹא הִדִּיר מִמֶּנּוּ אֲלֵא מֵאֲכָל: גְּמִ' מֵאֵן תִּנָּא דְּמַדַּר הֵנָּאָה אֶסוּר בְּדְרִיסַת הַרְגֵּל וּבְכַלַּיִם וכו' אע"ג דְּלֹא מִחֻזִּי הֵנָּאָה: רַבִּי אֲלִיעֶזֶר הִיא דֹאֲמַר חֲפָלּוּ וַתּוֹר כּו' וַתּוֹר זֶהוּ בְּגוּן שְׁלַקַח מַדָּה שֶׁל תַּפּוּחִים בַּפְּרוּטָה וּלְאַחַר שְׁמַדַּד לוֹ הַמַּדָּה מוֹסִיף לוֹ שְׁתַּיִם אוֹ שְׁלֶשֶׁה וְהוּ דָּרָךְ שֶׁל חֲנֻנִין לְהוֹסִיף עַל הַמַּדּוּת מִשְׁלֶסֶן הוֹאִיל וּבְלֹא תִנְאִי נִוְתַן לוֹ לֹא מִחֻזִּי בְּמָקַח אֲלֵא בְּמַתְנֶה וְאֵלְבָּא דְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אֶסוּר הַמְדָּר בְּאוֹתוֹ הַתּוֹר שֶׁל מַדִּיזַת פְּרוֹת הֶכָּא גְמִי אֵף עַל גַּב דְּדְרִיסַת הַרְגֵּל לֹא הִיָּא הֵנָּאָה גְּמוּקָה אֶסוּר:**

מסורת הש"ס

א ויקרא רבה; קהלת רבה; אבות דרבי נתן

ב קהלת רבה; בראשית רבה

ג ויקרא רבה; בראשית רבה;

ד ברים רבה; במדבר רבה

ד תוספתא נדרים; תוספתא מגילה; מגילה ח.; משנה מגילה

ה אוצר מדרשים ספר המעשים

תורה אור השלם

ולא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שְׁמֹךְ אֲבָרָם וְהָיָה שְׁמֹךְ אֲבָרָהֶם כִּי אֶב־הִמּוּן הוּיָם נִתְמִיד [בראשית יז, ה]

עוֹר קִטְנָה וְאֻנָּשִׁים בָּהּ מַעֲט וּבָא־

אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אֶתָּה וּבָנָה עֲלֶיהָ מִצּוּדִים גְּדוֹלִים [קהלת ט,

יד]

הַחֲכָמָה תַּעֲז לְחֻכָּם מַעֲשָׂרָה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הִיוּ בְּעִיר [קהלת ז,

ט]

וּמִלְכִּי־צִדִּק מֶלֶךְ שְׁלֹם הוֹצִיא לְחַם נֶזֶן וְהוּא כְמוֹ לֹאֵל עֲלִיוֹן [בראשית יז, יח]

לְדוֹד מִזְמוּר נָאֵם יְהוָה לְאֹדְנִי שִׁב לִימִינִי עַד־אֲשִׁית אִיבִיךָ הַדֶּם לְרַגְלֶיךָ [תהילים קי, א]

נִשְׁפַּע יְהוָה וְלֹא יָנַחַם אֶתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־דְּבָרְתִי מִלְכִּי־צִדִּק [תהילים קי, ד]

וּיְבָרְכְהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אֲבָרָם לֹאֵל עֲלִיוֹן קִנָּה שְׁמַיִם וְאָרֶץ וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיוֹן אֲשֶׁר־מִנוּ צִדִּיק בִּדְדָּה וַיִּתֵּן־לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל [בראשית יז, יט־

כ]

מסורת הש"ס
א כתובות קז:

והא מן מאכל עצמו גדר ואמאי אסור להשאילו גפה והני לאו מאכל נינהו:
הנאת מאכלך עלי והא אסור: ואימא מאי הנאת מאכלך שלא ילעם חמוץ שלו ויתן על גבי מפתו והינו נמי הנאת מאכלך ואכתי אמאי לא ישאילנו גפה וכברה: המביאה לידי מאכלך עלי וגפה וכברה מביא מאכלו למאכל ולהכי לא ישאילנו לו: אפי' שק וכו' ואפי' צנא בעלמא של מדיר אסור למדר לתן בה פרות דהנאה המביאה לידי מאכל הוא ואסור: סוס לרכב עליו לילך לבית המשתה: או טבעת לראות בה בבית המשתה כדי שיגהנו בו כבוד והינו הנאה: מפסק ומיזל בארעה שהולך דרך חקקעו לבית המשתה ומקצר דרכו: מהו מי הני הנאה המביאה לידי מאכל בכל הני או לא: צריכא למימר דשרי הא ליכא הנאה כלל: וקתני משאילו וש"מ דשרי: לא לעולם אפי' שלא לראות בה ובדין הוא דלא היה צריך למתני משאילו: אלא איידי וכו' ומהא ליכא למשמע מנה: מתני' מקום שמשפירין שנוהגין להשאיל כל אלו הדברים על ידי שכירות אסור למדיר להשאילו

דכיון שנוהגים להשכיר מחזי כהנאה המביאה לידי מאכל ואסור: גמ' מפלג דרישא דקתני לא ישאילנו גפה וכברה הני אע"פ שאין משפירין כלומר שאין נוהגין להשאיל בשכירות אע"ג דלא הוי הנאה גמורה דכיון שאין משפירין מאי קא מהני לה אס זה לא ישאילנו שבנו אחר משאילו בחנם שדרי מקום שאין משפירין הוא: מאן תנא דאפילו הכי אסור: ר' אליעזר היא אכל סיפא דקתני מקום שמשפירין אסור דברי הכל היא דהנאה גמורה היא: מתני' שוקל לו את שקלו המדיר וכול לתן בשבילו מחצית השקל שנותנין לתרומת הלשכה ויכול לפרע חובו ואין מהנה לו כלום מדקתני פורע חובו אלמא לא מהני ליה מנכסיו דהא לא ירב לה גידים ממש: גמ' אלמא אברוחי חרי בעלמא הוא שמדריח חובו מעליו ושרי: מאן תנא דאברוחי שרי:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אימא שלא ילעם חטין משום הנאת מאכל לעסתך ואפי' מחטין של מדיר

והא מן מאכל גדר! אמר רבי שמעון בן לקיש: באומר "הנאת מאכלך עלי". א"אימא שלא ילעום חטין ויתן על מכתו! אמר רבא: באומר "הנאה המביאה לידי מאכלך עלי". ד"אמר רב פפא: שק להביא פירות, וחמור להביא עליו פירות, ואפילו צנא בעלמא, הנאה המביאה לידי מאכל הוא. פעי רב פפא: סוס לרכוב עליו וטבעת ליראות בה, מהו? מיפסק ומיזל בארעיה, מאי? תא שמע: אכל משאיל לו חלוק וטלית גזמים וטבעות. היכי דמי? אילימא שלא ליראות בהן, צריכא למימר? אלא לאו, אפילו ליראות בהן, וקתני "משאילו"! לא, לעולם שלא ליראות, ואידי דקתני רישא "לא ישאילנו", תנא סיפא "משאילו". ד"מתני' וכל דבר שאין עושין בו אוכל נפש, מקום שמשפירין כיוצא בהן — אסור. גמ' מפלל דרישא, אף על פי שאין משפירין. מאן תנא? אמר רב אדא בר אהבה: רבי אליעזר היא. ^(יב"א) ^(א)מתני' המודר הנאה מחבירו, שוקל לו את שקלו ופורע את חובו, ומחזיר לו את אבידתו. מקום שנוטלין עליה שכר — תפול הנאה להקדש. גמ' אלמא אברוחי ארי בעלמא הוא, ושרי. ד"מאן תנא? אמר רב הושעיא: זו

דברי	
-------------	--

עצמו: **וטבעת** להראות בו כחכם עשיר בבית המשתה וע"י כך יתנו לו מנה יפה: **מאן תנא** אמר רבא ר"א היא וא"ת תנן קדא זמנא דרישא ר"א וי"ל דמפח דך דהכא מדקדק לעיל דאתי כר"א דאי לאו האי הנה מוקמינן ליה דחקר וככ"ע ולכך מדקדק הכא מסיפא:

לג.

עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רבא סעי' א:

ב מיי' פו' מהל' נדרים הל' א:

ג מיי' פו' מהל' נדרים הל' ב:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רבא סעי' א:

ה מיי' פו' מהל' נדרים הל' א:

ו מיי' פו' מהל' נדרים הל' ב:

ז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רבא סעי' א:

ח מיי' פו' מהל' נדרים הל' א:

ט מיי' פו' מהל' נדרים הל' ב:

י סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רבא סעי' ב ג:

יא מיי' פו' מהל' נדרים הל' ד:

יב מיי' פז' מהל' נדרים הל' א:

יג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רבא סעי' ב ג:

יד מיי' פו' מהל' נדרים הל' ד:

טו מיי' פז' מהל' נדרים הל' א:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	-----------------------------------

א סמג עשין מח, סמג לאוין פח, טוש"ע חו"מ סי' קכח סעי' א:

ב מו"י פ"ב מהל' אישות הל' יט:

ג מו"י פכ"ז מהל' מלווה ולווה הל' ו:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ג:

ה מו"י פ"ז מהל' נדרים הל' א:

חֲנֻן אומַר אבד מעוּתיו משום דהוי מבֿריח ח־רי בעלמא ואלע"ג דחֻיב בַּחוּנוּת

דְּבָרֵי חֲנָן היא. **רְבָא אָמַר: אֶפִּילוּ תִּימָא דְּבָרֵי הַפֶּלִי, גַּבֵּי מוֹדָר הִנָּאָה דִּי־חֵיב עַל מְנַת שְׁלֵא לְפָרוּעַ**.^(א) **מַאי חֲנָן? דִּתְנֹן: מִי שֶׁהֵלֵךְ לְמַדִּינַת הָיִם, וְעָמַד אַחַד וּפִירְגַס אֶת אִשְׁתּוֹ. חֲנָן אָמַר: אֵיבַד אֶת מְעוּתָיו**. *^(ב)**נִחְלָקוּ עָלָיו בְּנֵי כְּהָנִים גְּדוּלָּיִם, וְאָמְרוּ: יִשְׁבַּע כַּמָּה הוֹצִיא, וַיִּטּוּל. אָמַר רַבִּי דוּסָא בֶן הִרְפִּינָס כְּדִבְרֵיהֶם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: יָפָה אָמַר חֲנָן, הַנִּיחַ מְעוּתָיו עַל קָרָן הַצָּבִי. רְבָא לֹא אָמַר כָּרַב הוֹשַׁעֲיָא, דְּקָא מוֹקִימ לָהּ לְמַתְנִיתִין כְּדִבְרֵי הַפֶּלִי. רַב הוֹשַׁעֲיָא לֹא אָמַר כָּרַבָּא, גִּזְיָרָה שְׁלֵא לִיפְרַע מִשּׁוּם לִיפְרַע. מַחֲזִיר לֹא אֶת אֲבִידָתּוֹ. פְּלִיגִי בַּהּ רַבִּי אֲמִי וְרַבִּי אֶסִּי, חַד אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּשִׁנְכֶסִּי מַחֲזִיר אֲסוּרִין עַל בַּעַל אֲבִידָהּ, דְּכִי מַהֲדַר לִיהּ — מִידַעם דְּנַפְשִׁיהּ קָא מַהֲדַר לִיהּ. אַבָּל נְכֶסִּי בַּעַל אֲבִידָהּ אֲסוּרִין עַל מַחֲזִיר — לֹא קָא מַהֲדַר לִיהּ, דְּקָא מַהֲנִי לִיהּ פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף. "וְיַחַד אָמַר: אֶפִּילוּ נְכֶסִּי בַּעַל אֲבִידָהּ אֲסוּרִין עַל מַחֲזִיר מַהֲדַר לִיהּ, וּמִשּׁוּם פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׂכִיחַ.**

תְּנֹן:

וְלֹא נָתַן בְּיָדוֹ אֶלָּא הִבְרִיחַ ח־רי מַעֲלִיו שְׁפָרְגַם אֶת אִשְׁתּוֹ' שֶׁהוּא חֻיב לְזוּגָה ה"נ כִּי פָּרַע חוֹבּוֹ אֲבִירוּחִי ח־רי הוּא שְׁאִין לוֹ לְפָרַע עַל הַחוֹב כְּלוּם וּלְכַי שָׂרִי דְּחִי כְּהֵינִס גְּדוּלָּיִם דְּפִלְגִי עֲלֵיהּ דְּחָנָן הִיא בִּינָן דְּאִמְרֵי יִשְׁבַּע כַּמָּה הוֹצִיא וַיִּטּוּל מִן הַבַּעַל הַכָּא נְמִי סְבִירָא לְהוּ כִּי פָּרַע חוֹבּוֹ וְכוּל הַפּוֹרַע לְנִבּוֹת מִן הַלֵּוָּה וּלְכַי הִוי הִנָּאָה מְוֹרָה אִם לֹאין הַפּוֹרַע חוֹר וְגוֹבָה מְמַנּוּ וְאִסּוּר: דִּי־חֵיב לִיהּ ע"מ שְׁלֵא לְפָרַע מִזֶּה דִּהֲשָׁתָא כִּי פּוֹרַעַן זֶה לֹא הִוי הִנָּאָה הוֹאִיל וְאִי צַעִי לֹא מַצִּי לְמִיגְבָּא מִנָּה כְּלוּם וְשׁוּקַל לוֹ אֶת שְׁקִלּוֹ נְמִי מוֹקְמִינָן לִיהּ לְדִבְרֵי הַכֹּל כה"ג שְׁאִינוּ מַהֲנֶה לוֹ כְּלוּם כַּגִּין שְׁהוּא עֲצֻמוֹ שְׁקַל אֶת שְׁקִלּוֹ וְשִׁגְרוּ לִירוּשָׁלַיִם וְנִגְבַּב אוֹ אֲבַד לְאַחַר שְׁתַּקְרַמָּה הַלְשָׁכָה וְהִאי לֹא נִתְחַיַּב בְּאַחֲרֵיּוּתּוֹ וְלֹא הָיָה לוֹ לְפָרַעַן דְּהַכִּי קוּי"ל (ב"מ נ:): כַּי הָעִיר שֶׁשִּׁגְרוּ אֶת שְׁקִלְיָהֶן וְנִגְבּוּ אוֹ שְׁאֲבְדּוּ אִם נִתְרַמָּה הִתְרוּמָה גִּשְׁעִין הַשְׁלוּחִין לְגִזְבָּרִיס שְׁאֲבְדּוּ וּבַעֲלִיס פְּטוּרִיס דִּתּוֹרָמִין עַל הַאֲבוּד וְאִם קִדָּם שְׁתַּקְרַמָּה הַלְשָׁכָה גִּשְׁעִין לְכַי הָעִיר לְפִיכָךְ כִּי חוֹר הַנוֹדֵר וּפְרַע שְׁקִלּוֹ מְתָר דְּלֹא מַהֲנֶה לִיהּ

כָּלל: מִשּׁוּם לְפָרַע דִּהֲתָם אִי הָיָה פָּרַע תּוֹבּוֹ הָיָה מְהִי לִיהּ: תַּפַּל הִנָּאָה לְהַקְדֵּשׁ מִפ' בְּגִמְרָא: לֹא שָׁנוּ דְּמַחֲזִיר לוֹ אֲבַדְתּוֹ אֶלָּא כְּשִׁנְכֶסִּי מַחֲזִיר אֲסוּרִין עַל בַּעַל אֲבַדָּה שֶׁהַמַּחֲזִיר הִדִּירוּ מִנְכָּסָיו: דְּכִי מַהֲדַר לָהּ מַדַּעַם דְּנַפְשָׁהּ קְמַהֲדַר לִיהּ וְלִיכָא הִנָּאָה שְׁאִינוּ מְהַנּוּ מִנְכָּסָיו כְּלוּם: **אָבָל נְכֶסִּי בַּעַל אֲבַדָּה אֲסוּרִין עַל מַחֲזִיר דְּמַחֲזִיר מְדַר מַבַּעַל אֲבַדָּה לֹא מַצִּי מַהֲדַר לִיהּ אֲבַדְתּוֹ** מִשּׁוּם דְּחִי מַהֲדַר לִיהּ הָיָה מִתְהַנִּי מַבַּעַל אֲבַדָּה: **פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף** דְּאִמַר רַב יוֹסֵף הָעוֹסֵק בְּמַצְנָה פְּטוּר מִן הַמַּצְנָה וְלֹא צַעִי לְמַתַּב לַהּ פְּרוּטָה לְעֻגִיא בְּשִׁבִּיל אוֹתָהּ מַצְנָה שְׁמַקְנָם הַלְכָךְ לֹאין מַחֲזִיר לוֹ אֲבַדְתּוֹ: **פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא שְׂכִיחַ** דְּלֹא שְׂכִיחַ כה"ג דְּלִהּוֹי שְׂבַח וְלֹא יִהְיֵב פְּרוּטָה לְעֻגִיא בְּשִׁבִּיל אוֹתָהּ מַצְנָה וְלֹא מִתְהַנִּי מִנָּה כָּלל לְפִיכָךְ מַחֲזִיר לוֹ אֲבַדְתּוֹ:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א משנה כתובות; כתובות קז:

ב כתובות קה.

מַפִּיסְנָא לִיהּ וְהַדַּר לִי מִשְׁכּוּנִי הַלְכָךְ לֹאֹ כְּרִי הָצִיקָא וּלְכָךְ הִוי מַבְרִיחַ ח־רי:

דְּמַחֲזִי לַהּ פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף פִּי' בַּשָּׂעָה שְׁעָסַק בְּמַצְנַת אֲבַדָּה וּא"ת יִשְׁיַב לוֹ אֲכִילַת הִנָּאָה לְהַקְדֵּשׁ אוֹתָהּ פְּרוּטָה בְּמַקּוֹם שְׁנוּטְלִין עֲלֵיהּ שְׂכָר וי"ל דְּלֹא מַצִּי לְדִין לְדַעַת כַּמָּה פְּעָמִיס פְּטוּר הוּא עַל יָדָהּ מַמַּתַּב רַפְתָּא לְעֻגִיא וּא"ת וְהֹא אֲבִירוּחִי ח־רי בַּעֲלֵמָא הוּא שְׁמַבְרִיחַ מַעֲלִיו הָעִנִי דְּאִפִּי' גַּבִּי פּוֹרַע חוֹב חֲשַׁבִּינָן לִיהּ מַבְרִיחַ ח־רי מִשּׁוּם דְּמַצִּי לְמִימַר מַפִּיסִי' לִיהּ לְפִיכָךְ לֹא כְּרִי הָצִיקָא כ"ש הַכָּא גַּבִּי פְּרוּטָה שְׁאִינָה מַצְנִיָּה כ"כ וְהֹא לֹא חֲשִׁיב הִנָּאָה וי"ל דְּפּוֹרַע חוֹבּוֹ הִינּוּ אוֹתוֹ שְׁפּוֹרַע חוֹבּוֹ עַבּוּרוֹ מַבְרִיחַ ח־רי מַעֲלִיו הַלְכָךְ לֹאֹ כְּרִי הָצִיקָא וּלְכָךְ הִוי בְּמַבְרִיחַ ח־רי אָבָל הַכָּא הַמַּחֲזִיר עֲצֻמוֹ בְּמַבְרִיחַ הָח־רי מַעַל עֲצֻמוֹ ע"י שְׁמַתַּעֲסַק בְּאַבְדַּת חֲבֵרּוֹ וְהָרִי הוּא כְּאֵלּוּ נּוּטַל מַפִּיסוֹ שֶׁל בַּעַל אֲבַדָּה וְנוֹתְנָהּ לְעִנִי ה"נ גַּבִּי פּוֹרַע חוֹבּוֹ אִם הַבַּעַל חוֹב נּוּטַל מַעוּת מִזֶּה לְפְטוּר חוֹבּוֹ כְּמוֹ כֵּן הָיָה אִסּוּר:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

לד.

עין משפט
נר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ג: ב מי"ז פז' מהל' נדרים הל' א:

מקום שנוטלין עליה שְׂכר חזרת אבדה שְׂכר: תפל הנאה להקדש דביון דמזר **בְּשַׁלְמָא** למאן דאמר בְּשַׁנְכְּסִי תנן: מְקוֹם שְׁנוּטְלִין עֲלֶיהָ שְׂכָר — תפול הנאה להקדש. בְּשַׁלְמָא למאן דאמר אפילו בְּשַׁנְכְּסִי בעל אבידה אסורים על מחזיר נמי מהדר — היינו דקתני מקום שְׁנוּטְלִין עֲלֶיהָ שְׂכָר תפול הנאה להקדש. אָלָא למאן דאמר בְּשַׁנְכְּסִי בעל אבידה אסורים על מחזיר לא מהדר, אמאי תפול הנאה להקדש? אחדא קתני. איכא דמתני לה בהאי לישנא: פְּלִיגִי בַּהּ רַבִּי אֲמִי וְרַבִּי אֲסִי. חד אמר: לא שנו אָלָא בְּשַׁנְכְּסִי בעל אבידה אסורין על מחזיר, ומשום פְּרוּטָה דרב יוסף לא שכיח. אָבַל נכְסִי מחזיר אסורים על בעל אבדה — לֹא מַהְדֵּר לִיהּ, משום דקא מַהְנִי לִיהּ. אִין חד אמר: אפילו נכְסִי מחזיר אסורים על בעל אבידה — מותר. דכי מהדר ליה — מידי דנפשיה קמהדר ליה. תנן: מקום שְׁנוּטְלִין עֲלֶיהָ שְׂכָר — תפול הנאה להקדש. בְּשַׁלְמָא למאן דאמר אפילו בְּשַׁנְכְּסִי מחזיר אסורים על בעל אבידה מהדר — היינו דמתרץ מקום. אָלָא למאן דאמר בְּשַׁנְכְּסִי מחזיר אסורין, וְלֹא מַהְדֵּר, היכי מַתְרֵץ מְקוֹם? קשׁיא.

אמר

נחזיר אסורין על בעל אבדה דבעל אבדה לא מצי תפיס אנרה דמחזיר דלא מצי למתהני מנה ומחזיר נמי לא בעי לטול שְׂכר דעשיר הוא להכי תפל הנאה להקדש: לא שכיחא וליכא הנאה כלל: משום דקא מהני לה דאע"ג דמדעס דנפשה מהדר ליה אפ"ה מהני ליה דדמי במאן דמהני ליה מנכסיו: מהדר ליה משום דמדעס דנפשה מהדר ליה ולא מהני ליה כלום: בְּשַׁלְמָא לַמ"ד אף בְּשַׁנְכְּסִי מחזיר אסורין על בעל אבדה מהדר הינו דמתרן מקום כלומר דמשפחת ליה מקום שנוטלים עליה שְׂכר תפל הנאה להקדש דביון דנכסי מחזיר אסורין על בעל אבדה לא מצי בעל אבדה להשיב דאם נכסי מחזיר הן ואסורין עליו וצריך לו לתן השְׂכר והמחזיר אי אדם עשיר ואינו רוצה לקבל השְׂכר להכי תפל הנאה להקדש: אלא למאן דאמר בְּשַׁנְכְּסִי מחזיר אסורין על בעל אבדיה לא מהדר היכי מתרן מקום שנוטלין עליה שְׂכר הא ליכא שְׂכר הא ליכא שְׂכרו כלל דלא מהדר והכא ליכא לתרוצי אחדא קתני דהתם דביון דקאמר בְּשַׁנְכְּסִי מחזיר אסורין על בעל אבדה קא מונקי בה תפל הנאה להקדש דכופין לבעל אבדה שינתן השְׂכר להקדש ואין יכול להחזיק בו דנכסי מחזיר אסורין הן עליו אָבַל הכא ליכא לתרוצי אחדא קתני אנכסי בעל אבדה אסורין עליה דביון דנכסי מחזיר אין אסורין על בעל אבדה מצי האי בעל אבדה למתפס השְׂכר לנפשה ולא גפּל להקדש והיכי מתרן מקום קשׁיא:

ממנו הנאה לא מצי האי למיתב ליה שְׂכר: בְּשַׁלְמָא לַמ"ד אפי' בְּשַׁנְכְּסִי בעל אבדה אסורין על מחזיר נמי מהדר ליה אבדתו הינו דקתני מקום שנוטלין עליה שְׂכר תפל הנאה [להקדש] כיון דמחזיר לא מצי למשקל מנה השְׂכר לפי שזה בעל אבדה הדירו מנכסיו אינו יכול להשתפר השְׂכר בידו דמקום שנוטלים עליה שְׂכר הוא לא מצי בעל אבדה למימר הואיל ואינו יכול לטול השְׂכר והא שני לפיכך תפול הנאה להקדש ואי נכסי מחזיר אסורי' על בעל אבדה והאי מחזיר אדם עשיר הוא ואינו רוצה לקבל שְׂכרו דזולתא הוא לקבל השְׂכר מכל מקום האי בעל אבדה לא מצי תפיס לשְׂכרו משום דמזר הוא מנכסי מחזיר ושְׂכרו איתא גבּה דמקום שנוטלין עליה שְׂכר הוא לפיכך תפל הנאה להקדש: אלא לַמ"ד בְּשַׁנְכְּסִי מחזיר אסורין על בעל אבדה מהדר והתם אכא למימר תפל הנאה להקדש אָבַל נכְסִי בעל אבדה אסורים על מחזיר לא מהדר הואיל ולא מהדר לה לא יהב לה אנרא אס כן מאי תפל הנאה להקדש אכא למימר הכא הואיל ולא צר אנרא הוא: תרין אחדא קתני אחד לחוד מירי תפל הנאה להקדש בְּשַׁנְכְּסִי

עין משפט
נר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ג: ב מי"ז פז' מהל' נדרים הל' א:

עין משפט גז מוצוה

א מווי' פד' מהלי מעילה הלי ט:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רטז סעי' ח:

ג מווי' פד' מהלי מעילה הלי י:

ד מווי' פה' מהלי נדרים הלי ד:

הִיתָתָה לַפְּנֵיוּ כַּכּר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' תמא אי אירי בַּהֲקַדְשׁ מֵאִי שִׁכָּח כָּאֵן מִלֵּתָא דַּרְבָּא גַּבִּי מִתְּנִי דְּמִוְרֵי בְּקוֹנְמוֹת וְנִרְאֶה דַּרְבָּא מִוְרֵי בְּקוֹנְמוֹת וְהַקֹּדֶשׁ זִנְקֵט לֹאֵו דְּזִנְקָא אֵלֶּא בַּהֲקֹדֶשׁ קְאָמַר וּא"ת אִמְרֵי נִקֵּט מִלֵּתָא בְּקוֹנְמוֹת בִּין דְּבַהֲקֹדֶשׁ מַצֵּי לְמִינְקֵט וי"ל דְּבַהֲקֹדֶשׁ לֹא אִמְרֵי מַעַל לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה שָׂבָה אִם אֵין בּוֹ שְׁוֵה פְּרוּטָה דְּאֵין מוֹעֵל בַּהֲקֹדֶשׁ בְּפִחוֹת מַשְׁוֶה פְּרוּטָה אֲבָל בְּקוֹנְמוֹת בְּכָל דְּהוּ אִיכָא אֲסוּר הַנָּאָה:

וְאָמַר כַּכּר זֶו הַקֹּדֶשׁ בְּלִשׁוֹן זֶה אִמַּר אַע"פ שֶׁלֹּא אִמַּר לְכַשְׁאֲזָכָה בַּה אפ"ה בִּי זָכָה בַּה הָיִי הַקֹּדֶשׁ וְהוֹאִיל וְדַעְתּוּ לְזָכוֹת בַּה וּא"ת וְהֵא אֵין אֲדָם מַקְדִּישׁ דַּשְׁלֵב"ל וְלֹא דְמִי לְאוֹמַר דְּרֵי פֶסַח קְדוּשָׁה לְאַחַר שְׁלֵשִׁים דְּהֵינֹא קִדְשָׁה דְּתָם בְּיָדוֹ לְהַקְדִּישׁ מִיָּד אֲבָל הִכָּא לֹא בְּיָדוֹ לְהַקְדִּישׁ מִיָּד לִכ"נ שְׁנִטְלָה

וְזָכָה בַּה וּלְאַח"כּ הַקְדִּישָׁה וְכָא אֲדָם אַחַר וְנִטְלָה וְאֲכָלָה אִו הוּא עֲצֻמוֹ מִתְחַלְתּוּ שְׂזָכָה בַּה נִטְלָה לְאֲכָלָה זָכָה בְּכָלָה וְהִלְכָךְ הַקֹּדֶשׁ נָמִי חַל עַל כָּלָה וּלְכָךְ מַעַל לְפִי כָּלָה וְאִם מִתְחַלֵּת נִטְוִלְתָּה לְזָכוֹת בַּה בְּכָלָה לְהוֹרִישׁ לְבָנָיו לְחֵלֶק לָהֶם אִו לְתַנָּה לְמִי שִׁירְצָה וְאֵין לוֹ בַּה אֵלֶּא טוֹבַת הַנָּאָה אֲבָל גּוּף הַדָּבָר אֵינּוּ שְׁלֹו וְהַקֹּדֶשׁ בְּמוֹ כּוֹן שְׁדַרֵּי אֵין אֲדָם מַקְרִיב אֵלֶּא מַה שֶּׁנֶּשׁ לוֹ בַּה וּלְכָךְ מַעַל לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה שָׂבָה וּל"נ דְּלִשְׁנָא דַּרְבָּא לֹא מַשְׁמַע הִכִּי דְקָאָמַר כַּכּר זֶה הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר מִכָּאֵן נִטְלָה לְאֲכָלָה מַשְׁמַע דְּהֵאֵי אַחַר שֶׁהַקְדִּישׁ שְׁלֹא זָכָה בַּה עָנִי אַחַר

מִפְּיֹון שֶׁהַקְדִּישָׁה לִכ"נ דְּלַעֲזוּלָם לֹא זָכָה בַּה עֲזִין בְּשַׁעַת הַקֹּדֶשׁ וְכִי תֵימָא אֵין אֲדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לַעֲזוּלָם וַעֲזִין לֹא זָכָה בַּה מִוְרֵי שֶׁהוּא בְּתוּךְ אַרְבַּע אֲמוּנוֹתַיו וְאַרְבַּע אֲמוֹת שְׁלֹו קִנּוּ לוֹ אִי נָמִי בִּין שְׁבִידוֹ לְזָכוֹת בַּה שֶׁהוּא קְרוֹב מִמֶּנָּה יוֹתֵר מִשּׁוּם אֲדָם הָיִי חָשִׁיב שְׁפִיר דָּבָר (שֵׁלֹא) בָּא לַעֲזוּלָם בְּדָאָמַר פֶּרֶק הָאוֹמַר בַּקְדוּשִׁין (דף סב -) כּל שְׁבִידוֹ לֹאֵו בְּמַחְסֵר מַעֲשֶׂה דְּמִי נִטְלָה לְאֲכָלָה בְּלוֹמַר אַחַר שְׂזָכָה בַּה וְהַקְדִּישָׁה בְּדַפְרָשִׁית שְׁהִיתָה תוּךְ אַרְבַּע אֲמוּנוֹתַיו וְהַקְדִּישָׁה אַחַר

מִכָּאֵן: **נִטְלָה לְאֲכָלָה מַעַל לְפִי בְּדָה** לְפִי שְׁנִתְּכּוֹן לְשִׁנוֹת כָּלָה מַרְשׁוֹת הַקֹּדֶשׁ וּלְכָךְ מַעַל לְפִי כָּלָה נִטְלָה ע"מ לְהוֹרִישָׁה לְבָנָיו א"כ לֹא נִתְּכּוֹן לְשִׁנוֹת בְּכָלָה וּלְכָךְ לֹא מַעַל אֵלֶּא לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה וּמִיָּדִי דְּהֵנָּה אִמְשְׁאִיל קִרְדֵּם שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וּבִקַּע בּוֹ לֹא מַעַל אֵלֶּא לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה שָׂבָה: **אִו דְּלָמָּא עָלִיהּ אָמַר לַה וַעֲלוּהּ דִּידָהּ שְׁוִיָּה הַקֹּדֶשׁ לְפִי גִרְסָא זֹו דִּינָק מְלִשׁוֹן עָלִיךְ וְקִשָּׁה דֹא"כ מֵאִי פִרִיךְ בְּסִמּוּךְ מִפְּרָה שְׁאֵנִי נִהְיָה לָךְ הֵא לֹא אִמַּר לִיָּה עָלִיךְ הֵא לִיכָא לְמִימַר דְּבִסְמוּךְ פִּרִיךְ מִנְּכִסִּי עָלִיךְ וְכוּ' דְּהֵא מְדַגְרְסִין בְּסוּפָא אִו שְׁתַּנָּה לוֹ בְּמַתְנֶה וְלֹא קִתְּנִי שְׁתַּנָּה לוֹ מַשְׁמַע דֹּאפְרָה קֹאִי וְלֹא אִנְכֻסִים לִכ"נ דְּגִרְסָם הִכָּא אִו דְּלָמָּא עֲלוּיָה שְׁוִי"י הַקֹּדֶשׁ בְּלֹא עָלִיךְ:**

אִמַּר לִיָּה פְּשִׁיטָא דַּאע"ג דְּמַהֲנִי בְּמַתְנֶה אֲסוּר: **אָדָּא לְאַפּוּקִי מֵאִי לְאַפּוּקִי דְּאִי גֻנְבָה מִגֻּנְבּ אָמַר לִיָּה לְאַפּוּקִי דְּאִי אֲזַמְנָה עָלִיהּ הִכִּי גִרִים ר"ת וּה"פ פְּשִׁיטָא דְּאֲסוּר בִּי יִהְיֶה לִיָּה בְּמַתְנֶה אֵלֶּא לְאַפּוּקִי מֵאִי בְּלוֹמַר וּמַה שְׁאָסֵר לַעֲנִין מַה אֲסָרָה עָלָיו וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתָךְ לִוְמַר שְׁאָסָרָה עָלָיו לַעֲנִין דְּאִי גֻנְבָה מִגֻּנְבּ זֶהוּ תַמָּה דְּלֹא אֲסָרָה עָלָיו אֵלֶּא כַּשְׁבָּא לִידוֹ בְּגֻנְבָה דְּאֵין זֹו סְבָרָא לִוְמַר דֹּאסִיק אֲדַעַתָּה דְּמַגְנָבָא וְכּוֹן צ"ל ע"כ דְּאִי ס"ד דְּבַמַּתְנֶה מַתְרַת הֵא וְדֹאִי כָּל זְמַן שְׁבִידוֹ לֹא הֲצִרָךְ לְאֲסָרָה דְּבַע"כ לֹא יִקְחָנָה וצ"ל דְּלַעֲנִין גֻּנְבָה אֲסָרָה עָלָיו וְהוּו תַמָּה בְּדַפְּי' וּמַשְׁנֵי דְּאִי אֲזַמְנָה - עָלִיהּ זֶה בָּא לְאֲסָרָה עָלָיו דְּמַחֵה אֲסִיק אֲדַעַתָּה שְׁפִיר וְלַעֲזוּלָם אִימָא לָךְ דְּבַמַּתְנֶה מַתְרַת וַאע"ג שְׁדַחָה סְבָרָא פְּשִׁיטוּתָא מ"מ רָבָא בְּמַלְתָּה דְּאִמַּר רָבָא דְּאֲסוּר עַל יָדִי מַתְנֶה וּלְהִכִּי פִרִיךְ לִיָּה:**

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

כַּכּר שֶׁל הַפֶּהָר וְכו"ש אי דְּנַפְשָׁה אֵלֶּא רְבוּתָא קמ"ל דְּמַצֵּי זְכִי בַּהֲפָקַר לְחַלִּיהַ קִדְשָׁה עֲלִנָּה: נִטְלָה עַל מִנַּת לְאֲכָלָה דְּכִיןִן שֶׁהַחֲזִיק בּוֹ קִנְיָאָה וְאִם אֲכָלָה מַעַל לְפִי כָּלָה וּמַשְׁלֵם לְהַקֹּדֶשׁ לְפִי כָּלָה וְחִמֹּשׁ שְׁדַרֵּי הוֹצִיאָה לְחַלּוֹן: **אֲבָל נִטְלָה עַל מִנַּת לְהוֹרִישָׁה לְבָנָיו** וְאַחַר כֵּךְ הַקְדִּישָׁה עֲסָקִין דְּקָדָם לְכּוֹן לֹא יִכּוּל לְהַקְדִּישָׁה: לֹא מַעַל אֵלֶּא לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה שָׂבָה שְׁאֵינּוּ מַשְׁלֵם לְהַקֹּדֶשׁ אֵלֶּא כִּפִּי חֲזַקַת טוֹבָה שְׁנוּתָן לֹאבִיו אַחַד מִן הַבָּנִים בְּשָׂבִיל שְׁמוּרִישָׁה לוֹ וְהֵינּוּ טוֹבַת הַנָּאָה: כַּכְרִי יִהֵא אֲסוּר עָלִיךְ וְחֹדַר וְנִתְּנּוּ לְמַדַּר בְּמַתְנֶה מוּהוּ: בִּי אִיתִּיהּ בְּרִשׁוּתִּיהּ הוּא דְּאָסוּר. או דְּלָמָּא "עָלִיהּ" אָמַר לִיָּה, עֵינְלוּיָה שְׁוִיתִּיהּ הַקֹּדֶשׁ? א"אָמַר לִיָּה: **פְּשִׁיטָא דַּאף עַל גַּב דִּיחֻבָּה לִיָּה בְּמַתְנֶה — אֲסוּר. אֵלֶּא "כַּכְרִי עָלִיהּ" לְאַפּוּקִי מֵאִי? לֹאֵו לְאַפּוּקִי דְּאִי גֻנְבָה מִיַּנְיָה מִיַּגְנַב? אָמַר לִיָּה: לֹא, לְאַפּוּקִי דְּאִי אֲזַמְנָיָה עָלֶהּ.**

אִיתִיבָּיָה,

לִיָּה הֵאִי דְּאִמַּר כַּכְרִי עָלִיךְ אִי אִמְרֵי דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא בְּרִשׁוּתָּהּ . דְּאִי אִתִּי לִידָה מַנָּה דִּילָּה קְאָמַר לִיָּה: **וּלְאַפּוּקִי דְּאִי גֻנְבָה מִגֻּנְבּ** לֹאִוְתוֹ כַּכּר וּנְתָנָה לוֹ הַגֻּנְבּ בְּמַתְנֶה שְׁאֵינּוּ אֲסוּר בַּה הוֹאִיל וְהוּא עֲצֻמוֹ לֹא נִתְּנָה לוֹ אִו דְּלָמָּא אַע"ג דְּאִי גֻנְבָה לִיָּה מִגֻּנְבּ אֲסוּרָה לִיָּה: לֹא לְאַפּוּקִי דְּאִי אֲזַמְנָה עָלִיהּ לְמִיכָּל מַהֵהוּא כַּכּר מַעַקְרָא וְדַר א"ל כַּכְרִי עָלִיךְ דְּהֵתָם בִּין דֹּאזְמַנָּה עָלִיהּ קִנָּה חֲלָקוֹ כְּמָה שֶׁהוּא יִכּוּל לְאַכֵּל הֵימָנָה וְאֵינּוּ יִכּוּל לְאַסְרָה עָלָיו דְּלֹאֵו כּוּלִיָּה דְּנוּתָן הוּא אֵלֶּא גַם דְּמַצְמוֹן:

מִפְּיֹון שֶׁהַקְדִּישָׁה לִכ"נ דְּלַעֲזוּלָם לֹא זָכָה בַּה עֲזִין בְּשַׁעַת הַקֹּדֶשׁ וְכִי תֵימָא אֵין אֲדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לַעֲזוּלָם וַעֲזִין לֹא זָכָה בַּה מִוְרֵי שֶׁהוּא בְּתוּךְ אַרְבַּע אֲמוּנוֹתַיו וְאַרְבַּע אֲמוֹת שְׁלֹו קִנּוּ לוֹ אִי נָמִי בִּין שְׁבִידוֹ לְזָכוֹת בַּה שֶׁהוּא קְרוֹב מִמֶּנָּה יוֹתֵר מִשּׁוּם אֲדָם הָיִי חָשִׁיב שְׁפִיר דָּבָר (שֵׁלֹא) בָּא לַעֲזוּלָם בְּדָאָמַר פֶּרֶק הָאוֹמַר בַּקְדוּשִׁין (דף סב -) כּל שְׁבִידוֹ לֹאֵו בְּמַחְסֵר מַעֲשֶׂה דְּמִי נִטְלָה לְאֲכָלָה בְּלוֹמַר אַחַר שְׂזָכָה בַּה וְהַקְדִּישָׁה בְּדַפְרָשִׁית שְׁהִיתָה תוּךְ אַרְבַּע אֲמוּנוֹתַיו וְהַקְדִּישָׁה אַחַר

מִכָּאֵן: **נִטְלָה לְאֲכָלָה מַעַל לְפִי בְּדָה** לְפִי שְׁנִתְּכּוֹן לְשִׁנוֹת כָּלָה מַרְשׁוֹת הַקֹּדֶשׁ וּלְכָךְ מַעַל לְפִי כָּלָה נִטְלָה ע"מ לְהוֹרִישָׁה לְבָנָיו א"כ לֹא נִתְּכּוֹן לְשִׁנוֹת בְּכָלָה וּלְכָךְ לֹא מַעַל אֵלֶּא לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה וּמִיָּדִי דְּהֵנָּה אִמְשְׁאִיל קִרְדֵּם שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וּבִקַּע בּוֹ לֹא מַעַל אֵלֶּא לְפִי טוֹבַת הַנָּאָה שָׂבָה: **אִו דְּלָמָּא עָלִיהּ אָמַר לַה וַעֲלוּהּ דִּידָהּ שְׁוִיָּה הַקֹּדֶשׁ לְפִי גִרְסָא זֹו דִּינָק מְלִשׁוֹן עָלִיךְ וְקִשָּׁה דֹא"כ מֵאִי פִרִיךְ בְּסִמּוּךְ מִפְּרָה שְׁאֵנִי נִהְיָה לָךְ הֵא לֹא אִמַּר לִיָּה עָלִיךְ הֵא לִיכָא לְמִימַר דְּבִסְמוּךְ פִּרִיךְ מִנְּכִסִּי עָלִיךְ וְכוּ' דְּהֵא מְדַגְרְסִין בְּסוּפָא אִו שְׁתַּנָּה לוֹ בְּמַתְנֶה וְלֹא קִתְּנִי שְׁתַּנָּה לוֹ מַשְׁמַע דֹּאפְרָה קֹאִי וְלֹא אִנְכֻסִים לִכ"נ דְּגִרְסָם הִכָּא אִו דְּלָמָּא עֲלוּיָה שְׁוִי"י הַקֹּדֶשׁ בְּלֹא עָלִיךְ:**

אִמַּר לִיָּה פְּשִׁיטָא דַּאע"ג דְּמַהֲנִי בְּמַתְנֶה אֲסוּר: **אָדָּא לְאַפּוּקִי מֵאִי לְאַפּוּקִי דְּאִי גֻנְבָה מִגֻּנְבּ אָמַר לִיָּה לְאַפּוּקִי דְּאִי אֲזַמְנָה עָלִיהּ הִכִּי גִרִים ר"ת וּה"פ פְּשִׁיטָא דְּאֲסוּר בִּי יִהְיֶה לִיָּה בְּמַתְנֶה אֵלֶּא לְאַפּוּקִי מֵאִי בְּלוֹמַר וּמַה שְׁאָסֵר לַעֲנִין מַה אֲסָרָה עָלָיו וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתָךְ לִוְמַר שְׁאָסָרָה עָלָיו לַעֲנִין דְּאִי גֻנְבָה מִגֻּנְבּ זֶהוּ תַמָּה דְּלֹא אֲסָרָה עָלָיו אֵלֶּא כַּשְׁבָּא לִידוֹ בְּגֻנְבָה דְּאֵין זֹו סְבָרָא לִוְמַר דֹּאסִיק אֲדַעַתָּה דְּמַגְנָבָא וְכּוֹן צ"ל ע"כ דְּאִי ס"ד דְּבַמַּתְנֶה מַתְרַת הֵא וְדֹאִי כָּל זְמַן שְׁבִידוֹ לֹא הֲצִרָךְ לְאֲסָרָה דְּבַע"כ לֹא יִקְחָנָה וצ"ל דְּלַעֲנִין גֻּנְבָה אֲסָרָה עָלָיו וְהוּו תַמָּה בְּדַפְּי' וּמַשְׁנֵי דְּאִי אֲזַמְנָה - עָלִיהּ זֶה בָּא לְאֲסָרָה עָלָיו דְּמַחֵה אֲסִיק אֲדַעַתָּה שְׁפִיר וְלַעֲזוּלָם אִימָא לָךְ דְּבַמַּתְנֶה מַתְרַת וַאע"ג שְׁדַחָה סְבָרָא פְּשִׁיטוּתָא מ"מ רָבָא בְּמַלְתָּה דְּאִמַּר רָבָא דְּאֲסוּר עַל יָדִי מַתְנֶה וּלְהִכִּי פִרִיךְ לִיָּה:**

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים; שבועות כב.
גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה מת וכו' וק' לדבא דאסר. ק"ל הא רבא פשט רק מבח הוכחה דאילו ככרי עליך לאפוקי מאי וכדפי' הר"ן לעיל וזהו שייד בבכר דסתם הנאת ככר רק לאכילה וכמ"ש הרא"ש אבל הכא בפרה ובקורדום ל"ש הוכחה זו דבא לאפוקי בעוד שהפרה שלו אסור להשאילו ליהנות ממנה אם כן י"ל דרבא מודה בזה דמותר בנוות במתנה וצ"ע:

בהר"ן ד"ה דיקא נמי וכו' שאין בכתיבה שום וכו'. וכיוצא בזה כתובות ב ע"ב:

ה"ג **קונס פרה** שְׁאִנִּי הִנָּחָה לָךְ וְהִכִּי מִשְׁמַע קוֹנֵס יְהוּ עֲלֶיךָ שְׂאֵר פְּרוֹת שֵׁשׁ לִי שְׁאִנִּי מֵהֵנָּה לָךְ בְּלוּמֵר שְׁאִין לִי פְּרָה אֲחֶרֶת חֹז שֵׁשׁ לִי אִינִי מִשְׁאִילָךְ שֶׁזֶּז לא רָצָה לְהִשְׁאִילוֹ וְהֶאֱחָרְרוֹת אֲסוּרוֹת עֲלָיו בְּגֵדָר או שְׂאֵמֶר לוֹ נִכְסֵי אֲסוּרִין עֲלֶיךָ אִם יֵשׁ לִי פְּרָה אֲחֶרֶת אֵלָּא זֶז וְנִמְצָא שֵׁשׁ לוֹ פְּרָה אֲחֶרֶת אֲסוּר לְשַׁאֵל לְהֵנוֹת: קוֹנֵס הֶקְדֵּשׁ שֵׁשׁ לִי שְׁאִינִי קִנּוּי בְּלוּמֵר שֶׁלֹּא קִנִּיתִי קֶרֶדֶס אַחֵר תָּה אִינִי מִשְׁאִילָךְ שְׁאִנִּי גְרִיד לִי אוֹ שְׂאֵמֶר לוֹ קוֹנֵס נִכְסֵי יְהוּ אֲסוּרִים עָלֵי אִם יֵשׁ לִי הֶקְדֵּס אַחֵר אֵלָּא זֶה וְנִמְצָא שֵׁשׁ לוֹ קֶרֶדֶס אַחֵר: בְּחִיּוֹ אֲסוּר בְּעַל הֶקְדֵּס אֲסוּר לְהֵנוֹת מִנִּכְסָיו כָּל יָמֵי חַיָּיו אִי נִמִּי בְּחִיּוֹ דְּמַדִּיר אֲסוּרִין נִכְסָיו עַל הַמַּדִּיר: מֵת הַמִּשְׁאִיל: אוֹ שְׁנֵתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה לְמַדִּיר אֲמַר לָן הַמּוֹקֵה הִיא דִּקְתָּנִי מֵת לֹא קָאִי אֲסִיפָא כָּלָל דְּהִיכִי מְצִי קִתְּנִי אֲסִיפָא [דְּהָא] קִתְּנִי נִכְסֵי עָלֵי מֵת אוֹ שְׁנֵתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה דְּרִי זֶה מֵתָר מִי מֵתָר דְּרִי אֲנַפְשָׁה קֵאֲמַר אֵלָּא אֲרִישָׁא קִתְּנִי אֶהֱשִׁילֵנִי פִּרְתָּךְ שֶׁאִם מֵת הַמַּדִּיר מֵתָר בְּפֶרֶה אוֹ בְּנִכְסָים שֶׁל מַדִּיר דָּהֲא אֲמַר נִכְסֵי וּמֵאחֵר שְׁמַת לֹא נִכְסֵיהִ דִּידָה אֲנוּן וְהִכָּא נִמִּי אִם נִתְּנוּ לוֹ בְּמֵתָנָה וְאֲמַר לָן הַמּוֹקֵה דְּכִס"ג שְׁאִנִּי הִנָּחָה שְׁאִינוּ קִנּוּי בְּנִי לָשׁוֹן בְּנִי אָדָם (שְׂרִי) דְּהִכִּי הִיוּ נוֹדְרִים בִּירֻשָׁלַיִם וּבְגֵזְרִים הֵלֵךְ אַחֵר לָשׁוֹן בְּנִי אָדָם קִתְּנִי שְׁנֵתָנוּ לוֹ בְּמֵתָנָה דְּרִי זֶה מֵתָר וְקִשְׁיָא לְרַבָּא דְּאֲמַר אַע"ג דְּיָהִיב לִיה בְּמֵתָנָה אֲסוּר: אֲמַר לָךְ רַבָּא הִכָּא בְּמֵאִי עֲקָקִינוּ בְּגִין שְׁנֵתָנָה לוֹ עַל זָדִי אַחֵר שֶׁבַעַל הַפְּרָה נִתְּנוּ לְאַחֵר וְאוֹתוֹ אַחֵר נִתְּנוּ לְשׁוֹאֵל וּלְהִכִּי מֵתָר שֶׁבַבֵּר הוֹצִיָּאה מִשְׁאִיל מִרְשׁוֹתוֹ בְּשְׁנֵתָנָה לְאַחֵר אֲבָל הִיכָא דְּאֲמַר לִיה בְּכָרִי

עֲלֶיךָ וְלֹא נִתְּנָה לוֹ עַל זָדִי אַחֵר הוֹאִיל וְלֹא יִצְאֵת מִרְשׁוֹתוֹ קֵדָם לְכוּן אֲסוּר וְלֹא דְּמִי לְהִיכָא דְּאֲנַגְבָּה מִנָּה מִשׁוּם דְּהִיכָא דְּאֲנַגְבָּה מִנָּה הוֹאִיל נִשְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ דְּבַעַל הַכֶּכֶר יִצָּא מִרְשׁוֹתוֹ כְּעוֹקֵה בִּידוֹ דְּמִי וְאֲסוּר אֲבָל הִיכָא שְׁנֵתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה עַל זָדִי אַחֵר יִצְאֵת מִרְשׁוֹתוֹ מִדַּעְתּוֹ: וְלֹא קִתְּנִי שְׁנֵתָנָה לוֹ דְּמִשְׁמַע שְׁהוּא עֲצָמוּ נִתְּנוּ לוֹ: יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנְמִוֹת הִיכָּא דְּאֲמַר קוֹנֵס כֶּכֶר זֶה וְאֲכַלוּ מִי הָיוּ בְּהֻקְשָׁם מְעִילִיא דִּישׁ בּוֹ מְעִילָה וּמַעַל אוֹ לֹא: **[תְּנִיתוּהָ מְקוּם]** שְׁנוּטְלִין עֲלִיָּה שֶׁכֶּר וּמַדִּר הֵנוּ דְּאֲמַר קוֹנֵס וּמַדְמִי לִיה לְהֶקְדֵּשׁ: קוֹנֵס כֶּכֶר זֶה הֶקְדֵּשׁ שְׂאֵמֶר בְּלִשְׁוֹן הֶקְדֵּשׁ וּבְלִשְׁוֹן קוֹנֵס וְהוּא הִדִּין נִמִּי לֹא אֲמָרָה אֵלָּא בְּלִשְׁוֹן קוֹנֵס: בִּין הוּא בִּין חֲבָרֵי מַעַל שְׁהָרִי הֶקְדִּישָׁה סֵתָם אֲבָלִי עֲלֵמָא: לְפִיכָךְ הוֹאִיל וְיֵשׁ בָּה מְעִילָה יֵשׁ בָּה פִּדְיוֹן וַיִּצְאָה לְחֵלִין דְּהָיוּ בִּשְׂאֵר הֶקְדֵּשׁ: אֲמַר זֶז עָלֵי הֶקְדִּישׁ בִּין דְּאֲמַר עָלֵי עֲלִיָּה דִּידָה שְׁנִיָּה הֶקְדֵּשׁ וְהוּא מַעַל אִם אֲבָל חֵיב לְשַׁלּוּמִי: חֲבָרֵי לֹא מַעַל דָּלֵא אֲסָרָה אֵלָּא עַל עֲצָמוּ וּגְבִי חֲבָרֵי הָיוּ בְּחֵלִין: לְפִיכָךְ אִין לֹא פִדְיוֹן שְׁהוּא עֲצָמוּ אִין יְכוּל לְפִדּוּתָהּ לְעוֹלָם שְׁהָרִי אֲמַר עָלֵי וְלֹא עַל אַחֵר וְאַחֵר אִין יְכוּל לְמַעוֹל בָּה: בִּין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ בִּין אֲמַר סֵתָם בִּין אֲמַר עָלֵי לֹא מַעַל בִּין הוּא וְיָבִין חֲבָרֵי אֶף עַל פִּי שְׂאֵמֶר הֶקְדֵּשׁ בִּין דְּאֲמַר נִמִּי קוֹנֵס שְׁאִין מְעִילָה בְּקוֹנְמִוֹת: מִי מַעַל אֲלַבָּא דְּמֵאֵן דְּאֲמַר יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנְמִוֹת קָבָשׁ: הָא לֹא אֲסִיכָא עֲלָה דְּנוֹתָן: הַתִּירָא נִיחָא לִי דְּתִיתִיב לִי אֲסוּכָא לֹא בַּעֲתִי בְּלוּמֵר דְּבִתּוֹרֵת הַתֵּר קַבְלָתִיהָ מִמֶּךָ וְלֹא בְּתוֹרֵת אֲסוּר: וּכְסָבּוּר שֶׁל חֵלִין הֵן מַעַל אַעפ"כ הִכִּי נִמִּי אֶף זֶה הַמְּקַבֵּל אַע"פ שֶׁסָּבּוּר זֶה הַמְּקַבֵּל שֶׁהַתֵּר הוּא פִי אֲכָלָה מַעַל:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ה"ג **קונם פרה** שֵׁשׁ לִי שְׁאִנִּי הִנָּחָה לָךְ נִכְסֵי עֲלִיָּה אִם יֵשׁ לִי פְּרָה אֵלָּא זֶז שְׁנִי

א"באיתיביה, אָמַר לוֹ: "הִשְׁאִילֵנִי פְּרִתָּךְ", אָמַר לוֹ: "קוֹנָם פְּרָה שְׁאִנִּי קִנּוּי לָךְ", "נִכְסֵי עֲלִיָּה אִם יֵשׁ לִי פְּרָה אֵלָּא זֶז". "הִשְׁאִילֵנִי קֶרְדוּמָךְ", אָמַר לוֹ: "קוֹנָם קֶרְדוּם שְׁיֵשׁ לִי שְׁאִנִּי קִנּוּי", "נִכְסֵי עֲלִי אִם יֵשׁ לִי קֶרְדוּם אֵלָּא זֶה", וְנִמְצָא שְׁיֵשׁ לוֹ — בְּחִיּוֹ אֲסוּר, מֵת אוֹ שְׁנֵתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה — הֲרִי זֶה מוֹתָר. "אָמַר רַב אַחָא בְּרִיה דְּרַב אֵיקָא: שְׁנִיתָנָה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר. אָמַר רַב אֲשִׁי: דִּיקָא נְמִי דִּקְתָּנִי "שְׁנִיתָנָה לוֹ", וְלֹא קִתְּנִי "שְׁנֵתָנָה לוֹ". בַּעֲא מִינִיָּה רַבָּא מַרְב נַחֲמִן: יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנְמוֹת, אוֹ לֹא? אָמַר לִיָּה, תְּנִיתוּהָ: מְקוּם שְׁנוּטְלִין עֲלִיָּה שְׂכָר — תִּיפּוּל הִנָּחָה לְהֶקְדֵּשׁ. לְמִימָרָא פִי הֶקְדֵּשׁ, מָה הֶקְדֵּשׁ יֵשׁ בּוֹ מְעִילָה — אֶף קוֹנְמוֹת יֵשׁ בָּהֶן מְעִילָה.^(א) כְּתַנְאִי: "קוֹנָם כֶּכֶר זֶז הֶקְדֵּשׁ" וְאֲכָלָה, בִּין הוּא וּבִין חֲבִירוֹ — מַעַל, לְפִיכָךְ יֵשׁ לָהּ פִּדְיוֹן. "כֶּכֶר זֶז עָלִי לְהֶקְדֵּשׁ" וְאֲכָלָה, הוּא — מַעַל, חֲבִירוֹ — לֹא מַעַל. לְפִיכָךְ אִין לָהּ פִּדְיוֹן. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוּמְרִים: בִּין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ לֹא מַעַל, לְפִי שְׁאִין מְעִילָה בְּקוֹנְמוֹת. "אָמַר לִיָּה רַב אַחָא בְּרִיה דְּרַב אוֹיָא לְרַב אֲשִׁי: "כֶּכֶרִי עֲלִיָּה" וּנְתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה, מִי מַעַל? לְמַעוֹל נוֹתָן — הָא לֹא אֲסִירָא עֲלִיָּה! לְמַעוֹל מְקַבֵּל — יְכוּל דְּאָמַר: הִיתִּירָא בַּעֲיָתִי, אִיסוּרָא לֹא בַּעֲיָתִי. אָמַר לִיָּה: מְקַבֵּל מַעַל לְכַשְׁיוּצִיא, שְׂכָבַל הַמוּצִיא מַעוֹת הֶקְדֵּשׁ לְחוּלְיִין, כְּסָבּוּר שֶׁל חוּלְיִין הוּא — מוּעֵל. אֶף זֶה — מוּעֵל.

מתני'

גְּזָרִים הֵווּ וְאִי קֵאֲמַר שְׂאוּמֵר לוֹ קוֹנֵס פְּרָה שֵׁשׁ לִי שְׂאוּכַל לְהֵנוֹת לָךְ מִמֶּנָּה כְּלוּ' שְׁאִין לִי פְּרָה אֲחֶרֶת וְאִם יֵשׁ לִי תִּהְאֹ קוֹנֵס עֲלֶיךָ אוֹ שְׂאֵמֶר בְּלִשְׁוֹן הַזֶּה נִכְסֵי עֲלֶיךָ קוֹנֵס אִם יֵשׁ לִי פְּרָה אֵלָּא זֶז שְׁאִנִּי עוֹשֶׂה בָּהּ מְלֹאכְתִּי וְנִמְצָא שֵׁשׁ לוֹ פְּרָה אֲחֶרֶת וְעַתָּה נֶאֱסָרָה הַפְּרָה וְהַנִּכְסִים עֲלָיו וְגְבִי קוֹנֵס נִמִּי ה"פ

בַּדְּפַרְשֵׁתִי: מֵת אוֹ שְׁנֵתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה מִתְּרַת מֵת דִּתּוּ לֹא מִקְרִי פְּרָה וְקֶרֶדֶס שְׁלֹו וְכוּן שְׁנֵתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה מִתְּרַת וּקס"ד שְׁנֵתָנָה הַמַּדִּיר לְמַדִּר וּמַשְׁעִי שְׁנֵתָנָה לוֹ עַל זָדִי אַחֵר לְפִרּוֹשׁ שְׁנִי דְלַעִיל נִיחָא דְּפִרְיָךְ מִנֵּתָנָה לוֹ בְּמֵתָנָה דְּאֶפְרָה וְאֶקְרַדִּם קָאִי וְאַע"ג דָּלֵא אֲמַר עֲלֶיךָ אֲבָל לְפִי רֵאשׁוֹן דְּלַעִיל דְּזִינָךְ מַעֲלֶיךָ קֵשָׁה מֵאִי פִרְיָךְ מִנֵּתָנָה לוֹ פְּרָה וְקֶרֶדֶס הָא לֹא אֲמַר עֲלֶיךָ וּי"ל דְּלַפִּי פִרּוֹשׁ רֵאשׁוֹן גֵּרָם שְׁנֵתָנוּ לָשׁוֹן רַבִּים וְקָאִי נִמִּי אֲנַכְסִים וְלַחֵק הוּא שֶׁבַכַל הַסְּפָרִים גֵּרָסִי שְׁנֵתָן לָשׁוֹן יַחִיד דְּמִשְׁמַע דְּקָאִי דּוּקָא אֶפְרָה וְאֶקְרַדִּם לִכ"ג כְּפִרּוֹשׁ שְׁנִי וּא"ת אֲבָתִי הִיא גּוּפָה תַקֵּשָׁה לָךְ אֲמֵאִי לֹא תִנָּא שְׁנֵתָנוּ מִשׁוּם נִכְסִים הֵלֹא מִיָּרִי מִשְׁנָה גַם מִנִּכְסִים וּי"ל מ"מ לֹא נִחַת לְאַשְׁמוּשֵׁינוּן לְאַשְׁרִייתָא דְּפֶרֶה וְקֶרֶדֶס שְׁהִיָּה רוּצָה לְשַׁחַל מִמֶּנּוּ הִיָּה עֶקֶר הַגֵּזֶר וְגַם בְּכָלָל נִכְסִים הֵם דְּמִתְסַר נִמִּי בְּגֵזֶר כְּנִכְסִים: הוּא מַעַל וַחֲבָרֵי לֹא מַעַל לְפִיכָךְ אִין לוֹ פִּדְיוֹן וּחכ"א בִּין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ לֹא מַעַל פִּרּוֹשׁ וְחֲכָמִים לֹא קָאִי לְרִישָׁא אֵלָּא קָאִי לְסִיפָא דְּבַעֲי לְמִימַר בִּין הוּא בִּין חֲבָרֵי לֹא מַעַל וְקֵשָׁה דְלַשְׁנָא דְּבִין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ

מִשְׁמַע דְּקָאִי לְכָלָה מִלְּתָא דַּר"מ וְעוֹד מִשְׁמַע דְּאִפִּילוּ דַּר"מ דִּישׁ בּוֹ מְעִילָה מְכַל מְקוּם אִין לוֹ פִּדְיוֹן וְקֵשָׁה בְּפִרְק הַשֵּׁשֶׁה רַבָּה (וַיְבַמּוֹת דָּף פּח.) מִשְׁמַע הִיא יֵשׁ בּוֹ מְעִילָה מִשׁוּם דְּבִידּוֹ לְפִדּוּתוֹ אֲלֵמָא מִשְׁמַע דִּישׁ בּוֹ פְּדִיָּה בְּקוֹנְמוֹת וע"ק בְּרִישָׁא קֵאֲמַר כֶּכֶר זֶה הֶקְדֵּשׁ מַעַל מֵאִי קִמְשַׁמַּע לָן פְּשִׁיטָא דְּהֶקְדֵּשׁ גְּמוּר יֵשׁ בּוֹ פִּדְיוֹן וּמְעִילָה לִכ"ג לְפִרֵּשׁ דְּרִישָׁא לֹא מִיָּרִי בְּהֶקְדֵּשׁ מִמֶּשׁ אֵלָּא בְּקוֹנֵס בְּלִשְׁוֹן הֶקְדֵּשׁ שְׂאֵסֵר הַכֶּכֶר לְכַל כְּמוֹ הֶקְדֵּשׁ וּלְכַךְ יֵשׁ בּוֹ מְעִילָה בִּין שְׁנִיָּאֲסֵר לְכַל בְּהֶקְדֵּשׁ גְּמוּר כֶּכֶר זֶה עָלֵי הֶקְדֵּשׁ דְּמִיָּרִי בְּקוֹנֵס שְׁאִינוּ אֲסוּר לִכ"ע אֵלָּא לְמִידָה לְכַךְ אִין לוֹ פִּדְיוֹן דְּהָא דְּאֲמַרִּינוּן בִּשְׁשֵׁשׁ בּוֹ מְעִילָה מִשׁוּם שְׁבִידּוֹ לְפִדּוּתוֹ הֵנוּ קוֹנֵס שְׂאֲסוּר לְכַל כְּמוֹ הֶקְדֵּשׁ - וְחֲכָמִים אוּמְרִים בִּין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ כֶּךָ פּו' קָאִי אֲפִלוּ לְרִישָׁא מִשׁוּם דְּאִין מְעִילָה בְּשׁוּם קוֹנְמוֹת וּבִין שְׂאֵמֶר הֶקְדֵּשׁ בְּלִשְׁוֹן קוֹנְמוֹת אִין מוּעֵלִין:

הוּא עֲצָמוּ אִין יְכוּל לְפִדּוּתָהּ לְעוֹלָם שְׁהָרִי אֲמַר עָלֵי וְלֹא עַל אַחֵר וְאַחֵר אִין יְכוּל לְמַעוֹל בָּה: בִּין כֶּךָ וּבִין כֶּךָ בִּין אֲמַר סֵתָם בִּין אֲמַר עָלֵי לֹא מַעַל בִּין הוּא וְיָבִין חֲבָרֵי אֶף עַל פִּי שְׂאֵמֶר הֶקְדֵּשׁ בִּין דְּאֲמַר נִמִּי קוֹנֵס שְׁאִין מְעִילָה בְּקוֹנְמִוֹת: מִי מַעַל אֲלַבָּא דְּמֵאֵן דְּאֲמַר יֵשׁ מְעִילָה בְּקוֹנְמוֹת קָבָשׁ: הָא לֹא אֲסִיכָא עֲלָה דְּנוֹתָן: הַתִּירָא נִיחָא לִי דְּתִיתִיב לִי אֲסוּכָא לֹא בַּעֲתִי בְּלוּמֵר דְּבִתּוֹרֵת הַתֵּר קַבְלָתִיהָ מִמֶּךָ וְלֹא בְּתוֹרֵת אֲסוּר: וּכְסָבּוּר שֶׁל חֵלִין הֵן מַעַל אַעפ"כ הִכִּי נִמִּי אֶף זֶה הַמְּקַבֵּל אַע"פ שֶׁסָּבּוּר זֶה הַמְּקַבֵּל שֶׁהַתֵּר הוּא פִי אֲכָלָה מַעַל:

לה.

עין משפט נר מצוה

א' סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רטז סעי' ה:

ב' מו"י פה' מהל' נדרים הל' ד':

ג' סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רטז סעי' ה:

ד' מו"י פה' מהל' נדרים הל' ד':

ה' מו"י פד' מהל' מעילה הל' ט:

ו' מו"י פד' מהל' מעילה הל' י:

ז' מו"י פו' מהל' מעילה הל' יא:

 עין משפט גר מצוה
--

א סמג עשין קלד, טור יו"ד סי' שלא:

ב מו"י פד' מהל' תרומות הל' ב:

ג סמג לאוין רמב:

ד מו"י פו' מהל' נדרים הל' ו:

ה מו"י פז' מהל' ערכים וחרמין הל' ד:

ו מו"י פא' מהל' תרומות הל' ד:

ז מו"י פד' מהל' תרומות הל' ב:

וְתוֹרָם תְּרוּמוֹתוֹ לְדַעְתּוֹ בְּגַמ' מְפָרֵשׁ לְדַעַת מֵאֵן: מִי אֲמָרִינּוּ בִּין דְּזֻכוֹת הוּא

לא צָרִיךְ דַּעַת זָזְכִין לֵאדָם שְׁלֹא בְּפִטּוֹ חֻכְיָה מְטַעַם שְׁלִיחוֹת שְׁפִיר הֵי שְׁלִיחוֹתָא וְהָא דְאֲמָרִינּוּ בְּכָל דְּכֻתָּא זָזְכִיָה מְטַעַם שְׁלִיחוֹת

מִהֵבָא תִּנּוּא לִיה: **אֵילִימָא** מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי עַל בַּעַל הַכִּרִי: **מָאן** שׁוּיָה שְׁלִיחַ וְאִמְרֵי תוֹרָם: **אֵלָא** לְדַעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי הָא קָא מְהַי לָה דַּעְבִּיד שְׁלִיחוּתָהּ בִּין דְּהוּא זָדַע הֵי כְּמוֹ שְׁמַנְהוּ וְאִיבָא אֶסוּכָא וְזֵאִי אִי לֹאן בְּדַעְתּוֹ לֹא הֵיָה אֶסוּכָא דְּמַשּׁוּם הַמַּנְיָה שְׁרִי חָבֵל לְדַעְתּוֹ דְּבַעַל [הַכִּרִי] מִכִּי זָדַע בַּהּ הֵי כְּמוֹ שְׁמַנְהוּ וְהֵי שְׁלוּחוֹ: **הָא** קָא מְהַי לָה

הֵאִי שְׁתּוֹרָם עֲלִיו: **אֵלָא** לֹאן אִין צָרִיךְ דַּעַת וְהָא דְאֲמָרִינּוּ (בב"מ כב -) מַה אֶתָּס לְדַעְתָּכֶם אֲף שְׁלוּמָכֶם לְדַעְתָּכֶם י"ל דְּהֵינּוּ בְּשְׁתּוֹרָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי חָבֵל בְּתוֹרָם מֶשֶׁלּוֹ אַז אִין צָרִיךְ דַּעַת וּא"ת מִיָּהוּ קָשָׁה לִרְב דְּהִיָּהוּ דְּשׁוּקַל שְׁקֵלוֹ אִמְרֵי צָרִיךְ לֹאִוְקֵמָא בְּהַפְרִישׁ וְחָבַד אִפִּי' בְּלֹא הַפְרִישׁ וְחָבַד נָמִי דְּמַנְיָה קַעֲבִיד פִּי הֵבָא ז"ע מִיָּהוּ ק"ח מֵאִי שָׁנָא גִבִּי תוֹרָם דְּמַצְרִיךְ דַּעַת לְתֵרַם אֶסוּר דְּשְׁלִיחוּתָהּ קָא עֲבִיד וְגִבִּי מַחְזִיר חָבַדְתּוֹ אִן לְגַמְדוֹ תוֹרָה חֲפֵלוֹ לְדַעַת וְהָא אֶסוּר בִּין שְׁאִין מַנְיָה לִו נֶשְׁמָא יֵשׁ לוֹמַר דְּבַתּוֹרָם בְּתֵרוּמָה דְּהַזְכֵּר תִּלּוֹי בְּשְׁלִיחוֹת דְּאִין וְכוּל לְתֵרַם בְּלֹא דַּעְתּוֹ נֶשֶׁךְ בַּהּ שְׁלִיחוּתָהּ קַעֲבִיד טַפִּי מֵאֲבָדָה דְּמַתְנִי' וְגַם מַנְיָה אִיבָא פֻּרְתָּא

לְמַבְיוֹן: **מֶשֶׁל** בַּעַל הַכִּרִי תִּמָּה דְּהֵבָא מְשַׁמַּע בִּין דְּאֲמַר כָּל הַרוּנְיָה לְתֵרַם לֹא מְהֵי לִיה וּבְפֻרְק הַמַּדִּיר בְּכַתְּבּוֹת (דף ע:.) גִּבִּי הַמַּדִּיר אֲשֶׁתּוֹ מִלְּהִנּוּת לָה עַד לִי יוֹם יַעֲמִיד פֻּרְקָם וּפְרִיךְ וּפֻרְקָם לֹאן שְׁלִיחוּתָהּ קַעֲבִיד וּמַשִּׁי בְּאֹמַר כָּל הַזֶּן אִינוּ מִפְסִיד וּפְרִיךְ וְכִי אֲמַר הִכִּי לֹאן שְׁלִיחוּתָהּ קַעֲבִיד וְהֶתְנּוּ מִי שְׁהִיָּה מֶשֶׁלֶךְ בְּבוּר וְאֲמַר כָּל הַשּׁוּמַע קוּלוֹ יְכַתֵּב גִּט לְאֲשֶׁתּוֹ וּמַשִּׁי מִי קֵאֲמַר חִזּוֹן כָּל הַזֶּן קֵאֲמַר אֱלֵמָא דְּאִי אֲמַר כ"ל הַשּׁוּמַע חִזּוֹן שִׁיךְ לְמִימַר שְׁלִיחוּתָהּ קַעֲבִיד וְיֵשׁ לוֹמַר כָּל הַשּׁוּמַע מְשַׁמַּע לְשׁוֹן שְׁלִיחוֹת צִוִּי חָבֵל כָּל הַרוּנְיָה אִינוּ לְשׁוֹן צִוִּי כ"א מִי שִׁיחֲפֹן יִתְרַם וּר"י אֲמַר דְּזֵזֵאִי הָתָם הוּא דְּמַתְסַר אִם אֲמַר חִזּוֹן

דְּשְׁלִיחוּתָהּ קַעֲבִיד דְּקָא מְהֵי לִיה שֶׁזֶן אֲשֶׁתּוֹ וּמוֹתַר לָה פֻּרְקָסָה דְּמַנְיָה לְפֻרְקָם אֲשֶׁתּוֹ חָבֵל בְּשַׁמְעָתָא דְּתוֹרָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי וְלֹא מֶשֶׁלּוֹ וּבְדִין הוּא דְאֶסוּכָא לִיבָא דְאִי מַשּׁוּם דְּתוֹרָם לִיה מַנְיָה קַעֲבִיד בְּדַמְתָּנִי וּמַחְזִיר לִו חָבַדְתּוֹ אֶלֹא מַשּׁוּם דְּבִין דְּבַתּוֹרָמָה צָרִיךְ דַּעַת הֵי כְּמוֹ שְׁלוּחוֹ דְּמַנְיָהוּ לָךְ וּתְרַם וְכִין דְּרַבְּנָן הַפְּקִיעוּ תוֹרַת הַשְׁלִיחוֹת מִנְּהָ שְׁפִיר עֲבִיד וּרְאִיָּה לְדַבֵּר דְּאֲמָרִינּוּ לְעוּלָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי וּבְדַרְבָּא וּל"ק לְעוּלָם מֶשֶׁלּוֹ וּבְדַרְבָּא אֶלֹא ש"ס דְּמַשְׁלֵוֹ אִפִּי' אֹמַר כָּל הַרוּנְיָה אֶסוּכָא אִיבָא פִּי הִיָּהוּ דְּהַמַּדִּיר שְׁהַפְּרָנָם מִפְּרָנָם אֲשֶׁתּוֹ

מֶשֶׁלּוֹ: **כָּל** הַרוּנְיָה אֲפִילוֹ אַחֵר מְצִי תֵרִים לִיה הִלְכֵךְ דַּעַת אִיבָא שְׁלִיחוֹתָא לִיבָא: **טוֹבַת** הַנָּאָה שֶׁל מִי שִׁיתָן לִו יִשְׁרָאֵל אַחֵר דִּיגֵר כְּדִי שִׁיתָן לָבֹן בַּתּוֹ כַּהֵן: **אוּ** דִּלְמָא לֹא וְכו' וְדַבַּעַל הַכִּרִי הֵי טוֹבַת הַנָּאָה: **אַיְתִּיבֵיהּ** תוֹרָם תְּרוּמוֹתָיו לְדַעְתּוֹ קס"ד הִשְׁתָּא בְּדַפְרֵשׁ לְעִיל מֶשֶׁלּוֹ עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי קֵאֲמַר וּא"צ דַּעַת וְאִי אֲמַרְתָּ טוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי מְהֵי לִיה בְּתֵרוּמָה זֹו שְׁהָ דִּיגֵר שִׁיתָן לִו יִשְׁרָאֵל. הֵבָא בְּמֵאִי עֲסָקִינָן דְּאֲמַר כָּל הַרוּנְיָה לְתֵרַם יבֹא וְיִתְרַם וּמִדִּי תוֹרָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי: **תוֹרָם** אֵת תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשָׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ שֶׁל תוֹרָם וקס"ד דְּמַשְׁלֵוֹ עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי הָא קָא מְהֵי לָה דְּשָׁקִיל טוֹבַת הַנָּאָה: **אֵלָא** מִתּוֹרָם לִו שְׁמַע מִנְּה דְּטוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל תוֹרָם הִיא: **אֲמָרִי** לְעוּלָם מִהָא לִיבָא לְמַשְׁמַע מִנְּה טוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל מִי דְּהֵבָא לֹא מִדִּי אֱלָא בְּשָׁל בַּעַל הַכִּרִי וְלַדַּעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי וְלִהִכִּי טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלוֹ וְחֲפֵלוֹ הִכִּי לֹא קָא מְהֵי לִיה: בְּאֹמַר כָּל הַרוּנְיָה בּו': בְּדֹאֲוֻחֻקְמָנָא לְעִיל: הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה עַל מְנַת שְׁיִתְפַּכֵּר בּוֹ חֲבֵרוֹ הַמַּקְדִּישׁ מוֹסִיף חֲמֵשׁ דְּחָמֵשׁ תִּלְאֹו הַכְּתוּב בְּמַקְדִּישׁ דְּכַתִּיב וְאִם הַמַּקְדִּישׁ יִגְאֵל אֵת בֵּיתוֹ וּמִתְפַּכֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה וּבפ"ק דְּתָמוּרָה (דף י.) מְפָרֵשׁ טַעְמָא מִקָּרָא: וְהַתּוֹרָם מֶשֶׁלּוֹ עַל שֶׁל חֲבֵרוֹ טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלוֹ:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

כִּינוּ דְּזֻכוֹת הוּא לִו שְׁמַרְוִיחַ שְׁתּוֹרָם עֲלִיו מֶשֶׁלּוֹ וְלֹא צָרִיךְ לָתֵן לִו כְּלוּם: לֹא צָרִיךְ

”**אֵיִיפְעִיָא** לָהּ: הַתּוֹרָם מֶשֶׁלּוֹ עַל שֶׁל חֲבִירוֹ, צָרִיךְ דַּעְתּוֹ אוֹ לָא? מִי אֲמָרִינּוּ: בִּין דְּזֻכוֹת הוּא לִו, לֹא צָרִיךְ דַּעַת. אוֹ דִּלְמָא מַצּוּחַ דִּילִיָּהּ הִיא, וְנִיחָא לִיָּה לְמִיעֲבָדִיָּהּ. תָּא שְׁמַע: תוֹרָם אֵת תְּרוּמוֹתָיו וְאֵת מַעֲשָׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ. בְּמֵאִי עֲסָקִינָן? אֵילִימָא מִן בַּעַל הַכִּרִי עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי, וּלְדַעְתּוֹ דְּמָאן? אֵילִימָא לְדַעְתּוֹ דִּילִיָּהּ — מָאן שׁוּיָיָה שְׁלִיחַ? אֵלָא לְדַעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי. הָא קְמַהֲנִי לִיָּה דְקַעֲבִיד שְׁלִיחוּתָיָהּ! אֵלָא מֶשֶׁלּוֹ עַל שֶׁל הַכִּרִי. וּלְדַעְתּוֹ דְּמָאן? אֵילִימָא לְדַעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי — הָא קְמַהֲנִי לִיָּה! אֵלָא לֹאן, לְדַעְתִּיָּה דְנִפְשִׁיָּהּ, וּמֶשֶׁלּוֹ תוֹרָם עַל שֶׁל חֲבִירוֹ. וְאִי אֲמַרְתָּ צָרִיךְ דַּעַת — הָא קְמַהֲנִי לִיָּה! אֵלָא לֹאן, אִין צָרִיךְ דַּעַת. ”לְעוּלָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי עַל בַּעַל הַכִּרִי, כְּדֹאֲמַר רַבָּא: בְּאֹמַר ”כָּל הַרוּנְיָה לְתוֹרָם יבֹא וְיִתְרוּם”, הֵבָא נָמִי בְּאֹמַר וְכו'. בְּעָא מִיַּיָּיָה רַבִּי יִרְמְיָה מְרַבִּי זִירָא: הַתּוֹרָם מֶשֶׁלּוֹ עַל שֶׁל חֲבִירוֹ, טוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל מִי? מִי אֲמָרִינּוּ: אִי לֹאן פִּירִי דְּהֵאֲרָה, מִי מַתְקַנָּא פְּרִיָא דְּהֵהוּא, אוֹ דִּלְמָא: אִי לֹאן פְּרִיָא דְּהֵהוּא, לֹא הוּיִין פִּירִי דְּהִדִּין תְּרוּמָה? אֲמַר לִיָּה, אֲמַר קָרָא: ”אֵת כָּל תְּבוּאֹת זֶרַעָה ... וְנִתְּתָ”. אֵיִתִּיבִיָּה: תוֹרָם אֵת תְּרוּמוֹתָיו וְאֵת מַעֲשָׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ. וְאִי אֲמַרְתָּ טוֹבַת הַנָּאָה דְּבַעַל הַכִּרִי, הָא קָא מְהֵי לִיָּה! אֵלָא שְׁמַע מִיַּיָּיָה טוֹבַת הַנָּאָה דִּילִיָּהּ. אֲמָרִי: לֹא, מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי, וּלְדַעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי, בְּאֹמַר ”כָּל הַרוּנְיָה לְתוֹרָם יבֹא וְיִתְרוּם”. ^(ס"ד)תָּא שְׁמַע, דְּאֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמַּקְדִּישׁ מוֹסִיף חוּמֵשׁ, וּמַתְכַּפֵּר — עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. וְהַתּוֹרָם מֶשֶׁלּוֹ עַל שְׁאִינוֹ שְׁלֹו — טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלֹו. ^(ס"ו)מִלְּמָדוֹ מִדְּרַשׁ הִלְכוֹת וְאֲגָדוֹת, אָבֵל לֹא יִלְמַדְנוּ מִקָּרָא. מִקָּרָא מֵאִי טַעְמָא לֹא יִלְמַדְנוּ — מַשּׁוּם דְקְמַהֲנִי לִיָּה, מִדְּרַשׁ נָמִי קְמַהֲנִי לִיָּה! אֲמַר שְׁמוּאֵל: בְּמַקְוָם שְׁנוּטְלִין שְׂכָר עַל הַמַּקָּרָא וְאִין נוֹטְלִין שְׂכָר עַל הַמִּדְרָשׁ. מֵאִי פִּסְקָא?

הָא

דַּעַת שְׁזָכִין לֵאדָם שְׁלֹא בְּפִטּוֹ: אוֹ דִּלְמָא בִּין דְּמַנְיָה חִילָה הִיא דְּבַעַל הַכִּרִי נִיחָא לִיָּה לְמַעַבְדָּה שְׁיָחִים הוּא אֵת הַמַּנְיָה לְפִיכָךְ. צָרִיךְ שְׁיִזְדִיעּוֹ: אֵלִימָא מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי עַל בַּעַל הַכִּרִי: אֵלִימָא לְדַעְתִּיָּה חִילָה לְדַעְתּוֹ שֶׁל תוֹרָם שְׁלֹא הוֹדִיעּוֹ לְבַעַל הַכִּרִי שֶׁהוּא תוֹרָם עֲלִיו: מָאן שׁוּיָה שְׁלִיחַ הָא קוּימָא לִן מַה אֶתָּס לְדַעְתָּכֶם אֲף שְׁלוּמָכֶם לְדַעְתָּכֶם: הָא קָא מְהֵי לָה שְׁעֲבַד שְׁלִיחוּתָהּ וְאִיָּהוּ הִדִּירוּ: הָא קָא מְהֵי לָה הֵאִי שְׁתּוֹרָם עֲלִיו: אֶלֹא לֹאן לְדַעְתָּה דְנַפְשָׁה שְׁלֹא הוֹדִיעַ לְבַעַל הַכִּרִי שֶׁהוּא רוּנְיָה לְתֵרַם עֲלִיו: וּא"א צָרִיךְ דַּעַת הָא קְמַהֲנִי לָה בִּין שְׁתּוֹרָם עֲלִיו בְּיִזְדִיעְתּוֹ הָא קְמַהֲנִי לִיָּה: אֶלֹא לֹאן אִין צָרִיךְ דַּעַת וְלִהִכִּי תוֹרָם עֲלִיו דְּבִין שְׁתּוֹרָם עֲלִיו שְׁלֹא מַדַּעְתּוֹ לֹא מְהֵי לִיָּה כָּלל: לְעוּלָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי מִדִּי וְלַדַּעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי וְקַחְמָרְתָּ הָא קְמַהֲנִי לִיָּה דְשְׁעִיד שְׁלִיחוּתָהּ וְתֵרִים: בְּאֹמַר כָּל הַרוּנְיָ לְתֵרַם יבֹא וְיִתְרַם דְּבִין דְּלֹא שׁוּיָה שְׁלִיחַ מַמַּשׁ טַפִּי מִאֲחֵרָנִי וְאֲחֵרִינִי נָמִי יְכוּלִין לְתֵרַם בַּמּוֹתוֹ לֹא מְהֵי לִיָּה כָּלל דְּאִי לֹא תֵרִים לִיָּה הֵאִי תֵרִים לִיָּה אִינַשׁ אֲחֵרִינָא וּמַהֵבָא לִיבָא לְמַשְׁמַע מִנְּה כָּלל: טוֹבַת הַנָּאָה מֶשֶׁל מִי אוֹתָהּ פְּרוּטָה שְׁיָכוּל לְקַבֵּל מִיִּשְׁרָאֵל אַחֵר כְּדִי לְתַנֶּה לָבֹן בַּתּוֹ כַּהֵן מֶשֶׁל מִי הִיא: אִי לֹאן פִּירִי דְּהֵאִי דְּתוֹרָם לֹא מַתְּנּוּ פְּרִיָא דְּהִיָּהוּ וְתִהְיִ אוֹתָהּ פְּרוּטָה דְּתוֹרָם: אוֹ דִּלְמָא לֹא וְכו' וְדַבַּעַל הַכִּרִי הֵי טוֹבַת הַנָּאָה: אֵת כָּל תְּבוּאֹת זֶרַעָה וְנִתְּתָ וְנִי' שְׁמַע מִנְּה דְּבַעַל הַכִּרִי הִיא טוֹבַת הַנָּאָה מַדְכַּתִּיב זֶרַעָךְ וְנִתְּתָ: תוֹרָם אֵת תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשָׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ שֶׁל תוֹרָם וקס"ד דְּמַשְׁלֵוֹ עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי הָא קָא מְהֵי לָה דְּשָׁקִיל טוֹבַת הַנָּאָה: אֶלֹא מִתּוֹרָם לִו שְׁמַע מִנְּה דְּטוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל תוֹרָם הִיא: אֲמָרִי לְעוּלָם מִהָא לִיבָא לְמַשְׁמַע מִנְּה טוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל מִי דְּהֵבָא לֹא מִדִּי אֱלָא בְּשָׁל בַּעַל הַכִּרִי וְלַדַּעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי וְלִהִכִּי טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלוֹ וְחֲפֵלוֹ הִכִּי לֹא קָא מְהֵי לִיָּה: בְּאֹמַר כָּל הַרוּנְיָה בּו': בְּדֹאֲוֻחֻקְמָנָא לְעִיל: הַמַּקְדִּישׁ שְׁפוּדָה אֵת הַקִּדְשׁוֹ מוֹסִיף חֲמֵשׁ וְלֹא אֲדָם אַחֵר בְּדַכְתִּיב וְאִם הַמַּקְדִּישׁ יִגְאֵל אֵת בֵּיתוֹ (וְיִקְרָא כּו):

וּמַתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה הַמַּפְרִישׁ קֶרֶבֶן לְפִטּוֹר חוּבַתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ הַמַּתְכַּפֵּר עוֹשֶׂה תְּמוּרָה בְּאוֹתוֹ קֶרֶבֶן דְּהִשְׁתָּא הֵי דִידָהּ וְלֹא הַמַּפְרִישׁוֹ דְּמֵאֲחֵר שְׁהַפְרִישׁ לְצֻרְכּוֹ קִנְאוֹ הַמַּתְכַּפֵּר: וְהַתּוֹרָם וְכו' טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלוֹ שֶׁל תוֹרָם: שְׁנוּטְלִין **שָׂכָר עַל** לַמּוֹד הַמַּקָּרָא וְכו' וְלִהִכִּי לֹא וְלַמְדָּנוּ מִקָּרָא בְּחָנָם לָזֶה דְקַמְהֵי לִיָּה דְשָׂכָר שְׁהִיָּה לִו לָתֵן חָבֵל מְלַמְדוֹ הִלְכוֹת בְּחָנָם דְּלֹא קָא מְהֵי לִיָּה כָּלל: מֵאִי פִּסְקָא דְּבַמְנַהֲגָא תִּלְיָא מִלְּתָא וְלֹאן אֶסוּכָא אִיבָא אִפִּי' לְמַשְׁקַל שָׂכָר שֶׁל הַמַּקָּרָא תַרְיָן לֹא וְזֵאִי לֹאן שְׁפִיר עֲבַד דְּשָׁקֵל כָּלל:

מֶשֶׁלּוֹ: **כָּל** הַרוּנְיָה אֲפִילוֹ אַחֵר מְצִי תֵרִים לִיָּה הִלְכֵךְ דַּעַת אִיבָא שְׁלִיחוֹתָא לִיבָא: **טוֹבַת** הַנָּאָה שֶׁל מִי שִׁיתָן לִו יִשְׁרָאֵל אַחֵר דִּיגֵר כְּדִי שִׁיתָן לָבֹן בַּתּוֹ כַּהֵן: **אוּ** דִּלְמָא לֹא וְכו' וְדַבַּעַל הַכִּרִי הֵי טוֹבַת הַנָּאָה: **אַיְתִּיבֵיהּ** תוֹרָם תְּרוּמוֹתָיו לְדַעְתּוֹ קס"ד הִשְׁתָּא בְּדַפְרֵשׁ לְעִיל מֶשֶׁלּוֹ עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי קֵאֲמַר וּא"צ דַּעַת וְאִי אֲמַרְתָּ טוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי מְהֵי לִיָּה בְּתֵרוּמָה זֹו שְׁהָ דִּיגֵר שִׁיתָן לִו יִשְׁרָאֵל. הֵבָא בְּמֵאִי עֲסָקִינָן דְּאֲמַר כָּל הַרוּנְיָה לְתֵרַם יבֹא וְיִתְרַם וּמִדִּי תוֹרָם מֶשֶׁל בַּעַל הַכִּרִי עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי: **תוֹרָם** אֵת תְּרוּמוֹתָיו וּמַעֲשָׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ שֶׁל תוֹרָם וקס"ד דְּמַשְׁלֵוֹ עַל שֶׁל בַּעַל הַכִּרִי הָא קָא מְהֵי לָה דְּשָׁקִיל טוֹבַת הַנָּאָה: **אֵלָא** מִתּוֹרָם לִו שְׁמַע מִנְּה דְּטוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל תוֹרָם הִיא: **אֲמָרִי** לְעוּלָם מִהָא לִיבָא לְמַשְׁמַע מִנְּה טוֹבַת הַנָּאָה שֶׁל מִי דְּהֵבָא לֹא מִדִּי אֱלָא בְּשָׁל בַּעַל הַכִּרִי וְלַדַּעְתּוֹ דְּבַעַל הַכִּרִי וְלִהִכִּי טוֹבַת הַנָּאָה שְׁלוֹ וְחֲפֵלוֹ הִכִּי לֹא קָא מְהֵי לִיָּה: בְּאֹמַר כָּל הַרוּנְיָה בּו': בְּדֹאֲוֻחֻקְמָנָא לְעִיל: הַמַּקְדִּישׁ בְּהֵמָה עַל מְנַת שְׁיִתְפַּכֵּר בּוֹ חֲבֵרוֹ הַמַּקְדִּישׁ מוֹסִיף חֲמֵשׁ דְּחָמֵשׁ תִּלְאֹו הַכְּתוּב בְּמַקְדִּישׁ דְּכַתִ

מסורת הש"ס
א בכורות כט.
ב תוספתא שבת; תוספתא בבא מציעא; בבא מציעא נח.
ג לקמן לט.
תורה אור השלם

וְאֵתִי צִוָּה יְהוָה בְּעַת הַהוּא לֵלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתָם אִתְּכֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ [דברים ד', יד]

וְאֵתִי לַמִּדְּתִי אֶתְכֶם חֻקים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוָּנִי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת כֹּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ [דברים ד', ה]

וְהֵאָּה קָא מַשְׁמַע לָן מִתְּנִי דְאִפִּי' בְּמָקוֹם שְׁנוּטְלִין עָכְר וכו'. וְלִהְכִי לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא דֵּהוּאִיל וְשָׂרִי לְמַשְׁקֵל עָכְר אִם מְלַמְדוּ בְּחֻנָּם מֵהֵי לִיה מִן הַשָּׁכָר שְׁהִיה לֹו לַתָּן:
רב אָמַר מֵאִי טַעְמָא הִתִּירוּ לְמַשְׁקֵל עָכְר מִן הַמִּקְרָא מִפְּנֵי שְׁאִין נוּטְלִין עָכְר אֲלֹא עַל עָכְר שְׁמוּר שְׁמַשְׁמְרִין הִתִּינוּקוֹת שְׁאִין מִנִּיחִין אוֹתָן לְצֹאת וְלַעֲסֹק בְּדָבָרִים בְּטָלִים וְלֹא עָכְר לַמוּד הַמִּקְרָא וּקְטַנִּים דְּצִרִיכִין שְׁמוּר לְמַדִּין מִקְרָא וְלֹא גְדוּלִים וְלִהְכִי לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא לְקְטַנִּים בְּחֻנָּם דֵּהוּאִיל וְשָׂרִי לְמַשְׁקֵל עַלֵּיהוּ עָכְר קְמַהֵי הַשָּׁכָר שְׁהִיה לֹו לַתָּן אֲבָל מְלַמְדוּ מִדְרָשׁ דְּקֻטָּנִים אִין לֹוּמַדִּים מִדְרָשׁ אֲלֹא לְגְדוּלִים וְגְדוּלִים לִית לְהוּ עָכְר שְׁמוּר וְלֹא קְמַהֵי לְהוּ כָּלָל וְלִהְכִי שָׂרִי:
וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹמַר **עָכְר** פְּסוּק טַעְמִים עָקוּל מִנְיָהוּ שְׁמַלְמָדָם נְקוּד וּטַעְמִים וְהִיהוּ עָכְר מַצֵּי לְמַשְׁקֵל וּפְסוּק טַעְמִים אִינוּ אֲלֹא בְּמִקְרָא וְלִהְכִי לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא:
ברַקְטָן (מִשּׁוּם דְּקָא מֵהֵי לֹה שְׁמַנִּיח לֹו אֵת הַשָּׁכָר) תַּרְיִן מִתְּנִי' דְּקַתְּנִי לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא בְּרַקְטָן מִשּׁוּם דְּקָא מֵהֵי לֹה שְׁמַנִּיח לֹו אֵת הַשָּׁכָר שְׁהִיה לֹו לַתָּן:
וְהִכִּי קַתְּנִי לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא לְקַטָּן בְּחֻנָּם מִשּׁוּם דְּקָא מֵהֵי לֹה עָכְר הַשְׁמוּר אֲבָל אִם הִיה גְּדוּל מְלַמְדוּ לֹו וְלִבְנֵיו מִקְרָא גְדוּל מִשּׁוּם דְּאִיהוּ לֹא צְרִיךְ שְׁמוּר וְלֹא קְמַהֵי לִיה וְלִבְנֵיו נְמִי הוּאִיל וְאִבִּיהִן עַמְהָם הוּא מַשְׁמַרֵם וְלִיכָא עָכְר שְׁמוּר:
לֹא קוֹרִין בְּתַחלָּה בְּשַׁבָּת אִין מִתְחִילִין לְלַמְדָם בְּתַחלָּה בְּשַׁבָּת בְּדָבָר שְׁלֹא לְמַדוּ מַעוּלָם אֲבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן כְּלוּמַר בְּדָבָר שְׁלֵמְדוּהוּ בְּבָר פַּעַם רֵאשׁוּנָה לֹוּמַדִּים אוֹתָן פַּעַם שְׁנִיה בְּשַׁבָּת וְלִהְכִי קַתְּנִי בְּרֵאשׁוֹן

דְּרַבּוּתָא קַמ"ל אַע"פ שְׁלֹא לְמַדוּהוּ הִתִּינוּקוֹת אֲלֹא פַעַם אַחַת שׁוּנִין:
בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאִמַר עָכְר פְּסוּק טַעְמִים שָׂרִי לְמַשְׁקֵל:
הֵיינו דְּאִין קוֹרֵן בְּתַחלָּה בְּשַׁבָּת דֵּהוּאִיל וּמַעוּלָם לֹא לְמַדוּ דְּבָר זֶה אֲלֹא עַכְשָׁו אִינוּ מְלַמְדוּ אֲלֹא בְּשָׁכָר וְאִתִּי לְמַשְׁקֵל עָכְר בְּשַׁבָּת אֲבָל שׁוּנִין דְּעַבְדִי לִיה בְּלֹא עָכְר:
אַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן אֲפִילוּ שׁוּנִין לֹא דִּהָא אֲבָא עָכְר שְׁמוּר דְּשַׁבָּת וְאִתִּי לְמַשְׁקֵל עָכְר בְּשַׁבָּת:
הַבְּלָעָה הִיא בְּדַקְתְּנִי וּמַשְׂרִי שָׂרִי:
דְּתַנְיָא הַשׁוֹכֵר אֵת הַפְּרָה, לְשִׁמּוֹר אֵת הַזָּרְעִים — אִין נוֹתֵנִין לֹו שְׁכָר שַׁבָּת.
לְפִיכָךְ

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

הָא קַמ"ל דְּאָפֵלוּ בְּמָקוֹם שְׁנוּטְלִין שְׁכָר עַל הַמִּקְרָא וכו' מְפָרֵשׁ וְאִזֵּל טַעְמָא

דְּמַה אֵלֵי בְּחֻנָּם דְּכַתִּיב רָחַה לְמִדְתִּי אֶתְכֶם וּמִסְתַּמָּא מִנְּהָ לֹא נָטַל עָכְר מִמִּשְׁרָחַל שְׁעֲשִׂיר הִיה:
שְׁכָר שְׁמוּר שְׁמַשְׁמַר מְלַמַד תִּינוּקוֹת שְׁלֹא יִלְכוּ אֲנֶה וְאֲנֶה אֲבָל מִדְרָשׁ אִינוּ צְרִיךְ לְלַמַד כ"א לְגְדוּל שְׁאִינוּ צְרִיךְ שְׁמוּר כְּכֵן עָשָׂר לְמַשְׁנֶה:
שְׁכָר פְּסוּק טַעְמִים וְסָכָר דְּפְסוּק אִינוּ צְרִיךְ אֲלֹא מִדְרָבְגָן וְלֹא שְׁנִיךְ לֹימַר מַה אֵלֵי בְּחֻנָּם אִף אִתָּם בְּחֻנָּם:
וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: **שְׁכָר** פִּיסוּק טַעְמִים. תַּנּוּ:
לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא.
בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאָמַר שְׁכָר פִּיסוּק טַעְמִים — הֵיינו דְּלֹא יִלְמְדְנוּ, אָלֹא לְמֵאן דְּאָמַר שְׁכָר שְׁימוּר — גְּדוּל בַר שְׁימוּר הוּא?
בְּרַקְטָן קַתְּנִי.
אִי בְּרַקְטָן, אִימָא סִיפָא:
אֲבָל מְלַמֵּד אֵת כְּנִיז מִקְרָא, קִטְן בַר כְּנִים הוּא?!
חסוֹרִי מַחְסָרָא וְהִכִּי קַתְּנִי:
לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא — בְּרַקְטָן, אִם הִיָּה גְדוּל — מְלַמְדוּ לוּ וְלִבְנֵיו מִקְרָא.
י"מיִתִּיבִי:
תִּינוּקוֹת לֹא קוֹרִין בְּתַחֲחִילָה בְּשַׁבָּת, אָלֹא שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן.
בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאָמַר שְׁכָר פִּיסוּק טַעְמִים — הֵיינו דְּאִין קוֹרִין בְּתַחֲחִילָה בְּשַׁבָּת.
אָלֹא לְמֵאן דְּאָמַר שְׁכָר שְׁימוּר, אַמַּאי אִין קוֹרִין בְּתַחֲחִילָה בְּשַׁבָּת, וְאַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן?
הָא אִיכָא **שְׁכָר** שְׁימוּר דְּשַׁבָּת! ^(א)וְלִיטַעְמִיהּ **שְׁכָר** פִּיסוּק בְּשַׁבָּת מִי אָסוּר?
הַבְּלָעָה הִיא, וְהַבְּלָעָה מִישְׁרָא שְׂרִי.
דְּתַנְיָא:
הַשׁוֹכֵר אֵת הַפּוֹעֵל לְשִׁמּוֹר אֵת הַתִּינוּק, לְשִׁמּוֹר אֵת הַפְּרָה, לְשִׁמּוֹר אֵת הַזָּרְעִים — אִין נוֹתֵנִין לֹו שְׁכָר שַׁבָּת.
לְפִיכָךְ

אם

דְּמַה אֵלֵי בְּחֻנָּם דְּכַתִּיב רָחַה לְמִדְתִּי אֶתְכֶם וּמִסְתַּמָּא מִנְּהָ לֹא נָטַל עָכְר מִמִּשְׁרָחַל שְׁעֲשִׂיר הִיה:
שְׁכָר שְׁמוּר שְׁמַשְׁמַר מְלַמַד תִּינוּקוֹת שְׁלֹא יִלְכוּ אֲנֶה וְאֲנֶה אֲבָל מִדְרָשׁ אִינוּ צְרִיךְ לְלַמַד כ"א לְגְדוּל שְׁאִינוּ צְרִיךְ שְׁמוּר כְּכֵן עָשָׂר לְמַשְׁנֶה:
שְׁכָר פְּסוּק טַעְמִים וְסָכָר דְּפְסוּק אִינוּ צְרִיךְ אֲלֹא מִדְרָבְגָן וְלֹא שְׁנִיךְ לֹימַר מַה אֵלֵי בְּחֻנָּם אִף אִתָּם בְּחֻנָּם:
גְּדוּל בַר שְׁמוּר הוּא מַשְׁמַע לִיה דְּמַתְּנִיתִין מִרִי אִף בְּגְדוּלִים:
חסוֹרִי מַחְסָרָא וְהִכִּי קַתְּנִי וּה"פ לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא בְּרַבִּיֵל לְלַמַד מִקְרָא דִּהִינוּ קִטְן אֲבָל מְלַמַד הוּא בְּנִי מִקְרָא אִם רָאִי לְכַנִּים:
אִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי עַנְג שַׁבָּת:
אָבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן פְּרַשׁ וְכוּלִין לַחֲזוּר תַּחֲרָה רֵאשׁוּנָה בְּשַׁבָּת:
הֵיינו דְּאִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה מִפְּנֵי שְׁמַשְׁתַּכַר בְּשַׁבָּת וּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אֲבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן דְּכִיּוֹן דְּלַמְדוּ זֹו מַעְרַב שַׁבָּת יוֹדְעִין אוֹתוֹ מַעְרַב שַׁבָּת:
וְאִי מִשּׁוּם שְׁכָר שְׁמוּר אַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן הָא אֲבָא עָכְר שְׁמוּר:
הַבְּלָעָה הִיא שְׁשָׁכָר שַׁבָּת גְּבֻלַע וְלֹא מַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר שְׁפִיסָק לֹו כֵךְ לַחֲצִי שְׁנֶה:
לְשִׁמּוֹר אֵת הַתִּינוּק לְצִרְךְ מִי חֲטֹאת:
לְשִׁמּוֹר הַזָּרְעִים לְצִרְךְ עֹמַר וְשָׂרִי הֶלַחַם בְּשַׁבְּעִיעִית אִם שׁוֹכֵר לִיוֹמִי אִין נוֹתֵנִין לֹו עָכְר דְּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אִם הִיה נוּטְל:

לֹימַר מַה אֵלֵי בְּחֻנָּם אִף אִתָּם בְּחֻנָּם:
גְּדוּל בַר שְׁמוּר הוּא מַשְׁמַע לִיה דְּמַתְּנִיתִין מִרִי אִף בְּגְדוּלִים:
חסוֹרִי מַחְסָרָא וְהִכִּי קַתְּנִי וּה"פ לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא בְּרַבִּיֵל לְלַמַד מִקְרָא דִּהִינוּ קִטְן אֲבָל מְלַמַד הוּא בְּנִי מִקְרָא אִם רָאִי לְכַנִּים:
אִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי עַנְג שַׁבָּת:
אָבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן פְּרַשׁ וְכוּלִין לַחֲזוּר תַּחֲרָה רֵאשׁוּנָה בְּשַׁבָּת:
הֵיינו דְּאִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה מִפְּנֵי שְׁמַשְׁתַּכַר בְּשַׁבָּת וּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אֲבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן דְּכִיּוֹן דְּלַמְדוּ זֹו מַעְרַב שַׁבָּת יוֹדְעִין אוֹתוֹ מַעְרַב שַׁבָּת:
וְאִי מִשּׁוּם שְׁכָר שְׁמוּר אַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן הָא אֲבָא עָכְר שְׁמוּר:
הַבְּלָעָה הִיא שְׁשָׁכָר שַׁבָּת גְּבֻלַע וְלֹא מַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר שְׁפִיסָק לֹו כֵךְ לַחֲצִי שְׁנֶה:
לְשִׁמּוֹר אֵת הַתִּינוּק לְצִרְךְ מִי חֲטֹאת:
לְשִׁמּוֹר הַזָּרְעִים לְצִרְךְ עֹמַר וְשָׂרִי הֶלַחַם בְּשַׁבְּעִיעִית אִם שׁוֹכֵר לִיוֹמִי אִין נוֹתֵנִין לֹו עָכְר דְּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אִם הִיה נוּטְל:

לֹימַר מַה אֵלֵי בְּחֻנָּם אִף אִתָּם בְּחֻנָּם:
גְּדוּל בַר שְׁמוּר הוּא מַשְׁמַע לִיה דְּמַתְּנִיתִין מִרִי אִף בְּגְדוּלִים:
חסוֹרִי מַחְסָרָא וְהִכִּי קַתְּנִי וּה"פ לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא בְּרַבִּיֵל לְלַמַד מִקְרָא דִּהִינוּ קִטְן אֲבָל מְלַמַד הוּא בְּנִי מִקְרָא אִם רָאִי לְכַנִּים:
אִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי עַנְג שַׁבָּת:
אָבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן פְּרַשׁ וְכוּלִין לַחֲזוּר תַּחֲרָה רֵאשׁוּנָה בְּשַׁבָּת:
הֵיינו דְּאִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה מִפְּנֵי שְׁמַשְׁתַּכַר בְּשַׁבָּת וּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אֲבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן דְּכִיּוֹן דְּלַמְדוּ זֹו מַעְרַב שַׁבָּת יוֹדְעִין אוֹתוֹ מַעְרַב שַׁבָּת:
וְאִי מִשּׁוּם שְׁכָר שְׁמוּר אַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן הָא אֲבָא עָכְר שְׁמוּר:
הַבְּלָעָה הִיא שְׁשָׁכָר שַׁבָּת גְּבֻלַע וְלֹא מַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר שְׁפִיסָק לֹו כֵךְ לַחֲצִי שְׁנֶה:
לְשִׁמּוֹר אֵת הַתִּינוּק לְצִרְךְ מִי חֲטֹאת:
לְשִׁמּוֹר הַזָּרְעִים לְצִרְךְ עֹמַר וְשָׂרִי הֶלַחַם בְּשַׁבְּעִיעִית אִם שׁוֹכֵר לִיוֹמִי אִין נוֹתֵנִין לֹו עָכְר דְּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אִם הִיה נוּטְל:

לֹימַר מַה אֵלֵי בְּחֻנָּם אִף אִתָּם בְּחֻנָּם:
גְּדוּל בַר שְׁמוּר הוּא מַשְׁמַע לִיה דְּמַתְּנִיתִין מִרִי אִף בְּגְדוּלִים:
חסוֹרִי מַחְסָרָא וְהִכִּי קַתְּנִי וּה"פ לֹא יִלְמְדְנוּ מִקְרָא בְּרַבִּיֵל לְלַמַד מִקְרָא דִּהִינוּ קִטְן אֲבָל מְלַמַד הוּא בְּנִי מִקְרָא אִם רָאִי לְכַנִּים:
אִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי עַנְג שַׁבָּת:
אָבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן פְּרַשׁ וְכוּלִין לַחֲזוּר תַּחֲרָה רֵאשׁוּנָה בְּשַׁבָּת:
הֵיינו דְּאִין קוֹרִין בְּתַחֲחִלה מִפְּנֵי שְׁמַשְׁתַּכַר בְּשַׁבָּת וּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אֲבָל שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן דְּכִיּוֹן דְּלַמְדוּ זֹו מַעְרַב שַׁבָּת יוֹדְעִין אוֹתוֹ מַעְרַב שַׁבָּת:
וְאִי מִשּׁוּם שְׁכָר שְׁמוּר אַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן הָא אֲבָא עָכְר שְׁמוּר:
הַבְּלָעָה הִיא שְׁשָׁכָר שַׁבָּת גְּבֻלַע וְלֹא מַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר שְׁפִיסָק לֹו כֵךְ לַחֲצִי שְׁנֶה:
לְשִׁמּוֹר אֵת הַתִּינוּק לְצִרְךְ מִי חֲטֹאת:
לְשִׁמּוֹר הַזָּרְעִים לְצִרְךְ עֹמַר וְשָׂרִי הֶלַחַם בְּשַׁבְּעִיעִית אִם שׁוֹכֵר לִיוֹמִי אִין נוֹתֵנִין לֹו עָכְר דְּמַחֲזִי כְּמַקַח וּמִמְכָר אִם הִיה נוּטְל:

דְּרַבּוּתָא קַמ"ל אַע"פ שְׁלֹא לְמַדוּהוּ הִתִּינוּקוֹת אֲלֹא פַעַם אַחַת שׁוּנִין:
בְּשַׁלְמָא לְמֵאן דְּאִמַר עָכְר פְּסוּק טַעְמִים שָׂרִי לְמַשְׁקֵל:
הֵיינו דְּאִין קוֹרֵן בְּתַחלָּה בְּשַׁבָּת דֵּהוּאִיל וּמַעוּלָם לֹא לְמַדוּ דְּבָר זֶה אֲלֹא עַכְשָׁו אִינוּ מְלַמְדוּ אֲלֹא בְּשָׁכָר וְאִתִּי לְמַשְׁקֵל עָכְר בְּשַׁבָּת אֲבָל שׁוּנִין דְּעַבְדִי לִיה בְּלֹא עָכְר:
אַמַּאי שׁוּנִין בְּרֵאשׁוֹן אֲפִילוּ שׁוּנִין לֹא דִּהָא אֲבָא עָכְר שְׁמוּר דְּשַׁבָּת וְאִתִּי לְמַשְׁקֵל עָכְר בְּשַׁבָּת:
הַבְּלָעָה הִיא בְּדַקְתְּנִי וּמַשְׂרִי שָׂרִי:
דְּתַנְיָא הַשׁוֹכֵר אֵת הַפְּוֵעַל שְׁנוֹתָן לִי עָכְרוּ שְׁל כָּל יוֹם:
לְשִׁמּוֹר אֵת הַתִּינוּק מִטְמָאָה:
לְשִׁמּוֹר אֵת הַזָּרְעִים לְצִרְךְ הַעֲמָר:

לז.

עֵין מִשְׁפָּט בַּר מַצּוּה

א סמג עשיון יב, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רמה סעי' ו:

ב מיי' פא' מהל' תלמוד תורה

הל' ז:

ג מיי' פו' מהל' נדרים הל' ז:

ד טוש"ע יו"ד סי' רמה סעי' יד:

ה מיי' פב' מהל' תלמוד תורה

הל' ב:

ו סמג לאוין סה, טוש"ע או"ח סי' שו סעי' ד:

ז מיי' פו' מהל' שבת הל' כה:

לז:

שְׂכָר שְׂבוּעַ נִוְתָנִין לז שְׂכָר שִׁבְת וְאִם אָבְדוּ

דְּמַחֲבִיב בְּגֻגְבָה וְאִבְגָּה וְאִין לְהַקְשׁוֹת חֻפְצִי שְׁמִיִּם הוּא דְקַבְּלַת שְׂכָר לְאוּ חֻפְצִי שְׁמִיִּם: אֶלֶא הָיִינוּ טַעֲמָא דְאִין קוֹרִין בְּרֹאשׁוֹן דִּיפָּנוּ אִבִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת וְלֹאוּ מִשׁוּם שְׂכָר שִׁבְת כָּלֵל אֶלֶא אִפִּי' בְּשִׂאֲבִיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת מְלַמְדִין אוֹתוֹן בְּחֻסֵּם שִׂיחָיָה לָהֶם פְּנֹאִי שִׂיחָא פְּנִיִּים לְסַעֲוֹדַת שִׁבְת וְאִם יִקְרָאוּ בְּרֹאשׁוֹן יִשְׁהוּ טַהִיָּה מְרָבָה וּה"ה אִם יֵשׁ לָהֶם מְלַמַּד בְּשְׂכָר שְׂאִסוּר מֵהֲאִי טַעֲמָא: **אָבָל** שׁוֹנִין בְּרֹאשׁוֹן דָּתוּ לִיכָא שְׂהִיָּה כָּל כֶּךָ בִּינֹן שְׁמִלְמָדִים כְּכֹר: **לְמַצְוֹתֶיהָ** דְּשִׁבְתוֹת:

וְאִיבְעִית אִימָא טַעֲמָא דְאִין קוֹרִין מִשׁוּם דְּבִשְׁבְּת אוֹכְלִים טְפִי מִבְּחַל וְיִקְיֹר עֲלֵיהּ עֲלֵמָא כְּלוּמַר שְׁבָבְדִין הֶם מִפְּנֵי שְׁנִי וְסֵת דְאִין וְכוּלִין לַעֲסַק וְלִטְרַח וְלִלְמַד בְּרֹאשׁוֹן: **בְּנוֹת** מִי בְּעִין שְׁמוֹר וּמַתְנִי' סִתְמָא קִתְנִי בִין בָּנִים וּבִין בְּנוֹת וּבְנוֹת לִיכָא יוֹצֵאנִיּוֹת וְלֹא בְּעִיא שְׁמוֹר א"כ לֹא שִׁין בְּהֹן שְׂכָר שְׁמוֹר:

שְׂכָר פִּסּוּק טַעֲמִים דְּאוֹרִיתָא וְאִסוּר לְטוֹל שְׂכָר עֲלִיהֶם: **אֵלּוּ** הַפְּסוּקִים מִקּוּם שְׁהַפְסוּק

מִסִּים עָס: **וְאֶמְרִי** לָהּ אֵלּוּ הַמְּסוּרוֹת מֵאֵן דְּאִית לִיָּה פִּסּוּק טַעֲמִים לְאוּ דְאוֹרִיתָא מְרָבֶשׁ אֵלּוּ הַמְּסוּרוֹת חֲסֵרוֹת וַיִּתְרוֹת:

מִקְרָא סוֹפְרִים אֶרֶץ אֶרֶץ [שְׁמַשְׁתַּיִן]

בְּאִתְנַחְתָּא וְחָק קָטָן שְׁמִים מַצְרִים: **עֲטוּר** סוֹפְרִים דְּלִכְאוּרָה מִשְׁמַע דְּאַחַר תַּעֲבֵרוּ וּסְבָרָה וְאַחַר תַּעֲבֵרוּ וְכֹן אַחַר תַּאֲסֹף וְאַחַר מִסְתַּבַּר אַחַר נוֹנָגִים וְאַחַר מִשְׁמַע:

פֶּרֶת דְּבִלְכַתּוּ לְהַשִּׁיב יָדוּ בְּהֵר פֶּרֶת פֶּרֶת אִינוּ פְּתִיב וְנִקְרָא: **אִישׁ** דְּכֹאֲשֹׁר יִשְׂאֵל פִּי כֹאֲשֹׁר יִשְׂאֵל אִישׁ בְּדָבָר הַאֲלֵהִים אִישׁ קָרִי וְלֹא פְּתִיב: **בָּאִים** דְּנִבְנְנָתָה הֵנָּה יָמִים בָּאִים

וְנִבְנְתָה בָּאִים קָרִי וְלֹא פְּתִיב: **אֵת** דְּהֶגֶד הֶגֶד הֶגֶד לִי אֵת אֲשֶׁר עָשִׂית:

אֵלֶּי דְּהֶגְרוּ אֵלֵי אִם לֹא: **נָא** דִּיִּסְלַח בְּנַעֲמֹן:

אֵת דְּהֶגֶד הֶגֶד אֵלֵי דְכוּלְּהוּ הֵי קָרִיִין וְלֹא פְּתִיבֹן: וּכְתִבֹן וְלֹא קָרִנֹן נֹא דִיִּסְלַח דְנַעֲמֹן:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אִם אָבְדוּ חֵיב בְּאַחֲרִיּוּתוֹן כְּדִין שׁוֹמֵר שְׂכָר ^(א) אִם אָבְדוּ — אִינוּ חֵיִיב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ. וְאִם הָיָה שְׂכִיר שִׁבְתָּ. שְׂכִיר חֲדָשׁ, שְׂכִיר שָׁנָה, שְׂכִיר שְׂבוּעַ — נוֹתֵן לוֹ שְׂכָר שִׁבְתָּ. לְפִיכָּהּ אִם אָבְדוּ — חֵיִיב בְּאַחֲרִיּוּתוֹ. אֶלֶא: גָּבִי שִׁבְתָּ הָיִינוּ טַעֲמָא דְאִין קוֹרְאִין בְּתַחֲיִלָּה — מִשׁוּם דִּיפָּנוּ אַבְהֵתְהוֹן דִּינֻקִּי לְמַצְוֹתָא דְשִׁבְתָּא. וְאִיבְעִית אִימָא: מִשׁוּם דְּבִשְׁבְּתָא אָבָלִין וְשִׁתִּין וְיִקְיֹר עֲלֵיהוֹן עֲלֵמָא. כִּדְאֲמַר שְׁמוּאֵל: שְׂנִינִי וְסֵת תַּחֲיִלַת חוֹלִי מַעֲיִים. וּלְמֵאן דְאֲמַר שְׂכָר פִּיסוּק טַעֲמִים, מֵאִי טַעֲמָא לָא אָמַר שְׂכָר שִׁימּוּר? קִסְבַּר בְּנוֹת מִי קָא בְּעִיִין שִׁימּוּר? ^(א)וּלְמֵאן דְאֲמַר שְׂכָר שִׁימּוּר, מֵאִי טַעֲמָא לָא אָמַר שְׂכָר פִּיסוּק טַעֲמִים? קִסְבַּר (שְׂכָר) פִּיסוּק טַעֲמִים דְּאוֹרִיִיתָא הוּא. ^(א)דְאֲמַר רַב אִיקָא בַר אָבִין אָמַר רַב חֲנַנְאֵל אָמַר רַב: מֵאִי דְכְּתִיב "וַיִּקְרָאוּ בַסֶּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפָּרֹשׁ וּשְׁוֹם שְׂכָל וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא". "וַיִּקְרָאוּ בַסֶּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים" — זֶה מִקְרָא, "מִפָּרֹשׁ" — זֶה תַּרְגּוּם, "וּשְׁוֹם שְׂכָל" — אֵלּוּ הַפְּסוּקִים, "וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא" — זֶה פִּיסוּק טַעֲמִים. וְאֶמְרִי לָהּ: אֵלּוּ הַמְּסוּרוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מִקְרָא סוֹפְרִים, וְעִיטוּר סוֹפְרִים, וְקָרְיִין וְלֹא פְּתִיבֹן, וּכְתִיבֹן וְלֹא קָרְיִין — הִלָּכָה לְמַשָּׁה מְסִינִי. מִקְרָא סוֹפְרִים: אֶרֶץ, שְׁמִים, מַצְרִים. עִיטוּר סוֹפְרִים: "אַחַר תַּעֲבֹרוּ", "אַחַר תִּלְדוּ", "אַחַר תַּאֲסֹף", "קִדְמּוּ שָׂרִים אַחַר נִגְנִים", "צִדְקַתָּה כְּהַרְרִי אֵל". ^(ד)קָרְיִין וְלֹא פְּתִיבֹן: "פֶּרֶת" דְּ"בִלְכַתּוּ", "אִישׁ" דְּ"כֹאֲשֹׁר יִשְׂאֵל אִישׁ בְּדָבָר הָאֱלֹהִים", "בָּאִים" דְּ"נִבְנְנָתָה", "לָהּ" דְּ"פְּלִיטָה", "אֵת" דְּ"הֶגֶד הֶגֶד", "אֵלִי" דְּ"הֶגְרוּ", "אֵלִי" דְּ"הַשְׁעָרִים", הֵלִין קָרְיִין וְלֹא פְּתִיבֹן. וּכְתִיבֹן וְלֹא קָרְיִין: "נָא דִיִּסְלַח", "זֹאת"

קִדְמוּ שָׂרִים: צִדְקַתָּה כְּהַרְרִי אֵל וְלֹא פְּתִיב כְּהַרְרִי אֵל צִדְקַתָּה דְּהָכִי מִסְתַּבַּר טְפִי וּבְדוּקָא מִשְׁתַּעִי: אִישׁ דְּכֹאֲשֹׁר יִשְׂאֵל אִישׁ בְּדָבָר הַאֲלֵהִים בְּאַחִיתַפֵּל כְּתִיב: בָּאִים דִּוְנִבְנְתָה [קָרִי וְלֹא] כְּתִיב: לֹא דְפְּלִיטָה שְׁעִיָּהן כְּתוּבִין בְּיִרְמְיָהוּ:

שְׂכִיר שִׁבְתָּ שְׁנוֹתֵינוּ לז ז' פְּשִׁיטִים שְׂכָרוֹ לְשָׂבוּעַ אַע"פ שְׁמַנְיַע לְיוֹם שִׁבְתָּ פְּשׁוּט אֶחָד בִּינֹן דְּכָל יוֹם שִׁבְתָּ נִבְלָע עִם שְׂכִירוֹת שְׂאֵר הַשָּׂבוּעַ זזֹ הִיא הַבְּלָעָה שֶׁשְׂכָר שִׁבְתָּ מַבְלִיעַ בְּתוֹךְ יָמֵי הַשָּׂבוּעַ נוֹתְנִין שְׂכָר שִׁבְתָּ דְּהַבְּלָעָה שְׂרִי: אִם אָבְדוּ בִּשְׁבְּתָּ חֵיב בְּאַחֲרִיּוּתוֹן דְּהָא נוֹתְנִין לוֹ שְׂכָר הַשִּׁבְתָּ: אֶלֶא גָבִי שִׁבְתָּ דְקִתְנִי לֹא קוֹרִין בְּתַחֲלָה אָבָל שׁוֹנִין לֹאוּ מִשׁוּם שְׂכָר פִּסּוּק וְלֹא מִשׁוּם שְׂכָר שְׁמוּר קִאֲמַר דְּהָא שְׂרִי בְּהַבְּלָעָה: דִּיפָּנוּ אִבְהֵתְהוֹן דִּינוּקָא לְמַצְוֹתָא דִילָהוֹן שְׂאִם הִיוּ עֲסוּקִין לְהַקְרוֹתוֹן בְּתַחֲלָה בְּדָבָר חֲדָשׁ הִיוּ מְרוֹדִין בְּהֹן וְלֹא הִיוּ פְּנִיִן לְמַצְנֵת שִׁבְתָּ לְהַתְעַנֵּג בּוֹ אָבָל שׁוֹנִין הוֹאִיל וּכְכֹר לְמִדּוּהוּ לֹא מְטַרְדִי בֵּהוּ: דִּיפָּנוּ כְּדִי שְׂהוּ פְּנִינֹן: וְיִקְיֹר לָהּ עֲלֵמָא שְׁכַבְדַּ עֲלֵיהֶם לְלַמַּד מִפְּנֵי הַמֶּאֱכָל וְלִהְכִי אִין קוֹרִין בְּתַחֲלָה בִּשְׁבְּתָּ דְמַצְעַר לָהּ: בְּנוֹת שְׁמִלְמְדִין אוֹתָן תּוֹרָה מִי בְּעִין שְׁמוֹר אִינְהוּ לֹאוּ אוֹרְחוּהוּ לְמַפַּק אֲבֵרְחִי דְכְּתִיב כָּל כְּבוֹדָה בֵּת מִלָּךְ פְּנִימָה (תְּהִלַּם מ"ה:י"י) וְלִיכָא לֹאוּקְמָא כֶּה שְׂכָר שְׁמוֹר: שְׂכָר פִּסּוּק טַעֲמִים דְּאוֹרִיתָא הוּא וְלֹא מַצֵּי לְמַשְׁקֵל עֲלֵיהּוּ אֲנִכְרָא: אֵלּוּ הַפְּסוּקִים עַד הֵיכֹן מְסִים כָּל פִּסּוּק וּפְסוּק וְלִהְכִי קָרִי לָהּ שׁוּם שְׂכָל שְׂיִכוּל לְהַסְכִּיל בַּפְּסוּק בִּין כָּל פִּסּוּק וּפְסוּק: הִלָּכָה לְמַשָּׁה מְסִינִי דְנִקְרָאִין הָכִי: מִקְרָא סוֹפְרִים אֶרֶץ אֶרֶץ כְּלוּמַר מַה שְׁקוֹרִין אֶרֶץ אֶרֶץ דְּלֹא כְּתִיבִין דְּלֹא כְּתִיבִין יו"ד בִּין אֶל"ף לְרִי"ש וּבִין רִי"ש לְצַד"י וְכֹן נְמִי אֶרֶץ דְּלֹא כְּתִיבִין ב' אֶלפִי"ן אוּ ה"א סְמוּךְ לְאֶל"ף וְיו"ד בִּין רִי"ש לְצַד"י וְכֹן שְׁמִים דְּלֹא כְּתִיבִין שְׂאִמִּים אֶל"ף בִּין שִׁי"ן לְמ"ם וּבִין מ"ם לְיו"ד וְכֹן מַצְרִים: עֲטוּר סוֹפְרִים אַחַר תַּעֲבֵרוּ וְלֹא פְּתִיב תַּעֲבֵרוּ אֶחָד וְהָיִנוּ עֲטוּר שְׁמַעֲטוֹרִין הַדְּבּוּר דְּהָכִי מִשְׁמַע יָכֶה: קִדְמוּ שָׂרִים אַחַר נִגְנִים וְלֹא פְּתִיב אַחַר נוֹנָגִים

 מסורת הש"ס

א תוספתא שביעית
ב מגילה ג.
ג בראשית רבה
ד אוצר מדרשים קרי וכתוב הקדמה ג

 תורה אור השלם
--

וַיִּקְרָאוּ בַסֶּפֶר בְּתוֹבוֹת הָאֱלֹהִים מִפָּרֹשׁ וּשְׁוֹם שְׂכָל וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא [נחמיה ח, ח]

וַיִּקְרָאוּ יְהוֹנָה אֶל־מִשָּׁה וְאֶבְיָה יִרְק יִרְק בְּקִנְיָה הָלֹא תִכְלֹם וְגו' [במדבר יב, יז]

קִדְמוּ שָׂרִים אַחַר נִגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹשָׁפוֹת [תהילים סח, כו]

צִדְקַתָּה כְּהַרְרִי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תִּהְיוּ רַבִּים אֲדָם־יִבְהַמְתָּה תוֹשִׁיעַ יְהוֹנָה [תהילים לו, ז]

נָקָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַפְּדֻזִּים־אֲחֵר תַּאֲסֹף אֶל־עַמֶּיךָ [במדבר לא, ב]

וְאִתְּחִיָּה פִתְלָחִם וְשַׁעֲדוֹ לִבְכֹּם אַחֵר תַּעֲבִירוּ כִי־עֲלִיכֶן עֲבָרְתֶּם עַל־עֲבָדְכֶם וְגו' [בראשית יח, ח]

וַיִּקְרָא אֲחִיָּה וְאִמָּה תִשָּׁב הַנָּעַר אֲתָנּוּ יָמִים אוּ עֲשׂוּר וְגו' [בראשית כד, נח]

וְתִאמַר אֵלֶיהָ כָּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי [אלי' אֶעֱשֶׂה יְרוּת ג, ח]

וַיַּעַן בָּעַז וַיִּאמְרוּ לֵה הִדּוּ הִדּוּ לִי כָּל אֲשֶׁר־עָשִׂית וְגו' [ירות ב, יא]

וְתִאמַר שִׁש־הַשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִי אָמַר [אלי' אֶל־תְּבֹאוּי וְגו' יְרוּת ג, יז]

וַיֵּד דָּוִד אֶת־הַדָּעָוָה כִּוְרָחַב מִלֵּד צוּרָה בִּלְכָתּוֹ לְהַשִּׁיב יָדוֹ וְגו' [שמואל ב ח, ג]

וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶל יָשָׁר יָעַץ בָּנִים הָהֵם פֹּאשֶׁר יִשְׂאֵל־[איש] בְּדָבָר וְגו' [שמואל ב טו, כג]

הִנֵּה יָמִים [בָּאִים] נֹאס־יְהוֹנָה וְנִבְנְתָה הָעִיר לִיהוֹנָה מִמִּנְדַּל חֲנַנְאֵל וְגו' [ירמיהו לא, לח]

הַשְּׁמִיעוּ אֶל־בְּבֵל רַבִּים כְּלִדְרָכֵי קִשְׁתׁ חֲנוּ עֲלֶיהָ שָׂבִיב אֶל־יְהוִי־[לָהּ] פְּלִיטָה וְגו' [ירמיהו ג, כט]

כֹּה אָמַר יְהוֹנָה אִם־יִפְדּוּ שְׁמִים מִלְמַעְלָה וְיִחַקְרוּ מוֹסְדֵי־אֲרָץ לְטָשָׁה וְגו' [ירמיהו לא, לז]

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוֹנָה לַעֲבָדָךְ כִּבּוּא אֲדֹנִי בִית־רַמּוֹן לְהַשְׁתַּחֲוֹת וְגו' [מלכים ב ח, יח]

מסורת הש"ס
א קידושין ל
ב אוצר מדרשים קרי וכתוב הקדמה ג; ראש השנה כא: ג במדבר רבה
ד אוצר מדרשים מדרשים על ספר יונה מדרש יונה נוסחא א ג
תורה אור השלם

[רות ג, ט]

[רות ג, יב]

[דברים ו, א]

[ירמיהו נא, ג]

[יחזקאל מח, טז]

[שמות יט, ט]

[משלי כב, ט]

[שמות לד, כז]

[דברים ד, יד]

[דברים ו, ח]

[דברים לא, יט]

[שמות מ, יט]

[שמות כו, טז]

[דברים יז, יז]

[תהילים ח, ו]

[במדבר יב, ג]

[שמות לד, א]

[שמואל א יב, ג]

[שמואל א יז, יז]

[שמואל א יב, ד]

[עמוס ז, יד]

[יונה א, ג]

[שמות לא, יח]

זאת המצנה כתיב בִּירְמִיָּה: וְדָרָךְ דִּהְיוּרָךְ כְּתִיב וּקְרָאִי לֹא גָרַם לְהִי וְדָרָךְ זֹאת דִּהַמְצָנָה פִּקְדָּה וְנִתְמַנֵּן וְנִינֹו כִךְ בְּשׁוֹם חֲמָשׁ: יִדְרָךְ הַדּוֹרָךְ בִּירְמִיָּה: דְּכַתְּבֵן וְלֹא קִרְיִין: דְּכִי גּוֹאֵל אִתָּה בְּרוּת: חֲמָשׁ דְּפֹאֵת נִגְבּ וְטַעֲמִיָּהוּ לֹא מִפְּרֹשׁ לִיָּה: לְלַמֵּד אֶתְכֶם אֲלֵמָא הִקב"ה צַוָּה לְתַנָּה לְיִשְׂרָאֵל: כְּתִבּוּ לְכֶם אֲלֵמָא שְׁנַתְנָה נָמִי לְדָן לְיִשְׂרָאֵל: הַתּוֹרָה וְלָמְדוּ אוֹתָהּ אֲלֵמָא לְיִשְׂרָאֵל נָמִי נִתְנָה: פִּלְפוּלָא בְּעַלְמָא לְהִבִּין דְּכָר מִתּוֹךְ דְּכָר הוּא דְנָתַן לְמַשָּׁה וְנוֹהֵג בָּהּ טוֹבַת עֵין וְנִתְנָה לְיִשְׂרָאֵל: פִּרְסוּ מִכְּלָל דְּגִבּוֹר הוּא וְנוֹף גְּדוּל: וְאִימָא דְאֶרֶיךָ הִיא וְחֲטִיין שְׁלֹא הִיא גּוֹפְנִי וְלֹא הִיא בְּעַל כַּח: וְעֲבִין שְׁלֹשׁ וְאַפִּי דְכִי עֲבָדוּ: וְתַחֲסַרְהוּ מַעֲט חוּ הִיא אַחַת שְׁאוּתָהּ אַחַת הִיא הִקב"ה יִתְרָה עֲלִיין: אִי בָּלֹא אֲנָרָא מֵאִי רְבוּתָהּ: לֹא־פּוֹקִי מִמָּאן דְּשָׁקֵל בָּלֹא אֲנָרָא כֹּל מִי שֶׁהוּא רוּצָה חֲמוּרוּ שֶׁל חֲבָרוּ בָּלֹא עָכָר וּמֵאִי מַעֲלִיּוּתָא הִיא דְלֹא הִנֵּה נִזְלָן כ"ע נָמִי לֹא גּוֹחֲלִין נִינְהוּ: דְלֵמָא הֵאִי דְלֹא שְׁקִיל אִפִּי בְּאֲנָרָא לֹא־וּ מִשּׁוּם עֲשָׂר דְלֵמָא מִשּׁוּם דְּעֵנִי הִנֵּה וְלֹא הוּוּ לִיָּה מִשּׁוּאוֹת וְלִדְכִי לֹא הִנֵּה גְרִיךְ: אֲלֹא מַהֲבֹא שְׁמַעֲיִין דְּעֲשִׂיר הִיא מִפְּסָל לָךְ: בֵּיתוּ עֲמוּ כְּלִי תַשְׁמִישׁוּ וְהֵה הִיא מִרְבַּ עֲשָׂר: לֹא חֲמוּר אַחַד מִהֶם נִשְׁאֲרִי בְּעַל כְּרַחוּ אִפִּי בְּשָׂכָר הֵא בְּרַצְוִן בְּעָלִים הִיא שׁוֹכֵר וְאִלּוּ גְבִי שְׁמוּאֵל וְכוּי לֹא עֲשָׁקְתָנוּ וְלֹא רְצוּתָנוּ שְׁלֹא הִיא שׁוֹכֵר לֹא בְּאִנְסָם וְלֹא בְּרַצְוִן: מִתְנִי' וְזֵן אֵת אֲשֶׁתוּ וְאֵת בָּנָיו שֶׁל מָדָר: אַע"פ שֶׁהִמָּדָר חִיב בְּתַנּוּתָן בִּינוּ דְלֹא לְפִטוּמִי עֲבִידִין וְדִי לְדָן בְּמֵאִי שֶׁהוּא מִפְּרִנְסָן לֹא־ו הִנָּהּ מִרְבָּה עֲבִיד לִיָּה: וְלֹא יִזוּן אֵת בְּהֶמְתּוּ בּוֹי הוֹאִיל וְלְפִטוּמִי עֲבִידִין עֲבִיד לִיָּה הִנָּהּ מִרְבָּה: נִפְשָׁה לְשִׁמְיִם וְגּוֹפָה שְׁלֹו לֹא־כִילָה מִשּׁוּם דְּכִי לֹא חֲזוֹן אוֹתָהּ לְפִטוּמִי שְׁמַהֲנָהוּ הִנָּהּ מִרְבָּה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

זאת דִּהַמְצָנָה פִּקְדָּה וְנִתְמַנֵּן וְנִינֹו כִךְ בְּשׁוֹם חֲמָשׁ: יִדְרָךְ הַדּוֹרָךְ בִּירְמִיָּה:

”זאת” “דִּי־הַמְצָנָה”, “יִדְרָךְ” “דִּי־הַדְרָךְ”, “חֲמָשׁ” “דִּי־פֹאֵת נִגְבּ”, “אִם” “דִּי־כִי גֵאֵל” — הֵלִין כְּתִבָּן וְלֹא קִרְיִין.^(א) אָמַר רב אחא בר אדא: בְּמַעֲרָבא פִּסְקִין לְהִדִּין פִּסְקָא לְתַלְתָּא פִּסְקִין: “וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעֲנָן”. אָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: לֹא הֶעֱשִׂיר מֹשֶׁה אֶלָּא מִפְּסוּלָתָן שֶׁל לוחות, שְׁנַאֲמַר: “פֶּסֶל לָךְ שָׁנִי לַחַת אֲבָנִים פְּרֹאשָׁנִים” — פִּסּוּלָתָן שְׁלָךְ יָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: לֹא נִיתְנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְמֹשֶׁה וּלְזֻרְעוֹ, שְׁנַאֲמַר: “כָּתַב לָךְ”, “פֶּסֶל לָךְ”: מָה פִּסּוּלָתָן שְׁלָךְ — אִף כְּתִבָּן שְׁלָךְ. מֹשֶׁה נָהֵג בַּהּ טוֹבַת עֵין וּנְתַנָּה לְיִשְׂרָאֵל, וְעֲלִיו הַפְּתוּב אוֹמַר: “טוֹב עֵין הוּא יְבָרָךְ וְגו'”. מִתִּיב רַב חֲסֵדָא: “וְאֹתִי צִוָּה ה' בְּעַת הַהִיא לְלַמֵּד אֶתְכֶם” — וְאוֹתִי צִוָּה, וְאֲנִי לְכֶם. “רֹאה לַמִּדְּתִי אֶתְכֶם חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוִּנִי ה' אֱלֹהֵי” — אוֹתִי צִוָּה, וְאֲנִי לְכֶם. “וְעַתָּה כְּתִבּוּ לְכֶם אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת”, הַשִּׁירָה לְחֻדְדָּה. “לְמַעַן תִּהְיֶה לִי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנְי יִשְׂרָאֵל!” אֶלָּא, פִּילְפּוּלָא בְּעַלְמָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁרָה שְׂכִינָתוּ אֶלָּא עַל גִּבּוֹר וְעֲשִׂיר וְחָכָם וְעָנִין, וְכוּלָן מִמִּשְׁה. גִּבּוֹר, דְּכַתִּיב: “וַיִּפְרֹשׁ אֵת הָאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן”, וְאָמַר מָר: מֹשֶׁה רַבִּינוּ פִּרְסוּ, וְכַתִּיב: “עֲשֹׂר אֲמוֹת אֶרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְגו'”. אִימָא דְאֶרֶיָּה וְחֲטִין! אֶלָּא מִן הִדִּין קָרָא, דְּכַתִּיב: “וְאֶתְּפֹשׁ בְּשָׁנֵי הַלָּחַת וְאֶשְׁלַכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וְאֶשְׁבַּרֶם”, וְתַנְיָא: הַלּוּחוֹת אֶרְפֹּן שִׁשָּׁה וְרַחֲבֹן שִׁשָּׁה וְעֲבָרִין שְׁלֹשָׁה.^(ב) עֲשִׂיר — “פֶּסֶל לָךְ”, פִּסּוּלָתָן שְׁלָךְ יָהּ. חָכָם — רַב וּשְׁמוּאֵל דְאָמְרִי תַרְוִיָּיהוּ: חֲמָשִׁים שְׁעָרֵי בֵינָה נִבְרָאוּ בְּעוֹלָם, וְכוּלָם נִתְּנוּ לְמֹשֶׁה חֲסֵר אַחַת, שְׁנַאֲמַר: “וְתַחֲסַרְהוּ מַעֲט מֵאֱלֹהִים”. עָנִין — דְּכַתִּיב: “וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד”. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כֹּל הַנְּבִיאִים עֲשִׂירִים הָיוּ, מִנְלָן — מִמִּשְׁה וּמִשְׁמוּאֵל מַעֲמוּס וּמִיּוֹנָה. מֹשֶׁה — דְּכַתִּיב: “לֹא חֲמוּר אַחַד מִהֶם נִשְׁאֲרִי”. אִי בָּלֹא אֲגָרָא, לְאַפּוֹקִי מֵאֵן דְּשָׁקֵל בָּלֹא אֲגָרָא? אֶלָּא דְאָפִילוּ בְּאֲגָרָא. דִּילְמָא מִשּׁוּם דְּעָנִי הָוָה. אֶלָּא מִן “פֶּסֶל לָךְ” — פִּסּוּלָתָן יָהּ שְׁלָךְ.^(ב) שְׁמוּאֵל, דְּכַתִּיב: “הִנְנִי עָנָו בִּי נִגַּד ה' וְנִגַּד מְשִׁיחוֹ אֵת שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחֲמוּר מִי לְקַחְתִּי”. אִי בַּחֲנָם, לְאַפּוֹקִי מֵאֵן דְּשָׁקֵל בַּחֲנָם!? אֶלָּא, דְאָפִילוּ בְּשָׂכָר. דְלֵמָא דְּעָנִי הָוָה, אֶלָּא מַהֲכָא: “וְתִשְׁכַּתוּ הֶרְמְתָה כִּי שָׁם בֵּיתוּ”, וְאָמַר רַבָּא: כֹּל מְקוֹם שֶׁהֵלָךְ — בֵּיתוּ עֲמוּ. אָמַר רַבָּא: גְּדוּל מָה שְׁנַאֲמַר בְּשְׁמוּאֵל יוֹתֵר מִשְׁנַאֲמַר בְּמֹשֶׁה, דְאֵילוּ בְּמֹשֶׁה רַבִּינוּ כְּתִיב “לֹא חֲמוּר אַחַד מִהֶם נִשְׁאֲרִי”, דְאָפִילוּ בְּשָׂכָר, וְאֵילוּ גְבִי שְׁמוּאֵל אֲפִילוּ בְּרַצְוִן לֹא שְׂכָרוּ, דְּכַתִּיב: “וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשָׁקְתָנוּ וְלֹא רִצּוּתָנוּ וְגו'”. עֲמוּס, דְּכַתִּיב: “וַיַּעַן עֲמוּס וַיֹּאמֶר אֵל אֲמַצְיָה לֹא נִבְיָא אֲנֹכִי וְלֹא בֶן נִבְיָא אֲנֹכִי כִי בּוֹקֵר אֲנֹכִי וּבּוֹלָם שְׁקָמִים”, כְּדַמְתַּרְגֵּם רַב יוֹסֵף: אָרִי מָרִי גִיתִי אֲנֹא וְשְׁקָמִין לִי בְּשִׁפְלָתָא וְגו'. ^(ג) יוֹנָה, דְּכַתִּיב: “וַיִּתֵּן שְׂכָרָה וַיֵּרֶד בָּהּ”, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנָתָן שְׂכָרָה שֶׁל סְפִינָה כּוּלָּהּ. אָמַר רַבִּי רוּמְנוּס: שְׂכָרָה שֶׁל סְפִינָה הוּיָא אַרְבַּעַת אֲלָפִים דִּינָרֵי דַּחְבָּא. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בַּתְּחִלָּה הָיָה מֹשֶׁה לְמַד תּוֹרָה וּמִשְׁכָּחָה, עַד שֶׁנִּיתְּנָה לוֹ בְּמַתְּנָה, שְׁנַאֲמַר: “וַיִּתֵּן אֵל מֹשֶׁה כָּכֵלְתּוּ לְדַבֵּר אֹתוֹ”. “מִתְנַנִּי וְזֵן אֵת אֲשֶׁתוּ וְאֵת בָּנָיו, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיִּיב בְּמִזְנוּתָן. וְלֹא יִזוּן אֵת בְּהֶמְתּוּ, בִּין טְמֵאָה בִּין טְהוֹרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: זֵן אֵת הַטְּמֵאָה, וְאִינוּ זֵן אֵת הַטְּהוֹרָה. אָמְרוּ לוֹ: מָה בִּין טְמֵאָה לְטְהוֹרָה? אָמַר לָהּ: שֶׁהַטְּהוֹרָה נִפְשָׁה לְשִׁמְיִם וְגּוֹפָה שְׁלֹו, וּטְמֵאָה

נִפְשָׁה

לח.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ב:

ב מ"י פו' מהל' נדרים הל' ד:

אֲנַחְנִי וְנַעֲרַתְּךָ: **[אוֹתִי צִוָּה]** דְּכִי אָמַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל אוֹתִי צַוָּה וְאֲנִי לְכֶם: לְמַעַן תִּהְיֶה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנְי יִשְׂרָאֵל וְאִי בְּשִׁירָה לְחוּר מֵאִי עֲדוּת אִיבָא: **אֶלָּא** פִּלְפּוּלָא בְּעַלְמָא שְׁטִיטַת חֲרִיפּוּת וְהִבְיָנָה נְמָסֵר לְמַשָּׁה רַבִּינוּ וְנָהֵג טוֹבַת עֵין וְאָמַר מֹשֶׁה כּוּי:

[וְכַתִּיב עֲשֹׂר אֲמוֹת אֶרֶךְ הַקָּרֶשׁ] אֲלֵמָא אֶרֶךְ הִיא וְכִינוּ דְהִיא אֶרֶךְ גִּבּוֹר הִיא: **עֲבָרִין** ג' וְהַצֵּרָךְ לַחֲבָטוֹן בַּקָּרְקַע כַּכֹּחַ גְּדוּל: **אִי** בָּלֹא אֲגָרָא מִי הוּא דְשָׁקִיל בָּלֹא אֲנָרָא וּמֵאִי רְבוּתָא אֲלֹא אִפִּילוּ בְּאֲנָרָא לֹא שְׁקִיל דְּעֲשִׂיר הִיא: **דְלֵמָא** מִשּׁוּם דְּעָנִי הָיָה וְלֹא

הִיא רוּצָה לְשַׁכַּר מִהֶם: **בֵּיתוּ עֲמוּ** כְּלִי תַשְׁמִישׁוּ עֲמוּ וְאִינוּ נִהְנֶה מִשְׁל אַחֲרִים:

דְאֵילוּ בְּמֹשֶׁה כְּתִיב לֹא חֲמוּר אַחַד מִהֶם נִשְׁאֲרִי בְּעַל כְּרַחֲמִיָּהוּ מִכְּלָל דְּבִרְצִין שְׂכָרָה וְשִׁמָּא לֹא הָיוּ רוּצִים וּבּוֹשִׁים לְסַרְב מְלַהֲשָׁכָר וְאִלּוּ בְּשְׁמוּאֵל כְּתִיב רְצוּתִי מִשְׁמַע לֹא בַקָּשָׁתִי לְשַׁכַּר

מִמְּנוּ וְאִפִּלוּ בְּרַעֲיוֹ: וְזֵן אֵת אֲשֶׁתוּ וּבָנָיו אִי אִתִּיא כְּתִנָן יִיחָא דְּמַבְרִיחַ אֲרִי בְּעַלְמָא הוּא וְכִי אִתִּיא נָמִי בְּרַבָּנָן יִיחָא שְׁפִיר דְּמִירִי הִבָּא מִקְּמוֹנוֹת יִתְרוֹת וְאִין נִפְרַע [מִבְּעֵלָה] דְּכִי פִלְגִי רַבָּנָן דְּהִינוּ בְּמִפְרָנָם סָתָם אַע"פ שְׁלֹא פִי' לָשֵׁם הֵלְלוּהָ מ"מ לָשֵׁם מִתְּנָה לֹא יָהִיב וְהָיוּ לְרַבָּנָן כְּמוּ יוֹרֵד לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבָרֵי שְׁלֹא בְּרָשׁוֹת דְּנוּטֵל מֵה שֶׁהַשְּׂבִיחַ וְחֲנָן מַחֲלֵק בֵּין הַשְּׂבִיחַ לְהִכָּא דְלֹא הִנֵּה אֲלֹא מַבְרִיחַ אֲרִי מִנְכָּסִי חֲבָרֵי א"כ אִם נוֹתֵן מִתְּנָה לְאִשָּׁה דִּין הוּא שְׁאִין וְכוּל לְתַבַּע לְבַעַל כְּלוּם וְהִבָּא מִירִי שְׁנוּתָן מִתְּנָה לְאִשָּׁה מִמִּכִּירִי הַבְּעַל: **לֹא** יִזוּן אֵת בְּהֶמְתּוּ בִּין טְמֵאָה בִּין טְהוֹרָה מִשּׁוּם דְּלַפְטוּמָא עֲבִידָא וְהָיוּ הִנָּהּ גְּמוּרָה שְׁנִהְנָה זֵו מִגּוֹפָה וְחוּ מִפִּירָה: **אָמַר** לָהֶם כּוּי שֶׁהִטְמֵאָה נִפְשָׁה וְגּוֹפָה לְשִׁמְיִם שְׁאִינָה וְכוּלָּהּ לְהִנּוּת אֲלֹא בַעּוֹד נִפְשָׁה בַּהּ הֵלְכָךְ לֹא־ו הִנָּהּ הִיא אֲבָל טְהוֹרָה נִפְשָׁה לְשִׁמְיִם כְּלוּמַר אַע"פ שֶׁנִּפְשָׁה לְשִׁמְיִם גּוֹפָה שְׁלֹו לְשַׁחֲטָה:

לח:

עין משפט גזר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רכא סעי' ג:

ב מו"י פו' מהל' נדרים הל' ה:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' רכא סעי' א:

ד מו"י פו' מהל' נדרים הל' יז:

ה מו"י פו' מהל' נדרים הל' י:

ו סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' רכא סעי' א:

ז מו"י פו' מהל' נדרים הל' י:

ח טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ד:

ט מו"י פו' מהל' נדרים הל' ח:

הָרִי מוֹסֵר שְׂפָחָה לְשִׁמְשׁוֹ דס"ד דאִרְי בקטנה שניסת על ידו ואת אִמְרָת

דמִתָּר לְהַשִּׂיא בְּתוּ הָא פְּשִׁטָא

דְּאָסוּר: בְּבִתּוֹ בוגרת דַּמִּדְעָתָה וקמ"ל אף על גב שהוא מְזַכֵּר עִמָּה ומשׂיא עצה לָהּ לְהַנְשִׂא לוֹ הִנָּאת דְּבוּר לָא מִקְרִי הִנָּאָה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

נִפְשָׁה וְגוּפָה

נִפְשָׁה וְגוּפָה לְשָׁמִים שְׁאִינָה רְאִינָה

נִפְשָׁה וְגוּפָה לְשָׁמַיִם. אָמְרוּ לוֹ: אַף הִטְמָאָה נִפְשָׁה לְשָׁמַיִם וְגוּפָה שָׁלוּ, שְׁאֵם יִרְצָה הָרִי הוּא מוֹכְרָה לַגּוֹיִם אוּ מַאֲכִילָה לַכֻּלָּבִים. גָּמַ' אָמַר רַב יִצְחָק בַּר חֲנִנְיָה אָמַר רַב הוּנָא: הַמוּדָר הַנָּאָה מַחְבִּירוֹ — מוֹתֵר לְהַשִּׂיא לוֹ בִּתּוֹ. הָיִי בַּהּ רַבִּי זִירָא: בְּמֵאֵי עֶסְקִינוּ? אֵילִימָא בְּשַׁנְכְּסֵי אָבִי כָלָה אֶסוּרִין עַל הַחֲתָן, הָרִי מוֹסֵר לוֹ שְׂפָחָה לְשִׁמְשׁוֹ! אֵלָא בְּנַכְסֵי חֲתָן אֶסוּרִין עַל אָבִי כָלָה. גְּדוּלָּה מִזֹּו אָמְרוּ: זֵן אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בְּנִיו, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא חִיִּיב בַּמְזוֹנוּתָן, וְאֵת אֲמֶרֶת מוֹתֵר לְהַשִּׂיא לוֹ בִּתּוֹ?! לְעוֹלָם בְּשַׁנְכְּסֵי אָבִי כָלָה אֶסוּרִין עַל הַחֲתָן, וּבְבִתּוֹ בּוֹגֶרֶת, וּמִדְּעָתָה. אַ"תְּנִיא נָמִי הָכִי: הַמוּדָר הַנָּאָה מַחְבִּירוֹ — אָסוּר לְהַשִּׂיא לוֹ בִּתּוֹ, אָבָל מַשִּׂיאָו בִּתּוֹ בּוֹגֶרֶת וּמִדְּעָתָה. גִּיה(ס) אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: הַמְדִיר בָּנוּ לְתַלְמוּד תּוֹרָה — מוֹתֵר לְמַלְאוֹת לוֹ חֲבִית שֶׁל מַיִם, וּלְהַדְלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר. רַבִּי יִצְחָק אָמַר: לְצָלוֹת לוֹ דָּג קָטָן. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמוּדָר הַנָּאָה מַחְבִּירוֹ — מוֹתֵר לְהַשְׁקוֹתוֹ כּוֹס שֶׁל שָׁלוֹם. מֵאֵי נִיהוּ? הֵכָא תַרְגִּימוּ: כּוֹס שֶׁל בֵּית הָאבָל. בְּמַעְרְבָא אֲמָרִי: כּוֹס שֶׁל בֵּית הַמְּרֻחֶץ. "וְלֹא יָזוּן אֶת בְּהֶמְתּוֹ בֵּין כּוֹי. תְּנִיא, יְהוֹשֻׁעַ אִישׁ עוֹזָא אוֹמַר: זֵן עֲבָדִיו וְשִׁפְחוֹתָיו הַכְּנַעֲנִים, וְלֹא יָזוּן אֶת בְּהֶמְתּוֹ, בֵּין טַמְאָה בֵּין טְהוֹרָה. מֵאֵי טַעְמָא? עֲבָדִיו וְשִׁפְחוֹתָיו הַכְּנַעֲנִים — לְמַנְחָרוּתָא עֲבִידוּ, בְּהֶמָּה — לְפִטּוּמָא עֲבִידָא. מַ"מִּתְנִי' הַמוּדָר הַנָּאָה מַחְבִּירוֹ וְנַכְנֵס לְבִקְרוֹ — עוֹמֵד אָבָל לֹא יוֹשֵׁב. וּמִרְפָּאוֹ רְפוּאת נֶפֶשׁ, אָבָל לֹא רְפוּאת מָמוֹן.

גָּמִי'

לְאֲכִילָה לְפִיכָךְ זֵן אוֹתָהּ דְּאִינוּ מְהֻהוּ הִנָּאָה מְרַבֶּה: מוֹכְרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְנִיחָא לִיה בְּפִטּוּמָא: גָּמִי' עַל הַחֲתָן שֶׁהִחֲתָן הָיִי מִזֵּר: הָרִי מוֹסֵר לוֹ שְׂפָחָה לְשִׁמְשׁוֹ וְאִמָּאי מִתָּר: אֵלָא בְּשַׁנְכְּסֵי חֲתָן אֶסוּרִין אֲנַל אָבִי הַכָּלָה וְאע"פ שֶׁהִחֲתָן מְהֻהוּ שָׁזָן אֶת בִּתּוֹ אֲפִי' הָכִי מַשִּׂיא לוֹ אֶת בִּתּוֹ וּמַשִּׁיב הַשֶּׁ"ס מַשּׁוּם הָא לֹא צָרִיךְ לְמִימַר דְּמִתָּר לְהַשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ: דְּגְדוּלָּה מִזֹּו אָמְרוּ בְּשַׁנְכְּסִיו אֶסוּרִים עַל הַנוֹדֵר אָמְרָנוּ חֲזָן אֶת אִשְׁתּוֹ: אע"פ וְכוּ' וְאֵת אִמְרָת וְכוּ' פְּשִׁטָא דְּמִתָּר דְּהָא לֹא מְהִי כָלָל: לְעוֹלָם בְּשַׁנְכְּסֵי אָבִי כָלָה אֶסוּרִין עַל הַחֲתָן וּדְקֵאמֶרֶת הָרִי מוֹסֵר לוֹ שְׂפָחָה לְשִׁמְשׁוֹ תָּרָן בְּבִתּוֹ בּוֹגֶרֶת עֶסְקִינוּ שְׂיִכּוּל לְהַשִּׂאוֹ וּמִדַּעַת עֲצָמָה דְּהוֹאִיל וְאִינוּ מַשִּׂיא אֵלָא מַדַּעַת עֲצָמָה לֹאוּ הִנָּאָה דְּקָא מְהִי לִיה לִיהוּ אֵלָא הִנָּאָה מוּשְׁטָת: תְּנִיא נָמִי הָכִי דְּהִנָּאָה מוּשְׁטָת מִתָּרֵת: הַמְדִיר אֶת בָּנוּ מִנְּכֶסִּיו אִם לֹא יִלְמַד תּוֹרָה: מִתָּר הָאב לְמַלְאוֹת כּוֹי שֶׁהִנָּאָה מְרַבֶּה גֵזֵר הַיִּמָּנוּ וְלֹא הִנָּאָה מוּשְׁטָת חִזוּ הִנָּאָה מוּשְׁטָת הִיא: כּוֹס שֶׁל בֵּית הַמְּרֻחָן הִנָּאָה מוּשְׁטָת הִיא: לְמַנְחָרוּתָא עֲבִידוּ לְצַדֵּךְ עֲבוּדָה עֲשׂוּיָן וְלֹא לְהַתְפַּטֵּס: לְמַנְחָרוּתָא לְעִבּוּדָתוֹ וְהוֹאִיל וְקו"ל יְכוּל דְּרַב לִזְמַר לְעָבָד

עֲשֶׂה עֲמִי וְאִינוּ זָנָךְ אִינָה הִנָּאָה לְמַזֵּר אִם זֶה מִפְּרָנָם עֲבָדִיו: לְפִטּוּמָא עֲבִידָא דְּטְהוֹרָה לְשִׁחִיטָה וּטְמָאָה לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים: הַמְזֵר הִנָּאָה מַחְבִּירוֹ נַכְנֵס לְבִקְרוֹ

עוֹמֵד אָבָל לֹא יוֹשֵׁב דְּקִמְפְּרֵשׁ לְקָמוֹן:

מסורת הש"ס

א תוספתא ביצה

מסורת הש"ס

בַּמֵּאֵי עֶסְקִינוּ נִכְנֵס לְבִקְרוֹ: אֶפִּילוּ יוֹשֵׁב אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר וּמֵתָר לְהִנּוּת מִשְׁלוֹ: אִי בְּשֹׁנְכְּסֵי כּוֹי וְלֶהֱכִי אִינוּ יוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה שְׁלֹא יִהְיֶה מִשְׁלוֹ: אִפִּי' עוֹמֵד לֹא דִהְנָאֵהּ הִיא לֹו שְׁנֵהֶנָּה: וּבִמְקוֹם שְׁנוּטְלִין שָׂכָר עַל הַיִּשִּׁיבָה שָׂכָר שֶׁהוֹלֵךְ לְבִקָּר אֶת הַחוּלָה וְיוֹשֵׁב עִמּוֹ לְצֹתָא וּמִשְׁפִּירִין אוֹתוֹ: וְאִין נוּטְלִין עַל הַעֲמִידָה וְלֶהֱכִי אִינוּ יוֹשֵׁב שָׂאֵם הִיּהּ יוֹשֵׁב עִם הַמִּבְקָר בְּחֻסָּם מֵוֵתָר הִיּהּ לֹו שְׂכָרוֹ וּמֵהִנְהוּ אִם לֹא יִטַּל שָׂכָר אֲבָל עוֹמֵד הוֹאִיל וְאִין נוּטְלִין שָׂכָר עַל הַעֲמִידָה מֵתָר: מֵאִי פִסְקָא דַּעַל זֶה נוּטְלִין שָׂכָר וְלֹא עַל זֶה: עַל הַעֲמִידָה לֹא בְּעִי לְמַשְׁקַל דְּעֵרָאֵי הוּא דְּכָךְ הוּא בְּכָל מְקוֹם וְלֶהֱכִי עוֹמֵד אֲבָל לֹא יוֹשֵׁב דְּכִין לְיִפְסָא שָׂכָר [עַל הַעֲמִידָה] לֹא מֵהִי לִיהּ בָּלָל: וְאִיבְעִית אִימָא לַעֲוֹלָם בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל הַחוּלָה וְאֶפִּלוּ בִּמְקוֹם שְׁאִין נוּטְלִין שָׂכָר עַל הַיִּשִּׁיבָה וּדְקֻאֲמֵרַת אִפִּי' יוֹשֵׁב נָמִי בְּדִקְאֲמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיקוֹם לְחָמֵן (נִדְרִים דף מב:) לַעֲגִין שְׂבִיעִי': גִּזְרָה שְׁמָא יִשָּׁהָ בַּעֲמִידָה הִבָּא נָמִי שְׁמָא יִשָּׁהָ בִּישִׁיבָה וְשִׁהִי דִישִׁיבָה וְדֵאִי הִנָּהּ הִיא לַחוּלָה וְלֶהֱכִי לֹא יוֹשֵׁב עִמּוֹ וְאִי קָשִׁיָא אֶפִּלוּ עוֹמֵד נָמִי לֹא גִזְרָה שְׁמָא יִשָּׁהָ בַּעֲמִידָה הִיא לֹא קָשִׁיָא

דְּהֵתָם בִּין דְּאֲבָל מִפִּירֵי דְשַׁדָּה אִבָּא לְמִימֵר דְּלִמָּא אֲגַב דְּאִכִּיל שְׁהִיָּה תָמָן אַע"ג דְּקֻאִי וְהִבָּא דְּלֹא אֲבָל מִשּׁוּם הִכִּי קֻאִי: (לֹא מִצְרַחֲתִי יוֹתֵר מִזֶּה הַלְשׁוֹן וְהוּא אִמֵּר לִיהּ): אֶפִּילוּ יוֹשֵׁב נָמִי לְהוּי דִּהָא מִבְקָר מֵתָר בְּנִכְסֵי חוּלָה: אֶפִּלוּ עוֹמֵד דִּהָא אֶסּוּר בְּדִרְיֻסַּת הָרְגֵל: לַעֲוֹלָם בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל הַחוּלָה וּמִשּׁוּם הִכִּי עוֹמֵד אֲבָל לֹא יוֹשֵׁב בְּדִמְפָּרָשׁ בְּגִמְרָא: בִּמְקוֹם שְׁנוּטְלִין שָׂכָר עַל הַיִּשִּׁיבָה דִּהִיוֹשֵׁב לִפְנֵי הַחוּלָה מִשְׁתַּפֵּר בִּרְתָּא מִשּׁוּם דְּקַעֲבִיד לִיהּ צֹתָא בְּעֵלְמָא וְהַלְכָךְ בִּישִׁיבָה אֶסּוּר מִשּׁוּם דְּקֹא מֵהִי לֶהּ הֵוּא אֲנֵרָא דְּנִיפְתִּיב לְאִינִישׁ אַחֲרֵינָא דְּנִיפְתִּיב קָמָה: אֲבָל בַּעֲמִידָה דְּמֵתָר מִשּׁוּם דְּלֹא קִמְהֵנִי לִיּהּ וְלֹא מְדִי דִּהָא לֹא עֲבִיד לְמִיתַב אֲנֵרָא אַעֲמִידָה: מֵאִי פִסְקָא הִיא קַמ"ל אַע"ג דְּאִיפָּא דְּכָתָא שְׁנוּטְלִין שָׂכָר עַל הַיִּשִּׁיבָה נוּטְלִין אֲבָל לֹא עַל הַעֲמִידָה וְהִינוּ טַעֲמָא דְּבַעֲמִידָה מֵתָר אֲבָל לֹא בִישִׁיבָה בְּדֻאֲמֵר ר"ש בֶּן אֱלִיקוֹם בְּשִׁלְהִי פִּרְקוּן גַּבִּי שְׂבִיעִית: (חֲס"ר כ"ן) שְׁהִכִּי עוֹמֵד וְאוֹבָל גִּזְרָה שְׁמָא יִשָּׁהָ בִישִׁיבָה מִרְכָּבָה וְהוּי הִנָּחַת חוּלָה וּא"ת נִגְזוֹר בַּעֲמִידָה כִּי הִכִּי דִּנְזָרִינוּ הֵתָם בַּעֲמִידָה הִיא לֹא תָשֶׁה דְּאִלוּ הֵתָם גִּזְרִי' בַּעֲמִידָה אֲבָל הִבָּא דְּלֹא מְטִיא לִיּהּ הִנָּהּ בַּעֲמִידָה יִפְסָא לְמַגֵּזר שְׁמָא יִרְכָּבָה בַּעֲמִידָה אֲבָל לֹא בִישִׁיבָה שְׁנוּחַ לֹו לְזֶה לִשָּׁב גִּזְרָה שְׁמָא יִשָּׁהָ בִישִׁיבָה: לַעֲוֹלָם בְּשֹׁנְכְּסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר וּכְשִׁאִין נוּטְלִין שָׂכָר עַל הַעֲמִידָה וְלֶהֱכִי מֵתָר בַּעֲמִידָה דִּהָא לֹאוּ מִן חֵיוִתָּהּ גִּזֵּר בְּדֻאֲמֵר לְקָמָן כָּל הַמִּבְקָר אֶת הַחוּלָה גִּזֵּרָם לֹו שִׁחֲוִיהּ וְאֶהֱכִי מֵתָר: הִיא אֶפְשָׁר בַּעֲמִידָה מִבְקָרוֹ בַּעֲמִידָה דְּמֵהָא לֹא אֲדָרָה אֲבָל בִּישִׁיבָה אֲדָרָה: חֲלָה הוּא הַמְדִיר מֵתָר לְבִקְרוֹ: חֲלָה בְּנוּ מְזַר שׁוֹאֲלוּ בְּשׁוּךְ עַל עַסְקֵי בְּנוּ: הִינוּ דְּשַׁנִּי בִין הוּא לְבָנוּ דְּאִלוּ בְּשַׁחֲלָה הוּא מֵתָר לִכְנֵס לָשֵׁם דִּהָא לֹא אֲדָרָה מִן חֵיוִתָּהּ אֲבָל בְּשַׁחֲלָה בְּנוּ אִינוּ נִכְנֵס לְבִקְרוֹ דִּהָא לִיפָא חֵיוִתָּא דְּמַדִיר: אֲלֹא לְשִׁמוּאֵל דְּאִמֵּר כּוֹי' מֵאִי שָׁנָא הוּא דְּמֵתָר וּמ"ש בְּנוּ דְּאֶסּוּר הִיא בַּעֲמִידָה לִיפָא הִנָּהּ כָּלָל אֲלֹא וְדֵאִי בְּנִכְסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר מִירִי וּכְדַעֲלָא וְקָשִׁיָא לְשִׁמוּאֵל: אִמֵּר לָךְ שִׁמוּאֵל כּוֹי' וּבְרִיתָא מוֹדִינָא דְּהִכִּי הוּא בְּדִמּוּקֵי לֶהּ עֲלָא בְּשֹׁנְכְּסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר מִיּהּ בְּהָא פִּלְגְּנָא עֲלִיהּ דְּאִיהּ מוּנְקִי לֶהּ בַּעֲוֹמֵד אֲבָל לֹא בִיוֹשֵׁב דִּהָא אֶפְשָׁר בַּעֲמִידָה וְאֲנָא אֲמִינָא דְּבְרִיתָא אִפִּי' יוֹשֵׁב שְׁפִיר דְּמִי דְּאִמֵּר דְּלֹא אֲדָרָה מִן חֵיוִתָּהּ ל"ש עוֹמֵד וּל"ש יוֹשֵׁב וְדִיקָא נָמִי מְדַקְתְּנִי סְתָמָא חֲלָה הוּא נִכְנֵס לְבִקְרוֹ אִפִּי' יוֹשֵׁב: מֵאִי פִסְקָא דְּמִתְנִי' בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל הַחוּלָה:

נָמִי יִהֵא מֵתָר שְׁהִיר נִכְסֵי חוּלָה אִין

אַפִּי' עוֹמֵד דְּקֹא מִתְּהֵנִי מְדִרְיֻסַּת הָרְגֵל: בְּמְקוֹם שְׁנוּטְלִין שָׂכָר עַל הַיִּשִּׁיבָה

אֲבִי' ^(N)בְּמֵאִי עֶסְקִינוּ? אִי בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל חוּלָה — אֶפִּילוּ יוֹשֵׁב נָמִי? אִי בְּשֹׁנְכְּסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר — אֶפִּילוּ עוֹמֵד נָמִי לָא! אָמֵר שְׁמוּאֵל: לַעֲוֹלָם בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל הַחוּלָה, וּבִמְקוֹם שְׁנוּטְלִין שָׂכָר עַל הַיִּשִּׁיבָה, וְאִין נוּטְלִין שָׂכָר עַל הַעֲמִידָה. מֵאִי פִסְקָא? הִיא קָא מְשַׁמַּע לָן דְּאָרְף בְּמְקוֹם שְׁנוּטְלִין שָׂכָר, עַל הַיִּשִּׁיבָה — בְּעִי לְמַשְׁקַל, עַל הַעֲמִידָה — לֹא בְּעִי לְמַשְׁקַל. וְאִיבְעִית אִימָא: בְּדַרְבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיקִים, גִּזְיָרָה שְׁמָא יִשָּׁהָ בַּעֲמִידָה. הִבָּא נָמִי גִזְיָרָה שְׁמָא יִשָּׁהָ בִישִׁיבָה. עוֹלָא אָמֵר: לַעֲוֹלָם בְּשֹׁנְכְּסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר, וּכְגוֹן דְּלָא אֲדָרִיָּה מִן חֵיוִתָּיָה. אִי הָכִי, אֶפִּילוּ יוֹשֵׁב נָמִי! הִיא אֶפְשָׁר בַּעֲמִידָה. מִיִּתְיבִי: חֲלָה הוּא — נִכְנֵס לְבִקְרוֹ, חֲלָה בְּנוּ — שׁוֹאֲלוּ בְּשׁוּךְ. בְּשַׁלְמָא לַעֲוֹלָא דְּאָמֵר בְּשֹׁנְכְּסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר, וּכְגוֹן דְּלָא אֲדָרִיָּה מִן חֵיוִתָּיָה — שְׁפִיר. אֲלֹא לְשִׁמוּאֵל דְּאָמֵר בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל הַחוּלָה, מֵאִי שָׁנָא הוּא וּמֵאִי שָׁנָא בְּנוּ? אָמֵר לָהּ: מִתְּנִיתִין בְּשֹׁנְכְּסֵי מִבְקָר אֶסּוּרִין עַל הַחוּלָה, בְּרִיתָא בְּשֹׁנְכְּסֵי חוּלָה אֶסּוּרִין עַל הַמִּבְקָר. מֵאִי פִסְקָא? אָמֵר רַבָּא: (אָמֵר) שְׁמוּאֵל

מִתְּנִיתִין

לְכָךְ אֶסּוּר לְבִקָּר בְּחֻסָּם אֲבָל בַּעֲמִידָה דְּאִין נוּטְלִין שָׂכָר עֲלִיהּ מֵתָר בְּחֻסָּם דְּמַצְנָה קַעֲבִיד: עַל הַעֲמִידָה לֹא בְּעִי לְמַשְׁקַל בִּין דְּמַצְנָה הוּא וַיֵּשׁ לֹו לַעֲשׂוֹת בְּחֻסָּם - עַל הַיִּשִּׁיבָה בְּעִי לְמַשְׁקַל וְאֶסּוּר לַעֲשׂוֹת לֹו בְּחֻסָּם: דְּלָא אֲדָרָה מַחֲיוּתָה כְּלוּמֵר הִינוּ טַעֲמָא דְּעוֹמֵד וַאֲע"ג דְּאֲדָרָה מִן בִּיתָּהּ לֹא הִיּהּ דַּעֲתוֹ לְאֶסֶר עֲלִיוּ בִּיתוֹ לְבֹא כֹאן בְּשַׁבִּיל חֵיוִתוֹ לְבִקְרוֹ: אֶפְשָׁר בַּעֲמִידָה וְהַלְכָךְ בִּישִׁיבָה לֹא הִי חֵיוִתָּא שְׁאֶפְשָׁר לְמִבְקָר לְהִיות בַּעֲמִידָה: חֲלָה בְּנוּ שׁוֹאֲלוּ בְּשׁוּךְ דְּאֶסּוּר לִכְנֵס בְּבִיתוֹ [בִּין שְׁהִירִין] וּס"ד דְּבְרִיתָא מִתְפָּרָשֶׁת כְּפִי' דְּמִתְנִי': בְּשַׁלְמָא לַעֲלָא נִיחָא דְּשִׁיר לְבִקְרוֹ הוּא וְלְבָנוּ אֶסּוּר אַחֲיוּתָיָה דְּבָנוּ אֲדָרָה אֲלֹא לְשִׁמוּאֵל כִּי הִכִּי דְּלֹאֲבִיו שְׂרִי בַּעֲמִידָה ה"ג בְּנוּ מֵתָר בַּעֲמִידָה: פִּסְקָתָהּ הַדְּבָר [דְּמִתְנִי' בְּשֹׁנְכְּסֵי] מִבְקָר אֶסּוּר וּבְרִיתָא כְּשַׁחוּלָה אֶסּוּר הִנָּהּ לִיּהּ לְשִׁנּוּת הַתַּנָּא הַבְּרִיתָא בְּעִגְוִן דְּמִתְנִיתוּן:

לט.

עין משפט
נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ד: ב מיי" פו' מהל' נדרים הל' ח:

^[1] א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ד:

^[2] ב מיי" פו' מהל' נדרים הל' ח:

לט:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א סמג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ב:

ב מו"י פי"ד מהל' אבל הל' ד:

ג סמג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ב:

ד מו"י פי"ד מהל' אבל הל' ד:

ה סמג לאוין פא, טוש"ע אה"ע סי' קיג סעי' ד:

ו מו"י פכ' מהל' אישות הל' ד:

מתניתין קשיתה וְאַזְקָה לְהַעֲמִידָהּ

וּפְקָדָתָהּ כָּל אָדָם שֶׁכ"א מִבְּקָרֶיךָ אוֹתָם:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

מִתְעִיִּיתוּן הַשִּׁיתָהּ מִזְקָנָהּ הָא מִשְׁמַע לִיה:

מתניתין קשיתיה; מאי אידיא דתני עומד אכל לא יושב? שׁמע מינה דנכסי מבקר אסורין על החולֿה. אמר ריש לקיש: רמז לביקור חולין מן התורה מנין? שַׁנְאַמַר: ”אם כמות כל האדם ימתון אלה ופקדות כל האדם וגו’”. מאי משמע? אמר רבא: אם כמות כל האדם ימותון אלה, שהן חולים ומוטלים בעריסתן, ובני אדם מבקרים אותן, מה הבריות אומרים — ”לא ה' שלחני לזה”. דרש רבא: ”אם בריאה יברא ה'”, ”אם בריאה” גיהנם — מוטב תהיה, אם לאו — ”יברא ה'”. ⁽ⁿ⁾ איני? והא תניא: שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, אלו הן: תורה, ותשובה, גן עדן, וגיהנם, כסא הכבוד, ובית המקדש, ושמו של משיח. תורה, דכתיב ה: ”קנני ראשית דרכו וגו’”. תשובה, דכתיב: ”בְּטֶרֶם הָרִים יֵלְדוּ וּתְחַוֵּל לְגוֹי תֵּשֵׁב אֲנוּשׁ עַד דִּבָּא וגו’”. ^(a) גַּן עֵדֶן, דכתיב: ”וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֶּן בְּעֵדֶן מִקְדֶּם וגו’”. גִּיהֶנֶם, דכתיב: ”כִּי עָרוּךְ מֵאֲתָמוּל תִּפְתָּהּ”. כֶּסֶף כְּבוֹד, דכתיב: ”כֶּסֶף כְּבוֹד מְרֹם מֵרָאשׁוּי”.

שְׁמוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, דכתיב: ”וְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם וגו’”. אֵלָּא הָכִי קֹאמַר: אִי אֵיבְרִי לִיה פּוֹמָא — מוטב, וְאִם לָא — ”יברא ה'”. וְהִכְתִּיב: ”אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ”! הָכִי קֹאמַר: אִי הָכָא לָא מְקַרֵּב פּוֹמָא — לְהָכָא לִיקָרֵב. ^(a) דְּרֵשׁ רַבָּא, וְאָמְרִי לָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק: מאי דכתיב ”שֶׁמֶשׁ יָרַח עֲמֵד זָבֻלָּהּ”. שֶׁמֶשׁ וַיָּרַח בְּזָבוּל מאי בעיין? וְהָא בְּרַקִּיעַ קְבִיעִי! מְלַמֵּד שֶׁעָלוּ שֶׁמֶשׁ וַיָּרַח מְרַקִּיעַ לְזָבוּל, וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה דִין לְכֹן עֲמָרָם — אָנוּ מְאִירִים, וְאִם לָאוּ — אִין אָנוּ מְאִירִין. בְּאוֹתָהּ שַׁעַר יָרַח בִּהְיוֹן חִיצִים וַחֲנִיתוֹת, אָמַר לָהֶם: בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִשְׁתַּחֲוִים לָכֶם וְאַתֶּם מְאִירִים. בְּכַבּוּדִי לֹא מַחִיתֶם, בְּכַבּוֹד בִּשְׁר וְדָם מַחִיתֶם! וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם יוֹרִין בִּהְיוֹן חִיצִין וַחֲנִיתוֹת וּמְאִירִים, שַׁנְאַמַר: ”לְאֹר חֲצִיָּה יִהְיֶכּוּ וגו’”. אִתְּנִיָּא: בִּיקוֹר חוֹלִים אִין לָה שִׁיעוּר. מאי ”אִין לָה שִׁיעוּר”? סַבַּר רַב יוֹסֵף לְמִימַר אִין שִׁיעוּר לְמַתָּן שְׁכָרָה. אָמַר לִיה אֲבִי: וְכָל מִצּוֹת מִי גֵשׁ שִׁיעוּר לְמַתָּן שְׁכָרָן? וְהָא תַנּוּ: הוּי זְהִיר בְּמִצְוַה קִלְעָה כְּבַחְמוּרָה, שְׂאִין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתָּן שְׁכָרָן שֶׁל מִצְוֹת! אֵלָּא אָמַר אֲבִי: אֲפִילוּ גְדוֹל אֲצֵל קִטּוֹן. רַבָּא אָמַר: אֲפִילוּ מֵאָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. ”אָמַר רַבִּי אֲחָא בַר חֲנִינָא: כָּל הַמְּבַקֵּר חוֹלָה, נוֹטֵל אֶחָד מִשְׁשִׁים בְּצַעְרוֹ. אָמְרִי לִיה: אִם כֵּן לִיעֲלוֹן שִׁיתִין וְלוֹקְמוּהּ! אָמַר לִיה: פְּעִישׁוּרֵייתָא דְבִי רַבִּי, וּבִכְּן גִּילוּ. ⁽ⁿ⁾ דִּתְנִיָּא רַבִּי אוֹמַר: בַּת הַנִּיזוּנִית מִנְּכָסֵי אַחִין — נוֹטֵלָתָ עִישׁוּר נְכָסִים. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי: לְדַבְרִיָּה מִי שְׂשִׁישׁ לוֹ עֶשֶׂר בָּנוֹת וּבִן, אִין לוֹ לִבָּן בְּמָקוֹם בָּנוֹת כָּלוּם! אָמַר לָהֶן: רֵאשׁוֹנָה נוֹטֵלָתָ עִישׁוּר נְכָסִים, שְׁנִיָּה בְּמָה שְׁשִׁיירָה, שְׁלִישִׁית בְּמָה שְׁשִׁיירָה, וְחוֹזְרוֹת וְחוֹלְקוֹת בְּשׁוּהָ. רַב חֵלְבּוֹ חֵלֶשׁ, נָפַק אַכְרִיז רַב כְּהֵנָא:

רב

וְרַבִּי אִין מְבַקֵּר אֶסוּר בְּנְכָסֵי חוֹלָה:

אֵלָּא שְׁמַע מִנָּה וְכוּ' וא"ת מאי טעמא דשמואל דמתרין לה הכי לוקמא כדעלא הא לא קשיא דשמואל לא מונין לה כדעלא דקסבר האי שנויא דחיקא היא: וּפְקָדָתָהּ כָּל אָדָם שְׁבִעִי אָדָם מִבְּקָרֶיךָ אוֹתָן: לֹא ה' שֶׁלַּחֲנִי לְזֶה לְפִי שְׁהִיו עֲדַת קָרַח מַלְעִיגִין עָלָיו וְאוֹמְרִים שְׂהִיָּה מִשָּׁה אוֹמַר לָהֶם מַדְעָתוֹ בְּלֹא צְנוּי עַל מָקוֹם: וְאִם לָאוּ שְׂאִין גִּיהֶנֶם נִבְרָא עֲדִין: אִינִי מִי מְסַפָּקָא לָה לְמַשָּׁה: כִּי עָרוּךְ מֵאֲתָמוּל תִּפְתָּהּ לִחְהוּ יוֹם שֵׁשׁ לוֹ קֶתְמוּל וְלֹא שְׁלֹשׁם כְּלוּמַר שְׂהִיָּה לוֹ לְפָנָיו וְלֹא לְפָנֵי פָנָיו הֵיוּ אוֹמַר זֶה יוֹם שֵׁנִי שְׂבִי נִבְרָא גִיהֶנֶם: אֵלָּא ה"ק אִי הָכָא אִין לוֹ פִּמָּא וְאִי לֹא מְקַרֵּב הָכָא יְהִרִיבֵנוּ הַמָּקוֹם: וְהָא בְּרַקִּיעַ קְבִיעִי מְטָה מְזָבוּל כְּדֹאמַר'י בְּמַסָּכַת חֲנִינָה (דף יב:): אִם אַתָּה עוֹשֶׂה דִין לְכֹן עֲמָרָם מִקָּרַח וְעַדְתָּ: וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם מַחוֹתוֹ יוֹם וְאִלּוּךְ אִינָן יוֹצִאִין מִפָּנֵי שְׁמַשְׁתַּחֲוִין לָהֶם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עַד שְׁמוּרִים בְּהֵן חֲצִים וַחֲנִיתוֹת: וְאֲפִי' גְדוֹל אֲצֵל קִטּוֹן שְׁלֹא יֹאמַר לֹא חָבַקַר אֵלָּל גְּדוֹל כְּמוֹתִי: אִין לוֹ שְׁעוּר דְּמַצְנֶה בְּקִטּוֹן כְּמוֹ בְּגְדוֹל: לִיעֲלִי שִׁיתִין וְלוֹקְמוּהָ וּכְנָסוּ שָׁשִׁים בְּנֵי אָדָם כְּאֶחָת לְבַקְרוֹ וַיְטַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשְׁשִׁים בְּצַעְרוֹ וּמִיד מִתְרַפָּא: פְּעִישׁוּרֵיתָא דְבִי רַבִּי דֹאמַר מִי שֵׁשׁ לוֹ עֶשֶׂר בָּנוֹת וּבִן אֶחָד הִרֵאשׁוֹנָה נוֹטֵלָתָ עִשׁוּר נְכָסִים וְהַשְׁנִיָּה בְּמָה שְׁשִׁירָה וְכֵן לְכָל וּמִפְּרֵשׁ בְּהַש"ס יְרֵשְׁלָמִי נִמְצְאוּ בָנוֹת שְׁנוּטְלוֹת בְּמִנָּה תְרִי תַלְפִי פָחוֹת צִבְחַר וְהִאי תַלְתָּא וּמוֹסִיף צִבְחַר וְגַבִּי חוֹלָה גְמִי מְבַקֵּר הִרֵאשׁוֹן נוֹטֵל אֶחָד מִשְׁשִׁים בְּחִלּוֹ וְהַשְׁנִי א' מִשְׁשִׁים בְּמָה שְׁשִׁיר: וּבִכְּן גִּילוּ בַּחוּר כְּמוֹתוֹ אוֹ זָקֵן לְזָקֵן: וְחוֹזְרוֹת בְּלָן וְחֻלְקוּ' בְּשָׁנָה מְלֵתָא אַחֲרִיתִי דְּהִיבָא דִּיצְחוּ לְשֹׂא כְּאֶחָת כָּל אַחַת נוֹטֵלָתָ עִשׁוּרָה בְּמָה שְׁשִׁירָה חֲבִירָת' וְאִן חוֹלְקוֹת בְּשָׁנָה אֵבֵל כְּשָׂבָאוּ לְשֹׂא זֶז אַחַר זֶז לֹא:

מסורת הש"ס

א פסחים נד; אוצר מדרשים מדרשי רבי אליעזר פרק דרבי אליעזר בן הורקנוס ה; אוצר מדרשים חופת אליהו שבע חופות או חופת אליהו כהן פרקי דרבי אליעזר

ב אוצר מדרשים פסיקתא פסיקתא חזתא לו
ג סנהדרין קי; במדבר רבה ד כתובות סח.

תורה אור השלם

אם-כמות כל-האדם ימתון אלה ופקדות כל-האדם יפקד עליהם לא וגו' [במדבר טו, כט]

ואם-בריאה יברא יהוה ופעתה האדמה את-פיה ובלעה אתם ואת-קל-אשר וגו' [במדבר טו, ל]

יהוה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז [משלי ח, כב]

בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד-עולם אתה וגו' [תהילים ג, ב]

תשוב אנוש עד-דבא ותאמר שובו בני-אדם [תהילים ג, ג]

ויסע יהוה אלהים גז-בעדן מקדם וישם שם את-האדם אשר וגו' [בראשית ג, ח]

כי-ערוד מאתמוול תפתה גם-[היא] [הוא] למלך הוכן העמיק הרחב וגו' [ישעיהו ג, לג]

נכון כסאך מאז מעולם אתה [תהילים גג, ב]

כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו [ירמיהו יז, יב]

יהי שמו לעולם לפני-שמש וינון [ינון] שמו ויתברכו בו וגו' [תהילים עב, יז]

מה-שהנה הוא שיהיה ומה- שנעשה הוא שנעשה ואין כל- פחד פסח וגו' [קהלת א, ט]

שמש גרם עמד זבלה לאור חציף יחלבו לנהה ברק וגו' [חבקוק ג, יא]

מסורת הש"ס
א אוצר מדרשים מדרש לעולם; שמות רבה; לעול כב. ב יבמות קטז; יומא נט.; פסחים כו.; בבא מציעא ל. ג שבת סה:
גליון הש"ס
גמ' לא לסעוד אינוש. עיין רש"י שבת דף יב ע"ב ד"ה סועד וצ"ל דגרסי' כאן לא ליסעור:
תורה אור השלם
[משלי כד, יז] [תהילים מא, ב] [משלי טז, ד] [שמואל ב יג, ד] [ישעיהו לח, יב] [תהילים מא, ג] [מלכים א יב, ו-יט] [מלכים ב ה, ג] [מלכים א יב, כא] [תהילים מא, ד]

בְּאִישׁ חֵלָה וְאִתּוֹ דְּגָרְסֵי בָּאֵשׁ: פֿאלוּ לְבַקֶּרוּ עוֹשִׁים לוֹ לַחֲוֵלָה כֹּל צָרְכֵי:וּ לֹא שְׂיַחֲיָהּ וְלֹא שְׂיָמוֹת שְׁהָרֵי חֵינּוּ יוֹדַע בְּעֵינָיו שֶׁל חוֹלָה: דְּלֹא לְתַרַע מַזְלָה דְּזַלְמָא מִתְּצַלְנָא לְאַלְתֵּר אִי נָמִי דְּלֹא לְשַׁתַּעֵי מַלְי עֲלֹנָה: מִכָּאֵן וְאִילָן חַי דְּלֹא מִתְּרַפֵּא אֲמַר לָהּ פּוֹקוּ וְאִכְרִחוּ: רַעִים כְּנַעֲמָן שֶׁרַפְּאוּהוּ מִצָּרָתוֹ כְּגוֹן אֶלִישַׁע דִּהְיָה גִבִּיא חֲזָן וְהִשְׁאִיו עֲצָה לְנַעֲמָן: אִם יֹאמְרוּ לָךְ וְגֵרִים בְּנֵה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: וְזֻקְנִים אוֹמְרִים סְתוּר וְאֵל תִּבְנֶה: וְסִימָן לְדַבֵּר מִרְחַבַּעַם דְּכַתִּיב (מְלָכִים א י"ב:כ') וַיַּעֲזֹב אֶת עֶצֶת הַזֻּקְנִים וְגו' וְנִחַרְבַּב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל אוֹתָהּ עֲצָה וְהַמּוֹרָה לֹא פָּרַשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְאִיכָּא בְּרִיתָא. דְּקֻתַּנִּי בְּהִיאַר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ: לֹא לְסַעַד כְּמוֹ (בַּמִּדְבָּר ט"ו:"כ"ט) וּפְקַדַּת כֹּל הָאָדָם מִתְּרַמְּיָנָן וְסַעֲדָא: תַּלְתָּ שְׁעֵי חֲמִייתָא רִוּחָא דַּעֲתָהּ כְּדֹאמַר בַּעֲלָמָא (ב"ב כח:) אֲדַלִּי יוֹמָא אֲדַלִּי חֲצִירָא וְזַלְמָא אֲמַר לֹא אֲצַטְרִיךְ לְמַבְעֵי רַחֲמֵי עָלֶיהָ דְּחֵינּוּ כֹּל כֶּךָ חוֹלָה: יִסְעָדָנוּ כְּמוֹ וְלָחֵם לִבֵּב אֲנוֹשׁ יִסְעָד (תְּהִלִּים ק"ד:ט"ו:י). וּמַעֲיָן שְׁהִשְׁכִּינָה כּוּ' שְׁנֵאלְמַר ה' יִסְעָדָנוּ קָרִי בַּהּ יִסְעָרָנוּ אִי כְּמִי יִסְעָדָנוּ מִמֶּשֶׁ שְׁמִסְעַד שְׂכִינָה עַל רֹאשׁוֹ כְּדֹאמְרָן בְּהִיאַר שְׁשְׂכִינָה שְׂרׁוּיָה לְמַעְלָה מִמַּטָּוֶה: סֶהֱדֹא רַבָּה פָּרַת כְּשֶׁנֶּהֱרַ פָּרַת גְּדוֹל הֵי עֲדוּת לְגַשְׁמִים שְׂיוֹרְדִין לֹא"י דֹּא"י גְבוּהָ מִכָּל הָאֲרָצוֹת וּבִאֵין גַּשְׁמִים וְנוֹפְלִין בְּכַרְתַּ וּמִתְגַּדֵּל מִהֶן וְהִאי דֹּאמְרִי דְּנִהָר מִתְגַּדֵּל מִמִּי הַגַּשְׁמִים הֵי פִלְגְּתָא אֲלֵשְׁמוּאֵל: גִּהֲרָא מִכִּיפָה מִתְּבַרַךְ שְׁנוּבַע מְגִדוּתֵיו וְלֹא מִמִּי גַּשְׁמִים:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

שׁוֹפֵן דְּמִים מַפְגֵּי שְׂבָעִי אָדָם שְׁנִכְנָסִיו לְסַעַד אִם יִבְקֹר לַחֲוֵלָה. פֿקֵד מִתְּרַמְּיָנָן וְסַעַד: רְוּחַ נִפְשָׁהּ הַחוּלָה וְסָבוּר הַמְּבַקֵּר הַחוּלָה עוֹבֵר לוֹ חֲלוּי וְנִמְנַע

אֲרַב חֲלָבּוֹ בְּאִישׁ. לֹא אִיכָּא דְקָא אָתִי. אָמַר לָהּ: לֹא כֶּךָ הִיא מַעֲשָׂה בְּתַלְמִיד אֶחָד מִתְּלַמְּיָדֵי רַבִּי עַקִּיבָא שְׁחָלָה. לֹא נִכְנָסוּ חֲכָמִים לְבַקְרוֹ, וְנִכְנָס רַבִּי עַקִּיבָא לְבַקְרוֹ, וּבִשְׂבִיל שְׂכִיבָדוֹ וְרִיבְצוֹ לְפָנָיו, חִיָּה. אָמַר לוֹ: רַבִּי, הֲחִייתָנִי. יֵצֵא רַבִּי עַקִּיבָא וְדַרְשׁ: כָּל מִי שְׁאִין מְבַקֵּר חוֹלִים בְּאִילוּ שׁוּפָה דְּמִים. כִּי אָתָּא רַב דִּימִי, אָמַר: כָּל הַמְּבַקֵּר אֶת הַחוּלָה גּוֹרֵם לוֹ שְׂיַחֲיָה, וְכֹל שְׁאִינוּ מְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה גּוֹרֵם לוֹ שְׂיָמוֹת. מֵאִי גִרְמָא? אִילֵּימָא כָּל הַמְּבַקֵּר אֶת הַחוּלָה מְבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים שְׂיַחֲיָה, וְכֹל שְׁאִין מְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה מְבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים שְׂיָמוֹת. שְׂיָמוֹת סִלְקָא דַּעֲתָהּ?! אֱלֹא: כֹּל שְׁאִין מְבַקֵּר חוֹלָה, אִין מְבַקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים, לֹא שְׂיַחֲיָה וְלֹא שְׂיָמוֹת. רַבָּא, יוֹמָא קֳדָמָאָה דְּחֲלִישׁ אָמַר לָהּ:ן לֹא תִיגְלוּ לְאַיִנִּישׁ, דְּלֹא לְתַרַע מַזְלִיָּה. מִכָּאֵן וְאִילָךְ אָמַר לָהּ:ן פּוֹקוּ וְאִכְרִיזוּ בְּשׁוּקָא, דְּכָל דְּסָנִי לִי לִיחְדִּי לִי, וּכְתִיב: ״בִּנְפֹל אוֹיְבָהּ אֵל תִּשְׁמַח וְגו״, וּדְרַחֲמִים לִי לִיבְעִי עָלֵי רַחֲמִי.^(א) אָמַר רַב: כָּל הַמְּבַקֵּר אֶת הַחוּלָה גִּיצוֹל מַדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם, שְׁנַאָמַר: ״אַשְׁרֵי מִשְׁכִּיל אֶל דֵּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֻטְהוּ ה״, אִין דֵּל אֱלֹא חוֹלָה, שְׁנַאָמַר: ״מִדְּלָה יִבְצָעָנִי״, אִי נָמִי מִן הַדִּין קָרָא: ״מִדּוּעַ אָתָּה כִּכָּה דֵּל כּוּ הַמֶּלֶךְ בְּבַקֵּר בְּבַקֵּר וְגו״. אִין רָעָה אֱלֹא גִיהֶנָּם, שְׁנַאָמַר: ״כָּל פֻּעַל ה' לִמְעַנְהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה״. וְאִם בִּיקֹר מָה שְׂכָרוֹ? מָה שְׂכָרוֹ?! כְּדֹאמַר: גִּיצוֹל מַדִּינָה שֶׁל גִּיהֶנָּם! אֱלֹא: מָה שְׂכָרוֹ בַּעוֹלָם הַזֶּה — ״ה' יִשְׁמְרֶהוּ וַיַּחֲיֶהוּ וְאַשֶּׁר בְּאֶרֶץ וְאֵל תִּתְּנֶהוּ בְּנַפְשׁ אִיבְיּוּ״. ״ה' יִשְׁמְרֶהוּ״ — מֵיִצֵּר הָרַע, ״וַיַּחֲיֶהוּ״ — מִן הַיִּסּוּרִין, ״וְאַשֶּׁר בְּאֶרֶץ״ — שְׂיָהוּ הַכֹּל מִתְּכַפְּדִין בּוּ, ״וְאֵל תִּתְּנֶהוּ בְּנַפְשׁ אִיבְיּוּ״ — שְׂיִזְדַּמְנוּ לוֹ רִיעִים כְּנַעֲמָן שְׂרִיפּוֹ אֶת צָרָעָתּוּ, וְאֵל יִזְדַּמְנוּ לוֹ רִיעִים כְּרַחֲבָעַם שְׁחִילְקוּ אֶת מַלְכוּתּוֹ. תְּנִיא, רַבִּי שְׁמַעוֹן כּוּן אֱלַעְזָר אוֹמַר: אִם יֹאמְרוּ לָךְ יִלְדִים ״כְּנָה״ וְזֻקְנִים ״סְתוּר״ — שְׁמַע לְזֻקְנִים וְאֵל תִּשְׁמַע לְיִלְדִים. שְׁכַנְזִין יִלְדִים סְתִירָה, וּסְתִירַת זֻקְנִים בְּנִין. וְסִימָן לְדַבֵּר: רַחֲבָעַם כּוּן שְׁלֵמָה. ״אָמַר רַב שִׁישָׁא בְּרִיה דְּרַב אִידִי: לֹא לִיסְעוּד אִינִישׁ קָצִירָא לֹא בְּתַלַּת שְׁעֵי קֳדָמְיִיתָא, וְלֹא בְּתַלַּת שְׁעֵי בְּתַרְיִיתָא דִּיּוֹמָא, כִּי הֵיכִי דְלֹא לִיסַח דַּעֲתִיָּה מִן רַחֲמִי. תַּלַּת שְׁעֵי קֳדָמְיִיתָא — רְוּחָא דַּעֲתִיָּה. בְּתַרְיִיתָא — תְּקִיף חוֹלְשִׁיָּה. אָמַר רַבִּין אָמַר רַב: מַנִּיין שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּהּ הוּא זֶן אֶת הַחוּלָה, שְׁנַאָמַר: ״ה' יִסְעָדָנוּ עַל עָרֵשׁ דְּוִי וְגו״. וְאָמַר רַבִּין אָמַר רַב: מַנִּיין שְׁהַשְׂכִּינָה שְׂרוּיָה לְמַעְלָה מִמַּטָּתוֹ שֶׁל הַחוּלָה, שְׁנַאָמַר: ״ה' יִסְעָדָנוּ עַל עָרֵשׁ דְּוִי״.^(ב) תְּנִיא נָמִי הָכִי: הִנְכָּנס לְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה, לֹא יֵשֵׁב לֹא עַל גְּבִי מִטָּה וְלֹא עַל גְּבִי סִפְסָל וְלֹא עַל גְּבִי כְּסֵא, אֱלֹא מִתְּעַטֵּף וַיּוֹשֵׁב עַל גְּבִי קַרְקַע, מִפְּגִי שְׁהַשְׂכִּינָה שְׂרוּיָה לְמַעְלָה מִמַּטָּתוֹ שֶׁל חוֹלָה, שְׁנַאָמַר: ״ה' יִסְעָדָנוּ עַל עָרֵשׁ דְּוִי״.^(ג) וְאָמַר רַבִּין אָמַר רַב: מִטְּרָא בְּמַעְרְבָא — סִהָדָא רַבָּה פָּרַת. וּפְלִיגָא דְשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: נִהָרָא מִכִּיפִיָּה מִתְּבַרִיָּה. וּפְלִיגָא דְשְׁמוּאֵל אֲדִשְׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: אִין הַמִּים מְטַהְרִין כּוּזוֹחֲלִין

אֱלֹא

מ.

עין משפט נר מצוה
--

א מו"י פו"ד מהל' אבל הל' ד':

ב סמוג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ד':

ג מו"י פו"ד מהל' אבל הל' ה':

ד טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ג:

ה מו"י פו"ד מהל' אבל הל' ו':

המבקר החולה עובר לו חלוּי ונמנע

מלבקש רחמים:
בְּתַלַּת בְּתַרִיתָא
תקִיף חֲלָשָׁה ומסִיחַ מלבקש רחמים
עליו:
סִהָדָא
רַבָּה פָּרַת שְׂרַבּוּ מִימֵיו מן הגשמים:

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

תמונה של אברהם בן יצחק, מחבר ספר חובת הלבבות

מז:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	--

א סמג עשין רמח, טוש"ע יו"ד
סי' רא סעי' ב:

ב מו"י פא' מהל' מקואות הל' יא:

ג מו"י פט' מהל' מקואות הל' יג:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אַלֶּא פֶּרַת בַּיּוֹמִי תִשָּׂרִי בַלָּבֵד דְּכָל יָמוֹת הַשָּׁנָה דְּבִין נוֹטְפִין עַל הַזּוֹחֲלִין מִן הַנְּשָׁמִים שְׂיוּרָדִין לְתוֹכּוֹ וּמִן הַשְּׁלָגִים שְׁמַתְפָּשְׂרִין כָּל יָמוֹת הַחֲמָה אֲבָל בְּתַשָּׂרִי בְּבֶר פְּסָקוֹ הַשְּׁלָגִים וְנִתְפָּשְׂרוּ כֻּלָּן וְהִלְכוּ לְהֵן מְטָרֵין הַזּוֹחֲלִין וְאִין בְּנִהְרֹות אֶלֶא מִיּוֹמוֹ שְׁנוּבָעִין בַּלָּבֵד:
אבא דשמואל סבירא לה באידך דשמואל:
וַעֲבִיד לְהוּ לְבָנְתָּה מְקוֹנֹאות בַּיּוֹמִי נִיסָן, וּמִפָּצִי בַּיּוֹמִי תִשָּׂרִי.
אַמַּר רַבִּי אֲמִי אֲמַר רַב: מֵאִי דְכָתִיב ”וַאֲתָה בֶן אָדָם עֲשֵׂה לָּךְ כְּלִי גוֹלָה” — זֶה גֵר וּקְעָרָה וְשָׂטִיחַ.

המים דרך צנורות דהוו להו שאובין אבל לא באין דרך צנורות אלא מחליהן שוטפין ובאין טובלין דהון בדאמר זבה ונגדה ויולדת טבילתן דמי מקוה של מ' סאה ואפי' מי גשמי' מכנסים שלא מצינו מים חיים אלא לזב בלבד שגאלמר בו מים חיים והמפרש לא פרש דכי ולאו דוקא דכל נשים בזמן הזיה זבות נינהו:
מפצי ביומי תשרי שבתשרי מתמעטין הנרות מן כל ימות השנה ומעלין טיט . והיה ניתן המפץ בקרקעית הנר שלא יכנס הטיט ברגליהן ויהא חצוצה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

מסורת הש"ס

א נדה סז.

ב שבת סה:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה ולענין הלכה וכו'

וכדאמר בעלמא וכו'. שבת דף נד

ע"א ביצה דף כט ע"א:

תורה אור השלם

ואתה בן־אדם עשה לך כלי גולה

וגלה יוֹסֵם לעִינֵיהֶם וְגִלִּיתָ

מִמְקוֹמָד אֶל־מְקוֹם אַחֵר לְעִינֵיהֶם

אוּלִי יִרְאוּ כִּי בֵּית מֶרֶי הִפֵּה

[[]יחזקאל יב, ג]

מסורת הש"ס
א עירובין פטו; עירובין עג; עירובין מא; עירובין י; עירובין סו;

תורה אור השלם
[דברים כח, מח] [תהילים קג, ג] [תהילים מא, ד] [איוב לג, כה] [דניאל ג] [תהילים קיט, צא] [בראשית ד, יד]

וְשִׁטְיִחַ עור לֹאֵחַל עֲלָיו: בָּלֹא מֵלֵחַ וּבָלֹא רֶבֶב דְּמִלְפֶת בָּהּ: רֶבֶב שָׁמֹן: קָדָא וְשִׁטְיִחַ בָּהּ מִי שֵׁיט בּו דַּעַת כְּמִי שֵׁיט בּוּ הַכֵּל שְׁאִינוּ נְחָסְר כְּלוּס: דָּא קִנִּי מִה חֶסֶר מִי שֶׁקֵּנָה דַּעַת אִינוּ חֶסֶר כְּלוּס: חוּזַר לִימִי עֲלוּמִיו דְּנַעֲשָׂה כְּתוּנוֹךְ שָׁלֹא טַעַם טַעַם חֲטָא: שְׁנֵא' רְטֻפֶּשׁ כְּלוּמַר כִּשְׁעַת רַטֹּב וּפֶשׁ כְּמוּ [פִּרוּ וּרְכוּ מְתַרְגְּמִינָן] פִּטְשׁוּ וּסְגִנוּ: מִנוּעַר מִן הַחֲלִי יוֹשִׁיב כְּמוּ שְׂהִיָּה בִימִי עֲלוּמִיו: כָּל מַשְׁפָּכוּ הַפְּכַת בְּחֲלִיו כָּל סָזַר הַצָּעַת לַמוּדוֹ הַמְסָזַר לוֹ נִהְפֵךְ לוֹ בְּחֲלִיו וּמִשְׁכַּחוּ: תְּלִיסַר אִפִּי הִלְכְתָא שְׂהִיָּה שׁוּנָה לַמוּדוֹ בִּי"ג פְּטִיס: שְׁתָא חֲזַנּוּ לִיָּה שֶׁשְׂחָס: קַצְרָא כּוֹבֵס: חֲתָה עֲשִׂית אוֹתִי וְאֵת חֵיא דְגַמַר לְהוּ דְכָל הַמְלַמַּד אֵת בֶּן חֲבָרוֹ תוֹרָה מַעֲלָה עָלָיו הַפְּתוּב כְּאִלּוּ עֲשָׂאוּ שְׁנֵאֲמַר וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרוֹן הַכַּל מוֹשְׁלִין בּוּ לְהַמִּיתוּ אִפִּי זָבוּב אֲכִילוּ וַתּוֹשׁ: לְמַשְׁפָּטִיךְ עֲמָדוֹ הַיּוֹם כָּל עֲבָדֶיךָ דְכִינוּ שְׁנַשְׁפֹּט בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה הַכַּל נַעֲשׂוּ עֲבָדָיו שֶׁל הַקַּב"ה לַפְּרַע הַיִּמְנוּ: גִּבְרָא גְבוּרָה הִנֵּי רַכִּיב גִּרְדָנָא זוטא פִּרְדָּה קַטְנָה: תַּתּוּרָא גָּשֶׁר: וְאִסְתְּוִיט נִתְפַּחְדָּה הַפִּרְדָּה וְשִׁדָּה מְנָה וְשָׂכִיב וְאֻע"פ שֶׁהַפִּרְדָּה נִמוּכָה וְאִיהּ הִיא חֶרֶךְ כָּל כֶּךָ דָּלֹא נָפַל אֲלֵא מְעַט מַת: אֲתֵרוּקְתָא צַפְרָדַע וְעַקְרָב אִינוּ יָכוֹל לָשׁוּט בְּנֶהָר וְנִשְׂאוּ צַפְרָדַע עָלָיו לְהַעֲבִירוֹ בְּנֶהָר לְנֶשֶׁךְ אֵת הָאִישׁ:

וְשִׁטְיִחַ עור מְבַשֵּׁל שְׂאוּכְלִין עָלָיו וְנוֹשְׂאִין אוֹתוֹ עוֹזְרֵי דְרָכִיס עִמָּס: **דִּדָא בַּהּ**

וְשִׁטְיִחַ. "בְּחֶסֶר כֹּל", אָמַר רַבִּי אֲמִי אָמַר רַב: בָּלֹא גַר וּבָלֹא שְׁלָחַן. רַב חֲסֵדָא אָמַר: בָּלֹא אֲשָׁה. רַב שְׁשֵׁת אָמַר: בָּלֹא שְׂמֶשׁ. רַב נַחֲמָן אָמַר: בָּלֹא דַּעָה. תָּנָא: בָּלֹא מֵלֵחַ וּבָלֹא רֶכֶב. אָמַר אַבְיִי: נִקְטִינוּ — אֵין עָנִי אֱלֹא בְּדַעָה. בְּמַעְרְבָא אָמַרִי: דִּדָא בִּיָּה — כּוּלָא בִּיָּה, דִּלָּא דָא בִּיָּה — מָה בִּיָּה. דָּא קִנִּי — מָה חֶסֶר, דָּא לֹא קִנִּי — מָה קִנִּי. אָמַר רַבִּי אֶלְפִּסְנָדְרִי אָמַר רַבִּי חֲזִיא בַר אֲבָא: אֵין הַחוּלָה עוֹמֵד מִחֲלָיו עַד שְׂמוּחָלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, שְׁנַאָמַר: "הַסֵּלַח לְכָל עֲוֹנֵי הָרַפָּא לְכָל תַּחֲלוּאֵיכִי". רַב הַמְנוּנָא אָמַר: חוּזַר לִימִי עֲלוּמִיו, שְׁנַאָמַר: "רְטֻפֶּשׁ בְּשָׂרוֹ מִנְעַר יוֹשִׁיב לִימִי עֲלוּמִיו". "כָּל מַשְׁפָּכוּ הַפְּכַת בְּחֲלִיו", אָמַר רַב יוֹסֵף: לוֹמַר דְּמִשְׁכַּח תַּלְמוּדוֹ.[[]^{קו]} רַב יוֹסֵף חֲלַשׁ, אִיעַקַר לִיָּה תַלְמוּדִיָּה, אַחֲדָרִיָּה אַבְיִי קַמִּיָּה. הֵיִינוּ דְבָכַל דּוּכְתָא אָמַרִינוּ, אָמַר רַב יוֹסֵף: לֹא שְׂמִיעַ לִי הָדָא שְׂמַעְתָּא, אָמַר לִיָּה אַבְיִי: אֵת אַמְרִיתָה נִיְהָלִן, וּמָהָא מַתְנִיתָא אַמְרִיתָה נִיְהָלִן. כִּי הָוָה גָּמִיר רַבִּי תַלְתַּת עֶשְׂרִי אִפִּי הִילְכְתָא, אַגְמָרִיָּה לְרַבִּי חֲזִיא שְׁבָעָה מַנְהוּן. לְסוּף חֲלַשׁ רַבִּי, אַהֲדַר רַבִּי חֲזִיא קַמִּיָּה הָנְהוּ שְׁבָעָה אִפִּי דְאַגְמָרִיָּה, שִׁיתָא אֲזִדּוּ. הָוָה הָהוּא קַצְרָא, הָוָה שְׂמִיעַ לִיָּה לְרַבִּי כִּדְהוּה גָּרִיס לָהּ. אֲזַל רַבִּי חֲזִיא וּגְמַר יְתַהוּן קַמִּי קַצְרָא וְאֵתָא וְאַהֲדַר יְתַהוּן קַמִּי רַבִּי. כִּד הָוָה חֲזִי לִיָּה רַבִּי לְהָהוּא קַצְרָא אָמַר לִיָּה רַבִּי: אֵתָה עֲשִׂית אוֹתִי וְאֵת חֲזִיא. אֵיכָא דְאָמַרִי, הָכִי קֶאֱמַר לִיָּה: אֵתָה עֲשִׂית אֵת חֲזִיא, וְחֲזִיא עֲשָׂה אוֹתִי. וְאָמַר רַבִּי אֶלְפִּסְנָדְרִי אָמַר רַבִּי חֲזִיא בַר אֲבָא: גְּדוּל נִסְ שְׁנַעֲשָׂה לַחוּלָה יוֹתֵר מִן הַנִּסְ שְׁנַעֲשָׂה לַחֲנִנְיָה מִישְׂאֵל וַעֲזַרְיָה. שֶׁל חֲנִנְיָה מִישְׂאֵל וַעֲזַרְיָה אֲשֶׁ שֶׁל הָדִיוט, וְהַכַּל יָכוּלִים לְכַבּוּתָהּ. וְזוֹ שֶׁל חוּלָה — שֶׁל שָׁמַיִם הִיא, וּמִי יָכוֹל לְכַבּוּתָהּ? וְאָמַר רַבִּי אֶלְפִּסְנָדְרִי אָמַר רַבִּי חֲזִיא בַר אֲבָא וְאָמַרִי לָהּ אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לּוֹי: כִּינוּ שְׁהֲגִיעַ קִיצוֹ שֶׁל אָדָם הַכַּל מוֹשְׁלִים בּוּ, שְׁנַאָמַר: "וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֶנִי". רַב אָמַר מִן הָדִין קָרָא: "לְמַשְׁפָּטִיךְ עֲמָדוֹ הַיּוֹם כִּי הַכַּל עֲבָדֶיךָ". רַבָּה בַר שִׁילָא אָמַרו לִיָּה: שְׂכִיב גִּבְרָא. גְּבוּרָה הָוָה, רַכִּיב גִּירְדוּנָא זוטָרָא, מְטָא תִיתוּרָא אִיסְתְּוִיט, שְׂדִיָּיָה וְקָא שְׂכִיב. קָרִי עַל נַפְשִׁיָּה: "לְמַשְׁפָּטִיךְ עֲמָדוֹ הַיּוֹם". שְׂמוּאֵל חֲזִיָּיָה לְהָהוּא קְרוּקִיתָא דַּעֲקָרְבָא יְתִיבָא עַל אֲקָרוּקְתָא וְעַבְרָה נִהָרָא טָרְקָא גִבְרָא וּמַיִית. קָרִי עַלִּיָּה "לְמַשְׁפָּטִיךְ עֲמָדוֹ הַיּוֹם". "אָמַר שְׂמוּאֵל: אֵין מְבַקְרִין אֵת הַחוּלָה אֱלֹא לְמִי שְׁחֲלַצְתּוּ חַמָּה. לְאַפּוּקִי מַאי? לְאַפּוּקִי הָא דְתַנְיָא, רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּרְטָא אוֹמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵין מְבַקְרִין לֹא חוּלִי מַעֲיִים וְלֹא חוּלִי הָעֵין וְלֹא מְחוּשֵׁי הָרֹאשׁ. בְּשִׁלְמָא חוּלִי מַעֲיִים — מִשּׁוּם כִּיסוּפָא. אֱלֹא חוּלִי הָעֵין וּמְחוּשֵׁי הָרֹאשׁ מַאי טַעְמָא? מִשּׁוּם דְּרַב יְהוּדָה, דְאָמַר רַב יְהוּדָה: דִּיבּוּרָא קִשְׂיָא לְעִינָא וּמַעֲלִי לְאִישְׁתָּא. אָמַר רַבָּא: הֵאִי אִישְׁתָּא, אִי לֹא דְפָרוּוּנְקָא דְמִלְאַכָּא דְמוֹתָא, מַעֲלִי

כְּחִיזְרָא

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

מא

 עין משפט נר מצוה
--

א סמג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שלה סעי' ח: ב מיי" פו"ד מהל' אבל הל' ה:

שֵׁיט בּו דַּעָה: **דָּא** לֹא קִנִּי דַּעָה מִה קִנִּי: הַסּוּלַח לְכָל עֲוֹנֵי הָרוּפָא לְכָל תַּחֲלֹאכִי: חוּזַר לִימִי עֲלוּמִיו דְּכָרִיא הַחוּלָה כִּשְׁנַתְרַפָּא יוֹתֵר מִלַּפְנֵי שְׁחֲלָה: **תְּלִיסַר** אִפִּי הִלְכְתָא י"ג פְּטִיס שֶׁל הִלְכוֹת מַסְנֶה: **אַתָּה** עֲשִׂית אֵת חֵיא כְּלוּמַר לְמַדָּת לּוֹ: **לְמַשְׁפָּטִיךְ** כְּלוּמַר כִּשְׁעַמְדוֹ בְּרִיוֹחֶיךָ לְמַשְׁפָּטֶיךָ הַכֵּל עֲבָדִים לְהַבִּיא עֲלֵיהֶם מִה שְׁנִיַּית: **גִּבְרָא** רַבָּה אִלָּם גְּדוּל: **גִּירְדָנָא** זוּטָרָא פִּרְדָּ קַטָן: **אַיִטְיוּטִי** נַבְעַת. כְּמוּ קַמָא טְיוּטָא נַקְטָא בְּבֹא קַמָא (דף לו:): **אַקְרוּקְתָא** צַפְרָדַע: **שְׁחֲלַצְתּוּ** חַמָּה שֶׁהֲחִיזָק חֲמִימוֹתוֹ נַעֲדִין הוּא חוּלָה:

מלא:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ד:

ב מו"י פו' מהל' נדרים הל' ח:

ג מו"י פו' מהל' נדרים הל' ט:

ד טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ה:

ה מו"י פו' מהל' נדרים הל' ט:

פי חיזרא לְדַקְלָא שְׁחֲרִיזַת שְׁסָבִיב לְדַקַּל

דְּרִישׁ נָפִיא סָלַת שֶׁל שְׁעוּרִים: **וְאִין מְזַכִּירִין שְׁמוֹ** לְפִי שְׁמַתְכֵינִשׁ הַחוּלָה כְּשֶׁמְנַפִּיר: **בוּר דָּם** בּוֹר נוֹבֵעַ דָּם מִתַּחַתוֹנִים: **אַלִּימָא רְפוּאת נָפִשׁ בַּחֲנָם** מִירֵי בְּנִכְסֵי חוּלָה חָסוּרִין עַל הַרוּפֵא לִכְךָ שָׂכָר חָסוּר: **אַלָּא** רְפוּאת נָפִשׁ גּוּפוֹ וּמִירֵי בְּשִׁנְכְּסֵי רוּפֵא חָסוּרִים עַל הַחוּלָה וּרְפוּאת גּוּפוֹ מִתַּרְתּ בְּנוּטְלִין עָלָיו שָׂכָר

וּמַצְנֵה קַעֲבִיד: **רְפוּאת מְמוֹן בְּהֶמְתוּ** דָּלָא מַצְנֵה קַעֲבִיד דָּא קַמַּהֲנֵי לִיה אֲףִי אִין נוּטְלִין עָלֵיהֶן שָׂכָר וְלֹא הֵינּה כְּמוֹ מַחְזִיר חֲבֻדָתוֹ דְּמַצְנֵה לְהַסִּיב לוֹ חֲבֻדָתוֹ אֲבָל אִינוּ מַצְנֵה לְרַפֵּא לוֹ בְּהֶמְתוֹ: **אַבָּל אוּמַר** לוֹ סָם פְּלוּנִי יָפָה לָּהּ דַּדְבוּר שָׂרִי לְאַחֲוִי וְלַהֲנֵאוּתוֹ מַדְבוּרוֹ וי"א רְפוּאת נָפִשׁ גּוּפוֹ וּנְכִיב שְׁנִכְסֵי חוּלָה חָסוּרִין עַל הַרוּפֵא וְשָׂרִי לְכַנֵּס בְּבִיתוֹ דְּמֵן חֵיוִיתוֹ לֹא חֲדָרָה אֲבָל לֹא רְפוּאת בְּהֶמְתוֹ דְּמַתְהֵנִי מַדְרִיסַת הַרְגֵּל וְאִפִּי גְבִי עֲרָךְ בְּהֶמְתוֹ חֲדָרָה כְּדֹאמְרִי לְעִיל אֲבָל אוּמַר לוֹ לֹא בְּבִית אֲלֵא בְּשׁוּק וְלִפִּי רֹאשׁוֹן נִיחָא טַפִּי דְּלִפִּי זֶה אִמְאִי נִקֵּט אוּמַר אִפִּי לְרְפוּאת בְּהֶמְתוֹ בְּיוּדַע שְׁלֹא בְּבִיתוֹ שָׂרִי וְתוּ דְּמַצְ לְפָלוּנִי בִּין גּוּפוֹ לְרְפוּאת בְּנוּ: **תַּנְיָא** לֹא יִרְחֵץ בֵּין בְּגִדוּלָה בֵּין בְּקַטְנָה קִלְי אֲחֻמְבָּטִי: **גְּדוּלָּה** אִם בִּימוֹת הַגָּשָׁמִים וּכ"ס בִּימוֹת הַחֹמֶה וּקַטְנָה בִּימוֹת הַחֹמֶה אֲבָל לֹא בִימוֹת הַגָּשָׁמִים: **מַזִּיעַ** בְּקַטְנָה שְׁמֹאחַר שְׁאִינוּ אֲלֵא מַזִּיעַ לֹא מַתְהֵנִי מֵנֶשׁ: **מֵן** הַתַּמְחוי הַחוּזַר לְבַעַל הַבֵּית פִּי בְּמַתְנֵה: **בְּקָרוֹב** כ"ע לֹא פְּלִיגִי דְאַסוּר דְּמַרְפָּה לִיה אֲרַעָא קַמָּה וְנִיחָא לַחֲפַר בַּהּ יוֹתֵר:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

מֵגֵן עָלָיו כְּדַקַּל בָּלַע"ז טורק"א:

כַּחֲזִירָא לְדִיקְלִי, חַד לְתַלְתִּין יוֹמִין, וְכִי תִירִיִּיקִי לְגוּפָא. רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק אָמַר: לֹא הִיא וְלֹא תִירִיִּיקָה. אָמַר רַבִּה בַּר יוֹנָתָן אָמַר רַב יַחֲיָאל: עֲרֹסָן יָפָה לַחוּלָה לְרְפוּאתוֹ. מַאי עֲרֹסָן? אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: חוּשְׁלָא דְשַׁעְרֵי עֲתִיקְתָא דְרִישׁ נָפִיא, אָמַר אַבְיִי: בְּעֵיִין בִּישׁוּלָא כְּעִין בִּישְׂרָא דְתוֹרָא. רַב יוֹסֵף אָמַר: סְמִידֵי דְשַׁעְרֵי עֲתִיקְתָא דְרִישׁ נָפִיא, אָמַר אַבְיִי: בְּעֵיִין בִּישׁוּלָא כְּבִשְׂרָא דְתוֹרָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בּוֹרְדָם, אִין מְבַקְרִים וְאִין מְזַכִּירִין שְׁמוֹ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַעֲיִין הַנוֹבֵעַ. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "בּוֹרְדָם" — שֶׁהוּא כְּמַעֲיִין הַנוֹבֵעַ. וּמַרְפָּאָהוּ רְפוּאת הַנָּפִשׁ כּוּי. הִיכִי קִתְּנִי? אִילִּימָא דְרְפוּאת נָפִשׁ בַּחֲנָם, רְפוּאת מְמוֹן בְּשָׂכָר, לִיתְנִי הָכִי: מַרְפָּאָהוּ בַּחֲנָם, אֲבָל לֹא בְשָׂכָר! אָלָּא: רְפוּאת נָפִשׁ — גּוּפוֹ, רְפוּאת מְמוֹן — בְּהֶמְתוֹ. אָמַר רַבִּי זוּטְרָא בַּר טוֹבִיָּה אָמַר רַב: אֲבָל אוּמַר לוֹ "סָם פְּלוּנִי יָפָה לָּהּ, סָם פְּלוּנִי רַע לָּהּ". א"מ **תַּנְיָא** וְרוּחֵץ עֲמוֹ בְּאַמְבָּטִי גְּדוּלָּה, אֲבָל לֹא בְּקַטְנָה. וַיִּשֹּׁן עֲמוֹ בַּמָּטָה. י"ר **רַבִּי** יְהוּדָה אוּמַר: בִּימוֹת הַחֹמֶה, אֲבָל לֹא בִימוֹת הַגָּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְהֵנְהוּ. וּמֵיסַב עֲמוֹ עַל הַמָּטָה. וְאוֹכַל עֲמוֹ עַל הַשּׁוּלְחָן, אֲבָל לֹא מֵן הַתַּמְחוי. אֲבָל אוֹכַל הוּא עֲמוֹ מֵן הַתַּמְחוי הַחוּזַר. גָּמִי **תַּנְיָא**: לֹא יִרְחֵץ עֲמוֹ בְּאַמְבָּטִי, וְלֹא יִשֹּׁן עֲמוֹ בַּמָּטָה, בִּין גְּדוּלָּה בִּין קַטְנָה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוּמַר: גְּדוּלָּה בִּימוֹת הַגָּשָׁמִים, וּקַטְנָה בִּימוֹת הַחֹמֶה — מוּתֵר. רוּחֵץ עֲמוֹ בְּאַמְבָּטִי גְּדוּלָּה, וּמַזִּיעַ עֲמוֹ בְּקַטְנָה. אֲבָל מֵיסַב עֲמוֹ עַל הַמָּטָה וְאוֹכַל עֲמוֹ עַל הַשּׁוּלְחָן, אֲבָל לֹא מֵן הַתַּמְחוי. אֲבָל אוֹכַל הוּא מֵן הַתַּמְחוי הַחוּזַר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַּר חֲנִינָא: מֵן הַתַּמְחוי הַחוּזַר לְבַעַל הַבֵּית. **תַּתְנִי** לֹא יֹאכַל עֲמוֹ מֵן הָאֲבוּס שְׁלִפְנֵי הַפּוּעָלִים, וְלֹא יַעֲשֶׂה עֲמוֹ בְּאוּמָן, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוּמְרִים: עוֹשֶׂה וְהוּא בְּרַחוּק מִמֶּנּוּ. גָּמִי בְּקָרוֹב לֹא פְּלִיגִי דְאַסִּיר. פִּי פְּלִיגִי בְּרַחוּק, רַבִּי מֵאִיר סָבַר: גְּזָרִינָן רַחוּק מִשּׁוּם קָרוֹב, דְּקָא מַרְפִּי לָּהּ לְאַרְעָא קַמִּיָּה. וְרַבְּנָן סָבְרִי: לֹא גְזָרִינָן.

^{מתני'}

בּוֹ כֶּךָ מִנְּנָה עַל גּוּפוֹ שֶׁל אֶדָם: תוּרִיִּיקִי תוּרִיִּיק"א בָּלַע"ז: חֲשָׁלָא דְשַׁעְרֵי שְׁעוּרִים וְשֵׁטִים קְלוּפִים: דְּרִישׁ נָפִשׁ שְׁמַדְבָּקִין בְּגִפָּה וּבְכַבְרָה כְּשֶׁמַּרְקָדִין בָּהֶן: בּוֹרְדָם בְּסֻמ"ךְ שְׁלֵשׁוֹל גְּדוּל שְׂיוּצָא כָּל שְׁעָה כְּמַעֲיִן הַנוֹבֵעַ שְׁאִין לוֹ שׁוּלִים וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ כָּל הַמַּיִם וְאִית דְּאִמְרֵי בּוֹרְדָם בְּמ"ס כְּמוֹ בּוֹר שְׁנוֹבֵעַ דָּם וְאִית דְּאִמְרֵי מַכָּה שְׁקוּרִין בּוּי"ן מִלנ"ט שְׂיוּצָא נְמִי הֵימֵנוּ דָּם: מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמַעֲיִן הַנוֹבֵעַ שְׁקוּפָן מֵהָ לֹא וְנֵשׁ בּוֹ סַפְּנָה לְהַזְכִּירוֹ: **[הִיכִי קִתְּנִי]** מִתְנִי' וּמַרְפָּאוֹ רְפוּאת נָפִשׁ: בְּחָנָם כְּלוּמַר שְׁאִין לוֹ הִנָּהּ אֲלֵא שְׁמַחֲוִיךְ לוֹ טוֹבָה בְּנַפְשׁוֹ: רְפוּאת נָפִשׁ **[גּוּפוֹ]** שְׁאִם חָלָה הַמַּדִּיר מִתֵּר לְמַדַּר לְרַפְּאוּתוֹ כְּדֹאמְרִין לְעִיל דָּלָא חֲדָרָה מֵן חֵיוִתָּה: רְפוּאת מְמוֹן בְּהֶמְתוֹ שְׁאִם חָלְתָה בְּהֶמְתוֹ חָסוּר לְרַפְּאוּתָהּ מִשּׁוּם דְּקַמְהֵנִי לִיה: **אֲבָל אוּמַר** לוֹ כּוּי דְאִמְרִיָּה וְלֹא כְּלוּם הִיא: מִתְנִי' וְרוּחֵץ עֲמוֹ הַמַּדַּר עִם הַמַּדִּיר: **אֲבָל** לֹא בְּקַטְנָה מִשּׁוּם דְּקָא מִפְּנֵי מֵיֹא מֵנֶשׁ וּמַפִּישׁ נְמִי הַבָּלָא: **אֲבָל** לֹא מֵן הַתַּמְחוי בִּיחַד מִפְּנֵי שְׁמַרְבָּה בַּעַל הַבֵּית בַּשְּׂבִילוֹ: **אֲבָל** אוֹכַל הוּא מֵן הַתַּמְחוי הַחוּזַר לְבַעַל הַבֵּית כְּדִמְפָּרֵשׁ בְּגִמְרָא שְׁדַרְכָּן לְאַכַּל מַעֲט וּמַחְזִירוֹ לְבַעַל הַבֵּית שֵׁישׁ לֶהֱן מַאֲכִילִין הַרְבֵּה וְכִינוּ דְאִין אוֹכַל אֲלֵא מַעֲט וּמַחְזִיר הַמוּתֵר לֹא מַתְהֵנִי מֵנֶשׁ כְּלוּם חֲפִי אִם אוֹכַל חֲבָרוֹ פְּחוּת הֵימֵנוּ לֹא מַתְהֵנִי דִּהָא אִינוּ אוֹכַל אֲלֵא מַעֲט וְהַמוּתֵר מַחְזִיר. ע"א לֹא יֹאכַל עֲמוֹ מֵן הַתַּמְחוי דְּדָרְךְ בְּנִי הַסְּעוּדָה לְאַחַר שְׁאֲכַלוּ בְּפִי שְׂדָעָן מַצְנִיעִין הַמוּתֵר וְנוֹשְׂאִים עִמָּם לְבַפְּיָהֶן דִּהֲתָם לֹא יֹאכַל עֲמוֹ דְשִׁמְאֹ אֶחָד מֵהֶן אוֹכַל פְּחוּת מַחְבָּרוֹ וְלִכְשִׁיבִיאוֹ מוּתֵרָן לְבַפְּיָהֶן חוּלְקִין בְּשָׁנָה וְנִמְצָא זֶה מִשְׁתַּפֵּר בָּמָה שְׁאֲכַל חֲבָרוֹ פְּחוּת מִמֶּנּוּ אֲבָל אִם דָּרְךְ בְּנִי הַסְּעוּדָה לְאַחַר שְׁאֲכַלוּ מַחְזִירִין מוּתֵרָן לְבַעַל הַבֵּית וְשׁוֹב אִין מוּסִיפִין בַּקְּעוּרוֹת מִתֵּר לְאַכַּל עֲמוֹ: מִתְנִי' לֹא יֹאכַל עֲמוֹ מֵן הָאֲבוּס

שְׁלִפְנֵי הַפּוּעָלִים כְּלִי גְּדוּל שְׁנוֹתָן בּוֹ בַּעַל הַבֵּית וְרִקוּת שְׁאוּכְלִין בּוֹ הַפּוּעָלִים יַחַד וּמִשּׁוּם טַעַם דְּתַמְחוי: וְלֹא יַעֲשֶׂה עֲמוֹ בְּאוּמָן שְׁלֹא יַעֲמוּד עֲמוֹ בְּמַעֲנָה אַחַת מִפָּרֵשׁ בְּגָמ': בְּקָרוֹב כ"ע לֹא פְּלִיגִי דְאַסוּר לַעֲדַר דְּקָא מַרְפִּיא כּוּי: גָּמִי דְקָא מַרְפִּי לֹא לְאַרְעָא קַמָּה וְנִחַח לוֹ לַחֲרֵשׁ אַחֲרָיו:

גליון הש"ס

בהר"ג ד"ה אלא רפואת כו' דהא תנן וכו'. תמיהני הא שם אין הטעם דמשום מצוה רשאי ליהנות אלא משום דנותן לו את שלו ומונע רק לאחרים ליטלו והוי מברית ארי ולא מקרי מהנהו וזה שייך באבידה דבהשבתו אינו משביח להאבידה עצמה אלא דמונע אחרים ליטלו אבל הכא דבהמתו חולה והוא מרפא אותה ומשביח נכסיו ועדיף ממפטם בהמתו ואסור וצ"ע:

בהר"ג ד"ה אבל אומר לו וכו'. דמן חיותיה וכו'. כדלעיל דף לט ע"א:

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים

מתנ'י המזר הנאה מחברו לפני שביעית שהדירו חברו קדם שנכנסה המזדר הנאה מחברו לפני שביעית לא ירד לתוך שדהו דקריסת הקנל אסורה ואינו אוכל לפלו מן הנוטות חוץ לשדה דאינו צריך לרד ולאכלס: ובשביעית פו' אס הדיר בשביעית לא ירד לתוך שדהו לקח מן הנוטו' (אכל) אס יצטרך לרד ולאכל אסור - ובגמ' פריך אמאי אסור לרד כו לצרך אכילה הא רחמנא אפקריה לשדה לכל דבר אכילה: **גדר** ממנו מאכל לפני שביעי' יורד לתוך שדהו דאינו מזר אלא מזכר המביא לידי מאכל ואינו אוכל מן הפרות: ובשביעית יורד ואוכל דהפקר הוא וקשה דלעיל (גדים דף לג -) מפשיא ליה אס מפסק ומל בארשא אי הו הנאה המביאה לידי מאכל וי"ל דבשביעית אף השדה הפקר לצרך אכילה דהכי מסיק בגמ' ולאידך נמי דמשני שמא ישסה בעמדה דכא לא שני במזר מאכל דאי שסה אין פכה כלום: **רב** ושמואל אמרי תרוייהו: "נכסים אלו עליה" — לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו, ואינו אוכל מן הנוטות, אף על פי שהגיע שביעית. ואם בשביעית גדר — אין יורד לתוך שדהו, אכל אוכל מן הנוטות. ורבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: "נכסי עליה" — לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואין אוכל מן הנוטות, הגיע שביעית — אינו יורד לתוך שדהו, אכל אוכל הוא את הנוטות. לימא בהא קמיפלגי, דרב ושמואל סברי: אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו. ורבי יוחנן וריש לקיש סברי: אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו. ותסברא? מי איכא למאן דאמר אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו? אם כן, ניפלגי בי"נכסים אלו", וכל שכן ב"נכסי"! "ותו, הא תנן דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו, דתנן: האומר לבנו "קונם שאתה נהנה לי", מת — יירשנו. "פחיייו ובמותו",

ולא מצו מדיר לה מניה אוכל מן הנוטות:

ר' יוחנן ור"ל דאמרי הגיע שביעית אין יורד אכל אוכל מן הנוטות: אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו דכיון דבשעה שאסר הוין ברשותה אפלו לכו הגיע שביעית נפקן מרשותה אפלו דכי אסורין עליו: ר' יוחנן ור"ל סבר אין אדם כו' ומשום דכי פי הגיע שביעית דנפקא מרשותה אוכל הוא מן הנוטות: ותסברא דבהאי טעמא פליגי: ומי איכא למ"ד אין אדם אוסר כו' ור' יוחנן ור"ל דכי סבירא להו: אס כן דמשום האי טעמא פליגי ואמרי דאוכל הוא בשביעית: ליפלגי בנכסים אלו אפי' היכא דאמר נכסים אלו עליך ולימרו ר' יוחנן ור"ל דאוכל בשביעית משום הטעם דאמר אין אדם אנס' דבר שברשותו לכשיצא מרשותו כ"ש היכא דאמ' נכסי דמשמע

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

המזדר הנאה מחברו לפני שביעית לא ירד לתוך שדהו דקריסת הקנל אסורה ואינו אוכל לפלו מן הנוטות חוץ לשדה דאינו צריך לרד ולאכלס: ובשביעית פו' אס הדיר בשביעית לא ירד לתוך שדהו לקח מן הנוטו' (אכל) אס יצטרך לרד ולאכל אסור - ובגמ' פריך אמאי אסור לרד כו לצרך אכילה הא רחמנא אפקריה לשדה לכל דבר אכילה: **גדר** ממנו מאכל לפני שביעי' יורד לתוך שדהו דאינו מזר אלא מזכר המביא לידי מאכל ואינו אוכל מן הפרות: ובשביעית יורד ואוכל דהפקר הוא וקשה דלעיל (גדים דף לג -) מפשיא ליה אס מפסק ומל בארשא אי הו הנאה המביאה לידי מאכל וי"ל דבשביעית אף השדה הפקר לצרך אכילה דהכי מסיק בגמ' ולאידך נמי דמשני שמא ישסה בעמדה דכא לא שני במזר מאכל דאי שסה אין פכה כלום: **רב** ושמואל אמרי תרוייהו: "נכסים אלו עליה" — לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו, ואינו אוכל מן הנוטות, אף על פי שהגיע שביעית. ואם בשביעית גדר — אין יורד לתוך שדהו, אכל אוכל מן הנוטות. ורבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: "נכסי עליה" — לפני שביעית אין יורד לתוך שדהו ואין אוכל מן הנוטות, הגיע שביעית — אינו יורד לתוך שדהו, אכל אוכל הוא את הנוטות. לימא בהא קמיפלגי, דרב ושמואל סברי: אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו. ורבי יוחנן וריש לקיש סברי: אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו. ותסברא? מי איכא למאן דאמר אין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו? אם כן, ניפלגי בי"נכסים אלו", וכל שכן ב"נכסי"! "ותו, הא תנן דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו, דתנן: האומר לבנו "קונם שאתה נהנה לי", מת — יירשנו. "פחיייו ובמותו",

ולא מצו מדיר לה מניה אוכל מן הנוטות:

ר' יוחנן ור"ל דאמרי הגיע שביעית אין יורד אכל אוכל מן הנוטות: אדם אוסר דבר שברשותו אפילו לכשיצא מרשותו דכיון דבשעה שאסר הוין ברשותה אפלו לכו הגיע שביעית נפקן מרשותה אפלו דכי אסורין עליו: ר' יוחנן ור"ל סבר אין אדם כו' ומשום דכי פי הגיע שביעית דנפקא מרשותה אוכל הוא מן הנוטות: ותסברא דבהאי טעמא פליגי: ומי איכא למ"ד אין אדם אוסר כו' ור' יוחנן ור"ל דכי סבירא להו: אס כן דמשום האי טעמא פליגי ואמרי דאוכל הוא בשביעית: ליפלגי בנכסים אלו אפי' היכא דאמר נכסים אלו עליך ולימרו ר' יוחנן ור"ל דאוכל בשביעית משום הטעם דאמר אין אדם אנס' דבר שברשותו לכשיצא מרשותו כ"ש היכא דאמ' נכסי דמשמע

כל זמן שהן ברשותו אלא מקלא פליגי בנכסים אלו אלא בנכסי ש"מ דלית להו האי סברא ועוד היכי מצו אמר לעולם דאין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו והתנן דאוסר: האומר לבנו קונם שאתה נהנה לי פלומר שאי אתה נהנה לי מכל נכסי: מת יירשנו שלא אסר עליו אלא כל זמן שהנכסים שלו לפיכך יירשנו אס מת: ואם גזר פחיייו ובמותו כיון דמפרש במותו מת לא יירשנו אלמא דאדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו לאחר מותו:

מב.

עין משפט בר מצוה

א מוי' פו' מהל' נדרים הל' יג:

ב מוי' פו' מהל' נדרים הל' טו:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רכג סעי' ב:

ד מוי' פה' מהל' נדרים הל' ו:

 עין משפט גר מצוה
--

א סמג לאוין רמב:

ב מו"י פו' מהל' נדרים הל' יג:

ג מו"י פו' מהל' נדרים הל' יד:

ד מו"י פו' מהל' נדרים הל' יג:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ה:

ו מו"י פו' מהל' נדרים הל' טז:

מַכָּל מְקוֹם [קַשְׁיָא] אי ס"ל דאין אָדס אוסר

מלתה באלו: **אַלְא** בַּנְכְּסִי אלו לא פליגי דאָדס אוסר בִּי פְּלִיגִי בַּנְכְּסִי דְּרַב וּשְׁמוּאֵל סָבְרִי ל"ש נכסי אלו לא שָׁנֵא נכסי אוסר וְקָשָׁה אַמַּאי נקט בַּמִּלְתָּה נְכָסִי אלו הִנֵּה מַצֵּי לַמַּפְרָךְ מֵהֶךָ בְּרִיתָא דְּלַעֲיֹל קוֹנֵס שְׁאֵתָה נֶהְנֶה מֵת וַיִּרְשֵׁנוּ אֶלְמָא בַּנְכְּסִי חִינּוּ אוסר או מֵהָא דְּלַעֲיֹל (נִגְרִים דָּף לה.) גְּבִי קַרְדֵּס מֵת או נִתְּנוּ בַּמַּתָּנָה מֵתָר מִיְהוּ נִיחָא לִיה טְפִי לֹאִיתוּבִי מִמַּתְּנִיתוֹן דְּלַקְמֵן דְּדַמִּי טְפִי לנכסי אלו דַּקְתַּנִּי: **מִי** אִיכָא לָמ"ד דְּבַנְכְּסִי אָדָם אוסר וְהִתְּנָן בְּכ' הַשְׁתַּפִּין - מֵתָר דְּלֹא

נֹאסֵר אֶלֶּא בַּעֲזוּהוּ בִּרְשׁוּתוֹ: **אַלְא** בִּי אַמְרִי רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְרִישׁ בַּנְכְּסִי רַב וּשְׁמוּאֵל בַּנְכְּסִי אלו וְלֹא פְּלִינִי: מאי שָׁנֵא דְּאוֹכֵל מִן הַנוּטוֹת דַּפְרֵי דְּהַפְּקִירָא חִינּוּן אֶרְעָא נָמִי הַפְּקִירָא הוּא וְאִפְקֵרָה רַחֲמֵנָא לְצַרְךָ אַכִּילָה וְאַמַּאי לֹא יוֹרֵד כֶּּה לֹאכֵל מֵאוֹתָן שְׁאִינָן נוטות: **בַּעֲוֹמְדִים** על הַגְּבוּלָיו דְּיָכֹול לְתוֹלְשָׁן בְּלֹא יִרְיָה בִּיתוֹךְ הַשָּׂדֶה וּלְכַךְ אָמַר דְּלֹא יוֹרֵד לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה בִּינוּ דְּאִפְשָׁר לֹאכֵלֵס בְּלֹא יִרְיָה אֶבֶל הִיכָא דְּאִין עוֹמְדִין על הַגְּבוּלִין לַעֲזוֹלֵס יוֹרֵד וְאוֹכֵל דְּרַחֲמֵנָא אִפְקֵרִיָּה:

אַלְא גִּזְרָה שְׁמִיא יִרְבָּה בַּעֲמִידָה לְאַחַר אַכִּילָה וּלְצַרְךָ אַכִּילָה אִפְקֵרִיָּה רַחֲמֵנָא שְׁלֹא לְצַרְךָ אַכִּילָה לֹא וְחִינּוּ מֵתָר אֶלֶּא בְּנוּטוֹת שְׁנוּטוֹת מַחוּץ לַשָּׂדֶה וְחִינּוּ נִכְנֵס לְתוֹךְ הַשָּׂדֶה כְּלָל:

הַמְדִּיר הַנָּאָה מִחֲבֵרו שְׁחֲבֵרו הָדִירו שְׁלֹא יִהְיֶה מִשְׁלֹנִי: לֹא יִשְׁאַלְנּוּ חֲבֵרו דְּקָא מֵהֵנּוּ לִיה וְלֹא יִשְׁאַל מִחֲבֵרו וּבִגְמָרָא פְּרִיךְ הֵא לֹא מֵהֵנּוּ לִיה

לְמַדָּר: **וְלֹא** יִלְוֶנוּ חֲבֵרו דַּקְמַהֲנִי לִיה: **וְלֹא** יִלְוֶה חֲבֵרו מִמָּנּוּ וּבִגְמָרָא פְּרִיךְ

אַמַּאי: **לֹא** יִמָּכֹר לוֹ חֲבֵרו דְּאִמְרִינָן בְּשִׁלְהִי פִּרְקִין דְּלַעֲיֹל (נִגְרִים דָּף לא.) דַּמַּתְהֵנּוּ מוֹכֵר לְלוֹקֵחַ וּלְכַךְ אָסוּר בִּין לְמוֹכֵר בִּין לְלוֹקֵחַ:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

שְׁאֵנִי הִכָּא דְּאָמַר בְּחִיּוּ

אָם מֵת — לֹא יִירָשְׁנוּ! **שְׁאֵנִי** הִכָּא דְּקָא אָמַר לִיה "בְּחִיּוּ וּבַמּוֹתוּ".

אַלְא: בִּי"נְכָסִים אֱלוּ" — כּוּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי. **כִּי פְּלִיגִי בִי"נְכָסִי".** רַב וּשְׁמוּאֵל סָבְרִי: **לֹא שָׁנֵא "נְכָסִים אֱלוּ",** לֹא שָׁנֵא "נְכָסִי", אָדָם אוֹסֵר. וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְרִישׁ סָבְרִי: "נְכָסִים" — אָדָם אוֹסֵר, "נְכָסִי" — אֵין אָדָם אוֹסֵר.

^(ט)וּמִי אִיכָא לְמֵאן דְּאָמַר לֹא שָׁנֵא "נְכָסִים אֱלוּ" וְלֹא שָׁנֵא "נְכָסִי"? וְהָא תַּנּוּ: הָאוּמִיר לְחֲבִירו "קוֹנֵם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ שְׁאֵנִי נִכְנָס",

"שְׂדֵךְ שְׁאֵנִי לוֹקַח", מֵת או שְׁמַכְרוּ לְאַחַר — מוֹתָר. "לְבֵית זֶה שְׁאֵנִי נִכְנָס", "שְׂדֵךְ זֶה שְׁאֵנִי לוֹקַח", מֵת או שְׁמַכְרוּ לְאַחַר — אָסוּר. "אֶ

יְאֱלֹא: **כִּי אַמְרִי רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְרִישׁ,** בִּי"נְכָסִי". וְרַב וּשְׁמוּאֵל, בִּי"נְכָסִים אֱלוּ", וְלֹא פְּלִיגִי. וּבִשְׁבִיעִית אֵין יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ כּוּי.

מֵאִי שָׁנֵא דְּאוֹכֵל מִן הַנוּטוֹת — דְּפִיִּרִי דְּהַפְּקִירָא אֵינּוּן, אֶרְעָא נָמִי אִפְקֵרָה?! **אָמַר עוֹלָא:** בַּעֲוֹמְדִין אֵילָנוֹת על הַגְּבוּלִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְזִיקִים אָמַר: גִּזְרָה שְׁמֵא יִשְׁהָא בַּעֲמִידָה. "מִתְּנִי" הַמוֹדֵר הַנָּאָה מִחֲבִירו — לֹא יִשְׁאַיְלְנוּ וְלֹא יִשְׁאַל מִמָּנּוּ, לֹא יִלְוֶנוּ וְלֹא יִלְוֶה מִמָּנּוּ, וְלֹא יִמָּכֹר לוֹ וְלֹא יִקַּח מִמָּנּוּ.

גְּמִי

הַמְדִּיר הַנָּאָה מִחֲבֵרו לֹא יִשְׁאַיֵל לוֹ שְׁאֵלָה בְּכִלִּים הַלּוֹאָה בַּמַּעוֹת:

אָדָם אוֹסֵר וְכוּי: מ"מ קַשְׁיָא בְּדִאֲמְרִינָן אִי בְּהָא טַעמָא פְּלִינִי לְכַלְגוּ בַּנְכָּסִים חֲלוּ: אֶלֶּא בַּנְכָּסִים אֱלוּ כ"ע לֹא פְּלִינִי דַּמַּשְׁמַע נְכָסִים אֱלוּ לַעֲזוֹלֵס: **כִּי פְּלִינִי דְּאָמַר נְכָסִי ר' יוֹחָנָן וְר"ל סָבְרִי** הִיכָא דְּאָמַר נְכָסִי אֵין אָדָם אוֹסֵר וְכוּי דְּנְכָסִי מַשְׁמַע כָּל זְמַן שֶׁהֵן בִּרְשׁוּתִי וְרַב וּשְׁמוּאֵל סָבְרִי אֶפְלוּ אָמַר נְכָסִי (אָמַר) אָדָם אוֹסֵר דְּכֵר וְכוּי: **חִוּס לְתוֹךְ בֵּיתְךָ שְׁאֵנִי נִכְנָס** כָּל זְמַן שֶׁהוּא בֵּיתְךָ דְּהֵי דוּמֵיָא דְּנְכָסִי עֲלִיךְ בִּינוּ שְׁמַת בַּעַה"ב או שְׁמַכְרוּ לֹאִיתוּ בֵּית לְאַחַר מֵתָר לְכַנֵּס בּוֹ דְּהַשְׁתָּא חִינּוּ שְׁלוּ אֶבֶל אָמַר לְבֵית זֶה שְׁאֵנִי נִכְנָס דְּהֵי מַשְׁמַע נְכָסִים אֱלוּ דְּקָא אָסֵר הַבֵּית עֲלִיו לַעֲזוֹלֵס אַע"פ שְׁמַת או מְכָרוּ לְאַחַר חָסוּי לְכַנֵּס בּוֹ אֶלְמָא דְּשָׁאנִי בִּין נְכָסִי לְנְכָסִים וְהִיכִי קְאָמְרִי רַב וּשְׁמוּאֵל ל"ש נְכָסִי וּל"ש נְכָסִים דְּאָדָם אוֹסֵר וְכוּי: אֶלֶּא כִּי אָמְרִי רַב וּשְׁמוּאֵל: בַּעֲוֹמְדִים אֵילָנוֹת על הַגְּבוּלִין לַחוּץ שְׂיָכֹול לְתַלֵּשׁ מִן הַפְּרוֹת מִבְּחוּץ מַש"ה חִינּוּ יוֹרֵד דְּהָא דְּרַחֲמֵנָא אִפְקֵרִיָּה לְאַרְעָא גְּבִי שְׁבִיעִית לְצַרְךָ אַכִּילָה וְעַכְשָׁו לֹא הִיָּה נִכְנָס לְצַרְךָ אַכִּילָה: ר"ש בֶּן אֶלְזִיקִים אָמַר הֵא דַּקְתַּנִּי אוֹכֵל מִן הַנוּטוֹת וְזֹאנִי בְּדַקְאֲמַרְתָּ כַּגּוֹן דַּעוֹמְדִין על הַגְּבוּלִין מִשּׁוּם שְׂיָכֹול לְהוֹשִׁיט יָדוּ וְלַקַּח מִבְּחוּץ אֶבֶל אֵין עוֹמְדִין על הַגְּבוּלִין חִינּוּ יוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ דְּאָסוּר לוֹ לָרֵד לָשֵׁס: גִּזְרָה שְׁמֵא יִשְׁהָא בַּעֲמִידָה דְּלְאַחַר שְׁאֵכֵל עוֹמֵד לוֹ לָשֵׁס וְקַמַּתְהֵנּוּ מִנְכָּסִים דְּמַדִּיר וְאָסוּר דְּהָא דְּאִפְקֵרָה רַחֲמֵנָא כָּל זְמַן שֶׁהוּא אוֹכֵל אִזּוּ וְכוֹל לַעֲמֹד לָשֵׁס דְּהַפְּקֵר הוּא אֶבֶל שְׁלֹא לְצַרְךָ אַכִּילָה לֹא אִפְקֵרִיָּה: מִתְּנִי'

מסורת חש"ס

^א משנה נדרים

מסורת הש"ס

א כתובות ע:

גַּמְ' בַּשְּׁלֵמָא לא ילְונוּ מַדִּיר לַמְדַּר דְּנֻזְחֵי קַמְהֵי לִיָּה הִנָּחָה מִפְּרָסְמַת: אֲבָל לא ילְוֵה מִמְּנוּ הַמְדִּיר מִן הַמְדַּר: מֵאִי הִנָּחָה קא מְטוּ לִיָּה לַמְדַּר מִמְּאִי דְאַחִיף לַמְדִיר: וּבַשְּׁלֵמָא לא ילְוֵה מִמְּנוּ מְצִי נְמִי לַמְיִמַר דְקָא מִתְּהֵי בַכּה"ג כְּגוֹן דְאַחֲפָה מַעוֹת דְּרַעוֹת וְקָא מַשְׁלֵם לִיָּה הִיאָךְ יִפּוֹת וְלֹא יִקַּח מִמְּנוּ מִשְׁפַּחַת לָהּ דְקָא מִתְּהֵי בְּזֻבִּינָא דְרַמִּי עַל אִפֵּה: אֲבָל לא יִשְׁאַל מִמְּנוּ מֵאִי הִנָּחָה מְטוּ לַמְדַּר פִּי מַשְׁאִיל לוֹ כְּלוּי הֵא קא מִפְּחִית וְנֻזְחֵי לְהִיאָה כְּלוּי וְלֹא מַעֲלִי לִיָּה דְסָתֵם שְׁאֵלָה דְכִי הוּא: כְּגוֹן שְׁגָדְרוּ זֶה מִזֶּה דְשִׁנְיָהִם לְסוּרִים זֶה בָּזָה: גְּזֵרָה לְשֹׁאֵל כּוֹ' דְאִי שְׂרִית לִיָּה לְשֹׁאֵל אֲתִי נְמִי לְהִשְׁאִיל: מִתְּנִי' אָמַר לוֹ הִשְׁאִילִנִי פְּרִתָךְ לֹאֹו בְּמַדַּר וּמַדִּיר עֲסָקִינוּ: חִינָה פְּנוּיָה דְמַלְאכְתּוּ הִיָּה עוֹסָה וְנִתְעַצֵּב הַשׁוֹאֵל כְּגוּד הַמַּשְׁאִיל וְאוֹמַר הוּאִיל וְסַרְבַּת לְהִשְׁאִילָה לִי: קוּנֵם שְׂדָה שְׁאִנִּי חוֹרֵשׁ שְׁלֹא אַחֲרָשׁ שְׂדִי בְּפִרְתָךְ עוֹלָמִית וְאִח"כּ הִשְׁאִילָה לוֹ רוֹאִין אִם הוּא פְּרָזִי וְזַרְכִּי לַחֲרָשׁ שְׂדֵהוּ הוּא אֶסוּר לַחֲרָשׁ שְׂדֵהוּ בְּאוֹתָהּ פְּרָה: וְכָל אֶדָם מִתַּר דְּנֻזְחֵי פִי גַדַּר אַדַעְתָּה דְנַפְשָׁה גַדַּר וְלֹא אַדַעְתָּא דַּעֲלָמָא וְכָל אֶדָם מִתְּרִים לַחֲרָשׁ לוֹ שְׂדֵהוּ בְּאוֹתָהּ פְּרָה: וְאִם אִין דְּרַכּוּ לַחֲרָשׁ שְׂגֵם לוֹ אֲרִיסִין הַחוּרְשִׁין בַּשְּׂבִילוֹ: הוּא וְכָל אֶדָם לְסוּרִים דְּנֻזְחֵי פִי גַדַּר אַדַעְתָּא דְכְּלוּי עֲלָמָא גַדַּר: הַמְדַּר הִנָּחָה מִחֲבָרוּ וְאִין לוֹ מַה יֵּאָבָל הוֹלֵךְ הַמְדִיר אַחַל חֲנוּנִי וְכוּ' וּבָא חֲנוּנִי וְנוּטַל מַעוֹתוּי מִן הַמְדִיר. אֲבָל בְּפִרוּשׁ אֶסוּר לִימַר לוֹ דָּאִם כֵּן הִנֵּה לִיָּה הַחֲנוּנִי שְׁלִיחַ וְשִׁלּוּחוֹ שֶׁל אֶדָם כְּמוֹתוֹ: וְרִי יוֹסִי אוֹסַר בְּהַ בְּמַנְיָחוֹ עַל הַסָּלַע אוֹ עַל הַגָּדַר: גַּמְ' א"ר יוֹחָנָן מֵאִי טַעְמָא דְרִ' יוֹסִי דָּלָא חֲשִׁיב לִּהּ הַפֶּקֶר דְקָא אֶסַר לִיָּה לְטַלּוּ דְכִי מִתְּהֵי מִנֵּה מַמָּשׁ דְּמִי וְאֶסוּר: מַה מַּתְנֶה לֹא זָבִי בְּהַ מַקְבֵּל עַד דְּאַתִּיא לִיָּדָה:

אִף הַפֶּקֶר נְמִי לֹא גִפַּק מִקְּשׁוֹת מִבְּקִיר עַד דְּאַתִּי לִיָּדִי זוֹכָה הִלְכָךְ בְּהַדִּי דְשָׁקִיל לִיָּה הִיאָךְ מַעַל הַסָּלַע כְּמֹאֵן דְשָׁקִיל לִיָּה מַיְדוּ מַמָּשׁ דְּמִי וְאֶסוּר: מַתִּיב ר' אֲבָא בְּרִיתָא הִיא דְקַתְנִי נְמִי מַנִּיחַ עַל הַסָּלַע וְהִלָּה נוּטַל וְאוֹכַל: א"ר יוֹסִי אִימַתִּי חֲנִי אוֹסַר בְּזַמַּן שְׁגָדְרוּ קוּדָם לְהַפְקְרוּ דְהַשְׁתָּא מִסְתַּבְּרָא טַעְמָא דְאֶסוּר מִשּׁוּם דְקַשְׁהִדִּירוּ מִכָּל נְכֻסָּיו הִדִּירוּ וְאִפְּלוּ פִי הַפְּקִידָן אֶסוּר בְּהֵן:

לְרִשׁוֹת מַקְבֵּל וְלֹא הָּוִי כְּלוּם עַד דְּאַתִּי לִידוּ אִף הַפֶּקֶר עַד דְּאַתִּי לְרִשׁוֹת זוֹכָה דְקָדָם לָכֵן לֹא כְּלוּם הוּא וְדִידָהּ הוּא וּלְכַךְ אֶסוּר לְזַפּוֹת בְּהַ הַמְדַּר דְבִשְׂעָה שְׁזוֹכָה בּוֹ שֶׁל מַדִּיר הוּא וְאִהַפְקֶר דְּנֻקָא פְּלִיג רַבִּי יוֹסִי אֲבָל אֲנוּתַן בְּמַתְנֶה לֹא פְּלִיג:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

בַּשְּׁלֵמָא לא ילְונוּ חֲבָרוּ דְמַהֲנִי לִיָּה לַמְדַּר אֲבָל לא ילְוֵה הִימְנוּ מֵאִי קַמְתַּחְנִי

גַּמְ' בַּשְּׁלֵמָא לא ילְונוּ — דְקָא מַהֲנִי לִיָּה. אֲבָל לֹא ילְוֵה הִימְנוּ, מֵאִי קָא מַהֲנִי לִיָּה? וּבַשְּׁלֵמָא לא ילְוֵה הִימְנוּ וְלֹא יִקַּח הִימְנוּ — דְקַמִּיתַחְנִי מִיָּנִיָּה, אֲבָל לֹא יִשְׁאַל הִימְנוּ, מֵאִי קָא מִיתַחְנִי מִיָּנִיָּה! "אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא: כְּגוֹן שְׁנַדְרוּ הִנָּחָה זֶה מִזֶּה. אֲבָרִי אָמַר: גְּזִירָה לְשֹׁאֵל מִשּׁוּם לְהִשְׁאִיל, וְכֵן בְּכוּלָּהּ גְּזִירָה. "מִתְנֵי" אָמַר לוֹ: "הַשְׁאִילִנִי פְּרִתָךְ". אָמַר לוֹ: אֵינָה פְּנוּיָה. אָמַר: "קוּנֵם שְׂדִי שְׁאִנִּי חוֹרֵשׁ בַּהּ לַעוֹלָם". אִם הִיָּה דְרַכּוּ לַחֲרוֹשׁ — הוּא אֶסוּר, וְכָל אֶדָם מוֹתְרִים. וְאִם אִין דְּרַכּוּ לַחֲרוֹשׁ — הוּא וְכָל אֶדָם אֶסוּרִין.^(א) הַמּוֹדַר הִנָּחָה מִחֲבִירוּ וְאִין לוֹ מַה יֵּאָבָל, הוֹלֵךְ אֲצֵל הַחֲנּוּנִי וְאוֹמַר: אִישׁ פְּלוֹנִי נוֹדַר מִמְּנִי הִנָּחָה וְאִינִי יוֹדַע מַה אֶעֱשֶׂה. וְהוּא נוֹתֵן לוֹ, וּבָא וְנוֹטֵל מִזֶּה. הִיָּה בֵּיתוֹ לְבָנוֹת, גָּדְרוּ לַגָּדוֹר, שְׂדֵהוּ לְקַצוֹר, הוֹלֵךְ אֲצֵל הַפּוֹעָלִים וְאוֹמַר: אִישׁ פְּלוֹנִי מוֹדַר מִמְּנִי הִנָּחָה וְאִינִי יוֹדַע מַה אֶעֱשֶׂה. וְהֵן עוֹשִׁין עִמּוֹ, וּבָאִין וְנוֹטְלִין שְׂכָר מִזֶּה. "הִיו מַהֲלִכִין בַּדֶּרֶךְ וְאִין לוֹ מַה יֵּאָבָל, נוֹתֵן לְאֶחָד לְשׁוּם מַתְּנָה, וְהִלָּה מוֹתֵר בַּהּ. אִם אִין עֲמָהֶם אַחֵר — מַנִּיחַ עַל הַסָּלַע אוֹ עַל הַגָּדַר וְאוֹמַר: הֲרִי הֵן מוּפְקָרִים לְכָל מִי שְׁיַחֲפוּז, וְהִלָּה נוֹטֵל וְאוֹכַל. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסַר. גַּמְ' אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאִי טַעְמָא דְרַבִּי יוֹסִי? קִסְבַּר: הַפֶּקֶר כְּמַתְּנָה. מַה מַּתְּנָה — עַד דְּאַתִּיא מְרִשׁוֹת נוֹתֵן לְרִשׁוֹת מְקַבֵּל, אִף הַפֶּקֶר — עַד דְּאַתִּיא לְרִשׁוֹת זוֹכָה. מַתִּיב רַבִּי אֲבָא: וְהִלָּה נוֹטֵל וְאוֹכַל, וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסַר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִימַתִּי — בְּזַמַּן שְׁנַדְרוּ קוּדָם לְהַפְקִירוּ.

אֲבָל

מַנֵּה הַמְדַּר ה"ג בְּסִיפָא בַּשְּׁלֵמָא לא יִקַּח הִימְנוּ וְלֹא ילְוֵה הִימְנוּ אֲבָל לא יִשְׁאַל אֲמֵאִי לא בַּשְּׁלֵמָא לא יִקַּח דְּמַתְנִי' קִשְׁיָא דְאַחֲשִׁית דְּלֹא יִקַּח אִיפָא לְשַׁנְיִי בְּשַׁנְיָא דְחִיקָא דְקַמְתַּהֲנִי מוֹכַר בְּזוּבִינָא מַצַּעַל וְלֹא ילְוֵה דְמַתְהֵי מְדַר דְכִי הֲדַר פְּרַע מַדִּיר פְּרַע לִיָּה זַחִי טְבִין וְתַקוּלִי וּמַהֲנִי לִיָּה אֲבָל לא יִשְׁאִילְנוּ כְּלוּי אוֹ דְבַר שְׁחֹתַר בְּעִין מֵאִי מַהֲנִי לִיָּה

מַדִּיר: אָמַר אֲבָרִי גְזֵרָה לְשֹׁאֵל מִשּׁוּם לְהִשְׁאִיל לַמְדַּר וְכֵן פְּלַחוּ לֹא ילְוֵה הִימְנוּ גְזֵרָה שְׁמָא ילְוֵה לוֹ אֲבָל לא יִקַּח אֶסוּר מִן הַדִּין אֲטוּ לַקַּח בְּפַחוֹת כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּזוּבִינָא מַצַּעַל (שְׁמָא יֵשׁ לְפִרְשׁ דְּלֹא יִקַּח בְּפַחוֹת קִאֲמַר דְּהַשְׁתָּא נִפְסַד הַמוֹכַר אֲבָל מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּנִזְרִינָן אֲטוּ יִקַּח הַמְדַּר בְּפַחוֹת דְקַמְתַּהֲנִי לִיָּה וְקָשָׁה דְּהָא תַנּוּ (לְקַמַּן גְּזֵרִים מִז:׀) הַאוֹמַר דְּרַבִּי עֲלִיךְ הַמְדַר אֶסוּר וְכֵן סוּף פ' אֲרַבַּע גְּזֵרִים שְׁאִינִי נִהְיָה לְיִשְׂרָאֵל לִיקַּח בְּיוֹתַר דְּמַדַּר מִתַּר לִהְנוֹת וְלֹא מַדִּיר וְלֹא נִזְרִינָן דְּלֹא יִהְיֶה כֵּן יִהְיֶה מִמְּנוּ הוּא וּמ"ש דְּנִזְרִינָן לְשֹׁאֵל אֲטוּ לְהִשְׁאִיל וְנִרְחָה לַהֲר"מ דְּרַגִּילוֹת הוּא פֶּשְׁאֶדָם מַשְׁאִיל לְחֲבָרוּ

שְׁחָבְרוּ מַשְׁאִיל לוֹ וְיֹתַר מַשְׁאֵר דְּבָרִים: אָמַר לוֹ הַשְׁאִילִנִי פְּרִתָךְ אָמַר לִיָּה אֵינָה פְּנוּיָה אָמַר הַשׁוֹאֵל קוּנֵם שְׁאִנִּי חוֹרֵשׁ בַּהּ לַעוֹלָם אִם הִיָּה דְרַכּוּ לַחֲרֹשׁ הוּא אֶסוּר דְנִתְכַּנּוּן לְאֶסַר אוֹתוֹ שְׂדַרְכּוּ לַחֲרָשׁ וְכָל אֶדָם מִתְּרִין לַחֲרָשׁ בְּהַ לְצַרְכּוּ שְׁלֹא נִתְכַּנּוּ לְאֶסַר אֲבָל עַל מִי שְׂדַרְכּוּ לַחֲרָשׁ בְּהַ: הַמְדַּר הִנָּחָה מִחֲבָרוּ וְאִין לוֹ מַה יֵּאָבָל יִלָּךְ וְכוּ' אוֹרְחָא דְמַלְתָּא קַתְנִי: הוּא נוֹתֵן לוֹ וּבָא וְנוֹטֵל מִזֶּה אִם יִרְצָה דְּהָא אִין הַפּוֹעָלִים יְכוּלִין לְתַבַּע כְּלוּם:

בֵּיתוֹ לְבָנוֹת - שֹׁאֵע"פ שְׁאִין צִרְךְ מוֹזֵן כָּל כֶּךְ: **בּוֹתֵין** לְאַחַר בְּמַתְּנָה וְהִלָּה מִתַּר וְלֹא הַתִּירוּ אֲבָל בַּשְׁאִין לוֹ מַה יֵּאָבָל לְמַדְנֵי שְׁכָל הַעֲרֻמוֹת לְסוּרוֹת בִּין דְּבָרִים בִּין בְּיַחֲיד בְּגֵזֵרִים שְׁלֹא הַתִּירוּ אֲבָל בַּשַּׁעַת הַדְּחַק שְׁאִין לוֹ מַה יֵּאָבָל - לְשׁוֹן

הַרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמִּי"ן: הַרִי הוּ מְפַקְרִין בּוֹ' וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסַר מְפַרֵשׁ בְּגַמְ' מֵאִי טַעְמָא דְרַבִּי יוֹסִי קִסְבַּר הַפֶּקֶר בְּמַתְנֶה מַה מַּתְנֶה יְכוּל לְחַזַּר עַד דְּאַתִּי

לְרִשׁוֹת מַקְבֵּל וְלֹא הָּוִי כְּלוּם הוּא וְדִידָהּ הוּא וּלְכַךְ אֶסוּר לְזַפּוֹת בְּהַ הַמְדַּר דְבִשְׂעָה שְׁזוֹכָה

מג.

עִין מִשְׁפָּט
נַר מִצְוָה

א מוּי' פּו' מַהֲל' נִדְרִים הֲל' טז:

ב טוּש"ע יו"ד סי' ריח סעי' ה:

ג מוּי' פז' מַהֲל' נִדְרִים הֲל' יב:

ד סַמַּג לאוּין רַמְבַּם, טוּש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ח:

ה מוּי' פז' מַהֲל' נִדְרִים הֲל' יב:

ו טוּש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ט:

ז מוּי' פז' מַהֲל' נִדְרִים הֲל' יד:

	עין משפט גד מצודה
---------------------------------------	----------------------------------

א סמג לאוין רמב, טוש"ע חו"מ

סי' ערג סעי' ט:

ב מיי' פב' מהל' נדרים הל' יז:

וְאִי אִמְרַתְּ עד דאָתי לרשות זוכה מה לי גדרו קודם להפקרו מה לי הפקרו

קודם לַגְדְרוּ בַּכֵּלְהוּ לְתַסֵּר דְּהָא בְּרֵשׁוּתָא

הוימי: **אין** דעתו לאסר מה שהפקיר הלכך

הוי הפקירו קודם לגדרו שרי: **מתיב** רבא מקצתה לראשון וכלה לשני פרוש המחלק נכסיו: **ראשון** קנה דהוי מתנה במקצת של שביב מרע דבשינו קנין ואם עמד אינו חוזר והשני לא קנה דהניא מתנה בכלה דחוזר בשעמד ומירי הבא בשעמד ומשום הכי ראשון קנה דהנה מתנה במקצת וע"כ בגמלך מעקרא פי יהיב לראשון לא היה בדעתו לתן כלל לשני דהכי אמר בפרק מי שמת (בבא בתרא דף קמח:׀) המחלק נכסיו אם בגמלך עמד אינו חוזר אלא בآخرון

ואם במחלק שמתחלה פי יהיב לקמא מאז היה בדעתו לחלק אף לשני עמד חוזר אף בראשון אם בן ע"כ כלן לשני דקאמר אף מקצת שנתן לראשון והא נתנו לשני הלכך פי אמר מקצתו לראשון לא היה בדעתו לומר ומקצתו לשני ושוב פי אמר וכלן לשני הוי גמלך דאי כלן לשני דקאמר היה רוצה לתת השאר שלא נתתי לראשון והא לשני אם בן ראשון אמאי קנה שמה מתחלתו פי אמר מקצתו לראשון היה דעתו לתן השאר לשני ומנלן שהוא גמלך והיה לו להפיר אם בגמלך והוי במחלק ונימא דאם עמד חוזר אלא ע"כ ר"ל אף מה שנתן לראשון וגמלך הוי אלמא דעתו על מה שנתן ה"נ נימא דעתו על מה שהפקיר.
כך פר"ת. ויש ספרים דגדסי מקצתו לראשון לא קנה ורבינו נתנאל אמר דבריתא היא בתוספתא גבי עבדים דכתב לראשון מקצת נכסיו ולשני כתב כל נכסיו [ראשון] לא יצא לחרות ביון דשיר מנכסיו לשני קנה עצמו דהא לא שיר לכך משתעבד אף בראשון אלמא דעתו לתן לשני אף מה שנתן לראשון דאל"כ לא קנה עצמו דהא שיר והוא עצמו נתנו לראשון והשתא אין לו כלום

אלא ע"כ דעתו אמה שנתן בכר ה"נ נימא הכי: **אָלֵא** **אָמַר** רבא משום מעשה בית חורון בשלהי השתפין לקמן (גדרים דף מח -) ואסרו מטעם שלא היתה מתנה גמורה שלא גמר בלבדו לתתה הבא נמי אין נראה הפקר שדומה באלו

לא הפקירו אלא לדעת שזכה בו המזר: **תַּנְיָא** **הַמַּפְקִיר שְׂדֵחוּ פֶּל ג' ימים** יכול לחזור בו וחיב במעשר האוכל ממנו אם אינו מתכנן לדבר דהפקירו אינו הפקר כלל אע"פ שלא חזר בו נמי לא - הוי הפקר וטעמא משום דאסור טובל ידוע לכל ויודעין כל העולם דזה אסור טבל עליו וזה הפקר אינו מפרסם וליפידך כל ג' ימים יכול לחזור בו בין זכה בו הוא בין זכה בו אחר ומש"ה חייב במעשר ביון דיוכול לחזר ולכך גזרו מפני הרמאים דמפקרי ודגרי בהו בדמסיק ועד שלשה ימים יש לחוש שמה יאמרו העולם הוא אוכל פרותיו שאינן מתקנים אצל לאחר שלשה לא גזרו דמבאן ואילך ידוע דהפקר מוועיל דהפקר אכלו לא זכה בו אדם ואין חייב במעשר אצל במתני' המזר מתר מיד בשדהפקיר דהתם כמו שאינו ידוע דהפקר בן אינו ידוע שהדירו חבדו דכונתה דהבא אנו מתירין משום דידוע דהפקר לאחר שלשה ימים כמו אסור הטבל חייב במעשר וליבא למימר דזה מן החיוב על הפטור דמעשר הוא מנה ובה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

אָבַל אִם הָיָה הַפְּקִירוֹ קוֹדֵם לַגְּדִירוֹ מִתֵּר דְּמִסְתַּמָּא פִּי מַזִּי אֵינֶשׁ עַל מַה דְּאִית

ליה ברשותה הוא דאזרה ואל על מה שפבך

הפקיר ואדרכי מתר ואי אמרת טעמא דרבי יוסי משום דלא הוי הפקר עד דאקניא לרשות זוכה מה לי גדרו קודם כו' הא פי גזר האי אפתי לא זכה בה שום אדם ואמאי מתר: היינו טעמא דשכי דכל המעיר' אין דעתו על מה שהפקיר אלא על מה שעדין ברשותו ואדרכי מתר: מתיב רבא כו' מקצתו לראשון וכלן לשני שכ"מ שכתב מקצת נכסיו לאחד והשאר כלן כתב לשני: ראשון קנה שני לא קנה ואם עמד חוזר בשני ואינו חוזר בראשון לפי שפסכתב לראשון שיר לעצמו מה שנתן אחר כך לשני ומן השני חוזר דלא שיר כלום ומש"ה לא קנה ואי

אמרת לא הוי מתנה עד דמטי גיד מקבל אמאי קנה ראשון טפי משני הא ביון דלא אתי לידה לא הוי שלו וכי היכי דשל שני הוי שויר לראשון אבא למימר נמי דשל ראשון הוי שויר לשני הואיל וברשותו של נותן הן אפתי כל זמן דלא אתי לידה דהאי אלא מדקנה ראשון ש"מ ליתא להא דר' יוחנן דאמר לא. וכי מקבל עד דאתי לידה: אלא אמר רבא לעולם קסבר רבי יוסי דמן הסורה הניא מתנה לאלתר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה והואיל ומשעה שהפקירו הוי הפקר ומאי טעמא דר' יוסי דאסר הבא במתניתינן: היינו טעמא דרבי יוסי דלא אמר דלדוי הפקר: משום מתנת בית חורון דבתנן בפרקין לקמן (גדרים דף מח.) דמוכחא מלתא דלא נתנה לחבדו אלא בשביל שיבא אביו ויאכל והבא נמי אי אמרינן הוי הפקר ביון דאין שם אחר מחזי דבשביל מזר ממש הפקיר והינו דומיא דבית חורון הלכך אוקמינן אדרבנן דלא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ואית דמפרשי אלא אמר רבא לעולם לר' יוסי מדאורייתא לא הוי הפקר עד דאתי לרשות זוכה ואל דמי למתנה ומדרבנן הוא דהוי הפקר אע"ג דלא אתי לרשות זוכה בדאמרי' לקמן כדי שלא תשתכח תורת הפקר והבא במתני' כו': המפקיר את שדהו כל ג' ימים הראשונים יכול לחזר בו בין אמר אין רצוני שיהא הפקר דחזר בו ובין זכה בו איהו בתוך ג' ימים ושם הפקר לא חיל בה ואל פקע ליה מידי מעשר דהפקר פטור מן המעשר בדקאמרינן (שבת דף סח.) וגשמר פרט להפקר: מבאן ואילך אינו יכול לחזר בו ופטור מן המעשר כל מאן דרבי בה:

מבאן ואילך כל ג' ימים יכול לחזור בו בין זכה בו הוא בין זכה בו אחר ומש"ה חייב במעשר ביון דיוכול לחזר ולכך גזרו מפני הרמאים דמפקרי ודגרי בהו בדמסיק ועד שלשה ימים יש לחוש שמה יאמרו העולם הוא אוכל פרותיו שאינן מתקנים אצל לאחר שלשה לא גזרו דמבאן ואילך ידוע דהפקר מוועיל דהפקר אכלו לא זכה בו אדם ואין חייב במעשר אצל במתני' המזר מתר מיד בשדהפקיר דהתם כמו שאינו ידוע דההפקר בן אינו ידוע שהדירו חבדו דכונתה דהבא אנו מתירין משום דידוע דההפקר לאחר שלשה ימים כמו אסור הטבל חייב במעשר וליבא למימר דזה מן החיוב על הפטור דמעשר הוא מנה ובה:

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

גמ' כל הנודר. עי' לקמן דף מו ע"ב בר"ן ד"ה ה"ד ועי' בב"ק דף קב ע"ב:

מסורת הש"ס

א תוספתא בבא בתרא; תוספתא מעשרות; בבא מציעא יד;; בבא קמא ט; כתובות צג.

אמר תהא שְׂדֵה מַפְקֶרֶת לְשִׁבּוּעַ א' לְשִׁמְטָה אַחַת: **עַד** שְׁלֹא זָכָה בָּהּ בֵּין הוּא אַחַר שְׂדֵה מַפְקֶרֶת לְשִׁבּוּעַ בּוּ אֶפְלוּ בְּסוּף שְׁבֹת אוּ בְּסוּף חֹדֶשׁ: מִשְׁזָכָה בָּהּ בֵּין הוּא בֵּין אַחַר אֶפְלוּ תוֹךְ שָׁעָה מִשְׁהִפְקִירוֹ זָכָה בָּהּ שׁוֹם אֲדָם אוּ הוּא בְּעֶצְמוֹ לְשׁוֹם הִפְקֵר הָיְי הִפְקֵר דְּקַסְבַּר דְּלֹא הָיְי הִפְקֵר עַד דְּאַתִּי לְרִשּׁוּת זִזְכָּה זְכִיָּה דִּיזָּה אוּ דְאַחַר לֹא חֲשִׁיבָא מִיזִי עַד דְּרַפֵּק בָּהּ פֻּרְתָא כּדִּלְאִמֵּר בְּמַסְכַּת עִירוּבִין בְּפֻרְק עוֹשִׁין פֻּסִּין (עִירוּבִין דָּף כה.) בְּהֵיאֵר אַתְתָּא דְּעִבְדָּא מַחֲינָה בְּנִכְסֵי הָגֵר אַתָּא הֵוֵהוּ גְבָרָא רַפֵּק בָּהּ פֻּרְתָא וְאִוקְמוּהֵ רַבָּנָן בִּידָה דֵּההוּא גְבָרָא: רִישָׁא רַבָּנָן וְסִיפָא רַבִּי יוֹסִי רִישָׁא דְּאִמֵּר מִשְׁלָשָׁה יָמִים וְאַלְךָ אֶפְלוּ לֹא אַתָּא לְרִשּׁוּת זִזְכָּה אִין יָכוֹל לַחְזֹר בּוּ דְהָיְי הִפְקֵר רַבָּנָן הִיא וּבִדִּין הוּא דְאַפִּילוּ מִיּוֹם רֵאשׁוֹן הָיְי הִפְקֵר אֱלָא מִפְּנֵי הֶרְמָאִים כּדִּלְאִמֵּר רַבֵּה . לְקַמֵּן לְדַבְרֵי הַכֵּל וְסִיפָא רַבִּי יוֹסִי דְּאִמֵּר עַד שְׁלֹא זָכָה

אִמֵּר תְּהֵא שְׂדֵה זֹו מוּפְקֶרֶת לְיוֹם א' לְשָׁנָה א' עַד שְׁלֹא זָכָה בָּהּ בֵּין הוּא

אָמַר ”תֵּהֵא שְׂדֵה זֹו מוּפְקֶרֶת לְיוֹם אֶחָד”, ”לְשִׁבֹּת אַחַת”, ”לְחֹדֶשׁ אֶחָד”, ”לְשָׁנָה אַחַת”, ”לְשִׁבּוּעַ אַחַת” — **עַד** שְׁלֹא זָכָה בָּהּ, בֵּין הוּא בֵּין אַחַר יָכוֹל לַחְזֹר בּוּ. מִשְׁזָכָה בָּהּ — בֵּין הוּא בֵּין אַחַר, אִין יָכוֹל לַחְזֹר בּוּ. רִישָׁא רַבָּנָן, סִיפָא רַבִּי יוֹסִי! **”אָמַר עוֹלָא: סִיפָא נָמִי רַבָּנָן הִיא. אִי הָכִי, אַמַּאי עַד שְׁלֹא זָכָה בָּהּ בֵּין הוּא בֵּין אַחַר, יָכוֹל לַחְזֹר בּוּ? שְׂאֵנִי שְׁנָה וְשִׁבּוּעַ דְּלֹא שְׂכִיחִי. רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: מִדְּסִיפָא רַבִּי יוֹסִי, רִישָׁא נָמִי רַבִּי יוֹסִי. וְרִישָׁא, הִיִּינוּ טַעְמָא — דְּלֹא לִישְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפְּקֵר. אִי הָכִי, אָפִילוּ מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן נָמִי לִיְהוּי הַפְּקֵר! אָמַר רַבָּה: מִפְּנֵי הָרַמְאִין, דְּמַפְקִירִין וְהַדְרִין בְּהוֹן. אָבַל דְּאוֹרִייתָא לֹא הָיְי הַפְּקֵר?**

וּדְלָמָא

בָּהּ דְּלֹא מַחְמִירִין בְּמַדַּר הַבָּא מַחְמִירִין טְפִי דְּאִינוּ הִפְקֵר עַד שְׁנִכָּסָה בּוּ אַחַר כְּדַפְרִשִׁית אָבַל כְּשִׁזְכָּה פְטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶפְלוּ תוֹךְ שְׁלָשָׁה וָאָף ע"ג דְּבִרְיָשָׁא אִמֵּר חֵיב עַד לְאַחַר שְׁלָשָׁה הַבָּא הַטַּעַם כְּדִפִּי: **רִישׁ לְקִישׁ אָמַר אַפִּי רִישָׁא אָתִיא כִּר' יוֹסִי דְּמַחְמִיר בְּמַדִּיר הַבָּא נָמִי חֵיב בְּמַעֲשֵׂר וּבִדִּין הוּא דְאַפִּילוּ לְאַחַר שְׁלָשָׁה לֹא הָיְי הִפְקֵר עַד דְּאַתִּי לְרִשּׁוּת זִזְכָּה מִשׁוֹם רַמְאוֹת אָבַל אֲמַרו חֲכָמִים דְּלָהּוּ הִפְקֵר לְאַחַר שְׁלָשָׁה כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפְּקֵר וְהָיְי פְטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר: **אִי הָכִי אַפִּי מִיּוֹם רֵאשׁוֹן נָמִי בִּינוּ דְּחִישִׁינוּ לְשֵׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפְּקֵר וְשִׁבַּק שִׁטְתּוֹ דְּלֹא חַל עַד דְּאַתִּי לְרִשּׁוּת זִזְכָּה הָיָה לוֹ לְפִטוּר מִיּוֹם רֵאשׁוֹן. בְּשִׁלְמָא לְעֵלֹא דְמוּקִי לָהּ כִּרַבָּנָן דְּאֲמַרִי כְּשִׁיטְתֵיהוּ דְּמַדַּר שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח מִפְּנֵי הֶרְמָאִין דְּמַדְאוּרִיתָא לֹא הָיְי הִפְקֵר אֱלָא נִתְּנוּ בְּתוּב לַחֲכָמִים וַיֵּשׁ לָנוּ לְכַרֵּשׁ הַפְּקֵר דְּאוּרִיתָא בְּמַקּוֹם דְּלֹא אַתִּי לִיזִי רַמְאוֹת דְּעַקֵּר הַפְּקֵר לֹא מַצִּינוּ אֱלָא בְּשִׁבְעִית וְהָתָם לֹא אַתִּי לִיזִי רַמְאוֹת דְּאִינוּ יָכוֹל לְהַחֲלִיף שְׁבִיעִית וְלוֹמַר זֹאת שְׁשִׁית וְדוּמֵיא לְשִׁבְעִית דְּלֹא אַתִּי לִיזִי רַמְאוֹת כְּגוֹן אַחַר שְׁלָשָׁה הָיְי הִפְקֵר אָבַל תוֹךְ שְׁלָשָׁה לֹא ור' יוֹסִי אוֹסֵר בְּמַתְנִיתוֹן מִפְּנֵי רַמְאִין תוֹךְ שְׁלָשָׁה אָבַל לְאַחַר שְׁלָשָׁה יִהְיֶה הַמַּדַּר לֹא מִשׁוֹם מִתְּנַת בֵּית חוּרְוֹן אֱלָא מִשׁוֹם דְּאוּרִיתָא לֹא הָיָה הַפְּקֵר כַּל כַּמָּה דְּיֻכּוֹל לִיתִי לִיזִי רַמְאוֹת כִּךְ פֻּרַשׁ הָאֲבִיעִנֵר - צ"ע דְּהָא תַנּוּי (לְעֵיל גְּדָרִים דָּף מג:) דְּהַפְּקֵר אִם הָיָה קִדָּם גְּדָרוֹ אִזּוּ יָכוֹל לְהִנּוּת אָבַל לְאַחַר לֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁלָשָׁה וְאִם כֵּן הָרִי תוֹךְ שְׁלָשָׁה הוֹאִיל דְּהַפְּקֵר מַדְאוּרִיתָא הָיְי הַפְּקֵר וַיֵּשׁ כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְבַטֵּל הַהַפְּקֵר מִפְּנֵי הֶרְמָאִין וּמַאי פֻּרִיךְ וְדִלְמָא אַתִּי לְעַשׂוּרִי וְדִאי אִינוּ חֵיב מִן הַתּוֹרָה אֶפְלוּ תוֹךְ שְׁלָשָׁה מֵאַחַר שְׁזָכָה וַחֲכָמִים גְּזָרוּ מִפְּנֵי הֶרְמָאִים וּמַעֲשֵׂר מִנָּה וּבָהּ אָבַל לְאַחַר שְׁלָשָׁה מוּכַח מִלְּתָא דְלָאוּ רַמְאוֹת הוּא וְאוּקְמוּהֵ רַבָּנָן אֲדְאוּרִיתָא וּבְמַתְנִיתוֹן דְּאוֹסֵר ר' יוֹסִי בְּמַדִּיר מִשׁוֹם דְּחִישִׁינוּ לְרַמְאוֹת אָבַל כְּשִׁהִפְקִיר קִדָּם גְּדָרוֹ אִין שָׁם רַמְאוֹת דְּאֵנָן סְהַדִּי דְלָאוּ לְרַמְאוֹת קָמְפְּנוּ אָבַל אִין דִּין מַדִּיר וְדִין הַפְּקֵר****

שְׁוִין דְּמַדִּיר אִם הִפְקִירוּ קִדָּם לְגְדָרוּ מִתֵּר מִיַּד שְׁיִךְ לְמַגָּר וְכֵן גְּדָרוּ קִדָּם אִסוּר אָף לְאַחַר שְׁלָשָׁה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

מד.

עין משפט
גור מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע חו"מ סי' ערג סעי' י:

ב מיי' פב' מהל' נדרים הל' יח:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע חו"מ סי' ערג סעי' י:

ד מיי' פב' מהל' נדרים הל' יח:

לַחְזֹר בּוּ וְחֵיב בְּמַעֲשֵׂר מִדְּרַבָּנָן וּבְטַל הַהַפְּקֵר וּמַעֲשֵׂר מִנָּה וּבָהּ וְאַתִּי נָמִי כִּר' יוֹסִי דְּמַחְמִירִין עָלֶיהָ וּה"ה בְּלֹא זְמַן וְהִיא דְּנִקְטָ וְזַמַּן לְרַבּוּתָא נִקְטָה דִּלְע"ג דְּלֹא שְׂכִיחַ גְּזַר בָּהּ מִשׁוֹם מִתְּנַת בֵּית חוּרְוֹן כִּךְ פִּי' הִר"ר אֱלִיעֶזֶר וְעוֹד גְּרָא' דְּנִקְטָ הַפְּקֵר לְזַמַּן מִשׁוֹם סִיפָא דְּאִי מִשְׁזָכָה בֵּין הוּא בֵּין אַחַר אִין יָכוֹל לַחְזֹר וְאָפִילוּ תוֹךְ ג' יָמִים וְזִנְקָא מִשׁוֹם דְּהַפְּקֵר לְזַמַּן הוּא אָבַל בְּסָתָם לֹא כְּדַפְרִשִׁית אָבַל הִיא דְלְזַמַּן מוּעֵט מַסְתַּמָּא דְּעִתּוּ לְהַפְּקֵר גְּמוּר דְּלֹא שְׁיִךְ לְמַגָּר וְעוֹד דְּזִנְקָא זָכָה אַחַר אָבַל הוּא לֹא וְלַחֲנֹם נִקְטָה וּמִשׁוֹם דְּרִישָׁא נִקַּט הוּא הַבָּא נָמִי נִקְטָה דְּכִינוּ דְּאַתִּי לְרִשּׁוּת זִזְכָּה לֹא שְׁיִךְ לְמַגָּר אָבַל אִם הוּא

יִהְיֶה פְטוּר שְׁיִךְ לְמַגָּר: **רִישָׁא רַבָּנָן וְסִיפָא ר' יוֹסִי בְּתַמִּיָּה:** אִמֵּר עֲלָא סִיפָא רַבָּנָן וְכוּ' בִּינוּ דְּלֹא שְׂכִיחַ וּגְרִיעִי מוּדוּ רַבָּנָן וָאָף עַל

גב דְּלֹא מַחְמִירִין בְּמַדַּר הַבָּא מַחְמִירִין טְפִי דְּאִינוּ הִפְקֵר עַד שְׁנִכָּסָה בּוּ אַחַר כְּדַפְרִשִׁית אָבַל כְּשִׁזְכָּה פְטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶפְלוּ תוֹךְ שְׁלָשָׁה וָאָף ע"ג דְּבִרְיָשָׁא

אִמֵּר חֵיב עַד לְאַחַר שְׁלָשָׁה הַבָּא הַטַּעַם כְּדִפִּי: **רִישׁ לְקִישׁ אָמַר אַפִּי רִישָׁא אָתִיא כִּר' יוֹסִי דְּמַחְמִיר בְּמַדִּיר הַבָּא נָמִי חֵיב בְּמַעֲשֵׂר וּבִדִּין הוּא דְאַפִּילוּ לְאַחַר שְׁלָשָׁה לֹא הָיְי הִפְקֵר עַד דְּאַתִּי לְרִשּׁוּת זִזְכָּה מִשׁוֹם רַמְאוֹת אָבַל אֲמַרו חֲכָמִים דְּלָהּוּ הִפְקֵר לְאַחַר שְׁלָשָׁה כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפְּקֵר וְהָיְי פְטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר: **אִי הָכִי אַפִּי מִיּוֹם רֵאשׁוֹן נָמִי בִּינוּ דְּחִישִׁינוּ לְשֵׁלֹא תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפְּקֵר וְשִׁבַּק שִׁטְתּוֹ דְּלֹא חַל עַד דְּאַתִּי לְרִשּׁוּת זִזְכָּה הָיָה לוֹ לְפִטוּר מִיּוֹם רֵאשׁוֹן. בְּשִׁלְמָא לְעֵלֹא דְמוּקִי לָהּ כִּרַבָּנָן דְּאֲמַרִי כְּשִׁיטְתֵיהוּ דְּמַדַּר שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח מִפְּנֵי הֶרְמָאִין דְּמַדְאוּרִיתָא לֹא הָיְי הִפְקֵר אֱלָא נִתְּנוּ בְּתוּב לַחֲכָמִים וַיֵּשׁ לָנוּ לְכַרֵּשׁ הַפְּקֵר דְּאוּרִיתָא בְּמַקּוֹם דְּלֹא אַתִּי לִיזִי רַמְאוֹת דְּעַקֵּר הַפְּקֵר לֹא מַצִּינוּ אֱלָא בְּשִׁבְעִית וְהָתָם לֹא אַתִּי לִיזִי רַמְאוֹת דְּאִינוּ יָכוֹל לְהַחֲלִיף שְׁבִיעִית וְלוֹמַר זֹאת שְׁשִׁית וְדוּמֵיא לְשִׁבְעִית דְּלֹא אַתִּי לִיזִי רַמְאוֹת כְּגוֹן אַחַר שְׁלָשָׁה הָיְי הִפְקֵר אָבַל תוֹךְ שְׁלָשָׁה לֹא ור' יוֹסִי אוֹסֵר בְּמַתְנִיתוֹן מִפְּנֵי רַמְאִין תוֹךְ שְׁלָשָׁה אָבַל לְאַחַר שְׁלָשָׁה יִהְיֶה הַמַּדַּר לֹא מִשׁוֹם מִתְּנַת בֵּית חוּרְוֹן אֱלָא מִשׁוֹם דְּאוּרִיתָא לֹא הָיָה הַפְּקֵר כַּל כַּמָּה דְּיֻכּוֹל לִיתִי לִיזִי רַמְאוֹת כִּךְ פֻּרַשׁ הָאֲבִיעִנֵר - צ"ע דְּהָא תַנּוּי (לְעֵיל גְּדָרִים דָּף מג:) דְּהַפְּקֵר אִם הָיָה קִדָּם גְּדָרוֹ אִזּוּ יָכוֹל לְהִנּוּת אָבַל לְאַחַר לֹא יִהְיֶה לְעוֹלָם אֶפְלוּ לְאַחַר שְׁלָשָׁה וְאִם כֵּן הָרִי תוֹךְ שְׁלָשָׁה הוֹאִיל דְּהַפְּקֵר מַדְאוּרִיתָא הָיְי הַפְּקֵר וַיֵּשׁ כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְבַטֵּל הַהַפְּקֵר מִפְּנֵי הֶרְמָאִין וּמַאי פֻּרִיךְ וְדִלְמָא אַתִּי לְעַשׂוּרִי וְדִאי אִינוּ חֵיב מִן הַתּוֹרָה אֶפְלוּ תוֹךְ שְׁלָשָׁה מֵאַחַר שְׁזָכָה וַחֲכָמִים גְּזָרוּ מִפְּנֵי הֶרְמָאִים וּמַעֲשֵׂר מִנָּה וּבָהּ אָבַל לְאַחַר שְׁלָשָׁה מוּכַח מִלְּתָא דְלָאוּ רַמְאוֹת הוּא וְאוּקְמוּהֵ רַבָּנָן אֲדְאוּרִיתָא וּבְמַתְנִיתוֹן דְּאוֹסֵר ר' יוֹסִי בְּמַדִּיר מִשׁוֹם דְּחִישִׁינוּ לְרַמְאוֹת אָבַל כְּשִׁהִפְקִיר קִדָּם גְּדָרוֹ אִין שָׁם רַמְאוֹת דְּאֵנָן סְהַדִּי דְלָאוּ לְרַמְאוֹת קָמְפְּנוּ אָבַל אִין דִּין מַדִּיר וְדִין הַפְּקֵר****

מזד:

	עין משפט גד מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א מיי' פה' מהל' מתנות עניים
הל' כז:

וְדִלְמָא אַתִּי לְעִשׂוּרִי מִן הַחַיִּיב עַל הַפֶּטוּר
לפר"ת דתוך שלשה לא הוּי הַפֶּקֶר

וּלְעֵלָּא פֶּרִיךְ דְּמוּחִי לֵּה פֶּרְבֵּנָן דְּאִמְרִי לְעִיל דְּמַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר וּמַדְרֵבָּנָן הוּא חַיִּיב דְּמַעְשֵׁר וְכֵן בְּסוּפֵא עַד שְׁלֹא זָכָה בָּהּ בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר יְכוּל לַחְזוֹר בּוּ וְאִם בֶּן אִתִּי לְעִשׂוּרִי מִן הַחַיִּיב עַל הַפֶּטוּר אֲבָל לִפִּיר"י פֶּרִיךְ לִתְרַנְיֵהוּ בֵּינוּ דְּמַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר

וּמַעְשֵׁר מִנֵּה וְבֵה: **הַמַּפְקִיר** פֶּרְמוּ וּלְמַחֵר הַשָּׂפִים וּבִצְרוּ חַיִּב בְּפֶרֶט וּבַעֲזָלוֹת כּו' וּפֶטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר דְּכַתִּיב וְכֹא הִלְוִי כִּי אִין לֹו חֶלֶק וְנִחְלֵה עִמָּךְ יֵצֵא זֶה שְׂדֵיךְ וְיֵדֶךְ שְׂוִין וּבִשְׂבִיעִית גְּמִי דְרַשְׁינָן דְּפֶטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר

דְּכַתִּיב וְאֲכֹלוּ אֲבִינִי עִמָּךְ וְיִתְּנָם תֹּאכַל חֵית הַשָּׂדֶה מִה חַיֵּה אוֹכְלֹת וּפֶטוּר אִף אֲדָם אוֹכַל וּפֶטוּר וְאִיכָא לְמִימַר תְּרַנְיֵהוּ צְרִיכִי אֲבָל בְּלָקֹט חַיִּיב מִשּׁוּם דְּכַתִּיב תַּעֲזֹב וְיִתְּרָא בְּדֹאִיתָא בְּפֶרֶק הַגִּזְלָה קָמָא (בְּבֹא קָמָא דף גד -) וְחֻסְבֵּר דִּהָא דִּתְנִי הֵךְ בְּרִיתָא הַמַּפְקִיר שָׂדֵהוּ תַּנִּי בְּרִיתָא הַמַּפְקִיר פֶּרְמוּ אִי רַבָּנָן אִי ר' יוֹסִי וְלִהְיִי פֶּרִיךְ בְּשִׁלְמָא לְעֵלָּא רַבָּנָן חֲתַנִּי לֵּה דְּפֶטוּר דְּקֹאֲמַר מַדְאוּרִי' הוּא וּמַדְרֵבָּנָן הוּא חַיִּיב אֲלֹא ר"ש בֶּן לָקִישׁ דְּמוּחִי הֵךְ דְּלַעִיל בְּרַבִּי יוֹסִי וְהֵךְ גְּמִי בַר' יוֹסִי אֲמַאי פֶּטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר וּלְפַר"ת נִיחָא דְּהֶשְׁתָּא מִן הַתּוֹרָה לְעֵלָּא אֲמַר דָּלָא הֵּי הַפֶּקֶר אַע"ג דְּאִין רַמְאוּתוֹ נָכַר הִכָּא דְּעַבַּד רַמְאוּת נָכַר דְּהֶשְׁפִּים וּבִצְרוּ לֹא כָּל שְׂבָן שְׁיֵהִיָּה חַיִּיב בְּמַעְשֵׁר וְאֲמַאי פֶּטוּר אֲבָל לְפַר"י קָשָׁה מֵאִי פֶּרִיךְ דִּהָא אֲמַר לְעִיל לַר' יוֹסִי גְּמִי מַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר ה"ג גִּימָא הִכִּי וְיֵשׁ לְיֵשֵׁב דְּהִכִּי פֶּרִיךְ בֵּינוּ דְּאֲמַר לְעִיל הָדָם שְׁרָאִינוּ רַמְאוּתוֹ דְּבִטְלוּ חֻבְמִים דְּבַר תּוֹרָה וְחֻיְבוּהוּ בְּמַעְשֵׁר וְכָל דְּתַקוּן רַבָּנָן כְּעִין דְּאוּרִיתָא תַּקוּן מֵאֲחִיה טַעַם דְּאוּ לְאַסַּר מִפְּנֵי דְרַמְאִין דְּמַפְקִירי וְהִדְרִי בֵּהוּ וְיִבֹּא הַדְּבַר לִידֵי אִסּוּר דְּאוּרִיתָא לְאַכַּל דְּבַר שְׁאִינוּ מִתַּקּוּן הִכָּא דְרַמְאוּתוֹ נָכַר יֵשׁ לוֹ לְאַסַּר וְלַחַיִּיב מִן הַתּוֹרָה וּמַשְׁנֵי מִי סְבֵרְתָּ דְרַבִּי יוֹסִי הִיא רַבָּנָן הִיא דְּאִמְרִי דָּלָא הֵּי הַפֶּקֶר מִפְּנֵי דְרַמְאִין וּא"ת אִם בּוּ לְרַבָּנָן לֵהּי חַיִּיב בֵּינוּ דְרַמְאוּתוֹ נָכַר וּי"ל דִּהֶם מְחִלִּין לְגִזֹּר טַפִּי מְרַבִּי יוֹסִי דְּאֲמַר לְעִיל הִיכָא זָזָה אַחֵר הֵּי הַפֶּקֶר מַדְרֵבָּנָן וְלְרַבִּי יוֹסִי אִינוּ בֶּן וְאִם אִיתָא לְרַבִּי יוֹסִי גְמִי הֵּי הַפֶּקֶר:

כָּל ג' יָמִים יְכוּל לַחְזוֹר בּוּ דְּמַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר אַע"ג דָּלָא אִתִּי לְרֶשֶׁוּת זֻזָּה אֲבָל רַבָּנָן הוּא דְּאֲמוּר דָּלָא הֵּי הַפֶּקֶר עַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים מִפְּנֵי דְרַמְאִין הָא גְּמִי דִּתְנִי הִכָּא פֶּטוּר מִמַּעְשֵׁר וְהֵי הַפֶּקֶר דְּאוּרִיתָא קֹאֲמַר אֲבָל מַדְרֵבָּנָן חַיִּיב מִפְּנֵי דְרַמְאִין: אֲלֹא לְרִישׁ לָקִישׁ דְּאוּחָם לֵּה לְבָרִיתָא דְּלַעִיל אֲלַבָּא דְרַבִּי יוֹסִי דְּאֲמַר ג' יָמִים לֹא הֵּי הַפֶּקֶר אֲלֹא מַדְרֵבָּנָן דְּגִזְרוּ שְׁלֹא תַשְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפֶּקֶר אֲמַאי אִם בְּצַרוּ לְמַחֵר פֶּטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר אֲמַר ר' יוֹסִי דְאִפִּילוּ מַדְרֵבָּנָן לֹא הֵּי הַפֶּקֶר עַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים: אֲמַר לָךְ ר"ל כִּי אֲמַרִי אֲנִי לְרַבִּי יוֹסִי אֲבָל הֵךְ דִּקְחֵנִי וְלִשְׁחַר הֶשְׁפִּים וּבִצְרוּ פֶטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר: **רַבָּנָן** הִיא דְּאִמְרִי בְּמַתְנִיתוֹן לֹא לִתַּר הֵּי הַפֶּקֶר אַע"ג דָּלָא אִתִּי לְרֶשֶׁוּת זֻזָּה:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

וּפֶרִיךְ אֲבָל מַדְאוּרִיתָא לֹא הֵּי הַפֶּקֶר וּדְלִמָּא אִתִּי לְעִשׂוּרִי מִן הַפֶּטוּר עַל

הַחַיִּיב וּמִן הַחַיִּיב עַל הַפֶּטוּר דְּכֵינָן דְּאִמְרַת דְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים לֹא הֵּי הַפֶּקֶר לֹא מַדְאוּרִיתָא וְלֹא מַדְרֵבָּנָן וְאִמְרִינוּ לִיָּה דְלִתְרַם הֵאִי דְּהַפְקִיר סְבַר הַמַּפְקִיר וְזֹאִי מַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר וְהַפֶּקֶר פֶּטוּר מְלֹאכְרוּשֵׁי מִנֵּה תְרוּמָה וּמַעְשֵׁר אֲלֹא מַדְרֵבָּנָן הוּא דְּמַחְבִּי לְאִפְרוּשֵׁי מִפְּנֵי דְרַמְאִין וְאִתּוּ לְעִשׂוּרִי מִן הַחַיִּיב עַל הַפֶּטוּר דְּלִמָּא אִית לֵה עַצֵּן שְׁאִינוּ נְקִיב דְּחַיִּיב לְעִשׂוּרִי מַדְרֵבָּנָן וְלֹא מַדְאוּרִיתָא דָּלָא קְרִינָא בַּהּ הַיּוֹצֵא הַשָּׂדֶה וְאֲמַר הֵאִי מַדְרֵבָּנָן וְהֵאִי מַדְרֵבָּנָן וּמַפְרִישׁ מֵהֵאִי דְּהַפְקִיר אֵהֵאִי עַצֵּן

שְׁאִינוּ נְקִיב וְהַתּוֹרָה אֲמַרָה וְהִרְמַתָּם מִמֶּנּוּ מִן הַחַיִּיב עַל הַחַיִּיב וְלֹא מִן הַפֶּטוּר עַל הַחַיִּיב מִפְּנֵי שְׁנִרְכָּה כְּפוּדָה תְרוּמָה כְּאֵדָם זֶה שְׁפוּדָה קִדְּשׁוּ בְּמַעֲוֹת וְתְרוּמָה וּמַעְשֵׁר אִין לָהֶם פֶּדִיין לְעוֹלָם הַלֶּכֶךְ אִפִּילוּ מִן הַחַיִּיב לֹא אֲמַרוּ לִתְרַם אֲלֹא מִן הַמַּקֵּף וּמ"מ אִם תֵּרַם מִזֵּה עַל זֶה שְׁלֹא מִן הַמַּקֵּף תְרוּמָה הִזְאִיל שָׂדֵה וְהָ חַיִּיב הוּא. ל"א אִם אִמְרַת דְּמַכָּאן וְאִילָךְ אִין יְכוּל לַחְזֹר בּוּ דְּמַדְרֵבָּנָן הֵּי הַפֶּקֶר אֲבָל מַדְאוּרִיתָא לֹא הֵּי הַפֶּקֶר הֶשְׁתָּא גְּמִי אִתִּי מִנֵּה חֲרָבָא דִּהָאִי מַפְקִיר סְבַר אִפִּילוּ מַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר וְהֵאִי דְּמַחְבִּיב תְרוּמָה וּמַעְשֵׁר מַדְרֵבָּנָן הוּא וְאִתִּי לְאִפְרוּשֵׁי מִן הַפֶּטוּר עַל הַחַיִּיב. ע"א דְלִמָּא אִתִּי לְאִפְרוּשֵׁי מִן הַחַיִּיב עַל הַפֶּטוּר דָּאִם הִיוּ מֵאִה פּוֹרִין נ' שָׁל חַיִּיב וְחַמְשִׁים שָׁל פֶּטוּר וְהַפְרִישׁ מִן הַחַיִּיב עַל הַפֶּטוּר כּוּר דְּהֶשְׁתָּא מַפְקַע לִיָּה לִהְהוּא כּוּר מַתּוֹרַת חֲלָה וְאִתִּי מִנֵּה חֲרָבָא לְעוֹלָם: לֹא אִתִּי לִידֵי תַקְלָה דְּאִמְרִי' לִיָּה כִּי מַעֲשַׁרְתָּ מֵהֵאִי הַפֶּקֶר מִנֵּה וְבֵה: מִיתַיְבִי הַמַּפְקִיר אֵת פֶּרְמוֹ וְלִשְׁחַר עִמָּד וּבִצְרוּ חֻכָּה בַּהּ אִיהוּ עַצְמוֹ: **חַיִּיב בְּפֶרֶט וְעוֹלָלוֹת** כְּמוּ מִשְׁאֵר פֶּרֶס: וּפֶטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר דְּחֶשְׁבִּינוּ לִיָּה הַפֶּקֶר וְאִדְהִכִּי מַחִיב מֵהֵנִי טַפִּי מִמַּעְשֵׁר דְּכַתִּיב בֵּהוּ תַעֲזֹב וְיִתְּרָא בְּדֹאֲמִרִינוּ בַב"ק בְּפֶרֶק הַגִּזְלָה (בְּבֹא קָמָא דף גד.) שְׁאִנִּי פֶרֶט דְּכַתִּיב בַּהּ תַעֲזֹב וְתָרָה חַד בְּפֶרֶשֶׁת אֲמַר אֵל הַכֹּהֲנִים וְחַד בְּקִדּוּשִׁים תִּהְיוּ דְּמַשְׁמַע אֲפֹלוּ דְּהַפְקִיר חַיִּיב אֲבָל בְּמַעְשֵׁר דָּלָא כְּתִיב בַּהּ תַעֲזֹב וְיִתְּרָא פֶטוּר מַדְאוּרִיתָא אֲבָל מַדְרֵבָּנָן חַיִּיב: בְּשִׁלְמָא לְעֵלָּא דְּמוּחָם לְבָרִיתָא דְּלַעִיל דְּקִתְנִי

כָּל ג' יָמִים יְכוּל לַחְזוֹר בּוּ דְּמַדְאוּרִיתָא הֵּי הַפֶּקֶר אַע"ג דָּלָא אִתִּי לְרֶשֶׁוּת זֻזָּה אֲבָל רַבָּנָן הוּא דְּאֲמוּר דָּלָא הֵּי הַפֶּקֶר עַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים מִפְּנֵי דְרַמְאִין הָא גְּמִי דִּתְנִי הִכָּא פֶּטוּר מִמַּעְשֵׁר וְהֵי הַפֶּקֶר דְּאוּרִיתָא קֹאֲמַר אֲבָל מַדְרֵבָּנָן חַיִּיב מִפְּנֵי דְרַמְאִין: אֲלֹא לְרִישׁ לָקִישׁ דְּאוּחָם לֵּה לְבָרִיתָא דְּלַעִיל אֲלַבָּא דְרַבִּי יוֹסִי דְּאֲמַר ג' יָמִים לֹא הֵּי הַפֶּקֶר אֲלֹא מַדְרֵבָּנָן דְּגִזְרוּ שְׁלֹא תַשְׁתַּכַּח תּוֹרַת הַפֶּקֶר אֲמַאי אִם בְּצַרוּ לְמַחֵר פֶּטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר אֲמַר ר' יוֹסִי דְאִפִּילוּ מַדְרֵבָּנָן לֹא הֵּי הַפֶּקֶר עַד לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים: אֲמַר לָךְ ר"ל כִּי אֲמַרִי אֲנִי לְרַבִּי יוֹסִי אֲבָל הֵךְ דִּקְחֵנִי וְלִשְׁחַר הֶשְׁפִּים וּבִצְרוּ פֶטוּר מִן הַמַּעְשֵׁר: **רַבָּנָן** הִיא דְּאִמְרִי בְּמַתְנִיתוֹן לֹא לִתַּר הֵּי הַפֶּקֶר אַע"ג דָּלָא אִתִּי לְרֶשֶׁוּת זֻזָּה:

מסורת הש"ס

א פסחים נא; יומא י; בבא מציעא נו; חולין כו.
ב תמורה ו; חולין קלד:

גליון הש"ס

ר"ג ד"ה ופרכין. משום דהפקר כו'. ויש לעיין ממתני' דפאה רפ"ה:

תורה אור השלם

וּבִקְצֻרָם אֶת־קִצִּיר אֲרֻצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ לַקְצֹר וְלִקְט קִצְרוֹךְ לֹא תִלְקֹט וְכוּרְמֹךְ לֹא תַעֲזוּלַל וּפֶרֶט פֶּרְמֹךְ לֹא תִלְקֹט לַעֲנִי וְלוֹר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי וְהָיָה אֲלֵהֶיכֶם [ויקרא יט, ט-י]

גליון הש"ס
גמ' ור' יהושע ב"ל אמר. עיין שבת דף יח ע"ב תוד"ה דמפקרא. פסחים דף ד ע"ב תוד"ה דמדאורייתא:

וְאִיבָעִית אִימָא כּי פֿליג ר' יוסי עָלֶיהּ דרַבָּנָן דאָמרי לָא הֵי הַפֿקֿר: כְּגוּן **הַיְא** כְּגוּן דאָפֿקֿרָה בּפֿנֵי שְׁלֹשָׁה זִינְלֹא אִפֿקֿרִיה אֱלָא בָאפֿי תְּרי וְאִדְהִי הִכי קִתְּנִי ר' יוסי בְּמִתְּנִיתוֹן דאָסור דָּלֹא הֵי הַפֿקֿר כּל זְמַן דָּלֹא אָתֹא לִיד זִזְכֵּה אָבֵל הִיכֹא דאָפֿקֿרָה בָּאפֿי בִּי תִלְתֹּא הֵי הַפֿקֿר וואַע"ג דָּלֹא אָתֹא לִיד זִזְכֵּה וְכִי קִתְּנִי דְּפֿטוּר מִן הַמַּעֲשֶׂר דאָפֿקֿרָה בָּאפֿי בִּי תִלְתֹּא: וְר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר דְּבַר תּוֹרָה אִפֿי בְּחַד הֵי הַפֿקֿר דאע"ג דָּלֹא הִגיע לרֶשׁוּת זִזְכֵּה הֵי הַפֿקֿר לֹאלְתֵר: וּמָה טַעַם אָמְרוּ כּוּי וּשְׁנַיִם מְעִידִין דאִי לִיכֹא אֱלָא תְּרי כּי זְכִי חַד מֵאֵן מַעֲיִד עָלֶיהָ דִּהְלֵה הַפֿקִירוֹ וּלְעוֹלָם לֹאלְתֵר הֵי הַפֿקֿר וְהִינוּ כְּרַבָּנָן דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי סְבִירָא לֶה כְּרַבָּנָן:

לִפְרֹשׁ ר"ת הִלְכָּתֹא כְּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי דְּקוּימִי רַבָּנן כְּנִתָּה וַעּוּד ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי ור' יוחנן הִלְכֵּה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי בְּכַל מְקוֹם לְשׁוֹן הַרֵב ר"א מִדְּפֿסְקִינוּן בְּפ' תְּפִלַּת הַשַּׁחַר (בְּרַכּוֹת כח:׃) דְּלִית (לִיה) הִלְכָּתֹא כְּנִתָּה אֱלָא בְּתַרי וְהִתָּם מִפְּרֹשׁ לֶהוּ אָבֵל בְּאַחֲרֵני הִלְכָּתֹא כְּנִתָּה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי דָּלֹא מַצְרִיךְ תִּלְתֹּא מִדְּרַבָּנָן אֱלָא גַבִּי מַעֲשֶׂר וּכְדִפְרָשִׁית טַעַמָא שְׁלֹא יִפְקִיעֵנוּ מִמַּעֲשֶׂר אָבֵל לֹא לְהַפְּקִיר כִּלְיוּ בְּשִׁשִּׁת שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל שְׁבִיתַת כּלִים וְכֵן בְּהִמָּתוֹ לֹא בְּעִי תִלְתֹּא אֱלָא כְּדִפְרִישׁ בִּינוּ לְבִין עֲצֻמוֹ שְׁפִיר דְּמִי כְּדֹאמַר פ"ח דְּשִׁשִּׁת (דף יח:׃) גַּבִּי כִלִּים דְּמַפְּקִיר אִפְקִירִיה וּסְתַמָּא קֹאמַר בְּכַל עֲנָיִים:

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

הָא כְּגוּן דאָפֿקֿרָה בּפֿנֵי שְׁלֹשָׁה

אִיבָעִית אִימָא: הָא דאָפֿקֿרִיה בָּאנְפִּי תַרִין, וְהָא דאָפֿקֿרִיה בָּאפִי תִלְתָּא. דאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוֹצָדֵק: כָּל הַמַּפְּקִיר בּפֿנֵי שְׁלֹשָׁה — הֵי הַפֿקֿר, בּפֿנֵי שְׁנַיִם — לֹא הֵי הַפֿקֿר. ^אוְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר: דְּבַר תּוֹרָה אָפִילוּ בְּאַחַד — הֵי הַפֿקֿר, וּמָה טַעַם אָמְרוּ בְּשְׁלֹשָׁה, כִּדִּי שְׂיֵהֵא אָחַד זִזְכֵּה וּשְׁנַיִם מְעִידִין. הִדְרָן עָלָהּ אִין בֵּין הַמוּדָר הַשּׁוֹתֵפִין

כְּר' יוסי דָּלֹא פֿליג אַר' יוחנן מִידי (אֱלָא) - מִהֶכָּא שְׁמַעִינוּ דְּזִנְקֹא [בְּקִרְקַעוֹת הוּא דְּשִׁיךְ] רַמָּאוֹת אָבֵל בְּמַטְלָטְלִין הֵי הַפֿקֿר לֹאלְתֵר אִפֿי בּפֿנֵי שְׁנַיִם וְאִפֿי

לִפְרֹשׁ ר"ת הִלְכָּתֹא כְּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי ור' יוחנן הִלְכֵּה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי בְּכַל מְקוֹם לְשׁוֹן הַרֵב ר"א מִדְּפֿסְקִינוּן בְּפ' תְּפִלַּת הַשַּׁחַר (בְּרַכּוֹת כח:׃) דְּלִית (לִיה) הִלְכָּתֹא כְּנִתָּה אֱלָא בְּתַרי וְהִתָּם מִפְּרֹשׁ לֶהוּ אָבֵל בְּאַחֲרֵני הִלְכָּתֹא כְּנִתָּה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי דָּלֹא מַצְרִיךְ תִּלְתֹּא מִדְּרַבָּנָן אֱלָא גַבִּי מַעֲשֶׂר וּכְדִפְרָשִׁית טַעַמָא שְׁלֹא יִפְקִיעֵנוּ מִמַּעֲשֶׂר אָבֵל לֹא לְהַפְּקִיר כִּלְיוּ בְּשִׁשִּׁת שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל שְׁבִיתַת כּלִים וְכֵן בְּהִמָּתוֹ לֹא בְּעִי תִלְתֹּא אֱלָא כְּדִפְרִישׁ בִּינוּ לְבִין עֲצֻמוֹ שְׁפִיר דְּמִי כְּדֹאמַר פ"ח דְּשִׁשִּׁת (דף יח:׃) גַּבִּי כִלִּים דְּמַפְּקִיר אִפְקִירִיה וּסְתַמָּא קֹאמַר בְּכַל עֲנָיִים:

מה.

עידן משפּט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע חו"מ סי' ערג סעי' ז: ב מיי" פב' מהל' נדרים הל' טז:

וְאִינוּ יָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ וְדָמִי כָּאלוּ אִתִּי לרֶשׁוּת זִזְכֵּה וְהָא דאִית לִיה דאִינוּ הַפֿקֿר עַד דאִתִּי לרֶשׁוּת זִזְכֵּה בָּאפִי תְּרי דְּיָכוֹל לַחְזוֹר בּוֹ דאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בּפֿנֵי שְׁנַיִם אִיכֹא לְמִיחָשׁ לְרַמָּאי וְגַם סָתָם הַפֿקֿר מוֹעִיל אִפֿי שְׁלֹא בּפֿנֵי שְׁלֹשָׁה: **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי** אומַר דְּבַר תּוֹרָה אִפֿי בְּאַחַד הֵי הַפֿקֿר כּר"ת דַּר' יוֹחָנָן סָבַר לֶה כְּרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי כְּרַבָּנָן יִמֵּן הַתּוֹרָה הֵי הַפֿקֿר לֹאלְתֵר וְזוּ הִיא כּפַר"ת דְּלַעִיל דְּמִדְּאוּרִי אָמַר רַבִּי יוֹסִי דָּלֹא הֵי הַפֿקֿר אָבֵל לַפַּר"י דְּלַעִיל מַצַּ סָבַר

כְּר' יוסי דָּלֹא פֿליג אַר' יוחנן מִידי (אֱלָא) - מִהֶכָּא שְׁמַעִינוּ דְּזִנְקֹא [בְּקִרְקַעוֹת הוּא דְּשִׁיךְ] רַמָּאוֹת אָבֵל בְּמַטְלָטְלִין הֵי הַפֿקֿר לֹאלְתֵר אִפֿי בּפֿנֵי שְׁנַיִם וְאִפֿי לִפְרֹשׁ ר"ת הִלְכָּתֹא כְּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי דְּקוּימִי רַבָּנן כְּנִתָּה וַעּוּד ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי ור' יוחנן הִלְכֵּה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי בְּכַל מְקוֹם לְשׁוֹן הַרֵב ר"א מִדְּפֿסְקִינוּן בְּפ' תְּפִלַּת הַשַּׁחַר (בְּרַכּוֹת כח:׃) דְּלִית (לִיה) הִלְכָּתֹא כְּנִתָּה אֱלָא בְּתַרי וְהִתָּם מִפְּרֹשׁ לֶהוּ אָבֵל בְּאַחֲרֵני הִלְכָּתֹא כְּנִתָּה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוי דָּלֹא מַצְרִיךְ תִּלְתֹּא מִדְּרַבָּנָן אֱלָא גַבִּי מַעֲשֶׂר וּכְדִפְרָשִׁית טַעַמָא שְׁלֹא יִפְקִיעֵנוּ מִמַּעֲשֶׂר אָבֵל לֹא לְהַפְּקִיר כִּלְיוּ בְּשִׁשִּׁת שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל שְׁבִיתַת כּלִים וְכֵן בְּהִמָּתוֹ לֹא בְּעִי תִלְתֹּא אֱלָא כְּדִפְרִישׁ בִּינוּ לְבִין עֲצֻמוֹ שְׁפִיר דְּמִי כְּדֹאמַר פ"ח דְּשִׁשִּׁת (דף יח:׃) גַּבִּי כִלִּים דְּמַפְּקִיר אִפְקִירִיה וּסְתַמָּא קֹאמַר בְּכַל עֲנָיִים:

עין משפט
גר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע חו"מ
סי' קפ סעי' א:
ב מו"י פז' מהל' נדרים הל' ד:

מִתְּנִי' הַשְׁתַּפֵּינן אֲסוּרִין לַכֶּנֶס בַּחֲצֵר דְּאִדְרִיסָה קִפְזִי וּבִפְקִי חֲזָקַת הַבְּתוּם (בְּבֶאֱ בַּתְּרָא דף נז:)‏ מוֹקְמִינן לִיה כְּרַבִּי אֶלְתָּר דְּאָמַר דְּוִתּוּר אֲסוּר בְּמַדְר הַנָּאָה: **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** ב"י אָמַר זֶה מְהֵלָּה בְּתוּף שֶׁלֹּו דְסָבַר דִּישׁ בְּרָרָה וְהָאִי בְּדִידָה קִמְהֵלָךְ וְהָאִי בְּדִידָה קִמְהֵלָךְ וְהָכִי מְפָרֵשׁ בְּפִקֵּי שׁוּר טָנְגַּח אֶת הַפֶּקֶה וּמִיּהוּ וְדָאִי אֲסוּר לִיה לְשַׁטַּח פְּרוּת בְּכַל הַחֲצֵר אֲבָל לֹהֵלָךְ בְּכַלּוּ מִתָּר דְּאָמַר בְּכַל דְּכִתָּא דְקִמְהֵלָךְ הֵינּוּ חֲלָקוּ:

השותפין פרק חמישי נדרים

מתני' השתפין שגזרו הנאה זה מזה מפרש בגמ' אי בגזרו אי בהגירו מירי: אסורים לכנס לחצר בחצר של שניהן דכל חד אסור בקריסת הקנל של חבירו וקא סבר אין בררה דאימור האי לחלק חבירו עיל והאי לחלק חבירו עיל: ר"א פן יעקב אומר זה נכנס כו' דקסבר יש בררה:

שגזרו הנאה זה מזה

— אסורין ליכנס לחצר. רבי אליעזר פן יעקב אומר: זה נכנס לתוף שלו, וזה נכנס לתוף שלו. ושיניהם

מסורת הש"ס

א עירובין מה; בבא קמא נא::; משנה עירובין

מסורת הש"ס

א ספרא קדושים פרק יב ח; ספרא ויקרא דבורא דחובה פרשה א יג
ב בבא מציעא מה: ג ברכות מג:

ושְׁנִיָּהֶם אַסוּרִין מִלְּהַעֲמִיד רַחִים וְתַנּוּר לִקְבַּע רַחִים וּלְגַדֵּל תַּרְנַגּוּלִים בְּאוֹתָהּ חֶצֶר: דְּכִי גְרָסִין הִיא אֶחָד מֵהֶם מִזֶּר הַנָּאָה עַל חֻבְרו כּוֹפִין אֶת הַנוֹזֵר שֶׁהָדִיר אֶת חֻבְרו לְמַכּוּר אֶת חֲלָקוֹ אֲתָאן לְרַבֵּן דְּאִמְרֵי אַסוּרִים לִבְנֵם לְחֶצֶר: הִיא אֶחָד מִן הַשְּׂתָפִים לֹא יִכְנָס: גְּמִ' בְּגִדְרוּ הוּא דְּפִלְגִי הִיבָא דְנָזְרו שְׁנִיָּהֶם זֶה מִנֵּה דְזֶה אִמֵּר לְחֻבְרוּ קוּנָס שְׂאֵנִי נִהְנֶה לָךְ חָה אוֹמֵר קוּנָס שְׂאֵנִי נִהְנֶה לָךְ דַּעֲבָשׁוּ גִדְרוּ זֶה מִנֵּה מִמֶּשׁ וְהָתָם הוּא דְקָא אֶסְרֵי רַבֵּן לִבְנֵם לְחֶצֶר דְּאִיהוּ עֲצֻמו קְאָסֵר עֲלֶיהָ אֲבָל הָדִירוּ זֶה אֶת זֶה דְּכָל אֶחָד הָדִיר אֶת חֻבְרוּ וְאִמֵּר קוּנָס שְׂאֵתָה נִהְנֶה לִי קוּנָס נָכְסִי עֲלֶיךָ דִּתְרַוְוֵיהִי אֲנוּסִים דְּכָל אֶחָד אֶסֶר לִיה חֻבְרָה שְׁלֹא מִדַּעֲתָהּ הָתָם מוֹדוּ לִיה רַבֵּן לִר' אֱלִיעֶזֶר דְּזֶה נִכְנָס לְתוֹךְ שְׁלוּ חָה נִכְנָס לְתוֹךְ שְׁלוּ: אוּ דִילְמָא אֲפִלּוּ בַּהֲדִירוּ [זֶה אֶת זֶה] גְּמִי פִלְגִי דְלֹא שָׁנֹא אֲנוּסִין וּל"ש רוּצִין: ה"נ מִסְתַּבְּרָא דְבִגְדְרוּ מִירֵי וּבִגְדְרוּ הוּא דְּפִלְגִי דִקְתַּנִּי כּוֹפִין אֶת הַנוֹזֵר: אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא גִדְדְרוּ שְׁנֵזֵר שְׁלֹא יִהְנֶה מִחֻבְרוּ לִכְסִי כּוֹפִין דְּאִיהוּ הוּא דְאֶסֶר אֲנַפְשָׁה: אֲלֹא אִי אִמְרַת דֶּהָדִירוּ חֻבְרוּ אִמְאִי כּוֹפִין אוֹתוֹ הָא אִיהוּ לֹא פִשַׁע דְּמִינָם אֲנִים אֲלֹא וְזֹאִי בִגְדְרוּ פִלְגִי:

ושְׁנִיָּהֶם אַסוּרִין מִלְּהַעֲמִיד רַחִים וְתַנּוּר לִקְבַּע רַחִים וּלְגַדֵּל תַּרְנַגּוּלִים בְּאוֹתָהּ

^א**וּשְׁנִיָּהֶם אַסוּרִים לְהַעֲמִיד רִיחִים וְתַנּוּר וּלְגַדֵּל תַּרְנַגּוּלִים.**
י"הָיָה אֶחָד מֵהֶם מוֹדֵר הַנָּאָה מִחֻבְּירוּ — לֹא יִכְנָס לְחֶצֶר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, יָכוֹל הוּא לֹאִמַּר לוֹ: לְתוֹךְ שְׁלִי אֲנִי נִכְנָס, וְאֲנִי נִכְנָס לְתוֹךְ שְׁלָךְ. וְכוּפִין אֶת הַנוֹדֵר לְמַכּוּר אֶת חֲלָקוֹ.
י"הָיָה אֶחָד מִן הַשּׁוֹק מוֹדֵר בְּאֶחָד מֵהֶם הַנָּאָה — לֹא יִכְנָס לְחֶצֶר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, יָכוֹל לֹאִמַּר לוֹ: לְתוֹךְ שְׁל חֻבְיָךְ אֲנִי נִכְנָס, וְאֲנִי נִכְנָס לְתוֹךְ שְׁלָךְ.^(טו"ס) הַמוֹדֵר הַנָּאָה מִחֻבְּירוּ וַיֵּשׁ לוֹ מֶרְחָץ וּבֵית הַבַּד מוּשְׁפָּרִין בְּעִיר, אִם יֵשׁ לוֹ בֶּהֱן תַּפְּיֶסֶת יָד — אָסוּר, אִין לוֹ בֶּהֱן תַּפְּיֶסֶת יָד — מוּתָר. י"הָאֹמֵר לְחֻבְּירוּ: "קוּנָם לְבִיתָךְ שְׂאֵנִי נִכְנָס, וּשְׂדָךְ שְׂאֵנִי לֹאֲחֻח". מֵת אוּ שְׂמֻכְרוּ לְאַחֵר — מוּתָר. "קוּנָם בֵּית זֶה שְׂאֵנִי נִכְנָס", "שְׂדָךְ זֶו שְׂאֵנִי לֹאֲחֻח", מֵת אוּ שְׂמֻכְרוּ לְאַחֵר — אָסוּר. גְּמִ' אִיבַעְיָא לְהוּ: בְּגִדְרוּ פְּלִיגִי, הָדִירוּ זֶה אֶת זֶה מֵאִי? מִי אֲמַרְינֵן: בְּגִדְרוּ הוּא דְּפִלְגִי, אֲבָל בִּהְדִּירוּ זֶה אֶת זֶה — מוֹדוּ לִיה רַבֵּן לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב דְּכִי אָנוּסִין דָּמוּ. אוּ דִילְמָא: אֲפִילוּ בִּהְדִּירוּ זֶה אֶת זֶה פְּלִיגִי רַבֵּן? תָּא שְׂמַע: הָיָה אֶחָד מֵהֶן מוֹדֵר הַנָּאָה מִחֻבְּירוּ, וּפְלִיגִי רַבֵּנן! תַּנִּי: נָדוּר מִחֻבְּירוּ הַנָּאָה.^(א) הַכִּי גְמִי מְסַתְּבָרָא, דִּקְתַּנִּי סִיפָא: וְכוּפִין אֶת הַנוֹדֵר לְמַכּוּר אֶת חֲלָקוֹ. אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְנָדַר הוּא, הֵיינוּ דִקְתַּנִּי כּוֹפִין. אֲלֹא אִי אֲמַרְתָּ דְאֲדַרְיָה, אִמְאִי כּוֹפִין אוֹתוֹ? הָא מִינָם אָנִים? אֲמַר רַבָּה אֲמַר זְעִירִי:

וְכוּלִין לְמַחֲוֹת זֶה עַל זֶה בְּלֹא גֵזֵר בְּדִאֲמַר בְּבִרְקָא חֲזַקת הַבָּתִּים (ב"ב נו:): הַלֵּכךְ אָסוּר לַעֲשׂוֹת עֲתָה בְּחֶצֶר בְּשִׁנְזֵר דָּאֵם בֶּן מְהֵי לִיה חֻבְרוּ עַל שְׁלֹא עֲבַב דְּזִנְקָא דְרִיסַת הַרְגֵּל אִינוּ יָכוֹל לַעֲבַב כָּל כַּמָּה דְלֹא חֲלָקוּ וי"מ דְּקַשְׁעֵמִיד רַחִים בָּאִים רַב עַם לָשֵׁם וּמִמְלֹא חֲלָקוּ וְחֲלָק חֻבְרוּ וְכוּ לְגַדֵּל תַּרְנַגּוּלִין דְּמַתְּפַשְׁטוּן בְּכָל

הַחֶצֶר: הָיָה אֶחָד מֵהֶם מִזֶּר הַנָּאָה מִחֻבְּירוּ מִשּׁוּם דְּבַעֵי לְמַתְנֵי כּוֹפִין כּו' דְלֹא שָׁיךְ לְמַתְנֵי בְּשִׁנִּיהֶם מִזְדִּירִין וְכוּפִין הַנוֹזֵר לְמַכּוּר חֲלָקוֹ דְּחִשְׁינן בֶּן יַעֲבֵר אֲבָל רִישָׁא דְשַׁנִּיָּהֶם מִזְדִּירִין אִין כּוֹפִין מִשּׁוּם דְּמַנְכֵּר אֲבָל הִבָּא דְאִין אָסוּר אֲלֹא הָאֲחָד וְהַשְׂנִי מִתֵּר דְּחִשְׁינן שְׂמָא יִכְנָס הַמְזֵר בְּשִׁירְחָה חֻבְרוּ נִכְנָס וּלְכָךְ כּוֹפִין לְמַזֵּר וְתִנְיָא שְׂמָא יִכְנָס קִתְנֵי לֶה וּלְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בִּין

דְּשַׁנִּיָּהֶם מִתְרִין לְמֵה כּוֹפִין: הָיָה אֶחָד מִן הַשּׁוֹק הֵךְ בָּבָא לר"א אֲרַטְרִיד' [זֶהוּ הָאִינְיָא] דְלֹא קָא שְׂרִי ר"א אֲלֹא בְּשִׁהֲסֶצֶר שְׁלוּ דְקַמְפַּסֵּד בְּזַבֵּר אֲבָל אֶחָד מִן הַשּׁוֹק לֹא שְׂרִינן וְלֹא סְמַכִּינן אֲבַרְכָּה בִין שְׂאִינוּ

מַפְסִיד כְּלוּם קמ"ל: **אם יש לו תפיסת יד למשפיר אסור** דַּעֲלִין הוּא בִּרְשׁוּתוֹ וּמִדִּידָהּ קַמְתַּהֲנִי בִין דָּנָם אַחֵר שֶׁהַשְּׂכִיר יֵשׁ לוֹ בַּה תַּפְּיֶסֶת יָד יִצְאָה בְּלֶה מִרְשׁוּתוֹ וְאִין לוֹ בַּה כְּלוּם וְאִינוּ יָכוֹל לֶאסֵר - וּמַכָּאן פְּסָק

ר"ת מי שהשכיר בית ואח"כ אסרו עליו דאין באסורו כלום ומיהו יש לי לדחות דמירי דאדרה סתמא דאין עליו תפיסת יד ואין דעתו לאסר מה שהשפיר אבל אם אסר בהקיא מצו אסרה וכ"מ בערכין (דף כא -) (כל) המשכיר בית לחבירו והקדישו הדר בז מעל ומעלה שְׂכָר לְהַקְדֵּשׁ וְעַל הַיָּהֵא גְמִי קָשָׁה מֵהֵיֵאֵר דְּפָרַק אֵף עַל פִּי (פְּתֻבוֹת דף נט): שָׁדָה שְׂמַשְׁפִּנְתִּי לָךְ לִכְשִׁאֲפָקְנָה תַקְדַּשׁ דַּקְדָּשָׁה מִשְׁמַע דַּקָּס שְׁפָדְחָה לֹא קַדְשָׁה וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּנוֹזְאִי מֵה שֶׁהַבֵּית שֶׁנִּה יוֹתֵר מִן הַשְּׂכִירוֹת קִדּוּשׁ אֲבָל כְּנֻדּוֹ חֲלִין וְהִי שְׂתָפִים הַמִּשְׁפִּיר וְהַמְקַדִּישׁ לָכֶךְ מַעַל וְהֵיֵאֵר דֹּאע"פ ה"ך לִכְשִׁאֲפָקְנָה תַקְדַּשׁ כָּל הַשָּׂדָה לְגַמְרִי אִי גְמִי יֵשׁ לְחַלֵּק דְּנוֹזְאִי בְּהַקְדָּשׁ גְּמוּר דְאָסֵר לִכ"ע דְּנוֹזְאִי מִצִּי מְקַדִּישׁ הַמִּשְׁפִּיר וּבִשְׂמַעֲתִין דְּקֹאֲמַר מִתֵּר מִירֵי שְׂאָסֵר בְּקוּנָס בְּעִלְמָא וְאֲלוּמִי אֲלִימִי לִשְׁעַבּוּדָא דְשׁוֹכֵר בְּדֹאֲמַר גְּבִי שְׁעַבּוּדָא דְבַעַל וְהֵיֵאֵר דֹּאע"פ דְאִמֵּר דְלֹא קַדְשָׁה עַד שִׁיפָקְנָה מִירֵי שְׂאָסֵר בְּקוּנָס בְּעִלְמָא אֲבָל אִם הַקְדִּישָׁה הַקָּדָשׁ גְּמוּר חַל הַהַקְדָּשׁ אִם שֶׁנִּה הַשָּׂדָה יוֹתֵר עַל הַחוּב וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק דְּנוֹזְאִי הֵךְ דְּפָרַק אַע"פ מִירֵי בַב"ח בְּדַתָּנן מוֹסִיף עוֹד דִּינֵר וּפּוּקָה כָּל הַנְּכָסִים הֵלְלוּ אֲבָל הֵךְ דַּעֲרַכִין מִירֵי בְּשׁוֹכֵר וּמִצִּי מְקַדִּישׁ מִשּׁוּם דְּסוּפּוּ לְחֹזֵר אֲלִיוּ אֲבָל גְּבִי חוּב דְלֹא תַחֲזוּר לוֹ לְבַסּוּף אִם לֹא יִפְרַע לוֹ חוּבּוֹ לֹא מִצִּי מְקַדִּישׁ וּבִירֵאשׁוּלָמִי מַחֲלַק בַּהֵיֵאֵר דַּעֲרַכִין בִּין הַקְדִּים לוֹ שְׂכָרוֹ לְלֹא הַקְדִּים לוֹ שְׂכָרוֹ דְּנוֹזְאִי

בְּשִׁהַקְדִּים לוֹ שְׂכָרוֹ אִינוּ שַׁל מִשְׁפִּיר כָּלָל: **[בְּגִדְרוּ]** הוּא דְּפִלְגִינ' בְּנָזֵר מַעֲצֻמו דְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶסֶר נַפְשׁוֹ שְׂאִמֵּר קוּנָס שְׁלֹא אֵהְנֶה מִמֶּךְ הַלֵּכךְ יֵשׁ לְהַקְמִיר וְקָנְסוּ רַבֵּן אֲבָל הָדִירוּ כָּל אֶחָד חֻבְרוּ לִהְנוּת מִשְׁלוּ מוֹדוּ לִיה רַבֵּן לִר' אֱלִיעֶזֶר דְּכֹאֲנוּסִין דָּמוּ וְלֹא מִיתַסְרוּ דְאִית לֵהו בְּרַכָּה [וּבִגְדְרוּ] קָנְסוּ אֲבָל בַּהֲדִירוּ לֹא קָנְסוּ - וי"ע בַּהָא דַתָּנן הָאוֹמֵר הֲרַנִי עֲלֶיךָ חֶרֶם וְאֵת עֲלִי שְׁנִיָּהֶם אַסוּרִים בְּדַבָּרִים שַׁל אוֹתָהּ הָעִיר אֲלִמָא בַּהֲדִירוּ גְמִי אֶסְרֵי רַבֵּן וְנִרְחָא דְבִין שְׂאִמֵּר הָרִי אֲתָה עֲלִי חֶרֶם קָנְסִין לִיה גַּם עַל חֻבְרו דְּכָכָל מְקוּם הָשׁוּ חַכְמַיִם מִדּוּתִיָּהֶם וְאֶסְרֵי שְׁנִיָּהֶם: **א**וּ דִלְמָא אֲפִילוּ בִשְׁהֲדִירוּ חֻבְרוּ קָנְסוּ רַבֵּן אִי גְמִי לִית לֵהו בְּרַכָּה וּמִיָּהֵא בְּפ' שׁוֹר שְׁנַנַח אֶת הַפָּקָה (בָּבָא קָמָא דף נא): אִמֵּר בַּהֲקִיא דְרַבֵּן לִית לֵהו בְּרַכָּה וְרַחֲרִיךְ לְמִימַר דְלִית לֵהו הֵךְ סָנִיֵא (אֲלֹא בַת"ש הִיא אֶחָד מֵהֶם מִזֶּר וּפְלִיגִי):

ת"ש הִיָּה אֶחָד מֵהֶם מִזֶּר מִשְׁמַע שֶׁחֻבְרוּ הָדִירוּ וְאֶסְרֵי רַבֵּן: **תַּנִּי** נוֹדֵר שְׂאָסֵר עֲצֻמו מִחֻבְרוּ: **א**" אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא בְּנוֹדֵר הֵינּוּ דִקְתַּנִּי כּוֹפִין דְּפוּשַׁע שְׂאָסֵר עֲצֻמו מִחֻבְרוּ וַיְכוּל לְבֹא לִיזִי תַקְלָה: **אֲלֵא** אִי אֲמַרְתָּ שֶׁהָדִירוּ אִמְאִי אֲמַר כּוֹפִין דְּכוּפִין הַנוֹזֵר הֵינּוּ הַמְזֵר אִמְאִי כּוֹפִין הַמְזֵר דְמֹאִי חֲטֹא:

השוותפין פרק חמישי נדרים

מו.

 עין משפט נר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכו סעי' ב:

ב מיי' פז' מהל' נדרים הל' ד':

ג טוש"ע יו"ד סי' רכו סעי' א:

ד מיי' פז' מהל' נדרים הל' ה':

ה מיי' פז' מהל' נדרים הל' ו':

ו טוש"ע יו"ד סי' רכו סעי' א:

ז מיי' פז' מהל' נדרים הל' ה':

ח מיי' פז' מהל' נדרים הל' ו':

ט סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ו':

י מיי' פז' מהל' נדרים הל' יב:

יא סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' ד ה':

יב מיי' פז' מהל' נדרים הל' ה':

יג מיי' פח' מהל' נדרים הל' יא:

 עין משפט גר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רכו סעי' א:

ב מו"י פז' מהל' נדרים הל' ד:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רכא סעי' ו:

ד מו"י פו' מהל' נדרים הל' יב:

מַחְלָקֶת בְּשֵׁיֶשׁ בּוֹ כְּדִי חֲלָקָה דְּאִזּוּ מִתְּהֵנִי בַּחֲלָקָה שֶׁיִּכּוּל לִכְפּ אֶת חֲבֵרוֹ לַחֲלֹק לָכֵן. לֹא תִּנָּסוּה רַבָּנָן חֲבֵל אֵין בָּהּ דִּין חֲלָקָה שְׁאִין יִכּוּל לִכְפּ אֶת חֲבֵרוֹ תִּנָּסוּ רַבָּנָן: **אָמַר** רַב הוּנָא חֲלָקָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב וְקָשָׁה דְּבַפְרָק בְּתֵרָא פְּסָקוּנָן כְּרַבִּי אוֹשַׁעִיא דְּאָמַר בְּדִאוּרֵיתָא אֵין בְּרַרְרָה בְּדִרְבָּנָן יֵשׁ בְּרַרְרָה וְהִכָּא דְּאוּרֵיתָא הוּא וּמִפְּרָשׁ ר"ת דִּהָא דְּפַסְקוּי' כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב לֹאזוּ מִטַּעַם דְּיֵשׁ בְּרַרְרָה אֵלֹא מִשּׁוּם דְּוִתּוּר מִתָּר בְּמַדָּר הִנָּחָה וּבִשְׁהֲדִירוֹ זֶה אֶת זֶה מְדַרְיֶסֶת הֲרָגֵל לֹא נֶאֱסְרוּ וּא"כ לִפִּי זֶה שָׂאֵס אֶסְרוּ עַצְמָם בְּדַרְיָסָה אֶסְוִרִין לִכְנָם לְחַצֵּר וְאָדָם מִן הַשּׁוּק שָׂאֶסֶר מִתָּר לִכְנָם דְּוִתּוּר מִתָּר וּר"י פ"י דְּפַסְקוּנָן שֶׁפִּיר מִטַּעְמָא דְּיֵשׁ בְּרַרְרָה וּבִבְיַצָה (דף לח:׃) לֹא פָסִיק כְּר' אוֹשַׁעִיא אֵלֹא מִמַּאי דְּאָמַר בְּדִרְבָּנָן יֵשׁ בְּרַרְרָה הִלְכָּךְ שֶׁתִּפִּין שְׁנִדְרוּ דַּרְיֶסֶת הֲרָגֵל מִתְּרִין בְּחַצֵּר וְאָדָם מִן הַשּׁוּק מַדָּר הִנָּחָה מִחֲבֵרוֹ אֶסְוֹר

לִכְנָם דְּוִתּוּר אֶסְוֹר דְּאִשְׁכַּחַן סְתָמָא בְּפִרְקוּן דְּלַעֲיֵל דְּוִתּוּר אֶסְוֹר: **לְמַחְצָה** לְשָׁלִישׁ וְלִרְבִּיעַ שֶׁהַמִּשְׁפִּיר מִקְבֵּל שְׁלֹשׁ הָרוּחַ וְאֵין לִשׁוֹכֵר כ"א ב' חֲלָקוּס

דְּבִרְשׁוּתוֹ הוּא מִקְבֵּל וְאֶסְוֹר: **אָבֵל** בְּבָצִיר פֶּרוֹשׁ בְּפִחוּת מִתָּר: אֲבֵי אָמַר

אֲפֵלוּ בְּבָצִיר אֶסְוִר כֶּךָ הִנָּרְסָא רֵאשׁוּנָה: **דְּמִקְבֵּל** בְּטַסְקָא פֶּרוֹשׁ שֶׁמִּקְבֵּל הַשׁוֹכֵר מִן הַמִּשְׁפִּיר בְּכֶךָ וְכֶךָ לִשְׁנָה וְאִיתָא סְפָרִים דְּנָרְסִי אֲפֵלוּ בְּבָצִין פֶּרוֹשׁ קִרְקַע הַיּוֹצֵר כְּמוֹ עַל הַבָּצִין שֶׁל יּוֹצֵר (ב"מ דף עז.) וּרְגִילִין לִבְשָׁן בְּמִרְחֹן וְאִם רְגִילוֹת לְהַסְפִּיר לִבְשָׁ בָּצִין שֶׁל מִשְׁפִּיר בְּאוֹתוֹ מִרְחֹן הִנֵּה תְּפִיסַת יָד:

השותפין פרק חמישי נדרים

כְּשֵׁיגֵשׁ בָּהּ בְּצִי חֲלָקָה אֶרְבַּע

מִחְלֻקֶת שְׁיֵישׁ בָּהּ כְּדִי חֲלֻוקָה. אָבֵל אֵין בָּהּ כְּדִי חֲלֻוקָה — דִּבְרֵי הַכֹּל מוֹתֵר. אָמַר לִיה רַב יוֹסֵף: הָרִי בֵּית הַכְּנֶסֶת, דְּכַמִּי שְׂאִין בּוֹ כְּדִי חֲלֻוקָה דְּמִי, וּתְנֹן: שְׁנִיְהֹן אֶסְוִרִין בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר! אֶאֱלָא, אָמַר רַב יוֹסֵף, אָמַר וְעִירִי: מִחְלֻקֶת שְׂאִין בָּהּ כְּדִי חֲלֻוקָה, אָבֵל יֵשׁ בָּהּ כְּדִי חֲלֻוקָה — דִּבְרֵי הַכֹּל אֶסְוֹר. ^(א)אָמַר רַב הוּנָא: חֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעֶזֶר: חֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. "הַמוֹדֵר הִנָּחָה מִחֲבִירוֹ וַיֵּשׁ לוֹ שָׁם מִרְחֶץ וְכוּי. וְכַמָּה תְּפִיסַת יָד? אָמַר רַב נַחֲמָן: לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וְלִרְבִּיעַ. אָבֵל בְּבָצִיר — לֹא. אֲבֵי אָמַר: אֲפִילוּ בְּבָצִיר — אֶסְוֹר. הֵיכִי דְּמִי דְּשָׂרִי — דְּמִקְבֵּל בְּטַסְקָא.

הַאוּמָר

תְּפִיסַת יָד: אֲבֵי אָמַר אֲפִי' בְּבָצִיר מִרְבִּיעַ הֵנִי תְּפִיסַת יָד וְאֶסְוִר בָּהֶם הַמַּדָּר וְהַכִּי נְמוּ אִיכָא לְפָרָשׁ כֹּל הֵנִי לִשְׁנֵי: דְּמִקְבֵּל בְּטַסְקָא שְׁקַבְלוּ הַשׁוֹכֵר לְתַת מַמְנוּ מִם בְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה דִּהְיָי לֹא הֵנִי תְּפִיסַת יָד כָּלָל:

אֲפֵלוּ בְּבָצִיר אֶסְוִר כֶּךָ הִנָּרְסָא רֵאשׁוּנָה: **דְּמִקְבֵּל** בְּטַסְקָא פֶּרוֹשׁ שֶׁמִּקְבֵּל הַשׁוֹכֵר מִן הַמִּשְׁפִּיר בְּכֶךָ וְכֶךָ לִשְׁנָה וְאִיתָא סְפָרִים דְּנָרְסִי אֲפֵלוּ בְּבָצִין פֶּרוֹשׁ קִרְקַע הַיּוֹצֵר כְּמוֹ עַל הַבָּצִין שֶׁל יּוֹצֵר (ב"מ דף עז.) וּרְגִילִין לִבְשָׁן בְּמִרְחֹן וְאִם רְגִילוֹת לְהַסְפִּיר לִבְשָׁ בָּצִין שֶׁל מִשְׁפִּיר בְּאוֹתוֹ מִרְחֹן הִנֵּה תְּפִיסַת יָד:

אִמּוֹת לָזָה וְאֶרְבַּע אִמּוֹת לָזָה וְטַעְמָא דְּמֵאן דְּאָסֶר הוֹאִיל וְאִפְשָׁר בַּחֲלָקָה: **אָבֵל אֵין בָּהּ** כְּדִי חֲלָקָה דְּבַר הַכֹּל מִתָּר דְּמַאי אִפְשָׁר לִיה לְמַעַבַּד: בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר כְּדִמְפְּרָשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת וְהַתְּבָה וְכוּי: שְׁאִין בָּהּ כְּדִי חֲלָקָה וּמֵאן דְּאָסֶר מִשּׁוּם דְּכַבִּית הַכְּנֶסֶת דְּמִי דְּקַתְּנִי דֵשׁ נִהֵם אֶסְוִרִים וּמֵאן דְּשָׂרִי הוֹאִיל וְאִי אִפְשָׁר בַּחֲלָקָה: **אָבֵל יֵשׁ בָּהּ** כְּדִי חֲלָקָה דְּבַרִּי הַכֹּל אֶסְוִר דְּסָנִי לִיה בַּחֲלָקָה: וְכַמָּה תְּפִיסַת יָד יֵשׁ לוֹ לְמַדִּיר בְּאוֹתוֹ מִרְחֹן דְּלַתָּסַר בָּהּ הֵאִי: **אָבֵל** בְּבָצִיר מִרְבִּיעַ לֹא חָשִׁיב תְּפִיסַת יָד וּמִתָּר בּוֹ הַמַּדָּר וְסְפָרִים דְּכַתִּיב בִּהּוּ בְּבָצִין מִשְׁמַע נְמוּ בְּבָצִים וְאִית דְּנָרְסִי בְּבִצִּין כְּמוֹ בִּיצִין שֶׁל יּוֹצֵר בְּדִאָמַר בַּב"מ (דף עז.) שֶׁהַיּוֹצֵר עוֹשֶׂה כְּמִין בִּיצִים שֶׁל חֲמֹר וּמִהֶם עוֹשֶׂה קִדְרוֹת וְהַכִּי מִשְׁמַע לִיה דְּאִית לִיה תַּשְׁמַשְׁתָּא כְּלוּם אָבֵל כְּדִי לְהַנִּיחַ בִּיצִים שֶׁל יּוֹצֵר לְהִתֵּם לִיבָשָׁם אֵין זוֹ

מסורת הש"ס

^א יבמות ט.

^[1] א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

^[2] סי' רכו סעי' א:

^[3] ב מו"י פז' מהל' נדרים הל' ד:

^[4] ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

^[5] סי' רכא סעי' ו:

^[6] ד מו"י פו' מהל' נדרים הל' יב:

מסורת הש"ס
א משנה בבא קמא; בבא קמא קח: ב לקמן נז; לקמן נט; לקמן נב;; משנה נדרים
ג כתובות נט.
גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה בעי רמב"א בשה"ד ומסתברא. צ"ל ומתסרא:

בא"ד והכי מוכח וכו'. שם מסקי' דנשאת סברה וקבלה וצ"ע:

ה"ג **בְּעֵי אֲבִימִי** קונֶם בֵּית זֶה שְׁאֵתָהּ נִכְנֵם וּמַת או שְׁמַכְרוּ לְאַחַר מַהֵו: אָדָם אוֹסֵר דָּבָר וְכוּ' וְאִפְּלוּ לְאַחַר שְׁמַת או שְׁמַכְרוּ לְאַחַר הַיּוֹ נָמִי אִסּוּר אוֹ לֹא: תָּנַן הֵתָם לְחָמֵן בְּפֶרֶק הַנוֹזֵר מִן הַיָּרֵק: הָגֵס פְּרוֹת הָאֵלוּ עָלֵי אוֹ קוֹנֵם הֵן לְפִי אוֹ הָגֵס הֵן עַל פִּי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן אִם נִתְחַלְפוּ בְּפִירוֹת אַחֲרוֹת וְדָבָר שֶׁלֹּא צָא לַעֲוֹלָם הוּא: גְּדוּלִיָּהֶן שֶׁנִּטְעַן וְהַגְדִּילוּ: עַל פְּלוּנִי שֶׁאֶסְרֵן עַל חֲבֵרוֹ: מַהֵו אִי הֵי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן כִּמּוֹ שֶׁהוּא אִסּוּר אִי לֹא מִי אֶמְרִינָן גְּבֵה דִילָּה כִּי אִמַּר קוֹנֵם הֵן לְפִי אוֹ עַל פִּי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן אִף עַל גַּב דְּהוּי דָּבָר שֶׁלֹּב"ל הוּאִיל וְאִשְׁכַּחַן גַּבֵּי דִילָּה כִּי הִאי חוּמְרָא דְאִיהֵו אִנּוּס' פְּרוֹת חֲבֵרוֹ עָלִיו וְאִהֲבִי מִחֲמִירִי' לְגַבֵּה דְאִוְסָר נָמִי עָלִיו דָּבָר שֶׁלֹּב"ל אֲבָל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ הוּאִיל וְאִינוּ אוֹסֵר פְּרוֹת חֲבֵרוֹ עַל חֲבֵרוֹ דְאִי אִמַּר לְחֲבֵרוֹ קוֹנֵם פְּרוֹת שֶׁל פְּלוּנִי עֲלֵיךְ לֹא הֵי כְּלוּם לֹא אֶמְרִינָן נָמִי דְאִית צִידוֹ לְמִיסַר לִיה בְּחִלּוּפִין דְּהוּי דָּבָר שֶׁלֹּא צָא לַעֲוֹלָם:

ה"ג בְּעֵי אֲבִימִי קוֹנֵם בֵּית זֶה שְׁאֵתָהּ נִכְנֵם וּמַת אוֹ שְׁמַכְרוּ לְאַחַר מַהֵו: אָדָם

השוותפין פרק חמישי נדרים

מַת אוּ מַכְרוּ לְאַחַר מִתָּר לְפִי שֶׁלֹּא נִתְכַּנֵּן לְאַסֵּר אֶלָּא בְּעוֹדוֹ שְׁלוֹ: **שְׁדָּה** זֶה שְׂאֲנִי לוֹחֶחַ בֵּית זֶו שְׂאֲנִי נִכְנֵם וְחִפִּית שְׁלוּ **מַת** אוּ מַכְרוּ מַהֵו מִי אִמַּרִי' כִּינָן דְּדִיקָה הוּא אִינוּ יָכוֹל לְאַסֵּר אֶלָּא בְּעוֹדוֹ שְׁלו דְּנָהִי דִתְנָן בֵּית זֶה שְׁאֵנִי נִכְנֵם וּמַכְרוּ אִסּוּר ה"מ כְּשֶׁמִּדִּיר עֲצֻמוֹ מִבֵּית חֲבֵרוֹ דַּעֲתוֹ לְאֶסְרוֹ עָלָיו (שֶׁהָרִי אֶסְרוֹ עָלָיו) כְּשֶׁאִינוּ שְׁלו וּמִבְּעִיָּא לְאֲבִימִי כְּשֶׁאִמַּר בְּדִקְיָא בְּחִיּוּ וּבִמּוֹתוֹ: ת"ש כּוֹ דְּכָא לֹא דְחִי שְׁאֵנִי דְּכָא דִקְאִמַר בְּחִיּוּ וּבִמּוֹתוֹ בְּדִאִמַר לְשִׁיל דְּהָכָא כִּי נָמִי אִמַר בְּחִיּוּ וּבִמּוֹתוֹ מִבְּעִיָּא לֵה מַשּׁוּם דְאִין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁבִרְשׁוֹתוֹ לְכַשְׁאַצַּא מִרְשׁוֹתוֹ: **תַּנָּן** הֵתָם לְחָמֵן בְּפֶרֶק הַנוֹזֵר מִן הַיָּרֵק: **אָסוּר** בְּחִלּוּפִיהֶן אִם מַכְרָם אוֹ הַחֲלִיפָם אִסּוּרִין [דְּמִיָּהֶן וְחִלּוּפִיהֶן] דְּחֶשְׁבִּינָן לְהֵן כְּהַקְדָּשׁ וְתוֹפָס דְּמִיו וְגְדוּלִי הַקְדָּשׁ הַקְדָּשׁ: אִמַר קוֹנֵם פְּרוֹת אֵלוּ עַל פְּלוּנִי מַהֵו בְּחִלּוּפִיהֶן וּה"ה דְּמִבְּעִיָּא לִיה (בְּשֶׁאֵר אִסּוּרִין) אִם מַכֵּר מַהֵו שְׁיִהְיֶה הַמַּדָּר מִן הַחִלּוּפִין דְּשִׁמָּא אִסּוּר כִּי הֵהוּא דִלְעִיל דְאָסוּר בְּחִלּוּפִיהֶן וּה"ה דְּמִבְּעִיָּא לִיה בְּשֶׁאֵר אִסּוּרִי הֵנָּה כְּגוֹן עֶרְלָה וְכֻלְאִי הַכָּרָם וְלִיכָא לְפִירוּשֵׁי דְּמִבְּעִיָּא לִיה בְּאִסּוּרִי הֵנָּה מַהֵו בְּחִלּוּפִיהֶן אִם מִתָּר לְמַכְרָם בְּתַחלָּה דִּפְשִׁיט' דְאָסוּר בְּדִמוּכַח פֶּרֶק כָּל שְׁעָה (פְּסָחִים דָּף כ"א:) לְמ"ד לֹא תֹאכְלוּ אִסּוּרִי הֵנָּה מִשְׁמַע מִדְאֲצִטְרִי' קָרָא לְמַשְׁרֵי נִבְלָה לְמַכְרָה לַעֲוִבַד כּוֹכָבִים אֲלֵמָא דְאָסוּר לְמַכֵּר אִסּוּרִי הֵנָּה מַשּׁוּם דְּבִשְׁעַת מְכִירָהּ הוּא נִהְיֶה מִנוּף הָאָסוּר וּה"ל כְּשֶׁחֲשִׁיפָא מַעְצֵי אִסּוּר וְגַם אִם מַכְרָם בְּדִיעֵבַד פְּשִׁיטָא לִיה דְּמַתְרִין מִן הַתּוֹרָה בְּדִמְפָּרָשׁ בְּשִׁלְחֵי פֶרֶק שְׁנֵי דְקִדּוּשִׁין (דָּף נח -) דְאִין לָךְ דָּבָר שְׁתוֹפָס דְּמִיו אֶלָּא עֲבוּזַת כּוֹכָבִים וּשְׂבִיעִית וְקִאִמַר הֵתָם דְּהוּוּ לְהוּ שְׁנֵי בְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד וְאִין מִלְמַדִּין מֵהֶם טָאֵר אִסּוּרִין וְכִי קִמְבְּעִיָּא אִם הַחֲלִיפֵן אִסּוּרִין מִדְּרַבָּנָן כְּדִקְאִמַר בְּמַתְּנִיתוֹן קוֹנֵם פְּרוֹת אֵלוּ עָלִי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן דְּחִלּוּפִיהֶן כְּגְדוּלִיָּהֶן אוֹ שְׁמָא גַבֵּי דִיזָּה הוּאִיל וְאָדָם אוֹסֵר כּוֹ' אֲבָל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ דְאִין אָדָם אוֹסֵר פְּרוֹת חֲבֵרוֹ עַל חֲבֵרוֹ אִין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁלֹּא צָא לַעֲוֹלָם עַל חֲבֵרוֹ וּה"ה בְּכָל אִסּוּרִי הֵנָּה נֶשְׂרִי וְנִקְרָא דְלִהֲבִי לֹא קִמְבְּעִיָּא לִיה בְּחִלּוּפִין אִסּוּרִי הֵנָּה [לְאַסֵּר לְאוֹתָן] שֶׁלֹּא הַחֲלִיפָם דְּפְשִׁיטָא דְשְׁרִי בְּדִאִמַר (חֲלוּן דָּף 7 -) חֲמַצַּן שֶׁל עוֹבְרֵי עֲבֵרָה אַחַר הַפֶּסַח מִתָּר מִיַּד מִפְּנֵי שֶׁהֶם מַחֲלִיפִין וְלֹא מִבְּעִיָּא לִיה אֶלָּא לְאוֹתוֹ עֲצֻמוֹ שֶׁהַחֲלִיפֵן וּמִבְּעִיָּא בְּהַחֲלָפָתָם אִי קִנְסִינָן לִיה וְאִסּוּר לְהַנּוּת מִדְּרַבָּנָן:

הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ וְכוּ'. בְּעֵי אֲבִימִי: "קוֹנָם לְבֵית זֶה שְׂאֵתָהּ נִכְנֵם", **מַת** אוּ שְׁמַכְרוּ לְאַחַר, מַהֵו? אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שְׁבִרְשׁוֹתוֹ לְכַשְׁיִיצָא מִרְשׁוֹתוֹ, אוֹ לֹא? ^(א)**אָמַר רַבָּא, תָּא שְׁמַע:** הָאוּמַר לְבָנּוּ "קוֹנָם שְׂאִי אַתָּה נִהְיֶה לִי", וּמַת — יִירָשְׁנוּ. "בְּחִיּוֹ וּבִמּוֹתוֹ", וּמַת — לֹא יִירָשְׁנוּ. שְׁמַע מִיַּבֵּה אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שְׁבִרְשׁוֹתוֹ לְכַשְׁיִיצָא מִרְשׁוֹתוֹ. שְׁמַע מִיַּבֵּה. ^(ב)**תַּנָּן הֵתָם:** "קוֹנָם פִּירוֹת הָאֵלוּ עָלִי", "קוֹנָם הֵן עַל פִּי", "קוֹנָם הֵן לְפִי" — אִסּוּר בְּחִילּוּפִיהֶן וּבְגִידוּלִיהֶן. ^(ו)**בְּעֵי רַמִּי בַר חֲמָא:** אָמַר "קוֹנָם פִּירוֹת הָאֵלוּ עַל פְּלוּנִי", מַהֵו בְּחִילּוּפִיהֶן? מִי אֶמְרִינָן גַּבֵּי דִילָּיָה, הוּאִיל וְאָדָם אוֹסֵר פִּירוֹת חֲבִירוֹ עַל עֲצָמוֹ, אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁלֹּא כָּא לַעֲוֹלָם עַל עֲצָמוֹ. גַּבֵּי חֲבִירוֹ, הוּאִיל וְאִין אָדָם אוֹסֵר פִּירוֹת חֲבִירוֹ עַל חֲבִירוֹ, אִין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁלֹּא כָּא לַעֲוֹלָם עַל חֲבִירוֹ.

אוּ **הָאוּמַר לְחֲבִירוֹ וְכוּ'.** בְּעֵי אֲבִימִי: "קוֹנָם לְבֵית זֶה שְׂאֵתָהּ נִכְנֵם", **מַת** אוּ שְׁמַכְרוּ לְאַחַר מַהֵו: אָדָם אוֹסֵר דָּבָר וְכוּ' וְאִפְּלוּ לְאַחַר שְׁמַת או שְׁמַכְרוּ לְאַחַר הַיּוֹ נָמִי אִסּוּר אוֹ לֹא: תָּנַן הֵתָם לְחָמֵן בְּפֶרֶק הַנוֹזֵר מִן הַיָּרֵק: הָגֵס פְּרוֹת הָאֵלוּ עָלֵי אוֹ קוֹנֵם הֵן לְפִי אוֹ הָגֵס הֵן עַל פִּי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן אִם נִתְחַלְפוּ בְּפִירוֹת אַחֲרוֹת וְדָבָר שֶׁלֹּא צָא לַעֲוֹלָם הוּא: גְּדוּלִיָּהֶן שֶׁנִּטְעַן וְהַגְדִּילוּ: עַל פְּלוּנִי שֶׁאֶסְרֵן עַל חֲבֵרוֹ: מַהֵו אִי הֵי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן כִּמּוֹ שֶׁהוּא אִסּוּר אִי לֹא מִי אֶמְרִינָן גְּבֵה דִילָּה כִּי אִמַּר קוֹנֵם הֵן לְפִי אוֹ עַל פִּי אִסּוּר בְּחִלּוּפִיהֶן אִף עַל גַּב דְּהוּי דָּבָר שֶׁלֹּב"ל הוּאִיל וְאִשְׁכַּחַן גַּבֵּי דִילָּה כִּי הִאי חוּמְרָא דְאִיהֵו אִנּוּס' פְּרוֹת חֲבֵרוֹ עָלִיו וְאִהֲבִי מִחֲמִירִי' לְגַבֵּה דְאִוְסָר נָמִי עָלִיו דָּבָר שֶׁלֹּב"ל אֲבָל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ הוּאִיל וְאִינוּ אוֹסֵר פְּרוֹת חֲבֵרוֹ עַל חֲבֵרוֹ דְאִי אִמַּר לְחֲבֵרוֹ קוֹנֵם פְּרוֹת שֶׁל פְּלוּנִי עֲלֵיךְ לֹא הֵי כְּלוּם לֹא אֶמְרִינָן נָמִי דְאִית צִידוֹ לְמִיסַר לִיה בְּחִלּוּפִין דְּהוּי דָּבָר שֶׁלֹּא צָא לַעֲוֹלָם:

מז.

עֵין מִשְׁפָּט נֵר מְצוּהַ

א טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' ו:

ב מו"י פה' מהל' נדרים הל' ה:

ג סמג לאוין מב, טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' א:

ד מו"י פה' מהל' נדרים הל' טו:

ה טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' ב:

ו מו"י פה' מהל' נדרים הל' טז:

מז:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א סמג עשיון מח, טוש"ע אה"ע
ס' כח סעי' כא כב:

ב מו"י פה' מהל' אישות הל' א:

ג מו"י פה' מהל' אישות הל' ב:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
ס' רכד סעי' א:

ה מו"י פה' מהל' נדרים הל' א:

תא שׁמע האומר לאשתו קונם שְׁאֵנִי נֶהְנֶה לָךְ ותלה הדָּבָר בַּתְּשׁוּמִישׁ שְׁאִמֵּר או דילמא דְּכִי קִאֲמַר דְּנֻזְאִי אֶסוּר בַּחֲלוּפִיהָן דְּוּמְיָא דְּגִדּוּלִין נִינְהוּ וְכִי הִיכִי הִנָּאת תַּשְׁמִישְׁךָ עָלִי אִם תִּהְיֶה מְשֻׁלִּי דאל"כ כִּינּוּן דְּמִשְׁעָבֵד לָהּ לֹא מַצֵּי מְדִיר לָהּ אִי נָמוּ דְּאִדְרָה בְּשִׂיאָא חֲרוּסָה (או) וְנִשְׁאֵת: לָךְה וּבַעֲלִי חוּבִין נִפְרָעִין בְּדִאֲמַר לְוִתָּה וְאִכְלָה וְעִמָּדָה וּמֵאֲנָה אִין לָהּ מְזוּנוֹת הָא לֹא מֵאֲנָה יֵשׁ לָהּ מְזוּנוֹת וְאִפִּילוּ לְרַבָּנָן דְּחָנָן דְּאִמְרֵי הַיִּיחַ מְעוּתָיו עַל חָרָן הַצָּבִי ה"מ בְּמַפְרָגָם אֲשֶׁת חִבְרוּ סָתַם אֶבֶל הַלֵּוּה לָהּ בַּתוֹרַת הַלְוָה נִפְרַע מִן הַבַּעַל וא"ת וְלְרַבָּנָן דְּחָנָן הֵיאִךְ פּוֹרַע חוּבָה דְּרֵי אֶסוּר לִפְרַע לָמִי שְׁמַדַּר הִנָּחָה מִמֶּנּוּ וי"ל דְּהִינּוּ בַּפּוֹרַע חוּב חִבְרוּ שֶׁהוּא יוֹכֵל לְתַבְּעוּ וְלוֹמַר פֶּרַע לִי מַה שְׁפָרַעְתִּי בְּשִׁבְלָךְ וְהִי פָּאֵלוּ הַלְוִהוּ מִמֶּשׁ אֶבֶל בְּאִשְׁתּוֹ אִינוּ חֵיב לִפְרַע לוֹ כָּלֵל מַה שְׁפָרַע בְּשִׁבְלָהּ: **מֵאִי טַעְמָא** בַּעֲלִי חוּבוֹת חוּרִין וְנִפְרָעִין לֹא דְחִלּוּפִין לֹא בְּגִדּוּלִין דְּמוּ וְשָׂרוּ לְהִנּוּת לְמַדַּר דְּאִי אֶסוּרִין א"כ

מַעוֹת שְׁמוּסְרִין לָהּ הַמְלוּיִם הִיוּ חֲלוּפֵי מַעוֹת הַבַּעַל וּמַהֲהוּא דְּחָנָן (לַעֲלֵי נִדְרִים דָּף מִג -) הֲמַדַּר הִנָּחָה מִחִבְרוּ הוּלָךְ אֲחַל חֲנוּנִי דְּרַגִּיל אֲחַלוּ וְכו' לֹא מַצֵּי לְמַפְשֵׁט בְּעִין דְּסָתַם חֲנוּנִי לִית לָהּ לְמַתְבַּע מִיָּדִי מִן הַמְדִּיר הַלָּכָהּ מִתְּנַת חָנּוּם הוּא דִּיהִיב לְחֲנוּנִי וְאִם יִרְצֶה חֲנוּנִי עֲדִין יוּכַל לְתַבְּעַ מְדַר אֶבֶל הִכָּא דְּבַעֲלִי חוּבוֹת יֵשׁ לוֹ עַל הַבַּעַל שֶׁהַבַּעַל חֵיב בְּמְזוּנוֹת אִשְׁתּוֹ א"כ מַה שֶּׁהִם מְלוּיִם לָהּ

הִי מִמֶּשׁ חֲלוּפֵי מַעוֹת הַבַּעַל: **דִּילְמָא** לְכַתְּחִלָּה הוּא דִּלָּא הָא דִּיעָבֵד עָבֵד כְּלוּמַר לְוִתָּה זִנְקָא בְּדִיעָבֵד קִאֲמַר דְּאִזְ בַּעֲלִי חוּבִין נִפְרָעִין אֶבֶל לְכַתְּחִלָּה לֹא תִלְוָה וּכְשִׁלְוִתָּה דְּרִי זֶה דִּיעָבֵד שְׁאִין זֶה חֲלוּפֵי אֶסוּר מִמַּה שְׁעַדִּין הָאֶסוּר לֹא בָּא אֶבֶל מַעְקָרָא סְלָקָא דַּעְתָּךְ דְּשָׂרוּ רַבָּנָן לָלוּת בַּתְּחִלָּה וְלִגְרוּס דְּבָרִים שְׂיֻבָּא לִיזִי אֶסוּר לְבֹן פְּשִׁיט מִנֶּה דְּחֲלוּפֵי (טַמָּאָה) מִתְרִין: **ת"ש** **הַמְקִדָּשׁ** **וּבְעִרְלָהּ**) (בְּדַמִּי עִרְלָה פִּי' בְּדַמִּים **שָׁל** עִרְלָה) או **פְּלָאִי** הַפָּרָם אֵינָּהּ מְקִדָּשָׁת מִשׁוּם דְּאִסוּרֵי תְּנָאָה אֲנָזוּ וְלֹא הָוִי מְמוּז מְכַרֵּם וְקִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶן בְּעִרְלָה וְכַלְאִי הַפָּרָם מְקַדָּשֶׁת דְּאִינָן תּוּפְסִין דַּמִּיָּהֶן אֶלְמָא שְׂרִי לְאִתְהַנּוּי בַּחֲלוּפִין דְּאִי אֶסוּר לְהִנּוּת הִיָּה לָנוּ לוֹמַר דְּאֶסוּר לְשִׁהוּת עֲמָה בְּאוֹתָם קְדוּשִׁין: **ה"ב** הָא לְכַתְּחִלָּה הָא דִּיעָבֵד כְּלוּמַר אִכְפִּתי אַבְעִיָא לָהּ אִי מִתַּר לְכַתְּחִלָּה הוּא אוּ זִנְקָא דִּיעָבֵד אֶבֶל לְכַתְּחִלָּה לֹא וְאֵע"ב דַּעַל יָדֵי הַקְדוּשִׁין הוּא נֶהְנֶה מִמֶּנָּה לְכַתְּחִלָּה זִנְקָא בְּקְדוּשִׁין שְׁלֹא תִקְנּוּ חֻכְמִים לְהַפְקִיעַ הַקְדוּשִׁין דְּכִינּוּן שִׂיאָא אִשְׁתּוֹ הוּא חֵיב לְהִנּוּת מִמֶּנָּה אֶבֶל מִשְׁאֵר הַנָּאוֹת אִם אֶסוּר לְמַכְרֵם אִם לָקַח מִן הַמַּעוֹת כְּלִי אֶסוּר לְהִנּוּת מִמֶּנּוּ דְּאֶסוּר בַּחֲלוּפִיהָן קְרִינוּן בַּהּ. מִפִּירו"ש רַבִּינ'וֹ שְׁמַעוּ"ן מוקינ'י: **הֲרִינִי** עֲלִיהּ חָרָם הַמָּדַר אֶסוּר דְּהִכִּי קִאֲמַר דְּרִי מְמוּנִי אֶסוּר עֲלִיךְ: **הֲרִי** אַתָּה עָלִי חָרָם דְּכִי קִאֲמַר דְּרִי מְמוּנָךְ

עָלִי כַּחֲרָם וְחָרָם הִי קִדָּשׁ דְּסָתַם חָרָם לְבָדָק הַבִּית: וּמְתָרִים בְּדַבָּרִים שָׁל עוֹלָי בְּבָל כְּגוֹן בּוֹר שְׂבָאִמְצַע חֲדָרָה שְׂעִשְׂאוּהוּ עוֹלָי גּוֹלָה לְפִי שֶׁהַפְּקִירוּהוּ לְכָל

יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִתְנוּהוּ לָהֶם לְהִיּוֹת שְׂתַפִּין (כָּךְ) [בּוֹן] לְעֵינַי שְׂיֻכַּל הָאֲחֵד לְאַסֵּר חֵלֶק חִבְרוּ:

השותפין פרק חמישי נדרים

תא שׁמע האומר לאשתו קונם שְׁאֵנִי נֶהְנֶה לָךְ ותלה הדָּבָר בַּתְּשׁוּמִישׁ שְׁאִמֵּר או דילמא דְּכִי קִאֲמַר דְּנֻזְאִי אֶסוּר בַּחֲלוּפִיהָן דְּוּמְיָא דְּגִדּוּלִין נִינְהוּ וְכִי הִיכִי דְּאִסוּר בְּגִדּוּלִין דְּכִי נָמוּ אֶסוּר בַּחֲלוּפִין: קוֹנֵם שְׁאֵנִי נֶהְנֶה לָךְ לִוְיָהּ וּבַעֲלִי חוּבִין בְּאִין וְנִפְרָעִין מִבַּעֲלָה דְרַצְנוּ הַבַּעַל הוּא שְׁיָלוּ לָהּ וְהָא דְּכָא דְלָוִתָּה מֵאֲחֵרִים דְּחֲלוּפֵי מְמוּנָו שָׁל בַּעַל הִי וְלֹא מִתְּסַר אֶלְמָא דְּאִין אֶדָּם אוֹסַר דְּבַר שִׁלְב"ל עַל חִבְרוּ דְּהָא נִפְרָעִין מִבַּעֲלָה: לֹא בְּגִדּוּלִין דְּמִי וּבְגִדּוּלִין אֶסוּר אֶבֶל בַּחֲלוּפִין מִתַּר: אִמַּר רַבָּא לַעוּלָם אִימָא לָךְ דְּחֲלוּפִין בְּגִדּוּלִין דְּמוּ וּמִתְסַרִי וְאִהִכִּי לְכַתְּחִלָּה לֹא תִלְוָה וְתֹאכַל אֶבֶל בְּדִיעָבֵד שְׂפִיר דְּמִי וְהָא דְּאִמְרִין בְּהָךְ פְּרָקָא דַּלְעִיל (נִדְרִים דָּף מִג.) הֲמַדַּר הִנָּחָה מִחִבְרוּ וְאִין לִי מַה יֹּאכַל נוֹתָן לָךְה וְכָא הִלָּה וְנוֹטַל מִתָּה לֹא דְמִיָּא לָהּ דְּהָאִי לֹא דְמִי עֲלִיהּ דְּהָאִי לְמִיפְרָקְסִיהּ וְהָאִי דְּקִיהִיב לָהּאִי אִימור לֹא מִשׁוּם מְדַר קָא יְהִיב לִיהּ אֲלֵא מִתְּנָה בְּעֶלְמָא הוּא דְקָא יְהִיב לְהָאִיךְ אֶבֶל הָאִי בַּעַל דְּלַמְפְרָקְסָה קָאִי אִימָא דְלַתְסַר לִיהּ לִפְרַע

לְבַעַל חוּב לְכַתְּחִלָּה הוּא דְלֹא: תָא שְׁמַע דְּמִתַּר אִפִּי' לְכַתְּחִלָּה: הַמְקַדָּשׁ בְּעִרְלָה שֶׁהוּא אֶסוּר הִנָּחָה אֵינָהּ מְקַדָּשֶׁת: מְכַרְן וְקִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶן מְקַדָּשֶׁת אֶלְמָא דְּחֲלוּפִין לֹא בְּגִדּוּלִין דְּמוּ דְּגִדּוּלִין אֶסוּר וּבַחֲלוּפִין מִשְׁתַּרִּי: ה"נ מִרִי דְלְכַתְּחִלָּה לֹא יִמְכַר וְאִם קִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶם מֵאִי דַּעָבֵד עָבֵד: מִתְּנִי' דְּרִינִי עֲלִיךְ חָרָם נְכִסִּי יְהִי עֲלִיךְ חָרָם: הַמַּדַּר אֶסוּר אֶבֶל הַמְדִיר מִתַּר:

אֶסוּרִים לְבַעַל חוּב לְכַתְּחִלָּה הוּא דְלֹא: תָא שְׁמַע דְּמִתַּר אִפִּי' לְכַתְּחִלָּה: הַמְקַדָּשׁ בְּעִרְלָה שֶׁהוּא אֶסוּר הִנָּחָה אֵינָהּ מְקַדָּשֶׁת: מְכַרְן וְקִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶן מְקַדָּשֶׁת אֶלְמָא דְּחֲלוּפִין לֹא בְּגִדּוּלִין דְּמוּ דְּגִדּוּלִין אֶסוּר וּבַחֲלוּפִין מִשְׁתַּרִּי: ה"נ מִרִי דְלְכַתְּחִלָּה לֹא יִמְכַר וְאִם קִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶם מֵאִי דַּעָבֵד עָבֵד: מִתְּנִי' דְּרִינִי עֲלִיךְ חָרָם נְכִסִּי יְהִי עֲלִיךְ חָרָם: הַמַּדַּר אֶסוּר אֶבֶל הַמְדִיר מִתַּר: אֶסוּרִים לְבַעַל חוּב לְכַתְּחִלָּה הוּא דְלֹא: תָא שְׁמַע דְּמִתַּר אִפִּי' לְכַתְּחִלָּה: הַמְקַדָּשׁ בְּעִרְלָה שֶׁהוּא אֶסוּר הִנָּחָה אֵינָהּ מְקַדָּשֶׁת: מְכַרְן וְקִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶן מְקַדָּשֶׁת אֶלְמָא דְּחֲלוּפִין לֹא בְּגִדּוּלִין דְּמוּ דְּגִדּוּלִין אֶסוּר וּבַחֲלוּפִין מִשְׁתַּרִּי: ה"נ מִרִי דְלְכַתְּחִלָּה לֹא יִמְכַר וְאִם קִדָּשׁ בְּדַמִּיָּהֶם מֵאִי דַּעָבֵד עָבֵד: מִתְּנִי' דְּרִינִי עֲלִיךְ חָרָם נְכִסִּי יְהִי עֲלִיךְ חָרָם: הַמַּדַּר אֶסוּר אֶבֶל הַמְדִיר מִתַּר:

מסורת הש"ס

א ביצה לט.

גליון הש"ס

גמ' האומר לאשתו קונם. עי' ב"ק דף קט ע"א תד"ה בע"ח: שם אמר רבא דלמא לכתחלה. עי' לקמן דף פג ע"א בהר"ן ד"ה דלמא מיון:

גמ' האומר לאשתו קונם. עי' ב"ק דף קט ע"א תד"ה בע"ח: שם אמר רבא דלמא לכתחלה. עי' לקמן דף פג ע"א בהר"ן ד"ה דלמא מיון:

מסורת הש"ס

א בבא בתרא קלד.

בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר דָּשֶׁל שְׁנִיָּהּ הִן: וְהַצּוֹר שֶׁבְּאֲמַנְעַ כְּדַמְפָּרֶשׁ בְּשִׁלְהִי פָּרָח — וְאַסּוּרִים בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר. וְאַיִזָּהוּ דָּבָר שֶׁל עוֹלֵי בָּבֶל — כְּגוֹן הַר הַבַּיִת, וְהַעֲזָרוֹת, וְחַבּוּר שֶׁבְּאֲמַצְעַ הַדֶּרֶה. וְאַיִזָּהוּ דָּבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר — כְּגוֹן הֶרְחֻבָּה, וְהַמְּרֻחֵץ, וּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהַתִּיבָּה, וְהַסְּפָרִים. וְהַכּוֹתֵב חָלְקוֹ לְנִשְׂיָא. ״רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד כּוֹתֵב לְנִשְׂיָא, וְאֶחָד כּוֹתֵב לְהַדְיוּט. מָה בֵּין כּוֹתֵב לְנִשְׂיָא לְכּוֹתֵב לְהַדְיוּט? שֶׁהַכּוֹתֵב לְנִשְׂיָא אֵין צָרִיף לְזַכּוֹת, לְהַדְיוּט צָרִיף לְזַכּוֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה צָרִיכִין לְזַכּוֹת, לֹא דְבָרוּ בְּנִשְׂיָא אֶלָּא בַּהוּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין אֲנָשִׁי גָלִיל צָרִיכִין לְכַתּוּב, שֶׁכָּכֹר כָּתְבוּ אַבּוּתִיהֶן עַל יְדִיהֶן. ״גַּמִּי אֲמַאי מֵיתָסֵר? אֲמַר רַב שִׁשְׁתַּי, הָכִי קִתְּנִי: וּמָה תִּקְנַתָּן — יִכְתְּבוּ חֵלְקֹן לְנִשְׂיָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד כּוֹתֵב לְנִשְׂיָא וְאֶחָד כּוֹתֵב לְהַדְיוּט, וּמָה בֵּין כּוֹתֵב לְנִשְׂיָא לְכּוֹתֵב לְהַדְיוּט? הַכּוֹתֵב לְנִשְׂיָא אֵין צָרִיף לְזַכּוֹת, וְהַכּוֹתֵב לְהַדְיוּט צָרִיף לְזַכּוֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה — צָרִיכִים לְזַכּוֹת, לֹא דְבָרוּ בְּנִשְׂיָא אֶלָּא בַּהוּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין אֲנָשִׁי גָלִיל צָרִיכִין לְזַכּוֹת, שֶׁכָּכֹר כָּתְבוּ אַבּוּתִיהֶן עַל יְדִיהֶן. תַּנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲנָשִׁי גָלִיל קִנְטְרָנִין הִיוּ, וְהִיוּ נוֹדְרִין הִנָּאָה זֶה מִזָּה, עֲמָדוּ אַבּוּתִיהֶם וְכַתְּבוּ חֵלְקֵיהֶן לְנִשְׂיָא.^[כא] מִתְּנִי הַמוֹדֵר הִנָּאָה מַחְבִּירוֹ וְאֵין לוֹ מָה יֵאכֹל — נוֹתְנוּ לְאַחַר לְשׁוּם מִתְּנָה, וְהֵלֵךְ מוֹתֵר בָּהּ. מַעֲשֶׂה בְּאַחַד בְּבֵית חוּרוֹן שֶׁהָיָה אָבִיו נוֹדֵר הֵימְנוּ הִנָּאָה, וְהָיָה מִשְׂיָא אֶת בָּנוּ. וְאָמַר לַחֲבֵרוֹ: חָצֵר וּסְעוּדָה נִתּוּנִים הֵינָן לְפָנֶיהָ, אֶלָּא כִּדִּי שְׂיָבֵא אָבֵא וְיֵאכֹל עֲמָנוּ בְּסְעוּדָה. ״אָמַר: אִם שְׁלִי הֵם — הָרִי הֵם מוֹקֵדִשְׁיִן לְשִׁמִּים. אָמַר לוֹ: נִתַּתִּי לָּהּ אֶת שְׁלִי שֶׁתִּקְדִּישֶׁם לְשִׁמִּים?! אָמַר לוֹ: נִתַּתְּ לִי אֶת שְׁלָהּ אֶלָּא שֶׁתַּהֲא אֶתָּה וְאַבִּיָּה אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּמַתְרַצִּין זֶה לָזֶה, וְיִהְיֶה עוֹן תַּלְוִי בְּרֹאשׁוֹ. אָמְרוּ חֻכְמִים: כָּל מִתְּנָה שֶׁאֵינָה שְׂאֵם הַקִּדִּישָׁה תַּהֲא מְקוּדָּשֶׁת — אֵינָה מִתְּנָה. גַּמִּי מַעֲשֶׂה לְסִתּוּר! חֲסוּרִי מִיַּחֲסָרָא וְהָכִי קִתְּנִי: וְאִם הוֹכִיחַ סוּפּוֹ עַל תַּחֲיִלְתּוֹ — אָסוּר. וּמַעֲשֶׂה נִמִּי בְּבֵית חוּרוֹן בְּאַחַד, דִּהְיָה סוּפּוֹ מוֹכִיחַ עַל תַּחֲיִלְתּוֹ. אָמַר רַבָּא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דְאָמַר לִיהּ ״וְהֵינָן לְפָנֶיהָ אֶלָּא כִּדִּי שְׂיָבֵא אַבָּא״. אָבֵל אָמַר לִיהּ: ״שְׂיִהּוּ לְפָנֶיהָ, שְׂיָבֵא אַבָּא״ — ״מִדַּעְתָּהּ״ הוּא דְאָמַר לִיהּ. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא: אֲמַרִין לָהּ, אָמַר רַבָּא: לֹא תִימָא טַעְמָא דְאָמַר לִיהּ ״וְהֵינָן לְפָנֶיהָ״ הוּא דְאָסוּר, אָבֵל אָמַר לִיהּ ״הֵן לְפָנֶיהָ שְׂיָבֵא אַבָּא וְיֵאכֹל״י — מוֹתֵר. אֶלָּא אֲפִילוּ אָמַר לִיהּ ״הֵן לְפָנֶיהָ יָבֵא אַבָּא וְיֵאכֹל״ — אָסוּר. מֵאִי טַעְמָא — סְעוּדָתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו.

חֲהוּא הָכִי שְׁחוּלָקִים כְּבוֹד לְנִשְׂיָא א"י בֵּינוּ שְׁאֵנוּ מִתְחִילִים לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה בְּחֵלֶךְ זֶה יֵשׁ לָנוּ לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה הַטּוֹבָה שְׁנוּכֹל וְאִם נִתְקַן שְׁתִּגְוִהוּ לְאַחַד מִבְּנֵי הָעִיר שְׂגַם הוּא יִדִּיר אֶחָד מִחֲבָרֵי הַנָּאָה אָבֵל הַנִּשְׂיָא אֵינּוּ רְגִיל לְהַדִּיר וּלְהַקְפִּיד עַל יִשְׂרָאֵל: אֵין צָרִיף לְקַנּוּת דְאֵלִים כּחוּ וּלְכַךְ תַּקְּנוּ שְׂיָכְתֵּב לְנִשְׂיָא דְאֵין צָרִיף לְקַנּוּת שְׂאִם יִתְקַנוּ לְכַתֵּב לְאַחַר פְּעֻמִּים יִשְׁכּחוּ לְזַכּוֹת וְאֵתִי לִידֵי תַּקְלָה: **שֶׁכָּכֹר** כָּתְבוּ אַבִּיהֶם כְּלוּמַר זְכוּתָם כְּתִבּוּ לְנִשְׂיָא מְדוּרוֹת הֶרֶאשׁוּנִים: **אַמְאִי** מִתְּסַר בְּשִׁבִּיל שְׂכַתָּב חָלְקוּ לְנִשְׂיָא: **עֲמָדוּ** אַבּוּתִיהֶם רֹאשֵׁי בֵּית אֲבוֹת שְׁלָהֶם וְהַכְּרִיחוּם שְׂיָכְתְּבוּ חֻלְקֵיהֶם לְנִשְׂיָא: **כָּל** מִתְּנָה שְׂאֵם הַקִּדִּישָׁה אֵינָה מִתְּנָה כְּלוּמַר שְׂאִם הַקִּדִּישָׁה בַּעֲזָהּ בָּיְדוּ אֵינָה מְקַדָּשֶׁת אֵינָה מִתְּנָה גַם לְשֹׂאֵר מֵינִים וְאָסוּר אָבִיו לְכַנֵּם בְּחֻצַּר וּא"ת וְהָא אָמַר מִתְּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר שְׂמָה מִתְּנָה וְי"ל דְּהִתֵּם כָּל בְּמָה דְלֹא הַחְזִיר הֵנוּ מִתְּנָה וּמִיָּדָה לְכָל מָה שֶׁיִּרְצֶה אָבֵל הָכֹא אֵין בָּיְדוּ לְהַקְנוּתָהּ לְשׁוֹם אֶדָם דְלֹא נִתְּנָה אֶלָּא כְּדִי שִׂיֵּאכֹל אָבִיו: **מַעֲשֶׂה** לְסִתֵּר דַּעַד הַשְׂתָּא לֹא חֲזוּנָן מִתְּנָה גְרוּעִיָּה: **וְאִם** הוֹכִיחַ סוּפּוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ פְּרוּשׁ סוּף דְּבוּרוֹ כְּגוֹן שְׂסִים וְאִינֶם לְפָטִיךְ אֶלָּא כְּדִי שִׂיֵּאכֹל פְּלוּנִי אָבֵל אָמַר לִיהּ וְהֵם לְפָטִיךְ שְׂיָבֵא אָבִיו מַדַּעְתּוֹ קֵאֵמַר לִיהּ: **סְעוּדָתוֹ** מוֹכִיחַ עָלָיו שֶׁלֹּא הָיָה כְּדַעְתּוֹ לִתְּן כ"א שְׂיָבֵא אָבִיו:

השוותפין פרק חמישי נדרים

בְּדָבָרִים שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר שָׁהִם דָּרִים כִּה שָׁהֵן (מִפְּנֵי) שְׁתַּפִּין וְהָ אָסוּר מִפְּנֵי

חָלְקוּ שֶׁל זֶה: **רְחֻבָּה** וּמְרֻחֵץ וּבֵית הַכְּנֶסֶת אֶתִּיא כְּרַבָּנָן דְאָסְרוּ בְּחֻצַּר דְאֵין בְּרָרָה: **אָסוּר** בְּרַחֲבָהּ וּבֵבִית הַכְּנֶסֶת יֵשׁ לְדַקְדָּק לְכַאוּרָה מִשְׁמַע דְאֵתִי כְּרַבָּנָן דְאָמְרִי אֵין בְּרָרָה וְלֹא אָמַר הֵאִי בְּדִידָה קִמְהֵלֶךְ כְּמוֹ בְּחֻצַּר לְרַבִּי חֲלִיעֶזֶר וּבְפָרָק בְּתַרְא דְּבִיצָה (דף לט -) גְּבִי בּוֹר דְּמִתְּנִיתִין דְּעוּלִי בְּכָל חֻבְשֵׁי לְמִימַר דְּמִתְּנִי דְּהִכָּא אִית לָהּ בְּרָרָה וּלְכָךְ מִתֵּר בְּבוֹר מִשׁוּם דְּהֵאִי בְּדִידָה קִמְמַלָּא וְהֵאִי בְּדִידָה קִמְמַלָּא וְאִם כֵּן אֲמַאי אָסוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּבְדָבָרִים שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר וְיֵשׁ לַחֲלֹק [בְּמִמְלָא] מִיס מִן עֲבוּר בְּהָא סָבַר תַּנָּא דִּישׁ בְּרָרָה בְּהָא שְׁהוּא מַסְלָקוּ מַחֲלָק חֲבָרוּ אָבֵל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ אוֹ לְהַפְגִּם בְּדָבָר שֶׁחֲבָרוּ שְׁתַּף וְדִאי לִית לְהוּ בְּרָרָה וּה"ה דְּהִיו מַצֵּי לְמִתְּנִי דַּשְׁעִיָּהן מִתְרִין לְמַלְאוֹת מְבוֹר שֶׁבְּעִיר בְּפָרָק הָדַר (עִירוּבִין מֵה:׃) עוֹד נִרְאֶה לְהַר"ר שְׁמוּאֵל מאוּרִיִּא ז"ל דַּסְגִּיא דְּהִתֵּם סָבְרָה כַּסְבָּרָא דְּרִישׁ פְּרָקוֹן דְּרַבָּנָן סָבְרִי שְׁפִיר דִּישׁ בְּרָרָה וְלֹא אָסְרוּ אֶלָּא (בְּבִרְיָה) מִשׁוּם הַנִּסָּא וְזוֹקָא בְּדָבָרִים שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר אָבֵל בְּדָבָרִים שֶׁל עוּלִי בְּכָל לֹא רַצּוֹ לְקַנוּם לְפִי שְׁהוּא לְכָל הָעוֹלָם:

וְהַתְּכָּה אֲרוֹן שְׁנוֹתֵינוּ בּוֹ ס"ת:

וְהַסְּפָרִים הִיוּ רְגִילוּין לְקַנּוּת סְפָרִים מִשָּׁל צְבוּר לְלַמֵּד בָּהֶם בְּנֵי הָעִיר:

וְהַכּוֹתֵב חָלְקוּ לְנִשְׂיָא מִפְּרֶשׁ בְּגִמְרָא דִּה"ק בִּיצַר תַּקְנָתָם וְכַתְּבוּ חֻלְקָם לְנִשְׂיָא וְהָא דְלַעֲיֵל גְּבִי חוּצַר לֹא קֵאֵמַר הֵךְ תַּקְנָתָא דְּחוּצַר שְׁהִיא מִיַּחֲדָת מִמֶּשׁ אֵין תַּקְנָה לְתַת אוֹתָהּ לְנִשְׂיָא אָבֵל הָכֹא דַּמַּעֲקָרָא נִמִּי אֵין כָּל הַדָּבָרִים הֵלְלוּ מִיַּחֲדִים לָהֶם לֹא וּפְסִירוֹ אִם יִכְתְּבוּ חֻלְקָם לְנִשְׂיָא שְׂגַם אַחַר כֵּךְ יִכּוּלִין לִילָךְ וּלְהַנִּית דְּהַנִּשְׂיָא לֹא יִקְפִיד עָלֵיהֶן בֵּינוּ שְׂגַם לֹא אֵינָה מִיַּחֲדָת שְׁהִרִי הִיא לְכָל בְּנֵי הָעִיר וּלְנִשְׂיָא לֹאֹ דְּזוֹקָא ה"ה אִם לְאַחַד מִבְּנֵי הָעִיר אֶלָּא לְרוֹחָא דְּמַלְתָּא נָקַט בְּדַמוּכַח לְקַמָּן לֹא דְבָרוּ חֻכְמִים אֶלָּא בַּהוּנָה וְהַטַּעַם

לְפִי שְׁחוּלָקִים כְּבוֹד לְנִשְׂיָא א"י בֵּינוּ שְׁאֵנוּ מִתְחִילִים לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה בְּחֵלֶךְ זֶה יֵשׁ לָנוּ לַעֲשׂוֹת תַּקְנָה הַטּוֹבָה שְׁנוּכֹל וְאִם נִתְקַן שְׁתִּגְוִהוּ לְאַחַד מִבְּנֵי הָעִיר שְׂגַם הוּא

יִדִּיר אֶחָד מִחֲבָרֵי הַנָּאָה אָבֵל הַנִּשְׂיָא אֵינּוּ רְגִיל לְהַדִּיר וּלְהַקְפִּיד עַל יִשְׂרָאֵל: אֵין צָרִיף לְקַנּוּת דְאֵלִים כּחוּ וּלְכַךְ תַּקְּנוּ שְׂיָכְתֵּב לְנִשְׂיָא דְאֵין צָרִיף לְקַנּוּת שְׂאִם יִתְקַנוּ לְכַתֵּב לְאַחַר פְּעֻמִּים יִשְׁכּחוּ לְזַכּוֹת וְאֵתִי לִידֵי תַּקְלָה:

שֶׁכָּכֹר כָּתְבוּ אַבִּיהֶם כְּלוּמַר זְכוּתָם כְּתִבּוּ לְנִשְׂיָא מְדוּרוֹת הֶרֶאשׁוּנִים: **אַמְאִי** מִתְּסַר בְּשִׁבִּיל שְׂכַתָּב חָלְקוּ לְנִשְׂיָא: **עֲמָדוּ** אַבּוּתִיהֶם רֹאשֵׁי בֵּית אֲבוֹת שְׁלָהֶם וְהַכְּרִיחוּם שְׂיָכְתְּבוּ חֻלְקֵיהֶם לְנִשְׂיָא: **כָּל** מִתְּנָה שְׂאֵם הַקִּדִּישָׁה אֵינָה מִתְּנָה כְּלוּמַר שְׂאִם הַקִּדִּישָׁה בַּעֲזָהּ בָּיְדוּ אֵינָה מְקַדָּשֶׁת אֵינָה מִתְּנָה גַם לְשֹׂאֵר מֵינִים וְאָסוּר אָבִיו לְכַנֵּם בְּחֻצַּר וּא"ת וְהָא אָמַר מִתְּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר שְׂמָה מִתְּנָה וְי"ל דְּהִתֵּם כָּל בְּמָה דְלֹא הַחְזִיר הֵנוּ מִתְּנָה וּמִיָּדָה לְכָל מָה שֶׁיִּרְצֶה אָבֵל הָכֹא אֵין בָּיְדוּ לְהַקְנוּתָהּ לְשׁוֹם אֶדָם דְלֹא נִתְּנָה אֶלָּא כְּדִי שִׂיֵּאכֹל אָבִיו: **מַעֲשֶׂה** לְסִתֵּר דַּעַד הַשְׂתָּא לֹא חֲזוּנָן מִתְּנָה גְרוּעִיָּה: **וְאִם** הוֹכִיחַ סוּפּוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ פְּרוּשׁ סוּף דְּבוּרוֹ כְּגוֹן שְׂסִים וְאִינֶם לְפָטִיךְ אֶלָּא כְּדִי שִׂיֵּאכֹל פְּלוּנִי אָבֵל אָמַר לִיהּ וְהֵם לְפָטִיךְ שְׂיָבֵא אָבִיו מַדַּעְתּוֹ קֵאֵמַר לִיהּ: **סְעוּדָתוֹ** מוֹכִיחַ עָלָיו שֶׁלֹּא הָיָה כְּדַעְתּוֹ לִתְּן כ"א שְׂיָבֵא אָבִיו:

מח.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכד סעי' א:

ב מו"י פז' מהל' נדרים הל' ב:

ג מו"י פז' מהל' נדרים הל' ג:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכד סעי' א:

ה מו"י פז' מהל' נדרים הל' ב:

ו מו"י פז' מהל' נדרים הל' ג:

ז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכד סעי' א:

ח מו"י פז' מהל' נדרים הל' ב:

ט מו"י פז' מהל' נדרים הל' ג:

י סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ט:

יא מו"י פז' מהל' נדרים הל' יד:

יב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכא סעי' ט:

יג מו"י פז' מהל' נדרים הל' יד:

 עין משפט גור מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכג סעי' ג:

ב מו"י פא' מהל' נדרים הל' ז:

ג טוש"ע חו"מ סי' קצה סעי' ה:

דְּהִנּוּה שְׁמַט כּפִי דְכִתְנָא חֲנִיצִי פִשְׁתָּן הִיא שְׁמַט וּמְקַלְקַל אוֹתָם: **אַסְרִינְהוּ**

פּיפּי דְכִתְנָא שְׁהִיא נֹחַל חֲנִיצִי הֵהוּא גִבְרָא דְהוּה לִיה בְּרָא דְהוּה שְׁמִיט כּיפִי דְכִיתְנָא. אַסְרִינְהוּ לְנִכְסִיהָ עָלֶיהָ. אָמְרוּ לִיה: וְאִי הֲוַאי בַר בֶּרֶךְ צוּרְבָא מִרְבָּנוּ, מַאי? אָמַר לְהוּן: לִיקְנִי הָדִין, וְאִי הֲוַאי בַר בְּרִי צוּרְבָא מִרְבָּנוּ, לְקַנְיֶיהָ. מַאי? אָמְרִי פּוּמְבְּדִיתָאִי: "קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ" הוּא, וְכָל "קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ" — לֹא קִנִּי. ”וְרַב גִּחְמָן אָמַר: קִנִּי, דְּהָא סוּדְרָא "קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ" הוּא. "אָמַר רַב אֲשִׁי: וּמֵאֵן לִימָא לָן דִּסוּדְרָא אִי תָפִיס לִיה לֹא מִיתְפִּיס? וְעוֹד: "סוּדְרָא קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ וְקִנִּי מִן הַשְּׁתָּא". הָלִין נִיכְסִין דְּהָדִין לְאִימַתִּי קִנִּי — לְכִי הָוֵי בַר בְּרִיה צוּרְבָא מִרְבָּנוּ, לְכִי הוּה — הָדַר סוּדְרָא לְמָרִיה! אָמַר לִיה רַבָּא לְרַב גִּחְמָן: וְהָא מִתְנַת בֵּית חוּרוֹן "דְּקִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ" הוּא, וְלֹא קָא קִנִּי! וְיִמְנִין אָמַר לִיה: מִשּׁוּם דְּסַעוּדַתּוּ מוֹכַחַת עָלָיו, וְיִמְנִין אָמַר לִיה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּאָמַר: אֲפִילוּ וִיתוּר אָסוּר בְּמוּדָר הַנָּאָה. תְּנֹן, אָמְרוּ חֲכָמִים: כָּל מִתְּנָה שְׂאִינְהָ שָׂאֵם הַקִּדִּישָׁה תְּהֵא מְקוּדָּשֶׁת — אֵינְהָ מִתְּנָה. "כָּלִי" לְאִיתוּיִי מַאי? לָאוּ לְאִתוּיִי הָא מִיִּלְתָּא דְשִׁדְּיָא בְּכִיפִי? לֹא, לְאִתוּיִי לִישְׁנָא בְּתַרְרָאָה דְשִׁמְעִיתִיה דְרַבָּא. הִדְרֹן עָלָה הַשּׁוֹתֶפֶתִין הַגּוֹדֵר

תוּרָה וְהִיא עוֹסֵק בְּחִנִּיצִי פִשְׁתָּן: וְאִי הִנּוּה בַר בֶּרֶךְ צְרָבָא מִרְבָּנוּ מַאי כְּלוּמַר מָה יְהִיה וּמִי יוֹרֵשׁ נִכְסֵיךְ: לְקַנִּי הָדִין דְּאִי הָוֵי בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ וְכוּי מִשּׁוּם דְּאִכְתִּי לֹא הָוֵי בַר בְּרַה בְּעוּלָם וְהִנּוּה לִיה מְזַכָּה לְעֵבֶר וְהַמְזַכָּה לְעֵבֶר לֹא קִנְיָה: קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא דְּכִרָא בְּנִכְסֵי אִבּוֹי לֹא צְרִיךְ קִנְיֹן הַלְכָךְ מַקְנִי לִיה לְבִרַה אֲדַעְתָּא לְאַקְנוּיִי לְבַר בְּרַה יֵאֵל: וְכָל דְּקִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ לֹא הָוֵי קִנְיֹן: דְּהָא סוּדְרָא קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא דְּהָא לֹא מַקְנִי נִתְּנָן לְמַקְנָה בְּלוּי שֶׁל קוֹנֶה וְהָא מַקְנִי לִיה לְמִידָה דְּקָא מַקְנִי לִיה לְהַהוּא חֲפֹן לְקוֹנֶה דְּכָא נָמִי כִי אָמַר עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ קִנִּי: אִי תָפִיס לִיה לֹא מִתְפִּיס בְּתַמִּיּא דְּאִי בְּשַׂי מַקְנָה לְמַשְׁקַל בְּכִנְפָא דְּסוּדְרָא וּלְמַקְנָה לְמַשְׁקְלֶיהָ לְמִידָה לִיבָא מֵאֵן דְּמַחֲוִי לִיה: וְעוֹד סוּדְרָא לֹא דְמִי לְהַהִיא כָּלָל דְּאֵלּוּ גַבִּי סוּדְרָא כִי תָפִיס לִיה מִשְׁמַע דְּהִכִּי אָמַר לִיה קִנִּי הֲשִׁתָּא בְּשַׁעַת קִנְיֹן עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ וְקִנִּי הֲשִׁתָּא הַסּוּדָר וּמַקְנִי לִיה בְּשַׁעַת קִנְיֹן הַחֲפֹן אֲבָל קִנִּי נִכְסֵי דְּהָדִין לְאִימַת קָא קִנִּי לְהוּ לְכִי הָוֵי בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ הַלְכָךְ הֲשִׁתָּא נָמִי לֹא קִנִּי וְאָסוּר לְקַנוּת לְהֹן וְכוּן בְּנוּ נָמִי לֹא קִנְיָה וְאִי בְּשַׂי אִבּוֹי יְהִיב לִיה לְנִכְסָה וְלָכַל ' מֵאֵן דְּבַעֲי: וְהָא מִתְנַת בֵּית חוּרוֹן דְּקִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא וְלֹא קִנִּי וְמְנִין אָמַר לִיה וְכוּי

דְּהִתָּם הָיִנוּ טַעֲמָא דְלֹא קִנִּי דְּסַעֲדַתּוּ מוֹכַחַת עָלָיו דְּנֻדְעִי לֹא יְהִיב לִיה אֲלֵא מִשּׁוּם סַעוּדָה וְאָסוּר הוֹאִיל וּמַחֲוִי דְּמַתְהֵנִי מִנֶּה הִכָּא נָמִי בּוֹן דְּקָא בְּשַׂי דִּיאַכְּל אֲבָל לֹא קִנְיָה אִידֵךְ מִשּׁוּם דְּקָא מִתְהַנֵּי אִבּוֹי מִנֶּה וְאִדְכִּי אָסוּר: לֹאֻ לְאִתּוּיִי הָא מְלִתָּא דְשִׁרְיָא בְּכַפִּילָה כְּלוּמַר הִיא מַעֲשָׂה שְׁמַטָּל בְּתַנְחִי בְּפוּל דְּכַפַּל לְבַעוּרָה דְּאָמַר לְקַנִּי הָדִין וְאִי הָוֵי בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ לְקִנְיָה לְבִרַה דְּנֻדְעִי לֹא קִנְיָה וְאִית דְּגִדְרִסִי מַאי לֹאֻ לְאִתּוּיִי הָא מְלִתָּא דְשִׁמַט בְּכִיפִי מְלִתָּא דְּבִית חוּרוֹן דְּדַמְיָא לְאוּתוּ מַעֲשָׂה דְּכִיפִי דְּכִתְנָא: לֹא לְאִתּוּיִי לְשִׁנָּא בְּתַרָא דְשִׁמְעִתָּה דְרַבָּא דְּאָמַר לְעִיל אֲפִי' א"ל וְהֹן לְפָנֶיךָ שִׁיבָא אֲבָא וְיֵאכְל דְּאָסוּר אֲבָל הִיכָא דֹא"ל לְקַנִּי הָדִין דְּאִי הָוֵי בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ לְקִנְיָה קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא:

דְּהִתָּם הָיִנוּ טַעֲמָא דְלֹא קִנִּי דְּסַעֲדַתּוּ מוֹכַחַת עָלָיו דְּנֻדְעִי לֹא יְהִיב לִיה אֲלֵא מִשּׁוּם סַעוּדָה וְאָסוּר הוֹאִיל וּמַחֲוִי דְּמַתְהֵנִי מִנֶּה הִכָּא נָמִי בּוֹן דְּקָא בְּשַׂי דִּיאַכְּל אֲבָל לֹא קִנְיָה אִידֵךְ מִשּׁוּם דְּקָא מִתְהַנֵּי אִבּוֹי מִנֶּה וְאִדְכִּי אָסוּר: לֹאֻ לְאִתּוּיִי הָא מְלִתָּא דְשִׁרְיָא בְּכַפִּילָה כְּלוּמַר הִיא מַעֲשָׂה שְׁמַטָּל בְּתַנְחִי בְּפוּל דְּכַפַּל לְבַעוּרָה דְּאָמַר לְקַנִּי הָדִין וְאִי הָוֵי בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ לְקִנְיָה לְבִרַה דְּנֻדְעִי לֹא קִנְיָה וְאִית דְּגִדְרִסִי מַאי לֹאֻ לְאִתּוּיִי הָא מְלִתָּא דְשִׁמַט בְּכִיפִי מְלִתָּא דְּבִית חוּרוֹן דְּדַמְיָא לְאוּתוּ מַעֲשָׂה דְּכִיפִי דְּכִתְנָא: לֹא לְאִתּוּיִי לְשִׁנָּא בְּתַרָא דְשִׁמְעִתָּה דְרַבָּא דְּאָמַר לְעִיל אֲפִי' א"ל וְהֹן לְפָנֶיךָ שִׁיבָא אֲבָא וְיֵאכְל דְּאָסוּר אֲבָל הִיכָא דֹא"ל לְקַנִּי הָדִין דְּאִי הָוֵי בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ לְקִנְיָה קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא:

השותפין פרק חמישי נדרים

דְּהִנּוּה שְׁמַט כּפִי דְכִתְנָא חֲנִיצִי פִשְׁתָּן הִיא שְׁמַט וּמְקַלְקַל אוֹתָם: **אַסְרִינְהוּ** לְנִכְסָה הָדִירוּ שְׁלֹא יְהִנֶּה מִנְכָּסִיו בְּחִיּוֹ וּבְמִזְנוֹ: **אָמְרוּ** לוּ לֹאִבּוֹי לְמָה אִסְרַת בְּגֵךְ אַחֵר מוֹתָךְ: **אָמַר** לִיה לְקַנִּי הָדִין דְּאִי הוּה בְּרִי' צוּרְבָא מִרְבָּנוּ לְקַנִּי כְּלוּמַר יְקִנְה נִכְסִי' הֲלָלוּ שְׁאֵם יְהִיה בְּנוּ צוּרְבָא מִרְבָּנוּ יְקִנְה אוֹתָם לֹן: **קִנְיָה** עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא שְׁהָבֹן קוֹנֶה לְעַצְמוּ כְּכִי לְהַקְנוּתָּ לְבָנוּ וְלֹא הָוֵי בְּשִׁאָר זוֹכִים בְּשִׁבּוּל חֲבִירֵהֶם וּמוֹעִיל דְּכָל עֵקֶר הַזִּכִּיה אֵינְה בְּשִׁבּוּל עַצְמוּ כִי אִם בְּשִׁבּוּל חֲבִירוּ הַמְקַבֵּל הַמַּתְנָה אֲבָל דְּכָא אָמַר לֶה קִנְיָה כְּכִי שְׁתַּקְנִיה לְבָנֵךְ בְּשִׁיחָיָה צוּרְבָא מִרְבָּנוּ וְגַם לְעַצְמוּ לֹא נִגְמָרָה הַמַּתְנָה וְלֹא הָוִיא - לֶה כְּמַתְנָה עַל מְנַת לְהַחֲזִיר דְּמַסִּיק בְּקַדוּשִׁין (דף ו:) דְּמַקְנָה בַּה קַרְקַע לְנוֹתָן דְּהִתָּם נִגְמַר הַמְכִּירָה בְּשִׁאָמַר לִיה הָרַנִּי נִתְּנָן לָךְ דְּבַר זֶה עַל מְנַת לְהַחֲזִיר וּבְכֶסֶף זֶה תַּקְנִיה לִי שְׂדֵי אֲבָל דְּכָא מְפָרֵשׁ בְּהָדִיא שְׂאִינוּ מַקְנִיה

לוּ אֲלֵא ע"מ לְהַקְנוּתָּ: **וְרַב** גִּחְמָן אָמַר קִנִּי

(וְהִכָּא קִנִּי) וְאֵע"ג דְּהֲשִׁתָּא אִין הָבֹן בְּעוּלָם

וְלֹא מַחֲלָל כִּין בָּא לְעוּלָם וּכִין לֹא בָא לְעוּלָם וּכִין שְׁמַקְנֶה לְבֹן עַצְמוּ כְּכִי לְהַקְנוּתָּ לְבָנוּ: **דְּהָא** סוּדְרָא שְׁקוּיֹן כּוּ חֲלִיפִין: **קִנְיָה** עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ הוּא כְּלוּמַר וּקְנִילוּתָּ הוּא שְׁהוּא מַחֲזִיר לוּ הַסּוּדָר וְיוֹדַע הוּא שְׁלֹא יִתְקַסַּם בְּיָדוּ וְקִנִּי לִיה שְׁהִרִי יוֹדַע שְׁמַקְנָה הוּא לוּ ע"י

הַקִּנְיֹן הַחֲפֹן שְׁלוּ וּכְמוֹ כּוּן [הִכָּא עַל מְנַת] לְהַקְנוּתָּ הוּא אֵע"פ שְׁלֹא תִתְקַסַּם מִתְנָה כְּיָדוּ קִנְיָה שְׁפִיר וְיְקִנְיָה אוֹתָהּ לְבֹן: **וּמֵאֵן** לִימָא לָן דְּהָא סוּדְרָא אִי תָפִס לֹא לֹא מִתְפִּיס כְּלוּמַר מֵאֵן לִימָא לָן דְּאִי בְּשַׂי לֹא פְסִיק לִיה דְּלִמָּא וְנֻדְעִי אִי בְּשַׂי פְּסִיק לִיה וּמִתְנָה מְעַלִּיא הִיא (אֲבָל) [וְעוֹד] קִנִּי ע"מ לְהַקְנוּתָּ לִיבָא לְדַמּוּיִי לְסוּדְרָא דְּכַסּוּדְרָא קִנִּי עַל מְנַת לְהַקְנוּתָּ מִהֲשִׁתָּא הוּא דְּבַשְׁעָה שְׁמַקְנָה לוּ הַסּוּדָר אָמַר לוּ שִׁיקְנִיה לוּ בְּחִלִּיפִין מִיד ה"ג שְׁמַעֲיָנָן מִנֶּה אִם אָמַר לְהַקְנוּתָּ מִיד בְּשַׁעַת הַקְנוּחָה קִנִּי: **הָלִין** נִכְסִים לְאִימַת קִנִּי לְכִי הָוֵי צוּרְבָא מִרְבָּנוּ כְּבַר הִדְרָא סוּדְרָא לְמָרָה וְלֹאֻ דוּקָא סוּדְרָא וְנִרְחָה דְרַב אֲשִׁי סְבִירָא לֶה כְּפוּמְבְּדִיתָאִי דְּקִנִּי ע"מ לְהַקְנוּתָּ לְשׁוֹן גְּרוּעַ הוּא וְלֹא גָמַר לְהַקְנוּתָּ לוּ כָּלָל וְלֹא נִגְמָרָה הַמַּתְנָה כָּלָל וְלֹא דְמִי לְסוּדָר שְׁנוּתָנוּ בְּיָדוּ לְהִיּוֹת קוֹנֶה כּוּ מִיד אֲבָל בְּשִׁנָּשׁ תַּרְסִי

לְרַעוּתָא שְׂאִין הַמַּתְנָה נִגְמָרָה לוּ וְגַם אַחֵר זָמַן לֹאֻ קִנְיָה הוּא וּמִטַּעַם זֶה נִרְחָה דְּאֲפִי' אִם גִּתָּן לוּ שְׁטָר וְאָמַר לוּ קִנְיָה בְּשְׁטָר זֶה ע"מ שְׁתַּקְנֶה כּוּ לְבָנוּ וְהַשְׁטָר קָיס כִּימִי הָבֹן לֹאֻ קִנְיָה הוּא כַּסְבָּרָא דְּפוּימְבְּדִיתָאִי וְהִיא דְּקִאָמַר הַדְרָא סוּדְרָא לְמָרָה לֹאֻ דוּקָא אֲלֵא כְּלוּמַר קִנְיֹן שְׂאִינוּ גָמוּר אֵינּוּ מוֹעִיל לְהַקְנוּתָּ כּוּ לְאַחֵר זָמַן וְלֹא דְמִי לְסוּדָר שְׁקִנְיָה כּוּ מִיד - וּבְלֹא שְׁמַעֲיָנָן אֹר"י שְׂאִין אֲדָם יְכוּל לְהַקְנוּתָּ חֲפֹן לְחֲבָרוּ מַעֲבָשׁוּ לְאַחֵר שְׁלֵשִׁים יוֹם דְּהִהִיא שְׁעָתָא דְּחַל הַקִּנְיֹן הַדְרָא סוּדְרָא לְמָרָה כִי הִיא רוּצָה שִׁיקְנֶיה כָּלָל כ"א בְּשִׁבּוּל שִׁיטְעַד אִבּוֹי וּא"כ אִין דַּעַתוּ לְהַקְנוּתָּ כָּלָל לְמַקְבֵּל כ"א לְאִבּוֹי וְכוּ נָמִי קִנְיָה ע"מ לְהַקְנוּתָּ קִנִּי בְּעַלְמָא מִשּׁוּם דְּמַקְנָה שְׁפִיר לְמַקְבֵּל אֲךְ הַמְקַבֵּל יְקִנְיָה אוֹתָהּ לְאַחֵר אֲבָל דְּכָא אִין דַּעַתוּ לְהַקְנוּתָּ כָּלָל לְמַקְבֵּל כ"א לְאִבּוֹי: **וְזִמְנִין** א"ל ר"א הִיא דְּמַחֲמִיר בְּמַדָּר הַנָּחָה הַלְכָךְ כִי נָמִי

קִנִּי ע"מ לְהַקְנוּתָּ קִנִּי דְּכָא לֹא קִנִּי לְהַחֲמִיר: **לְאִתּוּיִי** מַאי לָאוּ לְאִתּוּיִי הָא מְלִתָּא דְשִׁמַט כּפִי כְּלוּמַר ע"מ לְהַקְנוּתָּ וְאוֹר"ג נִרְקָא דְשִׁגְיָה בְּכַפִּילָא פְּרוּשׁ לְשׁוֹן הַמַּשְׁלָךְ בְּכַפִּילוּתָּ שְׁכַפַּל דְּבָרֵיו וְחִזַּר וְאָמַר אִי הִנּוּה בַר בְּרַה צְרָבָא מִרְבָּנוּ לְקַנִּי ע"מ לְהַקְנוּתָּ: **לְאִתּוּיִי** לְשִׁנָּא בְּתַרָא דְרַבָּא אִי אָמַר וְהֵם לְכַנְיָךְ אָסוּר:

גליון הש"ס

גמ' זימנין א"ל וכו'. בעין זה שבת דף ז' ע"ב:

מסורת הש"ס
א לקמן נא. ב תוספתא נדרים
גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה ולענין הלכה וכו' דאי תפיס. עיין בתוס' קידושין שם ובדף כו ע"ב ד"ה אלא מאי לדמי: גמ' שנאמר ויבשלו (את) הפסח. קשה לי אמאי לא מיייתי מקרא בתורה בפי' ראה גבי פסח ובשלת ואכלת וי"ל: שם ותנא דילן סבר בנדרים. לעיל דף ל ע"ג. ולקמן דף נא עב:
תורה אור השלם

ויבשלו הפסח פֿאַש כּמשפּט וַתִּשְׁחָטוּם בַּשִּׁלּוֹ פִּסְיֹתַי וּבְדֹנָדִים וּבַעֲלֹחֹת וַיִּרְיֻצוּ לְקַל־בְּנֵי הָעָם [דברי הימים ב לה, יג]

אלי־תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במקום כי אם־עלי־אש ראשו על־קרעיו ועלי־קרבו [שמות יב, ט]

מתני' הנודר מן המבשֵׁל מתר בצלי ובשְׁלוֹק מבשֵׁל מְבַשֵּׁל כְּרֹאֵי: שְׁלוֹק מְבַשֵּׁל

יותר מרצוי: קֹנָם תבשיל שְׁאִינִי טועם כל תבשיל במשְׁמַע: מעֲשֶׂה קדקה רַךְ שֵׁשׁ בַּה רַמָּב: אֶבֶל לא בעֲבָה כְּגוֹן דִּיקָא: טורמוטא קרמוצה מפרש בגמ': רתתמא דְּבַר הַרְתַּח כְּגוֹן רַמָּב וְכַל דְּמִי לִיה: הַיּוֹרֵד לְקַדְּקָה דְּמשַׁמַּע בִּין צִוָּן בִּין רוּתַח: אָסוּר בְּכַל הַמַּתְבַּשְּׁלִין בִּין רַךְ בִּין עֲבָה: גַּמִּי ר' יאשֵׁיָה אוֹסֵר בצלי ובשְׁלוֹק דַּמתְקַרִי נְמִי מְבַשֵּׁל: הֵלֶךְ אַחֵר לָשׁוֹן בְּנִי אֲדָם דְּאִין דְּרַקָּם לַקְרוֹת לְצַלִי מְבַשֵּׁל: וְהָא מַתְבַּשִּׁיל גָּדַר דְּמשַׁמַּע בִּין רַךְ בִּין עֲבָה: הָאִי תַנָּא דַּמתְנִיתִין דְּלֹא קָרִי לְעֲבָה תבשיל: בְּכַל מַדִּי דַּמתְאֲכֹלָא בַּה רַפְתָּא דְּמַלְפְּתִין בּוֹ אֵת הַפֵּת קָרִי תבשיל: וְהָא תַנָּיָא בְּנִיחוּתָא: בְּהִיטְרוּיֹת רַכּוּת בְּדִילוּעִין רַכּוּת שְׁהַחֲלוּין אוֹכְלִין בְּהֵן פִּתָּן: אִינִי מִי אוֹכְלִין הַחֲלוּין מַהֵן: חֲזָא קַרָא דַּמְחִיתָא דְּלַעַת מַנַּחַת שֶׁסֶּהָה אוֹכַל מַמְנָה: לוֹלְבָא דְּקַרָא בְּסַלְקָא תוֹכוֹ שֶׁל דְּלַעַת וְפַה לֹאכַל עִם הַתַּרְדִּין: לוֹלְבָא דְּכַתְנָא תָכוֹן שֶׁל זַרְעוּנִי פִּשְׁתָּן וְפִיס לֹאכְלוֹן בְּכוּתַח: וְדָבַר זֶה אָסוּר לֹאמְרוֹ בְּפִנֵּי עַם הָאָרֶץ מִשּׁוּם דְּדָבַר מַעֲלָה הוּא לַרְפוּאָה וְאָסוּר לוֹמַר לָהֶם שׁוּם דָּבַר שְׁנִיָּהֵנוּ מַמְנָו וְאִית דְּאֻמְרִי דְּלֹא לִיכְלוּ טוֹבָא וְלַפְסְדוּ כַּתְנָא: חֲלוּין רַבָּנָן שְׁעוּסָקוּן בַּתּוֹרָה וְאִינִס נְהָיִס מִן הַעוֹלָם וּבָאִיס לִיזִי חֲלִי:

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

הַנוֹדֵר
אִגְנָא

אמר: "קֹנָם תבשיל שְׁאִינִי טועם" — אָסוּר בַּמַּעֲשֶׂה קִדְּקָה רַךְ, וּמוֹתֵר בְּעָבָה, וּמוֹתֵר בְּבִיצָה טוֹרְמוּטָא וּבַדִּלְעַת הַרְמוּצָה. הַנוֹדֵר מִמַּעֲשֶׂה קִדְּקָה — אִין אָסוּר אֱלֹא מִמַּעֲשֶׂה רַתְחָתָה, אָמַר: "קֹנָם הַיּוֹרֵד לְקִדְּקָה שְׁאִינִי טועם" — אָסוּר בְּכַל הַמַּתְבַּשְּׁלִין בַּקִּדְדָה. גַּמִּי תַנָּיָא: רַבִּי יֵאשִׁיָּה אוֹסֵר, וְאִף עַל פִּי שְׁאִין רֵאזִיה לְדָבַר — זָכַר לְדָבַר, שְׁנַאָמַר: "וַיִּבְשְׁלוּ אֶת הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט". "לִימָא בְּהָא קַמִּיפְלָגִי, דְּרַבִּי יֵאשִׁיָּה סָבַר: הֵלֶךְ אַחֵר לְשׁוֹן תּוֹרָה, וְתַנָּא דִּילָן סָבַר: בְּנִדְרִים הֵלֶךְ אַחֵר לְשׁוֹן בְּנִי אָדָם? לֹא, דְּכוּלִּי עֲלֵמָא בְּנִדְרִים הֵלֶךְ אַחֵר לְשׁוֹן בְּנִי אָדָם, מָר כִּי אַתְרִיָּה וּמָר כִּי אַתְרִיָּה. בְּאַתְרָא דִּתַּנָּא דִּילָן — לְצָלִי קָרוּ לִיה צָלִי, וְלַמְבושֵׁל קָרוּ לִיה מְבושֵׁל. בְּאַתְרָא דְּרַבִּי יֵאשִׁיָּה — אֶפִּילוּ צָלִי קָרוּ מְבושֵׁל. וְהָא קָרָא נָסִיב לַה! אֶסְמַכְתָּא בְּעֻלְמָא. קֹנָם תבשיל כּוֹי. וְהָא מַתְבַּשִּׁיל נִדְרִי! ^(א)אָמַר אֲבִי: הָאִי תַנָּא כַל מִיַּדִּי דַּמתְאֲכֹל בִּיה רִיפְתָּא — תבשיל קָרוּ לִיה. וְהַתְנָיָא: הַנוֹדֵר מִן הַתְבַּשִּׁיל — אָסוּר בְּכַל מִינֵי תבשיל, וְאָסוּר בְּצָלִי וּבַשְׁלוֹק וּבַמְבושֵׁל, וְאָסוּר בְּהִיטְרוּיֹת רַכּוּת שְׁהַחֲלוּין אוֹכְלִין בְּהֵן פִּיתָן. אִינִי?! וְהָא רַבִּי יִרְמְיָה חֲלַשׁ, עַל לְגַבִּיָּה הָהוּא אָסִיָא לְאֶסְוִיָּה, חֲזָא קָרָא דַּמַּחַת בְּבִיתִיָּה, שְׂבָקִיָּה וּנְפִק. אָמַר: מִלְּאָךְ מוֹתָא אִית לִיה לְדִין בְּבִיתִיָּה, וְאָנָּא אִיעוּל לְאַסָּאָה יְתִיָּה?! לֹא קִשְׂיָא: הָא — בְּרַפִּיכִי, הָא — בְּאַשׁוּנִי. רַבָּא בַר עוּלָא אָמַר: הָא — בְּקַרָא גּוּפִיָּה, וְהָא — בְּגִיּוּיָּה דְּקַרָא. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה: לוֹלִיבָא דְּקַרָא בְּסִילְקָא, לוֹלִיבָא דְּכִיתַנָּא בְּכוּתַחָא. וְדָבַר זֶה אָסוּר לְאוּמְרוֹ בְּפִנֵּי עַם הָאָרֶץ. רַבָּא אָמַר: מֵאן חוֹלִין — רַבָּנָן. רַבָּא לְטַעְמִיָּה, דְּאָמַר רַבָּא:

בְּמֵאן

מתני' הנודר מן המבשֵׁל מתר בצלי ובשְׁלוֹק שְׁאִין מְבַשֵּׁל יוֹתַר: קֹנָם תבשיל שְׁאִינִי טועם אָסוּר בַּמַּעֲשֶׂה קִדְּקָה רַךְ מִפְּרַשׁ בְּגִמְרָא כַּל מַדִּי שְׁנוֹתֵינוּ בּוֹ פֶּת לְשָׁרוֹת קָרִי תבשיל וּמִתַּר בְּעֲבָה שְׁאִינוּ נֶאֱכַל עִם פֶּת וצ"ע אִמַּאי שְׁנִי לַמַּתְנִי עֲנִין אַחֵר מַרְיָא לְפִלוּג בְּנוֹדַר מִן הַתְבַּשִּׁיל בְּלֹא שְׁאוּמַר שְׁאִנִי טועם ובשֹׁאֵר בְּבִי כְּבוֹשׁ נְשְׁלוֹק וּמִלִּח נִקְטַ דְּזֻקָא שְׁאִנִי טועם לְהוֹסִיף בּוֹ אָסוּר וי"ל רַבּוּתָא נִקְטִי דַּאפ"ה מִתַּר בְּעֲבָה וּבְרִישָׁא מְצִי לַמַּתְנִי מְבַשֵּׁל שְׁאִנִי טועם מתר בצלי ובשְׁלוֹק אֱלֹא לֹא הִיָּה תוּפָס חֲדוּשׁ [בַּהֲאִי] דְּמְבַשֵּׁל לֹא מַשְׁמַע בְּשׁוּם יִתּוּר צַלִי נְשְׁלוֹק: [טוֹרְמוּטָא וְהַרְמוּצָה]

מפרש בגמ': **רַבִּי יֵאשִׁיָּה** אוֹסֵר בְּצָלִי ואע"פ שְׁאִין רֵאזִיה לְדָבַר זָכַר לְדָבַר וּלְכַךְ לֹא הָי רֵאזִיה דְּבַגְדָרִיס הֵלֶךְ אַחֵר לָשׁוֹן בְּנִי אָדָם: וְהָא מִן תבשיל גָּדַר וְכַךְ לֹא הָי תבשיל בִּין שְׁהוּא רַךְ כְּמִיס בְּעֻלְמָא: **בְּהִיטְרוּיֹת** פְּרוּשׁ חֲרִיזָאנִי: [אִינִי] וְכִי קָרִי טוֹבִיס לַחוּלִיס וכו': **בְּרַפִּיכִי** מוֹעִילִיס לַחוּלִיס: **בְּאַשׁוּנִי** פְּרוּשׁ קִשּׁוֹת הַס רַעוּת לַחוּלָה שְׁאִינָן מְבַשְׁלוֹת כְּצַרְךְ: **בְּקַרָא** גּוּפָה פְּרוּשׁ חִיצוֹן שְׂבָקָרָא קִשָּׁה הוּא וְרַע לַחוּלָה: **בְּגִיּוּה** רַךְ שְׂבִתוֹכוֹ וְפַה לַחוּלָה: **לוֹלִבָא** דְּקַרָא כַּל דָּבַר שְׁהוּא [רַךְ] קָרִי לוֹלְבָא:

בְּכוּתַח טוֹב לַתָּן בְּכוּתַח: וְ**דָבַר** זֶה אָסוּר לְאָמְרוֹ בְּפִנֵּיהֶם שְׁמַלְעוּגִיס עֲלִינוּ

ואומרין שְׁאִנָּן קוֹבְעִיס מְלִי דַּחוּבָא וְאֶטְלַנְלָא בַּהֲש"ס וּבְקֹנָנְט' פֶּרַשׁ שְׁאָסוּר לְלַמַּד לָהֶם שׁוּם תַּקְנָה וְלֹא נִרְאָה: **מֵאן** חֲלִין דְּקַתְנִי לְעִיל שְׁהַחֲלוּין אוֹכְלִין כּוֹי: **רַבָּנָן** שְׁמַתוֹךְ שְׁעַמלִיס בַּתּוֹרָה הַס חֲלָשִׁיס אֶבֶל לַחֲלוּין מַמָּשׁ לֹא מַעֲלִי: **רַבָּא** לְטַעְמָה דְּרַבָּנָן דְּאִקְרוּ חוּלִיס:

מ.ט.

עין משפט נר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' ריז סעי' א ב:

ב מיי' פט' מהל' נדרים הל' א:

ג מיי' פט' מהל' נדרים הל' ז:

ד טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' א:

ה מיי' פט' מהל' נדרים הל' א:

תורה אור השלם
מי שהסכים ומי יודע פשר דבר
חכמת אדם תאיר פניו ועוז פניו
ישנא [קהלת ח, א]

יוסי דאמר אדם נדון בכל יום דאלו מצלינו אקצירי רופא חולי עמו ישראל: מריעי על פליטת סופריהון: מתניתין דקתני דעבה לא מתאכלא דרפתא: דלא פבבלאי דמלפתי פתן דזיקא דהויא עבה: נקדני זיקנים במאכל: [הבין מעלי] בלתי דבר משלה לכילת דזיקא: דחמי וכול לאכלה בלחם של חטים וזיקא דשערי וכול לאכלה בלחם של שעורים: או דלמא זיקא של חטים ופה לאכל בשל שעורים ושל שעורים בשל חטים ואית דגרסי נקדני מלשון פי קרן עור פניו (שמות ל"ד: כ"ט) מלאים חכמה ומאירה פניהם שגא' חכמת אדם תאיר פניו: אכלה פסחסי ה'ה מלפת פתו פסחסי ומפרש לה במסכת פסחים (דף לט:). קמחא דאבישונא קמח של קליות שעורים שלא הביאו שלש ומיבשין אותן בתנור וקלופין הן: מזמני לך לאכל זיקא עד פרסה דע שאותו מאכל איכו סועד לבד לאל עד הלילה פרסה. ובשר השור עד שלש פרסאות: ע"א אי מזמני לך לאכל זיקא עד פרסה לך אחר זיקא לאכל ויפי לא ולאכל בשר שור לך עד שלש פרסאות: כל משעם לא תפלוט קמי רבך לא תרוק רח בפני רבך דלמא דמס' עירובין (דף צט.) הריק לפני רבו חוב מיתה שגאמר וכל משנאי אהבו מנת אכל אס אכלת דלעת וזיקא ונזמנו לך הריק בפיו פלוט בפני רבך ורוק אותו לחון בשש בו סכנת נפשות שהן קשין לגופו של אדם בפתילה של אבר: ושאפיו לפני שבור מלפא פלוט ואל תתבשש: צאתך עפרורית שצפרקניו: עד מתי אתה מאכילני רחל שהיה נותן והוצא בפיו ומדביק בו הריק שצפיו ומחזירו בקערה: בלוספיו תאנים שנתבשלו יותר מדאי: פיון שאין יוצאין מבני מעים: כ"ש דמעלו שנסמך עליהן שאין אנו צריכים לאכל מאכל אחר למחר: מורה ורבי אתה תלמיד בעל הוראה ואתה שבור מפני שהיו פניו צהבין כל שעה: הימנותא ביגא דההיא אתתא לימנותי בידך שאני שותה כל השנה ויון אלא קדושא ואבדלתא: וחוגר אני צדעי וקושר אני צדעי פדחתי משום מחוש ראשי מפני ד' כוסות ששתיתי שאני חושש מהן מפסח עד עצרת: אי פמלני ברבית כו' שהן מקוויחין ביותר ופניהן צהבין וזפיו: תרנוהו לגדל חזירין ולהלוות ברבית חסירי ליהודאי ודאי לאו מניהו פני צהבין: שקיל גלפא ה'ה נוסח הקנקן לבית דלי

המדרש לשב עליה: מלאכה שמכבדת כו' דעכשו ישב עליה בבית המדרש: נפקת נחמית עמרא יצאת לשוק ונקתה לצמר ועבדה גלימא: דהטבי ועשתה ממנו סרבל טוב: וכד נפקת אידי לשוקא ה'ה טכסי בה: ורבי יהודה כד ה'ה מצלי ה'ה נמי מפסי בה: שעטני מעיל שחיה ל'הן חביב כל כך שלא היה ל'הן אחר:

במאן מצלינו על קצירי ועל מריעי [במאן — ברבי יוסי]. מדאמר קצירי ומריעי, שמע מינה: קצירי ממש, מריעי — רבנו. ומותר בעבה. מתניתין דלא פבבלאי, דאמר רבי זירא: בבלאי טפשא, דאכלי לחמא בלחמא. אמר רב חסדא: דמשאיל להון להליו נקדני דהוצל: הדין דייסא, היכין מעלי למיכלה? דחייטי — בלחמא דחייטי, ודשערי — בלחמא דשערי, או דלמא: דחייטי — בדשערי, ודשערי — בדחייטי? רבא אכליה בבסיסי. רבה בר רב הונא אשכחיה לרב הונא דקאכיל דייסא באצבעתיה. אמר ליה: אמאי קאכיל מר בידיה? אמר ליה: הכי אמר רב: דייסא באצבעתא בסיס, וכל דכן בתרתין, וכל דכן בתלת. אמר ליה רב לחייא בריה, וכן אמר ליה רב הונא לרבה בריה: מזמנים לך למיכל דייסא עד פרסה. למיכל בישרא דתורא עד תלתא פרסין. אמר ליה רב לחייא בריה, וכן אמר ליה רב הונא לרבה בריה: כל מידעם לא תפלוט קמיה רבה, לבר מן קרא ודייסא, שהן דומין לפתילתא של אבר, ואפילו קמי שבור מלפא פלוט. רבי יוסי ורבי יהודה, חד אכיל דייסא באצבעתיה וחד אכיל בהוצא. אמר ליה דאכיל בהוצא לדאכיל באצבעתיה: עד מתי אתה מאכילני צואתך! אמר ליה דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא: עד מתי אתה מאכילני רוקך! רבי יהודה ורבי שמעון אייתו לקמיהו בלוספיו. רבי יהודה אכל, רבי שמעון לא אכל. אמר ליה רבי יהודה: מאי טעמא לא אכיל מר? אמר ליה רבי שמעון: אלו אין יוצאין מבני מעים כל עיקר. אמר ליה רבי יהודה: כל שכן שנסמך עליהן למחר. רבי יהודה הוה יתיב קמיה דרבי טרפון. אמר ליה רבי טרפון: היום פנייה צהובין. אמר ליה: אמש יצאו עבדיה לשדה, והביאו לנו תרדיון, ואכלנום בלא מלח. ואם אכלנום במלח — כל שכן שהיו פנינו צהובין. אמר ה'ה מטרוניתא לרבי יהודה: מורה ורבי? אמר לה: הימנותא בידי דההיא איתתא, אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה פסי דפסחא, וחוגרני צידעי מן הפסח עד העצרת, אלא: "חכמת אדם תאיר פניו". אמר ליה ה'הא מינא לרבי יהודה: פנייה דומין אי במלוי רבית אי במגדלי חזירין. אמר ליה: ביהודאי תרנויהו אסירן. אלא — עשרים וארבעה בית הפסא אית לי מן ביתא עד בי מדרשא, וכל שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד. רבי יהודה כד אזיל לבי מדרשא שקיל גולפא על כתפיה, אמר: גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה. רבי שמעון שקיל צנא על כתפיה, אמר: גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה. דביתהו דרבי יהודה נפקת, נקטת עמרא, עבדה גלימא דהוטבי. כד נפקת לשוקא מיפסאי ביה, וכד נפיק רבי יהודה לצלויי ה'ה מפסי ומצלי. וכד מיפסי ביה ה'ה מברה "ברה" שעטני מעילי". זימנא חדא גזר רבן שמעון בן גמליאל תעניתא, רבי יהודה לא אתא לבי תעניתא. אמרין ליה: לא אית ליה פסויא. שדר ליה גלימא ולא קביל.

המדרש לשב עליה: מלאכה שמכבדת כו' דעכשו ישב עליה בבית המדרש: נפקת נחמית עמרא יצאת לשוק ונקתה לצמר ועבדה גלימא: דהטבי ועשתה ממנו סרבל טוב: וכד נפקת אידי לשוקא ה'ה טכסי בה: ורבי יהודה כד ה'ה מצלי ה'ה נמי מפסי בה: שעטני מעיל שחיה ל'הן חביב כל כך שלא היה ל'הן אחר:

דלי ציפתא הגביה המחצלת שהיה יושב עליה: ואמר ליה לשלוחא לחול דלי ציפתא פרוש הגביה המחצלת וסמך שימצא שם מעות הרבה בנס: גבי לבייתה: חזי מאי איבא ראה כמה עשר יש לי שנעשה לו נס ונתמלא כל אותו מקום זהובים: ואתקסיבת ליה בסקתא צימות החרף: הנה גנו פי תבנא היו ונשים בין הסבן שלא היו להם כרים וכסתות: קא מעקט לה תבנא מן מוזה היה מלקט הסבן משערו: אי הוי לי רמינא לך וירושלים דהבא אס ויהי לי ספוק שאתעשר אעשה לך וירושלים של זהב בתי נפש שמצרת בכל עניי ירושלים והיו דאמרנין במסכת שבת (דף נט.) עיר ירושלים של זהב כדעבד לה רבי עקיבא לדבייתהו: אתא אליהו קרא אבבא וכו' עבד הכי משום קורת רוח לכן דלדעה לא היה לו אפלו סבן כמו להם: שפיר עבד ליה חבוך דאדריך מנכסיה: תדא דלא דמי לך שהיא גרוע ממך ועוד שמעמך באלמנות חיות שהרי הניחך כמה שנים: יודע צדיק נפש בהמתו אית דאמר דאיהי הות ידעה דר' עקיבא הנה ואמרה ליה דלא מיתנגיא בעינה ואית דאמרי דלא הות ידעה אלא הכי קא אמרה דצדיק לא מבזה לאינשי: שלי ושלכם שלה היא על גדה הוא כל מה שלמדתי: מן שת מלי אשתר רבי עקיבא מן פלגא שבוש דפליג ליה בנכסיה: ומן חילא דספינתא דכל ספינתא עבדין לה מן עינא עושין להן מן אותו ענין של חיל ואית דגרכי מין עינא היו עושין כמין צאן של עין והיו נותנים בו כספס: אנשייה על פיך ימא ששכחו לאותו חיל על שפת הים ומצאו רבי עקיבא: ומן גוואז תבה: ארבעה זוזי לספונאי ליורדי הים לרוח: איתו לי מקעם הביאו לי

דלי ציפתא ואמר ליה לשלוחא: חזי מאי איבא. מיהו, לא ניחא לי דאיתגני בהדין עלמא. רבי עקיבא איתקדשת ליה ברתייה (דבר) דכלבא שבוש. שמע (בר) כלבא שבוש, אדרה הנאה מכל נכסיה. אזלא ואיתנסיבה ליה. בסיתוא הנה גנו פי תיבנא, הנה קא מנמיט ליה תיבנא מן מוזה. אמר לה: אי הווי לי, רמינא ליה ירושלים דדהבא. אתא אליהו אידימי להון פאנשא וקא קרי אבבא. אמר להו: הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי, ולית לי מידעם לאגוניה. אמר לה רבי עקיבא לאנתתיה: חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה. אמרה ליה: זיל הוי בי רב. אזל תרתי סרי שנין קמי דרבי אליעזר ורבי יהושע. למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה, שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע לדבייתהו: שפיר עבדי ליה אבוה דלא דמי ליה. ועוד: [שבקו] ארמלות חיות כולהון שנין. אמרה ליה: אי צאית לדילי — ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא. אמר: הואיל ויהבת לי רשותא, איהדר לאחורי. הדר אזל הנה תרתי סרי שני אחרנייתא. אתא בעשרין וארבעה אלפין זוגי תלמידיו. נפוק כולי עלמא לאפיה, ואף היא קמת למיפק לאפיה. אמר לה ההוא רשיעא: ואת להיבא? אמרה ליה: "יודע צדיק נפש בהמתו". אתת לאיתחזוי ליה, קא מדחן לה רבנן. אמר להון: הניחו לה, שלי ושלכם שלה הוא. שמע (בר) כלבא שבוש, אתא ואיתשיל על נידריה ואשתריי, ואשתריי. מן שית מילי איעתר רבי עקיבא: מן כלבא שבוש, מן איילא דספינתא. דכל ספינתא עבדין ליה מין עינא. זימנא דא אנשייה על פיך ימא אתא הוא, אשכחיה. ומן גוואז, דזימנא דא יחייב ארבעה זוזי לספונאי, אמר להו: אייתי לי מדעם, ולא אשכחו אלא גוואז על פיך ימא. אתייה ליה. אמרו ליה: עבדי מרנא עליה, אישתכח דהנה מלי דינרי. דזימנא דא טבעת ספינתא, וכולי עיסקא הנה מחית בההוא גוואז, ואישתכח בההוא זימנא. דמן דסרוקיתא, ומן מטרונייתא, ומן

שום דבר: מרנא עליה ימתו אדונינו עליו עד שגביא לך יתר: דזמנא תדא טבעה ספינתא וכל ממונא דהנה בספינתא הנה מנח בההוא גוואז: ומן מטרונייתא שפעם אחת הצרכו חכמים ממון הרבה לבית המדרש ושגרו את ר' עקיבא אצל מטרונייתא אחת ולנה ממנה ממון גדול וכשנתנה לו אמרה לו מי יהיה לי ערב שתפרע לי לזמן קבוע אמר לה מי שתצא אמרה לו הקב"ה והים שהיה ביתה על שפת הים אמר לה ר"ע בן יהודה כשהגיע הזמן חלה ר"ע ולא היה יכול להביא הממון יצאת אותה מטרונייתא על שפת הים ואמרה רבש"ע גלוי וידוע לפניך כי לך ולים הזה האמנתי מעותי הבנים הקב"ה רוח שטות בלבד של קיסר ונכנס לבית גנזיו ונטלה קרטלית חרקה לים והשליכה הים לפתח ביתה של אותה מטרונייתא ונטלתה ולאחר זמן הביא לה ר' עקיבא הממון ואמר לה אל יחר לך שלא הבאתי לך הממון בזמן שקבענו שחליתי אמרה לו יהא הכל שלך שממוני בלא לידי בזמני וספרה לו כל המעשה ונתנה לו מתנות גדולות ופטרתו לשלום:

	עין משפט נר מצוה
---------------------------------------	--

א סמג עשין לא, טוש"ע חו"מ סי' שלו סעי' ט:

ב מו"י פ"ב מהל' שכירות הל' י:

אַשְׁתּוֹ שֶׁל טוֹרְנוֹסְרוּפוֹס שֶׁהָיָה ר"ע בִּקְרָאִי פֻּעַס אַחַת הֵלֶן לְבִיתוֹ זֹנֶגָּף אִמְרָה לֹו אֲשֶׁתּוֹ מִפְּנֵי מַה פִּנָּה זֹנֶגְפִּים הָיוּס אִמֶּר לָהּ מִפְּנֵי פִלּוּנִי שֶׁמַּצְעֵר אוֹתִי אִמְרָה לֹו אִלְהִיָּהֶם שֶׁל אִלּוּ שׁוֹנֵא זְמַה פִּנָּ לִי רָשׁוּת וְאִכְשִׁיל אוֹתוֹ בְּדָבָר עֲבָרָה וְהִלָּכָה וְקִשְׁטָה עֲצָמָה וּבָאֵת לִפְנֵי רִבִּי עֲקִיבָא בְּשִׂרְאָה אוֹתָהּ רִקָּה וְשָׁחַק וּבָכָה אִמְרָה לִיֹּה פֶּרֶשׁ לִי שְׁלֵשָׁה דְּבָרִים הֵלְלוּ אִמֶּר לָהּ שְׁמַיִס אֶפְרַשׁ וְהִשְׁלִישִׁית לֹא אֶפְרַשׁ מַה שֶׁרִקָּהִתי שְׂאֵת כּוֹתִית וּבָאֵת מִטְפֶּה סְרוּחָה וּפְסוּלָה מַה שֶׁבָּכִיתִי עַל הָאִי שׁוֹפְרָא דְּבָלִי בִּאֲרֻשָׁא וּמַה שֶׁשָּׁחַק לָהּ לֹא פֶרֶשׁ לָהּ וְהוּא שָׁחַק לְפִי שִׂרְאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁעֲתִידָה לְהַתְּנִיר וְלִהְשָׂא לֹו אִמְרָה לֹו יֵשׁ לִי תְּשׁוּבָה אִמֶּר לָהּ הֵן הִלָּכָה וְנִתְּנָיָה וְהַכְּנִיס' לֹו מִמּוֹן הַקֶּפֶה וְנִשְׂאָה: **קְטִיעָא** בַּר שְׁלוֹם פ"ק דע"ז

(דף י:) מִפֿ': **קוּפָא** קוּף: **לְחַרְתָּא**

לְחוּר: **דְּרַבִּיעַ** רַבּוּן: **אַיְתִינָהוּ** נִהְלָה מִדַּת חִסְדִּיּוֹת עָשׂוּ לֹו וְלֹא מִן הַדִּין אֲלֹא אִמְרוּ אַחֲרֵי אֲשֶׁר עַל זִמִּי גִלְגּוּלוֹ בָּא נִתְּנוּ לוֹ: **אִי** הָיִ סָנוּ פֿי' מַכְעָרִין: **טוֹרְמִיטָא** אִין בּוֹ מִשְׁמַעוֹת: **דְּזוּטָרָא** וְיֻכּוֹל לְבַלְעָה: **סָרִיָּה** עֲלָה בְּלוּמֶר הַפֶּאֶב נִדְבָק עֲלִיָּה: **בְּקֻלְחָא** הֵינּוּ בִיצַת טוֹרְמִיטָא וְהִיאַת בּוֹדְקַת כָּל גּוֹפּוֹ עַד שֶׁהִיא מַפִּיג לְבוֹ: **עַד** דְּמִסְתָּרִין אֲנָשִׁי בִּיתִי' עֲלִיָּה מִסִּירִין שֶׁעָרְן מֶרֶב צַעַר: **עֲשָׂה** בְּכִלּוּפְסִין לֹא יֹאכַל בְּבָנוֹת שׁוּחַ פֿי' בְּפוּעַל קֹאמֶר שְׂאִמְרָה תוֹרָה שְׂאוּכַל וְאִמֶּר הִסֵּס שְׁאִינּוּ אוּכַל אֲלֹא בְּאוֹתוֹ הַמִּין וְכִלּוּפְסִין אִינּוּ מִמּוֹן בָּנוֹת שׁוּחַ וְאִע"ג שֶׁשְׁנֵיהֶם תֹּאנִיס שְׁנֵי מִינִיס הַס: **לְפָדִי** תַּבְשִׁיל:

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

וּמִן אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל טוֹרְנוֹסְרוּפוֹס לִפְנֵי קוֹסֶר מִקֶּפֶח טוֹרְנוֹסְרוּפוֹס וּמִן קְטִיעָא בַּר שְׁלוֹם. רַב גִּמְדָא יְחִיב אַרְבָּעָה זְוִי לְסַפּוֹנָאִי לְאַתּוּזִי בְּהוּן מִידַעִם. לֹא אֲשַׁכְּחוּ, אֲתִיּוּה לִיֹּה בְּהוּן קוּפָא. אִישְׁתַּמִּיט עַל לְחַרְתָּא, חֲפֵרו בְּתָרִיָּה, אֲשַׁכְּחוּה דְּרַבִּיעַ עַל מַרְגְּלֵייתָא, אִיִּיתִינוּן לִיֹּה פּוּלְהוּן.^[מקור] אֲמַרְה לִיֹּה בַת קִיסֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה: תוֹרָה מְפוּאָרָה, בְּכָלִי מְכוּעֵר. אֲמַר לָהּ: לְמַדִּי מִבֵּית אָבוּהּ, בַּמָּה מַנִּיחִין יִי? אֲמַרְה לִיֹּה: בְּמֵאנִי דְּפַחְרָא. אֲמַר לָהּ: בּוּלִי עֲלֵמָא בְּפַחְרָא, וְאַתּוּן בְּמֵאנִי דְּפַחְרָא? אֲתוּן אַחִיתוּן בְּמֵאנִי דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא! אֲזִלַּת וּרְמַת חֲמָרָא בְּמֵאנִי דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא, וּסְרִי. אֲמַר לָהּ: אַף אוּרִייתָא כֵּן. וְהָאִיכָא שְׁפִירִין וּגְמִירִין! אֲמַר לָהּ: אִי הָוּ סָנוּ, הָוּ גְמִירִין טַפִּי. הֵהִיא דְּאֲתָנָא לְקַמִּיָּה דְּרַב יְהוּדָה מִנְּהַרְדַּעַא לְדִינָא וְאִיתְחַיִּיבַת מִן דִּינָא. אֲמַרְה לִיֹּה: שְׁמוּאֵל רַבָּה הָכִי דִּנּוּ? אֲמַר לָהּ: יָדַעַת לִיֹּה? אֲמַרְה לִיֹּה: אִין, גּוּצָא וּרְבָה בְּרִיסִיָּה אוּכֶם וּרְבָה שִׁינְיָה. אֲמַר לָהּ: לְבוּזִיָּה קֹאֲתִית? תִּיהִוִי הֵהִיא אֲתַתָּא בְּשַׁמְתָּא. פִּקְעָה וּמַתָּה. וּמוֹתֶר בְּבִיצָה טוֹרְמִיטָא. מָאִי בִיצָה טוֹרְמִיטָא? אֲמַר שְׁמוּאֵל: עֲבָדָא דְּעָבִיד לָהּ שְׁוִי אֶלְפָא דִּינָרִי, וּמַעֲיִיל לָהּ אֶלְפָא זִימָנִי בְּמֵיָא חֲמִימִי וְאֶלְפָא זִימָנִי בְּמֵיָא קָרִירִי עַד דְּמַתּוּטָרָא כִּי הִיכִי דְּבַלְעַ יְתָהּ, וְאִם אִית כִּיכָא — סָרִיָּה עֲלָהּ, וְכַד נִפְקָא וְאַתָּא, יָדַע אָסִיא מָאִי סַמָּא מַתְבָּעִי לִיֹּה וּבַמָּאִי מַתְסִי. שְׁמוּאֵל הָוּה בְּדִיק נִפְשִׁיָּה בְּקוּלְחָא, עַד דְּמִסְתָּרִין אִינָשִׁי בִּיתִיָּה עֲלִיָּה שְׁעָרִיָּהוּן.^[מקור] תַּנּוּ הַתָּם: הָיָה עוֹשֶׂה בְּכִלּוּפְסִין — לֹא יֹאכַל בְּבָנוֹת שְׁבַע. בְּבָנוֹת שְׁבַע — לֹא יֹאכַל בְּכִלּוּפְסִין.

מָאִי כִלּוּפְסִין? מֵינָא דְּתֵאִינִי דְּעָבִדִּין מִנְּהוּן לְפָדִי. הֵהוּא גַבְרָא דִּיהִב עֲבָדָא לְחַבְרִיָּה לְאַגְמוּרִיָּה אֶלְפָא מִינִי לְפָדִי, אַגְמִרִיָּה תַמָּנִי מָאָה. אֲזֻמְגִיָּה לְדִינָא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי. אֲמַר רַבִּי: אַבּוּתִינוּ אֲמָרוּ "נִשְׁיִינוּ טוֹבָחָ", אָנוּ אִפִּילוּ בְּעֵינֵינוּ לֹא רָאִינוּ. רַבִּי עֲבַד לִיֹּה הִלּוּלָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי, כְּתַב עַל בֵּית גִּנָּנָא: עֲשֹׂרִין וְאַרְבָּעָה אֶלְפִין רִיבּוּאִין דִּינָרִין נִפְקוּ עַל בֵּית גִּנָּנָא דִּין, וְלֹא אֲזֻמְגִיָּה לְבַר קַפְרָא. אֲמַר לִיֹּה: אִם לְעוֹבְרֵי רְצוּנוּ כָּהּ — לְעוֹשֵׁי רְצוּנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אֲזֻמְגִיָּה, אֲמַר: לְעוֹשֵׁי רְצוּנוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה כָּהּ — לְעוֹלָם הַבָּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. יוֹמָא דְּמַחְזִיָּיָה בִּיָּה רַבִּי, אֲתָנָא פּוֹרְעָנוּתָא לְעֻלְמָא. אֲמַר לִיֹּה לְבַר קַפְרָא: לֹא תַבְדִּיחוּן וְיַהֲיִיבְנָא לָהּ אַרְבַּעִין גָּרִירִי חִיטִּי. אֲמַר לִיֹּה: לִיחּוּזִי מָר

דְּכַל

תוֹרָה כְּנָגַד ר"ע וְהָיָה ר"ע מְנַצְחוֹ

בְּכָל פַּעַם וְהָיָה אוֹתוֹ אֲדוּן מַתְבַּשׁ וּבָא וְסַפֵּר לְאֲשֶׁתּוֹ אִמְרָה לֹו אִנִּי אֲפַתְהוּ וְאִכְשִׁילָהּ לְפִי שֶׁהִיאַת יַפַּת תֹּאֲר בִּיּוֹתֶר בָּאֵתָה אֲרָצִו וְנִלְתָּה שׁוֹקָה כְּנָגְדוֹ וְרַק ר"ע וְשָׁחַק וּבָכָה אִמְרָה לֹו מַדּוּעַ עָשִׂית כֵּן אִמֶּר לָהּ הַשְּׁנִיס אוֹמֶר לָךְ מַה שֶׁרִקָּהִתי בְּשָׂבִיל שְׁמַטְפָּה סְרוּחָה בָּאֵת וּבְכִיתִי בְּשָׂבִיל שְׁיַפְיָךְ עֲתִיד לְבָלוֹת בְּאֶרֶץ וּמַה שֶׁשָּׁחַק לֹא רָצָה לוּמֶר לָהּ אִעַפ"כ הַפְּעָרָה בּוֹ עַד שְׂאִמֶר לָהּ שֶׁעֲתִידָה לְהַתְּנִיר וְתִשָּׂא לֹו אִמְרָה לֹו וְכִי יֵשׁ תְּשׁוּבָה אִמֶּר לָהּ הֵן וְנִתְּנָיָה לְאַחַר שְׁמַת בַּעֲלָהּ וְנִשְׂאֵת לֹו וְהַבִּיאָה לֹו מִמּוֹן גָּדוֹל: מִן קְטִיעָא בַּר שְׁלוֹם מְפָרֶשׁ בְּמַסְכַּת ע"ז בִּפ"ק (דף י:): **קוּפָא** קוּף: עַל לְחַרְתָּא נִכְנַס הַקּוּף בְּחוּר אֶחָד בְּקִרְקַע: **רַבִּיעַ** רוּבֵן: **הָכִי** דָּגָן כִּמוֹ שֶׁדִּנְתַּנִּי אֶתָּה בְּתַמִּיָּה: **יַדַּעַת** לִיֹּה מַכְרַת אוֹתוֹ: וְרַבָּה בְּרִיסָה בְּטוֹן גָּדוֹל יֵשׁ לוֹ: טוֹרְמִיטָא עֲבָדָה זַעֲבִיד לִיֹּה לְהִיאִר בִּיצָה טוֹרְמִיטָא שְׁוִי אֶלְפָא זִמִּי: עַד דְּמַתּוּטָרָא שְׁמַתְמַעֻטַּת כְּדִי שְׂיֻכּוֹל לְבַלְעָה שְׁלֵמָה: וְאִי אִית כָּהּ בִּיכָא בְּמַעֻי סָרִיָּךְ עֲלִיָּה עַל הִיאִר בִּיצָה וְנָכַר כָּהּ: וְכִגְנִפְקָא מִמַּעֻי שְׁלֵמָה יָדַע אָסִיא כּוֹ: הָיָה בָּזַק נִפְשָׁה בְּחֻלְחָל הֵינּוּ דְּמוּיָא דְּבִיצָה טוֹרְמִיטָא וְהָיָה מְפַשְׁפֵּשׁ כָּל מַעֻי אִם יֵשׁ בְּהֵן כָּאֵב וְהָיָה מַתְחַלֵּשׁ וּמַתְעַלָּף כָּל כָּהּ עַד שְׂאֲשֶׁתּוֹ בּוֹכָה עֲלָיו וְתוּלָשֶׁת שַׁעְרָה מִחִמַּת דְּאָגָה: הָיָה עוֹשֶׂה הַפּוּעַל שְׁמַלְקֻט לֹו בְּכִלּוּפְסִין: לֹא יֹאכַל בְּבָנוֹת שְׁבַע שָׁלֹא הִרְשָׁתוֹ הַתּוֹרָה לֹאכַל אֲלֹא מֵאוֹתוֹ הַמִּין שֶׁהוּא מְלַקֵּט דְּכַתִּיב כִּי תֵבֵא בְּכֶרֶס רַעַךְ וְאִכְלָתָּ עֲגָבִים וְגו' (דְּבָרִים כג): לְפָדִי מִינִי מֵאֶכַל: לְאֻגְמוּרִי אֶלְפָא מִינִי לְפָדִי שְׁיַלְמֶדוּ לַעֲשׂוֹת אֶלֶף מִינִי מֵאֶכַל: אֲזַמְנָה לְדִינָא עַל מֵאֲתִיס מִין שָׁלֹא לְמָדוּ: אַבּוּתִינוּ אֲמָרוּ נָשִׁינוּ טוֹבָה דְּכַתִּיב נָשִׁיתִי טוֹבָה (אִיכָה ג':י"ז)

שִׂרְאוּהָ בְּבַר אֲלֹא שְׁעַבְשׁוּ שְׁכַחְנָה אֲבָל אָנוּ לֹא רָאִינוּ טוֹבָה מַעוּלָס שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִיס כַּמָּה מִינִי טַעַם יֵשׁ בְּפִרוֹת כְּלוּמֶר דְּבַר מְפֻלָּא הוּא שְׁכַל כָּךְ לְמָדוּ: לֹא אֲזַמְנִי' **לְבַר קַפְרָא** לְפִי שֶׁהָיָה אִישׁ בְּדַחַן וּמַתְעִירָא שְׂמָא יַעֲשֶׂה שׁוּס דְּבַר שְׁאֲחַק: אִמֶּר בַּר קַפְרָא לְרַבִּי אִם לְעוֹבְרֵי רְצוּנוֹ מִשְׁפִּיעַ לֹו טוֹבָה כ"כ לְעוֹשֵׁי רְצוּנוֹ כּוֹי שֶׁהִיא מְנַהֵג עַל שָׁלֹא זְמָנִי: לְעוֹשֵׁי רְצוּנוֹ מִשְׁפִּיעַ לֹו בַּעוּה"ז טוֹבָה כ"כ שֶׁהַתְּחִיל לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ בְּשָׂבִיל שְׁזַמְנוּ:

מסורת הש"ס
א תענית ז.
 ב משנה מעשרות

גליון הש"ס
גמ' א"ל אם לעוברי רצונו כד. עיון בזה דבר נחמד בתשובת שבות יעקב ח"א סי' קפב:

תורה אור השלם
כי תבא בכרם רעף ואכלת ענבים כנפסף שבץף ואל־פלוז לא תפן פי תבא בקטת רעף והטפת מלילות בנדף וחרמש לא תניף על קמת רעף [דברים כג, כה-כו]
ותזנח משלוס נפשי נשיתי טובה [איכה ג, יז]

מסורת הש"ס
א סנהדרין כב: ב לעיל מט. ג תוספתא נדרים
תורה אור השלם

ואיש אשר ישקב את־זכר משקבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם גם [ויקרא כ, יג]

ואת־זכר לא תשקב משקבי אשה

תועבה הוא [ויקרא יח, כב]

ובכל־בהמה לא־תתן שִׁבְתָּהּ לטְמוּאֵה־בָּהּ ואשה לא־תעמד לפני בהמה לרבעה תכל הוא [ויקרא יח, כג]

ערוּת אשה ובתה לא תגלה את־בת־בנה ואֶת־בת־בתה לא תחז

לגלות ערוּתה שאִנּה הנה זמה הוא [ויקרא יח, יז]

וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו

כסום יכסמו את־ראשיהם [יחזקאל מד, כ]

את־חֲקוּתִי תשמרו בהמתד לא־תרביע כלאים שִׂדד לא־תזנוע כלאים ובגד כלאים שעטניו לא יעלה עליד [ויקרא יט, טז]

דבכל גריוֹא דבעינא ברחיה מדה שארצה אקח: חפיה בפרא זפתו מבחין כדי שיחזיק

הקטוס: לִיכיל לִי ימוד לִי דקשינא בָּךְ בלומר שאתה חייב לִי: שתינא חמרא ברחיקא דאבוך שאבין ירחד: ובקרקני דאמך במיגתה שאמך תמווג לִי הכוס: מאי תועבה עשו שני־הם: תרמי לִי נטלא תמווג לִי הכוס כמו אנטל: תועה אתה בַּה בלומר שמינח את אשתו של הטר ותפס זז של זנות: [מאי תבג דכתיב] ואשה לא תעמד לפני בהמה לרבעה תבג הוא (ויקרא יח): פִּי עֲגִיזָא קמא תינן דביתבי תרמי לִי ולדיה א"ל קום רקוד לִי: וְכִי תבִּלִּין יֵשׁ בַּה בלומר יֵשׁ בביאה זז טעם מבאחרות שמנחת בעלָה ונרבעת לבהמה: זז מאי היא ומפרש ביבמות (דף לו:)

באיש הבא על נשים הרבה וכן אשה שנבעלה לאנשים הרבה ואינה יודעת מאיזה מהם נתעברה והולידה בת נמצא אב נושא את בתו ואח נושא את אחותו על זֶה נאמר ומלאה הארץ זמה בלומר זז מה היא שאין אדם יודע אותה אשה שהוא נושא אס מתרת לו אס לאו: לא יכל בן אלעשה למסבב אותו זולתא של רבי לפי שהיה עשיר גדול ולא היה יכול לראות דבר של זולתא מחמיו: מאי בן אלעשה בלומר מנין דהנה עשיר: פזר מעותיו שהיה ניתן ממון גדול לספר שהיה מספר לו בתגלחת של כ"ג: תספרת ויחידתא שאין במותה: הרמוצה קרא קרקוזאי דלועין של אותו מקום שאין מתבשלין לעולם ופה: הטמונה בַּרְמֵן עפר של גחלים דלאו תבשיל הוא: בלֵאִים עס דלעת הרמוצה אלמא דהרמוצה לאו טמונה בַּרְמֵן אלא שס מקום הוא ומין זרעים הוא: מתגי ממעשה רתחמא הינו דבר שנגמר בשולו בקזרה ואינו אלא מחמשת המינין לאפוקי דבר שאין גמר בשולו בקזרה עד שמבשלין אותו באלפס: בָּכַל הַנַּעֲשֶׂה בקזרה אכלו מהשל באלפס אסור: גמי בַּיּוֹרֵד באלפס שפָּבֵר כּוֹי הוֹאִיל וקדם שמינחו

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

דכל גריוֹא דבעינא שקילנא. שקל דיקולא רבה, חפיה כופרא וסחפיה על רישיה, ואזל ואמר ליה: ליכיל לִי מר ארבעין גריוי חיטי דרשינא בָּהּ. אחוה רבי. אמר ליה: לאו אזהרתה דלא תבדחן? אמר ליה: חיטי דרשינא קא נסיבנא. אמר לה בר קפרא לברתיה דרבי: למחר שתינא חמרא בריקודא דאבוה ובקירקני דאמה. בן אלעשה חתניה דרבי הוה, ועשיר גדול הוה. אומגיה לבי הילולא דרבי שמעון דרבי. אמר ליה בר קפרא לרבי: מאי "תועבה"? כל דאמר ליה רבי דהכין הוא "תועבה", פרכה בר קפרא. אמר ליה: פרשיה את. אמר ליה: תיתי דביתכי תירמי לִי נטלא. אתת רמיא ליה. אמר ליה לרבי: קום רקוד לִי, דאימר לָהּ: הכי אמר רחמנא: "תועבה" — תועה אתה בַּה. לְכָסָא אַחֲרִינָא אמר ליה: מאי "תבלי"? אמר ליה פִּי עֲנִינָא קדמאָה. אמר ליה: עיביד לִי דאומר לָהּ. עבה. אמר ליה: "תבלי הוא" — תבלין יֵשׁ בַּה. מִי שָׁנִיא הָדָא בִּיאָה מִן פּוּלְהוֹן בִּיאוּת? אמר ליה: ומאי "זימָה"? אמר ליה: עיביד פִּי עֲנִינָא קדמאָה. עבד ואמר ליה: זז מה היא. לא יכיל בן אלעשה למיסבב, קם ונפק הוא ואינתתיה מתמן.^(ט) מאי בן אלעשה? דתניא: לא לחנם פיזר בן אלעשה את מעותיו, אלא להראות בהן תספורת של כהן גדול. דכתיב: "כסום יכסמו את ראשיהם". תנא: כַּעֲזִין לוֹלִינִית. מאי "לוֹלִינִית"? אמר רב יהודה: תספורתא יחידתא. היכי דמי? אמר רבא: ראשו של זה בצד עיקרו של זה. והיינו תספורת של כהן גדול. ובדלעת הרמוצה. מאי "דלעת הרמוצה"? אמר שמואל: קרא קרקוזאי. רב אשי אמר: דלעת הטמונה בַּרְמִץ. איתיביה רבינא לרב אשי, רבי נחמיה אומר: דלעת ארמית היא דלעת המצרית, בלאים עם היִוּנִית, בלאים עם הרמוצה. תיובתא.^(יג) מתני' הנודר ממעשה קזרה — אין אסור אלא ממעשה רתחמא. אמר "קונם היורד לקזרה שאני טועם" — אסור בכל הנעשה בקזרה.^(יד) גמי תניא: הנודר מן היורד לקזרה — אסור ביורד לאלפס, שפָּבֵר יֵרֵד לקזרה קודם שיורד לאלפס. מן היורד לאלפס — מותר ביורד לקזרה. מן הנעשה בקזרה — מותר בנעשה באלפס. מן הנעשה באלפס — מותר בנעשה בקזרה. הנודר מן היורד לתנור — אין אסור אלא בפת. ואם אמר: "כל מעשה תנור עליי" — אסור בכל הנעשים בתנור.

מתני'

שהלוייתך ומלי דכחיתא היה אומר:

בַּרְקוּדָא דאבוה ובקרקני דאמה כמו מרקדים טרפיי"ד: **תועה** אתה בַּה שמינין גסומין והולכין אצל משכב זכור: **תבלין** יֵשׁ בביאה זז משניא

הזא ביאה מפל ביאות: קרי קרקוזאי דלועין של אותו מקום שאינו בכלל תבשיל: **דלעת** הטמונה בַּרְמִץ אינו בכלל תבשיל: **בלאים** מפל דהרמוצה לא הוי טמונה בַּרְמֵן אלא על שס מקום הוא: **הנודר** ממעשה קזרה אינו אסור אלא במעשה רתחמא דבר שנגמרה בקזרה ואין אסור [אלא] בדבר שנגמר בו: באלפס אסור בכל המתבשל בקזרה ואכלו גמרו באלפס: **תנא** הנודר מן היורד בקזרה אסור ביורד לאלפס אחר שירד לקזרה היורד לקזרה משמע שירד תחלה לקזרה: מן היורד [לאלפס] מתר ביורד לקזרה תחלה אע"פ שנגמר באלפס היורד לעולם משמע על שס תחלת ורידתו ולא על שמ סופו: מן הנעשה בקזרה משמע הנגמר הלכך מתר היורד לקזרה תחלה ונגמר באלפס: מן היורד לתנור אינו אסור אלא בפת דלא אקרי יורד בתנור אלא פת בלכד: **כל** מעשה תנור עלי אסור בכל הנעשה בתנור צ"ע דמשמע דהחלוק בין יורד למעשה ואמאי תנא כל מעשה א"כ ברישא לתני כל יורד:

נא.

עין משפט נר מצוה

א מו"י פה' מהל' כלי המקדש

והעובדין בו הל' ו:

ב טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' ב:

ג מו"י פט' מהל' נדרים הל' ז:

ד טוש"ע יו"ד סי' ריז סעי' ב:

ה מו"י פט' מהל' נדרים הל' ז:

נא:

	עין משפט גזר מצווה
---------------------------------------	-----------------------------------

א טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' ג:

ב מו"י פט' מהל' נדרים הל' ג:

ג טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' יב:

ד מו"י פט' מהל' נדרים הל' ח:

ה טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' יא:

ו מו"י פט' מהל' נדרים הל' ח:

קוֹנָם מן הכבוש שאמר קונם כבוד עלי כבוד משמע כבוד של ירק אכל לא כבוד שחני טועם כיון שאמר שחני טועם אסור בכל הכבושים: **מן השלוק** סתמא הוי של ירק: **דכבוש מאי** פרוש אס אמר קונם דכבוד עלי מאי כסתם כבוד דמי וחינו אסור אלא בכבוד ירק או דלמא בשחני טועם דמי ואסור בכל הכבושי: **מן**

הצלי סתמא הוי דבשר: **מן המליח** סתם מליח הוי דג מליח: **דג דגים** שאני טועם פרוש דג או דגים ורבי שמעון דאמר בגמרא דג גדולים משמע פליג אהא וי"א

דג ודגים דאמר לתרוהו: **בטריית** טרופה מין דג גדול שחוטקין וטורקין אותו ולא מקרי לא דג ולא דגים אלא יש להם שם בפני עצמם: טרית טונינ"א בלע"ז וי"מ שכלך מתר בטריית שלא

נתכנו אלא דגנים שלמים: **ומתת בציר** אע"פ שדגים מערבין בו וא"צ לומר מורקם שאין בו אלא שמן דגים: **הנודר** מן הצחנה דגים טרופים בדאמר בע"ז (דף מ'-) ובסנהדרין (דף מ: ז') מוניני וצחקתא טעים ופרים להו וי"מ דגים קטנים ולפי שהטריית חתוכה בחתוכות

קטנות הוי בכלל צחנה: **ומתת בציר** ובמורקם דאין נכר בהם ממשות הדגים ולא נתכנו אלא לממשות הדגים: **הנודר** בטריית טרופה אסור בציר ובמורקם טרופה ואין טרופה גדולה מזה שאין בהם רק לחלוחית הדג נשמנו: **תנבא ר'** שמעון אומר דג שאני טועם אסור בדג גדול דדג משמע דג גדול בדכתיב וימן ה' דג גדול: **דג דגה** פרוש שאמר שניהן בין גדולין בין קטנים משמע מיתור הלשון: **במעי'** הדגה וכו' בנדרים חלה

אמר כבוד שחני טועם הואיל ואמר כי האי לשנא אסור בכל הכבושין וה"ה בכל הגן אס אמר בשלוק סתם אינו אסור כו' דסתם שלוק שלחן אינו אלא בשר ודעתה לא הוי אלא בשר דדרכו להתבשל ולהשלק: גמ' אמר קונם דכביש עלי או דשליק עלי מאי מי אמרינן דכביש דמי כמ"ד הכבוד או דלמא דמי כמאן דאמר כבוד שחני טועם ואסור בכל הכבושין: תבשעי בלומר תקוני מתעיי דג דגים שחני טועם דג משמע גדול דגים משמע קטנים וכוין דאמר שניהם אסור בהן בין גדולים בין קטנים: ומתת בטריית טרופה דג ששמו טרית ומוכרין אותו בחתיכות שלא גזר אלא מדג הנמכר שלם: ובציר שעושין מקרבי דגים וכל שכן במורקם שאין עושין אותו אלא משמן של דגים: אסור בציר ובמורקם דהני בכלל טרופשין נינהו: גמ' הלך אחר לשון בני אדם שקורין דג לגדול ודגה לקטנים להכי כי אמר דג מתר בקטנים וכי אמר דגה אסור בשניהם: אמר ררי עלי ציחין מי אמר דמדגים ממש קאמר ולא מדבר אחר או דלמא דמי כמאן דאמר מן הצחנה: מתעיי מן הקוס משנ"א הינו נסיוכי דחלבא דקוס אינו בכלל חלב: אוסר דקא סבר יש בו צחצח חלב ודוי בכלל חלב: מן הקוס מתר בחלב דברי הכל דחלב אינו בכלל קוס:

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

אינו אסור אלא בכבוד של ירק דסתם

מתנני ⁽ⁿ⁾ **"מן הכבוש"** — אין אסור אלא מן הכבוש של ירק. **"כבוש שאני טועם"** — אסור בכל הכבושים. **"מן השלוק"** — אינו אסור אלא מן השלוק של בשר. **"שלוק שאני טועם"** — אסור בכל השלוקים. גמ' אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: אמר "דכביש", מאי? "דשליק", מאי? "דצלי", מאי? "דמליח", מאי? היכין משמע? תיבעי. ^(m) **"מתנני** **"מן הצלי"** — אין אסור אלא מן הצלי של בשר, דברי רבי יהודה. **"צלי שאני טועם"** — אסור בכל הצלויים. **"מן המליח"** — אין אסור אלא מן המליח של דג. **"מליח שאני טועם"** — אסור בכל המלוחים. **"דג דגים** **שאני טועם"** — אסור **בהו, בין גדולים בין קטנים, בין מלוחים בין תפלים, בין חיים בין מבושלים, ומותר** בטריית טרופה, ובציר. **הנודר מן הצחנה** — אסור בטריית טרופה, ומותר בציר ובמורקיים. **הנודר מטריית טרופה** — אסור בציר ובמורקיים. גמ' תנבא, רבי שמעון בן אלקעזר אומר: **"דג שאני טועם"** — אסור בגדולים, ומותר בקטנים. **"דג שאני טועם"** — אסור בקטנים ומותר בגדולים. **"דג דגה שאני טועם"** — אסור בגדולים **בין בקטנים. אמר ליה רב פפא לאבוי: ממאי ד"דג שאני טועם"** — גדול הוא, דכתיב: **"וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה"**. **והכתיב: "ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה!"** הא לא קשיא: דלמא פליטיה דג גדול, ובפלגיה דג קטן. **אלא: "והדגה אשר ביאור מתה", קטנים מתו, גדולים לא מתו?! אלא: "דגה"** — משמע גדולים ומשמע קטנים, ובנדרים חלה אחר לשון בני אדם. **הנודר מן הצחנה כוי**. אמר ליה רבינא לרב אשי, אמר: **"הרי עלי ציחיו", מאי? תיבעי**. **"מתנני** **הנודר מן החלב** — מותר בקום, ורבי יוסי אוסר. מן הקום — מותר בחלב. אבא שאול אומר: **הנודר מן הגבינה** — אסור בה, בין מלוחה וטפלה. **הנודר מן הבשר** —

מותר

אחר לשון בני אדם וקורין לקטנים דגה: **הרי עלי ציחיחו** כיון דאמר לשון זה משמע צחקתא זו דנקא ומתת בטריית טרופה או דלמא בנודר מן הצחנה ואסור בטריית: **ומתת בקום** מי חלב דהואיל ופסלת חלב הוא אינו בכלל חלב ורבי יוסי אוסר דפסלת חלב הוי בכלל חלב: **קום** מי חלב שקורין משנ"א ורבי יוסי סבר דקוס בכלל חלב וכן חלב בכלל קוס וי"מ הנודר בקוס מתר בחלב לדברי הפל: **הנודר מן הגבינה** אסור בין מלוחה בין תפלה ואע"ג דלא אכלי אינשי אלא מלוחה: **הנודר מן הבשר** מתר ברטב ובקפה אע"ג שיש בו טעם בשר ואע"ג דקפה הוי בשר שנקפה בשולי הקדרה דלא קרי אינשי בשר אלא חתיכות בשר שהן בשון: ר' יהודה אוסר דסבר היא וטעמה: **בבשר** מתר ברטב לכאורה משמע דמתר בשר להחליף ולמכר וכן בנודר מן העגבים ומן התאנים: שאינו מתכונן לאסר עצמו בהנאת מין כשהוא מזכיר אכל כשאמר קונם בשר זה עלי אסור אפלו בהנאה וכי היא דקונם פרות הללו עלי דאסור בחלופיהן:

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים
ב תוספתא נדרים
תורה אור השלם

ויטו ויהוה דג גדול לבלע את־יונה

ויהי יונה במעי הדג שלשה ימים

ושלשה לילות [יונה ב, א]

ויתפלל יונה אל־יהוה אלהיו

מופעי הדגה [יונה ב, ב]

והדגה אשר־ביאר מטה ויבאש

היאור ולא־יכלו מוצרים לשתות

מים מן־היאר ויהי הדם בכל־

ארץ מצרים [שמות ז, כא]

גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה ומשיא להו ב' אלף אחר חילוקן באו"ה. עי' בהר"ן לקמן דף נט ע"ב ד"ה שאני גבי מעשר:

מתר ברטוב מרק: וּבַחֲפֶה מִקֶּפֶה עֵבֶה מִתְבָּלִין פּוֹנְדְּלִיר"ש בָּלַע""ז: שְׁנִתְּפָשְׁלוּ בְּתוֹכּוֹ בִּשְׂבִיל רֶטֶב שְׁנֹכְנִם בְּבִיצָה וּבִשְׂבִיל טַעַם בֶּשֶׂר שֶׁהִיא בְּבָצִים: פֶּן הִדָּבֵר שְׁאִסּוֹר כִּשְׁאִמֵר בֶּשֶׂר זֶה עָלֵי שֵׁשׁ בִּקְדָּרָה לְכַשְׁאִמֵר כֵּן כָּל מֵה שֵׁשׁ בִּקְדָּרָה שֵׁשׁ בּוֹ טַעַם בֶּשֶׂר אִסּוֹר: שֶׁהַנּוֹזֵר מִן הִדָּבֵר כְּגוֹן שְׁאִמֵר בֶּשֶׂר זֶה עָלֵי וְנִתְעַרֵב כּו' אֲבָל פִּי לֹא אָמַר בֶּשֶׂר זֶה עָלֵי אֲלֹא קוֹנֵם בֶּשֶׂר עָלֵי דְמִשְׁמַע בֶּשֶׂר מִמֶּשׁ מִתֵּר בֶּרֶטֶב וּבִקְפֶה:

אָמַר רַ"י מַעֲשֶׂה וְאָסֵר וְכו' פֶּרוּשׁ דְּכִי הֵיכִי דְבִשָׂר שְׁאֵנִי טוֹעֵם אִסּוֹר בֶּרֶטֶב

ה"נ אִם אָמַר שְׁאֵנִי אוֹכֵל וּבִגְמָרָא נִמְי הֵכִי הוּא כִּי קָא מְבַעֵי לֵה בִּשְׁאֵנִי אוֹכֵל בִּשְׁאֵנִי טוֹעֵם זִנְקָא אוֹ לֹא זִנְקָא וְכֵן לַעֲנִין שְׁלוּק שְׁאֵנִי טוֹעֵם: **אָמְרוּ לוֹ** כֵּן הִדָּבֵר, אִימַתִּי — בְּזִמָּן **שִׂיאֵמַר**: **”כְּשֶׁר זֶה עָלִי”**, שֶׁהַנּוֹדֵר מִן הִדָּבֵר וְנִתְעַרֵב בְּאַחֵר, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוּתָן טַעַם — אִסּוֹר. הַנּוֹדֵר מִן הַיֵּין — מוֹתֵר בְּתַבְשִׁיל שִׂישׁ בּוֹ טַעַם יֵין. **אָמַר**: **”קוֹנֵם יֵין זֶה שְׂאֵנִי טוֹעֵם”** וְנִפְלַל לְתַבְשִׁיל, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוּתָן טַעַם — הָרִי זֶה אִסּוֹר.

גִּמְ'

בג"ט דְּקוֹנְמוֹת הָיוּ דְבָר שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירִין בְּדִאֲמָרֵינוּ בְּשִׁלְהִי פִּרְקִין דְּלִקְמֵן וי"ל דְּחִמָּר דְּבָר שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירִין אֵינּוּ נוֹהֵג אֲלֵא בְּמִין בְּמִינוֹ אֲבָל בְּמִין בִּשְׁאִין מִינוֹ אֲפִילוּ יֵשׁ לוֹ מִתִּירִין בְּטוֹל בִּשְׁשִׁים וְכֵן מִשְׁמַע בִּשְׁמַעְתִּין דְּבָגַל (לְקַמֵּן גְּדָרִים דָּף נח:).

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

נב.

עידן משפּט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' ט: ב מיי" פה' מהל' נדרים הל' יא:

ה"נ אִם אָמַר שְׁאֵנִי אוֹכֵל וּבִגְמָרָא נִמְי הֵכִי הוּא כִּי קָא מְבַעֵי לֵה בִּשְׁאֵנִי אוֹכֵל בִּשְׁאֵנִי טוֹעֵם זִנְקָא אוֹ לֹא זִנְקָא וְכֵן לַעֲנִין שְׁלוּק

שְׁאֵנִי טוֹעֵם: **אָמְרוּ לוֹ** כֵּן הִדָּבֵר שְׁאִסּוֹרִין אֲפֹלוּ בִּיצִים שְׁנִתְּפָשְׁלוּ עִם הַבֶּשֶׂר וְאִימַתִּי בְּזִמָּן שְׁאִמֵר בֶּשֶׂר זֶה עָלֵי דְמִשְׁמַע הִיא וטועמה שֶׁהַנּוֹזֵר מִן הִדָּבֵר שְׁאִמֵר דְּבָר זֶה עָלִי וְכו': **הַנּוֹדֵר** בְּיֵין מִתֵּר בְּתַבְשִׁיל

כִּרְבָּנָן דְּלר"י אִסּוֹר: **קוֹנֵם** יֵין זֶה וְכו' אִסּוֹר אִם יֵשׁ בּוֹ בנ"ט וא"ת כִּי נִמְי אֵין בּוֹ

בג"ט דְּקוֹנְמוֹת הָיוּ דְבָר שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירִין אֵינּוּ נוֹהֵג אֲלֵא בְּמִין בְּמִינוֹ אֲבָל בְּמִין בִּשְׁאִין מִינוֹ אֲפִילוּ

עין משפט נר מצווה

^א טושי"ע יו"ד סי' רז סעי' יא:

^ב סמג לאוין רמב, טושי"ע יו"ד סי' רטז סעי' יב:

^ג מו"י פה"י מהל' נדרים הל' יג:

^ד מו"י פט"י מהל' נדרים הל' יד:

^ה סמג לאוין רמב, טושי"ע יו"ד סי' רטז סעי' יב:

^ו מו"י פה"י מהל' נדרים הל' יג:

^ז מו"י פט"י מהל' נדרים הל' יד:

וּרְמִינָהּו **אָסוּר** **בְּאַשִׁישֵׁין** דפסלת עֲגָשִׁים (אִינֶס) בַּכֵּלל עֲגָשִׁים וְרֹבֵי יוֹסֵי

גַּמְ' וּרְמִינָהּ: **"מִן הַעֲדָשִׁים" — אָסוּר בְּאַשִׁישִׁים, וְרֹבֵי יוֹסֵי מִתִּיר. "לֹא קוֹשֵׂא: מֵר כִּי אֶתְרִיהּ וּמֵר כִּי אֶתְרִיהּ. בְּאַתְרָא דְרַבָּנָן קְרוּ לְחֻלְבָּא חֻלְבָּא וּלְקוּמָא קוּמָא, בְּאַתְרֵיהּ דְרַבֵּי יוֹסֵי לְקוּמָא נִמְי קְרוּ לֵיהּ "קוּמָא דְחֻלְבָּא". תַּנְיָא: הַנּוֹדֵר מִן הַחֻלְבּ — מוֹתֵר בְּקוֹם, מִן הַקּוֹם — מוֹתֵר בְּחֻלְבּ. מִן הַחֻלְבּ — מוֹתֵר בְּגִבִּינָה, מִן הַגִּבִּינָה — מוֹתֵר בְּחֻלְבּ. מִן הָרוּטָב — מוֹתֵר בְּקִיפָה, מִן הַקִּיפָה — מוֹתֵר בְּרוּטָב. אִם אָמַר "בִּשְׂרָזָה עָלֵי" — אָסוּר בּוּ וּבְרוּטָבוּ וּבְקִיפּוּ. הַנּוֹדֵר מִן הַיֵּין — מוֹתֵר בְּתַבְשִׁיל שְׂיֵשׁ בּוּ טַעַם יֵין. אָמַר: "קוֹנָם יֵין זֶה שְׂאִינִי טוֹעֵם" וְנִפְל לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל, אִם יֵשׁ בּוּ טַעַם יֵין — הֲרִי זֶה אָסוּר. "**

מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִן הָעֲנָבִים — מוֹתֵר בְּיֵין. מִן הַיֵּיתִים — מוֹתֵר בְּשֶׁמֶן. אָמַר "קוֹנָם זֵיתִים וְעֲנָבִים אֵלּוּ שְׂאִינִי טוֹעֵם" — אָסוּר בְּהֵן וּבִיּוֹצֵא מֶהֶן. ה"גַּמְ' בְּעֵי רַמִּי בַר חֲמָא: "אֵלּוּ" דְּוֹקָא, אוּ "שְׂאִינִי טוֹעֵם" דְּוֹקָא? אִי סָלְקָא דַּעְתָּהּ "אֵלּוּ" דְּוֹקָא, "שְׂאִינִי טוֹעֵם" לָמָּה לִּי? הָא קָא מִשְׁמַע לָן, דְּאִף עַל גַּב דְּאָמַר "שְׂאִינִי טוֹעֵם", אִי דְאָמַר "אֵלּוּ" — מִיתֶסֶר, וְאִי לֹא — לֹא. ^(ט)אָמַר רַבָּא, תָּא שְׁמַע: "קוֹנָם פִּירוֹת הָאֵלּוּ עָלֵי", "קוֹנָם הֵן לִפִּי" — אָסוּר בְּחִילוּפִיָּהּן וּבְגִידוּלִיָּהּן, הָא בִּיּוֹצֵא מֶהֶן מוֹתֵר! הוּא הִדִּין דְּאָפִילוּ בִּיּוֹצֵא מֶהֶן אָסוּר. וְהָא עֲדִיפָא לֵיהּ לְאַשְׁמוּעֵינָן דְּחִילוּפִיָּהּן בְּגִידוּלִיָּהּן דְּמִי. תָּא שְׁמַע: "שְׂאִינִי אוֹכֵל", וְ"שְׂאִינִי טוֹעֵם" — מוֹתֵר בְּחִילוּפִיָּהּן וּבְגִידוּלִיָּהּן. הָא חִיּוֹצֵא מֶהֶן — אָסוּר! אִיִּדִּי דְלֹא נָסִיב בְּרִישָׁא "יּוֹצֵא מֶהֶן", לֹא נָסִיב נִמְי בְּסִיפָא "יּוֹצֵא מֶהֶן". תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה וְאָסַר רַבִּי טְרַפּוֹן עָלֵי בִּיעִים שְׁנַתְבַּשְׁלוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אֵימַתִּי, בּוֹמָזן שְׂאָמַר "בִּשְׂרָזָה עָלֵי", שֶׁהַנּוֹדֵר מִן הַדֶּבֶר וְנִתְעָרַב בְּאַחֵר, וַיֵּשׁ בּוּ בְּנוֹתָן טַעַם — הֲרִי זֶה אָסוּר. בִּ"אֵלּוּ" — לֹא קָא מִיבְעָיָא לָן דְּדוֹקָא הוּא. כִּי מִיבְעָיָא לָן בִּ"שְׂאִינִי טוֹעֵם" — דוֹקָא, אוּ לֹא דוֹקָא? ^(י)תָּא שְׁמַע: "דָּג דָּגִים שְׂאִינִי טוֹעֵם" — אָסוּר בְּהֵן, בִּין גְּדוּלִּים בִּין קַטְנִים, בִּין חַיִּים בִּין מְבוּשָׁלִים, וּמוֹתֵר בְּטָרִית טְרוּפָה וּבָצִיר. אָמַר רַבָּא: וּבְכָר יָצָא מֶהֶן.

מִתְנִי'

פְּרוֹת אֵלּוּ שְׂחָנִי טוֹעֵם אֵלּל נֶקֶט שְׂחָנִי טוֹעֵם גְּרִידָא מִשְׁמַע דְּאִפִּילוּ לֹא אָמַר אֵלּוּ אֲשַׁמְעִינָן תַּנָּא דְּמִתֵּר בְּחַלּוּפִיָּהּן וְאָסוּר בִּיּוֹצֵא מֶהֶם: ע"ד כ"א"ן הנה"ה

מֶהֶם"ס ח"ה מִצְאֲתִי בִּפְנִי"ס: **ת"ש** וְקָנָם פְּרוֹת הָאֵלּוּ עָלֵי וכו'] הָא בִּיּוֹצֵא מֶהֶם מִתֵּר דְּאִי אָסוּר לִתְנִי אָסוּר בִּיּוֹצֵא מֶהֶם וכו"ש בְּחַלּוּפִיָּהּן דְּמִשְׁמַע לִיה

דְּמִסְתַּבֵּר טַפִּי לְהַתִּיר יוֹצֵא מֶהֶם מַחְלּוּפִיָּהּן [וּמַשְׁנִי] דְּהֵא"נ דִּיּוֹצֵא מֶהֶם אָסוּר וְלִרְבּוּתָא - נֶקֶט יוֹצֵא מֶהֶם וְאַשְׁמוּעִינָן חַלּוּפִיָּהּן בְּגִדּוּלֵיהּן וְאָסוּרִין דְּאִי תַנָּא יוֹצֵא מֶהֶם אָסוּר ה"א דְּחַלּוּפִיָּהּן גִּשְׁרוּ הוֹאִיל וְלֹא בָּאוּ מִנוּף הָאסוּר עֲמּוּ: **ת"ש** שְׂאִנִּי אוֹכֵל שְׂאִנִּי טוֹעֵם וְלֹא אָמַר אֵלּוּ מִתֵּר בְּחַלּוּפִיָּהּן הָא יּוֹצֵא מֶהֶם אָסוּר אַע"ג דְּלֹא אָמַר אֵלּוּ דְּאִי מִתֵּר לְשַׁמְעִינָן יוֹצֵא מֶהֶם וכו"ש חַלּוּפִיָּהֶם שְׂאִינֶם מִנוּף הַפְּרוֹת דְּהָכִי [מַשְׁנִי] לְעִיל דְּחַלּוּפִיָּהּן עֲדִיף לְאַשְׁמוּעִינָן בְּרִישָׁא לְאִסּוּרָא מִבִּיּוֹצֵא מֶהֶם וְקָשָׁה לְחַיִּי בְּמִאי דְסָלְקָא דַּעְתָּהּ בַּת"ש דְּלְעִיל דְּאֶדְרַבָּה מִסְתַּבֵּר טַפִּי לְאִסּוּרָא חַלּוּפִיָּהּן מִיּוֹצֵא מֶהֶם חֵייל הָכֹא קִמְדַּחֵי לֵה] וּמַשְׁנִי חֵיִידִי דְלֹא נָסַב רִישָׁא יוֹצֵא מֶהֶם כּו' דְּהָא שְׂחָנִי דְּהָא עֲדִיף לִיה לְמִתְנִי חַלּוּפִיָּהּן בְּגִדּוּלֵיהּן לֹא נֶקֶט נִמְי בְּסִיפָא יוֹצֵא מֶהֶם ואַע"ג דה"ה ונדאי שְׁרוּ בְּחַלּוּפִיָּהּן: **בִּשְׂרָזָה עָלֵי כּו'** אָסוּר בְּנוֹתָן טַעַם וּמִדְּמִי יוֹצֵא מֶהֶם לנ"ט דְּכִי הִכִּי דְאָסַר אֶדְנַבְשָׁה בְּדָאמַר בִּשְׂרָזָה עָלֵי בנ"ט ה"נ אָסוּר יוֹצֵא מֶהֶן וְהָ הֵינּוּ כְּמוֹ אֵלּוּ אֲלֵמָא דְּבִאֵלוּ מִתַּסַּר יוֹצֵא מֶהֶן: **ת"ש** וּמִתֵּר בְּטָרִית טְרוּפָה וּבָצִיר וְצִיר הֵינּוּ צִיר הֵיּוֹצֵא מֶהֶן אֲלֵמָא דְּשְׂחָנִי טוֹעֵם אֵלּוּ דוֹקָא: אָמַר רַבָּא תַרּוּן הָא דְּקִתְנִי מִתֵּר בְּצִיר שְׂבָבֵר יָצָא מֶהֶן קֶדֶם שְׂבָבֵר יָצָא מֶהֶן קֶדֶם שְׂבָבֵר וְלִהְכִּי מִתֵּר אֲבָל אִם לְאַחַר שְׂבָבֵר יָצָא מֶהֶן לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּאָסוּר וְשְׂחָנִי טוֹעֵם דוֹקָא:

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

גַּמְ' מִן הָעֲגָשִׁים אָסוּר בְּאַשִׁישִׁים בַּלָּחֶם שְׁמַעְרַב כּוּ קִמַּח שֶׁל עֲגָשִׁים דְּקַסְכַּר אֲשִׁישִׁים בַּכֵּלל עֲגָשִׁים הֵם: וְרֹבֵי יוֹסֵי מִתִּיר דְּלֹא הֵי בַכֵּלל עֲגָשִׁים קָשִׁיא דְרַבֵּי יוֹסֵי אָדַר' יוֹסֵי קָשִׁיא דְרַבָּנָן אָדַרְבָּנָן דְרַבָּנָן אָסַרִי הָכֹא וְאִמְרִי אֲשִׁישִׁים בַּכֵּלל עֲגָשִׁים וּבְמִתְנִיתוֹן שָׂרוּ דְקֶאֱמַרִי קוּמָא לֹאוּ בַכֵּלל חֻלְבּ הוּא וְהָכִי נִמְי קָשִׁיא לְרַבֵּי יוֹסֵי דְהָכֹא מִתִּיר מִשּׁוּם דְּסַבִּירָא לֵה דְאֲשִׁישִׁים לֹאוּ בַכֵּלל עֲגָשִׁים וּבְמִתְנִי' קֶאֱסַר דְּסַבִּירָא לִיה קוּמָא בַכֵּלל חֻלְבּ הִיא הִימָא: קוּמָא דְחֻלְבָּא וְהוֹאִיל וְהֵי בַכֵּלל חֻלְבּ לְהָכִי אָסוּר וְהָכִי נִמְי מִתַּרְעַנָא לְבִרְיָתָא בְּאַתְרָה דְתַנָּא קָמָא קְרוּ לִיה אֲשִׁישִׁים לַפִּת שֶׁל עֲגָשִׁים וּבְאַתְרָה דַּר' יוֹסֵי לֹא קְרוּ אֲשִׁישִׁים הַלֶּכֶךְ שָׂרִי ר' יוֹסֵי: מִתֵּר בְּתַבְשִׁיל שְׂיֵשׁ כּוּ טַעַם יֵין שְׂהָרִי לֹא גִדַּר מִטְעָמוּ שֶׁל יוֹן: מִתְנִי' קָנָם זֵיתִים וְעֲנָבִים אֵלּוּ שְׂחָנִי טוֹעֵם הוֹאִיל וְאָמַר טוֹעֵם אָסוּר בָּהֶן: וּבִיּוֹצֵא מֶהֶן בְּשֶׁמֶן וּבְיֵין: גַּמְ' אֵלּוּ דוֹקָא דְּמִשּׁוּם אֵלּוּ אָסוּר בָּהֶן וּבִיּוֹצֵא מֶהֶן אוּ דְלֵמָא שְׂחָנִי טוֹעֵם דוֹקָא דְּמִשּׁוּם דְּאָמַר שְׂחָנִי טוֹעֵם אָסוּר בָּהֶן וּבִיּוֹצֵא מֶהֶן: אִי ס"ד אֵלּוּ דוֹקָא וְשְׂחָנִי טוֹעֵם אֵלּוּ לְהָכִי תַנָּא שְׂחָנִי טוֹעֵם לָמָּה לִי: הָא קָא מִשְׁמַע לָן דְּאִע"ג דְּאָמַר שְׂחָנִי טוֹעֵם אִי אָמַר אֵלּוּ מִתַּסַּר בִּיּוֹצֵא מֶהֶן אִי לֹא לֹא וְהָכִי כְּמִי [אִי הֵי] אָמַר' וְאִי אִמְרַת שְׂחָנִי טוֹעֵם דוֹקָא וְאֵלּוּ לֹאוּ דוֹקָא לְמִאי תַנָּא אֵלּוּ [וְהֵנָּה מִתַּרְעִינָן] הָא קִמְשַׁמַּע לָן אַע"ג דְּאָמַר אֵלּוּ אִי אָמַר שְׂחָנִי טוֹעֵם מִתַּסַּר בִּיּוֹצֵא מֶהֶן אִי לֹא לֹא מִאי: פְּרוֹת הָאֵלּוּ בִּינָן דְּאָמַר אֵלּוּ אָסוּר בְּחַלּוּפִיָּהּן וּבְגִדּוּלֵיהּן וְדִקְוִינָן מִנֵּה הָא בִּיּוֹצֵא מֶהֶן בְּגוֹן סַחַט מִשְׁקָה מִתֵּר וְשַׁמַּע מִנֵּה דְאֵלּוּ לֹאוּ דוֹקָא: תַרּוּן לֹא תִימָא הָא בִּיּוֹצֵא מֶהֶן מִתֵּר אֵלּל הוּא הִדִּין דְּאִשְׁי' יוֹצֵא מֶהֶן אָסוּר דְּהָא אֵלּוּ קֶאֱמַר וְאֵלּוּ דוֹקָא וְהָא דְלֹא נֶקֶט בְּהִדְיָא אָסוּר בִּיּוֹצֵא מֶהֶן: הָא עֲדִיפָא לְאַשְׁמוּעִינָן דְּחַלּוּפִיָּהּן דְּאִע"ג דְּלֹא הֵוּוּ גּוּפִיָּהּוּ בְּגִדּוּלֵין דְּמוּ: שְׂחָנִי אוֹכֵל וְשְׂחָנִי טוֹעֵם בְּגוֹן דְּלֹא אָמַר אֵלּוּ טוֹעֵם מִשְׁמַע דְּמִדְּיָהּוּ גּוּפִיָּיהוּ קֶאֱמַר לְפִיכָךְ מִתֵּר בְּגִדּוּלֵיהּן וּבְחַלּוּפִיָּהּן וְדִקְוִינָן הָא בִּיּוֹצֵא מֶהֶן אָסוּר דְּהָא טוֹעֵם מִגּוּפִיָּהּוּ קֶאֱמַר אֲלֵמָא דְּשְׂחָנִי טוֹעֵם דוֹקָא: הוּא הִדִּין דְּאִשְׁי' בִּיּוֹצֵא מֶהֶן מִתֵּר חֵיִידִי דְלֹא תַנָּא בְּרִישָׁא יוֹצֵא מֶהֶן מִתֵּר דְּעֲדִיפָא לִיה נֶקֶט לֹא קִתְנִי בְּסִיפָא יוֹצֵא מֶהֶן: בּוֹמָזן שְׂאָמַר בִּשְׂרָזָה עָלֵי דְהֵי כמ"ד אֵלּוּ עָלֵי וש"מ אֵלּוּ דוֹקָא: וּמִתֵּר בְּצִיר

דְּהֵינּוּ צִיר הֵיּוֹצֵא מֶהֶן אֲלֵמָא דְּשְׂחָנִי טוֹעֵם אֵלּוּ דוֹקָא: אָמַר רַבָּא תַרּוּן הָא דְּקִתְנִי מִתֵּר בְּצִיר שְׂבָבֵר יָצָא מֶהֶן קֶדֶם שְׂבָבֵר וְלִהְכִּי מִתֵּר אֲבָל אִם לְאַחַר שְׂבָבֵר יָצָא מֶהֶן לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּאָסוּר וְשְׂחָנִי טוֹעֵם דוֹקָא:

הַנּוֹדֵר מִן הָעֲנָבִים — מוֹתֵר בְּיֵין. מִן הַיֵּיתִים — מוֹתֵר בְּשֶׁמֶן. אָמַר רַבָּא, תָּא שְׁמַע: "קוֹנָם פִּירוֹת הָאֵלּוּ עָלֵי", "קוֹנָם הֵן לִפִּי" — אָסוּר בְּחִילוּפִיָּהּן וּבְגִידוּלִיָּהּן, הָא בִּיּוֹצֵא מֶהֶן מוֹתֵר! הוּא הִדִּין דְּאָפִילוּ בִּיּוֹצֵא מֶהֶן אָסוּר. וְהָא עֲדִיפָא לֵיהּ לְאַשְׁמוּעֵינָן דְּחִילוּפִיָּהּן בְּגִידוּלִיָּהּן דְּמִי. תָּא שְׁמַע: "שְׂאִינִי אוֹכֵל", וְ"שְׂאִינִי טוֹעֵם" — מוֹתֵר בְּחִילוּפִיָּהּן וּבְגִידוּלִיָּהּן. הָא חִיּוֹצֵא מֶהֶן — אָסוּר! אִיִּדִּי דְלֹא נָסִיב בְּרִישָׁא "יּוֹצֵא מֶהֶן", לֹא נָסִיב נִמְי בְּסִיפָא "יּוֹצֵא מֶהֶן". תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה וְאָסַר רַבִּי טְרַפּוֹן עָלֵי בִּיעִים שְׁנַתְבַּשְׁלוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אֵימַתִּי, בּוֹמָזן שְׂאָמַר "בִּשְׂרָזָה עָלֵי", שֶׁהַנּוֹדֵר מִן הַדֶּבֶר וְנִתְעָרַב בְּאַחֵר, וַיֵּשׁ בּוּ בְּנוֹתָן טַעַם — הֲרִי זֶה אָסוּר. בִּ"אֵלּוּ" — לֹא קָא מִיבְעָיָא לָן דְּדוֹקָא הוּא. כִּי מִיבְעָיָא לָן בִּ"שְׂאִינִי טוֹעֵם" — דוֹקָא, אוּ לֹא דוֹקָא? ^(י)תָּא שְׁמַע: "דָּג דָּגִים שְׂאִינִי טוֹעֵם" — אָסוּר בְּהֵן, בִּין גְּדוּלִּים בִּין קַטְנִים, בִּין חַיִּים בִּין מְבוּשָׁלִים, וּמוֹתֵר בְּטָרִית טְרוּפָה וּבָצִיר. אָמַר רַבָּא: וּבְכָר יָצָא מֶהֶן.

מסורת הש"ס

א לקמן נט.; לקמן נז.; לעיל מז.;
 משנה נדרים

ב משנה נדרים

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים

מתני' מן הסתננייות הינו ענבים קשים חמץ: כל ששם תולדתו קרויה עליו כגון חמץ זה שיצא ממנו קרוי נמי על שם אמו חמץ סתנניות ולא חמץ סתם: נדר ממנו אסור ביוצא וכו' ודכי נמי כי נדר בסתנניות אסור נמי בחמץ היוצא ממנו: ונחכמים מתירין וקא פריך בגמרא הינו תנא קמא דקתני מתר בחמץ סתנניות: גמי' נדר בו בתמרים: אסור ביוצא ממנו בדבש תמרים: כל שאין דרכו לאכל כגון סתנניות דדרך היוצא ממנו לאכל והן עצמן אין דרכן לאכל. תנא קמא דמתניתין דאמר מתר בחמץ סתנניות לית לה דרבי שמעון בן אלעזר אלא הקסבר נדר בו אין אסור אלא בו אע"ג שאין דרכו לאכל ונחכמים תנא בתרא אית להו דרבי שמעון בן אלעזר ודקתני ונחכמים מתירים בו בנופו חבל ביוצא ממנו לא דאין אסור אלא ביוצא ממנו והינו כר' שמעון בן אלעזר דאמר לא נתכנו זה כו' ורבי יהודה בן בתירא היה אוסר בו וביוצא הימנו: מתני' מן השמן משמע שמן זית להכי מתר בשמן שמשמים: כרישין קטניות: מתר בירקות השקה דהינו שם לוי ורק השקה ולא ירק סתם: גמי' מתר בשמן שמשמין לפי שאין מצוי בא"י שמן שמשמין אלא שמן זית ובאותו שמן נדר: מזה ומזה משמן זית ומשמן שמשמין: ספק אסורא לחומרא ומשמן שמסתפקין בו נדר בין רב בין מעט: אסור בירקות הגנה.

גרי"ס המור"ה במסכת"א ז"ו ומתר בירקות השקה. שעליהן סומכין בשביעית שהפקירו הגנות לעניים ואין מסתפקין אלא בירקות השקה:

מתני' הנודר מן התמרים מתר בדבש פרוש דאמר קונס תמרים עלי מתר בדבש ביוצא מהם דבש חקרי תמרים [לא חקרי] וקשה אמאי לא תנא דכא דקתני בשאר דבבי תמרים אלו שאני טועם אסור ביוצא מהם: בסתנניות ענבים קשים ורעים לאכל מתר בחמץ היוצא מהן: כל ששם תולדתו עליו פרוש שאינו מכסיד שמו הראשון כמו דבש תמרים ששם תמרים עליו נדר בתמרים אסור בדבש: ונחכמים מתירין בגמי' פריך

הינו תנא קמא: נחכמים הינו ת"ק דשרי בדבש תמרים אכא ביניהו דתניא כו' כל שדרכו לאכל כו' ומורי ששם תולדתו עליו דאל"כ לית לה [הנזדר] פענבים מתר ביין וכל שאין דרכו לאכל כגון סתנניות שאין דרכן לאכל וחמץ שלהם דרכו לאכל: נדר בו אינו אסור אלא ביוצא ממנו ת"ק לית לה דרבי שמעון ונחכמים אית לה דרבי שמעון [ולאו לגמרי כר"ס סבירא להו] דנזאי בדבש תמרים לא סברי כותה אלא דגינא דסתנניות וה"ק ונחכמים מתירים בתמרים לאכל בדבש חבל בסתנניות לא שרינן בחמץ וקשה דהנה להו למתני ונחכמים אוסרין בסתנניות והר"ס פי' לפי מה

שפרש דסתנניות אין דרכן לאכל אלא היוצא מהם יש לפרש ת"ק ורבי יהודה בן בתירא לית להו דר"ס בן אלעזר דאסרו בסתנניות גופיהו ולא אסרי אלא ביוצא מהם וי"מ אכא ביניהו דת"ק נקט מן התמרים מתר בדבש משמע דזוקא בתמרים וסתנניות שהם ראויין אסור בהם ומתר ביוצא מהם הא נדר מדברים שאינם ראויים לאכל אסור בין בהם

בין ביוצא מהם: מתר ביין תפוחים דסתם יין דענבים קאמר: מתר בשמן שמשמין דסתם שמן הוא שמן זית: מתר בדבש תמרים דסתם דבש זהו דבש דבורים: מתר בחמץ סתנניות דסתם חמץ מנין טוב שהחמין: מן הפרשיו מתר בקפלוטות אע"פ שממין כרישין הן פאו שיש להן שם לוי: מן הירק סתם מתר בירק שדה דסתם ורק של גנה: בארץ ישראל דסתם שמן שלהן של זית: מהו דתימא זיל בתר רבא ולא נתכנו לאסר עצמו אלא באותו מין שמסתפק הרב קמ"ל דגם מאותו שמסתפקים המעוט אסר עצמו: בשאור שני שבויע אסור בירקות גנה ומתר בירקות שדה דסתמא מירקות גנה נדר בירקות שדה יש להם שם של לוי בכל שאר שני שבויע ומרישא שמעינן לה דקתני מתר בירקות שדה אלמא אסור בירקות גנה חבל סיפא אצטריך ליה: בשביעית פרוש שגזר בשביעית בירקות שדה מצין בשביעית שבאות מאליהן חבל ורקות גנה אינם באין אלא על ידי זריעה הלכך סתם ורקות בשביעית ורקות שדה היא:

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

נג.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' ג:

ב מו"י פט' מהל' נדרים הל' יד:

ג טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' ג:

ה טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' טו זי יד:

ו מו"י פט' מהל' נדרים הל' יד:

ז טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' ז:

ח מו"י פט' מהל' נדרים הל' יד:

ט טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' יז:

י מו"י פט' מהל' נדרים הל' ה:

יא טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' יז:

יב מו"י פט' מהל' נדרים הל' ה:

עין משפט גד מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' י: ב מו"י פט' מהל' נדרים הל' י: ג טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' י: ד מו"י פט' מהל' נדרים הל' י: ה טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' כ: ו מו"י פט' מהל' נדרים הל' ט: ז מו"י פט' מהל' נדרים הל' י: ח טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' כ: ט מו"י פט' מהל' נדרים הל' ט: י טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' כא: יא מו"י פט' מהל' נדרים הל' ט:

לא שנו דבשביעית מתר בירקות גנה משום במקום שאין מביאין כו' אכל במקום שמביאין שכיח הוא ירקי גנה ונתפנו לאסר ירקי גנה בשביעית:
משום גוש דזקך הירק להיות גוש תלוי בו ונזרו על גוש ארץ העמים:
איספרגוס מין כרוב הוא ובכלל כרוב הוא:
מן האספרגוס מתר בכרוב השאר כרוב אינס קרויין איספרגוס:
מן הגריסין אסור במקפה של גריסין שנקראת גריסין אף בשדה בתבשיל אכל מן המקפה מתר בגריסין ובשין דלא תימא דכי גזר במקפה מן הראוי למקפה קאמר והיגו גריסין ולרצנן אצטריך דאע"ג דאסרי שום

בשנזר במקפה הכא מודו:
מן השום מתר במקפה דלא נתפנו אלא לשום ובש:
מן האשוישים פי' פסלת עגשים מתר בעגשים שאין העגשים נקראין אשוישין מן העגשים אסור באשוישים שהם נקראים על שם העגשים ור"י מתיר דסבר דאינס בכלל עגשים:
חטה חטין שאני טועם אסור בין בחטין בין בפת דחטה משמע לאפות ומיהו בבחי'תא בגמ' גריסינן איפקא נשמא טוב לפרש הכא חטה או חטים גרים או גריסין אסור בין חיין בין מבשלין ורבי שמעון ורבי יהודה מחלקין בין חטה לחטין גרים גריסין כדמפרש גבי חטה חטין רבי יהודה אמר קנס גרים או חטה טאני טועם מתרין לכוס חיין דחטה וגרים משתמעי מבשלין:
רבי יהודה אומר גרים או חטה שאני טועם מתר לכס חיים מדקאמר חטה וגרים סתם ולא אמר (חטה) חטין גריסין קסבר [חטה

גרים] מבשלין משמע חיין לא משמע:
חטה שאני טועם מתר לאפות דחטה לא

ירק מח"ל דכיון שאין מביאין ודאי לא גזר אלא מאותם שמסתפקים שם היגו מירקות השדה ולהכי מתר בשל גנה:
אכל במקום שמביאין כו' אסור אף בירקות הגנה הואיל וקגילין לאכלל שם בין ירקות השדה בין ירקות הגנה דודאי אדעתא דהכי גזר:
בתנאי כו' לדעתא דמ"ד אין מביאין ירקות כו' לזידה מתר בירקות גנה ואסור בירקות שדה דכיון דאין מביאין לאו עליה גזר ולמ"ד מביאין אסור אף בירקות גנה:
משום גוש שמא יש מעפר חוצה לארץ בעקריהו וטמא משום ספק מת:
מתני' אסור באיספרגוס דהי בכלל כרוב דמין כרוב הוא:
מתר בכרוב דאין כרוב בכלל איספרגוס:
אסור במקפה של גריסין:
מתר בגריסין ד"ה דאין גריסין בכלל מקפה:
מן המקפה של גריסין:
אסור בשום שנותנים ממנו בדקדקה דהיגו בכלל מקפה:
ר' יוסי מתיר דקסבר אין מקפה בכלל גריסין:
אסור בשום של מקפה:
מתר במקפה דאין מקפה בכלל שום:
אסור באשוישים בפת שמערב בו קמח עגשים דיש בכלל עגשים אשוישים:
ומן אשוישים כו' דברי הכל היא:
ר' יהודה אומר קנס גרים או חטה שאני טועם מתר לכוס חטה וגרים סתם דלא אמר חטה חטין גרים גריסין דקסבר [ר"י גרים או חטה] מבשלים משמע חיין לא משמע ור' יהודה לא פליג עליה דתנא קמא:
גמ' אסור לאפות דאדעתא דהכי אמר חטה כדי לאפות דחטה גריגיר א' משמע ומגריגיר לא קאמר:
חטין משמע חיין:
גרים משמע מבשל:

הנודר מן המבושל פרק שישי נדרים

דלא שכיחי שיאכלו ירקות גנה אלא

לא שנו אלא במקום שאין מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ.
אכל במקום שמביאין ירק מחוצה לארץ לארץ — אסור.
בתנאי: אין מביאין ירק מן חוצה לארץ לארץ.
רבי חנניה בן גמליאל אומר: מביאין ירק מחוצה לארץ לארץ.
מאי טעמיה דמאן דאמר אין מביאין?
אמר **רבי ירמיה**: משום גוש.
מתנני מן הכרוב — אסור באיספרגוס, מן האיספרגוס — מותר בכרוב.
תנ⁽ⁿ⁾ **מן** הגריסין — אסור במקפה, ו**רבי יוסי** מתיר.
מן המקפה — מותר בגריסין.
מן המקפה — אסור בשום, ו**רבי יוסי** מתיר.
מן השום — מותר במקפה.
מן העדשים — אסור באשוישים, **רבי יוסי** מתיר.
מן האשוישים — מותר בפעדשים.
י"יחטה חטין שאני טועם" — אסור בהן בין קמח בין הפת.
"גרים גריסין שאני טועם" — אסור בהן בין חיין בין מבושלין.
רבי יהודה אומר: **"קונם** גרים או חטה שאני טועם" — מותר לכוס חיים.
"גמ' תניא **רבי שמעון** בן גמליאל אומר: **"חטה** שאני טועם" — אסור לאפות ומותר לכוס.
"חטים שאני טועם" — אסור לכוס ומותר לאפות.
"חטה חטין שאני טועם" — אסור בין לכוס בין לאפות.
"גרים שאני טועם" — אסור לבשל ומותר לכוס.
"גריסין שאני טועם" — אסור לכוס ומותר לבשל.
"גרים גריסין שאני טועם" — אסור בין לבשל בין לכוס.

הדרן עלה הנודר מן המבושל

הנודר

גריסין משמע גמי חיין:

גרים מבשלין משמע חיין לא משמע:
חטה שאני טועם מתר לאפות דחטה לא

משמע אלא חיין חטין משמע לאפות ורבי שמעון ורבי יהודה לא פליגי דלתרנייהו גרים חטה מבשלין משמע ולא חיין גריסין חטין משמע חיין אכל לא מבשלים:

מסורת הש"ס

א תוספתא נדרים

מסורת הש"ס
א חולין קד. ב כתובות צח; משנה מעילה; חגיגה י; מעילה ב.
גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה אמר אבני מודה וכו' דדלוועין לא משתמע. ע' חולין דף קד ע"א תד"ה תא עוף:
תורה אור השלם
וַיִּדְבֹּר וַיְהִי אֶל־מִשְׁפַּח לְאַמֵּר (ויקרא ה, יד)

מתני' הנודר מן הירק וכו' ורבי עקיבא אוסר דקסבר דילועין בכלל ירק:
אלא דילועין מבבל דלאו מנא הוא: לא מצאתי אלא קטנית בתמיה פלומר להבי לא האמר ליה אלא די דילועין מבבל דילועין מנא הוא ולא מין קטנית: פול המצרי לח הני מין ירק: ומתר בַּיבֶּשׁ שהוא מין דגון: גמי אמאי אוסר ר"ע הא מן ירק גדר ודילועין לא אקרי ירק: ירקי קדרה עלי ודילועין בכלל ירקי קדרה הן שהבי מתפשלין בקדרה: ודלמא האי דקאמר ירקי קדרה עלי ירק האכל בקדרה עלי קאמר כגון שומים ובצלים שהן נאכלים בקדרה שנותנין אותן בקדרה כדי לתן טעם פתבשיל: באומר ירק המתפשט בקדרה דילועין נמי הן מתפשלין בקדרה ונותנין אותן בפשיל תבשיל אכל שומין אין נותנין אותן אלא פשביל טעם ולהכי ר"ע אוסר: דצריך שלוחא לאמלוכי עליה כגון דילועין פי אמר לשלוחו קח לי ירק אינו מביא לו דילועין אלא אומר לו לא מצאתי אלא דלועין וממליך עליה וקאמר ליה דרוצה אתה שאביא לך דילועין וכהאי גוונא לאו מנא לפיכך פי גדר גירק מתר דדילועין: ורבי עקיבא סבר כו' מדקאמר ליה לא מצאתי אלא דלועין ולא אמר לא מצאתי אלא קטנית חלמא דילועין מין ירק הוא: מונה רבי עקיבא אע"ג דאוסר דדילועין אס אכל דילועין אינו לוקה דקסבר ליבא מלקות דלא יחל דברו הואיל וצריך לאמלוכי בה עליה: מתניתין דמעילה דשליח מעל דלא פר"ע דקתני סופא לא עשה שליחותו שליח מעל: אמר לשלוחו הן בשר לאורחים ונתן להם בשר שליח מעל דלא עשה שליחותו דאין בשר בכלל בשר: ואי ר"ע הא אמר בשר בכלל בשר הני דמלתא דממליך עליה שליח מינא הוא וה"נ אע"ג דלא אמליך השתא אורחה הוא לאמלוכי דכי אמר לו הן בשר לאורחין ולא היה לו בשר אלא בשר דרכו לומר אין לי אלא בשר ובמאן דממליך דמי: למעול בעל הבית דהא עשה שליחותו:

שליח אמאי מעל כיון דמספקא ליה אס מינו [הני אן] אינו מינו א"כ עשה שליחותו ולכ"נ דנחאי הפרוש כך הוא מי לא מונה ר"ע דצריך למלוכי בה דבסתם אין השליח לוקח אס אין שואל למשלח אס יחפז הילכך במעילה כיון דשליח לא נמנך לא הוי עשה שליחותו ולכך מעל השליח פי נמי הוי מינו לגמרי וקשיא דלמעול בעה"ב נתרץ בע"ה כמו שפרשתי והר"ס הנה אומר דלמעול בעל הבית לאו דוקא אלא פלומר לא ימעל שליח וכדפרשית דשמא עשה שליחותו ומשגי לא מונה דצריך לאמלוכי בדכרשית:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

מתני' הנודר מן הירק אסור

ואין לוקחם מיד חלמא לא קרי להו אינשי

ירק: אמר להם כך הדבר פלומר משאס חני

מביא ראיה: אסור בפול המצרי דלכלי

עלמא הוי בכלל ירק: ומתר ביבש דלא

מקרי ירק: והא מן ירק גדר ולמה אסור

בדלועין שהם פירי: באומר ירקי קדרה

עלי כשדקפס לבשלים והני דרפס לבשלים:

ודלמא ירק הנאכל בקדרה קאמר כגון שומין ובצלים שהוא נאכל בקדרה כגון

לתן טעם פתבשיל: באומר ירק המתפשט בקדרה מפני שהוא קשה וקסבר ר"ע דלועין בכלל ירק המתפשלים בקדרה:

וצריה לאמלוכי דאין לוקח אותן בסתם (כיון) [עד] דאמליך עליה: מודה הוא לענין מלקות כל יחל שאינו לוקה דמספקא ליה אי דלועין בכלל ירק ומספקא [לא]

אמר למלקיה: תנן התם פרק בתרא דמעילה (דף כ.). בעה"ב מעל דגמרינן חטא חטא מתרומה מה התם ע"י שליח אף הכא ע"י שליח אע"ג דבעלמא אין

שליח לדבר עברה: ונתן להם כבד דבשר לאו מין בשר וכי אמר לשלוחו קח לי בשר ולא מצא אלא בשר לא ממליך עליה וכששלחו לבקש בשר אינו חוזר ואומר לא מצאתי אלא בשר אלא אומר לא מצאתי

בשר כלל: מזה הוא ועשה שליחותו ולמעל בעה"ב וקשה דרבי עקיבא מונה דאין לוקה דמספקא ליה אי מדי דממליך עליה מנא הוא ונראה דלא קשה כלל דדוקא בדלועין דלאו ירק הוא אלא פירי מספקא לה אכל במידי אחרניא פשיטא ליה דממליך עליה ומנא הוא וי"מ דהינו הא דמשגי מי לא מונה ר"ע דצריך לאמלוכי בה ומן הדין הוא דאינו מינו ולהחמיר

אר"ע [דמינו הוא] אכל לא למעול דהאמר לעיל שאינו לוקה ול"נ דא"כ עשה שליחותו ולכ"נ דנחאי הפרוש כך הוא מי לא מונה ר"ע דצריך למלוכי בה דבסתם אין השליח לוקח אס אין שואל למשלח אס יחפז הילכך במעילה כיון דשליח לא נמנך לא הוי עשה שליחותו ולכך מעל השליח פי נמי הוי מינו לגמרי וקשיא דלמעול בעה"ב נתרץ בע"ה כמו שפרשתי והר"ס הנה אומר דלמעול בעל הבית לאו דוקא אלא פלומר לא ימעל שליח וכדפרשית דשמא עשה שליחותו ומשגי לא מונה דצריך לאמלוכי בדכרשית:

נד.

עין משפט נר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ד ה:

ב מו"י פט' מהל' נדרים הל' י:

ג טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ד ה:

ד מו"י פט' מהל' נדרים הל' י:

ה טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ד ה:

ו מו"י פט' מהל' נדרים הל' י:

ז טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ד:

ח מו"י פט' מהל' נדרים הל' ו:

ט סמג עשין רי:

י מו"י פז' מהל' מעילה הל' א:

יא סמג עשין רי:

יב מו"י פז' מהל' מעילה הל' א:

עין משפט
גז מוצוה

^א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' ריז סעי' ח:
ב מו"י פטי' מהל' נדרים הל' ו:

אָסור בראש וברגלים קסבר רבי עקיבא דכל מאי דממליך הני מנה:
תכין מי לא מודה ר"ע דצריך אמלוכי שליח פבעל הבית ואע"ג דס"ל דמנה הוא פמלתא דצריך לאמלוכי הכי אבעינא לה למימר שליח פבעל הבית רוצה אתה שאתו להם פבד וכוון דלא ממליך לא עשה שליחותו ופשע ושלוח מעל אע"ג דקסבר דמין פשר הני: לשמעתא האי תירוצא דקא מתרין אפיי: פכל מיני פשר פין פהמה וכוין חיה: אסור פראש וכו' דכל הני מיני פשר נינהו ונאפילו פבדי: רפן שמעון אומר מתר פראש וכו' דקסבר לאו מינא דפשר הם אבל פקרבס הכל מודו דמין פשר הוו הואיל וזאת פהו שמן טפי מכל הגר מראש והפבד והלב והינו דפליג עליה דר"ע דקא סבר פבד לאו מין פשר ור"ע סבר מנה הוא: וכן היה רבי שמעון אומר שמעתא אחריתי קרבס לאו פשר ואוכליהן לאו פר נש הוא ואמרין למאי הלכתא קרבס לאו פשר הוו הא אמרינן לעיל גפי נדרים אסור פכל מיני פשר ולא הוציא קרבס וקא מתרין דהאי אוכליהן לאו פר נש לענין זביני שהקונה קרבס פדמי פשר שכול לקנות הפשר והונה קרבס לאו פר נש הוא דפטלה דעתו אצל פני אדם: דעביד שליח דממליך עליה דכי לא משפח פשרא ממליך עלה דבעל הבית ואמר לא משפחנא פשרא אלס פשר עוף ולהכי אסור דמנה הוא: דגיס גמי כו' וליתסרי ואמאי מתר בפשר דגיס: פגון שהקוי דם פשעת הגדר דכיון דלא אכיל דגיס פהקיא שעתא לא גדר אדעתא דדגיס ולא ממליך עליה פלל: אפי' דעופות גמי כו' דלאו אדעתא דעופות גדר ולא ממליך עליה הוא וכוון דלא אכיל עופות השתא לשתרי: שאני עופות שאפשר להו פתקנתא להקזה דאפשר לאכלן ע"י שליקה - אע"פ שהקוי דם ומידי דמצי למיכל פשוס ענין גדר וממליך עליה ואסור: פגון דכיוין לה עינה פשעת הגדר: דגגיס קשין לעינים וכל מלי דלא הנה מצי למיכל לא גדר אלס אדעתא דמידי דמצי למיכל ולהכי אדגיס שרי ומן העופות אסור: נו"ן קמ"ך עי"ן כו' פסוף אוכלא פסוף החלי פפבר פבר זמן מרפה שחשש פעיניו דהתם סס טוב לכאב העינים והאי דקא תני דגיס קשים לעינים פתחלת אוכלא פשהתחיל לחשש פעיניו ובשעת הגדר הנה פתלת אוכלא:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

אָסור בראש וברגלים קסבר רבי עקיבא דכל מאי דממליך הני מנה:
תכין מי לא מודה ר"ע דצריך אמלוכי שליח פבעל הבית ואע"ג דס"ל

מי לא מודה רבי עקיבא דצריך אימלוכי? איתמר שמעתא קמיה דרבא. אמר להו: שפיר אמר נחמני. ^(אבנ)**מאן תנא דפליג עליה דרבי עקיבא — רפן שמעון פן גמליאל היא. דתנא: הנודר מן הפשר — אסור פכל מיני פשר, ואסור פראש וברגלים ופקנה ופקבד ובלב, ובעופות, ומותר בפשר דגים וחקגבים.** ^(ב)**רפן שמעון פן גמליאל אומר: הנודר מן הפשר — אסור פכל מיני פשר, ומותר פראש וברגלים ופקנה ופקבד ובלב ובעופות, ואין צריך לומר פשר דגים וחקגבים. וכן היה רפן שמעון פן גמליאל אומר: קרבנים לאו פשר, ואוכליהן לאו פר אינש. אוכליהן פפשר, לענין זביני — לאו פר אינש. מאי שנא פשר עוף לתנא קמא דאסיר — דעביד שליחא דמימליה עליה. פשר דגים גמי עביד שליחא, דאי לא משפח בישרא, מימליה עליה, דאמר: אי לא משפחנא בישרא אייתי דגים, וליתסרו! ^(א)אמר אפיי: פגון שהקוי דם, דלא אכיל דגים. אי הכי, אפילו עופות גמי לא אכיל. דאמר שמואל: דמסוכר ואכיל בישרא דצפרא — פרח לפיה פפפרא! ותנא: אין מקיזין לא על דגים, ולא על עופות, ולא על פשר מליח. ותנא: הקוי דם — לא יאכל לא חלב, ולא גבינה, ולא פיצים, ולא שחליים, ולא עופות, ולא פשר מליח! שאני עופות, דאפשר על ידי שליקה. אפיי אמר: פגון דכייבין ליה עיניה, דדגים קשין לעינים. אי הכי אכיל דגים, דהא אמר שמואל: גון סמך עין — גונא סמא לעינים! ההוא סוף אוכלא.**

מתני'

דמנה הוא פמלתא דצריך לאמלוכי הכי אבעינא לה למימר שליח פבעל הבית רוצה אתה שאתו להם פבד וכוון דלא ממליך לא עשה שליחותו ופשע ושלוח מעל אע"ג דקסבר דמין דמין פשר הני: לשמעתא האי תירוצא דקא מתרין אפיי: פכל מיני פשר פין פהמה וכוין חיה: אסור פראש וכו' דכל הני מיני פשר נינהו ונאפילו פבדי: רפן שמעון אומר מתר פראש וכו' דקסבר לאו מינא דפשר הם אבל פקרבס הכל מודו דמין פשר הוו הואיל וזאת פהו שמן טפי מכל הגר מראש והפבד והלב והינו דפליג עליה דר"ע דקא סבר פבד לאו מין פשר ור"ע סבר מנה הוא: וכן היה רבי שמעון אומר שמעתא אחריתי קרבס לאו פשר ואוכליהן לאו פר נש הוא ואמרין למאי הלכתא קרבס לאו פשר הוו הא אמרינן לעיל גפי נדרים אסור פכל מיני פשר ולא הוציא קרבס וקא מתרין דהאי אוכליהן לאו פר נש לענין זביני שהקונה קרבס פדמי פשר שכול לקנות הפשר והונה קרבס לאו פר נש הוא דפטלה דעתו אצל פני אדם: דעביד שליח דממליך עליה דכי לא משפח פשרא ממליך עלה דבעל הבית ואמר לא משפחנא פשרא אלס פשר עוף ולהכי אסור דמנה הוא: דגיס גמי כו' וליתסרי ואמאי מתר בפשר דגיס: פגון שהקוי דם פשעת הגדר דכיון דלא אכיל דגיס פהקיא שעתא לא גדר אדעתא דדגיס ולא ממליך עליה פלל: אפי' דעופות גמי כו' דלאו אדעתא דעופות גדר ולא ממליך עליה הוא וכוון דלא אכיל עופות השתא לשתרי: שאני עופות שאפשר להו פתקנתא להקזה דאפשר לאכלן ע"י שליקה - אע"פ שהקוי דם ומידי דמצי למיכל פשוס ענין גדר וממליך עליה ואסור: פגון דכיוין לה עינה פשעת הגדר: דגגיס קשין לעינים וכל מלי דלא הנה מצי למיכל לא גדר אלס אדעתא דמידי דמצי למיכל ולהכי אדגיס שרי ומן העופות אסור: נו"ן קמ"ך עי"ן כו' פסוף אוכלא פסוף החלי שחשש פעיניו דהתם סס טוב לכאב העינים והאי דקא תני דגיס קשים לעינים פתחלת אוכלא פשהתחיל לחשש פעיניו ובשעת הגדר הנה פתלת אוכלא:

מסורת הש"ס

א שבת קטז; תוספתא נדרים

ב מעילה כ:

ג מעילה כ; עבודה זרה כט.

עין משפט
נר מצוה

א טושי"ע יו"ד סי' רז סעי' יח:
ב מ"י פס' מהל' נדרים הל' ט:

גנו: וכפרוץ הדבר פסוק הוא בדברי הימים שתפון חזקיהו שיביאו המעשרות לאוצר לבית המקדש וכפרון תפנתו הרבו בני ישראל מעשר גנו תירוש ויצהר וכל תבואת שדה לרב והשתא ס"ד דכל תבואת שדה כלומר כגון פול המצרי אפיפא דקרא סמיה דכתיב כל תבואת שדה לרב ואי גנו כל מלי דאגנו משמע ל"ל למכתב כל תבואת שדה ונהי דגנו דכתיב באוריתא מעשר דגנה לא משמע אלא ה' מינין מיהו ההוא דדברי הימים משמע כל מלי דאי פלגון ב"א משמע כל מדי דמגנו ההוא גמי משמע כל מלי: הפל מודים אפלו רבנו שאין אסור אלא מה' מינין: מתיב רב יוסף וה"ה לרבי מאיר דמתני' מותב ואמר אבני לאתניי פרות האילן וירק: תבואת שדה לחוד דנשאי משמע כל מלי: עללתא כל מין דמגנו משמע: הא לא מבטיא ליה דכל פרות אקרי עללתא כל דבר אוכלין מקרי עללתא וכן שאר נכסים דעללתא מדי דהוא בעין משמע כי ספינות מי אמרינן פיון דבתים וספינות פוחתים בכל יום ומשתנים לאו בכלל עללתא דעללתא משמע מידי דמשבח ולא מידי דפוחת: או דלמא כון דלא ידיע פחתיהו פי' שפוחתין מעט מעט ולזמן מרבה ה"ל [מידי] דמשבח ואקרי שפיר עללתא: שיהא מפקד לכל שיהיה מלמד תורה לפני: ששוקפין לשון איסקופה הנזכרת:

מתניתין אסור בפול המצרי דכל מדי דאגנו שמעמידין אותו בכרי נקרא **אמתני' הנודר מן הדגן** — אסור בפול המצרי יבש, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אינו אסור אלא בחמשת המינין. רבי מאיר אומר: הנודר מן התבואה — אינו אסור אלא מחמשת המינין. אבל הנודר מן הדגן — אסור בכל, ומותר בפירות האילן ובירק. גמ' למימרא ד"דגון" — כל דמידגן משמע. מתיב רב יוסף: ”וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל [ראשית] דגן תירוש ויצהר וכל תבואת שדה לרב וגו'”, ואי אמרת דגן — כל דמידגן משמע, מאי “כפרוץ הדבר הרבו?” אמר אבני: לאתניי פירות האילן וירק. רבי מאיר אומר: הנודר מן התבואה וכו'. אמר רבי יוחנן: הפל מודים בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין. תניא גמי הכי: שוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין. פשיטא! מהו דתימא: ”תבואה” — כל מלי משמע, קמשמע לן דלא משמע כל מלי. מתיב רב יוסף: ”וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל פו”, אמר רבא: ”תבואה” לחוד, ”תבואת שדה” לחוד. בר מר שמואל פקיד דליתגנון תליסר אלפי זוזי לרבא מן עללתא דנהר פניא. שלחה רבא לקמיה דרב יוסף: ”עללתא היכי מיקריא? אמר רב יוסף, מתניתין היא: ושוין בנודר מן התבואה שאין אסור אלא מחמשת המינין. אמר ליה אבני: מי דמי? “תבואה” — לא משמע אלא מחמשת המינין, “עללתא” — כל מילי משמע. ^(א)אהדרוהו לקמיה דרבא. אמר: הא לא קא מיבעיא לי ד”עללתא” כל מילי משמע. הדא הוא דאיבעיא לי: שכר בתים ושכר ספינות מאי? מי אמרינן: פיון דפחתו, לאו עללתא היא. או דילמא: פיון דלא ידיע פחתיהו — עללתא היא. אמרוה רבנן קמיה דרב יוסף, אמר: וכי מאחר דלא צריה לו, אמאי שלח לו? איקפד רב יוסף. ^(ב)שמע רבא, ואתא לקמיה במעלי יומא דכפורי. אשכחיה לשמציה דהוה קא מציג קמיה כסא דחמרא. אמר ליה: הב לי דאמזיג ליה אנא. יחב ליה, וקא מציג איהו כסא דחמרא. פי קא שתי אמר: הדין מיזגא דמי למיזגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא. אמר ליה: הוא גיהו. אמר ליה: לא תיתיב אפרצה עד דאמרת לי פירושא דהדין מילתא: מאי דכתיב: ”וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות?” אמר ליה: פיון שעושה אדם את עצמו כמדבר, שהוא מופקר לכל — תורה ניתנה לו במתנה, שנאמר: ”וממדבר מתנה”. וכיון שניתנה לו במתנה — נחלו אל, שנאמר: ”וממתנה נחליאל”. וכיון שנחלו אל — עולה לגדולה, שנאמר: ”ומנחליאל במות”. ואם הגביה עצמו — הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר: ”ומבמות הגיא”, ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע, שנאמר: ”ונשקפה על פני הישימון”. ואם חוזר בו — הקדוש ברוך הוא מגביהו שנאמר:

מתני' אלא מחמשת מינין חטה ושעורה וכסמין ושיבון ושבילת שועל: רבי מאיר אומר בו' בזה נשאי מונינא לך שהנזר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת מינין אבל הנזר מן הדגן אסור בכל מין דמגנו משמע דבר שעושין ממנו פר ופול המצרי יבש עושין ממנו כרי ולהכי אסור: גמי למימרא דגנו דכתיב דקרא כל מין דמגנו משמע וחיב דמעשר מן התורה ואפי' משאר מינין מדקתני הנזר מן הדגן אסור בכל: וכפרון הדבר כלומר קבלו עליהם תפנתא של חזקיהו לעשר הפל דכתיב הרבו בני ישראל וגו' אי אמרת בשלמא דגנו לא משמע אלא מחמשת מינין הינו דאתא קרא למימר הרבו בני ישראל דאפי' דבר שלא נתחייב דמעשר מן התורה כגון שאר מיני דמגני היו מעשרים כדי להחזיק בתקנה אלא אי אמרת דגן כל מיני דמגנו משמע מאי וכפרון הדבר הרבו כלומר מה הוסיפו על מה שכתוב בתורה: אמר אבני כל דמגנו משמע ומאי וכפרון הדבר הרבו לאתניי פרות האילן וירק דהרבו בו בני ישראל לפי מהן מעשר דמדאוריתא לא מחייב דמעשר אלא מדי דמגנו דלא משמע אלא מחמשת מינין: ותבואת השדה לרב אלמא דתבואה משמע כל מלי דהא דכתיב ותבואת השדה לאו מחמשת מינין דאקרו תבואה: תבואה סתם לא משמע אלא מחמשת מינין תבואת השדה משמע כל מדי הגדל מן השדה: פקיד צנה דנחיתו: היכי מקריא כלומר ממה אנבה אותו ממון: אלא מחמשת מינין ואינו גובה אלא מחמשת מינין: עללתא משמע כל מלי שעולה ומשבח ואפי' משאר פרות שמשבחין צנה לגבות מהן: אהדרוה לקמיה דרבא לאותה תשובה: שכר בתים ושכר ספינות גובה מהן או לא: מי אמרינן כון דפחתו שמתחסרין כל זמן שמתעשרין: לאו עללתא מקרו שאין עולה ומשבים ולא גבי מניה: או דילמא כון דלא ידיע פחתיהו שעל יד על יד מתחסר ואינו נכר פחיתותו לדינא והואיל ונוטל הימנו שכר עולה ומשבים הוי ויהבו ליה מההוא אנרא: אמרוה קמה דרב יוסף הא דאמר רבא דהא לא מבטיא ליה דעללתא כל מדי משמע: דמי למיזגא דרבא שדשהיה רבא לומד לפניו היה מונח לו בענין זה: לא תיתיב אפרעך כו' לפי שהגים לבו שאל לו מקרא זה כדי להשפיל דעתו: כמדבר שהוא מפקד לכל מלמד תורה כחנם לפני: נחליאל נעשית לו התורה כמו נחלה: ששוקעין אותו בדרך כמו המסקוף:

מסורת הש"ס
א בבא קמא קי: ב עירובין נד.
תורה אור השלם

וכפרו הדבר הרבו בניישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה ומעשר הכל לרב הביאו [דברי הימים ב לא, ה]

באר חפזיה שרים כרית נדיבי העם במחלק במשענתם וממדבר טתנה ומסתנה נחליאל ומנחליאל במות [במדבר כא, יח-יט]

באר חפזיה שרים כרית נדיבי העם במחלק במשענתם וממדבר טתנה [במדבר כא, יח]

ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה ונשקפה על-פני הישימון [במדבר כא, כ]

נה:

עין משפט גזר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' כב:

ב מו"י פט' מהל' נדרים הל' יב:

ג טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' כג:

ד מו"י פט' מהל' נדרים הל' יא:

ה סמג עשין כז, טוש"ע או"ח סי' רד סעי' א:

ו מו"י פח' מהל' ברכות הל' א:

ז טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' כז:

ח מו"י פט' מהל' נדרים הל' טו:

ט סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רח סעי' א:

י מו"י פח' מהל' נדרים הל' ח:

יא סמג לאוין סה:

יב מו"י פי"ט מהל' שבת הל' יז:

יג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רח סעי' א:

יד מו"י פח' מהל' נדרים הל' ח:

חֲלָקָא חטין פתנשן חלוקין לשנים:

לֹא־רָעָה: אָסוּר בְּכֶלֶךְ דְּמַהִּין וּפְטָרִיּוֹת בְּכֶלֶךְ גְּדוּלֵי חֲרָקַע הֵן:

מִירְכָא רבו מֵאַרְעָא] כַּמַּהִּין וּפְטָרִיּוֹת וַחֲאֵי מֵאַרְעָא רְבוּ וְשָׁפִיר מִקְרוּ גְדוּלֵי חֲרָקַע אֲבָל הַיִּנְיָקָה שְׁלֶסֶס חִינָה אֵלָּא מֵאִוִּיר חֲרָקַע וְלֹא מִכְרָכִין כּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: שֶׁק יִרְעָה וַחֲמִילָה חִינָן בְּגָזִים הֵם: מָתָר לְהִתְפַּסּוֹת בְּגַז צָמֵר שְׁלֹא נִתְּכַנּוּ

זֶה אֵלָּא לְכַנּוּס אַרְוּג: הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר פְּרוּשׁ לְפִי עֵינָן שֶׁהִיא בִּשְׁעַת הַגָּזֵר:

הִיָּה טַעוֹן פְּרוּשׁ מִפְּשָׁל לֹא־חֹרְיוּ בְּדַרְךְ נוֹשְׂאֵי מַשְׁאוֹת: מָתָר לְהִתְפַּסּוֹת שְׁלֹא נִתְּכַנּוּ לֹא־סוּר אֵלָּא בְּעֵינָן שֶׁהִיא מִצְטַעֵר: רֹחוֹ הַצָּרָה שְׁמִלְכוּשָׁן צַר לוֹ חִינּוֹ אִסּוּר לוֹ אֵלָּא בְּלִבִּישָׁה: פּוֹנְדָא אֲבַנְט חִלּוּל וּכְכֻסוֹת דְּמִי: פִּסְקִיָא פִּישׁ"א:

אַנְפֻּלְיָא קִלְעוּ"ן: פִּתּוּנָא דְּצִלָּא פְּרוּשׁ מְלָכוּשׁ עוֹר וַיּוֹצִאִין בִּשְׁעַת לֶהֱגוּ מִן הַגָּשְׁמִים: אֲבָל לֹא בְּתַבָּה חֲטוּנָה שְׁעַל רֹאשׁוֹ דְּמַשְׁנֵי הוּא: וְהִזִּיעַ מַחֲמַת כֶּבֶד מֵשֹׁאוֹ וּה"ה דְּכִרִישָׁא מַצֵּי לְמַחְנֵי פִּשְׁתָּן וּבְפִסְפֵּא צָמֵר:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

חֲלָקָא חטָה שְׁחָלָקַת לְשָׁנִים: טְרַנִּים

שְׁנַאָמַר: **"כָּל גִּיא יִנְשֵׂא"**.^(אב^א)
תַּנְיָא: הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן — אָסוּר אַף בְּפוֹל הַמַּצְרֵי יָבֵשׁ, וּמוֹתֵר בְּלַח. וּמוֹתֵר בְּאוֹרֶז, בְּחִילְקָא, בְּטַרְגִּים וּבְטִיסְנֵי. הַנּוֹדֵר מִן פִּירוֹת הַשָּׁנָה — אָסוּר בְּכָל פִּירוֹת הַשָּׁנָה, וּמוֹתֵר בְּגִדְיִים וּבְטָלְאִים וּבְחֻלֵּב וּבְכִיצִים וּבְגוֹזְלוֹת. וְאִם אָמַר **"גִּידוּלֵי שָׁנָה עָלִי"** — אָסוּר בְּכוּלָן.^(ב^ב)
הַנּוֹדֵר מִן פִּירוֹת הָאָרֶץ — אָסוּר בְּכָל פִּירוֹת הָאָרֶץ, וּמוֹתֵר בְּכַמְהִין וּפְטָרִיּוֹת. וְאִם אָמַר **"גִּידוּלֵי חֲרָקַע עָלִי"** — אָסוּר בְּכוּלָן.^(הו^א)
וּרְמִינָהּ: עַל דְּבָר שְׂאִין גִּידוּלוֹ מִן הָאָרֶץ — אוֹמַר **"שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדָבְרוֹ"**, וְתַנְיָא: עַל הַמָּלַח וְעַל הַזְּמִית וְעַל כַּמְהִין וּפְטָרִיּוֹת — אוֹמַר **"שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדָבְרוֹ"**. אָמַר אַבְיִי: מִירְכָא רְבוּ מֵאַרְעָא, מִינָּק מֵאַוּירָא יִנְקִי וְלֹא מֵאַרְעָא. וְהָא קַתְנִי **"עַל דְּבָר שְׂאִין גִּידוּלוֹ מִן הָאָרֶץ"**! תַּנִּי: עַל דְּבָר שְׂאִין יוֹנֵק מִן הָאָרֶץ.

"מִתְנִי" הַנּוֹדֵר מִן הַכֻּסּוֹת מוֹתֵר בְּשֶׁק, וּבִירְיַעַה, וּבַחֲמִילָה. אָמַר: **"קָנָם צָמֵר עוֹלָה עָלִי"** — מוֹתֵר לְהִתְפַּסּוֹת בְּגִיזֵי צָמֵר. **"הַפְּשָׁתָן עוֹלָה עָלִי"** — מוֹתֵר לְהִתְפַּסּוֹת בְּאַנְיָצֵי פִּשְׁתָּן.^(י^א)
"רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר: טַעַן וְהִזִּיעַ וְהִיָּה רִיחוֹ קִשָּׁה, אָמַר: **"קָנָם צָמֵר וּפְשָׁתִים עוֹלָה עָלִי"** — מוֹתֵר לְהִתְפַּסּוֹת, וְאָסוּר לְהַפְשִׁיל לְאַחֲרָיו. גָּמַי תַּנְיָא: הַנּוֹדֵר מִן הַכֻּסּוֹת — מוֹתֵר בְּשֶׁק וּבִירְיַעַה וּבַחֲמִילָה, וְאָסוּר בְּפוֹנְדָא וּבְפִסְקִיָא וּבְסִקוּרְטָיָא וּבְקֻטְבְּלָיָא וְאַנְפֻּלְיָא וּפְלִינְיָא וּמַכְנָסִים וְכוּבַע. מֵאֵי **"אַיִסקוּרְטִי"**? אָמַר רַבָּה בַּר חֲנָה: פִּיתּוּנָא דְּצִלָּא.^(יא^ב)
תַּנְיָא: יוֹצִאִין בְּשֶׁק עֶבֶה וּבְסָגוּס עֶבֶה וּבִירְיַעַה וּבַחֲמִילָה מִפְּנֵי הַגָּשְׁמִים, אֲבָל לֹא בְּתִיבָה וְלֹא בְּקוּפָה וְלֹא בְּמַחְצָלַת מִפְּנֵי הַגָּשְׁמִים. הַרּוּעִים יוֹצִאִין בְּשֻׁקִּים. וְלֹא רוּעִים בְּלִבְד אֲמָרוּ, אֵלָּא כָּל אָדָם, אֵלָּא שְׂדֵבְרוּ חֻכְמִים בַּהוֹנָה. **"רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר** הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר כּוֹי. תַּנְיָא: כִּיצַד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַכֹּל לְפִי הַנּוֹדֵר? הִיָּה לְבוּשׁ צָמֵר וְהַצַּר, וְאָמַר **"קָנָם צָמֵר עוֹלָה עָלִי"** — אָסוּר לְלַבּוֹשׁ וּמוֹתֵר לְטַעוֹן. הִיָּה טַעוֹן פִּשְׁתָּן וְהִזִּיעַ, וְאָמַר: **"קָנָם פִּשְׁתָּן עוֹלָה עָלִי"** — מוֹתֵר לְלַבּוֹשׁ וְאָסוּר לְטַעוֹן.

מִתְנִי

לְשִׁלְשָׁה: טִיפְסֵי לֹא־רָעָה וְלֶהֱכִי שָׂרִי שְׂבָבָר נִשְׁתַּנָּה הַחֲטָה: אִסּוּר בְּכֶלֶךְ דְּכֶלֶךְ גְּדוּלֵי שָׁנָה נִינְהוּ: מָתָר בְּכַמְהִין וּפְטָרִיּוֹת שְׁגָדְלִין נָמִי עַל הָעֲצִים: אִסּוּר בְּכֶלֶךְ דְּכַמְהִין וּפְטָרִיּוֹת גְּדוּלֵי חֲרָקַע נִינְהוּ: זוּמִית שְׁלִמּוּר"א בְּלַע"י: אוֹמַר שְׁהַכֹּל נ"ב מִדְּקָא חֲשִׁיב בְּכֶלֶךְ שְׂאִין גְּדוּלוֹ מִן הָאָרֶץ כַּמַּהִּין וּפְטָרִיּוֹת אֵלְמָא דְּלֹא גְדוּלֵי חֲרָקַע נִינְהוּ: מֵאִוּירָא יִנְקִי שְׂאִין לֶסֶס שְׁרָשִׁים בְּאָרֶץ לְפִיכָּר חִין מִכְרָכִין עַלִּיהֶם בְּדָבָר שְׁגָדָל מִן הָאָרֶץ: וְהָא חֲתַנִּי עַל דְּבָר שְׂאִין גְּדוּלוֹ מִן הָאָרֶץ וְהִינוּ כַּמַּהִּין וּפְטָרִיּוֹת אֵלְמָא אֲפִי מִירְכָא נָמִי לֹא רְבוּ מֵאַרְעָא: שְׂאִין יַעֲקֹב דְּהִינוּ כַּמַּהִּין וּפְטָרִיּוֹת דְּמֵאִוּירָא יִנְקִי: מִתְנִי' חֲמִילָה כְּעִין וִרְיַעָה הִיא: קוֹנֵס צָמֵר עוֹלָה כּוֹי מִשְׁמַע מְלָכוּשׁ שֶׁל צָמֵר: בְּאַנְיָצֵי פִּשְׁתָּן דְּזִינֵק וְלֹא נְפִין: טַעוֹן צָמֵר וּפִשְׁתָּן וְהִזִּיעַ מַחֲמַת הַמַּשְׁנֵי: וְהִיָּה רִיחוֹ קִשָּׁה וְכוֹי: וְאִסּוּר לְהַפְשִׁילָן לֹא־חֹרְיוּ לַעֲשׂוֹת מַשְׁנֵי מֵאוֹתָן מִינִין דְּבַעֲנִין שְׁנַצְטַעֵר גֵּזֵר דְּהִינוּ לְטַעוֹן וְלֹא לְכַסּוֹת וְלֶהֱכִי מָתָר לְכַסּוֹת: גָּמַי פּוֹנְדָא אֲזוּר חִלּוּל שְׁחוּגְרִין כּוֹי: פִּסְקִיָא פִּישׁוּל"א: אִסְקוּרְטָיָא מִפְּרֵשׁ לְחַמֵּן: חֻטְבְּלָיָא מְלָכוּשׁ שֶׁל עוֹר קִשָּׁה שְׁלוּבֵשׁ עַל הָאִסְקוּרְטוּא: אֲנְפֻלְיָא הוּשׁ"ש בְּלַע"י שֶׁל עוֹר: פְּלִינְיָא סִינֵר: פִּתּוּנָא דְּצִלָּא מְלָכוּשׁ שֶׁל עוֹר: כְּנוּס עֶבֶה מִיֵּן שֶׁק הוּא עֶבֶה טַפִּי מוֹרִיעָה: יוֹצִאִין בִּשְׁעַת בְּ-כָּל אֵלּוּ דְּכַרִּים: אֲבָל לֹא בְּתַבָּה שְׁלֹא יְכוּף תַּבָּה עַל רֹאשׁוֹ וַיַּצֵּא דְּמַשְׁנֵי הוּי: וּמָתָר לְטַעוֹן שְׁלֹא גֵזֵר אֵלָּא מִמְלָכוּשׁ שְׁרַכִּי הִיָּה מִצְטַעֵר מִמְלָכוּשׁ: וְהִזִּיעַ מְכַבֵּד מַשְׁנֵי: וְאִסּוּר לְטַעוֹן שְׁלֹא גֵזֵר אֵלָּא כְּפִי שְׁהַצַּר לוֹ הַמַּשְׁנֵי הַלָּכָּן מָתָר לְלַבֵּשׁ:

מסורת הש"ס

א תוספתא נדרים; מועד קטן יג:

ב ברכות מ:

ג תוספתא בבא מציעא; ברכות

מ:

ד תוספתא נדרים

ה שבת סב; תוספתא שבת

תורה אור השלם

כִּלְגִּיא יִנְשֵׂא וְכַל־הֵר וְגִבְעָה יִשְׁפְּלוּ וְהִנֵּה הַעֲקֵב לְמִישׁוֹר [וְהַכְּסִים לְבִקְעָה [וְשַׁעֲרֵיהּ מ, ד]

מסורת הש"ס
א סנהדרין ב: סנהדרין יח: משנה סנהדרין ב סנהדרין ב: מועד קטן כז.
תורה אור השלם
ובא אֲשֶׁר-לוֹ הַפִּת וְהַיִּיד לַפֶּהוּ לֵאמֹר כִּנְעַ נְרָאָה לִי בְּפִית [ויקרא יד, לה] כִּי תִבְאוּ אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם לְאַחֲזָהּ וְנִתְּתִי נָעַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם [ויקרא יד, לד]

מִתְנִי' מִתֵּר פֻּעֲלִיה שְׁאִין עֲלִיה בְּכָלל פִּית: הַנּוֹדֵר מִן עֲלִיה כּו' דְּבָרִי הַכֹּל אִין פִּית בְּכָלל עֲלִיה: גְּמ' ר"מ הִיא דְאָמֵר עֲלִיה לֹא בְּכָלל פִּית הִיא: לִימָא ר"מ הִיא דְאָמֵר אִין [עֲלִיה] בְּכָלל [פִּית]: דְּלֹא וְכו' בְּבֵית אֶרֶן מִשְׁמַע דְּמַחֲזַר בְּאַרְעָא הָנִי פִּית: עֲלִיה דָּלֹא מַחֲזַר בְּאַרְעָא לֹא הָנִי בְּכָלל פִּית אֶרֶן וְלִדְכִי פְּעִי קָרָא לְרַבּוּנִי דְהוּאִיל דְּסַמִּיקָא חֲקִירוּת הַפִּית מְטוּמָּה: הָאוּמֵר לְחַבְרוּ פִּית שְׂבָבִיתִי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ מִרְאֵהוּ עֲלִיה מִשּׁוּם דְאָמֵר פִּית בְּבִיתִי מִשְׁמַע עֲלִיה בְּתוּךְ בִּיתִי: טַעמָא דְאָמֵר פִּית בְּבִיתִי הִיא אִם אָמֵר פִּית סָתֵם אִין וְכוֹל לְהִרְאֻת לֹא עֲלִיה. דְּלֹאין עֲלִיה בְּכָלל פִּית: אֲפִי תִימָא רַבָּנן לֹא תִימָא עֲלִיה מִמֶּשׁ מֵאִי עֲלִיה דְּהִתְנִי: מַשְׁלָה שְׂבָנְדְּסוּי הַפִּית הַמִּשְׁבַּח שְׂבָבִיתוּ צְרִיךְ לִתּוּן לֹא הִיכָא דְהָאֵמֵר פִּית בְּבִיתִי אֲבָל אִי הָנִה אָמֵר פִּית סָתֵם הִנֵּה וְכוֹל לְהִרְאֻת לֹא עֲלִיה מִמֶּשׁ דְּעֲלִיה בְּכָלל פִּית: מִתְנִי' מִתֵּר בְּדִרְגָּשׁ דְּלֹאין דִּרְגָּשׁ בְּכָלל מַטָּה: דִּרְגָּשׁ בְּכָלל מַטָּה וְאִסוּר אֲבָל הַנּוֹדֵר מִן הַדִּרְגָּשׁ דְּבָרִי הַכֹּל אִין הַמַּטָּה בְּכָלל דִּרְגָּשׁ: גְּמ' עֲרָסָא דְגִדָּא מַטָּה שְׁעוּרְכִין אוֹתָהּ לְמַזְל וְאִין שׁוּם אָדָם יִשּׁוּן עֲלִיה: פְּשָׁהֵן מַבְרִין אוֹתוֹ: לִכ"ג פְּשָׁהוּא אֲבָל: פֹּל הָעֵם כּו' יְתִיב עֲלִיה. בְּתַמִּיָּה מִפְּכָל דִּדְרָגָשׁ לֹאִי עֲרָסָא דְגִדָּא הִיא: חֲנוּ וְהַבִּינן לִיה מִשּׁוּם דְּכָתִיב וַיֵּין לְמַרִי נָפֵשׁ הִ"נ אֶף עַל גַּב דְּכֹלָה שְׁתָּא לֹא יִתֵּב עֲלֵה הַשְׁתָּא יְתִיב: לֹא חֲוִה כּוּפָהּוּ מִמֶּשׁ הַכְּרַעִים מְלַמַּעְלֵה: אֲלֹא זֻקְפוּ שְׁמַעְמִידוּ עַל שְׁנֵי כְרַעְיֵי וְדִיּוֹ: וְאִי אִמְרַת עֲרָסָא דְגִדָּא דְמַטָּה חֲשׂוּבָה הִיא כ"כ אֲמַאי אִין צְרִיךְ לִכְפּוֹתָהּ: וְהַתְּנִיגָא וְכו' וְזוּ נְמִי הוּאִיל וּמַטָּה חֲשׂוּבָה הִיא צְרִיךְ לִכְפּוֹתָהּ אֲלֹא שְׁמַע מִנֵּה דִרְגָּשׁ לֹאִי עֲרָסָא דְגִדָּא הִיא:

שְׁפִיר - הִר"ס: מִתֵּר בְּדִרְגָּשׁ מִפְּרַשׁ בְּגִמְרָא עֲרָסָא דְצִלָּא וְאִינוּ בְּכָלל מַטָּה סָתֵם: עֲרָסָא דְגִדָּא מַטָּה הַשְׁשׁוּנִיה לִכְבוֹד וְלִמְזַל וְאִין יוֹשְׁבִין עֲלִיה: אֲנִין יְהַבִּינוּ מִי שְׁמַבְרִין אוֹתוֹ: וְאִי אִמְרַת עֲרָסָא דְגִדָּא אֲמַאי לֹא הִנֵּה כּוּפָהּוּ דְבִשְׁלֵמָא אִי עֲרָסָא דְצִלָּא נִיחָא דָּלֹא פְּעִי בְּפִיָּה דִּדְרָגָשׁ הַעוֹר תְּלוּי בַּלּוּלָאוֹת וְדִיּוּ שְׁיִזְקוּף וַיִּקְשְׁרֵנוּ לְמַעְלָה מֵאֶרְכוּבוֹתָיו וְלֹא יוּכְלוּ לִישַׁב עֲלָיו: פֹּל מִשְׁתּוֹת שְׂיִשׁ לוֹ בְּבִית מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ:

הַנּוֹדֵר מִן הִירָק פֶּרֶק שְׁבִיעִי נִדְרִים

הַנּוֹדֵר מִן הַפִּית מִתֵּר בְּעֲלִיָּה דְּעֲלִיָּה הַכֹּל אִין פִּית

א"מ **מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִן הַפִּית** — מוֹתֵר בְּעֲלִיָּהּ, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עֲלִיָּה בְּכָלֵל הַפִּית. הַנּוֹדֵר מִן עֲלִיָּה — מוֹתֵר בְּבִית. גְּמ' מֵאן תִּנָּא "בְּבִית" לְרַבּוֹת אֶת הַיָּצִיעַ, "בְּבִית" לְרַבּוֹת אֶת הָעֲלִיָּה? אָמֵר רַב חֲסֵדָא: רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאִי רַבָּנן, הָאֲמַרִי רַבָּנן: עֲלִיָּה בְּכָלֵל הַפִּית, לָמָּה לִי קָרָא "בְּבִית" לְרִיבּוּיָא? אֲפִי אָמֵר: אֲפִילוּ תִימָא רַבָּנן, בְּעֲנֵא קָרָא. דְּסֻלָּקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא "בְּבִית אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם" פְּתִיב. דְּמַחֲזַר בְּאַרְעָא — שְׁמִיָּה בֵּית, עֲלִיָּה — הִיא לֹא מַחֲזַר בְּאַרְעָא. 'פְּמֵאן אֲזִלָּא הִיא דְאָמֵר רַב הוּנָא בַּר חֲזִיָּא מִשְׁמִיָּה דְעוּלָּא: "בֵּית בְּבִיתִי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ" — מִרְאֵהוּ עֲלִיָּה. טַעמָא דְאָמֵר לִיה "בֵּית שְׂבָבִיתִי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ", אֲבָל "בֵּית" סָתֵם — אִינוּ מִרְאֵהוּ עֲלִיָּה. לִימָא, רַבִּי מֵאִיר הִיא? אֲפִילוּ תִימָא רַבָּנן, מֵאִי "עֲלִיָּה" — מְעוּלָּה שְׂבָבִיתִים.

א"מ **מִתְנִי' הַנּוֹדֵר מִן הַמַּטָּה** — מוֹתֵר בְּדִרְגָּשׁ, דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: דִּרְגָּשׁ בְּכָלֵל מַטָּה. הַנּוֹדֵר מִן הַדִּרְגָּשׁ — מוֹתֵר בַּמַּטָּה. ^(א)גְּמ' מֵאִי דִרְגָּשׁ? אָמֵר עוּלָּא: עֲרָסָא דְגִדָּא. אָמְרוּ לִיה רַבָּנן לְעוּלָּא, הִיא דִתְנִין: כְּשֶׁהָן מַבְרִין אוֹתוֹ, פֹּל הָעֵם מְסוּבִין עַל הָאֶרֶץ וְהוּא מִיִּסַּב עַל הַדִּרְגָּשׁ. כּוּלָּה שְׁתָּא לֹא יְתִיב עֲלֵה, הָהוּא יוֹמָא יְתִיב עֲלֵה? מִתְקִיף לֵה רַבִּינָא: מִיִּדֵּי דְהָהּ אֲבִשְׁר וַיֵּין, דְּכוּלָּה שְׁתָּא אִי פְּעִי — אָכִיל, וְאִי פְּעִי — לֹא אָכִיל, הָהוּא יוֹמָא אֲנִין יְהַבִּינוּ לִיה! ^(ב)אֲלֹא הִיא קַשְׂיָא, דִּתְנִינָא: דִּרְגָּשׁ לֹא הִנֵּה כּוּפָהּוּ, אֲלֹא זֻקְפוּ. וְאִי אִמְרַת עֲרָסָא דְגִדָּא הוּא, וְהַתְּנִינָא: הַכּוּפָּה אֶת מִשְׁתּוֹ — לֹא מִשְׁתּוֹ בְּלִבְד הוּא כּוּפָּה, אֲלֹא פֹל מִשְׁתּוֹת שְׂיִישׁ לוֹ בְּתוּךְ הַפִּית הוּא כּוּפָּה! הִיא לֹא קַשְׂיָא,

מִיִּדֵּי

דְּהִתֵּם וְתַרְזֵן כּס"ד הִתֵּם וְהִ"ה נְמִי דְלִמְסַקְנָא דְהִתֵּם נְמִי מִפְּרַשְׁינן

הַיָּצִיעַ בְּבִית לְרַבּוֹת הָעֲלִיָּה ה'ק' ה"ר וַיַּחֲזֵק הֵא דְקַשְׁינן בְּקִירוֹת הַפִּית וְלֹא בְּקִיר הַיָּצִיעַ וְאָמֵר הִר"ס דְּכַהֵן בְּרִית' אִיתָא בִּת"כ וְגִרְסִין לֵה דְכִי כִנְעַ נְרָאָה לִי וְלֹא לְאוֹרִי מִפְּאֵן אָמְרוּ פִּית אֲבָל אִין פּוֹתְחִין לוֹ חֲלוּנוֹת לְרֹאוֹת נָנְעוּ בְּפִית לְהִבִּיא חֲצֵר הַעֲבוּשׁ בְּפִית לְהִבִּיא הַעֲלִיה וְלַכֵּךְ אֲצַטְרִיךְ לְרַבּוֹת צְבוּעַ לְפִי שְׁמַצִּינוּ בְּנִנְעִים בְּבִנְד צָמֵר אוֹ בְּבִנְד פִּשְׁתִּים מַה פִּשְׁתֵּן בְּכַרְיָתוּ אֶף צָמֵר בְּכַרְיָתוּ וְהוּצִיא אֶת הַעֲבוּשׁ לְפִי שְׁהֲקִשׁוּ נִנְעִי פִתִּים וְנִנְעִי בְּגָדִים וְהִיִּיתִי כְּבוֹר לְמַעַט פִּתֵּל צְבוּעַ אֲצַטְרִיךְ לְרַבּוּנִי וְשְׁמָא ה"נ גִּרְסִין בְּבִית לְרַבּוֹת הַעֲבוּשׁ - הִיא דְאָמֵר רַב הוּנָא בְּרַק בְּתַר דְּמַנְחוּת (דף קח:): פִּית בְּבִיתִי אֲנִי מוֹכֵר לָךְ מִרְאֵהוּ עֲלִיה וְאָמֵר עֲלִיה זוּ מַכְרַתִּי לָךְ טַעמָא דֹא"ל פִּית בְּבִיתִי וְלֹא פִּית סָתֵם דְּמַשְׁמַע פִּית חֲשׂוֹב אֲבָל אִם אָמֵר פִּית סָתֵם פִּית מַכֵּר לוֹ וְקָשָׁה דְלָשׁ קֹאמֵר דְּעֲלִיה דְּגִרְיעָה קֹאמֵר וַיֵּד פֻּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתַּחְתּוּנָה א"כ מֵאִי אֲרִיב פִּית בְּבִיתִי אֲפִלּוּ פִּית סָתֵמָא נְמִי פִינוּ דְהַטַּעַם תְּלוּי בִּיד פֻּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתַּחְתּוּנָה וי"ל דְלָשׁ נְמִי צְרִיךְ לְפְרוּשִׁי פִינוּ בִּיד פֻּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתַּחְתּוּנָה בְּבִית סָתֵם דְּמִי וּמִרְאֵהוּ עֲלִיה דְּגִרְיעַ וְהִכִּי נִקְטַ דֹּאף כִּי אָמֵר פִּית בְּבִיתִי מִרְאֵהוּ גְרוּשׁ וּא"כ בְּשִׁמְעָתָא נִיחָא כִּי [נְמִי] מִרְאֵהוּ עֲלִיה דְּגִרְיעָה אֲתִיב בְּרַבָּנן וְהִ"ה בְּבִית סָתֵם מִרְאֵהוּ עֲלִיה דְּעֲלִיה בְּכָלל פִּית וְנָקַט פִּית בְּבִיתִי לְרַבּוּתָא דֹּאפִי' הִכִּי מִרְאֵהוּ גְרוּשׁ וְהִבָּא לֹא חֲשׁ הַש"ס לְתַרְזֵן בְּמַסְקָנָא

דְּהִתֵּם וְתַרְזֵן כּס"ד הִתֵּם וְהִ"ה נְמִי דְלִמְסַקְנָא דְהִתֵּם נְמִי מִפְּרַשְׁינן

שְׁפִיר - הִר"ס: מִתֵּר בְּדִרְגָּשׁ מִפְּרַשׁ בְּגִמְרָא עֲרָסָא דְצִלָּא וְאִינוּ בְּכָלל מַטָּה סָתֵם: עֲרָסָא דְגִדָּא מַטָּה הַשְׁשׁוּנִיה לִכְבוֹד וְלִמְזַל וְאִין יוֹשְׁבִין עֲלִיה: אֲנִין יְהַבִּינוּ

מִי שְׁמַבְרִין אוֹתוֹ: וְאִי אִמְרַת עֲרָסָא דְגִדָּא אֲמַאי אִי עֲרָסָא דְצִלָּא נִיחָא דָּלֹא פְּעִי בְּפִיָּה דִּדְרָגָשׁ הַעוֹר תְּלוּי בַּלּוּלָאוֹת וְדִיּוּ שְׁיִזְקוּף

וַיִּקְשְׁרֵנוּ לְמַעְלָה מֵאֶרְכוּבוֹתָיו וְלֹא יוּכְלוּ לִישַׁב עֲלָיו: פֹּל מִשְׁתּוֹת שְׂיִישׁ לוֹ בְּבִית מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ:

נו.

 עין משפט נר מצוה
--

א טושי"ע יו"ד ס' רז טע' כח:

ב מיי' פט' מהל' נדרים הל' טו:

ג מיי' פכ"א מהל' מכירה הל' יט:

ד מיי' פט' מהל' נדרים הל' טו:

ה מיי' פז' מהל' אבל הל' ח:

ו מיי' פב' מהל' מלכים ומלחמות הל' ד:

ז סמג עשין דרבנן,, טושי"ע יו"ד ס' שפז טע' א:

ח מיי' פה' מהל' אבל הל' יח:

עין משפט גזר מצווה
א מו"י פה' מהל' אבל הל' יח: ב מו"י פה' מהל' אבל הל' יח: ג מו"י פה' מהל' כלים הל' א:
ד מו"י פה' מהל' אבל הל' יא:
ה טוש"ע יו"ד סי' ריו סעי' כט ל:
ו מו"י פט' מהל' נדרים הל' טז:
ז מו"י פ"ד מהל' טומאת צרעת הל' ה:

דְּרָגָשׁ מתיר קרביטיו וְהעור נופל וקשורין בעור: **עֲרֶסָא** דצלא מטא של עור ותולין קצועות בשפת העור סביב וכשרוצין לנטותו עונבים הרצועות בצרפות המטה וכשמתירין אותם הוא נופל והם קרביטיו: מטא מסרגין הסרוגין על גבה על הצרפות הלכך פשכופין אותו הסרוגין גבוהים ואין יכולין לשב עליו: **דְּרָגָשׁ** סרוגין מבפני תחת הצרכות הלכך פי גמי כופהו הוא נמוך לשב עליו פאלו אינו כפוי לכך אמר דחינו צריך לכפותו ואית דנקסי אתמר גמי דזקגש אינו כר כפיה: ל"ל שיפת עור הדג והלל אין ופיו נראה שהרי הן מכסות בחבלים המסכנין על גבה: בבבזיגני בבקעים ובנקבים שבצרפות מקצת ררכות מגלות וצריכה שיפה: **בַּאֲבָקְתָא** לולאות שגש לולאות תלונן צנקבי חרכבותיו ובהם מכניסין ראשי הרצועות התלויות בשפת העור: **שְׁנַקְלִיטִיָּה** יוצאין שנקליטיה קבועים בכרעי המטה דזקפה: **זוֹקְפָה** פורס בגד צאותו לולאות שבקראשי הנקליטין והוי פאלו כפוי שאינו ראוי לישיבה: מִתֵּר לַפִּנָּס לתחמה דעד התחום אינו נקרא על שם העיר חבל עבור נקרא על שם העיר: מן האגף מקום הגפת העלת: **אָלָא** שמע מנה בעבורה קאי וקרי לה וריחו: ומדותם מחוץ לעיר אלפים באמה אלמא תחום חקרי חוץ לעיר: יָכוֹל ילך לביתו ויסגר ע"י שליח או על גדי חבל ארך תלמוד לומר אל פתח הבית אי אל פתח הבית וכול יעמוד תחת המשקוף ויסגיר גליפא לקיומי דעגון אחר שהרי צריך הוא לצאת מן הבית:

קרביטיו לולאות שמסכרין במטה

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

"מִיָּדֵי דְהוּה אַמְטָה הַמְיוּחָדָת לְכָלִּים, דְּתַנְיָא: אִם הָיְתָה מִטָּה הַמְיוּחָדָת לְכָלִּים — אֵין צָרִיד לְכַפּוֹתָהּ. יֹאָלָא אֵי קוּשִׁיא — הָא קוּשִׁיא, דְּתַנְיָא, רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: דְּרָגָשׁ — מַתִּיר קְרָבִיטָיו וְהוּא נוֹפֵל מֵאֲלָיו. וְאִי דְרָגָשׁ עֲרֶסָא דַּגְדָּא הוּא, קְרָבִיטָין מִי אֵית לֶיהּ? כִּי אֲתָא רַבִּין, אָמַר: שְׁאִילְתִּיה לְהוּא מִרְבִּנָּן וְרַב תַּחְלִיפָא בַר מַעְרָבָא שְׁמִיָּה, דְּהוּה שְׂכִיחַ בְּשׁוּקָא דְצִלְעִי, וְאָמַר לִי: מַאי דְרָגָשׁ — עֲרֶסָא דְצִלְא. 'אִיתְמַר, אֵיזָהוּ מִטָּה וְאֵיזָהוּ דְרָגָשׁ? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מִטָּה — מְסָרְגִין אוֹתָהּ עַל גְּבִהּ, דְּרָגָשׁ — מְסָרְגִין אוֹתוֹ מְגוּפוֹ. מִיתִיבִי: כָּלִי עֵץ מְאִימָתִי מְקַבְּלִין טוּמְאָה? הַמִּטָּה וְהַעֲרִיסָה — מְשִׁישׁוּפָם בְּעוֹר הַדָּג. וְאִי מִטָּה מְסַתְּרָגַת עַל גְּבִהּ, לָמָּה לִי שִׁיפַת עוֹר הַדָּג? אָלָא הָא וְהָא מְגוּפִין. מִטָּה — אַעוּלִי וְאַפּוּקִי בְּבִזְיָנִי, דְּרָגָשׁ — אַעוּלִי וְאַפּוּקִי בַּאֲבָקְתָא. 'אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲחָא אָמַר רַבִּי: מִטָּה שְׁנַקְלִיטִיָּה יוּצְאִין, זוֹקְפָה וְדִיו. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: הִלְכָּה כְּרַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. "מִתְנִי הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר — מוֹתֵר לִיכְנָס לְתַחוּמָּהּ שֶׁל עִיר, וְאָסוּר לִיכְנָס לְעִיבוּרָהּ. אָבֵל הַנּוֹדֵר מִן הַבֵּית — אָסוּר מִן הָאֵגֶף וּלְפָנָיִם.^(כ) גָּמִי מְנַלֵּן דְּעִיבוּרָא דְּמָתָא כְּמָתָא דְּמִי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר קָרָא: "וַיְהִי בַּהֲיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וְגו'", מַאי בִּירִיחוֹ? אִילִימָא בִּירִיחוֹ מִמָּשׁ, וְהַכְּתִיב: "וַיִּרִיחוֹ סָגְרָת וּמִסְגָּרָת!" אָלָא שְׁמַע מִינָּה בְּעִיבוּרָהּ. אִימָא אֶפִּילוּ בְּתַחוּמָּהּ! הָא כְּתִיב בְּתַחוּמָּהּ "וּמִדֹּתָם מַחוּץ לְעִיר".^(כא) הַנּוֹדֵר מִן הַבֵּית — אֵינוֹ אָסוּר אָלָא מִן הָאֵגֶף וּלְפָנָיִם. אָבֵל מִן הָאֵגֶף וּלְחוּץ — לֹא. מִתִּיב רַב מְרִי: "וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן הַבֵּית", יָכוֹל יֵלֶךְ לְבֵיתוֹ וַיִּסְגֵּיר — תִּלְמוּד לומר: "אֵל פֶּתַח הַבֵּית". אִי אֵל פֶּתַח הַבֵּית, יָכוֹל יַעֲמוֹד תַּחַת הַמִּשְׁקוֹף וַיִּסְגֵּיר — תִּלְמוּד לומר: "מִן הַבֵּית", עַד שְׁיֵצֵא מִן הַבֵּית כּוּלּוֹ. הָא פִּיצַד? עוֹמֵד בְּצַד הַמִּשְׁקוֹף וַיִּסְגֵּיר. וּמַנִּין שְׂאֵם הֵלֶךְ לְבֵיתוֹ וְהִסְגִּיר, אוֹ שְׁעָמַד תַּחַת הַשְּׁקוֹף וְהִסְגִּיר, שְׁהִסְגִּירוּ מוֹסְגָר — תִּלְמוּד לומר: "וְהִסְגִּיר אֶת הַבֵּית", מִכָּל מְקוֹם. שְׂאֵנִי גַּבִּי בֵּית, דְּכְתִיב: "מִן הַבֵּית", עַד שְׁיֵצֵא מִן הַבֵּית כּוּלּוֹ. מִתְנִי

שמעון אומר אין צריך לזוקפה אלא הוא האבל נופל קרביטין והיא נופלת: קרביטין לולאות שכו: קרביטין מי אית לה הכי קים להו דלא הוו להו קרביטין שאינה עשויה להתפרק אלא עומדת מצעת לעולם: דלעני מוכרי עורות: ערסא דצלא של עור שישן עליה חבל אינה חשוכה כל כך ולהכי הואיל ואינה חשוכה לא היה כופה אלא זוקפה וזני והלכך אמרי' במקמי' דמתר דזקגש שאינה מטא חשוכה וערסא דצלא אית לה קרביטין ופליג רשב"ג בגמרא ואמר דדעי כפיה כל כך שמתיר קרביטין והעור נופל מאליו לפי שיש קצועות סביב לעור ומותחין אותו בין חרכות המטה וקושרין הרצועות בצרכות ושוכבין עליו וכשמתירין הרצועות והעור נופל אין לך כפיה גדולה מזו: מטא מסרגין אותה על גבה שבוכרין הבגד או העור שישנים עליו סביב אותם עצים שעומדים מראשותיו ומקבליטיו נקובים ומכניסין המשיחות שבבגד או שבעור לתוך אותו נקבים: משישופם בעור הדג שמשפסף העצים של מטה הצרכות והקצרות בעור הדג כדי לעשותן צהצין וחלקים: למה לי שיפת עור הדג והלא העור מכסה מן החבלים או מן הבגד או מן העור: הא והא מסתרגין מגופן: לעילוי ולאפוקי אבזיויני שמכניסין ראשי המשיחות שבבגד דרך הנקבים וקושרים זה בזה: אעולי ואפוקי בצבכתא שקושרין לו לאות פעני המטה מראשותיו וממקבליטיו ומכניסין ראשי משיחות בבנקבים וקושרין בלולאות והינו קרביטין: שנקליטיה יוצאין דלאמרי' התם נקליטין שנים ואותה מטא אין אדם יכול לכפותה מפני נקליטיה אלא זוקפה על ב' מקבליטיה ומניחה וזני: הלכה כרבן שמעון דאמר מתיר קרביטין: מקמי' לתחמה בתוך אלפים רמה: לעבודה הינו פגום נכנס פגום יוצא של אותה העיר: גמ' אלא שמע מנה

בעבודה הנה קאי וקרי לה ביריחו: אימא ואפילו בתחמה הוי בתוך העיר והאי דכתיב ויהי בהיות יהושע ביריחו בתחמה הנה קאי: תחמה חקרי חוץ לעיר דכתיב ומדתם מחוץ לעיר: מן האגף ולפנים אגף כמו (וימא יח.) הגפת דלתות חבל מן האגף ולחוץ על עבי המפתן אינו חסור: וכול ילך לביתו ויסגיר ע"י שלוחו: ת"ל אל פתח הבית של מנגע צריך לעמד: הכי גרסינן על השקוף על עבי המפתן: עד שיצא מן השקוף דעל השקוף חקרי בית: בצדי השקוף מבחוץ מקראמר עד שיצא מן הבית כלו אלמא דשקוף גמי הוי בית ואמאי הנוצר מתר מן האגף ולחוץ: שאני גבי בית וכו' חבל גבי נדרים מתר מן האגף ולחוץ שקוף הינו אסרסה משקוף מה שעל השתח:

מסורת הש"ס
א סנהדרין כ.
ב ספרא מצורע פרשה ו י ו-ז: חולין י:
תורה אור השלם

[ויקרא יא]

[במדבר לה, ה]

[יהושע ה, יג]

[יהושע ו, א]

[ויקרא יז, לח]

מסורת הש"ס

א פסחים לד.; לעיל מז.; משנה תרומות; לעיל נב; ב לעיל טו.

מתני' דדבר שזרעו כלה פקרקע ונגדל כגון חטה וכיוצא בה דהינו גדולין גמורין:
אבל דדבר שאין זרעו כלה כגון השומים והבצלים שאינו כלה פקרקע אלא שרפה ונגדל בנופו:
אפלו גדולי גדולין חסורין דכגופיהו דמו: מעשה ידיה עלי ונתנו לה פרות בשכר מעשה ידיה הואיל ואמר עלי חסור בחלופיהן וט' אכל כי אמר שאיני טועם משמע מהן גופן איני טועם הלכך מתר בחלופיהן ובגדוליהן אם זרעו וצמחו:
שאת עושה איני אוכל עדי הפסח דאמר הכי קונם עלי מה שאת עושה שאיני אוכל ממעשה ידיך עד הפסח או שאמר קונם שאת עושה שאיני מתפסח מכל מלאכתך עד הפסח:
מתר לאחר הפסח שהרי לא נזר מכל מה שתעשה אלא עד הפסח:
אפי' אחר הפסח חסור לאכל ולהתפסות מכל שעושה לעולם שהרי לא קבע בו זמן:
היה עומד באגר ואמר קנס שאת נהנית לי עד הפסח אם תלכי לבית אביוך מעבדו עד החג הלכה לפני הפסח חסורה בהנאתו עד הפסח:

מתני' דדבר שזרעו כלה פקרקע ונגדל כגון חטה וכיוצא בה דהינו גדולין

קנס פרות האלו עלי ולא גרסי'

מִתְנִי' "קוֹנָם פִּירוֹת הָאֱלוּ עָלַי", "קוֹנָם הֵן עַל פִּי", "קוֹנָם הֵן לְפִי" — אָסוּר בַּחִילוּפִיהֶן וּבְגִידוּלִיהֶן. "שְׂאֲנִי אוֹכֵל", וְ"שְׂאֲנִי טוֹעֵם — מוֹתֵר בַּחִילוּפִיהֶן וּבְגִידוּלִיהֶן, בְּדָבָר שְׂזָרְעוּ כָּלָה. אֲבָל בְּדָבָר שְׂאִין זָרְעוּ כָּלָה — אֲפִילוּ גִידוּלֵי גִידוּלִין אָסוּרִין. "הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ "קוֹנָם מַעֲשֵׂה יְדִיָּה עָלַי", "קוֹנָם הֵן עַל פִּי", "קוֹנָם הֵן לְפִי" — אָסוּר בַּחִילוּפִיהֶן וּבְגִידוּלִיהֶן. "שְׂאֲנִי אוֹכֵל", "שְׂאֲנִי טוֹעֵם" — מוֹתֵר בַּחִילוּפִיהֶן וּבְגִידוּלִיהֶן. בְּדָבָר שְׂזָרְעוּ כָּלָה. אֲבָל דָּבָר שְׂאִין זָרְעוּ כָּלָה — אֲפִילוּ גִידוּלֵי גִידוּלִין אָסוּרִין. ^(א)**"שְׂאֵת עוֹשֶׂה אֵינִי אוֹכֵל עַד הַפֶּסַח", "שְׂאֵת עוֹשֶׂה אֵינִי מִתְפַּסֵּה עַד הַפֶּסַח", עֲשֵׂתָהּ לִפְנֵי הַפֶּסַח — מוֹתֵר לְאַכּוֹל וּלְהִתְפַּסּוֹת אַחֵר הַפֶּסַח. "שְׂאֵת עוֹשֶׂה עַד הַפֶּסַח אֵינִי אוֹכֵל", וְ"שְׂאֵת עוֹשֶׂה עַד הַפֶּסַח אֵינִי מִתְפַּסֵּה", עֲשֵׂתָהּ לִפְנֵי הַפֶּסַח — אָסוּר לְאַכּוֹל וּלְהִתְפַּסּוֹת אַחֵר הַפֶּסַח. "שְׂאֵת נִהְנִית לִי עַד הַפֶּסַח אִם הוֹלָכֶת אֶת לְבִית אָבִיהָ עַד הַחֵג", הִלְכָּה לִפְנֵי הַפֶּסַח — אָסוּרָה בַּהֲנָאתוֹ עַד הַפֶּסַח.**

לאחר

פרות אלז:
אָסוּר בַּחִלוּפִיהֶן וּבְגִידוּלִיהֶן דְּכִינּוּ דְּהִזְכִּיר קוֹנָם קָתֵם וְלֹא הִזְכִּיר אֲכִילָה אָסַר עֲצֻמוֹ בֵּין בַּחִלּוּפִיהֶן בֵּין בַּגְּדוּלִיהֶן:
**שְׂאֲנִי אוֹכֵל שְׂאֲנִי טוֹעֵם לֹא אָסַר עֲצֻמוֹ אֲלֹא כְּגוֹף הַפְּרוֹת:
בְּדָבָר שְׂזָרְעוּ כָּלָה הַגְּדוּלִין הֵווּ כְּגוֹף אַחֵר: אֲבָל בְּדָבָר שְׂאִין זָרְעוּ כָּלָה אֲפִלוּ גִדּוּלֵי גִדּוּלִין אָסוּרִין**
כְּגוֹן בְּצֵלִים שְׂאִין הַבָּצֵל כֹּלָה אֲלֹא מוֹסִיף חֲמִירִים עָלָיו הִלְכָּךְ גְּדוּלִין כְּגוֹפָן:
הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ קָנָם מַעֲשֵׂה יְדִיָּה פִי' אִם תַּעֲשֶׂה לִּי מֵאֵכֹל חָסוּר בַּחִלּוּפִיהֶן אִם הִכִּינָה לוֹ מֵאֵכֹל וְהִחֲלִיפֵן בַּפְּרוֹת - בְּגִדּוּלִין פִּי' בְּגִדּוּלֵי פְרוֹת שְׁלָקָח מִן הַחֲלִיפִין:
שְׂאֲנִי טוֹעֵם מֵתֵר בַּחֲלִיפִין
שְׁלֹא אָסַר עֲצֻמוֹ אֲלֹא מִהֶס אֲבָל דְּדָבָר שְׂאִין זָרְעוּ כֹּלָה חָסוּר בְּגִדּוּלֵי גְדוּלִיהֶן וּמִשְׁפַּחַת לָהּ כְּגוֹן שְׁטֹטַע חֵילָן אוֹ זָרַע דָּבָר שְׂאִין זָרְעוּ כֹּלָה וְנִמְצָא שֶׁהַגְּדוּלִין חָסוּרִין עָלֶיהָ דִּהְיוּ כְּמוֹ מַעֲשֵׂה יְדִיָּה וְהִלְכָּךְ גְּדוּלֵי גְדוּלִין חָסוּרִין דְּדָבָר שְׂאִין זָרְעוּ כֹּלָה אֲבָל בְּדָבָר שְׂזָרְעוּ כֹּלָה הַגְּדוּלִין חָסוּרִין וְגִדּוּלֵי גְדוּלִין מִתְּרִין:
קוֹנָם שְׂאֵת עוֹשֶׂה אֵינִי אוֹכֵל עַד הַפֶּסַח מִמָּה שְׂאֵת עוֹשֶׂה וְאִשְׁמוּעִינָן דְּלֹא תִימָא דה"ק אֵינִי אוֹכֵל

מכל מה שתעשה עד הפסח לעולם וכן כלם אשמועינן הכי:
שְׂאֵת נִהְנִית לִי עַד הַפֶּסַח אִם תִּלְכִּי לְבִית אָבִיָּה עַד הַחֵג עוֹמֵד בַּחֲדָשׁ אֶחָד לִפְנֵי הַפֶּסַח וְאִמַּר קוֹנָם שְׁלֹא תֵהָא נִהְנִית לִי עַד הַפֶּסַח אִם תִּלְכִּי לְבִית אָבִיךָ מַעֲבָדוֹ וְעַד הַחֵג וְהִלְכָּה לִפְנֵי הַפֶּסַח אִסּוּרָה עַד הַפֶּסַח כְּלוּמַר אִם הִלְכָּה לְבִית אָבִיהָ:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

נז.

עין משפט
נר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' א ב:
ב מי"ז פה' מהל' נדרים הל' יג:
ג מי"ז פה' מהל' נדרים הל' יד:
ד טוש"ע יו"ד סי' רטז סעי' ג:
ה מי"ז פה' מהל' נדרים הל' טו:
ו טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' כא כב:
ז מי"ז פי' מהל' נדרים הל' יב:

זב:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

^א טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' כג:

^ב מו"י פ"י מהל' נדרים הל' יג:

^ג מו"י פד' מהל' שמיטה ויובל הל' כא:

^ד מו"י פו"א מהל' תרומות הל' כב:

^ה סמג עשין קלז, טוש"ע יו"ד סי' רצד סעי' כב:

^ו מו"י פ"י מהל' מעשר שני ונסע רבעי הל' טז:

^ז טוש"ע יו"ד סי' רצו סעי' יח:

^ח מו"י פ"ה מהל' כלאים הל' כד: ^ט מו"י פ"י מהל' מעשרות הל' ד:

לְאַחַר הַפֶּסַח אִם נִהְיִית לִפְנֵי הַפֶּסַח מִשְׁלוּ הָכִי הִיא בָּבֵל וַחַל שֶׁהָכִי תִּלָּה

שְׁלֹא תִלָּךְ: **שְׁאֵת** נִהְיִית לִי עַד הֶחָג אִם אֶת הוֹלָקֶת עַד הַפֶּסַח וְהִיא עוֹמֶמֶת בְּחֻלָּשׁ אֶחָד לִפְנֵי הַפֶּסַח: **הִלָּכָה** לִפְנֵי הַפֶּסַח אֲסוּרָה לְהִנּוּת מִשְׁלוֹ עַד הֶחָג וּמִתַּרְתּ לִילָךְ לְאַחַר הַפֶּסַח דְּבִשְׁלֹא הִלָּכָה לִפְנֵי הַפֶּסַח לֹא חַל הַגֵּדֵר בָּלָן: **כִּפּוּר** יִמָּא יוֹשֵׁב עַל שִׁפְת הַיָּם: **כִּפּוּר** דִּימָא שֵׁס הַפֶּסֶר: **הַעֲלָה** בִּידּוֹ בָּצָל שֶׁגָּדַל בְּשָׂבִיעִית וְעָקְרוּ בְּשָׂבִיעִית וַיֵּשׁ לוֹ דִּין פְּרוֹת שְׂבִיעִית לִשְׁנוֹן בַּעוֹר וּשְׂאֵר דִּיעִין:

וּנְטָעוּ בְּשִׁמְיִית שֶׁכּוּן דְּרָךְ נוֹטְעֵי בְּצִלִּים שְׁנוּטָע אֶחָד וְהִרְבָּה גְּדִלִים מִמֶּנּוּ וְהוּא חֵינּו כְּלָה: וְהָכִי קֹמַעֲבִיא לִי גְדוּלֵי הַתֵּר הֵם דְּלֹא גָזְרוּ עַל גְּדוּלֵי שְׂבִיעִית לִהְיוֹת שְׂבִיעִית כִּמּוֹ שֶׁגָּזְרוּ עַל גְּדוּלֵי תְרוּמ' שֶׁבְּתְרוּמָה הִחְמִירוּ מִשּׁוּם גָּזַל הַשֶּׁבֶט וְעָקָר אֲסוּר בַּפְּרוֹת שְׂבִיעִית מִי [אֶתוּ] גְּדוּלֵי הַתֵּר וּמַעֲגִלִים אֶת הָאֲסוּר אוֹ לֹא זָנְהִי דְּמַדְאוּרִיתָא בְּטוֹל בְּרַב שְׂמַא חֲכָמִים הִחְמִירוּ בֵּינוּן דַּעֲקָר חֲשׂוֹב וְלֹא בְּטוֹל וּמִדְּכַרְכָּנוּ הוּא דְּמַעֲבִיא לִיה וְהַקְלָה הַרַב ר' חֲלֵיעָזָר מִמִּין אֲמַאי לֹא הָיוּ זֶה וְזֶה גּוֹרֵם וּמִתֵּר שֶׁהִקְרַקַע שֶׁהִיא הַתֵּר וְהַעֲקָר שֶׁהוּא אֲסוּר גּוֹרֻמִּין לְגְדוּלִין וְתַרְזַן דְּכֹכֵר זֶה וְזֶה גּוֹרֵם (מִתֵּר) [אֲסוּר] וְקִשְׁנִיא לַהֲר"ם דְּהִכָּא חַד גּוֹרֵם הוּא דְּהִקְרַקַע לֹא חֲסָבִינוּ לֶה שֶׁלְּגוֹרֵם דְּהַתֵּר בְּדֹאמֵר פָּקָךְ אֲלוֹ טִרְפוֹת (חֲלוּין דָּף נח -) [וּמוֹדוּ] בְּבִיצָה טִרְכָּה שֶׁהִיא אֲסוּרָה דְּכַסְפָּנָא מֵאֲרַעַא זָחַד גּוֹרֵם הוּא וְהַטָּעַם מִשּׁוּם דְּגוֹרֵם דְּהִקְרַקַע חֵינּוּ מֵינּוּ וְחֵינּוּ דּוּמָה לְגוֹרֵם דְּתַרְנַגְלַת וּלְכַךְ לֹא חֲשׂוֹב זֶה וְזֶה גּוֹרֵם דְּזַנְקָא גַּבִּי שְׂאוּר

שֶׁל חֲלוּין וְשֶׁל תְּרוּמָה וְכוּן גַּבִּי זָבֵל שֶׁל עֲבוּדַת כּוֹכָבִים דְּדָמִי אֶהֱדָדִי וְלָכוּן מִפְּרָשׁ הַר"ם דְּלֹא שָׁנַךְ זֶה וְזֶה גּוֹרֵם [אֶלֶּא] הִיכָא דְּגוֹרֵם דְּאֲסוּר דְּהֵינּוּ עָקָר

מִתַּבַּטָּל הוּא בְּגְדוּלִים וְחֵינּוּ פַּעֲיִן שְׂחִינּוּ נִכְּר לֹא שָׁנַךְ זֶה וְזֶה גּוֹרֵם וְכוּן בְּשְׂאוּר שֶׁל תְּרוּמָה מוֹרִי שֶׁהוּא פַּעֲיִן: **בָּצָל** שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֻטָּעוּ וְלָחֲמֵן מוֹקִינ לֶה בְּבָצֵל דְּגְדוּלֵי תְרוּמָה דְּגְדוּלֵי גְדוּלִין מִתְרִין: וְרַבּוֹ גְּדוּלִים עַל עָקְרוּ מִתֵּר אֲלֵמָא גְּדוּלֵי הַתֵּר מַעֲלִין עָקָר דְּאֲסוּר ואע"פ שֶׁאִין זָרְעוּ כְּלָה כִּמּוֹ בָּצֵל: **יִלְדָּה** שֶׁסִּבְכָּה בְּזַקְנָה וּבָה פְּרוֹת שֶׁהִם עָקְלָה אֲפִי' הוֹסִיף בְּמֵאֲתַם דְּהַתֵּר אֲסוּרִים הַפְּרוֹת עָקָר חֲשׂוֹב וְחֵינּוּ בְּטוֹל בְּתוּסַפַּת הַתֵּר דְּכָל בְּתוּסַפַּת דְּמַסְבּוּךְ וְחֵילָךְ מִתְרִים דְּבְטוֹל בְּזַקְנָה גַּם אֲלוֹ לֹא הִיָּה - בָּה פְּרוֹת וּסְבָבָה תַּהֲיִה מִתַּרְתּ שֶׁמִּתַּבַּטָּלָה בְּזַקְנָה (אֲחֵר) [אֲלֵמָא] גְּדוּלֵי הַתֵּר חֵין מְבַטְלִין עָקָר שֶׁל אֲסוּר: **בָּצָל** שְׁנֻטָּעוּ בַּכֶּרֶם וְנֹאֲסֵר בְּדִין כִּלְאֵי הַכֶּרֶם וְנִעְקָר הַכֶּרֶם דִּהֲשֵׁתָא מִתְרִין כָּל הַגְּדוּלִין: אֲסוּר אֲפִילוּ הוֹסִיפוּ מֵאֲתַם עַל הָעָקָר אֲלֵמָא דַּעֲקָר הָאֲסוּר חֵינּוּ בְּטוֹל ה"נ בָּצֵל דְּשָׂבִיעִית חֵינּוּ בְּטוֹל אֲלֵמָא (אִי אִיכָא [תְּרִין] דְּאֲמֵרִי דְּגְדוּלֵי הַתֵּר חֵין מְבַטְלִין לַעֲקָר דְּאֲסוּר: **לְטָרָא** בָּצָל שֶׁתַּקְנָה פְּרוּשׁ שֶׁעֲשָׂרָה מִתְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְזָרְעָה: **מִתַּעֲשֻׁרֶת** לְפִי כְּלָה וְלֹא אֲמֵרִי' דְּלִטְרָא א' שַׁעַם הַגְּדוּלִין הִיָּה מִן הָעָקָר שֶׁהָכִי חֵין זָרְעוּ כְּלָה וּבְכֵר הִיא מִתַּקְנַת מִשּׁוּם דְּגְדוּלֵי אֲסוּר מְבַטְלִין הָעָקָר ה"נ יִמָּא דְּגְדוּלֵי שְׁמִינִית מְבַטְלִין עָקָר שֶׁל שְׂבִיעִית: **דִּלְמָא** הָתָם לְחוּמְרָא דְּגְדוּלֵי אֲסוּר מְבַטְלִין הַתֵּר חֲבָל שֶׁל הַתֵּר שְׂמַא לֹא יִבְטְלוּ אֲסוּר:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

דְּכָרוּ בַּמָּה שְׁנִהְיִית מִמֶּנּוּ הָדָם הַפֶּסַח נִמְצָא עוֹבֵר בְּלֹא יַחַל שֶׁהָכִי הוּא הַדִּירָה עַד הַפֶּסַח: וּמִתַּרְתּ לִילָךְ אַחֵר הַפֶּסַח שֶׁהָכִי לֹא הַדִּירָה אֲלֵא עַד הַפֶּסַח: גַּמ' הָעֵלָה בִּידּוֹ בָּצֵל בְּרִיתָא הִיא אֲבַעֲי' הִיא דְּאֲבַעֲיֹא בְּבִי מִדְּקִשָּׁא: שֶׁעָקְרוּ בְּשָׂבִיעִית וְנֻטָּעוּ בְּשִׁמְיִית אִיכָא דְּאֲמֵרִי שֶׁעָקְרוּ גָּדַל בְּשָׂבִיעִית וְנִתְגַּדַּל עַד שֶׁרַבּוּ גְדוּלֵיו עַל עָקְרוֹ: וְקֹא מַעֲבִיא לִיָּה הָכִי גְדוּלֵיהוֹן אִיתִינְהוּ הַתֵּר שֶׁגָּדְלוּ בְּשִׁמְיִית וְעָקְרוּ אֲסוּר בְּהִנָּחָה שֶׁהָכִי גָדַל בְּשָׂבִיעִית וְחִיבִין בַּבַּעוֹר וְכִינוּן דְּרַבּוּ גְדוּלֵיו עַל עָקְרוּ שֶׁהָיו יוֹתֵר מִן הָעָקָר אוֹתָנוּ גְדוּלֵי הַתֵּר מַעֲלִין אֶת הָאֲסוּר שֶׁמְבַטְלִין אֶת הָאֲסוּר בָּלו אוֹ לֹא: מִתֵּר דְּגְדוּלֵי הַתֵּר מְבַטְלִין אֶת הָאֲסוּר וְהִכָּא נָמִי לֹא שָׁנָא: וְלָדִיָּה שֶׁל עֲרֵלָה: שֶׁסִּבְכָּה שֶׁהִרְבִּיבָה בְּתוֹךְ חֵילָן זָכוּן שֶׁל הַתֵּר וְהָיו בָּה פְּרוֹת הַעֲרֵלָה: ואע"פ שֶׁהוֹסִיפָה פְּרוֹת לְאַחֵר שֶׁהִרְבִּיבָה מֵאֲתַם חֲלָקִים יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיְתָה בַּשִּׁעַת הַרְבָּבָה אע"ג דְּשִׂאָר עֲרֵלָה בְּטוֹלָה בְּמֵאֲתַם: אֲסוּר אֲלֵמָא דְּלֹא אֲתוּ גְדוּלִין דְּהַתֵּר וּמַעֲלִין אֶת הָאֲסוּר: וּפֶשֶׁט לֶה מִן הָדֹא דְּמִתֵּר דְּהֵנוּן נָמִי תְּרִין: לְטָרָא מִמֶּשׁ שֶׁל בְּצִלִּים: שֶׁתַּקְנָה שֶׁעֲשָׂרָה כֶּהֱלַכְתָּה וְזָרְעָה וְגִדְלָה: מִתַּעֲשֻׁרֶת לְפִי כְּלָה אע"פ שֶׁבְכֵר עֶשֶׂר מִן הָעָקָר וְהָעָקָר קוּם וְחֵינּוּ כְּלָה צְרִיךְ לַהֲפָרִישׁ מִן הַגְּדוּלִים וּמִן הָעָקָר לְפִי שֶׁבְטָלוּ גְדוּלִים אֶת הָעָקָר הִכָּא נָמִי הֵהוּא בָּצֵל שֶׁהָעֵלָה יִשְׁמַעְאֵל גְּדוּלִין מְבַטְלִין אֶת הָעָקָר: דְּלֵמָּא לְחוּמְרָא שְׂחֵינּוּ בְּגוּן הִכָּא גַּבִּי לְטָרָא בְּצִלִּים דְּלַחֲמָרָא קֹאֲמֵר צְרִיךְ לַעֲשֹׂר מִשּׁוּם דְּגְדוּלִין מְבַטְלִין אֶת הָעָקָר חֲבָל לִקְלָא בְּגוּן בַּעֲיֹא דִּישְׁמַעְאֵל דְּהָיוּ לַהֲתוּר לֹא

אִבְּלֵאחַר הַפֶּסַח — בִּיבֵל יַחֲלִי". **יִשְׁאֵת** נִהְיִית לִי עַד הֶחָג אִם הוֹלָקֶת אֶת לְבִית אָבִיָּה עַד הַפֶּסַח", הִלָּכָה לִפְנֵי הַפֶּסַח — אֲסוּרָה בְּהִנָּאָתוֹ עַד הֶחָג, וּמוֹתַרְתּ לִילָךְ אַחֵר הַפֶּסַח. גַּמְי' הָאוּמֵר לְאַשְׁתּוֹ "קוּנָם מַעֲשֵׂה יְדִידָה עָלִי", "קוּנָם הֵן עַל פִּי", "קוּנָם הֵן לְפִי וְכוּ'", **יִשְׁמַעְאֵל** אִישׁ כְּפָר יִמָּא, וְאָמְרִי לֶה אִישׁ כְּפָר דִּימָא, הָעֵלָה בִּידּוֹ בָּצָל שֶׁעָקְרוּ בְּשָׂבִיעִית, וּנְטָעוּ בְּשִׁמְיִית, וְרַבּוּ גִידוּלָיו עַל עֵיקְרוֹ. וְהָכִי קֹא מִיבַעֲיָא לִיָּה: גִּידוּלָיו הֵייתֵר וְעֵיקְרוֹ אֲסוּר, בֵּינוּן דְּרַבּוּ גִידוּלָיו מַעֲיָקְרוֹ — אוֹתָנוּ גִידוּלֵי הֵייתֵר מַעֲלִין אֶת הָאִיסוּר, אוֹ לֹא? אֶתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי אַמִּי לָא הָוָה בִּידִידָה. "אֶתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי יִצְחָק נִפְתָּא, פֶּשֶׁט לִיָּה מִן הָדֹא דְּאָמֵר רַבִּי חֲנִינָא תְּרִיתָאָה אָמֵר רַבִּי יַנָּאי: בָּצָל שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֻטָּעוּ, וְרַבּוּ גִידוּלָיו עַל עֵיקְרוֹ — מוֹתֵר. אָמֵר לִיָּה רַבִּי יִרְמְיָה וְאִיתִימָא רַבִּי זִרְיָקָא: שְׂבִיק מָר תִּרְיִן וְעָבִיד בְּחֻדד?!"^(א) **מָאן** נִינְהוּ תִּרְיִין? דְּאָמֵר רַבִּי אֲבָהוּ אָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: **יִלְדָּה** שֶׁסִּיבְכָה בְּזַקְנִיָּה, וּבָה פִּירוֹת, אֵף עַל פִּי שֶׁהוֹסִיפָה מֵאֲתַם — אֲסוּר. "וְאָמֵר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַבִּי נַחֲמָנִי אָמֵר רַבִּי יוֹנָתָן: **בָּצָל** שְׁנֻטָּעוּ בַּכֶּרֶם, וְנִעְקָר הַכֶּרֶם — אֲסוּר. **הָדָר** אֶתָּא לְקַמִּיָּה דְּרַבִּי אַמִּי וּפְשִׁיט לִיָּה מִן הָדֹא דְּאָמֵר רַבִּי יִצְחָק אָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן: **לִיטְרָא** בָּצָלִים שֶׁתִּיקְנָה וְזָרְעָה, מִתַּעֲשֻׁרֶת לְפִי כוּלָּה. אֲלֵמָא אוֹתָנוּ גִידוּלִין מְבַטְלִין עֵיקָר. דְּלֵמָּא לְחוּמְרָא שְׂחֵינּוּ. אֲלֵא, מִן הָדֹא דְּתַנְיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:

כָּל

שֶׁל חֲלוּין וְשֶׁל תְּרוּמָה וְכוּן גַּבִּי זָבֵל שֶׁל עֲבוּדַת כּוֹכָבִים דְּדָמִי אֶהֱדָדִי וְלָכוּן מִפְּרָשׁ הַר"ם דְּלֹא שָׁנַךְ זֶה וְזֶה גּוֹרֵם [אֶלֶּא] הִיכָא דְּגוֹרֵם דְּאֲסוּר דְּהֵינּוּ עָקָר

מִתַּבַּטָּל הוּא בְּגְדוּלִים וְחֵינּוּ פַּעֲיִן שְׂחִינּוּ נִכְּר לֹא שָׁנַךְ זֶה וְזֶה גּוֹרֵם וְכוּן בְּשְׂאוּר שֶׁל תְּרוּמָה מוֹרִי שֶׁהוּא פַּעֲיִן: **בָּצָל** שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֻטָּעוּ וְלָחֲמֵן מוֹקִינ לֶה בְּבָצֵל דְּגְדוּלֵי תְרוּמָה דְּגְדוּלֵי גְדוּלִין מִתְרִין: וְרַבּוֹ גְּדוּלִים עַל עָקְרוּ מִתֵּר אֲלֵמָא גְּדוּלֵי הַתֵּר מַעֲלִין עָקָר דְּאֲסוּר ואע"פ שֶׁאִין זָרְעוּ כְּלָה כִּמּוֹ בָּצֵל: **יִלְדָּה** שֶׁסִּבְכָה בְּזַקְנָה וּבָה פְּרוֹת שֶׁהִם עָקְלָה אֲפִי' הוֹסִיף בְּמֵאֲתַם דְּהַתֵּר אֲסוּרִים הַפְּרוֹת עָקָר חֲשׂוֹב וְחֵינּוּ בְּטוֹל בְּתוּסַפַּת הַתֵּר דְּכָל בְּתוּסַפַּת דְּמַסְבּוּךְ וְחֵילָךְ מִתְרִים דְּבְטוֹל בְּזַקְנָה גַּם אֲלוֹ לֹא הִיָּה - בָּה פְּרוֹת וּסְבָבָה תַּהֲיִה מִתַּרְתּ שֶׁמִּתַּבַּטָּלָה בְּזַקְנָה (אֲחֵר) [אֲלֵמָא] גְּדוּלֵי הַתֵּר חֵין מְבַטְלִין עָקָר שֶׁל אֲסוּר: **בָּצָל** שְׁנֻטָּעוּ בַּכֶּרֶם וְנֹאֲסֵר בְּדִין כִּלְאֵי הַכֶּרֶם וְנִעְקָר הַכֶּרֶם דִּהֲשֵׁתָא מִתְרִין כָּל הַגְּדוּלִין: אֲסוּר אֲפִילוּ הוֹסִיפוּ מֵאֲתַם עַל הָעָקָר אֲלֵמָא דַּעֲקָר הָאֲסוּר חֵינּוּ בְּטוֹל ה"נ בָּצֵל דְּשָׂבִיעִית חֵינּוּ בְּטוֹל אֲלֵמָא (אִי אִיכָא [תְּרִין] דְּאֲמֵרִי דְּגְדוּלֵי הַתֵּר חֵין מְבַטְלִין לַעֲקָר דְּאֲסוּר: **לְטָרָא** בָּצָל שֶׁתַּקְנָה פְּרוּשׁ שֶׁעֲשָׂרָה מִתְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְזָרְעָה: **מִתַּעֲשֻׁרֶת** לְפִי כְּלָה וְלֹא אֲמֵרִי' דְּלִטְרָא א' שַׁעַם הַגְּדוּלִין הִיָּה מִן הָעָקָר שֶׁהָכִי חֵין זָרְעוּ כְּלָה וּבְכֵר הִיא מִתַּקְנַת מִשּׁוּם דְּגְדוּלֵי אֲסוּר מְבַטְלִין הָעָקָר ה"נ יִמָּא דְּגְדוּלֵי שְׁמִינִית מְבַטְלִין עָקָר שֶׁל שְׂבִיעִית: **דִּלְמָא** הָתָם לְחוּמְרָא דְּגְדוּלֵי אֲסוּר מְבַטְלִין הַתֵּר חֲבָל שֶׁל הַתֵּר שְׂמַא לֹא יִבְטְלוּ אֲסוּר:

מסורת הש"ס
א מנחות סט:
תורה אור השלם

איש כי-ידר נדר ליתנה אוֹר־השבע שבִּעַת לְאַסֵּר אֶשֶׁר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּכָרוּ כִּכְל־הִצָּא מִפּוֹי יַעֲשֶׂה [במדבר ל, ג]

לא־יתנוּע פרמֶד כְּלָאִים פּוֹר־תַּקְדָּשׁ הַמְלֵאָה הַזֶּרַע אֶשֶׁר תִּזְרַע וּתְבוּאוֹת הַכֶּרֶם [דברים כב, ט]

מסורת הש"ס
א תוספתא תרומות ב משנה שביעית
גליון הש"ס
גמ' והלא שביעית אין לה מתירין. קשה לי עדיין יקשה הא יין נסך דאין לו מתירין ואסור במינו במשהו. ומשום חמץ ליכא קושיתא כל כך דיש לומר דמה דגם באינו מינו במשהו לא חשיב אבל מיין נסך קשה וז"ע:
תורה אור השלם

ראשית ערשתיכם חלה תרימו תרומה תרומת גרן כן תרימו אתה מראשית ערשתיכם תתנו ליתנה תרומה לדורתיכם [במדבר טו, כ-כא]

לא־תזנע קרמך כלאים פֿור־תקדש המלצה הזרע אשר תזרע ותבואת הפֿרֿם [דברים כב, ט]

וכי־זרעה קרמך תזרֿך כי לא תוכל שאתו כי־יִרְחֹק קרמך המקום אשר יבחר יתנה אֱלֹהֶיךָ לשום שמו שם כי יִזְכָּרְךָ יתנה אֱלֹהֶיךָ ונתתה בנסף וצרת הנסף בידך והלכת אל־המקום אשר יבחר יתנה אֱלֹהֶיךָ בו ונתתה הנסף בכל אשר־תאונה נפֿשך בבקר ובצאן וביוֹן ובשכר ובכל אשר תשאֲלֶךָ נפשך ואכלת שם לפני יתנה אֱלֹהֶיךָ ושמתה אתה וביִתְּךָ [דברים יד, כד-כו]

ולחם וזלי וקרמל לא תאכלו עד־עֶמֶס היום הזה עד הביאכם את־קרבו אֱלֹהִים חַתַּת עוֹלָם לדורתיכם בכל משבתיכם [ויקרא כג, יד]

כגון טבל שגיש לו מתירין שמתקנו ונתר ומעשר והקדש יש לו מתירין על ידי פקיה וחדש עמר מתירו להכי רפלו באלף לא בטלי דהא חפשר להו בתקנתא: נתנו בהם חכמים שעור תרומה בטלה במאה ושרלה במאתים: השביעית אוסקת כל שהוא זמינה שאם נתערכה סאה של חטין של שביעית באלף של הטר אינה בטלה: אמר להם אף אני לא אמרתי שיהא שביעית אוסקת זמינה כל שהוא: אלא לבעור שאם נטל בצל של ששית ונטעו בשביעית והוספה כל שהוא אותו כל שהוא מבטל את העקר ומחוב בלו בבעור מוצאי שביעית: רבנן לאכילה שאם נתערבו פרות שביעית בפרות שמינית לאחר שנתחבבו בבעור ולא בערו דהשתא קימי באסור אכילה אינה אוסקת אלא בנותן טעם ואם אין בה בנותן טעם מתבטל ומדקדקי לא אמרתי אלא לבעור דגדולין מבטלין את העקר הַתם זמי בבעיא של ושמעאל גדוליו מבטלין את העקר: הא זמי לחומרא דהא דאמר לענין בעור דגדולין מבטלין את העקר הינו זמי לחומרא שגלן חבינן בבעור העקר והתוספת רבנן בעיא דישמעאל להתר היא: בצלים של ששית שירדו עליהם גשמים בשביעית וצמחו מאליהן בלא נטיעה: אם

היו עליו שלהן שחורין שמחמת שצמחו יש להן פח עוד לגדל אסורין נוצאי גדלי ממזי שביעית וגדוליו מבטלין את העקר: הוריקו שהן כמו פמשין ורקין והבסיפו פניהם מתרין שלא גדלו כלום בשביעית: אם יכולין לתלש מן הערקע בעלין שלהן שכל כך יש להן פח בעלין שלהן שפשאוחז בעליהן שומט עקרו עמו מן הערקע אסורין דחשיבי גדולי שביעית: פנגדן למוצאי שביעית מתרין שאם של שביעית וצמחו בשמינית ויש להן פח בעלין מתרין דגדולי הטר מבטלין העקר של אסור והינו להתר כגון הך בעיא דישמעאל ומסא פשטה: ודלמא לעולם אין גדולי הטר מבטלין את האסור והבא היכי דמי דמזדבנין כלומר האי דקתני ופנגדן למוצאי שביעית מתרין כגון שהודכו שפתשן במדוכה דליתגהו לעקרון בעיניהו רבנן בבעיא דישמעאל דאיתה לעקר פעין רבא למימר דלא בטלי:

רזלינן דגדולי שביעית מבטלין העקר רבנן להקל לא מבטלי גדולי דהתר לעקר דאסור ומה שפרש אלא לבעור לענין פרות ששית שזנבסין בשביעית ק' להר"מ דתגי'א כל הספיחין מתרין חוץ מספיחי כרוב ומפרשינן דמיזי בספיחי ששית הזנבסים בשביעית אלמא דגדולי שביעית אינן אוסרין במשהו ונראה דשמא התם מיזי שגמרו בששית ולא גדלו כלל בשביעית וספיחי כרוב אסורין דדמפרש שמא ירחח מן העלין ויאמר מן האמהות לקחתי ועוד קשה להר"ם מהך דמעביר עצין נקוב בפרם אם הוסיף מאתים אסור לא הוסיף מאתים מתר אלמא דגדולי אסור אינם אוסרים במשהו וכן מצינו בהך דבצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו הוריקו מתרין אלמא דגדולי שביעית אינם אוסרים במשהו לכך מפרש הר"ם דהבא מיזי בצצל שגער בששית ונטעה בשביעית ומפינן שהוסיף משהו נאסר בלו כמו בלאי הכרם דעקרם נאסר דה"נ אמר התם זרעו מעקרו פהשקשה כלומר בפשתלת זרישתו באסור זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא והכי זמי תחלת זרישתו באסור היתה מיהו יש לגשב דלבעור קשה דהיה לו לומר לגדולין אין לו זריעה: בצצלים של ערב שביעית: ויירדו עליהם גשמים בשביעית וצמחו: אם עליו שרלהן שחורין דזרפס להשחיר פשוירדיין עליהם גשמים: אסורין דבזיוע שגדלו רבם בשביעית: הוריקו לא גדלו רבם ומתרינ: רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אף בשלא השחרו אם יכולין וכו' שגדלו כל כך אסורין דבזיוע שגדלו רבם בשביעית: וכןנגדן למוצאי שביעית מתרין כלומר בצלים שגאים משביעית - לשמינית אלמא דגדולי הטר מבטלין לאסור: ודלמא במדבנים שזכו אותם במדוכה בשביעית ולא חשיבי ובטלים בגדולין רבנן היבא דלא זכו מבעיא לן אי בטלו אי לא בטלו:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל שנתערב בחלין דמצי מעשר עליו מקמאי

או מעצין שאינו נקוב: ומעשר שני דאפשר להעלותו ולאוכלו או לפדותו: וחדש דהאיר המזרח מתיר: והקדש דאי בעי פרק לה: לא נתנו חכמים שעור נאסורין בכל שהוא ואין להקשות דבפי בתרא דע"ז (דף עג:) אמר דבטבל שלא זמינו בנ"ט י"ל דהא זמי דאמר שלא נתנו בו שעור משום דיש לו מתירין הינו זנחא זמינו רבנן שלא זמינו בטול וכן משמע לעיל גבי יין שהוא בנ"ט ואע"ג דהני דבר שיש לו מתירין וא"ת פרך בתרא דמסקת ע"ז (שם) דקאמר חוץ מטבל ויין נסך דזמינו במשהו ופריך בשלמא עבותת כוכבים משום חומרא דע"ז אלא טבל מאי טעמא ומסיק בפהירו כך אסורו פרוש דחטה אחת פוטרת את הכרי ולימא טעמא משום דיש לו מתירין וי"ל דהתם בטבל שהלכו בעליו למדינת הים דאין לו מי יתירו רבנן קשה למה לי טעם דיש לו מתירין תפוק לה משום דהסתריו כך אסורו: וכל שאין לו מתירין כגון תרומה ולחמן מפרש אמאי הני אין מתירין: ושרלה וכלאי הפרם נתנו בו חכמים שעור תרומה בן' ערלה וכלאים במאתים ומיזי

זמין זמינו דבשאלו מינו אמרי' פ' גיד הנשה (חלין דף צז -) דתרומה בנ"ט: דתנן השביעית אוסקת בכל שהוא והא דאבעי' ליה לעיל אי גדולי דהתר מבטלין לעקר דשביעית י"ל דהבא מיזי דבדבר לח רבנן ביבש לא ר"נ שמא גדולי חשיבי טפי ומבטלי עקר: אמר להם שביעית אינה אוסקת בכל שהוא אלא לבעור פרות פרש רבי אליעזר כגון פרות ששית שזנבסו בשביעית וגדלו משהו וצריכין בעור בפרות שביעית דגדולי אסור חשיבי ומבטלי לעקר דהתר רבנן לאכילה כגון לאחר בעור בפרות שביעית שנתערבו בפרות דהתר אינו אסור במשהו אלא בנותן טעם כפאר אסורין אלמא דגדולי שביעית מבטלין לעקר דהתר ה"נ נימא בבעין דבצל דגדולי הטר מבטלי לעקר דאסור ודחי הא זמי לחומרא דבעין דבצל דגדולי הטר מבטלי לעקר דהתר לענין פרות ששית שזנבסין בשביעית ק' ונראה דשמא התם מיזי שגמרו בששית ולא גדלו כלל בשביעית וספיחי כרוב אסורין דדמפרש שמא ירחח מן העלין ויאמר מן האמהות לקחתי ועוד קשה להר"ם מהך דמעביר עצין נקוב בפרם אם הוסיף מאתים אסור לא הוסיף מאתים מתר אלמא דגדולי אסור אינם אוסרים במשהו וכן מצינו בהך דבצלים שירדו עליהם גשמים וצמחו הוריקו מתרין אלמא דגדולי שביעית אינם אוסרים במשהו לכך מפרש הר"ם דהבא מיזי בשצל שגער בששית ונטעה בשביעית ומפינן שהוסיף משהו נאסר דה"נ אמר התם זרעו מעקרו פהשקשה כלומר בפשתלת זרישתו באסור זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא והכי זמי תחלת זרישתו באסור היתה מיהו יש לגשב דלבעור קשה דהיה לו לומר לגדולין אין לו זריעה:

בצצלים של ערב שביעית: ויירדו עליהם גשמים בשביעית וצמחו: אם עליו שרלהן שחורין דזרפס להשחיר פשוירדיין עליהם גשמים: אסורין דבזיוע שגדלו רבם בשביעית: הוריקו לא גדלו רבם ומתרינ: רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אף בשלא השחרו אם יכולין וכו' שגדלו כל כך אסורין דבזיוע שגדלו רבם בשביעית: וכןנגדן למוצאי שביעית מתרין כלומר בצלים שגאים משביעית - לשמינית אלמא דגדולי הטר מבטלין לאסור: ודלמא במדבנים שזכו אותם במדוכה בשביעית ולא חשיבי ובטלים בגדולין רבנן היבא דלא זכו מבעיא לן אי בטלו אי לא בטלו:

נח.

עין משפט נר מצוה

א	סמג לאוין קמא, טוש"ע יו"ד
סי' קב סעי' א:	
ב	מיו' מט"ו מהל' מאכלות
ג	מיו' מט"ו מהל' מאכלות
ד	מיו' מט"ו מהל' מאכלות
ה	מיו' פז' מהל' שמיטה ויובל
ו	מיו' פד' מהל' שמיטה ויובל
ה' כ:	

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

אָלֵא מִן הַדִּין הַמִּנְכָּשׁ עִם הַכּוֹתֵי דְבַסְתָּמָא אִם אֵינוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּמִלְכָּה אֵינוֹ בְּחִסּוֹת מִפְּרֵשׁ לְקַמּוֹ: אוכל מהן עראי כמו שאר טבל גמור: ומעשרן נדאי' ולא דמאי דנדאי כותי לא הפריש מעשר מהן כלל: רש"א אומר כו' טעמה דנפשה האמר: אם ישראל חשוד על השביעית שחשוד שנוטע חסיות שביעית בשמינית ישראל המנכש עמו בשמינית מתר לו לאכל מהן משום דגדולי הטר שגדלו בשמינית מעלין את האסור: ודלמא הא דרבי שמעון דן אלעזר דגדולי הטר מעלין את האסור בדבר שזרעו בלה וקא פריך ומי מצית אמת בדבר שזרעו בלה מיכי והתניא ואלו הן חסיות הלוי לופינ"א מקבל דבדבר שאין זרעו בלה מוכי ואפ"ה מתר ושמע מנה גדולי הטר מעלין את האסור ולעולם מהא פשטה: וקא פריך עלה דלמא מהא לא תפשוט דבמזבנין קא מוכי ושמא בלו פשהו נדוכין דליתא לעקר בעין שהוא מתבון לכתשן כדי שיהו בטליו: תרין הא לא מצית אמרת דחשודי על השביעית קתני ובינו דחשוד הוא לא משגח ליה להאכילן נדוכים ושלמים מאכילן ולעולם תפשוט מנה גדולי הטר מעלין את האסור: ודלמא בתערבתי שמעריבין אותן חסיות בין שאר ירקות של הטר ואוכלן על ידי תערבתי משום דכי שרי הואיל דליתא לעקר בעין אמרי:

אכל אי איתא בגון בעינא דישמעאל אמרי' דאין גדולי הטר מעלין את האסור: לא סלקא דעתך דנפשה קתני באותו מין שמנכש עמו אוכל ולעולם פשטינא מהא דגדולי הטר מעלין את האסור והואיל דאוחמנא דגדולי הטר מעלין את האסור לימא תהוי תיובתא דרבי יוחנן ורבי יונתן דאמרו אין מעלין: הואיל ואסורו על ידי קרקע דקתיב ונכתה הארץ (ויקרא כה): בטולתו נמי על ידי קרקע פי רבו גדוליו על עקרו אכל ערלה דמירי בה רבי יוחנן שאין אסורו אלא בשנים וכלאי הפךס אינה אוסרת מחמת קרקע אלא מיני תערבתי זרעונין אוסרין מש"ה אין בטולתו ע"י קרקע: הרי מעשר וכו' לטורא מעשר טבל לטורא של טבל שהורס ממנו תרומה ומעשר ראשון אכל גבי לוי הוי טבל דאפתי לא תרס ממנו מעשר מן המעשר דהינו. תרומת מעשר וזרעה בקרקע פשאינה מעשרת: והרי היא פשערה ליתרין עם התוספת והעקר שרבו גדוליו כ"כ: חובת מעשר כל עשר ליתרין: ובשביעית נמי ששביעית נוהגת בהן שהרי הוא בלגן מעשר בעלמא שזרעו חוב כפל: ואותה לטורא שזרעו בן לוי פשאינה מעשרת אע"פ שעשערה עכשו צריך לעשערה פעם שניה תרומת מעשר שהניח הלוי אשתתקד שלא הפריש ממנה שרדין הוא שלא ישתפר בהך שזרעה פשאינה מעשרת: ומעשר עליה ממקום אחר מפרות של אשתתקד וזהו ממ"א ולא מפרות של שנה זו שאין מעשרין מן הקדש על הישן לשנא.) אחרניא ממ"א לא ידעינן מ"ר: לפי חשבון ועשר הלטרקא שהניח אשתתקד אלמא דאין בטולת' ע"י קרקע דאע"ג שזרעה חוב בתרומת מעשר וק' לר' אמי דפשיטא ליה דגדולי הטר מעלין את האסור דהא חזינו הכא דחוב להפריש מעשר שלאותה לטורא לפי חשבון:

בחסיות מפרש לקמן:

המנכש עם הכותי בחסיות — אוכל מהן אכילת עראי, ומעשרן נדאי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם ישראל חשוד על השביעית, למוצאי שביעית — מותר. למימרא דגידולי היתר מעלין את האיסור, ודלמא בדבר שזרעו בלה? הא תנא: אלו הן חסיות — כגון הלוי השום והבצלים. ודלמא במדוכנין? "חשוד על השביעית" קתני. ודלמא בתערובת? המנכש קתני. לימא תיהוי תיובתיה דרבי יוחנן ודרבי יונתן! אמר רבי יצחק: שניא שביעית, הואיל ואיסורה על ידי קרקע — בטולתה נמי על ידי קרקע. "הרי מעשר, דאיסורו על ידי קרקע, ואין בטולתו על ידי קרקע. דתנא: ליטרא מעשר טבל שזרעה בקרקע והשביחה, והרי היא פשערה ליתרין — חייבת במעשר ובשביעית. ואותה ליטרא, מעשר עליה ממקום אחר לפי חשבון!

דאיכא למימר דאיכא רבא דפרי שגדלו בלם בשביעית ולא איכי בלם מפרות שנקנסו משביעית לשמינית: המנכש קתני ואוכל מאותם המזבירות שגדלו בשביעית ואם כן על פרוך ההפך משום שדויתו דגדוליו: לימא תהוי תיובתא דרבי יוחנן ורבי יונתן דאמרי לעיל גבי ולזה שסבכה בזקנה וגבי בצל שנטעו בכהם דגדולי הטר אינם מעלין האסור: אמר רבי יצחק שאני שביעית הואיל ואסור על ידי קרקע בטלה נמי על ידי קרקע כלומר שביעית הטרן ואסורו תלוי על ידי קרקע ואין הטרת גדוליו תלוי במעשה האדם דכי איתא שמינית הס הטר אכל לעיל בהך דילגה שסבכה בזקנה ההפך תלוי במעשה האדם שסבכה ודמי למבטל אסור בתחלה אכל שביעית ממילא משתרין גדוליו למוצאי שביעית וכן בהך דרבי יונתן דבצל שנטעו בכהם ונעקר הכהם ההפך בא על ידי שנטעו הכהם ולכך לא מבטלת הטר לאסור: והרי מעשר דאסורו על ידי קרקע ואין הטריו על ידי קרקע דתניא לטורא מעשר טבל שנטעה והרי היא פשערה ליתרין חובת מעשר ובשביעית ואותה לטורא מעשר עליה לפי חשבון היתה טבולה לתרומת מעשר כלומר שהיא של מעשר ראשון והרי היא טבולה לתרומת מעשר וגדוליו טבל גמור: ודלמא וכו' השום ושום אין זרעו בלה:

שלא ישתפר בהך שזרעה פשאינה מעשרת: ומעשר עליה ממקום אחר מפרות של אשתתקד וזהו ממ"א ולא מפרות של שנה זו שאין מעשרין מן הקדש על הישן לשנא.) אחרניא ממ"א לא ידעינן מ"ר: לפי חשבון ועשר הלטרקא שהניח אשתתקד אלמא דאין בטולת' ע"י קרקע דאע"ג שזרעה חוב בתרומת מעשר וק' לר' אמי דפשיטא ליה דגדולי הטר מעלין את האסור דהא חזינו הכא דחוב להפריש מעשר שלאותה לטורא לפי חשבון:

עין משפט
נר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' שלא סעי' מח:
ב מיי' פד' מהל' תרומות הל' יז:
ג מיי' פי"ד מהל' תרומות הל' יא:

תרינ מעשר תרומת מעשר דגון הוא [דקא גרים]. ליה דלא מחיב מתיב רמי בר חמא קנם פרות הללו עלי קונם כו' דבינן דאמר קונם סתמא אכרס עליו כהנאה בין כחליפין בין כגדולין: קונם שאני אוכל לא אסר עצמו אלא כגופס והלכך בדבר שזרעו כלה הגדולין מתרין אכל בדבר שאין זרעו כלה אכלו גדולי גדולין אסורין אלמא גדולי הסר אינם מעלים את האסור דאי מעלים גדולין אמאי אסורין הרי לא אסר עצמו אלא כגוף הפרות ולא אסר כגדולין וליתו גדולי הסר ולבטלו לעקר אלא שמע מנה גדולין לא מבטלינ לעקר הלכך העקר מתפשט כגדולין ואסורין מטעם עקר ועקר חשוב ואינו בטל ונהי דנדאי אינו מתיר ע"י חרקע כמו שביעית מפל מקום דמי לעל יזי חרקע התירו ולא שיה לשהויי דגון הוא דקא גרים לה: א"ר [אבא] שאני קונמות הואיל ואי בעי מיתשל עליהו ויהי בדבר שיש לו מתירין ולא בטיל ולכך לא מבטלי גדולי לעקר והא דתנן לשינ (נדרים דף נב -) קונם יין ונפל לתבשיל אם יש בו טעם יין אסור ואם אין בו טעם יין מתר דבטל הינו משום דהוי מין בשאינו מינו דהאי דדבר שיש לו מתירין לא בטיל הינו מין במינו והא דמסיק רב ראשי פרק בתרא דביצה (דף נט -) דמים ומלח לא בטילי כעסה משום דהוי דבר שיש לו מתירין ואע"ג דלא הוי מין במינו יש לומר דהתם משום דאיכא נתינת טעם ולא בטלי: ויהרי תרומה כו' דתנן ה"ה דהוי מצי למפרך למאן דאמר תרומה אין לה מתירין: סאך של תרומה שנופלה לפחות ממאך תרוב דאינה בטלה בפחות מק' ואםמכוסה רצון [אכרא דכתיב] תרימו ממנו מה שאתה מרים ממנו שנופל לתוכו מקדשיו: א"ה דמוקי להו ביד כהן אם פן אורי שהדמוע ארע בבית הכהן [אימא סיפא אם היתה טהורה] תמכר לכהן והא דיעה הוא אלא מירי שהיא ביד ישראל ואל"ה בישראל שנוכלו לו תרומה מבית אבי אמו כהן כהן עסקינן. [והא] קתני סיפא: תימכר לכהן חוץ מדמי אותה סאך? אלא אימא: בשלמא קונמות — מצוה לאיתשולי עליהו, משום דרבי נתן. דאמר רבי נתן: כל הנודר — פאילו בנה במה, והמקיימו — פאילו מקטיר עליה. תרומה מאי מצוה לאיתשולי עליה? ^(א) גופא, אמר רבי יוחנן: ליטרא בצלים שתיקנה וזרעה — מתעשרת לפי כולה. יתיב רבה וקאמר להא שמעתא. אמר ליה רב חסדא: מאן צאית לה ולרבי יוחנן רבה! היתר שבהן להיכן הלה? אמר ליה: מי לא תבן דכוותה: בצלים שיירדו עליהם גשמים וצימחו, אם

מתיב רמי בר חמא קנם פרות הללו עלי קונם כו' דבינן דאמר קונם סתמא

אמר: מעשר, דיגון הוא דקא גרים ליה.

^(א) מתיב רמי בר חמא: "קונם פירות האלו

עלי", "קונם הן על פי", "קונם הן לפי" — אסור בחילופיהן ובגידוליהן. "שאני אוכל",

ו"שאני טועם" — מותר בחילופיהן ובגידוליהן בדבר שזרעו כלה, אבל בדבר

שאין זרעו כלה — אפילו גידולי גידולין

אסורין. אמר רבי אבא: שאני קונמות, הואיל ואי בעי מתשיל עליהו — הווי להו בדבר

שיש לו מתירין, ואין בטיל ברוב. ^א ויהרי

תרומה, דאי בעי מיתשיל עליה, ובטלי ברוב. דתנן: סאך תרומה טמאך שנופלה לפחות

ממאך חולין — תרוב. הא למאך — תעלה! אמרי: בתרומה ביד כהן עסקינן, דלא מצי

מיתשיל עליה. אי הכי, אימא סיפא: אם היתה

טהורה תמכר לכהן! אלא בישראל שנופלו לו

מבית אבי אמו כהן עסקינן. [והא] קתני

סיפא: תימכר לכהן חוץ מדמי אותה סאך?

אלא אימא: בשלמא קונמות — מצוה

לאיתשולי עליהו, משום דרבי נתן. דאמר

רבי נתן: כל הנודר — פאילו בנה במה,

והמקיימו — פאילו מקטיר עליה. תרומה

מאי מצוה לאיתשולי עליה? ^(א) גופא, אמר

רבי יוחנן: ליטרא בצלים שתיקנה וזרעה —

מתעשרת לפי כולה. יתיב רבה וקאמר להא שמעתא. אמר ליה רב חסדא: מאן צאית לה

ולרבי יוחנן רבה! היתר שבהן להיכן הלה?

אמר ליה: מי לא תבן דכוותה: בצלים שיירדו

עליהם גשמים וצימחו,

בתרומת מעשר עד דמצגן והאי מאשתמד נדגנה הלכך מעשר עליה משל אשתמד ולא

הוי אסורי על יזי חרקע הלכך לא הוי בטילתו ע"י חרקע: אכלו גדולי גדולין

אסורין אלמא דאין גדולי הסר מעלין את האסור וקשיא לרבי אמרי: ואין בטיל כרב

כלומר כרוב מדתו כגדוליו רביס: הרי תרומה דאי בעי מיתשיל עליה שאם היה

בדעתו להפריש תרומה ומעשר על פרותיו מפרות קפה זו וטעה ונתן מקפה אחרת

יכול לשאל עליה לפני חכם ולומר לו לא היה בדעתי לתן מקפה זו אלא מזו ולא

הויא תרומה ואכלו הכי בטלה כרשא דתנן וכו': תרוב הפל שאין לה תקנה לא לכהן

ולא לישראל: הא אם נפל למאך תעלה סאך אחת ונאחר מתר אלמא דבטלה כרוב דיעה

כמו האי דהינו כמאך ואכתי קשיא לרבי אמרי מתני' דגגרים: [ומשני] הא תרומה

בתרומה ביד כהן עסקינן דמאחר שזכה בה כהן לא מצי מיתשיל עליה אינש ולא דמי

לקונמות: תמכר לכהן הרי ביד כהן היא ואין צריך לו למכרה: אלא ביד ישראל

עסקינן שנוכלו וכו' דלא מצי איהו מיתשיל עליה שדבר זכה בה כהן: והא קתני סיפא

אם היתה טהורה תמכר לכהן שהרי ביד ישראל היא חוץ מדמי אותה סאך אם

נפלה לו מבית אבי אמו כהן אמאי אמר חוץ מדמי אותה סאך אפילו אותה סאך

נמי תמכר הואיל ובאתה לו בירשה: אלא לעולם בתרומה ביד ישראל עסקינן ומצי

מתני' [עליה] ואכלו הכי בטלה כרשא והדרא קשיא לדבמה תרינ הכי גרסינן

אלא גבי קונמות מצוה לאתשולי עליהו ובמאן דאיתשיל עליהו דמי ונהי לה דבר

שיש לו מתירין ואין בטל כרב: אבל תרומה מאי מצוה איכא לאתשולי עליה

ובינן דלאו מצוה היא לא אחי לאתשולי עליה ובדבר שאין לו מתירין דמי להכי

בטיל כרשא: וזרעה מתעשרת לפי כלה אכלו מן הלטרך של עקר: הסר שבהן אותה לטרך של עקר שהיתה מתקנת: היכן הלך הואיל ואיתה בשני אין צריך לעשרס: בצלים של ששית

וכו' לימא הסר שבהן שגדלו בששית להיכן הלך ומשתרי העקר:

לכהן: הכי גרסינן אלא בשלמא קנמות מצוה לאתשולי עליהו והוי דבר שיש לו מתירין: גופא כו' היתר שבהם להיכן הלכה כלומר הסר שהיה בלטרך שעשר היכן הלך דסבירא להו דלא קאמר גדולי הסר מעלין את האסור מצי לאוכוחי דגדולי הסר מעלין את האסור מההיא דמנפש דלשיני:

מסורת הש"ס

א פסחים לד; לעיל מז; לעיל נב; משנה נדרים; משנה תרומות ב שבועות י:

גליון הש"ס

גמ' תרומה מאי מצוה. עי' ב"מ נג ע"א תוס' ד"ה הו"ל וצע"ק:

שם היתר שבהן לחיוב הלד. עי' בר"נ ע"ז דף שס"ו ע"א:

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

אם היו עליו [שְׁלָהּן] שְׁחורין אסורין אף

דיקדו **פקע: אָמר** לָהּ רב חסדא מ״ סבֿרַת על עקר קַתְנִי אסורין על תוספת קַתְנִי אֶבֶל על עקר מִתָּר אִם נָכַר מִן הגדוליו: א"ה דלת"ק אין אסור אלא בַּגְדוּלִין לְבַד מאי אֵתָא לְמִימַר דְּתַנִּי ר"ג הגָּדַל בְּחִיּוֹב חַיִּב הגָּדַל בְּפִטוּר פִּטוּר רָבִן גַּמְלִיאֵל [קאמר] אפי' עָלִיהֶן שָׂרִי וְאִינֵס אִסוּרִין אֵלָּא הגָּדַל בְּחִיּוֹב כְּלוּמַר בְּאִסּוּר שְׁבִיעִית אֶבֶל הגָּדַל בְּפִטוּר כְּלוּמַר בְּהִמַּר הָדֵם שְׁבִיעִית וְיָהִי דְאִין הָעֵקֶר נָכַר וְכֵלֹו אִסּוּר מִכָּל מָקוֹם וְנִפְקָא מֵנָּה בְּמָה שֶׁהָעֵקֶר מִתָּר שְׁאִינוּ צָרִיךְ שֵׁשִׁים רַח מִן הגדוליו: ת"ק נְמִי הָכִי קָאָמַר בְּתַמִּינָה דְלִזְדִּיךְ דְּאִמְרַת דלת"ק אִינוּ אוֹסֵר אֵלָּא הגדוליו: ה"ג בְּלֹא מַתְנִיתִין ר"ג [קתני לָהּ] [דלת"ק אִינוּ אִסּוּר אֵלָּא גְדוּלִין] וְעַד כָּאן לֹא שָׁמַע לָהּ לר"ג דְּלֹא טָרַח אֶבֶל טָרַח בְּטַל בְּרַב כֶּךָ הָשִׁיב לוֹ רַבָּה דְּסָבִירָא לָהּ דְּהִתֵּר פָּקַע וְקָאָמַר דר"ג נְמִי דְאִמַּר גָּדְלוּ בְּפִטוּר פִּטוּר מוֹדָה הָכָא בְּלִטְרָא בְּצַל שְׁתַּקְנָה וְזָרְעָה שֶׁהִתֵּר שָׂבוּ פָקַע דְּהֵתֵם בְּמַלְתֵּי דר"ג לֹא טָרַח בַּגְדוּלִין וּמֵאִילֵיהֶם הֵם בָּאִים הַלֵּכֶךְ לֹא

חֲשִׁיבִי לְבַטּוֹל הָעֵקֶר אֶבֶל בְּצַל דְּטָרַח הָעֵקֶר וְאִמַּר ה"ס דְּהָאִי טַעֲמָא דְּטָרַח וְלֹא טָרַח הָיִינוּ בִּדְאִמַּר בְּמַנְחוּת פָּרָה רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵל (מְנַחוּת דף ע -) גָּבִי הֵךְ דְּבָצַל שְׁתַּקְנָה דְּהָכָא דְּטָרַח בְּנִטְיַעְתּוֹ אֶבֶל הֵתֵם בַּגְדוּלִין דְּשְׁבִיעִית לֹאֻ הָיוּ נְטִיַעְתּוֹ בְּלוֹי אִין הִנְטִיעָה בְּאִסּוּר שֶׁבַעֲרַב שְׁבִיעִית נְטוּעִי' וּבָאִים מִשְׁבִּיעִית אֶבֶל הָכָא תַחֲלַת נְטִיַעְתָּהּ [בָּאָה בְּשְׁבִיעִית] לִכְךָ מִבְּטָלִין גְּדוּלִין לַעֲקָר וְדָבָר זֶה מְגַמְגֵּם דְּלִיתָא לָהֶךָ מִלְּתָא דר"ג

גָּבִי הֵךְ בְּרִיתָא וְאִם הָיוּ שְׁחָרִים עָלֶיהֶן: וְהָרִי לִיטְרָא מַעֲשֵׂר טָבֵל פִּי' לָעֵיִל אֵלֶמָּא אֵף עַל גַּב דְּלֹא קָא טָרַח לֹא קִמְבְּטִלִי: **שְׂאנִי** הֵתֵם בֵּהֵךְ דְּקָאָמַר דְּמַתְעַשֵּׂר לְפִי בְּלֹא דְאִמַּר קָרָא עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר אֶת תְּבוּאֹת זֶרַעַךְ אֵלֶמָּא תְּבוּאָה זְרוּעָה בְּעִי לַעֲשׂוּרִי כֹּל הַמַּעֲשֹׂרוֹת וְהֵךְ נְמִי שְׁתַּקְנָה הָיוּ כֹּתֵם זְרִיעָה דְּהִתִּירָא זָרְעִי אֶבֶל אִסּוּר לֹא זָרְעִי שְׁאִין דְּכֶךָ לְזָרַע מַעֲשֵׂר עֲצָמוּ בְּשִׂאִינוּ מִתְּקַן לְתַרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמִנֵּה לֹא אִזְרִי קָרָא הַלֵּכֶךְ לֹא בְּטַל וְלֹא בְּעִי לַעֲשׂוּרִי בְּכַתְּחֻלָּה בִּין דְּטָרַח בְּטוֹלָה אֶבֶל בֵּהֵךְ לְטָרָא שְׁתַּקְנָה דְּהָיוּ בְּדָכָךְ שֶׁבָּנִי אֵדָם מוֹצִיאִין לְזָרִיעָה יֵשׁ לָנוּ לְהַעֲמִיד בָּזָה קָרָא דַעֲשֵׂר תַעֲשֵׂר שְׁצִירָךְ לַחֲזוֹר וּלְעַשֵּׂר בְּכַתְּחֻלָּה:

גופא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא טִירְטָאָה בְּצַל שֵׁל תְּרוּמָה כּו' מִתָּר דְּהָנִי חֲלִין וּמִתָּר לְזָרִים:

אֶתוֹסַפֵּת קַתְנִי דְאִסּוּרִין לֹאֶכְלוֹ

^(א)**אם** היו עליו שְׁלָהּן שְׁחורין — אָסוּרִין, הוֹרִיקוּ — מוֹתְרִין. וְכִי שְׁחורין אִמָּאִי אָסוּרִין? לִימָא: הֵיתֵר שְׁבָהּן לְהִיכֹן הָלָהּ? אָמַר לִיה: מִי סָבַרְתָּ עַל עֵיקָר קַתְנִי? אֶתוֹסַפֵּת קַתְנִי אָסוּרִין. אִי הָכִי, מֵאִי אֵתָא רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לְמִימַר? דְּתַנָּיָא, רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: הַגָּדֵל בְּחִיּוֹב — חַיִּיב, הַגָּדֵל בְּפִטוּר — פִּטוּר. תַּנָּא קָמָא נְמִי הָכִי אָמַר! כּוּלָּהּ מַתְנִיתִין רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קַתְנִי לָהּ. וְעַד כָּאן לֹא שְׁמַעְתָּ לִיה לְרַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּלֹא קָא טָרַח, אֶבֶל הֵיכָא דְקָא טָרַח — בְּטִיל בְּרוּבָא. וְכֹל הֵיכָא דְקָא טָרַח בְּטִיל בְּרוּבָא? וְהָרִי לִיטְרָא מַעֲשֵׂר טָבֵל, דְקִטְרַח, וְקַתְנִי: וְאוֹתָהּ לִיטְרָא מַעֲשֵׂר עָלָיו מִמָּקוֹם אַחֵר לְפִי חֲשָׁבוֹן! **שְׂאנִי** גָּבִי מַעֲשֵׂר, דְאָמַר קָרָא **"עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר וְגו''"**, וְהִיתִירָא — זָרְעִי אִינְשִׁי, אִיסוּרָא — לֹא זָרְעִי אִינְשִׁי. גּוּפָא, אָמַר רַבִּי חֲנִינָא תִירְתָאָה אָמַר רַבִּי יַצְאִי: בְּצַל שֵׁל תְּרוּמָה שְׁנַטְעוּ, וְרַבּוּ גִידוּלִיו עַל עֵיקָרוֹ — מוֹתָר. לְמִימָרָא דְגִידוּלִי

הֵיתֵר

בְּלֹא תְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר קִנְסִינוּ לִיה

הַשְׁתָּא שְׁמַעֲשֵׂר אוֹתוֹ עֲשׂוֹר שְׁהִי לוֹ לִפְנֵי

אֶשְׁתַּחַד שְׁלֹא יִשְׁתַּכַּר בְּכֶךָ:

בְּשִׁמְיִית דְּחִיּוֹב לְבַעֲרֹן אֶבֶל הָעֵקֶר שָׂרִי דְאִמְרִינוּ הִתֵּר שְׁבָהּן לְהִיכֹן הָלָהּ: הַגָּדַל בְּחִיּוֹב בְּשְׁבִיעִית חַיִּב בְּבַעוּר: וְהַגָּדִיל בְּפִטוּר דְּזָהוּ הָעֵקֶר הַגָּדַל בְּשִׁשִּׁית פִּטוּר

הָכִי נְמִי קָאָמַר תַּנָּא קָמָא כּו': תַּרְיִן בְּלֹא מַתְנִיתִין ר' שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קַתְנִי לָהּ וְהָכִי קַתְנִי שְׂרַשְׁב"ג אוֹמַר הַגָּדַל כּו'. וּלְעוֹלָם אָמַרִי הִתֵּר שְׁבָהּס לְהִיכֹן הָלָהּ: וְקָא מַהֲדַר גַּמְרָא לְעוּל' וְאִפִּי' לר"ש לֹא אָמַרִי הִתֵּר שְׁבָהּן לְהִיכֹן הָלָהּ וְעַד כָּאן לֹא אָמַר רַשְׁב"ג הַגָּדַל בְּפִטוּר פִּטוּר דְאִמְרִינוּ הִתֵּר שְׁבָהּן לְהִיכֹן הָלָהּ דְּלֹא קָא בְּטִיל הִתֵּר הֵיכָא דְלֹא קָא טָרַח כְּגוֹן הֵתֵם שְׁנִירְדוּ עָלֵיהֶן גְּשָׁמִים וְצִמְחוּ מֵאִלְיָהוּ אֶבֶל הֵיכָא דְקָא טָרַח כְּגוֹן הָכָא דְנִטְעֹן בְּדַקְתַּנִּי שְׁתַּקְנָה וְזָרְעָה הוֹאִיל וְעַבַּד בַּהּ מַעֲשָׂה גְדוּלִין שֶׁל אִסּוּר מִבְּטָלִין אֶת הַהִתֵּר וְהָיוּ הַכֹּל אִסּוּר לְהָכִי מַתְעַשֵּׂר לְפִי בְּלֹא: מַעֲשֵׂר עָלֶיהָ לְפִי חֲשָׁבוֹן וְאֵף עַל גַּב דְּקָא טָרַח לְגַבִּי שֹׁאֵר גְּדוּלִין: הִתִּירָא זָרְעִי אִינְשִׁי דָּבָר שֶׁהוּא מִתְּקַן רְגִילִים בְּנִי אֵדָם לְזָרַע וְסָנִי לִיה בְּשָׁנִי מַעֲשֹׂרוֹת בְּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי אֶבֶל דָּבָר שֶׁל אִסּוּר אִין רְגִילִין בְּנִי אֵדָם לְזָרַע וְהוֹאִיל וְאִיהוּ קָא זָרַע בְּאִסּוּרָא שְׁזָקְעָה

הַשְׁתָּא שְׁמַעֲשֵׂר אוֹתוֹ עֲשׂוֹר שְׁהִי לוֹ לִפְנֵי אֶשְׁתַּחַד שְׁלֹא יִשְׁתַּכַּר בְּכֶךָ:

גָּבִי הֵךְ בְּרִיתָא וְאִם הָיוּ שְׁחָרִים עָלֶיהֶן: וְהָרִי לִיטְרָא מַעֲשֵׂר טָבֵל פִּי' לָעֵיִל אֵלֶמָּא אֵף עַל גַּב דְּלֹא קָא טָרַח לֹא קִמְבְּטִלִי: **שְׂאנִי** הֵתֵם בֵּהֵךְ דְּקָאָמַר דְּמַתְעַשֵּׂר לְפִי בְּלֹא דְאִמַּר קָרָא עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר אֶת תְּבוּאֹת זֶרַעַךְ אֵלֶמָּא תְּבוּאָה זְרוּעָה בְּעִי לַעֲשׂוּרִי כֹּל הַמַּעֲשֹׂרוֹת וְהֵךְ נְמִי שְׁתַּקְנָה הָיוּ כֹּתֵם זְרִיעָה דְּהִתִּירָא זָרְעִי אֶבֶל אִסּוּר לֹא זָרְעִי שְׁאִין דְּכֶךָ לְזָרַע מַעֲשֵׂר עֲצָמוּ בְּשִׂאִינוּ מִתְּקַן לְתַרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמִנֵּה לֹא אִזְרִי קָרָא הַלֵּכֶךְ לֹא בְּטַל וְלֹא בְּעִי לַעֲשׂוּרִי בְּכַתְּחֻלָּה בִּין דְּטָרַח בְּטוֹלָה אֶבֶל בֵּהֵךְ לְטָרָא שְׁתַּקְנָה דְּהָיוּ בְּדָכָךְ שֶׁבָּנִי אֵדָם מוֹצִיאִין לְזָרִיעָה יֵשׁ לָנוּ לְהַעֲמִיד בָּזָה קָרָא דַעֲשֵׂר תַעֲשֵׂר שְׁצִירָךְ לַחֲזוֹר וּלְעַשֵּׂר בְּכַתְּחֻלָּה:

מסורת הש"ס

א מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; בבא בתרא קמ"ג; בבא בתרא כז:

תורה אור השלם

עשר תעשר את כל־תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה [דברים יד, כב]

	עין משפט גד מצודה
---------------------------------------	----------------------------------

^א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' ד:

^ב מו"י פי' מהל' נדרים הל' ג:

^ג טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' א:

^ד מו"י פי' מהל' נדרים הל' ב:

אָמַר רבינא כו' כר' נתן וקנסא קנסיןן ליה אף כי קנס נקרו עד שישאל לחכם ונקאה
אִי הכי לגזר יום דרבינא מוסף על טעם דרב יוסף משום גזירה דבשאר נדרים לא קנסיןן לשאלו לחכם לאחר שנתקיימו אלא אית לה טעמא דנדרים דגזרינן לעיל וקאמר דבהך טעמא דגזרי' לא סגי אס לא מטעם דקנסיןן ליה

כר' נתן שעבר על מה שקימו: פשיטא דאסור לשבת הבאה דבשבוע שעבר היא מהו דתימא יומא דשבת לא אסר עצמו אלא בימי המעשה שבשבוע ולא נתפנו לאסר בשבת קמ"ל ולפרוש שני דמתגי פריך פשיטא פיון דחאי בשבת דאסור בו ומשני מהו דתימא דיומי שבוע העתידין לבא קאמר ולא יום השבת עצמו קמ"ל דכיון דחאי בשבת אררינן דאף בשבת - גזר ונ"ל דהטעם לפי שלשון בני אדם לקרות השבוע שבת וא"כ לשבוע הבא הוא מתפנו ולא לשבת לבד ומכל מקום פיון שעומד בשבת אמר שדעתו גם לשבת כדי שלא יהיה ספק בנדרו ושיחול משעה

שנזר: חדש זה פשיטא דראש חדש גדון בחדש הבא ומתר בו כי אצטריך לחדש חסר פלומר גזר באמצע חדש מלא וחדש חסר אחריו שר"ח שני ימים ויום ראשון הוא להשלים יום של חדש שעבר דחס"ד דאסור בו קמ"ל דהא קרו אינשי ריש ירחא ליום ראשון של ר"ח ובחדש הבא דניינין ליה שאינו מנוי בלשון בני אדם בחדש שעבר ולפרוש אחר פשיטא פיון דעומד בר"ח דאסור בו לא גריבא אלא לחדש חסר שראש חדש שלו שני ימים ונזר ביום ראשון ר"ח שעבר ולא נתפנו אלא בימי של חדש שעבר קמ"ל דקרו אינשי ריש ירחא ואינו נמנה בחדש שעבר והילכך כי אמר חדש זה מתסר בה וניחא טפי לשנא לחדש חסר לפרוש אחרון וכיון

דקאמר דקרו ליה אינשי ריש ירחא א"כ בפכותבין כתבה או שטרות ביום ראשון של ר"ח כותבין יום פלוני שהוא ראש חדש ואין צריך לכתב יום שלשים דהכי משמע לקמן (נגדים סג -) דתנו עד ר"ח אלגר [עד ר"ח אלגר] הראשון ומדמה בגמ' הך ברייתא דשטרות [לנגדים] אלמא דין שטרות כדין נדרים גלשון בני אדם: פסק ומיהו בגטין טוב לכתב שהוא יום שלשים לחדש טבת וכן כתב רבינו תם בכתבת בתו: דייגה כהיום

אחד דלהני אסור עד שתתשך למחר משום היום דאי למרת עד מעת לעת אסור ותו לא אתו למשרי נמי כי עמד בשחרית ואמר היום אתי למשתי בחצי היום והוא אסור עד שתתשך: אמר לה רב יוסף היום ביום אחד מחלף דאי שרית היום לכשתתשך בלא שאלה מחלף ואתי למשרי יום אחד משתתשך דכשר וצא אותו היום שנזר בו כמו כן והוא אינו מתר אלא מעת לעת: יום אחד בזהיום לא מחלף דלא אשור לשתות למחר עד הלילה דלא אתי למשרי בזהיום מחצי יום ואילך דליבא למחש להכי דהבא לא גמר היום עציו ומידע ודיע דאסור כל היום משום דאי טעמא נמי לא מצרכין שאלה לסוף מעת לעת דלא אתו למשרי מהיום מחצי יום ואילך דליבא למחש בזהכי דלדאמרין הבא לא גמר עציו היום ומידע ודיע דאסור בכל היום: כמאן אןלא הא שמעתתא דאמר רב ירמיה דצריך שאלה לחכם שאין נתר ע"פ עצמו כלל דמחמרינן עליה כמאן דלא עבד שפיר: כרבי נתן וכו' הלכך צריך שאלה לחכם הואיל ועבד אסורא דמחמרינן עליה ואין מראין לו סקים נדרו מעצמו אלא בפשטירו לו את נדרו ולא משום גזרה דרבינא לא סבירא לה דרב יוסף וכל היבא דאיבא לאוקומי בה שאלה מצרכין ליה שאלה כגון הבא דאמר היום דאיבא למימר מעת לעת קאמר הלכך לכשתתשך צריך שאלה לחכם דכל כי אמר כבת וכלא מתגיתין דליבא לאוקומי בהו שאלה דנאי לא משמע טפי אין צריך שאלה: יומי דשבתא קאמר ימים דשבוע ולא דשבת עצמו: פשיטא דיום ראש חדש נמי אסור שהכי יום ראש חדש נמנה לחדש זה הנכנס: כי אצטריך למתגי במתגיתין לחדש חסר בחדש שהוא שני ימים ראש חדש ויום ראשון של ראש חדש משלים לחדש מלא זה שעבר וזה הנכנס חסר הוא והוא גזר ביום ראשון של ר"ח: לחדש שעבר הני ולא לתסר בה: קמ"ל אפלו הכי פיון דקרו ליה ריש ירחא אסור בה נמי: דיגה כהיום באלו אמר היום לחוד ומתר לכשתתשך: או ביום אחד ואסור מעת לעת:

ומתר משתתשך או ביום אחד ואסור במקעת לעת: אלא מהא ליבא למשמע מזה דלא ידעינן הי דוקא או רישא או סיפא: ת"ש קונם יין שאני טועם השנה אסור בה עד סופה ולא מיום ליום הלכך עד ראש השנה ואף כי נתעברה כל השנה עד סופה נקראת משנה זו: למה ליה לקיימר] פשיטא דאסור בה:

קונם יין פרק שמיני נדרים

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

^א יבמות קטן; גיטין מו; לעיל כב.

^ב משנה נדרים

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

^{גמ'} אלא מהכא ליבא למשמע מינה. עיין ב"מ דף לד ע"א תד"ה אלא מהניא וצ"ע:

מסורת הש"ס
א ראש השנה ח: ב לעיל יט.
גליון הש"ס
גמ' דר"מ סבר לא מעיל. עיין לעיל דף יח ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. פשיטא דהשנה. ע' רד"ק ירמיה כח יז:
תורה אור השלם

וקדשׁתם את שַׁנַּת חַמְשִׁים שָׁנָה וקנאתם דָּרוֹר בְּאַרְצְ לְכַלּי־יִשְׂבִּיחַ יוֹבֵל הוּא תְהִיָּה לָכֶם וּשְׁבַתָם אִישׁ אֶל־אֶחָזְתּוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ [ויקרא כה, י]

שש שנים תזרע שָׂדֶךְ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמֶד וְאַסַּפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָה [ויקרא כה, ג]

וצויתיו את־בְּרִכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעַשְׂתָּ אֶת־תְּבוּאָתָה לְשִׁלֹּשׁ הַשָּׁנִים [ויקרא כה, כא]

אֵלִימָא בְּדַקְתָּנִי דְאָמַר הַשָּׁנָה לָמָּה לִי לְמִימַר פְּשִׁיטָא בִּינוּ דְאָמַר הַשָּׁנָה הָיוּ: וְלֹא אִית בָּהּ עָבוֹר וְלֹא לְתַסַּר בְּעַבוּרָה קֹא מִשְׁמַע לָן: הִיא עוֹמֵד בַּשָּׁנָה שֶׁל יוֹבֵל וְהִיא אוֹמַר קָנֹס יוֹן שְׁאִינִי טוֹעַס יוֹבֵל מֵהוּ: שְׁנַת חַמְשִׁים כְּלַפְנֵי חַמְשִׁים וּמִתָּר נָמִי בַּשָּׁנַת חַמְשִׁים דְּאִיהוּ לֹא קֹאסַר עָלְנָה אֵלָּא לְאַחַר חַמְשִׁים אוּ בַּשָּׁנַת חַמְשִׁים נָמִי חֹסֵר דְּבַשְׁנַת חַמְשִׁים מִתְּחִיל יוֹבֵל הֵבֵא: וְאִי אִתָּה מוֹנָה שְׁנַת חַמְשִׁים וְאַחַת שְׁלֹא תִתְּחִיל לְמָנוּת ז' שָׁנִים שֶׁל שְׁמִטָּה הֵבֵאָה בַּשָּׁנַת הַיּוֹבֵל עַצְמָה שְׁלֹא תֵּהֵא מוֹנָה אַחַת לְשָׁנַת נ' וְלִשְׁנָה הֵבֵאָה אַחֲרֶיהָ שְׁנַת נ"א שְׁנִיָּה אֵלָּא לְשָׁנַת חַמְשִׁים וְאַחַת תֵּהֵא מוֹנָה אַחַת וּשְׁנַת נ' עַצְמָה נִמְנִית לְיוֹבֵל שְׁעָבַר שְׁאִין עוֹלָה לְמַגְוָן שְׁבוּעַ הֵבֵא כְּדֹאמְרֵינוּ: יוֹבֵל עוֹלָה לְמַגְוָן שְׁבוּעַ דְּשָׁנַת חַמְשִׁים עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן: אִמְרוּ לֹו וְכוּ' אִס כּוֹן שְׁשַׁנַּת יוֹבֵל עוֹלָה לְמַגְוָן שְׁבוּעַ אִינוּ אֵלָּא חֲמֵשָׁה בְּשָׁבוּעַ רֹאשׁוֹן שֶׁל יוֹבֵל בַּהֲשָׁנָה שֶׁהִיא רֹאשׁוֹנָה שֶׁהִיא יוֹבֵל חֹסֵר לְזָרַע בַּה וְהַשְׁבִּיעִית נָמִי אִסוּרָה שֶׁהִיא שְׁמִטָּה וְאִיעָה אֵלָּא חֲמֵשָׁה לְזָרִיעָה: אִמַר לָהֶם לְדַבְּרִיכֶם דְּרִי הוּא אוֹמַר וְעַשְׂתָּ אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלֹּשׁ הַשָּׁנִים שָׁנָה שְׁשִׁית וּשְׁנָה שְׁבִיעִית וּשְׁמִינִית עַד קְצִירְתָּהּ וְאִי [נְמִי] חֲמַרְתָּ אִין יוֹבֵל עוֹלָה לְמַגְוָן שְׁבוּעַ דְּרִי כָאן אַרְבַּעַה שָׁנִים שְׁצִרְיָכָה לַעֲשׂוֹת לְאַרְבַּעַ שָׁנִים כִּיִּצַּד שְׁנַת מ"ח הִיא שְׁשִׁית וּתְבוּאָה שְׁלֹא צִרְיָכָה לְשִׁשִׁית עַצְמָה וְלִשְׁנַת אַרְבַּעִים וּתְשַׁע שֶׁהִיא שְׁמִטָּה וְלִשְׁנַת חַמְשִׁים שֶׁהוּא יוֹבֵל וְלִשְׁנַת חַמְשִׁים וְאַחַת עַד הַקְצִיר דְּרִי אַרְבַּע שָׁנִים וְהִאי כְּרַבָּא לְדַבְּרִי הַכֹּל הִיא דְּלָרַבִּי יְהוֹנָה נָמִי חָבֵא לְמַפְרָךְ דְּאֵע"ג דְּאָמַר יוֹבֵל עוֹלָה לְמַגְוָן מִכָּל מְקוֹם חֹסֵר הוּא בְּזָרִיעָה וְהוּו נָמִי אַרְבַּע שָׁנִים: אֵלָּא לְדַבְּרִי הַכֹּל לִיכָא לְאוּקְמִי לְהִאי קֹרָא אֵלָּא בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ בַּשְּׁמִטוֹת וְלֹא בַּשְּׁמִטָּה שְׁבִיעִית שֶׁל יוֹבֵל וְלֹא קִשְׁיָא כְּלָנ לֹא לְמִדְּי וְלֹא לְרַבָּנָן לְדִידֵי נָמִי דְּפִרְכַּת לִי שֶׁשׁ שָׁנִים מוֹחְמִינוּן לִיָּה לְקֹרָא בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ בַּשָּׂאֵר שְׁמִטוֹן וְלֹא בַּשְּׁמִטָּה רֹאשׁוֹנָה הַסְּמוּכָה לְיוֹבֵל:

הַלֵּךְ אַחַר רַב שְׁנִים וְלֹא אִית בָּהּ עָבוֹר וְכַשְּׁגֵזֵר בַּשָּׁבָט וְנֶאֱסַר בְּחַדָּשׁ

אֵבֵילִימָא כְּדַקְתָּנִי — לָמָּה לִי לְמִימָרָא? אָלָא לָאו, דְּאָמַר **”שָׁנָה”**. אֵלִמָּא **”שָׁנָה”** כִּ”**הַשָּׁנָה”** דְּמִי, וְ”יּוֹם” נָמִי כִּ”**הַיּוֹם”** דִּינִיָּה. לָא, לְעוֹלָם דְּאָמַר **”הַשָּׁנָה”**, וּמֵהוּ דְּתִימָא: הַלֵּךְ אַחַר רוֹב הַשָּׁנִים, וְלֹא אִית בָּהּ עִיבוֹר, קֹא מִשְׁמַע לָן. אִיבַעֲיָא לָהּ: אָמַר **”יֵין שְׁאֲנִי טוֹעַם יוֹבֵל”** מֵאִי? שְׁנַת חַמְשִׁים כְּלַפְנֵי חַמְשִׁים, אוּ כְּלֹאֲחַר חַמְשִׁים? ^(א)**תָּא שְׁמַע**, דְּתַנָּיָא פְּלוּגְתָא דְּרַבִּי יְהוּדָה וּרְבָנָן: **”וְקִדְשָׁתָם אֶת שְׁנַת הַחֲמֵשִׁים שָׁנָה”**. שְׁנַת הַחֲמֵשִׁים אִתָּה מוֹנָה, וְאִי אִתָּה מוֹנָה שְׁנַת חַמְשִׁים וְאַחַת. מִכָּאן אָמְרוּ: **יּוֹבֵל אִינוּ עוֹלָה לְמַגְוָן שְׁבוּעַ**. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: **יּוֹבֵל עוֹלָה לְמַגְוָן שְׁבוּעַ**. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: הֲרִי הוּא אוֹמַר **”יִישׁ שְׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ”**, וְאִין כָּאן אָלָא חֲמֵשׁ! אָמַר לָהֶם: לְדַבְּרִיכֶם, הֲרִי הוּא אוֹמַר **”וְעַשְׂתָּ אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלֹּשׁ הַשָּׁנִים”**. הֲרִי כָּאן אַרְבַּע! אָלָא — אִיכָא לְאוּקְמָה בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ, דִּילִי נָמִי אִיכָא לְאוּקְמָה בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ. ^(א)**”עַד הַפֶּסַח”** — אָסוּר כּוּ'. לְמִימָרָא דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר: לֹא מְעַיִיל אִינִישׁ נְפִשְׁיָה לְסַפִּיקָא,

שְׁמִטָּה וְלִשְׁנַת חַמְשִׁים שֶׁהוּא יוֹבֵל וְלִשְׁנַת חַמְשִׁים וְאַחַת עַד הַקְצִיר דְּרִי אַרְבַּע שָׁנִים וְהִאי כְּרַבָּא לְדַבְּרִי הַכֹּל הִיא דְּלָרַבִּי יְהוֹנָה נָמִי חָבֵא לְמַפְרָךְ דְּאֵע"ג דְּאָמַר יוֹבֵל עוֹלָה לְמַגְוָן מִכָּל מְקוֹם חֹסֵר הוּא בְּזָרִיעָה וְהוּו נָמִי אַרְבַּע שָׁנִים: אֵלָּא לְדַבְּרִי הַכֹּל לִיכָא לְאוּקְמִי לְהִאי קֹרָא אֵלָּא בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ בַּשְּׁמִטוֹת וְלֹא בַּשְּׁמִטָּה שְׁבִיעִית שֶׁל יוֹבֵל וְלֹא קִשְׁיָא כְּלָנ לֹא לְמִדְּי וְלֹא לְרַבָּנָן לְדִידֵי נָמִי דְּפִרְכַּת לִי שֶׁשׁ שָׁנִים מוֹחְמִינוּן לִיָּה לְקֹרָא בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ בַּשָּׂאֵר שְׁמִטוֹן וְלֹא בַּשְּׁמִטָּה רֹאשׁוֹנָה הַסְּמוּכָה לְיוֹבֵל:

קונם י"ן פרק שמיני נדרים

ס.א.

 עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' ו:

ב מו"י פ' מהל' נדרים הל' ד:
ג מו"י פ' מהל' נדרים הל' ה:

ד מו"י פ' מהל' שמיטה ויובל הל' ז:

העבור יִהְיֶה מִתָּר בַּחֲדָשׁ אֶחָד לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה קמ"ל דְּכֻלָּה עַד סוּפָה נִקְרְאֶת שָׁנָה: יֵין שְׁאֲנִי טוֹעַם יוֹבֵל ה"ה דְּמִצֵּי לְמַדְעֵי כִּי אָמַר הַיּוֹבֵל וּמִירֵי [שְׁעוּמַד] בַּחֲמֻצַּע הַיּוֹבֵל בַּשָּׁנָה וּמִתַּסַּר עַד סוּף הַיּוֹבֵל וּמִשְׁעִיא בַּשָּׂהֲגִיעַ שְׁנַת הַיּוֹבֵל כְּלַפְנֵי חַמְשִׁים וּמִתַּסַּר אוּ כְּלֹאֲחַר וְשָׂרִי אִי נָמִי לְפִי' שְׁנֵי דְּפִרְשִׁית בְּמַתְנִי' עוֹמֵד בַּשָּׁנַת יוֹבֵל עַצְמוֹ מַדְעִי לֹא אִס נֶאֱסַר בַּה דְּאִי כְּלַפְנֵי חַמְשִׁים וְלֹא נִתְכַּנּוּ לְאַסַר אֵלָּא בְּמַגְוִיּוֹ הֵבֵא עָלָיו:

ת"ש מַפְלְגֵתָא דְר' יְהוֹנָה וּרְבָנָן דְּמַתְּנִיא שְׁנַת חַמְשִׁים וְאִי אִתָּה מוֹנָה שְׁנַת חַמְשִׁים וְאַחַת מִכָּאן שְׁאִין שְׁנַת חַמְשִׁים נִמְנִית בְּמַגְוָן שְׁמִטָּה שְׂאִס הִיא נִמְנָה א"כ הִיא אַחַת לְמַגְוָן שְׁמִטָּה א"כ לַת"ח שְׁנַת חַמְשִׁים כְּלַפְנֵי שְׁהִי אִינוּ נִמְנָה לְאַחֲרֵיו בַּשְּׁמִטָּה וְלֹר' יְהוֹנָה כְּלֹאֲחַר חַמְשִׁים: [וְאִין כָּאן] אָלָא חֲמֵשׁ כְּגוֹן בַּשְׁבוּעַ רֹאשׁוֹן שְׁסֻמוּךְ לְיוֹבֵל אַחֲרָיו כַּשִּׁיגִיעַ ה' שָׁנִים עַם שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְהִיא שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל חֹסֵר בְּזָרִיעָה וּמִשְׁמַע לָהּ דְּקֹרָא מִיִּירֵי כָּכָל הַשְּׁמִטוֹת אֲף בַּשְּׁמִטָּה הַסְּמוּכָה לְיוֹבֵל: לְדַבְּרִיכֶם שְׂאִתֶּם סְבוּרִים לְהַעֲמִיד הַמִּקְרָא אֲף בַּשְּׁמִטָּה הַסְּמוּכָה לְיוֹבֵל דְּרִי אִמַר וְעַשְׂתָּ אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלֹּשׁ הַשָּׁנִים וּמִירֵי כָּכָל שְׁמִטָּה וּשְׁמִטָּה שְׁשָׁנָה שְׁשִׁית מִסְּפָקַת לַעֲצֵמָה לְשְׁבִיעִית וְלַשְּׁמִינִית עַד אַחַר הַקְצִיר וְהִרִי כָּאן אַרְבַּעַה בַּשְּׁמִטָּה הַסְּמוּכָה לְיוֹבֵל:

לְפָנֶיהָ בַּשְּׁבִיעִית וְיוֹבֵל חֹסוּרִין בְּזָרִיעָה וְעוֹד שָׁנָה שְׂאִחַר הַיּוֹבֵל וּשְׁנָה שְׁשִׁית דְּרִי כָּאן אַרְבַּע: אָלָא כּו' וְלֹא כָּכָל שְׁמִטוֹת אֲרִירִי כְּלוּמַר מֵה שְׁמַקְשִׁין לִי מִקְרָא דְּשֵׁשׁ שָׁנִים אִיכָא לְאוּקוּמוּי בַּשָּׂאֵר שְׁנֵי שְׁבוּעַ שְׁבַחֲמֻצַּע הַיּוֹבֵל: לְמִימָרָא [דְּרַבִּי מֵאִיר כּו'] כְּדַפְּרָשִׁית בְּמַתְנִיתוּן:

וְהִרִי כָּאן אַרְבַּעַה בַּשְּׁמִטָּה רֹאשׁוֹנָה הַסְּמוּכָה לְיוֹבֵל:

סא:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א סמג עשין יח, טוש"ע אה"ע
סי' לו סעי' יח:

ב מו"י פט' מהל' אישות הל' ט:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' רב סעי' ב:

ד מו"י פי' מהל' נדרים הל' ט:

ה טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' טז יז:

ו מו"י פי' מהל' נדרים הל' ט:

ז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' ריז סעי' כד:

ח מו"י פי' מהל' נדרים הל' ט:

ט מו"י פט' מהל' נדרים הל' יב:

וּרְמִינָהּוּ מִי שֵׁשׁ לוֹ שְׂתִי כַּתִּי כְּנֹת מִשְׁתִּי נָשִׁים מִכָּל אִשָּׁה שְׂתִי כְּנֹת קַטְנָה

קונם יין פרק שמיני נדרים

וּרְמִינָהּוּ מִי שֵׁשׁ לוֹ שְׂתִי כַּתִּי כְּנֹת מִשְׁתִּי נָשִׁים מִכָּל אִשָּׁה שְׂתִי כְּנֹת קַטְנָה
גמ' לְמִימְרָא דְרַבִּי מֵאִיר וְכוּ' כַּדְפַרְשִׁית:
שְׂתִי כַּתִּי כְּנֹת מִשְׁתִּי נָשִׁים שְׁנָשָׂא זֶו אַחֲרֵי זֶו וְכָל אַחַת יִלְדָּה שְׂתִי כְּנֹת:
כֵּלָן אֶסּוּרֹת חוּץ וְכוּ' דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר דְּקַסְבֵּר רַבִּי מֵאִיר דְּקַסְבֵּר רַבִּי מֵאִיר מְעִיל אֵינִישׁ לְסַפִּיקָא קָלָא אֲזַדְהֵר הָאֲרוּם כְּשַׁעַת קִדּוּשֵׁין דָּלָא לִיתִי לִיזִי קִלְקוּל וְהוֹאִיל דָּלָא יִדְעִינָן הִי מַעֲיָהּוּ קִדָּשׁ כֵּלָן אֶסּוּרֹת:
חוּץ מִן הַקַּטְנָה שְׂבַקְטָנוּת דִּלְדַבְּרִי הַכֵּל לִית לָהּ שֵׁם גְּדוּלָּה:
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כֵּלָן מִתְּרוּת כֵּלָן מְעִיל אֵינִישׁ וְכוּ' דְּקַסְבֵּר לֹא מְעִיל אֵינִישׁ נִפְשָׁה לְסַפִּיקָא:
מַחֲלָפֶת הַשִּׁיטָה כְּלוּמַר אֲשֶׁן מִתְּעִיתִין דְּגִזְרִים וְאִימָא לְרַבִּי מֵאִיר מְעִיל אֵינִישׁ כּוּ':
וְהַתְּנָא כְּנִיחוּתָא דְּמַחֲלָפֶת:
זֶה הַכֵּלל כֹּל שְׁזָמְנוּ קְבוּעַ וְאָמַר "עַד לְפָנַי" — רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר:
עַד שְׁיִצָּא, וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר:
עַד שְׁיִגִיעַ. ^(כ)מִתְּנָיִי "עַד הַקָּצִיר", "עַד הַבָּצִיר", "עַד הַמָּסִיק" — אֵינּוּ אֶסּוּר אֶלָּא עַד שְׁיִגִיעַ.
זֶה הַכֵּלל:
כֹּל שְׁזָמְנוּ קְבוּעַ, וְאָמַר:
"עַד שְׁיִגִיעַ" — אֶסּוּר עַד שְׁיִגִיעַ.
אָמַר:
"עַד שְׁיִהֶא" — אֶסּוּר עַד שְׁיִצָּא.
וְכָל שְׂאִין זָמְנוּ קְבוּעַ, בֵּין אָמַר "עַד שְׁיִהֶא", בֵּין אָמַר "עַד שְׁיִגִיעַ" — אֵינּוּ אֶסּוּר אֶלָּא עַד שְׁיִגִיעַ.
הי"עַד הַקִּיץ", "עַד שְׁיִהֶא הַקִּיץ" — עַד שְׁיִתְחִילוּ הָעָם לְהַכְּנִים בְּכֻלְפָּלוֹת.
"עַד שְׁיַעֲבוֹר הַקִּיץ" — עַד שְׁיִקְפִּילוּ הַמְּקֻצְעוֹת. ^(כט)גַּמְ' תֵּנָּא:
"כֻּלְפָּלָה" שְׂאֲמָרוּ — כֻּלְפָּלָה שֶׁל תְּאֵנִים, וְלֹא כֻּלְפָּלָה שֶׁל עֲנָבִים.
תֵּנָּא:
הַנּוֹדֵר מִפִּירוֹת הַקִּיץ — אֵין אֶסּוּר אֶלָּא בְּתֵאֲנִים.
רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
עֲנָבִים בְּכָלֵל תְּאֵנִים. ^(ל)מֵאִי טַעְמָא דִּתֵּנָּא קִמָּא?
קָסְבֵּר:
תְּאֵנִים מִיַּקְצָצוֹן בִּידָא, עֲנָבִים לֹא מִיַּקְצָצוֹן בִּידָא.
רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל סָבֵר:
עֲנָבִים נְמִי, כִּי מִירֻדְדוֹן — מִיַּקְצָצוֹן בִּידָא.
"עַד שְׁיַעֲבוֹר הַקִּיץ", עַד שְׁיִכְפְּלוּ הַמְּקֻצְעוֹת.
תֵּנָּא:
עַד שְׁיִכְפִּילוּ רוֹב הַמְּקֻצְעוֹת.

תֵּנָּא:

זֶו אַחֲרֵי זֶו וְכָל אַחַת יִלְדָּה שְׂתִי כְּנֹת:
כֵּלָן אֶסּוּרֹת חוּץ וְכוּ' דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר דְּקַסְבֵּר רַבִּי מֵאִיר מְעִיל אֵינִישׁ לְסַפִּיקָא קָלָא אֲזַדְהֵר הָאֲרוּם כְּשַׁעַת קִדּוּשֵׁין דָּלָא לִיתִי לִיזִי קִלְקוּל וְהוֹאִיל דָּלָא יִדְעִינָן הִי מַעֲיָהּוּ קִדָּשׁ כֵּלָן אֶסּוּרֹת:
חוּץ מִן הַקַּטְנָה שְׂבַקְטָנוּת דִּלְדַבְּרִי הַכֵּל לִית לָהּ שֵׁם גְּדוּלָּה:
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כֵּלָן מִתְּרוּת כֵּלָן מְעִיל אֵינִישׁ וְכוּ' דְּקַסְבֵּר לֹא מְעִיל אֵינִישׁ נִפְשָׁה לְסַפִּיקָא:
מַחֲלָפֶת הַשִּׁיטָה כְּלוּמַר אֲשֶׁן מִתְּעִיתִין דְּגִזְרִים וְאִימָא לְרַבִּי מֵאִיר מְעִיל אֵינִישׁ כּוּ':
וְהַתְּנָא כְּנִיחוּתָא דְּמַחֲלָפֶת:
זֶה הַכֵּלל כֹּל שְׁזָמְנוּ קְבוּעַ כְּגוֹן קִנְיִים:
עַד שְׁיִצָּא דְּקַסְבֵּר מְעִיל אֵינִישׁ נִפְשָׁה לְסַפִּיקָא:
מִתְּנָיִי אָמַר קוֹנֵם שְׂאִינִי טוּעֵם יוּן עַד הַבָּצִיר שֶׁל עֲנָבִים:
עַד הַמָּסִיק לְקִיטָה שֶׁל זִיתִים:
וְכָל שְׂאִין זָמְנוּ קְבוּעַ כְּגוֹן חֲצִיר וּבְצִיר דְּזִמְנִין הֵווּ בְּחִרְיָפִי וְזִמְנִין הֵווּ בְּאַפְלִי:
עַד הַקִּין עַד שְׁעַת לְקִימַת תְּחֵאנִים אוֹ שְׂאֲמַר עַד שְׁיִהֶא הַקִּין שְׁנִיחָם מִשְׁמַע דְּאִינוּ אֶסּוּר אֶלָּא עַד שְׁיִתְחִיל הָעָם לְהַכְּנִים תְּחֵאנִים כְּכֻלְפָּלוֹת וְזֶהוּ בְּתַחֲלַת הַקִּין:
אָמַר עַד שְׁיַעֲבֵר הַקִּין אֶסּוּר עַד שְׁיִכְפְּלוּ הַמְּקֻצְעוֹת עַד שְׁמִכְפִּילִין הַסַּפִּינִים שְׁקָצְצִי בָּהֶן הַתְּחֵאנִים וּמַצִּיעִין אוֹתָן כְּמוֹ מַחְפְּלִין אֶת הַכֵּלִים (שְׂעֵת דָּף קיג.) עַנְיָן אַחֲרֵי שְׁתַּקְּפִלוּ עַד שְׂחוּכָן אוֹתָן בְּקוּפִין וְעוֹשִׂין אוֹתָן סִירטוּי"ט כְּמוֹ לִיטְרָא קִצִּיעוֹת וּלְשׁוֹן יִכְפִּילוּ עַל שֵׁם שְׁמַנִּיחִין זֶו עַל זֶו וְתַרְנוּהוּ שְׁיַעֲבֵר וְיִקְפִּילוּ מִשְׁמַע בְּסוּף הַקִּין:
גַּמְ' וְלֹא כֻּלְפָּלָה שֶׁל עֲנָבִים מִשְׁמַע אֶף עַל פִּי שְׁהַבָּצִיר הֵי כְּמוֹן לְאַתֵּר לְקִין לֹא אַחֲרִינָן שְׂזֶה נִתְּכּוֹן לְכֻלְפָּלָה שֶׁל עֲנָבִים אֶלָּא וְאִי אֵינוּ אֶסּוּר אֶלָּא עַד תְּחֵאנִים וְעַד כְּכֻלל תְּחֵאנִים וְאֶסּוּר עַד כֻּלְפָּלָה שֶׁל עֲנָבִים:
עֲנָבִים לֹא מַקְצָצוּ בִּיד אֶלָּא בְּסַפִּין וְלֹא דְּמוּ כֵּלל לְתֵאֲנִים הַלֶּכֶךְ לֹא הֵווּ כְּכֻלל תְּחֵאנִים:
עֲנָבִים נְמִי כִּי מִרְדְּדוֹן בְּשִׁמְתַּבְשְׁלִין יָפָה וְיָפָה שְׁנוּשְׁרִין עֲנָבִים מִן הָאֲשְׁכּוּל מַקְצָצוּ נְמִי בִּידָא בְּתֵאֲנִים הַלֶּכֶךְ הֵווּ כְּכֻלל תְּחֵאנִים:
תֵּנָּא הַקְּפִלו רַב הַמְּקֻצְעוֹת אוֹתָן תְּחֵאנִים שְׁנַשְׁתִּירוּ בְּשָׁלוֹת וּבְאִילָנוֹת:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א משנה קידושין; קידושין נא::
קידושין סד:
ב משנה נדרים; קידושין סד:
ג תוספתא נדרים
ד לעיל יט.

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

בהר"ן ירושלמי קבע וכו'
ולחומרא.
עין בהר"ן לקמן דף סב ע"ב ד"ה מחלוקת:

מסורת הש"ס
א כמילתא דרבי שמעון בן יוחאי ב תורות יב; מועד קטן כח;; גיטין נט:
גליון הש"ס
גמ' אוי לי שנשתמשתי. עיין ב"ק דף נט ע"ב ובמהרש"א ח"א שם: שם כיון שמרצום נעשו חול. עיין במס' ע"ז דף נב ע"ב: שם שרו לי תיגראי ברישא. עיין שבעות דף ל ע"א:
תורה אור השלם

ונהסבותי פני מהם וחללו את צפוני ובארבה פריצים וחללוה [יחזקאל ז, כב]

בה בליליא קטיל בלאשצר מלכא (כשדיא) [כשדזאה] [דניאל ה, ל]

לאתבה את י'הונה אלהיה לשמע בקלו ולדבקה יבו פי הוא חניף וארץ ימיד לשבת על־האדמה אשר נשבע י'הונה לאבתיה לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם [דברים ל, כ]

קשרם על־אצבעתיה פתבם על־לוח לבך [משלי ז, ג]

דרכיה דרכי־נעם וכל־נתיבותיה שלום [משלי ג, יז]

עֲצֵחִים היא לפחזיקים בה ותמכיה מאשר [משלי ג, יח]

והנה אני אלד מאפד ויום יהנה ישאדע על אשר לא־אדע ובאתי להגיד לאחאב ולא ימצאד והנני ועבדד ברא את־י'הונה מנערי [מלכים א יח, יב]

והללך זר ולא־יפד נכרי ואל־שפתיה [משלי כז, ב]

וקדשתו פי־את־לחם אלקיה הוא מקריב קדש י'היה־לך פי קדוש אני יתנה מחדשקם [ויקרא כא, ח]

ובנהו בריהוידע וספרתי וספלתי ובני דוד כהנים היו [שמואל ב ח, יח]

מתרות משום גזל סתמיאשו מהן הדעלים: ופטורות מן המעשר משום הקפלו כו' מתרות משום גזל שהדעלים מפקירין אותם: ופטורות מן המעשר כהקרה: שנסתמשתי מר'הו געלים של תאנים: והכפלו כו' גשרו למיכל כל אדם: משום סגיות מלתא כלומר מרע לב היה אומר כן ולא משום עין ופה דעזין לא הפקירן: אשכחה לרבי טרפון גופה דקאכיל מן התאנים דקסבר דהפקירא נינהו: אסתה לר' טרפון בשקא ההוא גברא שהיה משמרן: על דבר זה שהעיל עצמו בכבוד תורתו דקאמר אוי לו לטרפון: פריצים שהוציאו מבית המקדש: ונגעשו חול ואף על פי כן נהרג עליהם בלשצר: אמאי צערו ההוא גברא לר' טרפון הא מהפקירא קא אכיל: והא סבר הינו דגנבן להכי צערה: אי הכי אמאי צער ר' טרפון נפשה כיון שתפסו כנגב מאי היה ליה למעבד: חיה לו לפיכו בממונן: לפעלם לשם שמים: ודבר דהן לשם שמים שתהא כל כונתן לשמים: להיות עוזר כו להסתפר ממנו כדי לאכל: אלא קשיא דיר' טרפון אם שרי לה לאיניש לאודועי נפשה שהוא חכם במקום שאין מפירין אותו אמאי צער נפשה בשביל שהוליע לזה שהוא חכם: שרו לי תנראי הקדימו דיני לשל אחרים בשביל כבוד תורתך: ובני דוד כהנים היו אלא מה וכו':

קונם יין פרק שמיני נדרים

הקפלו כו' מתרות משום גזל שהדעלים

תנא: הוקפלו רוב המקצועות — מותרות משום גזל, ופטורות מן המעשרות. רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה איקלעו לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות, רבי הוה קא אכיל, רבי יוסי בר רבי יהודה לא אכיל. אתא מרהון, אמר להו: אמאי לא אכלי רבנן? הוקפלו רוב המקצועות הוא! ואף על פי כן לא אכיל רבי יוסי בר רבי יהודה, קסבר: משום סגיות מילתא הוא דקאמר הדין גברא. רבי חמא בר רבי חנינא איקלע לההוא אתרא בזמן שהוקפלו רוב המקצועות, הוה קאכיל, יחייב לשמיעיה לא אכיל. אמר ליה: אכול, כה אמר לי רבי ישמעאל בר רבי יוסי משום אביו: הוקפלו רוב המקצועות — מותרות משום גזל ופטורות מן המעשר. רבי טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו המקצועות דקאכיל. אחתיה בשקא ושקליה ואמטייה למשידיה בנהרא. אמר לו: אוי לו לטרפון שזה הורגו! שמע ההוא גברא שבקיה וערק. אמר רבי אבהו משום רבי חנניה בן גמליאל: כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על דבר זה, אמר: אוי לי שנסתמשתי בכתרה של תורה. "ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם. קל וחומר: ומה בלשצר שנסתמש בכלי קודש שנעשו כלי חול, שנאמר: "ובאו בה פריצים וחיילוה", כיון שפריצום נעשו חול — נעקר מן העולם, דכתיב: "בה בליליא קטיל בלשצר", המשתמש בכתרה של תורה, שהוא חי וקיים לעולם — על אחת כמה וכמה. ורבי טרפון, כיון דכי אכיל דהוקפלו רוב המקצועות הנה, אמאי צעריה ההוא גברא? משום דההוא הו' גנבי ליה ענבי כוליה שתא, וכיון דאשכחיה לרבי טרפון סבר: היינו דגנבן. אי הכי אמאי ציער נפשיה? משום דרבי טרפון עשיר גדול הנה, והנה ליה לפייסו בדמים. "תניא: "לאהבה את ה' אלהיה לשמוע בקלו ולדבקה בו", שלא יאמר אדם: אקרא שיקראוני "חכם", אשנה שיקראוני "רבי", אשנן שאהיה זמן ואשב בישיבה. אלא למד מאהבה, וסוף הכבוד לבא. שנאמר: "קשרם על אצבעתיה כתבם על לוח לבך". ואומר: "דרכיה דרכי נועם", ואומר: "עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר". ^(נט)רבי אליעזר בר רבי צדוק אומר: עשה דברים לשם פעלם, ודבר בהם לשמם. אל תעשם עטרה להתגדל בהם, ואל תעשם קורדום להיות עוֹדֵר בו. וקל וחומר: ומה בלשצר שלא נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו כלי חול — נעקר מן העולם, המשתמש בכתרה של תורה — על אחת כמה וכמה. אמר רבא: שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה באתרא דלא ידעי ליה — דכתיב: "ועבדה ירא את ה' מנעוריו", אלא קשיא דרבי טרפון! עשיר גדול היה, והנה ליה לפייסיה בדמים. רבא רמי, כתיב: "ועבדה ירא את ה' מנעוריו", וכתיב: "יהללה זר ולא פיה!" הא — באתרא דידעי ליה, הא — באתרא דלא ידעי ליה. ^(איב)אמר רבא: שרי ליה לצורבא מרבנן למימר "צורבא מרבנן אנא, שרו לי תיגראי ברישא", דכתיב: "ובני דוד כהנים היו" — מה כהן נוטל בראש, אף תלמיד חכם נוטל בראש. וכהן מנא לן? דכתיב: "וקדשתו פי את לחם (ה) אלהיה הוא מקריב", ותנא דבי רבי ישמעאל: "וקדשתו" — לכל דבר שבקדושה, לפתוח

סב.

 עין משפט נר מצוה
--

א טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' כא:

ב מו"י פג' מהל' תלמוד תורה הל' י:

ג מו"י פ"י מהל' תשובה הל' ד:

ד טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' כא:

ה מו"י פג' מהל' תלמוד תורה הל' י:

ו מו"י פ"י מהל' תשובה הל' ד:

ז טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' כא:
ח מו"י פג' מהל' תלמוד תורה הל' י:

ט מו"י פ"י מהל' תשובה הל' ד:

י סמג עשין ג:

יא סמג עשין ג, טוש"ע יו"ד סי' רמג סעי' ה:

יב מו"י פו' מהל' תלמוד תורה הל' י:

^[1] עין משפט נר מצוה

^[2] עין משפט נר מצוה

סב:

עבֿדא דנוּרא אָנא פֿלומר שהוא מַשְׁעָבֵד לפֿהגֿיט שֶׁל אותה עבֿזת כּוכבֿים

שְׁעבֿדיהֶס פֿטורין מן המָכֶס ואִינוּ נִרְאֶה כְּמוֹזֶה לָהֶס שֶׁהֶזְכֵּר יְדוּעַ [גליוֹפֿטֵר] מִמֶּס [אמר הֵכִי]: **הָאִיפֿא** לִפְנֵי עוֹר שְׁיַעֲשׂוּ

צִלְמִיס אוּ בִנְיָן לִפְנֵי עֲבֻזת כּוכבֿים: **רִב** עֲצִים לְהַסְקָה וְכֹל הֵיכָא דְאִיכָא לְמִתְלֵי בְּהַטִּירָא תְלִינָן מִכָּאן יֵשׁ לְלַמֵּד שְׁאֶסוּר לְהִלָּנֶת מַעוֹת לַצֵּרֶךְ בִּנְיָן עֲבֻזת כּוכבֿים אוּ לַצֵּרֶךְ תַּכְשִׁיטִיָּה כ"ש לְמַפֵּר לָהֶס מַשְׁמַשִּׁין וְדַבְרֵי תַּפְלוּת כְּגוֹן גְּבִיעִיס מַחְתּוֹת וּסְפָרִיס

וְהַמּוֹנַע יַצְלִיחַ: **הַנּוֹדֵר** עַד הַקָּצִיר וּבִמְקוֹמוֹ יֵשׁ קֶצֶר חֲטִיס וְקֶצֶר שְׁעוּרִיס עַד שְׁתַּחֲוִיל

קֶצֶר חֲטוּין דְּקֶצֶר הַמִּנְחָד קֹאמֵר: **הַכֹּל** לִפְּי מָקוּם נִדְרוֹ פֿלומר מֵה שְׁאִמְרֵנוּ קֶצֶר חֲטוּין הֵינּוּ בְּמָקוּם שֶׁגַּשׁ קֶצֶר חֲטוּין אֲכַל אִם אִין בְּמָקוֹמוֹ אֵלֶּא קֶצֶר שְׁעוּרִין [שְׁעוּרִין] קֹאמֵר וְלֹא תְלִינָן בְּקֶצֶר חֲטוּין דְּעִלְמָא וְגַם לַעֲגִין זֶה אֲזִלְיָן אַחֵר מָקוּם נִדְרוֹ שֶׁאִם הִיָּה בְּהַר קֶצֶר הֵר קֹאמֵר וְכִי נָמִי מֵטֹא קֶצֶר דְּבַקְעָה אִינוּ אֶסוּר עַד קֶצֶר דְּהַר: **עַד** הַגָּשָׁמִיס שְׁיִהִיו גָּשָׁמִיס כִּיצַד עַד שְׁיִרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה דבא"י לֹא הִיוּ יוֹרְדִין גָּשָׁמִיס כ"א ג' פֿעַמִּיס וְקוֹרִין לָהֶס רְבִיעוּת: **רְשָׁפֿ"ג** אוֹמֵר עַד שְׁיַגִּיעַ זְמַנָּה שֶׁל רְבִיעָה שְׁנִיָּה כִי נָמִי לֹא יִרְדֶּה וּבְגַמְ' מִפֿרֵשׁ אִימַתִּי זְמַנָּה: **עַד** שְׁיִצֵּא נִסָּן כּו' דַּעַד - נִסָּן זְמַן וִירֵזת גָּשָׁמִיס: **אֵינּוּ** אֶסוּר עַד שְׁיַגִּיעַ בְּגָלִיל בְּמָקוּם שְׁנִדֵּר: **מַחֲלָקַת** דָּאָמֵר עַד הַגָּשָׁמִיס [בְּהָא אִמְרִינָן עַד] רְבִיעָה שְׁנִיָּה נִדֵּר לָמֵר כְּדָאִית לֶה וּלְמֵר כְּדָאִית לֶה אוּ עַד שְׁתַּרְד אוּ עַד הַזְמַן אֲכַל אִמֵּר עַד הַגָּשָׁם עַד זְמַן קֹאמֵר פֿרוּשׁ רְבִיעָה ראשונה:

קונם יין פרק שמיני נדרים

לִפְתַּח ראשון לקרא בְּסִפֵּר תּוֹרָה: וּלְבָרֵךְ ראשו בְּבִרְכַּת הַמוֹצֵא וּבְבִרְכַּת

הַזְמַן: וְלִטֹּל מִנֶּה יִפֶּה ראשון בְּשׁוּלָךְ עַם אֲחִיו הַפֿהגִיט בְּלַחַס הַפֿניַס: מִנְּהָ בָּלוּ וְהִלָּךְ וְגו' מִקְרָא הוּא בְּסִפֵּר עֲזָרָא: לֹא יִהְיֶנָּא אִכְרָנָא אִינִי רוּצָה לָתֵן מַס בְּשָׂבִיל שְׁאִנִי חָסֵס: עֲבָדָא דְנוּרָא עֲבָד שֶׁל עֲבֻזת כּוכבֿים פֿלוּטִית אִנִּי ואִינִי רוּצָה לָתֵן מַס. נוּרָא גַם עֲבֻזת כּוכבֿים: אֲכָּא יַעַר: לְפָנֵי עוֹר דְּאִינֶהוּ קֹא עֲבָדִי מִנְּהָ צֵרֶךְ עֲבֻזת כּוכבֿים: לְהַסְקָה נִתְּנוּ וּכְמוֹכֵר לְהַסְקָה דְּמִי וְלֹא לַעֲבֻזת כּוכבֿים: מִתְּנִי' אִמֵּר קוּנֶס שְׁאִינִי טוּעִס עֲצִי הַקָּצִיר עַד שְׁתַּחֲוִילוּ לַקֵּצֵר חֲטוּין קֹאמֵר וְלֹא קֶצֶר שְׁעוּרִיס וְקֶצֶר שְׁעוּרִיס הִיוּ מִקְדָּם: אִם הִיָּה בְּהַר בְּשַׁעַת הַנִּזְדָּר אע"פ שִׁירַד בְּבַקְעָה אֶסוּר עַד שְׁתַּחֲוִילוּ לַקֵּצֵר בְּהַר: אִמֵּר קוּנֶס שְׁאִינִי טוּעִס עַד הַגָּשָׁמִיס אוּ שְׁאִמֵּר שְׁאִינִי טוּעִס עַד שְׁיָהוּ גָשָׁמִיס אֶסוּר עַד שְׁתַּרְד רְבִיעָה שְׁנִיָּה דְּגִשָׁמִיס מַשְׁמַע שְׁנִיס: רְבִיעָה שְׁנִיָּה מְפֹרֵשׁ בְּגִמְרָא: עַד שְׁיַגִּיעַ זְמַנָּה שֶׁל רְבִיעָה אע"פ שֶׁלֹּא יִרְדֶּה כִּינָן שֶׁהִנִּיעַ זְמַנָּה מִתֵּר: אִמֵּר קוּנֶס שְׁאִינִי טוּעִס עַד שְׁיִפְסְקוּ גָשָׁמִיס אֶסוּר עֲצִי שְׁיַצֵּא נִסָּן בָּלוּ דְּבַר ר' מֵאִיר רַבִּי מֵאִיר לְטַעֲמָה דְּאִמֵּר בְּמַסְכַּת תַּעֲנִית כפ"ק עַד מַתִּי שׁוֹאֲלִין אֵת הַגָּשָׁמִיס ר"מ אוֹמֵר עַד שְׁיַצֵּא נִסָּן רַבִּי יְהוֹזֶה אוֹמֵר עַד שְׁיַעֲבֵר הַפֿסַח וְתוּ לֹא: גְּמִ' מַחֲלָקַת דִּיאִמֵּר עַד הַגָּשָׁמִיס דְּמֵר סָבֵר עַד זְמַנָּה וּמֵר סָבֵר עַד שְׁתַּרְד: אֲכַל אִם אִמֵּר עַד הַגָּשָׁם דְּבָרֵי הַכֹּל עַד זְמַן גָּשָׁמִיס שֶׁל רְבִיעָה ראשונה קֹאמֵר לָמֵר כְּדָאִית לֶה וּלְמֵר כְּדָאִית לֶה עַד שְׁיַנִּיעַ זְמַנָּה כּו' דְּגָשָׁם חֲדָא רְבִיעָה מַשְׁמַע:

מסורת הש"ס
א בבא בתרא ח. ב תוספתא נדרים ג הרויות יב;; מועד קטן כח;; גיטין נט;
תורה אור השלם

וּלְכֹסֶם מַחוּדְעִין דִּי קַל־פֿהגִיטא וְלִנְיָא זְפֹרְגָא תַרְעִינָא נְתִיבָא וּפְלַחִי בֵּית אֱלֹהֵא דְנָה מִנְּדָה בְּלוּ וְהִלָּד לֹא שְׁלִיט לְמַרְמָא עֲלֵיהֶם [עזרא ז, כד]

כִּי יְהוֹנָה אֱלֹהִיךָ אֵשׁ אִכְלָה הוּא אֵל קַנָּא [דברים ד, כד]

לֹא־תַקְלֵל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשֵׁל [נִרְאֵת פּוֹאֲלֵהיךָ אֲנִי יְהוָה] [ויקרא יט, יז]

עין משפט נר מצווה

א מוּי' פּד' מהל' כלי המקדש והעובדיו בו הל' ב:

ב סמג עשין ג, טוש"ע יו"ד סי' קנז סעי' ג:

ג מוּי' פּו' מהל' תלמוד תורה הל' י':

ד סמג לאוין מה, טוש"ע יו"ד סי' קנז סעי' א:

ה מוּי' פּט' מהל' עבודה זרה וחוקות הגויים הל' ז:

ו סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' יב יד:

ז מוּי' פּו' מהל' נדרים הל' ט:

ח טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' יח יט:

ט מוּי' פּו' מהל' נדרים הל' יא:

י טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' יג:

יא מוּי' פּו' מהל' נדרים הל' י:

יב טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' יח:

יג מוּי' פּו' מהל' נדרים הל' יא:

מסורת הש"ס
א תענית ו.
 ב תוספתא תענית

הפּכירה בנ' בּמרחשון: **בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֹו הָיְ רַבִּיעָה אַחֲרֹנָה**: לְשָׁחַל לְהִתְפַּלֵּל עַל הַגָּשְׁמִים: לְהִתְעַנּוֹת לְגֹזֵר תַּעֲנִית אִם לֹא יִרְדּוּ: וְאָמַר ר' זִירָא לְגֹזֵר דִּהֲנוּזֵר בֵּין עַד הַגָּשֶׁם בֵּין עַד הַגָּשְׁמִים אֲסוּר עַד זְמַן רַבִּיעָה שְׁנִיָּה וּמִשְׁמַע בֵּין שְׁאֵמַר עַד הַגָּשֶׁם בֵּין דְּאֵמַר עַד הַגָּשְׁמִים: אָמַר לָךְ ר' זִירָא הֲאִי דִּיאֵמַר שְׁנִיָּה לְגֹזֵר הָיִנוּ דְּאֵמַר עַדִּי הַגָּשְׁמִים וּבְגָשְׁמִים תִּכְרַחִי מִשְׁמַע רַבְּבַל אָמַר עַד הַגָּשֶׁם לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ עַד זְמַן גָּשְׁמִים שְׁהִיא רַבִּיעָה ראשונה קאמר ולא שְׁנִיָּה: וְאִמְרִינוּ עָלָה כְּמֵאן אֲזָלָא וְכוּ' כְּמֵאן כְּרַבִּי יוֹסִי דְּמִיּוֹס י"ו עַד יוֹם כ"ג הָווּ שְׂבָעָה יָמִים דְּאִי ר' מֵאִיר לֹא הָווּ אֲלָא ה' יָמִים אֲלֵמָא דְאַפִּי' רַבּוֹן גַּמְלִיחֵל דְּמַקְל הֵבֵא גַּבִּי גְדִירִים דְּאֵמַר עַד שְׁנִיָּע זְמָנָה שֶׁל רַבִּיעָה אַע"פ שְׁעָדִין לֹא יִרְדָּה סְבִירָא לֵא אַתָּה מוֹנֶה ראשונה וְשְׁנִיָּה וְלֹא ראשונה כַּלְבַּד לֹא שָׁנָא דְּאֵמַר עַד הַגָּשֶׁם לֹא שָׁנָא דְּאֵמַר עַד הַגָּשְׁמִים וְקִשְׁיָא לר' זִירָא: מִתְּנִי' אָמַר שְׁאִינִי טוֹעֵם עַדִּי ראש חֲדָשׁ אָדָר אֲדָר סָתָם אִין אֲסוּר אֲזָלָא עַד אָדָר דִּרְאשׁוֹן אֲלֵמָא דְּכָל הֵיכָא דְקֵאֲמַר עַד אָדָר סָתָמָא אָדָר דִּרְאשׁוֹן מִשְׁמַע וְלֹא שְׁנִי: דְּתַנְיָא הַרְוָצָה לְכַתֵּב בְּשֹׁטֵר אָדָר דִּרְאשׁוֹן כּוֹתֵב בְּהֶקְיָא אָדָר דִּרְאשׁוֹן אֲבָל אִם רוּצָה לְכַתֵּב אָדָר הֲשֵׁנִי כּוֹתֵב סָתָם דְּבָרֵי ר"מ דְּסָתָם אָדָר הֲשֵׁנִי מִשְׁמַע וְלֹא דִּרְאשׁוֹן: אָדָר הֲשֵׁנִי כּוֹתֵב בְּהֶקְיָא אָדָר הֲשֵׁנִי דְּבִסָּתָם אָדָר דִּרְאשׁוֹן תּוּא: אֲפֻלּוּ תִּימָא מִתְּנִיתִין ר"מ וּמִתְנִי' כְּגוֹן דָּלָא וְדַע דְּמַעֲבָרָא שְׁתָּא כִּי אָמַר סָתָם אָדָר

דִּרְאשׁוֹן מִשְׁמַע וְלֹא הֲשֵׁנִי שְׁלֹא נִתְכַּנּוּן אֲלָא לְאָדָר הַסְמוּךְ לְשִׁבְט וּבִרְחִיתָא דְקִתְנִי אָדָר הֲשֵׁנִי כּוֹתֵב סָתָם כְּגוֹן דִּידַע דְּמַעֲבָרָא שְׁתָּא וְכִי אָמַר אָדָר סָתָם מִשְׁמַע אָדָר הֲשֵׁנִי:

קונם יין פרק שמיני נדרים

הפּכירה בנ' בּמרחשון: **בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֹו הָיְ רַבִּיעָה אַחֲרֹנָה**: לְשָׁחַל לְהִתְפַּלֵּל עַל

^(**sk**) **מִיתִיבִי: אִיזוּהִי זְמָנָה שֶׁל רַבִּיעָה? הַפְּכִירָה — בְּשִׁלְשָׁה, בִּינוּנִית — בְּשִׁבְעָה, אֲפִילָּה — בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשִׁבְעָה, וּבְשִׁבְעָה עָשָׂר, וּבְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. ^ארַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּשִׁבְעָה עָשָׂר, וּבְעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, וּבַחוּדָשׁ כִּסְלִיו. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִין הִיחִידִים מִתְעַנִּין עַד שְׁיָגִיעַ ראש חֲדָשׁ כִּסְלִיו. וְאִמְרִינוּ עָלָה: בְּשִׁלְמָא רַבִּיעָה ראשונה — לִישָׁאל. שְׁלִישִׁית — לְהִתְעַנּוֹת. אָלָא שְׁנִיָּה לְמַאי? וְאָמַר רַבִּי זִירָא: לְגֹזֵר. ^(א)וְאִמְרִינוּ עָלָה: כְּמֵאן אֲזָלָא הָא דְתַנְיָא, רַבּוֹן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: גְּשָׁמִים שְׁיִרְדּוּ שְׂבָעָה יָמִים זֶה אַחֵר זֶה — אַתָּה מוֹנֶה בָּהֶן רַבִּיעָה ראשונה וּשְׁנִיָּה. כְּמֵאן? כְּרַבִּי יוֹסִי! ^אהֵהוּא דְאָמַר ”עַד הַגָּשְׁמִים”. ”מִתְנִי' ”קוֹנָם יֵין שְׁאִינִי טוֹעֵם לְשְׁנָה”, נִתְעַבְּרָה הַשְּׁנָה — אֲסוּר בָּהּ וּבְעִיבּוּרָה. ”עַד ראש אָדָר” — עַד ראש אָדָר הָרֵאשׁוֹן. ”עַד סוּף אָדָר” — עַד סוּף אָדָר הָרֵאשׁוֹן. **גַּמְ' אֲלֵמָא סָתָמָא דִּ”אָדָר” דְּקֵאָמַר — ראשון הוא.** **ל'יִמָּא מִתְנִיתִין רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּתַנְיָא: אָדָר הָרֵאשׁוֹן — כּוֹתֵב ”אָדָר הָרֵאשׁוֹן”, אָדָר שְׁנִי — כּוֹתֵב ”אָדָר” סָתָם, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אָדָר הָרֵאשׁוֹן — כּוֹתֵב סָתָם, אָדָר שְׁנִי — כּוֹתֵב ”תִּינְיִין”**. ”אָמַר אַבְיִי: אֲפִילוּ תִּימָא רַבִּי מֵאִיר, הָא דִּידַע דְּמַעֲבָרָא שְׁתָּא, הָא דָּלָא יָדַע.**

וְהִתְנַיָּא:

בִּינוּנִית כּוּ' אֲפִילָּה פְּרוּשׁ אַחֲרֹנָה [ככ"ג]

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר כּוּ': **אִין הִיחִידִים מִתְעַנִּין** כּפ"ק דְּתַעֲנִית (דף י -) מְפָרֵשׁ מֵאֵן יְחִידִים רַבָּנָן מִתְעַנִּין וּמִתְפַּלְלִין שְׁיִרְדּוּ גְשָׁמִי:

רַבִּיעָה ראשונה לְשָׁאוּל לוֹמַר וְתָן טַל וּמָטָר שְׁלֹא בְּגוּלָה וּבְגוּלָה כְּמוֹ אֲנִן אִין שׁוֹחֲלִין עַד שְׁשִׁים בְּתַקוּפָּה: **לְהִתְעַנּוֹת** אִם

לֹא יִרְדּוּ: **אָלָא שְׁנִיָּה** לְמַה הַזְכֵּרָה וְאָמַר רַבִּי זִירָא לוֹמַר שְׁאִם גָּזַר עַד הַגָּשְׁמִים שְׁנִיָּה קֵאֲמַר וְאִמְרִינוּ עָלָה כְּמֵאן אֲזָלָא הָא דְתַנְיָא כּוּ' וְקָשָׁה לְרַבִּי זִירָא דְאֵמַר דְּבָרֵי הַכֵּל בֵּין ת"ק בֵּין רַשָּׁב"ג דַּעַד הַגָּשֶׁם רַבִּיעָה ראשונה קֵאֲמַר וְהֵבֵא אוֹמַר עָלָה אַתָּה מוֹנֶה בָּהֶם בְּאוֹתָן שְׂבָעָה יָמִים וּכְרַבִּי יוֹסִי דְאֵמַר לְעִיל בִּי"ח ככ"ג דְּלִיבָא אֲלָא שְׂבָעָה יָמִים בְּיַעֲהֶם [וְרַבִּי זִירָא] נִמְי אָמַר דְּשְׁנִיָּה לְגֹזֵר דְּמִשְׁמַע הַשְּׁתָּא דְהַכֵּל שְׁנִינוּ לְגֹזֵר אֵף הֵיכָא דְאֵמַר עַד הַגָּשֶׁם - וּמִשְׁנֵי דְאֵמַר עַד הַגָּשְׁמִים וּא"ת וְרַשָּׁב"ג אִמְרָאִי נִקַּט גְּשָׁמִים שְׁיִרְדּוּ וְהָא אֵף בְּמִתְנִי' תַּנּוּ עַד שְׁיָגִיעַ זְמַן שֶׁל רַבִּיעָה שְׁנִיָּה וי"ל דְּנִקַּט יִרְדּוּ בְּשְׂבִיעֵי רַבִּיעָה ראשונה כְּדַמְפְּרֵשׁ כּפ"ק דְּתַעֲנִית (דף ו:) לְעֵינַן לְהִלָּךְ בְּשְׂבִיעֵי הַקִּשּׁוֹת שְׁהִתְרוּ בְּשְׁיִרְקוּ דְּוָקָא דְּכָלָא וְרִיקָה וְזֹאִי לֹא הִתְרוּ: **אֲסוּר בָּהּ** וּבְעִבּוּרָה עַד סוּפָּה דְּעִבּוּרָה הָיְ בְּכָלֵל שְׁנָה (שְׁנָה: ר' יְהוּדָה אוֹמַר אָדָר ראשון כּוֹתֵב סָתָם אָדָר שְׁנִי כּוֹתֵב תַּנּוּן וְכוּ' יְהוּדָה: **הָא דִידַע דְּמַעֲבָרָא שְׁתָּא** דָּאֹו קָרִי לְאָדָר שְׁנִי סָתָם וּמִתְנִי' בְּשְׁאִינִי יוֹדַע בְּעִבּוּרָה עַד אָדָר וְאָדָר ראשון מְקַרִי אָדָר:

סג.

עין משפט נר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' יח:

ב מיי' פי' מהל' נדרים הל' יא:

ג טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' יח:

ד מיי' פי' מהל' נדרים הל' יא:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' ז ח:

ו מיי' פי' מהל' נדרים הל' ו:

ז טוש"ע חו"מ סי' מג סעי' כח:

ח סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רב סעי' ח:

ט מיי' פי' מהל' נדרים הל' ו:

וְהִתְנַיָּא בניחותא. מַכְלֵל דְּרִישָׁא לֹא אִירִי דִּהָא קִתְּנִי עַד אֲדַר ראשון אֲלֵא וְנֵדְאִי בַּמַּעֲבָרָת וְקַטְיָא רִישָׁא אִסְיָפֹא אֲלֵא רִישָׁא דָּלָא יָדַע דַּמַּעֲבָרָת סִיפֹא דִּיזַדַּע דַּמַּעֲבָרָת וְגַדַּר עַד אֲדַר שְׁנִי וְקֶאֱמַר דְּאֲדַר סָתַם שֶׁל מַעֲבָרָת הָיְנוּ אֲדַר שְׁנִי דַחֲקֵשׁ הָעֲבוּר אֲדַר ראשון הוּא וְלֹא אֲדַר שְׁנִי תַדַּע שְׁכַרִי אֲדַר הָרִאשׁוֹן מְשַׁלְשִׁים יוֹם שְׁנִי מִכ"ט וְעוֹד דַּמְנָהּ וּפּוּרִים בְּשְׁנֵי אֲלֵמָא ראשון

חֲקֵשׁ הָעֲבוּר: **עַד** ר"ח אָדַר הָרִאשׁוֹן דְּסָתַם אֲדַר הוּא אֲדַר הָרִאשׁוֹן:

שְׁלֵא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא עַד שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לְשִׁתּוֹת יִיזְן דְּהָיְנוּ עַד לִילִי הַפֶּסַח דְּבָלִיל פֶּסַח יֵשׁ לָנוּ לְיוֹמַר שְׁלֹא אִסַּר עַצְמוֹ: **עַד** שְׂיֵהֵא הַצּוּם צוּם הָעֵשׂוֹר:

עַד לִילִי הַצּוּם דְּהָיְנוּ סְעוּדָה שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים דְּרִגּוּלִין לֹאֲכַל בְּשַׁר כְּדֵאיִתֵּא בְּחֵלִין (דף פג.) רַבִּי יוֹסִי הִגְלִילִי אָוּמַר אֵף עַרְבִי יוֹם הַכַּפּוּרִים בְּגִלְלִי: **שְׁדַרְה** בְּנִי אָדָם לֵאֲכַל שׁוּם דְּהָיְנוּ לִיל שַׁבָּת שֶׁהוּא מִתְקַנֶּת עֲזָרָא שְׂיֵאֲכִלּוּ שׁוּם כַּע"ס: **הָאוּמָר** לְחַבְרו כּו' דְּבָרִים שֶׁבֶּלַב כִּי הֵי דְמוּנְכּוּי הָיִין דְּבָרִים וּאֵע"פ שֶׁלֹּא פִּרְשׁ כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ חֲשַׁבִּינַן לִיה: **פֹּר** אֶחָד שֶׁל חֲטִיִּין וְכוּ' הֵי תַרִּי בְּבִי נִתְפָּרְשׁוּ לְמַעְלָה בְּפִרְק אֶרְבָּעָה גִּדְרִים (גִּדְרִים דף כד.):

ר"מ אָמַר עַד שְׂיִתּוּ אֲבָל בְּרִישָׁא מוּדָה דְּקֶאֱמַר [אס] אִין אִתָּה בָּא וְנוּטַל וְהָא רִגּוּלִית שְׂיֵאמַר זֶה הוּא בְּבוּזִי וְהַעֲזָרָא מַעֲלִיא הוּא אֲבָל הָבֵא אִין רִגּוּלִית לְיוֹמַר הַתְּקַבְּלָתִי מֵאֲחַר שְׁמַפְצִירוּ שְׂיִתַּן

לְבָנִי: **לְשֵׂאת בַת** אַחוּתוֹ אֹחֲרָא דְּמִלְתָּא נִקַּט כְּדֶאֱמַר (יְבָמוֹת סב:) הַנּוֹסֵא בַת אַחוּתוֹ עָלָיו הִכְתוּב אֹמַר אֲזִי תִקְרָא וְה' יַעֲנֶה: שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה לְהַכְנִס לְבִיתוֹ אֲלֵא לֵאכִילָה וְשִׁתִּיה סְעוּדָה גְּדוּלָּה שְׁמַפְצִירוּ בְּדַבָּר:

קונם יין פרק שמיני נדרים

בַּמַּעֲבָרָת בַּתְּמִיּה הָא וְנֵדְאִי בַּמַּעֲבָרָת

וְהִתְנַיָּא: **”עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר”** — עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר הָרִאשׁוֹן, אִם הִיתָה שָׁנָה מְעוּבָרָת — עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֲדָר הַשֵּׁנִי. מַכְלֵל דְּרִישָׁא לֹא בַּמַּעוּבָרָת עֲסָקִינַן?! שְׁמַע מִינַּה: הָא דְּפָשִׁיטָא לִיה דַּמַּעְבְּרָא שְׂתָא, הָא דְּלֵא יָדַע. מִתְּנַיִי רַבִּי יְהוּדָה אָוּמַר: **”קוֹנָם יִיזְן שְׂאִינִי טוּעָם עַד שְׂיֵהֵא הַפֶּסַח”** — לֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא עַד לִיל הַפֶּסַח, עַד שְׁעָה שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לְשִׁתּוֹת יִיזְן. אָמַר **”קוֹנָם בְּשַׁר שְׂאִינִי טוּעָם עַד שְׂיֵהֵא הַצּוּם”** — אִינּוּ אָסוּר אֲלֵא עַד לִילִי צוּם, שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא עַד שְׁעָה שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לֵאֲכוֹל בְּשַׁר. רַבִּי יוֹסִי בְּנֹו אָוּמַר: **”קוֹנָם שׁוּם שְׂאִנִי טוּעָם עַד שְׂתֵּהֵא שַׁבָּת”**, אִינּוּ אָסוּר אֲלֵא עַד לִילִי שַׁבָּת, שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא עַד שְׁעָה שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לֵאֲכוֹל בְּשׁוּם.^(א)**הָאוּמָר לְחַבְּירוֹ ”קוֹנָם שְׂאִנִי נִחְנָה לָּהּ אִם אִין אַתָּ פֹּא וְנוּטִיל לְבָנִיָּה פוֹר אֶחָד שֶׁל חֲטִיִּין וּשְׂתֵּי חֲבִיּוֹת שֶׁל יִיזְן”** — הָרִי זֶה יָכוֹל לְהַפִּיר אֶת גְּדָרוֹ שְׁלֵא עַל פִּי חֲכָם. וַיֹּאמֶר לוֹ: כָּלוּם אָמַרְתָּ אֲלֵא מִפְּנֵי כְּבוֹדִי — זֶהוּ כְּבוֹדִי. ”וְכֵן הָאוּמָר לְחַבְּירוֹ ”קוֹנָם שְׂאֵת נִחְנִית לִי אִם אִין אַתָּ פֹּא וְנוֹתֵן לְבָנִי פוֹר שֶׁל חֲטִיִּין וּשְׂתֵּי חֲבִיּוֹת שֶׁל יִיזְן”, רַבִּי מֵאִיר אָוּמַר: אָסוּר עַד שְׂיִתּוֹ, וְחֲכָמִים אָוּמְרִים: אֵף זֶה יָכוֹל לְהַפִּיר אֶת גְּדָרוֹ שְׁלֵא עַל פִּי חֲכָם, וַיֹּאמֶר לוֹ: הָרִי אֲנִי כְּאִילוֹ נִתְקַבְּלָתִי. ”הִיָּה מְסַרְב בּוֹ לְשֵׂאת בַת אַחוּתוֹ, וְאָמַר ”קוֹנָם שְׂהִיא נִחְנִית לִי לְעוּלָם”, וְכֵן הִמְגִּירָשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, אָוּמַר ”קוֹנָם אִשְׁתִּי נִחְנִית לִי לְעוּלָם” — הָרִי אֵלּוֹ מוֹתָרוֹת לְהַנּוֹת לוֹ, שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא לְשׁוּם אִישׁוֹת.^(ב)הִיָּה מְסַרְב בְּחַבְּירוֹ שְׂיֵאֲכַל אֶצְלוֹ, אָמַר: **”קוֹנָם לְבִיתָהּ שְׂאִנִי נַכְנֵס, טִיפַת צוּגִין שְׂאִנִי טוּעָם לָּהּ”** — מוֹתָר לִיכְנֵס לְבִיתוֹ וְלְשִׁתּוֹת מִמָּגוּ צוּגִין, שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא לְשׁוּם אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה.

הַדְרֹו עֲלֵה קוֹנָם יִיזְן

רַבִּי

מִדְּקִתְּנִי אִם הִיתָה שָׁנָה מְעַבְּרָת וְכוּ' מַכְלֵל דְּרִישָׁא דְּקִתְּנִי עַד ר"ח כּו' לֹא בַּמַּעֲבָרָת עֲסָקִינַן בַּתְּמִיּה הָא מִדְּקִתְּנִי עַד אֲדַר הָרִאשׁוֹן מַכְלֵל דַּבַּמַּעֲבָרָת עֲסָקִינַן וּמֵאִי שָׁנָא רִישָׁא וּמֵאִי שָׁנָא סִיפֹא: אֲלֵא שְׁמַע מִנָּה רִישָׁא דָּלָא יָדִיעַ דַּמַּעְבְּרָא שְׂתָא וְכִי גַדַּר לָשֵׁם אֲדַר הַסְמוּךְ לִשְׂבָט קֶאֱמַר הִלְכָּךְ עַד אֲדַר הָרִאשׁוֹן וְסִיפֹא מִירִי בְּדִידַע דְּשִׂתָּא מַעֲבָרָת הִיא דְּהָכִי מַשְׁמַע אִם הִיא יוֹדַע שֶׁהַשָּׁנָה מַעֲבָרָת אָסוּר עַד ר"ח אֲדַר הַשְּׁנִי: מִתְּנִי' שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה שְׁלֹא לְשִׁתּוֹת אֲלֵא עַד שְׁעָה שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לְשִׁתּוֹת יִיזְן דְּנִזְדְּאִי רוּצָה הוּא לְשִׁתּוֹת ד' כּוֹסוֹת שֶׁל יִיזְן בְּלִילִי פֶסַח שֶׁכֵּל אָדָם שׁוֹתִין: אֲלֵא עַד לִילִי צוּם עַד אוֹתָהּ לִילָה שְׂעִיצוּס לְמַחַר וְאוֹתָהּ הִלְיָהּ מִתַּר לֵאכַל בְּשַׁר: עַדִּי שְׁעָה שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לֵאכּוֹל בְּשַׁר וְרוּצָה לֵאכַל עִמָּהּ: עַד לִילִי שַׁבָּת וּבְלִילִי שַׁבָּת מִתַּר: שְׁדַרְה בְּנִי אָדָם לֵאכַל שׁוּם וְהָיְנוּ לִילִי שַׁבָּת: זֶהוּ בְּבוּזִי שְׁלֹא אֶטַל מִמֶּךָ: וַיֹּאמֶר לוֹ הַמְדִיר הֲרַנִּי כְּאֵלּוֹ נִתְקַבְּלָתִי מֵה שַׁבְּקָשְׁתִּי מִמֶּךָ: הָכִי אֵלּוֹ מִתְרוֹת לְהַנּוֹת מִמָּגוּ שְׁאֵר הַנָּחָה: אֲלֵא לָשֵׁם אִישׁוֹת שְׁנַדַּר שְׁלֹא תַהֲנֶה מִמָּגוּ דָּרָךְ אִישׁוֹת: שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה הַמְסַרְב כּו' אֲלֵא לֵאכִילָה וְשִׁתִּיה הַמְרָבָה וְכִי אָמַר זֶה קוֹנֵם לְבִיתָךְ כּו' לֹא נִתְכַּוֵּן לַדַּר הַנָּחָה מִמָּגוּ אֲלֵא לֵאכִילָה וְשִׁתִּיה מְרָבָה נִתְכַּוֵּן:

מסורת הש"ס

א תוספתא נדרים; גיטין עד;: לעיל כג: ב תוספתא נדרים; לעיל כא.

 עין משפט גור מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ב:

ב מו"י פח' מהל' נדרים הל' יד:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ב:

ד מו"י פח' מהל' נדרים הל' יד:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רוח סעי' ג:

ו מו"י פח' מהל' נדרים הל' ט:

ז טוש"ע יו"ד סי' רוח סעי' ד:

ח מו"י פח' מהל' נדרים הל' י:

לְבָנִי: **לְשֵׂאת בַת** אַחוּתוֹ אֹחֲרָא דְּמִלְתָּא נִקַּט כְּדֶאֱמַר (יְבָמוֹת סב:) הַנּוֹסֵא בַת אַחוּתוֹ עָלָיו הִכְתוּב אֹמַר אֲזִי תִקְרָא וְה' יַעֲנֶה: שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן זֶה לְהַכְנֵס לְבִיתוֹ אֲלֵא לֵאכִילָה וְשִׁתִּיה סְעוּדָה גְּדוּלָּה שְׁמַפְצִירוּ בְּדַבָּר:

מסורת הש"ס
א משנה נדרים

מתני' רבי אליעזר אומר פותחין לֵאדָם הֵיית יודע שאומרים על אביך אוי לו לֵאב שגזל בן רשע בזה שהוא פרוץ בנדרים שכן רשעים זרקון גנדר בְדאמרינן לְעיל בְּפִקְחין חמא (גדרים דף ט.) ואם חמר לֹאו דָּאלו הֵייתי יודע לא הֵייתי נודר מתירין לו: וחסכמים אוסרין שֶאפלו חין דעתו להתקרט נותנים לו דעת להתקרט: רבי צדוק אומר ער שפותחין לו בכבוד אביו ואמו כו' כלומר אם בן יכולים לפתח לו בכבוד אביו ואמו פותחין לו נמי בכבוד המקום שכולים לומר לו נמי שְבָנָנָה הקב"ה עושה שנודר ורשע הוא לשמים: חָלָא אם אתה אומר בן שפותחין לו בְּכָךְ: חין גדרים בגמרא מפרש לה: בְּדָבָר שבינו לבין אביו ואמו במה שהדיר והס צר. כִּים לו להנאתו שפותחין לו בכבודם: פותחין בנוֹלָד בְּדָבָר שְׁלֹא הִיה פְּעוּלָם בַּשַּׁעַת נִדְרו וַעֲזִין עֲתִידִין לְבוא לְעוֹלָם לְאַחַר שְׁנֵדַר וּמִפְּרָש בִּיצַד: וְנַעֲשֶׂה סוֹפֵר אֵית דְאִמְרִי תלמיד שהוא צריך לו ואֵית דְאִמְרִי לְבָלָר שְׁצִריך לו נמי: או שְהִיה מְשִׁיא הַמַּדַּר אֵת בְּנו ואמר אלו הֵייתי יודע

כו' בְּקִרְוֹב זְמַן לא הֵייתי נודר: וְנַעֲשֶׂה אותו בֵּית: בֵּית הַכְּנֶסֶת הָאֵי נוֹלָד

ממש הוא: ר"א מתיר וחסכמים אוסרין דְקַסְבְּרִי חין פותחין בנוֹלָד וּבַמַּס' נָזִיר בָּפ' ב"ש (נזיר דף לב:) מִפְּרָש דְזַכִּיָּהוּ חֲכָמִים לֵר' אֱלִיעֶזֶר וְהוּדָה לְהַס: גַּמ' מאי חין גדרים דְקַחֲמַר לֹן רבי צדוק לֵר' אֱלִיעֶזֶר חין גדרים: נִתְרִין יָפָה בְּדִפְרָשִׁין לְעִיל אֶפְלו שְׁחִין דַּעְתּוּ לְהַתְקַרט מתוך שְמֵאִימִין עָלְיו כַּל כֹּךְ מִשׁוּם כְּבֹוד אֲבִיו ואמו אומר שמתקרט אֶבֶל חין מתקרט לְגַמְרִי:

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

מִתְנַי' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר פּוֹתְחִין לְאָדָם בְּכַבּוֹד אֲבִיו כְּלוּמַר אִלּוּ הֵיית יודע שאומרים עָלֶיךָ לְאֹבִיךָ וּלְאִמְךָ רְחִיתָם בְּנֶכֶס חַל בְּגָדִים וְיִתְבַּיְּשׁוּ וי"מ שִׂיאֵמְרוּ הֵעוֹלָם אוי לֵאב וְלֹאם שֶהַגְדִּילּוּ

בן שְחַל בְּגָדִים בְּזֶה: וְחֲכָמִים אוֹסְרִין דְחִיָּשִׁין שְׁמֹא יִתְבַּיֵּשׁ וַיֹּאמַר מַדַּעַת בֶּן לא גִּדְרַתִּי וַיִּשְׁקַר: אָמַר ר"א בַר צְדוֹק רְחִיָּה לְגִדְרִי חֲכָמִים: עַד שְׁפּוֹתְחִין רְחִיָּה לְגִדְרִי חֲכָמִים: אָמַר: "קוֹנָם שְׁאֲנִי נִהְנָה לְאִישׁ פְּלוֹנִי" וְנַעֲשֶׂה סוֹפֵר, או שְהִיה מְשִׁיא אֵת בְּנו, וְאָמַר: "אֵילּוּ הֵייתי יודַע שְהוּא נַעֲשֶׂה סוֹפֵר או שְהִיה מְשִׁיא אֵת בְּנו בְּקִרְוֹב — לֹא הֵייתי נוֹדֵר". חֲסִי(נ) "קוֹנָם לְבֵית זֶה שְׁאֲנִי נִכְנָס" וְנַעֲשֶׂה בֵּית הַכְּנֶסֶת, אָמַר: "אֵילּוּ הֵייתי יודַע שְהוּא נַעֲשֶׂה בֵּית הַכְּנֶסֶת — לֹא הֵייתי נוֹדֵר". רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר, וְחֲכָמִים אוֹסְרִין. "אֶגְמִי מַאי "חִין נְדָרִים"? אָמַר אֲבִי: אִם בֶּן, חִין נְדָרִים נִיתְרִין יָפָה.

וְרַבָּא

סד.

עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רבח סעי' יא:

ב מיי' פו' מהל' שבועות הל' י:

ג מיי' פד' מהל' נדרים הל' ה:

ד טוש"ע יו"ד סי' רבח סעי' י יא:

ה מיי' פו' מהל' שבועות הל' ה:

ו טוש"ע יו"ד סי' רבח סעי' יב:

ז מיי' פו' מהל' שבועות הל' יב:

ח טוש"ע יו"ד סי' רבח סעי' יב:

ט מיי' פו' מהל' שבועות הל' יב:

י טוש"ע יו"ד סי' רבח סעי' י:

יא מיי' פו' מהל' שבועות הל' יב:

המקום כלום היית נודר: אָמַרו לו אין

גדרים ובגמרא מפרש ליה: קָנָם שְׁאִינִי

נִהְנָה לְפִלוֹנִי וְנַעֲשֶׂה סוֹפֵר וְצִריךְ לִי לְפִי שהוא כותב שטרות העיר או שמשיא

בנו וצריך לפנס לביתו לחפת בנו: וְאֵין

חֲכָמִים מוֹדִים בְּגַמְרָא מִפְּרָש בְּמֹאי

פְּלִיגִי: וְעוֹד אָמַר ר' וְאַלִיעֶזֶר[קָלָא

אִתְרַת: מַאי? חִין גְּדָרִים אָמַר אֲבִי חִין

גְּדָרִים וְתָרִים יָפָה - כְּלוּמַר שְבָלָב מְחִים הַגֵּדֵר וּמִחֲמַת פֶּשֶׁת אֹמֵר שְלֹדַעַת בֶּן לא

גדר: אָמַרו לו מַת וּבְגַמְרָא פִּריך מַת נוֹלָד הוּא:

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

וְרַבָּא

אין גדרים נשאלין לַחֲכָם אַס פּוֹתַחִין בַּכּבוֹד אַחַד וְאַחַד יתיר גדרו כפ"ע וְאִתּוּ לְזַלְזוּלֵי:

כִּינֵן דִּאֲחֻצִּי חֻצִּי וְלִיכֹא לַמַּחֲשֵׁ כֵן יְהִיָּה בְּלַבּוֹ לְחָס הַגֹּדֶר בְּכָל עִנְיָן דְּכִינֵן דְּחֻצִּי בְּלִי הָאִי לֹא יִתְבַּיֵּשׁ לוֹמַר שְׁנֵדֶר בְּכָל עִנְיָן

כו': אַלֵּא לָרְבֹא דְאַמַּר אין גדרים נשאלין לַחֲכָם לְפִי שְׁאִין הַחֲכָם מוֹצֵא חֲרָטָה אֲלֵא מַגּוּף הַגֹּדֶר הָכָא אֲמַאי פּוֹתַחִין שְׁהָרִי חֲרָטָה זֹאת אִינֵה מַגּוּף הַגֹּדֶר וְיֵשׁ לַחוּשׁ דְּבָכָל גְּדָרִים לֹא יִשְׁאַל לַחֲכָם: כִּינֵן דְּבָכָל גְּדָרִים לֹא סָגִי בְּלֹא חָכָם דָּלֵא אֲסָרוּ רַבָּנָן לְפִתַּח בַּכּבוֹד אֲבִיו וְאִמוּ כ"א בָּזָה לֹא

יטענה וְיַלְגַּךְ אַחֲלַ חֲכָם: וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָלֵא אַחֲרַת בְּגִדְרִים וְהָכָא לֹא פִּרְכִּינוּ כִּינֵן דְּאִפְסָחוּ רַבָּנָן אֲמַאי הָנֵא וְעוֹד כְּדִפְרִיךְ פֶּרֶךְ שְׁנֵי דְשִׁירוּבִין (דף כג -) דְּכִינֵן דְּהָלֵא הִיא אִית לָהּ שְׁפִיר לַמַּחְנִי וְעוֹד דָּלֵא פֶרֶיךְ הָכִי אֲלֵא גַבִּי חוּמְרָא (אֲלֵא) לְפִי שְׁאִין חֲדוּשׁ לְהַחֲמִיר: פּוֹתַחִין בְּנוֹלָד וַחֲכָמִים אוּסְרִין פִּי' דְּבַשְׁבִּיל הַנוֹלֵד אין נַעֲשֶׂה הַגֹּדֶר גֹּדֶר טְעוּת וְטַעֲמָא דְּכָל חֲרָטָה דַּע"י חֲרָטָה נַעֲשֶׂה הַגֹּדֶר טְעוּת

וּבִטּוֹל מַעֲקָרוֹ: מַאי טַעַם דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דִּמְסַבְּרָא יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר דְּאִין פּוֹתַחִין בְּנוֹלָד:

כִּי מִתּוּ כָּל הָאֲנָשִׁים מַשֶּׁה גֹדֶר שְׁנַשְׁב אַחֲל חֲמִיו בְּמַדְּוֵן לְפִי שְׁהִיָּה וְכֹא לְשׁוּב לַמַּצְרִים מַפְנִי דָתָן וְאֲבִירָם וּפְתַח לוֹ הַקַּב"ה פְּתַח

מִמֶּה שְׁמַתּוּ וּמִיתָה הָיִי נוֹלֵד: וְרַבָּנָן פִּי' הִיכִי סָבְרִי מִתּוּ בַתִּמְנוּהַ כָּל מְקוֹם שְׁנֵאֲמַר נָצִים כְּדִכְתִּיב שְׁנֵי אֲנָשִׁים נָצִים נָצִים דְּכְתִיב וַיִּפְגְּעוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֹהֶרֶן נָצִים וּה"פ אוֹתָם שְׁהָיוּ נָצִים פִּגְעוּ בַּמַּשֶּׁה וְאֹהֶרֶן וְכָל מְקוֹם לֹאֻ דְּוָקֹא דְּאִינוּ פְּתוּב בְּמְקוֹם אַחַר דְּאִי מַשׁוּם דְּכְתִיב וְדָתָן

וְאֲבִירָם יֵצְאוּ נָצִים הָרִי הוּא מְפָרֵשׁ בַּהֲדִיָּא וְלֹא אֲרַטְרִין לִיָּה: אַלֵּא שְׁיִרְדּוּ

מִבְּכֻסִּיהֶם וּבְנוֹלָד כִּי הָאִי דַּעוּנֵי מוֹדּוּ רַבָּנָן: אַרְבַּעָה חֲשׁוּבִים כְּמִתִּים וְנִפְקָא מִנֶּה לַמַּבְעֵי עֲלִיָּהוּ רַחֲמִי:

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

אין גדרים נשאלין לַחֲכָם שְׁאוּמַר בְּלַבּוֹ מַה לִּי לִילְגַּךְ אַחֲל חֲכָם לֹא צְרִיכְנָא

וְרַבָּא אָמַר: אַם כֵּן אין גדרים נשאלין לַחֲכָם.

תַּנּוּ: וּמוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּדָבָר שְׁפִינוּ לְבִין אֲבִיו וְאִמוּ, שְׁפּוֹתַחִים לוֹ בַּכּבוֹד אֲבִיו וְאִמוּ. בְּשִׁלְמָא לְאַבְיִי דְאַמַּר: אַם כֵּן אין גדרים נִיתְרִין, הָכָא כִּינֵן דְּאִיחְצָף לִיָּה — הָא אִיחְצָף לִיָּה. אַלֵּא לָרְבֹא, דְאַמַּר: אַם כֵּן אין גדרים נשאלין לַחֲכָם, הָכָא אֲמַאי פּוֹתַחִין? אָמַרִי: כִּינֵן דְּכָל גְּדָרִי לֹא סָגִיא לְהוֹן דְּלֹאֻ

חָכָם — הָכָא נְמִי פּוֹתַחִין. וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹתַחִין בְּנוֹלָד כּוּי. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? אָמַר רַב חֲסֵדָא: דְּאַמַּר קַרְא "כִּי מִתּוּ כָּל הָאֲנָשִׁים" — וְהָא מִיתָה דְּנוֹלָד הוּא, מַכָּאן שְׁפּוֹתַחִין בְּנוֹלָד. וְרַבָּנָן מַאי טַעֲמִייהוּ? קִסְרָרִי: הִנְהוּ מִי מְיִיתִי? וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן

מַשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן יוֹחִי: כָּל מְקוֹם שְׁנֵאֲמַר "נָצִים" וְ"נָצְבִים", אִינֵן אַלֵּא דָתָן וְאֲבִירָם.

אַלֵּא אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: שְׁיִרְדּוּ מִבְּכֻסִּיהֶן.

^(N) אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן לׁוי: כָּל אָדָם שְׁאִין לוֹ

כְּנִים — חֲשׁוּב כְּמִת, שְׁנֵאֲמַר: "הִבָּה לִי כְּנִים

וְאִם אין מִתָּה אֲנָכִי". וְתַנְיָא, אַרְבַּעַה חֲשׁוּבִין

מִת: עֲנִי, וּמַצּוֹרַע, וְסוּמָא, וּמִי שְׁאִין לוֹ כְּנִים.

עֲנִי — דְּכְתִיב: "כִּי מִתּוּ כָּל הָאֲנָשִׁים". מַצּוֹרַע

— דְּכְתִיב: "אֵל נָא תְּהִי כְּמִת". וְסוּמָא —

דְּכְתִיב: "בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם".

וּמִי שְׁאִין לוֹ כְּנִים — דְּכְתִיב: "הִבָּה לִי כְּנִים

וְאִם אין מִתָּה אֲנָכִי".

תַּנְיָא:

דְּנִצְאִי מִתָּר הוּא דְּכָל כֶּךָ הֶנְאָהוּ וּמִתְּוִירוֹ הוּא בַּעֲצָמוּ וְהִתְוָרָה אֲמָרָה לֹא יַחַל דְּבָרוֹ הוּא אִינוּ מוֹחַל אֲבָל אַחֲרִים מוֹחֲלִים לוֹ: בְּשִׁלְמָא לְאַבְיִי דְאַמַּר הָיִנוּ טַעֲמָא דְּרַבָּנָן מַשׁוּם דְּאִין נִתְרִים וְכַּה הָכָא מוֹדּוּ לָהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: דְּכִינֵן דְּאִיחְצָף בְּלִי הָאִי מַעֲקָרָא

דְּאִדְרָה לְאֲבִיו וְלִאִמוּ מַנְכְּסִיו הָא אִיחְצָף לִיָּה וְעוֹמֵד בַּחֲצַפּוֹ כְּדִמַּעֲקָרָא וְאִי מַתְּחַרְט וְאִי חֲרָטָה וּפְיוּ וְלַבּוֹ שְׁוִין וְאִהָבִי מִתִּירִין לוֹ בְּכֶךָ: אֲלֵא לָרְבֹא דְיֹאמַר הָיִנוּ טַעֲמָא מַשׁוּם דְּאִין גְּדָרִים נִשְׁאֲלִין לַחֲכָם הָכָא נְמִי בְּגִדְרִים שְׁפִינוּ לְבִין אֲבִיו וְאִמוּ אֲמַאי מוֹדּוּ רַבָּנָן הָא נְמִי לֹא אִתּוּ לְשִׁינְלִי לַחֲכָם וּמִתְּוִיר הוּא בַּעֲצָמוּ בַּכּבוֹד אֲבִיו וְאִמוּ: אֲמַרִי כִינֵן דְּשָׂרָה גְּדָרִים לֹא סָגִי בְּלֹא שְׁאֵלָה לַחֲכָם מַשׁוּם דְּאִין פּוֹתַחִין בַּכּבוֹד אֲבִיו וְאִמוּ שְׁלֹא יתיר עַצְמוּ הָכָא בְּגֵדֶר שְׁפִינוּ לְבִין . אֲבִיו וְאִמוּ מוֹדּוּ רַבָּנָן דְּפּוֹתַחִין . דְּבַשְׁבִּיל הָאִי גֹדֶר גְּרִיזָא דְּפְתַחוּ בַּכּבוֹד אֲבִיו וְאִמוּ לֹא אִתּוּ לַמִּימַר אִין גְּדָרִים נִשְׁאֲלִין לַחֲכָם כִּינֵן דְּכּוֹלֵהוּ גְדָרִים בַּעֲלָמָא נִשְׁאֲלִין לַחֲכָם: כִּי מִתּוּ כָּל הָאֲנָשִׁים לְפִי שְׁנֵדֶר מַשֶּׁה לִּיתְרוֹ שְׁלֹא לְשׁוּב מַצְרִימָה בַּשְּׁבִיל אוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשׁוֹ כְּדִמְפָּרֵשׁ לְחַמֵּן וַיֵּאֵל מַשֶּׁה וּפְתַח לוֹ הַמְּקוֹם בְּכֶךָ לָךְ שׁוּב מַצְרִים וּמִמָּר לָךְ כִּינֵן שְׁבַשְׁבִּיל אוֹתָן שְׁנֵדְרַת כְּכַר מַתִּים הֵן: וְרַבָּנָן דָּלֵא סָבְרִי לִיָּה דְּפּוֹתַחִין בְּנוֹלָד אֲמַרִי לָךְ הֵהוּא לֹאֻ נוֹלֵד הוּא דְּהָאִי קַמ"ל רַחֲמָנָא כִּי מִתּוּ מִי מִתּוּ אֲלֵא יִרְדּוּ מִבְּכֻסִּיהֶם וְהָיִנוּ כִּי מִתּוּ דְּהָבִי קִיאַמַר רַחֲמָנָא הֵהוּ בְּכַר מִתּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁעַה קִדָּם שְׁנֵדְרַתָּ וְלֹא הָיִי נוֹלֵד אִהָבִי אִשְׁתְּרִי בַּהֲיָא חֲרָטָה אֲבָל בְּנוֹלָד לֹאֻ הָיִנוּ חֲרָטָה לְהִתִּיר כַּה אֶת הַגֹּדֶר: וְהָאֲמַר ר' יוֹחָנָן מַשׁוּם ר' שְׁמַעוֹן כֵּן יוֹחִי כָּל מְקוֹם כּוּי כּוּיָא תִּירוּצָא דְּרַבָּנָן הִיא: וְאִינוּ אֲלֵא דָתָן וְאֲבִירָם וְלֹא

מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּמִת: מִתּוּ עַד מַעֲשֶׂה קַרַח אֲלֵא הָאִי כִּי מִתּוּ שְׁיִרְדּוּ מִנְכְּסִיהֶן בְּכַר בַּשַּׁעַת הַגֹּדֶר דְּלֹאֻ נוֹלֵד הוּא וְהָיו כְּמִתִּים: בְּמַחֲשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמִתִּי עוֹלָם כְּשִׂאָדָם נִתּוּ בְּמַחֲשֶׁךְ וְאִינוּ רּוֹאֶה חֲשׁוּב כְּ

מסורת הש"ס
א שבועות לו.
 ב סנהדרין טו; שבועות מב;; בבא מציעא ק; גיטין לט; משנה שבועות
גליון הש"ס
בר"ן ד"ה תניא וכו' דיהיב טעמא. ע"י לעיל דף ז ע"ב בר"ן ד"ה דורות בפניו:
תורה אור השלם

ויאמר יהוה אל־משה בַּמָּדֵן לֹד שֶׁב מִצְרַיִם כִּי־מִיתוּ כָּל־הָאֲנָשִׁים הַמִּבְקָשִׁים אֶת־נַפְשְׁךָ [שמות ד, יט]

ויאלץ משה לשבת את־האיש ויתן את־צַפְרָה בתו למשה [שמות ב, כא]

וַיָּקַח מִזֶּנֶע המלוכה ויכרת אתו בְּרִית וַיָּבֹא אִתּוֹ בָּאֵלָה וְאֶת־אֵילֵי הָאֲרָץ לָקַח [יחזקאל יז, יג]

ויואל משה וגו'. כלומר, הסכים להיענות להזמנה להשתקע שם; השהו שופטים יז, יא. ראוי לתשומת־לב הוא פירושם של חכמינו ז"ל757דעת ר"י בשמות רבה פרשה א, מ; והשוה נדרים ט ע"א ורש"י (המ'), "שנשבע לו, ואין 'ויואל' אלא לשון שבועה, שנאמר76שמואל א' יד, כד (המ'). ויואל שאול את העם' וגו'", וכן גם מתרגם סומכוס77לא ידעתי, היכן (המ').. [פירושי רד"צ הופמן על שמות בבכא, א]

וגם במלך נבוכדנאצר מִרְד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוּ באלהים וַיָּקֶשׁ אֶת־עֶרְפוֹ וַיֹּאמֶץ אֶת־לִבּוֹ מִשׁוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל [דברי הימים ב לו, יג]

וישבו לארץ ידמו זקני בת־ציון העלו עפר על־ראשם חָרֹו שָׁקִים הורידו לארץ ראשון בתולת ירושלם [איכה ב, י]

אִין מַתִּירִין לוֹ לְגַזֵּר אֶלָּא בִּפְנֵיו שֶׁל הָכִי קא"ל בַּמָּדֵן גִּזְרַת לִפְנֵי וַיִּתְרוֹ לָךְ וְהִתֵּר בִּפְנֵי וַיִּתְרוֹ שְׂאִין מַתִּירִין לוֹ לְאָדָם אֶלָּא בִּפְנֵיו וַיִּתְרוֹ הֲדִירוֹ לַמִּשָּׁה שְׁלֹא לָשׁוּב מִצְרַיִם מִפְּנֵי אוֹתָן הַנָּשִׁים הַמִּבְקָשִׁים לְהַרְגוֹ וְאָמַר רַבִּי תַלְמִיד חָכֵם מִפֶּר לַעֲצֻמוֹ: אַרְנָבָא חַיָּה שְׂאִינִיה מַבְשֵׁלַת וְחַיִּית דְּאִמְרֵי חַיָּה מִמֶּשׁ שְׂאֵכַל אוֹתָהּ בִּשְׂהִיא חַיָּה: הֵנָּה מַצְטַעַר צַדִּיקָהּוּ בַּגּוֹפָה שְׂהִיָּה רוּחָה לְגַלִּית הַדָּבָר שְׁהִוּ מַבְזִין אוֹתוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם: אִיתְּשִׁיל אֲשַׁבְעֵתָה נִשְׂאֵל עַל שְׁבוּעָתוֹ: מֵאִי עֲבָדִיתוּ דְשִׁכְרִיתוֹן לִיָּה מ"ט זֹא אִמְרִיתוֹן לִיָּה לְצַדִּיקָהּוּ דְלֹא מְצִיתוּ לַמִּשְׁרָיָה אֶלָּא בִּפְנֵיו: מַתְּנִי' אִינָן נוֹלָד דְּדָמּוּ לְנוֹלָד אֶכְּל הֵן מִמֶּשׁ אִינָן נוֹלָד וּפּוֹתַחִין בָּהּ: שְׂאִבִּיָּה רַע תּוֹלָה נִדְרוֹ בְּרַעוּת אִבִּיָּה מַכְלֵל דְּאִי לֹא הֵנָּה רָשָׁע הֵיָּה נוֹשֵׂא אוֹתָהּ: אוֹ שְׂעָשָׂה תְּשׁוּבָה דְּהִינּוּ נוֹלָד פּוֹתַחִין בָּהּ וְאוֹמַר לוֹ בַּשַּׁעַת חֲרָטָה אֵלּוּ הָיִיתָ יוֹדַע שְׂאִבִּיָּה עוֹשָׂה תְּשׁוּבָה בְּלוּם הָיִית נִזְדַּר וְהוּא אוֹמַר לֹאֹ וְהִ"נ מַכְלֵב וְנִחַשׁ: גַּמ' מַת נוֹלָד הוּא דְּהִוִּי נוֹלָד גָּמוּר וּמֵאִי קֹאֲמַר אִינוּ בְּנוֹלָד: אִמַּר רַב הוֹנָא הֵנָּה בְּתוֹלָה נִדְרוֹ בְּדָבָר בְּרַשַׁעַת אִבִּיָּה דְּמַשְׁמַע כֵּל זְמַן שְׂאִבִּיָּה בְּחַיִּים דְּנִדְאִי אִס אִמַּר שְׂאִינִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלוֹנִית קַתָּס נִדְאִי בְּדַקְאִמְרַתָּהּ הַשְׂתֵּא דְאִמַּר שְׂאִבִּיָּה רַע לְפִי שְׁהוּא רָשָׁע אִינוּ נוֹשֵׂא אֶת בְּתוֹ וְאִכְבִּי פּוֹתַחִין לוֹ לוֹמַר אִילוּ הָיִיתָ יוֹדַע שְׁמַת: וְרַבִּי יוֹחָנָן אִמַּר לֹא הִוִּי נוֹלָד כֵּלֵל דְּבַשְׁעָה שְׁנִזַּר בְּבָר מַת אִכְבִּי פּוֹתַחִין לוֹ דְּבָבָר מַת בַּשַּׁעַה שְׁנִזַּר וְהֵנָּה לִיָּה בְּטַעוּת וְהֵא דְאִמַּר בְּמַתְנִי' שְׁהֵן בְּנוֹלָד דְּדָמּוּ לְנוֹלָד בְּרַתָּא:

מַדִּיר: בַּמָּדֵן לָךְ מַהוּ בַּמָּדֵן לָךְ אֶלָּא

תַּנְיָא:^(אג"א) הַמוֹדֵר הַנָּאָה מִחֲבִירוֹ אִין מַתִּירִין לוֹ אֶלְא בִּפְנֵיו. מָנָא הֲנִי מִיָּלִי? אָמַר רַב נַחֲמָן: דְּכִתִּיב: ”וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר לֵאמֹר שָׁב מִצְרַיִם כִּי מָתוּ כָּל הָאֲנָשִׁים”. אָמַר לוֹ: בַּמָּדֵן נִדְרַתָּ — לָךְ וְהִתֵּר נִדְרָךְ בַּמָּדֵן. דְּכִתִּיב: ”וַיֹּאֲל מֹשֶׁה” — אִין אֶלֶּה אֶלְא שְׁבוּעָה, דְּכִתִּיב: ”וַיָּבֹא אֹתוֹ בְּאֶלֶּה”. ”וְגַם בַּמָּלָךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶרֶד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוּ בְּאַלְהִים (חַיִּים)”. מֵאִי מִרְדּוּתִיָּה? אֲשַׁכְחִיָּה צַדִּיקָיָה לְנְבוּכַדְנֶאצַּר דְּהָוָה קֶאֱכִיל אַרְנָבָא חַיָּה. אָמַר לִיָּה: אִישְׁתַּבַּע לִי דְלֹא מַגְלִית עֵילוּי וְלֹא תִיפּוּק מִיָּלְתָּא. אִישְׁתַּבַּע. לְסוּף הָוָה קֵא מַצְטַעַר צַדִּיקָהּוּ בַּגּוֹפִיָּה. אִיתְשִׁיל אֲשַׁבְעֵתִיָּה, וְאָמַר. שְׁמַע נְבוּכַדְנֶאצַּר דְקֵא מַבְזִין לִיָּה, שְׁלַח וְאִיִּיתִי סְנַהֲדָרִין וְצַדִּיקָהּוּ. אָמַר לְהוֹן: חֲזִיתוֹן מֵאִי קֵא עֲבִיד צַדִּיקָהּוּ? לֹאֹ הָכִי אִישְׁתַּבַּע בַּשְּׂמָא דְשְׂמִיָּא דִי"לֹא מַגְלִינָא"? אָמַר לִיָּה: אִיתְשְׁלִי אֲשַׁבְעֵתָא. [אָמַר לְהוֹ: מַתְשְׁלִין אֲשַׁבְעֵתָא?] אָמַרִי לִיָּה: אִין. אָמַר לְהוֹ: בִּפְנֵיו, אוֹ אִפִּילוֹ שְׁלֹא בִּפְנֵיו? אָמַרִי לִיָּה: בִּפְנֵיו. אָמַר לְהוֹן: וְאַתּוֹן מֵאִי עֲבָדִיתוֹן, מֵאִי טַעַמָּא לֹא אִמְרִיתוֹן לְצַדִּיקָהּוּ? מִיד "יִשְׁבּוּ לְאָרְץ יִדְמוּ זִקְנֵי בַת צִיּוֹן". אָמַר רַבִּי יַצְחָק: שְׁשַׁמְטוּ כָּרִים מִתַּחַתִּיהֶם.^(דב) **מַתְנִי'** רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: יֵשׁ דְּבָרִים שְׁהֵן בְּנוֹלָד וְאִינָן בְּנוֹלָד, וְאִין חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ. בִּיצַד? אָמַר "קוֹנָם שְׂאֲנִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלוֹנִית, שְׂאֲבִיָּה רַע", אָמְרוּ לוֹ: מַת, אוֹ שְׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה. "קוֹנָם לְבֵית זֶה שְׂאֲנִי נִכְנָס, שְׁהַפְּלָב רַע בְּתוֹכוֹ", אוֹ "שְׁהַנְחַשׁ בְּתוֹכוֹ", אָמְרוּ לוֹ: מַת הַפְּלָב, אוֹ שְׁנַהֲרַג הַנְּחַשׁ — הָרִי הֵן בְּנוֹלָד, וְאִינוּ בְּנוֹלָד. וְאִין חֲכָמִים מוֹדִים לוֹ. גַּמִּי "קוֹנָם שְׂאֲנִי נִכְנָס לְבֵית זֶה שְׁהַפְּלָב וְכוּ'" — מַת נוֹלָד הוּא! אָמַר רַב הוֹנָא: נַעֲשֶׂה בְּתוֹלָה נִדְרוֹ בְּדָבָר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּבָר מַת וּכְבָּר עָשָׂה תְּשׁוּבָה, קֹאֲמַרִי לִיָּה.

מַתִּיב

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

דְּתַנּוּן הַמָּדֵר הַנָּאָה מִחֲבֵירוֹ שְׁנִזַּר בִּפְנֵיו שְׁלֹא יִהְיֶה מִמֶּנּוּ אִין מַתִּירִין אֶלָּא

בִּפְנֵיו לְכַאוּרָה מַשְׁמַע דְּלִפְנֵיו הִינוּ דְּבַעֵי מַדְעָתוֹ וְנִחָשָׂה דְּהִכָּא לֹא שְׁיָךְ שְׂהִרֵי נִזַּר מַעֲצָמוּ שְׁלֹא יִהְיֶה מִחֲבֵירוֹ וְאִין שׁוּם כְּבָרָא שְׁיַצְטַרְךָ דְּעָטוֹ לְהִתִּיר נִדְרוֹ לְכ"נ דְּבִפְנֵיו אִינוּ אֶלָּא מִפְּנֵי הַחֲשַׁד וְאִפְלוּ בַע"כ בִּינוֹן שְׁיָהִיָּה בִּפְנֵיו וְכֵן מַשְׁמַע בַּמָּדֵן לָךְ וְהִתִּיר נִדְרָךְ אִפְלוּ בַע"כ דִּיתְרוֹ וְאִמִּי סָגִיא דְּהִכָּא בְּטַעַמָּא דְּמִפְּנֵי הַחֲשַׁד וּבִירְשָׁלִי מְפָרַשׁ שְׁנִי טַעַמִּים אַחַד מִפְּנֵי הַחֲשַׁד שְׁלֹא יִחַשְׁדְּנוּ שְׁעוֹבֵר עַל נִדְרוֹ וְלֹא נִשְׂאֵל לְחֻכָּם וְלֹאוֹתוֹ טַעַם א"צ דְּעָטוֹ בְּדַפְרָשִׁית וְעוֹד מְפָרַשׁ טַעַם אַחַר מִפְּנֵי בּוּשָׁה שְׂאֵנוּ רוּצִים שְׁיִתְבַּשֵּׁשׁ בִּפְנֵיו וְשַׁמְעִתִי בְּטַעַמָּא דְּמִפְּנֵי הַחֲשַׁד וְלֹלֹא כַּפַר"ת דַּגְטִין שְׁמַפְרַשׁ בְּדָבָר שְׁעָשָׂה לוֹ טוֹבָה עַל יְדֵי הַנִּזְר - דְּהִכָּא בְּמַדַּר הַנָּאָה אִוְרִי וְלֹא קֹאֲמַר הַמַּדִּיר

חֲבֵירוֹ: אָמְרוּ לוֹ בִּפְנֵיו וּא"ת מַה בְּדַעָתוֹ שֶׁל צַדִּיקָהּוּ מַה הָיְתָה מוֹשְׁלַת לוֹ הַהִתְרָה שְׁלֹא בִּפְנֵיו וּכְנַהֲדָרִין לְמַה הַתִּירוּ לוֹ וי"ל דְּצַדִּיקָהּוּ הִיָּה מַצְטַעַר בְּיוֹמַר עַל שְׁלֹא הִיָּה מַגְלָה הַשְׁבֻּעָה וְהִיָּה מַתְבַּטֵּל מִמְּלֻאכַת שְׁמַיִם וְהִוִּי כְּמוֹ לְדָבָר מַצְנָה וַעי"ל דְּמַצְנָה עַל הַחֲכָמִים לַעֲשׂוֹת קִצּוֹן הַמַּלְלָה וְלַדָּבָר מַצְנָה מַתִּירִין

בְּדַפְרָשִׁית: בְּתוֹלָה נִדְרוֹ בְּדָבָר פְּרוּשׁ בְּמַה שְׁהוּא רַע וְהִוִּי בְּמַפְרַשׁ דְּלַחֲמֹן שְׂאִבִּיָּה תָּסִס: רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמַר וּכְבָּר מַת וְהִוִּי נִזַּר בְּטַעוּת וּמִתֵּר בְּלֹא הַפְּרָה וְהָכִי קֹאֲמַר ר"מ יֵשׁ דְּבָרִים שְׁלּוּמָה לְנוֹלָד דְּלוּמָה בְּאֵלוּ מַת - אִמַּר הַנִּזַּר דְּאִיכָּא לְמַטְעִי וְאִפ"ה לֹא חִישְׁינָן וְחֲכָמִים אוֹכְרִין דְּחִישְׁינָן דְּלִמָּא מַחֲלָף בְּמַת אַחַר הַנִּזַּר וְכֵן גְּזָרִינוּ בַּשַּׁעַשָּׂה תְּשׁוּבָה אִטּוּ הִיכָּא דְלֹא עָשָׂה:

סה.

 עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' כ:

ב מיי' פו' מהל' שבועות הל' ז:

ג מיי' פד' מהל' נדרים הל' ה:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' יט:

ה מיי' פח' מהל' נדרים הל' ב:

סה:

עין משפט גזר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ו:

ב מו"י פח' מהל' נדרים הל' ג:

ג טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' י:

ד מו"י פו' מהל' שבועות הל' יא:

ה טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ט:

בְּשִׁלְמָא לְרַב הוּנָא כו' תרי מלי קלָא דמו אַרְבַּגְזי לְכָךְ תַּנָּא לְתַרְנוּהוּ:

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

מתיב רבי אבא וכו' נהרי היא נָחָה: אָלָא שְׁהֵנָּדָר בְּטוּעוֹת מַעֲקָרָא וְלֹא הָיוּ נָדָר:

בְּשִׁלְמָא לְרַב הוּנָא תַּנָּא רִישָׁא תוֹלָה נָדָר

בְּדָבָר וְסוּפָא תַּנָּא תוֹלָה נָדָר בְּטוּעוֹת

דְּלִינוּ נָדָר: אָלָא לְרַבִּי יוֹסְכֵן כּו': מִתְּנִי'

עַל לֹא תִקֵּס וְלֹא תִטּוֹר שְׁאִס בְּקִשְׁתָּ מִמֶּנּוּ

כְּלִי וְלֹא הִשְׁאִילָךְ וְהִזְכַּרְתּוּ הַנֶּאֱתָךְ או

שְׁעָשֶׂה לָךְ דָּבָר . שְׁלֹא כְּהֵנּוּ וּמִתּוֹךְ

שָׁנָה. הִזְכַּרְתּוּ וְהִתּוֹכַה אִמְרָה לֹא תִשְׁנֹא

אֵת אַחִיר, בְּלִבְכֶּךָ הַתּוֹכָה הַזִּיקִיתּוּ

לְפָרְכֶּסוּ וּלְאַוָּהֲבוּ וּלְהַחֲיוֹתוּ: שְׁמֵא יַעֲנִי

וְאִי אִתָּהּ וְכוּל לְפָרְכֶּסוּ מִחֲמַת נָדָרְךָ:

וְאִם אִמְר אֲלוּ הָיִיתִי יוֹדַע בְּשַׁעַת הַנָּדָר

בְּכָל אֲזַזְרוֹת הַלָּלוּ לֹא הָיִיתִי נוֹדָר: גְּמִ'

וְנִימָא כָּל דְּמַעֲנִי אֲמֵאִי פּוֹתַח לוּ שְׁמֵא

יַעֲנִי לִימָא לִיה מַדִּיר לֹאוּ כָּל דְּמַעֲנִי

נְפּוּל עָלֵי לְפָרְכֶּסוּ וַיִּמְנו לוּ גִבְאִי לְפָרְכֶּסוּ

וּמֵאִי דְמַטִּי לְדִיזִי לְמִיַּב לְפָרְכֶּסְתּוּ:

כְּהִי כ"ע מִפְּרַכְנִסָּא לִיה וְאֲמֵאִי מְזַקֵּק

אֲנִי לְפָרְכֶּסוּ טַיִּי מִשְׁאֵר עֲלֵמָא: הֵא לֹא

מְצִי טַעוֹן דְּכָל הַנּוֹפֵל בְּעִנְיּוֹת אִינוּ נוֹפֵל

לִיזִי גִבְאִי תַחֲלָה אָלָא קְרוּבִים

מִתְּגַלְגְּלִין עִמּוֹ: מִתְּנִי' אִתָּהּ מוֹכֵר שְׁעֵר

רֹאשְׁךָ מִפְּרָשׁ בְּגַמְרָא: וְאִמְר הַבַּעַל אִילוּ

הָיִיתִי יוֹדַע כּו': גְּמִ' ש"מ מְדַקְאֲמֵר ח'

מֵאוֹת זֹז הָעִיר לָנוּ אֲבָא רְצוּנָה לְטוֹל

מֵאֲתִים ש"מ דְּמַטְלָטְלִי מִשְׁתַּעֲבָדִי

לְכַתְּבָהּ וְהָא קוּי"ל (כְּתֻבּוֹת פּא:) דָּלָא

מִשְׁתַּעֲבָדִי: אִמְר אֲבִיִּי ה"ק קִרְקַע שְׁנִיה

ח' מֵאוֹת זֹז כּו': וְהָא קִתְּנִי אֲפִי' אִתָּהּ

מוֹכֵר שְׁעֵר רֹאשְׁךָ וּמַשְׁמַע דְּקֹאֲמֵר אֲפִי'

אִין לָךְ לְהַשְׁלִים כְּתֻבָּה אָלָא מִשְׁעֵר

רֹאשְׁךָ זְקוּק אִתָּהּ לְמַכְרוּ וּלְהַשְׁלִים לָהּ:

וּשְׁעֵר רֹאשׁוּ מַטְלָטְלִי הוּא דְּכָל הָעוֹמֵד

לְגִזָּז כְּגִזָּז דְּמִי: ה"ק ר"ע אֲפִי' אִין לָךְ

מֵה לְאַכֵּל אֲרַכ"כ תִּמְכֹּר שְׁעֵר רֹאשְׁךָ

זְקוּק אִתָּהּ לִפְנוּ לָהּ כָּל הַקִּרְקַע שְׁיֵשׁ לָךְ:

ש"מ אִין מְסַדְרִין לְבַעַל חוּב כְּלוּמֵר

דְּהַכֵּל גּוֹבִין מִמֶּנּוּ וְנוֹתְנִין לְבַעַל חוּבּוּ

מִדְּקֹאֲמֵר לִיה ר"ע אִתָּהּ מוֹכֵר שְׁעֵר

רֹאשְׁךָ וְתֹאכֵל וְהָא קוּי"ל בְּמַס' עֲרֻכִּין

(דף כג:) וּבב"מ (דף קיד.) דְּמַנִּיחִין

לוּ כְּלִי תַשְׁמִישׁוּ וּמִטָּה וּמִפֶּזֶן וְשִׁלְחָן

וּמִזֹּזן ל' יוֹס: הָכִי קֹאֲמֵר לִיה אֲפִי' אִתָּהּ

נוֹתֵן לָהּ כָּל אֲשֶׁר לָךְ שְׁאִין לָךְ לְאַכֵּל אָלָא

שְׁעֵר רֹאשְׁךָ אִין קוֹרְעִין לָהּ כְּתֻבָּתָה עַד

שְׁתַּפְּרַע לָהּ הַכֵּל מְשֻׁלָּם. וְאִית דְּאִמְרִי

אִין מְסַדְרִין לְבַעַל חוּב אִין עוֹשִׂין לוּ

כָּדָר שֶׁל חֵיוֹת שְׁאִין מַנִּיחִין לוּ מֵה

שְׁסַדְרוּ חֲכָמִים כְּדֹאֲמַרְיֵן הָתֵם

מִתְּנִיב רַבִּי אֲבָא וְכוּ' נִהְרִי הִיא נָחָה: אָלָא שְׁהֵנָּדָר בְּטוּעוֹת מַעֲקָרָא וְלֹא הָיוּ נָדָר:

בְּעוֹרָה", וְהָרִי הִיא נָחָה. "שְׁחוּרָה", וְהָרִי הִיא

לְכַנָּה. "קִצְרָה", וְהָרִי הִיא אַרוּכָה — מוֹתֵר בָּהּ.

לֹא מִפְּנֵי שְׁכַעוּרָה וְנַעֲשִׂית נָחָה, שְׁחוּרָה וְנַעֲשִׂית

לְכַנָּה, קִצְרָה וְנַעֲשִׂית אַרוּכָה — אָלָא שְׁהֵנָּדָר

טָעוֹת. בְּשִׁלְמָא לְרַב הוּנָא דְאָמַר נַעֲשֶׂה כְּתוּלָה

נָדָרוּ בְּדָבָר: תַּנָּא תוּלָה נָדָרוּ בְּדָבָר, וּתַנָּא נָדָר

טָעוֹת. אָלָא לְרַבִּי יוֹסְכֵן, דְאָמַר כָּבָד מֵת וּכְבָּד

עָשָׂה תְּשׁוּבָה, לָמָּה לִי לְמִתְנִי תַרִּי זִימְנִי נָדָר

טָעוֹת? כּוֹשָׁא. "מִתְנִי' וְעוֹד אָמַר רַבִּי מֵאִיר:

פּוֹתְחִין לוּ מִן הַפְּתוּב שְׁכַתוּרָה, וְאוֹמְרִין לוֹ: אֵילּוּ

הָיִית' יוֹדַע שְׁאִתָּה עוֹבֵר עַל "לֹא תִקֵּס", וְעַל "לֹא

תִּטּוֹר", וְעַל "לֹא תִשְׁנֹא אֵת אַחִיךָ בְּלִבְכֶּךָ",

"וְאַהֲבָתְךָ לְרַעֲךָ כְּמוֹד", "וְיָחִי אַחִיךָ עִמָּד", שְׁהוּא

עָנִי וְאִין אִתָּהּ יְכוּל לְפָרְכֶּסוּ. אָמַר: אֵילּוּ הָיִיתִי

יוֹדַע שְׁהוּא כּוּ, לֹא הָיִיתִי נוֹדָר — הָרִי זֶה מוֹתֵר.

גְּמִ' אָמַר לְהוּ רַב הוּנָא בַּר רַב קִטִּינָא לְרַבְּנּוּ:

נִימָא, כָּל דְּמַעֲנִי לָאוּ עָלֵי נַפִּיל. מֵאִי דְמַטִּי לִי

לְפָרְכֶּסוּ — בַּהֲדִי פוּלִי עֲלֵמָא מִפְּרַכְנִסָּא לִיִּהּ.

אֲמַרִי לִיִּהּ: אָנִי אוֹמֵר כָּל הַנּוֹפֵל, אִינוּ נוֹפֵל לִיָּדִי

גִּבְאִי תַחֲלָה. "מִתְנִי' פּוֹתְחִין לְאֹדָם בְּכַתּוּבַת

אֲשֵׁתּוּ. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁנֵדָר מֵאֲשֵׁתּוּ הַנָּחָה,

וְחִיתָה כְּתוּבָתָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת דִּינָרִים. וּכָא לְפָנֵי

רַבִּי עֲקִיבָא, וְחִיִּיבּוּ לִיתֵן לָהּ כְּתוּבָתָהּ. אָמַר לוֹ:

רַבִּי, שְׁמוּנָה מֵאוֹת דִּינָרִין הֵנִיחַ אֲבָא. נָטַל אַחִי

אַרְבַּע מֵאוֹת, וְאָנִי אַרְבַּע מֵאוֹת. לֹא דִיָּה שְׁתַּטּוּל

הִיא מֵאֲתִים וְאָנִי מֵאֲתִים? אָמַר לוּ רַבִּי עֲקִיבָא:

אֲפִילוּ אִתָּהּ מוֹכֵר שְׁעֵר רֹאשְׁךָ — אִתָּהּ נּוֹתֵן לָהּ

כְּתוּבָתָהּ. אָמַר לוֹ: אֵילּוּ הָיִיתִי יוֹדַע שְׁהוּא כּוּ —

לֹא הָיִיתִי נוֹדָר. וְהִתִּירָהּ רַבִּי עֲקִיבָא. גְּמִ' מִטְּלָטְלִי

מִי מִשְׁתַּעֲבָדִי לְכַתּוּבָה? אָמַר אֲבִיִּי: קִרְקַע שְׁוָה

שְׁמוּנָה מֵאוֹת דִּינָר. וְהִקְתַּנִּי: "שְׁעֵר רֹאשׁוּ", וּשְׁעֵר

רֹאשׁוּ מִטְּלָטְלִי הוּא! הָכִי קֹאֲמַר: אֲפִילוּ אִתָּהּ

מוֹכֵר שְׁעֵר רֹאשְׁךָ וְאוֹכֵל. שְׁמַעְתָּ מֵינָּה אִין מְסַדְרִין

לְבַעַל חוּב? אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרַבִּי יִצְחָק:

לוֹמֵר

לוּ בִגְלִית שְׁעֵר רֹאשׁוּ וְנִפְקָא מִנָּה דָאִס יַעֲשִׂיר וּפְרַעְנָה כְּלָה דְלַעוּלָס

מְסַדְרִין דְּנָהִי דְטַעֲמָא דְמְסַדְרִין דְּגַמֵּר מִיכָּה [מִיכָּה] מַעֲרְכִין

וּבַעֲרָכִין תַּנּוּ נָתַן כֹּלֵה וְהַשְׁעִיר אִינוּ נּוֹתֵן לוּ כְּלוֹס י"ל דְלַעֲנִין הַשֵּׁג יד לֹא גַמְרִינוּ מַעֲרָכִין אָלָא לַעֲנִין סְדוּר דְּכַתִּיב בְּקֹרָא וְאִם מִן הוּא מַעֲרָכָךְ הַסְּהִיּוּ

מַעֲרָכָךְ וְהַלָּכָךְ מַדִּיעָא דב"ח י"ל דְּמַסַּדְרִין אֲכָל מַדִּיעָא דְהַשֵּׁג לֹא [נִשְׁנָה] לַעֲרָכִין:

מסורת הש"ס

א משנה נדרים

גליון הש"ס

ר"נ ד"ה שמעת מינה כו' ומזון שנים עשר חדש. ומזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש כו"ל:

תורה אור השלם

לא־תִקֵּם וּלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנוֹ עִמָּד וְאַהֲבָתְךָ לְרַעֲךָ כְּמוֹד אֲנִי וְהָיָה [ויקרא יט, יח]

לא־תִשְׁנֹא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְכֶּכָּךְ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא [ויקרא יט, יז]

אֶל־תִּשָּׂח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וּתְרִבִּית [בראש מֵאֲלֻפִּיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּד [ויקרא כה, לו]

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים; לעיל כה: ב לעיל כו. ג נויר כא. ד ברכות נא. ה לקמן פז: ו תוספתא נדרים
גליון הש"ס
בר"ן ד"ה ולענין הלכה כ' ומה לי וכו'. כדאיתא בקדושין דף נד ע"ב:
תורה אור השלם

בנות ישראל אל-שאול בכינה המולבשכם שני עס־עצנים המעלה צדי זֶהב על לבושכן (שמואל ב א, כד)

מתנ"י אֹתֶנּוּ הַיָּמִים יָמִים טוֹבִים וּשְׁבָתוֹת שְׂבָהָן מֵתָר וּשְׁאֵר יָמוֹת הַשָּׁנָה אֶסּוּר: הֵתֵר הֶרְאִשׁוּן הֵתֵר לָבֵלָן כְּדֹאֲחֻמְנָא בְּפ' ד' נִדְרִים שְׁתַּלְּאֵן בִּלְן בְּרִאשׁוֹן: אִמֵּר שְׂאִינִי נִהְיָה לָזֶה קִרְבָּן וְלָזֶה קִרְבָּן צְרִיכִין פֶּתַח לָכֵל אֶחָד וְאֶחָד אַע"פ שְׁאִמֵּר כָּל טַעֲנוּתֵינוּ בְּתוֹךְ פְּדֵי דְבוּר: גַּמ' אִמֵּר רָבָא מִתְנִי' דְּמַשְׁנֵי חֲלוּק בֵּין הֵיכָא דְאִמֵּר בְּלָכֶס לְהֵיכָא דְאִמֵּר לָזֶה קִרְבָּן וְלָזֶה קִרְבָּן: ר"ש הִיא דְאִמֵּר עַד שְׂיֹאִמֵּר [שְׂבוּעָה] לָכֵל אַחֵר וְאֶחָד דְּתַנּוּ דְּמַפְסַת שְׂבוּעוֹת הִיוּ חֲמֵשָׁה תוֹכְעִין אוֹתוֹ וְכוּ' ר"ש אוֹמֵר לְעוֹלָם אִינוּ חֵיב עַד שְׂיֹאִמֵּר לָכֵל אֶחָד וְאֶחָד שְׂבוּעָה לֹא לָךְ וְנִמְצָא בְּבִלְן לְשַׁחַר אֲבָל אִמֵּר שְׂבוּעָה לֹא לָךְ וְלֹא לָךְ אִינוּ חֵיב אֲלֹא אַחַת לְהֵכִי גַמִּי מִתְנִי' הֵיכָא דְאִמֵּר קֹנֵס שְׂאִינִי נִהְיָה לְבָלָכֶס וְהֵתֵר בְּאֶחָד הֵתֵר בְּבִלְן: וְתַפּוּק לִי דְאִין רַע אִמְאִי קָא מַהֲדֵר תַּנָּא דְהֵיכָא דְאִמְרֵוּ לוּ וְהֵלֵא הַמַּנְשֵׁן וְפָה לְמַעֲשֵׂים דָּלֹא הָיוּ גִדֵּר דְּמַשְׁמַע זְוָקָא וְפָה דְאִי לֹא הָיוּ לֹא רַע וְלֹא וְפָה לֹא הֵתֵר וְתַפּוּק לֶהּ דָּלֹא הָיוּ גִדֵּר דְאִינוּ רַע וְה"ל גִּדֵּר בְּטַעוֹת: וְעוּדֵי וְפָה קִתְּנִי וְהֵכִי גַמִּי גַפִּי אֲשֶׁה זֹו לֹא מַפְנִי שֶׁהִיא פְּעוּקָה וְנִנְשֵׁת וְפָה חֲס"פ או שְׁחִירָה וְנִנְשֵׁת לְבָנָה אֲלֹא נָחָה וְלִבְנָה מַעֲקָרָא: וְיִפּוּהַ שְׁקַשְׁטוּהַ וְהִלְבִּישׁוּהַ וְנִרְחִית וְפָה: מַעֲשָׂה לְסִתֵּר דְּרִישָׁא קִתְּנִי אִסּ הִיא נָחָה מַעֲקָרָא הָיוּ גִדֵּר בְּטַעוֹת אֲבָל אִסּ נִנְשֵׁת נָחָה ע"י קִשּׁוּט כְּגוֹן הֵךְ דֵּר' יִשְׁמַעֲאֵל ה"ל נוֹלֵד וְאִין פּוֹתַחִין בְּנוֹלֵד וְהִדֵּר קָא מַפּיק מַעֲשָׂה (הוא!) אִפִּי' הֵיכָא דְנִנְשֵׁת נָחָה ע"י קִשּׁוּט פּוֹתַחִין לוּ: חֲסוּרֵי מַחֲסָרָא וְהֵכִי קִתְּנִי רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל אוֹמֵר אִפִּי' פְּעוּקָה וְנִנְשֵׁת נָחָה ע"י קִשּׁוּט אִינוּ גִדֵּר וּפּוֹתַחִין לוּ וּמַעֲשָׂה גַמִּי וְכוּ':

מתחין פותחין לאדם בַּיָּמִים טוֹבִים צְמִי

לֹאִמֵּר שְׂאִין מְקַרְעִין שְׁטֵר כְּתוּבָה. ^{א-ג(א)}מִתְנִי' פּוֹתַחִין בַּיָּמִים טוֹבִים וּבְשִׁבְתוֹת. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אוֹתֵן הַיָּמִים — מוֹתְרִין, וּשְׁאֵר כָּל הַיָּמִים אֲסוּרִין. עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִימַד שֶׁהַגִּדֵּר שֶׁהוּתֵר מִכָּלְלוּ — הוּתֵר בּוּלֹו. ^{ד(ב)}כִּיצַד? אָמַר "קוֹנֵם שְׂאִינִי נִהְיָה לְכוּלְכֶם", הוּתֵר אֶחָד מֵהֶן — הוּתְרוּ בּוּלָן. ^{ה(ג)}"שְׂאִינִי נִהְיָה לָזֶה וְלָזֶה", הוּתֵר הֶרֶאשׁוֹן — הוּתְרוּ בּוּלָן, הוּתֵר הָאַחֲרוֹן — הָאַחֲרוֹן מוּתֵר וּכוּלָן אֲסוּרִין. הוּתֵר הָאֶמְצָעִי, הֵימְנוּ וּלְמַטָּה — מוּתֵר, הֵימְנוּ וּלְמַעְלָה — אֲסוּר. "שְׂאִינִי נִהְיָה לָזֶה קִרְבָּן וְלָזֶה קִרְבָּן" — צְרִיכִין פֶּתַח לָכֵל אֶחָד וְאֶחָד. ^{ו(ד)}"קוֹנֵם יִזְו שְׂאִינִי טוֹעֵם, שֶׁהֵיזִין רַע לְמַעֲיִים", אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא הַמִּיּוֹשָׁן יָפָה לְמַעֲיִים! הוּתֵר בְּמִיּוֹשָׁן. וְלֹא בְּמִיּוֹשָׁן בְּלִבָּד הוּתֵר, אֲלֹא בְּכָל הַיִּין. "קוֹנֵם בָּצַל שְׂאִינִי טוֹעֵם, שֶׁהַבָּצַל רַע לְלֵב", אָמְרוּ לוֹ: הֵלֵא הַכּוּפָרִי יָפָה לְלֵב! הוּתֵר בַּכּוּפָרִי. וְלֹא בַּכּוּפָרִי בְּלִבָּד הוּתֵר, אֲלֹא בְּכָל הַבָּצָלִים. מַעֲשָׂה הָיָה, וְהִתִּירוּ רַבִּי מֵאִיר בְּכָל הַבָּצָלִים. גַּמִּי הוּתֵר הָאַחֲרוֹן — הָאַחֲרוֹן מוּתֵר, וּכוּלָן אֲסוּרִין. מֵאֵן תִּנָּא? ^{ז(ה)}אָמַר רָבָא: רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, דְּאָמַר: עַד שְׂיֹאִמֵּר "שְׂבוּעָה" לָכֵל אֶחָד וְאֶחָד. קוֹנֵם יִזְו שְׂאִינִי טוֹעֵם וְכוּ'. וְתִיפּוּק לִיָּה דְאִין רַע! אָמַר רַבִּי אֲבָא: וְעוֹד, "יָפָה" קִתְּנִי. קוֹנֵם בָּצַל שְׂאִינִי טוֹעֵם שֶׁהַבָּצַל וְכוּ'. וְתִיפּוּק לִיָּה דְאִין רַע! אָמַר רַבִּי אֲבָא: וְעוֹד, "יָפָה" קִתְּנִי. ^{ח(ו)}מִתְנִי' פּוֹתַחִין לְאָדָם בַּכְּבוֹד עֲצָמוּ וּבַכְּבוֹד בָּנָיו. אוֹמְרִים לוֹ: אֵילֹו הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁלְּמַחֲר אוֹמְרִין עָלֶיָּה "כֶּף הִיא וּסְתוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, מְגַרֵּשׁ אֶת נָשָׁיו", וְעַל בְּנוּתֶיהָ יָהּ אוֹמְרִין "בָּנוֹת גְּרוּשׁוֹת הִנֵּן", "מָה רָאִתָּה אִמָּן שֶׁל אֵלֹו לְהַתְּגַרֵּשׁ". וְאָמַר: "אֵילֹו הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר" — הָרִי זֶה מוּתֵר. ^{ט(ז)}"קוֹנֵם שְׂאִינִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלוֹנִית כְּעוּרָה" וְהָרִי הִיא נָחָה, "שְׁחוּרָה" וְהָרִי הִיא לְבָנָה, "קֶצְרָה" וְהָרִי הִיא אַרוּכָה — מוּתֵר בָּהּ. לֹא מַפְנִי שֶׁהִיא כְּעוּרָה וְנַעֲשֵׂת נָחָה, שְׁחוּרָה וְנַעֲשֵׂת לְבָנָה, קֶצְרָה וְנַעֲשֵׂת אַרוּכָה — אֲלֹא שֶׁהַגִּדֵּר טַעוֹת. וּמַעֲשָׂה בְּאֶחָד שֶׁגִּדֵּר מִבֵּת אַחוּתוֹ הַנִּיָּיָה, וְהַכְּנִיסוּהָ לְבֵית רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל וַיִּיפּוּהָ. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל: בָּנִי, מִזֹּו נִדְרִתָּ? אָמַר לוֹ: לֹאוּ, וְהִתִּירָה רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּכָה רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל וְאָמַר: בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל נֹאוֹת הֵן, אֲלֹא שֶׁהַעֲנִיּוֹת מְנוּלָתָן. וּכְשָׁמַת רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל הָיוּ בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹשְׂאוֹת קִינָּה, וְאוֹמְרוֹת: "בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל בְּכִינָה", וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּשָׂאוֹל: "בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל שָׂאוֹל בְּכִינָה". גַּמִּי מַעֲשָׂה לְסִתּוּר?! חֲסוּרִי מַחֲסָרָא וְהֵכִי קִתְּנִי: רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל אוֹמֵר: אֲפִילוּ כְּעוּרָה וְנַעֲשֵׂת נָחָה, שְׁחוּרָה וְנַעֲשֵׂת לְבָנָה, קֶצְרָה וְנַעֲשֵׂת אַרוּכָה. מַעֲשָׂה בְּאֶחָד שֶׁגִּדֵּר מִבֵּת אַחוּתוֹ וְהַכְּנִיסוּהָ לְבֵית רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל וַיִּיפּוּהָ וְכוּ'.

תנא:

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

שְׁגֵדֵר שְׁלֹא לְשִׁתּוֹת יִין עַד שְׁלֵשִׁים יוֹם אוֹמְרִים לוֹ אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בְּיַנְיָהֶם שְׁבָתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים מִי הָיִיתָ נֹדֵר: גִּדֵּר שֶׁהֵתֵר מִקְצֵתוֹ הֵתֵר בִּלְוֹ: שְׂאִינִי נִהְיָה לָזֶה וְלָזֶה לְעֵיל פֶּרֶךְ אֶרְבָּעָה נִדְרִים (נִדְרִים דָּף כו:): אוֹתְמָנָא דְתַלְלָן זֶה בָּיָה דְאִמֵּר קוֹנֵס שְׂאִינִי נִהְיָה לְפְלוּנִי לָכֵךְ הֵתֵר הֶרֶאשׁוֹן הִתְרוּ בִּלְן דְּתַלּוּיִין כּוּ הֵתֵר הָאַחֲרוֹן שְׂאִין הָאַחֲרִים תַּלּוּיִין כּוּ: שְׂאִינִי נִהְיָה לָזֶה קִרְבָּן וְלָזֶה קִרְבָּן דְּכִינּוּ דְאִמֵּר קִרְבָּן לָכֵל אֶחָד וְא' כָּל אֶחָד גִּדֵּר בְּפִנֵּי עַצְמוּ וְלֹא יִתְבַּטֵּל גִּדֵּר שֶׁל חֲבֵרוּ וּבִגְמָרָא מוּחִי לֶה פִּר"ש דְאִמֵּר צְרִיךְ שְׂבוּעָה לָכֵל אֶחָד וְאֶחָד דְּלִרְבָּנָן דְּפְלִיגֵי עָלֶיהָ כִּי גַמִּי אִמֵּר קִרְבָּן שְׂאִינִי נִהְיָה לָזֶה וְלָזֶה הָיוּ כָּל אֶחָד קִרְבָּן: ר"ש הוּא דְאִמֵּר אִינוּ חֵיב קִרְבָּן שְׂבוּעָה לָכֵל חַד וְחַד עַד דְאִמֵּר שְׂבוּעָה לָכֵל אֶחָד וְרַבָּנָן פְּלִיגֵי דְכִי אִמֵּר שְׂבוּעָה לֹא לָךְ וְלֹא לָךְ חֵיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְהֵכִי גַמִּי בְּקִרְבָּן לַחֲמֵן הָיוּ כָּל חַד גִּדֵּר בְּאַפְּהַ נִפְשָׁה: וְתַפּוּק לֶה דְאִין רַע אִינוּ יָשֵׁן וְאֲבָצַל פְּרִיךְ לָמָּה לִי לְמִימֵר שְׁהוּא טוֹב: וְעוֹד יָפָה כְּלוּמֵר תִּחַד וְעוֹד הָאִמֵּר - דְּחִקוּ בְּסַפְקָא צ"ע וְאִית כַּסְרִים דָּלֹא גְּקַסִּין לִיָּה: הָאִי לְזִילּוּתָא מְכוּז וְהֵרִי אִין [פֶּאן] זָלוּל וּמַשְׁנֵי דְשִׁפִּיר הָיוּ זָלוּל: בַּכְּבוֹד עֲצָמוּ וּבַכְּבוֹד אֲשֵׁתוֹ וְלֹא אִמְרֵי' שְׂיִתְבַּיֵּשׁ וְאִמֵּר לֹאוּ אֲדַעֲתָא דְהֵכִי נִדְרִי: כְּעוּרָה וְהִיא נָחָה מְתָרִין בִּלֹּא שְׂאֵלָה דְהָיוּ גִדֵּר טַעוֹת: לֹא מַפְנִי שְׁנַעֲשִׂית לְבָנָה כְּלוּמֵר אִזּ לֹא הָיִיתִי מִתִּיר דְהָיוּ נוֹלֵד: וּמַעֲשָׂה בְּגִמְרָא פְרִיךְ מַעֲשָׂה לְסִתֵּר: וְיָפּוּהַ מַפְרָשׁ בְּגִמְרָא שְׁעָשָׂה לֶה שֵׁן זָהָב וְהָיוּ נוֹלֵד:

בְּכָה ר' יִשְׁמַעֲאֵל מִתּוֹךְ רַחֲמָנִית:

סו.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' א:

ב מיי' פו' מהל' שבועות הל' יא:

ג מיי' פח' מהל' נדרים הל' ו:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' א:

ה מיי' פד' מהל' נדרים הל' יא:
ו סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ט:

ז מיי' פח' מהל' נדרים הל' ז:

ח סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ט:

ט מיי' פו' מהל' שבועות הל' יא:
י סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלב סעי' ו:

יא מיי' פח' מהל' נדרים הל' ג:

עין משפט גור מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ה: ב מיי' פ"א מהל' נדרים הל' ט:

עד שתֵּראי מוֹם יָפָה כְּלוּמֶר יָפָה מְאוּס שׁוּם דָּבָר יָפָה כְּמוֹ וּבְכַפִּי דָּבָק תֵּנָּא: שֵׁן תוֹתָבֶת הִיתָה לָּהּ, וְעָשָׂה לָּהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל שֵׁן שֶׁל זֶהָב מְשָׁלוֹ. כִּי שָׂכִיב רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, פֶּתַח עָלֶיהָ הָהוּא סִפְדָּנָא הָכִי: "בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּכִינָה הַמְלִכִּישְׁכֹּן וְכוּ'".^(*) הָהוּא דָּאָמַר לָהּ לְדִבִּיתָהּוּ "קוֹנָם שְׂאִי אֶתְּ נִהְיִית לִי עַד שֶׁתִּטְעִימִי תִּבְשִׁילָהּ לְרַבִּי יְהוּדָה וּלְרַבִּי שְׁמַעוֹן". רַבִּי יְהוּדָה טָעִים, אָמַר, קַל וְחוּמָר: וּמָה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אֲמָרָה תוֹרָה שְׂמִי שְׁנֹכְתֵב בְּקִדּוּשָׁה יִמָּחַה עַל הַפִּמִּים הַמְאָרְרִים בְּסִפְקָ, וְאָנִי עַל אַחַת כַּמָּה וּכְמָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא טָעִים, אָמַר: יְמוּתוֹ כָּל בְּנֵי אֶלְמָנָה, וְאֵל יָזוּז שְׁמַעוֹן מִמְּקוֹמוֹ. וְעוֹד: כִּי הִכִּי דָּלָא לְתַרְגְּלִי לְמִינְדָּר. הָהוּא דָּאָמַר לְדִבִּיתָהּוּ "קוֹנָם שְׂאִי אֶתְּ נִהְיִית לִי עַד שֶׁתִּרְוֹקִי בּוֹ בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל". אֶתֶת וּרְקַק אֶלְבוּשִׁיהָ. אָמַר לִיה רַב אַחָא מִדְּפֶתִי לְרַבִּינָא: וְהָא הָאִי לְזִילּוּתָא קָא מִיפְּוִין! אָמַר לִיה: מִירָק עַל מַגִּי דְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל זִילּוּתָא רַבָּתָא הִיא. הָהוּא דָּאָמַר לְדִבִּיתָהּוּ "קוֹנָם שְׂאִי אֶתְּ נִהְיִית לִי עַד שֶׁתֵּרָאִי מוֹם יָפָה שְׂפִיךָ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי". אָמַר לָהֶם: שְׂמָא רֵאשָׁה נָאָה? אָמְרוּ לוֹ: סָגְלָגַל. שְׂמָא שְׁעָרָה נָאָה? דּוּמָה לְאַנִּיצִי פִּשְׁתֵּן. שְׂמָא עֵינֶיהָ נָאוּת? טְרוּטוֹת הֵן. שְׂמָא אֲזַנֶּיהָ נָאוּת? כְּפוּלוֹת הֵן. שְׂמָא חוּטְמָה נָאָה? כָּלוּם הוּא. שְׂמָא שְׁפָתוֹתֶיהָ נָאוּת? עֲבוֹת הֵן. שְׂמָא צִוְּאָרָה נָאָה? שְׁקוּט הוּא. שְׂמָא פְּרִיסָה נָאָה? צָבָה הוּא. שְׂמָא רַגְלֶיהָ נָאוּת? רַחְבוֹת פֶּשֶׁל אֹוּזָא. שְׂמָא שְׂמָה נָאָה? "לְכַלּוּכִית" שְׂמָה. אָמַר לָהֶן: יָפָה קוֹרִין אוֹתָהּ לְכַלּוּכִית, שְׁהִיא מְלוּכְלַכְת בְּמוּמִין, וְשִׁרְיִיה. הָהוּא בֵּר בְּכַל דְּסָלִיק לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, נָסִיב אִיתְתָּא. אָמַר לָהּ: בְּשִׁילִי לִי תַרִּי טַלְפִּי. בְּשִׁילָה לִיה תַּתַּח עָלָהּ. לְמַחַר אָמַר לָהּ: בְּשִׁילִי לִי גְרִינָא. בְּשִׁילָה לִיה גְּרִינָא. אָמַר לָהּ: זִילִי אִייתִי לִי תַרִּי בּוּצִינִי. אֲזַלַת וְאִייתִי לִיה תַּרִּי שְׂרָגִי. אָמַר לָהּ: זִילִי תִבְרִי יְתַהוֹן עַל רִישָׁא דְּבָבָא. הָוָה יְתִיב בָּבָא בֶּן בּוּטָא אַבְבָּא וְקָא דָּאִין דִּינָא. אֲזַלַת וּתְבַרַת יְתַהוֹן עַל רִישִׁיהָ. אָמַר לָהּ: מָה הָדִין דַּעֲבַדְתָּ? אֲמָרָה לִיה: כֶּהָ צִיּוֹנִי בַּעֲלִי. אָמַר: אֶתְּ עֲשִׂית רְצוֹן בַּעֲלֶיהָ, הַמָּקוֹם יוֹצִיא מִמָּה שְׁנֵי בָּנִים כְּבָבָא בֶּן בּוּטָא. הִדְרֹן עָלָהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר^א

הַמְּאוּרָסָה, אָבִיָּהּ וּבַעֲלָהּ מִפִּירִין נְדָרֶיהָ.

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

שֵׁן תוֹתָבֶת שְׁנָפְלָה שָׁנָה וְהוֹשִׁיכָה שֵׁן אַחַר צְאוֹתוֹ מִקּוּס וְעוֹמֵד בְּכַעֲוֶר:

וְעָשָׂה לָּהּ ר' יִשְׁמָעֵאל שֵׁן בְּאוֹתוֹ מְקוּס שֶׁל זֶה מְשָׁלו וְהִינוּ שְׁיַפּוּקָ: בְּכַנָּה עָלָיו: יְמוּתוֹ כָּל בְּנֵי אֶלְמָנָה כְּלוּמֶר יְמוּת הַבַּעַל וּתְהָא הִיא אֶלְמָנָה וְאִח"כּ יְמוּתוֹ בְּנִיָּה: לֹא יָזוּז שְׁמַעוֹן מִמְּקוֹמוֹ שְׁיִטְעֵם תִּבְשִׁילָהּ וּלְהַכִּי לֹא רָצָה לְטַעַם כִּי הִכִּי דָּלָא לְרַגְלִי לְמַדָּר שְׁלֹא יְהִיו קְלִיס בְּנִדְרִיס: הָאִי לְזִילּוּתָא דְּרַשְׁבַּ"ג קַמְפְּוֹן וְכַל כַּמָּה דָּלָא יִרְקָא בְּאַנְפָּה מִמַּשׁ לִיבָא זִילּוּתָא וְאִי לֹא לֹא הָנָה מְתַכַּת דְּחִיּהּוּ עַל זַעַת בֶּן אֲמָרָה כְּדִי לְזַלְזוֹ: א"ל מַדָּק לר"ג זִילּוּתָא רַבָּה הִיא דְּאָדָם חֲשׂוֹב הוּא: מוּס יָפָה שְׂפִיךָ דְּמַשׁוּם שְׁהִיָּה בַּה כ"כ מוּמִין קְאָמַר לָהּ אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוּם דָּבָר יָפָה: שְׂמָא רֵאשָׁה נָאָה וּלְכָן הִדִּיקָה שְׁתַּרְחֵאוּ לוֹ: סָגְלָגַל דּוּמָה לְאַנִּיצִי פִּשְׁתֵּן שְׂרָאשִׁינָן סָגְלָגַלִּיס עַגְלִין: טְרוּטוֹת רַכּוֹת: כָּלוּם סְתוּם: צִוְּרָה שְׁקוּט שְׂרָאשָׁה מַנַּח בֵּין בְּתִיפּוֹתֶיהָ: אָמַר לָהֶן יָפָה אֲתָם קוֹרִים אוֹתָהּ לְכַלּוּכִית שְׁהִיא מְלַכְלַכְת בְּמוּמִין זֶה הַשֵּׁם יָפָה לָּהּ וְהִינוּ וְחֵאִי מוּס יָפָה שְׂבָה וְעַל זַעַת בֶּן הִדִּיקָה שְׁתוּדִיעֵנִי אוֹתוֹ דָּבָר יָפָה דְּשָׂמָה יָפָה לָּהּ שְׂשֻׁמָּה לְכַלּוּכִית וְחֵאִי נְמִי מְלַכְלַכְת. ע"א יָפָה אֲתָם קוֹרִין אוֹתָהּ לְכַלּוּכִית שְׁהִיא מְלַכְלַכְת בְּמוּמִין דְּכִיּוֹן דָּאִין בַּה דָּבָר יָפָה לְהַרְאוֹת וְחֵאִי עַל זַעַת בֶּן הִדִּיקָה בַּעֲלָה שְׁהִיָּה יוֹדַע שְׁאִין בַּה דָּבָר יָפָה וְאִין יוֹכֹלָה לְהַרְאוֹת וְהוֹאִיל וְאִין בַּה שׁוּם דָּבָר יָפָה נִמְצָא שְׁאִין הַנֶּזֶר חַל עָלֶיהָ: בְּשִׁילִי לִי תַרִּי טַלְפִּי שְׁנֵי רַגְלִי בַּהֲמָה וּבַשְּׁלָה ב' עֲדָשִׁים שְׁלֹא הִיתָה מִפְּרַת כְּלָשׁוֹנוֹת שְׁלָהֶם בִּא"י לֹא הִיוּ טוֹשְׁגִין בָּהּ וְאִית דְּגֻרָסִי בְּשִׁילִי טוֹלוּפְחִי כְּלוּמֶר מַעֲט עֲדָשִׁים שְׁכַן אָדָם נוֹהֵג לוֹמַר וְחֵאִי סְבָרָה דְּשִׁמִּי עֲדָשִׁים קְאָמַר לָּהּ וּבַשְּׁלָה לוֹ שְׁתִּי עֲדָשִׁים בְּלֻבָד וְלֹא רָצָתָה לִשְׁנוֹת עַל דְּבָרֶיו: וְרַתַּח עָלָה לְמַחַר אָמַר אִי אֲמִינָא לָּהּ נְמִי תַרִּי תַשְׁבִּיד לִי כַּחֲתָמַל וְחֵאֻמַר לָּהּ בְּשִׁילִי לִי גְרִינָא מַדָּה גְּדוּלָּה דְּסַבֵּר כִּי הִכִּי דְּתַטְרַח עָלָה דְּמִלְתָּא וְלֹא תִבְשִׁיל אֶלָּא כְּדִי כַּעֲוָה: תַּרִּי בּוּצִינִי לִשּׁוֹן שְׁנֵי שְׂרָגִי שְׁנֵי מְנוֹרוֹת דְּתַרְנוּהוּ נִקְרָאוּ בּוּצִינִי בְּלִשּׁוֹן פֶּרְמִי: תִּבְרִינָהּוּ עַל רִישָׁא דְּבָבָא עַל רֵאשׁ הַשְּׁתַּח וּמַחֲמַת כַּעַם אָמַר לָּהּ וְחֵאִי סְבָרָה דְּקָאָמַר לָּהּ

לְמַתְבָּר יְתַהוֹן עַל רִישָׁא דְּבָבָא בֶּן בּוּטָא דְּהוּא יְתִיב תַּמָּן: מִתַּנִּי נַעֲרָה הַמְּאָרְסָה אָבִיָּה וּבַעֲלָה מִפִּירִין נְדָרֶיהָ וּלְהַכִּי נִקְטָ נַעֲרָה דְּזוֹקָא נַעֲרָה שְׁהִיא בְּרַשׁוֹת אָבִיָּה כְּדִאֲמַרִּי 'נְמִי בְּמַס' כְּתֻבוֹת הָאֵב זַכָּאִי בְּקִדּוּשֵׁי בֵּתוֹ וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּבְמִצִּיאָתָהּ וּבְהַפְרַת נְדָרֶיהָ בְּזַמַּן שְׁהִיא נַעֲרָה וּמַפִּיק לָּהּ מֵהֵאִי קָרָא:

מסורת הש"ס

א ספרי במדבר; סוכה גנ; שבת קטז; חולין קמא; במדבר רבה; מכות יא.

תורה אור השלם

וכתב את־האֵלֹת האֵלֶּה הַכֹּהֵן בִּשְׁפָר וּסְתָה אֶל־מִי הַקֹּרִים [במדבר ה, כג]

 עין משפט גד מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ה: ב מיי' פ"א מהלי נדרים חל' יד:

איִבְעִית אימא לא מצית אַמרת דהיו תהיָה בַּגְּשׁוּאָה מוֹרִי דַּהֲנֵה קדושין משמע מדלֵא בתיב וְאִם תִּלְקַח לְאִישׁ:

אימא דלֵבָךְ ערוב פִּרְשִׁיּוֹת לומר דאב

לחזיה מפר פִּירוּסָה: **אם** כּוּן וְאִסְרָה אִסָּר דְּכֵתִיב גַּבִּי פְנוּיָה לְמָה לִּי הַשְׁתָּא י"ל בַּמָּקוֹם אָרוּם מִיַּפֵּר כּוּי וְאִם תֵּאמֹר אִי הוּא שְׁתִּיק מְנָה דִּהְיוּ תִהְיֶה לֹא וְזַעֲנָא דַּבְּמָקוֹם אַרוּם אַב מִיַּפֵּר וי"ל לֹא לְכַתֵּב אַב לֹא גַבִּי אַרוּם אִם הִיוּ תִהְיֶה וְאִמְאִי בְּתַב גַּבִּי פְנוּיָה: וְאִימָא אַב לְבַעֲי אָרוּם וְאָרוּם לְחֻדָּה מִיַּפֵּר וְכִי תֵימָא אַב דְּכַתֵּב רַחֲמֵנָא לְמָה לִי - בְּלוּמַר לַעֲנִין מַה סְמִכָּה לִקְרָא דִּהֲפֹרַת הָאֵב גַּבִּי הִיוּ תִהְיֶה דִּמְשַׁמַּע דְּאֵב מִפֵּר וּמֵאִי נִקְרָא לֵן מְנָה בַּהֲפֹרְתוֹ בִּינוּ דְּבִלָּא אַרוּם חֵינוּ מִפֵּר וְאָרוּם בִּלָּא אַב מִיַּפֵּר: מְבַעֲי לַה דְּאִם הָאִם הָאִם הָאֵב וְהָאָרוּם מִפֵּר דְּמוּקָם הַגֵּדֶר: אִם כּוּן בֵּית אִישָׁה נִדְרָה דְּמִירִי בַּגְּשׁוּאָה לְמָה לִי בַּמָּקוֹם אַב אַרוּם מִיַּפֵּר לְבִדּוֹ שְׁלֹא בַּמָּקוֹם אַב מַבְעִי שְׁיַפֵּר לְבִדּוֹ וְהָאָה לִימָא דְאִימָא

דְּבֵית אִישָׁה אַצְטֻרִיךְ לומר דבַּגְּשׁוּאָה אִין הָאֵב מָקוּם כִּמוּ בְּאָרוּם וְיֵשׁ לומר דלֵהָא לֹא אַצְטֻרִיךְ דַּפְּשִׁיטָא דַּבְּגְשׁוּאָה אִין אַב מָקוּם אִי נָמִי מַשְׁמַעוּתִיָּה

דִּקְרָא דְּגַבִּי נְשׁוּאָה לֹא בַּהֲקָיִם מוֹרִי: **אימא** אִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה לומר שְׁאִין הַבַּעַל מִפֵּר בַּקּוּדְמִין וְלַעֲוֹלָם אַרוּם לַחֲזִיָּה מִפֵּר: וּבַמַּצָּה בְּלוּמַר מִתְּשׁוּבָתָךְ אַתָּה לֹמַד שְׁאִין אַרוּם לַחֲזִיָּה מִפֵּר דְּלִגְבִּי נְשׁוּאָה אִין בַּעַל מִפֵּר בַּקּוּדְמִין וְגַבִּי אַרוּסָה בְּתִיב קוּדְמִין שְׁמַע מְנָה דְּמַשּׁוּם שְׁתַּפּוֹת דְּאֵב הוּא דְּבַהֲכִי יָפַה כּחוּ דְּאֵב דְּמִפֵּר בַּקּוּדְמִין וּבַעַל בִּלָּא אַב חֵינוּ מִפֵּר בַּקּוּדְמִין:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

וְלֹאֻ מַמְיֵלָא דְלַעֲוֹלָם אִם הִיוּ תִהְיֶה אַתִּי לַנַּעֲרָה הַמֵּאֲרָסָה דְאִי בַּדְּקֻאֲמֶרְתָּ

וְלֹאֻ מַמְיֵלָא שְׁמַעַתָּ מִיַּנְּהָ? **איבְעִית אימא**, דִּהְוִיָּה קדוּשִׁין מְשַׁמַּע. **אימא אַב לַחֲזִיָּדיה מִיַּפֵּר! אִם כּוּן "וְאִסְרָה אִסָּר בֵּית אֲבִיהָ", "יִנְיָא אוֹתָהּ" לְמָה לִּי? הַשְׁתָּא יֵשׁ לומר בַּמָּקוֹם אָרוּם מִיַּפֵּר אַב לַחֲזִיָּדיה, שְׁלֹא בַּמָּקוֹם אָרוּם, מִיַּבְעִיָּא? אימא אַב לִיבַעֲי אָרוּם, וְאָרוּם לַחֲזִיָּדיה מִיַּפֵּר. וְכִי תֵימָא: אַב דְּכַתֵּב רַחֲמֵנָא לְמָה לִי, מִיַּבְעִי לִיָּה דְאִי הָקִים — הָקִים! אִם כּוּ, "בֵּית אִישָׁה נִדְרָה" לְמֵאִי בְּתַב? קַל וְחֹמֶר: וּמָה בַּמָּקוֹם אַב אָרוּם מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּדיה, שְׁלֹא בַּמָּקוֹם אַב מִיַּבְעִיָּא?! **אימא:** "אִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה", לומר שְׁאִין הַבַּעַל מִיַּפֵּר בַּקּוּדְמִין! ^אוּמִיַּנְיָה, אָרוּם מִיַּפֵּר בַּקּוּדְמִין. אֲלֹא לֹאֻ מְשׁוּם שׁוֹתְפוּתִיָּה דְאָב.**

דְּכִי דִּהָאָב מִפֵּר עִם הָאָרוּם: וְאִימָא אַב לְבַעֲי אַרוּם שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהַפֵּר בִּלָּא אַרוּם בַּדְּקֻאֲמֶרְתָּ אֲבָל אַרוּם מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה בִּלָּא אַב: וְכִי תֵימָא אַב דְּסִמִּיךְ רַחֲמֵנָא לֹאִם הִיוּ תִהְיֶה לוֹ לְמָה לִי דְדַרְשַׁת לַנַּעֲרָה דְאֲבִיָּה וּבַעֲלָהּ מַפִּירִין נִדְרִיָּה: מַבְעִי לַה דְאִם הָקוּם שְׁיֵשׁ לוֹ לֹאֵב בְּכֶךְ רְשׁוּת בַּה דְאִם הָקוּם נִדְרִיָּה אִין הָאָרוּם יָכוֹל שׁוֹב לְהַפֵּר אֲבָל בִּלָּא הִקְמַת אַב מִיַּפֵּר בַּעַל לַחֲזִיָּה: אִטּ כּוּן דְאָרוּם לַחֲזִיָּה מִפֵּר לֹא אַצְטֻרִיךְ לֵן קְרָא לְמִימַר דְּבַעַל מִפֵּר נִדְרִי אֲשַׁתּוֹ דַּמַּח"ו הוּא דְנִפְקָא מַה אִם בַּעֲוִיָּה אַרוּסָה שְׁרָשׁוֹת שְׁנִיָּהן בַּה מְצִי לְמִיַּפֵּר אַרוּם לַחֲזִיָּה בַּשְּׁנַשְׁאֵת שְׁאִין לֹאֵב רְשׁוּת בַּה מַבְעִיָּא דְּמִפֵּר בַּעַל לַחֲזִיָּה אֲלֹא מִדְאֲצְטֻרִיךְ קְרָא לְמַכְתֵּב וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה שְׁמַע מְנָה דְאָרוּם

דְּתַרְנוּיָהוּ בַּגְּשׁוּאָה לְמָה לִי לֹא לְכַתֵּב אֲלֹא בֵּית אִישָׁה לַחֲזִיָּה וּמַמְיֵלָא שְׁמַעַת מְנָה דְאִינוּ מִפֵּר בַּקּוּדְמִין דִּמְשַׁמַּע אִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה וְלֹא מַה שְׁנִדְרָה הָדָם לְכּוּן וְאִם הִיוּ תִהְיֶה לְמָה לִי שְׁנִיָּה לְאָרוּסָה שְׁהַבַּעַל וְהָאֵב מַפִּירִין נִדְרִיָּה: וְאִיבְעִית אִימָא לְהַכִּי לֹא מַצִּית לְאוּקוּמָא לְהֵאִי קְרָא וְאִם הִיוּ תִהְיֶה אֲלֹא בַּאָרוּסָה דְּכֵתִיב לַשּׁוּן הֲוִיָּה דִּמְשַׁמַּע קדוּשִׁין בַּדְאֲמֶרִינוּ בַּמַּסְכָּת קדושין (דף ה.) וְיִצְאָה וְהִיתָה מָקִישׁ הֲוִיָּה לִיעִיָּאָה: וְאִימָא לְהַכִּי סְמוּיךְ הַפְּתוּב כִּי הֵינָא אֲבִיָּה אַתָּה וְאִם הִיוּ תִהְיֶה לְאִישׁ לומר דְּאֵב מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה לְבִתּוֹ אַרוּסָה בִּלָּא הָאָרוּם: א"כ וְאִסְרָה אִסָּר דְאֵתָא לְאִשְׁמוּעֵינוּ דְּאֵב מִפֵּר בַּזְּמַן שְׁהִיא בַּרְשׁוּתָה שְׁהִיא נַעֲרָה לְמָה לִי לְמַכְתֵּב מַמְיֵלָא שְׁמַעִינוּ דְּנִדְאִי מִפֵּר דִּהֲשַׁתָּא בַּמָּקוֹם אַרוּם שְׁיֵשׁ לוֹ לְאָרוּם רְשׁוּת בַּה הָאֵב מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה שְׁלֹא בַּמָּקוֹם אַרוּם מַבְעִיָּא דְּאֵב מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה אֲלֹא וְנֵאִי לְהַכִּי אַתָּא קְרָא לומר דִּהָאָב מִפֵּר עִם הָאָרוּם: וְאִימָא אַב לְבַעֲי אַרוּם שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהַפֵּר בִּלָּא אַרוּם בַּדְּקֻאֲמֶרְתָּ אֲבָל אַרוּם מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה בִּלָּא אַב דְּסִמִּיךְ רַחֲמֵנָא לֹאִם הִיוּ תִהְיֶה לוֹ לְמָה לִי דְדַרְשַׁת לַנַּעֲרָה דְאֲבִיָּה וּבַעֲלָהּ מַפִּירִין אִין הָאָרוּם יָכוֹל שׁוֹב לְהַפֵּר אֲבָל בִּלָּא הִקְמַת אַב מִיַּפֵּר בַּעַל לַחֲזִיָּה: אִטּ כּוּן דְאָרוּם לַחֲזִיָּה מִפֵּר לֹא אַצְטֻרִיךְ לֵן קְרָא לְמִימַר דְּבַעַל מִפֵּר נִדְרִי אֲשַׁתּוֹ דַּמַּח"ו הוּא דְנִפְקָא מַה אִם בַּעֲוִיָּה אַרוּסָה שְׁרָשׁוֹת שְׁנִיָּהן בַּה מְצִי לְמִיַּפֵּר אַרוּם לַחֲזִיָּה בַּשְּׁנַשְׁאֵת שְׁאִין לֹאֵב רְשׁוּת בַּה מַבְעִיָּא דְּמִפֵּר בַּעַל לַחֲזִיָּה אֲלֹא מִדְאֲצְטֻרִיךְ קְרָא לְמַכְתֵּב וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה שְׁמַע מְנָה דְאָרוּם

דְּתַרְנוּיָהוּ בַּגְּשׁוּאָה לְמָה לִי לֹא לְכַתֵּב אֲלֹא בֵּית אִישָׁה לַחֲזִיָּה וּמַמְיֵלָא שְׁמַעַת מְנָה דְאִינוּ מִפֵּר בַּקּוּדְמִין דִּמְשַׁמַּע אִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה וְלֹא מַה שְׁנִדְרָה הָדָם לְכּוּן וְאִם הִיוּ תִהְיֶה לְמָה לִי שְׁנִיָּה לְאָרוּסָה שְׁהַבַּעַל וְהָאִב מַפִּירִין נִדְרִיָּה: וְאִיבְעִית אִימָא לְהַכִּי לֹא מַצִּית לְאוּקוּמָא לְהֵאִי קְרָא וְאִם הִיוּ תִהְיֶה אֲלֹא בַּאָרוּסָה דְּכֵתִיב לַשּׁוּן הֲוִיָּה דִּמְשַׁמַּע קדוּשִׁין בַּדְאֲמֶרִינוּ בַּמַּסְכָּת קדושין (דף ה.) וְיִצְאָה וְהִיתָה מָקִישׁ הֲוִיָּה לִיעִיָּאָה: וְאִימָא לְהַכִּי סְמוּיךְ הַפְּתוּב כִּי הֵינָא אֲבִיָּה אַתָּה וְאִם הִיוּ תִהְיֶה לְאִישׁ לומר דְּאֵב מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה לְבִתּוֹ אַרוּסָה בִּלָּא הָאָרוּם: א"כ וְאִסְרָה אִסָּר דְאֵתָא לְאִשְׁמוּעֵינוּ דְּאֵב מִפֵּר בַּזְּמַן שְׁהִיא בַּרְשׁוּתָה שְׁהִיא נַעֲרָה לְמָה לִי לְמַכְתֵּב מַמְיֵלָא שְׁמַעִינוּ דְּנִדְאִי מִפֵּר דִּהֲשַׁתָּא בַּמָּקוֹם אַרוּם שְׁיֵשׁ לוֹ לְאָרוּם רְשׁוּת בַּה הָאֵב מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה שְׁלֹא בַּמָּקוֹם אַרוּם מַבְעִיָּא דְּאֵב מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה אֲלֹא וְנֵאִי לְהַכִּי אַתָּא קְרָא לומר דִּהָאָב מִפֵּר עִם הָאָרוּם: וְאִימָא אַב לְבַעֲי אַרוּם שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהַפֵּר בִּלָּא אַרוּם בַּדְּקֻאֲמֶרְתָּ אֲבָל אַרוּם מִיַּפֵּר לַחֲזִיָּה בִּלָּא אַב דְּסִמִּיךְ רַחֲמֵנָא לֹאִם הִיוּ תִהְיֶה לוֹ לְמָה לִי דְדַרְשַׁת לַנַּעֲרָה דְאֲבִיָּה וּבַעֲלָהּ מַפִּירִין אִין הָאָרוּם יָכוֹל שׁוֹב לְהַפֵּר אֲבָל בִּלָּא הִקְמַת אַב מִיַּפֵּר בַּעַל לַחֲזִיָּה: אִטּ כּוּן דְאָרוּם לַחֲזִיָּה מִפֵּר לֹא אַצְטֻרִיךְ לֵן קְרָא לְמִימַר דְּבַעַל מִפֵּר נִדְרִי אֲשַׁתּוֹ דַּמַּח"ו הוּא דְנִפְקָא מַה אִם בַּעֲוִיָּה אַרוּסָה שְׁרָשׁוֹת שְׁנִיָּהן בַּה מְצִי לְמִיַּפֵּר אַרוּם לַחֲזִיָּה בַּשְּׁנַשְׁאֵת שְׁאִין לֹאֵב רְשׁוּת בַּה מַבְעִיָּא דְּמִפֵּר בַּעַל לַחֲזִיָּה אֲלֹא מִדְאֲצְטֻרִיךְ קְרָא לְמַכְתֵּב וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה שְׁמַע מְנָה דְאָרוּם

תורה אור השלם

ואם־בית אישה נדרה או־אסרה אסר על־נפשה בשבועה [במדבר ל, יא]

ואם־היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתייה אשר אסרה על־נפשה [במדבר ל, יז]

ואשה כִּי־תדר נדר ליהנה ואסרה אסר בבית אביה בנערות [במדבר ל, יז]

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים; לקמן עח:
גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה ואי אמרת וכו' דבכלל נדר שבועה. עיין לקמן דף פ ע"ב: בא"ד ליכא קרבן בפחות מכשיעור. ק"ל הא לענין קרבן שיעורו בפרוסה כדין מעילה כדאיתא בשבועות דף כב ע"א ולא תליא כלל בכזית וצ"ע:
תורה אור השלם

אלה החקים אשר צנה יהנה את־משה בין איש לאשתו ביוֹר־אב לבתו בנעִרְיָה בית אִבְיָה [במדבר ל, יז]

ואם־היו תהיה לאיש ונָדְרִיָּה עליה או מבטא שפתיה אשר אָסְרָה על־נַפְשָׁה [במדבר ל, יז]

בין איש לאשתו בין אב לבתו ואיש דכתיבי בַּהֲאי קרָא לָא צריכי דְּאי משום

איש לאשתו הרי כְּכֹר נֶאֱמַר לְמַעְלָה

אֵלָא מִכָּאן לַנַּעֲרָה הַמֵּאֲרָסָה כּוּי דבין חֲלָקוּ בַּאֲשֵׁתוּ וְאֵב מִפֶּר חֲלָקוּ בְּבִתּוֹ: כְּדֹאֲדָךְ דְּרַבֵּה דְאִמֵּר לְחָמֵן (נְדָרִים דף ע.) מְקִישׁ קֳדָם הָיְיָה שְׁנִיָּה כּוּי: דְּכָרִים שְׂבִינּוּ לְבִינָה בְּגוּן שְׁלֹא אֶתְקַשְׁטוּ: מִנָּז גַּזי מה שְ�הוּא מִפֶּר חוּצוֹן הַחֲצִי שֶׁל נָדָר וְעוֹקְרוּ לְגַמְרֵי וְחֲלָק אַחֵר בְּדִקְלָאֵי קָאֵי עַד דְּאִתִּי אֵב וּמִפֶּר לְאוּתוּ חֲלָק: אוּ מְקַלֵּישׁ קַלִּישׁ דְּהַפְּרָתוֹ פְּשָׁטָה בְּכוּלֵי נָדָר וְקֻלָּשׁ לִיָּה בְּמַשְׁט וְהַעֲדָר קַל מִמֶּה שְׁהִיָּה עַד עֲכָשׁוּ: כְּגוּן שְׁנִדְרָה בְּשָׁנִי זִיתִּים שְׁלֹא תֵאכְלֵם וּשְׁמַע אֲרוּם וְהִפֵּר לֹה חֲלָקוּ וְאֶכְלָתוּן לְזִיתִּים: אוּ אֲמַרְתּ מִנָּז גַּזי דְּכִי שְׁמַע אֲרוּם וּמִפֶּר חֲלָקוּ הָיוּ נָדָר מוֹפֵר דְּהוּיָא בְּאֵלוּ חֲלָקוּ בְּאֶמְצַע לְשָׁנִים: לְקוּיָא הָא אֶתְמַא דְּאֶכְלָתוּן לְזִיתִּים מִשׁוּם לֹאֻ דְלֹא יַחַל דְּכִי אֶכְלָה לְהַגֵּד תְּרִי זִיתִּים חַד הָנָה מִתֵּר בְּהַפְּרַת הָאֲרוּם דְּמִנָּז גַּזי לְנִדְרָה וְאִידָךְ אֲסוּר מִשׁוּם חֲלָק הָאֵב דְּנִמְצֹא

דְּאֶכְלָה זִית שְׁלֵם בְּאֲסוּר: וְאִי אֲמַרְתּ מְקַלָּשׁ קַלִּישׁ דְּחִינּוּ חוּתֵךְ לְשָׁנִים אֵלָא לְמַשְׁט מִחַל לֹה דְלֹא הָיוּ הַעֲדָר חֲמוּר בְּדִהְיָה עַד הִשְׁתַּא הָא בִּי אֶכְלָה הָנָהוּ תְּרִי זִיתִי בִּינוּן שְׁהַעֲדָר נִקְלָשׁ וּמִיחַל לִיָּה אֲסוּרָא בְּעֵלְמָא הוּא דְּעִבְדָּא וְלֹא לְקוּיָא דְּהַעֲדָר חִינּוּ צְמוּר: חִימְתִּי אֲמַרוּ כּוּי בְּנַעֲרָה קָא נָחַט לֹה מִתְּנִיתִיו: מַת הַפְּעַל בְּשֵׁהוּא אֲרוּם: נִתְרוּקְנָה רְשׁוּת לָאֵב בְּאֶדָם שְׁמַרְיָה וַיֵּן מִכְּלִי אֵל כְּלִי כְלוּמַר שְׁנִצֹּא כָּל הַרְשׁוּת מִן הַפְּעַל וּבֹא לְרְשׁוּת הָאֵב: בְּזַמֵּן שְׁלֹא שְׁמַע בַּעַל אֶת נִדְרָה קֳדָם שְׁיִמּוּת דְּבִיּוֹם שְׁמַעוּ בַּעֲיִנּוּ וְלִיבֹא: אוּ שְׁשֻׁמַּע וְהִפֵּר חֲלָקוּ בּוּ בִיּוֹם שְׁשֻׁמַּע וְאֶפְלוּ שְׁמַע וְשִׁתַּךְ שְׁלֹא הִפֵּר וְלֹא קִיָּם וְלֹא הִסְפִּיךְ לְהַרְאוּת דַּעֲתוּ עַד שְׁמַת בּוּ בִיּוֹם דְּהוּאִיל וְאֶפְתִּי אִיבֹא שֶׁהוּת בִּיּוֹם דְּחִי הָנָה בַּעַל מְצִי מִיפֵר אֶכָּא לְמִימַר דְּמִיתָה גְרָמָה לוּ דְּדַלְמָא חִי הָנָה קִיָּם אֶפְתִּי הָנָה מִפֶּר לֹה מִקְמִי דְלַעֲבַר יוּמָא וּמַת בּוּ בִיּוֹם קָאֵי אֶשְׁמַע וְשִׁתַּךְ: זֹו הִיא שְׁשְׁנִינוּ עַל כָּל הָנִי קָאִי: מַת הַפְּעַל נִתְרוּקְנָה קְשׁוּת לָאֵב וְהָאֵב עֲצֻמוּ מִפֶּר בְּלוּ בְּזַמֵּן שְׁלֹא הִפֵּר הַפְּעַל וְכּוּן בְּזַמֵּן שֶׁהִפֵּר הַפְּעַל חוּצֵר הָאֵב וּמִפֶּר אֶת חֲלָקוּ כִּדְתַנִּי עֲלֵה בְּמִתְּנִיתוּן בְּזֵה וְפֹה כּוּי הָאֵב מִכַּח הַפְּעַל שֶׁהָאֵב מִפֶּר בְּלֹא שְׁתַּפּוּת אֶכְּל הַפְּעַל חִינּוּ מִפֶּר אֵלָא בְּחִי הָאֵב:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

בִּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בִּין אֵב לְבִתּוֹ מִכָּאן וְכוּי דְּמַשְׁמַע לִיָּה דְּבֹאשָׁה אַחַת מְזִכִּי דְּקֹאֲמַר דְּשִׁתִּי רְשׁוּיוֹת עֲלִיָּה אֵב וְחִיָּשָׁה וְאֶפְתִּי אֶכָּא לְמַפְרָךְ וְחִימָא בְּנִשְׁוֹאָה נְמִי מַפְרִין אֶבִיָּה וּבַעֲלָה וְלִתְרֵן כְּדִשְׁנִינוּ לְעִיל מְדַהֲכָא פְתִיב בֵּית חִיָּשָׁה נִדְרָה דְּקֹאֲמַר שְׁאִינוּ מִפֶּר בְּקוּדְמִין וְסָכָא לֹא פְתִיב וּמִפֶּר בְּקוּדְמִין שְׁמַע מְנָה דְּמִשׁוּם שְׁתַּפּוּת דְּאֵב הוּא דְּמִפֶּר בְּקוּדְמִין:

וְתַנָּא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְיָאֵל הָיוּ תַּהֲיָה לְמָחָ לִי נָרָא' לְפִרָשׁ דְּלֹא מְגוּפָא דְּקֹרָא קָא בַּעֲי דֵּהָא אֲצַטְרִיךְ לְמִימַר דְּמִפֶּר בְּקוּדְמִין אֵלָא כְּרִיךְ מִסְמִיכּוּת דְּקֹרָא לְמָה לִי בִי נְמִי לֹא סְמַכְס הַפְּתוּב וְדַעֲנוּ שְׁפִיר דְּאֵב וּבַעַל צְרִיכִין לְהִפֵּר שְׁנִיָּהִם מִקְרָא דְּבִין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ: מִבְּעִיָּא לִיָּה לְכֹאֲיִדָּה דְּרָבָא דְּדַרְשׁ לְחָמֵן מַת הַפְּעַל נִתְרוּקְנָה לְרְשׁוּת הָאֵב וּמִן הַסְמוּכִין דְּרִישׁ לִיָּה וְאִם תֵּאֲמַר וְהָא אֲצַטְרִיךְ הָא דְּהָיוּ תַּהֲיָה לְהָא דְּרִשָּׁא דְלַעֲיַל שְׁהַפְּעַל מִפֶּר מִן הָאֲרוּסִין וְיֹשׁ לוּמַר בִּינוּן דְּהָנָה מְצִי לְמַכְתַּב הָיוּ וְכַתַּב תַּהֲיָה שְׁמַע מְנָה דְּאִתִּי לוּמַר

נִתְרוּקְנָה רְשׁוּת לָאֵב: וְרָבָא דְּדַרְשׁ בַּה

מְלָתָה דְלַעֲיַל הָא דְר' יִשְׁמַעְיָאֵל לְמָה לִי לוּמַר שְׁהַפְּעַל מִפֶּר בְּדְּכָרִים שְׂבִינּוּ לְבִינָה וְכּוּן בִּין אֵב לְבִתּוֹ לוּמַר שְׁיַפֵּר הָאֵב דְּכָרִים שְׂבִינּוּ לְבִין בִּתּוֹ דַּס"ד דְּאֶפְיֵלוּ מִכָּל דְּכָר בִּינוּן שְׁאִינוּ מִפֶּרָשׁ שׁוּם דְּכָר שֶׁהוּא מִפֶּר קִמ"ל דְּכָרִים

שְׂבִינּוּ לְבִין בִּתּוּ דוּקָא דְּדְּכָרִים מַעֲנוּי נָפֵשׁ: אִבְּעִיָּא דְּהוּ אֲרוּם דְּמִפֶּר בְּלֹא אֵב מִנָּז גַּזי מַה שְׁמִפֶּר מְבַטֵּל וְחֲצִי הַעֲדָר נִשְׁאָר עַל עֲמִלוּ בְּאֶשֶׁר בְּתַחלָּה אוּ מְקַלָּשׁ קַלִּישׁ בְּהַפְּרָתוֹ מְקַלִּישׁ כָּל הַעֲדָר נִתְבָּרַע בְּלוּ וּה"ה דְּמְצִי לְמַבְעִי מֵאֵב

חִי מִנָּז גַּזי אוּ מְקַלָּשׁ קַלָּשׁ בְּהַפְּרָתוֹ כְּשִׁמְפֶּר בְּלֹא בַּעַל: הִיכָּא מִבְּעִיָּא לִיָּה כְלוּמַר וְנִפְקָא מְנָה כְּגוּן דְּנִדְרָה מְזִיתִים שְׁאֲמַרְהָ שְׁלֹא תֵאכְּל מִכָּל זִיתִּים חִי אֲמַרְתּ מִנָּז גַּזי לְקוּיָא דְּחֲצִי הַעֲדָר בְּמִקּוּמוֹ עוּמַד וְנִשְׁאָר הָאֲסוּר עַל הַעֲתִיד וְעוֹבֵד בְּכַל יַחַל וְחִי מְקַלָּשׁ קַלִּישׁ אֲסוּר בְּעֵלְמָא דְּנִתְבָּרַע כָּל הַעֲדָר וְחִין כָּאן

אֵלָא אֲסוּר בְּעֵלְמָא: אִימְתִי אֲמַרוּ מַת הַפְּעַל נִתְרוּקְנָה לְרְשׁוּת הָאֵב כְּגוּן שְׁלֹא שְׁמַע בַּעַל אוּ שְׁמַע וְהִפֵּר דְּכִינוּן דְּבַעַל לֹא קִיָּם לֹה וְפֹר הָאֵב אַחֵר מוּת הַפְּעַל אֶכְּל אִם שְׁמַע וְקִיָּם בַּעַל אוּ שְׁמַע וְשִׁתַּךְ וּמַת בִּיּוֹם שֶׁל אַחֲרָיו דְּהָנָה הַקְמָה חִין יְכוּל לְהִפֵּר בִּינוּן דְּקִיָּם בַּעַל:

סח.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' יא: ב מיי" פו"א מהל' נדרים הל' י:

 עין משפט גר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' רלד סעי' טו יא:

ב מו"י פו"א מהל' נדרים הל' י':

ג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' טו:

ד מו"י פו"א מהל' נדרים הל' יח:

ה"ג שְׁמַע אֲבִיָּהּ וְהִפֵּר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשַׁמֵּעַ עַד שְׁמַת הָאָב אִינּוּ יָכוֹל לְהִפֵּר ע"י הַבַּעַל דָּלָא נִתְרוּקְנָה לְרִשּׁוֹת הַבַּעַל וְלֹא סָגִי בַּהֲפָרַת אָב וְהַבַּעַל אִינּוּ מִפֵּר דְּבַעֲיֵנן אָב תָּיִס בְּשַׁעַת הַפֶּרֶת הַבַּעַל הַלֶּכֶךְ הַפָּרָה דְּאִחֵר מִימַת הָאָב לֹא פָלוּס הִיא וּבַהֲפָרָה שְׁהִפֵּר הָאָב לִפְנֵי מוֹתוֹ לֹא סָגִי בִּינּוּן דְּהַבַּעַל לֹא הִפֵּר:

ה"ג שְׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפֵּר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק [הָאָב] לְשַׁמוֹעַ עַד שְׁמַת הַבַּעַל וְהוּ שְׁשָׁנִינוּ מֵת הַבַּעַל נִתְרוּקְנָה רִשּׁוֹת לָאָב וְהִינּוּ פָמוּ כִּישָׁא אֲלֵא עֲגִין אִחֵר הוּא דְּהִכָּא מֵת הַבַּעַל תָּדָם שְׁשַׁמַּע [הָאָב] שְׁנִדְרָה וְנִיחָא לִיהּ לְמַתְנִי בְּכָל הָעֲנִינִים:

שְׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפֵּר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק הָאָב

חָכַל אִם שְׁמַע הַבַּעַל וְקָיָם אַע"פ שְׁמַת בּוּ בַּיּוֹם אִזּוּ שְׁמַע וְשָׂתַק כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וּמֵת הַבַּעַל בַּיּוֹם שְׁלֹאֲחָרָיו אִין הָאָב יָכוֹל לְהִפֵּר הוּאִיל וְעַבְר יוֹם שְׁמַענּוּ:

אָבַל אִם שְׁמַע וְקָיָים, אִזּוּ שְׁשַׁמַּע וְשָׂתַק וּמֵת בַּיּוֹם שְׁלֹאֲחָרָיו — אִין יָכוֹל לְהִפֵּר. ^(אבן)שְׁמַע אֲבִיָּהּ וְהִפֵּר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק בַּעַל לְשַׁמוֹעַ עַד שְׁמַת הָאָב — זֶוּ הִיא שְׁשָׁנִינוּ: מֵת הָאָב, לֹא נִתְרוּקְנָה רִשּׁוֹת לַבַּעַל. **שְׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפֵּר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הָאָב לְשַׁמוֹעַ עַד שְׁמַת הַבַּעַל** — זֶוּ הִיא שְׁשָׁנִינוּ: מֵת הַבַּעַל, נִתְרוּקְנָה רִשּׁוֹת לָאָב. "שְׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפֵּר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הָאָב לְשַׁמוֹעַ עַד שְׁמַת — אִין הַבַּעַל יָכוֹל לְהִפֵּר, שְׁאִין הַבַּעַל מִיפֵּר אָלָא בְּשׁוֹתְפּוֹת.

שְׁמַע

לְשַׁמֵּעַ עַד שְׁמַת הָאָב אִין הַבַּעַל יָכוֹל לְהִפֵּר שְׁאִין הַבַּעַל מִפֵּר אֲלֵא בְּשׁוֹתְפּוֹת וְזֹאי מְרִישָׁא שְׁמַעֲינן לָהּ אֲלֵא מִשּׁוּם דְּבַעֲי לְמַתְנִי אִיפֹכָא גַּבִּי הָאָב תַּנְיָא נְמוּ הָכִי גַּבִּי בַּעַל שְׁמַע אֲבִיָּהּ וְהִפֵּר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק בַּעֲלָהּ לְשַׁמֵּעַ עַד שְׁמַת חוּזַר אָב וּמִפֵּר חֲלָקוּ שֵׁן בַּעַל וְזֶה לֹא שְׁמַעֲינן מְרִישָׁא דְּהִכָּא הִפֵּר אָב בְּחַיֵּי בַּעַל וְלֹא הוֹעִילָהּ פָלוּס אוֹתָהּ הַפָּרָה שׁוּב לֹא תוֹעִיל הַפָּרָתוּ דָּלָא מְצִינוּ ב' הַפְּרוֹת בְּאִדָּם אִחַד לִכְךָ אֲשַׁמַּעֲינן דְּחוּזַר אָב וּמִפֵּר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

 מסורת הש"ס

א תוספתא נדרים

מסורת הש"ס
א כתובות ס:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה בעי רבה וכו' דאיתקושי איתקוש. עיין בר"ן לקמן דף פו ע"ב ד"ה למימרא:

שְׁמַע אֲבִיָּהּ וְהִפֵּר לָהּ בּו בַּיּוֹם וְלֹא הִסְפִּיק הַפֶּעַל לְשִׁמוּעַ שֶׁיִּפֹּר לָהּ עַד

שְׁמַת חוּזַר וּמִפֵּר חֻקּוֹ שֶׁל פֶּעַל וְאִין צְרִיךְ לִהְפֹּר חֻקּוֹ הוּאִיל וּכְבָּר הֵפֵר: ב"ה אוּמְרִים אִין יָכוֹל לִהְפֹּר חֻקּוֹ שֶׁל פֶּעַל בְּלִבָּד אֲח"כ חוּזַר וּמִפֵּר חֻקּוֹ עִמּוֹ מִשּׁוּם דְּסָבִירָא לְהוּ מִקְלִישׁ הֵיכָא דְהֵפֵר חַר בְּלֹא חִבְרָה וְאִפְתִּי הָיִי הַעֲדַר שְׁלֹם אֲלֵא שְׁאִין אֶסוּרָא חֲמוּר בְּבִתּוּחָהּ וְכִיּוֹן דְּאִפְתִּי הַעֲדַר שְׁלֹם הוּא מַבְעִי לָהּ לְבַטּוֹל חֻקּוֹ וְחֻלְקָה הַפֶּעַל דְּנִתְרוּקְנָה רְשׁוּתוֹ לוֹ: וְבֵית שְׁמַאי סָבְרִי מִגָּז קָא גָּזַז כִּי קָדַם הָאֵב וְהֵפֵר חֻקּוֹ חֲתָכּוּ לְשָׁנִים וּנְתַבְטַל חֲצִי וְנִצְדָּן חֲצִי הָיִם וּכְשֶׁמִּפֵּר עָבְדּוּ חֻקּוֹ שֶׁל פֶּעַל הָיִי שְׁלֹו מוּפָּר: ש"מ דְּתַנְיָא הִיא וּמִקְלָשׁ קְלִישׁ בְּבֵית הַלָּנִי: יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֶקֶם שְׂאֵם קִימוֹ לָהּ נִדְרָה הָאֵב וְהֶאֱרוּם וְנִשְׁאַלּוּ עַל הַקָּמְתָן מֵהוּ מִי יֵשׁ שְׂאֵלָה וַיְכּוּלִין לִהְפֹּר לָהּ אִז לֹא: יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֵפֵר הֵיכָא דְקוּם הָאֶחָד וְהֵפֵר הָאֶחָד יָכוֹל הָאֶחָר לְשְׂאוֹל עַל הַקָּמְתוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁהֵפֵר בְּכָר הַשָּׁנִי וְהָיִי מוּפָּר: עַנְיָן אַחֵר יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֵפֵר בְּלוֹי אֲת"ל יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֶקֶם מִי הָיִי מוּפָּר הַעֲדַר בְּאוֹתָהּ שְׂאֵלָה דִּהְקָמָה דְּאִין צְרִיךְ לוֹמַר לָהּ בְּהִפְרָתּוֹ אִז אִין שְׂאֵלָה בְּהֵפֵר דָּלֵא הָיִי מוּפָּר אֲח"כ מִפֵּר לָהּ פֶּעַל

אִז הָאֵב לֹא־חַר שֶׁנִּשְׂאֵל דְּבִאוֹתָהּ שְׂאֵלָה דִּהְקָמָה לָא הָיִי מוּפָּר לָהּ: ע"א יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֶקֶם שְׁקָיִם לָהּ הַפֶּעַל אִז הָאֵב הַעֲדַר וְאֲח"כ הֵלךְ וְנִשְׂאֵל עָלָיו לְחֶכֶם וְהִתִּירוּ הַחֶכֶם מִי אֲמַרְיִנן דְּכִיּוֹן שְׁקָיִם חָת הַעֲדַר שׂוֹב אִין נִשְׂאֵלִין עָלָיו וְלֹא הָיִי שְׂאֵלָה מַעֲלִיָּא אִז דְּלִמָּא כִּיּוֹן שֶׁהִתִּירוּ חֶכֶם בְּטוֹלָה הַקָּמְתוֹ וּבִטּוֹל הַעֲדַר: אֲת"ל יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֶקֶם יֵשׁ (לָהּ) שְׂאֵלָה בְּהֵפֵר בְּלוֹמַר בְּמִקּוֹם הֵפֵר שְׂאֵם שְׁמַע חָת נִדְרָה וְלֹא רָצָה לִהְפֹּר אֲלֵא הֵלךְ וְנִשְׂאֵל בּו בַּיּוֹם עַל אוֹתוֹת נִגְדַר לְחֶכֶם מֵאִי מִי אֲמַרְיִנן הוּאִיל אִם הִיא הוֹלֵכֶת לְחֶכֶם וְנִשְׂאֵלֶת לוֹ שְׁיָהֵא מִתּוּקָה דְּהָא לְדַבְּרִי הִכַּל אִם נִשְׂאֵלֶת לְחֶכֶם יָכוֹל לְהִתִּיר לָהּ הִכָּא נִמִּי אִם נִשְׂאֵל הָאֵב לְחֶכֶם עַל נִגְדַר בִּתּוֹ וְהָא מִתֵּר הוּאִיל וְאִי בְּעִי מְצִי מִיפֵּר: ת"ש דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָקֵם בְּאוֹתוֹ עַנְיָן שֶׁפִּרְשְׁתִּי וְאִין נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָפֵר בְּמוֹ כּוּ: ת"ש נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָקֵם לְלִשְׁנָא קָמָא נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָקֵם וּמִתְרִין לִהְפֹּר לָהּ: וְאִין נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָפֵר דְּהֵיכָא דְקוּם אַחָד וְהֵפֵר אַחָד אִין נִשְׂאֵל אֲלֵא

אִז בְּלוֹ בִּשְׂאֵלָה אִז בְּלוֹ בְּהִפְרָה בְּעִינן וְלְלִשְׁנָא בְּתַרְא נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָקֵם וּמִתְרִין לִהְפֹּר לָהּ אֲח"כ וְאִין נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָפֵר דְּאִין הַעֲדַר בְּמָה שְׁמִתִּיר הַחֶכֶם לְבַטּוֹל הֶהָקָמָה אֲח"כ מִפֵּר לָהּ פֶּעַל אִז אֵב לֹא־כ: קַיִם לִיכִי קַיִם לִיכִי תְרִי זְמַנִּי וְנִשְׂאֵל עַל הַקָּמָה רֹאשׁוֹנָה וּבִטּוּלָהּ: מֵהוּ בְּלוֹמַר הַקָּמָה שְׁנִיָּה דָּלֵא נִשְׂאֵל עָלֶיהָ בְּטוֹלָה בְּאוֹתוֹ שְׂאֵלָה אִי לֹא: ת"ש דְּאָמַר רַבָּא בְּפ' וְאֵלּוּ מִתְרִין (לְעֵיל גְּדָרִים יח.) שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוּכַל שְׁבוּעָה כּו' דְּאָמַר רַבָּא אִם נִשְׂאֵל עַל הֶרֶאשׁוּנָה שְׁנִיָּה חֻלָּה עָלָיו: ה"נ אִם נִשְׂאֵל עַל הַקָּמָה רֹאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה חֻלָּה עָלָיו: אָמַר קַיִם לִיכִי נִהְדַּר אָמַר מוּפָּר לִיכִי בְּתוּךְ בְּדִי דְבוּר וּבְלִשׁוֹן הִזָּה אָמַר בְּתוּךְ בְּדִי דְבוּר רֹאשׁוֹן וְלֹא תַּחוּל הַקָּמָה אֲח"כ חֻלָּה הִפְרָה מֵהוּ. מִי בְטוֹל הֶהָקָמָה וְקַיִם הֶהָפְרָה אִי לֹא:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

אָמַר רַבִּי נִתָּן הוּ דְּבַרִּי ב"ש אֵהָךְ סִיפָא קִרְיָי וּבִה"א אִינוּ יָכוֹל לִהְפֹּר הָאֵב ש"מ -

לכ"ש מִגָּז גָּזַז אֵב שְׁמִפֵּר חֻקּוֹ וְחֻלְקָה הַפֶּעַל בְּדָקְקָאִי הַלֶּכֶךְ הוֹרִישׁ לָאֵב וּב"ה סָבְרִי מִקְלָשׁ קְלִישׁ בְּהִפְרָה דְּאֵב וְנִגְדַר גְּרוּעַ הוּא הַלֶּכֶךְ אִין יָכוֹל הַפֶּעַל לְהוֹרִישׁוֹ לָאֵב דְּהָכִי נָמִי מִגָּז גָּזַז לֹא יִצְאוּ לְפֶעַל וּי"מ דב"ה פְּלִיגִי נָמִי אֲרִישָׁא דְהֵפֵר הַפֶּעַל וּמַת דְּאָמַר דְּמִפֵּר וּב"ה אוּמְרִים אִינוּ יָכוֹל לִהְפֹּר כִּיּוֹן דְּהֵפֵר פֶּעַל מִקְלָשׁ קְלִישׁ [וְנִתְנָרַע] הַעֲדַר וְלֹא יוֹעִיל לְהַתַּבְטּוֹל ע"י הִפְרָה דְּאֵב גְּרִידָא וּלכ"ש מִגָּז גָּזַז וְנִשְׂאֵר נִגְדַר חֲשׁוֹב וּמוֹעִיל לְבַטּוֹל הִפְרָה דְּאֵב וַיְכּוֹל לְהִיּוֹת דָּלֵא פְּלִיגִי בְּרִישָׁא מִשּׁוּם דְּהַפְרַת הַפֶּעַל נִתַּבְטַל לְפִי שְׁאִינוּ קַיִם בְּשַׁעַת הַפְּרַת הָאֵב אִי נָמִי שֶׁבִּתְחִלָּה לֹא הֵפֵר הָאֵב מִתּוּךְ שֶׁחֻקּוֹ קַיִם יִפֵּר לוֹ חֻלְקָה הַפֶּעַל: יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֶקֶם אִם הַקַּיִם הַפֶּעַל וְשְׂאֵל לְחֶכֶם מֵהוּ שְׂוִיכַל הַפֶּעַל לִהְפֹּר וּבו בַּיּוֹם מִיִּירִי דְּאִי בַּיּוֹם שֶׁל אַחֲרָיו לֹא מוֹעִיל הַשְׂאֵלָה דְּמוּקָם [הַעֲדַר] לְעוֹלָם [וכ"ש] כִּיּוֹן דְּקוּם: יֵשׁ שְׂאֵלָה בְּהֵפֵר אִם נִשְׂאֵל עַל הַפְּרָתּוֹ מִי אֲמַרְיִנן שֶׁהַעֲדַר חֲזַר לְאִיתְגּוֹ אִז לֹא: ת"ש [דְּאָמַר ר"י] נִשְׂאֵלִים

עַל הֶהָקֵם וְאִין נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָפֵר: בְּעַי רַבָּה

קַיִם לִיכִי קַיִם לִיכִי וְנִשְׂאֵל עַל הַקָּמָה רֹאשׁוֹנָה מֵהוּ מִי אָמַר דְּיָכוֹל לִהְפֹּר לְפִי דִּהְקָמָה שְׁנִיָּה אִינֵיא כְּלוּם שְׁהִרִי לֹא חֻלָּתָה עַל הֶרֶאשׁוֹן אִז דְּלִמָּא כִּי מִשְׁפַּחַת רִוְחָא חִינָלָא: ת"ש [דְּאָמַר רַבָּא אִם] נִשְׂאֵל עַל הֶרֶאשׁוֹנָה בְּשִׁנְשַׁבַּע ב' שְׁבוּעוֹת שְׁלֹא יאֲכַל כֹּכַר זֶה דְּשְׁבוּעָה שְׁנִיָּה לֹא חֻלָּתָה מִיַּד וּמִשְׁבַּע וְעוֹמֵד מֵהֶרֶאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה חֻלָּה עָלָיו

דְּכִי מִשְׁפַּח רִוְחָא חִינָלֹא וּה"נ כִּי מִשְׁפַּח רִוְחָא חִינָלֹא: קַיִם לִיכִי מוּפָּר לִיכִי וְלֹא תַּחוּל הַקָּמָה עַד דְּחִיָּלָא הִפְרָה מֵהוּ מִי חִינָלֹא בְּתַרְא אִז קָמָא אֲבַל לֹא מַבְעִיָּא לִיָּה [אִם אָמַר] קַיִם לִיכִי וּמוּפָּר לִיכִי וְלֹא אָמַר לֹא תַּחוּל הַקָּמָה עַד לְמַחֵר וְכוּ' דְּהָא וַדַּאי הַקָּמָה שְׂאֵמַר תַּחֲלָה חֻלָּה וְלֹא הִפְרָה וְלֹא מַבְעִי לְמ"ד תַּפְס לָשׁוֹן רֹאשׁוֹן אֲלֵא אֲפִלּוּ לְרַבִּי יוֹסִי דְּאָמַר אֵרָף בְּגִמַּר דְּבָרָיו אֲדַם נִתְפַּס וְחִילִי תַּרְנוּהוּ גְּבִי תַּמוּרַת עוֹלָה וּתַּמוּרַת שְׁלָמִים (תַּמוּרָה דָּף כה:) הִינוּ דּוֹקָא הֵתָם דִּיכּוּלִין לְקַיִם שְׁנִיָּהִם אֵרָף זֶה אַחֵר זֶה לְהַבִּיא בְּדַמִּי חֲצִיָּה עוֹלָה וְחֲצִיָּה שְׁלָמִים אֲבַל הִכָּא דְּאִי אֲפַשֵּׁר לַחּוּל זֶה אַחֵר זֶה כִּיּוֹן דְּחַל הֶרֶאשׁוֹן לֹא תַּחוּל אַחֲרָיו שְׁנִי:

מִתְרִין וּמִתְרִין לִהְפֹּר לָהּ אֲח"כ וְאִין נִשְׂאֵלִין עַל הֶהָפֵר דְּאִין הַעֲדַר מוּפָּר בְּמָה שְׁמִתִּיר הַחֶכֶם לְבַטּוֹל הֶהָקָמָה אֲח"כ מִפֵּר לָהּ פֶּעַל אִז אֵב לֹא־כ: קַיִם לִיכִי קַיִם לִיכִי תְרִי זְמַנִּי וְנִשְׂאֵל עַל הַקָּמָה רֹאשׁוֹנָה וּבִטּוּלָהּ: מֵהוּ בְּלוֹמַר הַקָּמָה שְׁנִיָּה דָּלֵא נִשְׂאֵל עָלֶיהָ בְּטוֹלָה בְּאוֹתוֹ שְׂאֵלָה אִי לֹא: ת"ש דְּאָמַר רַבָּא בְּפ' וְאֵלּוּ מִתְרִין (לְעֵיל גְּדָרִים יח.) שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוּכַל שְׁבוּעָה כּו' דְּאָמַר רַבָּא אִם נִשְׂאֵל עַל הֶרֶאשׁוּנָה שְׁנִיָּה חֻלָּה עָלָיו: ה"נ אִם נִשְׂאֵל עַל הַקָּמָה רֹאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה חֻלָּה עָלָיו: אָמַר קַיִם לִיכִי נִהְדַּר אָמַר מוּפָּר לִיכִי בְּתוּךְ בְּדִי דְבוּר וּבְלִשׁוֹן הִזָּה אָמַר בְּתוּךְ בְּדִי דְבוּר רֹאשׁוֹן וְלֹא תַּחוּל הַקָּמָה אֲח"כ חֻלָּה הִפְרָה מֵהוּ. מִי בְטוֹל הֶהָקָמָה וְקַיִם הֶהָפְרָה אִי לֹא:

סט.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' טז:

ב מיי' פו"א מהל' נדרים הל' יט:

ג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ה:

ה מיי' פו"ג מהל' נדרים הל' כ:

ו טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ג:

ז מיי' פו"ג מהל' נדרים הל' כב:

 עין משפט גור מצודה
--

א סמג לאוין שמה:

ב מו"י פב' מהל' תמורה הל' ד':

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מג:

ד מו"י פו"ג מהל' נדרים הל' כב:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מד:

ו מו"י פו"ג מהל' נדרים הל' כב:

תַּמְמוּרַת עוֹלָה ותַּמְמוּרַת שְׁלָמִים וכו' וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי אִם לָכֵה נִתְפָּנָן מִתְחַלָּה בֵּינוּ שֶׁשֶּׁשֶּׁשֶּׁת תַּמְמוּרַת עוֹלָה הִיא בְּדַעְתּוֹ לומר תַּמְמוּרַת שְׁלָמִים לְאַפְוִקֵי אִם נִמְלָךְ בְּדַתְנִיָא בְּסִיפָא דְּמִלְתָא הוֹאִיל וּא"ל לְקֻרֹת שְׁנֵי שְׁמוֹת כּב"א דְּבָרָיו קִיָּמִין עָנן דְּאָמַר בְּדָמֵי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדָמֵי חֲצִיָּה שְׁלָמִים וְאִפְלו ר"מ לֹא אָמַר אֵלָּא דְּלֹא אָמַר לֹא תַּחֲוֹל זֶה אִלֵּא כ"כ חָלָה זֶה דְּבָזָה מוֹנֶה דְּלֹא חָלָה הִרְאֵנוּהָ וְחָלָה שְׁנִיָּה אֲבָל הֵבֵא כּו' אִפִּי' ר"מ מוֹנֶה דְּחָל הִפְּרָה וְהִקְמָה לֹאוּ כְּלוֹם הוּא: קָרִים וּמוֹפֵר לִיכִי מַהוּ מִי אֲמַרִּינָן דְּנִשְׂאִי בֵּינוּ דְּגִדְּבוּר אֶחָד קֹאמַר שְׁלֹא אָמַר קִים לִיכִי מוֹפֵר לִיכִי חִילִי תַּקְוִיָּהּ אוּ לֹא: כָּל שְׂאִינֹו בָּזָה אַחֵר זֶה אִם אָמַר קִים לִיכִי מוֹפֵר לִיכִי דִּלִּין הִפְּרָה חָלָה אַחֵר הִקְמָה כּב"א חִינֹו לֹא לָזָה וְלֹא לָזָה וְהָיוּ בִּאלוּ שְׂתַק וּבִפְּרָק שְׁנֵי דְּקִדּוּשִׁין (דף נ:) גְּבִי ב' שְׁחִיּוֹת אֲמַרְהָ רַבָּה לְמַלְתּוּיָהּ וּא"ת אִמְאִי לֹא אָמַר הָכִי גְּבִי תַּמְמוּרַת עוֹלָה ותַּמְמוּרַת שְׁלָמִים אָמַר רַבִּי מֵאִיר תַּמְכֵּר וְיִבֹּא בְּדָמֵי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדָמֵי חֲצִיָּה שְׁלָמִים (ה"ג וצ"ע דְּבִבְרִיתָא תַּנְיָא בְּפ' בִּיצַד מַעֲרִימִין) (תַּמְמוּרָה דף כו) דְּלַרְבִּי מֵאִיר - בָּלָה (חֲרָבָה עוֹלָה) וַי"ל דַּמ"מ

נִיחָא לֹא־בִי דְּאָמַר כָּל לְחֻצוֹת מוֹנֶה ר"מ דְּכִינוּן דְּאִי אָמַר לְחֻצוֹת תָּלוּ שְׁנִיָּהִם

בְּבֵת אַחֲת: בְּעִי רַבָּה קִים לִיכִי הַיּוֹם מִי אָמַר נו' דְּהָכִי מַשְׁמַע מְקִים לְבִי הַיּוֹם אֲבָל לְמַחֵר וְהֵא מוֹפֵר אוּ דְּלִמָּא לֹא אֲמַרִּינָן דְּדַעְתּוֹ לְבַטֹּל בֵּינוּ שְׂאִינֹו מִפֵּר בְּפֵרוּשׁ - אֲבָל נִשְׂאִי אִי אָמַר קִים לִיכִי הַיּוֹם וּמוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר מוֹעֲלָת הִפְּרָתוֹ אֵלָּא [אָמַר] מוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר וְלֹא אָמַר קִים לִיכִי הַיּוֹם מִי אֲמַרִּינָן

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

ת"ש מִפְּלִגְתָא דר"מ וְר' יוֹסֵי פִּשְׁטִינָן בְּעֵינָן לכ"ע: ת"ש דְּכִי הָאִי גִּוְנָא פְּלוּגְתָא דר"מ וְרַבָּנָן בְּמַסְכֵּת תַּמּוּרָה בְּפ' בִּיצַד

מַעֲרִימִין עַל הַכּוֹר: הָרִי זֶה תַּמּוּרַת עוֹלָה תַּמּוּרַת שְׁלָמִים כּו' דְּבָרָיו קִיָּמִין וְיִבִּיא בְּדָמֵי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדָמֵי חֲצִיָּה שְׁלָמִים: וְאִפְלו רַבִּי מֵאִיר לֹא אָמַר תַּפֹּס לָשׁוֹן רֹאשׁוֹן אֵלָּא דְּלֹא אָמַר לֹא תַּחֲוֹל זֶה אֵלָּא אִם כּון חָלָה שְׁנִיָּה וְעַל מַה נִּחְלָקוּ בְּאוֹמַר תַּמּוּרַת עוֹלָה ותַּמּוּרַת שְׁלָמִים רַבִּי מֵאִיר סָבַר דְּלִמָּא מַהֲדַר הוּא דְּהִדַּר בַּה מִתַּמּוּרַת עוֹלָה וְאָמַר תַּמּוּרַת שְׁלָמִים וְהוֹאִיל וְכֵן תַּפּוּס תַּחֲלַת דְּבָרָיו וְהָרִי הִיא עוֹלָה: וְר' יוֹסֵי סָבַר אִי אָמַר תַּמּוּרַת עוֹלָה וּשְׁלָמִים הִנֵּה אֲמִינָא קְדוּשָׁה וְאִינֵה חֲרָבָה קִמ"נ: אֲבָל הֵבֵא דְּקֹאמַר לֹא תַּחֲוֹל בּו' נִשְׂאִי הָנוּא הִפְּרָה בִּי הֵהוּא טַעְמָא דְּתַמּוּרָה: קִים וּמוֹפֵר לִיכִי וְלֹא אָמַר לִיכִי בֵּין קִים לְמוֹפֵר מִי אֲמַרִּינָן כֵּנָן דְּלֹא אָמַר קִים לִיכִי וּמוֹפֵר לְכִי הָנוּא כּמ"ד לֹא תַּחֲוֹל הִקְמָה אֵלָּא אִם כֵּן חָלָה הִפְּרָה דְּכִינוּן דְּלֹא אָמַר קִים לִיכִי גְּלִי דְּאִעֲתִּיה דְּבִהִפְּרָה נִיחָא לִיָּה אוּ דְּלִמָּא לֹא שְׁנֹא וּכּמ"ד קִים לִיכִי וּמוֹפֵר לִיכִי דְּמִי וְלֹא תַּהֲנוּ הִפְּרָה: ת"ש דְּאָמַר רַבָּה [בְּקִדּוּשִׁין] וְאִמְעַשֵּׁר בַּהֲמָה קֹאִי: כָּל שְׂאִינֹו בָּזָה אַחֵר זֶה כְּגוֹן שְׂאִם חֲרָא לְעִשְׂרֵי עִשְׂרֵי וְחִזֵּר וְחֲרָא לִי"א עִשְׂרֵי חִינֹו קְדוּשׁ וְקֹאמַר אֵף בְּבֵת אַחֲת שְׂאִם חֲרָא לְנִשְׁיָהֶן עִשְׂרֵי סָתָם חִין הָאֶחָד עֶשֶׂר קְדוּשׁ ה"נ בֵּינוּ

דְּאִינֹו בָּזָה אַחֵר זֶה שְׂאִם אָמַר לֶה עֲבָדֹו קִים לִיכִי וְלִאֲחֵר שְׁעִיה אָמַר מוֹפֵר לִיכִי חִין בַּהֲפָרָתוֹ כְּלוֹם בְּבֵת אַחֲת נָמִי בִּי אָמַר קִים וּמוֹפֵר לִיכִי חִין בְּאוֹתָהּ הִפְּרָה כְּלוֹם אַע"ג דְּבְּבֵת אַחֲת קֹאמַר קִים וּמוֹפֵר לִיכִי: הַיּוֹם מַהוּ מִי אֲמַרִּינָן בֵּינוּ דְּאָמַר הַיּוֹם כְּמֹאֵן דְּאָמַר הַיּוֹם וְהֵא מְקִים אֲבָל לְמַחֵר וְהֵא מוֹפֵר לֶה וְהָיו מוֹפֵר: אוּ דְּלִמָּא הֵא לֹא אָמַר לֶה?

בֵּינוּ דְּאָמַר לֶה מוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר מֵהַיּוֹם קֹאמַר לֶה לֹא אָמַר לֶה קִים לִיכִי הַיּוֹם הַלָּכָה בִּי אָמַר מוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר מֵהַיּוֹם קֹאמַר לֶה דְּדַעְתּוֹ אֲבָל נִשְׂאִי לֹא מַבְעִיָא לֶה אֵלָּא מִשּׁוּם דְּלֹא אָמַר מוֹפֵר לִיכִי אֲבָל אָמַר קִים לִיכִי הַיּוֹם וּמוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר מוֹעֲלָת הִפְּרָה וְהִשְׁתָּא פְּשִׁיטָא לִיָּה דְּלֹא מוֹעִיל הִפְּרָה וְדַחַק דְּבַעֲיָא שְׁנִיָּה אַת"ל הֵא לֹא קֹאמַר לֶה מַשְׁמַע שְׂגָם בַּעֲיָא דְּרַבָּה לְבִי סָבַרְא וַי"ל דְּנִשְׂאִי מַעֲקֲרָא קִים לִיָּה שְׁפִיר דְּאִי אָמַר קִים לִיכִי הַיּוֹם מוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר לֹא מַהֲנִי וּה"פ בְּעִי רַבָּה קִים לִיכִי הַיּוֹם מַהוּ בֵּינוּ דְּאָמַר הַיּוֹם מַשְׁמַע אֲבָל לְמַחֵר וְהֵא מוֹפֵר וּכְמֹאֵן דְּאָמַר [מוֹפֵר] לִיכִי לְמַחֵר דְּדַעֲתָה שְׂתַּמוּל מֵהַיּוֹם:

מַעֲרִימִין עַל הַכּוֹר: הָרִי זֶה תַּמּוּרַת עוֹלָה תַּמּוּרַת שְׁלָמִים כּו' דְּבָרָיו קִיָּמִין וְיִבִּיא בְּדָמֵי חֲצִיָּה עוֹלָה וּבְדָמֵי חֲצִיָּה שְׁלָמִים: וְאִפְלו רַבִּי מֵאִיר לֹא אָמַר תַּפֹּס לָשׁוֹן רֹאשׁוֹן אֵלָּא דְּלֹא אָמַר לֹא תַּחֲוֹל זֶה אֵלָּא אִם כּון חָלָה שְׁנִיָּה וְעַל מַה נִּחְלָקוּ בְּאוֹמַר תַּמּוּרַת עוֹלָה ותַּמּוּרַת שְׁלָמִים רַבִּי מֵאִיר סָבַר דְּלִמָּא מַהֲדַר הוּא דְּהִדַּר בַּה מִתַּמּוּרַת עוֹלָה וְאָמַר תַּמּוּרַת שְׁלָמִים וְהוֹאִיל וְכֵן תַּפּוּס תַּחֲלַת דְּבָרָיו וְהָרִי הִיא עוֹלָה: וְר' יוֹסֵי סָבַר אִי אָמַר תַּמּוּרַת עוֹלָה וּשְׁלָמִים הִנֵּה אֲמִינָא קְדוּשָׁה וְאִינֵה חֲרָבָה קִמ"נ: אֲבָל הֵבֵא דְּקֹאמַר לֹא תַּחֲוֹל בּו' נִשְׂאִי הָנוּא הִפְּרָה בִּי הֵהוּא טַעְמָא דְּתַמּוּרָה: קִים וּמוֹפֵר לִיכִי וְלֹא אָמַר לִיכִי בֵּין קִים לְמוֹפֵר מִי אֲמַרִּינָן כֵּנָן דְּלֹא אָמַר קִים לִיכִי וּמוֹפֵר לְכִי הָנוּא כּמ"ד לֹא תַּחֲוֹל הִקְמָה אֵלָּא אִם כֵּן חָלָה הִפְּרָה דְּכִינוּן דְּלֹא אָמַר קִים לִיכִי גְּלִי דְּאִעֲתִּיה דְּבִהִפְּרָה נִיחָא לִיָּה אוּ דְּלִמָּא לֹא שְׁנֹא וּכּמ"ד קִים לִיכִי וּמוֹפֵר לִיכִי דְּמִי וְלֹא תַּהֲנוּ הִפְּרָה: ת"ש דְּאָמַר רַבָּה [בְּקִדּוּשִׁין] וְאִמְעַשֵּׁר בַּהֲמָה קֹאִי: כָּל שְׂאִינֹו בָּזָה אַחֵר זֶה כְּגוֹן שְׂאִם חֲרָא לְעִשְׂרֵי עִשְׂרֵי וְחִזֵּר וְחֲרָא לִי"א עִשְׂרֵי חִינֹו קְדוּשׁ וְקֹאמַר אֵף בְּבֵת אַחֲת שְׂאִם חֲרָא לְנִשְׁיָהֶן עִשְׂרֵי סָתָם חִין הָאֶחָד עֶשֶׂר קְדוּשׁ ה"נ בֵּינוּ

דְּאִינֹו בָּזָה אַחֵר זֶה שְׂאִם אָמַר לֶה עֲבָדֹו קִים לִיכִי וְלִאֲחֵר שְׁעִיה אָמַר מוֹפֵר לִיכִי חִין בַּהֲפָרָתוֹ כְּלוֹם בְּבֵת אַחֲת נָמִי בִּי אָמַר קִים וּמוֹפֵר לִיכִי חִין בְּאוֹתָהּ הִפְּרָה כְּלוֹם אַע"ג דְּבְּבֵת אַחֲת קֹאמַר קִים וּמוֹפֵר לִיכִי: הַיּוֹם מַהוּ מִי אֲמַרִּינָן בֵּינוּ דְּאָמַר הַיּוֹם כְּמֹאֵן דְּאָמַר הַיּוֹם וְהֵא מְקִים אֲבָל לְמַחֵר וְהֵא מוֹפֵר לֶה וְהָיו מוֹפֵר: אוּ דְּלִמָּא הֵא לֹא אָמַר לֶה בְּפֵרוּשׁ מוֹפֵר לִיכִי לְמַחֵר:

מסורת הש"ס

א תמורה כה;; זבחים ל;; תמורה כה-; בבא קמא עג;; משנה תמורה

ב זבחים ל:

ג עירובין נ.

תורה אור השלם

ושמע אישה ביום שמעו והחרוש לה וקמו נדרים ואסרה אשר אסרה על־נפשה וקמו [במדבר ל, ח]

אלה החקים אשר צוה יהוה את־ משה בין איש לאשתו ביר־אב לבתו בנעריה בית אביה [במדבר ל, יז]

ואם־היו תהיה לאיש ונדריה עליה או מבטא שפתיה אשר אסרה על־נפשה [במדבר ל, יז]

אמר לה מופר ליכי למחר מהו דהא מפר לה: או דלמא בינו [דללא] אמר ומופר ליכי בהדי חגס ליכי מהיום דשמע לה קאמר דתהני מופר: אס תמצא לומר בון דקוימו היום ונלא חילא דפרה עד למחר אלמא דבהאי יומא דשמע ניחא ליה דלקגס וכמאן דאיתא לקיוס דמי דקוימו בגזיס ונלא הני דפרה כלל: אמר לה קגס ליכי שעה אחת מהו: או דלמא הא לא אמר לה מופר ליכי לאחר שעה אחת: אס תמצא לומר דתהני קיוס הואיל ונלא אמר לה: מיהו אמר לה מופר ליכי לאחר שעה מהו: מי אמרינן בינו דאמר לה חגס ליכי שעה אחת דקוימו לעולם ושוב אינו מפר או דלמא בינו דכלה יומא דשמע בה נדרה בר הקמה והפרה הוא שאס לא קוימו בפסקרית וקוימו בערבית הני מקגס וכן אס לא הפירו בפסקרית והפירו בערבית הני מופר דכל היום פשר להפרת נדרים וכי דזר ואמר מופר ליכי להני מופר: ושמע בעלה ואמר ואני כלומר ואני אהיה גמי פמויתך בינו דאמר הכי אינו יכול להפר גזירות אשתו: ואמאי נימא דהאי דאמר ואני אנפשה הוא דאמר דלהני גזיר: אכל דריני גזירה דילה דקאמרה איחי שעה אחת: קוימיה בעל משוס לאתפוסי בה דיזה: אכל לאחר שעה דקבר חל גזירות עלגה: אי געי למיפריה אמאי אינו יכול להפר אלא בינו דקוימו משוס לאתפוסי בה גזירות דיזה קוימו והכא גמי בגזריס בינו דקיס שעה אחת חגס לעולם

אמר לה מופר ליכי למחר מהו דהא קוימה לנדרה היום דבינו דאמר מופר ליכי למחר אלמא דבהאי יומא דשמע בה הני נדר וקוימי קוימיה ותו לא מצי מפר לה: או דלמא בינו [דללא] אמר ומופר ליכי בהדי חגס ליכי מהיום דשמע לה קאמר דתהני מופר: אס תמצא לומר בון דקוימו היום ונלא חילא דפרה עד למחר אלמא דבהאי יומא דשמע ניחא ליה דלקגס וכמאן דאיתא לקיוס דמי דקוימו בגזיס ונלא הני דפרה כלל: אמר לה קגס ליכי שעה אחת מהו: או דלמא הא לא אמר לה מופר ליכי לאחר שעה אחת: אס תמצא לומר דתהני קיוס הואיל ונלא אמר לה: מיהו אמר לה מופר ליכי לאחר שעה מהו: מי אמרינן בינו דאמר לה חגס ליכי שעה אחת דקוימו לעולם ושוב אינו מפר או דלמא בינו דכלה יומא דשמע בה נדרה בר הקמה והפרה הוא פא אמר "מופר ליכי לאחר שעה" מהני? אס תא שמע: "הריני גזירה", ושמע בפלה ואמר "ואני" — אין יכול להפר. ואמאי? גימא "ואני" דאמר הוא על נפשיה דהני גזיר, אכל "הריני גזירה" דילה, דשעה אחת קיימא, לאחר שעה אי פעי — ליפר, אמאי אין יכול להפר? לאו משום דבינו שקיימו — קיימו? לא, קסבר: כל "ואני" — פמאן דאמר "קגיס ליכי לעולם" דמי. "מתני' מת האב — לא נתרוקנה רשות לפעל. מת הפעל — נתרוקנה רשות לאב. בזה יפה כח האב מפח הפעל. א"י"בדבר אחר יפה כח הפעל מפח האב: שפעל מפר בבגד, והאב אינו מפר בבגד. גמי' מאי טעמא — דאמר קרא "בנעריה בית אביה". מת הפעל נתרוקנה רשות לאב מנלן? אמר רבה: דאמר קרא "ואם היו תהיה לאיש ונדריה עליה" —

מקיש

ושוב לא מצי מיפר: לא מהכא ליכא למשמע מנה טעמא דאינו יכול להפר דקסבר כל ואני פמאן דאמר חגס ליכי לעולם [דמי] ותו לא מצי מיפר אכל היכא דלא קוימו אלא שעה אחת וחזר והפר לה בשעה אחרת תיבעיא לך: מתני' מת האב לא נתרוקנה רשות לפעל דאין הפעל מפר אלא בפסקות פדמפרש לעיל (גזריס דף סח:): מת הפעל נתרוקנה רשות לאב פדמפרש בגמ': בזה יפה כח האב מפח הפעל דנתרוקנה רשות לאב: שהפעל מפר בבגד בדאמרינו פמסקת פתבות (דף נז.) הניע זמן ולא גשאו אוכלות משלו ואוכלות פתרומה וכל הנודרת על דעת בעלה נודרת שמתכילה הואיל והני חייב פמזונותיה פי נודרת וכול להפר לה: אב אינו מפר בבגד פדקתיב פנעוקיה ולא פבגרותה: גמי' פנעוקיה בית אביה כל זמן שהיא נערה שלא פגרה לא תצא מרשות אביה ואכלו היא חרוסה פמשמע הלכך פי מת האב לא נתרוקנה רשות לפעל: אס היו תהיה לאיש בגני הניוית הפתוב מדבר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

ע.

 עין משפט ‏**בר מצוה**

א סמוג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מה:

ב מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' כב:

ג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מו מז:

ד מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' כב:

ה טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מח:

ו מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' כב:

ז טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נב:

ח מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' יא:

ט סמוג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' טו יא:

י מיי' פי"א מהל' נדרים הל' ו:

יא טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ב א:

יב מיי' פי"א מהל' נדרים הל' ח:

יג מיי' פי"א מהל' נדרים הל' ז:

עין משפט
גזר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ט:

ב מיי' פ"א מהל' נדרים הל' ח:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

מקיש קודמי הנייה שניה פלומר שמת ארום ראשון וראוניה להתקדש לאחר: לקודמי הנייה ראשונה שלא נתארסה לעולם והיא יושבת נערה צבית אביה מה קודמי כו': הני מלי דאב מפר צקודמי הנייה שניה בנדרים שלא נראו לארום ראשון אי לא שמע להו הפעל הקם שנימות דהינו דומיא דקדם הנייה ראשונה: אכל בנדרים שנקראו לארום ששמע דהן הקם שנימות ולא. הספיק להפר אין האב מפר עד שתחזר ותתארס שפרו הוא ואחריו: וא"א דבנדרים שנקראו לארום לא מצו מיפר לחזירה למה לי למכתב ואם היו תהיה לאקושי הניות להדדי: מפגעוניה נפקא דמשמע כל כמה דיתבא צבית אביה מצו מיפר לה אלא מקרא מקיש הניות להדדי ש"מ דומיא דקדם הנייה ראשונה האמר דמצו מיפר לחזירה בנדרים שלא נראו לארום דומיא דהנייה ראשונה. פי' אחר אכל בנדרים שנקראו לארום לא מצו מפר אי ליכא ארום אחריו הא לא מצית אמרת דלכדי אתי היקשא לרבות גזרים שלא נראו לארום דהא מקרא אחרניא שמעינן ליה מפגעוניה נפקא דאמרי' כל שבה נעוריה לאביה שהאב זכאי בהפרת גזריה והלכך כי אתא ואם היו תהיה לאיש לבגדים שנקראו לארום הוא דאתא:

היכי דמי דבעל מפר בצגרי: אי נימא שקדשה בשהיא גערה ובגרה לאחר שנתארסה: מכדי מיתה מוציאה מרשות האב שיוכלה לקדש את עצמה אע"פ שהיא נערה: ובגרות מוציאה מרשות האב דכיון שבגרה אין לאביה רשות בה לא לקדשה ולא למכרה: מה צמיתת האב לא נתרוקנה כו': אלא בשקדשה כשהיא בוגרת וקנני דאין האב מפר אלא הפעל: הא תנינא חדא זמנא דהך פרקין גופה: בוגרת ששהתה י"ב חדש משנתארסה ר' אליעזר אומר הוחיל ובעלה חייב במזונותיה ופר דקמאן שנגנסה ברשותו דמי ואמרינן שלא הא גופא קניא אמרת הבוגרת ששהתה י"ב חדש והלא דין שלא ל' יום דהכי קנן במפאת כתבות (דף נז.) נותנין לבתולה שגש עשר חדש לפרנס עצמה לקנות מלבושים ותכשיטין ללכך נשואין משתבעה הפעל להנשא ולאלמנה ולבוגרת ל' יום דבוגרת אית לה מלבושין ותכשיטין והכי נמי לאלמנה ואית להו רוחא טובא בשלשים יום וכלן אם הגיע זמןו כו' אלמא דבוגרת לא בעינן י"ב חדש: תני בוגרת וכו' האי פי דינא והאי פי דינא ופר ומתני' דקתני שהפעל מפר בצגרי לאחר שלשים יום שתבעה לפרנס את עצמה הוא דקאמר: מ"מ קניא דתרי זמני למה לי למתני דהפעל מפר בצגרי: איבעית אימא בזו דוקא דהך רישא דמתני' קתני דהפעל מפר דוקא קתני לה ובוגרת נששהתה גזרא נסבא משום אפלוגי ר"א ורפנן: ואיבעית אימא בוגרת דקתני בסיפא בפלגתא דר"א ורפנן הוי דוקא והא דקתני שהפעל מפר לאו דוקא: אלא איידי דנסב רישא בזה ופה פח האב אצטריך לה למתני נסב סיפא בזה ופה פח הפעל:

^(א)מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה. מה קודמי הויה ראשונה — אב מיפר לחודיה, אף קודמי הויה שניה — אב מיפר לחודיה. אימא הני מילי בנדרים שלא נראו לארום. אכל בנדרים שנקראו לארום — לא מצי מיפר אב! אי בנדרים שלא נראו לארום — מ"בנעריה בית אביה" נפקא. בזה ופה פח האב מבח הפעל כו'. היכי דמי? ”איילימא שקידשה כשהיא נערה, ובגרה. מכדי מיתה מוציאה, ובגרות מוציאה מרשות אב. מה מיתה — לא נתרוקנה רשות לפעל, אף בגרות — לא נתרוקנה רשות לפעל! אלא שקידשה כשהיא בוגרת — הא תנינא חדא זימנא: הבוגרת ששהתה שנים עשר חדש? הא גופא קשיא: אמרת הבוגרת ששהתה שנים עשר חדש, בבוגרת למה לי שנים עשר חדש? בוגרת בשלשים יום סגי לה! תני: בוגרת, וששהתה שנים עשר חדש. מפל מקום קשיא! איבעית אימא: הכא דוקא, ובוגרת קתני התם משום דבעי איפלוגי רפי אליעזר ורפנן.
”איבעית אימא: בוגרת דוקא. ואיידי דנסיב רישא ”בזה” — נסיב סיפא נמי ”בזה”.

היכי דמי דבעל מפר בצגרי: אי נימא שקדשה בשהיא גערה ובגרה לאחר שנתארסה: מכדי מיתה מוציאה מרשות האב שיוכלה לקדש את עצמה אע"פ שהיא נערה: ובגרות מוציאה מרשות האב דכיון שבגרה אין לאביה רשות בה לא לקדשה ולא למכרה: מה צמיתת האב לא נתרוקנה כו': אלא בשקדשה כשהיא בוגרת וקנני דאין האב מפר אלא הפעל: הא תנינא חדא זמנא דהך פרקין גופה: בוגרת ששהתה י"ב חדש משנתארסה ר' אליעזר אומר הוחיל ובעלה חייב במזונותיה ופר דקמאן שנגנסה ברשותו דמי ואמרינן שלא הא גופא קניא אמרת הבוגרת ששהתה י"ב חדש והלא דין שלא ל' יום דהכי קנן במפאת כתבות (דף נז.) נותנין לבתולה שגש עשר חדש לפרנס עצמה לקנות מלבושים ותכשיטין ללכך נשואין משתבעה הפעל להנשא ולאלמנה ולבוגרת ל' יום דבוגרת אית לה מלבושין ותכשיטין והכי נמי לאלמנה ואית להו רוחא טובא בשלשים יום וכלן אם הגיע זמןו כו' אלמא דבוגרת לא בעינן י"ב חדש: תני בוגרת וכו' האי פי דינא והאי פי דינא ופר ומתני' דקתני שהפעל מפר בצגרי לאחר שלשים יום שתבעה לפרנס את עצמה הוא דקאמר: מ"מ קניא דתרי זמני למה לי למתני דהפעל מפר בצגרי: איבעית אימא בזו דוקא דהך רישא דמתני' קתני דהפעל מפר דוקא קתני לה ובוגרת נששהתה גזרא נסבא משום אפלוגי ר"א ורפנן: ואיבעית אימא בוגרת דקתני בסיפא בפלגתא דר"א ורפנן הוי דוקא והא דקתני שהפעל מפר לאו דוקא: אלא איידי דנסב רישא בזה ופה פח האב אצטריך לה למתני נסב סיפא בזה ופה פח הפעל:

מסורת הש"ס

א גיטין פג:

ב בבא קמא צה:

תורה אור השלם

ויצאה מביתו וקלכה וסיתה לאיש"אחר (דברים כז, ב)

אלה החקים אשר צוה ייחנה את־משה בין איש לאשתו בין־אב לבתו בנעריה בית אביה (במדבר יז, יז)

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים
 תורה אור השלם

ואם־היו תהיה לאיש וינָדְרִיה עֲלֶיהָ או מבטא שפתיה אשר אָסְרָה על־נַפְשָׁה [במדבר ל, ז]

מתנאי אביה ובעלה האחרון מפיריו נדריה אפי' מה שנקרה בארוכי ראשון: לרשות עצמה שלא ניסת לאחד מהן או שלא בָּנְתָה בְּתוּךְ הזמן אביה ובעלה כו': גמ' [וינְדְרִיהָ עֲלֶיהָ] קרא יתירא הוא דלא אֶצְטְרִיךְ לַמַּכְתָּב דְּלַכְתוּב רַחֲמֵנָא וְאִם הִיוּ תַּהֲיֶה לְאִישׁ וינְדְרִיה או מבטא גְּפֻתִיהָ אֵלָא עֲלֶיהָ מַפְנֶה מְשׁוּם נְדָרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם הֶרָאשׁוֹן דְּיִכּוּל לְהֵפֵר אֵרוּם אַחֲרֵיוֹ: תניא כְּנֻתָה דְּשִׁמוּאֵל דְּאֶפִּילוּ בְּנִדְרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם ראשון מפר בעל אחריו: וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשִׁמוּעַ כו' דְּהֵינּוּ לֹא נִרְאוּ לְאֵרוּם ראשון: שְׁמַע בַּעֲלָה וְהֵפֵר לָר דְּהִשְׁתָּא נִרְאוּ לְאֵרוּם ראשון: חוזר האב ומפר חֲלָקוּ שָׁל בַּעַל לְבִי שְׁאִין הַבַּעַל מִפֵּר אֵלָא בְּשִׁתְּפוּת שְׁבַשְׁעָה שְׁהֵפֵר עֲדִין לֹא שְׁמַע האב ובשביב הכי חוזר ומפר חֲלָקוּ שָׁל בַּעַל עִם חֲלָקוּ: הוּ הוּ דְּבָרֵי ב"ש דְּאֶפִּילוּ נְדָרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם מִפֵּר האב לחוניה: אָבֵל ב"ה אומרים אין אב יכול להפר לא חֲלָקוּ וְלֹא חֲלָק חֲבֵרֵוּ עַד שִׁיחָא אֵרוּם אַחַד עֲמֹו הוֹאִיל וְנִרְאוּ לְאֵרוּם: בְּמאי פְּלִיגִי ב"ש וב"ה הֵתִם אֶמְרֵי ב"ש גְּבִי שְׁמַע אַבִּיהָ וְהֵפֵר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשִׁמּוֹעַ עַד שָׁמַת חוּזַר האב ומפר חֲלָקוּ שָׁל בַּעַל וּמִפְּרָשֵׁינוּ הֵתִם אֵלִיבָא דב"ש חִינוּ צְרִיךְ לְהֵפֵר חֲלָקוּ

אֵלָא חֲלָק הַבַּעַל בְּלִבְדּוּב"ה אומרים אין יכול להפר חֲלָק הַבַּעַל בְּלִבְדּוּ אֵלָא א"כ מִפֵּר חֲלָקוּ עֲמֹו וְהִבָּא מַחְלֻפַּת הַשִּׁטָּה דב"ש סָבְרִי דְּשִׁמּוֹעַ בַּעֲלָה וְהֵפֵר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק האב לשמוע עד שָׁמַת הַבַּעַל וְחֹזֵר האב ומפר חֲלָקוּ סָל בַּעַל חִינוּ הִפְּרָה עַד שִׁיכְלַל חֲלָק הִפְּרֵנוּ וְהִפְּרַת בַּעַל בְּבַת אַחַת וְהִבָּא קְאָמְרֵי ב"ה חִינוּ יִכּוּל לְהֵפֵר בְּלָל בְּלֹא אֵרוּם אַחֲרֵיוֹן אֵלָא הִבָּא בַּהֲא חֲמַפְלָגִי דְּהִיוּ נְדָרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם כְּדַתְּנִי שְׁמַע בַּעֲלָה וְהֵפֵר לָהּ הִבָּא קְאָמְרֵי:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

מתנאי אביה ובעלה האחרון מפיריו נדריה אפי' מה שנקרה בארוכי ראשון: לרשות עצמה שלא ניסת לאחד מהן או שלא בָּנְתָה בְּתוּךְ הזמן אביה ובעלה כו': גמ' [וינְדְרִיהָ עֲלֶיהָ] קרא יתירא הוא דלא אֶצְטְרִיךְ לַמַּכְתָּב דְּלַכְתוּב רַחֲמֵנָא וְאִם הִיוּ תַּהֲיֶה לְאִישׁ וינְדְרִיה או מבטא גְּפֻתִיהָ אֵלָא עֲלֶיהָ מַפְנֶה מְשׁוּם נְדָרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם הֶרָאשׁוֹן דְּיִכּוּל לְהֵפֵר אֵרוּם אַחֲרֵיוֹ: תניא כְּנֻתָה דְּשִׁמוּאֵל דְּאֶפִּילוּ בְּנִדְרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם ראשון? אָמַר שְׁמוּאֵל, אָמַר קָרָא: "וְאִם הִיוּ תַּהֲיֶה לְאִישׁ וינְדְרִיהָ עֲלֶיהָ". נְדָרִים שְׁהִיוּ עֲלֶיהָ כְּבָר. דְּלָמָּא הָיִי מִיַּלִּי שְׁלֹא נִרְאוּ לְאֵרוּם ראשון, אָבֵל נְדָרִים שְׁנֵרָאוּ לְאֵרוּם ראשון — לֹא מְצִי מִיפֵּר אֵרוּם אַחֲרָיוֹן! "עֲלֶיהָ" קָרָא יְתִירָא הוּא. ⁽ⁿ⁾^{יד}תְּנִינָא כְּוֹוֹתִיהָ דְּשִׁמוּאֵל: נַעֲרָה הַמְּאוּרָסָה — אַבִּיהָ וּבַעֲלָהּ מְפִירִין נְדָרֶיהָ, כִּיצַד? שְׁמַע אַבִּיהָ וְהֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשִׁמוּעַ עַד שָׁמַת, וְנִתְּאָרְסָה בּוּ בַּיּוֹם, וְאֶפִּילוּ מֵאָה פְּעָמִים — אַבִּיהָ וּבַעֲלָהּ הָאֲחֵרִיוֹן מְפִירִין נְדָרֶיהָ. שְׁמַע בַּעֲלָהּ וְהֵפֵר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הָאָב לְשִׁמוּעַ עַד שָׁמַת הַבַּעַל — חוּזַר הָאָב וּמִפֵּר חֲלָקוּ שָׁל בַּעַל. "אָמַר רַבִּי נִתָּן: הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית שַׁמַּאי. אָבֵל בֵּית הֵלֵל אוֹמְרִים: אִין יָכוּל לְהֵפֵר. בְּמאי פְּלִיגִי?

בית

עא.

עין משפט בר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' יג יז יח יט:

ב מיי' פי"א מהל' נדרים הל' יא:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' טז:

ד מיי' פי"א מהל' נדרים הל' יד:

ה טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' יא:

ו מיי' פי"א מהל' נדרים הל' יט:

ב"ש נְתִירוֹקָנָה רְשׁוּת לֹאב וְצִרִיךְ לְהַפִּיר שְׁנֵיהֶן בְּבֵת אַחַת שֶׁל אוֹתוֹ וְשֶׁל פֶּעַל וְהָתָם הָיוּ נָדָרִים שֶׁלֹא נִכְּאוּ לַפֶּעַל כִּדְקֻתָּנִי שֶׁמֶע אֲבִיָּה וְהַפִּיר לָהּ וְלֹא הִסְפִּיק הַפֶּעַל לְשִׁמּוֹשׁ וְהָתָם קִאֲמָרִי ב"ש מִנָּה גַּם דְּהוֹאִיל וְהַפִּיר הָאֵב כְּבָר לֹא אֲצַטְרִיךְ לִיָּה לְהַפִּיר אֶלֶּא חֲלָקוֹ שֶׁל פֶּעַל וּב"ה סְבָרִי נָדָרִים שֶׁנִּכְּאוּ לְאַרוֹם רִאשׁוֹן הַבָּא אֲבִיָּה וּבִעֲלָהּ מִפִּירִין נָדָרִיָּה דְּהָאֵב אֵינוֹ מִיפִיר אֶלֶּא עַם אַרוֹם אֲחֵרִין אֲבָל הָתָם דְּהָיוּ נָדָרִים שֶׁלֹא נִכְּאוּ לְאַרוֹם לֹא מִנָּה גַּם אֶלֶּא מִקֶּלֶשׁ קָלִישׁ וּמִפִּיר חֲלָקוֹ וְחֲלָק הַפֶּעַל:

בֵּית שְׁמַאי סְבָרִי: נָדָרִים נָמִי שְׁרָאוּי לְאַרוֹם, נְתִירוֹקָנָה רְשׁוּת לֹאב, וּמִינָה גַּם. בֵּית הַלֵּל סְבָרִי: אֲבִיָּה וּבִעֲלָהּ אֲחֵרִין מִפִּירִין נָדָרִיָּה, וְלֹא מִנָּה גַּם. "אִיפְעִיָּה לָהּ: גִּירוּשִׁין כְּשֶׁתִּיקָה דְּמִיָּא, אוֹ כְּהִקְמָה דְּמִיָּא? לְמַאי נִפְקָא מִינָהּ? כָּגוֹן שֶׁנִּדְרָה וְשִׁמּוֹשׁ בִּעֲלָהּ וְגִרְשָׁהּ, וְאַחֲרָהּ כִּיּוֹמִיָּה. אִי אָמַר מָר כְּשֶׁתִּיקָה דְּמִי, מִצִּי מִיפִיר לָהּ. וְאִי אָמַר מָר כְּהִקְמָה דְּמִי, לֹא מִצִּי מִיפִיר לָהּ.

תא

מסורת הש"ס
א לקמן עח:
גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה אי רישא כו' דמוצי לאפוכי להו כו'. תמוה לי הא א"נ מתני ברישא שמע ושתק וגרשה בו ביום הו"מ לאפוכי בסיפא שמע ושתק וגרשה למחר וכמו דקתני במיתה. וה' יאיר עיני:

אִי רִישָׁא דְּנוּקָא נָסַב סִיפָא מִשּׁוּם רִישָׁא בְּלוּמַר לֹא תִקְשָׁה סִיפָא לְרִישָׁא אַע"ג דְּמַרְישָׁא שְׁמַעִינן דְּגֵרוּשִׁין פְּהַקְמָה דָּמוּ וּבְסִיפָא שְׁמַעִינן דְּכַשְׁתִּיקָה דָּמוּ לֹא קָשִׁין אֶהְדְּזִי דְּאִימָא רִישָׁא דְּנוּקָא דְּגֵרוּשִׁין פִּי הַקָּמָה דָּמוּ וְהִאי דָּלֹא תִנִּי סִיפָא שְׁמַע וְנִקְרָשָׁה מִשּׁוּם דָּלֹא נָסַב לָּהּ אֵלֹא מִשּׁוּם רִישָׁא וְתַנָּא לֹא בְּעִי לְאוּסוּפִי מִיָּדִי בְּסִיפָא טָפִי מַרְישָׁא:
א"נ סִיפָא נָמִי דְּנוּקָא דְּגֵרוּשִׁין פְּשְׁתִּיקָה דָּמוּ: הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינן בְּשֹׁלֵל שְׁמַע אַרוּם רֹאשׁוֹן תָּקֵם שְׁגִרְשָׁה וְהִכִּי מְצִי מִפֵּר אַרוּם אַחֲרוֹן הָא לֹאוּ הִכִּי לֹא דְּגֵרוּשִׁין פִּי הַקָּמָה דָּמוּ: מֵאִי אֲרִיֵּא אִי נִתְאַרְקָה לְאַחַר בּוּ בַּיּוֹם דְּמְצִי לְמִיפֵר לָּהּ: אֶפְלוּי לְאַחַר מֵאָה יָמִים נָמִי אִם נִתְאַרְקָה לְאַחַר זָהוּי אַרוּם אַחֲרוֹן מִפֵּר הוֹאִיל וּלֹא נִרְאוּ לְאַרוּם רֹאשׁוֹן: אִין הִכִּי נָמִי אֵלֹא הִב"ע בְּשֹׁלֵל שְׁמַע אַרוּם רֹאשׁוֹן אֲבָל שְׁמַע הָאֵב וְהוֹאִיל דְּבוּ בַּיּוֹם שְׁמַע צְרִיךְ לְהִפֵּר בּוּ בַּיּוֹם פְּדָכְתִּיב בַּיּוֹם שְׁמַעוּ: הֵכָא בְּנִשּׁוּאָה עֲסָקִינן הָא דִּקְתַּנִּי גִרְשָׁה וְהִחְזִיקָה בְּגוֹן שְׁנִשְׁאֵת וְנִקְרָה וְנִקְרָשָׁה בַּיּוֹם שְׁשֻׁמַּע וְהִחְזִיקָה בּוּ בַּיּוֹם דְּשַׁבְּשׁוּ וַצֵּאה שְׁעָה אַחַת לִקְשׁוּת עַצְמָה וְאֵע"פ שְׁהִחְזִיקָה נַעֲשִׂית פְּנִשּׁוּאָה לְאַחַר דָּלֹא מְצִי מִיפֵּר דְּשַׁבְּשׁוּ הֵן קוּדְמִין בְּדִקְנָן (לְעִיל נִדְרִים דָּף ע ז.) זֶה הַבֵּלֵל כֹּל שֹׁלֵל וַצֵּאת לִקְשׁוּת עַצְמָה שְׁעָה אַחַת אֲבִיהַּ וּבַעֲלָהּ מַפִּירִין נִזְקִיָּה הָא וַצֵּאה לִקְשׁוּת עַצְמָה אִין מַפִּירִין מִשּׁוּם דְּאִין הַפְּעַל מִפֵּר בְּקוּדְמִין:

אִי רִישָׁא דְּנוּקָא נָסַב סִיפָא לְרִישָׁא

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

לְתַנִּי שְׁמַע וְגֵרַשׁ וּמַת בּוּ בַּיּוֹם מִדְּלֹא

‏^{(א) (א)}‏ תָּא שְׁמַע: אִימָתִי אָמְרוּ "מַת הַפְּעַל, נִתְרוּקְנָה רִשׁוּת לְאַב" — בְּזִמָּן שְׁלֹא שְׁמַע הַפְּעַל, אוּ שְׁמַע וְהִפֵּר, אוּ שְׁמַע וְשָׁתַק וּמַת בּוּ בַּיּוֹם. וְאִי אָמְרַתְּ גִּירוּשִׁין כְּשִׁתִּיקָה דָּמוּ, לִיתַנִּי נָמִי "אוּ שְׁמַע וְגִירַשׁ"! מִדְּלֹא תַנִּי הִכִּי — שְׁמַע מִיַּנְיָה גִירוּשִׁין כְּהֻקְמָה דָּמוּ. "אִימָא סִיפָא: אֲבָל אִם שְׁמַע וְקִיָּים, אוּ שְׁמַע וְשָׁתַק וּמַת בַּיּוֹם שֶׁל אַחֲרֵיוּ — אִין יָכוֹל לְהִפֵּר. וְאִי אָמְרַתְּ גִּירוּשִׁין כְּהֻקְמָה דָּמוּ, לִיתַנִּי "וְאִם שְׁמַע וְגִירַשׁ"! אֵלֹא מִדְּלֹא קְתַנִּי הִכִּי, שְׁמַע מִיַּנְיָה: גִּירוּשִׁין כְּשִׁתִּיקָה דָּמוּ. אֵלֹא מֵהָא לִיכָּא לְמִשְׁמַע מִיַּנְיָה. אִי רִישָׁא דְּנוּקָא — נָסִיב סִיפָא מִשּׁוּם רִישָׁא. אִי סִיפָא דְּנוּקָא — נָסִיב רִישָׁא מִשּׁוּם סִיפָא. תָּא שְׁמַע: נִדְרָה וְהִיא אַרוּסָה, וְנִתְגַּרְשָׁה וְנִתְאַרְסָה בּוּ בַּיּוֹם, אֲפִילוּ לְמֵאָה — אָבִיהַּ וּבַעֲלָהּ הָאחֲרוֹן מַפִּירִין נִדְרִיָּה. שְׁמַע מִיַּנְיָה גִירוּשִׁין כְּשִׁתִּיקָה דָּמוּ, דְּאִי כְּהֻקְמָה דָּמוּ — מִי מְצִי מִיפֵר אַרוּם אַחֲרוֹן גִּידְרֵי דְּאוּקִים אַרוּם רֹאשׁוֹן? הֵכָא בְּמֵאִי עֲסָקִינָן, בְּשֹׁלֵל שְׁמַע אַרוּם רֹאשׁוֹן. אִי הִכִּי, מֵאִי אִירָיָא בּוּ בַּיּוֹם? אֲפִילוּ לְאַחַר מֵאָה יָמִים נָמִי! "כְּשֹׁלֵל שְׁמַע אַרוּם וְשְׁמַע הָאֵב, דְּבוּ בַּיּוֹם הוּא דְּמְצִי מִיפֵר, אֲבָל מִכָּאן וְאִילָּהּ לֹא מְצִי מִיפֵר. "תָּא שְׁמַע: נִדְרָה בּוּ בַּיּוֹם, גִּירַשָׁה וְהִחְזִיקָה בּוּ בַּיּוֹם — אִין יָכוֹל לְהִפֵּר. שְׁמַע מִיַּנְיָה: גִּירוּשִׁין כְּהֻקְמָה דָּמוּ. אָמְרִי: הֵכָא בְּנִשּׁוּאָה עֲסָקִינָן, וְהִיָּינוּ טַעֲמָא דְּאִין יָכוֹל לְהִפֵּר, מִשּׁוּם דְּאִין הַפְּעַל מִיפֵר בְּקוּדְמִין.

מתנני

בַּיּוֹם שֶׁלְאַחֲרָיו דְּאִין אֵב מִיפֵּר מִדְּלֹא תַנִּי הִכִּי וְכו': אֵלֹא מֵהָא לִכִּי לְמִשְׁמַע דְּשָׁמֹא רִישָׁא דְּנוּקָא וְשָׁמֹא כּוּפָא דְּנוּקָא וְלֹא תַנִּי רִישָׁא שְׁסִיפָא דְּאִי רִישָׁא דְּנוּקָא דְּגֵרוּשִׁי כַּהֲקִמִי וּבְדִין הוּא דְּלִתַּנִּי בְּסִיפָא שְׁמַע וְנִקְרָשָׁה נָסַב סִיפָא מִשּׁוּי רִישָׁא דְּכַרִּישָׁא לֹא מְצִי לְמַתְנִי לִיהַ וְסִיפָא דְּדוּקָא לְגֵרוּשִׁי עֲשִׁתִּיקָה וּבְדִין הוּא דְּכַרִּישָׁא מְצִי לְמַתְנִי שְׁמַע וְנִקְרַשׁ מִשּׁוּם סִיפָא לֹא נָסַב לָּהּ לֹא תַנִּי לָּהּ בְּרִישָׁא: ת"ש נִדְרָה וְהִיא אַרוּסָה וְנִתְקַדְּשָׁה בּוּ בַּיּוֹם וּס"ד מְדַנְקֵט בּוּ בַּיּוֹם מִיָּרִי שְׁשֻׁמַּכ בְּעַל וּכְשֶׁגְּרָה הִרִי קִיַם אִי גֵרוּשִׁי כְּהֻקְמָה.

עב.

עין משפט נר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רלד סעי' יא:

ב מו"י פו"א מהל' נדרים הל' טז:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רלד סעי' יא:

ד מו"י פו"א מהל' נדרים הל' טז:

ה טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' יח:

ו מו"י פו"א מהל' נדרים הל' א:

ז טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' יח

כא:

ח מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' א:

עב:

	עין משפט גז מוצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' י:

ב מו"י פו"א מהל' נדרים הל' ב:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כה ל:

ד מו"י פו"א מהל' נדרים הל' כא:

ה מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' יג:

ו מו"י פו"ג מהל' נדרים הל' ט:

ז סמג עשין כב, טוש"ע חו"מ סי' קפב סעי' א:

ח מו"י פא' מהל' שלוחין ושותפין הל' א:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

מתני' דרך תלמידי חכמים וכו' מפרש בגמרא:
אס משתכנסם לרשותו אינו יכול להפיר דאין הסעכל מפר בקודמיו:
גמ' מהו שניפר בלא שמייעה שיאמר כל

נדרים שנקרה אשתי והו מופרים אע"ג שלא שמע בהן וה"ה נמי באב אי מצי למיפר בלא שמייעה:
ושמע אישׂה דנקא הוא דאינו מיפר אלא אס כן שמע:
והא לא שמע והיכי מצי מיפר להו:
לכי שמע הוא דמפר דהא דמפר להו לא משום דהשתא מפר בלא שמייעה אלא לכי שמע ליה לנדר לאח"כ להני מופר בהא הפרה שהפיר כל זמן שהיא בקשנות:
א"כ דאפתי לא שמע ולא הוו מופרים בהפרה זו למה ליה למימר השתא הא לא מהני ולא מידי:
להדוכי לחזר ולבדק אחר בתו אס גש עליה שום נדר דניפר לה שלא תבא לידי מכשול:
ת"ש האומר לאשתו וכו' הכי הן קיימין לא אמר כלום דעדין לא בא הנדר לעולם והיאך יכול לקיימו:
כגון דאמר לה לכי שמענא והו מופרים.
ומאחר דהפרה תליא בשמייעה למה ליה למימר השתא לכי שמע מפר לה:
קסבר דלמא מטרידנא ההיא שעתא בשעה שישמע הנדר שמה יהא טרוד ולא יפרנו:
אישה יפרנו וגו' ולא עליה:
ואפי' ר' יאשיה אית לה דשלוחו של אדם כמותו אי לאו משום דכתיב אישה יפרנו והיכי מצי משגי עליה כל זמן שלא נדרה הא לא שמע לנדרה אלא לאו ושמע לאו דנקא ואהכי מצי משגי עליה:

אבמתני' דרך תלמידי חכמים, עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו, אומר לה: כל נדרים שנגדרת בתוך ביתי — הרי הן מופרין.
וכן הבעל, עד שלא תכנס לרשותו, אומר לה: כל נדרים שנגדרת עד שלא תכנסי לרשותי — הרי הן מופרין.
שמשתכנסם לרשותו — אינו יכול להפיר.
גמ' בעי רמי בר חמא: בעל, מהו שיפר בלא שמייעה?
"ושמע אישה" דוקא הוא, או לא דוקא הוא?
אמר רבא, תא שמע: דרך תלמידי חכמים, עד שלא יצאת בתו מאצלו, אומר לה: כל נדרים שנגדרת בתוך ביתי — הרי הן מופרין, והא לא שמע!
לכי שמע הוא דמיפר.
אם כן, כי לא שמע, למה ליה למימר?
הא קמשמע לן: אורחיה דצורבא מרבנן להדורי.
תא שמע מסיפא:
וכן הבעל, עד שלא תכנס לרשותו, אומר לה.
הכא נמי, דאמר לה: "לכי שמענא".
תא שמע: האומר לאשתו "כל נדרים שתדורי עד שאבא ממקום פלוני הרי הן קיימין" — לא אמר כלום.
"הרי הן מופרין", רבי אליעזר אומר: מופר.
והא לא שמע.
הכא נמי, דאמר: "לכי שמענא".
ולמה לי מן השתא?
לכי שמע ליפר לה!
קסבר: דלמא מטרידנא הדיא שעתא.^{ג(ב)}
תא שמע: האומר לאפוטרופוס "כל נדרים שנגדרת אשתי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני הפיר", והפיר לה, יכול יהו מופרין — תלמוד לומר: "אישה יקימנו ואישה יפרנו".
דברי רבי יאשיה.
אמר לו רבי יונתן: מצינו בכל התורה פוקה שלוחו של אדם כמותו?
"ואפילו רבי יאשיה לא קאמר אלא משום דגזירת הפתוב הוא "אישה יקימנו ואישה יפרנו", אכל דכולי עלמא שלוחו של אדם כמותו.
והא לא שמיע ליה!

הכא

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א נזיר יב;; משנה נדרים ב ספרי במדבר; נזיר יב;; בבא מציעא צו.

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

ושמע אישה ביום שמעו והקריש לה וקמו נדרים ואסרה אשר-אסרה על-נפשה וקמו [במדבר ל, ח]

ושמע אישה והקריש לה לא הניא אתה וקמו כל-נדרים וכל-אשר אשר-אסרה על-נפשה וקום [במדבר ל, יב]

כל-נדר וכל-שבעת אשר לענת נפש אישה וקימנו ואישה יפרנו [במדבר ל, יז]

עג.

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

דאָמער לײַה לָשְׁלִיחַ לְכִי שְׁמַענָא לְנִדְרָהּ הֲפֹר לָהּ: וְקִפְרֶיךָ לְכִי שְׁמַע לְפֶר לָהּ: הוּא הִבְעֵל כְּבֹר דְּלִמָּא מְטָרִיקנָא: מִשּׁוּם דְּכֹר מְשַׁמַּע הוּא וְקָרִיעַן בֵּיהּ וְשַׁמַּע

הָכָא נִמְי, דְּאָמַר לֵיהּ: לְכִי שְׁמַענָא מִיפֹר לָהּ. לְכִי שְׁמַע

לִיפֹר לָהּ? הוּא סָבַר: דְּלִמָּא מְטָרִידְנָא.[[]^{ק]} בְּעֵי רַמִּי בֹר

חָמָא: חֲרַשׁ, מַהוּ שְׂיָפֹר לְאַשְׁתּוּ? אִם תִּמְצָא לוֹמַר בְּעַל

מִיפֹר בְּלֹא שְׂמִיעָה — מִשּׁוּם דְּכֹר מִישְׁמַע הוּא, אָבֵל

חֲרַשׁ דְּלֹאוּ בֹר מִישְׁמַע הוּא, הֲיִינוּ דְרַבִּי זִירָא. "דְּאָמַר

רַבִּי זִירָא: כָּל הָרְאוּי לְבִיזָה — אֵין בִּיזָה מְעַכְבֵּת בּוֹ,

וְכַל שְׂאִין רְאוּי לְבִיזָה — בִּיזָה מְעַכְבֵּת בּוֹ.[[]^{כ]} "אוּ

דְּלִמָּא: "וְשַׁמַּע אִישָׁה" לֹא מְעַכֵּב. אָמַר רַבָּא: תָּא שְׁמַע

"וְשַׁמַּע אִישָׁה" — פֻּרְט לְאַשְׁתַּ חֲרַשׁ. שְׁמַע מִיַּנְה.

”אִיבַעְיָא לָהּ: בַּעַל, מַהוּ שְׂיָפֹר לְשְׁתִּי נָשִׁיו בָּבֶת

אַחַת? "אוֹתָהּ" דִּיןָא, אוּ לֹאוּ דִיןָא?[[]^{כב]} "אָמַר רַבִּינָא,

תָּא שְׁמַע: אֵין מְשַׁקִּין שְׁתִּי סוּטוֹת כְּאַחַת, מִפְּנֵי שְׁלִכָּהּ

גַּם בַּחֲבִירָתָהּ.[[]^{כג]} רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זָה,

אַלָּא מִשּׁוּם שְׁנַאָמַר "וְהִשְׁקָה" — אוֹתָהּ, לְבִדָּה.

מִתְנַיִ

בְּרֵאוּי לְבִלָּה בְּגוֹן שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹנִים הָרְאוּי לְבִלָּה בְּגוֹן שְׁשִׁים וְאַחַד בִּלָּה מְעַכְבֵּת וּמֵאחַר דְּאִין נִבְלָלִין אִין מְבִיאִין ה"נ

גַּבִּי חֲרַשׁ כָּל הָרְאוּי לְשַׁמַּע בְּגוֹן שְׂאִינוּ חֲרַשׁ בְּדִידָה אִין שְׁמִיעָה מְעַכְבֵּת וּבַעַל מִפֹּר בְּלֹא שְׁמִיעָה וְשְׂאִינוּ רְאוּי לְשְׁמִיעָה בְּגוֹן חֲרַשׁ שְׁמִיעָה מְעַכְבֵּת בּוֹ וְלֹא

מְצִי מִיפֹר: אוּ דְלִמָּא וְשַׁמַּע אִישָׁה לֹא מְעַכֵּב בְּלָנ: בָּבֶת אַחַת בְּדַבּוּר אֶחָד: דִּיןָא וְיֵיא אֹתָהּ וְלֹא שְׁתִּים בָּבֶת אַחַת: שְׁתֵּי סוּטוֹת כְּאַחַת בְּשְׁתֵּי כּוּסוֹת: שְׁלִכָּהּ

גַּם בַּחֲבִרָתָהּ הוּאִיל וְיֵשׁ לִי חֲבִרָתָהּ אַחֶרֶת מַה בְּכֶךָ אִם אֲשַׁתָּה אֲנִי: וְהִשְׁקָה לְבִידָה דְוְהִשְׁקָה דִּיןָא מְשַׁמַּע אַחַת וְלֹא ב':

מסורת הש"ס
א חולין פג; מנחות יח: ב תוספתא נגעים; תוספתא סוטה ח. ג סנהדרין סג; פסחים פד; תמורה ד; חולין פג; מכות ד; חולין צא.
גליון הש"ס
גמ' שנאמר והשקה אותה. ע' סוטה דף ח. וברש"י שם ד"ה אותה: תורה אור השלם

וּשְׁמַע אִישָׁה בְּיוֹם שְׁמַעוּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נִדְרֶיהָ וְאָסְרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְקָמוּ [במדבר ה, ח]

וְאִם בְּיוֹם שְׁמַע אִישָׁה יָנִיא אוֹתָהּ וְהִפֹּר אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְּלַח־לָהּ [במדבר ל, ט]

וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מִי הַפְּרִים הַמֵּאֲרָרִים וַיֹּאבֹד בָּהּ הַפֶּהִים הַמֵּאֲרָרִים לְמָרִים [במדבר ה, כד]
וְהִשְׁקָה אֶת־הַפִּיֹּם וְהַיָּתֶה אִם־נִטְמָאָה וְתִמְעַל מַעַל בְּאִישָׁהּ וַיֹּאבֹד בָּהּ הַפִּיֹּם הַמֵּאֲרָרִים לְמָרִים וַעֲבַתָּה בִטְנָהּ וְנִפְלָה וְרָכָה וְהַיָּתֶה הָאִשָּׁה לְאַלֶּה בַּקֶּרֶב עִמָּהּ [במדבר ה, כז]

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים; יבמות כט: ב יבמות כט:; גיטין פג:
תורה אור השלם

והוצאתם את־שניהם אל־שער העיר ההוא וסקלתם אתם באבנים ומתו את־הנער על־דבר אשר לא־צעקה בעיר ואת־האיש על־דבר אשר־ענה את־אשת רעהו ובערתם הקע מקרבך

מתני' בין לַיָּבֶם אֶחָד בין שְׁזוּקָה לַיָּבֶם אֶחָד בין לַשָּׁנִי וְבַמִּין אֶמַר ר' אֱלִיעֶזֶר וְכַר וּמוֹקְמִינן לִיה בְּגִמְרָא בְּשַׁעֲשָׂה בָּהּ מֵאֶמֶר אֶחָד מֵהֶן: וּמָה אִשָּׁה שְׁקָנָה הוּא לַעֲצֻמוֹ כְּגוֹן הַנוֹשֵׂא אִשָּׁה בְּעַלְמָא: שֶׁהָקֵנוּ לוֹ מִן הַשָּׂמוּס וְבַמָּה שְׁחִיבּוֹ לוֹ מִן הַתּוֹרָה: שְׁאִין לְאַחַר רְשׁוּת בָּהּ הַמִּקְדָּשׁ אִשָּׁה מִן הַשּׁוֹק לְאַחַר שְׁקָדָשָׁה לֹא תִפְסִי בָּהּ קְדוּשָׁי מִאֲדָם אַחֵר וְאִהְכִּי מִצִּי מִיפֶר: שְׁיֵשׁ לְאַחַר רְשׁוּת בָּהּ שְׂאֵם עֲשֶׂה בָּהּ מֵאֶמֶר וְכֵם זֶה וְכֹא אֲחִיו אֲחִ"כּ וְעֲשֶׂה בָּהּ מֵאֶמֶר תָּפִיס בָּהּ בְּדֹאמֶר (וְכַמוֹת נ.). יֵשׁ מֵאֶמֶר אַחֵר מֵאֶמֶר: דְּבָרֶיךָ. בִּשְׁנֵי יְבָמִין דְּבִשְׁנֵי יְבָמִין מִצִּית לְמִימַר כִּי הֵאֵי גֻנְיָא: מָה אִתָּה מְשִׁיב עַל וְכֵם אֶחָד בָּהָא לֹא מִצִּית לְמִימַר שְׂנֵי לִפְתָּרִים רְשׁוּת בָּהּ הוֹאִיל וְלִיכָא יָבֶם אַחֵר וְאֵת לֹא מְשֻׁנִּית חִלּוֹק בֵּין יָבֶם אֶחָד לַשָּׁנִי וְבַמִּין: אֲחִ"ל אִין הִיבָמָה גְּמוּרָה לְאִישָׁה שְׂאֵם בָּא עָלֶיהָ זֶר אִין נִסְקֵל שְׁאִין בָּהּ לֹא דִין חֲרוּסָה וְלֹא דִין אִשֶּׁת אִישׁ וְאִין חִיבִין עָלֶיהָ לֵאלּוּ לֹאוּ דְלֹא תִהִי אִשֶּׁת הַמֵּת וְגו' (דְּבָרִים כ"ה:ה''): כְּשֵׁם שְׁחָרוּסָה בְּעַלְמָא גְּמוּרָה לְאִישָׁה שְׁנִסְקֵלִין עַל יָדָהּ: גַּמ' הַסֵּבֶר אִין זָקָה וְאִפִּילוּ לַיָּבֶם אֶחָד אִינָה זְקוּקָה דְּתַסְנִי בְּאִשְׁתּוֹ עַד שֶׁתִּכְנַס לַחֲפָה: ור' יְהוֹשֻׁעַ סָבֵר יֵשׁ זִיקָה וְלִהְכִי לְאַחַד וְכַר אֲבָל לַשָּׁנִים אִינוּ מִפֶּר דְּאִין בְּרָחָה לְאִינָה מֵהֶן זְקוּקָה וְלְאִינָה מֵהֶן תִּתִּיבֵם אַע"ג דְּאֶמְרִי' (וְכַמוֹת כד.) מַצְנָה בְּגִדוֹל לַיָּבֶם מ"מ אֵם בָּא עָלֶיהָ קָטָן קוֹנָא: לַעוֹלָם קֹסֶבֶר ר"א יֵשׁ זָקָה וְהִינוּ טַעֲמָא דְּאִפִּילוּ לַשָּׁנִים וְכַר בְּשַׁעֲשָׁה

בָּהּ הָאֶחָד מֵאֶמֶר דִּהֲשַׁתָּא יֵשׁ בְּרָחָה וְאֶלְבָּא דב"ש דְּאֶמְרִי דְּמֵאֶמֶר קוֹנָה קִנְיָן גָּמִיר וְהִיא בְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבַר הִלְכֶךָ מִפֶּר לָהּ: לַעוֹלָם קֹסֶבֶר ר"א יֵשׁ זָקָה וְהִינוּ טַעֲמָא דְּאִפִּילוּ לַשָּׁנִים וְכַר בְּשַׁעֲשָׁה בָּהּ הָאֶחָד מֵאֶמֶר דִּהֲשַׁתָּא יֵשׁ בְּרָחָה וְאֶלְבָּא דב"ש דְּאֶמְרִי דְּמֵאֶמֶר קוֹנָה קִנְיָן גָּמִיר וְהִיא בְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבַר הִלְכֶךָ מִפֶּר לָהּ: ה"מ בְּיָבֶם אֶחָד דִּישׁ זָקָה: אֲבָל בִּשְׁנֵי יְבָמִין לֹא קִנְי מֵאֶמֶר דְּלֹאֲחַר דְּעֲשֶׂה בָּהּ מֵאֶמֶר אֵלּוּ אֲתִי אַחֲוָה מִצִּי לְאִסְרָה עָלִיו בְּבִיאָה אִזוּ בְּנִטָא דִּישׁ בִּיאָה וְגַט אַחֵר מֵאֶמֶר: מִי אִיכָא מִלְתָּא וְכו' מַשּׁוּם הֵאִי טַעֲמָא דְּאִילוּ אִית לָהּ אֲחָא לְהֵאִי וְכֵם מִצִּי מִפֶּס לָהּ מֵנָה בְּתַר דְּכִי שְׁמַקְדָּשָׁה אִזוּ עַל יָדֵי גַט וּבִיאָה וְקָרוּ לְהֵנָהּ קְדוּשָׁי מֵאֶמֶר וְלִית בָּהּ מִשְׁשָׂא בְּלִי הֵאִי: וְלַר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן פִּדְת דְּאֶמֶר מֵאֶמֶר כּו' אֵלּוּ לְדַחוּת בְּצַרָה בְּלָבָד שְׂאֵם הִיו ב' נָשִׁים לְזָה שְׁמַת וּשְׁתֵּיֶהּן זְקוּקוֹת לַיָּבֶם וְאִי אִפְשָׁר לַיָּבֶם לְנִשְׁתִּיֶהן דְּבִית אֶחָד הוּא בּוּנָה וְאִינוּ בּוּנָה שְׁתֵּי בָתִּים וּבָהָא מִלְתָּא קֹסְבָּרִי בֵּית שְׁמַאי דְּמֵאֶמֶר קוֹנָה דְּבִשְׁעוּשָׁה בְּזוּ מֵאֶמֶר לּוֹסָה לְצַרָה וּמִתּוּרָה לְשׁוֹק אֲבָל שְׁזַן זֶו זְקוּקָה לְאַחֲוִי דְּמִצִּי אֲשֶׁר לָהּ עָלֶיהָ: מֵאִי אִכָּא לְמִימַר אִכְּתִי תִיבְשִׁי לָךְ מֵאִי טַעֲמָא דְּאֶמֶר ר"א אֲפֵלּוּ לַשָּׁנִים וְכַר: כְּגוֹן שְׁעָמַד בְּדִין מִשְׁעֲשָׂה בָּהּ מֵאֶמֶר שְׂזוּ תִבְעֵתּוּ בְּדִין מִפְּנֵי שְׁלֹא הָיָה מִיבָמָה וְחִיבּוּהּ בֵּית דִּין לְנָשֹׂא לָהּ וּכְרַח [דְּאִחִיב] לָהּ בְּמוֹזוּנְתִּיה וּבִהְפֶּרֶת גְּדָרֶיהָ וּכְדָרַב פְּנִיחָם כּו':

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

מתנני **שומרת יבם**, **בין ליבם אחד**, **בין לשני יבמין**. **רבי אליעזר** **אומר**: **יפר**. **רבי יהושע** **אומר**: **לאחד**, **אבל לא לשנים**. **רבי עקיבא** **אומר**: **לא לאחד ולא לשנים**. **אמר רבי אליעזר**: **מה אם אשה שקננה הוא לעצמו** — **הרי הוא מיפר נדריה**, **אשה שהקנו לו מן השמים** — **אינו דין שיפר נדריה**? **אמר לו רבי עקיבא**: **לא**, **אם אמרת באשה שקננה הוא לעצמו** — **שאין לאחרים בה רשות**, **תאמר באשה שהקנו לו מן השמים**, **שייש לאחרים בה רשות**?! **אמר לו רבי יהושע**: **עקיבא**, **דבריה בשני יבמין**, **מה אתה משיב על יבם אחד**? **אמר לו**: **אין היבמה גמורה ליבם כשם שהארוסה גמורה לאישה**. **"גמ' בשלמא רבי עקיבא סבר אין זיקה**, **ורבי יהושע סבר יש זיקה**. **אלא רבי אליעזר**, **מאי טעמיה**? **אי יש זיקה**, **אין ברירה**. **"אמר רבי אמי**: **כגון שעשה בה מאמר**. **ורבי אליעזר סבר לה בבית שמאי**, **דאמרי**: **מאמר קונה קנין גמור**. **ורבי יהושע אומר לה**: **הני מילי בחד יבם**, **אבל בשני יבמין** — **לא**. **מי איכא מידי דכי אתי אחוהי אסר עליה בביאה**, **או בגיטא ומפר**? **ורבי עקיבא סבר**: **אין זיקה**. **ולרבי (אליעזר) [אלעזר]**, **דאמר**: **מאמר לבית שמאי אין קונה אלא לדחות בצרה**. **מאי איכא למימר**? ‏^(א)**הכא במאי עסקינן** — **כגון שעמד בדין**, **ואיתחייב לה מזונות**, **וכדרב פנחס משמיה דרבא**: **דאמר כל הנודרת** — **על דעת בעלה היא נודרת**.

תנן

בה האחד מאמר דהשתא יש ברכה ואלבא דב"ש דאמרי דמאמר קונה קנין גמיר והיא באשתו לכל דבר הלכך מפר לה: לַעוֹלָם קֹסֶבֶר ר"א יֵשׁ זָקָה וְהִינוּ טַעֲמָא דְּאִפִּילוּ לַשָּׁנִים וְכַר בְּשַׁעֲשָׂה בָּהּ הָאֶחָד מֵאֶמֶר דִּהֲשַׁתָּא יֵשׁ בְּרָחָה וְאֶלְבָּא דב"ש דְּאֶמְרִי דְּמֵאֶמֶר קוֹנָה קִנְיָן גָּמִיר וְהִיא בְּאִשְׁתּוֹ לְכָל דְּבַר הִלְכֶךָ מִפֶּר לָהּ: ה"מ בְּיָבֶם אֶחָד דִּישׁ זָקָה: אֲבָל בִּשְׁנֵי יְבָמִין לֹא קִנְי מֵאֶמֶר דְּלֹאֲחַר דְּעֲשֶׂה בָּהּ מֵאֶמֶר אֵלּוּ אֲתִי אַחֲוָה מִצִּי לְאִסְרָה עָלִיו בְּבִיאָה אִזוּ בְּנִטָא דִּישׁ בִּיאָה וְגַט אַחֵר מֵאֶמֶר: מִי אִיכָא מִלְתָּא וְכו' מַשּׁוּם הֵאִי טַעֲמָא דְּאִילוּ אִית לָהּ אֲחָא לְהֵאִי וְכֵם מִצִּי מִפֶּס לָהּ מֵנָה בְּתַר דְּכִי שְׁמַקְדָּשָׁה אִזוּ עַל יָדֵי גַט וּבִיאָה וְקָרוּ לְהֵנָהּ קְדוּשָׁי מֵאֶמֶר וְלִית בָּהּ מִשְׁשָׂא בְּלִי הֵאִי: וְלַר' אֱלִיעֶזֶר בֶּן פִּדְת דְּאֶמֶר מֵאֶמֶר כּו' אֵלּוּ לְדַחוּת בְּצַרָה בְּלָבָד שְׂאֵם הִיו ב' נָשִׁים לְזָה שְׁמַת וּשְׁתֵּיֶהן זְקוּקוֹת לַיָּבֶם וְאִי אִפְשָׁר לַיָּבֶם לְנִשְׁתִּיֶהן דְּבִית אֶחָד הוּא בּוּנָה וְאִינוּ בּוּנָה שְׁתֵּי בָתִּים וּבָהָא מִלְתָּא קֹסְבָּרִי בֵּית שְׁמַאי דְּמֵאֶמֶר קוֹנָה דְּבִשְׁעוּשָׁה בְּזוּ מֵאֶמֶר לּוֹסָה לְצַרָה וּמִתּוּרָה לְשׁוֹק אֲבָל שְׁזַן זֶו זְקוּקָה לְאַחֲוִי דְּמִצִּי אֲשֶׁר לָהּ עָלֶיהָ: מֵאִי אִכָּא לְמִימַר אִכְּתִי תִיבְשִׁי לָךְ מֵאִי טַעֲמָא דְּאֶמֶר ר"א אֲפֵלּוּ לַשָּׁנִים וְכַר: כְּגוֹן שְׁעָמַד בְּדִין מִשְׁעֲשָׂה בָּהּ מֵאֶמֶר שְׂזוּ תִבְעֵתּוּ בְּדִין מִפְּנֵי שְׁלֹא הָיָה מִיבָמָה וְחִיבּוּהּ בֵּית דִּין לְנָשֹׂא לָהּ וּכְרַח [דְּאִחִיב] לָהּ בְּמוֹזוּנְתִּיה וּבִהְפֶּרֶת גְּדָרֶיהָ וּכְדָרַב פְּנִיחָם כּו':

עד.

 עין משפט נר מצוה
--

א טוש"ע יו"ד ס' רלד סעי' ז:
ב מי"י פו"א מהל' נדרים הל' בנ:
ג סמג עשין נא, טוש"ע אה"ע ס' קנט סעי' ה:
ד מי"י פא' מהל' יבום וחליצה הל' יד:
ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד ס' רלד סעי' ז:
ו מי"י פו"א מהל' נדרים הל' כד:

מסורת הש"ס

א בבא קמא קט:

ב יבמות כט; גיטין פג:

ואי אמת טעמא דרבי אליעזר דאמר לשנים מפר כגון שעשה בה מאמר הא דאמר שהקנו לו מן השמים הנה לעצמו הוא במה שעשה בה מאמר: או נשואין עושה יורשה ומטמא לה והבא עליה נדון בקנק דאי ארוסין דלא פקעה זקת אחיו לגמרי מנה היכי מצי ודס מיפר לחזיה: והא קען נערה המאורסה וכו' דכל זמן שהיא ארוסה אפתי שוך בה אביה: מאי ופר דקאמר ר"א בשתפות עם אביה דלעולם ארוסין עושה: תניא כותה דר' אחי דבטעה בה מאמר פליגי: משבחת לרשותו נגמרה לו מפר נדריה הוא ואביה: אשה שיש לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו שהיא זקוקה לו עד שלא עשה בה מאמר: משבחת לרשותו דעשה בה מאמר: אינו דין שתגמר לו דמפר נדריה: כך אין לאחרים חלק בה קדס שתתאכרם לו: כך יש לאחרים חלק בה לשאר יבמיו: מה אתה משיב על ודס אחד שאין אתה מודה לי עליו הואיל ואין לאחרים חלק בה פארוסה דמאי ומפר לה: כלום חלקנו כו' דנחאי בין עשה בה מאמר בין לא עשה בה מאמר אינו חייב סקילה הבא עליה כנגדה המאורסה הלכך אינו מפר לא שגא ודס אחד ולא שגא שני יבמיו דהכל דינו שנה דאין חייב יותר הבא על שומרת ודס אחד מהבא על שומרת שני יבמיו: ודשאר דברים כן נדרים דכשם דלענין סקילה אין לה דין כנגדה מאורסה כך בגדרים אינה גמורה לאישה להפר כנגדה מאורסה והכי מפ' לחמן: שלא שמעת את ר"ע שיודע לנצח כל כך ולהשיב תשובות מעלות:

תנן אמר רבי אליעזר: ומה אם אשה שקנה לעצמו — הרי הוא מיפר נדריה, אשה שהקנו לו מן השמים — אינו דין שמיפר נדריה? ואי בשעשה בה מאמר, קנה לעצמו הוא! שקנה לעצמו על ידי שמים. תפשוט דבצי רבה: מאמר לבית שמאי, אירוסין עושה או נשואין עושה? תפשוט דנשואין עושה. דאי אירוסין עושה — הא תנן: נערה המאורסה, אביה ובצלה מפירין נדריה. אמר רב נחמן בר יצחק: מאי "פר" — יפר בשותפות. תניא נמי הכי פרבי אחי: שומרת יבם, בין יבם אחד בין שני יבמיו, רבי אליעזר אומר: יפר, ורבי יהושע אומר: לא אחד ולא לשנים. רבי עקיבא אומר: לא לאחד ולא לשנים.^(א) אמר רבי אליעזר: ומה אם אשה שאין לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו, משבחת לרשותו — נגמרה לו. אשה, שיש לו חלק עד שלא תבא לרשותו, משבחת לרשותו — אינו דין שתגמור לו? אמר לו רבי עקיבא: לא, אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו, שפשם שאין לו חלק בה, כה אין לאחרים חלק בה. תאמר באשה שהקנו לו מן השמים, שפשם שיש לו עמה חלק — כה יש לאחרים חלק בה! אמר לו רבי יהושע: עקיבא, דבריה — בשני יבמיו, מה אתה משיב על יבם אחד? אמר לו: כלום חלקנו על יבם אחד ועל שני יבמיו בין שעשה בה מאמר בין שלא עשה בה מאמר? וכשאר דברים כן נדרים. בלשון הזה אמר כן עזאי: חבל עליה כן עזאי שלא שימשות את רבי עקיבא.^(ב) מאי

תניא

מסורת הש"ס
 א נזיר יב: ב ספרא שמיני פרשה י ו; תוספתא נדרים; ספרי במדבר; מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי
תורה אור השלם

פל־גִּדָּר וקל־שבַעַת אֶסר לעֲנַת נָפֶשׁ אִישָׁה וְקוֹמָנוּ וְאִישָׁה וְפָרָנוּ [במדבר כ, יד]

ומאי תִּנְיָא כְּוֵיתָה מִמַּאי מַשְׁכַּחֲנִין הָבָא דְתִנְיָא כְּוֵיתָה דַּר' חָמִי דְכֻשְׁעָשָׂה בַּה מֵאָמֵר פְּלִיגִי: מִדְּקִתְּנִי ר"ע אומר כְּלוּם חֲלָקֵנוּ בֵּין יָכֶם כּו' בֵּין שְׁעָשָׂה בַּה מֵאָמֵר כּו' מִכְּלָל דְשִׁמְעָה לִיה לר"א דְחָמֵר דְּכֻשְׁעָשָׂה בַּה מֵאָמֵר יָפֵר וְאִהְכִי מִהָדָר לִיה ר"ע הָכִי: א"נ מִדְּקֵאחֵמֵר ר' אֲלִיעֶזֶר בְּרִישָׁא מַשְׁנַכְנֶסָה לְרִשּׁוּתוֹ נִגְמָרָה לֹו אִשָּׁה שְׁגִש לֹו חֶלֶק בַּה וְכו' חִינוּ דִין שְׁתַּגְמֵר לְנָחִי דְלֹא תִדְיֵשׁ דְלֹא עָשָׂה בַּה מֵאָמֵר מאי עִמְרָה לֹו חֵיבָא: חֵי חֶתָה מוֹדָה שְׁחַפְּיָלוּ עָשָׂה בַּה מֵאָמֵר שְׁחִין חִיבִין עָלֶיהָ סְקִילָה כְּנַעְרָה הַמֵּאֲרָסָה הִלְכָּךְ לְגַבִּי גְדָרִים נָמִי לֹא הָנוּ כְּאֵרוּסָה וְאִהְכִי חִינוּ יְכוּל לְהַפֵּר לָהּ: מִתְּנִיתִין נָמִי זִיקָא כְּרַבִּי חָמִי טַעֲמָא דר"ע דְחָמֵר בְּבִרְיָתָא וְכִשְׁחָר דְּבָרִים כּון גְּדָרִים מִשּׁוּם סְקִילָה הוּא דְקֵאחֵמר: דְּקִתְּנִי חֵין הֵיבְמָה גְמוּרָה לְאִישָׁה מִדְּקָא חֲרִי לָהּ לִיבְמָה אִשָּׁה חֵלְמָא כְּשַׁעְשָׂה בַּה מֵאָמֵר עֲסָקִין וּמִדְּחָמֵר הָכִי דְחֵיבָא נָמִי לְהַקִּישׁ לְאֵרוּסָה שְׁמַע מְנָה דְּמִשּׁוּם סְקִילָה הוּא דְקֵאחֵמר ר"ע דְחִינוּ מִפֵּר כֶּשֶׁם שְׁמַפֵּר לְאֵרוּסָה: מִתְּנִי' הָכִי הֵן קוֹמִין לֹא חָמֵר כְּלוּם דְּנָדָרִים שְׁלֹא בָּאוּ לְעוֹלָם חִינוּ יְכוּל לְתָּיִס: שְׁבָאוּ לְכַלֵּל אֶסוּר שְׂבָבֵר נִדְרָה וְחָא חֵינֵל עָלֶיהָ חֲפָלוּ הָכִי מִפֵּר כ"ס דְּמַפֵּר אוּתָּן שְׁלֹא בָּאוּ לְכַלֵּל אֶסוּר כְּשֵׁיבָאוּ דְּעֲדִין לִית בַּהּוּ מִשְׁשָׁא חֲבָל לְעֻגִין קוּיִם חֵי חֲפָשֵׁר שְׁיִדּוּן כֶּךְ דְּנָדָרִים שְׂבָבֵר בָּאוּ לְכַלֵּל אֶסוּר דִּין הוּא שְׁיָתִיס הִלְכָּךְ לֹא חָמֵר כְּלוּם לְדַבְּרִי

הַכֵּל: אֵת שְׁלֹא בָּא לְכַלֵּל הָקִם שְׁעֲדִין לֹאוּ בָּאוּ לְעוֹלָם וְחֵי חֲפָשֵׁר לְקוּיָמוּ כְּדִקְתְּנִי דְּכִי חָמֵר הָכִי הֵן קוֹמִין לֹא חָמֵר כְּלוּם: חִינוּ בָּא לְכַלֵּל הֵפֵר דְחִינוּ יְכוּל לְהַפֵּר: גְּמִ' מִיחֵל חֵינֵל עָלֶיהָ וּבְטָלִי לֹאלְתֵר מִשּׁוּם דְּהַפְּרָה רָקָם לְכָן: אוּ דְלִמָּא לֹא חֵינֵל כְּלַל דְּהַפְּרָה דְּעַבְדָּ קָא מֵהִנְיָא דְלֹא חֵינֵל עָלֶיהָ שׁוּם נָדָר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

תנַנְיָא כְּוֵוֹתִיָּה דְרַבִּי אֲמִי? דְקִתְּנִי: בֵּין שְׁעָשָׂה בַּה מֵאָמֵר וּבֵין שְׁלֹא עָשָׂה בַּה מֵאָמֵר. אִי נָמִי מְרִישָׁא דְקִתְּנִי: מַשְׁנַכְנֶסָה לְרִשּׁוּתוֹ נִגְמָרָה לוֹ. וְאִי דְלֹא קִדִּישׁ, מָאי "נִגְמָרָה לוֹי"? תַּפְּשׁוּט מִיַּבְיָה כְּשַׁעְשָׂה בַּה מֵאָמֵר. מָאי "וְכִשְׁאָר דְּבָרִים כּון נְדָרִים" דְקִתְּנִי? אָמֵר רַבָּא, הָכִי קִתְּנִי: אִי אֵתָּה מוֹדָה שְׁאִין חֵיבִין סְקִילָה, כְּנַעְרָה הַמֵּאוּרְסָה? אָמֵר רַב אֲשִׁי, מִתְּנִיתִין נָמִי דִיָּקָא: אִין יְבָמָה גְמוּרָה לְאִישָׁה כְּשֵׁם שְׁאֵרוּסָה גְמוּרָה לְאִישָׁה. ^(אבא)מִתְּנִי' הָאוּמֵר לְאִשְׁתּוֹ "כָּל הַנְּדָרִים שְׁתִּידּוּרִי מִכָּאן עַד שְׁאֲבֹא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי הָרִי הֵן קוֹימִין" — לֹא אָמֵר כְּלוּם. "הָרִי הֵן מוּפְרִין" — רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמֵר: מוּפָּר, וְחֲכָמִים אוּמְרִים: אִינוּ מוּפָּר. אָמֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִם הֵפֵר נְדָרִים שְׁבָאוּ לְכָלֵל אִיסוּר — לֹא יָפֵר נְדָרִים שְׁלֹא בָּאוּ לְכָלֵל אִיסוּר?! ^(א)אָמְרוּ לוֹ: הָרִי הוּא אוּמֵר "אִישָׁה יְקוּמָנוּ וְאִישָׁה יְפָרְנוּ". אֵת שְׁבָא לְכָלֵל הָקִם — בָּא לְכָלֵל הֵפֵר, לֹא בָּא לְכָלֵל הָקִם — לֹא בָּא לְכָלֵל הֵפֵר. גְּמִ' אִיבַעְיָא לְהוּ: לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִיחֵל חֲלִין וּבְטָלִין, אוּ דְלִמָּא לֹא חֲלִין כָּלֵל? לְמָאי נָפְקָא מִיַּבְיָה,

כַּגוֹן

עה.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כח: ב מיי" פו"ג מהל' נדרים הל' ט:

דאי אַתּפּיס אַחרינאָ דהדין נדראָ כּגון שְׁנֵדָה בְּגִזִּיר וְאִמְרָה דְּרֵינִי נְזִירָה וְשָׁמַע אִישׁ אַחֵר וְאָמַר וְאִנִּי כִּמּוֹ כֵּן: וְאִי אִמְרַת חֻלִּי הָיִי תְּפִיסוּתָא וְחֻלִּי נָמִי אֲלֵיךְ דְּאִתְּפִיס נָמִי בְּהָדִי הָאִי נָדָר: וְאִי אִמְרַת לֹא חֻלִּי כִּמּוֹ שְׁלֹא נָדָה דְּמִי וְלֹא חֻלִּי נָמִי אֲלֵיךְ דְּאִתְּפִיס בֵּהּ: [ש"מ] מִדְּקָאֵמַר שְׁלֹא בָּאוּ לְכַלֵּל אִסּוּר שְׁמַע מִנָּה לֹא חֻלִּי כִּלְלִי: מִי קִתְּנִי שְׁאִין בָּאִין דְּמִשְׁמַע אֲפִילוּ לְכַשְׁהִיא נִזְדָּרְתָּ: שְׁלֹא בָּאוּ קִתְּנִי מִשְׁמַע דְּעֵדִין לֹא נָדָה אֲבָל לְכַשְׁיִבְאִיו בְּשִׁתְּמוּר אֲבִיתוֹ תִּיבְעִי לָךְ אִי חֻלִּי אִי לֹא: שְׁאִין מִפֶּה נָדָרִי עֲצָמוֹ מִשְׁיָדָר שְׁאִין אֲדָם מִפֶּה נָדָרִים לְעֲצָמוֹ אֲלֵי עָזְרָה לֹא בָּאוּ. ^(נ)תָּא שְׁמַע, אָמַר לָהּ רַבִּי אֲלֵי עָזְרָה: וּמָה בְּמָקוֹם שְׁאִין מִיפֶּה נָדָרִי עֲצָמוֹ מִשְׁפָּדָר, מִיפֶּה נָדָרִי עֲצָמוֹ עַד שְׁלֹא יָדוּר. מָקוֹם שְׁמִפֶּה נָדָרִי אֲשֶׁתּוֹ מִשְׁתְּדוּר, אִינּוּ דִּין שְׁיִפֶּה נָדָרִי אֲשֶׁתּוֹ עַד שְׁלֹא תִדּוּר? מֵאִי לָאוּ, דְּאֲשֶׁתּוֹ דּוּמְיָא דִּילִיָּה, מָה [הוּא] דְּלֹא חִיילִין — אָף אֲשֶׁתּוֹ נָמִי דְּלֹא חִיילִין? לֹא, הָא בְּדִאִיתָא וְהָא בְּדִאִיתָא. תָּא שְׁמַע, אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֲלֵי עָזְרָה: וּמָה מְקוֹהָ שְׁמַע לָהּ אֶת הַטְּמֵאִין מִטּוּמְאָתָן — אִין מִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִים מִלִּישְׁמָא, אָדָם שְׁאִין מַעֲלָה אֶת הַטְּמֵאִין מִטּוּמְאָתָן — אִינּוּ דִּין הוּא שְׁלֹא יִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִין מִלִּישְׁמָא? שְׁמַע מִינָּה לֹא חִיילִין!

אִימָא

וְכוּי: ת"ש אָמְרוּ לוֹ לר"א מְקוֹה יוֹכִיחַ וּמָה מְקוֹהָ שְׁמַע לָהּ אֶת הַטְּמֵאִים מִטּוּמְאָתָן שֶׁהֻבַּל בּוֹ עוֹלָה מִטּוּמְאָתוֹ: אִין מִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִים מִלְּטָמָא שְׁאִינוּ יָכוֹל לְטַבֵּל בּוֹ עַל מְנַת שְׁאֵם יוֹנֵעַ בְּטָמְאָה לְאַחֵר כֵּן שְׁתוּעִיל לוֹ הָאִי טְבִילָה שְׁלֹא יִטְמָא אֶף בְּעַל נָמִי אַע"פ שְׁמַע לָהּ נָדָר אֲשֶׁתּוֹ שְׁנֵדָה מֵאִסּוּר לְהִתָּר אִינוּ יָכוֹל לְהַצִּיל עַל הַנָּדָרִים שְׁעִתִּידָה לְדַר שְׁהָא מְקָדִים לָהּ דְּהִתָּה. מִדְּקָאֵמַר לוֹ הָאִי טְבִילָה שְׁלֹא יִטְמָא שְׁמַע מִנָּה דְּלֹא חֻלִּי דְּהָבִי שְׁמַע לָהּ מִנָּה דר"א דְּלֹא חֻלִּי מִשּׁוּם דְּהָאִי לְשָׁנָא עַל הַטְּהוֹרִים מִלְּטָמָא: אָדָם שְׁאִין מַעֲלָה אֶת הַטְּמֵאִים מִטּוּמְאָתוֹ אִינוּ דִּין שְׁלֹא יִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִים מִלְּטָמָא דְּהָאִי פְּרוּשׁוֹ אָדָם שְׁאִין מַעֲלָה אֶת הַטְּמֵאִים מִטּוּמְאָה שְׁאֵם בְּלַע טַבַּעַת טְהוֹרָה כְּדִי לְהַקְיָא דְּכָךְ בֵּית דְּרַעֲי לֹא אָמַר דְּתִהְיִי כְּכִלִּין וְתַעֲלָה מִטּוּמְאָתָה: אִינוּ דִּין שְׁלֹא יִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִים מִלְּטָמָא שְׁאֵם בְּלַע טַבַּעַת טְהוֹרָה כְּדִי לְהַקְיָא דְּכָךְ בֵּית דְּרַעֲי שְׁלֹא תִקְבַּל טְמֵאָה לְאַחֵר כֵּן מִפְּנֵי שֶׁהָיָא כְּגִלְלִים שְׁאִין מִטְמָא וּבָשָׂם שְׁאִין מִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִים מִלְּטָמָא כֵּן לֹא יִהְיֶה מוֹעִיל לוֹ לְאַרוּם בְּשִׁמְפֶּה לְנָדָרִי אֲשֶׁתּוֹ שְׁעִתִּידָה לְדַר: ע"א מ"ר וּמָה אָדָם שְׁאִין מַעֲלִין אֶת הַטְּמֵאִין מִטּוּמְאָתָן שְׁאֵם בְּלַע טַבַּעַת טְהוֹרָה וְאַח"כּ נִטְמָא מִצִּיל עַל הַטְּמֵאִים מִטְמָא דְּלִישְׁמָא בִּינּוּ דְּבִלְוֵיהּ הָיָא לֹא נִטְמָא: מְקוֹהָ שְׁמַע לָהּ אֶת הַטְּמֵאִים מִטְמָא שְׁאֵם בְּלַע טַבַּעַת טְהוֹרָה אִינוּ דִּין שְׁיִצִּיל עַל הַטְּהוֹרִין מִלְּטָמָא דְּאֲפִילוּ נִגְעוּ הַטְּמָאָה לֹא יִטְמָאוּ: ע"א וּמָה מְקוֹהָ שְׁמַע לָהּ וְכוּי דְּהָא פְּרוּשׁוֹ שְׁעַל שֵׁם וּמָה חֻכָּם שְׁמַע לָהּ הַקְמָה שְׁקָיָם הַבְּעַל שְׁמַתִּיר לָהּ אִין מִצִּיל עַל אָדָם שְׁאֵם יָדוּר לֹא יִהְיֶה נָדָר אָדָם שְׁאִינוּ מַעֲלָה הַטְּמֵאִין כּוּי כְּדִפְדִּישִׁית בְּטַבַּעַת אֶף בְּעַל נָמִי שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהִפָּר הַקְמָתוֹ אֲלֹא א"כ יִשָּׁאֵל לְחֻכָּם אִינוּ דִּין שְׁאִינוּ מִפֶּה בְּנָדָרִי אֲשֶׁתּוֹ קָדָם שְׁנֵדָה שְׁאִינוּ מוֹעִיל כְּלוּם מָה שֶׁהִפָּר קָדָם שְׁתְּמוּר שְׁלֹא יִהְיֶה נָדָרִים:

מסורת הש"ס
א ערכין כטו; ערכין כד.
תורה אור השלם

וּכְיִימוֹכַר אִישׁ אֶת־בְּתוֹ לְאִמָּה לֹא תַעַל פָּצָאת הַעֲבָדִים (שמות כא, יז)

אִימָא סִיפָא אַם מַטְבִּילִין כְּלִי טַמְא לְטַהַר יַטְבִּילוּ כְּלִי טַהוֹר לְכַשְׁיטָמָא שְׁיטְהַר ע"י טְבִילָה זֶז דְּכֹנְתָה גַבֵּי נְגָרִים אַם מַפַּר אָדָם בְּנִגְדֵי אִשְׁתּוּ לְאַמֹר שְׁחִלוּ עָלֶיהָ תֵּאמַר שְׁנִפַּר קֳדָם שְׁחִלוּ לְכַשְׁיחולוּ שְׁיָהּוּ מוּפְרִין אֲלֵמָא מַחַל חִילִי וְהַשְׁתֵּא קִשְׁיֵא רִישָׁא לְסִיפָא: אֲמַרִי רַבָּנָן לֹא קוּם לְהוּ בְּטַעֲמָא דר"א וְכוּ' וְהָכִי קֳאָמְרִי לִיהַ תְּהָנִי כְּלִי תְיוּבְתִיךָ מַסִּיפָא דְּבַר־יִתָּא דְּמַכְלִי טַמְא יֵשׁ תַּשׁוּבָה לְהַשִּׁיב דְּזִיקוּנָן מַנָּה דְּחִילִי וְלֹא בְּטָלִי וְאִי לֹא סְבִירָא לָךְ דְּחִילִי אֵלֶּא מַעֲקָרָא נָמִי לִית בְּהוּ מַשְׁשָׁא הָנִי רִישָׁא דְּמַקּוּם תְּיוּבְתִיךָ דְּזִיקוּנָן מַנָּה דְּחִילִי: כִּינּוּן שְׁזַרְעֹן בְּקַרְקַע טַהוֹרִים שְׁעֵלוּ מִטְּמֵאתָן וְהִזְרַעִים טַהוֹרִים: זְרוּעִים וְעוֹמְזִים בְּמַחֲבָר: לֹא כ"ש שְׁלֹא יִקְבְּלוּ טַמְאָה שְׁכָּל הַמַּחֲבָר לְקַרְקַע הָכִי הוּא בְּקַרְקַע אֶף בְּנְגָרִים מוּפְרִים וְעוֹמְזִים לֹא כ"ש דְּלֹא חִילִי: וְרַבָּנָן לֹא דְּרָשִׁי ק"ו בְּתַמִּיּא כִּי הֲאִי גֻּנָא דְּזַרְעַשׁ ר"א בְּנְגָרִים: יְכוּל יִמְכַר אָדָם אֶת בְּתוּ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה אִין בִּין נַעֲרוֹת לְבִגְרוֹת אֵלֶּא שְׁשָׁה חֳדָשִׁים: מְכוּרָה כְּכַר יוֹצֵאָה

עֲבָשׁוּ כִּינּוּן שְׁהִגִּיעַ יָמֵי נַעֲרוֹת בְּדִאֲמַרִי' (קדושין ד. ד.) וְיוֹצֵאָה חָנֹס אֵלִי וְיָמִי נַעֲרוֹת: אִינוּ דִּין שְׁלֹא תִמְכַּר לְאַחַר כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה מִשּׁוּם הֲאִי טַעֲמָא שְׂאֵם מְכוּרָה כְּכַר יוֹצֵאָה עֲבָשׁוּ אֶף בְּאִן נָמִי וְהֵא יְכוּל לְהַפַּר לֶּה הָדָם שְׁנִגְדָּה הוֹאִיל וְיִנְשָׁה בַּחוּ שְׂאִפֵּי' לְאַחַר שְׁנִגְדָּה וְהִגִּיעַ לְכַלֵּל אֶסוּר יְכוּל לְהַפַּר לֶּה בְּיוֹם שְׁמַעוּ:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

אִימָא סִיפָא אַם מַטְבִּילִין כְּלִי טַמְא לְטַהַר יַטְבִּילוּ כְּלִי טַהוֹר לְכַשְׁיטָמָא שְׁיטְהַר ע"י טְבִילָה זֶז דְּכֹנְתָה גַבֵּי נְגָרִים אַם מַפַּר אָדָם בְּנִגְדֵי אִשְׁתּוּ לְאַמֹר שְׁחִלוּ עָלֶיהָ תֵּאמַר שְׁנִפַּר קֳדָם שְׁחִלוּ לְכַשְׁיחולוּ שְׁיָהּוּ מוּפְרִין אֲלֵמָא מַחַל חִילִי וְהַשְׁתֵּא קִשְׁיֵא רִישָׁא לְסִיפָא: אֲמַרִי רַבָּנָן לֹא קוּם לְהוּ בְּטַעֲמָא דר"א וְכוּ' וְהָכִי קֳאָמְרִי לִיהַ תְּהָנִי כְּלִי תְיוּבְתִיךָ מַסִּיפָא דְּבַר־יִתָּא דְּמַכְלִי טַמְא יֵשׁ תַּשׁוּבָה לְהַשִּׁיב דְּזִיקוּנָן מַנָּה דְּחִילִי וְלֹא בְּטָלִי וְאִי לֹא סְבִירָא לָךְ דְּחִילִי אֵלֶּא מַעֲקָרָא נָמִי לִית בְּהוּ מַשְׁשָׁא הָנִי רִישָׁא דְּמַקּוּם תְּיוּבְתִיךָ דְּזִיקוּנָן מַנָּה דְּחִילִי: כִּינּוּן שְׁזַרְעֹן בְּקַרְקַע טַהוֹרִים שְׁעֵלוּ מִטְּמֵאתָן וְהִזְרַעִים טַהוֹרִים: זְרוּעִים וְעוֹמְזִים בְּמַחֲבָר: לֹא כ"ש שְׁלֹא יִקְבְּלוּ טַמְאָה שְׁכָּל הַמַּחֲבָר לְקַרְקַע הָכִי הוּא בְּקַרְקַע אֶף בְּנְגָרִים מוּפְרִים וְעוֹמְזִים לֹא כ"ש דְּלֹא חִילִי: וְרַבָּנָן לֹא דְּרָשִׁי קל וְחוּמָר? אִינָּה מְכוּרָה — אִינוּ דִּין שְׁלֹא תִימְכַר? אִין,

אִינָּה מְכוּרָה — אִינוּ דִּין שְׁלֹא תִימְכַר?

אִין,

אִין,

עו.

עין משפט נר מצוה

א מיין' פב' מהל' טומאת אוכלים
הל' יט:

ב מיין' פב' מהל' טומאת אוכלים
הל' א:

ג סמג עשין פה:

ד מיין' פד' מהל' עבדים הל' ה:

ה מיין' פד' מהל' עבדים הל' א:

עור:

עין משפט
גזר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כא:

ב מו"י פ"יב מהל' נדרים הל' טו:

ג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כא:

ד מו"י פ"יב מהל' נדרים הל' טז:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

אין בעַלמָא דְרָשִׁי קל נחמך כי האי גונא כדאשכחן לגבי נערה וזרעיס טמאים: ושאני הכא להכי לא דרשי בגדרים קל נחמך דאמר קרא וכו' הלכך לא

אין, בעַלמָא דְרָשִׁי קל נחומך, ושאני הכא דאמר קרא "אִישָׁה יְקִימוּנוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ". את שְׂבֹא לְכָלִּל הַקָּהם — פֶּא לְכָלִּל הַפֶּר, אֶת שְׂלֹא פֶא לְכָלִּל הַקָּהם — לא פֶא לְכָלִּל הַפֶּר.^[אב(ב)] מִתְנַיִ הַפֶּרֶת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם.

יש בדבָר לְהִקְל וּלְהַחמיר פיצד? נְדָרָה כְּלִילִי שֶׁבֶת — יִפֹּר כְּלִילִי שֶׁבֶת וּכְיוֹם הַשֶּׁבֶת עַד שֶׁתְּחַשֶּׂה. נְדָרָה עִם חֲשֻׁכָה — מִפֵּר עַד שְׂלֹא תְחַשֶּׂה, שְׂאֵם חֲשֻׁכָה וְלֹא הַפֵּר — אִינוּ יָכוֹל לְהַפֵּר, גַּמְי' תִּנָּיֵא: הַפֶּרֶת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם.

רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמְרוּ: מַעַת לָעֵת. מֵאִי טַעְמָא דִּתְנָא קמָא, אָמַר קָרָא: "בְּיוֹם שְׁמַעוּ". וּרְבִנָּן מֵאִי טַעְמִייהוּ — דְּכֶתִיב: "מִיּוֹם אֵל יוֹם". "וּלְתַנָּא קמָא, הָא כְּתִיב "מִיּוֹם אֵל יוֹם"! אִיצְטְרִיָּה. דָּאִי "בְּיוֹם שְׁמַעוּ", הֲוָה אָמִינָא בִּימָמָא — אִין, כְּלִילָיָא — לֹא, כְּתִיב "מִיּוֹם אֵל יוֹם". וּלְמֵאן דְּאָמַר "מִיּוֹם אֵל יוֹם", הָא כְּתִיב "בְּיוֹם שְׁמַעוּ"! אִיצְטְרִיָּה, דָּאִי כְּתִיב "מִיּוֹם אֵל יוֹם", הֲוָה אָמִינָא מַחַד בְּשַׁבָּא לַחַד בְּשַׁבָּא לִיפֹר לָהּ, כְּתִיב "בְּיוֹם שְׁמַעוּ". אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לױ: אִין הִלְכָּה כְּפֹאוֹתוֹ הַזֶּה. לױ סָבַר לְמִיעֶבֶד כְּהֵנִי תִנָּאִי. אָמַר לִיה רַב, הָכִי אָמַר חֲבִיבִי: אִין הִלְכָּה כְּפֹאוֹתוֹ הַזֶּה. חֲזִיֵּא בַר רַב שְׂדֵי גִירָא וּכְדִיק. רַבָּה בַר רַב הוֹנָא יְתִיב וּקְאִים.

תנן

כמלאכתנו שהיה יורה הסז מתוך כך, כדיק ליה לנגד: יתיב וקאס שלא היה יושב במקום אחד אלא עומד ויושב ובגזיק ליה:

מצו מפר אלא לאחר שנזרה שפא

לכלל הקס: מקני' נזרה כלילי שבת יכול להפיר לה כל אותו ליל שבת ויום שבת והוא העין נמי כי נזרה במ"ס שניפר כל אותו היום פא' בשבת אלא הא דנקט לילי שבת משום דאשמועי' כמה שאמרו הפרת נזרים כל היום כלילי שבת ויומו שהליילה הולך אחר היום כדכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אכל לא ליום ולילה שאם נזרה ביום ולא הפיר לה שוב אינו

יכול להפיר לה משתחשך שאין הפרת נזרים אלא אותו יום שנזרה ומשתשכה כבר נכנס יום אחר: גמ'

מיום אל יום משמע מאותה שעה ביום זה עד יום המחרת פאותה שעה: כימא אין דיום שמעו משמע ומא ולא לילה להכי כתיב מיום אל יום דמשמע יום שלם: הא כתיב ביום שמעו דמשמע אותו היום שלבד ולא למחר: דנאי מיום אל יום הנה משמע מחד בשפא לחזי בשפא דהכי משמע מיום אל יום שפמוהו דהינו שבוע שלם להכי כתיב ביום שמעו ביום אחד שלם מעל"ע: אין הלכה פאותו הזז רבי יוסי ור"א דאמרי משת לשת: תנא בר רב הנה שזי גירא ובגזיק שלא היה מעין כל כך כנגד אלא כמו שהיה עוסק

מסורת הש"ס

א ספרי במדבר; חולין קכד;; חולין קכה;; משנה חולין ב שבת קנו.

תורה אור השלם

כ"גדר וקל־שבצת אפר לענת נפש אישה וקימונו ואישה יפרנו [במדבר ל, יד]

ואם־הניא אביה אתה ביום שמעו כל־נזריה ואסריה אשר־אסרת עלי־נפשה לא יקום ויהנה יסלח־לה ב־הניא אביה אתה [במדבר ל, ו]

ואם־הפיר נפר אתם אישה ביום שמעו כל־מוצא שפתיה לנזריה ולאסר נפשה לא יקום אישה הפירם ויהנה יסלח־לה [במדבר ל, יג]

ואם־החרש נחיש לה אישה מיום אל־יום ונקים את־כל־נזריה או את־כל־אסריה אשר עליה הקים אתם כ־החרש לה ביום שמעו [במדבר ל, טו]

מסורת הש"ס

א משנה שבת ב שבת קזז.

תנן התם במסכת שבת בפרק בתרא: נזרָה עס חַשְׁכָּה מַשְׁמַע חָפִי' נְדָרִים שְׁלֹא לְצַרֵּךְ הַשְׁבֵּת דְּמַסְתַּבְּרָא מִלְּתֵא הוֹאִיל וְנִזְרָה בַּשְּׁבֵת עִם חַשְׁכָּה דְּלֹא לְצַרֵּךְ הַשְׁבֵּת נִזְרָה דְּאִי מִשּׁוּם עֲנָג חִכּוּלָה וְשִׁתְיָה בְּבַר חִכּוּלָה מִבְּעוּד יוֹם וְאִי מִשּׁוּם תַּכְשִׁיטִי שְׁבֵת נִזְרָה הִיא שְׁעֵתָא לֹא וְזִמְנָן תַּכְשִׁיט הוּא דְּהָא מַשְׁחַשְׁכָּה רְגִילִים לְהַכְשִׁיט תַּכְשִׁיטִי שְׁבֵת אֵלֶּא וְדִאי בְּנִזְרָה שְׁלֹא לְצַרֵּךְ שְׁבֵת קַמְדִּירִי וְחֻגְזִי מִפְּרָ לָהּ עַד שְׁתַּחֲשֹׁךְ וְאִי חֲמֵרֵת שְׁלֹא לְצַרֵּךְ הַשְׁבֵּת אִין מִפְּרִין בַּשְּׁבֵת מֵאִי חֲרִיֵּא דְּחֻגְזִי דְּמַשְׁחַשְׁיָךְ אִין וְכוּל לְהַפֵּר חָפִי' כִּי נִזְרָה בְּתוֹךְ הַשְּׁבֵת נִמְי אִין וְכוּל לְהַפֵּר שְׁזֵה אִינוּ לְצַרֵּךְ הַשְּׁבֵת אֵלֶּא דְּמִזְדַּקְתִּי דְּמִפְּרָ לָהּ עַד שְׁתַּחֲשֹׁךְ שְׁמַע מֵנָּה דְּמִפְּרִין חָפִי' שְׁלֹא לְצַרֵּךְ הַשְּׁבֵת וְקִשְׁיֹא לְרַב דִּימִי דְּאָמַר אִין מִפְּרִין אֵלֶּא לְצַרֵּךְ הַשְּׁבֵת: לִמ"ד כֹּל הַיּוֹם אִין טָפִי לֹא הִלְכָּךְ חָפִי' שְׁלֹא לְצַרֵּךְ הַשְּׁבֵת מִפְּרָ שְׂאֵס אִינוּ מִפְּרָ עַכְשָׁו בַּשְּׁבֵת שׁוֹב אִין וְכוּל לְהַפֵּר: לִמ"ד מַעַת לַעַת קַסְבֵּר שְׁלֹא לְצַרֵּךְ הַשְּׁבֵת אִין מִפְּרִין בְּשִׁנְדָּרָה בַּשְּׁבֵת מִפְּנֵי שְׁיִכּוּל לְהַפֵּר אַחֲרֵי הַשְּׁבֵת: בְּשֹׁלֵל הִיא לָהּ פְּנֹאִי לְשֹׁאֵל עֲלִיהֶן מִבְּעוּד יוֹם הוּא דְּחֹאֲמַר דְּנִשְׁאַלִין עֲלִיהֶן בַּשְּׁבֵת: או דְּלִמָּא אֲפֻשֵׁר לְשֹׁאֵל עֲלִיהֶן מִבְּעוּד יוֹם נִמְי נִשְׁאַלִין עֲלִיהֶן בַּשְּׁבֵת: דְּאִזְדַּקִּיּוּ לִיהּ רַבָּנָן שְׁנַטְפְּלוּ חֻכְמִים בְּלֹן לְהַתִּיר לוֹ בַּשְּׁבֵת וְאִפִּילוּ בְּנִזְרִים שְׁהִי לוֹ אֲפֻשֵׁר לְשֹׁאֵל עֲלִיהֶן מִבְּעוּד יוֹם: בְּיַחֲיד מְמַחֵה לְרַבִּים הוּא דְּנִשְׁאַלִין לוֹ: חֲבֵל בְּגו' לֹא בִין הִדְיוּטוֹת בִּין מְמַחִין דְּכָל בִּי תִלְתֵּא מִתְחַזִּי כִּי דִינָא וְקוּמָא לֹן דְּאִין דְּנִין בַּשְּׁבֵת: חָפִי' מַשְׁמַד בְּדֹאמַר לַעֲיֹל דְּרַבָּה פֵּר רַב הוּנָא הֵנָּה וְתִיב וְקֵאִס:

וְאִפִּילוּ בְּקִרְוּבִין וְאִפִּילוּ בְּלִילָה לֹא מִתְחַזִּי כִּי דִינָא: וְהָא מִתְּנִי' הִיא דְּחֻגְזִי מִפְּרִין בְּלִילִי שְׁבֵת וּמֵאִי קַמ"ל רַבִּי אֲבָא: אֵלֶּא חֵימָא נִשְׁאַלִין נְדָרִים לְחֻכְסָּה בְּלִילָה: אָמַר רַב הַבִּי דְּנִשְׁאַלִים נְדָרִים בְּלִילָה: חָמַר לִיהּ אֲשַׁתַּךְ רַב בַּשְּׁעָה שְׁשַׁמַּע הַדְּבָר שְׁתַּק: חָמַר לִיהּ אֲשַׁתַּךְ קֹאמְרָתָּ בְּלוּמַר מִי קֹאמְרָתָּ הֵנָּה חֵינָשׁ דְּאִמְרָה קַמֵּיהּ דְּרַב דְּנִשְׁאַלִין נְדָרִים בַּשְּׁבֵת וְשַׁמַּע רַב וְשַׁתַּךְ וּמִדְּאֲשַׁתַּךְ רַב קֹאמְרָתָּ דְּהַבִּי סְבִירָא לֵיהּ אוֹ דְּלִמָּא הַבִּי קֹאמְרָתָּ דְּרַב הֵנָּה שְׁתִּי בַּהִיא שְׁעֵתָא דְּאִתְמַר קַמִּי' שְׁמַעְתָּא וְאֵת נִפְקַת לְבָרָא מִקַּמִּי דְּלַפְסָא לְמַשְׁתִּי וְלֹא וְדַעַת מֵאִי מִהֲדַר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

תנן תנן הָתָם: וְנִשְׁאַלִין לְחֻכְסָּה: שְׁהוּ לְצַרֵּךְ הַשְּׁבֵת כְּגוֹן שְׁנִזְדָּרָה מִחִכּוּלָה או מִתַּכְשִׁיטִין:

^{אד"נ}תַּנּוּ הָתָם: מִפִּירִין נְדָרִים בַּשְּׁבֵת, וְנִשְׁאַלִין לְנְדָרִים

שְׁהוּ לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת. אִיבַעְיָא לְהוּ: מִפִּירִין נְדָרִים בַּשְּׁבֵת לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת, או דְּלִמָּא אֲפִילוּ שְׁלֹא לְצוּרָךְ?

^(א)תָּא שְׁמַע, דְּתַנִּי רַב זוּטִי דְּבִי רַב פַּפִּי: אִין מִפִּירִין נְדָרִים אֵלֶּא לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת. אָמַר רַב אֲשִׁי, הָא לֹא תַנּוּ הַכִּי: נִזְרָה עִם חֲשִׁיכָה — מִפְּרָ לָהּ עַד שְׁלֹא תִתְחַשֶּׁה.

וְאִי אִמְרַתְּ לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת — אִין, שְׁלֹא לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת — לֹא, מֵאִי אִירִיָּא חֲשִׁכָּה? אֲפִילוּ בְּתוֹךְ הַיּוֹם אִינוּ

יְכוּל לְהַפֵּר דְּשְׁלֹא לְצוּרָךְ! תַּנְאִי הִיא: הִפְּרַת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם, רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה וּרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן

אָמְרוּ: מַעַת לַעַת. לִמָּאן דְּאָמַר כָּל הַיּוֹם אִין, טָפִי לֹא — אֲפִילוּ שְׁלֹא לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת מִפְּרָ. לִמָּאן דְּאָמַר מַעַת

לַעַת, לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת — אִין, שְׁלֹא לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת — לֹא. ”וְנִשְׁאַלִין לְנְדָרִים שְׁהוּ לְצוּרָךְ הַשְּׁבֵת. אִיבַעְיָא

לְהוּ: כְּשִׁלֹּא הָיָה לָהֶם פְּנֹאִי, או דְּלִמָּא כְּשִׁהְיָה לָהֶם פְּנֹאִי? תָּא שְׁמַע, דְּאִיזְדַּקִּיּוּ לִיהּ רַבָּנָן לְבָרִיָּה דְּרַב

זוּטְרָא בְּרִיָּה דְּרַב זְעִירָא אֲפִילוּ בְּנְדָרִים שְׁהִיָּה לָהֶם פְּנֹאִי מִבְּעוּד יוֹם. סָבַר רַב יוֹסֵף לְמִימַר: נִשְׁאַלִין נְדָרִים

בַּשְּׁבֵת, בְּיַחֲיד מוּמַחֵה — אִין, בְּשִׁלְשָׁה הִדְיוּטוֹת —

לֹא, מִשּׁוּם דְּמִתְחַזִּי כְּדִינָא. ”אָמַר לִיהּ אֲבֵיִי: כִּינּוֹן

דְּסְבִירָא לֹן אֲפִילוּ מְעוּמָד, אֲפִילוּ בְּקִרְוּבִים, וְאֲפִילוּ

בְּלִילָה — לֹא מִתְחַזִּי כְּדִינָא. אָמַר רַבִּי אֲבָא אָמַר רַב

הוּנָא אָמַר רַב: הִלְכָּה, מִפִּירִין נְדָרִים בְּלִילָה. וְהָא

מִתְנַיתִין הִיא: נִזְרָה בְּלִילִי שְׁבֵת! אֵלֶּא אֵימָא: הִלְכָּה,

נִשְׁאַלִין בְּלִילָה. אָמַר לִיהּ רַבִּי אֲבָא לְרַב הוּנָא: אָמַר

רַב הַכִּי? אָמַר לִיהּ: אִישְׁתִּיק. אָמַר לִיהּ: אִישְׁתִּיק קָא

אִמְרַתְּ, או שְׁתִּי קֹאמְרַתְּ? אָמַר רַב אִיקָא בַּר אֲבִין:

אִיזְדַּקִּיק לִיהּ רַב לְרַבָּה

בְּקִיטוֹנָא

וְאִפִּילוּ בְּקִרְוּבִין וְאִפִּילוּ בְּלִילָה לֹא מִתְחַזִּי כִּי דִינָא: וְהָא מִתְּנִי' הִיא דְּחֻגְזִי מִפְּרִין בְּלִילִי שְׁבֵת וּמֵאִי קַמ"ל רַבִּי אֲבָא: אֵלֶּא חֵימָא נִשְׁאַלִין נְדָרִים לְחֻכְסָּה בְּלִילָה: אָמַר רַב הַבִּי דְּנִשְׁאַלִים נְדָרִים בְּלִילָה: חָמַר לִיהּ אֲשַׁתַּךְ רַב בַּשְּׁעָה שְׁשַׁמַּע הַדְּבָר שְׁתַּק: חָמַר לִיהּ אֲשַׁתַּךְ קֹאמְרָתָּ בְּלוּמַר מִי קֹאמְרָתָּ הֵנָּה חֵינָשׁ דְּאִמְרָה קַמֵּיהּ דְּרַב דְּנִשְׁאַלִין נְדָרִים בַּשְּׁבֵת וְשַׁמַּע רַב וְשַׁתַּךְ וּמִדְּאֲשַׁתַּךְ רַב קֹאמְרָתָּ דְּהַבִּי סְבִירָא לֵיהּ אוֹ דְּלִמָּא הַבִּי קֹאמְרָתָּ דְּרַב הֵנָּה שְׁתִּי בַּהִיא שְׁעֵתָא דְּאִתְמַר קַמִּי' שְׁמַעְתָּא וְאֵת נִפְקַת לְבָרָא מִקַּמִּי דְּלַפְסָא לְמַשְׁתִּי וְלֹא וְדַעַת מֵאִי מִהֲדַר:

עז.

 עין משפט נר מצוה
--

א סמג לאוין סה, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כד:

ב מיי' פו' מהל' שבועות הל' ו:

ג מיי' פיו"ג מהל' נדרים הל' ח:

ד מיי' פכ"ד מהל' שבת הל' ו:

ה סמג לאוין רמב, סמג לאוין רסה, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ג:

ו מיי' פו' מהל' שבועות הל' ו:

ז מיי' פכ"ד מהל' שבת הל' ו:

ח סמג לאוין רמא, סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ג:

ט מיי' פו' מהל' שבועות הל' ו:

עז:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ז ד:

ב טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' א:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לז:

ד מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' ג:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כד לח:

ו מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' ח:

ז טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' מ:

ח מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' ז:

ט סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ג:

י מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' ב:

יא מו"י פו' מהל' שבועות הל' ה:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

וְהַתְּנִיחַ בַּמַּסַּכֶּת עִירוּבֵינוּ (דף סד:): יָרַד ר"ג וַיֵּשֶׁב כּוֹי אֶלְמָא דְּבַעֲי וַיִּשְׂכֶּה: ר"נ סָבַר פּוֹתַחֲיוֹ בַּחֲרֻטָּה דְּנָרִיךְ הַחֲכָם לִפְתָּח לּוֹ בַּתְּחֻלַּת הַנָּדָר וּלְהַעֲמִיד

בְּקִיטוֹנָא דְּבִי רַב, עוֹמֵד, יְחִידִי, וּבִלְיָלָהּ. אָמַר רַבָּה אָמַר רַב נַחֲמָן: הִלָּכָה, נִשְׁאָלִין נְדָרִים עוֹמֵד, יְחִידִי, וּבִלְיָלָהּ, וּבַשָּׁבֶת, וּבַקְרוֹבִים, וְאַפִּילוּ הִיא לָהֶן פִּנְאֵי מִבְּעוֹד יוֹם.‏⁽ⁿ⁾ עוֹמֵד? וְהַתְּנִיחַ: יָרַד רַבִּן גַּמְלִיאֵל מִן הַחֲמוֹר וְנִתְעַטֵּף וַיָּשֵׁב וַהֲתִיר לוֹ נְדָרוֹ. רַבִּן גַּמְלִיאֵל סָבַר: פּוֹתַחֲיוֹ בַּחֲרָטָה. מֵיעָקֹר נִדְרָא בְּעִינֵן, וּבַעֲי עֵיוֹנִי, אַחֲכִי יָשֵׁב. וְרַב נַחֲמָן סָבַר: אֵין פּוֹתַחֲיוֹ בַּחֲרָטָה, וְאַפִּילוּ מְעוּמֵד. יֵאמֹר לִיה רַבָּא לָרֵב נַחֲמָן: חֲזִי מָר הָאִי מִרְבָּנֵן דְּאַתָּא מִמַּעַרְבָא וְאַמַּר: אֵיזְדָּקִיקוּ לִיה רַבָּנֵן לְבִרְיָה דָּרֵב הוּנָא בַר אָבִין, וְשָׂרוּ לִיה נְדָרִיה וְאַמְרוּ לִיה: זִיל וּבַעֲי רַחֲמֵי עַל נַפְשָׁךְ דְּחֻטָּאת. דְּתַנִּי רַב דִּימִי אַחוּה דָּרֵב סָפְרָא: כָּל הַנּוֹדֵר, אֵף עַל פִּי שְׁהוּא מְקַיָּמוֹ — נִקְרָא חוֹטָא. אָמַר רַב זְבִיד: מַאי קָרָא — "וְכִי תַחֲדַל לַנָּדָר לֹא יִהְיֶה בָּךְ חֹטָא", הָא לֹא חֲדַלְתָּ — אֵיפֹא חֹטָא.‏^(b) תַּנְיָא: הָאוּמַר לְאַשְׁתּוּ "כָּל נְדָרִים שְׁתַּדּוּרִי, אִי אָפְשִׁי שְׁתַּדּוּרִי", "אֵין זֶה נְדָר" — לֹא אָמַר כָּלוּם. "יָפָה עֲשִׂיתִי", וַיֵּאֵין בְּמוֹתָךְ", וַיֵּאֵם לֹא נְדָרְתָּ, מַדִּירָךְ אֲנִי" — דְּכָרְיוּ קַיָּמִין. "לֹא יֹאמַר אָדָם לְאַשְׁתּוּ בְּשֶׁבֶת "מוֹפֵר לִיכִי", "כְּטִיל לִיכִי", כְּדָרָךְ שְׂאוּמַר לָהּ בַּחוּל, אָלֹא אוֹמַר לָהּ: "טָלִי וְאַכְלִי", "טָלִי וּשְׁתִּי", וְהַנָּדָר בָּטַל מֵאַלְיוּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְצָרִיךְ שְׂיִכְטַל בָּלָבוּ. "תַּנְיָא, בֵּית שַׁמַּאי אוּמְרִים: בְּשֶׁבֶת מְבַטַל בָּלָבוּ, בַּחוּל מוֹצִיא בְּשֶׁפֶתּוֹ. וּבֵית הַלֵּל אוּמְרִים: אֶחָד זֶה וְאַחָד זֶה — מְבַטַל בָּלָבוּ, וְאֵין צָרִיךְ לְהוֹצִיא בְּשֶׁפֶתּוֹ. ^(c)אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חָכָם שְׂאֵמַר בְּלִשׁוֹן בָּעַל, וּבַעַל שְׂאֵמַר בְּלִשׁוֹן חָכָם — לֹא אָמַר כָּלוּם. דְּתַנְיָא: "זֶה הַדְּבָר" — הֶחָכָם מַתִּיר וְאֵין בָּעַל מַתִּיר. שְׂיִכּוּל: וּמָה חָכָם שְׂאֵין מִפֵּר — מַתִּיר, בָּעַל שְׂמִפֵּר — אֵינּוּ דִין שְׂמַתִּיר? תַּלְמוּד לוֹמַר:

"זֶה

תַּחֲלַת הַנָּדָר בְּטָעוֹת שְׁיָהָא מִתְחַרְט

עַל כֵּךְ כְּדֹאמְרֵינוּ אֵלּוּ הָיוּ עֲשֵׂרָה בְּנֵי אֲדָם שְׂוִפּוּסוֹן, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה דְּהִשְׁתָּא עָקֹר לִיה לְנִזְרָה לְגַמְרֵי דְּכִמְאֵן דְּלֹא הָיוּ נָדָר דְּמִי הִלָּכֵךְ הוֹאִיל וְלֹא אָפְשֵׁר בְּהִסְתַּר אִי לֹא דְמַעַקֵּר נִדְרָא בְּעֵי עֵיוֹנֵי טָפִי לְמַעַקְרֵי וְאַחֲכִי וַיֵּשֶׁב: וְרַב נַחמָן סָבַר אֵין פּוֹתַחֲיוֹ בַּחֲרָטָה וְאִי לֹא אָמַר בְּפִירוֹי מִיתְּרִיטְנָא שְׂרִינָן לִיה וְלֹא בְּעֵי לְעֵיוֹנֵי וַיְכּוּל לְהִפֵּר חֲפָלּוּ מְעַמֵּד: וְאִמְרוּ לִיה זִיל בְּעֵי רַחֲמֵי אֲנָשִׁיךְ כֵּךְ פִּתְחוּ לוֹ בַּחֲרָטָה: הֲלֹא לֹא חֲדַלְתָּ אֲלֹא נִזְרַת אֵית בַּר חֲטָא: אִי אָפְשִׁי שְׁתַּדּוּר לֹא אָמַר כָּלוּם דְּאֵין הִפְרָה בְּלִשׁוֹן הִזָּה: וְאִם כֹּא לְקוּיָמוּ וְאִמַר לָהּ וַיִּפָּה עֲשִׂיתָ שְׁנִזְרַת וְאֵין בְּמוֹתָךְ אִשָּׁה חֲשׂוּבָה לְפִי שְׁנִזְרַת וְאִם לֹא נִזְרַת אֲנִי הָיִיתִי מַדִּירָךְ שְׂכַל כֵּךְ וַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי: דְּכָרְיוּ קַיָּמִין דְּאֵין לָךְ קוּיֹם גְּדוּל מַזָּה: טָלִי וְאַכְלִי טָלִי וּשְׁתִּי לְהָכִי נִקַּט הָכִי מִשּׁוּם דְּהוּוּ דְּכָרִים שְׂיֵשׁ בְּהֶם עֲנוּי נָפֵשׁ וְנִרְכִּי שְׂבַת נִינְהוּ: וְנָרִיךְ שְׂיִכְטַל בָּלָבוּ שְׂיֹאמַר בָּלָבוּ מוֹפֵר לִיכִי: חָכָם שְׂאֵמַר בְּלִשׁוֹן בָּעַל מוֹפֵר לִיךְ: וּבַעַל שְׂאֵמַר בְּלִשׁוֹן חָכָם מַתֵּר לִיךְ:

מסורת הש"ס

א עירובין סד:

ב תוספתא נדרים

תורה אור השלם

וכי תחזל לגדר לא־יהיה בדך חטא [דברים כג, כג]

וַיֵּדָבֵר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה [במדבר ל, ב]

מסורת הש"ס
 א בבא בתרא קכ: ב ספרא אמור פרק יז יב
תורה אור השלם
[[]במדבר ק, ב] [[]ויקרא יז, ב] [[]ויקרא א, טו] [[]ויקרא כג, מד] [[]ויקרא כג, ג] [[]במדבר כח-כט] [[]במדבר כח, ט-י] [[]במדבר ל']

זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' דְּבָרִים בְּכַתְּבֹן אֶתֶם אִישָׁהּ: ת"ל זֶה הַדָּבָר וְאִי אֶפְשָׁר לְשׁנוֹת בְּדָבָר וּחְכָם מִתִּיר בְּדִבְתִּיב אֱלֹהִי רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת וּבְתִיב לֹא יִחַל דְּבָרוֹ אֲבָל רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת מוֹחֲלִין לוֹ וּמִסָּיִם הַצְרִימָא נֶאֱמַר כֹּאן כּוֹי וְנֶאֱמַר בְּשַׁחוּטֵי חוּץ מֵה לֶהֱלֹן דְּבַר אֵל אֲהֲרֹן וְאֵל בְּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּכָלְהוּ מַחֲיָבֵי מִשׁוּם שַׁחוּטֵי חוּץ: אִף בְּפִרְשַׁת נְזִירִים כּוֹי וּלְחַמֵּן מִפְּרֵשׁ לְמֵאִי הִלְכְּתָא: לִהְכָּשִׁיר ג' הַדְיוּטוֹת בַּהֲפֵרַת נְזָרִים דְּאֲהֲרֹן חַד וּבְנָיו חַד וְכָל יִשְׂרָאֵל הָרִי תִלְתָּא וּמִדְּכִתִּיב דְּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁמַע מְנֵה לִהְכָּשִׁיר שְׁלֵשָׁה הַדְיוּטוֹת: וְהָא רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת כְּתִיב בַּהֲפֵרַת נְזָרִים דַּמְשַׁמַּע מִמַּחֲיוֹ: [בְּיַחֲדִי מִמַּחֲה] לִהְכָּשִׁיר דְּהֹן יַחֲדִי מִמַּחֲה לְרַבִּיִּס: רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת בְּשַׁחוּטֵי חוּץ לְמֵאִי הִלְכְּתָא דְּהָא אֶחָשְׁיִנָן לֵהוּ לַהֲפֵרַת נְזָרִים: לוֹמַר שֵׁישׁ שְׂאֵלָה בַּהֲקַדָּשׁ דְּפִרְשַׁת שַׁחוּטֵי חוּץ שְׂקִיבָא לְגַבֵּי הַקֶּדֶשׁ וּקמ"ל רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת דְּנִשְׁאַלִין עָלָיו דְּהַקֶּדֶשׁ טַעוּת חֵינּוּ הַקֶּדֶשׁ: חֵין שְׂאֵלָה בַּהֲקַדָּשׁ דְּהַקֶּדֶשׁ טַעוּת הָיוּ הַקֶּדֶשׁ: ב"ש לִית לֵהוּ ג"ש וְלֹא הָיָה כְּתִיב רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת בְּשַׁחוּטֵי חוּץ דְּלֹא גְמָרִינָן ג"ש: וְהָא מַקְשִׁינָן לַב"ש לְמֵאִי הִלְכְּתָא כְּתִיב זֶה הַדָּבָר בְּשַׁחוּטֵי חוּץ: וְחֵינוּ חֵיב עַל הַמְּלִיקָה שֶׁאִם מֶלֶךְ עוֹף בַּחוּץ חֵינּוּ חֵיב: וְהַכְּתִיב שֶׁבַת עֲמָהֶן בְּסֻמוֹן לְאוּתוֹ פְּסוּק וְיִדְבַר מַשָּׁה אֶת מַעֲדֵי ה' בְּפִרְשַׁת אֱמַר אֵל הַכֹּהֲנִים וּבְתִיב לַעֲיֹל מִנֶּה מִלְּבַד שְׁבָתוֹת ה' וְגו': וְהָא פִּרְשַׁת נְזָרִים: מִסְטָרָא כְּתִיבָא בְּצַד אוֹתָהּ הַפִּרְשָׁה דְּפָנָחַם כְּתִיב פִּרְשַׁת נְזָרִים:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

דְּחֵין בְּעַל מִתִּיר דְּכְתִיב אִם הִפֵּר יִפֵּר

”זֶה הַדָּבָר” — חָכָם מִתִּיר, וְאִין בְּעַל מִתִּיר. תַּנְיָא אִידָּהּ: ”זֶה הַדָּבָר” — בְּעַל מִפֵּר וְאִין חָכָם מִפֵּר. שְׂיִכּוּל: וּמָה בְּעַל שְׂאִין מִתִּיר — מִפֵּר, חָכָם שְׂמִתִּיר — אֵינּוּ דִין שְׂמִפֵּר, תִּלְמוּד לױמַר: ”זֶה הַדָּבָר” — בְּעַל מִפֵּר, וְאִין חָכָם מִפֵּר. ^(א)נֶאֱמַר כֹּאן ”זֶה הַדָּבָר”, וְנֶאֱמַר לְהֵלֶן ”זֶה הַדָּבָר” בְּשַׁחוּטֵי חוּץ. מָה בְּשַׁחוּטֵי חוּץ — אֲהֲרֹן וּבְנָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל, אִף פִּרְשַׁת נְדָרִים — אֲהֲרֹן וּבְנָיו וְכָל יִשְׂרָאֵל. וּמָה כֹּאן רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת — אִף לְהֵלֶן רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת. ^(א)בְּפִרְשַׁת נְדָרִים לְמֵאִי הִלְכְּתָא? אָמַר רַב אַחָא בַר יַעֲקֹב: לְהַכָּשִׁיר שְׁלֹשָׁה הַדְיוּטוֹת. וְהָא ”רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת” כְּתִיב! אָמַר רַב חֲסֵדָא וְאִיתִימָא רַבִּי יוֹחָנָן: בְּיַחֲדִי מוּמַחָה. ^(א)”רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת בְּשַׁחוּטֵי חוּץ לְמֵאִי הִלְכְּתָא? אָמַר רַב שִׁשְׁתַּ: לוֹמַר שְׂיֵישׁ שְׂאֵלָה בַּהֲקַדָּשׁ. לְבֵית שְׁמַאי דְּאָמַר אִין שְׂאֵלָה בַּהֲקַדָּשׁ, ”רֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת” דְּכְתִיב בְּשַׁחוּטֵי חוּץ לְמֵאִי הִלְכְּתָא? בֵּית שְׁמַאי לִית לָהּ גְזִירָה שְׁוּחַ. ”זֶה הַדָּבָר” בְּפִרְשַׁת נְדָרִים לְמֵאִי כְּתִיב? לוֹמַר: חָכָם מִתִּיר וְאִין בְּעַל מִתִּיר, בְּעַל מִפֵּר וְאִין חָכָם מִפֵּר. ^(א)”זֶה הַדָּבָר” בְּשַׁחוּטֵי חוּץ לְמֵאִי כְּתִיב? לוֹמַר: עַל הַשְּׁחִיטָה חֲיִיב, וְאִין חֲיִיב עַל הַמְּלִיקָה. אֵלָּא לְבֵית שְׁמַאי, לְהַכָּשִׁיר שְׁלֹשָׁה הַדְיוּטוֹת מְנַלָּן? נִפְקָא לָהּ מְדָרַב אָסִי בַר נָתָן. ^(א)דְּכְתִיב: ”וַיִּדְבֹּר מִשָּׁה אֶת מוֹעֲדֵי ה' אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל”, וְהִתְנַיָא, רַבִּי יוֹסִי הֶגְלִילִי אוֹמַר: ”מוֹעֲדֵי” נֶאֱמָרוּ, וְלֹא נֶאֱמָרָה שְׁבַת בְּרֹאשִׁית עֲמָהֶן. כֵּן עֲזַאי אוֹמַר: ”מוֹעֲדֵי” נֶאֱמָרוּ, וְלֹא נֶאֱמַר פִּרְשַׁת נְדָרִים עֲמָהֶן. רַב אָסִי בַר נָתָן קִשְׁיָא לִיהָ הָא מִתְּנִיתָא. אֲתָא לְנִהרְדָּעָא לְקַמִּיָּה דְּרַב שִׁשְׁתַּ וְלֹא אֲשַׁכַּחִיָּה, אֲתָא אַבְתֵּרִיָּה לְמַחוּזָא. אָמַר לִיהָ: מוֹעֲדֵי ה' נֶאֱמָרוּ, וְלֹא נֶאֱמָרָה שְׁבַת בְּרֹאשִׁית עֲמָהֶן? וְהָא כְּתִיב שְׁבַת עֲמָהֶן! וְתוֹ: מוֹעֲדֵי ה' נֶאֱמָרוּ, וְלֹא נֶאֱמָרָה פִּרְשַׁת נְדָרִים עֲמָהֶן? וְהָא מְסִיטָרָא כְּתִיבָא! אָמַר לִיהָ, הָכִי קִתְּנִי:

מוֹעֲדֵי

לֵּה: לְהַכָּשִׁיר ג' הַדְיוּטֵי דְּחַד לְיִפְּא לְמִימַר מִדְּאֲטָרִין. קִרָא רֹאשֵׁי מַטּוֹת לְיַחֲדִי מִמַּחֲה מַכְּלָל דְּהַדְיוּטוֹי לֹא סָגִי בַּחַד וּמִדְּאֲפֹךְ לְחַד אִוְקַמִּי אֶתְלַתָּא כְּמוֹ דִין דְּבַעִי שְׁלֵשָׁה: לוֹמַ' שְׂיֵישׁ שְׂאֵלָה בַּהֲקַדָּשׁ שֶׁאִם שְׁחַט קִדָּשִׁי בַּחוּץ וְנִשְׂאֵל אֶהַקֶּדֶשׁ מִפְּטוֹר מַקְרָבֹן וְכֻכְתִּי: וּלְב"ש דְּאָמַרִי אִין שְׂאֵלָה בַּהֲקַדָּשׁ דְּאִמְרִי בְּגִזִּיר (ל:): דְּהַקֶּדֶשׁ טַעוּת הַקֶּדֶשׁ. [וּמַמְיִלָא] דְּחֵין שְׂאֵלָה דְּשְׂאֵלָה דְּנָגַר מִשׁוּם דַּמְשַׁנּוּי לְנָגַר נָגַר טַעוּת: זֶה הַדָּבָר דְּנָדָרִי בֵּינוּ דְּלֹא גְמָרִי ג"ש לְמֵאִי הִלְכְּתָא: חָכָם מִתִּיר וְכו' וּלר"י דְּלַעֲיֹל (נְזָרִים עז:): דְּכִי נָמִי דְּרֹשִׁי בַּהּ הֵן דְּרִי' מַנֶּה ג"ש דְּהָיוּ מַפְנֵה מַצַּד אֶחָד גַּבֵּי שַׁחוּטֵי חוּץ: הָא כְּתִי' שְׁבַת תַּחֲלַת מוֹעֲדוֹת פ' פְּנִיחַס (בַּמִּדְבָּר כח:): וְהָא מְסִטָרָא כְּתִי' בַּתַּר פִּרְש' [הַמוֹעֲדוֹת בְּרֹאשֵׁי הַמַּטּוֹת:

עח.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' א:

ב מו"י פו' מהל' שבועות הל' א:

ג מו"י פד' מהל' נדרים הל' ה':

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רג סעי' ג:

ה מו"י פו' מהל' שבועות הל' א:

ו מו"י פד' מהל' נדרים הל' ה':

ז מו"י פיו"ג מהל' תרומות הל' כה:

ח מו"י פד' מהל' תרומות הל' יז:

ט מו"י פיו"ח מהל' מעשה הקרבנות הל' יח:

עז:

עין משפט
גזר מצוה

א מיי' פא' מהל' קידוש החודש הל' ה: ב מיי' פא' מהל' קידוש החודש הל' ז:

וְאֵין שְׁבַת בְּרֵאשִׁית צריכה קדוש וְאֵין צריך קדוש ב"ד שְׁצִרִיכִי' לְקַדֵּשׁ נִסָּן לַעֲשׂוֹת בּוֹ פֶּסַח בַּט"ו בּוֹ: מוֹעֲדֵי יְיָ צִרִיכִי' קדוש ב"ד שְׁצִרִיכִי' לְקַדֵּשׁ יוֹם רֵאשִׁי לְקַדֵּשׁ בְּשָׂבִיעֵי בּוֹ לְשַׁבֵּת: מוֹעֲדֵי יְיָ צִרִיכִים מִמָּחִי' בְּדָבָרֵי' (וַיִּקְרָא כ"ג:ל') חֹלָה מִקְרָאֵי קָדֵשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם קָרִי בַּה שְׁמִמִּי' נִיחֹה: וְאֵין גְּזָרִים צִרִיכִי' מִמִּחִין. וְלִהְיוֹ סִמָּךְ פ' גְּזֵר' לְמוֹעֲדֵי' לְקַדֵּשׁ בֶּן וַע"כ תִּלְתָּא הָדִיטוּ' בְּעֵי' בְּדָבָרִי' (ע"א ד"ה לִּהְיוֹרִי) מִדְּאֲצְטְרִי' רֵאשֵׁי הַמַּטִּי' לְיַחֲיד מִמַּחֲה: הַשְׁוֹתֵק ע"מ לְמַקְט שְׁתַּצְטַעַר אֲשֶׁתּוּ וּבְדַעְתּוּ לְבַטֵּל לֵה אֲחֵרֵי בֵן: אֵימָתִי [אֲמָרוּ] מַת הַבְּעַל כו' הֵינּוּ בְּרִיתָא דְּאִוִּיתִינוּ רֵישׁ בְּרִיקוּן (לְעֵיל גְּזָרִים סח.): מֵאִי לָאוּ הָא דִּתְנִן שְׁמַע וְשִׁתָּן ע"מ לְמַקְט וְקַתְנִי דִּהְיוּ שְׁתִּיקָה מַעֲלִיא וּמַהֲשִׁתָּא הוּא

לְסַמָּךְ אֲדָבָרְסִינִיךְ דְּאִי בַעִי"מ לְקַיִם הֵינּוּ שְׁמַע וְקַיִם: שׁוֹתֵק לְקַיִם בְּדִקְיָא וְאֵין יָכוֹל לִהְפֹּר:

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

צִרִיכִין קדוש דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא כ"ג:ל') אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: שְׁבַת

בְּרֵאשִׁית אֵין צִרִיכָה קדוש דְּחִינָלָא וְקַדְשָׁה מֵאֲלֵיָהּ: הַשְׁוֹתָן עַל מַנַּת לְמַקְט שְׁאִינוּ שׁוֹתָן בְּדִי לְקַיִם הַגְּזֵר אֲלֹא שְׁעוּשָׁה בְּדִי לְהַקְנִיטָה וְלַהּוֹכִיחָה בְּדִי שְׁלֹא תִקְגִּיל עוֹד בְּגִזְרִים שְׁהִיא בְּבוּרָה שְׁהוּא שׁוֹתָן עַל מַנַּת לְקַיְמוֹ: אִפִּי' מִכָּאן עַד י'

יָמִים יָכוֹל לִהְפֹּר הוֹאִיל וְלֹא הִיָּה דַעְתּוֹ לְקַיִם: מֵאִי לָאוּ בְּשׁוֹתָן עַל מַנַּת לְמַקְט וּבְגוּן דְּאָמַר לְחַד דְּלִמַּקְט עָבִיד דְּכִי מַת בַּיּוֹם שְׁלֹאֲסֵרְיוֹ אֵין יָכוֹל לִהְפֹּר וּתְיוּבְתָּא דְּרַבִּי חֲנִינָא: לֹא בְּשׁוֹתָן עַל מַנַּת לְקַיִם וּלְכַךְ אֵינוּ יָכוֹל לִהְפֹּר: הֵינּוּ אוּ שְׁמַע וְקַיִם וְתָרִי זְמַנִּי לָמָּה לִי: בְּשׁוֹתָן סָתָם וְלַחּוּמָרָא אֲזַלְיִנוּ:
אב(א) מוֹעֲדֵי ה' צִרִיכִין קִידוּשׁ בֵּית דִּין, שְׁבַת בְּרֵאשִׁית אֵין צִרִיכָה קִידוּשׁ בֵּית דִּין. מוֹעֲדֵי ה' צִרִיכִין מוּמָחָה, וְאֵין פְּרָשָׁת נִדָּרִים צִרִיכִין מוּמָחָה, אֲפִילוּ בֵּית דִּין הָדִיטוּת. וְהָא בְּפִרְשָׁת נִדָּרִים "רֵאשִׁי הַמַּטּוֹת" בְּתִיב! אָמַר רַב חֲסִדָּא וְאִיתִימָא רַבִּי יוֹחָנָן: בְּיַחֲיד מוּמָחָה. ^(כא)אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: הַשְׁוֹתָן עַל מַנַּת לְמִיקַט, מִפֵּר אֲפִילוּ מִכָּאן וְעַד עֲשָׂרָה יָמִים. מִתִּיב רַבָּא: אֵימָתִי אָמְרוּ מַת הַבְּעַל נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאֵב — בְּזִמָּן שְׁלֹא שְׁמַע הַבְּעַל, אוּ שְׁשָׁמַע וְשִׁתָּק, אוּ שְׁשָׁמַע וְהִפֵּר וּמַת בּוֹ בַּיּוֹם. אָבֵל שְׁמַע וְקַיִים, אוּ שְׁשָׁמַע וְשִׁתָּק וּמַת בַּיּוֹם שְׁל אַחֲרָיו — אֵין יָכוֹל לְהִפֵּר. מֵאִי לָאוּ, בְּשׁוֹתָן עַל מַנַּת לְמִיקַט? לֹא, בְּשׁוֹתָן עַל מַנַּת לְקַיִים. אֵי הָכִי, הֵינּוּ אוּ שְׁמַע וְקַיִים! אֲלֹא, בְּשׁוֹתָן סָתָם. ^(כ)מִתִּיב רַב חֲסִדָּא: חוּמָר בְּהִקָּם מִבְּהִפֵּר, וּבְהִפֵּר מִבְּהִקָּם. חוּמָר בְּהִקָּם —

שְׁחֻשְׁתִּיקָה

מסורת הש"ס

א מכילתא דרבי שמעון בן יוחאי; בבא בתרא קכא.
 ב תוספתא נדרים; לעיל סח., לעיל עב.
 ג תוספתא נדרים

תורה אור השלם

וידבר משה אל־בְּאִשֵּׁי הַמַּטּוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה [במדבר ל, ב]

מסורת הש"ס
א ספרי במדבר
ב תוספתא נדרים
ג שבת קנו; משנה נדרים
ד לקמן פז; משנה נדרים
ה כתובות עא.
גליון הש"ס
גמ' קיים בלבו קיים. עיין לקמן דף פו ע"ב בהר"ן ד"ה למימרא: בהר"ן ד"ה הפך כו' ומינה דכל שקיים בלבו. ק"ל הא קי"ל דאף דדברים שבלב לא הוו דברים מ"מ היכא דמוכח וגלוי לכל הוי דברים כההיא דמברחת וכדומה כההיא דמברחת וכדומה א"כ מה ראות דבשתק כל יום השמיעה דאנו דנין דמוכח שהוא רוצה בקיומו של נדר וגלוי לנו כוונתו מש"ה הוי קיום אבל בקיום בלבו שאינו גלוי לכל הוי ככל דברים שבלב דלא מהני וצ"ג:
בהר"ן ד"ה נשאלין. באותו יום שמיעה. וכו"כ תוס' כתובות דף עא ע"ב ד"ה אבל הכא:
תורה אור השלם

וּאִם־הִחֲרַשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁה מִיּוֹם אֲלֵי־יוֹם וְהַקִּים אֶת־כָּל־נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּים אַתֶּם כִּי־הִחֲרַשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמָעוּ (במדבר ל, טו)

קיים בַּלְבּוֹ קיים הֵפֵךְ בַּלְבּוֹ חִינוּ מוֹפֵךְ וְכוּל לְהֵפֵךְ אִל"כ נִשְׁאַל לְחֶכֶם עַל הַקְּמָתוֹ: הֵפֵךְ חִינוּ וְכוּל לְקוּם הַקְּנִי מִיָּהּת שֶׁהִשְׁתַּיְקָה מְקוּיָמָת וכו': נִשְׁאַלִין עַל הַהֶקֶם שְׁאֵם קיים לָהּ לַנֶּעֱרָה הַמְּאֻרָסָה אֲבִיָּה אוֹ בַעֲלָה וְהֵלֶךְ הֲשִׁנִּי וְנִשְׁאַל לוֹ עַל נִדְרָה שֶׁל זוֹ וְאִח"כ הֵלֶךְ זֶה שְׁקוּם וְנִשְׁאַל עַל הַקְּמָתוֹ: וְאִין נִשְׁאַלִין עַל הֵהפֵךְ אִם הֵפֵךְ לָהּ אֶחָד מֵהֶן וְהֵלֶךְ חֲבָרִי וְנִשְׁאַל לְחֶכֶם עַל חֻלְקוֹ חִין זֶה שְׁאַלָה לְפִי שְׁאִין נִשְׁאַלִין עַל נִדֵּר שְׁאִינוּ נִדֵּר כְּגוֹן זֶה שֶׁמוֹפֵךְ בְּמַקְצֵת הִנֵּי נִדֵּר וְאִין נִדֵּר: בְּשֵׁהוּא אֹמֵר לְמַעֲלָה הִימָנוּ פִּי הִחֲרִישׁ לָהּ הִנֵּי בְּשׁוֹתֵק וכו': בְּשׁוֹתֵק ע"מ לְמַקְט וּבְתִיב בְּהֵהוּא קָרָא וְהַקִּים אֶת כָּל נִדְרֶיהָ דְּשׁוּב חִינוּ וְכוּל לְהֵפֵר: קִרְאִי וְתִירִי כְּתִיבִי מַדְכִּתִּיב

הַחֲרַשׁ יַחֲרִישׁ בָּמָה פְּעָמִים ש"מ בְּשׁוֹתֵק ע"מ לְמַקְט חִינוּ מֵפֵר: ע"א קִרְאִי כְּתִיבִי הַחֲרַשׁ יַחֲרִישׁ וְכִי הִחֲרִישׁ הָרִי ג' חַד בְּשׁוֹתֵק ע"מ לְקוּם וְחַד ע"מ לְמַקְט וְחַד בְּסַתֵּם: יוֹדִיעַ חֲנִי שִׁגֵּשׁ נִדֵּר הָרִי שֶׁשֹּׁמַע בְּאֲשֶׁתּוֹ שֶׁנִּדְרָה וְלֹא הֵפֵךְ לָהּ וְאִמֵּר לְאַחֵר מִכֵּן יוֹדַע חֲנִי שִׁיגֵשׁ נִדֵּר שְׁאִשָּׁה נִוְדָרַת אִסּוּרָה בָּמָה שֶׁנִּדְרָה: אֲבָל חֲנִי יוֹדַע שִׁיגֵשׁ מְפִירִין דְּאֶפְשָׁר בְּתַקְנָה לְכַךְ לֹא הִפְרַתִּי לָהּ: וְפֵר דְּכִינוּן דְּלֹא הִנֵּה יָדַע שִׁיגֵשׁ מְפִרִין מֵאִי ה"ל לְמַעֲבַד נַעֲשֶׂה כְּמִי שֶׁלֹּא שָׁמַע: אֲבָל חֲנִי יוֹדַע שֶׁזֶה נִדִּיר חֲשׁוֹב וְצִרִיךְ לְבַטְלוֹ: ר"מ אֹמֵר לֹא יִפֵּר דְּכִינוּן דְּזַעַ דְּנִדְרָה וְיִגֵּשׁ מְפִרִין כְּשִׁמְשָׁה בְּעֶלְמָא דְּמִי וְאֶבְעִי לִיָּה לְמַפֵּר מַעֲקָרָא: וּחכ"א יִפֵּר עַבְשׁוֹ דְּכִינוּן דְּלֹא יָדַע מִתְחַלָּה דִּהְיִי נִדֵּר צִרִיךְ הִפְרָה כְּמִי שֶׁשֹּׁמַע עַבְשׁוֹ דְּמִי וְלֹא לְכַתְּחַלָּה: וְאֵלּוּ נִדְרִים שֶׁהוּא מֵפֵר

וְהִינוּ חֹמֶר בְּהֶקֶם מִבְּהֵפֵר: קיים חִינוּ

מִתְּנִי' וְאֵלּוּ נִדְרִים שֶׁהוּא מֵפֵר בִּין אֶב בִּין בַּעַל: שְׁיִישׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֵשׁ

א"י שֶׁהִשְׁתַּיְקָה מְקוּיָמָת, וְאִין שְׁתִּיקָה מְבַטְלָת. קִיִּים בַּלְבּוֹ — קִיִּים, הֵפֵךְ בַּלְבּוֹ — אִינוּ מוֹפֵךְ. קִיִּים — אִין יְכוּל לְהֵפֵר, הֵפֵךְ — אִין יְכוּל לְקִיִּים. קִתְּנִי: שֶׁהִשְׁתַּיְקָה מְקוּיָמָת, מֵאִי לָאו בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְמִיקֻט? לֹא, בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְקִיִּים. הִיִּינוּ: קִיִּים בַּלְבּוֹ קִיִּים! אֶלֶּא בְּשׁוֹתֵק סֶתֶם. ״אֲשַׁכַּחַן חוֹמֶר בְּהֶקֶם מִבְּהֵפֵר, בְּהֵפֵר מִבְּהֶקֶם מָנֹא לִן? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נִשְׂאֲלִין עַל הַהֶקֶם, וְאִין נִשְׂאֲלִין עַל הֵהפֵר. ^(N) מְתִיב רַב כֹּחֲנָא: ״וְאִם הִחֲרַשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁה וְגו״, בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְמִיקֻט הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אֵתָּה אֹמֵר בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְמִיקֻט, אוֹ אִינוּ אֶלֶּא בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְקִיִּים? בְּשֵׁהוּא אֹמֵר ״כִּי הִחֲרַשׁ לָהּ״, הָרִי בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְקִיִּים הַכְּתוּב מְדַבֵּר, הָא מָה אָנִי מְקִיִּים ״אִם הִחֲרַשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁה״ — בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְמִיקֻט הַכְּתוּב מְדַבֵּר! תִּיּוּבָתָא. ^(כ) וְלֹקִים: הָא — בְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְקִיִּים, הָא — בְּשׁוֹתֵק סֶתֶם! קִרְאִי יַתִּירִי כְּתִיבִי. ^(א) מְתִיב רַבָּא: נִדְרָה עִם חֲשָׁכָה — מִפֵּר לָהּ עַד שְׁלֹא חֲשָׁכָה, שְׁאֵם לֹא הֵפֵר וְחֲשָׁכָה — אִינוּ יְכוּל לְהֵפֵר. אַמַּאי? לְהִוֵּי כְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְמִיקֻט! תִּיּוּבָתָא. ⁽⁷⁾ מְתִיב רַב אָשִׁי: ״יּוֹדַע אָנִי שְׁיִישׁ נִדְרִים, אֲבָל אִינִי יוֹדַע שְׁיִישׁ מְפִירִין״ — יָפֵר. ״יּוֹדַע אָנִי שְׁיִישׁ מְפִירִין, אֲבָל אִינִי יוֹדַע שְׁזָה נִדֵּר״, רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: לֹא יָפֵר, וְחֲכָמִים אֹמְרִים: יָפֵר. וְאַמַּאי? לִיְהִוֵּי כְּשׁוֹתֵק עַל מְנַת לְמִיקֻט! תִּיּוּבָתָא. הִדְרִן עֲלָהּ נַעֲרָה הַמְּאֻרָסָה ^(ח) וְאֵלּוּ:

מֵפֵר: דְּבָרִים שְׁיִישׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֵשׁ: ״אִם אֶרְחִץ״ וְ״אִם לֹא אֶרְחִץ״, ״אִם אֶתְקַשְׁט״ וְ״אִם לֹא אֶתְקַשְׁט״.

אָמַר

דְּכָרִים שִׁיגֵשׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֵשׁ כְּדַכְתִּיב לְעֵנַת נָפֵשׁ אִישָׁה וְקִימָנוּ וְאִישָׁה וְפִרְנוּ (בַּמִּדְבָּר ל':י"ד):

נערה המאורסה פרק עשירי נדרים

עט.

עין משפט נר מצווה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כא לח מא:

ב מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' יח:

ג מו"י פו"ג מהל' נדרים הל' יט:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נה:

ה מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' א:

ו טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נח:

ז מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' א:

 עין משפט גור מצודה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ס:

ב מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ז:

ג טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נה:

ד מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ב:

ה מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ג:

ו טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נה:

ז מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ב:

ח מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ג:

אַמַר ר' יוסי אין אלו נדרי ענוי נפש בגמרא מפרש: מְלַמֵּד שֶׁהַבְעַל מִפֶּר

דְּבָרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה אִם נִזְרָה שְׁלֹא לְשִׁמְשׁוֹ:

מִפֶּר לְעוֹלָם גַּם כִּי תִתְקַדֵּשׁ [וה"ק] אלו נִזְרִים שֶׁהוּא מִפֶּר [לָהּ] הִפְרַת עוֹלָם נִזְרִים שֶׁנֶּשֶׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ: ר' יוחנן בן גורי אמר מתני' היא בִּהְיִי בִּרְקָא (דף פה -) שְׁנוּקְדַת קָנָם שְׁאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיךָ יִפְר שְׂאֵם לֹא יִפְר שְׂמֵא יִגְרַשְׁנָה וְתֵהָא חֲסוּכָה לְהַחֲזִיר שְׁיִחוּל הַנָּזֵר דְּכָל כַּמָּה שְׂהִיא תַּחֲתֵיו לֹא חַל הַנָּזֵר דְּאִלוּמִי אִלְמוּהָ לְשַׁעֲבִיד דְּבַעַל אִלְמָא כִּי מִפֶּר לֹה מַעֲקָרָא הוּנִיא הִפְרָה אַחֵר

הַגְּרוּשִׁין: אָלֵא נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ מִפֶּר בִּין לַעֲצֻמוֹ שְׂהִיא תַּחֲתֵיו בִּין לְאַחֲרִים אַחֵר שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ וְתַנְשֹׂא לְאַחֲרִים אֲבָל דְּבָרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה לְעַצְמוֹ מִפֶּר לְאַחֲרִים אִינוּ מִפֶּר כְּלוּמַר כָּל מַה דְּשִׁיךְ לְעַצְמוֹ הוּי הִפְרָתוּ הִפְרָה בִּין כִּשְׂהִיא תַּחֲתֵיו וּבִין כִּשְׂגֻרָשָׁה דְּאִבְתֵּי הוּי שְׁפִיר בִּינּוּ לְבִינָה כָּל כַּמָּה דְּלֹא נִשְׂאֵת לְאַחֵר הִלָּכָךְ הוּי הִפְרָתוּ הִפְרָה כִּשְׁמַחֲזִירָה: לְאַחֲרִים אִינוּ מִפֶּר כִּשְׁנִימַת לְאַחֵר חַל הַנָּזֵר דְּהִכִּי מִשְׁמַע קָרָא בִּין אִישׁ לְאִשְׁתּוּ בַּעֲדֵי הָאִישׁ עַם אִשְׁתּוּ וְגַם כִּשְׂגֻרָשָׁה הוּי שְׁפִיר בִּין אִישׁ לְאִשְׁתּוּ שְׂאֵם יַחֲזִירָנָה וְהִנֵּה בִינּוּ לְבִינָה שְׁמַתָּר הוּא לְהַחֲזִירָה הִלָּכָךְ אִינוּ חַל כָּלל אַחֵר שְׂגֻרָשָׁה וְאִע"ג שְׁמֵן הַדִּין הִנֵּה לָנוּ לוֹמַר שְׁיִחוּל אַחֵר הַגְּרוּשִׁין וְיִתְבַּטֵּל כִּשְׁיַחֲזִירָנָה זֶה לֹא מַצִּינוּ שְׂאֵחֵר שְׁחַל שְׁיַחֲזֵר וְיִתְבַּטֵּל אֲבָל אַחֵר שְׁנִימַת לְאַחֵר תּוּ לֹא הוּי בִינּוּ לְבִינָה שְׂאִסּוּר הוּא לְהַחֲזִירָה: הִיכִי קֻאמְרָה דה"ל לְמִימַר קוּנֵם רַחֲיָצָה עָלֵי: אֲלִימָא דְאֻמְרָה קָנָם פְּרוֹת עָלִי אִם אֶרְחֵץ לָמָּה לִי הִפְרָה לֹא תִרְחֵץ דְּמַדְקַנְעִי תַנְא שְׁנִזְרָה בָּךְ מִפְּרוֹת אִם תִּרְחֵץ וְלֹא קַתְנִי שְׁנִזְרָה מִרַחֲיָצָה ש"מ דְּאִי לֹאוּ דְּתַלְיָנִהּ בְּפִירוֹת נָזֵר דְּרַחֲיָצָה גּוּפָה לֹאוּ עֲנוּי נָפֶשׁ הוּא וּא"כ לֹא תִרְחֵץ וְעוֹד בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹסִי אֵין אִלוּ נִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ דְּלִמָּא רַחֲצָה [וְאִתְסַרִין] פְּרוֹת עָלֶה וְהָשָׂה דְּמַעֲקָרָא פְּרִיָה לַת"ק לֹא תִרְחוּץ [וְלֹא לְתַסְרוּ פְּרוֹת עָלֶה] וְהִשְׁתָּא פְּרִיָךְ אִיפְכָא וי"ל דְּמִשְׁמַע לִיָּה מַדְלֵא קַתְנִי

רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר לֹא יִפְר וְקֻאמַר אֵין אִלוּ נִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ לְאוֹרוּיִי לָךְ דְּבִהֲאִי נָזֵר דְּאִזְרִינן אֲפִי' אִם תַּעֲבֹר הַתְּנָאִי אֵין בְּנָזֵר עֲנוּי נָפֶשׁ וְהֵר"מ פִּי' דְּהַש"ס קַמִּיךְ אִלָּם אִתְקַשְׁט דְּמַתְקַצִּינוּ לָהּ בְּהָא דְאִמְרָה קוּנֵם פְּרוֹת [אִם אִתְקַשְׁט דָּאִם לֹא תִתְקַשְׁט] קְרוּ לָהּ מַעְנוּלָתָא דה"נ אִמַר פֶּרֶק הַמְדִיר (כְּתוּבוֹת דף עא:) דְּהִיכָא דְּתַלְתָּה לְקִשּׁוּט בְּתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה דְּהִיכִי תַעֲבֹד לֹא תִתְקַשְׁט וְלֹא תִאָסֵר קְרוּ לָהּ מַעְנוּלָתָא הִלָּכָךְ נָזֵר דְּקִשּׁוּט הוּי נָזֵר דְּעֲנוּי נָפֶשׁ:

דְּקֻאמְרָה כה"ג בְּהָא לִימָא ר' יוֹסִי אֵין אִלוּ נִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ כָּלל וְהָא וְאִי נִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ הֵן:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

אמר רבי יוסי וכו' ובגמרא

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: **אֵין אֵלוּ נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ.** וְאֵלוּ הֵן נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ: **אֻמְרָה "קוּנָם פִּירוֹת הָעוֹלָם עָלַי" — הָרִי זֶה יָכוֹל לְהַפֵּר. "פִּירוֹת מְדִינָה זו עָלַי" — יָבִיא לָהּ מְמַדִּינָה אַחֶרֶת. "פִּירוֹת חֲנוּנִי זֶה עָלַי" — אִינוּ יָכוֹל לְהַפֵּר. וְאִם לֹא הִיתָה פְּרִנָּסָתוֹ אָלֵא מִמָּנוּ — הָרִי זֶה יִפְר, דְּבַרֵּי רַבִּי יוֹסִי. גָּמַ' נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ הוּא דְּמַפֵּר, שְׂאִין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ אִינוּ מִפֶּר? וְהָא תַנְיָא: **"בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ" — מְלַמֵּד שֶׁהַבְעַל מִפֶּר נִדְרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה!** " **אֻמְרִי: הָלִין וְהָלִין מִפֶּר, מִיהוּ עֲנוּי נָפֶשׁ — מִפֶּר לְעוֹלָם. אָבָל אֵין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ, כְּדֹאִיתָהּ תַּחוּתֶיהָ — הוּנִיא הַפְּרָה, מִכִּי מִגְרֵשׁ לָהּ — חֲזִיל עָלֶה נִזְרָה. בְּדְבָרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה שְׂאִין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ. אָבָל יֵשׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ — לֹא חֲזִיל עָלֶיהָ נִזְרָה. וּדְבָרִים שְׂאִין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ, כִּי מִגְרֵשׁ לָהּ חֲזִילָא עָלֶה? וְהָא תַנּוּ, רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי אוֹמַר: יִפְר, שְׂמָא יִגְרֹשְׁנָה וְתֵהָא אֲסוּרָה לוֹ. אֲלִמָּא: כִּי מִגְרֵשׁ לָהּ וּמִפֶּר לָהּ מַעֲיָקְרָא — הוּנִיא הַפְּרָה! " **אֻמְרִי: הָלִין וְהָלִין הוּנִיא הַפְּרָה. אָלֵא: נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ מִפֶּר, בֵּין לַעֲצֻמוֹ וּבִין לְאַחֲרִים. אֵין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ, לְעַצְמוֹ — מִפֶּר, לְאַחֲרִים — אִינוּ מִפֶּר. וְהִכִּי קַתְנִי: אֵלוּ נִדְרִים שֶׁהוּא מִפֶּר בֵּין לַעֲצֻמוֹ וּבִין לְאַחֲרִים — נִדְרִים שְׂיֵשׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ. "אִם אֶרְחֵץ", הִיכִי קֻאמְרָ? אִילִימָא דְאֻמְרָה "קוּנָם פִּירוֹת עוֹלָם עָלִי אִם אֶרְחֵץ" — לָמָּה לָהּ הַפְּרָה? לֹא תִרְחֵץ וְלֹא לִיתְסַרְן פִּירוֹת עוֹלָם אֵלוּ עָלֶה! וְעוֹד: בְּהָא לִימָא רַבִּי יוֹסִי אֵין אֵלוּ נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ? דְּלִמָּא רַחֲצָה וְאִיתְסַרוּ פִּירוֹת עוֹלָם עָלֶה.******

וְאָלֵא:

מִפְּרֵשׁ דְּאֵין עֲנוּי נָפֶשׁ אֵלֹא כְּגוֹן קוּנָם שְׁלֹא אוֹכַל בָּשָׂר וְשֹׁלֵא לְאִשְׁתָּה וְיֵן וְכַדְגָּרְסִין בְּמַסְכַּת כְּתוּבוֹת בְּפֶרֶק הַמְדִיר לְרַבִּי יוֹסִי וּלְרַבְּנָן דְּבָרִים שְׂאֵין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ כְּגוֹן שְׁנִזְרָה שְׁלֹא לְאָכַל עֲמֹו בַקַּעֲרָה דְּהִינוּ דְּבָרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה בְּגַמְרָא מִפְּרֵשׁ הִיאךְ מִפְּרֵן בַּעַל: פְּרוֹת מְדִינָה זו עָלִי בְּקוּנָם מִפְּרֵשׁ בְּפֶרֶקִיתָא דְּרַבִּי חִיָא אִם יֵשׁ לוֹ חִלָּק בָּהֶן זִהוּ עֲנוּי נָפֶשׁ אֵין לוֹ חִלָּק בָּהֶן אֵין אִלוּ עֲנוּי נָפֶשׁ וְיָבִיא לָהּ מְמַדִּינָה אַחֶרֶת: וְאִם לֹא הִיתָה פְּרִנָּסָתוֹ שֶׁל בַּעַל אֵלֹא הִימָנוּ שֶׁהַחֲנוּנִי הַזֶּה מַעֲלָה לוֹ מְזוֹנוֹת דְּהִי זֶה יִפְר דְּבַרֵּי ר' יוֹסִי דְּהִינוּ עֲנוּי נָפֶשׁ: גַּמ' מְדַקַנְעִי וְאֵלוּ נִזְרִים שְׁמַפֵּר וְהַמְפֵּר בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ מַכָּל דְּשִׂאֵין עֲנוּי נָפֶשׁ כְּגוֹן דְּבָרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה אִינוּ מִפֶּר: וְהַתְנִיָא בְּסַפְרֵי בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין אָב לְבִתּוֹ בַּנְּעֻרִיָּה מַה ת"ל אִם לְנִזְרִים שֶׁנֶּשׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ דְּהִי כְּבֹר נִאמַר לַעֲנוּת נָפֶשׁ אֵלֹא מְלַמֵּד שֶׁהַבַּעַל מִפֶּר בְּנִזְרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה: אִמְרִי הֵנִי וְהֵנִי בֵּין נִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ בֵּין שְׂבִיבוּ לְבִינָה מִפֶּר: מִיהוּ נִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ מִפֶּר לְעוֹלָם אֲפִילוּ לְאַחֵר שֶׁתַנְא מִתַּחֲתֵיו שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ אוֹ תַתְאֲלָמֵן וּה"ח מַתְנִי' אִלוּ נִזְרִים שֶׁהוּא מִפֶּר לְעוֹלָם: כִּי מִגְרֵשׁ לָהּ אוֹ תַתְאֲלָמֵן דְּנִפְקָא מִרְשׁוּתָּהּ: חַיִל עָלֶה בְּנִזְרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה אֲבָל יֵשׁ בָּהֶן כּוֹי' הַש"ס הוּא דְקָא פִּשְׁיט לְמַלְתָּא: וּמִי מַצִּית אִמְרַת דְּבָרִים שְׂאֵין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ כִּי מִגְרֵשׁ לָהּ דְּחֻלִי עָלֶה וְהַתְנָן בְּמַתְנִי' קָנָם שְׂאֵנִי עוֹשֶׂה לְפִיךָ כָּל מַה שְׂאֵנִי עוֹשֶׂה לְהַנְאֵת פִּיךָ וְהָא עָלִי בְּהַרְבָּן: ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמַר יִפְר דְּשִׂמָא יִגְרַשְׁנָה וְתֵהָא חֲסוּכָה לוֹ דְּבַמָּה שְׁנִזְרָה הַשְׁתָּא אֵין בְּדַבְרִיָּה כְּלוּם דְּאִינָה וְכוּל' לְאַסֵר עָלֵיו מַה שֶׁתַּקְנוּ לוֹ חֻכְמִים מִמָּנָה אֲבָל אִם יִגְרַשְׁנָה מִיָד חַל הַנָּזֵר וְתֵהָא חֲסוּכָה לַחֲזוֹר לוֹ שֶׂהִיא מַדְרַת הַנָּאָה מִמָּנוּ וְהִינוּ דְּבָרִים שְׂבִיבוּ לְבִינָה וְקא"ר יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי יִפְר אִלְמָא דְּכִי מִפֶּר וְהָזֵר מִגְרֵשׁ לָהּ תּוּ לֹא חַיִל עָלֶה נָזֵר: אִמְרִי הָלִין וְהָלִין בֵּין יֵשׁ בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ וּבֵין אֵין בָּהֶן עֲנוּי נָפֶשׁ הוּנִיא לָהּ הַפְּרָה לְעוֹלָם אֲפִי' לְאַחֵר שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ אֵלֹא דְנִזְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ מוֹסְרִין לְעוֹלָם בֵּין לַעֲצֻמוֹ בֵּין לְאַחֲרִים בֵּין

יִגְרַשְׁנָה וְיַחֲזִירָנָה בֵּין תַנְשֹׂא לְאַחֲרִים: לְעַצְמוֹ מִפֶּר כִּשְׁיִגְרַשְׁנָה וְיַחֲזִירָנָה אֲבָל נִימַסַת לְאַחֲרִים חֻלִי עָלֶה: וְקָא מַהֲזֵר אֲלִיבָא דְרַבְּנָן הִיכִי קַתְנִי דְאֻמְרָה אִם אֶרְחֵץ: ר"מ אוֹמַר לֹא יִפְר דְּבִינוּ דְּנִזְדַע דְּנִזְרָה וְיֵשׁ מִפְּרִין כִּשְׁמִישָׁה בַּעֲלָמָא דַּת. וְאֲבַעֲי לִיָּה לְמַפֵּר מַעֲקָרָא: אֲלִימָא דְאֻמְרָה קָנָם פְּרוֹת וְכוּ' לָמָּה לִי הַפְּרָה דְּבִינוּ דְּלֹא אִמְרָה קָנָם פְּרוֹת עָלִי סָתָם אֵלֹא תַלְיָא נִזְרָה בְּהַנָּאָה אִמְאִי מַצִּי מִפֶּר וְהָא אֲפַשֵׁר דְּלֹא הֵנִי עֲנוּי נָפֶשׁ דְּלֹא תִרְחֵץ וְלֹא תַתְסֵר בְּפִירוֹת וְהַשְׁתָּא לֹא ס"ל דְּרַחֲיָצָה עַצְמָה הֵנִי עֲנוּי נָפֶשׁ: וְעוֹד אִי

 מסורת הש"ס

א ספרי במדבר; לקמן פב.

ב כתובות עא.

 תורה אור השלם
--

אלה החקים אשר צוה יְהוָה את־מֹשֶׁה בְּיַד אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בִּין־אָב לְבִתּוֹ בְּנַעֲרִיָּה בֵּית אָבִיהָ [במדבר כ, יז]

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

אָלס דאָמֶרֶה קִנָּס הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵי אִם אֶרְחֹץ פֻּעַם אַחַת שְׁיֹאסְרוּ לָהּ לַעֲוֹלָם

כָּל הַנָּאֵת רַחֲמֵה כְּגוֹן כַּחֲוֹל וּפְרָכּוּם וּסְיָבָה שֶׁהִן צָרָכֵי רַחֲמֵה וְאִף רַחֲמֵה עֲצָמָה: וְאִהְיֵי מִפֶּר הַיָּדִיכִי תַעֲבִיד כּו' דְּחֹסְדֵי רַבָּנָן דְּרַחֲמֵה הִינּוּ עֲנוּי נָפֶשׁ: ור"י סבב אָפֶשֶׁר בָּלֹא רַחֲמֵה וּלְנוּוֹל דְּרַחֲמֵה לֹא חִישְׁינָן וְאִהְיֵי קֹאמֶר דְּאִין אֵלּוּ נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ: אִי הָכִי הוֹאִיל דְּאוֹקֻמָּת נִדְרָה בְּרַחֲמֵה לְרַבֵּי יוֹסִי דָּלֹא חִישׁ לְנוּוֹל דְּרַחֲמֵה לְיָיִבֹא עֲנוּי נָפֶשׁ: לַחֲנִי הָכִי ר' יוֹסִי אוֹמֶר תַּנְאִי זֶה אִין בּוּ עֲנוּי נָפֶשׁ דִּהֲא כָּל הַנָּדָר הַזֶּה חִינּוּ אֵלֹס עַל תַּנְאִי בַּתַּנְאִי שְׁעוּבָרַת עוֹבְרַת עַל הַנָּדָר דְּאִי אָפֶשֶׁר בְּשׁוּם עֲנָנָן לְהוֹיֹת בּוּ עֲנוּי נָפֶשׁ (הוֹאִיל) דְּנוּוֹל הוּא לָהּ וְלֹא הָיִי עֲנוּי נָפֶשׁ לְר' יוֹסִי וְאִמְאִי קִנָּסָב לָהּ בְּלִשׁוֹן עֲנוּי נָפֶשׁ דְּקֹאמֶר אִין אֵלּוּ

נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ מִכָּלֵל דְּר' יוֹסִי סָבַר אִיבֹא עֲנוּי נָפֶשׁ בִּהְיָא נִדְרָא בְּמַקְצַת: אֵלֹס לַעֲוֹלָם לְרַבֵּי יוֹסִי רַחֲמֵה נָמִי הָוִיא עֲנוּי נָפֶשׁ וּמַתְּנִיתִין דְּהִבָּא בִּהְיָא עֲסָקִין. כְּגוֹן דְּאִמְרָה אִם אֶרְחֹץ הַיּוֹם דְּהִינּוּ טַעֲמָא דְּרַבֵּי יוֹסִי דְּאִמֶר אִין אֵלּוּ נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ דְּאָפֶשֶׁר דָּלֹא אֶתְנִיא לִיזִי עֲנוּי נָפֶשׁ דָּלֹא רַחֲמֵה הַיּוֹם וְלֹא מִתְּסַרָא הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵה וְלִיבֹא אֵלֹס נוּוֹל דִּיוּמָה דְּמַפְּאֹן וְאִילָן רַחֲמֵה כָּל אִימַת דְּבַעֲיָא וְהַשְׁתָּא לִיבֹא לְמַפְּרָן לְר' יוֹסִי לַחֲנִי תַנְאִי זֶה דְּקֹאמֶר לְר' יוֹסִי נוּוֹל רַחֲמֵה לְזַמֵּן מְרַבָּה הָיִי נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ וְלִהְיֵי קַחְנִי בְּלִשׁוֹן הַנָּדָר וְהִינּוּ טַעֲמָא דָּלֹא פְּרִיךְ הִבָּא בְּדַפְּרָכֵינוּן לַעֲיֹל לְר' יוֹסִי דְלִמָּא רַחֲמֵה הַיּוֹם וּמִתְּסַרָא הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵה דְּר' יוֹסִי חִישׁ לְנוּוֹל מְרַבָּה מִשׁוּם דִּהֲתִם לֹא אִמְרָה אֵלֹס אִם אֶרְחֹץ סָתָם וְאִיבֹא לְמַחֵשׁ דְּדִלְמָא רַחֲמֵה אָבָל הִבָּא דְּאִמְרָה הַיּוֹם וְתוֹ לֹא לִיבֹא לְמִיחֵשׁ לְדִלְמָא רַחֲמֵה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהוּא הָדִין דְּאָפֶשֶׁר לְאוּקְמָה נָמִי דְּאִמְרָה הָכִי בְּתַרּוּן זֶה קִנָּס בְּרוּת עוֹלָם עָלֵי אִם אֶרְחֹץ הַיּוֹם אֵלֹס מִשׁוּם דְּשִׁבְקָה לְהִיָּא וְאִיכְרִי בַּהֲנָאֵת רַחֲמֵה מוֹקָם זֶה נָמִי בַּהֲנָאֵת רַחֲמֵה:

אָלֹא דְּאִמְרָה הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵי לַעֲוֹלָם אִם אֶרְחֹץ פֻּעַם אַחַת דְּפֻעַם רַאשׁוֹנָה

”וְאָלֹא: דְּאִמְרָה ”קוּנָם הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵי לַעֲוֹלָם אִם אֶרְחֹץ”, מִשׁוּם הָכִי מִיפֵּר לָהּ.

דְּהִיכִי תַעֲבִיד? תַּרְחֹץ — מִתְּסַרָא הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵה, לֹא תַרְחֹץ אִית לָהּ נִיוּוֹלָא. וְרַבֵּי יוֹסִי סָבַר: אָפֶשֶׁר דָּלֹא רַחֲמֵה, וּלְנִיוּוֹל לֹא חִיִּישִׁינָן. אִי הָכִי, לִיתְנִי הָכִי, רַבֵּי יוֹסִי אוֹמֶר: תַּנְאִי זֶה אִין בּוּ עֲנוּי נָפֶשׁ! ”אָלֹא דְּאִמְרָה: ”הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵי לַעֲוֹלָם אִם אֶרְחֹץ הַיּוֹם”. וְרַבֵּי יוֹסִי סָבַר: נִיוּוֹל דְּחַד יוֹמָא לֹא שְׁמִיָּה נִיוּוֹל.

שְׁנִית

יְכוּלָה לְרַחֹץ בִּהְתֵּר: מִתְּסַרָא רַחֲמֵה עָלֵה וְעֲנוּי נָפֶשׁ הוּא דְּמַהֲשֵׁתָא סָבַר דְּרַחֲמֵה הָיִי עֲנוּי נָפֶשׁ דְּמַתְּחֵלָה נָמִי דְּקֹאמֶר לֹא תַרְחֹץ מִפְּרָשִׁי לְמַתְּנִיתִין דְּתַלָּה רַחֲמֵה בְּפִרוּת

דְּאִי לֹא הָכִי לֹא הָיִי עֲנוּי: לֹא תַרְחוּץ אִית לָהּ נוּוֹל כְּלוּמַר עֲנוּי נָפֶשׁ הוּא וְר' יוֹסִי סָבַר אָפֶשֶׁר דָּלֹא רַחֲמֵה כָּלֵל גַּם אִם רַחֲמֵה פֻּעַם אַחַת וּמִתְּסַרָא (בַּכָּלֵל) [בַּכָּלֵל] רַחֲמֵה לְנוּוֹל כִּהְיָא לֹא חִישׁ דְּרַחֲמֵה לֹא הָיִי עֲנוּי: וְלִיתְנִי הָכִי רַבֵּי יוֹסִי אוֹמֶר תַּנְאִי זֶה אִין בּוּ עֲנוּי נָפֶשׁ כִּינּוּן שְׁיֵשׁ עֲנוּי נָפֶשׁ בְּקִיוּם הַתַּנְאִי שְׂגַם הַדָּם שְׁעָבְרָה הַתַּנְאִי הִיא נִמְנַשַּׁת מִרַחֲמֵה כְּדִי שְׁלֹא יַחֲוֹל עָלֶיהָ אִסּוּר רַחֲמֵה הַלְכָן הִיָּה לוֹ לְהִזְכִּיר הַתַּנְאִי [וְלֹא

הַנָּדָר] אִו לֹא הִיָּה לוֹ לוּמַר רַח ר' יוֹסִי אוֹמֶר לֹא יִפֵּר: אָלֹא דְּאִמְרָה הַנָּאֵת רַחֲמֵה עָלֵי לַעֲוֹלָם אִם אֶרְחֹץ הַיּוֹם דְּלִרְבָּנָן גַּם מַנִּיעָה מִלְּרַחֹץ הַיּוֹם עֲנוּי הוּא וּמַפֵּר: וְר' יוֹסִי נוּוֹל דְּחַד יוֹמָא לֹא שְׁמָה נוּוֹל מִשְׁמַע דְּמַנִּיעוּת יוֹם א' הוּא דָּלֹא הָיִי עֲנוּי אָבָל בַּמַּנִּיעוּת [עוֹלָם] הָיִי עֲנוּי וְלֹא יִתְכּוּן דְּבַפְּרָק הַמַּדִּיר מוֹכַח מַנָּה דְּלִר' יוֹסִי אִמְרִי' רַחֲמֵה אִין בֵּה עֲנוּי וְתוּ דְלַחֲמֵן פְּרִיךְ מִמְּלָתָא דְּהִבָּא דְּר' יוֹסִי אִמְלָתָא דְלַחֲמֵן [גּוֹף בָּלָן] לִכ"ש דְּאִיבֹא צַעַר וּמֹאִי פְּרִיךְ הַאֲמַרְתָּ רַבֵּי יוֹסִי לֹא אִמֶר אֵלֹס בְּרַחֲמִיַּת יוֹם אֶחָד וְאִית דְּגָרָסִי וְרַבֵּי יוֹסִי לְנוּוֹל לֹא חִישׁ [כָּלֵל אִפִּילוּ הִיבָא] דְּמִתְּסַרָא לַעֲוֹלָם בְּרַחֲמֵה לֹא הָיִי נוּוֹל דְּקִים לִיָּה לְהַשׁ"ם בְּדַרְחֲמֵה לִיבֹא עֲנוּי לְרַבֵּי יוֹסִי כָּלֵל מִדְּקֹאמֶר אִין אֵלּוּ נִדְרֵי עֲנוּי נָפֶשׁ מִשְׁמַע שְׂאִפִי' תַעֲבַר בַּתַּנְאִי אִין עֲנוּי נָפֶשׁ בְּנִדָּר זֶה כָּלֵל וְהַרְבַּ ר"א מַמְיִן גָּרָם וְרַבֵּי יוֹסִי נוּוֹל דִּיוּמָה לֹא שְׁמָה נוּוֹל - כְּלוּמַר לֹא חֵשׁ הַתַּנְא לְהִזְכִּיר נוּוֹל דִּיוּמָה לְכָךְ לֹא אִמֶר אִין בַּתַּנְאִי עֲנוּי נָפֶשׁ שְׁאִין זֶה חֲדוּשׁ דְּדַבָּר פְּשׁוּט הוּא אֵלֹס גְּדוּלָּה מִזֹּאֵת הַשְׁמִיעֵנוּ אִין נִדָּר יְכוּל לְהוֹיֹת שָׁל עֲנוּי נָפֶשׁ:

פ.

עין משפט ב ר מצוה
--

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נט:

ב מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' ה:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נט:

ד מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' ה:

פ:

עין משפט גזר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נט:

ב מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ה:

ג מו"י פא' מהל' שביתת עשור הל' ה:

שְׁבִיט אם אָרַחץ אם לא אָרַחץ היכי דמי

בְּנֶזֶר: אִם לא אָרַחץ בְּמי מִשְׁרָה וְלִכְךָ **[יִפְר]** שֶׁאִם תִּרְחֹץ אִיכָּא נִוּוּל: דְּכֻנְתִּי' שְׁלֹא אֶתְקַשְׁט בְּנֶפֶט לְכַלּוֹה הוּא וְאִינוּ קְרוּי קָשׁוּט אֶלָּא אִמֵּר רָבָא תַּרְתִּי קִתְּנִי וְלַעוּלָם כְּדִשְׁנִין וְשִׁבּוּעָה שְׁלֹא אֶרְחֹץ וְלֹא רָצָה לְתַרְן דְּאִמֵּר קוּנֵס שְׁלֹא אֶרְחֹץ דִּא"כ הִינוּ כְּמוֹ רִישָׁא כִּי לֹא רָחַצָה אֶפְיֵנוּ בְּיוֹם אֶחָד דִּהָא בְּאֶרְחֹץ הַיּוֹם מוֹקְמִינן לָהּ: וּרְמִינָהּוּ אַע"פ שְׁאִסֵּר בְּכֻלּוֹ בְּתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה בְּנִעְוִילַת הַסְּגָל בְּרַחֲצִינָה וְסִיכָה בְּאֻכְלָהּ וְשִׁתְּנִיה אִין עָנּוּשׁ כְּרַת אֶלָּא עַל הָאֻכְלָה דִּהּוּ עָנּוּי וְהִיוּ בְּכָלל כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶה [וְנִבְרַתָּה] וְאִי אִמְרַת דְּמַנְיֶשֶׁת רַחֲצִינָה הִיוּ עָנּוּי אֶרְחִיצִינָה נְמִי לְחַיִּיב בִּיה"כ וְתַמָּה דְּזַפְרָק בְּתַרְא דִּיּוּמָא (דף עז:)‏ פְּרִיךְ וּכ"ת בְּעָנּוּי תַשְׁמִישׁ דְּרֵי אִוְמֵר תַעֲנּוּ אֶת נֶפֶשׁתִּיכֶם אִינְהוּ עָנּוּי שְׁנֵשׁ בּוּ [אֲבָדַת נֶפֶשׁ] הִיוּ אִוְמֵר זֶה אֻכְלָה וְשִׁתְּנִיה וּא"כ רַחֲצִינָה נְמִי נְהִי דְּמַתְקִינָא עָנּוּי אִין חֲסִידִין עָלֶיהָ וְעוֹד קָשָׁה לַה"ר שְׁמוּאֵל מֵאוּרֹקָא מֵאִי זַעֲמָה דִּהָאִי מִקָּשָׁה אֶלָּא לֹא מִקְרִי רַחֲצִינָה עָנּוּי א"כ אִמְאִי מִתַּפְרָא דִּהָתֵם נִפְקָא לָן אִסּוּרָא מִהָאִי קִרָא דְּעָנּוּי וַי"ל דְּנִזְחִי לֹא הִיוּ עָנּוּי מִן הַתּוֹרָה וְקִרָא דְּעָנּוּי הִנֵּה אִסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא דְּאֶקְרִי עָנּוּי וְכךָ - הוּא לְמַסְקָנָא '

דִּהָכָא: מִלְתָּא דִּידַע עֲנּוּיָא הַשְׁתָּא רַחֲצִינָה לֹא יָדִיעַ הַשְׁתָּא בְּלוּי בּוּ בְּיוֹם דְּמַנְיֶשֶׁת רַחֲצִינָה אִינֵה נִכְרַת אֶלָּא לְיָמִיס רַבִּיס: **[דִּכְתִּיב לַעֲנוּת נֶפֶשׁ]** דְּמַשְׁמַע לִהָבָא וְהִנֵּה נִדְרֵי עָנּוּי: וְרַמְי דִּר' יוֹסִי אֲדָר' יוֹסִי דְּאִמֵּר רַחֲצִינָה אִין בַּה עָנּוּי: מַעֲלִין שֶׁל בְּנֵי הָעִיר חֲיִיָּהּוּ וְחֲזִי אַחֲרִים כְּגוֹן בְּעִירוֹת שְׁשׁוּתִין מֵאוּתָּה מַעֲנִין חֲסִידָן קוּדְמִין דְּזַרְשִׁינן וְחִי אַחִיךָ עִמָּךְ חֲסִיד קוּדְמִין: כְּבִיסָתוֹן מְקוּם כְּבוֹשׁ בְּגָדִיס כְּבִיסָתוֹן קוּדְמָת וּמַתְרִין לַעֲבֹב הַיּוֹם עַד שְׁיִכְבְּסוּ רַבִּי יוֹסִי אִוְמֵר כְּבִיסָתוֹן קוּדְמָת **[לְחַיִּי אַחֲרִיס]** מִשּׁוּם דְּאִית בַּה צַעֲרָא: הַשְׁתָּא כְּבִיסָה שֶׁל בְּגָדִיס אִמֵּר ר' יוֹסִי **[יֵשׁ בּוּ צַעַר גּוּף בְּלוּ לֹא כ"ש - כְּבוֹס]** דְּבִגְדִיס אֶלִימָא לִיָּה יוֹתֵר מִרַחֲצִינָת גּוּף:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

שְׁבִיט אִם אֶרְחֹץ זֶה דִּהּוּ עָנּוּי נֶפֶשׁ לְרַבִּי יוֹסִי כְּדִאִית לֹה וְלִרְבִּנן כְּדִאִית לָהּ:

שְׁבִיט "אִם אָרַחץ". "אִם לֹא אָרַחץ" הִיכִי דְמִי? אֶלִימָא דְּאִמְרָה: "תִּיתָסֵּר הַנָּאֵת רַחֲצִינָה לְעוּלָם עָלִי אִם לֹא אָרַחץ הַיּוֹם" — לְמָהּ לָהּ הַפְּרָה? תַּתְסַחֲי! אִמֵּר רַב יְהוּדָה: דְּאִמְרָה "הַנָּאֵת רַחֲצִינָה עָלִי לְעוּלָם אִם לֹא אָרַחץ בְּמִי מִשְׁרָה". דְּכוּוֹתִיָּה דְּקִתְּנִי "אִם לֹא אֶתְקַשְׁטִי" — אִם לֹא אֶתְקַשְׁט בְּנֶפֶט. לְכַלּוֹה הוּא! ^{אב}אִמֵּר **[רַב יְהוּדָה], דְּאִמְרָה: "הַנָּאֵת רַחֲצִינָה לְעוּלָם עָלִי אִם אָרַחץ הַיּוֹם, וְשִׁבּוּעָה שְׁלֹא אָרַחץ", "הַנָּאֵת קִישׁוּט עָלִי לְעוּלָם אִם אֶתְקַשְׁט הַיּוֹם, וְשִׁבּוּעָה שְׁלֹא אֶתְקַשְׁט". אִמֵּר לִיָּה רַבִּינָא לְרַב אֲשִׁי: הָאִי "אֵלּוּ נְדָרִים וְשִׁבּוּעוֹת" מִיַּבְעִי לִיָּה לְמִיתְנִי! אִמֵּר לִיָּה, תְּנִי: אֵלּוּ נְדָרִים וְשִׁבּוּעוֹת. וְאִיבָעִית אִימָא: שִׁבּוּעוֹת נְמִי הִיִּינוּ נְדָרִים. דְּתַנּוּ: "כְּנִדְרֵי רִשְׁעִים" — נִדָּר בְּנִזְיִר וּבְקִרְבָן וּבְשִׁבּוּעָה. 'וְאִמְרוּ רַבִּנן: רַחֲצִינָה אִית בַּה עָנּוּי נֶפֶשׁ כִּי לֹא רַחֲצָה? וּרְמִינָהּ: אַף עַל כִּי שְׁאִסּוּר בְּכוּלָן — אִין עָנּוּשׁ פְּרַת אֶלָּא בְּאוּכַל וְשׁוּתָה וְעוֹשָׁה מְלָאכָה בְּלִבָּד. וְאִי אִמְרַת כִּי לֹא רַחֲצָה אִיכָּא עָנּוּי, בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים כִּי רַחץ לִיחַיִּיב פְּרַת! אִמֵּר רַבָּא: מַעֲנִינָא דְקִרָא. גְּבִי יוֹם הַכִּיפּוּרִים דְּכַתִּיב "יִתְעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם" — מִיָּלְתָּא דִּידַע עֵינּוּיָא הַשְׁתָּא. רַחֲצִינָה לֹא יָדַע עֵינּוּיָא הַשְׁתָּא. גְּבִי נְדָרִים דְּכַתִּיב "כָּל נִדָּר וְכָל שִׁבּוּעַת אִסֹּר לַעֲנוּת נֶפֶשׁ" — מִיָּלְתָּא דְּאִתְיָא לִיָּה לִיָּדִי עָנּוּי, וְכִי לֹא רַחֲצָה אֶתְיָא לִיָּדִי עָנּוּי.^(ט) וְרַמְי דְּרַבִּי יוֹסִי אֲדָרְבִּי יוֹסִי: מַעֲנִין שֶׁל בְּנֵי הָעִיר, חֲיִיָּהּוּ וְחֲזִי אַחֲרִים — חֲיִיָּהּוּ קוּדְמִין לְחֲזִי אַחֲרִים. בְּהֶמְתָּם [וּבְהֶמַּת אַחֲרִים — בְּהֶמְתָּם] קוּדְמָת לְבַהֶמַּת אַחֲרִים. כְּבִיסָתוֹן וּכְבִיסַת אַחֲרִים — כְּבִיסָתוֹן קוּדְמָת לְכְבִיסַת אַחֲרִים. חֲזִי אַחֲרִים וּכְבִיסָתוֹן — חֲזִי אַחֲרִים קוּדְמִין לְכְבִיסָתוֹ. רַבִּי יוֹסִי אִוְמֵר: כְּבִיסָתוֹן קוּדְמָת לְחֲזִי אַחֲרִים. הַשְׁתָּא כְּבִיסָה אִמֵּר רַבִּי יוֹסִי יֵשׁ בַּה צַעַר,**

גורף

אִם לֹא אֶרְחֹץ דְּקִתְּנִי הִיכִי דְמִי (אִילִימָא)

דְּאִמְרָה תַתַּסֵּר הַנָּאֵת רַחֲצִינָה עָלִי לַעוּלָם אִם לֹא אֶרְחֹץ בְּמִי מִשְׁרָה תִרְחֹץ אִיכָּא נִוּוּל וְאַע"ג דְּרַחֲצָה מִיָּהּוּ מִשּׁוּם דְּאִין הַיּוֹם יָפִיס וְיֵשׁ לָהֶן רִיחַ רַע הִנּוּא נִוּוּל וְר' יוֹסִי סָבַר תִּרְחֹץ וְאִין בְּכָךְ בְּלוֹם דְּבִהָיָא יוּמָא לֹא שָׁמָּה נִוּוּל: דְּגֻתָּה גְּבִי קָשׁוּט דְּקִתְּנִי סִיכָא אִם לֹא אֶתְקַשְׁט דְּאִמְרָה תַתַּסֵּר עָלִי הַנָּאֵת קָשׁוּט כְּגוֹן כַּחוּל וּפְרַכּוּס אִם לֹא אֶתְקַשְׁט בְּנֶפֶט לְכַלּוֹךְ הוּא שְׁהַנֶּט מִקְרִיחַ: לַעוּלָם כְּדִאִמֵּר מַעֲרָק' דְּאִסְרָה הַנָּאֵת רַחֲצִינָה עָלֶהּ לַעוּלָם וּמַתְנִי' חֲזָא קִתְּנִי דִּהָכִי אִמְרָה אִם אֶרְחֹץ **[וְשִׁבּוּעָה שְׁלֹא]** אֶרְחֹץ דְּאִתַּסֵּר עָלֶהּ רַחֲצִינָה לְגַמְרִי אֲפִי' בְּזַמְנָא חֲזָא וְאִי נְמִי דְּאִמְרָה הַנָּאֵת קָשׁוּט עָלִי לַעוּלָם כְּגוֹן קָשׁוּט דְּבִגְזִי צְהַעוּנִין וְקָשׁוּט בְּשִׁמִּיס אִם אֶתְקַשְׁט אֶפְלוּ פַעַם אַחַת וְשִׁבּוּעָה שְׁלֹא אֶתְקַשְׁט כָּלל וְרַבִּי יוֹסִי לְטַעֲמָה דְּלִנְווּל לֹא חֲנֹשׁ כָּלל וְלִיכָא עָנּוּי נֶפֶשׁ וְלִיכָא לְמַפְרָךְ נְמִי כְּדַפְרְכִינן לַעִיל דְּלִתְנִי תַנְחִי זֶה אִין בּוּ עָנּוּי נֶפֶשׁ דִּהָכָא לִיכָא תַנְחִי כָּלל מִדְּאִתְיָא שִׁבּוּעָה אֲבָתְרָה וַעֲקָרָה לָהּ: אַע"פ שְׁאִסּוּר בְּכָלן בְּכָל הַנִּי דְּאִית בַּהּוּ צַד עָנּוּי בְּרַחֲצִינָה וּבְסִיכָה וּבְנִעְוִילַת הַסְּגָל וּבְתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה: אִינוּ חֲסִיד עָלֶיהֶן כְּרַת אֶלָּא עַל הָאֻכַל וְעַל הַשׁוּתָה וְהַעוֹשָׁה בּוּ מְלָאכָה דְּלֹא חוּבָה תּוֹרָה אֶלָּא בְּהִנּוּ דְּכַתִּיבִי בְּהָלֹא גְבִי יוֹם הַכִּפּוּרִיס דְּכַתִּיב תַעֲנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם מִשְׁמַע שְׁהַנֶּפֶשׁ יוֹדַעַת הָעָנּוּי וְזֶהוּ עָנּוּי אֻכְלָה וְשִׁתְּנִיה דְּרַגִּיל בַּהּוּ וְכִינן דְּלֹא אֻכְלִי הַהוּא יוּמָא וְזִיעָה עָנּוּיָא: רַחֲצִינָה לֹא וְזִיעָה עָנּוּיָא דְּלֹא כָּל יוּמָא רַגִּיל לְמִרְחֹץ וְהַשְׁתָּא נְמִי כִי לֹא קָחִין לֹא הִיוּ נִפְר הָעָנּוּי: אֲבָל גְּבִי נִדָּר דְּכַתִּיב לַעֲנוּת נֶפֶשׁ מִשְׁמַע שְׁעָתִיד לַעֲנוּת וְהִינוּ נְמִי רַחֲצִינָה דְּאִתְיָא לִיד עָנּוּי נֶפֶשׁ וְאִהָכִי מִפְּר לָהּ: מַעֲנִן שֶׁל בְּנֵי הָעִיר שְׁמוּשֶׁךְ וְהוּלָךְ לַעִיר אַחֲרַת וְאִין בּוּ אֶלָּא כְּדִי סְפּוּק שְׁתִּיתוּ שֶׁל בְּנֵי אוּתָּה הָעִיר הַרְשׁוּת בְּגוֹן לְסַתְּמוּ שְׁלֹא יִלָךְ לְאוּתָּה עִיר אַחֲרַת שְׁלִמְטָה הִימְנָה לְכִי שְׁהַיּוֹם שְׁלֶהֶן הַס וְהַיּוֹם בְּרַשׁוּתוֹן חֲסִידָן קוּדְמִין לְחַיִּי אַחֲרִיס: וְאִם יֵשׁ בַּה בְּנֵי חֲסִידָן שֶׁל אֵלּוּ וְשֶׁל אֵלּוּ וְאִין בַּה לְהַסְתַּפֵּק מִמָּה שְׁנִשְׁאָר מֵאוּתוֹ מַעֲנִן אֶלָּא כְּדִי בְּהֶמַּתוֹן שֶׁל בְּנֵי אוּתָּה הָעִיר: כְּבִיסָתוֹן וּכְבִיסַת אַחֲרִיס אִם יֵשׁ בּוּ כְּדִי חֲסִיתוֹן וּכְדִי בְּהֶמַּתוֹן שֶׁל בְּנֵי אוּתָּה הָעִיר וְאִין בְּמָה שְׁנִשְׁאָר בְּמַעֲנִן אֶלָּא כְּדִי כְּבִיסַת

בְּגִזְיָהֶן שֶׁל בְּנֵי הָעִיר: חֲסִי אַחֲרִיס וּכְבִיסָתוֹן מַמַּעֲנִן אֶחָד וְאִין כְּבִיסָה לָהֶם אֶלָּא זֶה וְאֵף חֲזִי אַחֲרִיס תַלּוּיִין בּוּ וְאִין בּוּ אֶלָּא כְּדִי שַׁעוֹר שֶׁל אֶחָד מֵהֶן: חֲסִי אַחֲרִיס קוּדְמִין לְכְבִיסָתוֹן וַיִּשְׁחוּס לְבָנִי אוּתָּה עִיר אַחֲרַת לְחֲסִידָן וְאֵל וּכְבָסוּ בּוּ בְּגִזְיָהֶן: הַשְׁתָּא כְּבִיסָה דְּבִגְדִיס קִרְאֵר ר' יוֹסִי דְּאִית בַּה צַעֲרָא וְלִהָכִי כְּבִיסַת קוּדְמָת: גּוּף בְּלוּ מַבְעִיא דְּאִית בַּה עָנּוּי כְּשִׁאִינוּ רוּחָן:

מסורת הש"ס

א תוספתא בבא מציעא

תורה אור השלם

כי כל־הנפש אשר לא־תענה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה [ויקרא כג, כט]

כל־גֹדֶר וְקִלְ־שִׁבְעַת אֶסֶר לַעֲנוּת נֶפֶשׁ אִישָׁה וְקִימָנוּ וְאִישָׁה וְפָרְנוּ [במדבר ל, יד]

והיתה לכם לחזקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את־נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְקִלְ־מִלְאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הַאֲזָנָח וְהָגֵר הָגֵר בְּתוֹכְכֶם [ויקרא טז, כט]

מסורת הש"ס
א בבא מציעא פה:

גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה ערבוביתא. כשאניו מסרק. עיין רבינו יונה פ"ב דברכות דף יא ע"ב ד"ה מתניתין רחץ וצע"ק:
תורה אור השלם

יזל"פים מדלגו וזרעו במים רבים וירם מאנג מלכו ותנשא מלכותו [במדבר כד, ז]

מ"האיש החכם וגבן את"זאת ואשר דבר פ"והנה אליו וגדה על"מה אבדה הארץ נעתה כמדבר מבלי עבר [ירמיהו ט, יא]

ויאמר יהנה על"עזכם את"תורתיו אשר נתתי לפניהם ולא"שמעו בקולי ולא"הקבו בה [ירמיהו ט, יב]

והיו הערים להם לשבת ומגורשיהם יהיו לבקמטם ולרכשם ולכל חיתם [במדבר לה, ג]

כביסת בגדיוס אלימא ליה לר' יוסי דאית בה יותר מרחיצה: דאמר ערבוביתא דרישא שמואל האי ערבוביתא דרישא עפרורית שמתפנסם לאדם בראשו שאינו רוחן: מתניא ליה לידי עוירא מקמא את עיניו: ערבוביתא דמאני שנושא בגדים שאינו רוחנן עד ששחורין הרבה: לידי שעמומיתא שגעון וזו שעמומיתא קשה מפלו: ערבוביתא דגופא זהמא השאה על פשרו של אדם מחמת זעה שאינו רוחן: זהירו בערבוביתא בנהו דפרש"י: ושלא תלמדו תורה אלא בתורה שאין אדם מתפלפל אלא מתוך למוד חבדו: זהירו בבני עניים שלא יהו קלום בעיניכם ללמדם תורה: ומפני מה תלמידי חכמים אין מעניין בו שאין הדבר מעני: שלא יהו אומרים בני אדם תורה ורישה היא להם ואין אנו נזקקין ללמד תורה: שלא יתגדלו שלא יתגדלו שלא ינהגו שררה פשיטאו שהן נאבותם ובעיהם תלמידי חכמים יתגדלו כמו הגיחו לו חביתיו להתגדר בו (חלין דף ז.) מפני שהן מתגברין דומאי כל מי שהוא ת"ח וכו' ת"ח נדאי מתגבר: דקרו לאינשי חמרי שאין נוהגין להן כבוד ומבזין אותן מפני תורה שבהם: נעתה במדבר מבלי ישב ושיבה של ת"ח: נשאל לחכמים דכתיב מי האיש החכם ונביאים ומלאכי השרת דכתיב ויאשר דבר פי ה' אליו ויגדה: שאין מדרכין בשמשפטימין לתלמוד תורה ותלמידי חכמים בני תלמידי חכמים מתוך שהן זהירין לעסק בתורה ורגילין בה אינו זהירין לזכרן פשפותחין לא מקומא ברבפתא [פגלמרינן בברכת התורה] נהיה חנכוני וצאצאינו מלמדי תורה: ורדימום בר' יוסי הונו ר' מנחם בר' יוסי דמתקרי בגן של קלושים (פסחים קד.): טעמא לא ידענא דאמר למלתה שאני וכול לעמד על סוף דעתו: אמר ליה דכתיב גבי לויס ולכל חיתם: אלימא חיה ממש שמתפרנסת ממש: והלא חיה בכלל בהמה דכתיב זאת החיה אשר תאכלו מפל הבהמה (ויקרא י"א:ב') והואיל דכתיב לבקמטם למה לי חיתם: [אלא לאו כביסה הוי] חיותם ממש דכביסת בגדיהן הונו חיותם דאי לא מכבסו

בגדיהן איבא צערא דחיותם הונו נמי ערבוביתא דאמר לעיל: אבעיא להו לרבי יוסי דאמר שלא ארחתן שלא אתקשט אינס נדרי ענוי נפש ומשום נדרי ענוי נפש אינו מפר: מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה שיהו מופרין לעצמו גדאמרן לעיל אכל אין בהן ענוי נפש מפר לעצמו משום דברים שבינו לבינה הונו קשוט בין קשוט תכשיטין בין קשוט דהעברת שער באותו מקום דקשוט כל הגוף משמע: לדידכו זיאמרינו דרחיצה הוי ענוי נפש כו' אלא דברים שבינו לבינה דהא לא נזקה אלא מאותו מקום: זיאמר שמואל האי ערבוביתא דרישא עפרורית שמתפנסם לאדם בראשו שאינו רוחן: מאי כלומר אכתי מדעי לן אי מפר אי לא:

גוף כולו לא כל שפן?! אמרי: אין, כביסה אלימא לרבי יוסי. דאמר שמואל: האי ערבוביתא דרישא — מתניא לידי עוירא, ערבוביתא דמאני — מעמומיתא, ערבוביתא דגופא — מתניא לידי שיחבני וכיבי. שלחו מתם: זהירו בערבוביתא. זהירו בחבורה. זהירו בבני עניים, שמהן תצא תורה, שנאמר: "יזל מים מדליו", שמהן תצא תורה. ומפני מה אין מצויין תלמידי חכמים לצאת תלמידי חכמים מבניהן? אמר רב יוסף, שלא יאמרו: תורה ירושה היא להם. רב ששת בריה דרב אידי אומר: כדי שלא יתגדדו על הצבור. מר זוטרא אומר: מפני שהן מתגברין על הצבור. רב אשי אומר: משום דקרו לאינשי יחמריי".⁽ⁿ⁾ רבינא אומר: שאין מדרכין בתורה תחלה. דאמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב: "מי האיש החכם ויבן את זאת" — דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, דכתיב: "ויאמר ה' על עזכם את תורתי וגו'". היינו ילא שמעו בקולי", היינו ילא ה'לכו בזה"אמר רב יהודה אמר רב: שאין מדרכין בתורה תחלה. איסי בר יהודה לא אתא למתיבתא דרבי יוסי תלתא יומי. אשכחיה ורדימוס ברבי יוסי, אמר ליה: מאי טעמא לא אתי מר לבי מדרשא דאבא הא תלתא יומין? אמר ליה: פי טעמיה דאבוא לא ידענא, היכא איתאי? אמר ליה: לימא מר מאי קאמר ליה, דלמא ידענא טעמיה. אמר ליה: הא דתנניא, רבי יוסי אומר: כביסתן קודמין לחיי אחרים, קרא מגולן? אמר ליה, דכתיב: "ומגדשיהם יהיו לבקמטם וגו'". מאי ייחיתם"? אילימא חיה — וכלא חיה בכלל בהמה היא. אלא מאי ייחיתם" — חיותא ממש. פשיטא! אלא לאו כביסה, דהא איבא צערא דערבוביתא. אמר רבי יוסי: אין אלו נדרי עינוי נפש. איבעיא להו: לרבי יוסי, מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה? תא שמע, אמר רבי יוסי: אין אלו נדרי עינוי נפש. אכל דברים שבינו לבינה הויין. דלמא לדידהו קאמר להו. לדידי אפילו דברים שבינו לבינה לא הויין. לדידכו, דאמרינו הויין נדרי עינוי נפש — אודו לי דאין אלו נדרי עינוי נפש. מאי? רב אדא בר אהבה אומר: מפר, רב הונא אומר: אין מפר,

שלא

ראשו תמיד מיתי לידי עוירא פרוש לידי סמוי עיניס: דמאני שאינו מכבסם בגדיו תמיד מביאו לידי שעמוס: דגופא שאינו רוחן תדיר: מתיא לידי שחנא וכיבי כלומר כיבי ושעמוס קשה מפאב שחין דשחין יש לו רפואה ושעמוס אין לו רפואה ומשום הכי אמר רבי יוסי דכביסה קודמת לתייהס אכל רחיצה אין בה צער פלי האי: זהירו בערבוביתא פרוש זהירו בכביסה: זהירו בחבורה שתלמדו תורה בחבורה: ירשה היא להם לתלמידי חכמים ואין אנו נזקקין ללמדה: כדי שלא יתגדדו על הצבור: שאין מדרכין בתורה תחלה פשהס משפטימס ללמד תורה שאין מדרכין לעסק בדברי תורה והערב נא ויאשר דמר: טעמא דאבוא לא ידעינו כלומר מה טעם הוא דכביסה היא קודמת לחיי אחרים: אלא מאי לכל חיתם חיותם ממש והאיבא צער דחפיפותא שמי שאינו רוחן חופף ומצטער: קנחם פרות העולם עלי פר דהוי ענוי: פרות מדינה זה לא הוי ענוי שיכול להביא ממדינה אחרת: פרות חנוני זה אינו יכול להפריש וכולה להסתפק מחנוני אחר: ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו כלומר שאותו חנוני מקויף לה ורגיל אצלו מפר דהוי ענוי נפש: לרבי יוסי מהו שיפר ברחיצה וקשוט משום דברים שבינו לבינה ונפקא מנה בהא דלא הוי ענוי נפש גדאמר לעיל דדברים שבינו לבינה לעצמו מפר לאחרים אינו מפר: אין אלו נדרי ענוי נפש ומגלל קאמר סתם רבי יוסי אומר לא יפר שמע מנה משום ענוי נפש הוא דלא יפר אכל מפר משום בינו לבינה:

גדיהן איבא צערא דחיותם הונו נמי ערבוביתא דאמר לעיל: אבעיא להו לרבי יוסי דאמר שלא ארחתן שלא אתקשט אינס נדרי ענוי נפש ומשום נדרי ענוי נפש אינו מפר: מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה שיהו מופרין לעצמו גדאמרן לעיל אכל אין בהן ענוי נפש מפר לעצמו משום דברים שבינו לבינה הונו קשוט בין קשוט תכשיטין בין קשוט דהעברת שער באותו מקום דקשוט כל הגוף משמע: לדידכו זיאמרינו דרחיצה הוי ענוי נפש כו' אלא דברים שבינו לבינה דהא לא נזקה אלא מאותו מקום: זיאמר שמואל האי ערבוביתא דרישא עפרורית שמתפנסם לאדם בראשו שאינו רוחן: מאי כלומר אכתי מדעי לן אי מפר אי לא:

פא:

עין משפט גזר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רלד סעי' ס ע עב:

ב מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ב:

ג מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' יא:

ד טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' נט סו:

ה מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ט:

ו טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' עג:

ז מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ט:

ח מו"י פו' מהל' שבועות הל' ג:

בַּעַפֵּר פיר נױטריקױן עפּר פיר גנון האָמער לאַ יפּר שְׂבָכָן לאַ תּתַּנֶּנָּה עָלָיו: **שְׁלֹא** אַתָּן תָּבוֹן לִפְנֵי בְּהֶמְתָּה וְלִפְנֵי בְּקָרָה אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר זֶלָּא הָנִי דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה זֶלָּא מִשְׁעַבְדָּא לִיָּה וְתַמָּה דְּבַפְרָק אַע"פ אֲבָל כּוּפָּה לִפְּנֵי תָּבוֹן לִפְנֵי בְּקָרוֹ וְתַכְּזֵן רִיעַב"א דְּהִתָּם מִירִי שְׁלֹא הִכְנִיסָה לּוֹ שְׁפָחוֹת וְהָכֵא מִירִי דְּהִכְנִיסָה לּוֹ חֲמֹשׁ שְׁפָחוֹת דְּחָאמֵר הִתָּם דִּיוֹשְׁבַת בַּחַפְדָּר' דִּיקָא נָמִי דְּחֲתָנִי שְׁלֹא חֲמֹזַן כּוּסָךְ זֵלְהִבִּי כּוּפָּה אוֹתָהּ אֲפֻלּוֹ אִם הִכְנִיסָה לּוֹ מֵאָה שְׁפָחוֹת וְלֹא תֵּנָא שְׁלֹא חֲנִיק דְּהָא לֹא מִשְׁמַעְבָּדָא לִיָּה

פִּינוֹן דְּהִכְנִיסָה לּוֹ מֵאָה שְׁפָחוֹת: רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר יָפֵר שְׁנַאֲמֵר לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ כְּלוּמַר חֹף עַל גַּב דְּמִשְׁעַבְדָּא לִיָּה צָרִיךְ הַפְּרָה מִדְּרַבָּנָן שְׁלֹא תַּחַל בַּגְּזָרִים וְתַעֲבֹור עַל לֹא יַחֲל: לְמָּה

לִי הַפְּרָה הֵא מִשְׁעַבְדַּת לְשַׁעֲלִי: מֵאֵן תִּנָּא דְּבָרִים הַמְתָּרִים וְאַחֲרִים נִתְּגוּ בָּהֶם אִסּוּר אִי אַתָּה רִשְׁאִי לְנִהַג בָּהֶם הִתֵּר לְבַשְׂתִּלָּם רַבִּין גַּמְלִיאֵל דְּאִמֵּר לְעִיל צָרִיךְ לִהְפֵּר מִדְּרַבָּנָן וְאִף עַל גַּב דְּמִשְׁעַבְדָּא לִיָּה וְלֹא חֲזַל נִדְרָה אַפ"ה צָרִיךְ הַפְּרָה שְׁלֹא תִבָּא לַעֲבֹר בְּאִסּוּר זֶלָּא יַחֲל. תַּשְׁמִישׁ לְרַבָּנָן עֲנּוּי נִפְשׁ הָוִי גָּמּוּ כַּחוּל וּפְרַכּוּס אוֹ דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה הָנִי וְנִפְקָא מֵנָּה לְדִינָא זֵלְעִיל דְּדְבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה אֵינּוּ

מִיפֵּר אֲלֵא לַעֲגֻמוֹ: נְטוּלָּה אֲנִי מִן הִיְהוּדִים שְׂאוּסְקַת עַל עֲגֻמָּה אֲפִילוּ תַשְׁמִישׁ בַּעֲלָה יָפֵר וְתִהְיֶה נְטוּלָּה מִתַּשְׁמִישׁ הִיְהוּדִים אֲחֵרִים אֲחֵר שְׂגִירָשְׁנָה:

פִּיקָא דְּכֻנְרִי (כְּתַבּוֹת דָּף עט.). וְהָכִי

שְׁלֹא מְצִינּוּ שׁוּעַל שְׁמַת בַּעַפֵּר פִּיר. ^[אג^א]תַּנִּיָּא כּוּוֹתִיָּה דְּרַב אַדָּא בַר אֲהֵבָה: דְּבָרִים שְׂיֵשׁ בָּהֶן עֵינּוּי נִפְשׁ — מִפֵּר, בֵּין בֵּינּוּ לְבִינָה, בֵּין בִּינָּה לְבִין אַחֲרִים. שְׂאִין בָּהֶן עֵינּוּי נִפְשׁ בֵּינּוּ לְבִינָה — מִפֵּר. בִּינָּה לְבִין אַחֲרִים — אֵינּוּ מִפֵּר. כִּיצַד? אַמְרָה "קוּנָם פִּירוֹת עָלִי" — הָרִי זֶה יָפֵר. "קוּנָם שְׂאִינִי עוֹשָׂה לִפִּי אַבָּא", "לִפִּי אַחִיָּה", "לִפִּי אַבִּיָּה", "לִפִּי אַחִי", וְ"שְׁלֹא אַתָּן תָּבוֹן לִפְנֵי בְּהֶמְתָּה וּמִים לִפְנֵי בְּקָרָה" — אֵין יָכוֹל לְהַפֵּר. "וְ"שְׁלֹא אַכְחוּל", "שְׁלֹא אָפְקוּס", וְ"שְׁלֹא אֲשַׁמֵּשׁ מִטָּתִי" — יָפֵר מִשׁוּם דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה. "שְׁלֹא אֲצִיעַ לָהּ מִטָּתָהּ", וְ"שְׁלֹא אֲמֹזוּג לָהּ אֶת הַכּוּס", וְ"שְׁלֹא אֲרַחֵץ לָהּ פִּנִּיָּה יְדִידָה וְרִגְלִיָּה" — אֵין צָרִיךְ לְהַפֵּר. "וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יָפֵר, שְׁנַאֲמֵר: "לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ". דְּבָר אַחֵר: "לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ" — מִכָּאֵן לְחֻכָּם שְׂאִין מִתִּיר נְדָרִי עֲצָמוּ. מֵאֵן שְׂמַעִינָן דְּאִמֵּר "שְׁלֹא אַכְחוּל וְשְׁלֹא אָפְקוּס" דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה הוּיִין — רַבִּי יוֹסִי, וְקַתְנִי דְּמִפֵּר מִשׁוּם דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה. אִמֵּר מָר: "וְשְׁלֹא אֲשַׁמֵּשׁ מִטָּתִי" — יָפֵר מִשׁוּם דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה. הִיכִי דְּמִי? אִילֵּימָא דְּאִמְרָה: "הִנָּאת תַּשְׁמִישִׁי עָלֶיָּה", לְמָּה לִי הַפְּרָה? הָא מִשׁוּעַבְּדַת לִיָּה! אֲלָּא בְּאוּמְרַת "הִנָּאת תַּשְׁמִישָׁה עָלִי", וְכַדְרַב כְּהֵנָּא, ^[א]דְּאִמֵּר רַב כְּהֵנָּא: "הִנָּאת תַּשְׁמִישִׁי עָלֶיָּה" — כּוּפָּה וּמִשְׁמַשְׁתּוֹ. "הִנָּאת תַּשְׁמִישָׁה עָלִי" — יָפֵר, שְׂאִין מֵאַכִּילִין אֶת הָאָדָם דְּבָר הָאִסּוּר לוֹ. ^[א]מֵאֵן תִּנָּא הָא דְּתַנָּיָא: דְּבָרִים הַמוּתָּרִים וְאַחֲרִים נִתְּגוּ בָּהֶן אִיסּוּר — אִי אַתָּה רִשְׁאִי לְנִהוּג בָּהֶם הִיתֵר כְּדִי לְבַטְלָן, מִשׁוּם שְׁנַאֲמֵר "לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ", דְּבָר אַחֵר: "לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ" — מִכָּאֵן לְתַלְמִיד חֻכָּם שְׂאִין מִפֵּר נְדָרִי עֲצָמוּ. מִנֵּי? רַבָּן גַּמְלִיאֵל הִיא. ^[א]בַּעַא מִינִיָּה רָבָא מִרַב נַחֲמָן: תַּשְׁמִישׁ הַמָּטָה לְרַבָּנָן, עֵינּוּי נִפְשׁ הוּא, אוֹ דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה? אַמֵּר לִיָּה: תַּנִּיתוּהָ, וְיִנְטוּלָּה אֲנִי מִן הִיְהוּדִים",

יָפֵר

וואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

וּמִתְנַגֵּל בְּאוֹתָהּ עָפֵר כֶּךְ לֹא מְצִינּוּ אָדָם שְׂנֹאִיק בְּמָקוֹם שְׂרָגִיל לְדוּשׁ . בְּתוֹכוֹ שְׂאִין הַשֹּׁעַר מִזִּיקוֹ: דְּבָרִים שְׂנִישׁ בָּהֶן עֲנּוּי נִפְשׁ מִפֵּר בֵּין בֵּינּוּ לְבִינָה כּוּ' כְּלוּמַר כְּשֶׁהוּא מִפֵּר לָּהּ הוּוּ מוּפְרִים לַעוּלָם בֵּין כָּל זִמָּן שְׁהִיא תַחַתּוֹ וּבֵין בִּינָה לְבִין אֲחֵרִים אַפִּי לֹאחַר שְׁתַּתְּנָרֵשׁ וְתַנְשֵׂא לֹאחַר: שְׂאִין בָּהֶן עֲנּוּי נִפְשׁ בִּינָה לְבִין אֲחֵרִים אֵינּוּ מִפֵּר כְּדִמְפָּרֵשׁ בְּרִישׁ פְּרָקוּן דְּלֹאחַר שְׂגַרְשָׁה תַלִּין עָלֶיהָ: כִּיצַד אֵיזוּהוּ נִדְרִי עֲנּוּי נִפְשׁ שְׂיָהּוּ מוּפְרִין לַעוּלָם אֲמַרְה קוּנָם וְכוּ': שְׂאִינִי עוֹשָׂה לִפִּי אַבָּא אֵינּוּ לֹא נִדְרִי עֲנּוּי נִפְשׁ וְלֹא דְבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה לְכָךְ אֵינּוּ מִפֵּר לָּהּ: שְׁלֹא אֲכַחֲל וְשְׁלֹא אָפְקַם דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה: שְׁלֹא אֲשַׁמֵּשׁ מִטָּתָךְ. כְּדִמְפָּרֵשׁ לְחֻמּוֹ: שְׁלֹא אֲצִיעַ מִטָּתָךְ. כּוּ' אֵין צָרִיךְ לִהְפֵּר מִשׁוּם דְּרַחֲמָנָא זְכִיָּה לִיָּה בַּהֲנִי מְלֹאכּוֹת: רַשְׁב"ג אוֹמֵר יָפֵר מִשׁוּם שְׁנַאֲמֵר לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ דְּאוּרִיקָא דְּלֹאוּ כָּל כְּמֵנָה לְאַפְקוּעִי שְׁעַבּוּלוֹ דְּבַעַל מֵנָּה וְהֵינּוּ כְּרַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה דְּאִמֵּר דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה יָפֵר: דְּבָר אַחֵר לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ מִכָּאֵן אִזְהָרָה לְחֻכָּם שְׁלֹא יַתִּיר נְדָרִיו לַעֲגֻמוֹ: דְּבָרִים הַמְתָּרִים וְאַחֲרִים שְׂנֵהֲגוּ בּוֹ אִסּוּר אִי אַתָּה רִשְׁאִי לְנִהַג כּוּ' מִנִּי רַשְׁב"ג הִיא דְּאִמֵּר לְעִיל יָפֵר לָּהּ הוּאִיל וְנִתְּנָה בּוֹ אִסּוּר וְהִיא כְּבוּדָּה שְׁתַּהֵא אִסּוּרָה לַהֲצִיעַ לּוֹ מִטָּתוֹ וְלַמְזַג כּוּם אֵינּוּ רִשְׁאִי לְנִהַג בָּהֶן הִתֵּר אַח"כ מִפֵּר לָּהּ: מִשׁוּם שְׁנַאֲמֵר לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ דְּאֵינּוּ רִשְׁאִי לְבַטֵּל דְּבָרִיָּה וְלַנִּהַג בָּהֶן הִתֵּר אַח"כ מִפֵּר לָּהּ: הָאוּמְרַת נְטוּלָּה אֲנִי מִן הִיְהוּדִים מְדַקַּת אֲנִי מֵהֶם מִתַּשְׁמִישׁ שְׁלֹא יִהְיֶה שׁוּם יְהוּדִי מִמֵּנָּה:

מסורת הש"ס

א ספרי במדבר; תוספתא נדרים

ב לעיל ט:

ג תוספתא נדרים

ד יבמות קיב;; לקמן צ:

תורה אור השלם

איש כייודר נזר ליהנה אוֹי־השבע שבִּעָה לאסר אשך עַל־נַפְשׁוֹ כּא יַחֲל דְּבָרוֹ כְּכִל־חֵצָא מִפּוּי יַעֲשֶׂה [במדבר ל, ג]

 עין משפט גזר מצוה

א טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סג:

ב מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ו':

ג סמג לאוין רמב:

ד מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' יט:

רַב הוּנָא פּוֹלֵי פְּרָקִין רַבִּי יוֹסִי [היֵא וְהֵא] דְּאֵינִי הֵבֵא דְּרַב הוּנָא [אֵינִי מִן הַצֵּדָק] דִּהָא סוּימָא דְּמִלְתָּא דְּרַבִּי יוֹסִי בְּהָן בָּבֶא דְּפִרּוֹת מְדִינָה זֹו וְחֻנְיָי זֶה אֱלָא מִשּׁוּם דְּעַל בָּבֶא דְּלִקְמִן דְּשִׁאינִי נִהְיָה לְבִרְיוּת דְּצִרִין לְשַׁנוּי לְשִׁמוּאֵל כִּי הֵבֵא כְּמוֹ שְׁחַפְּרֵשׁ לְקָמִן: וּמֵא"י אֵינִי יָכוֹל לְהִפּוּר מִשּׁוּם עֲגוּי נָפֵשׁ נִרְאֵה לְפָרֵשׁ דִּהְיִנו שְׁנוּיָא אֲחֵרִינָא וְהָנִי כְּמוֹ אִי נָמִי וּה"פ אִי נָמִי כִּרְבָּנָן מְצִית (לְמִימַר) לְאוּקוּמָא מֵאִי אֵינִי וְכוּל לְהִפּוּר דְּהָאִמַר מִשּׁוּם עֲגוּי אֲבָל מִפּוּר הוּא מִשּׁוּם דְּכָרִים שְׂבִינִי לְבִינָה קָאִמַר וְסַנְגִּין פִּרְיוֹן זֶה פִּרְשְׁתִּי פְּרִק הַשּׁוּאֵל (דף קא - ד"ה סְבִרוּה) גַּפִּי וּמִקְבֵּל כְּחוּכְר דְּמִי דִּהְיָה כְּמוֹ אִי נָמִי: ע"א מִהֲרַב רַבִּי יוֹנָה נ"ע מִתְּנִי' רַבִּי יוֹסִי וְשִׁמוּאֵל כִּרְבָּנָן זְהוּ עֲקָר וּמֵא"י אֵינִי יָכוֹל לְהִפּוּר כּו' הָאֻמַּת מְסִיק וְאִזֵּל לְהוֹצִיא מִסְבָּרָא דִּהְוָה ס"ד דְּפִרּוֹת חֻנְיָי אֵינִי יָכוֹל לְהִפּוּר כִּלְל וְחֻשְׁתָּא מְסִיק דְּאִפִּילוּ לִר'

יוֹסִי אֻמַּת הוּא דְּפִרּוֹת חֻנְיָי עָלִי מִפּוּר מִשְׁעִם דְּכָרִים שְׂבִינִי לְבִינָה וּמִיָּהוּ אִין לִתְרֵן בְּדָךְ מִלְּתָא דְּשִׁמוּאֵל דְּאִמַר הִנָּאת פְּלוּנִי עָלִי וְיַפּוּר דְּמָה חוּשָׁשׁ בְּעַל אִס נִדְרָה מֵאוּתוּ פְּלוּנִי בְּשָׂבִיל כֶּךָ לֹא יִמְנַע הַפֶּעַל מִלְּקַחַת מִמֶּנּוּ כֹּל מֵה שְׂוִרְצָה וְאִשָּׁה תִּהְיֶה מִן

כִּלְסָה פִּרְקָא ר' יוֹסִי חֲתָנִי לָהּ וְאִנָּא נָמִי דְּכִי קָא אֲמִינָא דְּכִי אִמְרָה הִנָּאת פְּלוּנִי עָלִי מִפּוּר לְעִצְמוֹ אֲבָל לֹא לְאַחֲרִים כְּשֶׁאֵר דְּכָרִים שְׂבִינִי לְבִינָה אֲבָל לְרַבָּנָן (אֵינִי) וְכוּל: בְּאַחַת מִתְּעֵנָה וּבְאַחַת אִין מִתְּעֵנָה שְׂאִס לֹא תֵאכֵל הָאֻחַת תִּהֵא רַעֲבָה וְאִיפָא עֲגוּי וְאִס תֵּאכֵל הָאֻחַת תִּהֵא שְׂבִיעָה וְשׁוּב אִין צְרִיכָה לְשִׁנְיָה וְלִית בָּהּ בְּשִׁנְיָה מִשּׁוּם עֲגוּי: מִתּוּךְ שְׁמִפּוּר לְאוּתָה שְׁמִתְעֵנָה לְפִי שְׁהוּא עֲגוּי נָפֵשׁ: מִפּוּר נָמִי לְשִׁאִין מִתְּעֵנָה דְּבְאוּתָה הִפְרָה שְׁהִפּוּר לְמִתְעֵנָה עָלְתָה הִפְרָה נָמִי לְאוּתָה שְׁאִינָה מִתְּעֵנָה וּמִתְרַת בְּשִׁנְיָהן הוּאִיל וְנִדְרָה בִּיחַד וְאִית דְּמִפְּרָשִׁי בְּאַחַת מִתְּעֵנָה שְׁחֵאחַת פִּת נִהְיָה וְטוּבָה וְאִס אִינָה אוֹכְלַת מִמֶּנָּה אִיפָא עֲגוּי וּבְאַחַת אִינָה מִתְעֵנָה שְׁהִיא פִּת בְּבִין וְאִינָה חוּשְׁשַׁת מִמֶּנָּה וְלִיפָא עֲגוּי אִס לֹא תֵאכְלֶנָה אֲפִי' דְּכִי מִתְרַת כְּשִׁמְפּוּר לְמִתְעֵנָה: וְאִין מִפּוּר לְשִׁאִינָה מִתְעֵנָה דְּאֵינִי מוּפֵר בְּהִפְרַת הָאֲחֵרַת וְיִחְזוּר וְיַפּוּר לָהּ אִי אִפְשָׁר לְפִי שְׁאִינָן לֹא נִדְרִי עֲגוּי נָפֵשׁ וְלֹא דְּכָרִים שְׂבִינִי לְבִינָה אִי נָמִי לְמ"ד כֹּל כִּי הֵאִי גּוּנָא הָנִי דְּכָרִים שְׂבִינִי לְבִינָה וְאִי קָשִׁיָא הֵא קו"ל נָדַר שְׁהִפּוּר מִקְצָתוֹ הִפּוּר בְּלוּ הָנִי מְלִי בְּהִפְרַת חֶקֶס דְּעַדִּיפָא אֲבָל בְּהִפְרַת בְּעַל לֹא אֲמַרִינוּ דְּכִי:

הַרְרִי

הֵאִי גּוּנָא הָנִי דְּכָרִים שְׂבִינִי לְבִינָה וְאִי קָשִׁיָא הֵא קו"ל נָדַר שְׁהִפּוּר מִקְצָתוֹ הִפּוּר בְּלוּ הָנִי מְלִי בְּהִפְרַת חֶקֶס דְּעַדִּיפָא אֲבָל בְּהִפְרַת בְּעַל לֹא אֲמַרִינוּ דְּכִי:

הַפֶּעַל בְּהִפּוּר אֲבָל כְּשִׁנְדָּרָה פִּרּוֹת חֻנְיָי עָלִי לֹא יוֹכֵל הַפֶּעַל לְקַח מִמֶּנּוּ וּמִקְרִי בִּינוּ לְבִינָה הִר"ר יוֹנָה נ"ע: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל נִדְרָה מִשְׁתִּי בְּכִרּוֹת בְּאַחַת מִתְּעֵנָה פִּת נִהְיָה וּבְאַחַת אִין מִתְעֵנָה פִּת שָׁל שְׁעוּרִים מִתּוּךְ שְׁמִפּוּר לְמִתְעֵנָה מִפּוּר לְשִׁאִינוּ מִתְעֵנָה וְאִין לְהַקְשׁוֹת מֵהֵאִי דְּנִטּוּלָה אֵנִי מִן הִיְהוּדִים וְיַפּוּר חֲלָקוּ דְּלֹא אָמַר מִפּוּר לְגַמְרִי דִּהְיִנו מִשּׁוּם דְּכָרִים שְׂבִינָה לְבִינָה וּגְזַרְתַּת הַכְּתוּב הִיא בִּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ דְּלִדְיָהּ לְחוּזְיָה מִפּוּר אֲבָל הֵבֵא בִּינוּ דְּמִפּוּר מִקְצָתוֹ הוּפֵר בְּלוּ וְהֵא דִּתְנִן לְקָמִן (נִדְרִים דף פז -) נִדְרָה מִתְאַנִּים וְעֲנָבִים וְהִפּוּר לְתַאנִּים לֹא הִפּוּר לְעֲנָבִים וְלֹא אָמַר הִפּוּר מִקְצָתוֹ הִפּוּר בְּלוּ הֵינִי מִשּׁוּם שְׁמִפּוּר קִתְּס וּמוֹעֲלַת הִפְרָה לְכָל הַנָּדָר וצ"ע אִס נִדְרָה מִפְּלוּנִי [דְּבַר עֲגוּי נָפֵשׁ וְגַם דְּבַר שְׁאִינוּ עֲגוּי נָפֵשׁ אִס אֲמַרִי' מִתּוּךְ שְׁמִפּוּר לְדְבַר שְׁמִתְעֵנָה מִפּוּר נָמִי לְשִׁאִינוּ מִתְעֵנָה אוֹ אֵינִי] מִפּוּר לְשִׁאִינוּ מִתְעֵנָה דְּאֵינִי עֲגוּי לָהּ דְּלֹא אָמַר נָדַר שְׁהוּפּוּר מִקְצָתוֹ הוּפֵר בְּלוּ:

וּאלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

מִתְּנִי' רַבִּי יוֹסִי הִיא דְּמִחְמִיר בְּהִפְרָה אֲבָל לְרַבָּנָן מִפּוּר וְשִׁמוּאֵל כִּרְבָּנָן: דְּאָמַר

וּמִתְּנִיתִין רַבִּי יוֹסִי הִיא. דְּאָמַר רַב הוּנָא:

כּוּלְיָהּ פְּרָקִין רַבִּי יוֹסִי הִיא. וּמֵא"י י"אִין יָכוֹל

לְהִפּוּר", מִשּׁוּם עִינְוִי נָפֵשׁ, אֲבָל מִפּוּר נְדָרִים

שְׂבִינִי לְבִינָה. ^אאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:

נִדְרָה מִשְׁתִּי בְּכִרּוֹת, בְּאַחַת מִתְּעֵנָה, וּבְאַחַת

אִין מִתְעֵנָה, מִתּוּךְ שְׁהוּא מִפּוּר לְמִתְעֵנָה —

מִפּוּר לְשִׁאִינוּ מִתְעֵנָה. וְרַב אָסִי אָמַר רַבִּי

יוֹחָנָן: מִפּוּר לְמִתְעֵנָה, וְאִין מִפּוּר לְשִׁאִין

מִתְעֵנָה. וְאִיפָא דְּאָמְרִי, בְּעָא מִינְיָה רַב אָסִי

מִרְבִּי יוֹחָנָן: נִדְרָה מִשְׁתִּי בְּכִרּוֹת, בְּאַחַת

מִתְעֵנָה וּבְאַחַת אִין מִתְעֵנָה, מָהוּ? אָמַר לִיָּה:

מִפּוּר לְמִתְעֵנָה וְאִין מִפּוּר לְשִׁאִין מִתְעֵנָה.

^{נד}אִיתִיבִיָּה: הָאִשָּׁה שְׁנִדְרָה בְּנָזִיר, וְהִיתָה שׁוֹתָה יַיִן, וּמִטְמָאָה לְמִתִּים

מסורת הש"ס

א נייר כאן; משנה נייר

^[1] מִתְּנִי' רַבִּי יוֹסִי הִיא דְּמִחְמִיר בְּהִפְרָה אֲבָל לְרַבָּנָן מִפּוּר וְשִׁמוּאֵל כִּרְבָּנָן: דְּאָמַר

^[2] מִתְּנִיתִין רַבִּי יוֹסִי הִיא. דְּאָמַר רַב הוּנָא:

^[3] כּוּלְיָהּ פְּרָקִין רַבִּי יוֹסִי הִיא. וּמֵא"י י"אִין יָכוֹל

^[4] לְהִפּוּר", מִשּׁוּם עִינְוִי נָפֵשׁ, אֲבָל מִפּוּר נְדָרִים

^[5] שְׂבִינִי לְבִינָה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל:

^[6] נִדְרָה מִשְׁתִּי בְּכִרּוֹת, בְּאַחַת מִתְּעֵנָה, וּבְאַחַת אִין מִתְעֵנָה, מִתּוּךְ שְׁהוּא מִפּוּר לְמִתְעֵנָה —

^[7] מִפּוּר לְשִׁאִינוּ מִתְעֵנָה. וְרַב אָסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִפּוּר לְמִתְעֵנָה, וְאִין מִפּוּר לְשִׁאִין

^[8] מִתְעֵנָה. וְאִיפָא דְּאָמְרִי, בְּעָא מִינְיָה רַב אָסִי מִרְבִּי יוֹחָנָן: נִדְרָה מִשְׁתִּי בְּכִרּוֹת, בְּאַחַת מִתְעֵנָה וּבְאַחַת אִין מִתְעֵנָה, מָהוּ? אָמַר לִיָּה:

^[9] מִפּוּר לְמִתְעֵנָה וְאִין מִפּוּר לְשִׁאִין מִתְעֵנָה.

^[10] אִיתִיבִיָּה: הָאִשָּׁה שְׁנִדְרָה בְּנָזִיר, וְהִיתָה שׁוֹתָה יַיִן, וּמִטְמָאָה לְמִתִּים

מסורת הש"ס
א תוספתא נזיר ; קידושין פא: ב נזיר כא:;; משנה נזיר ג משנה נזיר; נזיר כא:; נזיר יט:; נזיר כד. ד נזיר כב.
גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה דלמא וכו' לאו דוקא. וכן לעיל דף מז ע"ב אמר רבא דלמא לכתחלה ועיין חדושי רשב"א חולין דף לג ע"ב ד"ה דלמא ובתשובת רשב"א סימן תש"ו:
תורה אור השלם

והזיר ליתנה את־ימי נזרו והביא כבש ב־שָׁנָתוֹ לִאֲשֶׁם וְתַמִּים הָרִאשִׁימִם יָפְלוּ בִּי טָמֵא נָזִיר [במדבר ו, יב]

הַפֶּר לָהּ בַּעֲלָהּ וְהִיא לֹא יָדִיעָה כּו' וְאִמָּאִי תִּקְפֹּנ דְּהָא אִמָּאִי סוּפְגַת אַע"ג דְּהִפֵּר לָהּ תִּקְפֹּנ דְּהָא אִמָּרִינוּן בְּמַס' נָזִיר בְּפִרְק מִי שְׁאִמֵּר הֲרִינִי נָזִיר אִישָׁה הִפְרֵס וּה' יִסְלַח לָהּ בְּאִשָּׁה שֶׁהִפֵּר לָהּ בַּעֲלָהּ וְהִיא לֹא יָדָעָה הִפְתּוּב מִדְּבַר שֶׁהִיא צְרִיכָה כְּלִיחָה וְכִפְרָה דְּתַסְבֵּר בַּעַל מַעְקַר עֶקֶר: וְאִי אִמְרַת מִפֵּר לְמִתְעַנָּה וְאִין מִפֵּר לְשְׂאִינָה מִתְעַנָּה הֵא הֵנִי נָמִי יִין זָג וְסַרְצָנ דּוּמִיָּא דְשִׁמְי בִּפְרוּת דִּמְתַּעַנָּה לִיּוּן וְאִין מִתְעַנָּה לְזָג וְסַרְצָנ וְאִמָּאִי תִתֵּנִי אִינָה סוּפְגַת אֶת הָאֶרְבָּעִים דְּמַשְׁמַע דְּמִפֵּר לָהּ מִכַּל וְכָל: דְּלִמָּא מִיּוּן דְּאִית לָהּ צַעֲרָא דְּאִית בָּהּ מַשּׁוּם עֲנּוּי הוּא דְּהִפֵּר לָהּ וְלֹא מִזָּג וְסַרְצָנ אֱלֹא מִדְּחַתֵּנִי אִינָה סוּפְגַת ש"מ דְּמִפֵּר לָהּ נָמִי מִזָּג וְסַרְצָנ בְּאִיתָה הִפְרָה דִּיּוּן וְהָשִׁיחַ לִר' יוֹסֶטָן: אִין נָזִירוּת לְחַצְאִין בְּדִאֲמָרִינוּן בְּפ' הֲרִינִי נָזִיר מִן הַגְּרוּגָרוּת (נָזִיר יא.) וְהָכִי הוּא אוֹמֵר הֲרִינִי נָזִיר עַל מַנֵּת שֶׁאֵחָא שִׁוְתָה יִין וּמַטְמָא לְמַתִּים הֲרִי זֶה נָזִיר וְאִסּוּר בְּכָלן וּמִפֵּרֶשׁ בְּפִרְיָתָא מִפְּנֵי שֶׁהִתְנָה עַל מַה שֶּׁפְּתוּב בַּתּוֹרָה הֵכָא נָמִי כִי מִפֵּר לָהּ בַּעֲלָהּ מִפֵּר הַכֹּל: אִמֵּר לָהּ אֲבִי הֵא קִרְבֹּן לַחֲצִי נָזִירוּת אֲכָא בְּתַמִּיָּה דְּאִי אִמֵּר הֲרִינִי חֲצִי נָזִיר מִבִּיא חֲצִי קִרְבֹּן וְהָא קוּמָא לֹן דְּלֹא אִשְׁבַּחַן נָזִירוּת לְפָלְגָא אֱלֹא אִי לִרְבָּנָן הֵנִי נָזִיר גְּמוּר וְאִסּוּר מִכַּל אִי לר"ש דְּפָלְגִי עֲלֵיהּוּ לֹא הֵנִי נָזִיר כֹּלָל דְּאִמֵּר אִינוּ נָזִיר עַד שֶׁיִּזִּיר מִכָּלן וְאִי בְּעִית לְמִימֵר דִּישׁ קִרְבֹּן לַחֲצִי נָזִירוּת אִמָּינָא נָמִי דִּישׁ נָזִירוּת לְחַצְאִין אֲפֵלּוּ לַעֲנִין מַלְכוּת וְאִיכָא לְפִרְכִּיָּה נָמִי בְּדַמְעָקְרָא: מִבִּיאָה חֲטָאת הַעֹף הַיּוֹם וְאִינָה צְרִיכָה לְהִבִּיא עוֹלֶת הַעֹף וְהָתֵם מִפֵּרֶשׁ בְּגַמ' לְמִאִי הִלְכִיתָא מִבִּיאָה חֲטָאת הַעֹף טָפִי מִחֲטָאת בְּהֵמָה:

מִבִּיאָה חֲטָאת הַעֹף מַשּׁוּם נָזִירוּת שְׁעָשְׂתָה תְּקַם שֶׁהִפֵּר לָהּ בַּעֲלָהּ דְּכִיּוּן דְּמִפֵּר בַּעֲלָהּ הִוָּה כַּחֲצִי נָזִירוּת דְּאֵלּוּ כִי מִפֵּר בַּעַל אִינוּ מִפֵּר אֱלֹא מַה שְׁעָתִיד לְבֹא אֲבָל מַעְקָרָא אִינוּ מִפֵּר דְּתַקַּם הִפְרָה בְּדִקְחֵאִי קָאִי וְהָתֵם בְּמַפְקַת נָזִיר קָא דִּיק דְּבַעַל מִנָּז גַּז וְהִיכָא דְּהִפֵּר לָהּ וְנִמְצְאוּ דְּבָרִים שְׁעָשְׂתָה תְּקַם הִפְרָה שְׁנִטְמָאת לְמַתִּים סוּפְגַת אֶת הָאֶרְבָּעִים: וְחֲטָאת הַעֹף אֵהָכִי מִתֵּנָא דְּמַשּׁוּם הָכִי אִינָה צְרִיכָה לְהִבִּיא וְלֹא כְּלוּם דְּהָא הִפֵּר לָהּ אֱלֹא מַשּׁוּם דִּר' אֱלַעְזָר הַקָּפֵר דְּאִמֵּר הַנָּזִיר מִבִּיא חֲטָאת עַל צַעַר עֲצָמוּ מִן הַיּוּן וּמִבִּיאָה זֹו חֲטָאת הַעֹף נָמִי: עַל הַסֵּפֶק דְּאִמּוּר צַעֲרָה עֲצָמָה מִן הַיּוּן מִתְחַלֵּת הַנָּזֵר עַד שְׁעַת הִפְרָה דְּאִשְׁבַּחַן דְּחֲטָאת הַעֹף אִתֵּנָא נָמִי עַל הַסֵּפֶק דִּיּוֹלָגַת שֶׁהַפִּילָה וְאִין יָדוּעַ מַה הַפִּילָה אִם חֲתִיכָה אִם וְלָז מִבִּיאָה חֲטָאת הַעֹף וְהוֹאִיל דְּאִשְׁבַּחַן בַּעֲלָמָא דְּחֲטָאת הַעֹף בָּאָה עַל הַסֵּפֶק הֵכָא נָמִי מִתֵּנָא הִיא חֲטָאת הַעֹף: הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר כּו' אֵהָכִי קֹאמֵר דְּלִמָּא מִיּוּן דְּאִית לָהּ צַעֲרָא וּפּוֹי דְּלֹא אֲפֻשֵׁר לְמַדַּק בְּדַדְּקִינוּן לַעֲיֹל:

מִדְּנָקֻט וְנִטְמָאת וְאַחַר כֵּךְ הִפֵּר לָהּ מַשּׁוּם שֶׁאִם נִטְמָאת אַחַר שֶׁהִפֵּר אֲפִילוּ חֲטָאת הַעֹף לֹא מִינֵיהּ: וְאִי אִמְרַת כּו' מַטְמָאת מַת [דְּלִית לָהּ צַעֲרָא] לֹא הִפֵּר לָהּ וְתֵהָא אִסּוּרָה גַּם אַחַר הִהִפְרָה לְטַמְאָה וְאִי קֹשִׁיָא אִמָּאִי אִין מַשְׁנִי אִין נָזִירוּת לְחַצְאִין בְּדַמְשָׁנִינוּ לַעֲיֹל וְשִׁמָּא לַעֲיֹל הֵינוּ גְּבִי חֲרָצָן דְּאִי אֲפֻשֵׁר לְנָזִירוּת בְּלֹא אִסּוּר חֲרָצָן אֲבָל אֲפֻשֵׁר לְנָזִירוּת בְּלֹא אִסּוּר טַמְאָה הִלְכָּן טַמְאָה יֵשׁ לוֹ דִּין בַּפ"ע וְהֵנִי נָזִיר מַטְמָאָה לְחֻזְזָה אֲבָל מ"מ קֹשָׁה מִפְּרִיָּתָא דְּלַעֲיֹל דְּאִזְכִּירי בְּטַמְאָה מִצִּי לְמַפְרָה:

וואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה כּו' סוּפְגַת כּו' בְּנָזִיר (דף כא:)

הַרִי זֹו סוּפְגַת אֶת הָאֶרְבָּעִים. הַפֶּר לָהּ בַּעֲלָהּ וְהִיא לֹא יָדָעָה שֶׁהִפֵּר לָהּ, וְהִיתָה שׁוֹתָה יִין וּמִיטְמָאָה לְמַתִּים — אִינָה סוּפְגַת אֶת הָאֶרְבָּעִים. וְאִי אִמְרַת מִפֵּר לְמִתְעַנָּה וְאִין מִפֵּר לְשְׂאִין מִתְעַנָּה, דְּלִמָּא מִן יִין דְּאִית לָהּ צַעֲרָא — הַפֶּר לָהּ, מִן חֲרָצָן וּמִן זָג — לֹא הַפֶּר לָהּ, דְּהָא לֹא אִית לָהּ צַעֲרָא. וְתַסְפּוּג אֶת הָאֶרְבָּעִים! ^(א)אָמַר רַב יוֹסֵף: אִין נָזִירוּת לְחַצְאִין. ^(ב)אָמַר לִיה אֲבִי: הָא קִרְבֹּן לְחַצִּי נָזִירוּת אִיכָא!? אֱלֹא אָמַר אֲבִי: אִין נָזִירוּת לְחַצְאִין, וְאִין קִרְבֹּן לְחַצְאִין. ^(ג)מִיתִיבִי: הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר וְהִפְרִישָׁה בְּהִמְתָּה וְאַחַר כֵּךְ הַפֶּר לָהּ בַּעֲלָהּ — מִבִּיאָה חֲטָאת הָעוֹף, וְאִינָה מִבִּיאָה עוֹלֶת הָעוֹף. וְאִי אִמְרַת אִין קִרְבֹּן לְחַצִּי נָזִירוּת, אִמָּאִי מִבִּיאָה חֲטָאת הָעוֹף? וְאֱלֹא מֵאִי — יֵשׁ קִרְבֹּן לְחַצִּי נָזִירוּת? שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת בָּעִי לְאִתּוּי: חֲטָאת, עוֹלָה, וּשְׁלָמִים! אֱלֹא, לְעוֹלָם אִין קִרְבֹּן לְחַצִּי נָזִירוּת. וְחֲטָאת הָעוֹף דְּמִתֵּנָא — מַשּׁוּם דְּחֲטָאת עַל הַסֵּפֶק. ^(ד)אִיתִיבִיָּה: הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר וְנִטְמָאת, וְאַחַר כֵּךְ הַפֶּר לָהּ בַּעֲלָהּ — מִבִּיאָה חֲטָאת הָעוֹף, וְאִין מִבִּיאָה עוֹלֶת הָעוֹף. וְאִי אִמְרַת מִפֵּר לְמִתְעַנָּה וְאִין מִפֵּר לְשְׂאִין מִתְעַנָּה,

דְּלִמָּא

לְמַפְשָׁט מַנְה דְּאֲפִילוּ הִפֵּר לָהּ שׁוּב סוּפְגַת מַשּׁוּם דְּבַעַל מִנָּז מִהִפְרָה וְאִילָךְ וּשְׁעַת הִהִפְרָה הֵיתָה נָזִירָה וְלוֹקָה נָמִי לְאַחַר שֶׁהִפֵּר: דְּלִמָּא מִיּוּן וכו' דְּלִמָּא לֹאֹ דְּוָקָא אֱלֹא כְּלוּמַר נִדְאִי לֹא הִפֵּר לָהּ מִחֲרָצָן וְזָג דְּאִינוּ מִפֵּר לְשְׂאִינוּ מִתְעַנָּה וְתַסְפַּג אֶרְבָּעִים: אִין נָזִירוּת לְחַצְאִין שְׁהֲרִי כְּשֶׁאִמְרָה הֲרִי נָזִירָה קַבְלָה עָלֶיהָ כַּל דִּיעִי נָזִירוּת וּבְאִמְרו מוּפֵר לִיךְ הִפֵּר הַכֹּל דְּנִדְאִי לַעֲיֹל כְּשֶׁאִמֵּר מוּפֵר לִיךְ הוֹאִיל וּפִקְשָׁה שְׁמִי בִּפְרוּת כְּשִׁנִּי נִדְרִים דְּמוּ: הָא קִרְבֹּן לְחַצִּי נָזִירוּת אָכָא בְּתַמִּיָּה [כְּנִין] שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִירוּת ל' יוֹם וְהִפֵּר לָהּ בַּט"ו יָמִים ה"נ שְׁתַּבִּיא אַחַר הִהִפְרָה קִרְבְּנוּת נָזִיר טַהוּר וְאִם נִטְמָאת בְּתוֹךְ הַנָּזִירוּת תְּקַם הִהִפְרָה שְׁתַּבִּיא קִרְבֹּן טַמְאָה דְּהָכִי מַשְׁמַע לִיה לִשְׁנֹא דְּרַב יוֹסֵף אִין נָזִירוּת וְלֹא אִמֵּר אִין קִרְבֹּן: אֱלֹא אָמַר אֲבִי אִין נָזִירוּת וְאִין קִרְבֹּן לְחַצְאִין כִּיּוֹן שֶׁהִפֵּר חֲצִי נָזִירוּת נִתְבַּטַּל [כָּלָה וְאִין] מִבִּיאָה קִרְבֹּן לַחֲצִי נָזִירוּת שְׁמַנְתָּה הוֹאִיל שֶׁנִּתְבַּטַּל מִכָּאן וְאִילָךְ אַע"ג דְּנִדְאִי לוֹקָה בְּשַׁתִּית יוּן דְּתַקַּם הִפְרָה דְּאִז וְהֵיתָה נָזִירָה: הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר וְנִטְמָאת וְהִפְרִישָׁה בְּהֵמָה לֹאֲשֶׁם וְהִפֵּר לָהּ בַּעֲלָהּ מִבִּיאָה חֲטָאת הָעוֹף כְּדִין נָזִיר טַמָּא שְׁתַּבִּיא אֲשֶׁם וְעוֹלֶת הָעוֹף וְחֲטָאת הָעוֹף וְאִינָה מִבִּיאָה עוֹלָה בְּדַמְפֵּרֶשׁ טַעֲמָא וְקֹשָׁה לַעֲנִין מַה נִּקַּט וְהִפְרִישָׁה בְּהִמְתָּה וְלָמָּה לֹא פִרַשׁ אַחַר שֶׁהִפְרִישָׁה מַה יַעֲשֶׂה בָּהּ: וְאִי אִמְרַת אִין קִרְבֹּן לַחֲצִי נָזִירוּת אִמָּאִי מִבִּיאָה חֲטָאת עוֹף אֱלֹא ש"מ דִּישׁ קִרְבֹּן

לַחֲצִי נָזִירוּת וְקֹשָׁה לַהֲר"מ דְּהָא עַל בְּרַחֲךְ אִין קִרְבֹּן לַחֲצִי נָזִירוּת דְּהָא אִמֵּר פ"ד דְּנָזִיר (דף כא:)‏ הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנָזִיר וְהִפֵּר לָהּ בַּעֲלָהּ אִם שְׁלוּ הֵיתָה בְּהֵמָה פִּצָּא וְתַרְעָה בְּעֵזֵר וְאִם מִשְׁלָה הֵיתָה חֲטָאת תַּמּוּת עוֹלָה תַּקְרַב עוֹלָה שְׁלָמִים וְקִרְבּו שְׁלָמִים אֲלִמָּא חֲטָאת תַּמּוּת דְּאִין קִרְבֹּן לַחֲצִי נָזִירוּת וְלִיכָא לְמִימֵר דְּהָתֵם בְּנָזִיר טַהוּר וְהֵכָא בְּנָזִיר טַמָּא דְּבִסְמוּךְ מִדְּמִינוּ לְקִרְבְּנוּת

טַהוּר: אֱלֹא מֵאִי יֵשׁ קִרְבְּנוּת לְחַצִּי נָזִירוּת אֲבָעִי לִיָּה לְאִתּוּי חֲטָאת עוֹלָה וּשְׁלָמִים אִם לֹא נִטְמָאת וְהֵכָא שְׁנִטְמָאָה אֲבָעִי לְאִתּוּנִי אֲשֶׁם עוֹלֶת הַעֹף וְחֲטָאת הָעוֹף: אֱלֹא אִין קִרְבֹּן לְחַצִּי נָזִירוּת וְחֲטָאת הָעוֹף דְּמִיתִי מַשּׁוּם דְּחֲטָאת הָעוֹף בָּא עַל סַפֵּק אִין קִפְיָא אִם מִבִּיאָתוּ הִלְכָּן הִזְקִיחוּ שְׁתַּבִּיא חֲטָאת הַעוֹף כְּדֹאמֵר בְּגַמְרָא פ"ד דְּנָזִיר (דף כב.) בְּדִרְכֵי אֱלַעְזָר הַקָּפֵר

דְּנָזִיר חוּטָא וּבָעִי פִּפְרָה: מִיתִיבִי הָאִשָּׁה כּו' וְאִין מִבִּיאָה עוֹלֶת הָעוֹף דְּאִין קִרְבְּנוּת לַחֲצִי נָזִירוּת דְּחֲטָאת הַעוֹף דְּאִתִּי עַל הַסֵּפֶק מִינֵי בְּדַמְתַּרְצִינוּ וּמַשְׁמַע לִיה דְּנָזִירוּת מוּפֵר מִכָּאן וְאִילָךְ לְגַמְרִי וּמִתְרַת לְטַמָּא לְמַתִּים דְּנָזִיר חוּטָא וּבָעִי פִּפְרָה: אִי אִמְרַת כּו' מַטְמָאת מַת [דְּלִית לָהּ צַעֲרָא] לֹא הִפֵּר לָהּ וְתֵהָא אִסּוּרָה גַּם אַחַר הִהִפְרָה לְטַמְאָה וְאִי קֹשִׁיָא אִמָּאִי אִין מַשְׁנִי אִין נָזִירוּת לְחַצְאִין בְּדַמְשָׁנִינוּ לַעֲיֹל וְשִׁמָּא לַעֲיֹל הֵינוּ גְּבִי חֲרָצָן דְּאִי אֲפֻשֵׁר לְנָזִירוּת בְּלֹא אִסּוּר חֲרָצָן אֲבָל אֲפֻשֵׁר לְנָזִירוּת בְּלֹא אִסּוּר טַמְאָה הִלְכָּן טַמְאָה יֵשׁ לוֹ דִּין בַּפ"ע וְהֵנִי נָזִיר מַטְמָאָה לְחֻזְזָה אֲבָל מ"מ קֹשָׁה מִפְּרִיָּתָא דְּלַעֲיֹל דְּאִזְכִּירי בְּטַמְאָה מִצִּי לְמַפְרָה:

פג.

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב:

ב מיי' פ"ב מהל' נדרים הל' יח:

ג סמג עשין קכו:

ד מיי' פא' מהל' נזירות הל' ט:

ה מיי' פח' מהל' נזירות הל' יח:

ו מיי' פט' מהל' נזירות הל' ט:

ז מיי' פט' מהל' נזירות הל' ט:

פג:

	עין משפט גד מצודה
---------------------------------------	----------------------------------

א טוש"ע יו"ד סי' תג סעי' י:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סד סה:

ג מו"י פז' מהל' נדרים הל' י:

ד מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ח:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכז סעי' ג:

ו מו"י פז' מהל' נדרים הל' יא:

ז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סה:

ח מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' ח:

טַמְאָת מֵת נָמִי אֵית לֶה צַעְרָא אַס תּמַנַע מְלַמָּא דִּהְוִיא עֲנּוּי נָפֶשׁ: **קָנָם**

שְׂאנִי נִהְנָה לְבָרִיּוֹת כּו' לֹא יָפֵר דָּלָא הָוִי עֲנּוּי נָפֶשׁ **[וּא"כ]** לְשִׁמוּאֵל דְּאָמַר קוּנָס שְׂאנִי נִהְנָה לְפָלוּנִי יָפֵר וְתִי לֹא יָפֵר מִשּׁוּם נִדְרֵי עֲנּוּי נָפֶשׁ אֲבָל מִפֵּר מִשּׁוּם דְּבָרִים שְׂפִינּוּ לְבִינָה וְרַבֵּי יוֹסִי הִיא דְּתַקְרַעֲנּוּ מִפְּרִית מְדִינָה: ויכולָה לְהִנּוֹת בְּלָקֻט שְׂכָחָה וּפָאָה שְׂחִינּוּ מִמּוֹן דְּאִמְרֵי דְאַפִּי טוֹבַת הַנָּאָה לִיכָא לְבַעֲלִים גְּעִיזִיבָה בְּתִיב בֵּהוּ **[דְּזָקָא הִיכָא דְּתִיב בֵּהוּ]** וְנִמְתָּ אֵית בֵּהוּ טוֹבַת הַנָּאָה: כַּהֲנִים לוֹס **[נִהְנִים]** מִשְׁלּוּ יִתּוּ לְכַהֲנִים תְּרוּמַתוֹ דְּטוֹבַת הַנָּאָה אִינֵיה מִמּוֹן:

כַּהֲנִים וּלְוִיִּם אֵלּוּ יִשְׁלוּ אַחֲרִים דְּטוֹבַת הַנָּאָה מִמּוֹן וּבְגַמ' פֶּרִיךְ מַרִּישָׁא לְסִיפָא: אֲלָמָא מִדְּחַתְנִי לֹא יָפֵר בַּעַל לֹא בְּכַלֵּל בְּרִיּוֹת הוּא וּמִתְקַת לַהֲנוּת מִמֶּנּוּ לְכָךְ לֹא חֲשִׁיב הֵאִי נִדָּר לְעֲנּוּי נָפֶשׁ דְּאִי הוּי בְּכַלֵּל בְּרִיּוֹת אִין לָךְ עֲנּוּי גָּלוּל מְזִה דְּמִשְׁמַע לִיָּה הָא דְּחַתְנִי דְּמִתְקַת בְּלָקֻט לֹא הָוִי טַעֲמָא דְּרִישָׁא מִדָּלָא חַתְנִי מִפְּנֵי שְׁמַתְקַת אֲלָא מִלְּתָא בְּאַפִּי נִבְשָׁה הוּא וּא"ת וּבַעַל גּוֹפִיה מִתְּנּוּ מִן הַבְּרִיּוֹת וְהוּי פְּרִנְסַתּוּ מִן הַחֲנּוּנִי דְּאָמַר לָעִיל **(מֵאִסְרוּקָה)** דְּיִפֵּר בְּדִין עֲנּוּי נָפֶשׁ וּיִ"ל דְּלָעִיל אִרְרִי דְּאִסְרָה בְּפִרְוֹת חֲנּוּנִי שְׁיִהֵא שֶׁל חֲנּוּנִי אַע"פ שְׂחִינּוּ עֲטָה שְׁלוּ דּוּמִיָּא דְּפִרְוֹת מְדִינָה דְּרִישָׁא שְׂאִסְרָה בְּמָה שְׁגָגַל בְּמִדְיָנָה אֲבָל הִבָּא מִיְרִי שְׂאִסְרָה מִשָּׁל הַבְּרִיּוֹת בַּעֲדוּי שְׁלָהֶם וְהוֹאִינּוּ וּבַעַל לֹא בְּכַלֵּל בְּרִיּוֹת בְּשִׁיבָא לִידּוּ מִתָּר אֲבָל מִן בַּעַל לֹא אֲבָלָה מִדָּלָא חַתְנִי הַתָּרָה בָּהֶם: חֲדָא וְעוּד קַתְּנִי חֲדָא דְּבַעַל אִינּוּ בְּכַלֵּל בְּרִיּוֹת וְעוּד כּו' בְּךְ מַגִּי"ה בְּמִשְׁנַתְנוּ וּלְעוֹלָם בַּעַל מְכַלֵּל בְּרִיּוֹת הוּא וּמָה טַעַם

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

דְּלָמָא מִיַּין דְּאֵית לֶה צַעְרָא — הֵפֵר לָהּ, מִטּוּמְאָת מֵת, דְּלִית לֶה צַעְרָא — לֹא הֵפֵר לָהּ? **”אָמְרִי: מִטּוּמְאָת מֵת נָמִי אֵית לֶה צַעְרָא — דְּכַתִּיב: ”וְהָחִי יִתֵּן אֶל לְבוֹ”, וְתַנְיָא, הִזִּיה רַבִּי מֵאִיר אֲוֹמַר: מֵאִי דְּכַתִּיב ”וְהָחִי יִתֵּן אֶל לְבוֹ”, דִּיִּסְפוּד — יִסְפְּדוּן לִיָּה, דִּיבְכוּן — יְבָכוּן לִיָּה, דִּיקָבַר — יְקַבְּרוּנִיה. ^{ב"ד(א)}מִתְּנִי **”קוּנָס שְׂאנִי נִהְנָה לְבָרִיּוֹת”** — אִינּוּ יָכוּל לְהִפֵּר, ויכולָה הִיא לִיְהִנּוֹת בְּלָקֻט, שְׂכָחָה, וּבִפְאָה. ^{י"}**”קוּנָס כַּהֲנִים לְוִיִּם נִהְנִים לִי”** — יִשְׁלוּ עַל פְּרָחוּ. **”כַּהֲנִים אֵלּוּ וּלְוִיִּם אֵלּוּ נִהְנִים לִי”** — יִשְׁלוּ אַחֲרִים. גְּמַ' אֲלָמָא אָפֹשֶׁר דְּמִתְּנָנָה מִדִּילִיָּה, מְכַלֵּל דְּבַעַל לֹא בְּכַלֵּל **”בְּרִיּוֹת”** הוּא. אִימָא סִיפָא: יְכוּלָה לִיְהִנּוֹת בְּלָקֻט שְׂכָחָה וּפָאָה, אֲבָל מִדְּבַעַל לֹא אָכְלָה, אֲלָמָא בַּעַל בְּכַלֵּל **”בְּרִיּוֹת”** הוּא! אָמַר עוּזָא: **לְעוֹלָם לֹא בְּכַלֵּל ”בְּרִיּוֹת”** הוּא, וְעוּד: אִין יָכוּל לְהִפֵּר — מִפְּנֵי שְׁיִיכּוּלָה לִיְהִנּוֹת בְּלָקֻט שְׂכָחָה וּפָאָה. רַבָּא אָמַר: לְעוֹלָם בַּעַל בְּכַלֵּל **”בְּרִיּוֹת”** הוּא, וי"מָה טַעַם” קָאָמַר: מָה טַעַם אִין יָכוּל לְהִפֵּר? מִפְּנֵי שְׁיִיכּוּלָה לִיְהִנּוֹת בְּלָקֻט שְׂכָחָה וּפָאָה. **”רַב נַחֲמָן אָמַר: לְעוֹלָם בַּעַל לֹא בְּכַלֵּל ”בְּרִיּוֹת”** הוּא. וְהָכִי קַתְּנִי: נִתְגַּרְשָׁה, יְכוּלָה לִיְהִנּוֹת בְּלָקֻט שְׂכָחָה וּפָאָה. אִיתִיבִיָּה**

הָאִמַּר כּו' קָשָׁה לַהֲר"ס לָעִיל **[דְּאִמְרִינָן]** אַס לֹא הִיתָה פְּרִנְסַתּוּ אֲלָא מִמֶּנּוּ הָרִי זֶה יָפֵר וְאִפְלוּ בְּדִין עֲנּוּי נָפֶשׁ וְאִמְאִי נִדְרֵי יְכוּלָה לַהֲנוּת בְּלָקֻט שְׂכָחָה וְתִי דְּלָעִיל מִיְרִי בְּנִדְרָה בִּימּוֹת הַנְּשָׁמִים דְּלִיפָא לָקֻט וּפָאָה: **נִתְגַּרְשָׁה** יְכוּלָה לַהֲנוּת בְּלָקֻט דְּאִזַּ בַּשַּׁעַת גְּרוּשִׁין הָוִי בַּעַל בְּכַלֵּל בְּרִיּוֹת דְּנִדְרָה הָכִי קוּנָס שְׂאנִי נִהְנָה לְכָל אָדָם שְׁיִקְרָאוּ אוֹתָם בְּרִיּוֹת בַּשַּׁעַת הַנֶּאֱתִי מֵהֶם וְכִי מַגְרִשָׁה מִקְרִי בַּעַל **[בְּרִיּוֹת]** וְאַע"ג דְּהִשְׁתָּא לֹא מִתְסַר בַּעַל לְאַחַר גְּרוּשִׁין מִתְסַר דְּהָוִי בְּכַלֵּל בְּרִיּוֹת לְאַסַר בַּעֲלָה עַל נִפְשָׁה מֵהִשְׁתָּא וְגַמִּי לֹהֵא דְלַחֲמֵן שְׂדָה שְׂאנִי מוּבָר לָךְ לְכַשְׂאִתְּחִנָּה תַּקְדִּישׁ הוֹאִיל וּבְיָדּוּ לְהַקְדִּישׁ:

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א תוספתא נדרים

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

טוב ללכת אל־בית־אבל מלכת אל־בית משתה באֲשֶׁר הוּא סוֹף כַּל־הָאָדָם וְהַסִּי יִתֵּן אֶל־לְבוּ [קהלת ז, ב]

חִיתִּיבָה רָבָא לָרַב נַחֲמָן דְּאָמַר פֻּעַל לֹא בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא: וּתְהֵא נְטוּלָה מִן הַיְּהוּדִים לְכַשְׁתַּתְּנָרֶשׁ לְסוּרָה לְנִשָּׂא דְהָכִי קְאָמְרָה וְנְטוּלָה חָנִי מִן הַיְּהוּדִים שְׁנֹא אֲהֵנָּה מִתְּשַׁמֵּישׁוּ דְהִינוּ דְּוִמְנִא דְהֵנְחֵאת תְּשַׁמֵּישְׁךָ עָלֵי וְכָדָרַב דְּאֵנֶר כּל כִּי הָאִי גִּוְנָא חֲזַל נִדְרָא וְהִשְׁתָּא מִדְּהָר לֹאֲתוּנִי תִּיּוֹבְתָא דְרַב נַחֲמָן אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא פֻּעַל בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא אֲהָכִי וְיַפֵּר חֲלָקוּ דְכִי אֲמַרְה נְטוּלָה חָנִי מִן הַיְּהוּדִים הִנּוּ פֻּעַל בִּכְלָל וְאֲתַסֵּר לִיָּה מִתְּשַׁמֵּישׁ וְהוּוּ לְהוּ דְּבָרִים שְׂבִינוּ לְבִינָה וְאֲהָכִי וְיַפֵּר כּל זְמַן שְׁהִיא בְּרַשׁוּתוֹ וְלָכִי נִפְקָא מִנָּה חֲזַלָא נִדְרָא בְּשָׂאָר דְּבָרִים שְׂבִינוּ לְבִינָה הִינוּ דְּתַתְּנִי וּתְהֵא נְטוּלָה מִן הַיְּהוּדִים לְכַשְׁתַּצַּא מְרַשׁוּתוֹ שְׁל זֵה שְׁחִינָה וְכוּלָּה לְנִשָּׂא לֹאֲחֵרִים: אֲלֹא אִי אֲמַרְתָּ דְּפֻעַל לֹא הִנּוּ בִּכְלָל בְּרִיּוֹת וּתְפַשׁוּט דְכִי אֲמַרְה וְנְטוּלָה חָנִי מִן הַיְּהוּדִים דְּלֹא הִנּוּ פֻּעַל בִּכְלָל מִשּׁוּם דְּאֲמַרְיִנן נִדְרִי עֲנִי נִפֵּשׁ הוּא הוֹאִיל וְלַכַּשְׁתַּתְּנָרֶשׁ אוּ תַתְּאֲלָמִן לֹא תוּכַל לְהִנָּשָׂא לְכַל אֲדָם אֲהָכִי חֲרִי לֵה

מִהִּשְׁתָּא עֲנִי נִפֵּשׁ אַע"ג דְּהִשְׁתָּא כּל זְמַן שְׁהִיא תַתְּתִיּוּ חִינּוּ עֲנִי נִפֵּשׁ דִּידָה וְהוֹאִיל וְעֲנִי נִפֵּשׁ אֲנִין אֲמַאי וְיַפֵּר חֲלָקוּ פְּשַׁתְּצַא מִתַּתְּתִיּוּ חַל הַנֶּדֶר וְיַפֵּר לֵה לְעוֹלָם בְּשָׂאָר נִדְרִי עֲנִי נִפֵּשׁ אֲלֹא ש"מ דְּפֻעַל בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא וּבִנְדָרִים שְׂבִינוּ לְבִינָה הוּא מִאֵין דְּפָרִיךְ דְּכִי ס"ל דְּאִי לֹא מִשּׁוּם דְּפֻעַל בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא הִנּוּ אֲמִינָא דְּתַשְׁמִישׁ עֲנִי נִפֵּשׁ הוּא וְדִלֹא בְּרַב נַחֲמָן דְּאָמַר לְעִיל דְּתַשְׁמִישׁ דְּבָרִים שְׂבִינוּ לְבִינָה הוּא אֲלִיבָא דְר' יוֹסִי: שְׁאֲנִי הָכָא דְּמוּכְחָא מִלְּתָא דַּעַל הַתְּרָא קְאָסְרָא נִפֵּשָׁה כְּלוּמַר אֲפֻעַל קְאָסְרָה נִפֵּשָׁה מִשּׁוּם דְּלִדְיָהּ הִיא דְּמַשְׁתַּרְיָא אֲבָל לִשְׂאָר עֲלָמָא לֹא אֲצַטְרִיכָא לְמַדַּר דְּלֹא קָא מַשְׁתַּרְיָא בְּהָכִי דְּאִשְׁתַּיִשׁ הִיא: וְהַתְּנִיָּא בְּבַרְיָתָא בְּהֵךְ פִּרְקִין דְּדַמְעָשָׁר עֲנִי

מְצִי לֹאֲתַהֲנוּי: ר' חֲלִיעֶזֶר אוֹמַר הַלּוּחַח פְּרוּת מַעַם הָאֶרֶץ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית וּבָא לוּ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר עֲנִי חִינּוּ צָרִיךְ לְקָרוּת עָלָיו שֶׁם מַעֲשֵׂר עֲנִי דְלַמְעָשָׁר רֹאשׁוֹן לִיבָא לְמִיחַשׁ דְּלִיתִי לוֹי רָאִיָּה דְּלֹא יִהְיֶה עִם הָאֶרֶץ וְלִיתִיב לִיָּה וְלַתְרוּמָה לִיבָא לְמִיחַשׁ דְּלֹא נִחְשְׁדוּ עַמִּי הָאֶרֶץ עַל הַתְרוּמָה דְּאִית בָּהּ עֲוֹן מִיתָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי לִיבָא בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית אֲבָל בַּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מַחֲיִב דְּלֹא לְמַדְנוּ בָּהּ עֲוֹן מִיתָה אֲלֹא מִהִיכָשָׁא דְּתְרוּמָה גְּדוּלָּה וְהוֹאִיל וְלֹא כְּתִיב בָּהּ בְּפִרוּשׁ מִיתָה מַש"ה לֹא צִית ע"ה [לְהִיקָשָׁא] וְלֹא מִפְּרִישׁ מִמֶּנָּה תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְעַל (אוֹתוֹ) מַעֲשֵׂר עֲנִי אִין צָרִיךְ לְקָרוּת עָלָיו אֲפֻלוּ שֶׁם מַעֲשֵׂר:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

חִיתִּיבָה רָבָא לָרַב נַחֲמָן דְּאָמַר פֻּעַל לֹא בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא כִּי נִדְרָה נְטוּלָה חָנִי מִן הַיְּהוּדִים פְּרוּשׁ מִתְּשַׁמֵּישׁ הַיְּהוּדִים מִשְׂאָר יְהוּדִים קְאָמְרָה וְאֲמַאי צָרִיךְ לְהַפֵּר חֲלָקוּ וְהָא לֹא אֲסָרָה נִפֵּשָׁה אֲלֹא מִשְׂאָר יְהוּדִים: שְׂאֲנִי הָכָא דְּמוּכְחָא מִלְּתָא שְׁמַתְּפֻנִית לְאִסַּר עַצְמָה מִתְּשַׁמֵּישׁ הַמִּתַּר לֵה דְהִינוּ תַשְׁמִישׁ הַפֻּעַל וְלָכֵךְ צָרִיךְ לְהַפֵּר חֲלָקוּ וְאִית קָפְרִים דְּנִרְסִי וְאִי אֲמַרְתָּ פֻּעַל לֹא בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא נְטוּלָה חָנִי מִן הַיְּהוּדִים לֹא תַשְׁמִישׁ קְאָמְרָה שְׁהָכִי אֲסוּרָה בְּתַשְׁמִישָׁם בְּלֹא נִדְרָה אֲלֹא ה"ח נְטוּלָה הַנֶּחֱאֲתִי מִפְּרוּת הַיְּהוּדִים שְׁנֹא אֲהֵנָּה מִהֶם אִף כִּי לֹא יְהֵא שְׁלָהֶם וא"כ הִנּוּ עֲנִי נִפֵּשׁ דְּהָא אֲמַרְיִנן (לְעִיל נִדְרִים דָּף פב:.) כְּשִׂאִין פִּרְנָסָתוֹ אֲלֹא מִמֶּנּוּ וְיַפֵּר דְּהָא לִיבָא לְמִימַר דְּאֲמַרְה קוּנָם נִהְיָה מִן הַבְּרִיּוֹת דְּוָקָא בְּעוּדוֹ שְׁלָהֶם אֲבָל מִמֶּה שִׁיחַח הַפֻּעַל מִהֶם תַּהֲנָה א"כ אֲמַאי וְיַפֵּר בְּעוּזָה תַתְּתִיּוּ אֲפִי' בִּינוּ לְבִינָה לֹא הִנּוּ כִּינּוּן שְׂיָכוּל הַפֻּעַל לְהַבִּיא מִמְקוּם שְׂדִירָצָה

הר"ר יונה נ"ע וְיַפֵּר לֵה לְעוֹלָם אִף אַחַר שְׂוִיגְרַשְׁנָה וְאֲמַאי תְהֵא נְטוּלָה מִן הַיְּהוּדִים אֲלֹא לֹא פֻּעַל בִּכְלָל בְּרִיּוֹת הוּא וְכִי אֲמַרְה נְטוּלָה חָנִי מִן הַיְּהוּדִים מִתְּשַׁמֵּישׁ קְאָמְרָה וְהִנּוּ בִּינוּ לְבִינָה וּמַשְׁנִי שְׁאֲנִי הָכָא דְּמוּכְחָא מִלְּתָא דְּהַתוּרָה אֲסָרָה וְכִי נָמִי פֻּעַל לֹא בִּכְלָל בְּרִיּוֹת בְּעֲלָמָא הָכָא הִנּוּ בִּכְלָל בְּרִיּוֹת וְהָכִי מַשְׁמַע לִשׁוֹן נְטוּלָה מַפֻּעַל וּמַהֲשָׂאָר יְהוּדִים וְקָשָׁה לְפִי סְבָרַת הַמַּקְשָׁה תַקְשָׁה כְּמוֹ כֵּן מֵאִי תְהֵא מַשְׁמַשְׁתִּי דְּתַתְּנִי כִּינּוּ דְלֹא בְּתַשְׁמִישׁ נִדְרָה וְשִׁמְאִי ה"ח יַפֵּר וְתַעֲמִיד תַתְּתִיּוּ דְּלֹא תַצַּא וְקֹאִי אֲמַשְׁנָה רֹאשׁוֹנָה דְּאָמַר תַּצַּא:

אִין אֲדָם צָרִיךְ לְקָרוּת אֲפִי' שֶׁם דְּלַהַפְרָשָׁה כָּלָל לְמַעֲשֵׂר עֲנִי שֶׁל דְּמַאי:

לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר עֲנִי חִינּוּ צָרִיךְ לְקָרוּת עָלָיו שֶׁם מַעֲשֵׂר עֲנִי דְלַמְעָשָׁר רֹאשׁוֹן לִיבָא לְמִיחַשׁ דְּלִיתִי לוֹי רָאִיָּה דְּלֹא יִהְיֶה עִם הָאֶרֶץ וְלִיתִיב לִיָּה וְלַתְרוּמָה לִיבָא לְמִיחַשׁ דְּלֹא נִחְשְׁדוּ עַמִּי הָאֶרֶץ עַל הַתְרוּמָה דְּאִית בָּהּ עֲוֹן מִיתָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי לִיבָא בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית אֲבָל בַּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר מַחֲיִב דְּלֹא לְמַדְנוּ בָּהּ עֲוֹן מִיתָה אֲלֹא מִהִיכָשָׁא דְּתְרוּמָה גְּדוּלָּה וְהוֹאִיל וְלֹא כְּתִיב בָּהּ בְּפִרוּשׁ מִיתָה מַש"ה לֹא צִית ע"ה [לְהִיקָשָׁא] וְלֹא מִפְּרִישׁ מִמֶּנָּה תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְעַל (אוֹתוֹ) מַעֲשֵׂר עֲנִי אִין צָרִיךְ לְקָרוּת עָלָיו אֲפֻלוּ שֶׁם מַעֲשֵׂר:

פד.

פד:

עין משפט גזר מצוה

א סמג עשין קלו:

ב מו"י פט"י מהל' מעשרות הל' ב:

ג מו"י פט"י מהל' מעשרות הל' ג:

ד מו"י פז' מהל' נדרים הל' י:

ה מו"י פב' מהל' גניבה הל' ד:

קוֹרָא שם ומפרישו לעצמו דהמוציא מחבירו עליו הראיה דשםא עם הארץ

הפרישו ואין צריך להפרישו - כלומר אין

צריך לתמו לעני: ספקו אינו טובל כלומר ספקו אינו אוסרו משום טבל דכי נמי לא הפרש מתר לאכל הימנו ולא זנקא ספקו דה"ה נדאי דהוי גדאמרינן לָהט ופאה [באס] לא הניחם אין טובלין התבואה ובינן דספקו אינו טובל נדאי לית בה טובת הנאה ושרי לאתהנוי ותמה מה ענין טובל אצל טובת הנאה דאלו זינא דטובת הנאה נפקא לן בפרק הזרוע (חלין קלא.) דהנך דכתיב בהו ונתת אית בהו טובת הנאה והבא לא בתיב ונתת ואומר הר"ם דנדאי טובל דכתיב ולא ויחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו וזרשנין סנהדרין (פג.) צעתיזים לתרם הפתוב מדבר ובינן דכתיב בהו ירימו כמאן דכתיב ונתת דמי:

ומ"ס צריה לקרות שם וכו' מתעיתין כרצנו וכריתא כר"א: דלמא דכ"ע ספקו טובל חבב אינו טובל לא מצוי למימר דא"כ אמאי קורא שם: לא נחשדו וכו' דאין לו הסכד: במעשר עני המתחלק בתוך הבית דאמר בפרק הזרוע (חלין קלא.) מעשר עני המתחלק בתוך הבית יש בו טובת הנאה דכתיב בה נתינה דכתיב ונתת ללוי לגר וליתום ולא למנה ודבית הגרנות כתיב והנחת בשעריך והינו כמו תעזב ור"ת מפרש דבסברי רמי להני קראי אהדגי פתוב אחד אומר ונתת וכתוב אחד אומר והנחת בימות החמה ויחטו בגרן חבב בימות הגשמים הלכך אז מתחלק בבית ואז יש בו טובת הנאה לבעלים: אלמא טובת הנאה אינה ממון אימא סיפא וכו': [דרבבי סבר] טובת הנאה ממון ולכך משלם דמי תרומה שבו ורישא רבי יוסבי ברכי יהודה וסיפא רבי:

בה והנחת בשעריך דהינו בשעת הגרן וההוא לית בה טובת הנאה דהא איהו מנח ליה התם ושקיל ליה כל מאן דבשי ואהבי שריא לאתהנווי בה: וטלו בעל כרחו מתנת כהנתם דלאו ידיה הא שחלי אלא דלהון אלמא מדחקני וטלו בעל כרחי דטובת הנאה דאית ליה אפשר למתן לכהן וללוי אחר שנתזיק לו טובה לא הוי ממון ולא מתחזי כמאן דמתהני מנה: אימא סיפא כו' וטלו אחרים חבב להני מצוי לשבב דלא שחלי אלמא טובת הנאה ממון: דרבי אומר משלם לו דמי טבלו סבר דטובת הנאה שהיה שלו באותם מתנות בהאי טבל דהיה ניתן לכהן שירצה הוי ממון ולהבי משלם לו דמי בלו:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

וחכ"א קורא שם ואין צריך להפריש אלא נותן עיניו בצד זה ואומר מפאן

א"י וּחֲכָמִים אומרים: קורא שם, ואין צריה להפריש. מאי לאו, למאן דאמר ספקו טובל, קסבר: אית ליה טובת הנאה, וכינן דאית ליה טובת הנאה — לא מהניא. ולמאן דאמר [אינו] קורא שם, קסבר: ספקו אינו טובל, וכל שספקו אינו טובל — לית ליה טובת הנאה, ושרי ליה לאיתהנויי. אמר ליה אבוי: דכולי עלמא ספקו טובל, ורבי אליעזר ורבנן בהא קמיפלגי. רבי אליעזר סבר: לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני. בינן דאילו מפקר נכסיה והוי עני ושקל ליה הוא — לית ליה פסידא. ורבנן סברי: נכסיה לא מפקר איניש, דמירתת דלמא זכי בהו איניש אחרینא. הלכך — נחשדו.^(א) רבא אומר: פאן במעשר עני המתחלק בתוך הבית, דכתיבא ביה נתינה: "ונתתה ללוי לגר וגו'" — משום הכי אסור ליה לאיתהנויי. פאן במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות. בינן דכתיב ביה "והנחת בשעריך", שרי ליה לאיתהנויי. כהנים ולוים נהנין לי יטלו כו'. אלמא טובת הנאה אינה ממון. אימא סיפא: "כהנים אלו ולוים אלו נהנין לי" — יטלו אחרים, אבלי להני — לא. אלמא טובת הנאה ממון! אמר רב הושעיא: לא קשיא, הא רבי, והא רבי יוסי ברבי יהודה. דתניא: הגוזב טבלו של חבירו ואכלו — משלם לו דמי טבלו, דברי רבי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אינו משלם אלא דמי חולין שבו. מאי לאו בהא קמיפלגי,

דרבי

אני נוטל ואוכלו הוא בעצמו דהמוציא מחבירו עליו הראיה דאמר וישראל לעני איתי ראיה דלא הפרישו עם הארץ ויהבנא לך והבי אמרי' בפ' בתרא דסוטה (מח.) מעשר ראשון ומעשר עני המע"ה: מאי לאו מ"ד ספקו אינו טובל דהינו ר"א אומר אינו צריך לקרות שם קסבר אפי' במעשר עני נדאי לית לה טובת הנאה אלא כל עני שיבא תחלה ויטלנו בעל כרחו והואיל דקיל בלי האי דאין ספקו טובל איבא נמי האי קוילתא דאין בה טובת הנאה מה שאין בן בטרומה דספקה טבלה ויש בה טובת הנאה גדאמרינן אומר אדם לחבירו טל סלע זה ותן תרומתך לבן בתי כהן ולמאן דאמר קורא שם בלה מתעיתין מתוקמא חלבא דחכמים: אמר לה אבוי דכלי עלמא ספקו טובל כו' והלכך מתעיי' דלא חקני מעשר עני דברי הפל היא דבינן דספקו טובל בנדאי אית בה טובת הנאה ואהבי אינה וכולה להנות ממנו חבב ברימא דחקני דאכלה נמי במעשר עני לא ר' אליעזר היא ולא רבנן: רבי אליעזר סבר לא נחשדו עמי הארץ על הפרשת מעשר עני דנדאי מפרשי ליה דלא אכפת להו דהדר קא אכלי ליה דבינן דאי פעי מפקר להו לנכסה כו': רבנן סברי נדאי נחשדו ולא מפרשי והא דאמר דמפקר להו לנכסה הא לא עבדי דסבר אי מפקרנא לנכסאי דלמא אחי איניש אחרניא וזכי בהו הלכך נחשדו: במעשר עני המתחלק בתוך הבית לאחר שהכניס תבואתו לאוצר ולא הפריש ממנה מעשר עני בגרן לפי שנאנס או שלא מנא עניים לתן להם הלכך פי משבח עניים מבשי לה למיתב להו ודההוא מעשר בינן דכתיב בה נתינה אית בה טובת הנאה נמי בטרומה דכתיב בה נמי נתינה תתנו תרומה לכהן: והא דחקני בברימא דיכולה להנות ממעשר עני באותו המתחלק בעוד שהוא בגרן דההוא פתיב

בה מאן דבשי ואהבי שריא לאתהנווי בה: וטלו בעל כרחו מתנת כהנתם דלאו ידיה הא שחלי אלא דלהון אלמא מדחקני וטלו בעל כרחי דטובת הנאה דאית ליה אפשר למתן לכהן וללוי אחר שנתזיק לו טובה לא הוי ממון ולא מתחזי כמאן דמתהני מנה: אימא סיפא כו' וטלו אחרים חבב להני מצוי לשבב דלא שחלי אלמא טובת הנאה ממון: דרבי אומר משלם לו דמי טבלו סבר דטובת הנאה שהיה שלו באותם מתנות בהאי טבל דהיה ניתן לכהן שירצה הוי ממון ולהבי משלם לו דמי בלו:

מסורת הש"ס
א משנה דמאין; מכות טז: ב פסחים מוין; תוספתא מעשר שני; קידושין נח:
גליון הש"ס
בהר"ן ד"ה רבא אמר וכו' וה"פ. עיין יבמות דף ק ע"א תד"ה מ"ע:
תורה אור השלם

כי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך וישבעו [דברים כו, יב]

מקצה שלש שנים תוציא את-כל-מעשר תבואתך בשנה שהוא [והנחת בשעריך [דברים יד, כח]

מסורת הש"ס

א יבמות צג; כתובות נט;; כתובות סו.; קידושין סג.

ב פסחים מו;; קידושין נח;; משנה כתובות; כתובות נח:

ה**ורבּי יוסי סבּר** אינז ממוזן וַאינז מַשְׁלֵם לז אַלף דמי חלין שָׂבו: בַּמתנות שלא הורמו קמפלגזי דרבי סבר דמי שלא הורמו דמזן ולַהבי מַשְׁלֵם לז דמי בלו ורבי יוסי סבר דמי שהורמו דמזן ואינז מַשְׁלֵם אַלף דמי חלין: ואי טובת הנאה אינז ממוזן אפלו הניז דמי שלא הורמו אינז מַשְׁלֵם לז דמי טבלו דהא לא מפסיד ליה ולא מידי: אַלף לעולם אימא לך דאינז ממוזן והינז טעמא דרבי אע"ג דטובת הנאה אינז ממוזן אפי' הכי מַשְׁלֵם לז דמי בלו משום דהנָסוּה רבנן לגנב פי היכי דלא לגנוב: ור' יוסי סבר אינז מַשְׁלֵם אַלף דמי חלין דחדא ועוד דאמר חדא דטובת הנאה אינז ממוזן ועוד לדבריה דאמרת טעמא משום קנס אדרבה לקנסה לבעל הבית זה: פי היכי דלא לשחי לטבילה ולעולם אפתי רישא וסיפא דמתני' דקשני אהדדי לא מתרין: רבא חמר לעולם לא קשני מתניתין וסיפא דהתני דטובת הנאה ממוזן ורישא הינז טעמא דזיטלו בעל דרחו: שאני תרומה משום דלא חזיא אלא לכהנים וביזן דאתי למינסרה עליהו שניא לההוא תרומה דעפרא בעלמא והואיל וכעפרא הניא לא מתחלי דטובת הנאה ולהכי שקלי לה בעל דרחו: מתני' קנס שאני עושה על פי אבא כו' אין יכול להפך דלא הני לא נדבי ענוי נפש ולא דברים שבינו לבינה: שאני עושה לפי' אין צריך להפך דלא אמרה כלום דלאו כל דמנה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא: ר' עקיבא אומר ופר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו בדאמרי' דמס' פתבות דפ' אע"פ (פתבות דף סד:)‏ ומה היא עושה לו משקל חמש

ורבי יוסי סבר אינז ממוזן ואינז מַשְׁלֵם לז אַלף דמי חלין שָׂבו: בַּמתנות שלא

דַּרְבֵּי סבר: טובת הנאה ממוזן, ורבי יוסי פר רבי יהודה סבר: טובת הנאה אינז ממוזן? ”לא, דכולי עלמא טובת הנאה אינז ממוזן. אלא הכא בַּמתנות שלא הורמו קא מיפלגזי. ואי טובת הנאה אינז ממוזן — מה לי הורמו, מה לי לא הורמו? אלא, היינו טעמא דרבי: קנסוה רבנן לגנב פי היכי דלא ליגנוב. ורבי יוסי פר רבי יהודה סבר: קנסוה רבנן לבעל הבית, פי היכי דלא לישחי לטיבליה. רבא אמר: שאני תרומה, דהיינו טעמא דזיטלו על פרחו — משום דתרומה לא חזיא אלא לכהנים, ובזין דקא אתי למיסרא עלייהו, שזיא עפרא בעלמא.‏^(א) מתני' ”קונם שאני עושה על פי אבא”, ו”על פי אביה”, ו”על פי אחי”, ו”על פי אחיה” — אינו יכול להפך. ”שאיני עושה על פיה” — אינו צריך להפך. רבי עקיבא אומר: יפר, שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו. ”רבי יוחנן בן נורי אומר: יפר, שמא יגרשנה ותהי אסורה עליו.‏^(ב) גמ' אמר שמואל: הלכה ברבי יוחנן בן נורי. למימרא דקסבר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם? ורמינהי: המקדיש מעשה ידי אשתו —

הרי

בְּטַבְּלִין שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ כֵּהֵן מִכִּי וְרַבִּי סָבֵר דָּמּוּ שֶׁהוֹרְמוּ דָּמְנָא וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה סָבֵר לָאוּ דָּמּוּ שֶׁהוֹרְמוּ דָּמְנָא: וְאִי טוֹבֵת הַנָּאָה אֵינָה מְמוּזָּן. לִי הוֹרְמוּ וּמָה לִי לֹא הוֹרְמוּ [וּבְקִדּוּשֵׁין (דף נח:)] מִשְׁנֵי דְּמִכִּי בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְּלוּ לוֹ [טַבְּלִים] מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ כֵּהֵן וַע"ע אִמְּאִי לֹא מִשְׁנֵי הֶבֶא פִּי הַתֵּם וְצִרְיָן לוֹמֵר שֶׁהִי תוֹסֵם אוֹתוֹ תְּרוּן לְחֶק: אֲלָּא הִינּוּ טַעְמָא דְּרַבִּי דְּקִסְבֵּר קִנְסוּ רַבָּנן לְגַנָּב דַּמִּש"ה מִפְּטֹר דְּטוֹבֵת הַנָּאָה אֵינָה מְמוּזָּן וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה סָבֵר קִנְסוּ רַבָּנן לְבַעַל הַבֵּית ואי קשניא לימא דאינז ממוזן ומפטר גנב מש"ה לא קנים לגנב ויש לומר דהני דמו תרון אחר [א"נ] דלכ"ע טובת הנאה [הני] ממוזן ואפ"ה מפטר דקנסו לבעל הבית והא דקאמר רבי סבר דקנסו רבנן לגנב דקבירא ליה דלכ"ע טובת הנאה אינז ממוזן וכך היא הסניא סוף פירק שני דקדושין אישעית אימא ממוזן וטעמא דרבי דקנסו לגנב ואישעית אימא ממוזן וטעמא דרבי יוסי דקנסו לבעה"כ: רבא אמר מתניתין אית לה טובת הנאה ממוזן והינז טעמא דמתניתין זיטלו בעל דרחו פיוז דמתסר עליהו הוי עפרא בעלמא - פיוז שאסר כל כהנים ולוים אס בן אסור הוא לתן תרומותיו לשום כהן ואין לו כהם שום טובת הנאה שאינו יכול ליתנם לשום אדם ולעפבם לעצמו לא מצי ולכך אינז שלו ומתרין לטלו בעל דרחו דהני דמי שאינו שלו אצל דסיפא דמתר להנות למקצת כהנים הני לו טובת הנאה דה ויאסורין לבא ולטלה אותם כהנים שאסר: קונם שאני עושה לאבא ולאביה לא יפר שאין זה נדר שבינו לבינה שאין לו לחוש אס יאסרו (חכמים) דמעשה גדיה: על פיה אינו צריך להפר דאשתעבדא ליה: רפר שמא תעדיף ממה שפסקו חכמים דהינו משקל חמש סלעים: רבי יוחנן בן נורי אומר אף בשביל עקר מעשה גדיה צריך להפך שמא יגרשנה: למימרא דסבר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שעזין לא גרשה ועזין לא דאו לעולם מעשה גדיה שהיא מקדשה עתה:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

פה.

עין משפט
גזר מצוה

א מו"י פה' מהל' אישות הל' ו:

ב סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד

סי' רלד סעי' ע:

ג מו"י פו"א מהל' נדרים הל' יא:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע אה"ע

סי' פא סעי' ב:

ה מו"י פו"א מהל' נדרים הל' י:

 עין משפט גזר מצוה

א סמג עשין קלב, טוש"ע חו"מ

סי' ריב סעי' ט:

ב מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין

הל' כח:

ג מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין

הל' כז:

ד מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין

הל' כט:

ה סמג עשין קלב, טוש"ע חו"מ

סי' ריב סעי' ט:

ו מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין

הל' כז:

ז מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין

הל' כט:

ח מו"י פו' מהל' ערכים וחרמין

הל' כט:

ט סמג לאוין רמב, טוש"ע אה"ע

סי' פא סעי' ב:

י מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' י:

עוֹשֶׁה ואוֹכֵלֶת שאין מעשה גזיה קדוש על מפרש שמעלה לה מזונות ולא מעלה לה מעה כסף ומעה כסף תחת מעשה גזיה ומזונות תחת מותר: והמוֹתֵר ר"מ אומר הקדש [איבא] דאמר התם שאינו מעלה לה מעה כסף ולא מזונות ומתר אינו קדוש אלא לאחר מיתה ואקדוש הכל ומתר ר"ל מה שישתפר לאחר מיתה שלא אכלה:

חז"ן שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: וכי תימא כי אמר שמואל הלכה ברבי יוחנן ב"ג להעדפה כלומר דין פלוני רבי יוחנן ב"נ במתניתין חרבי עקיבא דאמר שמה שעדיף דסבר שהעדפה הניא לעצמה ורבי יוחנן בן נורי סבר דהניא לעצמו ובהך דינא פסח שמואל בר יוחנן אכל גזאי לא סבר דקדשה מעשה גזיה כלל דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: הכי גרים רבנו חננאל ולימא הלכה ברבי יוחנן בן נורי להעדפה וא"נ אין הלכה ברי

עקיבא א"נ הלכה כת"ק: שְׁאֵנִי קונמות דאמר רבי יוחנן דחולי על דבר שלא בא לעולם מתוך שהוא תופס בדבר שאין סתם הקדש תופס דאדם אוסר בקונס פרות חבדו עליו ובלשון הקדש אינו אוסר דבר שלא בא לעולם משא"כ בהקדש והשתא ס"י דה"ה דתאסר האשה על צעלה בקונס כי היכי דאסרה על גפשה ואני

מתיר: בְּשִׁלְמָא אדם אוסר פרות חבדו

אע"פ שאינו שלו שכן אדם פרוטיו על חבדו וחבדו אינו ברשותו אע"פ דדבר האסור אינו ברשותו ואסר דבר שלא בא לעולם על חבדו שכן אין אדם אוסר פרות חבדו על חבדו [וקונמות מעשה גזיה] דמתניתין אינה צעולם והיכי מצי אסרה לצעל: בְּאוֹמְרָת יקדשו ידי לעושיהם גזדים איתגהו צעולם הכי הוא כמי שהמלאכה נמי היא צעולם: וְהָא משתעבדא ידיה לבעלה ולא חל הקדש: דְּאִמְרָה לכי מגרשה יהיו קדושים - ומנא תמרא דכי אמרה הכי מהני - פינון דאינו השתא לית לה רשות לאקדושי היכי קדוש לקמה ובפרכא אע"פ גרסינן ומי אכא מצי דמעקרא לא קדוש והשתא קדוש:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

גמ' הכי זו עושה ואוכלת לגדרי הכל ואמרינן התם במסכת פתעות בפרכא אע"פ דבשארין מעלה לה מזונות קא

אֲדִי־הָרִי זו עוֹשֶׂה ואוֹכֵלֶת. והמוֹתֵר — רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: הִקְדָּשׁ, רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלָר אֹמֵר: חוֹלִין. וְאָמַר שְׁמוּאֵל: הִלָּכָה בְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלָר. אֵלְמָא אֵין אָדָם מְקַדִּישׁ דָּבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם. "וְכִי תִימָא: כִּי קָאָמַר הִלָּכָה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי — עַל הַעֲדָפָה הוּא דִקְאָמַר. 'לִימָא: הִלָּכָה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי בְּהַעֲדָפָה. אִי נָמִי: הִלָּכָה בְּתַנָּא קַמָּא. אִי נָמִי: (אֵין) הִלָּכָה בְּרַבִּי עֲקִיבָא! "אֵלְא אָמַר רַב יוֹסֵף: שְׁאֵנִי קוֹנְמוֹת, הוּאִיל וְאָדָם אוֹסֵר פִּירוֹת חֲבִירוֹ עָלָיו, אוֹסֵר נָמִי דָּבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם עָלָיו.[[]^{ק]} אָמַר לִיה אַבְיִי: בְּשִׁלְמָא אָדָם אוֹסֵר פִּירוֹת חֲבִירוֹ עָלָיו, שְׁהָרִי אָדָם אוֹסֵר פִּירוֹתָיו עַל חֲבִירוֹ. אֵלְא יֶאֱסוֹר דָּבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם עַל חֲבִירוֹ, שְׁהָרִי אֵין אָדָם אוֹסֵר פִּירוֹת חֲבִירוֹ עַל חֲבִירוֹ! "אֵלְא אָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: בְּאוֹמְרָת "יִקְדָּשׁוּ יָדַי לְעוֹשִׂיהֶן", דִּידִידִם הָא אֵיתְנָהוּ בְּעוֹלָם. וְכִי אָמְרָה הָכִי — קִדָּשָׁה? וְהָא מְשַׁעְבָּדִן יָדֶיהָ לְבַעַל! דְּאִמְרָה: לְכִי מְגַרְשָׁה. הַשְׁתָּא מִיִּהֵת לָא מְגַרְשָׁה, וּמַמָּאי דְּכִי אִמְרָה הָכִי מִהֲנִיָּא? אָמַר

מירי ואמרי' עושה ואוכלת פשיטא דכיון דאין מעלה לה מזונות גזאי עושה ואוכלת דממאי מתפרנסת ואמרי' סיפא אצטריכא לה למתני: והמותר ר"מ אומר הקדש דקא סבר אע"ג דמעשה גזיה אינו יכול להקדיש הואיל ואינה ניזונת משלו מ"מ מותר על מזונותיה ויכול להקדיש שיהא קדוש לאחר מיתתה: ור' יוחנן הסנדלר אומר חלין דקסבר אין אדם יכול להקדיש דבר שלא בא לעולם לכשיבא לעולם לא יהא שלו אלא לאחר זמן: ואמר שמואל התם הלכה בר' יוחנן הסנדלר דתקינו לה חכמים מעה כסף תחת מותר מעשה גזיה דאי במעלה לה אפילו בחייה שלו היא וקשניא דשמואל אדשמואל: וכי תימא כי אמר שמואל הלכה ברבי יוחנן בן נורי בהעדפה כלומר הלכה בר' יוחנן ב"נ דאמר נפר והינו טעמא דנפר משום העדפה ולא משום גרושין: לימא הלכה ברבי עקיבא דמוקי לטעמה משום העדפה אלא מדקאמר הכי ש"מ בדאשמעין מעקרא ולעולם קשיא דשמואל אדשמואל: אלא אמר רב יוסף לעולם קסבר שמואל אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: ושאני קונמות וכו' ה"ג אמר לי' בשלמא אדם אוסר פרות חבדו עליו די"ל ואסרו פרות חבדו עליו אלא ואסר דבר שלב"ל על חבדו שצאיזה ענין יש בו פח לכה שדרי אין בו פח לאסר פרות חבדו על חבדו להכי נמי פרות מעשה גזיה הנין של צעל והיארך וכולה לאסרון עליו הואיל שלא באו לעולם: יקדשו גזי לעושיהן גזדים איתגהו צעולם דהינו אוסר פרות חבדו עליו: ומי מקדשן והא משעבדין גזיה לצעל דהשתא הני דומיא דאוסר פרות חבדו על חבדו: דאמרה לכי מגרשה וקדשו דכל זמן שהיא ברשותו אינו אוסרתן ואהכי אי לא מפר מהשתא חילא קדשה עליהו ואי מגרשה והדר נסב לה מתסרן עליו מעשה גזיה: וממאי דכי אמרה הכי מהני ואע"ג דאיתה תחת הצעל:

מסורת הש"ס

.א כתובות נט.

.ב משנה כתובות; כתובות נח:

אמר ר' חילא ומה אלו אומר לחברו שעה זו שחני מוכר לך פלומר שגזין אמר רבי אלא שנויא הוא ומה אלו האומר לחברו וכו' מי לא קדשה - אם היא פילול להקדישה שלא החלטתיה לך מכל וכל: לכשאקחנה ממך לכשתחזור ואקחנה ממך תקדיש: מי לא קדשה מי לא חיל גם קדשה עלה לכשיקחנה מזה הבא נמי גבי האי אתתא כי אמרה יקדשו וזי לעושיהן לאחר שתתגרש חזאי חילא עליוהו גם קדשה: מי דמי פלומר מי דמיא מלתא דאשה למלתא דהאי גברא הבא האי גברא דמזבן שעה זו אפתי בידיה היא שגזין לא מברה וזיחא נמי דחנני שחני מוכר לך ולא חנני שמכרתי להכי וכול להקדישה לכשתחזור ותבא לרשותי: חבל הא אתתא כי מקדשא מעשה וזיה פלוס יש בידיה שום כח והלפך אף על גב דאמר גבי מוכר שעה שכול להקדישה לכשתבא לרשותי גבי אשה לא חמר: אלא הא דאשה לא דמיא אלא לאומר פו' וכו' היכי דהתם לא קדשה משום דלא חומא שעה דרשותא שחרי דבר מכרה הבא נמי לגבי הך אתתא לא קדשי מעשה וזיה: גבי זבינא פסיקא למלתיהו דנופה לפרות בידיה דלוקח: גבי אשה מי פסיקא מלתא מי הניא

^(N)אמר רבי אילא: ומה אילו אומר לחבירו "שדה זו שאני מוכר לך, לכשאקחנה ממך — תקדיש". מי לא קדשה? מתקיה לה רבי ירמיה: מי דמי? "שדה זו שאני מוכר לך" — השתא בידיה היא. אשה, בידיה להקדיש מעשה ידיה?! הא לא דמי אלא לאומר לחבירו "שדה זו שמכרתי לך, לכשאקחנה ממך — תקדיש", מי קדשה? מתקיה לה רב פפא: מי דמי?! גבי זבינא — פסיקא מילתייהו. גבי אשה מי פסיקא מילתא? הא לא דמי אלא לאומר לחבירו "שדה זו שמשפנתי לך, לכשאפדנה ממך — תקדיש", מי לא קדשה? ^(א)מתקיה לה רב שישא בריה דרב אידי: מי דמי? שדה בידי לפרותו. אשה בידיה להתגרש?! הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו "שדה זו שמשפנתי לך לעשר שנים, לכשאפדנה ממך — תקדיש", מי לא קדשה? מתקיה לה רב אשי: מי דמי?! התם קיין. אשה מי אית לה קיצותא? אלא

מכרה וחזר ולקחה נחול הקדש שחרי עכשיו שלו וכו' היכי דאלו אקדיש השתא קדשה כי נמי אמר דקדוש לקמה קדוש: הוה לא דמיא מסקנא דקניא היא [לרב הניא ברה דר"י]: לכשאקחנה תקדיש דלא קדשה למ"ד אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם: ומשגי מי דמי גבי זבינא פסקה למלתייהו שאין לו לא גוף ולא פרות ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו ולא דמי דהתם גופא ופירא בידיה דלוקח הבא גופא בידיה הוא: הא לא דמי מסקנא דאתקפתא הוא: לאומר שדה שמשפנתי לך סתם:

גופה לבעל והתם גבי אשה זינא היא דתקדוש: הא לא דמיא אלא לאומר לחברו שעה זו שמשפנתי לך לכשאפדנה ממך תקדש דהתם אע"ג דלא קדשה השתא קדשה לקמה הכי נמי גבי אשה: שעה בידי לפרותה כל חימת דבעי אהכי מצוי לאקדושה מהשתא: אשה בידיה להתגרש בתמיה והואיל ואין בידיה להתגרש לא חיל הקדש אמעשה וזיה לכשתתגרש: הבא נמי גבי אשה אף על גב דאין בידיה לגרש עצמה פי מנרשא חילא קדשה על מעשה וזיה: לאומר לחברו שעה זו שמשפנתי לך לעשר שנים וכו' מי לא קדשה דהשתא אין בידי לפרותה עד עשר שנים ולכשיפדנה קדשה דחיל עלה קדשה מהשתא: התם קיין גבי שעה איבא זמן קצוב לעשר שנים וכיון דאיבא זמן קצוב דמי פאלוי יש בידי לפרותה לאלתר: אשה מי יש לה קצותא לדע חימתי תתגרש:

פירוש:

עין משפט גור מוצוה

א סמג עשין צד, סמג עשין קלב, סמג עשין פז, טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' סח:

ב מו"י פז' מהל' ערכים וחרמין הל' יד:

ג מו"י פ"ח מהל' מלווה ולווה הל' ו:

ד מו"י פ"ח מהל' מלווה ולווה הל' ז:

ה מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' י:

ו מו"י פח' מהל' עבדים הל' יג:

ז סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לא:

ח מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' כא:

דִּקְדּוּשַׁת הַגּוּף נִיבְּהוּ בַּקִּזְשַׁת מַזְבַּח לְפִי שְׁאִין לֶהֱס פִּדְיוֹן: מִפְּקִיעֵין מִיַּדִּי

שְׁעָבִיד דְּבַעַל: הִקְדִּישׁ עֶשֶׂה שׁוּרוֹ אֶפֻּתִיחִי וְהִקְדִּישׁוּ אִין ב"ח גּוֹבֶה הַיָּמָנוּ וְרָבָא אֲזַל לְטַעֲמָה דְאָמַר בַּעַל חוּב מַכְאֵן וְלִהְבָּא הוּא גּוֹבֶה וַעַד זְמַנָּה בִּרְשׁוֹת הַלָּנָה הוּא וּמַצִּי מִקְדִּישׁ לִיה וּפִרְש"י דִּהֲיָנוּ זָוָקָא קִזְשַׁת הַגּוּף אֲבָל קִזְשַׁת דְּמִיס אִמְרִיעִין בַּעֲרָכִין דְּמוֹסִיף עָלָיו דִּינָר וּפְזָה כָּל הַנֶּכְסִים הֵלְלוּ וּמִפְּרָשׁ בַּעֲרָכִין דְּמַה"ת אִינָּה צְרִיכָה פִּדְיוֹן אֲלָא אֲלָא שְׁלָא יֵאמְרוּ הַקִּזְשׁ יוֹצֵא בָּלָא

פִּדְיוֹן: חֲמִיץ עֶשֶׂה חֲמַצִי אֶפֻּתִיחִי לַעֲוֹבַד כּוֹכָבִים וְעַבֵּר עָלָיו הַפָּסַח אֲסוּר דְּחֲמַצִי שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא וְכֵן עֶשֶׂה עֲבָדוֹ אֶפֻּתִיחִי וּשְׁחַרְרוּ: לְמָחָ לִי שְׂמָא יִגְרַשְׁנָה הַשְׁתָּא זְמַי קִדְּיִשׁ: אֱלֹדִמָּה אֱלֹדִמוּךְ רַבְּנֵן לְשַׁעֲבֻדָּה דְּבַעַל בַּעֲוֹהַ תַּחֲתָיו דְּשׁוּנִיה כְּלוּמַח גְּמוּר וְלֹא כְּמִלְנָה וְנִרְאָה דְּלֹא שִׁיךְ לְמַפְרָךְ מִי

אֲבָא מַצִּי דִּהַשְׁתָּא לֹא קִדְּיִשׁ [וְלִקְרַמָּה] קִדְּוִשׁ דְּקַדְוִשְׁיָה מִיתְּלָא תְּלִיזָא וְאִי פִקַּע שְׁעָבֻדוֹ דְּבַעַל חוּלָא קִזְשָׁה דַּעַד הַשְׁתָּא (לֹא) סְבִירָא לֵן דְּקִזְשָׁה אִינוּ וְכוּל לְהַפְקִיעַ שׁוּם שְׁעָבֻד הָוִי חֲשִׁיב [לְמַפְרָךְ] פִּינוֹן דְּלֹא קִזְשָׁה הַשְׁתָּא לֹא קִזְשָׁה לְקַמָּה אֲבָל הַשְׁתָּא דְאָמַרִי דְּמֵן הָדִין מַפְקַעַת אִי לֹא דְאֵלְמוּנָה אֲס בֵּן לֹאחֵר שִׁפְקַע וְחוּל הִקְקִזְשׁ: נִדְרָךְ אֲשֵׁתוֹ וְסָבוּר שְׁנִדְרָךְ בִּתּוֹ וְהִפֵּר נִדְרָה: בְּנִזְיָר שְׁאִמְרָה הָרִי עָלִי נְזִירִית וְסָבוּר שְׁנִדְרָה בְּחִרְבֵּן כְּלוּמַר שְׁאִמְרָה דְּבַר זֶה עָלִי בְּחִרְבֵּן וְהִפֵּר הָרִי זֶה יַחְזֹר וְיִפֵּר דְּכַתִּיב וַיֵּא אֹתָהּ וְלֹא הִפָּרָה דְּטַעִית: לְמִימָרָא דְאֹתָהּ דִּוָּקָא וּלְכֵךְ בַּעַל צְרִיךְ שְׂיַדַע גִּדַּר שְׁנִדְרָה:

הָדָם שְׁתַּתְּקַרֵּשׁ: אִי הָכִי לָמָּה לִי שְׂמָא וְגִרְשָׁנָה אֲפִי' לֹא רָצָה לְגִרְשָׁה לְקִזְשׁוּ מִהַשְׁתָּא וּמַשְׁנִי אֲלֵמוּנָה רַבְּנֵן לְשַׁעֲבֻדָּא דְּבַעַל דְּלֹא אֲתִי הַקִּזְשׁ וּמִפְּקַע לְשַׁעֲבֻדָּא מִנָּה: מִתְּנִי' נִדְרָה אֲשֵׁתוֹ וְסָבוּר שֶׁהִיא בִּתּוֹ כִּשְׁמַע הַנָּדָר הִיא סָבוּר שֶׁבִּתּוֹ הִיא נִדְרָה וְהִפֵּר לָשֵׁם בִּתּוֹ: נִדְרָה בְּחִרְבֵּן לָשׁוּם נִדַּר: בְּנִזְיָר כְּגוֹן דְאִמְרָה הָרִנִּי נְזִירָה: הָרִי זֶה יַחְזֹר וְיִפֵּר אֲפִי' לֹאחֵר זְמַן: גָּמַ' לְמִימָרְא דִּהִי אִי דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָּר ל':ו') כִּי הָיִא אֲבִיהָ אֲתָה זָוָקָא אֹתָהּ הוּא דְּבַעֲיָנָא שְׁיָהָא מִפֵּר לָשֵׁם אֹתָהּ הַנִּדְרָת זָוָקָא:

וואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

אֲלָא אָמַר רַב אֲשִׁי לֶהֱס לַעֲוֹלָם בְּאוּמַרְתָּ וְיִקְדָּשׁוּ וְזִי לַעֲוִשְׁיָהּם לְכִי מִתְּקַרְשָׁה בְּדַתְרַצְנָא לְשַׁיִל וְדִקְאֻמַּרְתָּ כִּי אִמְרָה הָכִי מִי מַהֲנִיא אִין: שְׁאִנִּי קוּנְמוֹת הָיִנוּ הַקִּזְשׁ דְּכִקְזַשַׁת הַגּוּף דְּמִנָּא דְּלֹא סָנִי לָהּ בַּפִּדְיוֹן בְּקִזְשֵׁי מַזְבַּח דְאִין לֶהֱס פִּדְיוֹן: וְכִדְרָבָא דְאָמַר הַקִּזְשׁ כּו' מִפְּקִיעִין מִיַּדִּי שְׁעָבֻד וּבִהַקִּזְשׁ דְּקִזְשַׁת הַגּוּף קְמִינִי שְׁאֲס הָיָה לוֹ בְּהֵמָה וַעֲשֵׂאָה אֶפֻּתִיחִי לְבַעַל חוּבוֹ וְאֲחֵר כֹּךְ הַקְדִּישׁ אֲפִי' בַּסֵּתָם חוּלָא עָלָה קִזְשַׁת הַגּוּף וְאִין לוֹ לְבַעַל חוּבוֹ שׁוּם שְׁעָבֻד עָלָה וְהֵינּוּ טַעֲמָא מִשׁוּם דִּהֲנִי דְּבַר הַכֶּאֱוִי לְמַזְבַּח דְּחִנַּל עָלָה קִזְשַׁת הַגּוּף אֲבָל אֲס הִיוּ לוֹ נֶכְסִים אֲחֵרִים שֶׁשְׁעָבְדָן לְבַעַל חוּבוֹ וְאח"כ הַקְדִּישָן לֹא פָקַע שְׁעָבֻדָּה דְּבַעַל חוּבוֹ הוּאִיל וְאִין בִּהֵן אֲלָא קִזְשַׁת בְּדָק הַבִּית דְּלֹאֻ קִזְשַׁת הַגּוּף הוּא דְאֲתִי בַּעַל חוּבוֹ וְגַבִּי לִיה מִהַקִּזְשׁ כְּדִאֻמְרִין בְּמַסְכַּת עֲרָכִין (דף ע:): מוֹסִיף עוֹד דִּינָר וּפְזָה כָּל הַנֶּכְסִים הָאֵלּוּ דְּבִאֹתוֹ דִּינָר וְכוּל לְפָדוּת

אֲפִינוּ שְׁנֵה אֲלָף זֵזוּ וְהֵתָם מִפְּרָשׁ הָאִי דִּינָר מֵאִי עֲבִידְתָּה גְּזָרָה שְׂמָא יֵאמְרוּ הַקִּזְשׁ יוֹצֵא בָּלָא פִּדְיוֹן וְכִי הָאִי דְאִמְרִין בְּמַסְכַּת יְבֻמוֹת (דף סו:): הֵהִיא אֲתַתָּא דַּעֲיֹלָא לְגַבְרָא אֲרַבְטָלָא דְּמַלְתָּא שְׂכִיב וּבַעֲיָא לְמַשְׁקָלֶיהָ בְּכַתְּבָתָה אֲתוּ יִתְמִי פִּרְסוּנָה אֲמִיתַנָּא אָמַר רַב הֲנִיָּה מִיתַנָּא וְאֲתַסַּר בַּהֲנָאָה וְלִית לָהּ פִּדְיוֹן לַעֲוֹלָם: חֲמֵן יִשְׂרָאֵל שְׁלֹנָה מֵן הַעֲוֹבַד כּוֹכָבִים וַעֲשָׂה (לו) חֲמַצִי אֶפֻּתִיחִי לַעֲוִבַד כּוֹכָבִים וְהָרִי הוּא בִּרְשׁוֹתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהִגִּיעַ ו' שְׁעוֹת אֹתוֹ: יִשְׂרָאֵל חֵיב עָלָיו בְּבָל וְרָאָה וּבְבָל וּמַצָּא דְאֲתִי אֲסוּר חֲמֵן וּמִפְּקַע לְשַׁעֲבֻדָּא דַּעֲוֹבַד כּוֹכָבִים מִנָּה וְחֵיב לְבַעֲרוֹ: וְכֵן שְׁחַרְוֹר עֶשֶׂה עֲבָדוֹ אֶפֻּתִיחִי וּשְׁחַרְרוּ מִפְּקִיעוּ מִיַּד שְׁעָבֻדוֹ שֶׁל זֶה וְהָא אֲתַתָּא זְמַי מַצִּיא לְאֶפְקוּעֵי שְׁעָבֻדוֹ שֶׁל זֶה

הָדָם שְׁתַּתְּקַרֵּשׁ: אִי הָכִי לָמָּה לִי שְׂמָא וְגִרְשָׁנָה אֲפִי' לֹא רָצָה לְגִרְשָׁה לְקִזְשׁוּ מִהַשְׁתָּא וּמַשְׁנִי אֲלֵמוּנָה רַבְּנֵן לְשַׁעֲבֻדָּא דְּבַעַל דְּלֹא אֲתִי הַקִּזְשׁ וּמִפְּקַע לְשַׁעֲבֻדָּא מִנָּה: מִתְּנִי' נִדְרָה אֲשֵׁתוֹ וְסָבוּר שֶׁהִיא בִּתּוֹ כִּשְׁמַע הַנָּדָר הִיא סָבוּר שֶׁבִּתּוֹ הִיא נִדְרָה וְהִפֵּר לָשֵׁם בִּתּוֹ: נִדְרָה בְּחִרְבֵּן לָשׁוּם נִדַּר: בְּנִזְיָר כְּגוֹן דְאִמְרָה הָרִנִּי נְזִירָה: הָרִי זֶה יַחְזֹר וְיִפֵּר אֲפִי' לֹאחֵר זְמַן: גָּמַ' לְמִימָרְא דִּהִי אִי דְּכַתִּיב (בְּמִדְבָּר ל':ו') כִּי הָיִא אֲבִיהָ אֲתָה זָוָקָא אֹתָהּ הוּא דְּבַעֲיָנָא שְׁיָהָא מִפֵּר לָשֵׁם אֹתָהּ הַנִּדְרָת זָוָקָא:

מסורת הש"ס

א כתובות נט:

גליון הש"ס

בר"ן ד"ה למימרא אמרין לעיל חומר וכו'. דף עט ע"א:

בא"ד דכי הוינ דפשיטא לעיל. דף עג ע"א:

תורה אור השלם

^{[אם ביום שמע אישה נניא אותה והפך את־נדרה אשר עליה ואת מבטא שפתיה אשר אסרה על־נפשה ויהנה יסלח־לה]במדבר י, ט}

מסורת הש"ס
א בבא קמא עג. ב בבא בתרא קכט: ג ספרי במדבר; תוספתא נדרים
תורה אור השלם

ויספדו ויבכו ויצמו עד־הערב על־שאול ועל־יהונתן בנו ועל־עם יהודה ועל־בית ישראל כי נפלו בחרב [שמואל ב א, יב]

קל־גדר וקל־שבעת אשר לענת נפש אישה וקימנו ואישה ופרנו [במדבר ל, יד]

וְהָא גַבִּי קִרְעִים דְּכִתִּיב עַל עַל דְּמַשְׁמַע שְׂאֵס מֵתוּ לוֹ שְׁנַיִם קְרוּבִים אוֹ שְׁלֶשָׁה שְׁחִיב לְקִרְעַ עַל כָּל אֶחָד בְּפָנֵי עַצְמוֹ:

עַל שְׂאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל עַם ה' דְּהֵינּוּ בְּרִטָּא: וְתַנְיָא מֵת אָבִיו וְקִרְע וְאַח"כּ נִמְצָא שְׁהוּא בְּנוֹ שְׁמֵת וְלֹא אָבִיו יָצָא יְדֵי קְרִיעָה דְּעַל עַל לֹא זִנְקָא דְּכָא נְמִי אוֹתָהּ לֹא זִנְקָא: כָּאן בְּסַתֵּס כָּאן בְּמַפְרָשׁ גַּבִּי קְרִיעָה שְׁקִרְע סַתֵּס שְׁלֹא עַל אָבִיו וְלֹא עַל בְּנוֹ אֲבָל בְּמַתְּנִיתִין בְּגוּן שְׁהֶפֶר בְּפִרוּשׁ לְגַשׁ בְּתוֹ וְהִלָּךְ בִּינוֹ דְּנִמְצָא שְׁאִינוּ כֶּךָ צְרִיךְ לְהִפֵּר לְגַשׁ אֲשֶׁתּוֹ שְׁנִדְּקָה: וְהַתְּנִיָא לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָה וְקָשְׁיוֹ בְּרִיתָא אֲהַדְגִּי: וְהַתְּנִיָא דְּמַסְיֵשׁ לְרַב אֲשֵׁי: וְהִלְכְּתָא תוֹךְ כְּדֵי דְבוּר דִּהַחֲנוּר תוֹךְ כְּדֵי דְבוּר כְּדִבוּר דְּמִי לְכוּלְהוּ מְלִי: חוּן מִמַּנְדָּךְ מְכַכֵּךְ אֵת הַשֵּׁס: וְעוּבָד עֲבוּדַת כּוּכָבִים הַאוּמֵר לְעֲבוּדַת כּוּכָבִים אֲלֵי אִתָּהּ דְּאִדְבוּר לְחוּדִיָּה חַיִּב: וְהַמְקַדָּשׁ אֲשֶׁה וְהַמְנַרְשָׁה אַע"פ שְׁחוּזַר בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר אֵינָה תְזַרְה: מִתְּנִי' אִמְרָה קֵנֶס תֵּאֲנִים וְעֲנָבִים שְׁאִינוּ טוּעָמַת קֵיִס לְתֵאֲנִים כָּל הַגֵּדֵר קֵיִס אֶף הָעֲנָבִים שְׁאִין יְכוּל לְהִפֵּר שׁוֹב אֲפִילוּ אֲעֲנָבִים קִסְכֵּר גֵּדֵר שֶׁהִנָּקֵס מִקְצַתּוֹ הִנָּקֵס בְּלוֹ וּבְגִמְרָא מִפְרָשׁ יְקִימְנוּ יְקִיס מְמַנוּ:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

וְהָא גַבִּי קְרִיעָה דְּכִתִּיב עַל שְׂאוּל וְעַל

וְהָא גַבִּי קִרְעִים דְּכִתִּיב "עַל" "עַל", דְּכִתִּיב: "עַל שְׂאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ".א וְתַנְיָא: אָמְרוּ לוֹ "מֵת אָבִיו" וְקִרְע, וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצָא בְּנוֹ — יָצָא יְדֵי קְרִיעָה. אָמְרִי, לֹא קוּשְׁיָא: הָא בְּסַתֵּם, וְהָא בְּמַפְרָשׁ. א וְהַתְּנִיָא: אָמְרוּ לוֹ "מֵת אָבִיו" וְקִרְע, וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצָא בְּנוֹ — לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָה. אָמְרוּ לוֹ "מֵת לוֹ מֵת", וּכְסָבוּר אָבִיו הוּא וְקִרְע, וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצָא בְּנוֹ — יָצָא יְדֵי קְרִיעָה. רַב אֲשֵׁי אָמַר: כָּאן בְּתוֹף כְּדִי דְבוּר, כָּאן לְאַחֵר כְּדִי דְבוּר. "וְהָא דְקֻאמְרַתְּ יָצָא יְדֵי קְרִיעָה — שְׁנַמְצָא בְּנוֹ בְּתוֹף כְּדִי דְבוּר. הָא דְאָמְרַתְּ לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָה — לְאַחֵר כְּדִי דְבוּר. וְהַתְּנִיָא: מִי שֵׁיִשׁ לוֹ חוּלָה בְּתוֹף בִּיתּוֹ וְנִתְעַלָּף, וּכְמִדּוּמָה שְׁמֵת, וְקִרְע, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת — לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לִוִּי מִשׁוּם בַּר קַפְרָא: לֹא שָׁנוּ אָלָא שְׁמֵת לְאַחֵר כְּדִי דִיבּוּר, אָבָל בְּתוֹף כְּדִי דִיבּוּר — כְּדִבּוּר דְּמִי. סו"ח^(כ) וְהִילְכְּתָא: תוֹף כְּדִי דְבוּר — כְּדִבּוּר דְּמִי, חוּץ מִמַּגִּדָּף וְעוּבָד עֲבוּדָה זָרָה וּמִקְדָּשׁ וּמַגְרִשׁ. א מִתְּנִיָּי אָמְרָה "קוֹנָם תֵּאֲנִים וְעֲנָבִים אֵלּוּ שְׁאֲנִי טוּעָמַת", קִיִּים לְתֵאֲנִים — כּוּלּוֹ קִיִּים, הִפֵּר לְתֵאֲנִים — אֵינּוּ מוּפָר עַד שִׁיפֵּר אֶף לְעֲנָבִים. אָמְרָה "קוֹנָם תֵּאֲנָה שְׁאֲנִי טוּעָמַת וְעֲנָבָה שְׁאֲנִי טוּעָמַת" — הָרִי אֵלּוּ שְׁנֵי גִדְרִים. גָּמִי מַנִּי מִתְּנִיתִין? רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל, דִּתְּנִיָא: "אִישָׁה יְקִימְנוּ וְאִישָׁה יִפְרְנוּ", אָמְרָה "קוֹנָם תֵּאֲנִים וְעֲנָבִים אֵלּוּ שְׁאֲנִי טוּעָמַת", קִיִּים לְתֵאֲנִים — כּוּלּוֹ קִיִּים,

הַפֵּר

מֵת וּמֵת וְתַנְיָא אָמְרוּ לוֹ מֵת אָבִיו וְקִרְע וְאַחֵר כֶּךָ אָמְרוּ שְׁהוּא בְּנוֹ יָצָא יְדֵי קְרִיעָה אֶף עַל פִּי שְׁלֹא קִרְע עַל זֶה כְּכִי נְמִי נִימָא דְאוֹתָהּ לֹא זִנְקָא וְאִם הִפֵּר לֹאשְׁתּוֹ וְנִמְצָאת בְּתוֹ מוּפָר: הָא בְּסַתֵּם הֵךְ קְרִיעָה דְקִרְע סַתֵּס לְמִי שְׁהוּא וּמַתְּנִיתִין בְּמַפְרָשׁ שְׁאִמַר אֲנִי מִפֵּר לֹאשְׁתִּי: רַב אֲשֵׁי אָמַר כָּאן שְׁנַמְצָא שְׁהוּא בְּנוֹ תוֹךְ כְּדֵי דְבוּר שֶׁל קְרִיעָה דְּהֵינּוּ בְּאֵלוֹ לֹא קִרְע אֲלֵא לְאַחֵר שְׁמִיעָה וְהָא דְתַנְיָא לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָה שְׁנַמְצָא לְאַחֵר כְּדֵי דְבוּר: וְהַתְּנִיָא בְּנִיחוּתָא: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי מִסָּא עֵקֶר רִאֲיָתוֹ וק"ק לְשִׁנָּא דְּהָא תַנְיָא דְּהָא לֹא מִינֵי מִינֵי אֲלֵא מִמַּלְתָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי:

וְהִלְכְּתָא תוֹף כְּדִי דְבוּר כְּדִבּוּר דְּמִי פִּרְשׁ ה"ר חֲלֵיעֶזֶר לֹא יִדְעִנָּא מַנְעוֹן לוֹ וּפִרְשׁ דְּמַדְרָבָּן הוּא כְּדֵי שְׁיָיִב אֲדָם וַיִּשְׁאַל בְּהַפְסָק מִמְּכָרוֹ וְלֹא נִפְסִיד וְקָשָׁה דְּהָא גַבִּי דִּינוּן דְּאוֹרִיתָא הוּא כְּגוּן גַּבִּי מִנְּחַת חַטּוֹן מִן הַשְּׁעוּרִין וְגַבִּי שְׁבוּעַת הַעֲדוּת אָמְרִינוּ לִיה וַי"ל דְּהֵינּוּ דְאוֹרִיתָא: מַגִּדָּף וְעוּבָד עֲבוּדַת כּוּכָבִים אֲפִילוּ חוּזַר כּוּ תוֹךְ כְּדֵי דְבוּר קִטְלִינוּ לִיה וּמִקְדָּשׁ אֲשֶׁה וְאַחֵר כֶּךָ חוּזַר כּוּ וְכּוּן מְנַרֵשׁ וְאַחֵר כֶּךָ מְבַטֵּל הֲגַט לֹא כָּל פְּמֹנֶה: קִיִּים לְחַצְאִין קִיִּים דְּדִקְרָשִׁין בְּגִמְרָא יְקִימְנוּ יְקִיס מְמַנוּ (הִפֵּר מְמַנוּ) הִפֵּר לְחַצְאִין אֵינּוּ מוּפָר כָּלָל דְּהַפְּקָה בְּמַקְצַת לֹא הֵינּוּ הַפְּקָה וְאַע"ג דְּאִמַר

גֵּדֵר שֶׁהִפֵּר מִקְצַתּוֹ הִפֵּר בְּלוֹ שְׁאִין בִּין הַפְּקָה לְהַפְּקַת חֻכֵּס: הֲרִי אֵלּוּ שְׁנֵי גִדְרִים אִם קִיִּס לְעֲנָבִים לֹא קִיִּס לְתֵאֲנִים: מַנְיָי מִתְּנִיתִין רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל הִיא דִּתְּנִיָא וְכו' קִיִּים [לְתֵאֲנִים] כָּלּוּ קִיִּים דְּהַכִּי מִשְׁמַע יְקִימְנוּ יְקִיס מְמַנוּ מִקְלָא כְּתִיב יְקִיִּס וּכְתִיב יְקִימְנוּ דְקִרְשִׁינוּ מְלַפְּנִיו וּלְאֲחֲרָיו:

פז.

 עיין משפּט נר מצוה

א סמג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שמ סעי' כד:

ב מו"י פא' מהל' אבל הל' ח:

ג סמג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שמ סעי' כד:

ד מו"י פא' מהל' אבל הל' ח:

ה סמג עשין דרבנן,, טוש"ע יו"ד סי' שמ סעי' כד:

ו מו"י פא' מהל' אבל הל' ח:

ז טוש"ע יו"ד סי' שמ סעי' כה:

ח מו"י פא' מהל' אבל הל' ח:

ט סמג עשין צו, סמג עשין קז,

סמג לאוין רמא, סמג עשין מח,

סמג עשין ג, טוש"ע אה"ע סי'

קמא סעי' נט:

י מו"י פא' מהל' אבל הל' ח:

יא מו"י פב' מהל' שבועות הל' י:

יב מו"י פב' מהל' עדות הל' ג:

יג מו"י פז' מהל' נחלות הל' ו:

יד מו"י פב' מהל' תמורה הל' ד:

טז מו"י פב' מהל' עבודה זרה

והוקות הגויים הל' ט:

טז מו"י פג' מהל' עבודה זרה

והוקות הגויים הל' ד:

יז מו"י פז' מהל' אישות הל' כב:

יח מו"י פו' מהל' גירושין הל' טז:

פז:

	עין משפט גזר מצוה
---------------------------------------	----------------------------------

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לו:

ב מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' י:

ג סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כא:

ד מו"י פ"ב מהל' נדרים הל' כ:

ה מו"י פו' מהל' רוצח ושמירת נפש הל' יד:

אַבָּל חכ"א מקיש הקמה [לְהַפְרָה] דחכמים לֹא משמע להו למדרש וקומנו יקוים ממנו הלכך.
הקמה והפְּרָה שוים:

רַבִּי שְׁמַעוֹן היא דאמר בפְּרָק שְׂבוּעַת הַפְּקָדוֹן (שְׂבוּעוֹת לו:) דְּלֹא הוּי שְׂבוּעָה פְּרָטוּ לְהַתְחִיב חֲמַשׁ חֲטָאוֹת עַד שִׁיאִמַּר שְׂבוּעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהָכָא נָמִי לֹא הוּי שְׁנֵי נִדְרִים אֱלָא מִשּׁוּם דְּאִמַּר קוּנְס לְכָל

אֶחָד וְאֶחָד: **יִוָּדַע** אֲנִי שְׂיֵשׁ נִדְרִים אֲבָל אֲנִי יוֹדַע שְׂיֵשׁ מְפִירִין פְּלוּמַר שְׂיֻכַּל פְּעַל לְהַפֵּר וּלְאַחַר מִכּוּן [נודע לו שְׂיֻכַּל לְהַפֵּר] יִפֵּר וְלֹא אֶמְרִינּוּ דְּכִי שְׁמַע זֶה פְּמָה נָמִים דְּהָא לֹא הוּי שְׁמִיעָה פִּינוּן שְׁלֵא הִיָּה יוֹדַע

שְׂיֻכּוֹל לְהַפֵּר: **יִוָּדַע** אֲנִי שְׂיֵשׁ מְפִירִין אֲבָל אֲנִי יוֹדַע שְׁוָה נִדָּר גָּמוּר ר"מ אָמַר לֹא יָפֵר דְּלֹא קְרִינָא בֵּה בְּיוֹם שְׁמַעוּ הוֹאִיל וְהִיָּה יוֹדַע שְׁנֵשׁ הַפְּרָה וַחֲכָמִים אוֹמְרִים וְיִפֵּר

הוֹאִיל וְטָעָה פְּגָזַר לֹא הוּי שְׁמִיעָה: **פְּלֵא** רְאוּת לְרִבּוֹת סוּמָא אֱלָמָא ר"מ פְּתַר כְּבָרָא אֲזַל וְלֹא פְּתַר רַהֲטָא דְּקָרָא דְּמִשְׁמַעוּתֵיהּ פְּבַר רָחִיָּה וְלֹא פְּסוּמָא שְׂאִי אֶפְשָׁר לְקֹאוֹת וְאֶפְלוּ דְּכִי מַרְבָּה לִיָּה דְּכוּף כּוּף : אִין רוּחָהוּ וְגוּלָּהּ וְאִם כּוּן פְּרִישָׁא דְּמַתְּנִיתִין נָמִי אִמְאִי מִפֵּר נְהִי דְּחִינּוּ יוֹדַע שְׁנֵשׁ מְפִרִין כּוּף כּוּף דְּכִי שְׁמַע וְלֹא הִפֵּר וְהָרִי שְׁמַע וְהִפְרַשׁ קְרִינָא בֵּה וּמַשְׁנֵי הִתָּם מַעֲנִינָה דְּקָרָא גַּבִּי רוּצַח כּו' - הַשְׁתָּא מְפָרַשׁ טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְטַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר:

הִפֵּר לְתַלְמִיזִים חִינּוּ מוּפָּר קַסְבַּר

הִפֵּר לְתַלְמִיזִים — אִינוּ מוּפָּר עַד שְׂיִפֵּר אַף לְעַנְבִּיִּים, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמַר: הָרִי הוּא אוֹמַר **”אִישָׁה יִקְיָמְנוּ וְאִישָׁה יִפָּרְנוּ”**, מָה **”יִקְיָמְנוּ”** — מִמָּנוּ, אַף **”יִפָּרְנוּ”** — מִמָּנוּ. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מִי פְּתִיב **”יִפֵּר מִמָּנוּ”**? וְרַבִּי עֲקִיבָא: מְקִישׁ הַפְּרָה לְהַקְמָה, מָה הַקְמָה — מִמָּנוּ, אַף הַפְּרָה — מִמָּנוּ.^[אבN] **אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא בַּר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**: זֶה דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָא, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: מְקִישׁ הַקְמָה לְהַפְּרָה; מָה הַפְּרָה — מָה שְׁהִפֵּר הִפֵּר, אַף הַקְמָה — מָה שְׂקַלִּים קַיִּים.‏^[ב] **אָמְרָה ”קוּנְס תְּאַנְה”**, אָמַר רַבָּא: **מַתְּנִיתִין רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא**. דְּאָמַר: עַד שְׂיֵאמַר **”שְׂבוּעָה”** לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.‏^[ג] **מַתְּנִי ”יִוָּדַע אֲנִי שְׂיֵשׁ נִדְרִים, אֲבָל אֲנִי יוֹדַע שְׂיֵשׁ מְפִירִין”**, יָפֵר. **”יִוָּדַע אֲנִי שְׂיֵשׁ מְפִירִין, אֲבָל אֲנִי יוֹדַע שְׁוָה נִדָּר”**, רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: לֹא

יָפֵר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יָפֵר.‏^[ד] **גָּמִ' וְרַמִּינָהוּ: ”בְּלֹא רְאוּת”**, פְּרָט לְסוּמָא. דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: לְרִבּוֹת אֶת הַסוּמָא. אָמַר

הִפֵּר לְתַלְמִיזִים חִינּוּ מוּפָּר קַסְבַּר
הִפְרָה דְּמַקְצַת לֹאוּ שְׁמָה הַפְּרָה עַד שְׂיִפֵּר אַף לְעַנְבִּיִּים: קוּנְס תְּאַנְה זֶה שְׂאִינִי טוּעֵמַת הוֹאִיל וְחִלְקָה טְעִימָה בִּינְתָנִים שְׂאִם קוּיִם לְעַנְבִּיִּים לֹא קוּיִם לְתַלְמִיזִים וְחִיב עֲלִיָּהוּן שְׁנֵי לֹאִין: גָּמ' אַף וְפָרְנוּ מִמָּנוּ וְאִם הִפֵּר לְמַקְצָתוּ הִפֵּר בְּלוּ: וְלר"ע רַבִּי יִשְׁמָעֵאל קַמְהָדַר גַּבִּי וְפָרְנוּ מִי פְּתִיב וְיִפֵּר מִמָּנוּ גַּבִּי הַקְמָה אִיבָא לְמַדְרַשׁ דְּכִי דְּהָא פְּתִיב וְקִימָנוּ לְשׁוֹן יְקוּיִם מִמָּנוּ (דְּלֹא שְׁוִיָּהּ רַבָּנָן לְמִימַר דְּהַקְמָה עָקַר): זֶה דְּבָרֵי ר' יִשְׁמַעֲל ור"ע: דְּתַרְנוּהוּ מוּלוּ בְּהַקְמָה אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים מְקִישׁ הַקְמָה לְהַפְּרָה מֵה הַפְּרָה דְּמַקְצַת מֵה שְׁהִפֵּר לֹא הוּפֵר דְּהָא לֹא פְּתִיב וְיִפֵּר מִמָּנוּ אַף הַקְמָה מֵה שְׁקַיִם לֹא קוּיִם אע"ג דְּאִיבָא לְמַדְרַשׁ יְקוּיִם מִמָּנוּ [דְּלֹא שְׁוִיָּהּ רַבָּנָן לְמִימַר דְּהַקְמָה עָקַר]: אָמַר רַבָּא מַתְנִי' דְּקָא מַשְׁנִי חִלּוּק בִּין קוּנְס תַּלְמִיזִים וְעַנְבִּיִּים שְׂחָנִי טוּעֵמַת לְהִיבָא דְּאִמְרָה קוּנְס תַּלְמִיזִה שְׂחָנִי טוּעֵמַת וְעַנְבִּיָּה שְׂחָנִי טוּעֵמַת לְחִיבָּה שְׁנֵי לֹאִין מִשּׁוּם הֲלָשׁוֹן ר"ש הִיא דְּאִמַּר (שְׂבוּעוֹת דָּף לו:.) הִיבָא דְּתַבְּעוּהוּ ה' בְּנֵי אָדָם וְאָמַר שְׂבוּעָה פְּאִוְנִי חִיב לֹא לָךְ וְלֹא לָךְ שְׂאִם נִשְׁפַּע לְשַׁקֵּר חִינּוּ חִיב בְּהָא שְׂבוּעָה אֱלָא קִרְדָּנוּ אֶחָד: עַד שִׁיאִמַּר שְׂבוּעָה שְׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּאִמַּר שְׂבוּעָה לֹא לָךְ דְּחִיב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד קִרְדָּנוּ: מַתְנִי' יוֹדַע אֲנִי שְׁנֵשׁ נִדְרִים שְׂאָדָם יְכוּל לְנִידַר: אֲבָל חִינִי

יוֹדַע שְׁנֵשׁ מְפִירִין שְׁשׁוּם אָדָם פְּעוּלָם יְכוּל לְהַפֵּר נִדָּר וְאֶחָר כּוּן נודע לו שֶׁהַפְּרָה מוּעָלַת: וְיִפֵּר לֶה לְאַחַר זְמַן פְּשְׁנוּדַע שְׂיֻכּוֹל לְהַפֵּר דְּכִינוּן דְּלֹא הִיָּה יוֹדַע שְׂיֻכּוֹל לְהַפֵּר מַעֲקָרָא לֹא קְרִינּוּ בֵּה בְּיוֹם שְׁמַעוּ אֱלָא הַשְׁתָּא פְּאוּתוּ יוֹם שְׁנוּדַע לו שְׂיֻכּוֹל לְהַפֵּר לֶה: יוֹדַע אֲנִי שְׁנֵשׁ מְפִירִין שֶׁהַפְּרָה מוּעָלַת לְנִדָּר אֲבָל חִינִי יוֹדַע אִם נִדָּר זֶה נִדָּר גָּמוּר הוּא וְנִמְנָע וְלֹא הִפֵּר כּוּן בְּיוֹם: ר"מ אוֹמַר לֹא יִפֵּר לְאַחַר זְמַן לְכְּשֵׁנוּדַע לו שְׂגִזַּר הוּא וְצִרִיךְ הַפְּרָה דֶּהוֹאִיל וְהוּא יָדַע בְּטִיב הַפְּרָה וְלֹא הִפֵּר פּוֹשַׁע הוּא מ"מ חִי נִדָּר הוּא שְׁפִיר עֲבִיד דְּמַפֵּר חִי לֹאוּ נִדָּר הוּא מֵאִי אֶכְפַּת לִיָּה מֵאִי דְּהַפֵּר וְאִיבָא מַקְצַת שְׁמִיעָה כְּכַל שְׁמִיעָה: וַחֲכָמִים אוֹמְרִים וְיִפֵּר הוֹאִיל וְלֹא הִבְרַר הַדְּבָר וּאע"ג דְּאִיבָא מַקְצַת שְׁמִיעָה חִינָּה כְּכַל שְׁמִיעָה חֲכָמִים דְּמַתְּנִיתִין חִינּוּ רַבִּי יְהוּדָה: גָּמ' וְרַמִּינָהוּ בְּלֹא רְאוּת פְּרָט לְסוּמָא שְׁהִרַג בְּשׁוּגָג שְׂאִינוּ גּוּלָּה דְּאִמַּר בְּלֹא רְאוּת זֶה שְׁהִרַגוּ לֹא קָהִּאוּ דְּאֵלוּ קָהִּאוּ לֹא הִיָּה הוּרַגוּ מִכְּלָל דִּישׁ סָפַק בְּיָדוּ לְקֹאוֹת וְאִינוּ רוּחָה דְּחִינּוּ גּוּלָּה (דְּאִמַּר) [דַּסד"א] מַקְצַת יְדִיעָה לְסוּמָא פְּאוּבְנָתָא דְּלַבָּא תַלְגִּיא דְּרַב סוּמִין מְבִינִים לְקוּל דְּהִכָּה מֵהִיכָן הִיא יוֹצֵאָה וְאוֹתָהּ קַצַּת יְדִיעָה בְּכָלָל יְדִיעָה הִיא דְּקָרָא לֹא

מִיִּרִי אֱלָא הִיבָא דְּיוֹדַע לְחַבְרָה דֶּהִיָּה הִתָּם אֱלָא דְּלֹא מִיפְּנוּין לְמַקְטָלָה:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א שבת פו:

ב קידושין מד; לעיל טו; קידושין מו.

ג לעיל עט.

ד בבא קמא פו:

	גליון הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

בהר"ן ד"ה אבל חכמים אומרים. אלמא וכו'. עיין בה"ן לעיל דף פב ע"ב ד"ה ור"א אר"י:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

או בקל"אבן אשר:נמות בה בלא ראות ונפל עליו ונמת והוא לא- אויב לו ולא מבקש רעתו [במדבר לה, כג]

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה הנודר וכו' בדקמצה מעיסתה. ועיין בתוס' שם:
תורה אור השלם

ואשר יבא את־רעהו בצער לחטב עצים ונדחה ידו בגרזן לכרת העץ ונשל הפרזל מר־העץ וטפא את־רעהו ופית הוא ינטס אל־אחת הערים־האלה וחי [דברים יט, ה]

וזה דבר הרצח אשר־נטס ששה וחי אשר יפה את־רעהו בבלי־דעת והוא לא־שנא לו מתמל שלשם [דברים יט, ד]

בְּדַכְתִּיב וַחֲשֶׁר יִבֹּא אֶת רַעְהוּ בַּיעַר דְּהֵנָּה יִדְיעַ לִיהַ (אָבֵל) סוּמָא אַע"פ שְׁלֹא קִרְהוּ שְׁשֵׁס הוּא עַל יְדֵי שְׁמִיעָה יִדַּע שֶׁהוּא לְשֵׁס וַיִּמָּא דְחִיב גְּלוּת לְהִכִּי אַצְטְרִיךְ קָרָא בְּלֹא קִרְוֹת פֶּרֶט לְסוּמָא דְחִינּוּ חִיב גְּלוּת: רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר בְּלֹא קִרְוֹת לְרַבּוֹת אֶת הַסּוּמָא שְׂגוּלָה דְּהָא חִינּוּ רוּחָה וְהִינּוּ דְאַצְטְרִיךְ קָרָא לְרַבּוּנֵי מִי שֶׁהוּא בְּלֹא קִרְוֹת בְּלֹא קִרְיִת הָעִין דָּלָא אֹמֵר מִקְצַת יִדְיעָה בְּכַלל יִדְיעָה וַיִּמָּא דְהוֹחִיל וּמִקְצַת יִדְיעָה לֹא בְּכַלל יִדְיעָה לֹא יְהֵא גּוּלָה לְהִכִּי אַצְטְרִיךְ לֵן רִיבּוּיָא דְקָרָא לְחִיבּוֹ גְּלוּת וְקָשִׁיָא דר"מ אדר"מ דְבַמְתַּנִּי קֵאמֵר רַבִּי מֵאִיר מִקְצַת יִדְיעָה בְּכַלל יִדְיעָה וְלֹא יִפֵּר וְהִבָּא קֵאמֵר לֶה לֹא אִמְרִינּוּ מִקְצַת יִדְיעָה בְּכַלל יִדְיעָה: אֹמֵר רַבָּא לֹא קָשִׁיָא הִבָּא מַעֲנִינָה דְקָרָא גַּבִּי רוּצַח לֹא בְּמִקְצַת יִדְיעָה בְּכַלל יִדְיעָה פְּלִיגִי אֵלָּא מִדִּיּוּקָא דְקָרָא דְחִיךְ הִכִּי: רַבִּי יְהוּדָה סָבַר כֵּל דְּבַר מַעַל לַיעַר הוּא כֵּל מִי שֶׁיִּכּוֹל לְכַנֵּס לַיעַר גּוּלָה וַחֲפִי סוּמָא בְּמַשְׁמַע וַחֲתָא בְּלֹא קִרְוֹת דְּלֹא אַצְטְרִיךְ דְּכִי הִכִּי דִּמְתַּרְבִּי מִבְּלֹא קִרְוֹת מְתַרְבִּי גַּמִּי מִיעַר וְהָי רַבּוּי אַחֵר רַבּוּי וְאִין רַבּוּי אַחֵר מַעֲט וּבְלֹא קִרְוֹת מַמַּעַט לְסוּמָא: כֵּל דְּבַר מִיָּדַע הוּא כְּלוּמֵר כֵּל שְׁיָשׁ לוֹ יִדְיעָה כְּשִׁזְזִיחַ אֲדֹן לְהִיכֹן נוֹפְלֵת וְסוּמָא לֹא בַּר מַדַּע הוּא: וְחִי אֲמַרְתָּ בְּלֹא קִרְוֹת פֶּרֶט לְסוּמָא דְחִינּוּ גּוּלָה הָי מַעוּט אַחֵר מַעוּט מִבְּלִי דַּעַת וּבְלֹא קִרְוֹת וְאִין מַעוּט אַחֵר מַעוּט אֵלָּא לְרַבּוֹת וַחֲתָא בְּלֹא קִרְוֹת

בְּבִלְי דַּעַת שְׁחִינּוּ יוֹדַע שְׁהַחֲחַר אֲצֵלוּ וְסוּמָא לֹא בַּר מַדַּע הוּא שְׁחִינּוּ יְכּוֹל

אָמֵר רַבָּא: הִבָּא מַעֲנִינִיָּה דְקָרָא וְהִבָּא מַעֲנִינִיָּה דְקָרָא. רַבִּי יְהוּדָה סָבַר: גַּבִּי רוּצַח כְּתִיב **”וַאֲשֶׁר יָבֹא אֶת רַעְהוּ בַּיעַר”** — כֵּל דְּבַר מִיעַל לַיעַר, וְסוּמָא נְמִי בַר מִיעַל לַיעַר הוּא. וְאִי אֲמַרְתָּ **”בְּלֹא קִרְוֹת”** לְרַבּוֹת אֶת הַסּוּמָא — מִ”ַּיעַר” נִפְקָא לִיהַ. אֵלָּא **שְׁמַע מִיבַּה: ”בְּלֹא קִרְוֹת”** פֶּרֶט לְסוּמָא. ^א”רַבִּי מֵאִיר סָבַר: כְּתִיב **”בְּבִלְי דַּעַת”** — כֵּל דְּבַר מִיָּדַע, וְסוּמָא לֹא בַר מִיָּדַע הוּא. וְאִי אֲמַרְתָּ **”בְּלֹא קִרְוֹת”** פֶּרֶט לְסוּמָא — מִ”בִּלְי דַּעַת” נִפְקָא לִיהַ. אֵלָּא שְׁמַע מִיבַּה: **”בְּלֹא קִרְוֹת”** לְרַבּוֹת אֶת הַסּוּמָא.
”מִתְנִי הַמִּדִּיר הִנָּחָה מִחֲתָנּוּ, וְהוּא רוּצָה לְתַת לְבַתּוּ מַעוֹת, אֹמֵר לָהּ: הֲרִי הַמַּעוֹת הָאֵלּוּ נִתְּוִנִין לָךְ בְּמִתְנָה, וּבְלִבְד שְׂלֵא יְהֵא לְבַעֲלֶיךָ רְשׁוּת בָּהֶן, אֵלָּא מָה שְׂאֵת נּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּפִיָּךְ. גַּמְ' אֹמֵר רַב: לֹא שָׁנוּ אֵלָּא דִּיאֵמֵר לָהּ ”מָה שְׂאֵת נּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּפִיָּךְ”, אֲבָל אֹמֵר ”מָה שְׂתַרְצִי עֲשִׂי”, קִנָּה יְתַהוֹן בַּעַל. וְשִׁמוּאֵל אֹמֵר: אֲפִילוּ אֹמֵר ”מָה שְׂתַרְצִי עֲשִׂי” — לֹא קִנָּה יְתַהוֹן בַּעַל. מִתְקִיף לָהּ רַבִּי זִירָא:

בְּמֵאן

לְקִרְוֹת אִם חֲבֵרוּ עִמּוֹ אִם לֹא דִאֲזַל רַבִּי מֵאִיר בְּתַר מַשְׁמַעוּתִיָּה דְקָרָא כִּמְנוּ בְּמִתְנִיתִין דִּיאֵמֵר לֹא קִרְיָא בָּאן בְּיוֹם שְׁמַעוּ וְהַחֲרַשׁ הוֹחִיל וְסָבוּר שְׁחִינּוּ יְכּוֹל לְהַפֵּר: וְאִי אֲמַרְתָּ כו' אֵלָּא שְׁמַע מַנָּה בְּלֹא קִרְוֹת לְרַבּוֹת אֶת הַסּוּמָא דִּיתּוּרָא הוּא לְרַבּוּנֵי דְּנִחְאִי מַשְׁמַעוּתָא לֹא מַשְׁתַּמַּע [הִכִּי] וּלְפִירוּשׁ זֶה לֹא גָרְסִינּוּ מִה שְׁיָשׁ בְּמִקְצַת סָפְרִיס וְהִבָּא מַעֲנִינָה דְקָרָא וְשַׁמַּע חִישָׁה וי"ס דָּלָא גָרְסִינּוּ: הַמִּדִּיר חֲתָנּוּ כו' נִתְּוִינִים לָךְ בְּמִתְנָה ואַע"ג דְּנִהָנָה הוּא בְּדַבְּרַ חִינּוּ זֶה אֵלָּא גּוּרָם הִנָּחָה בְּדַתְנּוּ (לְעִיל גְּדִרִיס ד' נח.) וְזֵן אֲשַׁתּוּ וּבְנִינּוּ: לֹא שָׁנוּ אֵלָּא דִּיאֵמֵר לָהּ מָה שְׂאֵת נּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת לְתוֹךְ פִּיָּךְ דָּלָא הָיִיא הַמִּתְנָה שְׁלֵא לְכַל דְּבַר הַלְכָּה אִם אֹמֵר לֶה ע"מ שְׁחִינּוּ לְבַעֲלָךְ רְשׁוּת בָּהֶם לֹא קִנָּה הַבַּעַל חָבַל אֹמֵר לֶה מִה שְׂתַרְצִי עֲשִׂי חָנִי יְתַהוֹן בַּעַל וְכִי הִדַּר אֹמֵר לֶה עַל מְנַת שְׁחִינּוּ לְבַעֲלֶיךָ רְשׁוּת בָּהֶם לֹא אֹמֵר (לֶה) כְּלוּם דִּיד אֲשֶׁה כְּיֵד בַּעֲלָה דְמִיָּא שְׁתַּנָּס לֶה לַעֲשׂוֹת כֵּל מִה שְׂתַרְצָה קוֹנָתָם בַּעַל חָבַל כִּי אֹמֵר לֶה מִה שְׂאֵת נּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת לְפִיךָ דִּמְתַּנָּה לֹא הָיִיא גְּמוּרָה לֹא אִמְרִינּוּ יֵד אֲשֶׁה כְּיֵד בַּעֲלָה וּפִר"ת דְּהַלְכָּה כְּרַב לְגַבִּי שְׁמוּאֵל דְּחִינּוּ בְּאִסּוּרִי וְהַלְכָּה כְּרַבִּי מֵאִיר דְּרַב קָאִי כְּנִיתָ הֶאֱרַכְתִּי בַּפ"ק דְּקַדוּשִׁין (דף כג: ד"ה ור"א):

וּמִקְרָבָה סוּמָא: גַּמ' לֹא שָׁנוּ דִּיכּוֹל לְתַן לֶה אַע"ג דְּהוּא מַדַּר הִנָּחָה מִמְּנוּ אֵלָּא דִּיאֵמֵר לֶה בְּעִנּוּן זֶה חִינּוּ לָךְ רְשׁוּת בָּהֶן אֵלָּא מִה שְׂאֵת נּוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת לְתוֹךְ פִּיךָ דְּחִינּוּ דִּיאֵמֵר לֶה הִכִּי לֹא קִנָּה בַּעַל וְיִכּוֹל לְהַנּוֹת מִהֶן דְּמַשְׁל אֲשַׁתּוּ הוּא אוֹכַל: חָבַל אֹמֵר לֶה מִה שְׂתַרְצִי עֲשִׂי בָּהֶן אַע"ג דִּיאֵמֵר לֶה שְׁחִינּוּ לְבַעֲלָךְ רְשׁוּת בָּהֶן דְּמִי כְּמִי שְׁתַּנָּה מִיֵּד הָאֵב דִּיד אֲשֶׁה כְּיֵד בַּעֲלָה וּכְמִי שְׁתַּנּוּ לְחֲתָנּוּ דְּמִי שְׁהָרִי הִרְשָׁה לֶה בָּהֶן לַעֲשׂוֹת מַהֶם כֵּל דְּבַר וְאִסּוּר הַבַּעַל בָּהֶן: וְשִׁמוּאֵל [אֹמֵר אֲפִלּוּ] אֹמֵר לֶה מִה שְׂתַרְצִי כו' הַסָּבַר לֹא אִמְרִינּוּ יֵד אֲשֶׁה כְּיֵד בַּעֲלָה:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

פח.

עין משפט נר מצווה

א טוש"ע יו"ד סי' רכב סעי' א:

ב מי"י פז' מהל' נדרים הל' יז:

ג סמג לאוין רמב, סמג עשין פב,

טוש"ע אה"ע סי' פה סעי' יא:

ד מי"י פז' מהל' נדרים הל' יז:

ה מי"י פג' מהל' זכוית ומתנה הל' יד:

פח:

	עין משפט גר מצוה
---------------------------------------	---------------------------------

א סמג עשין א, טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' ט י:

ב מו"י פא' מהל' עירובין הל' ב:

ג טוש"ע או"ח סי' שסו סעי' י:

ד מו"י פא' מהל' עירובין הל' ב:

ה סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לה:

ו מו"י פ"ג מהל' נדרים הל' טז:

בְּמֵאן אֲזַלָּא הָךְ שְׁמַעְתָּא דְּרַב כּו"מ דְּאָמַר פְּקִי קָמָא דְּקִדּוּשֵׁין דְּיָד עֶבֶד כִּי

רַבּוּ דְּמִי וּמִשְׁמַע לִיה לְרַבִּי [יִירָא] דְּהָכִי נְמִי אָמַר גַּבִּי אִשָּׁה וּמִתְּנִי ר"מ דְּסַתָּס

מִשְׁנֶה ר"מ: וְרַמְיִנְהוּ בִּיצֵד מִשְׁתַּתְּפִין בְּמָבוּי פְרוּשׁ שֵׁישׁ הִרְבֵּה תַצְרוּת פְּתוּחוֹת לְמָבוּי וְאִסּוּרוֹת לְטַלְטַל פְּתוּכוּ לְהוֹצִיא

וּלְהַכְנִיִס פְּתוּכוּ: מִפְּיֵיחַ חֲבִית שֶׁל יָיִן וּמִזְכָּה לָהֶם עַל יְדֵי אֲשֶׁתּוֹ וְהָיָּ בָּאלוּ הִבָּא זִיכִי וְאִין אוֹסְרִין זֶה עַל זֶה: וְאִי אִמְרַת יָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה כּו' אֵלָּא שְׁמַע מִנֶּה דְר' מֵאִיר לֹא אָמַר אֵלָּא פֻּעָבַד אֲבָל לֹא בָּאִשָּׁה

וְהָשֶׁה לְרַב: כִּיָּין דִּלְזוּבוֹת אַחֲרִים מִיָּד בַּעֲלָה זָכִיא כִּיָּין דְּבַעַל עֲצֻמוֹ מִזְכָּה בָּהֶם וּמִסְתַּלַּק עֲצֻמוֹ מִחֻלְקו [זָכִיא בְּדִאֲמַרִי בְּמִתְנַת [הַבַּעַל] שְׁאִין הַבַּעַל אוֹכַל פְּרוּת:

אִיתִיבָּהּ רַבִּינָא לְרַב אִשִּׁי אִמְתַּנִּי דְּעִירוּבִין קָאִי וְלֹא קָאִי אַהֲן בִּגְיָא בָּלָנ: וְאֵלּוּ שׁוּבִין כְּלוּמַר שְׁמַתְּפִין עַל יָדוּ וכו'

וְאֲשֶׁתּוֹ: בְּשִׁישׁ לָהּ בֵּית בְּחָצֵר וְאוּסַר בֵּיתָה עַל הַמָּבוּי וְצָרִיךְ הַבַּעַל לְזַכּוּת גַּם לַעֲצֻמָּה וְהִיא קוֹנֶה בְּדִאֲמַר כִּיָּין דְּבַעַל וְהִיב לָהּ מִגּוּ דְּזָכִיא לְנִפְשָׁהּ קִנְיָא לְאַחֲרִינָא בְּהָכִי מִירִי מִתְּנִיתִין דְּעִירוּבִין וּבְרִיתָא דְּאֲבָל לֹא עַל יְדֵי אֲשֶׁתּוֹ כְּשֶׁאִין לָהּ בֵּית בְּחָצֵר וְאִין זוֹכֶה לְאַחֲרִים דְּלֹא הָיִי בָּאלוּ הַבַּעַל נוֹתֵן לַעֲצֻמָּה: וְנִדָּר אֶלְמָנָה וְגו' קוּיָא מִתְּנִיתִין אִתְּקַא

כִּיצַד אִמְרִינוּן כְּנוּיָה שְׁאִמְרָה: אֵיבּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר דְּאִמְרִינוּן דְּאֲזַלִּינוּן בְּתַר שְׁעַת נִדְרָה וְאִזְּ בְּקוּדְמִין:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

כְּמֵאן אֲזַלָּא הָא שְׁמַעְתָּא דְּרַב כְּרַב

כְּמֵאן אֲזַלָּא הָא שְׁמַעְתָּא דְּרַב — כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאָמַר: יָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה.^(א)וְרַמְיִנְהוּ: כִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין בְּמָבוּי? מַנִּיחַ אֶת הַחֲבִית וְאוֹמַר: הָרִי זֶה לְכָל בְּנֵי מָבוּי. וּמִזְכָּה לָהֶן עַל יְדֵי עֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הָעֶבְרִים, וְעַל יְדֵי בָנוּ וּבִתּוֹ הַגָּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ. וְאִי אִמְרַת קִנְיָה יִתְהוֹן בַּעֲלָה, עִירוּב לֹא נִפְיִק מִרְשׁוּתֶיהָ דְּבַעַל! אָמַר רַבָּא: אַף עַל גַּב דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר יָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה, מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְעַנְיָן שִׁיתוּף, דְּכִיָּין דִּלְזוּבוֹת לְאַחֲרִים הוּא מִיָּד בַּעֲלָה — זָכִיא.^(ב)אִיתִיבָּיהָ רַבִּינָא לְרַב אִשִּׁי: אֵלּוּ שְׁזָכִין לָהֶן: [עַל יְדִי] בָנוּ וּבִתּוֹ הַגָּדוֹלִים, וְעֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הָעֶבְרִים. וְאֵלּוּ שְׁאִין זָכִין לָהֶן: עַל יְדֵי בָנוּ וּבִתּוֹ הַקְטָנִים, וְעֶבְדּוֹ וְשִׁפְחָתּוֹ הַכְּנַעֲנִים, וְאִשְׁתּוֹ! אֵלָּא אָמַר רַב אִשִּׁי: מִתְּנִיתִין בְּשִׁישׁ לָהּ חָצֵר בְּאוֹתוֹ מָבוּי עֶסְקִינּוּ, דִּמְגוּ דְּזָכִיא לְנִפְשָׁה — זָכִיא לְאַחֲרִינֵי. "מִתְּנִי "וְנִדָּר אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה יָקוּם עָלֶיהָ", כִּיצַד? אִמְרָה "הָרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם", אַף עַל פִּי שְׁנַשְׂאֵת בְּתוּף שְׁלֹשִׁים יוֹם — אֵיבּוּ יָכוֹל לְהַפֵּר.

נִדָּרָה בַּעַל אִשִּׁי הָכִי אִין יָכוֹל לְהַפֵּר בַּעַל אִשִּׁי הָכִי אִין יָכוֹל לְהַפֵּר הַבַּעַל מִפֶּר בְּקוּדְמִין:

מֵאִיר דְּאָמַר בַּעֲלָמָא דְּיָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה:

וְרַמְיִנְהוּ כִּיצַד מִשְׁתַּתְּפִין כּו' בְּמִסְכַּת עִירוּבִין וּסְתָם מִתְּנִי ר' מֵאִיר: אָמַר רַבָּא דְּאֵע"ג דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר בַּעֲלָמָא יָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה וְכִמִּי שְׁנָתָן לְחֻקְהוּ דְּמִי: מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְעַנְיָן שְׁתוּף דְּכּוּן דִּלְזוּבוֹת לְאַחֲרִים הוּא מִיָּד בַּעֲלָה זָכִיא כְּלוּמַר כִּיָּין דְּבַעַל דְּעִתּוֹ הָיִי לְזוּבוֹת לְאַחֲרִים עַל יְדֵי אֲשֶׁתּוֹ נְמִי וְצַא מִיָּד בַּעֲלָה וְאִין לוֹ רְשׁוּת בָּהֶן כְּלוּם וְאִהָכִי מַזְכִּי לָהּ עַל יְדֵה אֲבָל בַּעֲלָמָא כְּנוּן דְּיָהִיב מַקְנֶה לְאֲשֶׁתּוֹ חִימָא לָךְ דְּיָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה: אֵלּוּ שְׁזָכִין גַּבִּי שְׁתוּף מָבוּי קְמוּרִי שְׁמַתְּפָה מַשְׁלֹו לְכָל בְּנֵי מָבוּי: עַל יְדֵי בָנוּ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים שְׁפָבַר יִצְאוּ מִרְשׁוּתּוֹ אֲבָל לֹא עַל יְדֵי בָנוּ וּבִתּוֹ הַקְטָנִים שְׁזָן כִּידּוּ וְכוּן לֹא עַל יְדֵי אֲשֶׁתּוֹ אֵלְמָא לר"מ אפ. לו עַל יְדֵי שְׁתוּף יָד אִשָּׁה כִּיָּד בַּעֲלָה דְּמִנָּא: אֵלָּא אָמַר רַב אִשִּׁי מִתְּנִיתִין דְּלַעַיל דְּקִאֲמַר דְּיוֹכּוֹל לְזַכּוּת לְכָל בְּנֵי מָבוּי עַל יְדֵי אֲשֶׁתּוֹ: כְּשֵׁישׁ לָהּ חָצֵר בְּאוֹתוֹ מָבוּי לְאוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁאִין חָצְרָה זְקוּקָה לְבַעֲלָה דְּמִגּוּ דְּזָכִיא לְנִפְשָׁה לְהַהוּא חָצֵר זָכִיא נְמִי לְאַחֲרִנֵי אֶת הַשְׁתוּף: מִתְּנִי וְנִדָּר אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כִּיצַד בְּאִיזָה עַנְיָן אָמַר קְרָא כְּנִדָּר אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה יָקוּם עָלֶיהָ: אָמַרְה הַרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבַשְּׁעַת שְׁנִדְרָה הִיתָה אֶלְמָנָה אוֹ גְרוּשָׁה: אַע"פ שְׁנִיסַת בְּתוּף ל' יוֹם קָדָם שְׁיַחוּל הַנִּדָּר עָלֶיהָ וְאִיבָא לְמִימַר הוּאִיל וְלֹא חַל הַנִּדָּר עָלֶיהָ וְפַר לָהּ דְּבַתַּר חֲמִירָה אֲזַלִּינוּ וְהָיִי לָהּ קוּדְמִין וְאִין

	מסורת הש"ס
---------------------------------------	-----------------------

א משנה עירובין; גיטין סד; עירובין פב; עירובין עט: ב בבא מציעא צב:

	תורה אור השלם
---------------------------------------	--------------------------

וְנָדַר אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כָּל אִשֶּׁר־אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ [במדבר ל, י]

מסורת הש"ס
א תוספתא נדרים
ב יבמות ז:ז; תוספתא כתובות; כתובות מחז; משנה כתובות ג כתובות מט.
גליון הש"ס
גמ' ורעק"א אומר יפר. עיין לעיל דף פ ע"א בהר"ן ד"ה ור' יוסי:
תורה אור השלם

ונדר אלקמנה וגרושה כל אשר-אסרה על-נפשה וקום עליה [במדבר ל, י]

נִדְרָה וְהִיא בְּרִשּׁוֹת הַפֻּעַל שֶׁהֵיחָה נִשּׂוּאָה וְהִפָּר לָהּ בַּעַל וְהִשְׁתַּא מִפְּרֵשׁ פִּיצַר נִדְרָה אִמְרָה הָרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם וְהִפָּר לָהּ בַּעַל בְּרִשּׁוֹת הָרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם וְהִפָּר לָהּ בַּעַל: אע"פ שֶׁנִּתְאָלְמְנָה בּוֹ' הָרִי זֶה מוֹפָר וְאע"ג דְּאִיבָא לְמִימַר הוּאִיל וּבִשְׁעַת הַנֶּגֶד זִינוּ שְׁיַחֲוֹל וּכְבָר וַצָּה לְרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה וְלֹא תוֹעִיל בּוֹ הַפָּרָה לְהִכִּי אֲשַׁמְעִינוּ דְּהָרִי זֶה מוֹפָר דְּאִחַר שְׁעַת לְמִיכָה קִאֲזִלְיִנוּ וְאֲשַׁמְעִינוּ הִיכָא דְבָהּא בְּרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה בִּשְׁעַת הַנֶּגֶד וְהִיכָא דְהִיא בְּרִשּׁוֹת לְאַחֵרִים נָמִי: זֶה הַפָּלֵל כֹּל שְׁנִיצָה לְרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה מִפְּרֵשׁ בְּגַמ' לְאַתְנוּי מֵאִי: גַּמ' רַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ אֹמַר יִפָּר דְּהַפָּרָה מוֹשְׁלֵת בּוֹ הוּאִיל וְלֹא חָל הַנֶּגֶד עַד שְׁנִכְנָסָה לְרִשּׁוֹת בַּעֲלָהּ: ר' עֲקִיבָא אֹמַר לֹא יִפָּר דְּבַתֵּר קִבְּלַת הַנֶּגֶד אֲזִלְיִנוּ: וְסִימַנָּה יִלְ"י כְּלוּמַר בְּבֹא רֹאשׁוֹנָה תַּנִּי יִפָּר וְהִדָּר לֹא יִפָּר בְּבֹא אַחֲרוֹנָה תַּנִּי לֹא יִפָּר וְהִדָּר יִפָּר: חֲשֵׁת אִישׁ שְׂאֵמְרָה בְּזִמָּן שֶׁהִיא חֲשֵׁת אִישׁ כּוֹי: ר' יִשְׁמַעֲלֹ אֹמַר לֹא יִפָּר אִין הַפָּרָה מוֹשְׁלֵת בּוֹ הוּאִיל וּבִשְׁעָה שֶׁהַנֶּגֶד חָל הָיִיל בְּרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה: ר' עֲקִיבָא אֹמַר יִפָּר דְּבִשְׁעַת קִבְּלַת הַנֶּגֶד הָיִיל בְּרִשּׁוֹת הַפֻּעַל: עַדִּי שְׁנִיחָא נָדָר כְּלוּמַר קִיּוּם הַנֶּגֶד: וְרַבִּי עֲקִיבָא כֹּבֵד הָרִי הוּא אֹמַר כֹּל אֲשֶׁר אִסְרָה עַל נַפְשָׁה שְׁנִיחָא אִסּוּר הַנֶּגֶד קִבְּלַת הַנֶּגֶד וְהִכִּי נָמִי דִּיקִינוּ בְּמַתְנִי' כֹּל אֲשֶׁר אִסְרָה וְרַבִּי עֲקִיבָא הִיא: חֲפִי' תִּימָא ר' יִשְׁמַעֲלֹ מַתְנִי' דְּדִין הוּא הִיכָא דְנִדְרָה כִּשְׁהִיא אֲלַמְנָה וְתִלְתָּה נִדְרָה בְּיָמִים עַד לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם אֲהִכִּי קֵאֲמַר חִינוּ יָכוֹל לְהַפָּר דְּלִיבָא לְמִימַר כֹּל הַנוֹדֶרֶת עַל דַּעַת בַּעֲלָהּ הִיא נִדְרָתָה דְּלֹא מִסְקָא אֲדַעֲתָא דִּתְנַשָּׂא בְּתוֹךְ הַזִּמָּן אֲהִכִּי חִינוּ יָכוֹל לְהַפָּר דְּאִימוּר זִמְנִין דְּשַׁלְּמוּ כֹּל ל' יוֹם וְלֹא נִימַסַּת וְכִי נִדְרָה נָמִי בְּרִשּׁוֹת בַּעֲלָהּ וְתִלְתָּה נִדְרָה בְּיָמִים דִּין הוּא שְׁנִפָּר אִבָּא לְמִימַר כֹּל הַנוֹדֶרֶת כּוֹי' וְלֹא מִסְקָא אֲדַעֲתָא שְׁתַּתְּנַרְשׁ דְּזִמְנִין דְּשַׁלְּמוּ יוֹמִי וְלֹא מַנְקָשָׁא וְאִם הִפָּר הָרִי זֶה מוֹפָר וְזִידִי נָמִי הִיכָא דִּתְלַתָּה נִדְרָה בְּנִשּׂוּאִין לִיבָא לְמִימַר דִּתְלַתָּה עֲצֻמָּה בִּבְעֻלָּה וְאֲהִכִּי לֹא יִפָּר: זֶה הַפָּלֵל דְּהַתְנִי בְּאִידָךְ פִּרְקִין (לְשׁוֹנֵי נְדָרִים דף עא.) גַּבִּי נֶעְרָה הַמֵּאֲרָסָה זֶה

הַפָּלֵל כֹּל שְׁלֹא וַצָּה לְרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה כּוֹי' לְאַתְנוּי הֵלֵךְ הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַפֻּעַל

אִי־נִדְרָה וְהִיא בְּרִשּׁוֹת הַפֻּעַל — מִפָּר לָהּ. כִּי־צַד? אִמְרָה "הָרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים", אֲף־עַל פִּי שְׁנִתְאֲלַמְנָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁה בְּתוֹךְ שְׁלָשִׁים — הָרִי זֶה מוֹפָר. נִדְרָה בּוֹ בְּיָוִם וְנִתְגַּרְשָׁה בּוֹ בְּיָוִם, הַחֲזִירָה בּוֹ בְּיָוִם — אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפָּר. זֶה הַפָּלֵל: כֹּל שִׁיְצָאָה לְרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה שְׁעָה אַחַת — אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפָּר. ^(א)גַּמִּי תַנִּינָא: אֲלַמְנָה וּגְרוּשָׁה שְׂאֵמְרָה "הָרִינִי נְזִירָה לְכִשְׂאֲנִשָּׂא" וְנִשְׂאָת, רַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ אֹמַר: יִפָּר, וְרַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר: לֹא יִפָּר. וְסִימָנָא: יִלְלִי. אֲשֶׁת אִישׁ שְׂאֵמְרָה "הָרִינִי נְזִירָה לְכִשְׂאֲתַגְרָשׁ" וְנִתְגַּרְשָׁה, רַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ אֹמַר: לֹא יִפָּר, וְרַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר: יִפָּר. אֲמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ: הָרִי הוּא אֹמַר "וְנָדָר אֲלַמְנָה וּגְרוּשָׁה וּגו'", עַד שִׁיְהִיא נָדָר בִּשְׁעַת אֲלַמְנוּת וּגְרוּשִׁין. רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: הָרִי הוּא אֹמַר "כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁה", עַד שִׁיְהִיא אִיסוּרִי נָדָר בִּשְׁעַת אֲלַמְנוּת וּגְרוּשִׁין. אֲמַר רַב חֲסִידָא: מִתְנִיתִין — רַבִּי עֲקִיבָא הִיא. אֲבִינִי אֲמַר: אֲפִילוּ תִּימָא רַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ, מִתְנִיתִין תִּלְיָא נַפְשָׁה בְּיָוִמי, בְּרִייתָא תִלְיָא נַפְשָׁה בְּנִישּׂוּאִין. שְׁלָמוּ יוֹמִי וְלֹא נִתְגַּרְשָׁה, שְׁלָמוּ יוֹמִי וְלֹא מִיתְנַסְבָּא. ^(א)"זֶה הַפָּלֵל" דְּהַתְנִי גַּבִּי "נֶעְרָה הַמֵּאֲוָרְסָה" — לְאִיתוּנֵי הֵלֵךְ הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַפֻּעַל אוֹ שְׁהֲלִכוּ שְׁלוּחֵי הָאֵב עִם שְׁלוּחֵי הַפֻּעַל, בְּנֶעְרָה הַמֵּאֲוָרְסָה, דְּאִבִּיהָ וּבַעֲלָהּ מְפִירִין נִדְרִיָּה. ^(א)"זֶה הַפָּלֵל" דְּהַתְנִי גַּבִּי "וְאֵלּוֹ נְדָרִים", לְאִיתוּנֵי מָסַר הָאֵב לְשְׁלוּחֵי הַפֻּעַל אוֹ שְׁמָסְרוּ שְׁלוּחֵי הָאֵב לְשְׁלוּחֵי הַפֻּעַל, שְׂאִין הַפֻּעַל מִיפָּר בְּקוּדְמִין. מִתְנִי תִשְׁע נֶעֱרוֹת נִדְרִיָּהן מְיִימִין: בּוֹגְרַת וְהִיא יְתוּמָה. נֶעְרָה וּבִגְרָה וְהִיא יְתוּמָה.

נֶעְרָה

אִמְרָה הָרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלָשִׁים יוֹם פְּרוּשׁ אִם אֲשֶׁה שְׂאֵמְרָה כּוֹ וְנִתְנַרְשָׁה קֵדָם שְׁנִינֵיעוּ שְׁלָשִׁים יוֹם הָרִי זֶה מִפָּר קֵדָם

שְׁנִינְרִשְׁנָה: נִדְרָה וּגְרִשָׁה בּוֹ בְּיָוִם וְהַחֲזִירָה בּוֹ בְּיָוִם בְּפִרְקִין דְּלַעֲוִל (נְדָרִים דף עב -) מוֹקְמִינוּ לָהּ בְּנִשּׂוּאָה וְאִינוּ יָכוֹל לְהַפָּר דְּאִין בַּעַל מִפָּר בְּקוּדְמִין וּבִגְמָרָא מִפְּרֵשׁ]זֶה הַפָּלֵל[לְאַתְנוּי מֵאִי: תַנִּינָא כּוֹי' לְכִשְׂאֲנִשָּׂא רַבִּי יִשְׁמַעֲלֹ אֹמַר רַפּוֹ דְאֲזִלְיִנוּ בְּתַר שְׁעִתָּא דְחִיל הַנֶּגֶד: רַבִּי עֲקִיבָא אֹמַר לֹא יִפָּר דְאֲזִלְיִנוּ בְּתַר שְׁעִתָּא שְׁנִדְרָה בּוֹ בְּיָוִם וְהַחֲזִירָה בּוֹ בְּיָוִם שְׁיַחֲוֹל בַּעֲוֹדָה אֲלַמְנָה וְכִינוּ דְלֹא חָל שְׁנִימַסַּת יִפָּר: כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁה בְּהֵאֵי קִרָא דְנֶגֶד אֲלַמְנָה בְּתוֹב שְׁנִיחָא אִסּוּר הַנֶּגֶד נְזִירוֹת בִּשְׁעַת אֲלַמְנוּת דְאֲזִלְיִנוּ בְּתַר שְׁעַת הַנֶּגֶד: בְּרִיתָא תִלְיָא נַפְשָׁה בְּנִשּׂוּאִין כְּלוּמַר עַד כֵּאֵן לֹא קֵאֲמַר ר"ש הָרִינִי נְזִירָה לְכִשְׂאֲנִשָּׂא דְיִפָּר מִשּׁוּם שְׂאִי אֲפִשָּׁר לְנָדָר לְחֹל בְּאֲלַמְנוּתָהּ הֵלֵכָה קִרְיָא בַּה נָדָר

בְּאֲלַמְנוּת: מִתְנִיתִין תִּלְיָא נַפְשָׁה בְּיָוִמי וְיָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁיַשְׁלָמוּ הַיָּמִים בַּעֲוֹדָה אֲלַמְנָה וְכּוֹן בְּסִיפָא אִיבָא לְשִׁנוּי בַּכּה"ג: זֶה הַפָּלֵל דְּהַתְנִי גַבִּי נֶעֱרָה בְּפִרְקִין דְּנֶעְרָה דְּלַעֲוִל דְּהַתְנִי כֹּל שְׁלֹא וַצָּה לְרִשּׁוֹת עֲצֻמָּה שְׁעָה אַחַת אֲבִיָּה וּבַעֲלָה אַחֲרוֹן מְפִירִין נְדָרִיָּה וְלֹא אִמְרִינוּ דְּמַסִּיקְתָּה לְשְׁלוּחֵי הַפֻּעַל הָיוּ קְרוֹב דְּנִשּׂוּאִין וַיַּצָּה מִרְשּׁוֹת אֵב: זֶה הַפָּלֵל דְּהַתְנִי גַבִּי נְדָרִים כְּלוּמַר הִכָּא לְאַתְנוּי מָסַר הָאֵב לְשְׁלוּחֵי הַפֻּעַל וְנִדְרָה וּגְרִשָׁה וְהַחֲזִירָה דְאִין בַּעַל מִפָּר דְּיַצָּה כְּבָר מִרְשּׁוֹת הָאֵב בִּינוּ שְׁמַסְרָה לְשְׁלוּחֵי הַפֻּעַל הָרִי הוּא בְּאֵלּוּ נִכְנָסָה לְחִפָּה: תִּשְׁע נֶעֱרוֹת נִדְרִיָּהן מְיִימִין בּוֹגְרַת וְהִיא יְתוּמָה בּוֹגְרַת וּמַת אֲבִיָּה נֶעְרָה שְׁלֹא בְּגֶרָה וּמַת אֲבִיָּה נֶעְרָה וּבְגֶרָה וּמַת אֲבִיָּה נֶעְרָה שְׂמַת אֲבִיָּה וּמַשְׂמַת אֲבִיָּה בְּגֶרָה בּוֹגְרַת וְאֲבִיָּה תָּיִם [נֶעְרָה וּבְגֶרָה וְאֲבִיָּה תָּיִם] נֶעְרָה וְהִיא יְתוּמָה [נֶעְרָה בּוֹגְרַת וְהִיא יְתוּמָה] עַד כֵּאֵן הֲגִי'. ה"פ ט' מִינֵי נֶעֱרוֹת מִיּהוּ אִין בָּהֶם חֲדוּשׁ בְּכָלס אֲךְ הִשְׁמִיעֵנוּ הַתַּנָּא בְּכָל הַצִּדִּין שְׂיוֹכֵל לְמַצִּיא וּבּוֹגְרַת נָמִי בְּכָלל נֶעֱרוֹת פִּי' בּוֹגְרַת וְהִיא יְתוּמָה וְנִדְרָה אַחַר

שְׁנִתְעַתְמָה א'. בּוֹגְרַת וּמַת אֲבִיָּה כְּלוּמַר בּוֹגְרַת שְׁנִדְרָה וְאַחַר הַנֶּגֶד מַת אֲבִיָּה ב'. נֶעְרָה שְׁלֹא בְּגֶרָה וּמַת אֲבִיָּה פְרוּשׁ נִדְרָה כִּשְׁהִיא נֶעְרָה וּמַת אֲבִיָּה אַחַר הַנֶּגֶד וּבְאִתָּה לְשֹׂאוֹל עַל נְדָרִיָּה בַּעֲוֹדָה נֶעְרָה ג'. נֶעְרָה וּבְגֶרָה וּמַת אֲבִיָּה פְרוּשׁ נִדְרָה כִּשְׁהִיא נֶעְרָה וְאִח"פ בְּגֶרָה וּבְאִת לְשֹׂאוֹל אַחַר שְׂמַת אֲבִיָּה דְאֲבִיָּה מַת אַחַר הַנֶּגֶד ד'. נֶעְרָה שְׂמַת אֲבִיָּה פְרוּשׁ נִדְרָה כִּשְׁהִיא נֶעְרָה וְשׁוֹב אַחַר הַנֶּגֶד מַת אֲבִיָּה וּבְגֶרָה וְאַחַר שְׁבָגְרָה בְּאִת לְפָנֵינוּ לְשֹׂאוֹל עַל נִדְרָה ה' . בּוֹגְרַת וְנִדְרָה וְאֲבִיָּה תָּיִם ו'. נֶעְרָה בּוֹגְרַת פְרוּשׁ נִדְרָה שְׁנִתְעַתְמָה ח'. נֶעְרָה וְהִיא יְתוּמָה פְרוּשׁ נֶעְרָה שְׁנִתְעַתְמָה וְנִדְרָה אַחַר שְׁנִתְעַתְמָה ח'. נֶעְרָה בּוֹגְרַת וְהִיא יְתוּמָה וּבְגֶרָה וּבְאִת לְשֹׂאוֹל עַל נִדְרָה אַחַר שְׁבָגְרָה הָרִי לָךְ תִּשְׁע נֶעֱרוֹת חֲלוּקוֹת וְלֹא קִרְאִי זוֹ

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

פט.

עיין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לד יד:

ג מו"י פו"ג מהל' נדרים הל' יז:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' לה לד:

ה מו"י פו"ג מהל' נדרים הל' יח:

ו סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ח:

ז מו"י פו"א מהל' נדרים הל' כב:

ח סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ח:

ט מו"י פו"א מהל' נדרים הל' כב:

מסורת הש"ס
א עבודה זרה עוי: ב תוספתא נדרים
גליון הש"ס
גמ' מאן חכים. בעין זה חולין דף קיב ע"א:
תורה אור השלם

וחספה הלכנה ובושה החפה כיר' מלך יהנה צבאות בהר ציון ובירושלם ונגד זמניו כבוד [ישעיהו כד, כג]

מפר מחשבות ערומים ולא־תעשנה ידיהם תשניה [איוב ה, יב]

איש כירידר נדר ליהנה אורחשבע שבעה לאסר אסר על־נפשו לא יחל דברו ככל־היצא מפיו יעשה [במדבר י, ג]

וּשְׂבָשֶׁה וְאֶנְסָבָה אֶתְמָא וְשָׂרְהָה טַיִנָא טַח פְּנִי בְטִיט כְּדִי שְׁלֹא יִפְרִיחוּ רַב חֻקָא בְּאֵלוּ הִיא אֲדָם אֶחָד מֵהֶם שְׁנָדַר שְׁלֹא יִשָּׂא אִשָּׁה כְּדִי שְׂיתִיר לוֹ דְּאֶפְשָׁר אֵלּוּ הִיא מִפִּירוֹ לֹא הִיא מִתִּיר לוֹ: מֵאן חֻכָּם לְמַעַבְדַּ כִּי הָאִי מִלְתָּא שְׁמַחְזַק בְּדָךְ שֶׁהִשְׂאוּ אִשָּׁה תָּדָם שְׁיִשְׁאֵל עַל נָדְרוֹ כְּדִי שְׂיַחְוּל הַעֲדַר עֲלָיו תָּדָם שְׁאֵלָה דְּחֻסְבַּר כְּרַכִּי נָתַן דְּאֻמַּר לֹא יִפַּר הוֹאִיל וְלֹא חָל הַעֲדַר דְּרַכִּי נָתַן זַינָא הוּא וְנַחַת לְעִמְקָא דְּזַינָא: הֲכִי נָמִי בְּלִיגִי בְּשִׁאלָה שְׂאִין נִשְׁאֲלִין לְחֻכָּם עַד שְׂיֵהֵא הַעֲדַר חָל עֲלָיו: דְּכַתִּיב וְחִפְרָה הִלְבְּנָה וְהָא וְחִפְרָה דְּמַשְׁמַע אִימַתִּי הָּוִי הִפְרָה בְּזַמַּן שְׁחַל בָּנָה. בָּנָה הִינּוּ גִדַּר רַכִּי נָתַן לְטַעְמָה דְּאֻמַּר הַנּוֹדַר בְּאֵלוּ בָּנָה בָּמָה וְהַמְקִימוּ כּו' וְהִינּוּ חָל בָּנָה חָל בְּגִין הַעֲדַר. ע"א מְסִיפָה דְּחֻרָא וְחִפְרָה הִלְבְּנָה וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה כְּדַכְּתִיב וְהִיא אֹרַח הִלְבְּנָה כְּאֹרַח הַחֲמָה וְאֹרַח הַחֲמָה יִהְיֶה שְׂבָעַתִּים וְגו' דְּבִהִיאִי שְׁעִתָּא חִפְרָה נִהוּרָא דְּהִלְבְּנָה דְּעַד הֶשְׁתָּא כִּי מִלָּךְ ה' צְבָאוֹת עַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא תָדָם שְׂיַמְלֹךְ וְה"ה גַּבִּי נָדַר מִכִּי חָל עֲלֶיהָ הוּא דְּמַפַּר וְלֹא תָדָם שְׂיַחְוּל: דְּכַתִּיב מִפַּר מַחֲשָׁבוֹת עֲרוּמִים דְּמַשְׁמַע מִפַּר חֲפִילוֹ מַחֲשָׁבָה בְּעֵלְמָא אֲף ע"פ שְׁלֹא חָל הַעֲדַר עֲדִין: אֲבָל בְּנִדְרִים שְׁצִירָךְ שְׁאֵלָה לְחֻכָּם דְּכַרִּי הַכַּל חִינּוּ מִתִּיר אֲח"כ חָל הַעֲדַר כְּדַכְּתִיב לֹא יַחַל דְּבָרוֹ דְּמַשְׁמַע כַּל זְמַן שְׂאִין עָס מַעֲשֶׂה בְּגוּי אֱלֹא דְּבּוֹר בְּעֵלְמָא שְׁעֲדִין לֹא חָל הַעֲדַר לֹא יַחַל הַחֻכָּם וְהָאִי דְּזַרְשִׁינָן מִנָּה. הוּא חִינּוּ מוֹחַל אֲבָל אַחֲרִים מוֹחְלִין לוֹ בְּזַמַּן שְׁחַל הַעֲדַר הָאֻמַּר: לִימָא מְסִיעַ לָהּ לָרַב פֻּפִּי דְּאֶפִּילוּ בְּשִׁאלָה דְּכַרִּי הַכַּל חִינּוּ [מִתִּיר] עַד שְׂיַחְוּל הַעֲדַר: הָנֹם שְׂאִינִי נִהְנֶה לְכַלּוּנִי וְלָכַל מִי שְׂאִשְׁאֵל עֲלָיו כְּלוּמַר אִם אֶשְׁאֵל עֲלָיו לְשׁוֹם חֻכָּם לְהַתִּיר לִי וְהָא עֲלִי קוּנֶם מַה שְׂאִנִּי נִהְנֶה לְאוֹתוֹ חֻכָּם: וְאִי אֶמְרַת דְּנִשְׁאֲלִין לְחֻכָּם עַד שְׁלֹא חָל הַעֲדַר אִי בְּעִי לְמַשְׁאֵל עַל הַמָּדַר

כְּרִישָׁא מִיתְּשִׁיל אִי בְּעִי מִיתְּשִׁיל עַל חֻכָּם כְּרִישָׁא: מֵאִי נִשְׁאֵל דְּחֻאֻמַּר סְתַמָּא דְּמַשְׁמַע אוֹ עַל חֻכָּם אוֹ עַל מָדַר: לִימָא מְסִיעַ לָהּ מֵהֶבֱא קוּנֶם שְׂאִנִּי נִהְנֶה לְכַלּוּנִי דְּחַל עֲלֶיהָ נָדַר לְאֶלְתֵּר וְהַכִּי גְזִיר לְכַשְׁאֶשְׁאֵל לְחֻכָּם עֲלָיו: נִשְׁאֵל עַל נָדְרוֹ שְׁחַל עֲלָיו וְאֲח"כ נִשְׁאֵל נָמִי עַל גְּזִרוֹ שְׁלֹא חָל עַד שְׁיִשְׁאֵל עֲלָיו: וְאִי אֶמְרַת נִשְׁאֵל לְחֻכָּם נָמִי אַע"פ שְׁלֹא חָל הַעֲדַר וְכִי הִיכִי דְּפִלְגִי בַּהִפְרָה כְּלִיגִי בְּשִׁאלָה וּבְדִין הוּא דְּלַרְבָּגָן חָל גְּזִירוֹתוֹ: שְׁאֵל כְּרִישָׁא דְּלִזִּיל לְחֻכָּם לְשִׁאֵל עַל גְּזִירוֹתוֹ תַּחלָּה וְאַחַר כֶּךָ עַל נָדְרוֹ:

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

וְשָׂרְקָה טַיִנָא כִּי טַחוּ בְטִיט שְׁלֹא יִפְרִיחוּ רַב וְשָׂרְקָה טַיִנָא כִּי

וְשָׂרְקָיָה טַיִנָא, וְאַתְיִיָּה לְקַמִּיָּה דְּרַב חֲסִדָּא.
אָמַר רַבָּא: מֵאן חֻכִּים לְמִיעֵבַד כִּי הָא מִיִּלְתָּא אִי לָאו דְּרַב אַחָא בַר רַב הוּנָא, דְּגַבְרָא רַבָּה הוּא. דְּקֻסְבַּר דְּכִי הִיכִי דְּפִלְגִי רַבְּנִי וְרַכִּי נָתַן בַּהֲפָרָה — הֲכִי נָמִי פְּלִיגִי בְּשִׁאֲלָה.
א"ר **פַּפִּי אָמַר: מַחְלוּקַת בַּהֲפָרָה, דְּרַכִּי נָתַן סָבַר: אִין הַבַּעַל מִיַּפַּר אֱלֹא אִם כּוֹן חָל גִּדַּר, דְּכַתִּיב: "וְחִפְרָה הִלְבְּנָה". וְרַבְּנִי סָבַר: בַּעַל מִיַּפַּר אֲף עַל כִּי שְׁלֹא חָל גִּדַּר, דְּכַתִּיב: "מִפַּר מַחֲשָׁבוֹת עֲרוּמִים".**
א"ר **אַבְל בְּשִׁאֲלָה — דְּכַרִּי הַכַּל אִין חֻכָּם מִתִּיר כְּלוּם אֱלֹא אִם כּוֹן חָל גִּדַּר, דְּכַתִּיב: "לֹא יַחַל דְּבָרוֹ".**
א"ר **לִימָא מְסִייעַ לִיה: "קוּנָם שְׂאִינִי נִהְנֶה לְכַלּוּנִי, וְלָמִי שְׂאֶשְׁאֵל עֲלָיו" — נִשְׁאֵל עַל הָרֵאשׁוֹן, וְאַחַר כֶּךָ נִשְׁאֵל עַל הַשֵּׁנִי.**
וְאִי אֶמְרַת נִשְׁאֵל אֲף עַל כִּי שְׁלֹא חָל גִּדַּר, אִי בְּעִי — עַל הָאִי גִיתְשִׁיל בְּרִישָׁא, אִי בְּעִי — עַל הָאִי גִיתְשִׁיל בְּרִישָׁא. וּמִי יָדַע אִי הָאִי קַמָּא אִי הָאִי בְּתַרָּא?
א"ר **אֱלֹא לִימָא מְסִייעַ לִיה: "קוּנָם שְׂאִינִי נִהְנֶה לְכַלּוּנִי, הַרִינִי נְזִיר לְכַשְׁאֶשְׁאֵל עֲלָיו" — נִשְׁאֵל עַל נָדְרוֹ, וְאַחַר כֶּךָ נִשְׁאֵל עַל גִּזְרוֹ. וְאִי אֶמְרַת נִשְׁאֵל אֲף עַל כִּי שְׁלֹא חָל גִּדַּר, אִי בְּעִי — עַל גִּדְרוֹ אִיתְשִׁיל בְּרִישָׁא, אִי בְּעִי — עַל גִּזְרוֹ אִיתְשִׁיל בְּרִישָׁא! רַכִּי נָתַן הִיא. אָמַר רַבִּינָא: אָמַר לִי מָרִימַר, הֲכִי אָמַר אַבּוּהּ מִשְׁמִיָּה דְּרַב פַּפִּי: מַחְלוּקַת בַּהֲפָרָה, אֲבָל בְּשִׁאֲלָה — דְּכַרִּי הַכַּל מִפַּר וְאֲף עַל כִּי שְׁלֹא חָל גִּדַּר, דְּכַתִּיב "לֹא יַחַל דְּבָרוֹ".**
לְמִימָרָא

שְׁלֹא יִהְיֶה מִן הַעוּלָם. א"ר יֵשׁ לְפָרָשׁ שְׂרָקוּ כְּדִי שְׁלֹא יִפְרִיחוּ רַב חֻקָא שְׂהִיָּה מִתְבַּשֵּׁשׁ עַל מַה שְׁלֹא תִּים נָדְרוֹ: **מֵאן חֻכִּים כּו' שְׁלֹא הִיא רוּגְזָה לְהַתִּיר עַד שֶׁהִשְׂאוּ וְחָל הַעֲדַר: ה"נ בְּשִׁאֲלָה דְּחֻסְבַּר הִלְכָה כְּרַכִּי נָתַן: דְּכַתִּיב וְחִפְרָה הִלְבְּנָה פֻּרָשׁ ה"ר אֲלִיעֶזֶר לֹא יִדְעַתִּי לְפָרָשׁ הִיכִי מַשְׁמַע לִיה מֵהֶבֱא וְנִרְאָה דְּלַסִּימָנָא בְּעֵלְמָא נִקְטִיט הַש"ס וְחִפְרָה בְּגִינָה בְּגִין הַאֲסוּר נִרְאָה הוּא הַמְקִימוֹ כְּאֵלוּ בָּנָה בָּמָה וְסִימָנָא בְּעֵלְמָא וְטַעְמָא מִסְּבָרָא בְּמָקוֹם שְׂאִין אֲסוּרָא לְשׁוֹן הִר"ר אֲלִיעֶזֶר וְאִית סָפְרִים דְּנָכְרִים וְטַעְמָה דְּרַכִּי נָתַן מִשׁוֹם דְּכַתִּיב וְהַפַּר נִדְרָה אֲשֶׁר עֲלֶיהָ דְּמַשְׁמַע לְאַחַר שְׂיַחְוּל עֲלֶיהָ הַעֲדַר וּפִרְנוּ וְטַעְמָא דְּרַכְּגוֹן מִשׁוֹם דְּכַתִּיב מִפַּר מַחֲשָׁבוֹת עֲרוּמִים מַשְׁעַת מַחֲשָׁבָה תָּדָם שְׂיַחְוּל הַאֲסוּר וּפַר וְגַם זֶה אָמַר הִר"ר אֲלִיעֶזֶר דְּאִינוּ אֱלֹא סִימָנָא בְּעֵלְמָא מַשְׁעַת מַחֲשָׁבָה תָּדָם שְׂיַחְוּל וּפַר וְהֲכִי נָמִי מְצִינוּ שְׂרָק הַדָּר [עִירוּבִין דָּף עג:]: וְזַנִּיחָל בַּתַּרַע מִלְבָּא דְּלֹא מִיתִי אֱלֹא סִימָנָא בְּעֵלְמָא לּוּמַר דְּרַכִּי יִהְיֶה כּוֹן בְּבֹא מִתִּיר בְּעֶבְדִּים וְאַע"ג דְּאִינוּ סְתַמָּא הָאִי טַעְמָא דַּר' יִהְיֶה כּוֹן בְּבֹא: קוּנָם שְׂאִנִּי נִהְנֶה לְכַלּוּנִי וְלָמִי שְׂאֶשְׁאֵל לְחֻכָּם עֲלָיו גַּם לְחֻכָּם שְׂאֶשְׁאֵל עֲלָיו אֲחָסַר שְׁלֹא אִהְיֶה מַשְׁלֹ: נִשְׁאֵל עַל הָרֵאשׁוֹן שְׁאֶסַר הַנְּאִתּוֹ עֲלָיו וְאַחַר כֶּךָ נִשְׁאֵל [עַל הַשֵּׁנִי] ס"ד [דְּשַׁנִּי] רוּגְזָה לּוּמַר עַל חֻכָּם שְׁנִי לְאִסּוּר: א"ר בְּעִי אַהָא מִיתְשִׁיל כְּלוּמַר יִשְׁאֵל עַל חִיזָה**

שְׂיִרְצָה תַּחלָּה: מ"י יָדְעִינוּ חִי קַמָּא וְחִי בְּתַרָּא דְּלָמָא נִשְׁאֵל עַל הָרֵאשׁוֹן תַּחלָּה דְּחֻאֻמַּר הִינּוּ חֻכָּם וְנָרִי לָהּ רֵאשׁוֹן מִשׁוֹם דְּהָוִי רֵאשׁוֹן לְשִׁאלָה וְשְׁנִי חָרִי לְאַחַר מִשׁוֹם דְּהָוִי שְׁנִי לְשִׁאלָה רֵאשׁוֹן דְּנָקֻט לָאו דְּנָקָא וְה"ה דְּמַצִּי לְמַדְחִי הָא מַצִּי רַכִּי נָתַן כְּדַדְחִי בְּסַמּוּךְ: **נִשְׁאֵל עַל גִּדְרוֹ שְׂבָבַר חָל וְאִינוּ נִשְׁאֵל עַל גְּזִירוֹתוֹ שֶׁהֲכִי עֲדִין לֹא חָל עַד שְׁיִשְׁאֵל עַל גְּזִירוֹתוֹ וְיִהְיֶה מְאוּתוֹ כְּלוּנִי: הָא מַצִּי רַכִּי נָתַן הִיא אֲבָל יָכוּל לִהְיוֹת דְּכִי הִיכִי דְּבַהֲפָרָה מִפַּר אַע"ג שְׁלֹא חָל בַּהֲפָרַת חֻכָּם נָמִי מִתִּיר אַע"ג שְׁלֹא חָל: אֲבָל בְּשִׁאֲלָה ד"ה מִתִּיר מִיָּד אַע"פ שְׁלֹא חָל דְּכַתִּיב לֹא יַחַל דְּבָרוֹ לְמִימַר דְּלֹא הָּוִי כְּמַעֲשֶׂה כְּלוּמַר מִתִּיר מִיָּד אַע"פ שְׂאִין עָס עֲדִין אֱלֹא דְּבּוֹר אָמַר הוּא דְּלֹא יַחַל אֲבָל אַחֲרִים מוֹחְלִין לוֹ:**

צ

עין משפט נר מצוה

א סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' טט:

ב מו"י פו' מהל' שבועות הל' יד:

ג מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' יב:

ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' טט:

ה מו"י פו' מהל' שבועות הל' יב:

ו מו"י פו"ב מהל' נדרים הל' יב:
ד סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' ט:

ז מו"י פו' מהל' שבועות הל' יד:

ט סמג לאוין רמא, טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' ט:

י מו"י פו' מהל' שבועות הל' יד:

● ●

עין משפט
נר מצוה

א סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע
סי' קיז סעי' ט:

ב מיי' פב"ד מהל' אישות הל' כג:

ג' סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע
סי' עז סעי' ד:

ד מיי' פט"ו מהל' אישות הל' ט:

ה' סמג לאוין רמב, טוש"ע יו"ד
סי' רלד סעי' סח:

ו מיי' פי"ב מהל' נזירים הל' ג:
ז מיי' פח' מהל' תרומות הל' טו:

מִיתִיבִי חֹנֶם כּוֹ' כָּל הַיּוֹם אֲחַיִּי לְעֵי
וְדַחִי לֵהוּ כַּדְחִי לְעֵיל וְסוּף דְּבַר
אֲתוּמַת רַב פִּי כַּדְמִסִּים וְנִרְאָה
הַלְלֵכָה כְּרַב פִּי אֲחִמֵּר דְּבִדְרַר ד"ה
אִיזִן חֲסֵם מִתִּיר עַד שִׁיחֹל הַדָּר אֲבָל
בַּהֲפָקָה נִרְאָה דְּמַפֵּר כְּרַבָּנִן דְּרַבִּי
גִּתָּן אַע"פ שֶׁלֹּא חָל וְכֵן מִשְׁמַע אִם
אֲרִיחֵן אִם לֹא אֲרִיחֵן דְּמַפֵּר מִיַּד תִּלָּם

שָׁמֹחַ: בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים
שֶׁלֹּשׁ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְנוֹשְׁלוֹת כְּתוּבָה
הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֵיךְ וּבִמְקָרָא מוֹקִי
לָהּ בְּאֶשֶׁת כֵּהֵן וּבְכִיּוֹת אֲנִים דְּלֵאלוּ
בְּאֶשֶׁת וּשְׂרָאֵל לֹא מִתְּוֹקֵם דְּרִי בְּאֲנִים
שְׂרִירָא וְאִי בְּרַעְיוֹן לִית לָהּ כְּתֻבָּה:

הַשָּׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינֶךָ פְּלוֹמֵר לְשֹׁמֵם
לְגוֹי דְּכָרִים שֶׁבֵּינִי לְבֵינֶךָ שֶׁאֵין
הַשִּׁפְכָּת זָרַע יוֹרֵה פֶּחֶז דְּחִינוֹ רָאוּ
לְהוֹלִיד בְּבָהָה מִחֲמַת הַטְּעֵנָה
בְּדֹאמֶר סוּף פֶּרֶךְ הַפָּא עַל יִבְמָתוֹ
מִתְקַאמְרָה בְּעֵינָא חוּטְרָא לִיזָא וּמִרָא
לְתַקְבוּרָה דְּאֵל"כ אֲמַרְיֵנוּ לָהּ יוֹלִי לָא
מִתְפַּתֵּת וּסְבִירָא לָן לְמַשְׁנֵה רֵאשׁוֹנָה

[illegible]

**חֲזָרוּ לומר אינה נאמנת דחשישו
ששמא נתנה עיניה בֶּאֱחָר וא"ת ממה
לִּי לְךָ חֲמָי לֹא מְהִימָנָה הָא שְׂוִיתָה
בְּקִדּוּשׁ חֲתִיבָא דְּאִסּוּרָא כְּדָאֵמֵר
(דף סה.)**

קִדְּשֵׁנִי וְהוּא אֹמֵר לֹא קִדְּשֵׁנִי וְהִפְקִדוּבִי וְתָרַן הָרֵב רֵבִי לִינִיעֹזֶר דְּלִילֵי אֶסְכּוּרָה עוֹ וְהִשָּׁה דְּקֶאֱמֵר פֶּרֶק יֵשׁ מִהֶאֱמֵר וְהָאֵל נִגְדִי תְרוּמָה שׁוּי וְכָל עַבְדָּא גְדוּלָּה כְּזֹאת וּמִיּוֹ נִרְחָלָה וְהִיא שְׂאִי תַחֲזֹר עָה הִיאָה וְתֵאֱמֹר וְהִיאָה בְּקֻשָּׁה כְּלוּמֵר וְיִבְקֹשׁוּ מִמֶּנָּה שְׁלֹא כִּי וְהִיאָה סוּף פֶּרֶק הִיאָה עַל יִבְמִתּוֹ וְהִיאָה כִּי וְתָרַן הָרֵב רֵבִי לִינִיעֹזֶר וְהִיאָה מִנֵּה דְאֹמְרֵת שֶׁהִיא רֹצֵה לִנְעֹל כְּתֻבָּה לְעוֹלָם תַּעֲרִים וְתֵאֱמֹר שֶׁהִיא כֹּל כְּמִנֵּה וְהִיאָה כֹּל הִיאָה עוֹבֵד לְקַבּוּרָה דְּקֶאֱמֵר כֵּה"ג וְזֵאִי כְּפִינִי לִי שֶׁהִיא אֹמְרֵת חֲמַת שֶׁאִנִּי וְכֹן פֶּרֶשׁ לְאֶחָד מִלְּחָדִים דְּלֹא מִהִיָּא הִפְקִדוֹ [אֶלָּא] לְאֶסְכּוּר כּוּלָּן מִגּוֹ דְּתַחֲתֵל כְּתֻשָּׁמִים בְּעַצְמֵיהֶן לְאֶסְכּוּר כּוּלָּן בְּחֶשֶׁת אִישׁ וְנִשְׁעִית חֲמוּתֵי שְׂתֵאבֵל בְּתֵרוּמָה לְמִשְׁנָה אַחֲרֹנָה מִבְּדִלְאֵמֵר בִּיבְמוֹת דָּף לה.) דְּאֶפְּלִיגוּ בְּקִי וְהִיאָה דְּאֶבְלָה חֲדָיו וְלֹא רִגְיִשׁוּ הֵעִי וְיִבְמוֹתִי (יִבְמוֹת דָּף פז:) דְּאֹזְכֵלֵת בְּשֵׁי אֶשְׁכּוּלָה לָהּ שְׁנֵפְסָלָה מִן הִתְרוּמָה: אִשְׁשֵׁי אִשׁ נִשְׁעִית אֶלְמָא אִית לָהּ תַנְיָא כְּתֻבָּה

וְאֵלֹהֵי נְדָרִים פָּרַק אֶחָד עֶשֶׂר נְדָרִים

מִשּׁוֹם סוּיָּשׁ מִיְיָתִי הִכָּא לְתוֹבָתָא לְמִימְרָא דְיִלָּא הָוֵה מַעֲשֵׂה כְּלוּמַר
לְמִימְרָא דְלֹא הָוֵה בִּיה מַעֲשֵׂה. מִיתִיבִי: "קוֹנָם שְׂאִינִי
נְהָנָה לְכֻלּוֹנִי וְלָמִי שְׁנַשְׂאָל עָלָיו" — נַשְׂאָל עַל
הָרֵאשׁוֹן, וְאַחֲר כֹּה נַשְׂאָל עַל הַשֵּׁנִי. אַמַּאי? אִי בָּעִי —
עַל הָאִי נִתְשִׁיל בְּרִישָׁא, וְאִי בָּעִי — עַל הָאִי נִתְשִׁיל
בְּרִישָׁא! מִי יוֹדַע הִי רֵאשׁוֹן וְהִי שֵׁנִי? מִתִּיבִי: "קוֹנָם
שְׂאִינִי נְהָנָה וְהָרִינִי נָזִיר לְכַשְׂאֲשָׂאֵל עָלָיו" — נַשְׂאָל
עַל גְּדֻרָּו, וְאַחֲר כֹּה נַשְׂאָל עַל נִזְרוֹ. וְאַמַּאי? אִי בָּעִי —
עַל גְּדֻרָּו נִתְשִׁיל בְּרִישָׁא, וְאִי בָּעִי — עַל נִזְרוֹ נִתְשִׁיל
בְּרִישָׁא! תִּיּוֹבָתָא. ^(א)מִתְנִי' בְּרֵאשׁוֹנָה הִיוּ אוֹמְרִים:
שְׁלֹשׁ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְנוֹטְלוֹת כְּתוּבָה: הָאוֹמְרַת "טְמֵאָה
אֲנִי לָהּ", "שְׂמִיָּם בִּינִי לְבִינָהּ", ו"נְטוּלָה אֲנִי מִן
הַיְּהוּדִים". ^(ב)חֲזִירו לומר, שְׁלֹא תִּהְיֶה אִשָּׁה נּוֹתֶנֶת
עֵינֶיהָ בְּאַחֲר וּמִקְלָקֶלֶת עַל בַּעֲלָהּ: הָאוֹמְרַת "טְמֵאָה
אֲנִי לָהּ" — תָּבִיא רְאִיָּה לְדַבְּרֶיהָ. "הַשְּׂמִיָּם בִּינִי
לְבִינָהּ" — יַעֲשׂוּ דְרָה בְּקָשָׁה. ו"נְטוּלָה אֲנִי מִן
הַיְּהוּדִים" — יַפְּר לְחֻלְקוֹ, וְתִּהְיֶה מְשַׁמְשֶׁתּוּ, וְתִּהְיֶה
נְטוּלָה מִן הַיְּהוּדִים. "גְּמִי אֵיבַעְיָא לָהּ: אֲמַרָה לְבַעֲלָהּ
"טְמֵאָה אֲנִי", מַהוּ שְׂתֵּאכֹל בְּתֵרוּמָה? רַב שֵׁשֶׁת אָמַר:
אוֹכֶלֶת, שְׁלֹא תוֹצִיא לְעַז עַל בְּנִיָּהּ. רַבָּא אָמַר: אֵינָהּ
אוֹכֶלֶת, אֲפָשֶׁר דְּאָכְלָה חוּלִין. אָמַר רַבָּא: וּמוֹדָה רַב
שֵׁשֶׁת שָׂאֵם נִתְאַרְמְלָה שְׂאֵינָה אוֹכֶלֶת. מִיָּדִי הוּא
טַעְמָא אָלָא מִשּׁוֹם תּוֹצִיא לְעַז עַל בְּנִיָּהּ. נִתְאַרְמְלָה
וְנִתְגַּרְשָׁה, אָמְרִי: הַשְׂתָּא דְּאִיתְנִיסָא. אָמַר רַב פֶּפְּא,
בְּדִיק לֹן רַבָּא: אֵשֶׁת כְּהֵן שְׁנַאנְסָה, יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה אוֹ
אֵין לָהּ כְּתוּבָה? בִּיּוֹן דְּאוֹנָס לְגַבִּי כְּהֵן כְּרַצּוֹן לְגַבִּי
יִשְׂרָאֵל דְּמִי, אֵין לָהּ כְּתוּבָה. אוֹ דִּילְמָא מְצִי אֲמַרָה
לִיה: אֲנָא הָא חֲזִינָא,

אחרי מות בקרובותיה והיא אסורה כהן שגזרסה ובין למשנה ראשונה ו
מצינו זונה שהיא אסורה לגזא לכהן גזרתי הוא מזהר עליה רבב היא אינ
ת (ובמנות דף פד:) כל היבא דאיהו מזהר אייהי מזהרת וע"ה דאמר בגי
הפסא חתיבה דאסורא ונראה לי דבין גזש לחוש שמה נתנה עיניה בלחם
אף למשנה אחרונה אם אומרת אשה טמאה אני לך ואמר העכל שמאמינה
באנא הוה ויש אומרים דמשמתינא ליה על שגרם שפאחר אשתו עליו ועז
אמר עוד כן משום דלא מהימנא עוד פ"ח יבמות ובקשו רחמים מלא
במנות דף סה.) הוא אמר מנה והיא אומרת מנה פרוש שאין הזרע יורה
תם קאי אנשאת לשלישי ולא היו לה בנים דאיידי בה לעיל וקאמר תצא
תחתיו אלז ליבא חששא דשמה נתנה עיניה בלחם מהימנא ומיהו קשה א
יורה כחן וי"ל כגון שיש לו בנים מאשה אחרת ומיורי שמתו דאם היו קני
דמיתו פקד הבא על ובמתו מסבה דילה מה תהיו עלה דהיא אסתא
יבא ויפול לה בפתה ולאמי לחוש שמה נתנה עיניה בלחם ואור"י דהתם אינו
א: דפ"ד חלקו דתשמיש הוי דברים שצינו לבינה הלכך מפר לעצמו: ותיבא
זמו ואין לתמה היאך חל גזרה על תשמיש והזדים אחרים בעודה אשת איש
שהוא הפך חל נמי על האחרים וצ"ע למ"ד לעיל (גדרים דף פב.) פולמי
ואמר נדון בזה ראשונה הבא עליו (ובמנות דף לב.) ה"ר שמואל מאיור
עני ליה דאמרה (אכלה בתרומה) דלא מהימנא ללחם לבעל ומבעיא לעני
א"י אשת כהן אסורה ללכל בתרומה: שולא להוציא לעז פיון שאינה אכ
ש שמחמת זנות נמנעת ללכל בתרומה: שאם נתארמלה או נתגרשה ויש
יל בנה דכתיב ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו קרי בה יאכלו אמרינן הש
כחן שגזרסה יש לה כפתה או אין לה כפתה קשה להר"ם דבפרק (נערה ש
ש לחלן משום (דשבויה) ספק רבב אם נאנסה ודאי [אין] לה כפתה:

מסורת הש"ס

א יבמות קיב.
ב לעיל פד.; לעיל פא:

Page 10 of 10

גליון הש"ס

גמ' רב ששת אומר אוכלת. עיין
סוטה דף ו תד"ה האומרת:
בהר"ן ד"ה השמים ביני לבינך
ויכו' ואינו ראוי להוליד. עיין נדה
דף מג ע"א תד"ה בראויה
להזרע:

לֹא הָיָה צָרִיךְ לַמַּעֲבָד הַאִי זָעֶבֶד רַב
אֲחָא בַר רַב הוּנָא מֵהַהוּא גִבְרָא
דְּאִתְּנָה לְתַמְסָא דְרַב חֲסָדָא: מִי קָא
יַדְעָת הֵי דְרַאשׁוֹן דִּינְמָא הַאִי
דְקֹאמֶר דְּנִשְׁאֵל עַל דְּרַאשׁוֹן עַל הַהוּא
דְּלֹא חָל הַגִּדֵר אֲף נִשְׁאֵל עֲלָיו קֹאמֶר:
וְנִשְׁאֵל עַל גִּדְרוּ וכו' וְחָי אֲמֶרֶת
דְּנִשְׁאֵל לְחֻכְס לְדַבְרֵי הַכָּל אַע"ג דְּלֹא
חָל הַגִּדֵר הָא מַנִּי דְלֹא בְרַבִּי נִתַּן
וְלֹא בְּחֻכְמִים: מַתְּנִי יוֹצֵאוֹת בְּעַל
בְּרוּחוֹ שֶׁל בְּעַל: טְמֵאָה חֲזִי לָךְ בֹּא
עָלֵי אָדָם אַחֵד וְטַמְאֵנִי לָךְ וּבִאֲנָם
הָאֶמֶר בְּאַשְׁתּוֹ בְּהוּ דְּבִאֲנָם נָמִי
אֲסוּרָה לִּי וְלִהְדִּי נִוּולֶת בְּתַבְּתָּה דְּלֹא
פִּשְׁעָה אֲדִי בְּאַשְׁתּוֹ יִשְׂרָאֵל אִינֵה יוֹצֵא
דְּאֲנוּסָה מִמֶּרֶת לִי בְּדִנְפִקָא לִּן
(בְּתַבְּתוֹת דָּף נ"א): מוֹהִיֹּא לֹא נִתְפַּשֵּׂה
אֲדִי בְּרַצְוֹן קְמוּרֵי אֲפִי' לִישְׁרָאֵל
אֲסוּרָה וְאִין לֹא בְּתַבְּתָּה דְּהָא פִּשְׁעָה
וּבִמְרָח מִפְּרֵשׁ לֹא הִכִּי: הַשְּׂמִים בִּינִי
לְבִינְךָ שְׂאִינוּ מִזְרִיעַ דְּזַבֵּר זֶה אִינוּ
גְּלוּי לְבָרִיּוֹת אֱלֹא לְשָׂמִים: יַעֲשׂוּ דְרָךְ
בְּקֹשֶׁה יִבְחָשׁוּ הֵימָנוּ שׁוֹפְטֵרֵהָ בְּגַט
בְּרָאוּי וְאִין מְכַרִּיחוּן אוֹתוֹ: גַּמ' מַהוּ
שְׁתַּאֲבַל בְּתַרוּמָה בִּיּוֹן דְּלֹא מִפְּקִינָא
לֹא מַנֵּה כָּל בְּמָה דְּלֹא אִתּוּ סְהַדִּי
הָאֶמֶרִי נֶאֱנָסָה: שְׁלֹא תוֹצִיא לְעֹז עַל
בְּנֵי־הָאִי חֲמֶרֶת לֹא תִשְׁבַּל בְּתַרוּמָה
אִתּוּ לְמִימֶר דְּבִנְיָה פֶסוּלִין מִן
הַהִנֵּה דְּהָרִי בְּנֵי אֲנוּסָה נִיגְהוּ שְׁהָרִי
נִפְסָלָה מִן הַתְּרוּמָה מַחֲמַת אֲנָם:
דְּאֶפְשֶׁר דְּאִכְלָה חֲלוּן דְּהוֹאִיל דְּאֶפְשֶׁר
בְּתַנְתָּא לֹא סְפִינָא לֹא תְרוּמָה:
וּמוֹדָה רַב שֶׁשֶׁת אֲדִי נִתְאַרְמְלָה אוֹ
נִתְבָּרַשָׁה דְּהַשְׁתָּא לִּיכָא לְעֹז דְּמִימֶר
אֲמֶרִי הַשְׁתָּא לְאַחַר גְּרוּשִׁין הוּא
דְּאִתְּנִים־סָא: אִשֶּׁת בְּהוּ שְׁנַאֲלָסָה בְּעָדִים
כו' מַתְּנִי לֹא מִתּוֹקְמָא אֱלֹא בְּאַשְׁתּוֹ

וְיִן לְמַשְׁנֶה אֲחֵרוֹנָה יֵשׁ לָהּ בְּתֻבָּה:
 מִזֶּה־זָכָר עָלָיו הַלֵּךְ גַּם לְדַבְרֶיהָ אֵינֶה
 קָרָא דְּחוֹכְלַת בְּתֻרִימָה שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לַעֲזֹ
 יֵשׁ בָּהּ צִוֵּר חֲכָמִים לְעֹקֵר דְּבָרֶיהָ מִכֵּל
 אֲסֻרָה לֹא דְּאִיֵּהוּ שְׁוִי אֲנִי לְנִפְשָׁה חֲתֻבָּה
 וְהָרָה עַל חֲכָם תַּקְנֵת רַבִּינֵי גֵרָשָׁם: "עֲשׂוּ
 הַמִּקּוֹם שֶׁיֵּחָא לָהֶם בָּנִים וְלֹא מִהֵימְנָא
 שֶׁזֶן אִיֵּהוּ מִהֵימְנָא מִשּׁוֹם דְּאִיֵּהוּ קִיס לָהּ
 לֹא בְּתֻבָּה וְעַלֵּה קִאִי רַבִּי אִמִּי דְּהִיבָא
 כִּי הִיבִי מִשְׁפַּחַת לָהּ נִשְׁאֵת לְשִׁלְיֵי תַצֵּא
 וְיִן לֹא אִמֵּר שֶׁתַּצֵּא וְהָסֵם כִּי אִמֵּרָה מֵנָּה
 בְּזֶן הִיא דְּעֵינָא חוּטָרָא לִיבָא וּמִקָּרָא
 בְּאֵלֶם עֲקוּר שֶׁיֵּשׁ קִצֵּת הִיבָחוּת בְּצִבְרֵי
 נְשׁוּלָה מִן חֵיהוּדִים לְכַשְׁתַּתְקַנְשֵׁי וְתַצֵּא
 וְהָא לִין אֲסוּר חָל עַל אֲסוּר וְיִין דְּהֵנוּ
 פִּרְקִין בְּרִי יוֹסֵי דְּהָא ר' יוֹסִי לִית לָהּ
 ה' ז': אֲמַרְהָ לְבַעֲלָהּ שְׂמָא אֲנִי מִהוּ
 וְתֻרִימָה אִי מִהֵימְנָא לֹאֲסֵר בְּתֻרִימָה
 ת בְּתֻרִימָה וְאִי מִחֲמַת זָנוּת נִפְסָלָה:

א בָּנִים מִן הַבְּהֵן וְקִימָא לֶן בְּפֻרְק יֵשׁ
א הִיא דְּחֲתָנִיקָא כְּלוּמַר הַשְׂתָּא נִבְעֵלָה
 תַּפְתָּהּ] (דף נא.) אָמַר חֵיב לְפִדּוּתָהּ

וואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

צא

עין משפט
נר מצוה

א סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע
סי' קעה סעי' ט:
ב מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' יח:
ג מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' כב:
ד סמג עשין מח, טוש"ע אה"ע
סי' יז סעי' ב:
ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' ד:
ו מיי' פד' מהל' אישות הל' יג:

היבא דידע בה מהימנא דאין אשה מעזה פניה לומר דבר שקר מפעלה בפניו ומחבא שמעין בכל דבתא לרב המנונא דסבר באשה שאמרה לבעלה גרשתי נאמנת: דלא עבדא לבזויי נפשה פרוש לומר שהיא

טמאה וזנה: תיובתא [דרבא] דאמר לא מהימנא דהא הכא לית לה פסופא שאין פאן הודאת [עברה]

וקתני דמהימנא: קסבר התם פון דלא סגי דלא אמרה כלומר אחרי שהיא רוצה לומר דבר זה וננות גלול

כזה: קסבר רב המנונא נהי דבביאה ידע כלומר נהי דידע שפולט הזרע ביוכה כחן מי ידע ולכן מעזה חבל לומר גרשתי דבעלה ידע אי משקרא מהימנא פסק ריעב"א דהלכה פרב המנונא דבכמה מקומות בהש"ס מביא דבריו ובסוף גטין (דף פטו:) נמי אמר רב [הונא] אשה שפסטה וזה וקבלה קדושין מאחר מתקדשת מדבר המנונא ואדך כי אתמר דרב המנונא בפניו משמע שפשוט לכל דברי רב המנונא ומדימנא - ויש ללמד על אשה שטוענת שבעלה אינו יכול להתקשות או שאינו ברי עדרך ארץ הנאמנת דבדבר שיש לו לבעל לדע אינה מעזה פניה ויוציא ויטן כתבה ולא מפעיל אי באה מחמת הטענה פגון דאמרה פעינא חטרא ליהא ומרא לקבורה אלא חפלו בלא טענה נמי וכולה היא לומר אינו מקיים מצות עונה וגדולה מזאת אמרו האומר אי אפשי אלא הוא בבגדו והיא בבגדה יוציא ויטן כתבה וכ"ש

בזה וזוקא בפשהוא מגרשה ואינה תובעת כתבתה חבל אם צווקת בפירוצה לגרשה שיתן לה כתבה אינה נאמנת דיש לחוש שמא נתנה עיניה (פאחר) בכתבה דהכי נמי מפרש בההיא דרב המנונא דאי אמרה גרשתי ותנו לי כתבה אינה נאמנת אף לנשא דאמר בההיא דהאשה שאמרה מת בעלי ותנו לי כתבה אינה נאמנת לנשא וצריכה להביא ראיה לדבריה ואם טוענת האשה שאין זרעו יורה פחן אינה נאמנת פמו למשנה אחרונה - פללא דמלתא כל מלי דיוכל בעל לדע ומכחישתו נאמנת חבל פמלי שאין בעל יכול לדע אינה נאמנת והילכך בפטוענת שאינו יכול להתקשות יוציא ויטן כתבה ואומר ריעב"א דלא תטול רק מנה מאתים חבל תוספת חיו לה דאמר פרח אע"פ מן הנשואין גובה את הכל מן הארוסין אינו גובה אלא מנה מאתים שלא כתב אלא ע"מ לכןסה ובגמרא פסק הלכה למעשה כר"א ואפעיל לן נכנסה לחפה ולא נבעלה מהו חבת חפה קונה או חבת ביאה קונה ועלתה פתחו פר"י דכל תקו דממונא המוציא מחברו עליו דרואיה ודלא פרב אלפס דפסק כל תקו דממונא וסלקו ולכך אף פאן פיון דליבא חבת ביאה חיו לה תוספת דאר דחי"ל כי העראה חשוכה פגמר ביאה לענין חיוב ערויות דכא לענין חבה לקנות תוספת אינה ביאה וכן מי שאינו בריא להתקשות חפלו למ"ד משמש מת פערויות חוב מ"מ אין פאן חבת ביאה וגם מה שהכניסה בגדוניה לא תטול רק פצמצום מה שהביאה אלא מה שרגילין לכתב דוניהא דהעלת לה ככותבין ויותר ממה שהכניסה לו דגם זה מן התוספת יש לה ולא תטול כך פסק ריעב"א פתשובות סתם דבריו:

גרשתי מי מהימנא ואם אשת פהן אסור לו להחזירה: דתם הוא דמשקרא וגבירא הוא דנסתתפה שדהו. ואמרינן ליה, מתניתין היא: האומרת "טמאה אני לה" — יש לה כתובה. א' יבמאי עסקינן? אילימא באשת ישראל, אי ברצון — כלום יש לה כתובה? ואי באונס — מי קא מיתסרא על גבירא? ואלא באשת פהן. אי ברצון — כלום יש לה כתובה? מי גרעה מאשת ישראל ברצון? אלא לאו: באונס, וקתני: יש לה כתובה. "איפעיא לה: אמרה לבעלה "גרשתי", מהו? אמר רב המנונא: תא שמע: האומרת "טמאה אני לה", דאפילו למשנה אחרונה דקתני לא מהימנא — התם הוא דמשקרה, דיידעה דבעלה לא ידע בה. אבל גפי "גרשתי" דיידע בה — מהימנא, דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. אמר ליה רבא: אדרבא, אפילו למשנה ראשונה דקתני מהימנא — התם משום דלא עבדא לבזויי נפשה, אבל הכא דזמנין דתקריף לה מן גבירא — מעיזה ומעיזה. מתיב רב משרשיא: "השמים פיני לבינה" דמשנה ראשונה — תיובתא דרבא, הכא דלית לה פיסופא, וקתני דמהימנא! קסבר רבא: התם, פיון דלא סגי לה דלא אמרה "אין יורה פחץ", אי לא איתא פדקאמרה — לא אמרה ליה. "השמים פיני לבינה" דמשנה אחרונה, תהוי תיובתא דרב המנונא: והא הכא דיידעה היא, ובעלה ידע בה, וקתני דלא מהימנא! קסבר רב המנונא: הכא נמי היא גופא אמרה: נהי דבביאה ידע, ביורה פחץ מי ידע? ומשום הכי משקרא. ההיא איתתא דכל יומא דתשמיש מיקדמה משאי ידיה לגבירא. יומא חד אתתא ליה מציא לממשא. אמר לה: הדא מילתא לא הות האידנא! אמרה ליה:

אם פון, חד מן נכרים

אחלוזי

משום דידע לה דבעלה לא ידע בה אי נטמאת חי לא [דהכי] אי אמרה טמאה אני לך. לא מהימנא חבל היבא דאמרה גרשתי דידעה דבעלה ידע אי משקרא אי לא לא הות אמרה דכי חזקה דאין אשה מעזה פניה בפני בעלה: אדרבה לא מדעינן למשנה אחרונה דלא מהימנא אלא אפי' למשנה ראשונה דקתני מהימנא לא הוי טעמא אלא משום דלא עבדא לבזויי נפשה דלימרה דנטמאה אי לאו דהכי הוא פדהאמרה: דזמנין דתקריף לה מן גבירא שצער לה בעלה ומעזה פניה בפניו. ענין אחר דתקריף לה מן גבירא פתוקף יצרה מן אדם אחר שנתנה בו עיניה ובשבינו מעזה לומר לבעלה גרשתי: והא הכא דלית לה פסופא דבהא מלתא לא מבזיא נפשה ואפלו דכי קתני פמשנה ראשונה דמהימנא והיכי אמר אפילו למשנה ראשונה כו': דתם נמי אית לה פסופא דכון דלא סגי לה דלא דאמרה גפי כי דינא אי יורה פחן אי לאו דהכי הוא לא דאמרה ואהכי מהימנא: דהא הכא דידעה היא דבעלה ידע דיורה פחן וקתני לה לא מהימנא אלמא אשה מעזה: דכל יומא לאחר תשמיש מתקדמה ומשיא וזה לגבירא פגי לטור וזיו לאחר תשמיש ואתת יומא חד ועבדא דכי אמר לה דהא מלתא דתשמיש לא הוי האדנא:

עין משפט
גזר מצוה

א סוש"ע אה"ע סי' קעח סעי' ו:

אָהֶלִיּוֹי מוֹכְרִין אֶהֱלִי: **שְׁמָא** עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאַחַר וּמוֹכֵי בַּשָּׁשֶׁת כִּהֵן דָּאִי לֹאֹ עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאַחַר אֶף בְּבִיאַת אֲנָם בְּחִיּוֹב שְׁסֻכּוּרָה שֶׁהוּא בַּעֲלָה **[לְסוּרָה]**: נִפְטוּיֵי מוֹכְרֵי נֶפֶט וְהַפֵּעַל הִיָּה כִּהֵן כְּדַפְּרָשִׁית: דִּהְיָה מִהֲרֹזַק נִהְנוּ בְּיַחּוּד וְנִחְבְּרוּ בַּהֲחֻבֵּל (דף פה:): דִּהְרָזְקִיָּה לְאַנְדְּרוֹנָא: פֻּרְטָה נּוֹאֵף לְהוֹצֵא וְעָרַק כְּלוּמַר פֶּרֶז הַמִּחְנֶה וְיֹצֵא כֶּן כְּתוּב בַּסְּפָרִים - וּבַעֲרוּךְ פֶּרֶשׁ דְּהוּי נּוֹאֵף הַפֵּעַל וְעָרַק הַפֵּעַל: אֶתְתָּא שְׂרָיָא דְאָם אִיתָא דְעֵבֵד אִסּוּרָא אַרְכוּסִי הָוִי מִרְכָּס פְּרוּשׁ הָיָה נִטְמָן מִפְּנֵי הַפֵּעַל פֶּרֶשְׁתִּי בִּיבְמוּת: בָּבָא דְכַפָּא בְּכַוִּינַת הַפֶּתַח: **פְּשִׁיטָא** (דְּהֶמָס) שְׂאֵף חֲשׂוֹד עַל שְׁפִיכַת דְּמִים: מִיָּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ כְּדֹאמַר פֶּסְנֶהָרִין נִטְל טַעַם בִּיאָה וְנִתְּן לַעֲוִבְרֵי עֲבֵרָה קמ"ל דְּנוֹאֵף חֲיִינוּ יוֹדַע זֶה וְנִיחָא לִיָּה דְלִמּוּת פֵּעַל כְּדִי שְׁיִשְׁאַנָּה בַּפֶּרֶהָסִיא:

אָהֶלִיּוֹי מוֹכְרִין אֶהֱלִי: **שְׁמָא** עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאַחַר וּמוֹכֵי בַּשָּׁשֶׁת כִּהֵן דָּאִי לֹאֹ

אָהֶלִיּוֹי דִּהְוּ הֶכָא הָאִידְנָא, אִי אַנְתָּ לָא — דִּלְמָא מְנַהוֹן. אָמַר רַב נַחֲמָן: עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּאַחַר, וְלִית בִּיה מִשְׁשָׂא בְּמַלְהָ. הָהִיא אִיתְתָּא דִּלָּא הָוָה בְּדִיחָא דְעַתָּה בְּחַדִּי גַבְרָא. אָמַר לָהּ: הָאִידְנָא מָאי שָׁנָא? אַמְרָה לִיָּה: מַעוּלָם לָא צַעֲרַתָּן בְּדַרְךְ אַרְץ כִּי הָאִידְנָא. אָמַר לָהּ: לָא הָוָה הָדָא מִינְלָתָא הָאִידְנָא. אַמְרָה לִיָּה: אִם כֵּן הָלִין נִכְרִים נִפְטוּיֵי דִּהְוּ הֶכָא הָאִידְנָא, אִי אַנְתָּ לָא — דִּלְמָא חַד מְנַהוֹן. אָמַר לָהּ רַב נַחֲמָן: לָא תִשְׁגִּיחוּן בִּיה, נּוֹתְנַת עֵינֶיהָ בְּאַחַר הָוִאי. ״הָהוּא גַבְרָא דִּהְיָה מִהֲרָזִיק בְּבִיתָא הוּא וְאִנְתְּתָא. עַל אַתָּא מְרִיה דְּבִיתָא, פֻּרְטִיָּה נּוֹאֵף לְהוֹצֵא וְעָרַק. אָמַר רַבָּא: אִיתְתָּא שְׂרָיָא. אִם אִיתָא דְעֵבֵד אִיסּוּרָא — אַרְכוּסִי הָוָה מִירְכָּס. הָהוּא נּוֹאֵף דְעַל לְגַבִּי דִּהָהִיא אַנְתְּתָא, אַתָּא גַבְרָא, סָלִיק נּוֹאֵף אִיתִיב [בְּכֻלָּאי] בָּבָא. הָוָה מַחֲתָן תַּחְלִי תַמָּן וְטַעֲמִינוּן חוּץָא. בָּעָא מְרִי דְבִיתָא לְמִיכַל מִן הָנְהוּ תַחְלִי בְלָא דְעַתָּא דְאִינְתְּתָא, אָמַר לִיָּה הָהוּא נּוֹאֵף: לָא תִיכּוּל מְנַהוֹן דְּטַעֲמִינוּן חוּץָא. אָמַר רַבָּא: אִינְתְּתִיָּה שְׂרָיָא, אִם אִיתִיָּה דְעֵבֵד אִיסּוּרָא, נִיחָא לִיָּה דְלִיכּוּל וְלִימוּת, דְּכִתִּיב: ״כִּי נֹאפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן״. פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְתִימָא: אִיסּוּרָא עֵבֵד, וְהִאי דְאָמַר לִיָּה דְנִיחָא לִיָּה דִלָּא לִימוּת בַּעַל, דְתַהוּי אִינְתְּתִיָּה עַלְוִיָּה ״מִיָּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְלַחֲם סֻתָּרִים יִנָּעִם״, קָא מִשְׁמַע לּוֹ. הַדְרָן עַלְה וְאֵלּוּ נְדָרִים וּסְלִיקָא לַה מַסָּכַת נְדָרִים

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

אֶהֱלוּי מוֹכְרֵי אֶהֱלוֹת בְּשָׁמִים: נִפְטוּיֵי מוֹכְרֵי נֶפֶט: דִּהְנָה מִהֲרֹזַק בְּבִיתָא

שְׂהִיָּה סָגוּר עִם אִשָּׁה בְּבִית: פֻּרְטִיָּה

נוֹאֵף לְהוֹצֵא פֶרֶז הַגָּזֵר: הִנָּה מִרְכָּס

בְּבִיתָה הִיָּה מִתְּחַבֵּא בְּבִית שְׁלֹא

יִרְגִישׁ כּוּ הַפֵּעַל: כֵּלָא דְעַתָּא דְאֶתְתָא

שְׁאֵלָו הִיָּתָה יוֹדַעַת לֹא הִיָּתָה מְנִיחָתוּ

לְאַכֵּל: כִּי נֹאפוּ וְדָם בִּידֵיהֶן דְּנוֹאֲפִים

הוֹרְגִין הַפֵּעַלִים: מַהוּ דְתִימָא

אִסּוּרָא עֵבֵד הִאי בַּהֲגָה וְהִאי דְאִמַר

לִיָּה הִכִּי מִשּׁוּם דְלָא לִימוּת דְתַהוּי

אֶתְתָּה עַלְוָה כִּי מִיָּם גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ

חֲמַשְׁמַע לֹן דְלָא חֲמִרִינוּ הִכִּי וְשִׁרְיָא:

גליון הש"ס

^{גמ'} דטעמינון חו"א. ע' שבת ד' קי ע"א בתד"ה ולית:

תורה אור השלם

כי נאפו ודם בידיהן ואת־גולגולתו נאפו ונדם את־בניהן אשר נלדו־לי העבירו להם לאֲקֶלָה [יחזקאל כג, 17]

מי־גנובים יִמְתְּקוּ וְלַחֲם סֻתָּרִים יִנָּעִם [משלי ט, 17]

חדושי הַלְכוֹת – מֵהַרְשֵׁיִא

בר"ן באלהא דישראל ומש"ה קשיא לך כו' כצ"ל:

דף ח:

ברא"ש חכם ותיק וכיוצא בו יכול יחיד כו' בכנפי החמה הס"ד. בר"ן לנביה דלשריייה לך הס"ד שליח מן השמים הס"ד. בסוף פרק עד כמה כו' דמשמע סמוכים אלא בראשי המטות כו' כצ"ל:

דף ט.

בפרש"י רשעים הרינו עלי והימנו כו' עלי קרבן והימנו כו' הד"א וכצ"ל:

ברא"ש בכל הני הס"ד רשעים גרידא הס"ד ככר מונח לפניו כו' ר"ת דכולי מלתא כו' שלא תדור הס"ד ואחר כך מ"ה כי קאמר ר"מ בגדר כו' כצ"ל:

דף ט:

ברש"י בעזרה דתו לא אתי בה כו' ותהית כשהן כועסין כו' הד"א ובא למיסתר כל הני כו' כצ"ל:

ברא"ש תקלה למעול בה הס"ד בהאריך ימי טומאתו הס"ד כצ"ל:

בר"ן א"א שיקרא נדבה הס"ד לידי תקלה הס"ד מלשון פחו כמים הס"ד מן העולם לילך אחרי הד"א כצ"ל:

דף י.

גמ' וטעמא מאי תקינו כו' כצ"ל:

ברש"י נודרין בהן הס"ד תקינו חכמים כנויין דלא לימא כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש לשונות של כנויין גמרא לשון עובדי כוכבים כו' ונמלך מלגמור דבריו כו' משאר האותיות הס"ד ואח"כ מ"ה מאן דאמר כנויי כנויין כו' הלשון במקצת הס"ד אטו כנויין הס"ד כצ"ל:

דף י:

ברש"י מי הוו כנויי כנויין אליבא כו' כצ"ל:

ברא"ש שם של אדם הס"ד ואח"כ מ"ה במוהי לא אמר כו' שהבית היא משם התיבה ואין כו' והיינו טעמא דבמומתא אבל כו' כשרות ופסלות הס"ד ואחר כך מ"ה לא דכי לא מותר כו' נמי אסורין התנן כו' הד"א חוץ למקומן הס"ד כאישים כקרבנות ירושלמי כאש המזבח כו' ירושלמי כמזבח כקרבנות כו' כחומת ירושלים הס"ד ומזלגות הס"ד לא אמר כלום הס"ד (שרי רבי יהודה הס"ד חייב קרבן הס"ד מפרש טעמא הס"ד כצ"נ):

דף יא.

בפירש"י שיאמר כירושלים כלומר כקרבנות שצירושלים כך מצאתי מונה:

ברא"ש בכל מקום הס"ד יהא כהקדש הס"ד לא חולין ליהוי כו' מכלל ולא אמרי' דרישא קיימי הס"ד תחת הלמ"ד לא משמע לפרש לא חולין הס"ד לך יהא קרבן הס"ד לר"מ הס"ד כצ"ל:

בר"ן דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אזלינן כו' האוסר וכי מתפס כו' לפי דעתי הס"ד בבא בתרא הס"ד דאתסר עליה הס"ד ר' יוסי אומר מכלל כו' הס"ד כצ"ל:

דף יא:

גמרא לך מותר לא חולין שאיכל כו' והתנן לקרבן לא אוכל כצ"ל:

רש"י בין שלא אוכל כו' אוכל לך אבל כו' הד"א להנות ממנו הס"ד מפרש לקמן הס"ד דרבי אבא הס"ד מותרין אפי' לבעלים הס"ד דהיתורא ונותר ופיגול כו' כצ"ל:

בר"ן משום דמשמע ליה לקרבן כו' הכי נמי לימא לחולין יהא כו' דאמר לא לחולין וכי' דכי אמר לחולין בשבא כו' פתוחה לא חלין קאמר כו' אין לחלין בלמ"ד כו' כמציעתא לחלין כו' דאיסורא דהיינו שלא אוכל לך שרי כצ"ל:

דף יב.

ברש"י בינתיים אכל ועכשיו כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש בהו לא באיסור נותר ופיגול קא מתפס כו' הד"א עליו מעולם עד כו' דבעיקרא קא מתפס הס"ד כצ"ל:

בר"ן לנודר מנביה של עובדי כוכבים וסתם כו' כל מין שבא הס"ד כצ"ל:

דף יב:

ברש"י דאמר לא קידש כו' את תרומתי הס"ד בתרומתו הא קמ"ל כו' דהא מתפס ככר בתרומת לחמי תודה לאחר זריקת דם שהיא כו' אבל מין אחת יצא הס"ד ואח"כ מה"ד והא בעי כו' כצ"ל:

ברא"ש לזריקה וגרלה כו' הד"א בר קסנא הס"ד זריקת דמים והה"נ כו' כצ"ל:

בר"ן מיני חלות הס"ד ורבוכה וכתוב והקריב כו' הד"א ואפ"ה ר' יהודה מתיר כו' כצ"ל:

דף יג.

ברש"י אלא בזריקת דמו הס"ד כהיכא דאמר כקרבן כצ"ל:

ברא"ש לר' יהודה באומר הא קרבן כו' כצ"ל:

בר"ן כ"ף הדמיון מחסר הס"ד כצ"ל:

דף יג:

ובריייתא דאמר הא קרבן דמשמע חיי הס"ד אהלך עמך הס"ד מדבר עמך ש"מ כו' הד"א:

דף ב.

בר"ן ועוד דלמ"ד כנויין לשון שבדו הם כו' השם מהני ואיכא לאקשויי מדאמרי' בפרק שבועות כו' כמשביע סתם ומהני ולא כמשביע כו' כצ"ל:

דף ב:

בפירש"י דהיינו ידות ולכתחלה הוא ליה כו' וידות נדרים כגדרים הס"ד מיני' פתח ברישא הס"ד ואח"כ מ"ה ל"א אוושו כו' כצ"ל:

בר"ן או השבע שבועה הס"ד ואח"כ מ"ה איידי דתנא נדרים כו' מנחת נסכים הס"ד כצ"ל:

ברא"ש וכל שבועת איסר הס"ד:

דף ג.

ברש"י נדרים כגדרים והיקשא למה ליה כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש במאי דסליק ומיהו כו' כדי נסבה דלמאן דאמר שבדו כו' הד"א כצ"ל:

בר"ן נזירות כנזירות ולא גרסינן כינוי נזירות כנזירות כו' וק"ל כצ"ל:

דף ג:

ברש"י אית תנא דמפיק לידות כו' כצ"ל:

ברא"ש בני אדם ומקיש נזירות כו' הד"א. שנור כו' ולא מסתבר כו' כצ"ל:

בר"ן איכא למימר דהיינו למאן דס"ל לא כו' דהיינו ההבאה ואי אפשר לומר כו' כצ"ל:

דף ד.

ברש"י דכולי עלמא לאלתר הוי כצ"ל:

ברא"ש דרוש דרש ואשם כו' הד"א כצ"ל:

בר"ן ליכא בל תאחר הס"ד מאי בל תאחר איכא הס"ד קם ליה בבל תאחר הס"ד שלא הרהרה בדבר כלום כו' כצ"ל:

דף ד:

ברא"ש היא בפרק שלשה מינין הס"ד והאה קמשני בד"א קתני כצ"ל:

בר"ן קאי דאי לא לא משמע אסר כו' בחד אסור דלא שוו כו' דשאני אוכל לך אוכל לך הל"ל כו' כצ"ל:

דף ה.

בגמרא עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא כו' באכילה הא מודרני כו' כצ"ל:

ברא"ש ושלך שלך והא דקתני כו' כדפריך לקמן אי הכי לימא כו' הד"א ואני עליוך לא לא אע"ג דאי כו' ואני עליוך לא לא אהני לסתור כו' טעמא דפריש ואת עלי כו' ושני והדר תו פריך לשמואל הס"ד כצ"ל:

בר"ן בכהי דהא מתני' היאך כו' נראה בעיני הס"ד ולא מחוורא הס"ד דאמר וכו' כלומר הד"א כצ"ל:

דף ה:

בר"ן לא הוויין ידים ואיכא לאקשויי מדאמרינן בפ' כו' מוכיחות נינהו דאיכא למימר הכי קאמר כו' כצ"ל:

דף ו.

בפירוש רש"י אמר לך אביי לעולם לא בעינן כו' דבר נמי אסור הס"ד כדמתרין לעיל וכו' יהודה כו' כצ"ל:

ברא"ש כגון שהיה ככר מונח לפניו כו' הלשונות הס"ד דלא חזי לקרבן הס"ד דרישא אדסיפא הס"ד ידים מוכיחות הס"ד כצ"ל:

בר"ן מהך הפלאה גופה קאמרינן כו' אבל אמר הרי הוא שניהם כו' דהא ודאי יש שאינו כו' כצ"ל:

דף ו:

ברש"י דאמר ואת לא משום כו' כצ"ל:

ברא"ש אי לאו היקשא הס"ד שני פרוטות ואי יד כו' מדידיה אדידיה הס"ד להוצאת בית הס"ד כצ"ל:

בר"ן שטר או ביאה הס"ד לקידושין עצמן הן הס"ד פאה שבשדך הס"ד יד אפי' מוכח הס"ד כצ"ל:

דף ז.

בפירוש רש"י להכי אית לה יד כו' שיהא ודאי אסור הס"ד ואחר כך מ"ה לענין מלקות כו' כצ"ל:

ברא"ש העני עמך הס"ד בל תאחר הס"ד דמספקא ליה הס"ד איכא דלא תנא הס"ד כצ"ל:

בר"ן ולא שייכא באם ת"ל הס"ד וכצ"ל:

לשון הרחקה הס"ד ואח"כ מ"ה משמתינא מיונד דכולי עלמא שרי דאפי' כו' כצ"ל:

דף ז:

ברא"ש דאין בושת ויש מפרשים דאין מתירין כו' כצ"ל:

בר"ן את ה' אלהיך תירא הס"ד נדוי והיאך יהא חמור כו' לשבועת שקר הס"ד דבריהם נשמעים הס"ד כצ"ל:

דף ח.

בגמרא ואמר רב גידול כו' כצ"ל:

ברש"י מצנת לא ימוש וכיון דאי כו' כצ"ל. ברא"ש פטר נפשיה כו' מ"ה חיילא כו' כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

דף יד.

רש"י דלעיל לחולין שאוכל לך לא כשר כו' כצ"ל:

ברא"ש דלא חייל מדריש מידור כו' לה' ומדריש נמי כו' בלא יחל דברו הס"ד בדבר האסור הס"ד כצ"ל:
בר"ן בפירקין קמא דתנן לחולין שאוכל לך כו' איידי דקתני כו' פתח ביה הכי הס"ד מותרין כחולין כלומר כאומר כו' כצ"ל:

דף יד:

נמרא כולה נמי דנקיט כו':

ברש"י בזה ובמה שכתוב בזה הס"ד וכל שכן כי אמר בזה ובמה שכתוב בזה הס"ד שהיא כתובה אי אמר כו' כצ"ל:

ברא"ש על הזכרות שבה הס"ד ואח"כ מ"ה ואיבעית אימא כו' דקתני בזה ובמה שכתוב כו' ובדאי ישן הס"ד בכל יחל למפרע הס"ד כצ"ל:

בר"ן אבל סיפא כדנקט לה כו' חפצא חייל נמרא כו' כצ"ל:

דף טו.

ברש"י ישן דהא איתסר כו' אסור אלמא אית ליה כו' דיעבד אבל לכתחלה אין כו' ומי איכא בל יחל כו' לדרב יהודה הוה אסר לה כו' למפרע באיסורא הס"ד דהא עבר הס"ד כצ"ל:

ברא"ש עובר בכל יחל הס"ד ואח"כ מ"ה אס תלכי לבית אביך עד כו' כצ"ל:

בר"ן מלקין אותו משום כו' מותר לבא לידי ספק כו' לאשמועינן והכי קתני כו' רבינא אמר לעולם כו' כצ"ל:

דף טו:

בפרש"י דאלב אתמויל אס הלך היום כו' נמי הלך הס"ד שאינו משמשה והא משתעבדא כו' הד"א קרבן הקרבן כקרבן שאוכל כו' כצ"ל:

ברא"ש קא מתנן הס"ד דמשעבד לה שחייב כו' דאין בו ממש הס"ד כצ"ל:

בר"ן שתזנה מליהנות קודם הפסח כו' ואי מתירה לה לילך אתיא כו' כצ"ל:

דף טז.

ברש"י אלא הקרבן שאוכל כו' סיפא לקרבן לא אוכל כו' ליהוי קרבן מה שלא אוכל כו' משמע דאכילנא קאמר הס"ד ואחר כך מ"ה רב אשי כו' דלא דודאי אסור הס"ד ליהוי אסור אי נמי כי אמר במתניתין כו' כצ"ל:

ברא"ש דמשמע לא שבועה מה שלא אוכל לך הא מה שאוכל לך יהא כו' ואגב איך אוקמיה כו' בתמי' הוא נשבע כו' כצ"ל:

נמרא לקרבן יהא לפיכך לא אוכל לך לא קשיא כו' שלא אוכל שבועה דלא אכילנא קאמר כו' כצ"ל:

דף טז:

בפרש"י מדאורייתא אסור וזה חומר כו' הד"א כני"ל:

ברא"ש דלא חומר בשבועה הס"ד יחל מדרבנן הס"ד ליהנות נתנו אמר הנאת כו' הד"א כצ"ל:

דף יז.

ברש"י מן לאו דשבועה הס"ד לא שנו דיש נדר כו' [בנדרים] ונתיני יש נדר בתוך נדר כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש נמי גבי נזירות הס"ד יום אחד ובהאי מגו כו' נזירות שלימה הס"ד לפלוני הס"ד עלוי הענבים הס"ד קרבן דעתיה חלקיה כו' כצ"ל:

בר"ן נפקא לן דבכה"ג מונה שני נזירות כו' נזיר היום נזירות חלה כו' כצ"ל:

דף יז:

ברש"י אמר לך רב הונא מתניתין כו' חצי שבועה ואין מביא כו' הד"א חצי שיעור הס"ד שיעור דשבועה חייב כו' דהריני נזיר למחר דקאמר כו' כצ"ל:

ברא"ש הריני נזיר הריני נזיר אס אוכל ואכל דעתה חלו כו' באחת הס"ד שלשים יום הס"ד חדא נזירות היא הס"ד:

בר"ן וזחר ואמר שבועה שלא אוכל ענבים כו' כ"ט יום מנדר השני כו' בתרא ואמר רבא דמגו כו' כצ"ל:

דף יח.

ברש"י ימי נזירות של שלשים יום הס"ד כצ"ל:

ברא"ש משכחי רווחא חיילא הס"ד שניה רווחא חיילא הס"ד שני נזירות כו' דעתה לא כו' כצ"ל:

בר"ן נמי אשבועה שמצות ושבעות כו' הריני נזיר היום הריני נזיר היום אין כו' כי מתחיל אראשונה כו' כצ"ל:

דף יח:

בפירש"י בדדבר איסור נדר להקל כו' וכבשר מליח דע"ז מותר כו' נדרנא מותר הס"ד ואחר כך מ"ה לישנא אחרינא סתם נדרים כו' ניתן לפדות כדכתיב כו' קדשי קדשים הוא הס"ד שמעשר ותרומה בשבלין כו' דבר הנדור מעיקרא כו' כצ"ל:

ברא"ש תקריב מלח הס"ד לידי כהן הס"ד על דבר אסור הס"ד מצודים וחרמים הס"ד כקרבן על חבירו הס"ד עונשין ומחמירין עליהן בגמרא מפרש הס"ד אבל לא עונשין ולא מחמירין הס"ד נזיר שיש בכרי זה מאה כור כצ"ל:

בר"ן שיקרבו מתיריו הס"ד ומש"ה שרי הס"ד חרם גבוא קאמר הס"ד בו מהימן הס"ד כדאיתא בגמ' הס"ד פתח לנדרן הס"ד של נדר הפתח הס"ד בהמה הוא הס"ד ס"ל דמעיל כו' כצ"ל:

דף יט.

בפירש"י בדבור המתחיל ספק משקה כו' עיקר מן התורה לפי שלא מצינו טומאה כו' ההוא הכשר הוא הס"ד ואח"כ מ"ה ליטמא טמא כו' כל עיקר תדע כו' הס"ד ואחר כך מ"ה הניחא לשמואל לא קשיא דר"א כו' הד"א הא קשיא ספק משקין ליטמא טומאת כו' כצ"ל:

ברא"ש אלא על הדאי הס"ד ישנו בעזרה הס"ד כצ"ל:

בר"ן להקל ר"א הס"ד לממונו קשיא הס"ד בידיה הוא הס"ד אס נגע בהן הס"ד משקין ליטמא טמא הס"ד ליטמא טמא יש לומר דהכי פריך כו' מאה כור הס"ד דספיקא לחומרא הס"ד כצ"ל:

דף יט:

גמרא א"ל רב הונא כו' כצ"ל:

ברש"י הלישבה נדר הס"ד חומרא יותר מודאי הס"ד נפשיה לספיקא הס"ד ואחר כך מ"ה [נזיר עולם] כו' וליכא למירמא דרבי יודא והס"ד רבי יהודה אומר סתם כו' הד"א אסורה אלמא הד"א מסיפא דסיפא הס"ד כצ"ל:

ברא"ש מעייל נפשיה לספקא כו' כרבי יהודה הס"ד חולין לעזרה הס"ד מגלח לעולם הס"ד איכא למימר הס"ד חמור מודאי הס"ד אס יש בכור כו' נפשיה לספיקא הס"ד בכרי ק' כור הס"ד נזיר ב' שהיו כו' מכולה מתניתין הס"ד כצ"ל:

בר"ן הבא על הספק הס"ד לא מצי מגלח הס"ד מגלח בתער הס"ד נזיר שמשן הס"ד ומצאו שנגנב הס"ד אליבא דרבי יהודה הס"ד ואחר כך מ"ה אין אחד מהם כו' נזיר כותיה הס"ד כצ"ל:

דף כ.

ברש"י לא נדרתי אלא בעצם כו' הד"א אס באו לישראל הס"ד ואחר כך מ"ה וחכמים אומרים פותחין כו' ראש בנדרים הס"ד ואחר כך מ"ה וכולן אין נשאלין כו' של ים נגה היתר בנדר כו' כצ"ל:

ברא"ש דלא משקר הס"ד ואחר כך מ"ה אבל עם הארץ ולכך משקר הס"ד או לכך ענך הס"ד קא משמע לן דאע"ג דלאו כו' עונשין אותו הס"ד אי עבר ועבר ביה לא כו' משמתינן ליה הס"ד וכן מעשר מפריש כו' כצ"ל:

בר"ן מז' יום הס"ד שפיר כלומר דלא כו' כצ"ל:

דף כ:

וא"ל כדי שלא אתן עיני כו' באין לידי ממזרות כו'. לאו ממזרות ממש קאמר אלא שכל מעשה הולך על הרוב אחר המחשבה ויהיו בניו אינן מהגוננין מדת ממזרים וק"ל:

בתי התורה התורתך כו'. עי' פי' הר"ן ועי"ל מדאסרה התורה בערוה ב' משכבות דהיינו כדרכה ושלא כדרכה ע"כ דבאשה שאינה ערוה שרי ח"ש התורתך שאינך ערוה לו:

ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' שלא יתן עיניו כו'. פתח בלב וסיים בעין שהם ב' סרסורי עבירה ע"י שעינו מסתכל באשה אחרת נותן לבו עליה ובגדר ערוה משתעי קרא כדכתיב אשר אתם זונים גו' זנות ממש והצניצת הוא גדר לערוה כההיא עובדא דפרק הקומץ ח"ש לעיל דמציינו כמלאכי השרת בצניצת כפרש"י שהוא גדר לערוה וק"ל:

וברותי מכס המורדין והפושעים בי אלו בני ט' מדות כו' מדברי הרמב"ם פכ"א מהלכות א"ב דהעושה כן הבנים אינן הגונים אלא עזי פנים הן ומהן מורדין ופושעין ויסורי הגלות בורדין אותן עכ"ל:

אסנ"ת משנע"ח בני אמה בני אנוסה כו'. מפיו' הר"ן בני אנוסה גריעו טפי מבני אמה כו' ומתוך שב' אלו קרובים זה לזה חשיב להו כחד דהא ר"ל אמר ט' מדות ובפרטנן אתה מוצא עשרה עכ"ל אבל הרא"ש גרס בני אמה פיו' שפחה משוחררת כו' עכ"ל וי"ל לדבריו דלכך נקט ט' בפרטנן משום דסימניהן לא הוו רק ט' אסנ"ת משנע"ח דהא סי' א' מורה על אמה ועל אנוסה ובגירסת הילקוט לא הזכיר כלל בני אנוסה ובטור א"ה סי' כ"ה לא הזכיר בני אמה והוו שפיר ט' גם בפרטנן וק"ל:

בני שנואה כו' בני חציפה איני והא אמר רשב"ן אר"י כל אדם כו' והא דלא תקשי ליה נמי אבני שנואה דכתיב כי שנואה לאה גו' הא אוקמוה בפרק י"ג ששנאין מעשה עשו כו' ולא שהיתה שנואה ליעקב ע"ש:

בני נמיו כו'. בטור י"ג בני נדה ולא משמע כן דלא חשיב הכא אלא הבנים שנולדו מדבר הקרוב לעבירה אבל בני נדה מאיסור כרת כשאר עריות וק"ל:

בני מריבה. בטור י"ג בני מורדת ולפי גרסתינו י"ל דה"ל בכלל בני גרושה או בני שנואה דמ"ל שהוא שנואה או היא שונאתו דומיא דבני שכרות ויתר דברי המאמר עי' בג' הפירושים ובתנ"ס' דו"ק:

כל שאשתו תובעתו כו' כתיב יששכר חמור גרם כו'. הך סוגיא מיייתי לה נמי פ"ב דערובין ומיייתי התם קרא ותצא לאה גו' ותאמר אלי תבא גו' וניחא דהוה ס"ד שתבעתו לביאה ממש ומשני דארציני ארציה ואלי תבא כי גו' לבא לאהלה כפיו' הר"ן אבל הכא דמיייתי קרא דחמור גרם ק"ק למאי מיייתי לה המקשה דאדרבה מזה משמע שלא היתה תבעתו בפה אלא שהקב"ה סייעו כדאיתא פרק המפלת והענין מבוחר דהויי' לה בנים דהיינו זכרים ע"י שתבעתו היא ודאי מזרעת תחלה ויולדת זכר ובשכר התביעה לדבר מצוה הויי' לה בנים חכמים ונבונים כו' ושאמר ולא כתיב נבונים מזה מוכח דב' ענינים הן כפרש"י בחומש וכבר השיג הרא"ם על הרמב"ם דחשיב להו כחלא ודע דקאמר ולא כתיב נבונים היינו בשביל שאר שבטים אבל שבט יששכר שהיה בדורו של משה היה בזה ודאי נבונים דו"ק:

יששכר חמור גרם כו'. עיין פירש"י אבל בערוך פו' בערך חמרא כשחזר יעקב מן השדה נהק החמור ושמעה לאה ויצאה לקראתו וקראתו עכ"ל וק"ל:

דף כא.

ברש"י אלא תלג נזירותן כו' ואסורים או לא דזרחין כו' כצ"ל:

ברא"ש בגמרא מפרש לה גמרא אין כו' לאו דוקא הס"ד כצ"ל:

בר"ן לידור לא' מהם בדוקא ולחבירו כו' בשלשה דינרין ורצו כו' נדרו ולא לזרז והס"ד ואחר כך מ"ה ל"א א"ל טפי כו' בדוקא נדר הס"ד כצ"ל:

דף כא:

ברש"י ועושין הרבה וזה כו' הד"א הלכך אסור באכילה ושתיה מרובה ומותר לשותות כו' נדרים אין אדם כו' מצטער אתה הס"ד כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

ברא"ש בד"ה א"ל אין שרייה ויס"ג כו' קאמר לא הם"ד ואינך מתחרט הם"ד כצ"ל:

בר"ן ולא דוקא הם"ד טפת צונן לאו דוקא כו' בלא שאלה הם"ד ורב אסי לחוד הם"ד אין לך התר הם"ד שנדרתי מעולם הם"ד כרצונך הם"ד שכנות הם"ד כצ"ל:

דף כב.

ברש"י פותחין אי לא הם"ד דהוה בארץ ישראל כצ"ל:

ברא"ש לבטא בשפתים הם"ד עליו גיהנם הם"ד שלומדין הם"ד כצ"ל:

בר"ן כדא"ל רבי ינאי הם"ד איהו אמאי דאסר כו' כצ"ל:

דף כב:

ברא"ש כדתנן במתניתין הם"ד נדר במוהי הם"ד דלא טועימנא לך הם"ד שלא יאכל עמו הם"ד דאין נזקקין לך הם"ד במה אשה הם"ד כצ"ל:

בר"ן לו לאו השבע שבועה כו' זה נראה לי הם"ד נוח לי הם"ד ואח"כ מ"ה אם נדרת במוהי לא כו' לשבועה הם"ד ואין נזקקין הם"ד ואח"כ מ"ה רב יוסף אמאי אמר כו' דלא ליכול הם"ד בתמיה הם"ד כצ"ל:

דף כג.

ברש"י וכל הני כו' רבנן לאו מלתא כו' כצ"ל:

ברא"ש האי עובדא הם"ד ואח"כ מ"ה ומי שרי כו' כצ"ל:

בר"ן דבי ר"ג הם"ד ניתר בו הם"ד דכל ה"מ הם"ד היבא דגמיר וסביר איהו כו' בטלו המזמן וכדין כל כצ"ל:

דף כג:

נגמרא דתנן האומר כו':

ברש"י זכור התנאי הם"ד:

ברא"ש זמן שיקבע הם"ד למה הוא נודר הם"ד ונדרו בטל הם"ד בנדרים אחרים הם"ד שייך למימר נדרי זרמזין הם"ד ואח"כ מ"ה הלכתא כו' כצ"ל:

בר"ן דקתני אף הם"ד ואח"כ מה"ד והרצנא ויאמר כו' הם"ד הנדר ומ"ה בטל כו' לאחר מיוכן אלא שלשונם כו' כצ"ל:

דף כד.

ברש"י ה"ז יכול המודר כו' הד"א ממש קא"ל דא"ל לאו כו' הד"א אנא כו' הם"ד מלכא כו' הם"ד זרמזין הוו המדיר כו' הד"א דהיינו נדרי זרמזין הם"ד כצ"ל:

ברא"ש אע"פ שכל פתח וחרטה כו' מוכחא טפי הם"ד דמתהנינא ממך כו' ממנו הרבה הם"ד מתנה מרובה הם"ד עליון לאזמניה כו' נתכוונו שניהם הם"ד כלבא אנא כו' הם"ד כצ"ל:

בר"ן מה שאני נהנה משלך הם"ד באידך ברייתא דמיייתי כו' מפני כבודך הם"ד לא הלכת שא"א כו' לבקשת המזמן נדר המזמן כו' למימר הכי אלא האי יתר כו' כצ"ל:

דף כד:

בגמרא ושמע מינה פליגי רבנן כו' כצ"ל:

ברש"י זרמזין ומותר הם"ד. קתני שבועת כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש וכן זה הוסיף כו' בית הבד לא אמרינן כו' לשון בני אדם הם"ד כך שבועת הבאי הם"ד שבועה לשקר הם"ד כמו בנדר הם"ד דנדר בחרמו של ים כו' בתר דעתיה הם"ד שישארו בדיו הם"ד ועל דעתיה הם"ד ומופלג הם"ד תורה שבעל פה הם"ד מצות המלך הם"ד כצ"ל:

בר"ן מרובה הוא כמסקנא כו' ומה בין אוסר סתם כו' אך לשקר שמרתי הם"ד מותרות דשבועות שוא כו' הבאי של גזמא מותרות כו' איניש ובדוקא קא משתבע כו' דאי אמידו דשייך כו' דכיון דגזים ואמר כו' כצ"ל:

דף כה.

רש"י לבעל חובו אסקונדרי כו' הד"א הכא גבי שומשמני הם"ד נפשיה ומשום כו' דפלחיו לאלוה הם"ד אלוה מעצמה הם"ד שם מצות הם"ד כצ"ל:

בר"ן דהכי גרסינן ואשתבע כו' אינונו פה כו' הם"ד על ע"ז הם"ד ואחר כך מ"ה חמורה כו' כל המצות הם"ד כצ"ל:

דף כה:

ברש"י שבאמת נשבע הם"ד אביו ועם אחיו אחרים והם"ד אמר רבה הכל כו' הואיל ומעיקרא כו' הותר מקצתו הותר כולו הם"ד ואחר כך נמחק ומתחיל הדיבור דכולי עלמא לא נחלקו באומר כו' כצ"ל:
בר"ן אשתי נהנית לי כו' שבועה והוה רבותא כו' דתגליא ביה פלוגתייהו כו' כצ"ל:

דף כו.

ברש"י לא נחלקו אלא דהדר כו' לשון ראשון דלזלינן כו' הד"א נתפס דאמר כו' הד"א הותר כולו דזהו כו' הד"א לזה ולזה שפרטנן הד"א והם"ד כב"ש וסיפא דסיפא כו' דרישא דתני הותר כו' כצ"ל:

ברא"ש בשלמא לרבה מוקי כו' סבירא ליה דבהחליף לשונו כו' וכן ר' עקיבא ובר כו' כצ"ל:

בר"ן הכי נמי שאף שדבריו האחרון כו' גס כן עושים עיקר כו' דאמר כשסותרין כו' סותרין שיש לעשית כו' ביניהם אומרים שאילו כו' לזה ולזה משום הכי כו' לזה ולזה מאחר כו' קאמר הם"ד:

דף כו:

ברש"י עליה והא אמתת כו' הד"א אפילו ר"ע אבל כו'. כלל דסיפא דקתני כו' לזה והדר אמר כו' דאילו לרבה כבולבס כו' כרבי מאיר הם"ד הכל מותר דרבי מאיר כו' כצ"ל:

ברא"ש לשון החזרה הם"ד ביניהם ואמאי קתני כו' לא ידענא הם"ד דבריו ור"מ כרבי עקיבא כו' כצ"ל:

בר"ן וכולן אסורין הם"ד קאי רבי עקיבא היא הד"א קשיא ליה לא נטור כו' בשלמא לרבה כו' למציעתא סיפא הם"ד דמשום דהך מתניתיא תני רבי מאיר כו' דמוקי רבי מאיר בבית שמאי כו'. שוח לעולם הם"ד כלומר במעמיד הם"ד כצ"ל:

דף כז.

ברש"י בנות שוח בנות שבע הם"ד ופלוני ובנות שוח כו' מותרין ד"ה הם"ד מותר הותרו כולן הד"א והם"ד הוא מותר והן כו' והכי נמי קאמר כו' ד"ה הם"ד ואי לרבא שאמר כו' ד"ה היא הם"ד כצ"ל והתנן כו' ופטור הם"ד ואחר כך מ"ה ולרבא כו' כצ"ל:

ברא"ש טובים הם הם"ד רבנן שרו הם"ד ואחר כך מ"ה לרבה כו' ד"ה לא משכחת כו' בכל ענין הם"ד שהיה לו בהם הם"ד בכל ענין הם"ד הרי אלו נדרי כו':

בר"ן אמר לזה ולזה הותר כו' הוא מותר וכולן כו' למדיר לאתגויי דמאי כו' דאפסיד נפשיה הם"ד ליה דתפול קמי כו' קמי יבם הם"ד דיש טענת אונס בגיטין משני לה הם"ד אפילו בלא אונס לא כו' אהדריה הם"ד ליבא אסמכתא הם"ד ואחר כך מ"ה השליש כו' לא קניא הם"ד כצ"ל:

דף כז:

ברש"י לאלתר יהיב כו' ולא ליהוי גיטא הם"ד אמאי הא אסמכתא הוא כו' הכי ואסמכתא לא קניא הם"ד זכותיה לב"ד כו' הד"א הויא אסמכתא ולא קניא כו' מתן לו שטרו הם"ד ואח"כ מ"ה והלכתא אסמכתא כו' מתפס והא כו' הד"א:

ברא"ש וא"ל לעבזר בו כו' בפרק גט פשוט הם"ד אינו חוזר ולוה בו כו' שלא נפרע אינו כו' כתיבה ומסירה הם"ד דארבר רביה הם"ד עוד ואסמכתא כי האי כו' כצ"ל:

בר"ן לא יתן אלמא אסמכתא כו' ויצא לריב הם"ד סני הכא בקנין כו' אסמכתא ובמתפוס זכותיה כו' אבל כאן שתלה כו' כצ"ל:

דף כח.

ברש"י הוא בעצמו הם"ד דבהערמה נדר הם"ד אשבע לך הם"ד לך נדר הם"ד בשבועה הם"ד שבועה הם"ד:

ברא"ש לא יפתח לו בנדר כו' אם כן יפתח דור לי בדבר זה הם"ד ואחר כך מ"ה וב"ה אומרים אף כו' קמשמע לן הם"ד לגזלו הם"ד דעת המלך הם"ד על נדרו הם"ד הוויין דברים הם"ד קא סמיוך כו' כח דהיתירא הם"ד בספק לא יתלוש מן כו' הייין דברים הם"ד ואח"כ מ"ה האלו קרבן כו' דהקדישן אולי ינצלו הם"ד כצ"ל:

בר"ן נדור לי הם"ד את הם"ד שהוא מדירו הם"ד בנדר לא יפתח הם"ד בשבועה יפתח הם"ד כצ"ל:

דף כח:

ברש"י ואינן קדושות הם"ד ואח"כ מ"ה אין הכי נמי הוה ליה למתני אלא איידי כו' והם"ד ואח"כ מ"ה אם כן למה לי למימר כו' ולעולם בתמיה הם"ד כצ"ל:

ברא"ש דע"כ סופה ליקצץ כו' נדר טעות הם"ד טעמא במתניתין הם"ד לא פקעה הם"ד כצ"ל:

בר"ן אלעתיא דלא מתנלן כו' קדישי קמ"ל הם"ד חזרות וקדושות הם"ד בקנה בחזקה אבל כו' וכדאמר רבי יוחנן כו' ואמר עד עולם ע"כ כו' פדיון כשיקצצו דאי כו' כצ"ל:

דף כט.

ברש"י להכי לאחר שלשים כו' כדאמר איהו כצ"ל:

ברא"ש הויה ליציאה הם"ד הגוף אין חילוק הם"ד לאחר שלשים יום הם"ד היינו עולה דכולה כו' כצ"ל:

דף כט:

ברש"י הגוף ובין קדושת כו' לקדושת שלמים שהיא קלה הם"ד לאחר שלשים יום הם"ד ואח"כ מ"ה דהתם לא פקעה קדושת הגוף בכדי דמקדשת לאחר שלשים יום דכי לא כו' מעכשיו התם הד"א מעכשיו לאחר שלשים יום שלמים היו עולה הם"ד לאחר שלשים יום שלמים ולא כלום כו' קמ"ל דדוקא כו' התם אי לא אמר מעכשיו כו' להדיוט וכיון כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש יום שלמים הם"ד ואחר כך מ"ה דמקדשת אע"פ כו' הד"א כצ"ל:

בר"ן שלמים לא היו לאחר כו' דהא המקדש בשטר כו' מקשים פשיטא הם"ד האומר דקדושין הם"ד ותיהוי נמי כמסירה כו' כצ"ל:

דף ל.

ברש"י דמאי דאין חזרות כו' שסופן לצאת הם"ד היבשה לא כאילו כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש יחזרו ויקדשו הם"ד ואח"כ מ"ה מאי קא כו' אחרים פלאום כו' הד"א לכשיפדם ויהיו כו' אינה ברשותו כו' כצ"ל:

בר"ן מעכשיו אבל במסירה כו' לרשותו לא חייל והם"ד מרשות הבעל לרשותה ואין כו' דהאי רבי אילא הוא כו' כי אמר הכא דפלאום כו' אף מעכשיו הוא יכול כו' בורדי הים אפילו הם כו' היכי קאי הם"ד כדאיתא בגמרא הם"ד מפרש טעמא הם"ד בעתידין להוולד הם"ד אמאן קאסר הם"ד שובתי שבתות הם"ד בערבי שבתות הם"ד קאי ולקולא הם"ד כצ"ל:

דף ל:

בגמרא מעתה שני בנזן וגו' כצ"ל:

ברש"י רמ"א אף הנודר מן הנולדים כו' כי היכי כו' כצ"ל:

ברא"ש בגמרא מפרש הם"ד עונת ת"ח הם"ד במקום ירושלים הם"ד מפרש בגמרא הם"ד לזרע ישראל הם"ד שומעין לו הם"ד מחמת מילה הם"ד י"ג פעמים ברית הם"ד ואפילו בשבת הם"ד יורדי הים הם"ד איש לאשה הם"ד אסר ה"ה דה"מ לאקשויי מאי אף הם"ד את השבת הם"ד כצ"ל:

דף לא.

במתניתין שאינו נהנה מישראל כו' כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

ברש"י לעלות לירושלים הם"ד משובתי שבת מצווה כו' הד"א לבקרו ולא הוו בנושא כו' כצ"ל הגאת לוקח הם"ד בשוה לא בזבינא כו' הד"א הגאת מוכר הוא הלכך מוכר בפחות כו' מוכר ביוקר הם"ד ולא יהיו הנך נהנין כו' כצ"ל:

ברא"ש ולא הגאתו הם"ד ולא למשאיל הם"ד כצ"ל רמי על אפיה הם"ד שוה בשוה לא וכיון כו' לית ליה הגאה הם"ד כצ"ל:

בר"ן על נכסיהם הם"ד שאם ימכור למודרים כו' לוקח הוא אוקמינן כו' כצ"ל:

דף לא:

במתניתין ואסור במולי עובדי כוכבים שאיני נהנה למולים אסור בערלי ישראל מותר במולי עובדי כוכבים שאין כו' כצ"ל:

ברש"י נאנסו בהליכה חייב כו' בההיא הגאה כו' ערלים הן הם"ד ביני ובניך הם"ד כצ"ל:

ברא"ש בטובת הגאה שאני נהנה כו' רוצה לכבדם הם"ד כצ"ל:

בר"ן גמי סמכא הם"ד הגאת מוכר הם"ד מזבין ליה הם"ד על אפיה הם"ד אלא למוכר הם"ד דסיפא איתנין הם"ד הגאה שלו הם"ד ומ"ה כשאסר הגאת כו' דמתניתין לית לה כו' דשמעתא הם"ד התם בל"א הם"ד נכתבו בפי מילה והם"ד כצ"ל:

דף לב.

ברש"י ולא נפיק מקרא הם"ד לימקן תורה הם"ד כצ"ל:

בר"ן שיעזבם אלאמא רוצה היה כו' ויתר הפקיר הם"ד כצ"ל:

דף לב:

ברש"י הוא אבר הם"ד ואח"כ מ"ה מעשרה שליטים שהן מועילים לנוף כו' הוציאה לכהונה הם"ד כצ"ל: בר"ן דבר מצוה הם"ד שנימול הם"ד על ידיהם הם"ד לאדוני דהיינו אברהם כו' במורד מאכל הנ"מ כו' קמ"ל הם"ד אנב רישא הם"ד ואח"כ מ"ה מקום שמשכרין כו' זבינא דרמי על כו' כצ"ל:

ברא"ש דגורם מקרו קמ"ל דה"ה ריחים ותגור והם"ד ואחר כך מ"ה אבל משאיל לו חלוק כו' מלתא דפסיקא נקט אסור למודר הגאה כיון שהוא מוותר שלו אבל שוה כו' על אפיה וכיון דמחמיר כו' כצ"ל:

דף לג.

השטן חושבניה כו'. שורשו שען בלא ה' וכן נמצא בכמה מקראות בלא ה' אבל דרשו ליה השטן בה' משום דהיכא דמשתעי קרא במלאך המשחית כתוב השטן בה' בכל מקראות באיוב גם בזכריה לרמוז על שטן הידוע וע"כ גם הה' בכלל החשבון לרמוז דכל השנה שם"ד ימים הוא שטן הידוע להשטין נגד בוראו כמ"ש באיוב ובזכריה השטן בה' חוץ מיום א' בשנה דהיינו יוה"כ אין לו כח להשטין כמ"ש שישראל דומין אז למלאכים ואין להאריך וק"ל:

בתחלה המליכו על רמ"ג כו' אלו הן ב' עינים כו'. עיין פיו התנן ופיו הר"ן ועוד י"ל כידוע שב' החושים שהם הראות והשמע משמעות למעלות דברים הרוחניים משא"כ בשאר החושי' שאינן משמשין רק לדברים הגופניים וע"פ מ"ש לעיל בפסוק והיה תמים שהמילה משלמת האדם במעלות השכליות והמדות ולא אמר כי במצות המילה השליטנו גם על ב' החושים היותם רוחניים' דהיינו הראות והשמע מב' עינים ומב' אזנים להשתמש בהן כראוי למעלות האדם בשכליות ובמדות להיות שלם ותמים על ידיהם ברמ"ח אברים וניחא שהביא רש"י בפיו החומש דרשה זו על פסוק והיה תמים גו' ע"ש ודו"ק:

עיר קטנה גו' זה הגוף ואנשים כו'. דלפי פשוטו ה"ל להזכיר שבא עליה מלך גדול באנשים רבים וחיילותיו דאין מלך בלא עם כמו שהזכיר בעיר לאנשים בה מעט גם וסבב אותה ובה גו' משמע שהוא עצמו סבב אותה ובה עליה גו' בלי עם אין זה דרך המלך ולפי הנמשל מלך גדול זהו יצה"ר שהוא עצמו סובב העיר שהוא הגוף והוא עצמו בנה עליה גו' והאנשים פירש"י בס' קהלת לפי הנמשל שהם אבריו של אדם וכ"ה ברבתי אבל התרגום מפרש ליה לפי הנמשל היכמא דקלילן וכוותיה בגו לבא דאינשי כו' וע"ש בתרגום כל הענין מפורש לפי הנמשל גם שם ברבתי קצת בע"א ע"ש:

בזבמתו זו תשובה ומ"ט כו'. ע"פ מ"ש פ' היה קורא תכלית חכמה תשובה ומע"ט כו' שנאמר ראשית חכמה יראת ה' גו' ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם כו':

מעשרה שליטין ב' עינים כו'. עיין פירש"י בספר קהלת ונראה לפי שעשרה אברים אלו כוללים הד' חושים ב' עינים חוש הראות וב' אזנים חוש השמע ב' ידיים וב' רגלים וראש הגוייה חוש המישוש הפה חוש הטעם וכל מעשה אדם המורגשים נעשים ונגמרים על ידם כי חוש הה' הריח באף אין בו צורך כ"כ למעשה וצרכי אדם ומצווין כמה בני אדם תותרין וע"כ י' אברים אלו נקראו בגוף שליטין וק"ל:

בקש הקב"ה להוציא כהונה משם כו'. בתנן תימה דאברהם גמי מרעו שלשם היה כו' ע"ש ובר"ן? תירוצים לזה ועוד נ"ל דה"פ להוציא כהונה משם היינו מבניו שילדו לו עוד ולא נתבנה בניו שגולו מקודם דכה"ג אמרו גבי פנחס דלא נתבסן עד מעשה זמרי לפי שגולד מקודם שנתבסן אלעזר אבל כיון שהקדים כו' נתנה לאברהם שגולד מקודם:

ושא"ל אברהם וכי מקדימין כו'. אין זה מפורש שא"ל אברהם כן ושהוכיחו על כך אבל ממה שנטלה ממנו ונתנה לאברהם ולא נתנה לאחר למדו לימר משום דהוכיחו על כך ואפשר דקרא אתה כסן על דברתי מלכי צדק הכי מפורש על שדברת בשבילי למלכי צדק:

ובי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו. לפי הענין הל"ל לברכת רבו שהוא לשון הגופל גבי עבדו אבל נקט הכי לפי שאברהם קנין אחד נלמד מהאי קרא ברוך אברהם לאל עליון קונה גו'. והוא מבואר שברכה לקונה הוא המשפיע לקניויו שהוא מקבל ברכת השפע וראוי ודאי שיהיה ברכת המשפיע קודם לברכת מקבל השפע:

שנאמר נאום ה' לאדוני שב לימיני כו'. עיין ברא"ש ובר"ן ואולי נגלם מהם אנדה דפ' חלק דאליעזר אמר כן לשם אייתי הקב"ה לאדוני אברהם ואותבי לימיני' כו' שנאמר נאם ה' לאדוני שב וגו' ופירש"י שם אליעזר אמר זה נאם ה' לאדוני אברהם שב גו' והיא תשובה יפה ונצחית להמתקששים במזמור הזה דאליעזר שפיר קרא לאברהם אדוני ודו"ק:

ברש"י יאה אסור הם"ד הני לא אלו הם"ד:

ברא"ש בלא אכילה הם"ד לבית המשתה הם"ד שפוד וקדירה הם"ד דאי לא נמצא מהנהו הם"ד כצ"ל:

בר"ן עליו אלא הגאתו כו' ואמרינן הכא כו' למה יאסר הם"ד שרי אמר הגאה כו' בעלמא הוא הם"ד משאילה אלאמא גרמא כו' בעלמא נינהו הם"ד לחומרא הם"ד ואח"כ מה"ד מקום שמשכירין טעמא הם"ד קמהדר ליה הם"ד באלו מצואות הם"ד אס אינו מחזיר רוצה כו' כצ"ל:

דף לג:

ברא"ש דגורם מקרו קמ"ל דה"ה ריחים ותגור והם"ד ואחר כך מ"ה אבל משאיל לו חלוק כו' מלתא דפסיקא נקט אסור למודר הגאה כיון שהוא מוותר שלו אבל שוה כו' על אפיה וכיון דמחמיר כו' כצ"ל:

גמרא פליגי בה רבי אמי ורבי אסי כו' כצ"ל:

ברש"י לנבות מן הלוח ולהכי כו' ממנו ואסור הם"ד מהני ליה כלל הם"ד כצ"ל:

ברא"ש קא יהיב ליה הם"ד באותה שעה הם"ד הגאה להקדש הם"ד ואחר כך מ"ה אחדא על דרך אחד כו' כצ"ל:

בר"ן במתנה קיהיב כו' איצטריך לאוקמא למתני' בשלוה ע"מ שלא לפרוע כו' אבידתו מעליו והם"ד ואחר כך מ"ה דקא מהני ליה כו' שכר הוי הם"ד כצ"ל:

דף לד.

ברש"י אסורין על מחזיר כו' הד"א בעל אבידה מהדר כו' הד"א הגאה כלל הם"ד אבידה מהדר כו' הד"א והמחזיר אי אדם עשיר ואינו רוצה כו' מהדר והכא ליכא כו' קתני דהתם דכיון כו' אבל הכא ליכא כו' כצ"ל:

ברא"ש בעל אבידה אבל דבעל אבידה כו' בכל ענין צין כשנכסי בעל כו' האבידה ובין כשנכסי מחזיר כו' מחזיר הם"ד לא קאי אדנכסי מחזיר מותרין לבעל אבידה אלא בדנכסי בעל אבידה מותרין למחזיר והמחזיר אינו כו' כל ממנו כו' יכול לעכב כו' מה יעשה בו הם"ד ואחר כך מ"ה משום דקמהני ליה כו' מהדר ליה הם"ד כצ"ל:

בר"ן אי מחזיר גברא יקרנא הוא כדפי' אבל בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר ל"ל כו' לא שייך יוקרנא כו' התלמוד מזבינא דרמי כו' אתיא לדידה מתניתין כו' כותיה נקטינן כו' כצ"ל:

דף לד:

ברש"י בהפקר חלה קדושה כו' במתנה אסור הם"ד אסירא ליה הם"ד קנה חלקו כו' כצ"ל:

ברא"ש ואת חומשה הם"ד לזכות בה אלא לצורך בניו כו' לפדות הם"ד למיהדר ביה מעל דאמירתו כו' להדייטו הם"ד נכנס מת אז שמכרו כו' דלא אמר זה כו' ממי"ן ולא נראה כו' לאחר הם"ד לימא כגון שהיה כו' יהביה במתנה אסור כו' כי אס הגאת אכילה כו' כצ"ל:

בר"ן ומ"ה מעל הם"ד ליתא דאיכא למימר דמשום כו' אסרה עליה הם"ד כצ"ל:

דף לה.

בגמרא השאילני פרתך כו' כצ"ל:

ברש"י אסורין עליך אס יש כו' אמר לן המורה כו' נכסי עליך מת אז כו' המדיר מותר בפרה כו' במתנה אסור הם"ד על ידי אחר שבעל כו' הד"א מרשותו מדעתו הם"ד ליה להקדש הם"ד בתורת איסור הם"ד חולין הן מעל כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש על המודר הם"ד דרבה הם"ד בפייהם הם"ד לו לאדם הם"ד ואחר כך מ"ה אסורה לא בעי כו' מעות של הקדש כו' כצ"ל:

בר"ן פרה זו או שאסר כו' לרבא דאסר הם"ד זה למודר הם"ד מן הקדשים הם"ד לכל אדם הם"ד פדיונו הם"ד לרשות מקבל הם"ד ולאנו מותרין הם"ד אלא שקבלה הם"ד טעמי דאמרת אלא כו' כצ"ל:

דף לה:

ברש"י בגמרא הם"ד יהנה ממנו הם"ד שמיא נינהו הם"ד לא ידע ומוותר והם"ד כצ"ל:

ברא"ש עניה הם"ד על ידו הם"ד קודם שגירשה הם"ד חטאות ואשמות הם"ד כצ"ל:

בר"ן או מצרייתא הם"ד ושרי הם"ד צריכין דעת משמע כו' דעת בעלים הם"ד צריכין דעת הם"ד מדעתו על חבירו הם"ד מיתה איכא למימר מאן כו' חייבת אמר רבי יהודה לפיכך כו' כצ"ל :

דף לו.

ברש"י אשמו קתני כו' הד"א פגול לא יחשב כו' הד"א חלב על חבירו שכן כו' דאורייתא הוא מדתנן כו' הד"א הקטנים דאורייתא הד"א קטנים מיירי הם"ד כצ"ל:

ברא"ש דעת בעלים הם"ד על חבירו דכיון כו' אינן זוכין הם"ד:

בר"ן ממתניתין משום דכיון כו' דאין דנן אפשר כו' כצ"ל:

דף לו:

גמרא מעשר תבואת זרעך ונתת וגו' כצ"ל:

ברש"י שלא בפניו הם"ד דיליה היא דבעל כו' הד"א לאו פירי דהאי דתגורם כו' שכר על המקרא תרין כו' כלל והא קמ"ל כו' הד"א כצ"ל:

ברא"ש לא צריך דעת כו' ולא הוי שלוחו הם"ד מ"מ כיון שבלא כו' כצ"ל מפרש טעמא הם"ד לנפשיה דמודר לטעמא כו' כצ"ל:

בר"ן בשלוחיכם לדעתכם הם"ד הרי מהנהו הם"ד מידי למודר ואתיא כו' מתהני הם"ד קא מהניא ליה הם"ד אבל אי אמר כו' ברית הלוי הם"ד כצ"ל:

דף לז.

רש"י בד"ה רבא אמר כו' צ"ל רב אמר מקרא הם"ד ואחר כך מ"ה בקטן תרין כו' לו ליתן הם"ד והשאר נמחק:

הרא"ש ומהנהו הם"ד:

בד"ה מאי פיסקא כו' ולא קתני איפכא כצ"ל והם"ד שכר עליו הם"ד הגאה ממנו הם"ד:

ובד"ה אס היה גדול כו' קא עבד אפילו בעי שמור כצ"ל נ"ל:

בא"ד ולא מידי הם"ד:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

בד"ה היינו כו' הטעמים ועל שאר הלמוד כצ"ל להאריך בו
הס"ד:

בד"ה בנות כו' ברחובות ואמאי אצטריך כצ"ל:

בא"ד אף בנות בכלל כצ"ל והס"ד:

ר"ן בד"ה ולענין הלכה כו' התם יכול אף על מקרא כו' כצ"ל:

הם נוטלין הס"ד תורה לישראל הס"ד ללמד בחנם הס"ד שימור הס"ד מהנהו הס"ד הזהב הס"ד באחריותן אם כו' הד"א:

דף לז:

רש"י בד"ה אלא כו' פיסוק ולא משום שכר שימור קאמר דהא כו' כצ"ל מיטרדי בהו הס"ד:

בד"ה בנות כו' בה שכר שמור כו' כצ"ל משתעי הס"ד:

ברא"ש את כו' דרוש לי כצ"ל:

ר"ן מרובה הס"ד. בד"ה צדקתך כו' ופי' אל צדקתך כו' כצ"ל:

דף לח.

נמרא טובת עין כצ"ל:

רש"י למשה וניהג כו' הד"א אגרא כל כו' הד"א:

בא"ד חבירו בלא שכר כצ"ל אפילו כו' שופר ואלו הד"א:

ברא"ש בד"ה דאריך וקטן כו' יליף מקרשים וישם את קדשיו כצ"ל:

בד"ה וזן כו' בניו קטנים ולאו כצ"ל:

בא"ד ואהדר' ופסקה עמו לזון הס"ד:

בד"ה את כו' וקא מהני ליה כצ"ל והס"ד:

ר"ן ומשפטים הס"ד היה הס"ד. בלא שכר הס"ד:

דף לח:

רש"י בד"ה אלא בשנכסי חתן כצ"ל:

ברא"ש ושיאנה לו הס"ד דעתו שרי הס"ד בפטומן הס"ד:

ר"ן בד"ה וגופה כו' מפטם לה כצ"ל בפטומה הס"ד עסקינן הס"ד:

בד"ה אלא כשנכסי חתן כו' כצ"ל:

בד"ה גדולה מזו כו' ואת אמרת כצ"ל:

בא"ד אשתו מאי קמשמע לן רב הונא כצ"ל והס"ד:

בד"ה ירושלמי כו' לא אדריה כו' כצ"ל משל אב הס"ד:

בד"ה באומן כו' ומה"ד לא יעשה כו' כצ"ל:

דף לט.

רש"י לבקרו הס"ד שנהה הס"ד:

בד"ה ואין נוטלין כו' המבקר בחנם כצ"ל:

בא"ד מוותר היה לו שכרו כצ"ל:

בד"ה גזירה כו' דאכל שהייה תמן אף על גב דקאי הכא ללא אכל כצ"ל עבדיו הס"ד לפטומא עבידא דטהורה כצ"ל לנכרי הס"ד לקמן הס"ד אפי' יושב כצ"ל חולה הס"ד:

בד"ה לעולם כו' כשנכסי מבקר כצ"ל:

בד"ה אפילו יושב נמי ליתא כו' כל זה נמחק ומתחיל הדבור במקום שנוטלין שכר כצ"ל:

בד"ה אכל כו' אנרא אעמידה כצ"ל:

בד"ה שהרי כו' התם גזרינן כצ"ל בישיבה הס"ד:

בד"ה לעולם כו' המבקר שאין כצ"ל והוא דבור אחד מותר הס"ד אדר"י הס"ד:

בד"ה חלה בנו מדיר כצ"ל לשמואל הס"ד:

ברא"ש נהנה כו' דריסה זו הס"ד ומהנה הס"ד:

בד"ה על העמידה לא בעי כו' כצ"ל:

בד"ה א"א כו' וכשנכסי מבקר כצ"ל כל כך הס"ד:

בר"ן מאיסורא הס"ד דהיא בס"ד הס"ד דבריה הס"ד:

דף לט:

נמרא מתניתין קשיתי' כו' כצ"ל וכן ברש"י ורא"ש:

רש"י נכרא גיהנם הס"ד:

ברא"ש לשמואל הס"ד:

ר"ן בד"ה אי לא כו' בכלל אין כל חדש כצ"ל והס"ד:

דף מז.

נמרא לא לסעור איניש כו' כצ"ל וכן ברש"י ורא"ש ור"ן:

רש"י בד"ה כאילו כו' דמים מפני שבני כצ"ל לאלתר אי נמי הוא דבור אחד:

בד"ה וזקנים אומרים סתור ואל תבנה כצ"ל:

בד"ה ומנן כו' ביה יסעורנו כצ"ל:

בד"ה סהדא רבה כו' פלוגתא אדשמואל כצ"ל:

ברא"ש בד"ה אין המים כו' רבו על עיקר כצ"ל:

רבינו נסים וסיערה הס"ד ואחר כך מ"ה קצרה בתלת כו' כצ"ל:

בד"ה ופליגא כו' לעולם אפילו כצ"ל:

דף מז:

רש"י להן מטהרין הד"א:

רבינו נסים בד"ה ולענין הלכה כו' ללא גרסינן במלתא כצ"ל:

בא"ד דרבנן פליגי כצ"ל והרחיב ומטהר הוא דבור אחד:

דף מא.

רש"י בד"ה חוזר כו' כלומר בשעת כצ"ל ביו"ג פנים הס"ד:

הרא"ש חמה הס"ד:

רבינו נסים בד"ה ומ"מ כו' דאם היה עומד כצ"ל:

בד"ה נמצא כו' יותר מהגשמים כצ"ל שיקנה הס"ד קודם חליו הס"ד רטוב ופש הס"ד בנהר הס"ד חלון הס"ד הני הס"ד:

דף מא:

רש"י הימנו דם הס"ד הנובע שקופץ הד"א:

[כדמפרש] בגמ' שדרכן כו' המותר לא הוא דבור אחד:

ברא"ש החולה דמציה הוא דבור אחד עליה שכר הס"ד:

בד"ה רפואות ממון כו' אף אם כצ"ל:

בד"ה לא יעשה כו' שהוא מרפה את כצ"ל:

בד"ה גדולה כו' הגשמים מותר כצ"ל:

רבינו נסים על הרופא הס"ד בירושלמי הס"ד ברישא וישן כצ"ל:

בד"ה באומן כו' ומש"ה לא יעשה כו' כצ"ל:

דף מב.

גמרא שביעית יורד כצ"ל:

רש"י אסור בהן הס"ד בשביעית יורד הד"א מרשותו הס"ד:

בד"ה ואין כו' שביעית ושל הפקר הן כצ"ל והד"א מיינייהו אוכל הד"א הנוטות הס"ד הנוטות הס"ד:

בד"ה לפלגי כו' משום הטעם כצ"ל ירשנו אם הד"א:

ברא"ש בד"ה מתניתין ובשביעית כצ"ל ובגמרא מפרש הס"ד דהפקר הן הס"ד:

בד"ה אם כן כו' בנכסים אלו כצ"ל:

ר"ן לקמן הס"ד שביעית הס"ד:

בד"ה לימא דבנכסים אלו דינו כנכסי כצ"ל:

בא"ד אלא ודאי ר"י ור"ל אפי' כצ"ל אדם אוסר הס"ד רחמנא הס"ד:

דף מב:

גמ' ל"ש נכסים כו' סברי נכסים כצ"ל:

רש"י אם מת הס"ד אוסר וכו' דנכסי כו' הד"א ושמואל הס"ד:

ד"ה בעומדין כו' הגבולים לחזן הד"א:

בא"ד מ"ה אינו יורד דהא רחמנא כו' כצ"ל:

ר"ן בד"ה אם מת כו' ללא פריש בהדיא אפילו לאחר שיצאו מרשותו כו' כצ"ל:

בא"ד מ"ה נדרא חיייל כו' כצ"ל:

בא"ד ור"ל בנכסי כו' כצ"ל:

בא"ד אלא דהיכא ללא כצ"ל:

בא"ד אמר ר"י כצ"ל:

בד"ה ר"ש כו' אסור ואע"ג כצ"ל:

בד"ה ולא כו' מודר ממדיר כו' כצ"ל:

דף מג.

רש"י באותה פרה הס"ד בשבילו הוא הד"א המדיר אצל הד"א:

בד"ה אמר רבי יוחנן כו' דמי ואסור כצ"ל:

ברא"ש בד"ה קונם כו' אותה שבקש כצ"ל הפרה הס"ד:

מטי' לי' הס"ד:

בד"ה גזירה כו' קאי אלא כצ"ל דמלתא הס"ד לידו הס"ד:

ר"ן לרבי אליעזר הס"ד ואחר כך מ"ה אביי אמר כצ"ל:

בא"ד שישראל נהנין לי כצ"ל בלבד הס"ד המדיר הס"ד מתנה הס"ד קמתהני הס"ד:

דף מג:

רש"י בד"ה היינו טעמא כו' הפקר עד דאתי כצ"ל:

ברא"ש עליו הס"ד:

בד"ה מקצתן כו' קנה ש"מ כצ"ל:

בא"ד בכולה ואם עמד כצ"ל:

בא"ד זכה שני להשתעבד בראשון כצ"ל ולא קנה הס"ד המודר הס"ד:

בד"ה כל ג' כו' דקתני זכה כו' כצ"ל לגמרי הס"ד:

ר"ן בד"ה תניא כו' שדמיהן כדי ליפטר כצ"ל:

דף מד.

רש"י בו אפילו הד"א אחר אפילו הד"א:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

בא"ד הפקר דקסבר כצ"ל:

בד"ה רישא כו' לקמן לד"ה כצ"ל היא דודאי הד"א הפקר מפני הד"א:

בא"ד דלמא אית להו דרבא כצ"ל הוי הפקר כצ"ל:

בד"ה ומשום כו' ומעשר והאי כצ"ל:

בד"ה אי הכי כו' ראשון לי הוי הפקר כצ"ל:

בד"ה אמר רבה כו' המעשר הדרי כצ"ל ולעולם אפילו כצ"ל:

ברא"ש בד"ה ושאני כו' הפקירו לעולם כצ"ל:

ר"ן בד"ה ואי אמר כו' שדה זו כצ"ל נפיק מרשות כצ"ל דבדינא דזכה כצ"ל לא נחלקו הס"ד:

דף מד:

ברא"ש בד"ה דלמא כו' שמא יאכלנו כצ"ל אחר עליו הס"ד:

בד"ה בשלמא כו' הפקר עד דאתי כצ"ל:

בא"ד הפאה דתעזוב כצ"ל מחייב ניחא הס"ד:

דף מה.

רש"י בד"ה ומה טעם כו' מאן מעיד כצ"ל:

ברא"ש בד"ה דאמר רבי יוחנן כו' במעשר גזרינן כצ"ל בו אחד הס"ד חורין הס"ד לעשורי כו' הס"ד הוי הפקר הס"ד:

ר"ן בד"ה וא"א כו' אלא דאפקריה כצ"ל בהדיה אלא תרי כצ"ל:

דף מה:

ע"ב ברא"ש אהדדי הס"ד ואינו מעכב הס"ד:

ר"ן הנאה הס"ד:

בד"ה ר"א בן יעקב בו' לאידך אפילו כצ"ל שיעבוד ומשכיר כצ"ל:

בד"ה ואיכא כו' למפרע אלא דכהשתא הוא דחצר כצ"ל יעקב משום ברירה כצ"ל:

דף מו.

רש"י לחצר הס"ד פליגי הס"ד ואח"כ מ"ה כשיש כצ"ל:

ר"ן בד"ה היה אחד מהם כו' הך סיפא בגדר זה מזה כצ"ל:

ברא"ש כמה הס"ד עליו הס"ד:

דף מו:

גמרא דמי ותנן שניהן כצ"ל:

רש"י בד"ה שאין כו' חלוקה ומאן דאסר כצ"ל הואיל ואי אפשר כצ"ל:

בד"ה אבל כו' בו המותר כצ"ל:

בא"ד נמי בבצים ואית דגרסו בבצין כמו ביצין כצ"ל תפיסת יד הס"ד ואחר מ"ה אבוי אמר והשאר נמחק:

ברא"ש אברירה הס"ד:

בד"ה מחלוקת דכיון דאי אפשר כצ"ל יעקב דסמכין כצ"ל תפיסת הס"ד:

בד"ה דמקבל כו' במוהרקי ואבורגני כצ"ל השוכר הס"ד:

ר"ן תפיסת יד הס"ד:

בד"ה אבוי כו' אפילו בביצים כצ"ל:

דף מז.

ר"ן דנפל אזדא כצ"ל ובני הא לית כצ"ל:

בד"ה בעי כו' נכסי חבירו כצ"ל:

בד"ה והוי כו' בית דין מגבין כצ"ל מוילא מתהני כצ"ל:

בד"ה בעי רמי כו' איסור הנאה כצ"ל ולהחליפו דאי כצ"ל שנפרש בפ' כצ"ל דמשועבד לה כצ"ל:

דף מז:

ברא"ש בד"ה קונם כו' ולהכי פשיט כצ"ל בחיי ובמותי הוא סוף דבור אסורין הס"ד בהקדש הס"ד תרתי הס"ד:

חבירו הס"ד מבעלה הס"ד:

בד"ה לאו כו' דמו דאיחלפו כצ"ל ליה מידי הוא סוף דבור ממש הס"ד:

דף מח.

גמרא והינן כו' ג"ב ס"א ואינן:

רש"י דערובין הס"ד:

בד"ה ל"ש כו' ואינן לפניך כצ"ל:

ר"ן בד"ה והתובה כו' לנשיא דבהכי כצ"ל מותר בה הס"ד הנשיא הס"ד ואסור הס"ד:

בד"ה כל מתנה כו' דעל מנת שתחזירהו כצ"ל דמידי דחזי ליה קאמר שאני כצ"ל אסורין הס"ד ברישא הס"ד מתנה הס"ד:

בד"ה ל"ש דא"ל ואינן כצ"ל:

דף מח:

רש"י בד"ה כיפי כו' שהיה משמטו כצ"ל קנה הס"ד קנין הס"ד:

בד"ה וכל דהא לא מקנה כצ"ל:

בד"ה והא מתנתו כו' ולא קנץ כצ"ל:

בד"ה לאו כו' דשדיה בכפילה כצ"ל דכתנא הס"ד:

ברא"ש בקנין זה הס"ד:

בד"ה דהא כו' סודרו למקנה כצ"ל לאחר הס"ד בריה הס"ד:

בד"ה הלין כו' הלכך ה"נ לא קני כצ"ל והס"ד:

בד"ה והא כו' קני ויצאו כצ"ל הבן הס"ד כלל הס"ד הנאה הס"ד להקנות הס"ד:

ר"ן בד"ה אמרו ליה כו' נכסיה אבריה כצ"ל אקניניהו הס"ד לפלוני הס"ד קנה הס"ד:

בד"ה וההוא כו' גופיה אמר כצ"ל סתמא הס"ד אחר הס"ד בנו הס"ד קני הס"ד:

דף מט.

ברש"י ובשלוק הס"ד:

ברא"ש נגמר בה ואחר כך צ"ל נרשם גמרא. באשוני קשים כצ"ל:

ר"ן בד"ה הנודר כו' הוא דבגדרים הד"א:

בד"ה אמר כו' חלקא טרניז כצ"ל טרמיטא מפרש כצ"ל:

בד"ה ירושלמי כו' האחרון של כצ"ל:

בד"ה האי תנא כו' קדרה רך כצ"ל:

דף מט:

רש"י ראשי מפני הד"א מכסי בי' הס"ד ואחר כך מ"ה שעטני מעיל שהיה כו' כצ"ל:

ברא"ש בד"ה כמאן כו' נידון בר"ה כצ"ל:

דף נ.

גמרא איכא מיהו כצ"ל:

דסרוקיתא נ"ב בערך ערך סרק אורחות ישמעאלים ת"י סיען דסרקאי:

רש"י מנכסי חדא הד"א:

דף נ:

גמרא בקולחא נ"ב בערך בערך קלח היה משים קלח של כרוב בפיו ובולעו:

רש"י אתינא כו' הס"ד:

ר"י בד"ה ודאמרן כו' אחת איכא לאקשוויי כצ"ל:

דף נא.

ברש"י קרי קרקנאזי הד"א:

בד"ה כלאים עם דלעת כצ"ל ברמץ אלא כצ"ל באילפס הס"ד מניחו באילפס כן כו' כצ"ל לכן בקדריה הד"א והס"ד:

דף נא:

רש"י אוסר דקא סבר כצ"ל:

בד"ה מן כו' בכלל קום כצ"ל:

הרא"ש בד"ה דג כו' בגמרא דג דוקא גדול כצ"ל שלמים הס"ד:

ר"ן בד"ה כבוש כו' דמפרשי דלא הוי כצ"ל:

בד"ה הנודר כו' מותר ובמקצתן אסור כצ"ל:

דף נב.

ברש"י מותר ברוטב מרק כצ"ל והס"ד ואחר כך מ"ה ובקיפ' מקפ' עבה מתבלין פינדל"י בלע"ז כצ"ל והס"ד:

ברא"ש בד"ה מותר כו' דק דק כצ"ל:

בר"ן בד"ה וקשיא כו' דמציה לאתשולי כצ"ל:

בד"ה והיינו כו' מיהא לא ארי' כצ"ל:

בד"ה ולי נראין כו' דאפי' לא מיבעית כצ"ל רב אשי בדותא היא ולמאן אי כצ"ל מתירין כמסקנא כצ"ל ואי בדותא היא כצ"ל:

דף נב:

רש"י בד"ה ור"י מתיר כו' עדשים ובמתניתין כצ"ל קיימא הס"ד ואחר כך מ"ה קומא דחלבא והואיל כו' כצ"ל לברייתא באתרא הד"א דוקא הס"ד ואחר כך מה"ד ה"ה דאפילו כו' כצ"ל:

בד"ה ומותר כו' דהיינו היוצאת מהן כצ"ל:

ר"ן בד"ה ורמינהו כו' כ"ש דלא הוו ליה כצ"ל דקומא דחלבא כצ"ל:

בד"ה ת"ש כו' באלו לא כצ"ל:

דף נג.

רש"י בד"ה וחכמים כו' דקתני מותר כצ"ל שומשמי הס"ד:

דף נג:

רש"י בד"ה כתנאי כו' אף בירקות גינה כצ"ל:

בד"ה מותר כו' זה הדבור כולו נמחק גריסין הס"ד הכל היא הס"ד קאמר הס"ד חיוין הס"ד מבושל הס"ד:

בד"ה גריסין כו' משמע כצ"ל:

ברא"ש דוקא הס"ד אחר הוא הס"ד:

ר"ן מזה הס"ד:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

בד"ה משוס כו' חששא דגוש כצ"ל משמע לכוס הד"א:

דף נד.

ברש"י ר"ע אוסר הס"ד:

ברא"ש בד"ה אסור כו' כר"י והנודר כצ"ל עלי הס"ד:

בר"ן אינו כן הס"ד יקחס הס"ד דלגועין הס"ד נינהו הס"ד עלייהו הס"ד משמע הס"ד:

בד"ה באומר כו' בהן ורבגן כצ"ל דקדושין הס"ד:

דף נד:

ברש"י הוי הס"ד:

בד"ה אסור כו' הני מויני כצ"ל:

ר"ן נפשיה הס"ד סתמא הס"ד בד"ה ומסתברא כו' עליה כדגים כצ"ל כדגים אבל כצ"ל:

דף נה.

ברש"י מיינים הס"ד תבואה הס"ד:

ברא"ש בד"ה אסור כו' כרי והנודר כצ"ל המינין תבואה הד"א:

דף נה:

ברש"י מארעא הס"ד:

ברא"ש לכסות ואח"כ צ"ל רשום גמרא שרו ואחר כך מה"ד אבל ומה שנרשם גמרא נמחק:

ר"ן בד"ה תניא כו' דמתניתין סבירא כצ"ל:

דף נו.

ברא"ש בד"ה לימא כו' היא דמשמע כצ"ל:

ר"ן בבית הס"ד בגמרא הס"ד בית הס"ד:

בד"ה מאי כו' כיון דלפוס כצ"ל:

דף נו:

רש"י בד"ה מתניתין צ"ל מה"ד לתחומה ואח"כ מה"ד לעיבורא יכול לילך כצ"ל לעמוד הס"ד ולחון

הס"ד ואחר כך מה"ד שאני גבי בית כצ"ל:

ר"ן יושב הס"ד האסקופה תחת הד"א בית הס"ד:

בד"ה שאני כו' ויצא דמן כצ"ל כלחון ומכאן הד"א:

דף נז.

גמרא גידולי גידולין כצ"ל:

רש"י בו זמן הס"ד:

בד"ה אס כו' לבית אבין מעכשיו כצ"ל:

ברא"ש בד"ה שאת כו' ולהתכסות אחר כצ"ל:

ר"ן בד"ה מתניתין כו' וכיון דלהאי כצ"ל ואפי' נימא כצ"ל למעלה הס"ד עליה הס"ד שלו הס"ד:

בד"ה שאני כו' אחא והיינו כצ"ל דשאיני אוכל כצ"ל איתא בשאיני אוכל כצ"ל אלא ודאי כדארמין כצ"ל:

בד"ה שאת כו' איני אוכל כצ"ל קאי על שאת כצ"ל אאכילה קאי כצ"ל והס"ד:

דף נז:

גמרא אמר רבי יונתן כצ"ל רבי שמעון אומר כצ"ל:

רש"י כולן או הד"א לא הס"ד האיסור הס"ד:

בד"ה ליטרא כו' שעיסרה כהלכתה כצ"ל:

בא"ד הגידולים ומן העיקר כצ"ל העיקר הכי כצ"ל:

ברא"ש בד"ה לאחר כו' למפרע על כצ"ל:

בד"ה איש כו' כפר דימא כצ"ל:

בד"ה גידוליו כו' בטלי כי כצ"ל כו' של תרומה אף כצ"ל:

לעלות כחו וקשה נ"ל בהוספה:

בד"ה דלמא כו' עובדי כוכבים למאן כצ"ל:

ר"ן בד"ה ורבו כו' את האסור כצ"ל כך הס"ד עראי הס"ד בטלה הס"ד:

בד"ה אף על פי כו' על מה שהיו כצ"ל עיקר הס"ד שגא הס"ד ומעשרותיה הס"ד זריעה הס"ד יוחנן הס"ד:

דף נח.

רש"י דמי במדוכנין הד"א בבעי' דישמעאל דאיתיה לעיקר בעין כצ"ל:

הרא"ש בד"ה כל כו' את האיסור כצ"ל:

בד"ה אף כו' בביעור כפירות כצ"ל השחירו הס"ד:

בד"ה אס יכולין כו' שגדלו בצלים כצ"ל דסיפא קאי כצ"ל הראשון הס"ד:

ר"ן בד"ה וכל כו' מצנה למיעבד כצ"ל לחומרא שאני כצ"ל הכי דחייא כצ"ל לביעור הס"ד עצמו הס"ד יפה הס"ד:

דף נח:

גמרא היתר מעלין כצ"ל:

רש"י תפשוט דבמדוכנין הד"א:

בא"ד לעיקר בעין כצ"ל וכיון דחשוד הוא כצ"ל:

בד"ה ומלמא כו' לעיקר בעין כצ"ל דעתך המנכש כצ"ל האיסור לימא הד"א:

בד"ה בטילתו כו' זרעונין אוסרין כצ"ל:

בד"ה הרי כו' תרומה ומעשר כצ"ל כל כך הס"ד:

בד"ה לפי כו' דפשיטא ליה דגדולי כצ"ל:

הרא"ש בד"ה אוכל כו' נגמר מלאכתו כצ"ל:

בד"ה למונצי כו' דאי הוא כצ"ל:

בד"ה ואותה כו' עליה עשירי מליטרא כצ"ל תרומה ומעשר כצ"ל:

ר"ן בד"ה בחסיוות דקיס לן כצ"ל עשר הס"ד:

בד"ה למונצי כו' עיקר איסור כצ"ל צורך הס"ד אחרות הס"ד שנטען הס"ד:

בד"ה לימא כו' אסור אלמא כצ"ל העיקר הס"ד גרים הס"ד:

דף נט.

גמרא סאה אלא אימא כצ"ל עלה גופא כצ"ל שתיקנה וזרעה כצ"ל:

רש"י קרקע הס"ד לרבי אמי הס"ד רבים הס"ד תרומה דאי הד"א דתנן וכו' הס"ד אלא ביד ישראל כצ"ל:

בד"ה אלא לעולם כו' עסקינן ומצי מתשיל ואפילו הכי כצ"ל:

בא"ד ה"ג כצ"ל ברוב הס"ד:

הרא"ש בד"ה אמרי כו' חזרת לטיבלה כצ"ל למעלה הס"ד:

בד"ה אבל כו' והכל איסור כו' כצ"ל לא בטיל הס"ד מיניה הס"ד כהן הוא הס"ד ואכיל לה הס"ד דשלו היא הס"ד:

ר"ן מתירין הוא הס"ד בעיני הס"ד תעלה הס"ד דפסחים הס"ד:

בד"ה בתרומה כו' אותה סאה כצ"ל והס"ד נדרים הס"ד:

בד"ה וכי כו' של איסור כצ"ל אע"פ שאיסור כצ"ל לעלמא שרי כצ"ל:

דף נט:

רש"י בד"ה אתנספת כו' דאסורין לאכלן כצ"ל הלך הס"ד ואחר כך מ"ה וקא מהדר תלמודא לעולם ואפילו לר"ש כו' כצ"ל פטור דאמרינן כצ"ל היתר היכא הד"א דנטען כדקתני כצ"ל כולה הס"ד:

הרא"ש מותר הס"ד לה הס"ד:

ר"ן גדילתו הס"ד מעלין הס"ד ומעלין הס"ד ואח"כ מ"ה ה"נ תנינא כצ"ל טבל הוו הס"ד:

דף ס.

רש"י האיסור הס"ד בד"ה בגידולי כו' דה"ק כצ"ל חולין הס"ד:

דף ס:

גמרא הוי ולא כצ"ל אינשי ריש ירחא כצ"ל יום כהיום כצ"ל:

רש"י בד"ה א"ל כו' היום ביום אחד כצ"ל לעת הס"ד:

בד"ה כמאן כו' כלל דמחמרינן כצ"ל שפיר כרבי נתן כצ"ל איסורא דמחמרינן כצ"ל שאלה הס"ד חסר בחדש הד"א נמי הס"ד:

הרא"ש בד"ה כמאן רב יוסף בא כצ"ל החול ולאידך הד"א:

בד"ה קמ"ל ירחא ולאידך כצ"ל:

ר"ן להיום הס"ד עסקינן הס"ד:

בד"ה איבעי להו כו' כהיום דלשתרי כצ"ל לכשתחשך או כיום א' כצ"ל:

דף סא.

רש"י הוי הס"ד עילוה אלא הד"א חמשים אסור כצ"ל ולכאן הס"ד ואחר כך מ"ה א"כ כצ"ל:

בא"ד אלא חמשים כצ"ל:

בד"ה א"ל כו' וא"נ אמרת אין כצ"ל הכל הס"ד הפסח הס"ד שיצא הס"ד:

הרא"ש ור' יהודה סבר כצ"ל:

בד"ה עד כו' וקאמר רבי מאיר כצ"ל:

ר"ן משמע הס"ד שנים הס"ד לעת הס"ד שעבר הס"ד יובל הס"ד בכלל הס"ד כולו הס"ד קאמר הס"ד שיעטן הס"ד פסחא משמע הד"א:

דף סא:

רש"י קאמר גמרא למימרא כצ"ל:

בד"ה חוץ כו' שבקטנות דלדברי כצ"ל:

בד"ה מוחלפת כו' מאיר מעייל כצ"ל רגלים הס"ד בד"ה אמר כו' כמו מקפלין כצ"ל עד שחורץ אותו בקופין ועושין כצ"ל:

ברא"ש שניע הס"ד:

בד"ה עד הקין כו' ובציר ומסיק לא כצ"ל המלחמה ולא כצ"ל הכלל קאי כצ"ל אסור אלא כצ"ל:

בד"ה למימרא כו' במתניתין דבהא כצ"ל:

ר"ן בד"ה עד כו' הקין עד כצ"ל מקריא הס"ד ואחר כך מ"ה ענבים כי והד"א:

דף סב.

רש"י להיות עודר כצ"ל:

בד"ה אלא כו' לרבי טרפון דאס שרו ל' כצ"ל:

ר"ן בד"ה שנשתמתי כו' שהניחו כשהדיעו כצ"ל בד"ה א"ה כו' דאין ה"נ כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

דף סב:

רש"י בד"ה להסקה כו' להסקה דמי ולא לע"ז כצ"ל אמר קונם כו' ניסן רבי יהודה כצ"ל:

בד"ה מחלוקת כו' כדאית ליה דגשם כצ"ל והס"א:

הרא"ש בד"ה עבדא כו' שעובדים לאש כצ"ל:

בד"ה אסור כו' אזלי' ומסתבר כצ"ל סתם הס"ד ברישא הס"ד:

ר"ן בד"ה עבדא כו' מדרבנן רבותא כצ"ל:

בד"ה רוב כו' דהא איכא כצ"ל:

בגמרא הס"ד קבוע הס"ד בעיני הס"ד:

בד"ה ומקשו כו' שיעגי הכא כצ"ל לאחר זמן נמי כצ"ל:

דף סג.

רש"י במרחשון הס"ד הגשמים הס"ד ירדו הס"ד:

הרא"ש בד"ה כמאן כו' ושניה בכהן גדול כצ"ל:

ר"ן במרחשון הס"ד מתענין הס"ד השנים הס"ד ואחר כך מ"ה להתענות כצ"ל:

בד"ה לנודר כו' ב"ז ובכהן גדול כצ"ל:

בא"ד הגשם כולוה כצ"ל:

בד"ה קונם כו' טעמא דרבי כצ"ל השנה נתעברה כצ"ל:

דף סד:

רש"י בד"ה והתניא כו' ר"ח אדר כצ"ל וכו' מכלל כו' לאו הד"א:

ר"ן ל' ה' הס"ד בניחותא הס"ד:

בד"ה מכלל כו' אדר ראשון כצ"ל שיהא הס"ד:

בד"ה ולענין עד שיהא כצ"ל בס"ד הס"ד:

בד"ה לשאת כו' תקרא וה' יענה כצ"ל:

בד"ה תוספתא בחבירו שיאכל כצ"ל:

דף סד.

רש"י בד"ה ר"א אומר כו' אלו היית כצ"ל בכך אין הד"א נודר הס"ד:

בד"ה ונעשה כו' האי נולד כו' כצ"ל:

בד"ה ובמסקת כו' דזכינהו חכמים לר"א יהודה כצ"ל:

בד"ה מאי כו' אין מתחרטו כצ"ל:

הרא"ש מעיקרא כלום הס"ד המקום הס"ד:

בד"ה לזה כו' שאסר על הראשון כצ"ל. בד"ה פותחין כו' בניו ולא כצ"ל לסתור הס"ד בד"ה להתיר כו' דהוא אינו כצ"ל:

ר"ן בד"ה מאי אין כו' מפני כבוד כצ"ל פותחין ורבא הד"א:

דף סד:

רש"י בד"ה אין כו' כך הנאהו כצ"ל:

בד"ה אמרי כו' דפותחין דבשביל כצ"ל:

בד"ה ורבנן כו' לאו נולד כצ"ל:

ברא"ש דשכיח הס"ד:

ר"ן בד"ה עוד כו' אביו ואמו בההוא כצ"ל למיחש הס"ד חכם הס"ד:

בד"ה ועוד כו' פסין דשאני כצ"ל ועוד הס"ד לא הס"ד הגשוואין הס"ד בתמינתין הס"ד בתמיה הס"ד:

בד"ה ירושלמי רבי אילא כצ"ל:

דף סה.

נמרא ר' מאיר אומר כצ"ל כיצד אמר כצ"ל כנולד ואין כצ"ל אמר כבר כצ"ל:

רש"י בד"ה אשתיל כו' עבדיתון דשריתון כצ"ל:

בד"ה מת נולד הוא דהוי נולד כצ"ל:

בד"ה ור"י כו' לו דכבר מת בשעה כצ"ל:

ברא"ש בד"ה מיתה נולד הוא והיאך א' ר"מ כצ"ל:

ר"ן בד"ה והיכא כו' בנדר שאינו להנאתו של חבירו אבל בנדר כצ"ל:

בא"ד אי שרי נדרו או לא כצ"ל:

בא"ד ל"ש אלא כצ"ל אלמנה להנאת כצ"ל צנוח בצדקיהו כצ"ל מה תועלת כצ"ל לחכם הס"ד:

דף סה:

נמרא נדר טעוית קשיא כצ"ל:

רש"י נודר הס"ד עלמא הס"ד בעניות אינו הד"א בגמרא הס"ד משתעבדי הס"ד:

בד"ה ש"מ אין מסדרין ג"ב מפ' ישן משיירין ויזם הס"ד:

ברא"ש בד"ה בשלמא כו' חכם וסיפא כצ"ל:

בד"ה מאי דמטו כו' הייתי נמצא כו' צ"ל נמנע:

ר"ן א"נ אי אמר כצ"ל:

בד"ה ועוד כו' במה דהתם כצ"ל אפי' על כצ"ל:

בד"ה ולימא כו' נפל שאני כצ"ל ורבנן הס"ד כתובתה הס"ד:

בד"ה ה"ק כו' היא טרפה כל כצ"ל לאכול הס"ד מסדרים הס"ד:

בד"ה ומדאמרינן כו' דעלמא דנחי דמטלטלי כצ"ל:

דף סו.

גמרא הותרו כולן שאינו נהנה לזה ולזה הותר הראשון הותרו כולן הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין הותר האמצעי הימנו ולמטה מותר הימנו ולמעלה אסור כצ"ל:

רש"י בד"ה ר"ש היא כו' אינו חייב עד שיאמר [שבועה] לכל אחד ואחד כצ"ל:

בד"ה ותיפוק כו' יפה למעים כצ"ל הוי נדר דמשמע דוקא יפה דאי לא הוי לא רע ולא יפה לא הותר כצ"ל ואחר כך מ"ה ועוד יפה קתני ותיפוק ליה דלא הוי נדר דאינו רע וה"ל נדר בטעות כצ"ל:

בא"ד וה"נ כצ"ל מעיקרא הס"ד ואחר כך מ"ה וייפוה כצ"ל:

בד"ה מעשה כו':

מעיקרא הוי כצ"ל:

ברא"ש בד"ה מעשה כו' כעורה ויפוה כצ"ל:

ר"ן אותו הס"ד קיים הס"ד נדרים הס"ד בראשון הס"ד בו הס"ד:

בד"ה מעשה כו' שהתירו רבי ישמעאל כצ"ל:

דף סו:

רש"י בד"ה האי כו' דרבי שמעון בן גמליאל כצ"ל:

בד"ה בשילי כו' תרי טלפי כצ"ל בלשונות שלהם כצ"ל:

דף סז.

פתח עליה ההוא ספדנא בנות ישראל על ר"י בכינה המלביש כן שני גוי' דריש שני מלשון שן והמעלה עדי זהב גוי' היינו השן זהב שעשה לה לעדי ולכך בעובדא דלעיל דלא איירי בעשה לה שן לא מיייתי אר"י האי קרא דכתיב גבי שאלו ומכאן יש קצת ראיה לפירש"י גבי שן תותבת שן זהב דפרק במה אשה דפליגי ר"י ורבנן אם שרי להוציאה בשבת דקאמר ל"ש אלא של זהב אבל של כסף ד"ה מותר משום דשל זהב חשיבא ואחתי' לאחתי' אבל לפי רבותינו דשל זהב משונה במראה משאר שיני' ולמאז מבזו לה כו' אבל של כסף דומה כו' דא"כ ר"י הכא דעביד לה של זהב ליפותה טפי ה"ל למעבד של כסף דאדרבה ע"י של זהב מבזו לה ודו"ק:

אמר ימונתו כל בני אלמנה ואל יזח כו'. ע"פ מ"ש פרק ב"מ בעון נדרים אשתו של אדם מתה שנאמר למה יחם משכבך מתחתך ובעון נדרים בניו מתים שנאמר וחבל את מעשה ידיך גוי' וזה שנדר הנאה מאשתו בזילותא דרבנן ראוי ואי שימונתו בניו כשאר נודרים וגם ימותה הוא גופיה תחתיה על שנדר הנאה ממנה בזילותא דרבנן ותשאר היא אלמנה ודו"ק:

עד שתראי מום יפה שבך כו' מכל הפירושים נראה שפי' מום מלשון מאומה ונראה לקיים כמשמעו מלשון מום ממש כלומר עד שתראי לו מום היותר יפה שבך שיש בו קצת יפוי וכל הני מומין דחשיב ודאי דאית בהו מומין שהן מומין לכהונה כגון עיניה טרוטות חוטמה בלוס צווארה שקוע אבל כל אחד דחשיב הכא גם דלענין מומי כהונה לא מקרי מומין במסקת בכורות בעיני אדם מקרו מומין כדקאמר הכא והשתא ניחא דשם מכוער נמי מקרי מום בעיני הבריות כדקאמר גבי ר"מ דדייק בשמי' דכידור וקאמר הכא דבאותו מום שהוא שמה לכלוכית מצא דבר יפה דשמה גאה לה וזה המום שהוא שמה הוא יפה וגאה לה יותר מכל מומין שבה וק"ל:

ההיא בר בבב דסליק לא"י ונסיב איתתא כו' נראה מדהזכיר שהיו האיש והאשה מצ' מדינות שכל מה ששניתה מכוונתו לא היה אלא מתוך שינוי לשונות של ב' המדינות שאמר לה תרי טלפוחי שכן בבבבלי היה לשונם לומר על המיעוט תרי ולא בא"י ולכך ?הבלנה תרי ממש וכן גריוא ודאי משמע מדה גדולה ומדה קטנה כדמוכח לעיל בפרק הנודר מן המבושל דקא"ל רבי לבז קפרא יהיבנא לך ד' גריווי וקא"ל גריוא דבעינא כו' שקל דיקולא כו' ה"ג איהו לפי לשון מדינתו היה מתכוין אמדה קטנה ואיהי הבינה מדה גדולה וכן בלשון בוצינא היו משנין בלשון לפי לשון מדינתם וכן בבבא אפשר דבא"י לא היו קורין אלא דלת או דשא ומיאו יש לדקדק שאמר דיתיב בבא בן בוטא אבבא כו' מה לו להזכיר שישב אבבא ויש ליישב משום דיתיב בבא בן בוטא בקרוב בפני הפתח חשבה דכוונתו עליו אבל אילו לא הוה יתיב שם ודאי דלא היתה טועה לומר כן דכוונתו על בבא בן בוטא וק"ל:

רש"י לנערה כו' הס"ד בארוסה הס"ד:

בד"ה שאין כו' וכנסה לא כצ"ל:

ברא"ש קמ"ל כו' הפסק שעה כצ"ל:

ר"ן רישא הס"ד מפירין הס"ד:

בד"ה מהו כו' אביה או כצ"ל מיניה הס"ד:

בד"ה וחזר כו' לאשמועינן מאי אין כצ"ל צריכא דיש לי כצ"ל כלל בשעת כצ"ל חזיא ההיא שעתא כצ"ל:

בד"ה וערה כו' מלתיה ומקשי כצ"ל:

דף סז:

ר"ן בד"ה נערה כו' דבת שנים עשר שנה צ"ל י"א:

גמרא אב לחודיה מיפר כצ"ל ונ"ב לפי ר"ן בקודמין ומיניה כצ"ל:

רש"י בד"ה ולאז ממילא כו' למה לי לא כצ"ל הארום הס"ד לחודיה הס"ד בקודמין הס"ד ואחר כך מ"ה ומיניה כצ"ל:

בד"ה ארום כו' לחודיה בהני נדרים שנדרה כשהיתה כצ"ל:

ברא"ש בד"ה ממילא כו' מינה נדרים שנדרה כצ"ל:

ר"ן בד"ה ואימא כו' הבעל מיפר נדרים כצ"ל בקודמים הס"ד לחודיה הס"ד:

בד"ה אימא כו' מיפר אף כצ"ל מיבעיא הס"ד:

בד"ה אימא אב כו' דאי הכי הפרת בעל צ"ל אב:

בא"ד לגרוע הניאה דאב כצ"ל לן לא הס"ד דאצטריך הס"ד:

דף סח.

ברא"ש בד"ה א"א מיקלש כו' דשבעות דאוסר כצ"ל:

ר"ן נדריה הס"ד קודמין החכם כצ"ל:

בד"ה ורבה כו' מיניה תנא כצ"ל ליה הס"ד:

בד"ה לומר וקשיא לי כצ"ל:

בד"ה וכי היכי כו' האב מנין כצ"ל נקט הס"ד מינה הס"ד:

בד"ה היכי קמיעביא כו' דבכלל נדר שבעה כצ"ל דקתני אבל הד"א:

דף סח:

ברש"י אבל כו' שמת בו ביום כצ"ל:

ברא"ש בד"ה שמע כו' דהא דאמרינן כצ"ל האב והוא כצ"ל:

בד"ה שמע הבעל כו' לאב דאי מרישא אימא ה"מ כצ"ל שמע הבעל והפר כצ"ל:

בא"ד לעיל לא כצ"ל:

ר"ן בד"ה שמע אביה כו' לבעל חזינא כצ"ל:

בד"ה שמע בעלה כו' ואיכא למימר כצ"ל דהפרה דקמא כצ"ל דב"ה אמרי דמשום כצ"ל כלל דאפי' הכי כצ"ל לא נתרוקנה כצ"ל:

דף סט.

ברש"י בד"ה וב"ה חלקו וחלק כצ"ל בד"ה יש כו' האב והארום לה או לא הד"א לא הס"ד:

בד"ה ת"ש כו' ומוترין להפר לה כצ"ל:

בד"ה ואין כו' כולו בשאלה כצ"ל:

בד"ה ע"א ביום על כצ"ל דבור ובלשון כצ"ל:

ברא"ש לן הס"ד:

בד"ה אבל איפשר דנשאר כצ"ל:

בד"ה קיים כו' נתפס וחלו כצ"ל:

בא"ד להביא בדמיו כצ"ל:

דף סט:

רש"י ראשון אלא הד"א שלמים ר"מ הד"א:

בד"ה ור"י סבר אי אמר תמורת כצ"ל למחר הס"ד ליכי למחר הד"א:

ברא"ש בד"ה תא שמע כו' ורבי יוסי ממחלוקת כצ"ל אמר בפרק צ"ל בפ':

ר"ן משמע דאינון צ"ל דאתני':

אומר ומופר כצ"ל:

דף ע.

רש"י בד"ה את"ל כו' דבהאי יומא כצ"ל מהו הס"ד:

בד"ה מי אמרינן כו' דכוליה יומא כצ"ל לעיל הס"ד ואחר כך מ"ה מת הבעל וכל הדבורים השייכים למתני' ואחר שנרשם גמרא מ"ה בעגוריה כצ"ל:

ברא"ש בד"ה ואת"ל למחר כמאן דאמר כצ"ל:

בד"ה א"ד כיון כצ"ל:

בא"ד בכלל דכי כצ"ל הכלל הס"ד האב הס"ד בעלה הס"ד:

ר"ן בד"ה ואת"ל ואין הכי נמי כצ"ל מהני הס"ד הפרה הס"ד הוא הס"ד:

בד"ה מ"ט כו' רשות לבעל כמו לאב כצ"ל ונ"ב מצאתי מונה:

דף ע:

רש"י כו' הס"ד:

בד"ה ואי אמרת כו' לארום לא מצני כצ"ל לחודיה למה הד"א ראשונה הס"ד ואחר כך מ"ה פי' אחר אבל כו' כצ"ל אי נימא שקידשה כצ"ל עלה הא הד"א הבעל להנשא כצ"ל:

בד"ה וא"א כו' דקתני בסיפא כצ"ל ורבנן הוי כצ"ל:

ברא"ש לארום הס"ד להפר הס"ד שנראו לארום כצ"ל והס"ד לבנו הס"ד פלוגתיהוי' הס"ד:

בד"ה הא גופה כו' לא כן לא כצ"ל בבגרותה ואלמנה כצ"ל:

ר"ן לחודיה הס"ד:

בד"ה אימא כו' ובעלה האחרון כצ"ל בוגרות הס"ד הוות הס"ד:

בד"ה הא כו' משבגרה אם נתקדשה לאחר מכן כצ"ל ויתר כדכתיבנא כצ"ל יפר הס"ד:

דף עא.

רש"י אחרון הס"ד:

בד"ה ב"ה וכו' והיפר לה ולא כצ"ל ואמרינן ב"ש הד"א:

ברא"ש בד"ה מה"מ כו' נקט דשמע כצ"ל:

בד"ה עליה קרא כו' ואפ"ה מתניתין כצ"ל וכמה הס"ד ואחר כך מ"ה ת"כ דשמואל גערה המאורסה כצ"ל דשמואל הס"ד:

ר"ן לחייה הס"ד:

בד"ה ומלמא כו' לעיל מהיקשא כצ"ל לחודיה הס"ד אחרון הס"ד לנדריה הס"ד בעל הס"ד:

בד"ה אבל כו' ב"ש סברי נדרים כצ"ל:

דף עא:

גמרא נדרים נמי כצ"ל לאב ומינז כצ"ל:

רש"י בד"ה ב"ש כו' של אותו ושל בעל והתם כצ"ל:

בא"ד אלא עם ארום אחרון כצ"ל:

ברא"ש בד"ה אמר רבי נתן כו' וב"ה מה לי כצ"ל הפסיק אב כצ"ל מאי דאסיק כצ"ל דארישא הוא סמיך כצ"ל ברייתא הוא כצ"ל:

ר"ן מפר הס"ד ומינז כו' הבנתי דברי כצ"ל דאסתלק ליה ארום מהכא ותו לא חזי האי נידרא לארום כלל כצ"ל כיון דבדאיכא כו' נ"ל בדליכא אחרון כראשון כצ"ל הוא דאמר כצ"ל קלוש קלוש ונראו כו' וכיון דאיקליש נ"ל דפליגי ברישא ומסיפא מיייתי תניא כצ"ל דמי הס"ד:

בד"ה כגון כו' מצני מפר כצ"ל עסקינן הס"ד:

דף עב.

גמרא רשות לאב כצ"ל:

רש"י בד"ה הב"ע כו' שנירשה וזהכי כצ"ל לה אפילו הד"א נמי אלא הד"א:

ברא"ש לה הס"ד המנין הס"ד ברישא הס"ד סיפא הס"ד ונשאה הס"ד:

בד"ה מהו כו' שמיעה כגון שירא כצ"ל למבעי הס"ד שמיעה הס"ד מידי הס"ד:

בד"ה אם כן כו' לכי שמע הוא דמפר לה כלומר לכשישמע תועיל כצ"ל:

ר"ן דמו הס"ד:

בד"ה ת"ש כו' דשמועה דארום כצ"ל מפר הס"ד:

בד"ה ולענין כו' ממימרי' דשמואל כו' ולי נראה דלאו ראייה ממימרי' דשמואל דלא נחית למימר אלא דארום אחרון מפר אף בנראו לראשון ואיכא לאוקמי במת הארום ראשון אבל בגרושה מצני שמואל נמי סבר דלא מצני מפר ושמוס דגירושין כהקמה תדע דהא מיייתין לעיל ת"כ מצרייתא לשמואל ולא מיייתין לה הכא אהך האבעיא וה"ט משום דהך ברייתא בארום ראשון איירי אבל בגירש מצני למימר דלא מפר משום דגירושין כהקמה ובהא ניחא מה שהקשה הר"ן לעיל אמאי לא אייתי ראייה לשמואל ממתניתין. דבגוונא דמתניתין דאיירי בגירש לא נחית שמואל למימר דאף בנראו לראשון דמצני אחרון להפר משום דאפשר דגירושין כהקמה הוא והיינו אבעיא דהכא וק"ל:

בא"ד לא פשיט כצ"ל:

בא"ד ולא ממימרא כצ"ל:

דף עב:

גמרא לכי שמע כצ"ל א"ל רבי יונתן כצ"ל:

רש"י בגמרא הס"ד שמע והא הד"א להו הס"ד:

בד"ה לכי שמע כו' כל זמן כצ"ל מופרים בהפרה הד"א מידי הס"ד:

בד"ה להדורי' כו' שלא תבא כצ"ל לקיימו הס"ד:

ברא"ש לכשישמע הס"ד בטעות הס"ד מופרים הס"ד:

בד"ה והא כו' שישמע למה כצ"ל לה הס"ד למפרע הס"ד קיימין הס"ד השליח הס"ד מקרא הס"ד:

בד"ה והא כו' שעשאו שליח כצ"ל:

ר"ן שמיעה הס"ד הספק הס"ד:

בד"ה כל כו' שגא באביה כצ"ל ליה הס"ד:

בד"ה ושמע כו' אורחא דמלתא כצ"ל ופלוגי הס"ד אותן הס"ד נדריה הס"ד במתניתין הס"ד:

בד"ה והא לא שמע כו' אפילו מרבנן כצ"ל חיילא וכדקא כצ"ל היקם אבל הכא כצ"ל דוקא הס"ד ואחר כך מ"ה ה"נ לכי שמע כצ"ל ולאיןך פירושי כצ"ל מאליו כשישמענו כצ"ל זה הס"ד מקדש הס"ד:

בד"ה והא כו' דליתא דאם כן כצ"ל בעיא דכי כצ"ל:

דף עג.

רש"י בד"ה דא"ל כו' לכי שמענא כצ"ל מיטרידנא הס"ד:

בד"ה היינו כו' שאלה לעילא מדר' כצ"ל אחד ואחד בכלי אחד כצ"ל חרש בדידיה כצ"ל או דלמא ושמע כצ"ל:

ברא"ש בד"ה לכי שמע כו' שמא כשאשמע כצ"ל:

בד"ה אלא כו' וחברתה ולימא כצ"ל:

ר"ן שמענא הס"ד:

בד"ה ואפוגרופוס כו' בעי' דלימא כצ"ל גופיה הס"ד שומע הס"ד מופר לכון כצ"ל והס"ד:

בד"ה לא מן כו' ליה כאליו כתיב כצ"ל:

בד"ה ולענין הלכה כו' לה ואין כן כצ"ל:

דף עג:

גמרא הבעל חסר יום אחד או כולן בפני היבם חסר יום אחד כצ"ל:

רש"י בד"ה אבל כו' לא שמעת ליה כצ"ל:

ברא"ש בתרומה הס"ד הוא הס"ד כלל הס"ד בד"ה אלא כו' לאחיה ולאחותה כצ"ל ככנוסה הס"ד:

ר"ן משלו הס"ד דאב הס"ד:

בד"ה א"ל כו' ודאי נדר על דעתיה כצ"ל:

דף עד.

גמרא ולרבי אליעזר כצ"ל:

רש"י מפר הס"ד לחופה הס"ד:

בד"ה אלא כו' אפשר ליבם כצ"ל:

חדושי הלכות – מהרש"א • נדרים

בד"ה מאי כו' וברח דאייביב לה כצ"ל:

ברא"ש אביה הס"ד קודם ד"ה קסבר נרשם (מתינ') [נמר']:

לחלוץ הס"ד לגבייהו הס"ד אשתו הס"ד מפר הס"ד ואחר כך מ"ה ולרבי אליעזר כצ"ל:

בא"ד לנחות הצרה כצ"ל אחין ג' אחין כצ"ל גמורה הס"ד ואחר כך מ"ה הב"ע שעמד כצ"ל:

ר"ן בס"ד הס"ד:

בד"ה אשה כו' עד שיחלון כצ"ל בה הס"ד:

דף עד:

נמרא קנה לעצמו כצ"ל:

רש"י פליגי הס"ד מאמר אינו הד"א יבמין הס"ד:

ברא"ש לפרוכי הס"ד לו הס"ד:

ר"ן זיקה והוי כצ"ל יפר הס"ד מקרו הס"ד לחודיה הס"ד:

בד"ה ור"י כו' הארום ואחווה מצ' למיסרה על היבם כצ"ל והס"ד כאירוסין הס"ד:

בד"ה ולר"א כו' אחין שני נשואין כצ"ל גמור הס"ד מאמר הס"ד זיקה הס"ד מאמר הס"ד:

דף עה.

נמרא אי נמי מרישא דקתני כצ"ל:

רש"י פליגי הס"ד כו' בין הד"א הכי הס"ד ואחר כך מ"ה א"נ כצ"ל:

בד"ה מתניתין כו' מדקא קרי ליבמה אישה כצ"ל:

בא"ד הכי דאיכא כצ"ל אותן שלא הד"א:

ברא"ש מאמר הס"ד אשה הס"ד אביה הס"ד לה הס"ד לאחיו הס"ד עקיבא הס"ד מאמר הס"ד:

ר"ן ארום הס"ד:

בד"ה משבאת כו' היינו משקדשה כצ"ל לרשותו הס"ד אשה שיש לו כצ"ל בשותפות הס"ד כוותיה הס"ד

מייירי הס"ד נקטו הס"ד מנייהו הס"ד:

בד"ה מתני' כו' דמחייב סקילה כצ"ל:

בד"ה כשם כו' מפר מיהו כצ"ל לאפוטרופום הס"ד אלימי הס"ד שחלו הס"ד:

דף עה:

רש"י ביה הס"ד איסור ש"מ הד"א כלל הס"ד נודרת הס"ד:

בד"ה שלא כו' קתני משמע כצ"ל וכו' הס"ד ואח"כ מ"ה מיפר כצ"ל:

בד"ה הא כו' אשתו שאינו כצ"ל:

בד"ה אין מציל כו' מנת שאם כצ"ל:

בא"ד מדקאמרו כצ"ל:

בד"ה אינו דין כו' לו לארום כצ"ל ע"א מ"ר כצ"ל:

ברא"ש בעיקרא ואי כצ"ל בסתם אבל כצ"ל דחיייל הס"ד מעולם הס"ד מדקתני לא כצ"ל אסור הס"ד

ואחר כך מ"ה מי קתני כצ"ל אותם הס"ד:

בד"ה במקום כו' משמור דאמר הוא כצ"ל בטלין כצ"ל:

ר"ן בטלין הס"ד כלל הס"ד:

דף עו.

נמרא ובטלין תהוי כלי תיובתך אי לא ס"ל דחיוילין תהוי מקוה תיובתך כצ"ל:

רש"י בד"ה אינו דין כו' יוצאה עכשיו כצ"ל:

ברא"ש בד"ה אמרי' כו' תיובתא ממקוה כצ"ל:

בא"ד דחיוילי וגירסא זו כצ"ל יהודה ת"ש כצ"ל כלל הס"ד:

ר"ן ראוי למקוה שיציל כצ"ל:

בא"ד לפרכיניהו ומרכבי ליה כצ"ל לעיל הס"ד חיוילי הס"ד בעיני הס"ד סימנין הס"ד:

דף עו:

רש"י בד"ה נדרה כו' היום כלילי כצ"ל למחר הס"ד:

ברא"ש בד"ה נדרה כו' שבת כצ"ל נדר לא הד"א לעת הס"ד ואחר כך מ"ה דאי כתיב כצ"ל:

בד"ה אין הלכה כו' דברייתא דאמרי כצ"ל:

בד"ה א"ל כו' דתלמודא פליג כצ"ל:

בא"ד הספרים גרסין הכא חייא בר רב כצ"ל:

ר"ן בד"ה ומהדרינן כו' קרא לאפוקי כצ"ל בגמרא הס"ד בלבד הס"ד לאשתו הס"ד לחכם הס"ד השבת הס"ד:

דף עז.

רש"י שתחשך וא"א הד"א עליהן מבעוד הד"א בלילה הס"ד:

ברא"ש השבת הס"ד:

בד"ה מאי אריא כו' לחשיכה לא בעי למידק דאיכא כצ"ל מפר הס"ד לצורך הס"ד:

ואח"כ מ"ה ולמ"ד מעת לעת לצורך השבת אין שלא לצורך לא אם נדרה כצ"ל:

בא"ד ואף על פי שהיה יכול כצ"ל בשבת הס"ד בשבת הס"ד נדרים הס"ד:

ר"ן לשאלה הס"ד כדינא הס"ד טובא הס"ד:

בד"ה אשקיין כו' לו רבי אבא כצ"ל:

דף עז:

רש"י בד"ה רבן גמליאל כו' מתחרט על כך כצ"ל:

בד"ה ורב נחמן כו' מחריטנא שרינן כצ"ל אי אפשר כצ"ל:

ברא"ש בד"ה שיכול כו' ועוד אי לאו כצ"ל:

ר"ן המדרש הס"ד:

בד"ה ה"ג כו' מתוך הנדר ולפי שצריך לעיוני כצ"ל:

בא"ד להתירו לא כצ"ל:

בד"ה תניא האומר כו' אבל בהפרה כצ"ל:

דף עח.

רש"י הברייתא נאמר הד"א נדרים הס"ד:

ברא"ש חוץ הס"ד:

ר"ן בד"ה נאמר כו' בשהן מתירין כצ"ל מתירין הס"ד לא הס"ד ב"ד הס"ד מעיקרו הס"ד המטות

הס"ד ואחר כך מ"ה זה הדבר לב"ש והשאר נמחק ולמדין הס"ד סגי הס"ד:

דף עח:

רש"י לי הס"ד:

ברא"ש להפר הס"ד לקיים הס"ד קיום הס"ד:

בד"ה קיים בלבד כו' הוא דקיים כצ"ל מקיים ואין כצ"ל מופר הס"ד ליכי הס"ד יחריש הס"ד קיים הס"ד להפר הס"ד:

בד"ה אבל כו' דינע שאין כו' דינע שיש כצ"ל נ"ל:

בא"ד שמעו ורבנן כו' נמחק מורבנן עד ביום שמעו:

ר"ן מראשי המטות נפקא אלא ודאי דמשום כצ"ל:

בא"ד מזדקק יחידי כצ"ל מקיימת הס"ד:

בד"ה לא בשותק כו' עלה דההיא כצ"ל לישנא הס"ד:

דף עט.

רש"י קיים אינו כצ"ל וכו' הס"ד נדר הס"ד:

בד"ה קראי כו' למנקט אינו מפר כצ"ל והשאר נמחק שמע הס"ד:

ר"ן בשפתיו הס"ד:

בד"ה הפר כו' אזלינן ומינה כצ"ל לעיל הס"ד שמיעה הס"ד מעתה הס"ד הפרה הס"ד ביום הס"ד:

בד"ה וחכמים כו' למיקט כסתם כצ"ל:

דף עט:

ע"ב במתניתין נפש ואלו הן נדרי עינוי נפש אמרה קונם פירות העולם עלי הרי זה יכול להפר פירות מדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת פירות חנוני זה עלי אינו יכול להפר ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר דברי רבי יוסי כצ"ל:

בגמרא מגרש לה כצ"ל:

רש"י בעל הס"ד אחרת הס"ד דרבנן היכי הד"א:

ברא"ש כי מגרש לה כצ"ל:

בד"ה אין בהן כו' שהיא תחתיו כצ"ל:

בד"ה ועוד כו' מיפר כיון כצ"ל:

ר"ן הויין הס"ד הוא הס"ד נפש הס"ד הוא הס"ד:

דף פ.

רש"י בו עינוי הד"א:

ברא"ש נפש הס"ד:

בד"ה אלא כו' כגון דתלניהו כצ"ל היכא דתלניהו כצ"ל נפש הס"ד רחיצה הס"ד לה הס"ד לעולם הס"ד:

ר"ן בד"ה א"ה יפר וכדאמרינן כצ"ל עלה הס"ד:

בד"ה אלא כו' יומא שמיא כצ"ל:

דף פ:

רש"י ניוול הס"ד לה הס"ד ברחיצה כו' הסגדל ובתשמיש המטה כצ"ל הענוי וזהו אכילה הד"א עינויה הס"ד:

ר"ן עלה הס"ד הוא הס"ד:

בד"ה אלא כו' מלתא בתנאי כצ"ל כלל הס"ד כרת הס"ד הכפורים הס"ד הוא הס"ד:

דף פא.

רש"י תורה אלא הד"א:

בא"ד אלא מתוך לימוד חבירו כצ"ל שבהם הס"ד חכמים הס"ד לחכמים דכתיב הד"א דעתו הס"ד:

בד"ה א"ל כו' גבי לויס ולכל כצ"ל והד"א בגדיהן איכא הד"א:

בד"ה אבעיא להו לרבי יוסי כצ"ל:

בא"ד נפש ומשום נדרי כצ"ל לעיל אבל הד"א מקום הס"ד:

ברא"ש שמעינן הס"ד חוייתם הס"ד:

ר"ן ניוול הס"ד:

בד"ה מתיא כו' מכהה מאור כצ"ל לב הס"ד עליהם הס"ד הוויין הס"ד:

דף פא:

גמרא שלא מצינו כו' בכתובות פרק המדיר איתא איפכא:

רש"י כו' אין הד"א מלאכות הם"ד:

בד"ה רבן שמעון בן גמליאל לאפקועי שעבודו כצ"ל:

ברא"ש ורגליו הם"ד יחל הם"ד לו הם"ד הפרה הם"ד הסגול הם"ד עליהם הם"ד:

ר"ן בד"ה ת"כ כו' נפש ובינה כצ"ל להפר הם"ד הדעת הם"ד:

בד"ה ד"א כו' דנהי ללא כצ"ל:

בא"ד אחרינא מדריש כצ"ל הכי הם"ד דמפר הם"ד:

בד"ה משום כו' ליה לגביהו כצ"ל מפר הם"ד עליה הם"ד לאחרים הם"ד דלעיל הם"ד הוא כולוה הוא דבור אחד:

דף פב.

גמרא רישא אין כצ"ל:

רש"י הוויין הם"ד היהודים רבי הד"א דפליג ש"מ הד"א:

בד"ה כל כו' ענוי נפש כצ"ל:

בד"ה ומאי כו' לא רמיא כצ"ל איהי הם"ד:

ברא"ש אחרת כ"ש הד"א:

בד"ה ומדסיפא כו' משום דאפשר כצ"ל דמפר משום דא"א כצ"ל:

ר"ן בד"ה ולענין הלכה כו' אפ"ה כצ"ל יפר הם"ד להפר הם"ד להפר הם"ד:

בד"ה ת"ש כו' דאפשר לה כצ"ל דקמתיה היא דאי לא אסרינהו עילוה אלא היכא כצ"ל:

דף פב:

רש"י בד"ה כוליה כו' לאחרים כשאר כצ"ל למתענה הם"ד:

בד"ה ואין כו' אמרינן הכי כצ"ל:

ברא"ש בד"ה ומדסיפא כו' קתני אין יכול להפר כצ"ל:

דף פג.

רש"י יוחנן הם"ד למתים סופגת הד"א:

ברא"ש סופגת הם"ד הפרה הם"ד טומאת מת הם"ד דמו הם"ד בה הם"ד לה הם"ד טומאה הם"ד כנוזר הם"ד:

ר"ן נקטה הם"ד דכתיבנא הם"ד וחרצן הם"ד קאמר הם"ד:

בד"ה מיתיבי כו' העוף אלא כצ"ל והשאר נמחק ככל הם"ד מלאת הם"ד:

דף פג:

ברא"ש לעיל הם"ד לסיפא הם"ד ואחר כך נרשם גמרא:

בד"ה אימא כו' וי"ל דלעיל כצ"ל עליו הם"ד:

בד"ה ואפילו כו' דפירות מדינא כצ"ל ופיאה הם"ד מפר הם"ד עליו הם"ד:

ר"ן רבי יוסי הם"ד היא הם"ד:

דף פד.

רש"י בד"ה ואי אמרת כו' אצטריכא למדיר כצ"ל:

בד"ה רבי אליעזר כו' ומעשר שני כצ"ל:

ברא"ש בד"ה אין אדם כו' אבל מעשר עני כצ"ל:

ר"ן בד"ה ואני אומר כצ"ל כו' אדם כו' בגמרא כצ"ל איסור הם"ד:

דף פד:

גמרא ספקו טובל כצ"ל קסבר ספקו אינו טובל וכל שספקו אינו טובל כצ"ל אבל להני כצ"ל:

רש"י רבנן הם"ד נחשדו הם"ד:

בד"ה במעשה כו' דההיא כתיב כצ"ל ממון הם"ד:

ברא"ש בד"ה קסבר כו' ואי אינו טובל כצ"ל:

ר"ן שם הם"ד תרומתן הם"ד:

דף פה.

גמרא אמר שמואל כצ"ל:

ברא"ש בד"ה דרבי כו' דמי הטבול כצ"ל החולין הם"ד:

בד"ה ואי אמרת כו' דקדושין וכתב כצ"ל אחר הם"ד אחרים הם"ד דבעל הם"ד בשלא הם"ד הפרה שמא הד"א:

ר"ן ממון הם"ד:

בד"ה במתנות כו' להו כחולין כצ"ל:

בד"ה רבא כו' טעמא דיטלו כצ"ל:

בד"ה ומהר כו' מיהו היכא כצ"ל לבינה הם"ד להפר משום הד"א:

דף פה:

גמרא והמותר רבי מאיר אומר כצ"ל:

רש"י למתני והמותר ר' מאיר כצ"ל והד"א דקא סבר כצ"ל:

בד"ה וכ"ו כו' לימא הלכה כצ"ל עליו הם"ד מקדשין והא הד"א:

ברא"ש בד"ה הרי כו' מעלה לה מעה כצ"ל לעולם הם"ד:

בד"ה וכ"ת פליג ארבי עקיבא כצ"ל:

ר"ן לשעבודהי הם"ד פי הם"ד יפר הם"ד ואחר כך מ"ה למימרא דקסבר כו' כצ"ל:

בא"ד חייל נדרו כצ"ל ואוכלת הם"ד לעולם הם"ד לעולם הם"ד:

בד"ה אמר ליה אבוי כו' אוסר פירות כצ"ל:

דף פו.

רש"י דאשה לא הד"א:

בד"ה גבי אשה כו' אשה דינא כצ"ל:

ברא"ש בד"ה שאני כו' בהקדש אוסר כצ"ל אחד הם"ד:

ר"ן בד"ה אמר רבי אילא כו' מפני שברשותו כצ"ל:

בא"ד לעולם ברשותה כצ"ל:

בא"ד דלא מצי כצ"ל:

בד"ה מתקוף ליה כו' היכי דר כצ"ל:

בד"ה הא כו' להתגרש קודם אסור כצ"ל:

דף פו:

ברא"ש בד"ה הקדש כו' היובל ואז כצ"ל חוב הם"ד הבעל הם"ד מקרא הם"ד:

ר"ן הקדש הם"ד להאריך הם"ד שעשה חמצני הד"א במשכון הם"ד אחר הם"ד:

בד"ה למימרא כו' ואפשר דלה כצ"ל:

דף פז.

גמרא דמי והלכתא תוך כדי דיבור כדיבור דמי כצ"ל אף לעגבים כצ"ל:

רש"י בד"ה ותניא כו' קריעה דעל על לאו דוקא ה"נ כצ"ל:

בד"ה כאן כו' לשם אשתו שנדרה כצ"ל:

ברא"ש דוקא הם"ד:

בד"ה כאן כו' אביו וקרע לאו כצ"ל קמייתא הם"ד:

בד"ה רב אשי כו' דבורו והא כצ"ל:

בא"ד דבור וגבי כצ"ל:

בא"ד בנו בתוך כצ"ל דבור הם"ד ואחר כך מ"ה מנדף ועע"ז אפילו חוזר בו תוך כדי דבור קטלי ליה כצ"ל ביה הם"ד ואחר כך מה"ד קיים לתאנים כצ"ל לעיל הם"ד:

דף פז:

גמרא מתניתין רבי שמעון היא כצ"ל:

בר"ש דף נמחק גמרא לעגבים הם"ד:

ואחר כך מ"ה קונס כצ"ל לאוין הם"ד ונרשם גמרא כולו הם"ד ואחר כך מ"ה ולרבי עקיבא ורבי ישמעאל כצ"ל יפרנו מי הד"א:

בד"ה זו כו' עקיבא דתרווייהו כצ"ל:

בד"ה רבי מאיר כו' טעמא אי נדר כצ"ל שמיעה ככל שמיעה כצ"ל:

בד"ה וחכמים אומרים אינה ככל כצ"ל בד"ה ורמינהי [כו'] לקול הברה כצ"ל:

ברא"ש לקיים אבל ידע כצ"ל והשאר נמחק:

ר"ן איתקוש הם"ד:

בד"ה יפר כו' מכן כשנודע כצ"ל:

בד"ה רבי מאיר כו' אינו מפר כצ"ל מכאן ולהבא כצ"ל:

בד"ה רבי מאיר כו' שאינו יודע כצ"ל:

דף פח.

רש"י מיעוט מבלי הד"א:

ברא"ש אשתו הם"ד:

בד"ה ובלבד כו' ולעיל דתנן כצ"ל לבעל הם"ד:

ר"ן בד"ה הנודר כו' דאיהו זנה כצ"ל:

דף פח:

ברא"ש בד"ה כיצד כו' הרבים עד כצ"ל בסיפא הם"ד בשנשאה הם"ד:

ר"ן בד"ה ל"ש ליה דהלכתא כצ"ל מהני הם"ד:

בד"ה ולענין הלכה כו' בעלה ומשני כצ"ל:

בא"ד דאמר לה תו כצ"ל בקודמין הם"ד:

דף פט.

רש"י בד"ה וסימנך כו' יפר והדר כצ"ל יפר והדר כצ"ל למימר כל כצ"ל:

ברא"ש היא הם"ד ברישא הם"ד נדריה הם"ד:

בד"ה מתני כו' אחר שנתייתמה שנית כצ"ל:

ר"ן גמרא רבי ישמעאל אומר כצ"ל אמירה הם"ד למיזל הם"ד אמירה הם"ד:

בד"ה אפילו כו' אפילו כשנשתנה כצ"ל:

דף פט:

רש"י בד"ה קונס כו' יהא עליהם כצ"ל:

בד"ה תובליא כו' אזיל ואגזר כצ"ל:

ברא"ש אחר ד"ה עגרה צ"ל מ"ה שלשה כו' עד דמתניתין בכלל הס"ד ואחר כך מ"ה קונס כו':
בא"ד לבינה לא היו כצ"ל:
בד"ה רבי נתן כו' דכל זמן שלא כצ"ל הנדר הס"ד:
בד"ה וחכמים אומרים כו' הנדר דאם כצ"ל:
בד"ה תחסר כו' נדר שוא לאפשר כצ"ל:
ר"ן כיילא להו כצ"ל והס"ד להו הס"ד:
בד"ה מתניתין כו' מצי מפר קמ"ל כצ"ל תניא שאנו כצ"ל:
בא"ד דהיכי תעביד תשמש כצ"ל:
בא"ד לא תשמש כצ"ל:

דף צ.

נמרא עליו נשאל כצ"ל:
רש"י לדינא הס"ד שיחול הס"ד עדיין הס"ד:
בד"ה אבל כו' לא חל כצ"ל:
בא"ד אינו מוחל אבל כצ"ל:
בד"ה לימא כו' לרב פפי כצ"ל ברישא הס"ד:
בד"ה נשאל כו' על נזרו כצ"ל:
ברא"ש נתן הס"ד עליה הס"ד כו' הס"ד ממנו הס"ד החכם הס"ד:
ר"ן בד"ה ושרקיה כו' מונה דרב כצ"ל חיילא הס"ד הנדר הס"ד הנדר הס"ד אחרון הס"ד דברו הס"ד:
בד"ה ולענין כו' שייכא וכדכתיבנא עליה דההיא כצ"ל:
בא"ד כי הא אי לאו רב אחא כצ"ל:

דף צ:

נמ' דאכלה חולין כצ"ל:

רש"י קאמר הס"ד:
ברא"ש בסמוך הס"ד שיחול ואחר כך צ"ל נרשם מתני':
ר"ן דההיא בס"ד כצ"ל:
בד"ה מתניתא כו' וגברא הוא כצ"ל כתובה הס"ד ותנשא הס"ד:
בד"ה וא"ל כו' לא ולדידי כצ"ל מהימנא הס"ד בניה הס"ד:
בד"ה אפשר כו' דמימר אמרי כצ"ל לה הס"ד:

דף צא.

גמרא מלתא לא הות כצ"ל:
רש"י כו' הס"ד דינא אי הד"א לה הדא הד"א:
ברא"ש [יפייס הס"ד לעצמו הס"ד ואחר כך מ"ה מהו כצ"ל:
בא"ד אסור דידה כצ"ל לא הס"ד בתרומה הס"ד דנאמת הס"ד ואח"כ מ"ה דלא עבידא לבזויי נפשה
כצ"ל אמת הס"ד ננאי הס"ד:
בד"ה היא גופה כו' דבביאה ידע כצ"ל:
בא"ד הבעל מרגיש כצ"ל:
ר"ן לינשא הס"ד קאמרה הס"ד גרשתני הס"ד מהימנא הס"ד:
בד"ה התם כו' איתא כדקאמרה כצ"ל כך הס"ד ואחר כך מ"ה והא הכא דידעה הא כצ"ל:
בא"ד הכא דאיהו כצ"ל מהימנא הס"ד ואח"כ מ"ה נהי כצ"ל:
בד"ה ולענין כו' בבגדו היא בבגדה כצ"ל כדאמרן הס"ד:

דף צא:

גמרא הדא מלתא כצ"ל אמר להו רב נחמן כצ"ל:
רש"י עלויה כי הד"א:

חַדוּשֵׁי אֲגָדוֹת — מֵהַרְשֵׁי"א

השפתים שנדבר בלא כוונת הלב דהיינו נדר ושבועה שהיום נדר ולמחר מתחרט כמ"ש בשמעתין לב זה עלך חז"ש כל הבוטה בנדר ושבועה ראוי לדוקרו כי היא בודאי בלא לב וכוונה ולשון חכמים שהוא דיבור הפנימי בכוונת הלב נקרא ע"ש הלשון הוא מרפא למצוא לו פתח וחרטה ככל הנך דשמעתין וק"ל:

הנודר כאילו בנה במה כו'. מבואר בחידושינו ביבמות פ' ב"ש:

ובחיב התם שם רשעים חדלו רוגז נראה לפרש דההוא קרא מהך ג"ש גופיה יתפרש לענין נדרים דרוב נדרים המדיר חבירו שלא יהנה חבירו ממנו או גם הוא מחבירו בא מתוך רוגז וכעס שיש לו עם חבירו כהך דלעיל אילו לא מרגיזו לי כו' והיא ודאי מדת רשעים או מדת סדום היא שנקראו ג"כ רשעים כמאמרם באבות האומר שלי שליך שלך זו מדת סדום שלך שלי ושלי שלי רשע חז"ש כי שם במיתתם חדלו הרשעים מרוגז וכעס להדיר את חברו שלא יהנו זה מזה ולזה קאמר כנדרי כשרים לא אחר כלום שאין זה מדתם אלא מדתם שלי שלך ושלך שלך ודו"ק:

בל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו. עי' ברא"ש ובר"ן ועוד נראה לדקדק מלשון כל מיני כו' דמיני אש של גיהנם מרתחי ביה כי הכעס מתולדות אש ולכך נקראת חימה ובת"ח אמרו אורייתא הוא דמרתחא ביה שנאמר הלא כה דברי כאש גו':

ואין רעה אלא גיהנם שנאמר כל פעל גו' וגם רשע ליום רעה כו'. ע"פ מ"ש בפ"ק דב"ב שאמר איוב בראת צדיקים בראת ג"ע בראת רשעים בראת גיהנם כו' שהרר אחר בריאתו של הקב"ה ללא ה"ל לברוא הרשעים ולעומת זה הגיהנם ולבטל דעתו אחר שלמה כל פעל ה' למענהו להודיע גדולתו וגם הרשע ליום רעה שהוא גיהנם פעל למענהו להודיע גדולת משפטו שכל זה קילוסו כמפורש באגדת משלי ודו"ק:

וגתן ה' לך שם לב רגז וכליון גו' אחיה דבר שמכלה כו'. משום דלפום ריהטא לב רגז אין זה מן הקללות אבל הרגז והכעס ממדות הרעות הוא וע"כ אמר דה"ק דמתוך לב רגז שיתן לך יבא לך קללה זו שהיא כליון עינים גו' ואחיהו דבר כו' וק"ל:

וגתן ה' לך שם לב רגז בבבל כתיב כו'. כי היצה"ר שולט בחו"ל יותר מבא"י והכעס הוא ממדות היצה"ר חו כוונת הכתיב כי ידעתי את יצרו אשר הוא עושה היום בטרם אביאנו אל הארץ גו' ר"ל אחר שידעתי את יצרו אשר שולט בו והוא עושה היום במדבר בטרם אביאנו גו' ואין לי לענוש אותם כ"כ אבל בבואם לא"י אם יעשו עוד רעות כזאת ראוי לענוש יותר אחר אשר שאין היצר שולט בהם כ"כ בא"י וק"ל:

דף כב:

כל הכועס אפילו כו' שנא' רשע כגובה אפו גו'. כבר אמרו בפ"ק דסוטה כל המתנאה כאלו עז"ז ואמר כאן המתנאה בגובה אפו דהיינו מתוך כעס בל ידרוש שהוא בלי כוונה ודרישה דמתוך כעס בא לדיי טעות ואין אלהים בכל מזימותיו שאין השכינה חשובה שהיא כנגדו כמ"ש שוית' ה' לנגדי גו' וק"ל:

משבח תלמודו ומוסיף כו' שנאמר כעס בחיק כסילים גו'. מדת החכמים גם כשכועסים עם חביריהם או תלמידיהן נוחין לרצות ומעבירין על מדותיהם אבל זה הכסיל אינו נוח לרצות והכעס מונח זמן רב בחיקו עם חביריו ותלמידיו וע"י זה הוא לומד בד בבד ומטפש כדאמרין פ"ק דתענית חרב אל הבדים ונחלוו כו' חז"ש וכסיל יפרוש אולת שע"י זה שאין לו חבר ותלמיד יפרוש אולת בתורה שאינו מכוין לפרש האמת כמ"ש שם הרבה למדתי מרבותי ויותר מחבירי ויותר מתלמידי כו' וק"ל:

בידוע שעוונותיו מרובין כו'. דלפי פשוטו דבריו סותרין זה את זה שנאמר כי כעס בחיק כסילים כו' כמ"ש לעיל ועי' פרש"י רוב כעס היינו שחטאו וכעסו להקב"ה ועי"ל באותן ספרים שהן דברים של חכמה מפורש רוב כעס שכעס הקב"ה עליהן על שחטאו וק"ל:

בל שהיא תפארת לעושיה כו'. ר"ל גם שהיא תפארת לעושיה כמ"ש אין כמה זימנין כו' בעי נמי תפארת לו מן האדם והרי לא היה לו תפארת מרב נחמן שא"ל כמה זמנין אדעתא דהכי נדרת עד דאיקפל וק"ל:

דף כג.

משימושא לטולא ומטולא כו'. שמעתי שיש בארצות בונים להם בתים חציין מקורה וחציין אינן מקורה מלמעלה ובשחרית ובערב כשהשמש אינו חם כל כך הם יושבים במקום שאינו מקורה ובצהרים שהשמש חם יושבים במקום המקורה וכן היה בנין בהמ"ד שלהן חז"ש שהיו מצטערין כל היום בבהמ"ד דהיינו משחרית שהיו בשמש עד שהיו פוטים לטולא ומצהרים שהיו פוטים שוב לשמשא בערב וק"ל:

דף כה.

שלא על דעתינו אנו משביעין כו' דאסיק להו לאסקונדרי כו' כל סוגיא זו עד סופה היא בשינוי קצת פ"ג דמסכת שבועות ושם יבואר:

דף לא:

שנאמר כי כל הגוים ערלים גו' ואומר והיה הפלשתי הערל גו'. עי' פי' הר"ן מאי ואומר והוא דחוק ויש לפרש דמקרא קמא יש ללמוד כשנודר לערלים בלשון רבים גם המולים בכלל דכתיב כל הגוים גו' אבל בנודר בלשון יחיד מערל זה אימא דאם הוא נימול אינו נקרא ערל ומייתי והיה הפלשתי הערל גו' וזה לא ידע אם הוא נימול וכ"ת אולי עובדי כוכבים בכלל דשייך בהו ערלה אבל בנותיהן אינן בכלל וקאמר בנות הערלים דגם הבנות נתגנו הכי ע"ש אביהם וע"ז אר"א מאוסה היא הערלה שהרי גם המולים מהם נתגנו בשם זה לנגאי דומיא דכל בני ישראל ערלי לב דהיינו לנגאי כמפורש בקרא וק"ל:

גדולה מילה שדוחה הנגעים. כו'. לכאורה מלתא זוטרתה היא שדוחה נגעים לגבי שבת דקאמר לעיל מיניה וי"ל לפי שר' ישמעאל שאמר גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג ברייתו עיקרה במילה בזמנה נאמרו ומסיים בהו את ברייתו אקים את יצחק שנימול לח' וכן שדוחה שבת היינו דוקא מילה בזמנה וקאמר רבי נחמיה דגם מילה שלא בזמנה גדולה מיהת שדוחה נגעים וכן מ"ש גדולה מילה שאברהם לא נקרא שלם כו' במילה שלא בזמנה הוא וק"ל:

לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה כו'. וא"ת וכי חייב מיתה משום שנתרשל והרי אין בה רק עשה לאב וי"ל דעם סביביו נשערה מאד א"נ דעדיין מבני נח היה דלזהרתן זו היא מיתתן ע"כ מפענח רזי:

דף ז:

השומע הזכרת השם מפי כו' שם עניות מצויה כו'. ובתמורה מפרש אזהרתה' מאת ה' אלהיך תירא גו' יש לפרש דסמיך אסיפא דקרא ובשמו תשבע דר"ל במקום חייב שבועה אבל בלאו הכי תירא את ה' גו' מלהזכיר שמו:

ושאמר שם עניות מצויה כו'. עי' בתו' ובר"ן ועי"ל לפי מה שפי' כרמב"ן דלא תשא שם ה' אלהיך גו' מללא כתיב לא תשבע משמע נמי הזכרת שם שמים לבטלה ומסיים ביה כי לא ינקה ה' את אשר ישא גו' דהיינו שלא ינקה בלא עונש ומדתם עונשו יש לנו לומר או עונש ממון דהיינו עוני או עונש מיתה ולהקל נימא דעונש עוני הוא ולכך סתם העונש ביה משום דעוני כמיתה אבל הרמב"ם בסוף הלכות שבועות כתב דאפי' להזכיר שם מן השמות לבטלה אסור כו' שנאמר ליראה את השם הנכבד והנורא גו' עכ"ל ילפי זה יש לפרש הא דקאמר דעוני מצויה מדכתיב לעיל מיניה בחוסר כל בסתר גו' אכ לא תשמור גו' ליראה את השם הנכבד אבל סוגיא דתמורה לא קאי הכי במסקנא אלא דלזהרתה' מאת ה' אלהיך גו' ידו"ק:

עניות כמיתה שנאמר כי מתו כל האנשים גו'. יבואר לקמן פר"א:

דף ח.

מגין שנשבעין לקיים את המצוה שנאמר נשבעתי גו' והלא מושבע ועומד כו'. ואגופי' דקרא דכתיב נשבעתי ואקיימה גו' לא היה קשאי ליה והלא מושבע ועומד כו' משום דאיכא לפרושי אה"נ אהך שבועה דהר סיני קאמר כבר נשבעתי בהר סיני ועתה אקיימה אלא ארצ דמפרש לה אשבועה דהשתא פריך 'הא מושבע כו' ומשני דלא שבועה ממש קאמר אלא דשרי איניש לזרוזי נפשיה ובהכי יתוישב ההיא דבפי' המפלת תשבע כל לשון גו' זה יום הלידה שמשבעין אותו תהי צדיק ולא רשע כו' דשבועה זו למה והלא מושבע ועומד כו' אלא דהך שבועה נמי אינו אלא לזרוזי נפשיה ובמסכת גדה עי' תירון אחר בזה:

האומר אשנה פרך זה כו' נדר גדול נדר לאלהי ישראל כו'. אבל שבועה שהיא בשם ודאי דליכא לספורי ביה דדעתו לשמים אלא בזה הלשון שאמר אשנה פרך זה כו' איכא לספוקי ביה לפי מה שאמרו לקמן פ' קונם יין לאלהב את ה' שלא יאמר אשנה שיקראוני רבי כו' הנה גם זה לא פירש דבריו ושמא כוונתו שלא לש"ש ולא חל הנדר דביבור בעלמא אלא במתפיש בדבר הנדור ולהכי קאמר דאפ"ה נדר גדול נדר לאלהי כו' דמסתמא כוונתו לש"ש ולא מחזיקין אינשי ברשיעי וחל הנדר דביבורא בעלמא לדבר מצוה כמו בצדקה ואין מתירין נדר כזה כדלקמן פרך ב':

דף ח:

וזרחה לכס יראי שמי גו' אלו בני אדם שיראים להוציא ש"ש לבטלה כו'. מבואר כי שמו יתעלה הוא קיום ייסוד העולם בה"י בעה"ז וביד"ה העה"ב והמוציא ש"ש לבטלה ה"ז הורם בנינו של עולם מתיש כח בהנהגה של מעלה בעולם הגלגלים אשר ע"ז אמרו בפ' שבועת דהיינן שהעולם נזדעזע בשעה שאמר הקב"ה לא תשא גו' וע"כ הירא להוציא ש"ש לבטלה הוא מקיים הנהגת העולם בתנועת הגלגלים לפי טבע הבריאה לאדם חז"ש שמש צדקה ומרפא ומפרש לה חירגא דיומי מסי מפורש בפ"ק דיומא דחירגא הוא נסורת שמנסר גלגל החמה והוא כי החמה אין לה טבע החמום מצדה אלא מתנועת גלגל החמה כ"כ במרוצה בכ"ד שעות דעבע של כל תנועה שמתחמם ולהכי קרי ליה התם לא דכתיב כל דיירי ארעא בלא חשובין כי אין בחמה דבר ממש המביא חימום רק התנועה שאין בה ממש ולפי שרוב החולים צריכין לטבע החם כמאמרם אל תאכל צונן ואל תשכב כו' הנה לפי קירוב וריחוק תנועות גלגל חמה לנו בלחד מד' עתי יום ושנה יעלה רפואות האדם חז"ש בפ"ק דב"ב כשמת אברהם אבינו תלה הקב"ה הרפואה בגלגל חמה ואלדי יומא אלדי קצירא כי בהיות אברהם חי ידע בסוד הרפואות דברים סגוליים 'הוא אבן טובה שהיה לו ומשנפטר נגזזה אותה החכמה ותלה הקב"ה רפואות האדם בגלגל חמה כפי קירוב וריחוק תנועתה כמ"ש וכמו שיבא מזה עוד במקומו שם ומעתה אין כאן מקום לתמיהת הרא"ש ע"ש ודו"ק:

דף ט:

בא נזיר אחד מן הדרוס כו'. יש לעיין מה לו להזכיר שבא מן הדרוס גם שהיה רועה לאביו בעירו גם מה שפרש"י שפחו עלי יצרי להבאני לידי הרהור עבירה הוא דחוק מה ענין מתגאה לזה ונראה שרמו שבא מדרוס שהיה חכם כמ"ש הרוצה להחכים ידרים ואמר שאע"פ כן היה רועה לאביו במצות כבוד אב ואמר גם בעירו במקום שהיה מכירין בו ובמעלתו ואמר מצורף לזה כשהיה מסתכל עצמו בבבואה שהיה גם יפה עיניים פחו עליו היצר הרע להתנאות וכי איש כמוהו במעלת החכמה ויפה עינים יהיה רועה חז"ש שביקש לטוורדו מן העולם לעבור על מצות כבוד אביו שנאמר בו למען יאריכון ימיך גו' ואמר מפני מה אתה מתגאה שלא להיות עוד רועה לאביך שסופך למות ע"י שתעבור מצוה זו של כבוד אב והוא ענין מעשה אבשלום בעצמו שהיה מתגאה בשערו ומרד באביו כדאמרין פ"ק דסוטה זה שמסיים כאן להזיר לה' שהיה זה נזיר להתגלח לש"ש לקיים מצות כבוד אב ואמר נסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי יבקש לטוורדני כו' הוא היצה"ר הוא מלאך המות וע"ז נאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו הרשע הוא היצה"ר מסתכל וצופה ביופי הצדיק ובמעלותיו וע"י זה מבקש להביאו לידי מעשים רעים כדי להמיתו יקרוב לזה דרשוהו בפ"ק דקידושין ע"ש:

דף י.

ובי באזו נפש חטא כו'. יבואר פ"ק דתענית ע"ש:

דף כב.

אלו הוה ידעת דפתחין פנקסך כו'. באבות שנינו הפנקס פתוח והיד כו' היינו לגבי שכבר חטאו כמ"ש לעיל מיניה הכל נתון בערבון כו' והכא ה"ק לגבי מי שכבר היה צדיק ע"י נדר שנדר זה הוא תחלת חטאו לפתוח בעבירה זו את פנקסו וממשמשין כו' וק"ל:

פתח לי' ר"ג כו' יש בוטה כמקדרות כו' כל הבוטה כו'. מלת בוטה לא מצינו במקרא אלא לגבי נדר שבועה כמו לבטא בשפתים מבטא שפתיה ויבטא בשפתיו גם אצל שפה לפי שדיבור החיצוני נקרא ע"ש

אמור ואצא סכנה היא שני' ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים כו'. כבר כתבנו בפ' הפועלים לשטת רש"י דכל ג' ימים הוא סכנה כמפורש בדברי הר"ן בפר"א דמילה וכן מוכיחין דבריו כאן וזה שהוצרכו המפרשים לפרש שעגש לפי שהיה סמוך למצרים ולא היה סכנה כלל באותו מועט הדרך ולדברי הרא"ם שכתב דביום הג' הוא יותר מסוכן ניחא עפי גס אם לא היה סמוך כ"כ למצרים אלא היה עוד ג' ימים למצרים לא היה כאן עוד סכנה בדרך אבל הסוגיא אינה מוכחת כן אלא כמ"ש הר"ן וכתב עוד הרא"ם ע"ק איך הותר לעבור על מצות עשה דמילה משום סכנה והלא עדיין לא נתנה התורה דכתיב וחי בהם ולא שימות בהם כו' עכ"ל והאריך ע"ש ולפי מ"ש התוס' בכ"פ בן סורר לאצטריוך וחי בהם כי היכי דלא נילף שאר מצות מרוצח ונערה מאורסה ניחא דודאי מן הסברא לא ניתן שום מצוה שימות בהם אלא וחי בהם ובישראל אצטריוך קרא וחי בהם כו' משום דלא נילף ליה מרוצח ונערה מאורסה ודו"ק:

דף לב.

רשב"ג אומר לא למשה רבינו בקש כו'. יראה לפרש לדעתו שלא נתרשל משה במילת בנו מפני התנאי שהיה בינו ובין יתרו שאי' מבניו לא ימנל כדאמרינן במדרשות דאל"כ כיון שלא בקש להרוג את משה ולא בלעו המלאך אלא התינוק אמאי קאמר ותכרות את ערלת בנה ולמה לא מלו משה גופי' מצות אב היא אך אחר שראתה צפורה שהיה התינוק ניזוק בשביל המילה ותקח צפורה צור גוי' וקאמרינן פ"ב דע"ז דאתיא אידי ומתחלל ואתי משה ואגמרה א"ש נמי לר"ש בן גמליאל כשראה משה שרצונה לבטל התנאי ואתחלל אתי איהו ואגמרא משום דמילה פסולה באשה ומיהו האי שנויא אחרינא דאיכא התם הא דכתיב ותכרת גוי' דאמרה לאיניש אחרינא ועבד המילה כולה ע"כ לאו לרשב"ג קאמר הכי דא"כ להאי שנויא נמי הג"ל דאמרה ליה למשה ועבד אבל למ"ד למשה בלע ניחא שהוא לא היה יכול להתחיל דבלוע היה ודו"ק:

מי קרוי חתן כו'. מפני שדוחק הוא לו שתקרא צפורה למשה חתן שאישה הוא ולא חתנה אבל התינוק נקרא לה חתן שמחתנין אותו במצוה ראשונה שהיא המילה וק"ל:

באו אף וחתה כו'. לפי שהם מלאכי השם ושלוחיו להפדע מחוטאיו נגדו אמר ויבקש ה' המיתו ומלשון יירף ממנו אמרו שהיו מלאכי משחית כדכתיב רב עתה הרף ידך גוי' ובש"ר אמרו מדכתיב ויבקש ה' המיתו שהיה מלאך של רחמים ואע"פ כן ויבקש המיתו:

בלעוהו ולא שייר ממנו אלא רגליו כו'. למדו לומר כן מדכתיב ותנע לרגליו ופירושו לפי הדרשה ותכרות את ערלת בנה ותנע הורה לא שכרתה ערלת בנה ממש אלא ותנע בצור עברלת בנה וכדאמרינן בפרק ב' דע"ז דאתיא אידי ואתחלה וכו' ואמר הכתיב שעשתה כן בשביל רגליו בשביל שראתה שהמלאך בלעו עד רגליו שהיא המילה ולמ"ד לרגליו במקום בשביל וכמוהו הרבה והוא מבואר בש"ר וכי מנין ידעה צפורה שעל עסקי מילה נסתכן אלא בא מלאך ובלע למשה מראשו ועד המילה כיון שראתה צפורה שלא בלע אותו אלא עד המילה הכירה שעל עסקי המילה הוא ניזוק וידעה כמה גדול כח המילה שלא היה יכול לבלועו יותר מכאן מיד ותכרות כו' ורש"י בחומש פי' שהיה בולעו מראשו ועד ירכיו וחזר ובלעו מרגלו יעד אותו מקום הבינה צפורה כו' עכ"ל דבריו מכוונים לדברי ש"ר דודאי כפעם ראשון דבלעו עד ירכיו מזה לא היתה יכולה להבין שעל עסקי מילה בא דלולי במקרה הוא כך אלא אחר שחזר ובלע אותו גם כפעם שנית עד אותו המקום ולא יותר מזה הבינה כמה גדול כח המילה שלא יוכל לבלועו יותר מכאן יעוד פרש"י בחומש וירף המלאך ממנו אז הבינה שעל עסקי המילה בא להורגו עכ"ל וכ' הרא"ם לא הבנתי מאמר הרב ז"ל כי אם כוון בזה לומר שבעת שהיה בולעו כו' לא הבינה שבא להורגו אלא חשבה שבא להורית לו שימנל בנו לבד וכשהרף ממנו אז הבינה שבא להורגו על שלא מל אותו איך הבינה ממה שהרף ממנו שבא להורגו דלמא לא בא אלא להורות לו שימנל את בנו כו' ועוד אחר שלא הבינה כו' עכ"ל עיין בדבריו באורך ועיין ישוב לזה בביאורי מהר"ן וגם אכן נימא בזה מלתא דרש"י ז"ל דקדק כן מדכתיב וירף ממנו אז אמרה חתן דמים למולות דמשמע מזה שאחר שהרף המלאך ממנו אז הבינה דבר נוסף ואמרה חתן דמים למולות והוא שמתחלה חשבה שעל כל פנים אף אם יהיה נימנל על ידה יהרג משה בעונש שלא מל את בנו וזהו שהבינה שבלעו המלאך פעם אחר פעם עד המילה להורות לה שהוא עגש על שלא מל אותו שתימנל היא אותו אבל אחר שראתה שתיכף בהתחלתה בכריתת ערלת בנה יירף המלאך ממנו אז אמרה והבינה דבר נוסף כי חתן דמים הוא למולות כי המלאך לא בא שיהרג ייענש משה עכ"פ אלא הצלתו תגוי בעסק מילת בנו שעל עסקי מילת בנו בא להורגו אלא אם יתעסק במילתו ואז ינצל אבל טרם שראתה שהרף המלאך ממנו לא חשבה שהצלתו תגוי במילת בנו אלא שעכ"פ יהרג משה על שלא מל אותו וע"כ לא אמרה אלא חתן דמים אתה לי ולא אמרה למולות ובזה יתיישב נמי מה שהקשה הרא"ם גם לפרש"י שפי' תרווייהו על דמי הריגה תרי זימנא חתן דמים ל"ל עכ"ל דלפי דברינו ודאי יצריכי תרווייהו דלפי מה שחשבה בתחלה שעכ"פ יהרג משה לא אמרה אלא חתן דמים אתה לי עד אחר שהרף המלאך ממנו הבינה דבר נוסף שהצלתו תגוי במילת בנו ואמרה חתן דמים למולות ודו"ק:

ביקש מרע"ה להורגן כו'. כי לפי דעתו שאמר אמנל ואצא סכנה היא לו כו' לא היה משה ראוי ליענש בהתקשלות המילה וע"כ חשב כי לא בא בשליחות השם לעונשו ולהורגו ולזה בא להורגו ע"ד בא להורגך השכם להורגו עד שאמר לו הקב"ה הרף מאף ועוזב וגו' שסיים בהאי קרא אל תתחר אך להרע שאמר לו הקב"ה הרף מאף וגו' להורגם כי לא לחנם באו להורגך אלא בציוי שלי באו שאל תתחר להרע לעשות רע בהתקשלות מילת בנך:

ויש אומרים לחימה הרגו. מה שיש לדקדק בזה מההיא דפרק קמא דבבא בתרא שאמרו שם אף כופה חימה אינו כופה ע"ש בתוספות:

חימה אין לי וגו'. פ"ה בישיעה חימה אין לי מי יתנני שמיר ושית במלחמה אפשעה בה אציתנה יחד ופי' לפי דרש דהבא חימה אין לי שהרגו משה מי יתנני אם היה לי חימה שלא הרגו משה הייתי פוסע פסועיה. אחת הייתי שורפם כלם יחד:

והבתיב כי יגורתי מפני האף והחמה תרי חימה כו'. ע"פ זה יתפרשו כל הני חימה דכתיבי במקרא בתר מעשה שהרגו משה לחימה למאן דסבירא ליה הכי והכוונה מבואר שבקש שטן להרוג את משה והוא השטן והוא המלאך המות הוא היצ"ר והוא נקרא ערל ואילו אף וחימה הם חיליו וגונדתו והם שני קליפי הערלה וכחם וע"כ באו הם להזיקו על שלא הפריד את קליפות הטומאות החיצונות אלו מבנו ואמר שבקש משה להרגן היינו לבטל כחן ע"י מילת בנו שיפרידן ממנו עד שא"ל הקב"ה כל זה אינו מועיל לבטל כחן אלא בצירוף שאל תתחר אך להרע שישמור האדם את עצמו מלעשות רע וי"א לחימה הרגו שהוא ביטול כחו במילת בנו בהפרידו ממנו ערלתו ואולי לפי שמשה לא מל מתחלה ועד סוף אלא שגמר המילה כדאתא בפ"ב דע"ז ע"כ אמר שהוא הרג ובטל כח קליפה השניה שהוא חימה וכיון שלא התחיל לכרות קליפה ראשונה שהוא כח האף וצפורה דאתחלל וכרתה קליפה ראשונה כיון דאינה במצות המילה דמילה פסולה באשה גם היא לא בטלה כח האף ומ"ל:

שאין לך מי כו' כאברהם לא נקרא תמים כו'. מבואר כמ"ש המורה פ"ט ח"ג כי לא נתנה מצוה זו להשלים חסרון יצירה רק להשלים חסרון המדות עכ"ל ולזה אמר שאין לך מי שהיו בו כל המעלות כאברהם שאין לך כו' אעפ"כ לא נקרא שלם ותמים במעלות המדות אלא עד שנימנל ולזה אמרו כשא"ל הקב"ה היה תמים אחזתו רעדה כי חשב אברהם שמה יש בו דבר מגונה ומום ביצירה וכיון שא"ל אח"כ את בריתי גוי' שהוא מום וגנאי הערלה נתקררה דעתו שאין מום זה חסרון ביצירה שכל אדם כן נברא אלא שזה הוא חסרון המדות ובהסתלקו אהיה שלם ותמים במדות וז"ש ג"כ כל המתמם ומשלים עצמו במדות כאברהם יש לו מעלה גדולה על יצירה כי השעה עומדת לו לבטל מזל שעה של היצירה כדלקמן באברהם וק"ל:

גדולה מילה כו' שנאמר כי ע"פ הדברים האלה כרתיו גוי'. ר"ל שכל מצות התורה תלוינ במילה וכיון שעדיין לא נימנל אינו בכלל מצות התורה ואדרבה אסור ללמוד תורה ולשמור שבת כדאמרי' פ"ד מיתות ודו"ק:

גדולה מילה שאלמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ גוי'. ויש לדקדק אם קיום העולם גם בשביל המילה הי"ל למחשבי' במתני' גבי על ג' דברים העולם קיים על הדיון כו' גם למ"ד שאלמלא תורה לא נתקיימו כו' הרי תורה נמי בכלל קיום העולם ולא חשיב התורה בכלל מקיימי עולם אלא בכלל מעמידי עולם כמו שמחלק הטור בשם רבינו יונה וי"ל דהתם לא חשיב אלא ג' מקיימי עולם בין איש לחבירו כמ"ש הטור כי אלמלא הדיון כל דלאים גבר וכן האמת כו' וכן השלום כו' ע"ש אבל הכא קאמר דעולם כולו שהם חקות שמים וארץ נתקיימו אי למר בשביל מילה ולמר בשביל תורה וק"ל:

אלמלא תורה כו' שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה גוי'. משמע ליה דהאי ברית תורה היינו ברית של יומם ולילה דכתיב ובתורתו יהנה יומם ולילה וק"ל:

ויוצא אותו החוצה כו' הסתכלתי במזל שלי ואין לי אלא בן א' כו'. אבל בספ"ב דמסכת שבת איכא בלשון אחר נסתכלתי באצטגנינות שלי ואינו ראוי להוליד בן כו' ולכאורה שהם סותרין אדאדי והיה נראה ליישב דהתם נמי ה"ק אברם אינו מוליד בן הראוי ליורשו וכה"ג כתב הרמב"ן והרא"ם על דברי הב"ר אבל לא משמע כן מדקאמר התם מאי דעתך דקאי צדק במערב אוקיימנא ליה במזרח כו' ופירש"י דקאי צדק במערב שהוא מצונן ואינו ראוי להוליד עכ"ל משמע בהדיא דאינו ראוי להוליד כלל קאמר דהיינו שהוא מצונן בטבעו ונראה להעמיד המאמרים כפשטן דהתם בנבואת בין הבתרים שהיה אברהם בן ע' ומזל שלו צדק היה מצונן ולא היה ראוי להוליד כלל כי קאמר התם דהוציא הקב"ה אותו החוצה במזל צדק שהיה מצונן במערב ואוקומיה במזרח שיהא ראוי להוליד ובלי שינוי נשתנה מזלו אז דהא לא נשתנה שמו עד אחר לידת ישמעאל אבל סוגיא דהכא דריש ליה מדשינה שמו אברם וקראו אברהם כדאמרינן בב"ר והוא אחר שגולד ישמעאל הוציאו פעם שנית ע"י שינוי שם אברם אינו ראוי להוליד בן אחר ליורשו אבל אברהם ראוי להוליד בן אחר ליורשו א"נ מקרא דוהיה תמים וסמין ליה והיית לאב המון גוים כמפורש בסמוך ולא נקט הכא קרא דויוצא אותו החוצה הנאמר כבר בבין הבתרים אלא לסימנא בעלמא דכמו שהוציאו הקב"ה ממזלו כבר בהיותו בן ע' שנה שיהא ראוי להוליד כך הוציא אותו ממזלו בהיותו בן צ"ט שנה ע"י שינוי השם שיהא ראוי להוליד בן הראוי ליורשו וניחא דלא מיייתי הכא הך דקאי צדק במערב כו'. דכבר קם ליה צדק במזרח מברית בין הבתרים ובפ"ק דר"ה דקאמר דשנוי השם של שרה גרם לשנות מזלה להוליד בן ה"ה דשינוי השם דאברהם גרם לו לשנות מזלו להוליד בן הראוי ליורשו כדקאמר בב"ר והכא אלא דעדיפא קאמר בר"ה דשינוי השם דשרה גרם לה להוליד גם שאינה ראויה להוליד כלל ואפילו למ"ד פ"ק דר"ה דשינוי מקום של אברהם גרם לו להוליד בן היינו בשנינו מזלו בראשונה כדמיייתי התם מדכתיב לך לך וסדר כתיב ואעשך לגוי גדול שבצאתו מחרן היה בן ע"ה שנה ולא היה ראוי להוליד כלל ושינוי המקום גרם לו לשנות מזלו להוליד אבל הך דהכא להוליד בן הראוי ליורשו כשהיה בן צ"ט שנה גרם לו שינוי שמו כדאתא בב"ר ולה גרם שינוי שמה שתלד כדאמר בר"ה ודו"ק:

איז מזל לישראל כו' עיין בתוס' סוף מסכת שבת ובחידושינו סוף מסכת קידושין:

בל המתמם עצמו הקב"ה מתמם כו'. כענין דלעיל ובסמוך באברהם שהיה תמים עם ה' לבטוח בו ולא שמע להאצטגנינים ולהוצרי השמים והתמים הקב"ה עמו לשנות מזלו והיינו השעה עומדת לו כמ"ש מזל שעה גורם והקב"ה שינה מזל שעה שלו לטובה ומיייתי מדכתיב גביה היתהלך לפניו והיה תמים שלא תשמע למעוננים וקוסמים ואח"כ והיית לאב המון גוים אע"פ שלפי מזלך אינך ראוי אלא לגוי אחד דהיינו ישמעאל וק"ל:

בל המנחש לו נחש כו' אלא משום מדה כנגד מדה כו' בכל שאר דברים נמי ודאי דהקב"ה משלם מדה כנגד מדה כדאמרינן פ"ק דסוטה גם אינו דומה דחזר בו מקרא דמיייתי כי לא נחש גוי' אבל נראה דה"ק דמדה כנגד מדה נשמע מהאי קרא דכי לא נחש ביעקב גוי' מדכתיב בתר הך נבואה ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים גוי' שמעינן דקודם ששמע בנבואה ששם הש"י בפיו כי לא נחש ביעקב הלך לקללם ולהזיקם בנחשים שהיה סבור שהיו ביעקב מנחשים והיינו כל המנחש לו נחש ודו"ק:

כל שאינו מנחש מכניסין אותו כו'. מסיפא דקרא קדריש כפירש"י דכתיב כעת יאמר ליעקב גוי' דבר שמצינו שנאמר לאברהם ע"י מלאך שנאמר כעת חיה וגו' ישאלו את יעקב ולישראל מה פעל אל באותו עת ולא ישאלו עוד את המלאכים כי הם יהיו לפנים ממחיצתן ועיין בר"ן שגם זה מדה כנגד מדה ע"ש:

מפני מה ענש אברהם כו'. כתב הרא"ש אע"פ שעבירת העונש מפורשת על אומרו במה אדע כו' עכ"ל ואין זה מוכרח דאמרינן במס' מגילה ותענית ובב"ר במה אדע גוי' לא כקורא תגר אלא באיזה זכות כו' והכי סברי כל הני אמוראי דשמעתין דפליגי אדשמואל וק"ל:

מפני שעשה אנגריא בת"ח כו'. וכה"ג אמרינן בפרק המקנא מפני שעשה אנגריא בת"ח כו' ושם דרש ליה במפורש מדכתיב אין נקי אבל הכא אינו מפורש מהיכא דריש ליה ועיין פי' הר"ן ויותר נראה לפרש דדריש ליה מדכתיב ילידי ביתי כמ"ש בערובין כל המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו:

שהפריש מלהכנס כו' שנאמר תן לי הנפש גוי'. מלך סדום אמר כן לאברם אלא שלא הי"ל לקבל דבריו להחזיר לו נפשות השבי שהיו זכה בהן מן ההפקר והיה לו להכניסן תחת כנפי השכינה אצלו כמ"ש פ' חלק ואת הנפש אשר עשו בחרן אברהם גייר את האנשים ושרה גיירה את הנשים: (אמר המגיה מ"ו הגאון הגדול מוהרר"ש ז"ל קאיידינובר הקשה דע"פ חשבון המובא בתוס' פ"ק דברכות דף ז' בהבחר במה אדע קודם למלחמת המלכים דו"ק ותשכח וא"כ איך עבירה זו הענישתו להיות נופל בממה אדע דקדים וצ"ע):

שהורידן בתורה כו' והורידן בזהב כו'. מפורש בבראשית רבה ר"ל אמר שהורידן באבנים טובות כד"א ואברותיה בירקרק חרוץ גוי' שלא יהו להטוין אחר הממון ויתעסקו בהצלת נפשות ר' לוי אמר בפ' שופטים הורידן כד"א מי האיש הירא גוי' ע"ש:

א"ד אלעזר הוא דחושבניה הכי הוא והא דכתיב ענר אשכול וממרא יקחו חלקם יושבים על הכלים היו יכו"ג איתא בב"ר:

בן ג' שנים שנאמר עקב אשר שמע גו' חושבניה כו'. נראה שתחלת ידיעתו להכיר בוראו היה בן ג' שנה מיהו לא נחשבו לו ימי תורה עד ג"ב שנים שאז נשלם ידיעתו לרבים כדאמרינן פ"ק דע"ז ב' אלפים ימי תורה גמירא דמתחילין מנ"ב שנין שנאמר בו ואת הנפש גו' והרמב"ם בספר המדע ח"ד כתב בן מ' שנין הכיר אברהם את בוראו ע"ש וכבר השיג עליו הראב"ד מהכא וק"ל:

דף לב:

השטן חושבניה כו'. שורשו שטן בלא ה' וכן נמצא בכמה מקראות בלא ה' אבל דרשו ליה השטן בה' משום דהיכא דמשתעי קרא במלאך המשחית כתיב השטן בה' בכל מקראות באיוב גם בזכריה לרמוז על שטן הידוע וע"כ גם הה' בכלל החשבון לרמוז דכל השנה שס"ד ימים הוא שטן הידוע להשטין נגד בוראו כמ"ש באיוב ובזכריה השטן בה' חזן מיום א' בשנה דהיינו יוה"כ אין לו כח להשטין כמ"ש שישראל דומין אז למלאכים ואין להאריך וק"ל:

בתחלה המליכו על רמ"ג כו' אלו הן ב' עינים כו'. עיין פי' התו' ופי' הר"ן ועוד ו"ל כידוע שב' החושים שהם הראות והשמע משמשות למעלות דברים הרוחניים משא"כ בשאר החושי' שאינן משמשין רק לדברים הגופניים וע"פ מ"ש לעיל בפסוק והיה תמים שהמילה משלמת האדם במעלות השכליות והמדות ולזה אמר כי במצות המילה השליטנו גם על ב' החושים היותם רוחניים' דהיינו הראות והשמע מב' עינים ומב' אזניים להשתמש בהן כראוי למעלות האדם בשכליות ובמדות להיות שלם ותמים על ידיהם ברמ"ח אברים וניחא שהביא רש"י בפי' החומש דרשה זו על פסוק והיה תמים גו' ע"ש ודו"ק:

עיר קטנה גו' זה הגוף ואנשים כו'. דלפי פשוטו ה"ל להכיר שבא עליה מלך גדול באנשים רבים יחיילותיו דאין מלך בלא עם כמו שהכיר בעיר דאנשים בה מעט גם וסבב אותה ובהנה גו' משמע שהוא עצמו סבב אותה ובהנה עליה גו' בלי עם אין זה דרך המלך ולפי הנמשל מלך גדול זהו יצה"ר שהוא עצמו סובב העיר שהוא הגוף והוא עצמו בנה עליה גו' והאנשים פירש"י בס' קהלת לפי הנמשל שהם אבריו של אדם וכ"ה ברבתי אבל התרגום מפרש ליה לפי הנמשל היכמא דקלילן וזכותיה בנו לבא דאינשי כו' וע"ש בתרגום כל הענין מפורש לפי הנמשל גם שם ברבתי קצת בע"א ע"ש:

בחבמתו זו תשובה ומ"ט כו'. ע"פ מ"ש פ' היה קורא תכלית חכמה תשובה ומע"ט כו' שנאמר ראשית חכמה יראה ה' גו' ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם כו':

מעשרה שליטין ב' עינים כו'. עיין פירש"י בספר קהלת ונראה לפי שעשרה אברים אלו כוללים הד' חושים ב' עינים חוש הראות וב' אזניים חוש השמע ב' ידים וב' רגלים וראש הגויה חוש המישוש הפה חוש הטעם וכל מעשה אדם המורגשים נעשים ונגמרים על ידם כי חוש הה' הריח באף אין בו צורך כ"כ למעשה וצרכי אדם ומצינו כמה בני אדם תומתין וע"כ י' אברים אלו נקראו בגוף שליטין וק"ל:

בקש הקב"ה להוציא כהונה משם כו'. בתו' תימה דאברהם נמי מזרעו שלשם היה כו' ע"ש ובר"ן תיורנים לזה ועוד ו"ל דה"פ להוציא כהונה משם היינו מבינו שילוד לו עוד ולא נתכהנו בניו שנולדו מקודם דכו"ג אמרו גבי פנחס דלא נתבכה עד מעשה זמרי לפי שנולד מקודם שנתבנה אלעזר אבל כיון שהקדים כו' נתנה לאברהם שנולד מקודם:

ושא"ל אברהם וכי מקדימין כו'. אין זה מפורש שא"ל אברהם בן ושהוכיחו על כך אבל ממה שנטלה ממנו ונתנה לאברהם ולא נתנה לאחר למדו לומר משום דהוכיחו על כך ואפשר דקרא אתה כהן על דברתי מלכי צדק הכי מפורש על שדברת בשבילי למלכי צדק:

ובי מקדימין ברכת עבד לברכת קונו. לפי הענין הל"ל לברכת רבו שהוא לשון הגופל גבי עבדו אבל נקט הכי לפי שאברהם קנין אחד נלמד מהאי קרא ברוך אברם לאל עליון קונה גו'. והוא מבואר שברכה לקונה הוא המשפיע לקנינו שהוא מקבל ברכת השפע וראוי ודאי שיהיה ברכת המשפיע קודם לברכת מקבל השפע:

שנאמר נאום ה' לאלוני שב לימיני כו'. עיין ברא"ש ובר"ן ואולי נעלם מהם אגדה דפ' חלק דאליעזר אמר בן לשם אייתי הקב"ה לאלוני אברהם ואותבתי לימיני' כו' שנאמר נאם ה' לאלוני שב וגו' ופירש"י שם אליעזר אמר זה נאם ה' לאלוני אברהם שב גו' והיא תשובה יפה ונצחית להמתקעשים במזמור הזה דאליעזר שפיר קרא לאברהם אלוני ודו"ק:

דף לז:

דכתיב ואותי צוה גו' וכתיב ראה למדתי גו' מהאני בחנם אף אתם בחנם כו'. אין לפרש מה אני למדתי בחנם מפי הקב"ה אף אתם בחנם דא"כ כאשר למדני ה"ל למכתב ועוד למאי הביא קרא קמא אותי צוה ה' גו' אבל נראה לפרש דה"ק דכאשר צוני ה' משמע שצוני ללמד אתכם והא פשיטא דאסור ליטול שכר על קיום המצוה ומשום דהיה אפשר לפרש למדתי אתכם מעצמי ככל אשר צוני בענין המצות ולא שצוני ללמד אתכם קמייתוי קרא דמפורש ביה בהדיא דהציווי היה על הלימוד אותם דכתיב ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם גו' ומיהו לפי זה לא אצטרך לאתניי קרא דראה למדתי גו' דבקרא קמא מפורש טפי וי"ל דעבי לאתניי באידך קרא דהרב והתלמידים בכלל אהרהר זו בחנם ולא בשכר מדנקט בקרא ראה לשון יחיד ולמדתי אתכם לשון רבים דר"ל ראה אמר ליהושע ולמדתי לכלל ישראל דכלם באזהרה זו ישר"ן כתב בזה פי' דחוק בכמה דברים ודו"ק:

דף לז:

מפורש זה התרגום כו' הוא תרגום אונקלוס שכבר ניתן מסיני ושכחום וחזרום ויסדום כדאמרינן ברפ"ק דמגילה:

ואמר ושום שכל אלו הפסוקים כי ערבוז ענין מביא לטעות אבל ההפסק לפי ענינו משים שכל וחכמה לכל ענין:

ואמר במקרא אלו פיסוק טעמים גם זה הוא דבר נוסף להפסיק הענינים להבינו וק"ל:

דף לח.

במערבא פסקון להדין פסוקא לגו' כו' מפורש פ"ק דקידושין:

לא העשיר משה כו' שלא תאמר שהעשיר משה משכר לימוד שנתנו לו שלמד לכל ישראל דהא אמר מה אני בחנם כו' כדאמרי' לעיל אלא שהעשיר מפסולתן כו' שנאמר פסל לך גו' מלת לך לא שייך על הלוחות גופייהו שלא למשה לחוד נתנו אלא שפסולתן יהיה לך ונראה שמלת פסל אינו נופל מנזרת פסולת בכ"מ

דהיינו דבר טפל לגבי עיקר דה"ג דבר הנקץ מבחזן מן הלוחות שהיו סנפירין היה הפסולת מן עיקר הלוחות שהיה בפנים שניתן לכלל ישראל וק"ל:

שנאמר כותב לך פסל לך מה פסולתן כו'. דכתיב לך מצד עצמו אינו מוכרח להיות כתבן שלך אלא שיהיה הספר שאתה כותב משלך כמו ואתה קח לך עגל גו' וכן עשה לך שתי חצוצרות שדרשו בו שיהיו משלך אבל גבי פסל לך שהיו סנפירינן א"י לומר בו משלך אלא שיהיה פסולתן שלך. ה"נ כותב לך שנא' בפ' הסמוכה לו נלמד מענינו דר"ל נמי הכתב יהיה שלך שלא ניתנה תורה אלא למשה והוא נהג בה טובת עין כו' טוב עין הוא גו' וסיפא דקרא כי נתן מלחמו גו' היינו מלחמה של תורה ופרכינן ואותי צוה ה' גו' ללמד אתכם גו' הא ודאי דנתינת מצות התורה הוא לכלל ישראל ולא קאמר נמי מעיקרא דלא ניתנה אלא למשה כו' אלא דהיינו לימודה מן הכתב לא יהיה אלא שלך ולכך לא פריך אלא מהני קראי ואותי צוה ה' ללמד גו' ראה למדתי גו' כאשר צוני גו' דמוכח דגם לימודה ניתן ג"כ לכל ישראל ומשני ואותי צוה כו' ופריך ועתה כתבו לכם את השירה דמשמע הלימוד מתוך הכתב ניתן ג"כ לכלל ישראל ומשני אלא פלפולא בעלמא שהוא הלימוד מתוך הכתב ע"י הבנת דבר מתוך דבר כפירש"י וכאילו הוא דבר מבחזן הוא ניתן למשה ולזרעו לחוד דומיא דפסולתן שלך שהוא דבר מבחזן ופי' הר"ן למען תהיה לי השירה הזאת לעד גו' ואי שירה לבדה קאמר מאי סהדותא עב"ל והוא דחוק דודאי בשירה שמדברת בפורענות אם יעברו על התורה מקרי שפיר עזות להם ונראה דה"ק כיון דגם השירה שאינה רק לעד היא בכלל הכתיבה והלימוד דכתיב ועתה כתבו לכם גו' ולמדה את בני גו' מכ"ש שמצות התורה שנצטוו הוא בכלל הכתיבה והלימוד לכלם וקרא ה"ק גם השירה שאין בה צורך כ"כ למצות התורה כתבו אותה בכלל התורה ולמדו אותה בכללה שגם יצ צורך בה שתהיה לעד כו' ודו"ק:

ובולן ממשה כו'. כיון שהיו במשה אלו מעלות נימא ג"כ בשאר נביאים מדכתיב נביא מקרבך מאחזיך כמוני גו' ולפי שאלו המעלות גבור חכם עשיר הם המעלות הגדולות בעיני הבריות כמ"ש החכם אבן תבון בהקדמת ח' פרקים ראוי שלא יחסר מהם נביא שליח השם והוסיף לו במדות שלא יתגאה בכל אלו ג' מעלות אבל שיהיה ג"כ עניו אצל אלו המעלות כמשה ושאמרו חכם עדיף מנביא ודאי דכל נביא ג"כ חכם הוא אלא דה"ק דמעלת החכמה עדיפא מנבואה ועי"ל דחכם עדיף מנביא היינו בחכמת התורה משא"כ חכם דהכא היינו במילי דעלמא דומיא דאינך ועיין מ"ש בזה בפ"ק דב"ב וק"ל:

ודלמא דאריך וקטין כו'. וכתב הרא"ש תימה אמאי לא יליף מקרשים ויקם את המשכן עכ"ל ולא קושיא היא דע"כ פירושו נראה במקומו אבל הוא קם מאליו בנם מדכתיב לקמיה הוקם הוקם מאליו משמע כדאיתא בתנחומא ועיין פירש"י בחומש וק"ל:

דכתיב ואתפוש בשני הלוחות גו' ואשברם ונתניא כו'. מההיא דפ' כי תשא וישלך מידיו את הלוחות וישבר גו' אינו מוכח שבכח השלכתו לארך מידו נשברו אלא שאחר שהשליכן לארך שבדן בכלי ברזל אבל בהאי קרא שצינה לומר שתפסם בב' ידיו אחר שהיה נושאן בידו אחת משמע ללכך תפסן בב' ידיו כדי להשליכן בכח כדי לשבדן בהשלכה זאת וזה מורה על גבורתו ששבדן בהשלכה בעלמא גם שהיו סנפירינן ועוביין ששה וק"ל:

חמשים שערי בינה נתנו למשה חסר א' כו'. בספ"ק דר"ה וליף ליה מדכתיב לארץ מוזקק שבעתים שבע שביעיות דהיינו מ"ט טעמי התורה ושאר כל החכמים לא הגיעו למעלה זו בחסר א' כדאמרי' בערובין במעלות תלמוד ר"מ שלא היה בדורו כמוותו והיה יודע על כל דבר טומאה מ"ח טעמים ועל כל דבר טהרה כו' ע"ש:

שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים גו' כל אותו המזמור נדרש בפרק ר"ע על משה שבשעה שעלה משה למרום אמרו מה לילוד אשה כו' שנאמר מה אנוש כי תזכרנו גו' ע"ש:

אי בלא אגרא לאפוקי ממאן כו'. ולא ניחא ליה לתלמודא לזימר דרבותי' דלא שקל אפילו כשהלך לצורכס כתרנומו ולא חמרא דחד מנהון שחרית וכפי' המפרשים דא"כ עיקר חסר מן הספר אך קשה דקאמר אלא אפי' באגרא מאי קאמר בהא להקב"ה שהיה לו עושר ולא היה צריך לחמורים כפי' התוספות והר"ן שפי' דאפי' באגרא שלא היה נהנה משל אחרים עכ"ל לא יתכן דא"כ מהיכא מוכח דעשיר היה גם קשה בשכר מאי הנאה איכא ואפשר לומר כפי' התו' שאמר להקב"ה בן מחמת שע"י שלא נשאתי חמור א' מהם אפי' בשכר רואים בעושרי שאיני צריך להם ואומרים עלי שאני משתער עליהם מחמת זה ופריך דלמא משום דעני הוא וקאמר להקב"ה מחמת שאיני שוכר מהם חמור משום עניות אומרים עלי שאין ראוי לעני כזה להשתרר עלינו ומסיק אלא מן פסל לך כו' וא"כ ע"כ דאמר לא חמור א' מהם היינו אפי' בשכר וכדקאמר לקמן בפשיטות דאילו במשה כו' לא חמור כו' דאפילו בשכר וכן יס לפרש גבי שמואל ועי"ל דה"ק דאפי' בשכר לא לקחתי מהם בע"כ לצורכס כדרך החשומר ומ"מ שמעינן מיניה דעשיר היה שהיה לו לשכור חמור וגדול ממנו בשמואל דאפילו ברצון לא שכר מהם משום דשמא אין בלבם רצון גמור ופריך ודלמא משום דעני הוא ולא היה לו חמור משלו וקאמר דא"ה חמור לא נשאתי גו' דרך שחזור לצורכס מיהו לפי זה עיקר חסר גם מן התלמוד לפי זה ודו"ק:

שמואל דכתיב הנני גו' וחמור מי לקחתי אי בחנם לאפוקי ממאן דשקל בחנם אלא כו'. יש לדקדק דא"כ תקשי ליה דאמר נמי את מי עשקתי גו' וכי לאפוקי ממאן דעשק ומאי רבותא ויש ליישב דעושק היינו שכר פעולת אדם וכמ"ש לא תעשוק שכר שכיר גו' וקאמר את מי עשקתי מלתת לו שכרו על שעבד אצלי אע"פ שהם חייבים לעשות עבודתי בחנם כמ"ש ביומא מכאן לת"ח שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו ודו"ק:

ותשובתו הרמתה כי שם ביתו כו' כל מקום שהלך כו'. דלפי פשוטו דקאי ביתו אהרמתה לא ה"ל למכתב אלא ותשובתו לביתו הרמתה כמו ויבאו אל ביתם הרמתה גם לכאורה הפסוקים סותרים זה את זה שאמר והיה מדי שנה בשנה וסבב גו' ושפט את ישראל גו' דמשמע בסבובו שפט כל ישראל ובקרא דבתרייה אמר ותשובתו הרמתה כי שם ביתו ושם שפט גו' דמשמע ברמתה בביתו שפטם וע"כ אמרו דכל השנה סבב ובסבובו שפטם ולא היה רק תשובת סבובו בכל שנה הרמתה וקאמר כי שם ביתו בכ"מ שהוא שם בסבובו ששם שפטם ועי"ל דמשמע דשמואל לא היה לו שום בית ברמה דהא אמו חנה נדרתו וישב שם עד עולם דהיינו נ' שנה שהיה חי מיום שנמלתו ישב בבית ה' וע"כ אמר כי שם ביתו לא קאי רק על כל המקום שהיה סבובו שם ששפט בו ישראל היה ביתו עמו ודו"ק:

ואילו גבי שמואל אפי' ברצון כו' ולא רציתו גו'. דלפי פשוטו מלשון רצון יהיה חסר צ' שניה וע"כ דרשוהו מלשון רצון ויש לדקדק אמאי לא מייתי קרא דלעיל מיניה דקאמר נמי שמואל את מי עשקתי ואת מי רציתי גו' וי"ל דהא נמי בכלל גדול שנאמר בשמואל יתר משנאמר במשה דלשמואל הדוד כל ישראל על דבריו שא"ל לא עשקתנו ולא רציתנו שלא מצינו בן במשה שהדוד על דבריו ודו"ק:

בוקר אנכי ובולם שקמים דמתרגם ר"י ארי מרי ניתי כו'. כפירש"י שם דאי בוקר רועה בקר ובולם שקמים פועל שמחפש שקמים קאמר קרא מאי לא נביא אנכי גו' שהרי נביא היה אלא דה"ק לא נביא

שקר אנכי שמבקש שכל להנשא שהרי בוקר אנכי גו' דהיינו שאני עשיר כדמתרגס ואיני צריך לשכר זה יק"ל:

ויתן שכרה גו' ואר"י שכרה של ספינה כולה כו' דהכי משמע לישראל דשכרה ומה שנתן הוא כל שכרה יש לפרש כדרך הבורח שמקדים עצמו בדרכו והספן עדיין לא היה מוכן כ"כ ועדיין לא קיבל שכרו מאנשים שבאו לילך ג"כ תרשישה והוא הקדים לתת שכר כולם ולקבל אח"כ מהם השכר והכי משמע קרא שהקדים ומיהר את הספן דכתיב וימצא אניה באה תרשים ויתן שכרה ויירד בה גו' דמשמע מיד שבאה מתרשים וקודם שירד בה לא נתן להשהותה שם ונתן שכרה והחזירה לילך לתרשים וק"ל:

בתחלה היה משה לומד ומשכחה עד שנתנה כו'. לפי שא"ל לדעת אנושי לקבל כל מצות התורה תוך זמן מועט כזה ארבעים יום כפירש"י בחומש ולהכי קאמר ר"י שהיה לומד ומשכחה שתקפה עליו משנתו אלא שמתנת אלהים היה לו שתקוים בזיו ולא תשתכח וע"ז אמרו בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות למדו לומר כן ע"פ מ"ש במדרש ככלתו חסר כתיב שנתן לו הקב"ה התורה כחתן הנותן לכלה הקידושין שנותן בעין יפה ומתנה שלא להחזיר וכן פירש"י בחומש אך מה שפירש הכלה היא התורה והחתן הוא ישראל אינו כן אלא בכ"מ הקב"ה נדמה לחתן והישראל לכלה דמו"ק:

דף לט:

ובגי אדם מבקרין אותו כו'. דלפי פשוטו מלשון פקידה ונזירת בני אדם הענין כפול. ולכך דרשו הפקידה דנקט הכא מלשון ביקור וקאמר מה הבריות אומרים לא ה' גו' דהשתא לא ה' שלחני קאי שפיר על המבקרים שיאמרו עלי כן אבל במ"ר אמרו אם הרופאין עולין ומבקרין כו' אף אני כופר ואומר לא ה' גו' וק"ל:

ו' דברים נבראו קודם כו'. מפיו הר"ן כלומר שעלו במחשבה להבראות כו' עכ"ל ולא משמע כן בסוגיא דפ' מקום שנהגו דמוקי התם חללה קודם שנברא עולם ואור ידיה בשני בשבת ואור דיוק במחשבה ואם על המחשבה אמר נמי הכא לא ה"ל לפלוגי התם בין חללה לאור שלה אלא דעלה במחשבה להבראות ולא נברא עד יום ב' כדמפלגי גבי אור דיוק אלא שהדברים כפשטן ואין בהם סתירה וק"ל:

תורה מנין דכתיב ה' קנני ראשית גו'. ר"ל גם לנבי אלו דחשיב הכא שהיו ג"כ קודם בריאת עולם התורה קדמה להם אלפים שנה והיתה לפניו כתובה אז באש שחורה ע"ג אש לבנה שהוא נסתר של התורה כולה שמויתו של הקב"ה והיינו שאז היתה ראשית דרכו שהוא דרך הנסתר:

תשובה דכתיב תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו גו'. ר"ל בטרם הרים גו' דהיינו קודם שנברא העולם תשב אנוש עד גו' היינו אותו שתקע"ד דורות שהיו ראויין להבראות וראה הקב"ה שרשעים הם ולא תועיל להן התשובה וקומטו בלא עת כדאמרינן בחגיגה והיינו תשב אנוש עד שנדכאו מן הבריאה ומבריאת אדם ואילך ותאמר שובו בני אדם גו':

ג"ע דכתיב ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. ובתרגומו מלקדמין דהיינו קודם בריאת עולם ולא ניחא ליה לפרש בעדן מקדם במזרחו של עדן נטע את הגן כפירש"י בחומש דא"כ ה"נ למכתב בקדם בב' ולא במ':

ניהגם כי ערוך מאתמול גו' פירש"י זה יום שני שיש לו אתמול ולא שלשום וכ"ה במדרשות דביום שני נברא גיהנם ולכך לא נאמר בו כי טוב וא"כ צ"ל קודם שנברא עולם דגבי גיהנם היינו קודם שנגמרה בריאת שמים וארץ דביום ג' נגמר בריאת שמים וארץ שבו נאמר יקויו המים מתחת השמים גו' ותראה היבשה ולכך נאמר בו ב' פעמים כי טוב:

בסא הכבוד דכתיב נכון כסאך מאז כו'. בפרק מקום שנהגו מיייתי ליה כסא כבוד נמי מהאי קרא דמיייתי גבי בהמ"ק כסא כבוד מראשון מקום מקדשינו ופירש"י בספר ירמיה כסא כבוד שבמרום מראשית בריאת עולם הוא מכון כנגד מקדשינו ונראה דר"ל מראשית בריאת עולם היינו שמקום מקדש היה תחלת בריאת הארץ כמ"ש אכן שתיה שממנו משתיתו של עולם ואמרו בחגיגה שהעולם מאמצעיתו נברא דהיינו ממקום מקדש שהוא אמצעיתו של עולם:

שמו של משיח דכתיב יהי שמו לעולם גו'. לפי פשוטו המזמור נאמר על שלמה המלך אבל קרא דלעיל מיינה נדרש בסוף כתובות לימות המשיח יהי פסת בר בארץ גו' ויציץ מעיר גו' ואמר בהאי קרא ע"פ מ"ש לא כעה"ז ע"ב שה"ז נקרא בא"ד ועה"ב נקרא ב"ה וז"ש דלא לימות המשיח יהי שם הוי"ה שמו של הקב"ה רגיל לעולם שגם משיח יהיה נקרא בשם זה כמ"ש פ' הספינה משיח יהיה נקרא בשם הקב"ה שנאמר וזה שמו אשר יקראו לו ה' צדקנו אבל לפני שמש דהיינו קודם שנברא עולם לא היה נקרא שם משיח כולו בשם הוי"ה אלא ינון שמו ברמו ע"ש ההוי"ה שיש בו י"ו וגם ב' גנונין תחת ב' ההי"ן שבשם ההייה דמו"ק:

והכתוב אין כל חדש גו'. וה"ה מעיקרא דקאמר אם בריאה גיהנם כו' ה"מ לאקשוויי והכתיב אין כל חדש גו' וכ"ה בפ' חלק ולמאי דס"ד נמי השתא אי חברי ליה פומא ה"מ נמי לאקשוויי דהא בפרקי אבות חשיב פי הארץ ב' דברים שנבראו בע"ש ב"ה:

מלמד שעלו שמש וירח מרקיע לזבול כו'. והיינו דבעו בזבול שם עבודת הקרבנות מכון כנגד העבודה שלמטה אשר קרח וסויעתו חלקו על אמתתה כדאיתא פ' אין דורשין בזבול מזבח בניו ומיכאל כו' ע"ש:

בכבודי לא מחיתם כו'. א"ל משה בזאת תדעון כי ה' גו' גם שלא יודע להם ע"י המאורות ונקט בוקר ע"ש עיקר המאורות דכה"ג צ"ל לפי הדרש שהביא רש"י בחומש יכולים אתם להפוך בוקר לערב כך כו' יש לכון זה המדרש בקצת ע"פ אגדה דהכא וק"ל:

ובבלי יום ויום יורים בהם חצים כו' שנאמר לאור חיצוך גו'. בפרק חלק לא מיייתי האי קרא אלא אמצעיקרא שלא היו מאירים עד שיעשה הקב"ה דין לבן עמרם דבהכי כתיב האי קרא ואכל יום ויום לא מיייתי ליה אלא דמסברא קאמר והאידיג לא נפקי עד דמחו להו וע"פ הדברים האלה יש לפרש שאמר משה בוקר ויודע ה' גו' ר"ל בוקר שלא יהיה השמש יוצא להאיר ויודע ה' כו' שהיה סבור שהקב"ה יסכים על ידם שלא להאיר בשביל כבודו אך אחר שראה משה שלא הסכים הקב"ה על ידם מטעם דקאמר בכבודי לא מחיתם כו':

בקור חולים אין לו שיעור כו'. בפ' הר"ש בריש מסכת פאה אמתני' דאלו דברים שאין להם שיעור כו' וא"ת וליתני ביקור חולים דאין לו שיעור כדאמרי' פ' גערה כו' ע"ש ודבריו אינן מובנים דאם ר"ל דלענין ממון יש לו שיעור מ"מ הא לענין כמה פעמים ביום קאמר הכא דאין לו שיעור וליתני ליה דומיא דתניא ת"ת אין לו שיעור מדכתיב והגית בו יומם ולילה ויש ליישב דביקור חולים הוא בכלל ג"ח דתניא התם וכה"ג מיישב שם הר"ש הא דלא תני נמי כבוד אב ואם ע"ש וק"ל:

גוטל כו' מס' בצערו כו' א"ל א"כ ליעיילו כו'. פירש"י יכנסו ס' כאחד לבקרו כו' לאו דוקא כאחד דא"ל לצמצם שיבואו כאחד וכן מוכח למאי דמשני כעישוריייתא דע"כ קאמר הראשון גוטל א' מס' והשני ממה ששייר וכן כלם כפירש"י והר"ן ויש לשאלו למאי דמשני נמי כעישוריייתא מ"מ לעיילו ל"י כ"כ הרבה בני אדם עד שלא ישראל מחליו כ"א דבר מועט וי"ל דלהכי קאמר בזן גלו דלא ימצא לו כ"כ בני אדם שהם בני גילו ועי"ל דלא מעלין מחליו רק עד ס' אנשים כ"א חלק ס' ממה ששייר אותו שלפניו וענין שגוטל חלק א' מס' שהוא נקרא דבר מועט כדאמרינן בכל נתינת טעם א' בס' בטל דילפינן ליה מזרוע בשלה דמו"ק:

דף מז:

מאי גרמא אילימא כל המבקר החולה מבקש עליו רחמים כו' שימות ס"ד כו'. ק"ק מי יימר לן דלענין בקשת רחמים קאמר הכי ואימא דלענין כיבוד וריבון לפניו קאמר כל המבקר בכיבוד וריבון גורם לו שיחיה כדקאמר התלמיד לרע"ק רבי החייתני וכל שאינו מבקר ולא כיבד וריבן לפניו גורם לו שימות כדקאמר רע"ק כאילו שופך דמים ויש ליישב בדוחק דה"ל לרב דימי לפרש הכי דלענין כיבוד וריבון קא"ל:

אלא כל שאין מבקר אינו מבקש רחמים לא שיחיה ולא שימות כו'. עיין פי' הר"ן ולפירושו חזר מהא דקאמר גורם לו שימות ואין נראה כן אלא דקאי כמ"ש גס הרא"ש בפירושו ונראה מעיקרא כל המבקר החולה הוא ואי איהבו של חולה ומבקש עליו רחמים שיחיה וגורם בתפלתו שיחיה וכל שאינו מבקרו ה"ז ואי שונאו ומבקש עליו רחמים שימות שימות ס"ד דדאי מאן דסני ליה חדי בליב' קאמרי' בסמוך אבל שביקש רחמים שימות הא פשיטא דגם השונא אינו עושה כן ומשני אלא כל שאין מבקרו ה"ז ואי שונאו ואינו מבקש רחמים לא שיחיה ולא שימות וה"ז גורם שימות שאילו לא היה שונאו היה מבקש עליו רחמים ואפשר שתפלתו היתה נשמעת בעת רצון כמ"ש הרא"ש ולפי דברינו ניחא דמיייתי עלה מלתא דרבא מכאן ואילך כו' דמאן דסני כו' ומאן דרחים לי ליבעי רחמי כו' דמייירי בענין זה:

ושאמר דלא ליתרע מזליה כו'. כענין שאמרו במ"ק ברית כרותה לשפתים ואל יפתח אדם פיו לשמן לומר שהוא חולה וק"ל:

שנאמר אשרי משכיל אל דל ואין דל אלא חולה כו'. רוב מלת דל שבמקרא נאמר על עניות ממון אבל דל דהכא אלא חולה כו' ומשמע לו כן מדכתיב משכיל אל דל דליתן ממון לעני ודל אין צריך כ"כ השכל אלא לנבי חולה אמור דדאי צריך ביקור ולהשכיל יפה מה רפואה שהוא צריך שזה עיקר הביקור חולים ומיייתי שנאמר מללה יבצעני בחולי חזקיהו כתיב שהיה מתפלל שיצבע אותו הקב"ה מן החולי אבל ת"י מללה מלשון רום ע"ש בפירש"י בספר ישעיה:

ואין רעה אלא גיהנם שנאמר כל פעל גו' מבואר לעיל בפ' ד' נדרים ע"ש:

מה שכרו בעה"ז כו'. כיון שזה שבקרו החייהו בעה"ז כדאמרן אינו דומה שלא יהיה לו שכר למבקר גם בעה"ז ואמר ה' ישמרהו מיצ"ד שהוא אויב הפנימי שזה מדה כנגד מדה שע"י שהחייהו ועמד מחליו נמחלו עונותיו כדלקמן גם המבקר זה לא יבא לידי עון ואמר החייהו מן היסורין דהיינו שלא ימות מתוך יסורין כמו שהחייה לחולה זה מתוך היסורין ואמר ואושר בארץ שהכל מתכבדין כו' כמו שהוא כיבד וריבן לפני החולה ואמר ואל תתנהו בגפש אויביו דלפי פשוטו ה"ל למכתב ביד אויביו אבל בגפש הוא לשון רצון דעת אויביו שהם משיאים עצה לאדם לפי דעתם הם ודאי אויביו של אדם כריעים של רחבעם שהיו משיאים לו עצה לפי דעתם לסתור עצת הזקנים אבל לזה המבקר גם שהיה גדול אצל קטן כדלעיל נעשה לו ריע טוב לבקרו ולרפאו במדה זו וידמנו לו ריעים כמו של נעמן שא"ל דבר גדול דיבר אליך הנביא גו' רחן וטהר ורש"י פי' ריעים כנעמן על אלישע והוא דחוק:

אם יאמרו לך ילדים בנה חזקים סתור כו'. הענין קשה לפום ריהטא דבדר שיאמרו הילדים בנה והזקנים היפך זה סתור ויש לפרש המשל במי שיש לו בית חומה בניו ורוצה לבנותה עוד בגובה עלייה עליה והילדים א"ל בנה שחומת הבית יכולה לסבול בזין העלייה חזקנים א"ל סתור חומת הבית כדי לבנותה יותר בעובי' שתהיה לה חוזק לסבול חומת העלייה שעליה ואמר שמע לזקנים כו' שזקנים ודאי יותר בקיאים בדבר זה ולזה אמר כי בזין שאומרים הילדים היא סתירה גם לחומת הבית ושאומרים הזקנים סתירת חומת הבית ע"מ לבנותה יותר בעובי' הוא בזין גם לחומה שעליה לעלייה וסימן לדבר רחבעם כו' שהזקנים יעצו לו סתירה להקל המשא מעל העם והילדים יעצו לו בזין שא"ל אבי העמים עליכם עול כבד ואני אוסיף על עולכם גו' והיה עצתם סתירה שמדדו בו ישראל עי"ז ואילו שמע לזקנים היה לו בזין עולם כמ"ש והיו לך לעבדים כל הימים וק"ל:

לא ליסעור איניש כו'. כמ"ש ופקודת כל האדם יפקד גו' ות"א וסעורא דכל אנשי יסתער גו' ונראה שהוא לשון ראייה ופקוח בצרכי חולי כמ"ש לראות את הערים תרגום למסער ית קירווי ועיין בערוך בערך סער וכן פירש"י בפ"ק דשבת אהא דמנין שהשכינה סוער כו' דגרסין סוער ברי"ש כלומר מבקר דפוקד תרגומו סוער ע"ש:

מנין שהקב"ה זן את החולה כו'. ודאמרינן בעלמא אישתי' זנתיה היינו נמי שהקב"ה זן אותו דאש החולה של שמים הוא כדלקמן בשמעתין:

מנין שהשכינה שרויה כו' בפ"ק דשבת גרסי' ל' בלשון אחר ע"ש:

דף מז:

עשה לך כלי גולה זו נר כו. דמשמע דכלים ידועים ומיוחדים הם הנעשים לגולים כמ"ש עשה לך כלי גולה גו' לעיניהם אולי יראו גו' דהיינו שיבינו מזה הגלות וק"ל:

דף מא:

ובחוטר כל כו' בלא נר כו' בלא אשה כו' כצ"ל ובחוטר כל קמיייתא והיינו קרא קמא דכתיב ברעב ובצמא ובעירום ובחוטר כל גו' אבל קרא דבתריה כי תאכלם בחוסר כל גו' לא שייך למימר ביה בלא אשה דהא באשה קמשעתי ההוא קרא ולפי פשוטו ובחוטר כל היינו כל דבר אבל א"כ לא היה אצטריך למכתב ברעב ובצמא ובעירום דהיה בכלל חוסר כל דבר וע"כ אמרו דחוטר כל הוא דבר פרטי אלא דבר שהכל צריכין לו למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דבר הקרוי חסרון לכ"ע:

גקטיגן אין עני אלא בדעה כו'. מלת עני ודאי ברוב נאמר על עני בממון אלא דר"ל אין עני דהכא דכתיב בחוסר כל אלא בדעה ועי"ל דה"ק אין מלת עני הונח באמיתה אלא על עני בדעה וכדמסיק אבל לנבי ממון אינו אלא בלשון מושאל וכדמסיק במערבא אמרי על עני בדעה דדא ביה כו' דלא קני מה חסר כו' והענין כפול לרמוז בין בדברים הגופניים ובין ברוחניים כולן תלויין בדעה וק"ל:

חדושי אגדות – מהרש"א • נדרים

אין החולה עומד מחליו עד שמוחלין בו'. וכענין שאמרו שהיסורין ממרקין עונות של אדם ומייתי מקרא הסולח לכל עוונתי הרופא גו' כי החלאים באים ע"י חטא ואמר שע"י יסורי החולה סולח לו הקב"ה עונו ומרפא תחלואיו ומה"ט ראוי שיסמכו ב' הברכות אלו להדרי ב"ח ברכות אלא דגאולה מפסיק ביניהם מטעם שאמרו פ"ב דמגילה משום דעתיקן ליגאל בשביעית וק"ל:

בל משכבו הפכת בחליו אמר רב יוסף לומר דמשכח בו' כפירש"י וכ"ה הגירסא בכל הספרים ומלתא באנפי נפשיה הוא דדריש מקרא תהלים אבל מפי' הרא"ש והר"ן נראה דל"ג האי קרא כלל ורב יוסף אקרא דלעיל דמייתי מספר איוב קאי דכתיב ישוב לימי עלומיו ומלשון העלמה ושכחת תלמודו כפי' הרא"ש והר"ן ולולי פירושם גם לפי גרסתם יש לקיים ישוב לימי עלומיו כפשטיה ישוב ע"י שכחת תלמודו לימי עלומיו ועגרות שהיה אז בלי תלמוד וק"ל:

בי הוי גמיר רבי י"ג אפי כו' אגמריה לרבי חייא ז' כו' בכמה דברים קדושים מצינו מספר הזה י"ג כגון י"ג ממותיו של הקב"ה וי"ג מות שהתורה נדרשת בהם גם הרמב"ם הניח עיקרים כמנין זה ונאמר כן גם באותן מ"ט פנים שיש לתורה כללעיל יש מהם י"ג פנים היותר עיקרים לקדושה בהם וכן מספר הז' הוא יותר מסונגל לקדושה בכל דבר כגון השבת והשביעית והיוכל וספירת ז' שבועות ועוד הרבה במדרשות נאמר שכן גם באלו י"ג פנים יש ז' פנים היותר מסונגלים לקדושה וע"כ אגמריה אותן ז' מתחלה לרבי חייא וק"ל:

הזה ההוא קצרא הוא שמע ליה לרבי כדהוה גרים כו'. אולי דהיינו ההוא קצרא דאמרינן בפי' הנושא גבי אשכבתיה דרבי כל יומא הוא אחי קמיה ההוא כובם ההוא יומא לא אחי כו' וק"ל:

נדודל גם שנעשה לחולה כו' וזו של חולה של שמים הוא מי יכול לכבותה כו'. דגם המים אין מכבין אותה כמ"ש באליהו ותפול אש ה' גו' ואת המים ליחכה ונ"מ דבעי אפושי רחמים לעשות לו גם כזה א"נ לענין דמנכין לו מזכיותיו וק"ל:

ביון שגניע קצו של אדם כו' שנאמר והיה כל מוצאי גו' דכל מוצאי משמע דהרבה שלוחים למקום לקיים שליחותו וכך עלתה לו שנהרג ע"י סומא למך נכדו ומייתי ליה נמי מן הדין קרא דהכל עבדיו לעשות שליחות לקיים ביה משפטיו שבכל יום ויום לרבי יוסף דאמר פ"ק דר"ה אדם נידון בכל יום ניחא כפשטיה למשפטין עמזו היום שבכל יום ויום הוא גזר דין וקייצו של אדם ולמ"ד התם דאינו נידון אלא בר"ה ה"ק למשפטין שבר"ה עמזו בכל יום שלוחין לעשות בו דין שמים שנגזר עליו מר"ה ועמזו היום קאי גם על השלוחים לפעמים שהם רבים כההיא דעקרבא דיתבא על אקרוקתא וכן כי הכל עבדיך כמאמרם רבים שלוחים למקום וק"ל:

דף מט:

במאן מצלינן כו' ש"מ קצירי ממש מריעו רבנן כו'. מפירש"י נראה לכאורה דבב' ברכות מצלינן עלייהו קצירי ברכת רופא חולי עמו ישראל ומריעו רבנן ברכת על הצדיקים כו' על פליטת עמך ישראל אבל לא משמע כן דבהך דפליטת עמך ישראל לא הזכיר להתפלל על החולה כלל ועיקר החולים קאמר רבנן שנקראו מריעו והוא תרגומו של חולה אלא דודאי דברכת רופא חולי עמו ישראל כולל להתפלל על שניהם אלא דקאמר שהם צריכין לבקש רחמים טפי שהם צריכין חיזוק לפי שהם פליטת סופריהם ומתישין כחן כזה וק"ל:

בבבאי טפשא' דאכלי לחמא בלחמא כו'. כיון דדייקא עבה ופת טעם א' להם ל"ל לאוכלן ביחד דכ"א נמי זה הטעם יש לו ולהכי מסתפק רב חסדא בבבאי אי אפילו דייסא דחיטו ופת דחיטו שהן מין א' מחזיק להו בב' טעמים כיון דזה מבושל וזה אפוי או דוקא דייסא דחיטו ופת דשערי שהן ב' מינים או בהיפך יש לו ב' טעמים להכי קאמר רב אכלה בחסיסי דודאי יש לו טעם אחר:

אמאי קאכיל מר בידיה א"ל כו'. נראה דיש להסתפק בשאלתו אם ר"ל אמאי בידיה ולא בכף או אמאי בכולי ידיה ולא תסגי ליה באצבע א' או בב' וע"ז השיב לו דלכך לא אכלתי בכף משום דבסיים באצבע ילהכי אכלתי בכל היד דבאצבע בסיים וכ"ש בתרתין וכ"ש בג' ולא אחיא מלתיה כתנאי דאיובא למ"ד לקמן דאין לאכול באצבע משום דלמה אתה מאכילני צאתך דלא שייך אלא בשנים אוכלים מקערה א' משא"כ הכא שהוא לבד אבל:

למיביל דייסא עד פרסא למויכל בישראל דתורא עד כו'. לפי פי' הראשון בר"ן בישראל דתורא הוא מחזיק הלכ יותר וכדאמרינן פ' מרובה דלא אכלתי בישראל דתורא כפי' התוס' שם ומיהו הא דאמר מזמנין לך כו' לא משמע כפי' זה אלא כפי' שני בר"ן וק"ל:

שהם דומין לפתילה של אבר כו'. הדמיון דאמרינן פ' ד' מיותגת במצות הגשרפין שזרק פתילה של אבר לתוך פיו ויורד לתוך מעיו וחומרת מעיו וק"ל:

א"ל דאכיל באצבעתי' לדאכיל בהוצא עד מתי אתה מאכילני רוקך כו'. מפי' הרא"ש אבל אצבעו היה מקנח מן הרוק עכ"ל ואשכחן רוב מאכלים מבושלים שאוכלים בכפות ונראה נמי דהני תנאי אילו היה להם כפות לא היו מתקדקין ומקפידים זה על זה ואפשר דכף נוח לקנחו מן ההוצא וק"ל:

א"ל ר"ש אלו אין יוצאין מבני מעים כו' א"ל ר"י כ"ש שנסמוך כו'. ודאמרינן בכמה דוכתין בל תשחית דגופא עדיף ו"ל היינו למאן דאית ליה אבל ר"י לא הוה ליי' כדלקמן:

ר"י הוה יתיב כו' א"ל ר"ט היום פניך צהובין א"ל כו' ואם אכלנום במלח כ"ש כו'. עכ"ל לכאורה יש לקדקך דר"ט רק עס ר"י היה מדבר למה פניך צהובין ורבי יהודה בתשובתו כלל אחרים עמו וי"ל דר"י מתוך חסידותו כידוע כל היבא דאמרינן מעשה בחסיד הוא ר"י בר אלעאי לא רצה לתלות הדבר בחכמתו כדמסיק חכמת אדם וגו' ולכך כלל עמו כלם שהיו אוכלין אמש עמו בהני תרדי עגשו פניהם צהובין וק"ל:

אמרה ההיא מטרוניתא לר"י מורה ורזי כו' אלא חכמת אדם כו'. יראה דר"י לא השיב לה אלא דלאו שיכור הוא ותלמודא הוא דמסיק לה וטעמא מאי אלא חכמת גו' אבל בהך עובדא דמינא כו' ר"י בעצמו השיב לו טעמא מאי דכ"ד בית הכסא אית לי כו' ואפשר דבמלתא דעלמא אוקמיה למינא על שהיה חושבו למגדל חזירים הרגילים בבתי כסאות ונראה מלישנא דמורה ורזי שהוא קרוב למה שקראו אותו כל עולם מורי ורבי לשבח קראתו היא לגנאי מורה כבן סורר ומורה שהוא זולל וסובא דהיינו רזי וק"ל:

אדא קדושא ואבדלתא וד' כוסות כו'. משום שאלו הן כוסות של ברכת המצה ואע"ב דברכת המזון נמי בעי כוס מ"מ לאו ברכת המצה הוא כהני דלא ליסעוד ולא ליברידך בהמ"ז משא"כ הני דחשב חיובא הם ולא סגי ליה בלאו הכי והא דא"ר יהודה גופי' בפי' ע"פ ושמחת בחנך אנשים בראוי להם ביין ו"ל ללסתם אנשים קאמר דראוי להם יין ואין שמחה להם אלא ביין אבל ר"י יצא מסתם אנשים שהרי לא היה ראוי לו כדקאמר חונגרי צדיאי מן הפסח כו' וק"ל:

גדולה מלאכה שמכבדת כו'. ר"ל אע"פ שאסור לת"ח לעשות מלאכה בפני ג' כדאמרינן פ' י' יוחסין זו המלאכה של משא הכלים הותרה להם לפי שמכבדת כו' וק"ל:

ובד נפיק ר"י לצלווי הוה מכסי ביה כו' משום הכון לקראת גו' והוה מברך ברוך שעטני מעיל כו'. עיין בג' הפירושים וק"ק כיון דלאו מעיל היה מחזי כשיקרא גם אם היה חשוב לו כמעיל ונ"ל דהוה האי גלימא עשוי כעין מעיל ואשמעיונן אע"ב דאתתין' נפקא ביה לשוקא לית ביה משום לא ילבש גבר שמלת אשה דהיינו דוקא בגד העשוי מיוחד לאשה אבל בגד מעיל הוא מיוחד לשניהם בנקבות נאמר כי כן תלבשנה בנות המלכים מעילים ולגבי זכר תמצא הרבה במקרא ולית ביה משום לא ילבש גבר גו' דזו"ק:

גזר רשב"ג תעניתא ר"י לא אתא כו'. רשב"ג נשיא היה אז וגזר תעניתא ודרכם היה להתאסף בכל תענית למקום הנשיא ואמר דר"י לא אתא משום דלא ה"ל כסויא ואפשר דההוא מעיל לא היה בדיו דאתתין' הות צריכה ליה לצאת בו לשוק או שהיה מתבייש לכסות שם בכסות מיוחד נמי לאשתו כמ"ש לעיל ולזה אמר דשדר לו גלימא כו' דהוא כסות מיוחד לאיש וק"ל:

דף נ.

ר' עקיבא איקדשת כו'. הך עובדא איתא נמי בפי' אע"פ בקצת בפנים שונים ע"ש ומייתי לה הכא בדמיון זה דמייתי לעיל שהיה ר' יהודה ואשתו עניים ולא רצו להנות משל אחרים כך היו רע"ק ואיתתין' בת כלבא שבוע דבסתמא הוה גזו בי תבנא כו' חו"ש אי הוה ספק לי כו' דהיינו משלי אעשה לך ירושלים ולפי שהיא בענייה ראתה ליפותו בראשו ללקט התבן מתוך השער א"ל ליתן שכרה בעושרו לעשות על ראשה עיר ירושלים של זהב מצייר כמפורש בסוף סוטה עיר של זהב היא עטרות כלות וחתנים ע"ש ועל שם הכתוב אם לא אלעה את ירושלים על ראש שמחתי ואע"ג דגזרו טל עטרות כלות בפולמוס של טיטוס כמפורש סוף מסכת סוטה ור' עקיבא אחר החורבן היה מתלמידי ר"א ור' יהושע כבר כתבו התוס' בפרק במה אשה דלא גזרו אלא דוקא לחתנים ולכלות ולא לשאר כל אדם ע"ש דזו"ק:

שמע כו' דקא"ל חד רשע שפיר עביד דלא דמי לך כו'. ר"ל דלא דמי לך בעשירות שהיא בת כלבא שבוע מעשירי ירושלים א"י לא דמי לך בייחוס שר' עקיבא היה מבני גרים ובפי' אע"פ ליתא הא אלא הך בתרייתא קא"ל ההוא סבא עד כמה כו' וכן הא דקא"ל חד רשע ואת להיבא כו' איתא בפרק אע"פ בלשון אחר דלעובתה א"ל שבבתא שאילי מאני כו' וק"ל:

יודע צדיק נפש בהמתו. יש לפרש דה"ק יודע צדיק שאין לי בגדים חשובים ושהבטיחני כשיהיה ספק לו אף על בת נפש דהיינו ירושלים דדהבא כפרש"י כאן ובפרק במה אשה ועיין בחדושי אגדות פ' אע"פ ע"ש:

מן שית מיילי איעתר רע"ק מן כלבא כו'. ר"ל דלא תימא מרבוי תלמידיו שזכר ונתעשר שלמדם תורה בשכר דודאי לא היה נהנה מתורתו אלא מן שית מיילי כו' דהוו קצת בנם איתעשר כמפורש וקרוב לזה אמרו בפי' ד' נדרים ממה נתעשר משה כו' כמפורש שם וק"ל:

עביד מרנא עליה כו' פירש"י ימתין אדונינו עליו כו' עכ"ל. והלשון דחוק ונראה לפרש לפי פי' הרא"ש דנחא הוא חתיכת עץ גדול דא"ל שיעשה על חתיכת עץ זה את מלאכתו למה שהוא ראוי ועי"ז נבקע העץ אח"כ ואשתכח דהוא מלא דיגרי וק"ל:

ומן דסקורת' כו'. בכל הפירושים לא כתבו כלום בזה ונראה דלא הוו גרסי ליה וכן מוכח דהא קאמר מן שית מיילי כו' ואי הוה גרסי ליה הרי מן ז' מיילי הוא דחשיב ויש לקיימו דמן דסקורתא קאי אלעליל דההוא גזוזא דאשתכח בההוא זמנא דמן דסקורתא הוה דהיינו משל ישמעאלים היה כמו אורחת ישמעאלים ת"י סיען דסרוקאי וק"ל:

דף נ:

אייתינון ליה כולהון כו'. פירשו בו ממתת חסידות הוא ולא ממתת הדין וכלפי מ"ש בסוף קידושין הספני' רובן חסידים והיינו דהקוף עדיין לא בא ליזו כדמשמע אייתינון ליה כולהון ודקאמר אחיהו ליה כו' לאו ביזו ורשותו ממש קאמר וק"ל:

תורה מפוארה בכלי כו'. עיקר הך מלתא מפורש פ"ק דתענית דאף ד"ת אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה ואיש הנאה ויפה דרכו להניס דעתו כההוא עובדא דנזיר בפי"ק ועיין פירש"י פ"ק דתענית והתוס' כתבו שם הא דקאמר אילו הוה סנו היו גמירי טפי פי' אם היו שונאים היופי היו חכמים ביותר עכ"ל כוונת ג"כ לזה דר"ל דודאי אין זה תלוי בטבע הבריאה שיהיה המכוער גמיר וסביר טפי מן הנאה ויפה אלא דה"ק אי הוה שונאין היופי ולא היו מניסין דעתן מחמת יופיין הוו גמירי טפי מדהשתא וכן משמע הלשון אילו הוו סנו כו' מלשון שנאה ולא קאמר אילו הוו מכוערין הוו כו' דזו"ק:

א"ל שמואל רבך הכי דנן כו'. פירש"י בתמיה ולולי פירושו נראה דבניחותא קאמרה דשמואל רבך נמי הכי דנן לי והשתא ניחא דקא"ל דא"כ ידעת את שמואל רבי דהכי דן אותך למה באת לפני תלמידו וקא"ל אין גוצא כו' ואל"ו א"כ לבזויה קאתית לפני לפי דעתך דלא יפה דנק תהוי כו' וק"ל:

אבותינו אמרו נשינו טובה כו'. בפרק ב"מ מפרש ליה נשיתי טובה זו בית המרחץ כו' ועוד כמה דברים אבל לרבי לא משמע ליה לפרש כן דלא שייך בהו שכחה כי הך דהכא הרבה מיני לפדי דשייך בהו שפיר שכחה וק"ל:

עביד ליה הלולא לר"ש בריה כתב על בית גננא כו'. לא הזכיר מי הוא הכותב ובנוסחת ע"י ולא אזמניה לבר קפרא כתב על בית גננא כו' וקאי על בר קפרא שהוא הוה כותב על עצמו כן שבהוצאה גדולה כזאת שהוציא רבי לא אזמניה לבר קפרא לבית גננא פי' הר"ן לסעודת נשואין ויותר נראה לפרשו כמשמעו שהוציא כן על בית חתנות דבנו וק"ל:

א"ל אם לעוברי רצונו כן כו'. אינו דומה כפירש"י שהיה מנגנה כן על שלא זימנו אלא שהנראה דמעיקרא נמי כוונתו לשבח וע"פ מ"ש שיש אדם שזוכה לב' שלחנות העה"ז ולעה"ב כמו רבי וחביריו ויש צדיקים שאין זוכין רק לעה"ב אבל הרשעים אינן זוכין רק לשלחן א' שבעה"ז ולזה אמר ברזון מעיקרא אם לעוברי רצונו בעה"ז כך כמו לעושי רצונו שהם רבי וחביריו כ"ש שיהיה לעושי רצונו כך בעה"ב שבזה יזכו עושי רצונו טפי מעוברי רצונו ולפי שהם לא הבינו כוונתו פי' דבריו אח"כ אם לעושי רצונו בעה"ז כו' דזו"ק:

יומא דמחזיך ביה ר' אתיא פורענות' כו'. דרבי בעל יסורין הוה וכל שני יסורי דרבי לא אצטרריך עלמא למטרא כדאמר פרק הפועלים ובר קפרא ודאי דהוה ידע זה אלא דהוא סבר על ידי שיסמחו יזכה לעה"ב כדאמרינן בתענית פ"ג הנך בני עלמא דאתי נינהו דאינשי בדיוחי הוו. :

דף נא.

שקל דיקולא רבה כו' דרך בדיחותא וסחפיה על רישיה כו'. שלא יכירו רבי כמו שעושין בפורי' כדאמר פ' חלק גבי אחז אוכלא דקצרי סחף ארישיה שלא יכירו ישעיה ורבי ומאי הכירו בקולו וא"ל דרך בדיחות' לאו אזהרתך דלא תבדחן כו' ואין לך עלי אלו מ' גריווי חיטוי שאמרת שהבטחתי לך בשכר שלא תבדחן כי אתה הבדחתני והשיב לו בר קפרא ג"כ דרך בדיחות שאין אני מבקש ממך שכר זה כלל אלא חיטוי שהלויית ממני:

מאי תועבה כו'. בכמה עבירות כתיב בתורה לשון תועבה אלא דה"ק דבכל עריות שנאמרו בתורה לא כתיב תועבה אלא במשכב זכור בין באזהרת' בפ' אחרי ובין במיתה בפרשת קדושים לומר לך במשכב זכור תועה אתה בה אבל בתביל ליכא לפרושי הכי דהא בבלתו נמי כתיב בפרשת קדושים תביל עשו גו' יו"ל דגבי ערות בלתו איכא לפרושי מלשון בלבול זרע האב וזרע הבן כפירש"י בחומש משא"כ גבי אשה הנרבעת מהבהמה דליכא לפרושי הכי קאמר תבלין יש בה כו' וכן בזמה בערוה ממש נמי מצינו האי לישנא גבי ערות אשה ובתה בין באזהרת' בפ' אחרי בין במיתה בפרשת קדושים אלא דאיכא לפרושי התם כפשוטו בתרגומו עצת חטאין אבל האי קרא דומלאה הארץ זמה דלא איירי בנתכוון לאיסור אלא בנושא בהיתר כדמפרש ביבמות באיש הבא על נשים הרבה כו' כפירש"י וקרא מפורש הכי ולא תונה הארץ שהזכיר גם בנושא בהיתר נשים בהרבה מקומות שלא תונה ע"י נשואין הללו הארץ שתהיה הארץ מלאה זמה דהכא ליכא לפרושי עצת חטאין דהא בהיתרא איירי:

וגמ"ה קאמר מאי זמה דכתיב הכא וקאמר דזו מה היא דיבא לידי ספק ממזרות הכי מפרש ליה רבא בפרק החולץ דויו"ק:

מאי בן אלעשה דתניא לא לחנם פיור כו'. לפירש"י דחוק דמאי אולמא ליה הך ברייתא מהך עובדא דלעיל דקאמר בהדיא בן אלעשה חתני' דרבי הוה ועשיר גדול הוה ונראה לפרש דה"ק מאי בן אלעשה אם עשיר גדול היה למה נקרא ע"ש אביו בן אלעשה ולא על שם עצמו וקאמר דתניא לא לחנם פיור בן אלעשה כו' דדרך היורשים עושר מאביהם לוותר ולפזר מעותיהם כדאמרינן בפ"ק דשבת שלישית מאכל יורשין ופירש"י בדבר שלא עמלו בו ואמרינן פ' כיסוי הדם מי שהניח לו אביו מעות ורוצ'ה לאבדן ישתמש בכלי זכוית וישכור פועלים כו' ולכך נקרא בן אלעשה ע"ש אביו שעושרו היה בירושה מאביו וקאמר עליו גם שהיה בן עושר וירש מאביו לא היה מפזר מעותיו בחנם כשאר יורשים אלא דבן אלעשה גם שהיה ג"כ יורש לא פיזר בחנם אלא כדי להראות כו' ודו"ק:

דף נא:

דלמא פלטגי' דג גדול ובלעגי' דג קטן כו'. והוא מבואר במדרש דגן גדול זכר היה והיה עומד יונה שם בריווח ולא נתן לב להתפלל רמו הקב"ה לגו והקיאו לתוך פיה של נקבה שהיתה מלאה עוברים והיה שם בדוחק שנאמר ויתפלל גו' ממעי הדגה עכ"ל רש"י שם ומה"ט נמי היה בתחלה בגדול ואח"כ בקטן כדאמר הכא וק"ק לפי המדרש וטעמו אמאי קאמר בתר הכי ויאמר ה' לגו ויקא את יונה אל היבשה הל"ל ויאמר ה' לדגה גו' שהרי בדגה היה לבסוף ואם נאמר דשוב אח"כ כשהתפלל פלטו הדגה לתוך פה של הדג לא ידענא טעמו למה לא פלטו הדגה עצמה ליבשה ויש ליישב ודו"ק:

דף גד:

גון סמך עין גון סמא לעינים כו'. ועד"ז יש לפרש מ"ש זכרנו את הדגה גו' ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עיינינו ר"ל דאין לנו דבר שמועיל לנו המן לגבי דגים רק לענין תועלת העינים שהדגים ממסין את העינים ולא כן המן:

דף גה.

עד לאמרת לי פירושא דהך מלתא מ"ד וממדבר מתנה גו'. דלפי פשוטו כמו שפי' התרגום ומדאיתייביבת להו נחתת עמהון לנחליא כו' לא ה"ל למכתב נחליאל אלא ממתנה לנחל ומנחל לבמות כו' גם למה קרא הבאר מתנה טפי מן המן והענן דאמרינן ג' מתנות טובות נתנו כו' לכך דרשוהו על התורה כיון שעושה אדם עצמו כמדבר כו' דהיינו שתלמודו מתקיים בידו והכי מפורש בפ' כיצד מעבדין וכמ"ש לעיל פ' אין בין המומר גבי משה שבתחלה היה לומד תורה ומשכחה עד שנתנה לו במתנה ואמר ומשנתנה לו בענין זה שנתקיימת בידו נחלו אל שהאדם שזוכה לכך נקרא נחלת ה' כמ"ש יעקב חבל נחלתו ימצאהו בארץ מדבר גו' ומשנחלו אל ונקרא נחלת ה' עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות כמ"ש גם בענין ישאהו על אברתו גו' ירכבהו על במתי גו' ואמר ואם הגביה עצמו כו' במות קמא דבקרא פי' שהקב"ה מגביהו אבל ומבמות בתרא ע"כ קרא מוקים אנפשיה דבהכי איירי אם הגביה עצמו יותר מדאי הרי הגאי שהקב"ה משפילו ואמר ולא עוד אלא ששוקעין כו' הוא רמו על כפול הענין שאמרו בו מאד מאד היו שפל רוח ובפרק כיצד מעבדין הך מלתא ליתא:

דף גה:

אם חוזר בו כו' שגא' כל גיא יגשא. האי קרא לאו בענינא דהכא כתיב אלא קרא הוא בישעיה אלא דה"ק ז:ם שכבר כתיב ממדבר גו' ומנחליאל במות דמשמע שהקב"ה מזכיה ע"י התורה משפלות לגבוה היינו מעיקרא אבל מי שכבר הגביהו הקב"ה וע"י שהוא גבה עצמו ביותר הקב"ה משפילו אימא דלא יועיל לו חזרה שיגביהו שוב הקב"ה ולזה מיייתי מקרא דישעיה דכתיב כל גיא יגשא מריבויוא דכל דריש ליה דגם מי שהקב"ה השפילו ע"י שהיה מתגאה עצמו ביותר כשיחזור בו שוב יגשא לעתיד דבהכי איירי קרא וק"ל:

דף סב.

קסבר משום סניית מלתא הוא דקאמר כו'. עיין בפירושים ועיי"ל דה"ק קסבר דאמר משום סניית ורוע מלתא עליו אילו הוא קאמר דעדיין לא הפקירן היה צריך לעשרן דגם אם היה אומר שעשרן לא היה נאמן יהיה צריך לעשרן דמאי וק"ל:

אוי לו לטרפון שזה כו'. יש לעיין קצת בזה דלא היה לו לומר אלא טרפון אני לא תהרגני ויש לפרש דקאמר האי לישנא שהיה מצטער עצמו גם אלאחר מיתתו וע"פ מ"ש כל שחבירו עגש ע"י אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה ואם זה יהרגהו ומאי שיהיה עגש גברא ההוא ע"י וא"ל כן שיזהר ביותר מלהורגו וק"ל:

אמאי צעריה ההוא גברא כו'. משמע דלאו עובד כוכבים הוה מדשבקיה וערק כששמע דר' טרפון הוא יכמ"ש הרא"ש דמסתמא היה בקי בדין זה וא"ת א"כ מאי תירץ דהיה סבור דגנב לו ענבי דכולי שתא

דמ"מ למה בא להורגו וכי לא ידע גם דין זה דאין לגנב דין מיתה מן התורה אלא דין כפל ואין זה נקרא בא במחתרת דאין לו דמים דהיינו בשעת גניבה אבל הכא השתא בהוקפלו רוב מקצעות היה מותר בהן וי"ל דלא היה דעתו להורגו אלא שגזם לו למשדיו' בנהר כדי שיודה וישלם לו ענבים דכולי שתא וכן משמע לישנא דאמאי צעריה מיהו ר' טרפון ומאי שהיה סבור שבא להורגו כמ"ש אוי לו לטרפון שהרגו זה וניחא דפריך אי הכי אמאי ציער נפשיה דבשלמא אי לא היה חושדו בגנב לו ענבי דכולי שתא אלא אההוא שעתא דהוקפלו רוב המקצעות גם אם היה נדמה לו לעובד כוכבים לא היה לו דין גנב עליו כיון דרובא היו מפקירין אז הענבים גם אם הוא לא הפקיר ולהכי היה מצטער עצמו שלא היה לו לירא שיהרגהו אלא שגזם לו כך כדי שישלם לו מאי דקאכיל השתא אבל השתא דקאמרת דשמע מיניה שבא להורגו על שגנב ענבים דכולי שתא ודין מיתה יש לגנב בדיני עובדי כוכבים ושפיר היה לו לירא שיהרגו בדיניהם ואמאי מצטער היה על שניצל מן המיתה ע"י דבורו שהודיע נפשיה ומשני דאפ"ה היה מצטער כיון דעשיר גדול היה יכול היה להציל עצמו בריבוי ממון גם שדין מיתה היה לו בדיניהם ויש לעיין ברא"ש ובר"ן בזה דרכים אחרים ודו"ק:

לאהבה את ה' גו' שלא יאמר אדם כו' אשנה שיקראוני רבי כו' אלא למוד מאהבה כו'. כמה קראי מקמי דהאי קרא דכתיב בזה לאהבה את ה' גו' אלא דלא משמע בזה דאיירי בלימוד אלא בקיום המנות אבל בהאי קרא כתיב כי הוא חייד ואורך ימיו גו' דמשמע לימודה וק"ל:

שלא יאמר אשנה שיקראוני רבי כו' שנאמר קשרם על אצבעותיך כו'. פי' הר"ן דחוק ונראה דה"פ שלא יאמר אשנה שיקראוני רבי דהיינו שלא לשמה אלא למוד מאהבה דהיינו ללמוד ולקיים מצות בוראו שנאמר קשרם על אצבעותיך דהיינו שיצרף מעשה אצבעותיו אל הלימוד ואומר ען חיים הוא למחזיקים ולא ללומדיה לבד אלא שגם מחזיקים בהם לעשותם וסיים ותנמיכה מאושר היינו סוף הכבוד שהוא אושר אמיתי וע"ז סמך מאמר עשה הדברים לשם פעלם דהיינו נמי לשם זה שתהיה פעלם דהיינו ללמוד ולעשות:

עשה הדברים לשם פעלם ודבר בהם לשמם כו' ואל תעשם עטרה כו' ואל תעשם קורדם כו'. זכר כאן ארבע דברים בדרכי הלמוד השנים מהם בעשה והשנים בל"ת כי הלימוד נחלק לד' חלקים והסי' בהם אנד"ל אלו אותיות שיש למ"ד בכל אחת מהם האלף הוא הלומד כדי שיקראוני רבי ואלוף. הגימ"ל לשם גמול הבאת שכר בעה"ב. הדל"ת כדי לפרנס עצמו. הלמ"ד לומד לשמה לשם מצות הלמוד מאהבת ה' שצויה על כך והנה השני' בעשה לשם גמול ולשם לימוד ומתוך שלא לשמה דהיינו לקבל פרם בא לשמה דהיינו ההיא דרב יהודה לעולם יעסוק אדם בתורה אפי' שלא לשמה שמתוך כו' כמ"ש התום' בפ' היה נוטל וע"כ התחיל הכא עשה הדברים לשם פעלם שתקבל שכר פעולה שלהם ומתוך זה תבא לדבר בהם לשמה שהיא מעלה העלוונה ואח"כ זכר בל"ת השנים שלא לשמה הגמורים אל תעשם עטרה כו' ואל תעשם קורדום כו' אשר עליהם נאמר בשמעתין המשתמש בכתרה של תורה עקר מן העולם ובעלמא אמרינן בזה עוב לו שלא גברא כמ"ש התום' שם:

באתרא דלא ידעי ליה דכתיב ועבדך ירא גו'. פי' הר"ן דאפשר דאלויה לא הוה ידע ליה עכ"ל אבל מדקא"ל עובדיה לאלויה הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי גו' משמע דהוה ידע ליה ואפשר מן השמועה שהוגד לו זה ומאי הוה ידע ליה אלא שלא הכיר בו שזהו וק"ל:

ובתיב יהללך זר גו' הא באתרא ידיעי ליה הא כו'. ושלמה לא סתם דבריו דכולה מלתא מפורש בהאי קרא וה"ק יהללך זר דהיינו ומאי בידעוך ולא דהיינו שלא ידעוך שלא ויכולו להללך אזי שרי לפיך להודיעך וק"ל:

שרו לי תיגרא ברישא כו'. פירש"י משום כבוד תורה והרא"ש פי' כדי שלא אבטל מלמודי ומההיא דכתובות פ"ב דהקדים רב נחמן דינאי דקריביה דרב ענן לדינא דיתמא משמע כפירש"י משום כבוד תורה דמשום ביטול תורה כפי' הרא"ש לא שייך בקריבי' דרב ענן ויש ליישב דודאי היכא דיענין ליה יש לו להקדים דין ת"ח ואפילו דין קרובו משום כבוד תורה כההיא דהתם אבל היכא דלא ידעינן ליה ואיהו בעי לאדועי נפשיה לית ליה למימר משום כבוד תורתו אלא משום ביטול תורתו וק"ל:

דף סב:

שרי ליה לצורבא כו' דכתיב מגדה בלו והלך כו'. וכתבו התו' בפ"ק דב"ב לפי שהיו עסוקים במלאכת שמים בבנין בהמ"ק ה"ג לא הטילו מם על לומדי תורה עכ"ל וסמך נמי אקרא דמיייתי התם גם כי יתנו גו' ואם מעט מהם יחילו ממשא כו' ע"ש:

בפירש"י ליטול מנה כו' כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים עכ"ל. פי' הת"ח ששכהנים וכהן דקרא דוקדשתו מיירי נמי בת"ח הנקרא בהן כמו ובני דוד כהנים אבל הרא"ש והר"ן פירשו כפשטוי' דנטול מנה יפה בחולק עם ישראל ובכח דעלמא איירי ואפשר שרש"י דקדק לפרש כן מלישנא דקאמר לכל דבר שבקדושה ובחולק עם ישראל ליכא בדבר ההוא שחולק דבר קדושה וק"ל:

עבדא דגורא אגא כו'. וכוונתו לשמים שהוא עבד ה' הנקרא אש אוכלה גו' והת"ח נקרא עבד ה' ולא ע"ה והר"ן פי' לרבמא נקט ת"ח ואין צורך וק"ל:

דף סד:

ב"מ שנאמר נצים ונצבים אינן אלא דתן כו'. שכן מצינו בדתן ואבירים בעדת קרח אשר הצו גו' וכתיב שם יצאו נצבים גו' נימא נמי הא דכתיב פ' שמות שני עברים נצים גו' ויפגעו את משה ואהרן נצבים גו' נימא נמי דתן ואבירים היו והם אשר נאמר עליהם כי מתו כל האנשים גו' שהם היו מבקשים נפשו של משה שהלשינו עליו ואמרו אלוו מי שמך לאיש גו' וכתיב וישמע פרעה גו'. ושאמר שירדו מנכסיהם כו' ואע"ג דעוד ג' חשובים כמת כדלקמן משמע להו דעשו עניים כמפורש בג' המפרשים ובתוספות ע"ש:

שאיין לו בנים חשיב כו' ואם אין מתה אנכי גו'. דליכא לפרושי שאמרה ואם אין אמות אנכי מתוך צער על שאין לי בנים דא"כ לכתיב ואם אין אמות גו' אבל מתה הוא שם התואר ואם אין אני נקראת מתה על שאין לי בנים וק"ל:

מצורע דכתיב אל נא תהי כמת. פירש"י בחומש מה מת מטמא בביאה אן' מצורע כן והוא ע"פ הספרי אבל ממה שאמר פ"ק דחולין ופרק נ"ה פי שנים ברוחך דגבי אלישע היינו שריפא צרעת עמך שהיא שקולה כמת נראה דלענין שאין חייו חיון חשוב כמת וכן כל הנך דחשיב הכא לענין דאין חייו חיון קאמר וק"ל:

סומא דכתיב במחשכים הושיבני כמתי עולם כו'. לכאורה בלא נר הל"ל דהיינו במחשכים הושיבני אבל מדממה ליה כמתי עולם משמע ליה דהיינו סומא דהוה נמי לעולם בחושך וק"ל:

חדושי אגדות – מהרש"א • נדרים

דף סה.

דבתיב ויואל משה גוי ואין אלה אלא לשון שבועה כו'. מה שהוציאו מלת ויואל ממשמעו לשון רצון ללשון שבועה עני' בדברי הרא"ס ול"נ דאין צורך אלא במדין לך גוי' דמלת לך הוא יתור לשון לדרשא במדין נדרת לך שם והתנר בפניו ושבועה זו לא הזכרה מפורש בקרא וע"כ אמרו דודאי הזכרה מדכתיב ויואל משה גוי' שהוא לשון שבועה שאחר שנדר ליתרו לשבת עמו ולא ישוב למצרים נתן לו בתו צפורה ומייתי דהוא לשון שבועה מצדקיהו דכתיב ויבא אתו באלה גוי' וכמה קראי דכתיבי בתורה דכתיב בהו לשון אלה שהיא שבועה ולא מייתי אלא הך קרא דצדקיהו משום דבעי לאתניי דצדקיהו לא עשה יפה שהתירו לו שלא בפניו שלא עשה כמשה שדקדק להתיר לו בפני יתרו:

מאי מרדותיה אשכחיה כו'. דאי כפשטיה שהשביעו שלא ימרוד מלהשתעבד לו כרוב מרד דקרא הא ידאי צדיק כצדקיהו כמפורש בפרק חלק ובהוריית שהיה צדיק גמור לא היה עובר על שבועה זו אבל שבועה זו דלא מגלית עלוי שהיה מצטער צדקיהו בגופיה מתוך צערד דגופיה הוא סבר דשרי לו לגלות ע"י התרה אפי' שלא בפניו ועי"ל כדאמרינן פרק אין מעמידין ההיא מטרוניתא א"ל לר"י אשתבע לי דלא מגלית אשתבע לאלהא ישראל לא מגלינא למחר דרשה בבי מדרשא והכי אשתבע לאלהא ישראל לא מגלינא לעמיה ישראל מגלינא וה"נ הכא אשתבע ליה הכי לאלהא ישראל לא מגלינא מיהו משום חילול השם כיון דלא גלי ליה הכי מעיקרא התם דקאמר דגלי לה מעיקרא משום חילול השם הוצרך להתיר גדרו יאפילו שלא בפניו כיון דשרי במיעבד וק"ל:

דחוו קאכיל ארנבתא כו'. דרך בעלי מלחמות שהם אכזריים ובעלי נפש היפה לאכול אינו מבושל ונא אבל הוסיף במזנו וטבעו הרעה בארנבת מיד שצד אותו בעודו בידו אכלו חי וזה ודאי מלת אכזר הוא ביותר ולא רצה לגלותו וק"ל:

מיד ישבו לארץ ידמו זקני גוי'. לפי פשוטו ה"ל למכתב ישבו בקמ"ץ תחת היו"ד וכן דמו בלא י' כמו בסופא דהאי קרא העלו עפר גוי' חנרו שק גוי' אבל ישבו בצירי תחת יו"ד הוא לשון ציווי וכן ידמו שנ"נ א"ל שישבו לארץ וידמו תחת שאמרו להתיר נדרו בישיבה על כסאות ומפורש במדרש כשמרד צדקיהו כו' יסלח בשביל סנהדרין וראה אותם אנשים של צורה והושיב אותם בקתדראות של זהב כו' כיון שהגיעו לפ' נדרים כו' א"כ התרתם לצדקיהו שבועתו ושמוטום לארץ כו' עיין ברש"י שם:

דף סו.

אלא שהעניות מנוולותן כו' דכה"נ אמרינן פ"ק דכתובות בשני בצורת שהיו פניהם שחורים ציה עליהן והאכילום והשקום כו' ע"ש:

דף סו:

פתח עליה ההוא ספדנא בנות ישראל על ר"י בבינה המלבישכן שני גו' דריש שני מלשון שן והמעלה עדי זהב גוי' היינו השן זהב שעשה לה לעדי ולכך בעובדא דלעיל דלא איירי בעשה לה שן לא מייתי אר"י האי קרא דכתיב גבי שאלו ומכאן יש קצת ראייה לפירש"י גבי שן תותבת שן זהב דפרק במה אשה דפליגי ר"י ורבנן אם שרי להוציאה בשבת דקאמר ל"ש אלא של זהב אבל של כסף ד"ה מותר משום דשל זהב חשיבא יאתי' לאתני' אבל לפי רבותינו דשל זהב משונה במראה משאר שיני' ודלמא מבזו לה כו' אבל של כסף דומה כו' דא"כ ר"י הכא דעביד לה של זהב ליפותה טפי ה"ל למעבד של כסף דאדרבה ע"י של זהב מבזו לה ודו"ק:

אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז כו'. ע"פ מ"ס פרק ב"מ בעון נדרים אשתו של אדם מתה שנאמר למה יקח משכבך מתחתך ובעון נדרים בניו מתים שנאמר וחבל את מעשה ידיך גוי' וזה שנדר הנאה מאשתו בזילותא דרבנן ראוי ודאי שימותו בניו כשאר נדרים וגם ימות הוא גופיה תחתיה על שנדר הנאה ממנה בזילותא דרבנן ותשאר היא אלמנה ודו"ק:

עד שתראי מום יפה שבך כו' מכל הפירושים נראה שפי' מום מלשון מאומה ונראה לקיים כמשמעו מלשון מום ממש כלומר עד שתראי לו מום היותר יפה שבך שיש בו קצת יפוי וכל הני מומין דחשיב ודאי דאית בהו מומין שהן מומין לכהונה כגון עיניה טרוטות חוטמה בלוס צווארה שקוע אבל כל איך דחשיב הכא גס דלענין מומי כהונה לא מקרי מומין במסכת בכורות בעיני אדם מקרו מומין כדקאמר הכא והשתא ניחא דשם מכוער נמי מקרי מום בעיני הבריות כדקאמר גבי ר"מ דדייק בשמי' דכידור וקאמר הכא דבאותו מום שהוא שמה לכלוכית מצא דבר יפה דשמה נאה לה וזה המום שהוא שמה הוא יפה ונאה לה יותר מכל מומין שבה וק"ל:

ההיא בר בבל דסליק לא"י וגסיב איתתא כו' נראה מדהזכיר שהיו האיש והאשה מב' מדינות שכל מה ששינתה מכוונתו לא היה אלא מתוך שינוי לשונות של ב' המדינות שאמר לה תרי טלפוחי שכן בבבל היה לשונם לומר על המיעוט תרי ולא בא"י ולכך הבינה תרי ממש וכן גריווי ודאי משמע מדה גדולה ומדה קטנה כדמוכח לעיל בפרק הנודר מן המבושל דקא"ל רבי לבר קפרא יהיבנא לך ד' גריווי וקא"ל גריווי דבעינא כו' שקל דיקולא כו' ה"נ איהו לפי לשון מדינתו היה מתכוין אמדה קטנה ואיהי הבינה מדה גדולה וכן בלשון בוצינא היו משנין בלשון לפי לשון מדינתם וכן בבבא אפשרי דבא"י לא היו קורין אלא דלת או דשא ומיהו יש לדקדק שאמר דייטיב בבא בן בוטא אבבא כו' מה לו להזכיר שישב אבבא ויש ליישב משום דייטיב בבא בן בוטא בקרוב בפני הפתח חשבה דכוונתו עליו אבל אילו לא היה יתיב שם ודאי דלא היתה טועה לומר כן דכוונתו על בבא בן בוטא וק"ל: סליק פרק רבי אליעזר

דף פא.

הזהרו בבני עניים כו' שנא' יזל מים מדלוי גוי'. בפרק חלק דרשוהו לענין מלוכה וכת"א אבל הכא דרשוהו לענין תורה שנקראת מים כמ"ש היו כל צמא לכו למים ופי' יזל מים שהיא התורה מן הדלים שיהיה זרעו של הדלים במים רבים דהיינו ת"ח וק"ל:

מפני שהן מתגברין על הצבור כו'. בערוך גרם נמי הכא מתגדרין ויש לפרש דבהא פליגי דמ"ד כדי שלא כו' לאז משום עונש אלא להצילן מעבירה הוא שלא יבואו לידי גידור ומ"ד משום עונש עבירה הוא על שהיו מתגברין על כו' וק"ל:

דקרו ללגשי חמרי כו' משום דקרו להו חמרי. כאילו הם בטבע הבריאה אינן ראויים לחכמה כבריאת החמור הזה וע"כ אין בניהם ת"ח דאילו לפי דעתם ולפי טבע הבריאה המוליד מוליד בדומה וכיון שהם ת"ח אמאי אין בניהם ת"ח וק"ל:

שאיין מברכין בתורה תחלה. עיין בפירושים ועי"ל כלפי מה שאמרו בפרק בני העיר כל ת"ח שמברך לפניו כהן ע"ה אותו ת"ח חייב מיתה שנאמר ולמשנאי גוי' והיינו שאין הת"ח מברכין בתורה תחלה ומניחין לברך לפניהם כהן ע"ה והיינו דדריש ליה הכא מלא הלכו בה שהרואה ת"ח שפל לפני ע"ה אומר אין נחת רוח בתורה כפירש"י שם והשתא הוה שפיר מדה כנגד מדה שאין מצייין בני ת"ח להיות ת"ח. ובפרק הפועלים דריש ליה מאשר נתת לפניהם כנוי דלפניהם יתפרש כפשוטו לפי דרכינו:

דף צא:

דכתיב כי נאפו ודם בידיהם פשיטא כו' כנ"ל:

מ"ד כו' מים גגובים ימתקו גו'. כתבו התוס' כדאמר בסנהדרין ניטל טעם ביאה וניתן לעוברי עבירה עכ"ל אבל הכא א"א לפרש כן דודאי שלמה לא אמר האי קרא אלאחר החורבן ובחידושינו סוף פרק בן סורר יפורש ע"ש:

קמ"ל כתבו התוס' קמ"ל דנואף אינו יודע זה וניחא לה דלימות בעל כדי שישאנה כו' עכ"ל. ולישנא דתלמודא בפרק זה בורר לא משמע כן דקאמר קמ"ל דכמה דקיימה הכי שכיחא טפי וא"נ יודע זה דמים גגובים גוי' ניחא ליה דלימות בעל ותהיה שכיחא ליה ודו"ק: סליק פרק ואלו נדרים

רשייש

ר' יצחק בן אברהם, מחבר ספר חתומים, מנציח את חתומיו בפרשת ויקרא

דף ב.

ר"ן בריש מתניתין ומשום האי גוונא תנא חרמים הכא כו'. צ"ע דהא לקמן בגמרא אמרינן וכיון דתני תרתין תני לכולהו:

שם עיקר הגדר הוא שיאמר דבר זה אסור עלי ובין שהתפיסו כו'. אבל בפרק שבועות שתיס בסוגיא דמתפסי בשבועה כתב דבאינו מתפסי אינו אסור אלא משום יד וכ"כ הב"ח בשמו בסי' ר"ד. והג"ו ז"כ"ע דל"ד ונהפוך הוא:

והרא"ש בפירושו שכתב דעיקר הגדר הוא שמתפסי בדבר הנאסר כו' או שנשבע עליו. תמוה מהסוגיא דשבועות הני"ל ומפסקיו בעצמו שס:

מש"כ התוי"ט בפתוחתו אבל האומר נדר שלא אוכל אינו כלום ל"י טעם נכון לחלק בין זה למודרני ממך שאינו אוכל לך דלקמן דהוי יד וע"ש בתוי"ט ולדינא צ"ע מש"כ הר"ן בשם הר"י בר' חסדאי דקונס קונח הם מלה"ק אלא שנשתבש ל"י איוז היא תיבה המשמשת לשון קרבן או הקדש דומה לקיבות אלו ואולי כיון דבימי חכמי המשנה היה הלשון חי והיו מדברים בו היו להם עוד תיבות מקובלות אשר אינן נמצאות במקרא:

ר"ן בסה"ע ויתבאר בגמרא. הוא לקמן (סוף דף ד):

דף ב.

נמרא הלין משום דאושי ליה מפרש ההוא דפתח ברישא. וזה יוכל להשאר אף לפי המסקנא ובה יובנו היטב דברי התוס' בר"פ כוצר הרגל ע"ש דלענין כל המוועדין דאושי דאינון חמשה מפרש ההוא דפתח ברישא ושן ורגל ללא אוושי מפרש מאי דסליק ברישא ובדבריהם מיושב מה שנמנס כאן המפרש בסה"ע:

ר"ן ד"ה ואיכא למידק. אבל הרמב"ן כו' דנדר שאמרו בלשון שבועה כיון כו' שוין לאסור בנדר על עצמו כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה טעונות שמן ולבונה. מפרש כו' והמרחשת. צריך להוסיף מלת וכו' כי מונה שם עוד עד עשר:

ר"ן ד"ה טעונה הגשה. וא"ט תנופה היינו מנחת חוטא. ע"ש במנחות דחשיב עשר חוזהי אחרונה וע"כ י"ש כאן ט"ס:

רא"ש ד"ה ותו ידות אינשי מלשונותן ברישא כו'. כצ"ל בדבור אחד:

רא"ש ד"ה ואית ספרים. דמפרש להו הס"ד ומה"ד וליפרוש כו':

דף ג.

נמרא מיפתח פתח בכינויין דאורייתא כו'. גס ידות לאורייתא כדמפרש דאתין מדרשה ודרשה גמורה היא כדמוכח לקמן אלא הואיל שאינן מפורשין בקרא להדיא לא מיקרי דאורייתא וסייעתא להרמב"ם בריש הלכות אישות שקורא לקדושי כסף דברי סופרים וע"ש במ"מ ובכ"מ:

שם מקיש כו'. מה נזירות עשה בו ידות כו' אף נדרים כו'. בתור"ע הקשה דל"ל הקישא גלפיה במה מצינו כו' ע"ש. ותמיהני דעגלם מכת"ר דהר"ן עמד בזה לקמן (דף ד ב) בד"ה יתתי במ"מ מנגרים יתירן דרוצה לרבות אף למלקות ע"ש. ובזה מיושב ג"כ מה שהקשה עוד דמאי מיבעיא ליה בצדקה הא איכא למילף במ"מ (ול"י מדוע שדיק בעיא דפאה הקודמת) די"ל דע"כ לא מצע"ל אלא אי ילפינן לה מקרבנות מהיקשא ללקות על כל תאחר דימה (עי' ר"ן ד' ד ד"ה הואיל וכך) למ"ד ללוקין על לאו שאב"מ אז דאינה רק מן במ"מ ואין ללוקין על הב"ת דימה כיון דעיקרה אינו אלא מן במ"מ. ובין בדבר דבקדושין קאמר א"ד ואת חזאי כו' ולא תפסי בה קדושין. ובפאה נצדקה לא מסיים ולא היויא פאה נצדקה. כה"נ נכון לשיטת הר"ן אבל מהר"ן עצמו בד"ה ולענין הלכה מוכח דמפרש דלענין הדין גופיה מיבעיא ליה אס יס יד אז לא. ואולי י"ל דע"כ לא ילפינן במ"מ אלא קדושין דדמיא לנגדרים דאסר לה אכ"ע כהקדש כדליתא בריש קדושין אבל פאה נצדקה לא מצני למולפיניהו במ"מ:

ר"ן ד"ה דכתב נזיר להזיר. צ"ל כדכתוב:

ר"ן ד"ה לנדר נדר מע"ל. ובריש א"ג אמרינן מיילתא דאתיא בג"ש טרח כו'. לא נמצא שם כן בהדיא יע"ש (סא) ובתק"ה ג"ש לא צריך:

דף ג.

נמרא לימא קרא לזיזר (ר"ל מבנין הקל כמו לנמור) מאי להזיר. דהוא מהפעיל דענינו להזיר לאחרים להורות לנזירות חל ע"נ להיינו שמזיר לנזיר ודברי הר"ן בזה מנוגממין:

שם בל יחל דנדרים מ"ל כגון דאמר כ"ז אוכל ולא אכלה. עי' גה"ש מה שהעלה בצ"ע. גס אנכי עמדתו בעינן זה בעוד שלא יצא עדיין לאזר ואמרתי ליישב דמ"ל כגון שאמר קונס ככר זו עלי אס לא אוכל זו יאכל לנגריה ברישא ואס לא יאכל לתנאה עובר בכל יחל למפרע עי' לקמן (טו) בסוגיא דקונס עיני בשניה היום אס אישן למחר. ועינ"ל לפי שיטת הר"ן בריש מכלתין דאס אמר דבר זה אסור עלי גס הוא מעיקרי הגדר (אף בלתי התפסה) כמו כן יוכל לחייב א"ע בקוס ועשה בדבורא בעלמא אך ד"ז צריך תלמוד וגס הוא נגד דברי הר"ן עצמו לקמן (ח) בד"ה והלא (הב):

ר"ן ד"ה ואית תנא. ואע"ג דבמערבא ל"ב למידרש מלהזיר תרת. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ב"ת דנזירות דכיון שהתנה כו'. משמע דה"ק הרי עלי כו'. בענין שלא יהא חשש כו'. לכאורה אף זה ביזו דאפי' אס יתחיל למנות מיד שמא ימות טרם כלות משך נזירותו ועי' ברא"ש:

דף ד.

נמרא כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות. נראה דהש"ס כוון ג"כ לסיומא דשם עולות ושלמים ור"ל דחובה כפרש"י ותוס' שם ולכן גס עולה ושלמים דנזיר ילפינן משם. והרא"ש לא חתר ליישב רק הוכחת חטאת ואשם וע"ש בתוס':

ר"ן בריה"ע בדקין הוא דה"מ רבא לאוקמי באומר קודם שיעברו ב' שנים אהא נזיר כו'. לכאורה גס זה הוי כמו לא אפטור מן העולם כו' דלמלא מיית בתוך הב' שנים ולא יוכל לקיים נדרו ויש לחלק:

ר"ן ד"ה חיילא עליה נזירות. ולענין מלקות הוא דפליגי אי לקי על אכילת ענבים כו'. התוס' שם (יז)

ד"ה הנה"ה כתבו דביין ותגלחת אפי' לר"ל לקי ול"פ אלא אטומאה וכן מטוין דברי התוספות כאן וכ"נ מפירוש הרא"ש והמפרש. ולפי' הר"ן דבעוד שהוא בבה"ק משמע דלא חיילא עליה נזירות רק דכשיצא לא יצטרך לקבל עליו מחדש. קשה דאס כן שפיר הוה בב"ת:
ר"ן ד"ה חטאת חלב אתיא לכפרה. אי להתירו ביין אין זו מצוה כו'. לכאורה המ"ל דאס גלח על אחד משלשתן יצא:
ר"ש ד"ה דרוש ידרשנו. ובופין אותו להביאן. לכאורה קשה דאדרבה איפכא תנינא בערכין (כא) חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן חייבי עולות ושלמים ממשכנין אותן ועי' תוספות ר"ה (ו) ד"ה יקריב. ואולי כוונתו לאפוקי עולות ושלמים דאין כופין אותו שידור להביאן והוא כפרש"י בר"ה:

ר"ן ד"ה חטאת חלב אתיא לכפרה. אי להתירו ביין אין זו מצוה כו'. לכאורה המ"ל דאס גלח על אחד משלשתן יצא:

רא"ש ד"ה דרוש ידרשנו. ובופין אותו להביאן. לכאורה קשה דאדרבה איפכא תנינא בערכין (כא) חייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן חייבי עולות ושלמים ממשכנין אותן ועי' תוספות ר"ה (ו) ד"ה יקריב. ואולי כוונתו לאפוקי עולות ושלמים דאין כופין אותו שידור להביאן והוא כפרש"י בר"ה:

דף ד.

גמרא ועוד אסור אסור ל"ל. לפמש"כ התוס' בבכורות (לא ב) דאיכא דוכתי טובא דל"פ כה"ג ול"פ הכא דל"פ אלא אברייתא בתרייתא דאדרבה מותר ה"ל למתני בסיפא ומלא כפירוש הרא"ש והר"ן לעיל בד"ה ומתקן דה"ק. ונ"ל דכ"ה דעת התוספות דכאן כדפרישית ומש"כ בדבריהם אברייתא ט"ס ונ"ל אבתרייתא:

ר"ן בסה"ע וכמש"כ למעלה. הוא (ב ב) בשם הרמב"ן:

דף ה.

רא"ש ד"ה והא מתניתין ממך. והדר תו פריך לשמואל הס"ד ומה"ד א"ה נימא שמואל:

רא"ש ד"ה אבל אמר. ואינו אוסר עצמו מהנאתו עד שיאמר גם שאני אוכל לך. הלשון אינו מדויק דמשמעו דלכל אס אמר גס שאני אוכל לך אסור גס בהנאתו חו"א כללעיל:

בא"ד דהא בתר הכי א"ל ר"פ לאב"י כו'. ליתא לפנינו אלא סתמא דגמרא קא"ל:

דף ה.

גמרא דתנן גופו של גט כו' רי"א ודן כו'. נשמט כאן ע"י המעמיקים וגט פטורין כדליתא לקמן ועי' תוס' שם בגיטין ובמש"כ שם (סה ב):

ר"ן ד"ה רי"א ודין. והכי נמי מוכח בפ"ק דקדושין דשמואל הכי ס"ל דאמר התם כו'. כצ"ל:

דף ו.

רא"ש ד"ה והא מפני שהוא יד לקרבן קאמר. משמע דפשיטא ליה דיד לקרבן הוי וליכא לספוקי במידי אחרינא. וכ"כ עוד בסה"ד. וקשה דא"כ אמאי קרי ליה יד שאינו מוכיח הא מוכח ומוכח:

בא"ד דהמקדיש קרבן אומר הרי זה כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה הרי זה אשם. דאילו אשם סתם כנידר ונידב הוא כו' ופירושו לשם אשם סתם דהיינו א"ת כו'. ק"ל ללא הביאורו האחרונים בשו"ע יו"ד סימן ה' דלפסק הרמ"א שם דהשוחט לשם אשם תלוי שחיטתו פסולה דאפילו אמר סתם לשם אשם גס כן פסול. אבל אנכי תמה בדברי הרא"ש הללו דע"כ כוונתו לכיון דסתרי הדיוקים אהדדי רישא דוקא ומייקינן הא סתמא נעשה כמו שאומר בפירוש לשם א"ת כדמשני הש"ס בכ"ד. והרי אדרבה במשנה שם תני הא דהשוחט לשם א"ת ברישא והדר תני לשם אשם ודאי וכן העתיק שם בפסקיו. וע"ק מאי דוחקיה לאוקמי סתמא דבריייתא כר"א ולא כחכמים. והרמב"ם ור"פ פסקו כחכמים:

דף ו.

רא"ש ד"ה אלא כגון דאמר לה לאשה. לאו משום דמספקא ליה כו' דאי מספקא לן באי מוכח טפי כו'. כ"נ דצ"ל:

רא"ש ד"ה או דלמא לנפקותא. לפנינו ליתא בגמרא:

רא"ש ד"ה מכלל דכי אמר בסופו. והוי כאילו אמר ומן נמי. כצ"ל:

דף ז.

גמרא מכלל דפשיטא ליה לרבינא דיש זימון לבה"כ כו'. מכאן מוכח דהא דקו"ל שם דבה"כ אע"פ שפינוהו מן הצאה אסור הוא אפי' לא אזמניה מעיקרא דאל"כ הא איכא למימר דבעייתו דכאן הוא אס ח"כ פיניהו:

שם אמר אב"י מודה ר"ע כו'. כה"ג איתא לקמן (נל):

רא"ש ד"ה מעמר. דבכולהו כתיב את העני עמר. הלשון מנומנס. ולשון רש"י בר"ה שם מוזקק:

רא"ש ד"ה משמתנא. א"ג בלשון המון עם בבל כו'. נראה למחוק תיבת בבל כי ר"ע לא היה בבבל:

ר"ן ד"ה אלמא קסבר במשמתנא פליגי. דס"ל דטעמא דר"ע דכיון כו' כמשומת לאסור הנאה בא. נראה מלשנו דלטעם זה אף בשאינו אומר שאני אוכל לך דאל"כ לא היו אסור בהנאה:

ר"ן ד"ה ירושלמי. דאלת"ה היכי אמרינן משמיתנא מינך לב"ע שרי. לכאורה ה"נ דהירושלמי ס"ל כר"ח:

דף ז.

גמרא ש"מ תלת. בגה"ש הקשה דאמאי לא אמר נמי ש"מ דאס לא נדהו הוא בעצמו יהא בנידוי. תמוה דזה לא מוכח כלל מהאי עובדא:

ר"ן ד"ה או מיתת. והקשו בתוס' כו' דאמרינן בפ"ק דקדושין חזיוהו לההוא גברא כו'. כצ"ל. ויש לעיין קצת מדוע לא הביא מעובדא הקודמת שם דההוא דקא זרע זרעים בהדי הדדי ע"ש:

בא"ד ותירצו דאה"ג אלא כו' דאם לא נדהו הוא עצמו יהא בנידוי. ק"ק דלפ"ו מ"ק ר"א ש"מ השומע הזכרת השם צריך לנדותו דמאי קמ"ל בזה:

רשי"ש • נדרים

רא"ש ד"ה נדהו שלא בפניו. ולהאי פירושא אם התירו לו שלא בפניו אינו מותר. כצ"ל וכ"ה בב"י סי' של"ד ופולני בזה על הר"ן:

רא"ש ד"ה שרי לנפשיה. שלא יכשלו אנשי ביתו בדברם אליו. מוכח דגם אנשי ביתו מחויבים לנהוג בו נידוי. ונ"ע דכמו"ק (סי' נ"ה) [פ"ג סי' ח'] הביא דעת הראב"ד שכן דעת המגדים שלא למנוע ממנו תשמיש בני ביתו:

בא"ד ויבא זכאי ויתיר חייב. כצ"ל. עי' יומא (מג ב):

דף ח.

נמרא האומר אשכים ואשנה פרק זה בו' והלא מושבע ועומד בו'. לכאורה אינו מוכן דכי מושבע על פרק זה או מסכתא זו דוקא. אח"ז מצאתי בריטב"א ונ"י שנחקו לכון זה בתירוץ דאי בעי פטור נפשיה בק"ש בו':

שם מאי קמ"ל דאפי' זרוזי בעלמא. ליטנא לאפי' מנומנס. ומפירוש הרא"ש משמע דגרים מאי קמ"ל דשרי ליה לאינש לזרוזי בו':

ר"ן ברה"ע ואפשר לדחות ראייה זו בו' במנודה לעיר אחרת בו'. ק"ל דמ"מ יקשה איך פשיט שם מהא דישראל במדבר שמשו מנותיהן דיקשה לכ"ע דתופוק ליה דיאסרו מחמת קירוב נשותיהן בתוך ד' אמותיהן:

ר"ן ד"ה והלא. ודאי לא איצטריך בו' שהיא חלה לגבי בל יחל. ובגה"ש הביא דעת הרמב"ן שאינה חלה כלל ולכאורה במכות (כב) מבואר להדיא לאינה חלה אפילו לענין בל יחל ע"ש אולם במש"כ התוס' בשבועות (ר"ד כז) לחלק לריב"ב יתיישב גס דעת הר"ן. וכן למש"כ הר"ן בשם הרז"ה שם רפ"ג גבי כיום שמת בו אביו ע"ש יש לחלק דקוקא לגבי קיום מ"ע חל איסור בל יחל דשבועה מפני שחידש בשבועתו איסור לאו משא"כ בלא אחרוש ביי"ט דמעיקרא נמי הוי באיסור לאו א"כ לא חידש מירי בשבועתו להכי לא חיילא כלל ואלרבה לדעת הרמב"ן ק"ק דכיון דאין השבועה חלה כלל אמאי שרי לזרוזי נפשי' הרי היא שבועת שוא ועוד מאי זירוזו איתא בה כיון דלא חלה כלל:

ר"ן ד"ה והלא (הב'). ואמר'י נמי בר"פ ארבעה נדרים היא דאתאי בו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה והלא (הב'). היינו בנדר נמור שמתפוס בדבר הנדור כ"ג דצ"ל:

דף ח

נמרא ש"מ תלת ש"מ בעל נעשה בו' וש"מ כי מיכנפן בו' וש"מ לא שרי וכו'. כ"נ דצ"ל סדרן וכ"ה בפי' הרא"ש ובפסקיו:

ר"ן ד"ה בעל. דלא חכמה למישמע סיריטטון. נראה פירושו לשון סורסי דאיתא בב"ק (דף פג) וע"ש בתוס':

ר"ן ד"ה ש"מ לא יאלי. ומוכח בירושלמי דהלכה כר' יהודה. עי' לקמן (פא ב) בדבריו:

ר"ן ד"ה ושמתא. וה"נ מוכח בבכורות בו' ג' מתירין את הנדר במקום בו'. כצ"ל:

דף ט.

ר"ן ד"ה כנדבותם. שאין הכשרים נשבעין לעולם ואע"ג בו' דלזרוזי נפשייהו נשבעים לדב"מ בו'. לכאורה מאי קושיא הא התם היינו דוקא לדב"מ. ואולי משמע ליה דהכא אפי' היה מונח לפניו דבר איסור וכשיטתו שם דלענין בל יחל חייל. ואין זה סתירה למש"כ שם בישוב דבריו מהא דמכות ד"ל דהכא בשהיה מונח לפניו חצי שיעור ללכ"ע חייל כמש"כ התוס' בשבועות (כב ב). ולהרז"ה שכתבתי שם י"ל באיסור שאין בו מלקות כגון שהוא בא מכלל עשה וכדומה:

נמ' הימנו בשבועה דלמא הימנו דאכילנא קאמר א"ר דאמר הימנו שלא אוכל. מבואר דבעינן שיאמר בפירוש שלא אוכל. ותימה על התניי"ט שכתב בד"ה כגדרי רשעים (הב') וכן אם אמר כנ"ר הימנו משמע שלא אוכל. ונראה למחוק תיבת משמע:

שם א"ה מאי למימרא מ"ד הא לא מפיק שבועה בו'. משמע דל"פ אלא משבועה. והוא דבאינן י"ל דקמ"ל דאף בכה"ג אם הקדים לומר כגדרי כשרים לא"כ כדכתב הר"ן. אבל בשבועה ל"ל הכי דהא פי' בכגדבותם לא חיילא. וזה לא תני לה בהדיא:

ר"ן ד"ה כשהיה נזיר עובר. אי לאו דאמר כגדרי רשעים לא משמע בו'. כצ"ל. ומלת עלי למחוק:

ר"ן ד"ה רי"א טוב מזה ומזה. לא תהא סבור שבשעת נדרך אתה מוסיף זכות ואח"כ בו' או נאנסת בו'. ואע"ג דאמרינן חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עה"כ כאלו עשה (ברכות ו) היינו דוקא בלא נדר. ועוד חשב קאמר ומחשבה בנדרים ושבועות א"כ עד שיוציא בשפתיו כדאמר שמואל בשבועות (כו ב):

רא"ש ד"ה עלי בקרבן. חייב להביאה עולה. הן אם היתה נקבה הרי לא חזיא לעולה אלא דר"ל אם הוא זכר חייב להביאו לעולה דוקא אע"ג שלא פריש עי' שקלים פ"ד מ"ז בדברי ר' יהושע:

דף ט

ר"ן ד"ה נדבה נמי. דלמא פשע ומאחר בו' משלש רגלים. ל"ד דגם ברנל אחד יעבור בעשה:

רא"ש ד"ה ומשני תני נדב. אבל לעולם לא קרי לנדבה נדה. כ"ג דצ"ל:

דף י.

רא"ש ד"ה נדר במוהי. ומשום דבמוהי אינו מעיזין שבותה שבוקה. משמע דכן היתה גירסתו במשנה שבוקה וכ"ה בהרי"ף ובריטב"א ובשו"ע רל"ז סעיף י'. אבל התניי"ט העתיק דבריו כגירסת המשנה שלפנינו שקוקה וכ"ה בפסקיו:

דף י'

נמרא תני ר"י מנזקנא מנזחנא מפוחנא. כ"ג דצ"ל. דבכולהו הוו ג' אותיות כגויי השלשה (דאינון נזק נזח נזח בלי יו"ד הנחה) באמצען. ובראשן וסופן אותיות השימושיות:

שם אבע"ל מיפחזנא מאי מינזחנא מאי מינזקנא מאי. כ"ג דצ"ל. דהיינו בכולן בסירוס ב' אותיות האחרונות ובמאי דקיים פתח:

שם מהו אמר שמואל בו'. עמש"כ בזה בזבחים (ג) בס"ל:

ר"ן ד"ה וב"ה סברי. וקי"ל כריו"ח דאמר לשון אומות הן. ונראה דנ"מ לדינא הוא דלר"ל אסור לכתחלה להתפוס נדר בלשון קרבן ולריו"ח שרי:

ר"ן ד"ה תניא. דאילו אמר שבותה שקוקה בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה לחולין. דאשכחן דכי גבי היתר בו'. כצ"ל:

[בא"ד כדאמרי' (עדיות פ"ח). והרע"ב ציץ למס' ע"ז. ועי' מש"כ בתמורה (יט ב)]:

בא"ד וכ"ת אלא אסור משום איסור קאמר בו' וה"ל כמתפוס בדבר האסור בו'. תימה דהא כתב בריש מכלתין דכשאומר דבר זה אסור עלי נקרא עיקר נדר אע"פ שלא התפיקו ומה לי אסור או לא מותר כיון דהאי תנא אית ליה מכלל לאו אתה שומע הן וכן אפילו לפמש"כ בשבועות שהבאתי שם יד מיהא הוי אח"ז מצאתי להמל"מ בפ"א מהל' נדרים הי"ח שעמד בזה:

רא"ש ד"ה באחת מכל משמשי המזבח. הרי נדר זה בקרבן כאילו התפוס בקרבן וסתם נודר בקרבן מתפוס. כצ"ל בביתין':

דף יא.

ר"ן ד"ה ותנא במתניתין תלת דיני. א"ג טעמא דר"י בו' דחי אימרא קאמר וכן בשארא. והקשה התני"ט עיזם מאי חיים שייך בהו ועי' לקמן מ"ד בדבריו ד"ה ר"י מתיר (הא') אבל לדבריו שם יקשה הא פיגול ונותר ג"כ ממשיים. ול"ג דחיים יאמר ג"כ על הבריות כמו עד חיותם (יהושע ה) ע"ש בביאור ועי' בדברכות (ג ב) תל"ה מודים דכלי שלם נקרא גס כן חי ולכן גס על עץ שייך לומר כן מפני שמתקיים זמן ארוך אפילו בתלוש טרס ירקב משא"כ בשר כמו שאמר אנטונינוס (סנהדרין צא ב) אפשר חתיכה של בשר עומדת ג"י בל"מ ואינה מסרחת. ומה שנקרא בלשון חז"ל (וכן בארמית) בשר חי קודם שנתבשל זהו ע"י השאלה והרחבת הלשון עמש"כ לקמן (מט) וענ"ל דבר"ן ט"ס ונ"ל משום דבלא כ"ף חי קרבן קאמר. כי לא בא לתרץ רק קרבן עולה בו' שהזכיר בנאם תקשה עלי אבל אימרא בו' וכן מנחה אין שמן מורה על שם איסור כי גס מתנה נקרא מנחה כמו מנחה לעשו אחיו וכיוצא אך ק"ק ממזבח דלא מצאנוהו אלא על הקרבת קרבן עליו ואולי משותף הוא גס למקום שנוחטין בו חולין כמו שם בית המטבחים ובמקרא הכינו לבניו מטבח:

ר"ן ד"ה באישים. כשלהבות בו'. לכאורה קשה מהא דאיתא בביצה (לט) במשנה דשלהבת של הקדש אין מועלין בה. ואולי משום דמדרבנן מיהא אסור ענ"ל דשם איירי בשלהבת לחוד אבל כשהיא קשורה בגחלת מועלין בה דלמחלק שם לענין הוצאת שבת וכ"כ הט"ז ביו"ד סימן קמ"ב לענין שלהבת עובדת כוכבים:

ר"ן ד"ה אלא ר"י. גבי מוציא את אשתו משום איילוגיית. כ"ג דצ"ל ע"ש:

בא"ד אפ"ה בעי לאוקמי כר"י דאיירי בה בו'. לכאורה אלרבה הא מקשה מדסיפא ר"י רישא לאו ר"י. וי"ל דלא מקשה כן אלא על הא דלפקה מר"מ דסתמי מתני' כותיה (וגם בר פלוגתיה דר"י הוא) אבל אם נצטרך לאוקמה כתנא אחר יותר טוב לאוקמה כתנא דאיירי בה אפילו בדוחק ובוה לא נצטרך לדברי התוס' במגילה (יט ב) ד"ה ולמלא. וכן א"ש פרש"י שם (ריש דף ב) מהצ"ע של המהרש"א. דהא כדאיתא בו' דמשני שם אינו רק בכדי לאוקמי כר"י דאיירי בה:

רא"ש ד"ה אלא ר"י היא. דהוא בר פלוגתיה דר"מ. קשה דלא שייך לומר כן אלא היכא דלא נזכר בר פלוגתיה בשם אבל בזה מפורש בשמו ר"ח ב"ג:

דף יא

ר"ן ד"ה וא"ר אבא. ולמאן דגריס בלא ו' א"ש טפי בו' ה"נ נימא לחלין יהא בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה דמחית. ומחית דהתירא גביה. כצ"ל:

ר"ן ד"ה בעיקרו קא מתפוס. תו אקשינן והא איבא נמי חזה ושוק בו'. כאן י"ל דאיירי דמחית רק הבשר הנאכל לבעלים לבד. והקושיא אינה אלא על הא דאמר אי דקאמר בהדין ליטנא דהיינו הרי עלי כבשר זבחי שלמים בו':

בסה"ד וה"ט נמי דמתפוס בחלת אהרן בו'. עי' לשונו לקמן רפ"ב ד"ה כחלת אהרן (ובדף יז) ד"ה מתבעי:

דף יב.

גמרא בנותר של עולה. לכאורה משמע דאף אם אמר סתם נותר תלינן ליה בנותר של עולה דקין סתם נדרים דלהחמיר כמש"כ הר"ן והרא"ש במשנתנו. ומה שדחו התוס' דא"כ מאי פריך ליתני כבשר עולה (כ"ה גירסתם וגירסת הרא"ש ונכון) ע"ש. י"ל דר"ל ג"כ דאמר סתם כקרבן לאחר זריקת דמים ונתלה נמי בעולה:

שם כחלת אהרן בו' מותר. הא דלא מיקרו דבר הנדור עי' בר"ן ורא"ש ותוס' (ועל טעם הרא"ש והתוס' קי"ל דהא קי"ל בפ"ק דתרומות דאם תרם מדבר של"נ מלאכתו ע"ד שלנ"מ תרומתו תרומה. וכן בטבל שלא ראה פני הבית תורמין אפי' לכתחלה עי' תשובת ש"א סימן צ"ז. וכן אמרו בירושלמי א"א לגורן שתעקר קודם שנתרמה תרומה והני מותרין קודם הרמה). והנה המתפוס בבכורים לטעם התוס' והרא"ש היה אסור דהרי אינן אוסרים את הגורן. ולטעם הר"ן אני מסתפק כיון דבשעת הפרשה אסורין לכל דהרי הן חוץ לחומה. ואפי' בירושלים קריאה או הנחה מעכבת בהו כדאיתא בפ"ג דמכות. א"ד שרי כמו המתפוס בחרמי כהנים. עי' לקמן (יח ב) ובהרא"ש שם. אבל גס שם משמע דאם אמר בפירוש קודם שיבואו ליד כהן אסור וא"כ ה"ג בבכורים. אבל נראה כיון דאמרינן במכות (ר"ד יט) שא"ח עליהן עד שיראו פני הבית. ואמרינן שם שבחון הרי הן כחולין לכל דבר א"כ הפרשה אינה אוסרת ולכן המתפוס בהן בכל ענין מותר לכ"ע. וכ"ג ממאי דלא חשיב בפרק ב' דבכורים מ"ד דיש בבכורים מה שא"כ בתנ"מ שהמתפוס בהן אסור:

רא"ש ד"ה והא נותר ופיגול. וכבר יצא הזבח מידי מעילה. לכאורה תימה דהא במעילה (ג ב) אר"ג א"ר זריקת פיגול אינו מוציא מירי מעילה. אולם במנחות (מז ב) קאמר ולאז איתנת דר"ג א"ר. אבל משמע דל"ק דאיתנתא אלא בהא דקאמר אינו מביא לידי מעילה וע"ש בתוספות:

רא"ש ד"ה ה"ד לאו דקנדר בההיא חד בשבא בו'. היא גירס' נכונה ועי' בתוספות שנחקו מאל בישוב הגירסא שלפנינו:

בא"ד לא שאמר כן בפירוש אלא אמר כאחד בשבת והרי הוא כמו שאמר כחד בשבא שמת בו'. כ"ג דצ"ל:

רשי"ש • נדרים

רא"ש ד"ה והא מה"ת בו'. דבור זה הוא משובש וכ"נ להגיהו. משום דפשיטא ליה דאיירי באוקר התשמיש עליה בגופו לאחר לה קונס גופי שאני משמשך ומשום דכבר בו':

דף טז.

גמרא אמר אביי שאוכל ב' לשונות במשמע. כה"נ משני בניטין (לב, עב):

רא"ש ד"ה זה חומר. טעמא כו' מפרש בגמרא הס"ד ויח"כ צ"ל ציון גמ':

רא"ש ד"ה שבועות ב'. ומריבוי דקרא דכתיב בהדיה בו'. כצ"ל:

דף טז:

גמרא א"ר ובי מצות ליהנות נתנו. ק"ל נהי דקיום המצוה לאו הנאה היא. מ"מ כיון דזולת המצוה יש לו גם הנאת הגוף שיושב בצל ליתסר כמו הנודר הנאה מן המעיין אינו טובל בו בימות החמה וכמש"כ הר"ן לעיל (טו ב). ואולי משום דמסתמא יש לו דירה שדר בו כל השנה. לכן דומה למש"כ הר"ן לקמן (לא ב) בזבינא דרמי על אפי' דכיון כו' מצוי הוא תמיד ללוקח ואינו נהנה במקחו ע"ש:

ר"ן ד"ה אלא א"ר. וא"ת בו' הא דבר שאב"מ הוא. ואע"נ דכתב לעיל (טו ב) בד"ה והא מה"ת. וא"ת והא כו' לית ביה ממשא כו' וי"ל כיון כו' דחכמים מתנין לעקור כו' בשוא"ת ע"ש. הכא לא ק"ל אלא היכי מוקי לקרא בהכי. אבל באמת משמע מדבריו להכא אפי' מדרבנן לא חיילא. וכ"מ מלשון הש"ך סי' רט"ו סק"ג. וי"ל לחלק דהתם עכ"פ חל הנדר על שלא בשעת עונה. אבל הכא ע"כ לא אסר עליו אלא ישיבת סוכה של מצוה בחג דאל"כ אף בשבועה היה חל ע"י כולל כמו שהביא הרי"ף בשם הירושלמי בספ"ג דשבועות וע"ש ברי"ן. ועמש"כ בחדושי להרמב"ם פרק ד' מהלכות שבועות הלכה י':

בא"ד גבי מקדיש מע"י אשתו דמוקמינן באומרת יקדשו בו'. כצ"ל:

דף יז.

ר"ן ד"ה כיון. וק"ל תו דאי תליי (כצ"ל) כו' הלכך כו' על כל זית וזית שבו תלה נזירותו וכי אכיל טובא כו' ומתקין ביה בין כל זית וזית כו' חייב על כל אכילה ואכילה. מדבריו למדנו דנשבע שאם ילך לבית פלוני יתן לנקדה כך וכך. והלך כמה פעמים חייב לתת על כל פעם ופעם סך הקצוב והוא דהתרו בו בין כל הליכה והליכה. אבל תימה בעיני ד"ז שיהא תלוי בהתראה דוקא דמשמע מדבריו ללא סגי בלא"ה אף שידע בעצמו שתלה נזירות באכילת כל זית וזית. ולכאורה משמע בנזיר פ"ב מ"ח באומר כשיהיה לי ולד אהיה נזיר ללא היה נזיר אלא בולד הראשון (ועי' בתמורה ר"פ כיצד מערימין במשנה. ובב"ב ק"מ ב' במשנה ובגמרא ובפי' רשב"ם ונ"י סם) וא"כ ה"ה בנידון דיון. אולם יש לחלק דהתם תלה בדבר הבא מאליו. אבל הכא דתלה במעשה ידיה ובזיותר שכוונתו היתה למינדר מלתא דהילוך לבית פלוני. איכא למימר דרצונו היה על כל פעם ופעם שילך יתן הקנס. ועוד נלע"ד בשגשויס לב דלקדוק התוי"ט סם במ"ז בד"ה כשאראה. דנ"ל דמשום דינא דמשנה הסמוכה דאמרן דא"ח אלא בולד הראשון. להכי נקיט כשאראה דמשמעו בראייה ראשונה גלדיה. אמנס בניטין (עו) במשנה וגמרא ובפרש"י והר"ן מוכח דאמרינן דאין דעתו רק על פעם הראשון ונ"ע לדינא:

דף יז:

ר"ן ד"ה אלא פשיטא. וא"ת ומאי קושיא נהי כו' לא חיילא שניה כו'. ועי' ג"כ לקמן (יח) בד"ה לימא מסייע ליה. ולעל"נ דמקשה כאן אפי' לרבא משום דלישנא דברייתא משמע דאילו לא איתשל לא עלתה לו וצריך למנותה מחדש:

רא"ש ד"ה והפריש קרבן. דאפי' גלח והקריב קרבן כו'. כ"נ דצ"ל ע"ש בגמרא:

דף יח:

גמרא אר"ז ל"ק הא ר' אלעזר כו' ר' אלעזר אומר לא הקדיש בו'. כצ"ל בל"י דמוכח לקמיה. וכן לקמן (יט) ברי"ן ד"ה ועל משקה צ"ל כולם בל"י:

ר"ן ד"ה נדר בחרם. והאי דנקיט כו' ולא נקיט להו כו' רבותא כו'. לכאורה י"ל דדוקא בהני גווני הוא דמחמירין בע"ה אבל במפרש דכוונתו היתה על חרמי כהנים לא מחמירין עלייהו:

רא"ש ד"ה שאין אנשי גליל. ובסבורין שאין בו' ע"ד אסור. משמע דחרמי כהנים מיקרי דבר האסור. ותימה מדע שלא באו ליד כהן מיקרו דבר הנדור וכמש"כ בעצמו לעיל. ומשכאז ליד כהן חולין גמורין הן כדאיתא בערכין (ר"ד כט):

דף יט.

גמרא ומי ס"ל לר"א ליטמא טמא. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ותני עלה. סיפא דמתניתין כו'. אף לאשכחין טובא כי האי לישנא על מאי דאיתא במשנה גופה. ביומא (סט ב) סוטה (מא) כתובות (נט) סוכה (יז ב) קדושין (יב) נדה (יד ב) מעילה (ג) ב"מ (פ). (ונראה הא דמחק רש"י במגילה (כד) מלת עלה משום דמביא שם גם הרישא). מ"מ לא נמצא זה בנוסחאות שלפנינו בגי' המשנה. ונראה דקאי אהא דספק בכורות כו'. ומדמסייס המע"ה משמע דדוקא לענין מה שבינו לכהן הוא דספקן להקל אבל לענין איסוריייהו לא. ולא מיייתא הא דקתני עלה אלא לריווחא דמילתא. ובהא א"ש הא דאיתא בב"מ (ו ב) מתניתין היא כו' ותני עלה כו':

ר"ן ד"ה ליטמא. כלומר כו'. משמע קצת מלשונו דאם אלו המשקים שאירע בהם ספק טומאה וטמאנס מספק חזרו ונגעו בבירור בדבר אחר טהור השני עמש"כ לקמי' בסמוך. ועמש"כ ברפ"ב דטהרות בס"ד:

ר"ן ד"ה ועל משקה. דאיכא למימר דר"א מחמיר בספק אפי' בדרבנן. ונ"ל דמ"מ לענין לטמא אחרים לא החמירו בספיקן. ואם נפרש דספק לטמא אחרים היינו דאזין משקין שטמאנס מספק נגעו בדבר אחר בודאי. כמ"ש לעיל א"ש דכה"נ קרינן ספק ספיקא בכתובות (יד) לפי' ראשון דרש"י שם בד"ה תרי ספיקי ע"ש. אבל ק"ל דמשמע הכא דלפי האמת כ"ה דר"א מחמיר בספק דרבנן. רק דס' נזירות להקל לא מצוי אחיא כותיה. ובפסחים אסיק בקושיא לרב מהא דוכן אר"א. ונ"ל דגם זה הוא מסוגיות המתחלפות אשר מצינו בכ"מ:

ר"ן בסה"ע אלא א"כ הקריב חטאת ועולה ושלמים. כצ"ל. לכאורה קשה מהא דספק נזיר טמא (נזיר נט ב) דמגלה לכתחלה על העולה לבדה ע"ש. וי"ל דהתם היה כדועבד הואיל דאין לו תקנה אחרת אבל לנידור לכתחלה בספק אינו רשאי. ועוד דשם יביא עכ"פ שאר קרבנותיו אח"כ אבל הכא לא יוכל להביאם לעולם. ולי ה"נ דהכא משום איסור הקפה אתינן עלה דהתם (נו ב) מוקי לה שמואל באשה וקטן דוקא.

דף יב:

נמרא הא קמ"ל תרומת ל"ת תרומתו היא. מהרא"ש נראה דל"ג הא קמ"ל. ומש"כ הר"ן דהוה כתרומה לגבי זרים. ל"ד דהא במנחות (ס"ד עז) מיבעי ליה לרבא אי חייבין עליהם מיתה וחומש או לא. ואולי דמש"ה קאמר ואכ"א כו':

שם והכתיב ארבעים. במנחות (עו) הגי' והא בעינן ארבעים והיא נכונה:

שם הרי עלי בכבור כו' ור' יהודה מתיר. עיין בהגרי"פ ויש בו ט"ס ונ"ל וכ"מ בנזיר להדיא והוא דרצה לאוקמי שם דר' יהודה ס"ל כר' יעקב. ולמאי דחוי שם תרוייהו לא ס"ל כר' יהודה ע"ש:

רא"ש ד"ה כגון דאפרשן בלישה. דאמרינן בפ"ק דפסחים שני דברים המתירין מעלין בו'. כצ"ל:

דף יג.

נמרא א"ק כי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור. כצ"ל:

שם מרבה אני חטאת ואשם שהוא מתפס בנדר כו'. מהרמב"ם בפירושו לקמן פ"ב (וכן הרע"ב שם) י:בחבורו פ"א ה"י נראה להדיא שמפרש מפני שבאים לפעמים ע"י נדר גמור כגון ע"י נזירות ע"ש. וק"ל ממעשר בהמה לקמן יח ב (והר"ב שם נראה שסותר א"ע). ואולי י"ל מפני דאילו היה רוצה היה מפזרן ביותר ממלוא רגל בהמה רועה. אך לפ"ז גם בכור יכול להערים ולהתפוסו בזבח אחר טרם הוולדו וכן ק"ל ממנחות (צ ב) דקורא לשעירי חטאת אינן באין בנדר ונדהה ולעולת ראיה באה בגי"ג. וזה י"ל דשעיר לחטאת לא מצינו בא בגי"ג. וק"ל בסוגיין מדוע לא מחלק הש"ס דחטאת ואשם מ"ל בגי"ג כגון באומר הרי חטאת ואשם לפטור את פלוני המחוייב בהם עיין ט"א ר"ה (ו) ד"ה אימא דיבורא לאו כלום הוא:

ר"ן ד"ה ולענין הלכה. והיינו דהתם (ר"ל בשבועות דף כ) גבי מתניתא כו'. כצ"ל:

במשנה לקרבן לא אוכל לך ר"מ אוסר. התני"ט תמה על הרמב"ם והרע"ב שכתבו דא"ה כר"מ דהא כש"כ לבר פלוגתיה דאסור ועיין כל דבריו. ואשתמיטתיה מש"כ התוספות דבשלמא לפר"י דגרם לקרבן בחטף כו' לפיכך מותר לרבנן דל"ל סברא דלקרבן יהא כו' ע"ש ולעיל (יא ב) לתיורצא דסתמא דהש"ס פליג שם תנא דברייתא על ר"מ בזה ולאע"ג דרב אשי מתרן שם בע"א פסקו הרמב"ם והרע"ב כסתמא דהש"ס וכה"ג כתב התני"ט בר"פ דלקמן בד"ה חולין:

רא"ש ד"ה ר"י מתיר. רבותא דרבנן דאפילו בירושלים פליגי כו'. כצ"ל:

דף יג:

ר"ן ד"ה כחלת אהרן. וכמש"כ למעלה שמה שהוא אסור כו'. כצ"ל עיין לעיל (יא ב יב א) בדבריו:

דף יד.

ר"ן ד"ה אידיי. כלומר הא דקתני כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה אמר קרא בסופו. דבשלמא בדבר הנדור כו' בנדר כקרבן שנאסר עי"נ כו'. כצ"ל:

דף יד:

נמרא וזו ואצ"ל זו קתני כו'. מהר"ן משמע דל"ג לה:

ד"ה שבועה שאניני ישן. על האדם הס"ד ואחר כך צ"ל ציון גמרא:

דף טו.

נמרא דבה"מ ואחרים נהגו כו' שנאמר לא יחל דברו. נראה דדריש דברו הנהנתו מלשון ידבר עמים (תהלים מז) וידבר עמים (שם יח) להרד"ק וש"מ שהוא ענין הנהגה. ובהא אחיא לנכון טפי מה שהוציא מכאן ר"י הכהן המובא בפסקי הרא"ש ובר"ן לקמן (פא ב):

ר"ן ד"ה הלכה אסורה. והמודר גמי ודאי עבר. (ההגהה שגליון טעותא היא) דאע"ג כו' לא יחל הדבר קאמר. כן העתיק הב"י סס"י ר"כ. ול"נ דל"ז אם המודר עובר בצל יחל תליא בפלוגתא דתנאי בירושלמי פ"ה ה"ד דאיתא שם קונס הניייתי על בני עירי אינו נשאל לזקן שיש שם כו' אית תגויי תני כו' נשאל שאינו כמפר נדרי עצמו. והנה הא דא"מ נדרי עצמו ילפינן לקמן (פא ב) מן ל"י דברו. הרי דפליגי אם המודר הוא בכלל ל"יז או לא. והרמב"ם בחבורו פ"ז מה"ג הל"ט פי' כוונת הירושלמי שאסר על עצמו הניייתי בני העיר. והוא מוכרח לשיטתי' בכאן דהמודר א"ע בגל יחל ולכן באם אסר הניייתו על בה"ע ודאי הזקן שבהם יכול להפיר. והנה ראיית הר"ן מהא דפ' אין בין המודר כבר דחה הלח"מ ברפ"ה מה"ג. ועל הראיה מנדה שהמודר לוקה לא מצא מענה. ולי י"ל דהתם הוא בהקדש כללי. דגם לבד בל יחל לקי הנהנה מן ההקדש כמש"כ בריש הל' מעילה. אך כעת ל"מ לא' מן המחברים שיאמר שהנהנה מהקדש ילקה גם משום בל יחל אף במקדיש עצמו:

בא"ד ומפרש התם לאיסור בל יחל קאמר כו' שהאחרים לוקין כו'. הלשון תמוה דהתם מוכח דלמ"ד לאחרים לוקין לא משבש להברייתא אלא כדקתני לאיסר ולכל יחל ע"ש:

רא"ש ד"ה הלך ה"ה בבל יחל. דכיון דקתני אכל ה"ה בבל ילך ממילא כו'. כצ"ל:

דף טו:

נמרא א"ר ה"ה אפילו לא הלכה אסורה. בתור"ע לקמן ספ"ז העלה בצע"נ דהא כל אם כלאחר דמי וכמש"כ הר"ן לקמן (עט ב) בד"ה אילימא (וכ"מ להדיא בניטין ע"ב במשנה ובגמרא ע"ש). ול"ג דהא אמר אביי (בניטין סם) דאם שתי לשונות במשמע ע"ש. והיכא דמוכח דמעתיא קאמר ה"ה כמו שאומר בפירוש מעכשיו וכדמוכח להדיא מרישא דמתניתין. וכ"כ הר"ן בשבועות פ"ג בסוגיא דשבועה שלא אוכל ככר זו אם אוכל זו. לכן גם בנידון שלפנינו דהרי חזינן דרוצת לקונסה שאם תלך לב"א שתאסר בהנאתו עד החר. ואם נאמר שלא כיון רק מאז שתלך לא יהיה הקנס שזה. דאם תלך מיד תאסר משך רב יותר מאשר תלך לאחר זמן. לכן אמרין דעתיא דמעכשיו קאמר ויהיה המשך זמן הקנס שזה לעולם. ועי' בש"א סי' צ"ג דמחלק כה"ג בהא דקי"ל דע"מ באומר מעכשיו דמי. דהיכא דמוכח אמרינן דכוונתו על להבא מעת דיתקיים התנאי:

ר"ן ד"ה אכל ה"ה בבל ילך. והוה מפרשינן לה לכולה ברייתא הכי כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה והא מה"ת משעבד לה בסופו. מ"מ אי מתהני גופיה כהדי קיום מצוה כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה אר"ג. אליבא כו'. לפנינו ל"ג ר"ן כלל:

שוב ראיתי שכוונתי בזה לדברי התוס'. אבל קשה דהא יכול להתנות ולומר אם היה בו מאה כור הרי אני נזיר מדבורי הראשון ואם לאו הריני מקבל עמה נזירות מחדש וכדאר"ש שם (ר"ד יג). אכן כבר הקשו זה התוס' שם (ח) ותירצו שפיר ע"ש ולתירוצם לא נצטרך שוב לדברי הר"ן:

רא"ש ד"ה אימא סיפא. סיפא דספק נזירות הוא. כצ"ל:

דף יט:

נמרא להודיעך כחו דר"ש בו'. בתוס' הקשו (לפי' דההיא קאי על ההיא דנזיר שמשון) דהא ר"ש ס"ל דנזיר שמשון לא"כ. ול"נ ליישב דהא טעמא דר"ש מבואר שם (ד' ב) משום דשמשון לא היה נדור בנזיר יהיה כמתפוס בדבר האסור. ולכן ז"א אלא באומר הריני כשמשון לבד אבל אם אמר הריני נזיר כשמשון לכ"ע אסור וכמס"כ המל"מ פ"א מהל' נדרים ה"ז בשם מהרלנ"ח באומר לאשתו הרי את אסורה עלי כאמא. ואף שנמנם עליו המל"מ ואמר שזה תלוי במחלוקת אם אומר דבר זה אסור עלי בלא התפסה אם זה הוה מעיקר הנדר או מדין יד. הכא בנזירות לכ"ע באומר הריני נזיר הוא עיקר נזירות. אבל יש לשנות בה נרנא. דהרי חייליה דהמל"מ הוא דמקמה לה לאומר הרי עלי מנחה מן השעורים דדייניה דיביא מן החטוים. ור"ש פליג גם בזה מפני שלא התנדב כדרך המתנדבים (מנחות קג):

רא"ש ד"ה מביא ג' בהמות. ומגלח ככל נזירות שאינו ספק. כ"נ דצ"ל:

דף כ:

ר"ן ד"ה התורה התירתך. וב' הרמב"ם בו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה בני נידוי. ואסורין בתה"מ. במו"ק (טו ב) היא בעיא ללא איפשטא:

דף כא.

ר"ן ד"ה שלא נתכוון זה אלא לשם בו'. כצ"ל:

רא"ש בסה"ע נראה דצ"ל טפי מיותר מסלע מופלג משקל:

דף כא:

רא"ש ד"ה ור"ה סבר פותחין בחרטה. כ"ה הגי' לפניו בגמרא וכמו שהעתיק בפסקיו ע"ש וכ"ה גי' הר"ף והרמב"ן:

דף כב.

נמרא אילו הוה ידעת דפתחין פנקסך בו' מי נדרת אמר ליה לא. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ולא פתחין. אין פותחין בו' שא"ר בר בר חנה. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ההוא שעתא. ועה"י לא נתקדש בו'. עמש"כ במ"ר במדבר פ"ז אות יח:

דף כב:

ר"ן ברה"ע ד"ה אר"א. נהי דיש שאלה מיהו מדרבנן אין נזקקין בו'. כ"נ דצ"ל:

בא"ד א"נ בו'. ולב"ה יש שאלה בו' מיהו לכתחלה א"נ. כן אפשר ליישב לישנא דיש שאלה דר"ל דיעבד. אבל זה אוקימתא דר"א לקמן לפרש לישנא דברייתא דבה"א אף יפתח לו בשבועה וזהו לישנא לכתחלה ע"ש בפירושו:

ר"ן ד"ה א"ר אר"נ. אבל עיקר שבועה בשם או בכינוי הוא. לעיל בריש מכלתין מסיק דלרבנן לא בעי לא שם ולא כינוי:

בא"ד אבל ר"ה גאון בו' אבל פתח כי ההוא דאתא לקמיה דרב. לפנינו בגמרא לא נמצא. ומברי הריטב"א בזה צ"ע. וברא"ש הנירסא דר"ה. ולפנינו איתא דהתיר בחרטה. ונ"ל להגיה דרבה בר ר"ה:

דף כג.

ר"ן ד"ה והתיר נדרים בסופו. ומסתברא כי דמשמע הא במקום שיש חכם א"מ בו'. בירושלמי ס"פ עגרה המאורסה ג' שיענין לפתוח מתירין כזקן סברין מימר במקום שאין זקן רבנן דקסרין אפי' במקום שיש זקן. וזה אישתמיט מהחז"י בתשובה קכ"ט:

ר"ן ד"ה וכיון דאמר כל נדר. דכיון דקתני אף בו' ולא משום תנאי שהתנה דא"כ מאי אף. כצ"ל:

דף כג:

רא"ש ד"ה תני ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר. כצ"ל:

רא"ש ד"ה תנא קא מסתם. דקתני ובלבד שיהא זכור בו'. מוכח להדיא דמפרש דהא דאמר אבי תני יבלבד בו' אין רצונו לשבש המשנה אלא ר"ל לתפרש כן הכוונה ועמש"כ בשבועות (טז) בס"ד:

דף כד.

נמרא ת"ש נדרי אונסין הדירו חבירו שיאכל אצלו בו'. לפמס"כ הר"ן לעיל בר"פ מהירושלמי דבמעמידין דבריהם צריכין היתר חכם קשה דנימא דהכא מיירי במעמיד דבריו. וכן יש לדחות כזה ב' פשיטות הראשונות:

ר"ן ד"ה כלום אמרת. ואמר'י בירושלמי דר"מ דפליג באידך בבא דמיייתנן בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה מ סברת. כלומר לבקשת המזמן נדר המזומן בו' ונדר המזומן וחלה בו'. כצ"ל:

דף כד:

ר"ן ד"ה נדרי הבאי בסופו. ול"ת התם כעולו מצרים בו' דעל הגזמא קושטא קאמר. ביבמות (קטז) במכות (ה) איתא נמלא פרחא. אך מלת באויר ליתא שם. אמנם עכ"פ שייך קצת לומר עליו בדרך נזמא פורח באויר ולהכי אשמעינן דאפ"ה חייב עליה משום שבועת שאי:

רא"ש במשנה. לא אמרי' ודאי לא היה כך בו'. כצ"ל. או דצ"ל דעתו היה כך כמו שהוא אומר בו'.

רא"ש ד"ה אדעתא דידן אישתבע. ואע"ג דבמתניתין מהימנינן ליה בו'. לכאורה מאי קממה נדרים לשבועות הא גם כאן בנדרים מותר. וי"ל:

דף כה.

נמרא ואישתבע דפרעיה כל מה דהוה ליה בידיה. אע"ג דהוא עצמו הוה במקצת. יתכן דרבא פסיק ליה דזה שהוה ישלם לו וכן עשה טרם שנשבע:

רשי"ש • נדרים

דף בו.

ר"ן ד"ה ורבא אמר. ור"י ס"ל דה"ז תמורת שלמים. משמע דלר"י ה"ז ת"ש לבד. וכ"מ מדבריו לקמן שכת' וב"ה ס"ל כר"י דאמר כשסותרין דבריו זא"ז הולכין אחר גמר דבריו. וז"א כדמוכח התם דלר"י הוה חזניה תמורת עולה וחזניה ת"ש וכפרש"י שם דס"ל דאף בג"ד אדם נתפס כדאמר'י במנחות (קג ב):

ר"ן ד"ה איתבייה. הילכך בבא קמא דמתניתין קמ"ל בו'. כצ"ל. וכן לקמן (פע"ב) צריך להגיה כן ב"פ. ואולי הואיל דמשנה זו אינה במקום שלפנינו קרי לה כרייתא. [ויתורן בזה תמיהת רש"ל בעירובין (לו) על רש"י ותוס'. ושוב מצאתי כן בריש קינור כללי המשנה בד"ה אשכחן ע"ש] וכ"ה בכ"מ ברש"י ותוס' ולא נצטרך להגיהם כמו שהגיה הגר"פ וכן אנכי במקומות רבות עמש"כ ביומא (ו ב) ולכן אינו מוכרח ג"כ מש"כ הגר"פ כאן להוכיח מפ' הרא"ש ללא היה גורם במתניתין דלקמן הותר האמצעי בו'. ואי משום לישנא דקאמר דקתני עלה ג"כ אינו הכרע כמו שהבאתי לעיל (יט). וכן מפסקיו אין ראייה דשם אינו אלא מעתיק לשון הגמרא דהכא:

דף בו:

גמרא בסה"ע נדר מן הכלכלה והיו בה בנות שוח בו' הייתי אומר תאנים בו'. מכאן ראייה למה שפי' הגר"א בפ"ב דמעשרות מ"ד דהא דתנן שם בפ"א מ"ה כלכלה (סתם) עד שיחפה בו'. דהיינו של תאנים. ומלא כהגהת ר"י פרענקיל שם:

ר"ן ד"ה אלא סיפא. וג"ב דה"ט דכי אמרינן בשלמא לרבה קרינן מציעתא רישא בו'. לכאורה ה"מ לפרושי גם בדשלמא לרבה דקרי למציעתא סיפא כמבואר למעיין. וי"ל:

רא"ש ד"ה א"ה הי דין. בלשון אחר גרסינן הוא דין בו'. כצ"ל:

דף בז.

ר"ן ד"ה ולענין הלכה (שכדף הקודם). ולאו אפלונתא דפותחין דר"ע דאפי' אמשנה פליגי. כצ"ל:

גמרא א"ל רבא אנוס הוא. עי' בתוס' שכ' וא"ת בו' א"נ אונס דשכיח ולא שכיח הא נמי איבעיא ליה לאתנווי כדמוכח בכתובות גבי גט. וכוונתם למש"כ שם (ג) בד"ה א"ד לל"ק דרבא ע"ש. אבל תימה דז"א אלא גבי גיטין ומשום צנועות ופריות. אבל בד"מ מהני אונס כזה לבטל התנאי. ושמעתא דהכא דאזלא לל"ב דרבא כמש"כ הר"ן אפי' בגיטין מהני אונס כזה כמבואר בתוס' שם. וראיתי להש"ך יו"ד סי' רל"ב סק"כ שכ' דדבריהם הוא לפי שמדמה הש"ם ממון לגיטין ובגיטין קי"ל דאפי' שכיח ולא שכיח לא הוה אונס. ותמוה דלפי שמדמה הש"ם אדרכה גם בגיטין הוה אונס:

ר"ן ד"ה אם לא אתינא. ואמר להם אם לא באתי מכאן בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ודלמא אונס דמגליא שאני. וה"ה דה"מ לשנויי בו' משום דאין אונס בגיטין בו'. תמוה דהא לל"ב דרבא בריש כתובות יש אונס בגיטין וא"כ מוכרח לתרן כן כדי שלא תקשה לההוא לישנא:

רא"ש ד"ה וכ"ת קטלא שאני. דכתיב בו' והצילו העדה וגו' א"נ קטלא מידי בו'. כ"נ דצ"ל ועי' בתוס':

דף בז:

ר"ן ד"ה והלכתא. דאי אונס גמור קאמר פשיטא. ל"י מאי פשיטותיה דהלא ר"ה סבר דאין טענת אונס בזה אפי' באונס גמור דמקשה ליה רבה דוקרא דולערה. וטעמו כדפי' לעיל בד"ה וכ"ת:

בא"ד למתניתין דהמדיר. כצ"ל:

רא"ש ד"ה מכדי אסמכתא. כדמסקינן בפ' ג"פ הס"ד ואח"כ מה"ד רי"א יתן:

בא"ד כדאמר בשט"ח מוקדם. כצ"ל:

דף בח.

במשנה ובח"א אלו ואלו מותרים. לכאורה לדידכו מותר בלא"ה מטעם שהותר מקצתו וכמש"כ הר"ן בר"פ בשם הירושלמי גבי נדרי זרוזין היה מעמיד אצל זה בו' ע"ש. ועי' לעיל (כה ב, כו) פלונתא דרבה ורבא. ויל"פ דגם ב"ה מודה דלכתחלה אסור להוסיף אף דשרי לפתוח דהא גרע הואיל דגלו דעתיהו שאינן חפצים יותר. או מטעם הרא"ש. וכ"מ מדנקט פלונתיהו בלשון דיעבד:

גמ' לגבי אונסין שאני. ברא"ש בפסקיו ובר"ן ספ"ג דשבועות אהא דגמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו גי' אחרת בכאן:

דף בח:

ר"ן ד"ה וכ' הרשב"א בו'. לך חזק וקני שדה זו שתהא בו'. כצ"ל:

דף בט.

ר"ן ד"ה ה"נ דאמר לדמי. דקי"ל המתפוס תמימין לב"ה מידי מזבח ל"י. הא בתמורה (לג ב). וטפי ה"ל לאתניי הא דהקדיש זכר למינו קדוש קדושת הגוף שם (יא ב):

ר"ן ד"ה אא"ב חא בקדושת הגוף. דל"ד אשה להקדש משום דאין אישות לחצאין. כצ"ל:

רא"ש ד"ה כל ל"י עולה. והה"נ אם אמר בו' דכיון שיש בו'. כצ"ל:

דף בט:

גמרא יתיב ר"א ורי"צ בר'. אולי צ"ל בר' יוסף כבגיטין (יא ב):

ר"ן ד"ה אר"פ. ועוד שקדושת שלמים מיד שחלה בו' מצאה קדושת עולה בו'. ר"ל אף אם הקדים לומר שלמים כל ל"י כיון דכתב"ד אמר לאחר ל"י עולה. הוה כאילו אמר ב' המאמרים ביחד הואיל דתכ"ד כדבור דמי:

בא"ד ולא תימא בו' קמ"ל כיון שבתכ"ד אמר מעכשיו שלמים בו'. דקדק לומר תכ"ד דלאחר כ"ד לא מהני דל"מ הדר ביה כדלקמן דאמירתו לנבזה כמסירה וכפי' הר"ן שם:

דף ל:

גמרא מ"ט מדל"ק מן הרואין. ק"ל דלמא רצה להוציא אף סכי שמש דבכורות (ס"ד מנ) במשנה. ומש"כ הט"ז ביו"ד בס'י רי"ז סק"ל דביאור דברי התוס' דעוברין רואין החמה ע"פ האגדה דפ"ג דנדה דמביט מסוה"ע ועד סופו. לא מחווור כלל. דההיא אינה הבטה חוששית. ול"ג איפכא דעובר היה ממועט אף אם אומר מן הרואים סתם. ובקושיית התוס' למחוק תיבת עוברים וכן היא מסובבת בד"ח:

רשי"ש • נדרים

במשנה מן הילולדים כו'. עי' פירוש הנר"א ביו"ד סי' רי"ז סקמ"א דר"ל בטיקוד שו"א שור"ק דהוא ביטוני פעול. וללא כמשמעות הר"ן שהיה קורא בטיקוד חיר"ק וחול"ם ע"ש:

רא"ש ד"ה ולא מיבעיא בנולדים כו'. ה"ה דה"מ לאקשווי מאי אף. ול"נ דאי משום זה המ"ל דקאי ארישא:

רא"ש ד"ה ל"נ זה אלא במי כו'. ופליגי אתרוייהו. ופסק הטור כחכמים. עמש"כ בע"ז (ו ב):

רא"ש ד"ה מאי איריא. השבת הס"ד:

דף לא.

במשנה מאוכלי שום כו'. התוי"ט כ' של"י מדוע השמיטו הרמב"ס. ואנכי תמה עליו מדוע לא הרגיש שהרמב"ס השמיט כל עיקר תקנת עזרא באכילת שום אלא ברור משום שכ' בפ"ד מהל' דעות ה"ט שלא לאכול שומים אלא מעט ואחר ימים הרבה ובימה"ח לא יאכל מהן כלל. ונ"ל דתקנת עזרא לא היתה אלא לזמנם ועי' יש"ש שם במרוכה. ולכן נפל דין זה בבירא:

דף לא:

ד"ה שהיא שקולה כו'. שנאמר הנה דם הברית. לפנינו ליתא במשנה כלל. רק בברייתא לקמן ומקרא דכי ע"פ הדברים האלה וגו':

רש"י בסה"ע וכתוב בתריה ואתנה כו'. התוי"ט הקשה עליו ופי' בע"א. ולא זכר שכ"ה לקמן בברייתא:

דף לב.

נמרא ופליגא דר' אלעזר דא"ר אלעזר כו'. כצ"ל. ועמש"כ בשבת (סג):

דף לב:

נמרא השטן בחושבניה שס"ד. יומא (כ) וע"ש:

שם ובנה עליה מצודים גדולים אלו עונות ומצא בה איש מסכן חכם. כצ"ל. והטעותים נמשכו מפסוקי (ז' כו: ד' יג):

שם החכמה תעוז לחכם זו תשובה כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ראש הגויה. שנימול. ול"נ לפרש דר"ל תלות המשגל לאינה ברשותו ש"א דלפעמים כשרואה אשה יפ"ת נכנס בלבו הרהור עבירה:

במשנה אבל משאיל לו חלוק וטבעת כו'. לקמן בגמרא הגי' טלית קודם לטבעת וכ"ה בהר"ן כאן יבפסקי הרא"ש ובמשנה שבירושלמי והיא ויתר נכונה:

דף לג.

נמרא ואפילו צנא בעלמא. נ"ל דשב על חמור ור"ל ל"מ להביא עליו פירות אלא אפילו צנא לצורך הנחת פירות בתוכה נמי אסור וללא כמשמעות המפרש. ותמיהני על הרמב"ם וטוש"ע שהשמיטו רבותא דצנא:

ר"ן ברה"ע אלמא דוקא שותפין הוא דלא קפדי הא אינשי דעלמא קפדי. וכ"ה בלשון הרמב"ן שמיבא בסמוך. ומלשן זה סייעתא למש"כ בס"ד במגילה (ח) דשותפין לא קפדי אפי' האינשי אחרוני:

במשנה וכל דבר שא"ע בו אוכל נפש. נ"ל דזה שייך לסוף משנה דלעיל ופורט ואח"כ כולל:

שם מקום שמשכירין ביוצא בהן אסור. וכתב התוי"ט בשם רש"י ותוס' והראב"ד במגילה דהיינו בשוה פרוטה. ועמש"כ במוכה (כז ב). וע"ע לקמן (מו ב) אבל בבציר לא גי' המפרש ותוס' והרא"ש. ואולי צריך ג"כ שיוכל לקנות ממנה מאכל כזית דאין אכילה פחותה מכזית לחכמים דרפ"ג דשבועות ואי משום חצי שיעור עמל"מ רפ"ד מהלכות שבועות. ואפשר דמאכל מיקרי אפי' פחות מכזית:

במשנה הב' שוקל לו את שקלו. וכ' התוי"ט פירש הרע"ב דמצוה כו' כן ל' הרא"ש כו' וק"ל כו'. אישתמטתיה דהוה מלשון הגמ' בכתובות בשלמא שוקל כו' מצוה קעבדי. וע"ש בפרס"י ותוס'. והר"ן שפירש לקמן בגמרא בד"ה אלמא אברוחי דקאי ג"כ אשוקל דלכאורה הוא נגד הגמרא הני"ל. צ"ל דס"ל מדל"ק הכא נמי בשלמא כו' כהתם משמע דאתרוייהו קאי ופליגי הסוגיות אהדדי כמו דפליגי לקמן בטועמא דרב הושעיא ל"א כרבא וכדפי' הר"ן שם:

רא"ש ד"ה אלמא אברוחי ארי בסופו. פורע חובו נמי א"ח לשלם. ואי מחיל לו לא נמצא מהנהו. כ"נ דצ"ל וכללקמן בדבור הסמוך:

דף לג:

נמרא ח"א לא שנו כו' אבל נכסי בעל אבדה כו' דקא מהני ליה פרוטה דר". הפוסקים ל"פ כוותיה עי' לקמן ברי"ן ובפסקי הרא"ש. ולכאורה נ"ל להביא ראיה לדבריהם מר"ה (כח) א"ר המומר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה ש"מ וכן עוד שם כיוצא בזה. ועי' שבועות (מד ב) תד"ה ור"י:

ר"ן ד"ה אפילו תימא. כדתניא בהזהב בני העיר ששלחו את שקליהם. כצ"ל. והיא משנה ברפ"ב דשקלים:

ר"ן ד"ה גזירה. וכמו שפרש"י ז"ל בפ' שני ד"ג דאי לותה ואכלה היא נפרעת מבעלה ובע"ח גובה ממנה. כ"נ דצ"ל. ופרש"י הוא שם במשנה על דברי חנן:

רא"ש ד"ה מהני ליה פרוטה דר". דאמר בפ' אלו מציאות כו'. כצ"ל. אבל גס שם ליתא לטעמא משום דלא קבעי למיתב כו' רק בהכונס (נו ב):

רא"ש ד"ה אחדא. דאי בשכר פשיטא. ק"ק מאי פשיטותא. הלא בזבזי מציעי אסור במורר הנאה ללוקחו בשוה אע"ג דיכול ללוקחו במק"א. כש"כ באבדה דאולי אין שם אחר ואם לא יחזיר תאבד לגמרי:

דף לד.

ר"ן ד"ה תנן בסופו. שאותו שכר כבר היה מצוי בידי. ק"ל דהא שכר השבּה לא מצוי שקיל אלא כמו שהיה בטול מאותה מלאכה דעסיק בה עי' תוס' ב"מ (סח) ד"ה ונוקן. ושכר כזה אינו מצוי. כי מי פקי יסור הנה לשכור אדם כזה שמתעסק במלאכה שמרויח בה הרבה לעסוק במלאכה ששכרה מעט. וכש"כ למאן דמפרש שישב בטל לגמרי. וי"ל:

דף לד:

גמרא א"ר היתה לפניו ככר של הפקר כו'. עי' במפרסים. ועמש"כ בזה שיטה חדשה בב"מ (מט). ועתה הדרגא בי. מפני שראיתי בירושלמי פ"ד דפאה ופ"ח דגיטין ר' הושעי' בעי (על פסוק והנה בעניי הכינותי כו' זהב כו') מה אן קיימין אס בתוך ד' אמות עשיר הוא ואם חוץ לד"א יש אדם מקדיש דבר שאינו שלו כו'. הרי מבואר דאין יכול להקדיש דבר הפקר. וצריך לחלק דשאני הקדש דכתוב ואיש כי יקדיש את ביתו דרשינן מה ביתו שלו כו'. ולכאורה קשה לפי' הר"ן דכאן דמקדיש זה לא זכה בו מעולם א"כ מאי ק"ל לרב הושעי' אס בתוך ד"א עשיר הוא. הא מ"ל בשלא נתכוון לזכות לעצמו אלא להקדש. ולגי' הירושלמי בפ"א דב"מ ע"ש א"ש:

ר"ן ד"ה אמר רבא. כיון דמקמי הקדש שלו היתה. וכן לקמן כתב ומקדיש זה לא זכה בו מעולם כו'. ול"י מנ"ל דבעינן תנאי זה כיון דלויף ליה מנזבר ובדידיה אף שלא היה מעולם שלו לא מעל:

בא"ד דה"ל כמגביה מציאה לחבירו דקנה חבירו. עי' תוס' (ב"מ סז) ד"ה איתיביה שכ' דרבא ס"ל דל"ק חבירו:

בא"ד אבל מ"מ מעל לפי טובת הנאה כו' ובניו מועלין לכשיוציאו. מזה ראיה למש"כ בתוס' קדושין (נד ב) בד"ה לא אמרו נגד המהרש"א שם:

ר"ן ד"ה בעא מיניה. דבעי למיתנא סיפא בית זה כו' שדה זה. כצ"ל. ועמש"כ הר"ן לקמן (מו) במשנה ד"ה קונס לבית:

דף לה.

ר"ן ד"ה דיקא. שכך היתה קבלה כו'. וכ"פ הרא"ש. ולע"ד אינו מן הצורך דמגופה מוכח דהקריאה היא שנתנו (ובגמרא שנתנו ט"ס וצ"ל שנתנו כמש"ה בהר"ן). הנון הא' חרוקה. ומוכנו לרבים נסתרים וכולל כל הני דלעיל פרה נכסים וקרדוס. משא"כ אס נקרא שנתנו בשו"א קמן וחולם שהוא כינוי ליחיד נסתר ע"כ לא יהיה קאי רק אקרדוס ואינך שייר:

דף לה:

במשנה אבל לא ילמדנו מקרא (היינו במקום שנוטלין עליה שכר כדאוקמיה שמואל בגמרא) אבל מלמד הוא את בניו מקרא (ואת בנותיו ליתא בני' הרא"ש בפסקיו ובהל' הרי"ף והרמב"ן ולקמן בגמרא (זו) וכ"נ להדיא בפ'י' הרא"ש שם ד"ה בנות וכ"ס שם (ע"ב) בהר"ן ד"ה גדול ועתי"ט). וכ' התוי"ט בשם התוס' משום דאין המורר חייב לתת שכר מלמד לבניו. ותמיהני עליו איך לא הביא דעת הרמב"ם בפ"א מהל' ת"ת הל"ג שכ' שחייב אדם לשכור מלמד לבנו. וכן שם בה"ז וחייב ללמדו בשכר עד שיקרא תורה שבכתב כולה. וכ"פ הטוש"ע סי' רמ"ה. והרמ"א הוסיף שם דכייפינן ליה כו' ע"ש. ולעד"ג דלכאורה קשה הא לאיתא לעיל דאס נכסי מחזיר אסורין על בעל אבדה במקום שנוטלין עליה שכר אסור להחזיר לו בחנם. מ"ש מפורע את חובו אליבא דחנן דרשאי וה"ה אס יש לו חוב בעצמו עליו יוכל למחול לו כמש"כ הבאה"ט בסו' רכ"א סק"ה. ומדוע לא יכול למחול לו השכר. אלא דפתקין הדברים דלא שרי אלא דוקא היכא שאינו מהנה לו כלום בנתינת אחיה דבר לידו בשעה שהוא מבריך את הארי מעליו וכלשון הרמב"ם בפ"ו מהל' נדרים ה"ד. וכן פורע חוב שעליו שהרי לא הגיע ליד ראובן כלום אלא מונע ממנו התביעה. ולכן להחזיר לו אבדה אף דזה גופא לא מיקרי הנאה דשלו הוא מ"מ קרינן ביה שהגיע לידו כלום בשעה שמוחל השכר (ולא דמי לחזרת המשכון דשרי בשו"ע שם. דשם מוחל לו החוב קודם חזרתו. אבל הכא באותו העת שמשיב לו אז מתחיל החוב דשכרו והמחילה עליו). ולכן אסור ללמד אותו בעצמו מקרא דמיקרי הגיע לידו כלום. אבל לבניו שאינו מגיע לידו כלום רק שמצילו מהשכר ה"ל כמו מוחל את חובו דשרי. ומזה נראה דמה שהביא התוי"ט לקמן מ"ד מהב"י על הא דשרי לומר לו סם פלוני יפה לה כו' דבמקום שנוטלין עליה שכר אסור. אינו מוכרח כיון שאינו מגיע לידו כלום וכן בשו"ע השמיטו. ואולי להאמירה אליו הוה כמו שמגיע לידו מאומה כמו רבית דברים שאסור בס"פ א"נ:

גמרא ת"ש דתנן מקריב עליו קיני וזבין כו'. הא דלא מפרש הש"ס דהכוונה הוא שהמירר יכול להביא משלו קרבנות אלו בעד המורר וכמו שוקל לו את שקלו כו'. דא"כ הל"נ מביא. לא מקריב:

ר"ן ד"ה אלא מח"ב שאני. ומדרי"ח נמי כו' לא מיפשטא כו' דשלוחי דידן גינהו. תימה דרי"ח מיירי במפריש קרבן משלו על חבירו. אבל כהן המקריב איכא למימר דאין צריך דעת בעלים כי שלוחי דרחמנא נינהו:

ר"ן ד"ה הכי גרסינן בסופו. והא דאמר כו' כר"י ל"ד כר"י דהא תני רישא סתמא כו'. תמיהני דהרי בזויר (כל) איתא להדיא דחכמים פליגי עליו בזה. ועתי"ט פ"ד דנגעים מי"ב ד"ה וכן בסופו שכ' דהרמב"ם לא הביא דבר זה דר"י בחבירו משום דס"ל דלרבנן א"ח בקרבנותיה. אבל אישתמטתיה שהביאו בפ"י מהל' שנגות ד"ו וכ"ע הכ"מ אע"ג דר"י קתני לה משמע דליכא מאן דפליג עלי'. ודע דהלכה זו מהרמב"ם נשמטה מהתוי"ט גס בד"ה מביא אדם. ושם כבר הושג מהתנ"ח:

רא"ש ד"ה הכל צריכין דעת. אע"פ שאינו יודע שהוא קטן. כ"ג דצ"ל:

רא"ש ד"ה בין פקחת. הילכך אפי' שוטה נמי הס"ד ומה"ד מביא כו':

דף לו.

גמרא אלא מעתה יביא אדם חטאת חלב ע"ח שכן כו'. נראה דר"ל משום דכתוב בפ' שלח תורה אחת כו' לעושה בשגגה ונדרוש בין פקחת ובין שוטה. ומשני אי דאכלה כשהיא שוטה כו'. ר"ל דאין סברא שיחייבה הכתוב על עשייתה בהיותה שוטה דבשלמא זבה ויולדת קרבנן איננו בא על מעשיהן. ואינו אלא להתירה בקדשים. ואין לומר דבא הכתוב לרבות שתביא הקרבן בזמן שטותה (כמו זבה ויולדת) על מה שעברה בהיותה פקחת. משום דבקרא כתיב תורה אחת כו' לעושה דמשמע לרבות לכל העושין דוקא:

ר"ן ד"ה גופא. בהמה שנמצאת מירושלים כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה המקריב. אלמא מחשבת המקריב כו'. כצ"ל:

דף לו:

גמרא איבע"ל התורם משלו על ש"ח צריך דעתו או לא. עי' ב"ק (סח ב) תד"ה הוא:

שם אלא משלו על של בעל הכרי. כצ"ל:

שם אמרי לא משל בעל הכרי כו' באומר כל הרוצה כו'. מהר"ן ד"ה כדאמר רבא מוכח דגרים כאן אמר רבא:

ר"ן ד"ה ה"ג. דהא אמרינן בפ' המדיר כל השומע קולי יזון כו'. כצ"ל:

רשי"ש • נדרים

בא"ד ומפקינן לה בו' דגבי גט מהני בו' הלכך דוקא בו' דלאו שליחות גמור הוא. מוכח מדבריו דנבי גט: לא מהני כל הרוצה בו'. ותמיהני דזהו דעת הרמב"ן שהביא בניטין שם אבל הוא ז"ל תמה עליו שם ימסיק דכל הרוצה שליחות גמור הוא אפי' לגט. אלא לענין מומר הנאה לא חשיב הנאה כיון שלא יחדו. ומה שהקשה הב"ש בסי' קמ"א ס"ק כ"ז דא"כ מאי פריך בהמדיר על הא דמדיר הנאה וכול לומר כל הזן אינו מפסיד מהא דכל השומע קולי יכתוב בו'. לק"מ דע"כ ל"א דלא חשיב הנאה אלא רק זה מאי דעביד המדיר למומר רצונו כענין דשמעתין. אבל בהמדיר דאיגש דעלמא יזון ממש להמומר ודאי חשיבא הנאה ממדיר למומר כיון דהמדיר חייב לשלומי להאיש הזן את המומר ע"י מאמריו לפי מאי דס"ד דלשון לא יפסיד הוה ג"כ שליחות לענין גט כמש"כ הט"ז ביו"ד סי' רכ"א ס"ק ל"ז. וכזה חילקו התוס' כאן. ולפ"ד הר"ן דשם נראה דהכא שרי אפינו לאומר כל השומע קולי יתרוס:

בסה"ד וה"ג מוכח דהא האומר כל הזן אינו מפסיד בו' א"ח לשלם בו'. וכ"כ בהמדיר. מבואר כדברי הט"ז שם בס"ק ל"ו ומלא כהפרישה והש"ך שם סק"ג. ולפלא בעיני שגעלמו מכולס דבריו אלו. ועוד מוכח מדבריו באומר כל הרוצה לזון דחייב לשלם מדמהני לענין שליחות דתרומה דהא תלי להו אהדדי. וכש"כ כל השומע קולי יזון דמהני כזה אף לשליחות דגט וסייעתא להט"ז שבס"ק ל"ז:

רא"ש ד"ה את כל מעשר תבואתך ונתת. הכוונה על ר"פ דכי תכלה בכי תבוא. ומה שהעלה הגר"פ גי' הר"ן בצ"ע ע"ש. לק"מ דכיון דנתנה התורה רשות לבעל התבואה לפדותו ע"כ שלו הוא. דאי דשל מעשר לא היה יכול הבעה"ת לפדותו כדמוכח במרובה (סט) בהא דפריך מצניעין על ריו"ח:

רא"ש ד"ה ואי אמרת טה"ג. ס"ד דאיירי בתורם בו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה אבל מלמד. ואע"פ בו' שמא בו' שהיה מלמדו דכל מילי בו'. כצ"ל:

דף לז.

ר"ן ד"ה וכתוב ראה למדתי. כאשר צוני בו' ללמד (כ"ג דצ"ל וכן בסה"ד) בחנם בו'. והוא ע"ד דרשתס וזבחת כאשר צייתך מלמד שנצטוה בו' חולין (כח):

דף לז:

ר"ן ד"ה עטור. אחר תלך. כצ"ל והוא בבראשית (כד נה):

ר"ן ד"ה צדקתך. ובדברי מורי בו' טעם מפסיק באחר בו' ואח"כ תעבורו. לפנינו מלת אחר לאחר תעבורו דר"פ וירא הוא בטעם מונח דהוא משרת. ולפלא שלא העיר עליו המ"ש בזה:

ומש"ב המ"ש בס"פ בהעלותך ע"ד הר"ן שפי' דהאי אחר תאסף הוא שבסוף בהעלותך. ותמה עליו דבכה"ם קתיב ואחר צי' וא"כ אין לטעות לפרש אחר שתאסף. וכונת הש"ס ע"כ לאחר תאסף דבפי' מטות ע"ש. וסיים ובמחילה מכבוד הר"ן בו'. נ"ל דמה שכתב הר"ן בתחלת דבריו תסגר שבעת ימים יתאסף היינו לפי' של עצמו דומאי טפי מסתבר לפרש על האי דבהעלותך דקדים. אבל לפירוש מוריו גם הר"ן יודה דכוונת הש"ס להאי דפי' מטות:

בא"ד ואלמלא הפסק היה במשמע אחר שתלך. כצ"ל:

ר"ן ד"ה לה דפליטה. יהי לה פליטה בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה את דהגד. הגד הוגד לי כל אשר בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה אלי דהגורן. ותאמר אליה כל אשר בו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה פרת. להשיב ידו בנהר פרת בו':

דף לח.

ר"ן ד"ה זאת דהמצוה. ט"ס הוא וצ"ל ואת דהמצני וכ"ה בתוס'. והנה"ה דלקמיה בד"ה אס טעותא:

ר"ן ד"ה חמש דפאת. בסוף יחזקאל ואלה מדותיה בו'. כצ"ל:

דף לח:

גמרא עבדיו בו' למנחרותא עבידן. גל"פ בלשון תמיה וכי למנחרותא עביקן ר"ל לנחרן ונלאכנן:

דף לט:

גמרא בהמ"ק דכתיב כסא כבוד מרום מראשון וגו'. כצ"ל. וה"ה דהוה מצי למילף גם כסא הכבוד מהאי קרא וכ"ה בפסחים וכבר העיר בזה הרש"א בח"א:

שם שאין אתה יודע מתן שכרן ש"מ. נראה דמפרש דלכן תהיה זהיר במצוה קלה שאין אתה יודע גודל מתן שכר שלה שאין לו שיעור:

דף מ.

ר"ן ד"ה אר"א אמר רב בסופו. כדתינא בתוספתא העיר בו'. לפלא בעיני שהביא מהתוספתא דהלא כדברים האלו נאמרו ג"כ במשנה בעדיית פ"ז מ"ג ובמקואות פ"ה מ"ה בשם ר' צמוק:

דף מ:

ר"ן ד"ה אלא פרת בסופו. דמי שבקי בפרת וכיוצא בו כל שהוא רואה בו'. כצ"ל. ומלות כל השנה ליתנייהו בהר"ן דפ' במה אשה:

ר"ן ד"ה נמצא עכשיו בסופו. ומדקתני סיפא ולמעוין להטביל בו בכ"ש מכלל דאותו מקום בו'. כצ"ל וכ"ה בשם:

גמרא א"ר אמי א"ר בו'. עי' בהגר"פ גי' ע"י והיא נכונה. דלגני שלפנינו קשה סמיכת זה המאמר לכאן:

דף מא.

גמרא ברה"ע בחוסר כל. דברים (כ"ח מ"ח) ועי' רש"א בח"א:

ר"ן ד"ה איסורטי. וכדאמר בעלמא סיוטא הוא דנקטי'. ב"ק (לז ב):

דף מא:

גמרא ברה"ע כי תירייקי. כצ"ל בל"ז:

במשנה וישן עמו במטה. מש"כ התני"ט ור"מ ור"י הלכה כר"י תמה בתור"ע דהא קי"ל הלכה כר"מ בגזירותיו. תמיהתו אינה אלא על לשונו אבל לענין דינא ודאי הי"ל כסתם משנה כיון דלא הובאה בה דעת

ר"מ. אולם כדינא דעשיית אומן דבמשנה הסמוכה שפסקן ג"כ דלא כר"מ ודאי קשה ואולי הואיל דבכולן חד טעמא הוא משום גזירה. כיון דכדינא דלעיל לית הלכתא כוותי' ה"ה הכא:

ר"ן ד"ה אבל לא מן התמחור. נמצא מתהני משל חבירו. כצ"ל:

רא"ש במשנה ד"ה רי"א. אם אמבטי של זיעה מרבים לו חום בשבילו. תימה דבברייתא קאמר ר"י בפירוש דלהזיע מותר אף בקטנה. והא דנראה מדבריו שגירסתו היתה ורווח עמו באמבטי רי"א באמבטי גדולה בו'. לא מציאתי גירסא זו באיזו מקום וכן בפסקיו העתיק כגי' שלפנינו:

דף מב.

רא"ש ד"ה לימא בהא קא מיפלגי. רב ושמואל דאמרי נכסי אלו ל"ד בו'. כצ"ל והד"א:

בא"ד הלכך הא דקתני בו' אוכל מן הנוטות בו'. כצ"ל ומלת אף למחוק:

רא"ש ד"ה א"כ ליפלגו. אוסר בו' הס"ד. ומה"ד דתנן האומר בו':

רא"ש ד"ה בחייו. אע"פ שיצא מרשותו הס"ד. ומה"ד דהכי קאמר ליה בו':

דף מב:

גמרא אמר עולא בעומדין אילנות על הגבולין. מו"ק (ה ב):

במשנה המודר הנאה מחבירו לא ישאילנו בו'. עי' תוי"ט שהבין דהמודר פירשוו שהדירו חבירו וכן הביא בשם התוס'. וכתב דלרבותא נקטה המשנה בכה"ג דאע"ג דהמודר לא פשע גזרינן עליו שלא ישאיל. והקשה על הרע"ב דאסברה בגומר. ואזיל בתר איפכא. דהגזירה הוא נוגע טפי להמדיר שלא יוכל לשאל מן המודר דבר המצטרך לו. ולהמודר אין זה הפסד כלל. וכ"כ בעצמו לקמן פ"ה מ"ד בד"ה המודר הב'. דבמדיר מסתבר יותר לגזור עליו. ולפ"ז אדרבה הרע"ב אסברה ברבותא טפי. ומלישנא דהמודר אין הכרע כמש"כ הר"ן לקמן (מו) בד"ה תני נדור ע"ש וכ"כ שם הרא"ש בפסקיו כעין זה. ואולי הרע"ב בדוקא נקט נודר דאילו במדיר לא שייך למיגזר דלמא ישאיל למודר וכן באינך דכיון דהדירו מסתמא שונאו ואינו חפץ שיהנה ממנו המודר ואיך נחוש שיעשה לו טובה וישאילנו. ותדע שכן דעתו מדכתב לקמן פ"ה מ"א בסופה כל שנתך ידיר א"ח בו' כדי שיכופו אותו למכור לו חלקו. הוסיף תיבת לו על לשון הרא"ש שם ש"מ דס"ל דל"ג בזה:

דף מג.

גמרא אלא לא ילוה ממנו מאי קמהני ליה בו'. ק"ל אלמה לא דהא כיון דהדירו מסתמא הוא שונאו. ונהנה בזה שהוא צריך לקבל ממנו טובה כמו שאמר שלמה אס רעב שונאך האכיליהו לחם וגו' כי נחלים אתה חותה על ראשו (משלי כ"ה:כ"ב):

ר"ן ד"ה בשלמא. דכי היכי דבהני בו' לא מתהני מידי בו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה אביי אמר גזירה להשאיל משום לשאול. כצ"ל:

רא"ש ד"ה אלא לא ילוה ממנו. בשלמא בו' ולא יקח ממנו דקא מהני ליה בו'. נראה דר"ל דאף דלכאורה המוכר המומר (אף דמוקי לה במתני' בזבינא מציעא) לא נהנה מאומה דתסם מוכר עצי (בכרות ה) דאמרי אינשי זבין אוכיד (כ"מ נא). וכן אה"כ והמוכר אל יתאבל (יחזקאל ז':י"ב) כפרש"י שם. מ"מ י"ל דקמהני ליה דמוכר סחורתו כיון שעומד לכך:

רא"ש ד"ה גזירה לישאל בו'. דלא קאי אלא אלא ילוה. כצ"ל:

ד"ה היה ביתו לבנות. לא זו א"ז קתני. לכאורה סותר א"ע למש"כ בריש המשנה דאין לו מה יאכל אורחא דמלתא:

דף מג:

רא"ש ד"ה מקצתן. אלא ודאי כשנתן לשני דעתו על מה שנתן לראשון ה"ג דעתו על מה שהפקיר. המ"ל דכש"כ הוא דמה התם אינו יכול לחזור בו מהראשון אמרינן דדעתו על מה שנתן לו כש"כ הפקר דיכול לחזור ודאי דעתו גם עליו:

בא"ד וי"ס גורסין מקצתן לראשון בו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה כל ג"י יכול לחזור בו. וכן אם הוא לקטן בו' אלא לשם חזרה בו'. לכאורה גם בו הל"ל סתמא שלא לזכות מן ההפקר דהוה רבותא טפי דאע"פ שלא חזר מן ההפקר מ"מ אין שם הפקר עליו:

רא"ש וי"ל שהוא ירא שאם הוא ילקוט מצד זה אחרים ילקטו בו מצד אחר. יקשה דהא תנן בב"ב (ע"א) המחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה החזיק בכולה. וא"כ אס רפיך בה פורתא יקנה את הכל (ועי' לשון הסמ"ע סי' רע"ג סק"י"ג) וגם סוף דבריו מנומנמין:

דף מד.

רא"ש ד"ה אמר תהא שדה זו מופקרת ליום א'. ואחר הוז"ז אם לא יזכה בו'. משמע דאס זכה בה אדם בתוך הזמן ה"ה שלו לעולם. ולכאורה מדוע לא נפרס דלא זכה בה אלא עד כלות הזמן ואח"כ תחזור לבעליה וכלעיל (כח ב) בהקדש לעולא. ואפי' לבר פלא שם אינו אלא בהקדש כדאמר שם קדושה שבה להיכן הלכה. ואולי כיון דהפקר בעינן דומיא דשמיטה לב"ה כלאיתא בירושלמי רפ"ו דפאה. ובשמיטה מי שזכה בפירותיה הס שלו לעולם. אבל א"כ אפי' לא זכה נמי וכדתנן בנות שוח שביעית שלהם שניה. וראיתי בסמ"ע שם ס"ק יד שכ' דהפקר לזמן ילפינן משמיטה דג"כ לא הוה הפקר אלא לשנה א'. ותמיה דאדרבה פירות דשביעית הוויין הפקר לעולם וכדאמרן:

דף מד:

ר"ן ד"ה א"ה אפי' מיום ראשון. ולפיכך כל ג' העמידו דבריהם על ד"ת. וכן בסה"ר כתב דכי היכי דצריכין ליה לר"י כדי להעמידו על ד"ת. משמע דמפרש דכל ג"י דיכול לחזור היינו דוקא דלא זכה בה אחר. ומלא כמש"כ בריש הסוגיא דאפי' בזכה בה אחר:

ר"ן ד"ה ופרכינן. וזה שחייבוני במעשר אינו אלא מדבריהם מפני גזירת הרמאים בו'. נ"ל דט"ס הוא וצ"ל הרואיס:

דף מה:

ר"ן ד"ה ואיכא דמקשו. דהא קי"ל בשמואל בו'. נראה למחוק תיבות ומחזירין זל"ז ביובב. או דצ"ל כר' יוחנן וכן בסמוך. ועי' לקמן (מו ב) בד"ה אבל יש בה דין חלוקה:

בא"ד וכדפסיק ר"ג כוותיה בפי' השולח. שם ליתא. ואולי צ"ל בפי' האיך מקדש (מב ב):

בא"ד כתב הרב ר"מ ז"ל בהלכותיו (הוא הרמב"ן) כי' להכא לאו כי' דנימא איתברירא מילתא למפרע דכדהשתא היא אלא דחצר שאין בה ד"ח כו' וכיון דשותפין כה"נ כו'. כ"ה הלשון שם:

בא"ד שאם תאסור עליו נמצא כו'. נראה דנ"ל ואם תאסור כו':

דף מז.

במשנה אין לו בהם תפ"י מותר. עתוי"ט מה שהביא בשם הרא"ש דב"ק וכ"ע ולפ"ז יל"פ כו' כמש"כ הר"ן כו'. במחכ"ת ל"ד בזה להרא"ש אין חילוק בין אוסר על שותפו לבין על אחר. רק דמחלק בין משכיר למכר הנאתו לכן אי"י לאסור אפילו על השוכר גופיה. לבין שותפין להנאתו תחת ידו יכול לאסור אפי' על אחר ואין שום רבותא באחר טפי מבשותף:

ר"ן ד"ה תני גדור. כלומר כו'. עי' ב"ק (מט ב) תד"ה ותני ובמה שציינתי שמה. ועי' גם כן מש"כ בשבועות (טז) בתק"ה תני בס"ד:

דף מו:

ר"ן ד"ה אבל יש בה דין חלוקה. וכ' הרשב"א כו' דאפי' לקחה ממנו אסורה כו' וכדתנן קונם ביתך כו' הא מכרו לו כו' אסור. ואנכי תמה דהתם אסר עליו ביתו לכן אסור כ"ז שהוא ביתו. אבל הכא דלא אסר רק הנאתו ודאי מותר ע"י מכר כדאיתא לעיל (לא) במשנה שאני נהנה מישאלל לוקח ביותר כו' אלא מטעם אחר אסור לכיון דהמודר לא שרי ליקח אלא ביותר ולמכור בפחות והכא תרווייהו מודרים אין תקנה ועי' נ"י בשם הריטב"א דהרשב"א אוסר מעין טעם שכתבתי. ואולי דהרשב"א מפרש דהנאה ל"ד אלא לאסר גם נכסיו עליו. וכמ"ק מהא לאסר אציי במרחץ אפי' אין לו תפ"י אלא בצצים:

בסה"ד שע"מ כן נשתתפו שלא יוכל א' מהן לאסרה ע"ח כו'. קשה בגדור זה מזה דבהכי איירי מתני' מא"ל:

ר"ן ד"ה היכי דמי. שאינו נוטל חלק ידוע. כנ"ל:

רא"ש ד"ה אבל בבציר לא. אם יש למשכיר פחות מרביע כו'. כנ"ל:

רא"ש ד"ה דמקבל בטסקא בסופו. ואין לו חלק במה שמרויח השוכר. כנ"ל:

דף מז.

נמרא הואיל ואדם אוסר פירות חבירו ע"ע כו'. לקמן (פה ב):

ר"ן ד"ה בעי רמי. ואמאי תנן שהגזיל כו'. ל"מ זה במשנה. ולשון רש"י חולין (ד ב) ד"ה מפני. ותנן האוכל תרומת חמץ בפסח כו':

בא"ד והיינו דתניא ומיייתי לה כו'. כנ"ל:

ר"ן בסה"ע ופשטינא לה מדתניא האומר כו'. כנ"ל:

שם וכיון דאכתי כו' חייל נדרא ומיתסרא אפילו כו'. כנ"ל. וזהו ג"כ כוונת נה"ש:

דף מז:

נמרא ת"ש האומר לאשתו קונם שאני מהנה לך כו'. כנ"ל:

ר"ן ד"ה ת"ש המקדש בסופו. דחליפין מותרין. נראה דנ"ל דחלופי חליפין. וכן מצאתי אח"כ בביאורי הגר"א ז"ל סי' רט"ז סק"ג. וגי' שלפנינו יש ג"כ לכונן ע"ז דר"ל דחליפין של אותן חליפין לאיירי בהו ועי' לקמן (נט ב) ברו"ן ד"ה בגימולי גימולין קאמרינן:

רא"ש ד"ה קונם לבית זה שאתה כו'. אבל לעיל כו' לא מפליג כו'. דברי תימה הן דאלדברה התם מיייתי מק"ו כיון דאפילו בדקאמר מותר שדך אינו אסור במת כו' כש"כ כשאמר מדיר נכסי וכדפירש הר"ן שם:

בא"ד ומיירי בגון דאמר אפילו לבית כו' בחיי ובמות. כ"נ דנ"ל. ור"ל דהאיבעיא שלו הוא אפילו אמר בפירוש בחיי ובמותי ועי' ברו"ן:

רא"ש ד"ה אוסר דבר שלא בל"ע. נראה דהצין צ"ל אין אוסר דבר שלבלי"ע:

רא"ש ד"ה לאו משום דחליפין. דאיחלפו אותן מעות על מה שקבל כו'. כ"נ דנ"ל:

רא"ש ד"ה דלמא לכתחלה. היינו אם לכתחלה אסור כו'. עי' מל"מ פ"ה מהלכות אישות הל"א:

רא"ש ד"ה הריני עליך חרם. אע"ג דלא אמר ואת עלי לא. כנ"ל:

דף מח.

במשנה שהכותב לנשיא א"צ לזכות. עתוי"ט שכתב הטעם דזה אין לך מגדר מילתא גדול מזה כו'. יתמוה דהרי יש תקנה דיזכה לנשיא או לאחר. ועוד דמשום חששא שמא יעבור על גדרו תקנו דיעבור בזדאי וכעין זה הקשה הש"א בשו"ג ד' בסופה. ולעד"נ דלפמש"כ התוספות בבכורות (יח ב) ד"ה אקנויי בתירוק הראשון א"ץ לכ"ז אלא מדינא קנה הנשיא דמשום כבודו גמר ומקני. ועמש"כ שם ראיות לסברת התוס' בס"ד:

שם והכ"א אחד זה כו'. בתניי"ט חכמים היינו ת"ק כו'. תמוה דאלדברה ת"ק אומר דוקא נשיא. אבל נראה דר"י וחכמים פלגיו בפירוש דברי ת"ק דלר"י דוקא נשיא נקיט והיינו בלא זכיה. ולחכמים ל"ד אלא לדבר בהוה. וכה"ג מצנינו רבות עי' פסחים (קטז ב) במשנה וחותם בגאולה כו' ובפירוש רשב"ם י:בתוספות. ועי' מו"ק כל. תוספות ד"ה עזרת כו' וחכ"א. ובזבחים פג. ד"ה המזבח:

ר"ן ד"ה והתניבה. שנותנין עליה ס"ת לקרות. תימה דבכ"מ פירושה שמיחין בתוכה ספרים. ומה שקורין עליה נקרא בימה או כורסאי עי' ר"פ בני העיר בגמרא:

ר"ן ד"ה ולא דברו בנשיא. ויש לתמוה על הרמב"ם כו'. עתוי"ט ישוב לזה. וכן הט"ז בסיומן רכ"ד תירצו י:באופן אחר. ואנכי רמזתי ג"כ ישוב לו ביומא (יב ב) ע"ש. דע דלהב"ח שהביא הט"ז שם וכן לו עצמו אישתמיטו דברי התוספות בד"ה והכותב חלקו לנשיא שכתבו טעם נכון מדוע לא תני תקנתא דכתיבה לנשיא לעיל בחצר:

דף מט.

ר"ן ד"ה ולענין. והכא דחויא בעלמא הוא דדחי לר"ג. כנ"ל:

נמרא שנאמר ויבשלו הפסח. בנה"ש הקשה מדוע לא מיייתי קרא דובשלת ואכלת דפרשת ראה. ול"נ ליישב דאיתא בספרי שם (פיס' עו) דאע"פ שחיבב על אכילתו כשהוא מבושל מ"מ על בישולו אינו חייב. ולזאת א"ש דל"א הכתוב וצלית משום דהוה משמע דמציה לצלותו וא"כ אם היה מבשלו היה עובר על לאו

רשי"ש • נדרים

הבא מכלל עשה והתורה לא רצתה לתת שום אזהרה ע"ז לכן השתמשה בזה בלשון מושאל על גמרו של דבר כמו כי בשל קציר (ויאלל ד':י"ג) וחו"ל השתמשו בו הרבה לכוונה זו כמו בישול פירות ומפני שם המושאל הזה ודאי לא יאסר בצלי כמו דלא נאסר בעגבים מפני קרא דהבשילו אשכלותיה עגבים. וכן שם חלב הנחתו הראשונה היה על שומן בע"ח והושאל אח"כ על מיעב כל מין כמו חלב יצהר חלב תירוש וזנן. וכי מפני כן הנודר מחלב יאסר בכל הנקראים חלב (אך זה י"ל דשרו מטעם אחר מפני שיש להן שם לוויו כללקמן (נג) במשנה ועמש"כ שם) אבל מהאי קרא דויבשלו הפסח שפיר מישתמע דה"מ למיכתב ויצלו ונכון בעז"ה:

שם והא בגווייה דקרא. ק"ק לפ"ז מדוע חרה אף האסיא בראותו קרא בביתו דרי"ר דילמא לגוויה הוא דבעי לה:

ר"ן ד"ה ירושלמי בסופו. דבין להקל כו' האומר בחג יו"ט האחרון ש"ח ככלל. ר"ל בגון באומר אם לא אעשה דבר פלוני בחג יאסר עלי פרי פלוני ועשהו ביו"ט האחרון הותר לו הפרי וכדומה:

דף מט:

גמרא אר"ה איכא דמשאיל להון כו'. כנ"ל וכן העתיקו התוספות:

ר"ן ד"ה דייסא. מאכל של חטים או שעורים מבושלים. כ"נ דנ"ל:

דף נ.

גמרא ומן דסרוקיתא. עי' רש"י בח"א ובהגהת הב"ח:

דף נ:

ר"ן ד"ה ודאמרן. אילו הות ידיע דהוה חתנך כו'. כנ"ל:

דף נא.

גמרא א"ל לא אזהרתך דלא תבדחן. פירוש וא"כ אבדת החטום דלא קיימת התנאין (וכן פירש בח"א) אי"ל חטיו דרשינא קא נסיבנא. ור"ל כדאיתא בציצה (כ) ההוא דא"ל הבו ליה ארבע מאה זוזי לפלוני ולינסיב ברתו דאר"פ ארבע מאה שקיל וברתיה כו' אי בעי לא נסיב. אבל גם זה לא היה רק ע"ד בדיחותא דהרי מסיק שם דאי אמר איפכא לא:

דף נא:

רא"ש ד"ה דכביש מאי. ולאידך פירושא כו'. פירוש זה נחסר לפנינו בשגגת המעתיק. וכוונתו לפירוש הראשון דהר"ן:

דף נב.

במשנה ור' יהודה אוסר. גירסת הר"ן ור' יוסי אוסר:

שם אמר קונם יין זה שאני טועם כו'. בפסקי הרא"ש ל"ג מלת זה. וכ"נ להדיא גירסת הר"ן לקמן ע"ב בד"ה קונם יין. ולכאורה קשה לפ"ז בעיין דרמב"ח בשאני טועם אי דוקא אי ל"ד. ואולי יין שאני דגופו ממש נתערב ועמש"כ בסמוך:

ר"ן ד"ה מותר ברוטב. קיפה היינו דק דק של בשר כו'. והרע"ב פירש רוטב הנקפה כו' והקשה עליו התניי"ט דהא הואיל ונקפה גרוע מרוטב עצמו ומאי קמ"ל כו' ואינו קושיא כ"כ די"ל דמשום דר"י דאוסר נקיט ליה וכן לרבנן באומר בשר זה:

ר"ן ד"ה וק"ל לרבוותא. דתנינן תמן שהזקן עוקר הנדר מעיקרו. ל"י מהו שתלה בזה דנראה דאף אם לא יתיר אלא מכאן ולהבא מיקרי דשיל"מ ופירוש הק"ע מגומגם בזה:

בא"ד הרי שנתערב קב חטים שלו בעשרת קבין חטים ש"ח כו'. כנ"ל:

בא"ד דהא לרבנן חילוק דהיתר ואיסור עדיף להו כו'. כנ"ל. ומלת הש"ס למחוק:

דף נג.

ר"ן ברה"ע וכ"ת תינח בשאני טועם כיון דל"ץ כו'. בתור"ע הניחו בצ"ע דללמא אמר הכי כדי לאסור עצמו בכל שהוא ע"ש. ובקל י"ל דא"כ הלי"ל שאני אוכל כ"ש. וענ"ל דכמו דהגודר מטריט טרופה אסור אפי' בציר ומוריים לעיל לגירסת ריה"פ אע"ג דטורית טרופה הדג בעין אלא שמחותך ובציר ליתא אלא טעמו מ"מ אמדינן דעתו דכיון דדייק כולי האי דעתי' לאסור אף טעמי' לבד. ואף לגי' הר"ן שם דמותר בציר. הא כתב שם דסד"א כיון כו'. לכן הכא נמי כיון דדייק כולי האי לאסור בכ"ש דעתו אפי' בטעמו וביוצא ממנו. וענ"ל דטעם ודאי נכלל בשאני טועם וכי אינצטריך ליה להיוצא מהן. וכ"מ מדלא איבעי' ליה לרמי אמתני' דלעיל דאיירי בטעם אלא אמתני' דהכא דאיירי ביוצא מהן (עי' תוס' ברכות (לט) ד"ה מייא דסיליקא) ולכן ודאי אמרינן כיון דדייק לאסור אף הטעם דעתיה ג"כ על היוצא מהן:

במשנה הגודר מן התמרים מותר בדבש תמרים. בתוס' הקשו אמאי לא תני תמרים אלו כו' אסור ביוצא מהן. ולעד"נ דהכא מותר אפי' באומר אלו דבחולין (קב ב) מסקינן דבאיסור לאינו בא מאליו ולפינן משקינן היוצאין מהן שיהו כמותן מתרומה או מבכורים וחד מהנך ע"ש. ובתקומה ובכורים גופייהו ס"ל לר' יהושע שם דאינו אלא בזיתים ועגבים בלבד וכן דבערלה ע"ש דהיו לבא מה"ד להיות כגדון ואף דבערלה ותרומה משמע בפ"א דתרומות דאף שאר משקינן אסורין מיהא מדרבנן (עי' בפירוש הרא"ש שם) אפשר דבגדרים לא החמירו. אולם לקמן ר"פ קונם משמע דאלדברה בגדרים מחמירין טפי ע"ש ברו"ן ד"ה כמאן אולא. אך מ"מ נהי דמדרבנן אסור כיון דל"ד להנהו לעיל דמיתסרן מה"ת להכי לא תני לה:

ר"ן ד"ה חכמים היינו ת"ק. נדר בו אסור ביוצא ממנו [וביוצא ממנו] אסור בו וכל שאין כו'. כן הגיהו והוסיפו בד"ח. ולי ה"נ יותר גי' הישנה רק להוסיף ו' ושכנ"ל ואסור בו לולי שראיתי ברמב"ן עצמו הגי' כאשר הונה. ועי' בהרע"ב בפירוש הב' והוא מפירוש הרמב"ם. וע"ש דנראה מדבריו דל"ג בדברי ת"ק מסתוניות מותר בחומץ סתוניות דהן עצמן אין דרכן לאכול כמו שכתוב שם ובכזה ס"ל לת"ק דאסור ביוצא מהן. ולכן ל"ד הרע"ב בהביאו פירושו על הגי' שלפנינו. וכן ל"ד התניי"ט בהביאו דברי התוס' ליתר ביאור לפי' זה. ולא העיר דלהתוספות סתוניות דרכן להאכל ומוכרח להגירסא שלפנינו:

גמ' מקום שמתספקין מזה ומזה אסור. משמע דטעם התירא דרישא הוא משום כיון דאין מסתפקין מאידך ודאי לא היתה כוונתו עליו הואיל דבלא"ה לא אכיל מיניה וכלקמן (נד ב) לענין דגיס דהקוז דס או דכייבין ליה עיניה. וטעם שהוא שם לוויו לא קאי אלא אדסמין ליה ודלא כפי' הר"ן והרא"ש:

רשי"ש • נדרים

רבי יצחק אייזיק ווייס, מחבר ספר חתומים, שכתב את ספר חתומים בשם רבי יצחק שמואל ווייס

דף נג:

ר"ן ד"ה אבל. דה"ל מקום שמסתפקין מזה ומזה. כצ"ל:

במשנה מן הכרוב אסור באיספרגוס. בהרע"ב כ' פירוש אחר דהא המים ששלקו בהן הכרוב. וכ' התניי"ט וצריך לחלק כו' ע"ש דמשמע דדעתו לחלק בין שליקה למליחה אבל מה יענה בהא דלעיל בהגודר מן הבשר דמותר ברוטב והיינו אפי' ע"י ביטול כדמוכח מהא דפליג ר"י והביא רחיה מלאסר ר"ט ביצים שנתבשלו עמו לכן העיקר כמו שסיים ואפשר דבלשון ב"א כו'. וכ"כ הט"ז סימן רי"ז ס"ז:

רא"ש ד"ה ע"מ שאני טועם. לאו דוקא. נראה דע"מ הוא ט"ס וצ"ל תחתיו אלמא והד"א:

רא"ש ד"ה חטה חטים שאני טועם. כצ"ל:

דף נד.

במשנה מותר בדלועין ור"ע אוסר. ופסק הרמב"ם בפירושו כחכמים. וכתב התניי"ט אבל בחבורו פ"ט פסק כר"ע. לא פסק כר"ע אלא בפלוגתא הנוגד מן הבשר דלקמן (בע"ב) אבל בהך דהכא אדרבה כתב שם בהל' י' בסתם הנוגד מן הירק מותר בדלועין. ונדחקו שם הכ"מ והל"מ. ול"נ כיון דהא דפסקינן כר"ע הוא מספיקא כמש"כ הר"ן לקמן והרא"ש בר"פ כל הבשר. ולכן בדלועין דלר"ע גופיה מספקא ליה כמש"כ הר"ן. גס התוס' בר"פ כה"ב כתבו דלא אסר אלא מדרבנן לכן הוי כעין ס"ס להר"ן. וספיקא דרבנן להתוס' משא"כ גבי בשר דלר"ע אסור בודאי כמש"כ הר"ן לקמן והתוס' כאן פסקו לחומרא. והשתא לאתינן להכי דיש חילוק בין בשר דלר"ע אסור דהכא דמתיר בדלועין מודה בבשר לאסור וכסתם מתניתין דר"פ כה"ב ולא סתרי אהדי ולכן פסק הרמב"ם כתרווייהו. ובזה א"ש טפי הא דקאמר מאן תנא דפליג עליה דר"ע כו' ר"ל בבשר דהא ת"ק דמתניתין איכא למימר דמודה בבשר וא"כ לר"ח מתניתין דמעילה מני. ומשני רשב"ג היא וג' מחלוקת בדבר. ומדויק היטב לישנא דהיא. דר"ל מתניתין דמעילה. וסוגיא דר"פ כה"ב דמוקין למתני' דהתם כר"ע דוקא הוא דלא כאביי. הרמב"ם פסק כוותיה דסוגיא דדוכתא עדיפא ונכון בעז"ה:

נמרא אמר אביי מודה ר"מ כו'. כה"נ אמר עליו לעיל (ז):

ר"ן ד"ה ואית דמפרשי. המתבשל משמע הנך דבעי ביטול טובא. מלת טובא נראה מיותר:

דף נד:

ר"ן ד"ה ולענין הלכה. דמאן דפליג עליה דר"ע כו' רשב"ג וקי"ל הלכה כר"ע מחבירו. בשלהי הוריות מוכח דרשב"ג היה חבירו דר"מ. ור"מ היה תלמידו ר"ע:

דף נה.

רא"ש ד"ה מאי כפרוץ הדבר. והאי ראשית דגן דכתיב בקרא היינו מה שנקרא דגן בלשון בנ"א. משמע דר"ל דהי"י נכתב על לשון בנ"א וכ"מ יותר בתוס'. וקשה מר"פ דלעיל דמיתני ר' יאשיה קרא דדה"י יאפי"ה הוה ס"ד לאזיל בתר לשון תורה. וכן במסקנא אמרינן שם דקרא אסמכתא בעלמא:

ר"ן ד"ה שכר בתים. כיון דפחתי שלפעמים נשכרים בזול. ולע"ד נל"פ דפחתן ר"ל דהבתים והספינות גופיהו מופחתן ברוב ימים (וכש"כ לפי גירסתו בהמות דמיוקני). משא"כ קרקע דהארץ לעולם עומדת:

ר"ן ד"ה עללתא היכי מיקריא. שייחד לו בר מר שמואל. כצ"ל:

נמ' בסה"ע ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע שנאמר ונשקפה כו'. לפמש"כ מחקרי הלשון דזמנינו דאותיות הסמוכות לפעמים מתחלפות זו בזו (וכמ"ק מלשון הרמ"א ביו"ד סוף סי' רפ"ח ע"ש) יל"פ כאן דלריש ונשקפה כמו ונשקעה. ובמפרש נראה דט"ס נפל בו וצ"ל כמו השקוף עי' לקמן (נו ב) בפירושו בסה"ע:

דף נה:

נמרא הנוגד מן פירות הארץ אסור בכל פירות הארץ. (בברכות ליתא מלת בכל) ופירש הרא"ש פרי העץ כו' ופ"כ אחריו הטוש"ע סי' רי"ח. והב"י כתב ע"ז ופשוט הוא מלמא הוציא אלא כמהי כו'. ולי צ"ע דהא במשנה ר"פ כ"מ איתא על פירות האילן הוא אומר בפה"ע כו'. ועל פירות הארץ הוא אומר בפה"א. וכן עוד שם לקמן ועל פירות הארץ בפה"ע ל"י. הרי דבלישנא דתנאי אין נכלל בפירות הארץ רק פרי האדמה ולא של עץ (ועמש"כ שם (מ) ד"ה מאן תנא) וראיית הב"י במחכ"ת הג' אינו. דכמיהזן כו' ג'ולין בקרקע. ובב"י שם הביא תוספתא הנוגד מן הפרי כו' ומותר בפירות אילן ותמה עלה ע"ש. ולכאורה הני"ל דצ"ל בתוס' הנוגד מפירות הארץ כו' וכמש"כ ומלא כהרא"ש. אבל האמת יורה דרכו דצ"ל ואסור בפירות האילן כי כן הוא בירושלמי בפרקין סוף הל' אי' ע"ש ובק"ע:

ר"ן ד"ה תוספתא הנוגד מן התירוש כו'. וגרסינן עלה בירושלמי כמ"ד הלכו בנדרים אחר לשון בנ"א. התוס' זו הובאה ג"כ בגמרתינו יומא (עו ב) ומסיק עלה ג"כ מטעם דבגדרים הלך אחר לשון בנ"א:

רא"ש ד"ה טיסגי. ולא אסר עצמו אלא במה שנקראת חטה א"נ הא דקאמר מותר מיירי שנחלקו כו'. כצ"ל:

במשנה באניצי פשתן. לשון המפרש דלייק ולא נפין. והעתיקו התניי"ט. וק"ל דמשמע הא דייק ונפין אסור. מ"ש מניזי צמר דמותר מטעם דל"ג אלא לבגד. ועוד דמוכח להדיא בכוכה (יב ב) דאניצי לפרש"י הוא דלייק ונפין. ולפירוש התוס' הוא מטוה. ודייק ולא נפין הושני קרי ליה ע"ש:

שם רי"א כו' טען והזיע כו' מותר להתכסות. נ"פ דר"ל ללבוש וכן בלשון מקרא וערום יכסה בגד (יחזקאל י"ח:ט"ז) ועוד רבות. ושם כסות לראיה ומיושב הנ"ע דתור"ע ע"ש:

דף נו.

רא"ש ד"ה וחכמים. נראה דחכמים מודים בחדר ויציע כו'. עמש"כ ע"ד אלו בר"פ המוכר את הבית כס"ד:

רא"ש ד"ה ר"מ היא. דבלשון בנ"א לא הוו בכלל בית. ק"ל דלפ"ז המ"ל דאיתא אפי' לרבנן ובלשון תורה אולי דלא היה בכלל בית אבל בגדרים דהולכין בהם אחר לשון בנ"א ובאתרייהו הוו ק"ל בית לכן אסריה:

דף נו:

במשנה ואסור ליכנס לעיבורה. הרע"ב פירש הבתים כו' וכ"מ כפי' הרמב"ם. ולשון המפרש ג"כ פגום נכנס כו'. (אבל שאר המפרשים וכן הפוסקים סתמו דבריהם) וני"ל דאפי' לר"מ כפ"ה דעירובין

דנותנין קרפף לעיר אף שאין שם בית מ"מ הכא יודה דאם אין שם בית מותר דאמרינן שם טעמיה מקרא למקיר העיר וחוצה כו' ע"ש א"כ חזינן דמיקריא חוצה ולא עיר ממש:

רא"ש בסה"ע אלמא קרינן בהפתח הבית כ"נ דצ"ל:

דף נז.

במשנה מותר לאכול ולהתכסות אחה"פ. עתניי"ט שקדק מלשון הרא"ש דעה"פ קאי נמי על מה שאת עושה. טפי ה"ל להביא מלשון הר"ן שכתב דעה"פ אאכילה נמי קאי:

שם הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עה"פ. מש"כ התניי"ט ולוקה על הנאתו שלמפרע. ל"י מי דחקו להכנס במשעול צר במחלוקת להתראת ספק (עי' שבעות כח ב אכליה לאיסוריה והדר אכליה לתנאיה פלוגתא כו' למ"ד הת"ס כו') הלא בפשטיה משמע דאם נהנית אחר שהלכה לוקה. וזהו אליבא דכ"ע. ועוד דאם תפרש ללוקה למפרע א"כ מאי איריא הלכה לפני הפסח אפי' אחה"פ קודם החג נמי:

ר"ן ד"ה בדבר שזרעו בלה. מיהו בגידולי גידולין שרי כו' כי היכי דחליפי חליפין מותרין כדמוכח לעיל כו'. צ"ע דהתם בשארי אה"נ או במדיר. אבל בגודר כי היכי דחמיר מינייהו לענין אם החליפן אחר ה"נ איכא למימר לענין חליפי חליפין:

רא"ש ד"ה קונם פירות האלו. אם החליפן. לבתחלה אסור המחליף כו'. כ"נ דצריך להפסיקן. ור"ל דדוקא לבתחלה אסור ליהנות בחילופן אבל אם שוב החליף או קנה באותן הדמים דבר מה מותר בהנאתו דזה הוה חליפי חליפין עי' בק"נ אות ט"ז. ומלא כמשמעות התניי"ט. ומדקום הב"י שהביא. הוא ממש"כ אסור המחליף דמשמע דוקא כשהחליפן הוא בעצמו:

בא"ד וגדולי קונם אסורים בגדולי הקדש. וכ"כ הר"ן. ותימה דהתנן פ"ט דתרומות מ"ד גדולי הקדש חולין. וזה אינו ענין לפלוגתא דכפ"ג דמעילה מ"ו כמובן. (ועי' בתרומות שם מה שתמהתי על פי' הרע"ב). וכן הרמב"ם בפ"ה מהל' מעילה הי"א פסק להא דתרומות. ובפלוגתא דכפ"ג דמעילה פסק כמ"ד דמועלין בהן. והתניי"ט במעילה שם הביא ראייה לפסק הרמב"ם מהמשנה דלפנינו ולא זכר מהמשנה דתרומות ונע"ג:

בא"ד וה"ה אפי' ל"א אלו כו'. והעתיקו התניי"ט בלי חולק. אמנם הר"ן כתב דבאינו פורט מותר בחלופין. וכ"כ הב"י ר"ס רט"ז דהר"ן חולק בזה על הרא"ש וכן התניי"ט במשנה דלקמן. והטור השמיט דעת אביו בזה וכן בש"ע לא הזכירו. והש"כ שם סק"ד כתב ג"כ להתירא וכן הט"ז שם. ומש"כ בשם הרא"ש ג"כ להתירא תמוה. ולכאורה דעת הרא"ש תמוה דהא אפי' במשקין היוצאין מהן תנן בפרק דלעיל מותר וכש"כ חולופיהו. ועי' לעיל (נב ב) בפשטות בעיא דרמב"ח. ולשון השו"ע שם ברה"ס ואצ"ל במשקין היוצאין מהם ועי' בב"י שם. ואולי לדעת הרא"ש אם סחטן הוא בעצמו אסורין דומיא דחליפין לאסורין למחליף עצמו וצ"ע. והנה לענין דינא נראה דלא פליגי. דהרא"ש לא כתב לאסור בלא אלו אלא לשיטתו דאף באלו לא מיתסר אלא למחליף עצמו. ובזה גס הר"ן מודה אם נתפוס בעיא דרמב"ח לחומרא (כדפסק השו"ע בסעיף ב) כמבואר בדבריו כאן ובהשותפין. והאחרונים ל"ד בזה. גס מש"כ הש"כ בסק"א דעת הסמ"ג בשם ר"י כהרא"ש דאפי' באלו לא מיתסר אלא למחליף עצמו. נמשך אחר הב"י שם שכ' ע"ד הסמ"ג ואין דעת הר"ן כן. אבל במחכת"ה ל"ד. שהרי הסמ"ג לא כתב אלא על בעיא דרמב"ח. וגס הר"ן כתב כן דבעייתו אינה אלא למחליף עצמו. ולכן גס מש"כ הש"כ בסק"ז במדיר שאסור בכל אופן כמו שאסר על עצמו. ל"ד דהא בהחליפן אחר יש חילוק ביניהן לדעת הר"ן:

דף נז:

ר"ן ד"ה בצל של תרומה. ודקאמרינן מותר לומר כו' ושרי באכילת עראי. ה"ה באכילת קבע לאחר שעשר:

ר"ן ד"ה אף על פי שהוסיף מאתים. אע"ג דגידולין של היתר דמוקנה קאתו דקי"ל כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה שתקנה. שייך בה לשון זריעה. כצ"ל בלא ו':

רא"ש ד"ה גידוליו היתר. כי העיקר אינו יכול לבטל הגידולין כו' אלמא כו' לא אמרינן קמא קמא בטייל. קשה א"כ אפי' לא הוסיף נמי ואסר:

דף נח.

גמרא א"ל והלא שביעית אין לה מתירין כו'. בנה"ש הקשה מיי"ז דאין לו מתירין ואוסר במינו במשהו. ואני תמה דהלא בעז" (עג ב) מפרש הנמרא הטעם בשלמא יי"ג משום חומרא דעבודת כוכבים כו'. והאי כללא דר"ש אינו אלא בכגון אלו דחשיב דלא חמירי כעבודת כוכבים. ושביעית פשיטא דלא חמירא גס כן כעבודת כוכבים להכי הקשו ליה מינה. וני"ל דמאי חדתית הש"ס שם בטבל טעם דכהתירו כך איסורו ולא הסתפק בטעמא דר"ש כאן. מפני דא"כ למה פרטה הברייתא טבל טפי משאר איסורי דחשיב הכא ר"ש וכגון נדרים. אלא ומאי התם טעמא אחרینא ובאין לו מתירין ובגוונא שהמצניחו התוס' שם דומיא דיי"ג. ועי' בכ"מ פט"ו מהל' מ"א הליו"ב ותראה שנגלמה מכת"ה סוגיא שלפנינו ודברי הר"ן לעיל (נב):

ר"ן ד"ה השביעית. בין בתערובות פירות היתר בשל שביעית כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה אלא מן הדא פשטה דתנן בצלים כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה אף אני לא אמרתי. כגון פירות ששית שנכנסו לשביעית כו'. לי צע"ג מסוגיא דר"ה (טו) ושם (ע"ב) ריו"ח ור"ל אמרי תרווייהו כו' כי אתי רבין אריי"ח אתרונ כו' ע"ש היטב:

דף נח:

ר"ן ד"ה ואותה לייטרא. דכיון דליטרינ דתוספת פטירי כו'. לכאורה זה סותר לפירושו לעיל דאין לחלק בין גידולין להעיקר דאי אין מעלין ע"כ גס הם כמיהו. וי"ל דהיינו הא דמקשה דמכאן מוכח דאף דגידולין היתר מ"מ אין כח בהן לבטל העיקר כיון דמיניה קא רבו. אבל קשה דהרי משמע דגס התרץ מודה ליה בסברא זו. ולמה לא מתרץ ליה דשאני טבל דדבר שיש לו מתירין הוא. ועוד ה"ל לתרץ כדלקמן (נט ב) שאני גבי מעשר כו' ואיסורא לא זרעי אינשי:

רא"ש ד"ה המגבש. ברייתא היא בתרומות בפ' הזורע פשתן. כ"ה בתוספתא שם בפ"ח המתחיל כן. רק שנשתבשה שם ע"י המעתיקים. והמניה כאן טעה:

רא"ש ד"ה ומעשרו ודאי. אם בא לאכול מהו קבע כו'. ק"ק דמאי קמ"ל פשיטא דלא עישר כיון דעתה הוא תולש מן המחובר. ומש"כ בדבור דלעיל דקין פועל שאוכל כו' תמוה דהא תניא בב"מ (פט א) יצא

רשי"ש - נדרים

המנכש כו' אין פועל אוכל בהם:

רא"ש ד"ה ודלמא במדוכנים. שדרכן ועירבן עם פירותיו כו'. תימה דהא לעיל פי' דכיון שדרכן בטילין בגימולין לכד ג"כ. ועוד מדפריך אח"כ ודלמא בתערובות דהיינו דעירבן עם שאר פירותיו מכלל דפירכא קמייתא היא בדלא עירב. ונ"ל למחוק תיבות עם פירותיו:

רא"ש ד"ה שניא שביעית. אבל ערלה כו' שא"א להתערב כו' במחובר כו'. קשה אלמא לא כגון שחנטו קודם ט"ו בשבט דשנת ד' ואח"כ גדלו הרבה ועי' ר"ה (ר"ד יד, וטו ז):

דף נט.

גמרא אלא בישראל שנפלו לו מבית אבי אמו כהן כו' והא קתני כו' חוץ מדמי אותה סאה כו'. ק"ל ממוע לא אוקמיה כגון שהפריש ישראל תרומה ומת. והיורש ודאי אינו יכול לאיתשלי עלה כיון דהוא לא הפריש. וכן פשיט ליה להרב בעל מנחת אהרן בסנהדרין (ס ב) דאפי' בן אינו נשאל על קרבן אביו שמת יצ"ע:

ר"ן ד"ה והרי תרומה. משום דמצי למדחייה דבישראל שנפלה לו מבית א"א כהן. לכאורה המ"ל בתרומה ביד כהן ומוותר דקאמר ר"ל בימי טומאתו. ואולי משום דזה הוא דשיל"מ כשיטהר. והא לאמרינן ביבמות (פב) על הא דר"א אי לכהן מישרא שרי ולא משני כשנטמא. דחטאת שאני לאפשר שתבוא לידי נותר טרם שיטהר:

ר"ן ד"ה סאה. נקט תרומה טמאה לאשמועינן רבותא כו'. תימה דהא איצטריך לגופיה לאשמעינן חילוק בין טמאה לטהורה דבטמאה תרקב (ולא תשרף כגינה משום דמוע קיל וחישינן לתקלה כמ"ש הרא"ש) ובטהורה תמכר כו'. ואולי כוונתו על הגמרא דנקטא להקשות מטמאה ולא מקשה מכמה משניות כו' כמש"כ הרא"ש:

רא"ש ד"ה בתרומה ביד כהן. אבל כ"ז שהיא ביד ישראל זימנין דל"ל תבואה לאכול ומיתשל עלה כו'. ע"כ צ"ל דהחולין שנתקנו ע"י תרומה זו נשרפו או שנאכלו. דאי כשאכלן א"כ כשיתשל עלה אכל טבל למפרע. עי' רמ"א ביו"ד ר"ס שכ"ג ובש"ך שם סק"ו. ונ"ע למה לא מוקי הש"ס בכה"ג דכבר אכל החולין דתו ל"מ למיתשל:

וידע דק"ל על הרמ"א דאפילו קיימת העיסה מ"מ אי איתשל עלה נמצא דעבר למפרע על לא תשא בהברכה שברך על הפרשתה. וכן קשה בגמרא דקאמר והרי תרומה דאי בעי מיתשל עלה (וכ"ה בכ"י) יהרי יעבור על לא תשא למפרע. ולפמש"כ התוס' בתענית () וכן הרא"ש שם סי' י"ז לענין תפלת עננו דאפי' אכל אח"כ לא מקרי שקרן כיון דלוי היה בדעתו להתענות א"כ י"ל ה"ה לענין ברכה לבטלה ועי' לשון הר"ן בפ"ב דשבת בזה. והא ל"ק מש"כ התוס' בכריתות (יג ז) ד"ה ארבע. שנשחטו וגזרקו דמים כהלכתא ליתא בשאלה. ותיפוק ליה דאפי' בנשחטו לחוד. משום דיעבור למפרע על שחיטת חולין בעזרה. דש"ה שינצל ע"י זה מאיסורים חמורים טומאה. נותר. מעילה. והי' ג"ל מזה דכשיפריש עתה מחדש לא יצטרך לברך דיוצא בהברכה שברך בהפרשה ראשונה. אע"ג ללא עשה המצוה אז. מ"מ חשב לעשות והוא כהתחלת מצוה. ואף שעסק אח"כ בענינים אחרים ואפי' שהה איזה ימים בינתיים (דכ"מ מלשון הרמ"א ומהגמרא) מ"מ דומה למפסיק באמצע המצוה דאינו חוזר ומברך. וכמו בסוכה דאיכא למ"ד בסוכה (מה ב) דאינו מברך אלא יום ראשון וסני לכל שבעת הימים. ובזה יש ליישב דעת השל"ה שהביא המ"א בסו" קס"ז ס"ק ט"ז ממה שהעלה עליו המ"א בצ"ע:

ואגב עיוני ראיתי בפ"ת ביו"ד שם שכתב בשם שאלת יעב"ץ דלייק מלשון רמ"א שכתב ואם חזרה יתעורבה בעיסה ולא קאמר בעיסתה. דדוקא שנפלה בעיסה אחרת הוא דבטלה אבל באותה עיסה שהופרשה ממנה אינה בטלה. והנה מהש"ך שם נראה להדיא שלא הבין כן בדברי הרמ"א שהרי כתב יאע"ג דהשתא כו' אכל למפרע חלה כו' ע"ש. וכ"מ מהא דירושלמי שמסמיך שיעור ביטול דתרומה במאה אקרא דאת מקדשו ממנו דבר שאתה תורם ממנו שאם נפל לתוכו מקדשו והיינו משום דליכא אלא כ"ט הא במאה בטול. ודע עוד מש"כ הש"ך שם סק"ה בשם הד"מ שהביא ממהרי"ו בעיסה שנתבשלה בלא הפרשת חלה שיטול אח"כ חלה מועטת שיהיה בהעיסה מאה נגדה וגם הד"מ לא חלק עליו אלא בחלת חו"ל דמדרבנן לא מחמרינן שתאסר למפרע כו' ע"ש. אנכי תמה דאפי' חלה דאורייתא הלא אינה קדושה אלא משעת הפרשה אבל לא למפרע. והלא תרומת יין דמפריש אחד מחמשים ונ"א דמדמע למפרע. ועי' בר"ש פ"ז דדמאי מ"ה שהביא מהירושלמי מה אן קיימין אס באומר מכבר. משקה מעורב הוא. אס באומר לכשאשתה כו' ע"ש. משמע דכשאומר לכשאשתה ליכא חשש עירוב]:

דף נט.

ר"ן ד"ה הרי ליטרא מעשר דקטרח. אלמא אע"ג דקא טרח איסור שבה לא בטייל. כנ"ל:

רא"ש ד"ה א"ה מאי אתא רשב"ג. הא דקאמר רשב"ג גבי אילן שמקצתו כו'. הוא בגיטין (כז). וקשה הא רבי דפליג עליה שם אמר נמי טבל וחולין מעורבין זה בזה. הרי דגם הוא ס"ל דכאילן אחד יש איסור והיתר כתנא דהכא דהא משמע בפ"י בד"ה מי סברת דגם הכא אינן ניכרים האיסור וההיתר כ"א בפ"ע. ובל"ז פירושו דחוק מאל:

דף ס.

גמרא והתנן הטבל כו' אבל דבר שא"ז בלא ג"ג אסורין. בנה"ש העלה בצ"ע דמאי פריך מטבל שאני טבל דהוא דבר שיל"מ ע"ש. וכמו כן קשה בפסחים (לז) דפריך כה"ג ע"ש. ולנ"נ דהש"ס מפרש דהא דתני אבל דבר שאז"כ כו' קאי נמי על מתניתין דלעיל (מד) ג"ת תרומה וג"ג חולין דומיא למה שפי' הר"ן לעיל (נו) במשנה ע"ש ודלא כפי' הר"ן והרא"ש דפריך מכח כש"כ ועמש"כ בתרימוות שם:

רא"ש ד"ה והתנן הטבל גידוליו מותרין כו'. כנ"ל:

רא"ש ד"ה רבויא דרבו. דהא דאסור גידולי גידולין בלא רבו כו'. כנ"ל:

במשנה חדש זו. במשניות ובירושלמי הגי' זה וכן בציון המפרשים כאן וכן עיקר. כי בכל המקרא הוא בל"ו. וכנ"ל לקמן בפיקסא שבגמרא:

שם יום אחד כו' אסור מיום אל יום. נ"ל משום דבגדרים הולכים אחר לשון בני"א. אבל בל"ת איננו רק על שתחשך. וראייה לדבר אותן ואת בנו דכתיב בו יום אחד ודינו כמבואר ביו"ד סי' טז ס"ד:

והנה אס אמר שלשים יום משמע לי מסוגיא דנזיר (ה, ו) ומפי' התוס' שם דמקצת יום למ"ד ככולו. וכן יום שעומד בו עולה ליום אחד דומיא דנזיר שם. (ובחדש אחד כ' הש"ך בסו" ר"כ סקי"ג דמונה משעה לשעה). ונראה דה"ה אס אמר שני ימים עולה לו יום זה ליום אחד ולמחר עולה לו ג"כ מקצת היום ככולו. אך לפ"ז אס נדר סמוך לשקעה"ח יהיה חמור יום אחד משני ימים וזה תימה:

גמרא גזירה היום משום יום אחד. והרע"ב שכתב משום יום סתם ל"ד דיום סתם גופיה הוא בעיא דלא איפשטא לקמן. וזה הוא מאמר מחלט:

ר"ן ד"ה ואחרים פי'. ולפי האי פי' ג"ל כו' לאשמעינן דינא דנודד באמצע זמנים כו'. ק"ל דהאי נ"מ הוה ג"כ בגוונא דליירי מתניתין דבשבת ושבוע אסור ג"כ ביום שבת ושביעית הבאים. ובחדש ושנה מותר בר"ח ור"ה העתידים:

בא"ד מיהו האי פירושא ליתא כו' דהמודר כו' לשנה דאם אמר לשנה זו אפי' לא עמד כו'. כנ"ל. והנה לישני דמתניתין אסור בכל השבת וכן בכלן משמע כפירושם. דלפירוש הראשון אינו אסור בכל השבת כי מה שעבר אין ואינו אסור אלא מיום שעומד בו עד תשלוס השבוע וכן כולן. ולענין קושייתו נ"ל לתרן דהכא את"ל דלא אסר עליו אלא יום השבת ושנת השביעית שעומד בהן הל"ל היום. שנה זו. או השנה (עי' ש"ך סי' ר"ב סק"ט) משא"כ התם איכא למימר משום דהיה רוצה להאסר אף ביום למ"ד דאלול אס יהיה מעובר ונכון בעז"ה:

דף ס.

גמרא ברה"ע א"ל אי הכי כו'. נראה שהוא ר"ת אמרו ליה ור"ל בני הישיבה. ואמר להם היום ביום א' מיחלף כו':

שם כי איצטריכא לחדש חסר כו'. פי' הר"ן והרא"ש דחוק דמאי פסקא דלטנו לא משכחת לה תרי חסירי בהדיא להתנן בפ"ב דערבין אין פוחתין מד' חדשים המעוברין. הא ד' עבדינן והוו להו ח' חסרים וע"כ יהיו ב' חסרים בהדיא זאח"ו. אבל מדברי הרמב"ס בחבורו משמע שמפרש דהחדש שנדר בו הוא חסר ומ"ד כיון דלא ידע בשעת נדרו שיהא חסר דעתו היה שיהא אסור גם ביום למ"ד. עי' לקמן (סג) הא דלא ידע וכמש"כ שם בס"ד. ונראה דלזה כיון גם הרע"ב ע"ש ודלא כהתני"ט:

שם אר"א ת"ש קונם יין שאני טועם השנה נתעברה כו'. היא משנה לקמן (סג) עמש"כ שם:

ר"ן ד"ה שבת זו. דכיון שימי החול קרו ימי שבת כו'. כנ"ל:

ר"ן ד"ה ומהא. אם עשה כן השטר מוקדם ופסול כו'. לכאורה אינו מוכן דכיון דכתבו ע"ש חדש העבר ע"כ כתב ביום למ"ד לחדש א"כ מוכן לכל שנכתב ביום א' דר"ח. וע"כ ר"ל אס כתבו סתם בשלהי חדש העבר:

ר"ן בסה"ע דאי בנודר בר"ח שבט פשיטא כו'. לפמש"כ לקמן (סג) בגמרא בסה"ע בס"ד אין כאן פשיטא:

רא"ש ד"ה אבל בהיום. כי פחות כו' א"א לפרש היום. כ"נ קנ"ל:

רא"ש ד"ה קמ"ל דלא. ולאידך פי' כו'. קשה לפי' זה סיוס הש"ס ק"ל אינשי ריש ירחא. דהא בשבת זו אסור ביום השבת אע"ג דאינו נקרא ריש שבוע הבא:

רא"ש ד"ה קונם. כגון כו' ואמר יום כ"ג דצ"ל:

דף סא.

ר"ן ד"ה ושי"מ שנה. דאי דיניה כשנה אחת לא מיתסר בעבורה. לכאורה סותר א"ע למש"כ לקמן (סג) בסוף המשנה ואני חוכך עוד לומר דאפי' בנודר שנה אחת סתם אסור בעבורה. וכבר הרניס עליו הש"ך בסו' ר"כ סקט"ו ומיישב דהכא מייירי בעומד בר"ה ושם בעומד באמצעה וע"ש טעם החילוק. אבל קשה דא"כ איכא למימר דלעולם דיניה כשנה אחת ומייירי בעומד באמצע השנה. וי"ל:

ר"ן ד"ה איבעיא להו. ולא שייך למיבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים כו'. כוונתו דלישנא כלפני חמשים כו' משמע דהבעיא היא אס אסור בשנת היוכל עצמה או לא ואי דיניה כיוכל אחד ועומד באמצע יוכל. בשנת היוכל עצמה ודאי אסור. והנ"מ איננו רק באינו שנה יכלה נדרו:

רא"ש ד"ה מ"ד הלך אחר רה"ש. אלא עד תשלום אלול. נראה ט"ס ונ"ל עד תשלום אב או תחלת אלול:

דף סא.

רא"ש ד"ה עד הקציר כו' אלא עד שיגיע. שאמר עד שיהא כו'. כנ"ל:

בא"ד עד שיצא קאמר כי זמן הווייתו קצובה אבל דבר שאין זמנו קצוב שאין הווייתו קצובה כו'. כנ"ל:

רא"ש ד"ה ודבר שא"ז קבוע כסופו. להכי משמע לישנא באיזה לשון שאמר כו'. ר"ל דכלפי דתני במשנה הקדומה דכפסח יש חילוק דעד הפסח עד שיגיע ובעד שיהא עד שצ"א. להכי תני אבל עד הקציר כו' אינו אסור אלא עד שיגיע ור"ל דבהם אין חילוק אלא לעולם אינו אלא עד שיגיע. ובעד הקין דתני ביה בהדיא עד שיהא משום דאפסקיה מהקודם בזה"כ:

ר"ן ד"ה עד שיקפלו. דכתיב יעשהו במקצועות. ישעיה מ"ד:

דף סב.

גמרא אמר להו אמאי לא אבלי רבנן. יתכן דגם רבי הפסיק כבר לאלול טרם בואו:

שם קסבר משום סניות מילתא כו'. כה"ג בב"מ (כז):

שם שרי ליה לצורבא מרבנן למימר צמ"ר אנא שרו לי כו'. זה שרי אפי' באתרא דיעי ליה דומיא דכהן דשרי ליה למימר כהנא אנא הבו לי מת"כ:

ר"ן ד"ה משום סניות. כבר התרעם כו'. כנ"ל:

ר"ן ד"ה קשרם. והוסיף ע"ז ואמר ענדם על גגרותיך. נראה מזה שהיה גירסתו בגמרא קשרם על לבך והוא שם (ו כא) כי כן כתיב בסופו ענדם כו'. וממקרא זה מוכח ג"כ הא דסוף הכבוד לבוא כי בפסוק דלאחריו כתיב בהתהלכך תנחה אותך כו':

דף סב.

ר"ן ד"ה ומקשו הכא. שלפעמים מאחר הרבה כגשמים. כנ"ל בכ"ף:

דף סג.

ר"ן ד"ה כמאן אזלא. וקס"ד דבגודר עד הגשם עסקינן דהכי הוה אורחייהו כו'. זהו דוחק. ולעז"נ דכוונת המקשה להוכיח היפך דברי ר"ז דלערבה דבעד הגשם מודה רשב"ג דעד שתדר לבן אמר אתה מונה בקר ר"ר ושניה. דהיה דוחק לו לומר דלדבריהם דרבנן קאמר כמו דמסיק לדברי המתיר:

רא"ש ד"ה א"ז לנודד. מיייתי ראייה דאף לרשב"ג בעי זמן רביעה שני' כו'. אולי כוונתו כיון דמוכח דאף רשב"ג אית ליה זמני דרביעה ור"ז גופי' אמר דזמנה דשני' ג"מ לענין נדר א"כ מוכח דגם רשב"ג

ס"ל זמן רביעה שני' בנדר ונוחק. ועמש"כ בזה בתענית בס"ד:

במשנה קונם יין לשנה בו'. במשניות וברא"ש הגי' השנה. ולמשנה זו כיון הש"ס לעיל (ס ב) וכ"מ מהר"ן:

גמרא בסה"ע הא דלא ידע. וע"כ רישא ג"כ דלא ידע ומ"ש. וגי'ל דמשום הדשנה אין לה משמעות אחרת כי אם עד תשרי הבא. משא"כ אדר וי"פ אדר הראשון אפי' לר"מ דמ"מ שם אדר עליו:

ר"ן במשנה והאי מוכר בית בבתי ע"ח כאומר (כצ"ל) שנה בו' ואפ"ה טעמא דרבי רחמנא בו'. והא דמוכח ברה"ה (ו ב) דגם שנה דככור דלא כתיבא בה תמימה אפ"ה פירושה לרבנן כדא"ל ולרבי כדא"ל בבתי ע"ח. היינו משום דילפי' שנה שנה מהדלי כמש"כ התוס' בערבין שם. משא"כ נדר ושכירות שנה דיקוהו הוא לשון בני"א:

דף סג:

במשנה קונם בשר שא"ט עד שיחא הצום בו'. כולם הבינו להכוונה על יוה"כ ונדחק הר"ן בפ' לילי צום. יל"נ דעל דאחד מד' תעניות קאמר (לכד מט"ב) וכ"נ מהמפרש ועל אותו שיבוא ראשון קאמר. ודרכן היה בלילה שקודם התענית להרבות בסעודה ולאכול בשר כדי שיקל עליהם התענית למחר עיי' רא"ש בפרק יום הכפורים סי' כב:

ר"ן סד"ה שדרך בנ"א. לא אתא אלא לאשמעינן בו'. כצ"ל:

דף סד.

במשנה ועוד אר"א פותחין בנולד וחב"א. ופי' הרא"ש בדכבר שאינו מצוי בו'. וכ"כ הר"ן לקמן (בע"ב) בפ' המשנה משום דפתח דשכיח הוא דמשוי בו'. וכן על הא דמשני הש"ס לקמן לרבנן דהאי כי מתו בו' היינו שירדו מנכסיהם הביא הר"ן ירושלמי ועוני לאו גולד הוא אר"ז העניות מצויה. ולעיל (כג) האי לאו גולד הוא דשכיחי בו'. מכל הני חזיון דבגולד דשכיח פותחין ואמרינן דאלעתא דהכי לא נדר אבל בלא שכיח אמרינן דלא היה מניח מלידור בשביל זה כמ"ש הרא"ש. וק"ל דזה היפך מסוגיא דריש כתובות דאמרינן שם והלמא אונם דשכיח שאני ר"ל דלכן לא מבטל התנאי. וע"ש (ג) בתמ"ה א"ד הג' עניני אונם. וכן לענין נדרים גופייהו לעיל (כו ב) פי' הרא"ש בד"ה שאני מעבדא. ועבדו נהר דמתני' היינו בו' דלא שכיח. אמנם למתבונן בס ים לחלקם בכמה אנפי ואכמ"ל. ולא כתבתי אלא לעורר המעיינים:

ודע דק"ל במה שפסק השו"ע או"ח סי' תרנ"ח ס"ד בנתנו ע"מ להחזיר ונאנם מידו דל"י.
לכאורה אם הוא אונסא דלא שכיח נימא דאלעתא דהכי לא אתני. ולא תקשה עלי מהא דגטין (עד) ה"ן גיטך ע"מ שתתני לי בו' ומת בו' לא נתנה זקוקה ליבם. אע"ג דמיתא אונסא דלא שכיחא כדמוכח בסוגיון. דש"ה דקפיד ואמר לי. וי"ל גם הפסק דהשו"ע הני"ל משום דהתם להרוחה דידיה קמכוון שנערך לו האתרוג לזאת בו עיי' בגיטין שם (בע"ב) ולכן היה קפידא אף בגנאם:

ר"ן ד"ה א"ל א"כ אין נדרים. ובגמרא מפרש מאי קאמר. כצ"ל והס"ד ומה"ד בדבר שבינו בו':

דף סד:

ר"ן ד"ה עוד אפשר. ומש"ה מודה ר"א לרבנן בכבוד המקום ופליגי בכבוד או"א בו'. כצ"ל:

דף סה.

גמרא דכתיב ויבא אותו באלה וכתיב וגם במלך בו'. כצ"ל. ופסוק הראשון הוא ביחזקאל לז:

רש"י ד"ה במדין. ואמר רבי ת"ח יפר לצמצמו. עיי' שעה"מ פ"ו מהל' שבועות הל"ה:

במשנה ואין חכמים מודים לו. בהגר"פ נ"א וחכמים מודים לו בו'. גם הרא"ש בפסקיו הביא גי' זו (וכ"ה הגי' בירושלמי) וכ' וסוגיא דהגמרא משמע כגי' זו. וכ' הק"נ דכוונתו מהא דפריך דהגמרא מת גולד הוא. ומאי פריך דלמא ר"מ ס"ל כר"א דפותחין בגולל. וזה אינו כלום. דהגמרא פריך שפיר על שאמר שהן בגולל. הרי מת גולד גמור הוא. ותו מ"ק ואין בגולל. למה הרי גולד הוא אלא דפותחין בגולד לפי סברתו. אבל כוונת הרא"ש דלגני ואין חכמים בו' קשה דמאי פריך דלריי"ח ל"ל למיתני תרי זימני נדר טעות. הא איצטרריך לאשמעינן דהתם מודו ליה כמו שהקשו התוס'. וכ"כ הלח"מ רפ"ח מהל' נדרים. אולם לפי' הרא"ש כאן דלריי"ח ר"מ מחמיר. והאי אין מקום לגי' וחכמים מודים לו. דא"כ מאי פריך ל"ל תרי זימני כיון דהך להכא לאיסורא והתם להתירא. ויש לדחוק דהכי פריך דכיון דאמר ואין בגולד והיינו משום נדר טעות רק דהכא נזרו ממינא מוכח דהיכא גליבא למינזר כהתם היה נדר טעות:

שם מת הכלב או שנחרג הנחש. וכתב התוי"ט משום דגבי נחש שכיחא טפי הריגה. ונראה ראייה מסנהדרין (טו ב) אי"ב נחש. פי' דלר"ע כל הקודם להרגו זכה ע"ש:

גמרא אר"ה נעשה כתולה נדרו בדבר וריי"ח אומר כבר מת בו'. ותפסו הפוסקים כרה"ה. וכ' הגר"א ז"ל בס'י רלב"ב ס"ק נד דבירושלמי איתמר כרה"ה כמש"כ הר"ן והרא"ש. ולכאורה תמוה דהרי שם איתא דשמואל אמר כבר מת ור"א בשם ר' אלעזר מפני שהוא כתולה בו'. והלא ר' אלעזר תלמיד שמואל כדאיתא בעירובין (סו) ואין הלכה כתלמיד נגד הרב. ואולי כוונתו דעל הא דר"א אר"ז בשם ר' יוחנן (כ"ה הגי' בירושלמי שלפנינו וכן העתיקו הר"ן והרא"ש בפסקיו ולא כמו שהוא בפ'י בשם ר' יוסף) אף הוא א"צ היתר חכם. אבל גם מזה אין הכרע די"ל דקאי אתרומייהו:

שם ורייח"א כבר מת. ופי' הרא"ש דלפ"ז פי' דר"מ יש דברים שהן בגולד ר"ל דינן בגולד בו'. לכאורה קשה כיון דבזה ר"מ מחמיר איך תני אח"כ ועוד אר"מ פותחין לו בו' דהרי שם הוא מיקל וכמו שהקשו התוס' במגילה (כח). ולזה י"ל דס"ל כמש"כ התוס' בעירובין (כג) דהיכא דתרוייהו מענין אחד אע"ג דלא הוו תרוייהו לחומרא תני ועוד. אבל ק"ל דהא כהאי לישראל מצינו לו בשבועות (פ"ו) יש דברים שהן כקרקע ואין כקרקע בו' והתם א"א לפרש כה"ג דהא מסיים שם דמחייב בשבועה. וי"ל ע"פ מש"כ התוס' בב"ב (ס"ג יא) ובש"מ דמצינו שהלשון שוה והפי' משתנה:

דף סה:

ר"ן ד"ה תנא תולה. והא דל"א בסיפא גבי כעורה ונעשית נאה האי טעמא. כצ"ל. ור"ל דהוה כתולה נדרו בדבר. והתוי"ט שם במחכ"ת ל"ד שכתב ואל"ת מ"ש מהאומר שאביה רע בו' דהוי נדר טעות. דנדר טעות לא הוי אלא היכא דכבר מת. והתם נמי שרינן בהיתה נאה מעיקרא:

בא"ד א"נ אי אמר הכי שאני בו'. כצ"ל וכ"ה בתוי"ט שם:

ר"ן ד"ה ולימא. וקתני ליה בהדי מן הכתוב בתורה. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ש"מ אין מסדרין. ומזון למ"ד יום וכסות שנים עשר חדש. כצ"ל:

רשי"ש • נדרים

רא"ש ד"ה ושער ראשו מטלטלי הוא. בעומד ליגזו. הן זה פלוגתת רשב"ג ות"ק בסנהדרין (טו) בדרייתא ולתנא קמא לאו כגזוז דמי. ובזמיר (נא) נשאר בבעיא ע"ש ונ"ע:

דף סו.

במשנה והלא המיושן יפה בו'. בפ"ו דב"ב מ"ג איתא דישן משל אשתקד ומיושן מג"ש. ולכן תימא על הרמב"ם והרע"ב והשו"ע של"ל בלישנייהו ונקטי יסן תחת מיושן:

גמרא הותר האחרון האחרון מותר וכולן אסורין וכו' מאן תנא. כצ"ל. דעיקר המטרא הוא על צבא לאחריה שאני נהנה לזה קרבן בו' כמו שפי' הרא"ש והר"ן. וכתב התוי"ט דרישא דתני שאני נהנה לכולכם בו' איתא כרבנן דאי כר"ש ליתני רבותא טפי שאני נהנה לזה בו'. וא"כ מתני' תברא מי ששנה זו לא שנה זו. וזהו דוחק דכל כי האי הי"ל לגמרא לפרושי. וגם הר"ן כ' דסתם לן תנא הכא כר"ש בו' ומה לי חד סתמא בו'. משמע דכאן לא סתם כרבנן. אבל בשבועות (לח) דייק ריו"ח שם ממתניתין כעין דיוק התוי"ט הכא ודחינן ליה כל האומר ולא לך כאומר שבועה שאין לכם בידי דמי ע"ש. וה"נ נאמר כאן דלזה ולזה או לזה לזה כאומר לכולכם דמי. גם מש"כ עוד דלדעת הרמב"ם דלזה ולזה הוא כמו שתלצן זב"ז איתא רישא ככ"ע אפי' כר"ש. תמוה דלר"ש מ"מ הי"ל למיתני ברישא רבותא דלזה לזה:

רא"ש ד"ה ומשני חדא ועוד קאמר. חדא מפני שאינן רעים. כצ"ל:

רא"ש ד"ה מעשה לסתור. וקאמר (ר"ל ומשני) דוקא שהיתה כעורה ויפיה התיר רי"ש בו'. כצ"ל. ונראה דלא היה לפניו הגירסא בגמרא רק רי"ש אומר אפילו כעורה ונעשה נאה מעשה בו' וכן העתיק בפסקיו. ועיי' בפ'י הרע"ב שכתב ג"כ בשחורה ונעשית לבנה. ול"נ דגם בקצרה ונעשית ארוכה סובר רי"ש דזה לא נקראת קצרה מעיקרא. דלוינא מילתא למפרע שלא הגיעה אז עדיין לשנות הגדלות:

דף סז.

במשנה ולא הפך הבעל. פרש"י אלא שתק מעל"ע. וכ"מ מפ'י הרא"ש בד"ה קמ"ל. ק"ל דהא זה הוה קיום דכתיב הקים אותם כי החריש לה ביום שמעו וא"כ מאי קאמר תו ואצ"ל שקיים א' מהן הלא היא היא. וכן הגמרא לא מקשה אלא השתא בו'. ול"נ דר"ל דעדיין לא עבר יום שמעו דהשני וקמ"ל דאינה מותרת בהפרת האחד אע"פ שעדיין לא נתקיים מהשני. וכ"מ לקמן בגמרא וארום לחודי' מפר וכ"ת אב בו' דאם הקים הקים:

גמ' כי איצטרריך לי' בו' וחזר המקיים ונשאל על הקמתו בו'. לכאורה אף בלא נשאל איצטרריך לאשמעינן דקיומו קיום לשוב א"י להפך דסד"א דכמו דאין כח באחד לבדו להפך כן אין לו כח לבדו להקם. וי"ל:

ר"ן ד"ה וחזר המקיים. אצ"ל דבשקיים אחד הפרה קמייתא לאו מידי הוא. כצ"ל:

בא"ד ולדידי לאו קושיא היא בו' עד סיומא. מדבריו ג"ל דבפנויה דאב לחודיה מפר או בנשואה דבעל לחודי' מפר. אם קיים והפך ואח"כ נשאל על ההיקם דא"צ להפך שנית. וכ"ה בשו"ע סי' רל"ד סכ"ב מתשו' הרשב"א (ועיי' בהגהת הגרע"א שם סעיף מ"ט) ובש"ך שם סקל"ו נראה דיש ט"ס וצ"ל הפרתו ראשונה בו' קודם השאלה בו'. וכן בטו"ז שם ס"ק כ"ה ט"ס בצינו וצ"ל על דין הב' כיון שעבר יום שמיעה א"י להפך:

רא"ש ד"ה מ"ד. והא דלא תני אביה בו' יחדו. לכאורה אי הוה תני הכי ה"א דבעינן שיפירו בב"א ממש או בתק"ז של חבירו עיי' ב"מ (צב ב) תק"ה אלא אביו:

דף סח.

גמרא דבי ר"י תנא בין איש לאשתו בו' מכאן לנערה המאורסה בו'. גם מכאן סתירה למה שהבאתי בסנהדרין (נא ב) בשם חמושי הרא"ש ע"ש:

שם או ששמע והפך או ששמע ושתק ומת בו ביום בו'. כצ"ל. וכנראה מדברי הר"ן והמפרש וכ"ה לקמן (עב) וכ"ה הב"ח:

ר"ן ד"ה ולתנא דבר". ורבה ס"ל דתרת"י ש"מ בו'. כצ"ל:

בא"ד וב"ת כיון דתנא דבר"י בו' ארום מפר בקודמין מג"ל. לכאורה תימא דהא שם כתיב ונדריה עליה דמשמע נדריה שהיו עליה כבר דככתב לעיל בד"ה ומיני'. ואולי כוונתו כיון דלתדבר"י עיקר קרא אתי לארום שני איכא למימר דונדריה עליה היינו דוקא שנדרה בהיותה ארוסה לראשון. אבל מה שנדרה בעודנה פנויה תחת רשות אביה לבדו אין כח לארום בהם כלל:

ר"ן ד"ה ורבה. כלומר קרא בו' דתני לי' מאי עביד ליה. כצ"ל:

ר"ן ד"ה לומר. וקשה לי לתדבר"י בו'. כצ"ל:

בא"ד וכי היכי דבעל אינו מפר בו' ה"נ אב בו' והכי איתא בספרי בו' וגרסינן נמי בירושלמי בו' שלא בדברי הרמב"ם בו'. ועיי' בכ"מ. ואולי הרמב"ם מפרש הא דספרי והירושלמי דוקא בארוסה וכתדבר"י דמוקין להאי קרא דבין איש לאשתו בו' בארוסה דכיון דהאב אין יכול להפך לבדו כי אם בשותפות הארום. והוא אין בו כח להפך אלא בעיניו נפש ובדברים שבל"ב. ממילא גם האב כן. אבל בפנויה דהאב מפר לבדו לעולם מפר כל הנדרים וכלישנא דקרא דכתיב ביה כל נדריה בו' ועיי' לח"מ:

ר"ן ד"ה ואי אמרת מיקלש בו'. א"ג בו' בקרבן קאמר בו' דלב"ע ליכא קרבן בפחות מבשיעור. מה שהקשה בגה"ש דלענין קרבן שיעורו בפרוטא בו'. עמש"כ בפסחים (נג) בתמ"ה אף בישוב דבריו בס"ד:

דף ט:

ר"ן ד"ה שמע בעלה. דעדיפא ליה הפרת הבעל מיבעיא בו'. כצ"ל:

בא"ד קמ"ל דאפ"ה נתרוקנה רשות לאב משום דנהי דבעידנא בו'. לכאורה החילוק פשוט להכא משום דחלק הקלוש בעצם של אב ולא מחמת ירושה דנאמר דאין בו כדי להוריש והוה כמו הפר הבעל עד שלא שמע האב אע"ג דקליש ליה טובא מ"מ אח"כ כשישמע האב (בו ביום אפילו לדעת הרמב"ם בפ"י"ב מהל' נדרים הי"ז) יוכל להפך חלקו. ולע"ד ה"נ דבהך צבא דבטלה לה הפרה דבעל וצריך האב להפך גם חלק הבעל דכ"ה משמעות לשון נתרוקנה דכוחו הבעל ניטל ממנו וניתן לאב עיי' בפ'י הרא"ש לעיל (ע"א) בסופו:

בסה"ד גי' ס"א לא נתרוקנה הלקוחה מהמהרש"א אינה מובנת:

רשי"ש • נדרים

וכ"מ מלשון הר"ן שכתב דה"ה אחר. אבל בלא נתארסה יוכל האב להפר אפי' אם לא שמע עד יום מחר דכ"מ ממש"כ הרא"ש והא דנקט ואהדרה לאשמעינן כו'. וכ"מ מהר"ן דלא כתב אלא ה"ה אחר. ולא כתב דה"ה בלא נתארסה כלל. ע"כ משום דבזה לא בעינן ביומיה ונעם החילוק בין אב לארום נראה משום לארום הוה ככרעיה דראשון כמש"כ הר"ן לעיל כנ"ל אחר העיון:

דף עב.

ר"ן ד"ה אי סיפא דוקא. דלא כו' אלא גוונא דמצוי לאפוכי כו'. הנה"ש העלה דבריו בתמיה ע"ש. ולעד"נ דבשלמא אי גירושין כהקמה ה"ל למיתנא בסיפא דאפי' גרשה בו ביום הוה הקמה. אבל אי כשתיקה דמיא ולא הוה הקמה אלא בגירשה ביום שלאחריו לא שייך למתניה דכיון דתני זה במת ממילא ידעינן דה"ה בגירשה אבל ברישא ודאי ה"ל למיתנא לאשמעינן דאינה כהקמה. ולי קשה על הא דקאמר אי רישא דוקא להכי לא תני לה בסיפא דהוה גוונא חדתא דלכאורה גירושין הוה ניגוד מיתה דקתני ברישא כמו מיתה ביום של אחריו דתני מפני שהוא ניגוד למת בו ביום:

ר"ן ד"ה אמרי. הלכך אי ארוסה בתחלה ונשואה בסוף כו' דאין הבעל מפר בקודמין. משמע אבל אם לא גירשה ונשאה אח"כ מפר נדרים שנדרה בעודה ארוסה לו כי זה אין נקרא קודמין. וכמ"ק בפירוש הרא"ש לעיל (ע) בריש המשנה ולקמן (פח ב) בשה"ע. והא דדרך ת"ח כו' דבמשנה הסמוכה הוא משום נדרים דקודם אירוסין. אבל לא כן לשון הרמב"ם בפ"א מה"נ ה"כ וכ"א והטוש"ע ס' רנ"ד ס"י. ועי' ש"כ שם סק"י"ח וט"ז סק"ט ונ"ע בזה:

רא"ש ד"ה ושמע בעל וגירשה ואהדרה ביומיה. אבל כו' אע"ג דלא היתה תחתיו בסוף היום (וכ"כ הר"ן) ומיהו בירושלמי דפרקין לא משמע הכי כו'. ופשוט דלכן השמיטוהו הפוסקים הואיל דגמרתנו פליגא עליה. וזה אישתמיט מהק"ע שתמה על הפוסקים שלא הביאוהו להלכה:

רא"ש ד"ה ומשני אורחא כו'. ועוד דאי צריך כו' לא הוו רבנן פליגי עליה. כנ"ל:

דף עב:

גמרא האומר לאשתו כ"ג שתדורי מכאן עד שאבא כו'. כנ"ל:

ר"ן ד"ה בעי רמב"ח וד"ה כל נדרים צ"ל הד"א:

ר"ן ד"ה ת"ש האומר לאשתו. כדאפרש טעמא כו'. כנ"ל:

ר"ן ד"ה והא לא שמע. דע"כ ל"פ רבנן כו' דכיון דלא באו לכלל היקם אבל כו'. משמע לכאורה דבהיקם פשיטא דלא בעינן שמיעה דלא כתיבא ביה שמיעה. ואולי ר"ל דכיון דלא מצינו דפליגי רק בדלא חיילי משמע דבחיילי גם רבנן מוודו דמיקם ומפר דושמע ל"ד. וכן מסתבר דהא לרבנן איתקשו אהדדי. אבל לטעם הרא"ש דלהכי לא יוכל לקיים משום דהוי קיום בטעות ורבנן מקשי הפרה להקמה א"כ בלא שמע נמי. ונ"ל בכוונתו אם פרט איוו נדר שמקים או מפר. ועמש"כ לקמן (עה):

ר"ן ד"ה הכא נמי לבי שמע כו'. תימה דני' זו ודאי אין לה קיום כלל בכאן דא"כ אמאי פליגי רבנן וכדכתב הרא"ש. ונ"ל דט"ס הוא וכנ"ל הכא דאמר לבי שמענא ואין חילוק בין הגירסאות אלא בתיבת נמי. ונ"ל ג"כ ופי' בתוס' כו' ולמחוק תיבת ולאינך:

רא"ש ד"ה האומר לאפוטרופוס. בין הקם לה כו'. נראה למחוק מלת בין:

דף עג.

ר"ן ד"ה סבר דלמא מטרידנא. ולי אפשר כו' ואי מפר לה מן השתא ובר"א ל"מ הדר ביה. ק"ל כיון דאמר לבי שמענא דמי למקדש אשה לאחר ל' יום דק"ל כריו"ח בקדושין (נט ב) דחומרת. ואפי' ר"ל ל"פ שם אלא משום דחשיב נתינת מעות כמעשה אבל דבור גרידא כי הכא מודה דאני דבור ומבטל דבור. ונ"ל דדבריו דכאן אזני לפמש"כ לעיל בד"ה ת"ש וכן הבעל בסופו דלכי שמע משעה שהפר לה חיילא ההפרה דמיא להא דשמואל שם דלאחר ל' פקעי קדושי שני כו' ע"ש:

בסה"ד צ"ל וכדאפרש עלה בס"ד:

ר"ן ד"ה משום דבר משמע הוא בסופו. ועוד דפשטייהו דמתניתין ומתנייתא כו'. כנ"ל ותיבת והנך למחוק:

ר"ן ד"ה לא מן השם. ובפ' טרף בקלפי נמי אמרינן דאותה דוקא כו'. ולי עוד ראיה מחולין (כט ו) תזבחהו שלא יחא אחד שוחט שני זבחים כאחת. וגם חכמים דשם מודים בזה ע"ש והוא דומה לדרשה דוהשקה:

דף עג:

במשנה וחכ"א כו' עד שתכנס לרשותו. ופי' הר"ן שתכנס לחופה. והטור ס' רנ"ד באר יותר דבמסר האב לשלוחי הבעל אינו מפר עליין והביאו שם השו"ע בשם וי"א (אבל הר"ן נראה דל"ד נקט חופה דלקמן (פט) בד"ה זה"כ דקתני גבי א"י. משמע להדיא דה"ה במסר) והב"י תמה עליו דלישנא דמתניתין עד שתכנס לרשותו ובמסר כבר נכנסה לרשותו. וכוונתו נראה להא דכתובות (מט) ארנב"י אף אגן נ"ת הבא על א"א כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואין כו' נכנסה לרשות הבעל בעלמא ר"ל אפי' מסר לבד ע"ס. אבל לפלא שעגלם מעיניו הבדולח התוספות שם (מח) ד"ה לעולם דמחלקי בין לישנא דכיון שנכנסה ללישנא מעד שתכנס דעד יש במשמעו עד שתכנס לחופה. עד שר"ה או חייא ב"ר רצ' לדייק מלשון זה (ולפי גי' עד שתכנס לרהב"ע) דמתני' דמסירה לא מהני (דמש"כ המהרש"א שם בתוס' דפרכי ברייתא לא מחוור דא"כ טפי ה"ל ליפרוק מלישנא דמתניתין שם (נז) ב"ד של אחריהן אמרו אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה) והכי קי"ל שם דבתרומה אינה אוכלת במסירה:

וג"ל דהטור למד דין הפרה מתרומה (כדרכה בכאן דמשהו להו אהדדי וגם אביי לא אמר אלא לדחויא בעלמא) דכמו לחיישין לסמפון בתרומה במסר כמו כן לענין הפרה. וכ"כ המורמ"ש שם בפשיטות על פרש"י בד"ה מסירתה לכל. ולפ"י נדרים שנדרה אחר המסירה יכולין להפר הבעל והאב בשותפות ממ"נ דאם לא ימצא סמפון הפרת הבעל לחודה סגי. ואם ימצא סגי בהפרת האב לחוד (ודעת לנבון נקל לחלק בין זה להא דכתב הר"ן לקמן (עד) לענין ב' יבמין דבעינן שיהא ידוע בשעת הפרה ע"ש) אבל נדרים שקודם המסירה לא דללמא לא ימצא סמפון ובעל אינו מפר בקודמין. ולפמש"כ י"ל דגם הרמב"ם לא יחלוק על הטור בזה דז"ל בפ"א מה"נ הכ"ב מסר האב כו' ולא הבעל יכול להפר שאין הבעל מפר בקודמין. ומזה דייקן דמשמע הא בנדרים שנדרה אחר שנמסרה יכול להפר עי' בהגר"א סקב"א. דא"ל דאתי לאפקוי דאותו יכולין להפר בשותפות כנ"ל. או אפי' אם הפר הבעל לחודיה אם לא ימצא בה סמפון והיו מופרין למפרע. אבל באמת הרמב"ם בפ"י מה'ל' תרומות ה"ג ובפ"ח ה"ז הביא הטעם על הא דאינה אוכלת עד שתכנס לחופה. משום נזירה שחא תאכיל כו' והשמיט טעם דסמפון.

דף סט.

נמרא אר"נ כו' בה"א א"י להפר. עי' בטוש"ע ס' רנ"ד ס"יו דעת הרמב"ן דאם מת הארום בו ביום ששמע האב גם לב"ה האב חוזר ומפר ועט"ז שם טעמו. ובש"ך שם ס"ק ל"ב יש ט"ס ותחת בעל צ"ל אב:

ר"ן ד"ה בעי רבה יש שאלה בהקם. אבל למחר פשיטא דל"מ מפר דלא גרע משתיקה. ולהתוס' בכתובות (עא ב) לא ברירא להו הא מילתא. והטוש"ע שם סמ"ט סתמו דיוכל לישאל אפי' לאחר כמה ימים ולהפר ביום השאלה וע"ש בש"ך ס"ק ס"ג טעמם. ומשמע דעל שתיקה לחודא לכ"ע אין נשאלין יכ"מ מלשון הר"ן דזה פסיקא ליה. ולשונו בכתובות שם (ר"ד צז) ובשתיקה ודאי לא שייך שאלה. ובעניותי ל"י מווע לא דכיון דהכתוב אומר הקים אותם כי החריש כו' הרי דמטעם הקמה קאתי עלה ובהקמה נופא מהני שאלה:

והנה אם יכולה לילך לפני חכם להתיר לה אחר קיום בעלה איתא שם סכ"ג חילוקי דעות. וק"ל לדעת המתיר לשון הכתוב כל נדר כו' לענות נפש אישה יקימנו. דמשמעו הא שאינו לענות נפש לא מהני קיומו. ולמאי. הוא אינו יכול להפירו אף בלתי קיומו. וע"כ ר"ל לענין התרת חכם מכלל דבעיננו נפש מהני קיומו לענין זה. גם ק"ל מש"כ הרמ"א שם ואם אינו ביום שמעו יתיר ג"כ חכם. ומשמע שהבעל יפר לה י"כ אחר שישאל על הקמתו וכ"כ שם הש"ך להדיא. הפרת הבעל ל"ל. הלא טעם האוסרין הוא משום דנודרת ע"ד בעלה כמש"כ שם הט"ז. והואיל ובא נשאל על הקמתו הרי חפץ בהתירה. ומי גרע מעד"ר עי' ס' רכ"ח סכ"א ובש"ך שם סקנ"ט. וי"ל. ואכמ"ל:

רא"ש ד"ה שמע אביה והפר לה כו'. הך לא שמעינן מרישא כו'. לכאורה בפשוט י"ל דבא בזה לאפקוי מדר"נ אליבא דב"ה:

דף סט:

רא"ש ד"ה א"ד הא לא אמר כו'. אבל אם אמר שתיהן כו' עד סופו. אודה ולא אבוש שלא יכולתי להלום דבריו אם לא בהנה"ה רבה:

דף ע.

נמרא מי אמרי' למחר ל"מ מיפר דהא קיימי' לנדרי' היום. הא דל"ק הכא כלישנא דלעיל דהוה כמאן דאמר קיים ליכי היום. נ"ל משום דקי"ל בס"פ קיים בלבד קיים. הפר בלבד אינו מופר. והא לא מיבעיא ליה דבאמריו היום יהיה כך דפשיטא דכוונתו דלמחר לא יהיה כן וכן אם אמר למחר יהיה כך ודאי כוונתו דהיום לא יהיה כן. ובבעי' ראשונה מספקא ליה אם דיינינן הכוונה כאמורה כיון שבאה מכח מאמרו שאמר היום (כמו דאמרי' מכלל לאו אתה שומע הן אע"פ דדברים שבלב אינן דברים) וזהו שאמר שם כמאן דאמר כו' א"ד הא לא אמר. אבל הכא קאמר בהחלט דהא קיימיה מפני שכוונתו ברור שהיה כן ולא גרע מקיום בלב. רק דמספקא ליה כיון דלא אמר כו' (ר"ל בפירוש) כי קאמר כו' מהיום קאמר ומי"ק:

שם א"ל קיים ליכי שעה כו'. מה שמסובב תיובת א"ל בס' המחיקה הוא לל"צ כי הוא ר"ת אמר לה כבאינך:

שם מיהו א"ל מאי. ר"ל שאמר לה בחד זימנא וגי' הרא"ש בפסקיו קיים ליכי שעה מופר ליכי לאחר שעה. ופשיט ליה מהא דהריני נזירה כו' אין יכול להפר. דהיינו אח"כ. ש"מ דכי הדדי נינהו. והנך רואה דמש"כ הט"ז בס' רנ"ד ס"ק מ"א הוא מוכרח מהגמרא:

שם מ"ט דא"ק בנעוריה בית אביה. עי' ר"ן ורא"ש. דרשה זו מתפרשת יפה לתבר"י לעיל (ר"ד סח) דמפרש רישיה דקרא בעגרה המאורסה שאביה ובעלה מפירין וע"ז מסיים בעגוריה ב"א דאף שאין האב אין כח בארום להפר לבדו:

דף ע:

נמרא ואב"א בוגרת דוקא ואידי כו'. וכתב התוי"ט ומש"ה לא הוי סתם ואח"כ מחלוקת דהא פוסקין לקמן כחכמים. ולכאורה תמוה דהא סתם ואח"כ מחלוקת ג"כ א"ה כסתם. וכבר עמד עליו בזה התוי"ח. אולם דבריו יתכנו לפמש"כ התוס' בריש ביצה (ב ב) ד"ה גבי. דבכה"ג הוה כרבים נגד רבים (דלא כמש"כ בפ' י"ג). וא"כ לא ה"ל לפסוק כחכמים דהא הוי רבים נגד רבים. אבל הוא עצמו לא כתב כן בפ"ו דערכין מ"ג בסופה בשם הכ"מ:

דף עא.

ר"ן ד"ה מנה"מ. דנהי דתלי ליה אמתניתין כו'. כנ"ל:

רא"ש ד"ה ת"כ דשמואל. אלא שמואל הוא דסבר הכי לדרש מיתורא דעליה ומהמתני' והך כו'. כנ"ל:

רא"ש ד"ה ת"כ דשמואל נערה כו'. והא דקתני כו' מיידי דנתארסה למחר. לכאורה תמוה דא"כ הרי קיים האב חלקו של בעל דנתרוקן לו מיד במיתתו ולא הפר בו ביום וכמש"כ הר"ן. וזה דוחק לומר דכוונתו בלא ידע האב במיתתו. אבל עיין לקמן (ר"ד עב) דבדבריו דמוכח דהשתא מפרש דבו ביום קאי איתמיה והאירוסין. ובו ביום פירשו ביום שנדרה ולכן אמר דבלא שמע איירי דנתארסה למחר למחרת יום נדרה אבל המיתה היתה ג"כ ביום מחר:

דף עא:

ר"ן ד"ה איבעי להו גירושין כו'. דכיון דידע ארום כו' כי היכי דאמרי' כו'. ל"ד לנגמרי דבגירושין איכא למימר שסקמ שיפר אח"כ האב לבד כי תתרוקן רשותו אליו:

ר"ן ד"ה ואהדרה ביומיה. ואע"ג דבסוף יומא ליתיה ברשותיה דבעל. לכאורה יפלא דהלא אם שמע אחר גירושין וקיים ואהדרה אפי' למחר נראה פשוט דיכול להפר כל יום אירוסין האחרון כי שמיעתו יקימום דאחר גירושין דלא היתה אז ברשותו כלל ודאי לאו כלום הוא. וכן אפי' שמע קודם גירושין ואחר יירושין קיים ואהדרה ביומיה נראה גם כן דיכול להפר והרי השתיקה היא מטעם קיום כמש"א הכתוב הקים אותם כי החריש לה ביום שמעו. והשתיקה דסוף היום הוא הקיום והרי אז לא היתה ברשותו. והנה אם מת ביום שמועתו משמע בבכרייתא דנתירוקן לאב אף אם לא שמע עד יום מחר. וכ"מ לשון השו"ע בס' רנ"ד סעיף א' שכתב מפר האב לבדו ביום שמעו והטור מסיים להדיא אפי' לא שמע ביום שמת הבעל. וכן אם נתארסה לאחר אפי' למחר ושמעו אז האב והארום מפירין יחד וזה מבואר בטוש"ע שם ס"י. אבל בניתגרסה ונתארסה אפי' את"ל דגירושין כשתיקה אינן יכולין להפר אלא אם נתארסה בו ביום דכן מוכח ממה דבעינן למיפשט ממתני' דגירושין כשתיקה ואפ"ה קתני ונתארסה בו ביום דוקא.

רשי"ש • נדרים

לכאורה תמוה דהא מוכח להדיא בכתובות (נח) דלכ"ע למשנה אחרונה הטעם משום סמפון. וכה"נ הקשו התוס' שם (מח ב) על פרש"י. וכן תמה בגה"ש לקמן על הר"ן (ואישתמיטתיה במחכ"ת שכן גס דעת רש"י והרמב"ם) ואולי סמכו על סוגיא דקדושין (ר"ד יא) דפשטה משמע דטעם מ"א משום דעולא דהיינו שמא ימזנו כו'. ועתוס' שם שנחקו בזה:

ר"ן ד"ה וחכ"א. דהוא בר פלוגתיה דר"א בכ"ה. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ואפי' כולן בפני הבעל. ואין כן דעת ר"ת כו' אבל אם כולן בפני הבעל ואכלה אוכלת כו'. כצ"ל. ומש"כ דנהי כו' מיהו לא מיפסקא מחמתניה. ר"ל מ"מ כח זה יש בידו שלא תפסיד מיהא זכות אכילתה שהיתה לה כבר מבעלה:

ר"ן ד"ה ואיכא דילפי. במפרש נמי כו'. מה שהגיהו בד"ח עה"נ הוא לל"צ:

בא"ד נהי דהפרת הבעל גזה"כ היא כו' אבל הנודר ע"ד חבירו דלא חדית כו'. תימה דלפ"ז מאי משני בגדה על קטנה. דהלא מדאורייתא ה"ל כאחר. וכן לר"א לפי מאי דחיי אביי דגס הוא חייש לסמפון מאי מהני הא דנודרת על דעתו:

דף עד.

נמרא דכי אתא אחוהי אסר עליה בביאה או בגיטא. ל"י אמאי שביק חליצה:

ר"ן ד"ה ר"א. וכדאפרש בגמרא בס"ד. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ורי"ס יש זיקה. כן כ' רש"י ז"ל בפ' ד"א. כצ"ל ע"ש בפרש"י:

רא"ש בסה"ע וכגון שא' מן היבמין הלך למדה"י כו'. לע"ד יל"פ שהעמידה לגדול האחיין בדין וכדתנן בפ"ד דיבמות לא רצו חזרין אצל גדול כו':

דף עד:

ר"ן ד"ה ור"י הג"מ בחד. דהכי אשכחן ביבמות לר"ג. כצ"ל:

דף עה.

נמרא א"נ מרישא דקתני משנכנסה לרשותו כו'. לפמש"כ הר"ן לעיל בד"ה משבחת לרשותו. נראה להגיה כאן משבחתה:

ר"ן ד"ה ה"ה קיימין ל"א כלום. דנהי דאשכחן דנדרים שחלו כו' מאן לימא לן כו'. עתק"ע מה שהניח עליו בצ"ע. והן הן הדברים האמורים בפ"י הרא"ש. אבל כספרי ר"פ מטות (כפי' גי' הילקוט היסרה) יליף מקרא ללאסור איסר על נפשו דאינו יכול לקיים נדר אשתו עד שלא תדור ע"ש. ותימה שהיה בהעלם עין מהראשונים. וגם מבואר שם דבלא קרא הל"ל מק"ו דיכול לקיים וללא כהר"ן. ועל פי' הרא"ש להטעם הוא משום דהוא קיום בטעות כו'. ק"ל דא"כ אם פירש הקיום על איזה נדרים פרטים ליהוי קיום וזה אינו במשמע. ועק"ל הא דתנן לעיל (עב ב) דמהני באומר כ"נ שנדרת כו' ה"ה מופרין וקס"ד דרבא שם בלא שמע. והא ככי הא קיום לא מהני לסברת הרא"ש ורבנן סברי את שבא לכלל הקס כו':

רא"ש ד"ה ה"ה קיימין לא"כ. והרא"ם פי' כו' טעם אחר דא"א לנו ללמוד שיקיים נדרים שלא באו לכלל איסור מאותם שבאו לכלל איסור מיהו צריכים אנו לטעם הראשון כו'. כצ"ל. או דכצ"ל דא"ת דהוי קיום לכתוב רחמנא הקיום באותן שלא באו לכלל איסור ונילף שיקיים כו' ור"ל בק"ו. ובה א"ש מש"כ אח"כ דהא רבנן כו' דהא לא אמרו ק"ו:

דף עה:

רא"ש ד"ה הא כדאיתא. דיליה לא חיילי כלל אבל דילא חיילי כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה הא כדאיתא. וקשה בעיני ולגמור נמי מק"ו דידדה שלא יחולו כו'. לכאורה י"ל משום דיו דמייכא תיתי ממה שמפר נדרה משתדור והתם חיילי ובטלי:

בא"ד כיון דבנדרי עצמו אשכחן דתנאי דקמי נדרו כו' כ"נ דצ"ל:

דף עו.

ר"ן ברה"ע דרשיון כספרא מוהנוגע כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה זורעין ועומדין. ואתון מודיתו לי בהאי ק"ו דאי לא נהי כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה ש"מ חיילי בסופו. דכתר דחיילי פקעי. כצ"ל:

רא"ש ד"ה אמרי רבנן. וגי' זו ל"נ כו' דפרכי רבנן מכלי אי סבר דחיילי כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה מציל את הטהורים. כגון כו' ונגע ידו אחת בשרץ ובידו אחרת נגע בכלי כו'. תמוה דהא הנוגע בשרץ או אפי' בגבלה א"מ כלי אפי' בחבורין כדאיתא בריש כלים ובפ"ה דזבים מ"י. ולהגיה כמת ת' בשרץ יקשה דהא בטומאת מת לא נטהר במקוה לחודה אלא בהצטרפות הזאה ג' וז'. וא"כ איך נוכל למילף דמקוה לבדה תציל מלהטמא. לכן נראה להגיה בזב וכיוצא בו. אבל ל"י דנ"מ דלא ליבעי הערב שמש:

ודע שראיתי חידוש גדול בכ"מ פ"ו מהל' אה"ט ה"ט דאפי' פי' ממטמאיו בעודו האדם או הכלי במקוה עדיין טמאים ומטמאין עד אחר עלותם מהמקוה וכן מטין שם דברי הרמב"ם והוא פלא:

דף עו:

רא"ש ד"ה ויש בדבר להקל. ולא שיש בדבר להקל טפי ממ"ד מעל"ע. לכאורה יש ויש לענין שיוכל להפר אפי' נדרים שלא לצורך השבת כדדייק ר"א לקמן ממתניתין. אבל למ"ד מעל"ע לצורך אין שלל"ץ לא כדמסיק שם:

דף עז.

נמרא וא"א כו' שלל"צ השבת לא מאי איריא חשכה כו'. עי' במפרשים. ולכאורה יש לפרש דכחשכה הלא שוב אין בו צורך שבת. וככה"נ אפי' בתוך היום א"י להפר:

ר"ן ד"ה מפירין נדרים בשבת. א"ד כו' כיון דצריך חכם כו' (וכה"נ פירש הרא"ש). דהבעי' היא אפי' למ"ד מעל"ע יש ג"כ מקום לומר דמפירין אף שלל"ץ וללא כהתרת חכם מטעם הנזכר. אבל למסקנא דתליא בפלוגתת משך זמן הפרה ע"כ הטעם משום שעה עוברת כהא"נ ולחנם העלהו בתור"ע בסוף שבת בצ"ע:

דף עז:

גמרא א"ר אר"נ הלכה כו' ובקרובים. לכאורה בכדי נקטוי דמשנה ערוכה היא בספ"ב דננעים כה"נ אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו ואפי' ר"י ל"פ שם אלא בגדרי אשתו:

ר"ן ד"ה תניא האומר. ואליבא דר"א שאמר בעל מפר כו'. הוא במשנה לעיל (עה):

רא"ש ד"ה חכם. כמו את בריתי הפר. כצ"ל:

רא"ש ד"ה שיוכל. ועוד אי לאו מיעוטא כו' מג"ל דחכם אינו מפר. לפמש"כ רש"י בברכות (כא) ד"ה שאינו טעון לפניו וע"ש בגה"ש. אין זה קושיא ועמש"כ ברפ"י דזבחים ברש"י ד"ה ועל היסוד:

דף עח.

גמרא דכתיב וידבר משה כו' ותניא ריהג"א כו'. כצ"ל. הן מהר"ן בד"ה שבת בראשית שכתב וכתוב במועדות אלה למעוטא. וכן בד"ה ביחוד נומחה הזכיר כמה פעמים מיעוטא דאלה. מוכח דהיה לפניו הגי' כאן קרא דאלה מועדי ה' כו' וכ"ה גי' הרשב"ס בב"ב וכמו שהעירותי שמה. ועמש"כ שם:

ר"ן ד"ה לומר על השחיטה הוא חייב. וב"ה ג"ל מדכתיב אשר ישחט וכדאיתא בת"כ. וכן הביא הרא"ש. וכן איתא בזבחים (קז) אליבא דר"ע. וק"ק דרי"ש דדריש שם מזה הדבר אתי כב"ש וכן ב"ע דהכא:

רא"ש ד"ה להכשיר ג' הדיוטות. וב' ל"ל מדאיצטרך כו'. מלת וב' הוא תיקון מאיזה מגיה. וטפי מסתבר להגיה וא':

בא"ד ואפילו לשמואל כו' אבל לאיסורא מודה כו'. עמש"כ בס"ד בב"ב שם על פי' הרשב"ס בזה:

רא"ש ד"ה ולב"ש בסופו. וכ"ש בטעות ש"ע. חרטה דלא יצא לחולין. כצ"ל:

דף עח:

גמרא אימתי כו' או ששמע ושתק כו'. עמש"כ לעיל (סח):

ר"ן ד"ה ביחיד (בעמ' הקודם) רב מניתיה רבי כו' מן דדמך בעא גבי בריה כו'. כצ"ל:

דף עט.

ר"ן ד"ה ואמאי ליהוי כשותק כו'. דאי אמרת כו' מצי מפר לפי שאותה השתיקה כו'. כצ"ל:

במשנה ואלו נדרים שהוא מפר כו'. עי' בתוי"ט מה שהביא בשם הר"ר יחיאל דקרא דכל נדריה (למשמע דאב מפר אף נדרים שאין בהם ע"ג) היינו קודם שנתארכה. והקשה (דספרי) אתי לנתארכה ומת הבעל כו'. וק"ל דהא לעיל (ע ב) אמרי' מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה. אח"ז מצאתי קושיא זו להלח"מ ברפי"ב מה"נ ולהגר"א בסו' רל"ד ס"ק ק"ט. ועק"ל דמאי מקשה שם אימא ה"מ בנדרים של"נ לארום כו'. הל"ז דזה נ"ל מהיקשא דע"כ איירי לאחר שנתארכה לדברי הררי"ח:

ר"ן ד"ה שיש בהן ע"ג. אלא דנקט הגי' לפי שהוא מפר כו'. כצ"ל ומלת סובר למחוק:

דף עט:

במשנה פירות מדינה זו עלי יביא כו'. לקמן (פב ב) מסקין דר' יוסי דוקא קאמר לה אבל לרבנן גס זה מיוקרי עיניו נפש. ולכן תמוהין דברי הרע"ב שפסק כרבנן ואפ"ה חשב זה בדברים שבינו לבינה. ואולי מפרש שם כפי' הרא"ש בפ'י הא' דהא דקאמר ומאי א"י להפר כו' הוא שנויא אחריונא ור"ל דגס רבנן מודו לר"י בהא שאינו נדר ע"ג והא דאמר שמואל בהנאת פלוני עלי דמפר הוא משום דברים שבינו לבינה. אבל מדבריו גופיה בתחלת המשנה מוכח דס"ל דלרבנן הוה זה נדר דע"ג. ומה שתמה עליו התוי"ט במש"כ בשלא תכחול כו' הוי ג"כ דברים שבל"ב. דהא כיון דסתמא קאמר ולא התנה כו' לפי שעה אף לר"י הוה ע"ג. טפי ה"ל לתפוס עליו במש"כ בס"ד בפירוש דשלא תכחול לעולם הוה דברים שבל"ב:

גמרא ל"ל הפרה לא תרחץ ולא ליתסרן פירות עולם עלה. כצ"ל ומלת אלן למחוק:

ר"ן ד"ה אילימא בסופו. כיון שתלתה נדרה באם אין במשמע כו'. כ"מ להדיא בגיטין (עב ע"ש):

ר"ן ד"ה ועוד בסופו. הוה ליה למימר כו'. כצ"ל:

רא"ש בסה"ע הוה ליה למימר רי"א לא יפר. כצ"ל והס"ד:

דף פ.

גמרא. א"ה ליתני הכי רי"א תנאי זה אין בו ע"ג. עי' ר"ן ורא"ש. אבל אי תני הכי ולא דלא הוה ס"ד למיטעי דאי הוה תנאי בדבר שיש בו ע"ג אף להנדר לא הוה בע"ג דיפר. דהא מפורש בכתוב לאפי' נדר סתמי שאין בו ע"ג דא"י להפר:

רא"ש בסה"ע ושתיה הס"ד ומה"ד כתיב תענו:

דף פ:

גמרא ל"ל הפרה תסתחי. כ"ג דצ"ל עי' ב"מ (ר"ד סה) בפרש"י ובפיה"ת ס"פ מקץ:

שם ושובועה שלא ארחץ. ג"ל דלפ"ז יהיה הואם לשמוש או כמו ואם שלשה חדשים כו' ואם היות שלשת ימים כו' (שמואל ב' כל יג). וכ"נ שפרש"י בגיטין (כז) במשנה אם מכירו שהא כמו או מכירו. ועמש"כ פסחים (צג) בד"ה א"נ בס"ד. או שבא בכאן לסימן המשוה כמו אם ישמעו ואם יחדלו (יחזקאל ב' ה):

שם בהמתם ובהמת אחרים בהמתם קודמת כו'. מה שמסובב בסימן המחיקה הוא טעות:

דף פא.

רא"ש ד"ה הזהרו בחבורה. אבל הלמד יחיד חרב על הבדים וגואלו. יכוון להא דאיתא בברכות (סג ב):

ר"ן ד"ה ולענין הלכה. ועוד דמילתא דשמואל כו' כוותייהו שייכא. כצ"ל:

דף פא:

גמרא לפי אבא לפי אביך לפי אחי לפי אחיך. כצ"ל וכדלקמן (פה) במשנה:

ר"ן ד"ה שלא אתן תבן. ואע"ג כו' אסיקנא דכופין ליתן תבן לפני בהמתו. היא לפי גירסת הרי"ף שם:

ר"ן ד"ה מתני' בנגעים. רי"א אף לא נגעי קרוביו. כאן שייכא ההג"ה שבגליון דצ"ל ר"מ:

רשי"ש • נדרים

יהושע אהדדי ע"ש. דהתם בב"מ להזוכים לאיכא טו"ה הגדולה הוה ממון אף לר' יהושע. ושם משמע דעיקר הקפידה ליהוי ממון אינה רק לגבי הקונה מאמר טו"ה א"מ לקנות כו' ויל"א להקנות. ולא נזטרך ג"כ לאריכת דברי הש"ך בחו"מ סי' ש"ג ונכון בס"ד:

ולפ"ז יצא לנו דין מחודש דישראל שקדש בת כהן במתנות כהונה דהיינו הזרוע כו' מקודשת דלדידה הוי טו"ה הגדולה דהוי ממון דקי"ל (חולין קלב) כהן ואפילו כהנת ואפי' היא אשת ישראל. ואע"ג דהוא לא נתן לה מידי דטו"ה שלו הקטנה א"מ מ"מ מקודשת כיון דבאה הנאה לה מחמתו כמש"כ הר"ן בקדושין גבי מכרין וקדש בדמיהן. וה"ה במקדש בתרומה ע"י אב כהן בקטנה או בעגרה. מש"כ התוי"ט בסה"ד דלהר"ן יטלו דוקא כו'. עמש"כ שם (קט):

ר"ן ד"ה ומהא שמעינן. וא"ת א"כ כו' דילמא מיתשל ומתהני מדידה. לכאורה תמוה דאי מיתשל א"כ לא יהיו אסורים. ומשמע דמשום איסור הנדר קאתי עלה. וי"ל דכוונתו דיתשל על קצתן ובגוונא דלא יותרו כולן כגון במעמיד או ע"י חרטה לדעת הרמב"ן שהביא לעיל (ר"ד כז):

בא"ד דהתנן המקדש האשה ע"מ שאין עליה או עליו נדרים ונמצאו עליה או עליו נדרים א"מ. מלות או עליו ליתא במשנה וכמש"כ בעצמו לקמן:

ר"ן ד"ה ואני מסתפק. שאיני מוצא שאלה בהפקר. כצ"ל:

בא"ד ובדיד' לא אשכחנן בגמרא א"מ רק אבל כו'. כצ"ל והוא בכתובות (עה):

רא"ש ד"ה ואי אמרת טו"ה א"מ כו'. ובדקתני בתוספתא דקדושין. נ"ל למחוק ג"ת אלו:

רא"ש ד"ה שמא תעדיף. בכתובות כו' ומפרש לה התם בהעדפה שע"י הדחק. הוא שם (סו):

דף פה:

ר"ן ברה"ע ולאו כל כמינה דמפקע כו'. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ריב"ג. ות"ק פליג עלי' כו' דלא ס"ל דמהניא הפרה לכי מגרש לה. והא דפריך לעיל בר"פ בפשיטות ודברים שאין בהם ע"ג כי מגרש לה חיילה עלה מדריב"ג דהכא. אע"ג דרבנן פלוגי עליה בזה. היינו משום דע"כ ל"פ אלא היכא דהשתא בעודה תחתיו לא חיילי עליה כלל. אבל התם מודו דמינו דמהני הפרה לעודה תחתיו מהני נמי לאחר שתגרש. אבל קשה דלכאורה האי גוונא דמתני' תליא בפלוגתת רי"ש ור"ע דלקמן (פט) דלר"ע יכול להפר אף בכה"ג. ויש לחלק דהתם עכ"פ יוכל להיות הנדר הזה ג"כ בעודה תחתיו. אבל הכא א"א שיחול הנדר הזה מעתה:

ר"ן ד"ה וכי אמרה הכי קדשי. כההיא דתנן כו' לאחר שיחלוץ לך יבמיך. כצ"ל:

רא"ש בסה"ע בהא דפלגי אר"ע. כצ"ל:

דף פו.

ר"ן ד"ה מי דמי התם קיץ. דהיינו לאחר עשר שנים. כצ"ל:

דף פו:

ר"ן ד"ה למימרא. דלאו היקשא היא אלא סמיכותא בעלמא כו'. ל"י אמאי אינו היקש גמור. והתנס' בסוכה (לא) כתבו דהיכא דכתיבי בפסוק אחד נקרא היקש. ובב' מקראות נקרא סמוכין. ואנכי הוכחתי מסנהדרין (פה ב) ומכריעות (כב ב) דהיכא דאיכא ו' מוסוף על ענין ראשון אף בב' פסוקים נקרא היקש. והכא איתנייהו לתרייהו. ואין לי פתרון לדבריו זולת ע"פ שיטת רש"י בסוכה שם דגם היקש לא ניתן לדרוש מעצמו:

בא"ד ואפשר דלה דכתיב בהקמה כו'. חכם עדיף מנביא כי כן הוא בספרי ע"ש. ומלא כהמפרש הז"א שיצא מפשוטו ופירשו לענין הפרה. ונראה שלשון יחזור ויפר דשם הטעמו. אבל שם בסמוך איתא ג"כ זה הלשון אחר קיום "גמרה וקיים וחזר והפר". וכן גם במשנה מסיים יחזור ויפר והר"ן מפרש לה אקיום קודם נמי. ודע דגם בגיטין (כד ב) דרשינן לה לשמה וממעטינן מזה כתב לגרש אה"ג לא יגרש בו את הקטנה. ולכן תמיהני מדוע לא השמיענו התנא הכא רבותא טפי בשתי נשוי או בשתי בנותיו בנדרה זו וסבר שנדרה זו. וכן הפוסקים לא כתבו רק כלשון משנתנו:

רא"ש ד"ה ליקדש מהשתא וד"ה אלמוה. נראה שהיה לפניו הגירסא כאן כדאיתא בכתובות (נט ב):

דף פז.

גמרא והתניא מי שיש לו חולה כו' ואמר רשב"פ כו'. כצ"ל בו' וכ"ה ברי"ף:

ר"ן ד"ה והלבכתא בסופו. בקום עשה כנדרים. כצ"ל בכ"ף:

דף פח.

ר"ן ד"ה הכא מעגינא דקרא. דרבייה קרא הס"ד ומה"ד בלא ראות:

דף פח:

גמרא ורמינחו כיצד משתתפין כו'. ופי' המפרש וסתם מתני' ר"מ. ולנל"פ דפריך לרב דליף אשה מעבד לר"מ והא כאן תני דמוכה לן ע"י אשתו. וע"י עבדיו הכעננים תני סיפא דלא אלמא דאפילו ר"מ מודה באשה. אבל נראה כשאינו מוכה לן רק לצורך בני מבוי דומה לאלא מה שאת גוי"ג בפיך דמתני' (וביותר להאמ"ד שהביא הר"ן דה"ה כשיחזקן לאיזה דבר שיהיה). ובכזה כ' התנס' בקדושין (כל) בשם ר"י דיש חילוק בין עבד לאשה וא"כ מאי פריך. וי"ל משום דהא דאדם יכול לזכות לחבירו אינו אלא מטעם דמינו דזכי לנפשי' כו' להכי פריך שפיר דאיך תזכה לאחרים אם אינה יכולה לזכות לעצמה:

שם א"ר אע"ג כו' מודה ר"מ דכיון כו' מיד בעלה זביא. עי' פי' הר"ן והרא"ש. ור"ל אבל בנותן מתנה לעבדו לא קנה כמש"כ התנס' שם בקדושין:

ר"ן ד"ה איתיביה. למדחי' פירוקי' דרבא אתא. כצ"ל:

ר"ן ד"ה אלא אר"א. דמיגו דזביא לנפשה. כצ"ל:

רא"ש ד"ה מתניתין. דעירובין בשיש לה חצר כו' אבל מתניתא מיירי בשאין כו'. כצ"ל:

רא"ש במשנה ד"ה נדרה בו ביום. ומיהו מדנקט נדרה בו ביום משמע דאיירי בארוסה כו'. ר"ל דלהכי שפיר נקט בו ביום פי' ביום דנתארסה דאילו נדרה ביום דלפני יום שנתארסה ואביה שמע ביום נדרה ה"ל יום האירוסין אחר יום שמעו ואפי' לא נתגרשה א"י להפר:

דף פב.

ר"ן ד"ה ולענין הלכה. ואיכא מ"ד דנחי דלא איפשיטא כו'. והו דעת הרמב"ם בפיה"מ בס"פ שכתב דלרבנן הוה תה"מ ע"ג:

דף פב:

ר"ן ד"ה וכיון דאסיקנא. וב"ד הרמב"ן ז"ל. כצ"ל. עי' ברא"ש בפסקיו ובק"ג:

בא"ד אבל אחרים כו' וה"ק מתני' ר"י היא כו' ושמואל נמי כו' ולא נהירא דא"כ לא ה"ל למימר מתני' ר"י כו'. אבל לפי' הראשון דהרא"ש דשנויא אחרینא היא זה ל"ק דיי"ל דבאמת לתירוץ זה לא נזטרך למימר דר"י דוקא היא. והק"ג באות י"ז ל"ד בהבילוי דברי הר"ן לדחות פי' זה:

ר"ן בסה"ע ובמאי דקפיד שרי ואזיל אדנפשי'. כצ"ל:

רא"ש בסה"ע דנזה"כ הוא דוקא בינו לבניה כו'. כצ"ל:

דף פג.

נמרא אר"י אין נזירות לחצאין. עי' פי' הר"ן והרא"ש. לכאורה יל"פ כיון דקי"ל בנזיר (ג ב) דאפי' לא נזר אלא מן החרץ או מן הזג הוי כל דקדוקי נזירות עליו לכן לא יתכן שתשאר נזירה על חרץ חג בלבד יעי' לקמן ריש ע"ב ובמש"כ שם:

שם אלא לעולם אין קרבן לח"נ כו'. עמש"כ בנזיר (כב) בס"ד:

ר"ן ד"ה ותספוג אה"א. דאפי' הפר לה בעלה סופגת באכילת זג וחרצן כ"ג דצ"ל:

ר"ן ד"ה א"ל אביי. ומנתה ט"ו יום כו'. וכן צייר הרא"ש. עמש"כ בנזיר (כל) בס"ד:

רא"ש ד"ה מביאה חטאת העוף. תימה אמאי נקיט והפרישה בהמתה. הנה מצניי בחולין (טז ב) דתני יצואר בהמה למעלה ומוקי לה ר"פ בעופא דוקא ופרש"י ובהמה דקתני ל"ל. וכש"כ דיל"פ בהמתה דהכא דכולל גם העוף. והפרישה דתני הוא לרבותא כמש"כ הר"ן:

דף פג:

ר"ן ד"ה אמרי. וכיון דלא תליא כו' אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר דיני נזירות. תימה דהא תנן בנזיר (ג ב) הריני נזיר מן החרצנים כו' ומן הטומאה ה"ו נזיר כו'. ואו או קתני כדפי' התנס' והמפרש שם. ובאמת הוא לנ"ץ ואפשר נמי כו' לפי פירושו לעיל בד"ה א"ר יוסף וכמש"כ הרא"ש כאן. שוב מצאתי בשירי קי"ע בירושלמי נזיר פ"א סוף ה"ד ובפ"ב הלכה ד' שנדחק לחלק:

ר"ן ד"ה אינו יכול להפר. כרבנן סבירא ליה דמקילי בע"ג. כצ"ל:

ר"ן ד"ה ויכולה ליהנות. דכתיב בהו תעזוב יתירה. תיבת יתירה נ"ל למוחקו דמחל תעזוב שמעינן לה ממלא כתיב בהו נתינה כדמסיים וכ"כ לקמן בד"ה רנ"א ותעזוב יתירה דרשינן ליה בב"ק (צז) דלרשה אחריןא הביאה לעיל (מד ב) ד"ה מתיבי:

ר"ן ד"ה רבא. ותירץ הר"מ בר"ש ז"ל דהכא בשיש ללקט לקט שו"פ כו'. כ"ג דצ"ל:

ר"ן ד"ה ואני אומר. הא דגרסי' בירושלמי דנודר מיורדי הים לאחר למ"ד כו' ולאחר מכאן קודם ל"י נעשה מיושבי יבשה כו'. לכאורה משמע דדוקא בכה"ג מותר לרי"ש אבל אם לא נעשה מיושבי היבשה עד לאחר הל"י אף לרי"ש אסור כיון דבהתחלת חלות הנדר היה עדיין מיורדי הים. וכן להפך (לסברתו עתה) דאם גם בשעת חלות הנדר היה עדיין מיושבי היבשה אע"ג דבמשך זמן הנדר נעשה מיורדי הים מותר גם לרי"ש. ולפ"ז צ"ע מש"כ לקמן וכ"ת ר"ן מוקי למתניתין כרי"ש. דהא בכה"ג דמתני' אף לדידה שרי. ובשירי קרבן שם בירושלמי פ"ג העלה בצ"ע שהר"ן סותר את עצמו במש"כ לעיל (ז) למש"כ לקמן (פט) ע"ש. ונראה דאישתמיטת' כ"ד הר"ן שלפנינו אשר אליהם כוון במש"כ לעיל ויתבאר בפ"ב דמכלתין. והוא דימה שכיוון למש"כ לקמן (פט). וכן תמה אני על ה"ב והבאים אחריו ביו"ד סי' רי"ז סל"ה שלא הביאו דעת הר"ן הלזו כלל וסתמו לדינא להפך:

בא"ד ולדידן דקי"ל כר"ע אסור כו' ובדכתיביא הא ירושלמי בהל' הרמב"ן כו'. כצ"ל:

בא"ד דהא סתם לן תנא בהאי פירקא בר"ע כו'. לכאורה תמוה דלמא סבר ר"ג כאביי לקמן (פט) דמוקי למתניתין אף כרי"ש אבל ז"א דהירושלמי ע"כ לא סבר כאביי דלדידיה כיון דהיה אפשר שלא יעשה מיושבי יבשה קודם ל"י אף רי"ש יודה דאזלינן בתר אמירה דומיא דמתניתין דלקמן:

בסה"ד א"ג כו' כגמרא דילן. כצ"ל:

רא"ש ד"ה אימא סיפא. וי"ל דלעיל דאסרה פירות חנווני עלה כו'. כצ"ל:

רא"ש ד"ה נתגרשה. יכולה לאסרו עליה לאח"ז. כצ"ל:

דף פד.

רא"ש ד"ה ש"ה דמוכחא כו'. אבל נטולה כו' משמע מפירותיהן הלכך אסורים לה אף כו'. כצ"ל:

דף פד:

נמרא כאן במ"ע המתחלק בתוך הגרנות כו'. וכ' התוי"ט והא כו' משמע דמתחלק בגורן כו' אלא לכל הבא צריך לחלק לו בע"ב. וק"ק מהא דתנן התם מ"ו היה מציל נוטל מחצה כו' ע"ש:

ר"ן ד"ה קסבר ספיקו אינו טובל. מרש"ם דס"ל א"א שיהא הכרי עצמו חמור כו' יותר ממ"ע עצמו. כה"ג אמר עולא בבכורות (ט ב) אליבא דר"ש יש לך דבר שפדיינו מותר והוא אסור:

רא"ש ד"ה קסבר. דאי הוה ודאי טובל ה"ה ספקו. כצ"ל:

דף פה.

נמרא שאני תרומה דה"ט דיטלו ע"כ כו'. ור"ל דלעולם טו"ה ממון. ועי' תוי"ט בשם הכ"מ. וק"ל דאם איתא לחילוקיו ה"ל להש"ם למדחי הא דרב השועיא דע"כ ל"א ריב"י אלא בעלמא אבל הכא לענין נדר מודה דאסור מהנך טעמי. ולעז"נ לחלק דדוקא הנאה שיש לבעה"ב לתתן לכל מי שירצה הוא דאינה ממון כהיא דקדושין דגם האשה המתקדשת לא תהיה לה בהן אלא טו"ה זו בלבד. אבל ההנאה שמגיע להמקבל כי הכא חשיבא ממון כיון דיכולין אח"כ למכרן. ופלוגתת ריב"י ורבי הואיל דהגנב אכלו להא דמיא דהרי הגיע לו הנאה גמורה. ומדוייק הגי' דכאן ואכלו ובתוספתא בפ"ג דמע"ש האוכל טבל ש"ח. יבקדושין ליתא למלת ואכלו. ואולי שתי ברייתות נינהו. והש"ם מיייתי התם היאז ברייתא דוקא משום דשם מייירי בטו"ה הקטנה כדאמרן. ומתורץ בזה תמיהת הרא"ש כאן דל"מ לתרצוי הכא בשנפלו לו מבית אבי אמו כהן דא"כ למאי נקט ואכלו. וכן מתורץ קושיית הש"א בתשו' ע"ז בסתירת דברי ר'

דף פט:

במשנה רי"א אף המשיא בו' ועדיין היא נערה. כצ"ל בוי"ו לפירוש הר"ן והרא"ש וכמו שהעתיק הר"ן:

דף צ.

נמרא קונם שא"נ לפלוני ולמי שאשאל עליו בו'. לכאורה איך יתכן שיאסרו עליו שניהם. והייתי רוצה לפרש דר"ל דמיד שישאל לחכם אף קודם שיתירנו יאסר בהנאתו. אך מלשון הרא"ש והר"ן מוכח להדיא דר"ל אחר שיתירנו. ולשון השו"ע בסי' רכ"ט ס"ט או לחכם שישאל בו'. וגי' זו נכונה מאד. אבל לשון הטור שם ולא לחכם. והב"י לא העיר שם מאומה. ועוד תמיהני על הרא"ש בפסקיו שהעתיק הברייתא כגי' שלפנינו לדינא וכן הטור דהא בירושלמי דמכלתין פ"ה ה"ד איתא דאינו נשאל על הב' וא"ת תני נשאל בו' ובין על הב' (והוא כבריייתא שלפנינו) ומוקי הך דא"נ על הב' כר"ע לעיל (פט) ע"ש. וכיון דאנן קי"ל כר"ע. ובפלוגתא דר"ש ורבנן פסק הרא"ש לעיל (בב' ר"א ס"ה) כר"ש דכזה נקרא כללא וכן הטור שם ובהותר האחד הותרו כולם וא"כ גם הכא ה"ל לפסוק דא"צ לישאל על הב'. ולשון הרמב"ם בפ"ו מהל' שבועות הט"ו שלא יהנה לפלוני שלא יהנה לחכם בו'. ונראה שבכוונה הוסיף שלא יהנה גם אצל חכם בכדי דליהוי פרטא אף לר"ש כמש"כ הר"ן כה"נ לעיל (פז ב) בד"ה אמר רבא ודלא כפי' הרא"ש שם במשנה ועי' ש"ך שם סק"ו. וענ"ל דאף לפי' הרא"ש א"ש שהרי כ' שלא יהנה לחכם בלא וי' ואיהו פסק בפ"ד מה"נ הי"א דלזה לזה צריך פתח לכאוי"א ונכון בעז"ה:

ר"ן ד"ה דכתיב לא יחל דברו. לא יעקור חלות דברו. נראה דמפרש דמלת יחל משמשת לשתיס ללשון חילול וללשון תחלת וכמו שהבאתי כה"נ בק"א להט"א בסוף ר"ה בד"ה מאי עבידתי:

דף צ:

ר"ן ד"ה חזרו לומר. דשמא תלך בו'. א"כ חשדינן לה שתעבור על גדרה. ולמה לא פי' שתלך אצל חכם ויתירנה. ועי' בגיטין (לה ב). ואולי גם הוא כוון לזה שתתיר שם גדרה. וכאן היא בושה או יראה שמא יקלקלנה ע"ש (מ"ו):

ר"ן ד"ה ואיבא למידק. ולדידי ל"ק לי בו' אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא בו'. נשאלתי אס תאמר ג"כ נטולה אני מן היהודים איך יפר לה חלקו כיון דאפקויעינהו לקדושין א"כ אינו בעלה. והשבתי מהא דר"פ כל הגדרת ע"ד בעלה היא גדרת יבמות (ס"ד כט) וש"ד טובא ועי' מש"כ לעיל (עג ב) בסופו:

רא"ש בסה"ע וסברה מ"ר בו' דאפשר שיגרשנה. ולי תמוה דלפ"ז בטלת כל דיני דברים שבינו לבינה. והרי ריב"נ אמר לעיל (פה) יפר שמא יגרשנה ותהי אסורה עליו ול"א לא יחזירנה וכש"כ שלא נאמר שיגרשנה. וטעם מ"ר פשוט דכיון דמסתמא תשמיש קשה לה מה יועיל בהפרתו:

תוי"ט ד"ה ותהא בסופו. והא דאמר חמותו ונעשית א"א נידון בו'. כצ"ל. עי' סנהדרין (פא). ועמש"כ בס"ד ביבמות (לב) ע"ד תור"ע בכאן:

דף צא.

ר"ן ד"ה ולענין הלכה. ומדמדמין לה בו'. כצ"ל:

דף צא:

גמרא כי נאפו ודם בידיהן. כצ"ל. והוא ביחזקאל (כג לו) ולהגהת הב"ח אישתמיט פסוק זה:

סליק מסכת נדרים. בעזרת יוצר הרים.